

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

2012 - 2013

ISSN: 2241-259X

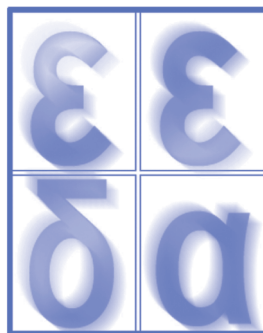
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ • ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2012-2013

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
2014

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2012 - 2013

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ 2014

Η ετήσια έκθεση της ΕΕΔΑ για το 2012-2013 βρίσκεται αναρτημένη
στην ιστοσελίδα της Επιτροπής
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΒΑΜΒΑ 6
106 74, ΑΘΗΝΑ
www.nchr.gr
e-mail: info@nchr.gr
ISSN 2241-259X

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος του πρόεδρου της ΕΕΔΑ Κωστή Α. Παπαϊωάννου	13

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

1. Αποστολή	17
2. Σύνθεση	18
3. Οργάνωση και λειτουργία	19

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

A. Συνοπτικός Απολογισμός των εργασιών της Ολομέλειας και των Τμημάτων	23
B. Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας	25
Γ. ΕΕΔΑ και Θεσμικά Όργανα	28
α. Επιτροπές Προσφυγών	28
β. Επιτροπές Πολιτογράφησης	29
γ. Επιτροπές Μετανάστευσης	29

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

A. Αποφάσεις και Θέσεις της ΕΕΔΑ	33
1. Παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «για τη δίκαιη δίκη και την εύλογη διάρκεια αυτής»	33
2. Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Έκθεσης της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα	42
3. Σύσταση της ΕΕΔΑ και κρίσεις διεθνών οργάνων για τη συμβατότητα μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου	59
4. Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ)	72
B. Δελτία Τύπου	116
1. Δελτίο Τύπου: Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου κρούει τον κώδωνα του κινδύνου	116
2. Δελτίο Τύπου σχετικά με την ανακοίνωση μεταφοράς αλλοδαπών σε χώρο στρατοπέδου στην Κοζάνη	117
3. Δελτίο Τύπου: Βάναυση και εξευτελιστική μεταχείριση συνανθρώπων μας: η ευθύνη της Πολιτείας	118
4. Δελτίο Τύπου: Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής με θέμα το Σχέδιο Νόμου για τα Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών	119
5. Δελτίο Τύπου: Η Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης παραπέμπει στις Συστάσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης ..	120
6. Δελτίο Τύπου: Η Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας δημοσιεύει την απόφασή της επί της προσφυγής Γ.Σ.Ε.Ε. κατά της Ελλάδας	121
7. Δελτίο Τύπου σχετικά με έγγραφο του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών για την αναστολή της διαδικασίας απονομής ιθαγένειας	122

8. Δελτίο Τύπου σχετικά με τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης αλλοδαπών εργαζομένων: η ευθύνη της Πολιτείας για τη βάνανυση εκμετάλλευση συνανθρώπων μας	123
9. Δελτίο Τύπου - Υπομνημα της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) επι της αντιρατσιστικής νομοθεσίας.....	124
10. Δελτίο Τύπου: Υπόμνημα της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου επί του σχεδίου νόμου για την καταπολέμηση του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας.....	127

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΟΡΓΑΝΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

A. Παρεμβάσεις σε αρμόδιους φορείς της Πολιτείας	131
1. Επιστολή προς τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, κ. Χ. Παπουτσή, σχετικά με τη «χαρτογράφηση» των προβλημάτων της διαδικασίας ασύλου	131
2. Επιστολή προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Μ. Παπαϊωάννου, για το Σχέδιο Διακήρυξης της Συνδιάσκεψης των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης υπό την προεδρία του Ηνωμένου Βασιλείου στο Brighton, σχετικά με την τροποποίηση της ΕΣΔΑ και το μέλλον του ΕΔΔΑ.....	136
3. Επιστολή στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, κ. Ν Δένδια, σχετικά με την εφαρμογή του επιχειρησιακού σχεδίου «Ξένιος Ζεύς»	137
4. Επιστολή του Προεδρείου, κατ' εντολή της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ της 20ης Δεκεμβρίου 2012, προς τον Πρωθυπουργό, κ. Αντώνη Σαμαρά, σχετικά με τη στάση του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, κ. Π. Μπαλτάκου, απέναντι στα κατοχυρωμένα από το Σύνταγμα και το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο Δικαιώματα του Ανθρώπου και τους διεθνείς και ευρωπαϊκούς θεσμούς που τα προστατεύουν.....	138
5. Επιστολή προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, κ. Ι. Τέντε, σχετικά με το ενδεχόμενο κακοποίησης κρατουμένων από όργανα της Πολιτείας	139
6. Επιστολή προς τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, κ. Ν Δένδια, σχετικά την υπόθεση του Bulut Yeyal, ο οποίος απήχθη κάτω από αδιευκρίνιστες, συνθήκες στο κέντρο της Αθήνας.....	140
7. Επιστολή προς τον Πρωθυπουργό, κ. Αντώνη Σαμαρά, σχετικά με την απόφαση της ΕΕΔΑ για την ασυμβατότητα των μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου και τις κρίσεις επί του θέματος αυτού Διεθνών Οργάνων	140
8. Επιστολή προς το Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, κ. Γ. Σούρλα, σχετικά με την κατάρτιση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα	140
9. Επιστολή προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Χ. Αθανασίου, σχετικά το Σύμφωνο Συμβίωσης και την απόφαση του ΕΔΔΑ Βαλλιανάτος και λοιποί κατά Ελλάδα.....	141
B. Παρεμβάσεις σε διεθνή όργανα ελέγχου.....	142
1. Επιστολή στο Γενικό Γραμματέα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. Regis Brillat	142
2. Επιστολή στον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. Luis Jimena Quesada	142
3. Γραπτή συμβολή στην Επιτροπή του ΟΗΕ για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW) σχετικά με τη Γενική Συζήτηση για την Πρόσβαση των Γυναικών στη Δικαιοσύνη	142

4. Ενημερωτικό σημείωμα προς τον Ανεξάρτητο Εμπειρογνώμονα των Ηνωμένων Εθνών για τις επιπτώσεις του εξωτερικού χρέους στην απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών, κ. C. Lumina, το οποίο του διαβιβάστηκε από το Προεδρείο της ΕΕΔΑ κατά την επίσκεψή του στην Ελλάδα	144
5. Προφορική δήλωση της ΕΕΔΑ, η οποία αναγνώστηκε από τον Εκπρόσωπο του Διεθνούς Συντονιστικού Οργάνου (ICC, International Co-ordinating Committee) των Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κ. Bruce Adamson, κατά την 23η συνεδρία του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ σχετικά με την Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή για τα Δικαιώματα των Μεταναστών, κ. François Crépeau, σε συνέχεια επίσκεψής του στην Ελλάδα.....	145

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Δραστηριότητες σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο.....	149
2. Συνεργασία με ομόλογες Επιτροπές	149
3. Συναντήσεις με εκπροσώπους της Πολιτείας, Οργανώσεων και Διεθνών Οργανισμών	149
α. Διεθνείς Συναντήσεις	149
β. Εθνικές συναντήσεις.....	151
4. Συμμετοχή σε συνεδριάσεις της Βουλής	151
5. Συμμετοχή σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές και ομάδες εργασίας	152
6. Συμμετοχή σε συνέδρια και ημερίδες	153

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

1. Ν. 4055/2012 «Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής»	157
2. Απάντηση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας σε επιστολή της ΕΕΔΑ σχετικά με Κέντρα Κλειστής Φιλοξενίας Αλλοδαπών - Ζητήματα προστασίας δικαιωμάτων των μεταναστών	158
3. Έκθεση της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα	162
4. Απάντηση του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου σε επιστολή της ΕΕΔΑ σχετικά με κακοποίηση των κατηγορουμένων για τη ληστεία στο Βελβενδό Κοζάνης	162
5. Έκθεση της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα	163

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ: ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΕΔΑ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

1. Υπουργείο Εσωτερικών:.....	167
α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012	167
β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013	187
2. Υπουργείο Εξωτερικών:	204
α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012	204
β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013	213

3. Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη	226
α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012	226
β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013	259
4. Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας	296
α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012	296
β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013	330
5. Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.....	369
α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012	369
β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013	381
6. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων	390
α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012	390
β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013	418
7. Γενική Γραμματεία Μέσων Ενημέρωσης, Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας.	442
α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012	442
β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013	454
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	469

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΕΔΑ
ΚΩΣΤΗ Α. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

του Προέδρου της ΕΕΔΑ, Κωστή Α. Παπαϊωάννου

Η περίοδος των τελευταίων ετών, η εποχή της κρίσης, της ύφεσης και της βίαιης δημοσιονομικής προσαρμογής, αποτελεί ως τέτοια μια πολλαπλή πρόκληση για το θεσμικό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το αλληλένδετο των δικαιωμάτων αφενός, η ένταση και η πυκνότητα των νομοθετούμενων μέτρων αφετέρου καθιστούν αυτομάτως ελλιπή οποιαδήποτε απόπειρα απαρίθμησης επιμέρους δικαιωμάτων που συρρικνώνονται ή παραβιάζονται. Μια απλή ανασκόπηση αρκεί για να καταδείξει τα πλήγματα που έχουν δεχθεί καίριες λειτουργίες του κράτους δικαίου καθώς και την κλιμακούμενη απίσχναση του κράτους πρόνοιας. Ως εμβληματικής σημασίας αξίζει ωστόσο ιδιαίτερα να μνημονευθούν αφενός η υποβάθμιση ή παράκαμψη της ομαλής νομοθετικής διαδικασίας και του κοινοβουλευτικού ελέγχου και αφετέρου η κάθε άλλο παρά απρόσκοπτη πρόσβαση στη δικαιοσύνη, στοιχεία που επιτείνουν την απαξίωση των θεσμών και την αίσθηση ανασφάλειας των πολιτών.

Οι σοβαρές επιπτώσεις των μέτρων λιτότητας και της ασκούμενης δημοσιονομικής πολιτικής στα δικαιώματα του ανθρώπου έχουν επισημανθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις και τοποθετήσεις της Επιτροπής. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή συστηματικά επιδίωξε να καταδείξει τις επιπτώσεις της ακραίας λιτότητας στα δικαιώματα του ανθρώπου σε όλες τις δημόσιες παρεμβάσεις της, ιδίως δε στις επαφές και τοποθετήσεις της ενώπιον διεθνών ελεγκτικών οργάνων και ομόλογων μηχανισμών προστασίας των δικαιωμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επιπλέον, δεν σταμάτησε να απευθύνει συστάσεις προς την Πολιτεία αλλά και να συμμετέχει σε διεθνείς πρωτοβουλίες που στόχο είχαν να καταδείξουν την ακραία αντίφαση μεταξύ αφενός της ασκούμενης στη χώρα μας δημοσιονομικής πολιτικής, υπό την εποπτεία ενωσιακών θεσμών και με τις γνωστές επιπτώσεις στην απόλαυση θεμελιωδών δικαιωμάτων, και αφετέρου του ευρωπαϊκού κεκτημένου στο πεδίο των ιδίων αυτών δικαιωμάτων.

Η Επιτροπή εξέδωσε αποφάσεις που αφορούσαν ένα ευρύ φάσμα δικαιωμάτων. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις Παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «για τη δίκαιη δίκη και την εύλογη διάρκεια αυτής» καθώς και θέσεις σχετικά με τις επανειλημμένες, ατελέσφορες έως πολύ πρόσφατα, πρωτοβουλίες ενίσχυσης της αντιρατσιστικής νομοθεσίας (Καταπολέμηση Ορισμένων Μορφών και Εκδηλώσεων Ρατσισμού Και Ξενοφοβίας μέσω του Ποινικού Δικαίου). Στο πλαίσιο αυτό επίσης η ΕΕΔΑ εξέδωσε δεύτερη έκθεση για τη θεματική της ρατσιστικής βίας με τίτλο «Εξτρεμιστικές ομάδες, δημόσιος πολιτικός λόγος, ρατσιστική βία στα γήπεδα».

Επιπλέον, η ΕΕΔΑ διατύπωσε δημοσίως τη θέση της για μια σειρά ζητημάτων ιδιαίτερης σημασίας με διαφορετική κάθε φορά αφορμή και με γνώμονα την διαχρονική βαρύτητα του εκάστοτε ζητήματος. Ενδεικτικά: Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών, περιπτώσεις βάνουσης και εξευτελιστικής μεταχείρισης κρατουμένων, αναστολή της διαδικασίας απονομής ιθαγένειας, συνθήκες εργασίας και διαβίωσης αλλοδαπών εργαζομένων, νομική κατοχύρωση της ομόφυλης συμβίωσης.

Αξίζει να επισημανθεί ιδιαίτερα ότι στο πεδίο της καταπολέμησης του ρατσιστικού μίσους και της συνακόλουθης βίας με ρατσιστικό κίνητρο η ΕΕΔΑ είχε από νωρίς επιστήσει την προσοχή της Πολιτείας στην ανάγκη λήψης μέτρων. Στην ίδια κατεύθυνση εξάλλου κινήθηκε και με τη δημιουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, από κοινού με το γραφείο της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ στην Ελλάδα και με τη συμμετοχή 35 πλέον μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων φορέων, που παρέχουν νομικές, ιατρικές, κοινωνικές ή άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες και έρχονται σε επαφή με θύματα ρατσιστικής βίας. Η δημιουργία του Δικτύου αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της απουσίας ενός επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής των περιστατικών ρατσιστικής βίας και στην κάλυψη της ανάγκης διασύνδεσης των φο-

ρέων οι οποίοι καταγράφουν με δική τους πρωτοβουλία τα περιστατικά αυτά. Είναι σημαντικό ότι μεγάλο μέρος των υπό δικαστική διερεύνηση ρατσιστικών εγκλημάτων αφορούν περιστατικά που κατέγραψε το Δίκτυο Καταγραφής, ενώ συνεχής είναι η συνεργασία του με τις δικωτικές και δικαστικές αρχές.

Η παρούσα Έκθεση Πεπραγμένων της ΕΕΔΑ παρουσιάζει μια πρωτόγνωρη ιδιοτυπία: καλύπτει για πρώτη φορά διάστημα δύο ετών, παρά την εθιμική και ουσιαστική υποχρέωση της Επιτροπής να παρουσιάζει σε ετήσια βάση το έργο της. Οι λόγοι αυτής της κατ' εξαίρεση πρακτικής σχετίζονται άμεσα με τον βαθμό υποστήριξης του έργου της Επιτροπής από την Πολιτεία και γενικότερα με την ποιότητα συνεργασίας της τελευταίας με την ΕΕΔΑ. Δυστυχώς, κατά το μεγαλύτερο μέρος της υπό συζήτηση διετίας, η συνεργασία με την Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, αρμόδια για τη λειτουργική και διοικητική υποστήριξη της Επιτροπής, ήταν εξόχως προβληματική με άμεσες, βαριές συνέπειες στην καθημερινή λειτουργία της. Ο τότε Γενικός Γραμματέας δήλωσε μάλιστα ρητά στο Προεδρείο της Επιτροπής πως η μη επίλυση ζωτικών προβλημάτων λειτουργίας της οφειλόταν στην χαμηλή ιεράρχηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και στην ενσυνείδητη αδιαφορία του για τις συστάσεις εθνικών και διεθνών οργάνων. Η Επιτροπή αναγκάστηκε εντέλει, να προασπίσει δημοσίως το θεσμικό της κύρος στηλιτεύοντας τέτοιες συμπεριφορές ως αντίθετες με βασικές αρχές σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και ασύμβατες με τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας. Ανησυχία προκαλεί επίσης η πρόσφατη καταφανής παραβίαση από πλευράς του αρμόδιου Υπουργείου της προβλεπόμενης από τον νόμο διαδικασίας στελέχωσης της Αρχής Προσφυγών, διαδικασία στην οποία συμμετέχει και η ΕΕΔΑ με γνώμονα την αμερόληπτη διαδικασία αναγνώρισης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας διά της διασφάλισης της επιστημονικής αρτιότητας και της λειτουργικής ανεξαρτησίας των Προέδρων και των μελών των Επιτροπών Προσφυγών.

Υπενθυμίζεται πως αποτελεί ευθύνη της Πολιτείας η διασφάλιση όλων των αναγκαίων προϋποθέσεων για την απρόσκοπτη και ανεξάρτητη

λειτουργία της Επιτροπής, ως εθνικού μηχανισμού προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ιδιαίτερως επισημαίνεται μάλιστα πως ο βαθμός ικανοποίησης αυτών των προϋποθέσεων καθώς και η ποιότητα της θεσμικής συνεργασίας με τις Αρχές ιδιαίτερα βαρύνουν κατά την τακτική διαδικασία επαναδιαπίστευσης των εθνικών μηχανισμών προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, το αποτέλεσμα της οποίας ευθέως αντανακλάται στην διεθνή εικόνα της χώρας.

Παρά τις προαναφερθείσες αντιξοότητες, με οξύτερη την παντελή επί μακρόν έλλειψη επιστημονικού προσωπικού και πιο ανησυχητική την απροθυμία θεσμικών παραγόντων να συνδράμουν την Επιτροπή, θα ήθελα με κάθε δυνατή έμφαση να επισημάνω πως χάρη στις άοκνες προσπάθειες του ελάχιστου εναπομείναντος προσωπικού, των μελών και του Προεδρείου, η Επιτροπή κατόρθωσε να συνεχίσει τις εργασίες της και εντέλει να επανέλθει η λειτουργία της σε στοιχειώδη κανονικότητα. Η αφοσίωση στους σκοπούς και τη λειτουργία της Επιτροπής, η επίμονη αναζήτηση λύσεων στα ποικίλα προβλήματα, η επένδυση χρόνου και ψυχικής ενέργειας, η πάντοτε νηφάλια προσέγγιση των ζητημάτων υπήρξαν πόροι πολύ ισχυρότεροι από τις δυσκολίες.

Ας είναι λοιπόν αυτές οι γραμμές μια ευκαιρία να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους τους συνεργάτες, γιατί χάρη στην δική τους συμβολή η Επιτροπή παρέμεινε όρθια και συνεχίζει το έργο της. Η νηφάλια, εμπειρισταωμένη, κριτική και απροκατάληπτη γνώμη της είναι τώρα πιο χρήσιμη από ποτέ.

Κωστής Παπαϊωάννου, Πρόεδρος
Σεπτέμβριος 2014

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

1. Αποστολή

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) συνεστήθη με το Ν. 2667/1998 (ΦΕΚ Α' 281). Σύμφωνα με αυτόν, η ΕΕΔΑ αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της ΕΕΔΑ είναι η παροχή συμβουλευτικής στήριξης στην κυβέρνηση και τη διοίκηση για τη χάραξη σωστής κεντρικής πολιτικής όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, η διαρκής παρακολούθηση των εξελίξεων που σχετίζονται με αυτά στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, και η ενημέρωση της κοινής γνώμης αναφορικά με τα δικαιώματα και τους κινδύνους παραβιάσής τους. Σκοπός της ΕΕΔΑ είναι η συνεχής επισήμανση σε όλα τα όργανα της Πολιτείας της ανάγκης αποτελεσματικής κατοχύρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των διαβιούντων στην Ελληνική Επικράτεια.

Πηγή έμπνευσης για την κατάρτιση του ιδρυτικού νόμου της ΕΕΔΑ ήταν οι Αρχές του Παρισιού (Paris Principles) που υιοθετήθηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ Α/RES/48/134, 20.12.1993) και αργότερα από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Και οι δύο αυτοί διεθνείς οργανισμοί προωθούν επί σειρά ετών τη σύσταση Εθνικών Επιτροπών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Ο βαθμός συμμόρφωσης και εναρμόνισης με τις Αρχές του Παρισιού είναι η βάση σύμφωνα με την οποία αξιολογούνται – και κατά τακτά χρονικά διαστήματα, επαναξιολογούνται – οι Εθνικοί Θεσμοί Δικαιωμάτων του Ανθρώπου από το Διεθνές Συντονιστικό Όργανο των Εθνικών Θεσμών και την Ειδική Γραμματεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα της Γενεύης. Με βάση την αξιολόγηση αυτή τους αποδίδεται status A (πλήρης συμμόρφωση), B (ελλιπής συμμόρφωση), ή C (ανεπαρκής συμμόρφωση), το οποίο και καθορίζει τη δυνατότητά τους να συμμετέχουν σε μία σειρά από μηχανισμούς του ΟΗΕ (συνεργασία με Treaty Bodies, Special Procedures, Universal Periodic Review, κλπ), του Συμβουλίου της Ευρώπης (Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, CPT, κλπ), και της ΕΕ (Fundamental Rights Agency, κλπ), και να συν-

διαμορφώνουν το διεθνές τοπίο αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στη χώρα. Στην ΕΕΔΑ έχει αποδοθεί, ήδη από το 2001, βαθμός διαπίστευσης Α (πλήρης εναρμόνιση). Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι από το 2007, η Διεθνής Επιτροπή Επαναδιαπίστευσης, έχει ζητήσει από την ΕΕΔΑ να αυξήσει περαιτέρω και να διασφαλίσει την πλήρη οικονομική της αυτονομία – όπως απαιτείται από τις Αρχές του Παρισιού –, συμφωνώντας να επανεξετάσει τις ενέργειες της ΕΕΔΑ προς αυτή την κατεύθυνση στις αρχές του 2010. Το Διεθνές Συντονιστικό Όργανο των Εθνικών Θεσμών αναγνωρίζοντας τις προσπάθειες της ΕΕΔΑ για αυτονόμηση του προϋπολογισμού της, παρά τη μη ευδοκίμησή τους, και λαμβάνοντας υπόψη τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας κατά τη συνεδρίασή το Μάιο του 2010, αποφάσισε τη διατήρηση του βαθμού διαπίστευσης Α από την ΕΕΔΑ μέχρι το 2015.

Ομόλογοι Εθνικοί Θεσμοί Προστασίας και Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου διαπιστευμένοι με Α status λειτουργούν ήδη στις περισσότερες χώρες της ΕΕ (Αγγλία και Β. Ιρλανδία [Ηνωμένο Βασίλειο], Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Πολωνία, Σουηδία, Λουξεμβούργο), ενώ οι υπόλοιπες χώρες-μέλη είτε βρίσκονται σε μία διαδικασία εναρμόνισης υπάρχοντων θεσμών με τις Αρχές του Παρισιού, είτε δημιουργίας νέων θεσμών που θα πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις. Αυτή τη στιγμή, περίπου 80 χώρες στον κόσμο διαθέτουν πλήρως εναρμονισμένους Εθνικούς Θεσμούς Προστασίας και Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και αρκετές άλλες έχουν δρομολογήσει την ίδρυση των δικών τους Εθνικών Θεσμών (βλ. www.nhri.net).

Η ΕΕΔΑ ήταν από το 2002 έως και το 2008 εκλεγμένο μέλος του τετραμελούς Ευρωπαϊκού Συντονιστικού Οργάνου των Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και, συνακόλουθα, μέλος του δεκαεξαμελούς Διεθνούς Συντονιστικού Οργάνου των ομολόγων οργανισμών. Από τον Σεπτέμβριο του 2009 έως και τον Σεπτέμβριο του 2011 η ΕΕΔΑ ήταν προεδρεύουσα της Ειδικής Ομάδας των Ευρωπαϊκών Εθνικών Θεσμών για την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο η ΕΕΔΑ έχει τις ακόλουθες καθ' ύλην αρμοδιότητες:

α) Την εξέταση ζητημάτων που αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου τα οποία εγείρει είτε η Κυβέρνηση είτε η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής ή προτείνονται από τα μέλη της ή από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

β) Την υποβολή συστάσεων και προτάσεων, την εκπόνηση μελετών, την υποβολή εκθέσεων και γνωμοδοτήσεων για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

γ) Την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε θέματα σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

δ) Την ανάληψη πρωτοβουλιών για την καλλιέργεια του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος.

ε) Τη διατήρηση μόνιμης επικοινωνίας και συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς, παρεμφερή όργανα άλλων χωρών, καθώς και εθνικές ή διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

στ) Τη γνωμοδότηση για εκθέσεις που πρόκειται να υποβάλει η χώρα σε διεθνείς οργανισμούς για θέματα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου.

ζ) Τη δημόσια γνωστοποίηση των θέσεων της με κάθε πρόσφορο τρόπο.

η) Τη σύνταξη ετήσιας έκθεσης για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

θ) Την οργάνωση Κέντρου Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

ι) Την εξέταση της προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και τη σχετική γνωμοδότηση προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

2. Σύνθεση

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν 2667/1998, η ΕΕΔΑ απαρτίζεται από 31 φορείς, οι οποίοι και ορίζουν τους εκπροσώπους τους (τριετής θητεία). Η αντιπροσωπευτική της σύνθεση επιτρέπει να συνυπάρξουν δημιουργικά διαφορετικές δυνάμεις: εκπρόσωποι της διοίκησης, ειδικοί επιστήμονες, συνδικαλιστές, εκπρόσωποι κομμάτων, φορείς

της κοινωνίας των πολιτών, ανεξάρτητες αρχές. Η ανταλλαγή απόψεων, στο πλαίσιο λειτουργίας της Επιτροπής, χαρακτηρίζεται από σεβασμό στη διαφορετική γνώμη και κλίμα συνεργασίας με ζητούμενο την ευρύτερη κάθε φορά δυνατή συναίνεση, πράγμα το οποίο έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων.

Το 2012 και 2013 η ΕΕΔΑ απαρτίστηκε από τα ακόλουθα μέλη:

α) **Τον Πρόεδρο της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας**, ο κ. Αθανάσιος Τσούρας και από τον Νοέμβριο 2012 ο κ. Αναστάσιος Νεράντζης.

β) **Έναν εκπρόσωπο της ΓΣΕΕ και έναν εκπρόσωπο της ΑΔΕΔΥ**. Εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ ήταν ο κ. Γιάννης Παναγόπουλος (αναπληρώτρια η κα Έλλη Βαρχαλαμά). Εκπρόσωπος της ΑΔΕΔΥ ήταν ο κ. Νίκος Χατζόπουλος (αναπληρωτής ο κ. Οδυσσέας Μέρμελας).

γ) **Έξι εκπροσώπους Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων**, των οποίων η δράση καλύπτει το πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου γενικά. Το 2012-2013 συμμετείχαν: από το ελληνικό Τμήμα της **Διεθνούς Αμνηστίας** ο κ. Κωστής Παπαϊωάννου και από τον Ιούνιο 2012 η κα Κ. Καλογερά (αναπληρώτρια η κα Αικατερίνη Καλογερά και από τον Ιούνιο 2012 ο κ. Ανδρέας Γιολάσης), από την **Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου** ο κ. Ευάγγελος Μάλλιος και από τον Νοέμβριο 2012 ο κ. Κωστής Παπαϊωάννου (αναπληρώτρια η κα Ελένη Καλαμπάκου), από το **Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου** ο κ. Δημήτριος Γουργουράκης (αναπληρώτρια η κα Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου), από το **Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες** η κα Αγγελική Χρυσοχοΐδου-Αργυροπούλου (αναπληρωτής ο κ. Ιωάννης Παπαγεωργίου), από το **Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας** η κα Σοφία Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου (αναπληρώτρια η κα Παναγιώτα Πετρόγλου), από την **Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Ελλήνων Ρομ** ο κ. Χρήστος Λάμπρου (αναπληρωτής ο κ. Κωνσταντίνος Δημητρίου).

δ) **Εκπροσώπους των αναγνωρισμένων κομμάτων κατά τον Κανονισμό της Βουλής** (ένας εκπρόσωπος από κάθε κόμμα). Το 2012-2013, υποδειχθέντες από τα κόμματα ήταν: από τη Ν Δ. ο κ. Χαράλαμπος Ναούμης (αναπληρωτής ο κ. Γεώργιος Νίκας), από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ο κ. Αθα-

νάσιος Παπαϊωάννου (αναπληρώτρια η κα Μαρία Δημητρακοπούλου-Σιούνα), από το Κ.Κ.Ε. ο κ. Αντώνιος Αντανασιώτης, από το ΣΥ.ΡΙΖ.Α. ο κ. Νάσος Θεοδωρίδης (αναπληρωτής ο κ. Σπύρος Απέργης), από το ΛΑ.Ο.Σ. η κα Βασιλική Τσαμπιέρη έως τον Ιούνιο 2012 (αναπληρωτής κ. Ιωάννης Μακρής από 03.2012-06.2012).

ε) **Το Συνήγορο του Πολίτη**, κα Καλλιόπη Σπανού (αναπληρωτής ο κ. Βασίλειος Καρύδης).

στ) **Ένα μέλος της Αρχής Προστασίας του Ατόμου από την Επεξεργασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα**, κ. Αντώνης Ρουπακιώτης έως 17.5.2012 και από Νοέμβριο 2012 ο κ. Αναστάσιος-Ιωάννης Μεταξάς (αναπληρωτής ο κ. Κωνσταντίνος Χριστοδούλου).

ζ) **Ένα μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης**, κα Ορσαλία Αλεξίου (αναπληρωτής ο κ. Κωνσταντίνος Αποστολάς).

η) **Ένα μέλος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής**, προερχόμενο από τις επιστήμες της Βιολογίας, της Γενετικής ή της Ιατρικής: ο κ. Θεοχάρης Παταργιάς (αναπληρωτής ο κ. Κωνσταντίνος Κριμπάς).

θ) **Δύο πρόσωπα εγνωσμένου κύρους με ειδικές γνώσεις σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου** που ορίζει ο Πρωθυπουργός: ο κ. Αντώνιος Μανιτάκης έως 4.7.2012 και από τον Οκτώβριο 2012 ο κ. Νικόλαος Ουζούνoglou (αναπληρωτής ο Σεβασμιότατος Ιγνάτιος) και ο κ. Γεώργιος Σωτηρέλης. Από τον Οκτώβριο 2012 ο κ. Ιωάννης Νανάς (αναπληρωτής ο κ. Γεώργιος Σωτηρέλης).

ι) **Ανά έναν εκπρόσωπο των Υπουργείων Εσωτερικών, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Προστασίας του Πολίτη, Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας και Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης**. Από το Υπουργείο Εσωτερικών: ο κ. Βασίλειος Χρονόπουλος και από τον Νοέμβριο 2012 ο κ. Άγγελος Συρίγος (αναπληρωτές ήταν ο κ. Κωνσταντίνος Κινητής και από τον Μάρτιο 2013 η κα Βασιλική Γιαβή). Από το Υπουργείο Εξωτερικών: η κα Μαρία Τελαλιάν (αναπληρωτής ο κ. Ηλίας Καστανάς). Από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: η κα Ευταξία Φλέγγα (αναπληρώτρια η κα Αγό-

ρω-Ελισσάβετ Λαζάρου). Από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη: η κα Αναστασία Τσουκαλά και από τον Νοέμβριο 2012 η κα Τερέζα Αγγελάτου. Από τον Μάιο 2013 η κα Μαρία Θεοδώρου (αναπληρωτές ήταν ο κ. Εμμανουήλ Κατριάδης και από τον Νοέμβριο 2012 ο κ. Αλέξανδρος Σούκουλης). Από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων: η κα Αθηνά Λινού (αναπληρώτρια η κα Ελένη Πετράκη και από τον Απρίλιο 2013 η κα Σταυρούλα-Μόνικα Καραμαλάκου-Λάππα). Από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης: η κα Άννα Στρατινάκη και (αναπληρωτής ο κ. Ανδρέας Καρύδης) και τέλος από τη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας & Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης ο κ. Γεώργιος Πετρουλάκης και από τον Νοέμβριο 2012 ο κ. Ιωάννης Παναγιωτόπουλος (αναπληρωτής ο κ. Παναγιώτης Αγραφιώτης και από τον Νοέμβριο 2012 ο κ. Κωνσταντίνος Γούλας).

ια) **Τρεις καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές του Δημοσίου Δικαίου ή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου** οι οποίοι κληρώνονται από την ΕΕΔΑ κατά την πρώτη μετά τη συγκρότησή της συνεδρίαση από Τμήματα των ΑΕΙ της χώρας που προβλέπει ο Ν 2667/1998 (άρθρο 2 παρ. 1 (ιβ)). Έπειτα από κλήρωση για την τέταρτη θητεία της ΕΕΔΑ, συμμετείχαν το 2012-2013 οι ακόλουθοι πανεπιστημιακοί καθηγητές, εκπροσωπώντας αντίστοιχα Πανεπιστημιακά Τμήματα της χώρας: από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης: η κα Μαρία Παντελίδου-Μαλούτα (αναπληρωτής ο κ. Γεράσιμος Κουζέλης), από το Τμήμα Νομικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης: ο κ. Γρηγόριος-Ευάγγελος Καλαβρός (αναπληρωτής ο κ. Αλκιβιάδης Δερβιτσιώτης) και από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου: ο κ. Δημήτρης Χριστόπουλος (αναπληρώτρια η κα. Αθανασία Αναγνωστοπούλου).

ιβ) **Έναν εκπρόσωπο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών**, κ. Κωνσταντίνος Κολόκας (αναπληρωτής ο κ. Ανδρέας Τζουμάνης).

3. Οργάνωση και λειτουργία

Το Προεδρείο της ΕΕΔΑ, το οποίο εκλέγεται από τα έχοντα δικαίωμα ψήφου μέλη της Επιτροπής, απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και δύο

Αντιπροέδρους. Για τα έτη 2012-2013, διάστημα κατά το οποίο η ΕΕΔΑ διανύει την πέμπτη θητεία της (Μάρτιος 2012-Μάρτιος 2015), Πρόεδρος διετέλεσε ο κ. *Κωστή Παπαϊωάννου* από τον Νοέμβριο 2012, Α' Αντιπρόεδρος η κα *Αγγελική Χρυσοχοϊδου-Αργυροπούλου* και Β' Αντιπρόεδρος η κα *Έλλη Βαρχαλαμά*. Για την περίοδο 28.3.2012-17.5.2012 Πρόεδρος διετέλεσε ο κ. *Αντώνιος Μανιτάκης*.

Η λειτουργία της ΕΕΔΑ διέπεται από τον Κανονισμό της, ο οποίος δημοσιεύτηκε με Απόφαση του Πρωθυπουργού κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 παρ. 7 του ιδρυτικού νόμου [απόφαση Υ 138, 06.04.2000 (ΦΕΚ Β' 475), «Έκδοση Κανονισμού της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου»].

Σύμφωνα με τον Κανονισμό της ΕΕΔΑ λειτουργούν τα παρακάτω Τμήματα:

- α) Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων,
- β) Κοινωνικών, Οικονομικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων,
- γ) Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς,
- δ) Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,
- ε) Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας.

Το 2012-2013 η ΕΕΔΑ επικουρήθηκε από τις εξής Επιστημονικές Συνεργάτιδες:

- κα *Λυδία-Μαρία Μπολάνη*, Δικηγόρο και κάτοχο μεταπτυχιακού τίτλου Διεθνών Σπουδών Νομικού Τμήματος Πανεπιστημίου Αθηνών, MJur Πανεπιστημίου Οξφόρδης, MPhil Πανεπιστημίου Οξφόρδης έως τον Μάρτιο 2012.
- κα *Χριστίνα Παπαδοπούλου*, DEA Relations Internationales Paris I-Panthéon Sorbonne, DEA Sociologie Politique, Institut d' Etudes Politiques de Paris έως τον Φεβρουάριο 2013.
- κα *Τίνα Σταυρινάκη*, Δικηγόρο, DEA "Droit comparé des droits de l'homme - La protection des droits de l'homme en Europe" Πανεπιστημίου Robert Schuman, Strasbourg III, Υπ. Διδάκτορα Νομικής Πανεπιστημίου Panthéon-Assas, Paris II, έως τον Σεπτέμβριο 2013.

Από τον Νοέμβριο 2013 η ΕΕΔΑ επικουρείται επιστημονικά από τις κάτωθι Επιστημονικές Συνεργάτιδες:

- κα *Αικατερίνη Τσαμπή*, Υπ. Δ.Ν Πανεπιστημίου του Στρασβούργου, M2 "Droit public spécialisé" Πανεπιστημίου Αθηνών και Πανεπιστημίου Montesquieu-Bordeaux IV, M2 "Droits de l'homme et droit humanitaire" Πανεπιστημίου Panthéon-Assas, Paris II, πτυχιούχο Δικηγόρο Νομικού Τμήματος Πανεπιστημίου Αθηνών,
- κα *Ρωξάνη Φράγκου*, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο ΑΠΘ, Διδάκτορα Νομικής του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου, κάτοχο Μεταπτυχιακού τίτλου στο Δημόσιο Δίκαιο (DEA en Droit public) του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου (Université Robert Schuman-Strasbourg III).

Καθήκοντα Γραμματέα της ΕΕΔΑ εκτελεί από το 2002 η κα *Κατερίνα Πάντου* (πτυχιούχος του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, MA in European Political Studies, University of Bath). Η Γραμματεία στελεχώνεται και από τον κ. Νίκο Κυριαζόπουλο (πτυχιούχο ΤΕΙ Πειραιά, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων), ο οποίος αποσπάστηκε στην ΕΕΔΑ από τα ΤΕΙ Πειραιά τον Ιούλιο 2011.

Η ΕΕΔΑ επικουρήθηκε κατά τη συγκεκριμένη περίοδο επίσης από επτά ασκούμενους: κα *Μαριλένα Βυζάκη* (Μάρτιο-Ιούνιο 2012), κ. *Γεώργιο Τζαναβάρα* (Μάρτιο-Ιούνιο 2012) κα *Παρασκευή Φισκατώρη* (Σεπτέμβριο-Νοέμβριο 2012), κ. *Νικόλαο Σύρμο* (Σεπτέμβριο 2012-Μάρτιο 2013), κ. *Αντώνη Κουλιανό* (Μάρτιο-Ιούνιο 2013), κα *Αγγελική Θεοδωροπούλου* (Ιούνιο-Σεπτέμβριο 2013) και κα *Βασιλική Καρζή* από Μάρτιο 2013.

Οι εργασίες και συνεδριάσεις της ΕΕΔΑ (της Ολομέλειας και των Τμημάτων) για τα έτη 2012-2013 πραγματοποιήθηκαν στην έδρα της (Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα), την οποία της παραχώρησε η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου το 2003. Από τον Φεβρουάριο του 2013 η ΕΕΔΑ συστεγάζεται με την Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής.

Όλα τα κείμενα της ΕΕΔΑ (στα ελληνικά και αγγλικά) καθώς και άλλα κείμενα που άπτονται ζητημάτων της εθνικής, διεθνούς και ευρωπαϊκής προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, προς ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό, καταχωρούνται στον ιστότοπό της (www.nchr.gr).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Α. ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

Συνοπτικός Απολογισμός των εργασιών της Ολομέλειας

Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, για το διάστημα από την 1^η Ιανουαρίου 2012 έως και την 31^η Δεκεμβρίου 2013, συνήλθε έντεκα (11) φορές:

Κατά τη συνεδρίαση της 26^{ης} Ιανουαρίου 2012, η ΕΕΔΑ υιοθέτησε ομόφωνα τις *Παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «για τη δίκαιη δίκη και την εύλογη διάρκεια αυτής»*.

Την 1^η, καθώς επίσης και τη 2^η Μαρτίου 2012, η συγκληθείσα συνεδρίαση της Ολομέλειας αναβλήθηκε ελλείψει απαρτίας.

Στις 28 Μαρτίου 2012, συγκλήθηκε η πρώτη συνεδρίαση της Ολομέλειας της πέμπτης (Ε') θητείας της ΕΕΔΑ, έπειτα από γραπτή πρόσκληση του Πρωθυπουργού, σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 4, του Ιδρυτικού Νόμου 2667/1998 της ΕΕΔΑ, για την εκλογή Προέδρου και Α' και Β' Αντιπροέδρων. Η Ολομέλεια εξέλεξε ως Πρόεδρο τον κ. Α. Μανιτάκη, ως Α' Αντιπρόεδρο την κα Α. Αργυροπούλου-Χρυσοχοϊδου και ως Β' Αντιπρόεδρο την κα Ε. Βαρχαλαμά.

Στη συνεδρίαση της 17^{ης} Μαΐου 2012, η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ έκλεισε έναν πρώτο κύκλο ενασχόλησης με τη θεματική της ρατσιστικής βίας, υιοθετώντας ομόφωνα τη δεύτερη σχετική έκθεση με τίτλο *«Εξτρεμιστικές ομάδες, δημόσιος πολιτικός λόγος, ρατσιστική βία στα γήπεδα»*.

Κατά τη συνεδρίαση της 1^{ης} Νοεμβρίου 2012, η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ συγκλήθηκε εκτάκτως για να συζητήσει επείγοντα θεσμικά ζητήματα που είχαν προκύψει και την αφορούσαν, καθώς επίσης και να προβεί σε προτάσεις για την άμεση αντιμετώπισή τους.

Την 29^η Νοεμβρίου 2012, η συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ συγκλήθηκε, έπειτα από γραπτή πρόσκληση του Πρωθυπουργού, σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 4 και 8, του Ιδρυτικού Νόμου 2667/1998 της ΕΕΔΑ, για να εκλέξει Πρόεδρο. Νέος Πρόεδρος της ΕΕΔΑ εξελέγη ο κ. Κ. Παπαϊωάννου.

Στη συνεδρίαση της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2012, η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ ενέκρινε ομόφωνα την

έκδοση δελτίου τύπου σχετικά με το έγγραφο Υπουργείου Εσωτερικών για την αναστολή διαδικασιών απονομής ιθαγένειας όλων των σχετικών αιτήσεων που βασίζονταν στα άρθρα 1Α και 24 του Ν 3838/2010 *Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις*.

Στη συνεδρίαση της 7^{ης} Μαρτίου 2013, η Ολομέλεια ενέκρινε σχέδιο επιστολής προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου κ. Ιωάννη Τέντε, σχετικά με τις καταγγελίες για κακοποίηση των συλληφθέντων για τη ληστεία του Βελβενδού και αποφάσισε την έκδοση δελτίου τύπου σχετικά με την ανακοίνωση μεταφοράς αλλοδαπών σε χώρο στρατοπέδου στην Κοζάνη.

Στη συνεδρίαση της 5^{ης} Ιουνίου 2013, η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, έχοντας παρακολουθήσει με προσοχή τις πρωτοβουλίες για την αλλαγή ή την ενίσχυση της υπάρχουσας νομοθεσίας κατά του ρατσισμού, ξεκίνησε συζήτηση για την εκπόνηση σχετικού υπομνήματος. Κατά την ίδια συνεδρίαση, συζητήθηκαν επίσης θέματα που αφορούν στο σοβαρό αντίκτυπο που έχουν τα μέτρα λιτότητας που εφαρμόζονται στη Χώρα μας στην απόλαυση θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Στη συνεδρίαση της 27^{ης} Ιουνίου 2013, η Ολομέλεια υιοθέτησε ομόφωνα *Υπόμνημα με τις θέσεις της ΕΕΔΑ επί της αντιρατσιστικής νομοθεσίας*, καθώς επίσης και Σύσταση με τον τίτλο *Μέτρα λιτότητας: καταρράκωση θεμελιωδών δικαιωμάτων, παραβάσεις διεθνών και ευρωπαϊκών κανόνων*.

Στη συνεδρίαση της 21^{ης} Νοεμβρίου 2013, η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ συζήτησε σχετικά με τις *Παρατηρήσεις της επί του σχεδίου Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ)*. Η συζήτηση αυτή ολοκληρώθηκε στην επόμενη συνεδρίαση της Ολομέλειας.

Στη συνεδρίαση της 5^{ης} Δεκεμβρίου 2013, η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ υιοθέτησε ομόφωνα *Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ)*, καθώς επίσης και *Υπόμνημα της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαι-*

οσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Τροποποίηση του Ν 927/1979 (Α' 139) και Προσάρμοση του Στην Απόφαση-Πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008, για την Καταπολέμηση Ορισμένων Μορφών και Εκδηλώσεων Ρατσισμού Και Ξενοφοβίας μέσω του Ποινικού Δίκαιου».

Συνοπτικός Απολογισμός των εργασιών των Τμημάτων

Στα πλαίσια λειτουργίας της ΕΕΔΑ δημιουργούνται και συνεδριάζουν πέντε τμήματα, με διαφορετικό πεδίο ενασχόλησης το καθένα. Ειδικότερα, τα πέντε αυτά τμήματα είναι τα ακόλουθα:

- Α' Τμήμα: Ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων,**
- Β' Τμήμα: Κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων,**
- Γ' Τμήμα: Εφαρμογής των δικαιωμάτων του ανθρώπου στους αλλοδαπούς,**
- Δ' Τμήμα: Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και**
- Ε' Τμήμα: Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας.**

Σε θέματα που από τη φύση τους εμπίπτουν στη θεματική αρμοδιότητα περισσότερων του ενός τμημάτων, τα τμήματα αυτά συνεργάζονται.

Μέλη του Α' Τμήματος, κατά την πέμπτη (Ε') θητεία της ΕΕΔΑ, ήταν οι κυρίες και κύριοι: Κ. Παπαϊωάννου (Προεδρεύων), Α. Γιολάσης (Αν. Προεδρεύων), Ο. Αλεξίου, Α. Αναγνωστοπούλου, Κ. Αποστολάς, Α. Δερβιτσιώτης, Α. Θεοδωρίδης, Β. Καρύδης, Κ. Κολόκας, Μ. Κουβέλη, Α.-Ε. Λαζάρου, Ι. Νανάς, Μ. Παντελίδου - Μαλούτα, Α. Παπαϊωάννου, Ι. Παπαγεωργίου, Γ. Σωτηρέλης, Α. Τζουμάνης, Κ. Χριστοδούλου, Δ. Χριστόπουλος, Α. Συρίγος.

Μέλη του Β' Τμήματος, κατά την πέμπτη (Ε') θητεία της ΕΕΔΑ, ήταν οι κυρίες και κύριοι: Έ. Βαρχαλαμά (Προεδρεύουσα), Α. Θεοδωρίδης (Αν. Προεδρεύων), Κ. Δημητρίου, Ε. Καλαμπάκου, Α. Καλογερά, Μ. Καραφέρη, Η. Καστανάς, Γ. Κουζέλης, Σ. Κουκούλη - Σπηλιωτοπούλου, Κ. Κολόκας, Α. Λινού, Χ. Ναούμης, Α. Παπαϊωάννου, Κ. Παπαϊωάννου, Κ. Σπανού, Γ. Σωτηρέλης, Α. Τζουμάνης, Κ. Χριστοδούλου, Δ. Χριστόπουλος.

Μέλη του Γ' Τμήματος, κατά την πέμπτη

(Ε') θητεία της ΕΕΔΑ, ήταν οι κυρίες και κύριοι: Α. Χρυσοχοϊδου-Αργυροπούλου (Προεδρεύουσα), Α. Αναγνωστοπούλου, Σ. Απέργης, Α. Δερβιτσιώτης, Γ.-Ε. Καλαβρός, Ε. Καλαμπάκου, Α. Καλογερά, Η. Καστανάς, Μ. Κουβέλη, Α. Λινού, Μ. Παντελίδου - Μαλούτα, Ι. Παπαγεωργίου, Α. Σούκουλης, Κ. Σπανού, Α. Συρίγος.

Μέλη του Δ' Τμήματος, κατά την πέμπτη (Ε') θητεία της ΕΕΔΑ, ήταν οι κυρίες και κύριοι: Ο. Αλεξίου, Σ. Απέργης, Κ. Αποστολάς, Έ. Βαρχαλαμά, Β. Γιαβή, Α. Γιολάσης, Κ. Γούλας, Β. Καρύδης, Ο. Μέρμελας, Ι. Νανάς, Ν. Ουζούνογλου, Ι. Παναγιωτόπουλος, Α. Σούκουλης.

Μέλη του Ε' Τμήματος, κατά την πέμπτη (Ε') θητεία της ΕΕΔΑ, ήταν οι κυρίες και κύριοι: Σ. Κουκούλη - Σπηλιωτοπούλου (Προεδρεύουσα), Β. Γιαβή, Κ. Δημητρίου, Γ.-Ε. Καλαβρός, Μ. Καραφέρη, Α.-Ε. Λαζάρου, Ο. Μέρμελας, Ν. Ουζούνογλου, Κ. Γούλας, Ι. Παναγιωτόπουλος, Α. Χρυσοχοϊδου-Αργυροπούλου.

Το Α' Τμήμα συνεδρίασε την 5^η Δεκεμβρίου 2013, με θέμα την εκλογή αναπληρωτή προεδρεύοντος. Προεδρεύων του Α' Τμήματος είναι ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου, δεδομένου ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, παρ. 5.4, του Κανονισμού λειτουργίας της ΕΕΔΑ (αριθ. απόφ. Πρωθυπουργού Υ138, ΦΕΚ Β' 475/9.4.2000), στα τμήματα που τυχόν μετέχουν ο Πρόεδρος ή οι Αντιπρόεδροι προεδρεύουν αυτού του συγκεκριμένου τμήματος. Αναπληρωτής προεδρεύων εξελέγη ο κ. Α. Γιολάσης.

Το Β' Τμήμα συνεδρίασε στις 9 Μαΐου 2012, με θέματα της ημερήσιας διάταξης την εκλογή αναπληρωτή προεδρεύοντος, καθώς επίσης και τη διερεύνηση και προγραμματισμό θεματικών ενοτήτων. Προεδρεύουσα του Β' Τμήματος είναι η Β' Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ, κα Έ. Βαρχαλαμά, δεδομένου ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, παρ. 5.4, του Κανονισμού λειτουργίας της ΕΕΔΑ (αριθ. απόφ. Πρωθυπουργού Υ138, ΦΕΚ Β' 475/9.4.2000), στα τμήματα που τυχόν μετέχουν ο Πρόεδρος ή οι Αντιπρόεδροι προεδρεύουν αυτού του συγκεκριμένου τμήματος. Αναπληρωτής προεδρεύων εξελέγη ο κ. Α. Θεοδωρίδης. Οι θεματικές που προτάθηκαν από την προεδρεύουσα κα Βαρχαλαμά και συζητήθηκαν, κατά τη συνεδρίαση της 9^{ης} Μαΐου 2012, από το Β' Τμήμα είναι το δικαίωμα στην εργασία και το

δικαίωμα για παροχή από το Κράτος υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, με ειδική εστίαση στην παιδική και την τρίτη ηλικία.

Το Γ' Τμήμα συνεδρίασε στις 5 Ιουνίου 2012, με θέματα της ημερήσιας διάταξης την εκλογή αναπληρωτή προεδρεύοντος, καθώς επίσης και τη συζήτηση επιμέρους θεματικών σχετικών με την εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου στους αλλοδαπούς. Ειδικότερα, προεδρεύουσα του Γ' Τμήματος είναι η Α' Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ, κα Αγγελική Χρυσοχοΐδου-Αργυροπούλου, δεδομένου ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, παρ. 5.4, του Κανονισμού λειτουργίας της ΕΕΔΑ (αριθ. απόφ. Πρωθυπουργού Υ138, ΦΕΚ Β' 475/9.4.2000), στα τμήματα που τυχόν μετέχουν ο Πρόεδρος ή οι Αντιπρόεδροι προεδρεύουν αυτού του συγκεκριμένου τμήματος. Αναπληρωτής προεδρεύων δεν εξελέγη. Τα θέματα που προτάθηκαν από την προεδρεύουσα κα Χρυσοχοΐδου-Αργυροπούλου και συζητήθηκαν από το Γ' Τμήμα αφορούσαν σε ζητήματα μεταναστών 2^{ης} γενιάς, όπως αυτά παρουσιάστηκαν από τη ΜΚΟ ASANTE, καθώς επίσης και σε ζητήματα προστασίας δικαιωμάτων των μεταναστών που κρατούνται σε Κέντρα Κλειστής Φιλοξενίας Αλλοδαπών.

Το Ε' Τμήμα συνεδρίασε στις 7 Μαρτίου 2013, με θέματα ημερήσιας διάταξης την εκλογή προεδρεύοντος και αναπληρωτή προεδρεύοντος, καθώς επίσης και τη διερεύνηση και προγραμματισμό θεματικών. Προεδρεύουσα εξελέγη η κα Σοφία Κουκούλη – Σπηλιωτοπούλου, ενώ δεν εξελέγη αναπληρωτής προεδρεύων. Το Ε' Τμήμα συνεδρίασε επίσης στις 5 Δεκεμβρίου 2013, με θέμα την ενημέρωση για τη συμμετοχή και συμβολή της ΕΕΔΑ στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (European Network of National Human Rights Institutions - ENNHRI) και τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων του τμήματος.

Β. ΔΙΚΤΥΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Δημιουργία και πλαίσιο λειτουργίας

Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του

Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και του Γραφείου της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (ΥΑ) και με συμμετοχή μη κυβερνητικών οργανώσεων και φορέων. Σήμερα συμμετέχουν 35 μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλοι φορείς, που παρέχουν νομικές, ιατρικές, κοινωνικές ή άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες και έρχονται σε επαφή με θύματα ρατσιστικής βίας.

Η δημιουργία του Δικτύου προέκυψε σε συνέχεια δύο σημαντικών διαπιστώσεων: α) της απουσίας ενός επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής των περιστατικών ρατσιστικής βίας και β) της ανάγκης διασύνδεσης των φορέων οι οποίοι καταγράφουν με δική τους πρωτοβουλία τα περιστατικά αυτά που συντελούνται σε βάρος προσώπων τα οποία προσέρχονται στις υπηρεσίες τους.

Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας ξεκίνησε πιλοτικά την 1η Οκτωβρίου 2011 τη συστηματική καταγραφή πράξεων βίας με ρατσιστικό κίνητρο και χρησιμοποιεί κοινή Φόρμα Καταγραφής Ρατσιστικού Περιστατικού με στόχο να προκύπτουν σαφείς και ολοκληρωμένες κατά το δυνατόν ενδείξεις για τις ποσοτικές και ποιοτικές τάσεις της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα.

Για τους σκοπούς του Δικτύου, περιστατικά ρατσιστικής βίας (εγκλήματα μίσους) θεωρούνται εγκληματικές πράξεις ή βίαιες ενέργειες ή συμπεριφορές εις βάρος ατόμων, τα οποία στοχοποιούνται λόγω εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, χρώματος, θρησκευτικής προέλευσης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή αναπηρίας. Καταγράφονται επίσης εγκληματικές πράξεις ή βίαιες ενέργειες ή συμπεριφορές σε βάρος των *υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων*, δηλαδή όσων ατόμων προωθούν και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και στοχοποιούνται λόγω αυτής της ιδιότητας.

Καταγραφή

Στα 3 χρόνια λειτουργίας του το Δίκτυο έχει καταγράψει, κατόπιν προσωπικής συνέντευξης με τα θύματα, πάνω από 400 εγκλήματα με ρατσιστικό κίνητρο. Η πλειοψηφία των περιστατικών είναι κατά μεταναστών και προσφύγων, ενώ καταγράφονται πλέον και αρκετά περιστατικά κατά ΛΟΑΤ ατόμων.

Τα περισσότερα από τα περιστατικά λαμβάνουν χώρα σε δημόσιους χώρους, σε κεντρικές αστικές περιοχές, κατά τις βραδινές ή πρώτες πρωινές ώρες, και αφορούν κυρίως βαριές ή απλές σωματικές βλάβες, συνδυαστικά με λεκτική βία, και γίνονται κυρίως από ομάδες. Βάσει της ποιοτικής ανάλυσης των καταγραφών, προκύπτει σαφώς η λειτουργία οργανωμένων ομάδων ρατσιστικής βίας: τα θύματα αναφέρουν ομαδικές οργανωμένες επιθέσεις από άτομα με συγκεκριμένο ρουχισμό και τρόπο δράσης. Αναφέρεται επίσης η χρήση αυτοσχέδιων όπλων κατά τη διάρκεια των επιθέσεων (ρόπαλα, σιδηρολοστοί, πτυσσόμενα γκλομπ κ.λπ.).

Επισημαίνεται σχετικά ότι τα περιστατικά που καταγράφονται από τα μέλη του Δικτύου δεν αποτελούν παρά μόνο την κορυφή του παγόβουνου του συνολικού φαινομένου. Η γεωγραφικά περιορισμένη εμβέλεια των οργανώσεων που συμμετέχουν στο Δίκτυο, ο διαδεδομένος φόβος ανάμεσα στα θύματα που συχνά τα εμποδίζει να προσεγγίσουν ακόμα και τις οργανώσεις που παρέχουν στήριξη για να καταγγείλουν έστω και ανώνυμα τα περιστατικά σε αυτές, αλλά και η αντικειμενική αδυναμία των οργανώσεων να παρέχουν αποτελεσματική και ολοκληρωμένη προστασία στα θύματα, αποτελούν παράγοντες που καταδεικνύουν ότι τα περιστατικά ρατσιστικής βίας δεν καταγράφονται από το Δίκτυο στο σύνολό τους.

Συστάσεις προς την Πολιτεία

Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, αναλύοντας τα ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα των καταγραφών, έχει απευθύνει τις ακόλουθες προτάσεις προς την ελληνική πολιτεία για την καταπολέμηση των εγκλημάτων μίσους.

Προς το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη

A. Διαχείριση του εγκλήματος μίσους

1. Υιοθέτηση ειδικού επιχειρησιακού σχεδίου πρόληψης και αντιμετώπισης των ρατσιστικών επιθέσεων, σε συνεργασία με εξειδικευμένους δι-εθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς.

2. Καταδίκη των ρατσιστικών επιθέσεων από την πολιτική ηγεσία και την ηγεσία της ΕΛ.ΑΣ. και ρητή αποτροπή των αστυνομικών από βίαιες πρακτικές με ρατσιστικό κίνητρο.

3. Διεξαγωγή εκπαιδευτικού προγράμματος, με συνδρομή από διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς με εξειδίκευση και εμπειρία στην εκπαίδευση των σωμάτων ασφαλείας και δικαιοσύνης, για τους υπηρετούντες στα Τμήματα και Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας αλλά και το σύνολο των υπηρετούντων της ΕΛΑΣ.

5. Διασφάλιση της εφαρμογής της με αριθμό 7100/4/3 από 24.5.2006 εγκυκλίου σχετικά με την υποχρέωση διερεύνησης ρατσιστικού κινήτρου, συλλογής σχετικών στοιχείων, καταγραφής ή/ και αναφοράς από τους αστυνομικούς βάσει ειδικής φόρμας, ανεξαρτήτως από την κατάσταση μήνυσης, κάθε περιστατικού σε βάρος ατόμου λόγω εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, χρώματος, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.

6. Ενημέρωση των αστυνομικών σχετικά με την υποχρέωση συνδρομής των θυμάτων, παρέμβασης για τη διάσωσή τους και μέριμνας για την παραπομπή τους στις κατάλληλες υπηρεσίες.

7. Συνεργασία των αστυνομικών τμημάτων με κυβερνητικούς ή μη φορείς και μεταναστευτικές κοινότητες για την παροχή ιατρο-κοινωνικής βοήθειας, νομικής συνδρομής και διερμηνείας ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση του θύματος στην αστυνομία.

8. Προστασία των δικαιωμάτων των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλαδή όσων ατόμων και φορέων προωθούν και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και των μαρτύρων των ρατσιστικών επιθέσεων και διασφάλιση της πρόσβασής τους στις αρχές.

B. Αντιμετώπιση της αστυνομικής βίας με ρατσιστικό κίνητρο

1. Τροποποίηση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου με σκοπό την συγκρότηση αποτελεσματικού μηχανισμού καταγγελιών της αστυνομικής βίας και περιστατικών αυθαιρεσίας, ανεξάρτητης διερεύνησης και παρακολούθησης, σύμφωνα με τις συστάσεις των διεθνών οργανισμών.

2. Πρόβλεψη ειδικής διαδικασίας στο πλαίσιο του πειθαρχικού ελέγχου εντός της ΕΛ.ΑΣ. για την ταχύτερη εξέταση αυθαιρεσιών με ρατσιστικό κίνητρο.

Προς το Υπουργείο Εσωτερικών

Αναστολή της απόφασης κράτησης και απέλασης των θυμάτων και ουσιαστών μαρτύρων που προβαίνουν σε καταγγελία ρατσιστικής βίας, βάσει ειδικής εισαγγελικής πράξης, μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση στην ποινική δίκη κατά του υπαίτιου, και θέσπιση ειδικού καθεστώτος προστασίας και άδειας παραμονής για το διάστημα που είναι αναγκαίο για τη δίωξη και καταδίκη των δραστών. Οι διατάξεις περί προστασίας αλλοδαπών θυμάτων (ΚΥΑ 30651/2014) να θεσπιστούν με νόμο και να ενταχθούν -για λόγους συστηματικούς και μεθοδολογικούς- στον Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης, ώστε να αποκτήσουν το νομικό κύρος που αρμόζει σε μια τέτοια ρύθμιση και όχι να προβλέπονται σε υποδεέστερης νομικής ισχύος νομοθετήματα, τα οποία, εκ της φύσεως τους και της θέσης του στο σύστημα κανόνων δικαίου, προορίζονται για την ρύθμιση άλλων πραγματικών και νομικών καταστάσεων.

Προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης

1. Δημιουργία επίσημου και ενιαίου συστήματος καταγραφής και παρακολούθησης των ρατσιστικών εγκλημάτων, σε συνεργασία με την αστυνομία και κάθε κυβερνητικό ή μη φορέα ο οποίος συλλέγει σχετικά στοιχεία.

2. Συμπερίληψη του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου στο Π.Δ. 132/2012 του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη για τη δημιουργία ειδικών Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας.

3. Συγκρότηση ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, με στόχο την άμεση λήψη νομοθετικής πρωτοβουλίας ώστε να διασφαλίζεται η διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου ήδη από το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, και ανεξάρτητα από την επιβαρυντική περίπτωση κατά το

στάδιο επιμέτρησης της ποινής.

4. Απαλλαγή από το παράβολο της μήνυσης και της παράστασης πολιτικής αγωγής για τα θύματα.

Μέλη του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας

Στο Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας είναι ανοιχτό σε όλες τις οργανώσεις και φορείς που, παρέχοντας νομικές, ιατρικές, κοινωνικές ή άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες, έρχονται σε επαφή με θύματα ρατσιστικής βίας.

Συμμετέχουν σήμερα οι ακόλουθες μη κυβερνητικές οργανώσεις και φορείς: Αίτημα, Αντιγόννη-Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης, Άρσις, Γιατροί του Κόσμου, Διεθνής Αμνηστία, Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών, "Ελληνική Δράση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα" – Πλειάδες, Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Ελληνικό Παρατηρητήριο Συμφωνιών του Ελσίνκι, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Δικηγορικού Συλλόγου Ρόδου, Θετική Φωνή, Ιατρική Παρέμβαση, Κέντρο Ημέρας «Βαβέλ», Κέντρο Συμπαραστάσεως Παλιννοστούντων και Μεταναστών-Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων, Κίνηση Υπεράσπισης των Δικαιωμάτων Προσφύγων και Μεταναστών/-στριών (Πάτρα), Κόσμος χωρίς Πολέμους και Βία, ΛΑΘΡΑ; - Επιτροπή αλληλεγγύης στους πρόσφυγες Χίου, ΜΕΤΑδραση, Ομάδα Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών, Ομάδα Νομικών για την Υπεράσπιση των Δικαιωμάτων Προσφύγων και Μεταναστών (Θεσσαλονίκη), Ομοφυλοφιλική και Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδας (ΟΛΚΕ), Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατούμενων, Σύλλογος Ενωμένων Αφγανών, Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών, Φόρουμ Μεταναστών Κρήτης, Act Up Hellas, ASANTE, Colour Youth, Generation 2.0 RED, την Ισότητα και την Ετερότητα, PRAKSIS, YsMedia, καθώς και ο Συνήγορος του Πολίτη και το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών του Δήμου Αθηναίων ως παρατηρητές.

Γ. ΕΕΔΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

α. Επιτροπές Προσφυγών

Το διαρκές ενδιαφέρον που έχει επιδείξει η ΕΕΔΑ, ως συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, για θέματα που άπτονται της προστασίας των αλλοδαπών και, ειδικότερα, της διαδικασίας παροχής διεθνούς προστασίας, αναγνωρίστηκε από το νομοθέτη μέσω της θεσμικής κατοχύρωσης της συνδρομής της στη στελέχωση και λειτουργία των Επιτροπών Προσφυγών που έχουν συσταθεί δυνάμει του ΠΔ 114/2010, καθώς επίσης και αυτών της νέας Αρχής Προσφυγών.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την παρ. 1 και 2 του άρθρου 26 του ΠΔ 114 (ΦΕΚ Α' 195) για τη «διαδικασία αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας», προβλέπεται η σύσταση Επιτροπών Προσφυγών που θα λειτουργούν στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και θα έχουν αποφασιστική αρμοδιότητα. Η κάθε Επιτροπή Προσφυγών απαρτίζεται μεταξύ άλλων και από έναν νομικό – καθώς και αναπληρωτή του – με εξειδίκευση στο προσφυγικό δίκαιο ή το δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η επιλογή των νομικών γίνεται από σχετικό κατάλογο που καταρτίζεται με ευθύνη της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της.

Στις 12 Δεκεμβρίου 2012 το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη ενημέρωσε την ΕΕΔΑ για την πρόθεσή του να συστήσει επιπλέον δέκα (10) Επιτροπές Προσφυγών. Η ΕΕΔΑ, με απόφαση της Ολομέλειάς της, συγκρότησε εξαμελή επιτροπή κρίσης για την αξιολόγηση των υποψηφίων. Στην εν λόγω επιτροπή κρίσης συμμετείχαν τόσο ο Πρόεδρος της, όσο και η Α' Αντιπρόεδρος. Η διαδικασία επιλογής περιελάμβανε προεπιλογή με βάση τους φακέλους των υποψηφίων, διαδικασία προσωπικής συνέντευξης και τελική αξιολόγηση. Στις 20 Μαρτίου 2013, η ΕΕΔΑ απέστειλε στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη κατάλογο τριανταεπτά (37) νομικών με εξειδίκευση στο προσφυγικό δίκαιο ή το δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Σύμφωνα με την κοινή υπουργική

απόφαση 5401/3–331200 της 23^{ης} Μαΐου 2013 (ΦΕΚ Β' 1255) συστάθηκαν και συγκροτήθηκαν δέκα (10) Ειδικές Επιτροπές με αρμοδιότητα να αποφαινούνται επί των προσφυγών και αιτήσεων του άρθρου 32, παρ. 1, ΠΔ 114/2010 και δέκα (10) Επιτροπές Προσφυγών με αρμοδιότητα να αποφαινούνται επί των υποβαλλόμενων προσφυγών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις λοιπές διατάξεις του ΠΔ 114/2010, πλην του άρθρου 32, παρ. 1.

Ανάλογη είναι και η πρόβλεψη του άρθρου 3, παρ. 3, του Ν 3907/2011 «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής», σύμφωνα με το οποίο ο πρόεδρος και το τρίτο μέλος των τριμελών Επιτροπών Προσφυγών που συστάθηκαν και λειτουργούν στα πλαίσια της νέας Αρχής Προσφυγών, καθώς και οι αναπληρωτές τους επιλέγονται από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη από σχετικό κατάλογο που καταρτίζεται από την ΕΕΔΑ, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της.

Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕΔΑ ενημερώθηκε από την Αρχή Προσφυγών, με το από 5 Νοεμβρίου 2012 (ΑΠ 142/5.11.2012) έγγραφό της, για την ανάγκη έγκαιρης στελέχωσης δεκαεννέα (19) Επιτροπών Προσφυγών που θα λειτουργήσουν στην Αρχή Προσφυγών. Καταβάλλοντας εργώδη προσπάθεια, η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα στο θεσμικό της αυτό ρόλο, σε μία περίοδο μάλιστα κατά την οποία λειτουργούσε υποστελεχωμένη και κυριολεκτικά αποψιλωμένη από το επιστημονικό της προσωπικό. Για τη στελέχωση των ανωτέρω Επιτροπών, δημοσίευσε, στις 18 Δεκεμβρίου του 2012, σχετική πρόσκληση ενδιαφέροντος, συνέλεξε υποψηφιότητες και εκπλήρωσε με υπευθυνότητα τις θεσμικές της υποχρεώσεις, απευθύνοντας, την 1^η Μαρτίου 2013, στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη κατάλογο τριάντα (30) Προέδρων και τριάντα επτά (37) μελών με εξειδίκευση στο προσφυγικό δίκαιο ή το δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Η ΕΕΔΑ έχοντας ασχοληθεί επανειλημμένως με τα προβλήματα της διαδικασίας ασύλου στην Ελλάδα και αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στη λειτουργία των Επιτροπών, αποφάσισε να παρακολουθεί πιο στενά το έργο τους. Προς το σκοπό αποφάσισε τη διενέργεια τακτικών συναντήσε-

ων εργασίας με τους Προέδρους και τα μέλη των Επιτροπών που έχουν υποδειχθεί από την ΕΕΔΑ.

β. Επιτροπές Πολιτογράφησης

Δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 12 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν 3284/2004, ΦΕΚ Α' 217), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 8 του Ν 3838/2010 (ΦΕΚ Α' 49) «Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις» και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 26, παρ. 1 και 2 του Ν 3938/2011 (ΦΕΚ Α' 61) «Σύσταση Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις», συνιστάται Επιτροπή Πολιτογράφησης σε κάθε μία από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, η οποία γνωμοδοτεί για τη συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων που πρέπει να πληροί ο αλλοδαπός που επιθυμεί να γίνει έλληνας πολίτης (άρθρο 3 Ν 3838/2010). Σε κάθε μία από τις Επιτροπές Πολιτογράφησης συμμετέχει μέλος που υποδεικνύεται, μαζί με τον αναπληρωτή του, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της από την ΕΕΔΑ.

Η ΕΕΔΑ με βάση τον Ν 3838/2010 απέστειλε με το από 05.07.2010 έγγραφό της (ΑΠ 225) προς το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κατάλογο των υποδειχθέντων μελών –τακτικών και αναπληρωτών – στις Επιτροπές Πολιτογράφησης που συγκροτήθηκαν στις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας.

Στη συνέχεια και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 6 και 280 του Ν 3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης» αλλά και σύμφωνα με τον Ν 3938/2011, η ΕΕΔΑ υπέδειξε εκ νέου μέλη – τακτικά και αναπληρωτές – σε όλες τις Επιτροπές Πολιτογράφησης που λειτουργούν σε κάθε μία από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Ελλάδας: α) Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, β) Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας, γ) Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, δ) Κρήτης, ε) Αττικής στην οποία συνιστώνται 4 Επιτροπές Πολιτογράφησης με τοπική αρμοδιότητα, στ) Μακεδονίας-Θράκης

στην οποία συνιστώνται 3 Επιτροπές Πολιτογράφησης με τοπική αρμοδιότητα, ζ) Αιγαίου στην οποία συνιστώνται 2 Επιτροπές Πολιτογράφησης με τοπική αρμοδιότητα.

Το 2013 η ΕΕΔΑ, σε συνέχεια σχετικών αιτημάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας, υπέδειξε εκ νέου τακτικά και αναπληρωματικά μέλη λόγω της λήξης της διετούς θητείας των προηγούμενων.

γ. Επιτροπές Μετανάστευσης

Βάσει του άρθρου 11 του Ν 4147/2013, που αντικατέστησε την πρώτη παράγραφο του άρθρου 89 του Ν 3386/2005, η οποία είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 42, παρ. 3, του Ν 3907/2011, στο Υπουργείο Εσωτερικών συνιστώνται συνιστώνται πέντε Επιτροπές Μετανάστευσης, οι οποίες γνωμοδοτούν σχετικά με τη συνδρομή σε πολίτες τρίτων χωρών ιδιαίτερων δεσμών με την κοινωνική ζωή της χώρας, προκειμένου να χορηγηθεί άδεια διαμονής, καθώς και σε κάθε περίπτωση που παραπέμπεται σε αυτές στο πλαίσιο χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Με απόφαση του ίδιου συγκροτούνται οι Επιτροπές και ορίζονται ο πρόεδρος, τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη τους και οι γραμματείς με τους αναπληρωτές τους. Κάθε μία από αυτές αποτελείται από α) τρεις υπαλλήλους του Υπουργείου Εσωτερικών κατηγορίας ΠΕ, β) έναν εκπρόσωπο της Κοινωνίας των Πολιτών, που προτείνει η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και γ) έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος.

Στις 23 Απριλίου 2013 το Υπουργείο Εσωτερικών με έγγραφό του (ΑΠ Οικ. 20201/13) ζήτησε από την ΕΕΔΑ να προβεί στον ορισμό εκπροσώπων της Κοινωνίας των Πολιτών. Η ΕΕΔΑ, στις 20 Μαΐου 2013, με επιστολή της ενημέρωσε για εκπροσώπους της Κοινωνίας των Πολιτών που προτείνει.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Α. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

1. Παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «για τη δίκαιη δίκη και την εύλογη διάρκεια αυτής»¹

Στο πλαίσιο του θεσμικού ρόλου της ως συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η ΕΕΔΑ υποβάλλει τις ακόλουθες παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με το σχέδιο νόμου «για τη δίκαιη δίκη και την εύλογη διάρκεια αυτής» (Σ/Ν):

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει τις προσπάθειες της Πολιτείας για την αντιμετώπιση του διαρκώς οξυνόμενου προβλήματος της μακράς διάρκειας των δικών που θίγει το κατοχυρωμένο από το Σύμβαση και το ευρωπαϊκό και διεθνές δικαιοθεμελιώδες δικαίωμα σε παροχή αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Το ΣχΝ αυτό τροποποιεί σημαντικές οικονομικές διατάξεις που διέπουν τις διαδικασίες ενώπιον όλων των δικαστηρίων της χώρας και έρχεται να προστεθεί σε σειρά πρόσφατων νόμων με τους οποίους επιχειρήθηκε άμβλυνση του προβλήματος.

Η Αιτιολογική Έκθεση του ΣχΝ τονίζει την κρισιμότητα της σημερινής κατάστασης. Δεν επικαλείται όμως συγκεκριμένη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των προηγούμενων νόμων, με την οποία να έχουν εντοπιστεί οι λόγοι για τους οποίους τα ληφθέντα μέτρα δεν επέφεραν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα και από την οποία να συνάγεται σε ποιους τομείς είναι αναγκαία νέα και τί είδους μέτρα. Απλώς αναφέρει, γενικά και αόριστα, ότι «αξιοποιείται όλη η πείρα του παρελθόντος». Το ΣχΝ περιέχει ορισμένα θετικά στοιχεία, όπως την επέκταση της πιλοτικής δίκης στο Ελεγκτικό Συνέδριο, την εισαγωγή των υποθέσεων σε συμβούλιο, μετά από πιλοτική δίκη στο ΣΤΕ, ή την αποδοχή προδήλως βάσιμου ένδικου βοηθήματος ή μέσου στο ΣΤΕ ή σε διοικητικό δι-

καστήριο σε συμβούλιο. Εντούτοις, οι αλληπάλληλες και αναξιολόγητες «βαθιές» ή «τολμηρές» «τομές» – όπως χαρακτηρίζονται συνήθως – στη δικονομική νομοθεσία όλων των κλάδων της Δικαιοσύνης δεν εξυπηρετούν την ασφάλεια δικαίου, που είναι απαραίτητη για την επιτυχία των λαμβανόμενων μέτρων και την παροχή αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στους ιδιώτες.

Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει τη μνεία, στην Αιτιολογική Έκθεση του ΣχΝ, και του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ο οποίος, βάσει της Συνθήκης της Λισαβόνας, απέκτησε ισχύ ίση με εκείνη των Συνθηκών της ΕΕ, από την 1^η Δεκεμβρίου 2009. Υπογραμμίζει δε η ΕΕΔΑ, ότι το θεμελιώδες δικαίωμα σε αποτελεσματική δικαστική προστασία, που κατοχυρώνει το άρθρο 47 του Χάρτη, ίσχυε ήδη στην έννομη τάξη της ΕΕ, εδώ και πολλά χρόνια, βάσει γενικής αρχής που διατύπωσε το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ήδη Δικαστήριο της ΕΕ, εμπνεόμενο από τα άρθρα 6 και 13 ΕΣΔΑ και τις συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών.² Το θεμελιώδες αυτό δικαίωμα περιλαμβάνει δέσμη ειδικότερων δικαιωμάτων, κατά τη νομολογία τόσο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) όσο και του Δικαστηρίου της ΕΕ, που εξελίσσονται παράλληλα.

Την επείγουσα ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος της μακράς διάρκειας των δικών, που έχει επισύρει σωρεία καταδικών της Ελλάδας από το ΕΔΔΑ, έχει τονίσει η ΕΕΔΑ επανειλημμένα, και πιο πρόσφατα στις παρατηρήσεις της για το νομοσχέδιο «Εξορθολογισμός διαδικασιών και επιτάχυνση της διοικητικής δίκης και άλλες διατάξεις», το οποίο έγινε Ν 3900/2010³. Οι καταδικές της Ελλάδας αφορούν παραβίαση του άρθρου 6, παρ. 1, ΕΣΔΑ (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη), αλλά και του άρθρου 13 ΕΣΔΑ (δικαίωμα σε αποτελεσματικό εθνικό ένδικο βοήθημα). Στις πιο πάνω παρατηρήσεις της, η ΕΕΔΑ επανέλαβε την επείγουσα ανάγκη εισαγωγής *ειδικού ένδικου βοηθήματος* που να ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 13 ΕΣΔΑ.

Λόγω του περιορισμένου χρόνου που διαθέ-

1. Οι παρούσες παρατηρήσεις εγκρίθηκαν ομόφωνα από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στην από 26.01.2012 συνεδρίασή της. Εισηγήτρια Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Εκπρόσωπος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας.

2. Πρώτη σχετική απόφαση, η ΔΕΚ 15.05.1986, υπόθ. 222/84, Johnston, Συλλ. 1986, 1651.

3. Παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Εξορθολογισμός διαδικασιών και επιτάχυνση της διοικητικής δίκης και άλλες διατάξεις», 21.10.2010: www.nchr.gr . Ν 3900/2010, ΦΕΚ Α' 213/17.12.2010.

τει για το σχολιασμό αυτού του πολύ εκτεταμένου και περίπλοκου ΣχΝ, η ΕΕΔΑ περιορίζεται σε ενδεικτικές παρατηρήσεις για ορισμένα ζητήματα που συνάπτονται με υπερνομοθετικά κατοχυρωμένα θεμελιώδη δικαιώματα. Υπενθυμίζει δε εξ αρχής, ότι η επιδίωξη της επιτάχυνσης των δικών δεν δικαιολογεί μέτρα που περιορίζουν το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο ή τις λοιπές εγγυήσεις δίκαιης δίκης ή θίγουν άλλα θεμελιώδη ατομικά ή κοινωνικά δικαιώματα ή συνεπάγονται εκπτώσεις στην ποιότητα της παρεχόμενης δικαστικής προστασίας.

1. Η ευθύνη του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ για την καθυστέρηση των δικών

Στις προαναφερόμενες παρατηρήσεις της σχετικά με το νομοσχέδιο που έγινε Ν 3900/2010, η ΕΕΔΑ επέστησε την προσοχή στη διαπίστωση της Αιτιολογικής Έκθεσης εκείνου του νομοσχεδίου, ότι κύρια αίτια του συντριπτικού όγκου των εκκρεμών διοικητικών υποθέσεων είναι η «κακοδιοίκηση, η οποία, σε συνδυασμό με τη δαιδαλώδη πολυνομία, αποτελεί πραγματική «μηχανή παραγωγής» διαφορών», και η «αλόγιστη άσκηση ένδικων βοηθημάτων και μέσων από το Δημόσιο και τα Ν ΠΔΔ».

Τόνισε δε τότε η ΕΕΔΑ: «γιαυτό, και οι επιτυχέστερες δικονομικές μεταρρυθμίσεις δεν αρκούν, όσο η λειτουργία και η νοοτροπία της Διοίκησης δεν αλλάζει. Υπό τις παρούσες όμως συνθήκες, μόνο με τη δραστική μείωση των ένδικων μέσων που ασκούν το Δημόσιο και τα Ν ΠΔΔ, μπορεί να επιτευχθεί αξιόλογη μείωση του φόρτου των δικαστηρίων».

Γι' αυτό το ζήτημα, η ΕΕΔΑ επικαλέστηκε ειδικότερη άποψη που διατυπώθηκε στην απόφαση της Διοικητικής Ολομέλειας του ΣΤΕ 4/2010, με την οποία προτάθηκαν διατάξεις που περιλήφθηκαν στον Ν 3900/2010. Κατά την άποψη αυτή, «ουσιώδης επιτάχυνση της διαδικασίας ενώπιον του ΣΤΕ είναι απολύτως αδύνατο να επιτευχθεί χωρίς δραστική μείωση του αριθμού των υποθέσεων που εισάγονται ενώπιόν του. Η μείωση αυτή δεν μπορεί βεβαίως να επιτευχθεί με νομοθετικά μέτρα που θα απέκλειαν ή θα παρεμπόδιζαν υπέρμετρα το κατοχυρούμενο από το Σύνταγμα

και την ΕΣΔΑ δικαίωμα των πολιτών να ζητούν την ακύρωση παρανόμων πράξεων ή παραλείψεων της Διοικήσεως. Για το λόγο αυτό, το μόνο, κατ' ουσία, μέσο που διαθέτει ο κοινός νομοθέτης για να επιτύχει τη δραστική μείωση των εισαγομένων ενώπιον του ΣΤΕ υποθέσεων, είναι η δραστική μείωση των ενδίκων μέσων που ασκούν το Δημόσιο και τα Ν ΠΔΔ., δηλαδή, νομικά πρόσωπα, τα οποία, ως φορείς ασκήσεως δημόσιας εξουσίας, δεν αποτελούν υποκείμενα του δικαιώματος δικαστικής προστασίας, που κατοχυρώνουν υπέρ των πολιτών το Σύνταγμα και η ΕΣΔΑ».⁴

Η άποψη αυτή υπενθυμίζει την «επιμονή της Διοικήσεως να εξαντλεί όλα, ανεξαιρέτως, τα προβλεπόμενα στο νόμο ένδικα μέσα κατά των δικαστικών αποφάσεων που δέχονται ένδικα βοηθήματα πολιτών». «Αν μελετηθούν σοβαρά οι συνέπειες της αλόγιστης ασκήσεως ενδίκων μέσων από το Δημόσιο και τα Ν ΠΔΔ. (και μάλιστα όχι μόνον από την άποψη της υπέρμετρης επιμηκύνσεως του χρόνου επιλύσεως των διαφορών, αλλά και από την άποψη της προκαλουμένης σπατάλης πόρων), θα διαπιστωθεί ότι οι συνέπειες αυτές είναι κατά πολύ βαρύτερες από τις όποιες συνέπειες θα είχε ο περιορισμός της δυνατότητας της Διοικήσεως να ασκεί αίτηση αναιρέσεως ή έφεση».

Οι προαναφερόμενες παρατηρήσεις ισχύουν για δίκες σε κάθε δικαστήριο, όπου διάδικος είναι το Δημόσιο ή Ν ΠΔΔ. Εξακολουθούν δε να είναι κρίσιμες, όπως δείχνει η καθημερινή κατάσταση στα δικαστήρια, που εμφανέστατα οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην πανθομολογούμενη αλόγιστη άσκηση ενδίκων μέσων εκ μέρους του Δημοσίου και των νομοθετικών ΠΔ. Θα ήταν, συνεπώς, ευχής έργο, αν ο νομοθέτης λάμβανε υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές και τις προτάσεις για συγκεκριμένα μέτρα που τις ακολουθούν.

4. Πρακτικό Διοικητικής Ολομέλειας ΣΤΕ 4/2010, ειδικότερη άποψη σχετικά με τη διάταξη που έγινε άρθρο 12 του ΣχΝ Οι υπογραμμίσεις δικές μας. Η άποψη αυτή επικαλείται τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ Radio France κατά Γαλλίας, 23.09.2003, παρ. 26 (επί του παραδεκτού), Ιερές Μονές κατά Ελλάδας, 09.12.1994, παρ. 49, και Εμπορικό, Βιομηχανικό και Αγροτικό Επιμελητήριο της Τιμσοαρά κατά Ρουμανίας, 16.07.2009, σκ. 15. Στις αποφάσεις αυτές προσθέτουμε και τις ΕΔΔΑ Section de commune d'Antilly κατά Γαλλίας, 23.11.1999 (επί του παραδεκτού), και Danderyds Kommun κατά Σουηδίας, 07.06.2001 (επί του παραδεκτού).

II. Η πιλοτική απόφαση Αθανασίου κατά Ελλάδας

Εν τω μεταξύ, το ΕΔΔΑ εξέδωσε σχετική «*πιλοτική απόφαση*» κατά της Ελλάδας (*Β. Αθανασίου κλπ κατά Ελλάδας*)⁵. Οι πιλοτικές αποφάσεις αφορούν κράτη όπου οι παραβιάσεις της ΕΣΔΑ οφείλονται σε προβλήματα δομικά ή συστημικά, για την αντιμετώπιση των οποίων απαιτούνται ειδικά εθνικά μέτρα. Με την πιλοτική απόφαση, το ΕΔΔΑ δεν αρκείται σε καταδίκη· ζητεί από το καταδικαζόμενο κράτος και τη λήψη ειδικών μέτρων για την ταχύτερη και πιο αποτελεσματική εξάλειψη των δυσλειτουργιών που θίγουν κατοχυρωμένα από την ΕΣΔΑ δικαιώματα.

Το ΕΔΔΑ θεώρησε ότι έπρεπε να εκδώσει πιλοτική απόφαση κατά της Ελλάδας, λόγω του σοβαρού και χρόνιου χαρακτήρα του προβλήματος της καθυστέρησης των δικών και της μη εισαγωγής του απαιτούμενου για την αντιμετώπισή του ειδικού ένδικου βοηθήματος, που είχε ζητήσει, από το 2007, και η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ⁶. Η Επιτροπή Υπουργών είχε ζητήσει επιμόνως την επίσπευση της έκδοσης νόμου με στόχο την επιτάχυνση των δικών και τη λήψη και πρόσθετων μέτρων, όπως τη δημιουργία επιπλέον θέσεων δικαστών και διοικητικού προσωπικού των δικαστηρίων και την ενίσχυση της υποδομής τους, καθώς και τη θέσπιση αποτελεσματικού ένδικου βοηθήματος για την ικανοποίηση του δικαιώματος σε επίλυση των διαφορών εντός λογικού χρόνου.

Με την απόφαση *Αθανασίου*, το ΕΔΔΑ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβίαση των άρθρων 6, παρ. 1, και 13 ΕΣΔΑ. Παραπέμποντας δε στη νομολογία του, υπενθύμισε ότι τα καλύτερα μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος είναι τα προληπτικά. Το άρθρο 6, παρ. 1, ΕΣΔΑ υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να οργανώσουν το δικαιοδοτικό σύστημά τους, έτσι ώστε τα δικαστήριά τους να είναι σε θέση να εκπληρώσουν κάθε απαίτηση της διάταξης αυτής. Έτσι, πιο αποτελεσμα-

τική λύση είναι η θέσπιση ένδικου βοηθήματος που επιφέρει επιτάχυνση των δικών. Αυτό μπορεί να συνδυαστεί με αποζημιωτικό ένδικο βοήθημα (όπως έχει γίνει σε ορισμένα κράτη). Πάντως, μπορεί να εισαχθεί και μόνον αποζημιωτικό ένδικο βοήθημα, αρκεί να είναι αποτελεσματικό.

Η απόφαση Αθανασίου υπενθυμίζει και τα κριτήρια βάσει των οποίων θα κριθεί η αποτελεσματικότητα του αποζημιωτικού ένδικου βοηθήματος:

- Η εκδίκασή του πρέπει να μην καθυστερεί.
- Το επιδικαζόμενο ποσό πρέπει να καταβάλλεται σύντομα (το αργότερο έξι μήνες αφότου η απόφαση καταστεί εκτελεστή).
- Οι δικονομικοί κανόνες που διέπουν την αποζημιωτική δίκη πρέπει να είναι σύμφωνοι με τις αρχές της δίκαιης δίκης.
- Οι σχετικοί με τα έξοδα της δίκης κανόνες δεν πρέπει να επιβάλλουν δυσβάστακτο βάρος στους διαδίκους.
- Το ποσό της αποζημίωσης δεν πρέπει να είναι ανεπαρκές σε σχέση με τα ποσά που επιδικάζει το ΕΔΔΑ σε παρόμοιες υποθέσεις, και να περιλαμβάνει τη χρηματική και ηθική ζημία που προκάλεσε η καθυστέρηση. Υπάρχει ισχυρό τεκμήριο, ότι η μακρά διάρκεια της δίκης προκαλεί ηθική βλάβη. Σε περίπτωση που ο εθνικός δικαστής κρίνει ότι η ηθική βλάβη είναι ελάχιστη ή ανύπαρκτη, πρέπει να αιτιολογεί επαρκώς αυτήν την κρίση του.
- Κατά πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ, για να κριθεί αν υπήρξε καθυστέρηση που συνιστά παράβαση του άρθρου 6, παρ. 1, ΕΣΔΑ, και συνεπώς και για την επιδίκαση αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η *συνολική διάρκεια της δίκης, σε όλα τα στάδιά της*, και έως το χρονικό σημείο, κατά το οποίο ο διάδικος μπορεί να λάβει επίσημο αντίγραφο της τελικής απόφασης. Μάλιστα, όταν αναγκαία προϋπόθεση της εισαγωγής της υπόθεσης σε δικαστήριο είναι η άσκηση διοικητικής προσφυγής, η περίοδος που λαμβάνεται υπόψη αρχίζει από την άσκηση της προσφυγής αυτής⁷.

Καταλήγοντας, το ΕΔΔΑ αποφαινεται ότι:

«μολονότι αναγνωρίζει ορισμένες πρόσφατες εξελίξεις στην ελληνική έννομη τάξη [ιδίως τη θέ-

5. ΕΔΔΑ, *Β. Αθανασίου κατά Ελλάδας*, 21.12.2010, που έγινε τελεσίδικη την 21.03.2011.

6. *Résolution interimaire CM/ResDH(2007)74*.

7. ΕΔΔΑ *Κοροσίδου κατά Ελλάδας*, 10.02.2011, σκ. 29.

σπιση του Ν 3659/2008], θεωρεί ότι οι εθνικές αρχές οφείλουν να θεσπίσουν, *χωρίς καθυστέρηση, ένδικο βοήθημα*, ή συνδυασμό ένδικων βοηθημάτων, που να εξασφαλίζει πράγματι αποτελεσματική αποκατάσταση της ζημίας από υπερβολική διάρκεια των διαδικασιών. Τα ένδικα αυτά βοηθήματα πρέπει να είναι σύμφωνα με τις αρχές της ΕΣΔΑ [...] και να τεθούν σε ισχύ *εντός ενός έτους* από την τελεσίδικία της [απόφασης *Αθανασίου*].».

Καθώς η απόφαση έγινε τελεσίδικη την 21^η Μαρτίου 2011, η προθεσμία για τη θέσπιση του απαιτούμενου ένδικου βοηθήματος λήγει την 21^η Μαρτίου 2012.

Η απόφαση *Αθανασίου* αφορά καθυστέρηση διοικητικής δίκης. Παρότι όμως οι περισσότερες καταδίκες της Ελλάδας αφορούν διοικητικές δίκες, το συστημικό πρόβλημα εκδηλώνεται με την ίδια οξύτητα σε όλους του κλάδους της Δικαιοσύνης, όπως είναι γνωστό, το διαπιστώνει η απόφαση αυτή και άλλη νομολογία του ΕΔΔΑ και το δέχεται και η Αιτιολογική Έκθεση του ΣχΝ

Είναι έτσι απορίας άξιο – συνιστά δε και *παράβαση της ΕΣΔΑ* – ότι το ΣχΝ, ενώ περιέχει ρυθμίσεις για όλους τους κλάδους της Δικαιοσύνης, εισάγει ειδικό ένδικο βοήθημα για καθυστερήσεις στη Διοικητική Δικαιοσύνη μόνο.

Η προθεσμία που έθεσε το ΕΔΔΑ με την απόφαση *Αθανασίου* αφορά τη θέσπιση του ειδικού ένδικου βοηθήματος. Παράλληλα, το ΕΔΔΑ αναγνώρισε τις έως τότε νομοθετικές εξελίξεις (πιο πάνω αριθ. 14), ενώ ακολούθησαν ο Ν 3900/2010, για τη διοικητική δίκη, ο Ν 3904/2010, για την ποινική δίκη⁸, και ο Ν 3994/2011⁹ που αφορά την πολιτική δίκη, αλλά περιέχει και τροποποιήσεις του Ν 3900/2010. Έτσι, θα αρκούσε, προς το παρόν, η θέσπιση αποτελεσματικού ειδικού ένδικου βοηθήματος (για όλους όμως τους κλάδους της Δικαιοσύνης), με παράλληλη συστηματική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ήδη ληφθέντων μέτρων, πλήρωση τουλάχιστον των κενών θέσεων δικαστικών λειτουργιών και ενίσχυση του προσωπικού και της υποδομής των δικαστηρίων.

8. Ν 3904/2010 «Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 218/23.12.2010).

9. Ν 3994/2011 «Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της πολιτικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 165/25.7.2011).

III. Η αίτηση για δίκαιη ικανοποίηση (άρθρα 53 – 58 ΣχΝ)

Με τα άρθρα 53-58 του ΣχΝ εισάγεται ένδικο βοήθημα με τον τίτλο «*αίτηση για δίκαιη ικανοποίηση*», που αφορά αδικαιολόγητη καθυστέρηση διοικητικής δίκης. Ανεξάρτητα από το ότι ειδικό ένδικο βοήθημα έπρεπε να εισαχθεί για καθυστερήσεις σε κάθε κλάδο της Δικαιοσύνης, όπως σημειώθηκε ήδη (πιο πάνω αριθ. 15-16), παρατηρούμε τα εξής σχετικά με την αίτηση αυτή:

Καταρχάς, ενώ οι λοιπές διατάξεις του ΣχΝ αποτελούν τροποποιήσεις ή προσθήκες στη δικονομική νομοθεσία, οι διατάξεις των άρθρων 53-58 δεν εντάσσονται στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ή στο ΠΔ 18/1989 που διέπει τη διαδικασία στο ΣΤΕ, πράγμα που δεν εξυπηρετεί την ασφάλεια δικαίου. Εξάλλου, είναι αμφίβολο κατά πόσο η εν λόγω αίτηση ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 13 ΕΣΔΑ. Ειδικότερα:

Κατά το άρθρο 55 του ΣχΝ «η αίτηση ασκείται ανά βαθμό δικαιοδοσίας», ο δε αιτών «δεν μπορεί να ζητήσει δίκαιη ικανοποίηση για υπέρβαση εύλογης διάρκειας της δίκης, η οποία έλαβε χώρα σε προηγούμενο βαθμό δικαιοδοσίας με αφορμή την κατάθεση αίτησης για καθυστέρηση δίκης από ανώτερο δικαστήριο». Είναι βέβαια θετικό, το ότι δεν χρειάζεται να περιμένει το θύμα της καθυστέρησης, να καταστεί αμετάκλητη η απόφαση για να ζητήσει δίκαιη ικανοποίηση. Δεδομένου όμως ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ολόκληρη η διάρκεια της δίκης (πιο πάνω αριθ. 14), με το εισαγόμενο σύστημα δεν λαμβάνονται υπόψη επαρκώς οι προϋποθέσεις που θέτει το ΕΔΔΑ για τη συμμόρφωση προς το άρθρο 13 ΕΣΔΑ.

Πράγματι, μπορεί σε ένα βαθμό δικαιοδοσίας να μην υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση, οπότε για το βαθμό αυτόν δεν θα επιδικαστεί αποζημίωση. Εντούτοις, η διάρκεια της δίκης σ'αυτόν το βαθμό, προστιθέμενη στη διάρκειά της σε άλλους βαθμούς (ή και ενώπιον του διοικητικού οργάνου όπου έπρεπε τυχόν να ασκηθεί διοικητική προσφυγή), μπορεί να συμβάλει σε επέκταση της όλης διάρκειας της δίκης, έτσι ώστε να συντρέχει παράβαση της ΕΣΔΑ. Πώς όμως θα επανορθωθεί αυτή η παράβαση;

IV. Η αλματώδης αύξηση των παραβόλων

Το ΣχΝ εισάγει ως μέσο επίλυσης του προβλήματος την αλματώδη αύξηση των παραβόλων για την άσκηση ένδικων βοηθημάτων και μέσων σε όλα τα δικαστήρια. Σε περίπτωση μη καταβολής, το ένδικο βοήθημα απορρίπτεται ως απαράδεκτο.

Κατά πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ, το άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ κατοχυρώνει αποτελεσματικό δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο. Το δικαίωμα αυτό δεν είναι απόλυτο. Δεδομένου ότι υπόκειται από τη φύση του σε κρατική ρύθμιση, επιδέχεται κάποιους περιορισμούς, οι οποίοι όμως δεν επιτρέπεται να θίγουν την ουσία του δικαιώματος. Ένας περιορισμός της πρόσβασης σε δικαστήριο δεν είναι σύμφωνος προς το άρθρο 6, παρ. 1, ΕΣΔΑ, παρά μόνον εάν έχει ένα νόμιμο σκοπό και αν υπάρχει εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του επιδιωκόμενου σκοπού.¹⁰

Ο εκ μέρους του ΕΔΔΑ έλεγχος της συμβατότητας συγκεκριμένων περιορισμών προς το άρθρο 6, παρ. 1, «στηρίζεται στην αρχή ότι η ΕΣΔΑ αποσκοπεί στην προστασία δικαιωμάτων όχι θεωρητικών και ανώφελων, αλλά συγκεκριμένων και αποτελεσματικών. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο, λόγω της εξέχουσας θέσης που έχει το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη»¹¹. Αυτά ισχύουν και για τις προϋποθέσεις παραδεκτού ενός ένδικου βοηθήματος ή μέσου.

Το ΕΔΔΑ δέχεται καταρχήν το επιτρεπτό περιορισμών με τη μορφή επιβολής οικονομικής επιβάρυνσης προς το συμφέρον της καλής απονομής της Δικαιοσύνης. Πρέπει όμως οι περιορισμοί να δικαιολογούνται από τις ειδικές περιστάσεις της υπόθεσης ή την οικονομική κατάσταση του προσώπου που προσφεύγει στη Δικαιοσύνη. Έκρινε δε αντίθετο προς το άρθρο 6, παρ. 1, ΕΣΔΑ ένα πάγιο και ενιαίο τέλος επιβαλλόμενο από τον νόμο σε όλους, αδιακρίτως, για την άσκηση ένδικου βοηθήματος ή μέσου. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδει το ΕΔΔΑ στο στάδιο κατά το οποίο επιβάλλεται ο

περιορισμός. Έτσι, σε περίπτωση που η καταβολή ενιαίου και πάγιου τέλους επιβαλλόταν κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας, ως προϋπόθεση του παραδεκτού του ένδικου βοηθήματος (όπως συμβαίνει με το παράβολο), το ΕΔΔΑ έκρινε ότι θιγόταν η ουσία του δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο. Κι αυτό, επειδή δεν εξασφαλιζόταν δίκαιη ισορροπία μεταξύ, αφενός, του συμφέροντος του κράτους να εισπράττει έξοδα της διαδικασίας, και αφετέρου, του συμφέροντος των προσφευγόντων να ασκήσουν τις αξιώσεις τους ενώπιον των δικαστηρίων.¹²

Είναι, συνεπώς, προφανές ότι, όταν ένα πολύ μεγάλο και ραγδαία αυξανόμενο τμήμα του πληθυσμού της Ελλάδας είναι εκτεθειμένο σε φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό¹³, όταν, κατά την ε.γ.σ.σ.ε. 2011, το κατώτατο ημερομίσθιο είναι 33,57 Ευρώ και ο κατώτατος μηνιαίος μισθός 751,39 Ευρώ, και βάσει του 2^{ου} Μνημονίου μειώνονται κατά 22%, η εισαγωγή ή αύξηση με το ΣχΝ παραβόλων, σε απόλυτο και ενιαίο ύψος που φτάνει έως τα 300-400 Ευρώ, και μάλιστα με ποινή απαραδέκτου του ένδικου βοηθήματος ή μέσου, θα θίξει καίρια το δικαίωμα σε δικαστική προστασία μεγάλου αριθμού προσώπων. Κι αυτό, σε περίοδο σοβαρών και εντεινόμενων αναταράξεων στον εργασιακό και ασφαλιστικό τομέα και περιορισμού ή στέρησης θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων, οπότε μεγάλος αριθμός ατόμων έχει εντονότερη από ποτέ ανάγκη αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

Επίσης, με την αλματώδη αύξηση των παραβόλων *δυσχεραίνεται η πρόσβαση στη Δικαιοσύνη μόνο για τους ιδιώτες*, αφού μόνον αυτοί

10. ΕΔΔΑ Kreuz κατά Πολωνίας, 19.06.2001, σκ. 52-55, V. M. κατά Βουλγαρίας, 08.09.2006, σκ. 41-44.

11. ΕΔΔΑ Kreuz κατά Πολωνίας, σκ. 57, Weissman κατά Ρουμανίας, σκ. 37.

12. ΕΔΔΑ Weissman κατά Ρουμανίας, 23.10.2006, σκ. 35-43, Apostol κατά Γεωργίας, 28.02.2007, σκ. 65.

13. Κατά τη EUROSTAT, το 2010, το 27,7% του πληθυσμού μας (πάνω από 3.000.000 άτομα) βρισκόταν σε κίνδυνο φτώχειας και αποκλεισμού ή κάτω από το όριο της φτώχειας: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/income_social_inclusion_living_conditions/data/database και http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-08022012-AP/EN/3-08022012-AP-EN.PDF. Το ποσοστό αυτό έχει εν τω μεταξύ προφανώς αυξηθεί, μαζί με το ραγδαία ανερχόμενο ποσοστό της ανεργίας, τη διαρκή δραστική μείωση μισθών και συντάξεων και την αποδόμηση του Κοινωνικού Κράτους. Βλ. και Σύσταση της ΕΕΔΑ, από 08.12.2011, «Επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων», καθώς και σχετικό δελτίο τύπου, από 20.02.2012: www.nchr.gr.

τα καταβάλλουν, πράγμα ασύμβατο με την ΕΣΔΑ. Την κύρια ευθύνη όμως για την επιβάρυνση των δικαστηρίων φέρουν το Δημόσιο και τα Ν ΠΔδ. (πιο πάνω αριθ. 6-10). Γιαυτό, η ΕΕΔΑ έχει προτείνει, όταν απορρίπτεται ένδικο βοήθημα ή μέσο που έχει ασκήσει το Δημόσιο ή Ν ΠΔδ., να του επιβάλλεται *σημαντικά αυξημένη δικαστική δαπάνη και σημαντική χρηματική ποινή* που θα ενεργήσουν αποτρεπτικά¹⁴. Έτσι μπορεί να ελαφρυνθεί το βάρος των δικαστηρίων χωρίς να δημιουργείται ζήτημα ισότητας των διαδικιών, ενόψει και του ότι η ΕΣΔΑ προστατεύει τον ιδιώτη έναντι της Διοίκησης και όχι τη Διοίκηση έναντι του ιδιώτη (βλ. πιο πάνω αριθ. 8).

Η ρητή πρόβλεψη των προαναφερομένων είναι αναγκαία, ενόψει και του ότι το άρθρο 205 ΚΠολΔ (χρηματική ποινή σε στρεψοδικούς), που, βάσει του άρθρου 40 ΠΔ 18/1989, έχει ανάλογη εφαρμογή και σε διοικητικές δίκες, σπάνια εφαρμόζεται. Σημαντικός δε λόγος της μη εφαρμογής του είναι ότι προϋποθέτει γνώση του προφανώς αβασίμου του ένδικου βοηθήματος ή μέσου, ενώ η καταβολή του παραβόλου δεν εξαρτάται από τέτοια προϋπόθεση.

Η ΕΕΔΑ προτείνει, ως μέτρο στήριξης των βαριά πληττομένων από την ανεργία, την εργασιακή ανασφάλεια και την απορρύθμιση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, σε συμμόρφωση προς τις επιταγές των άρθρων 21, 22, παρ. 1 και 5, και 25 του Συντάγματος, να καταργηθούν τα παράβολα, τουλάχιστον για τις εργατικές και κοινωνικο-ασφαλιστικές υποθέσεις, και να μειωθούν δραστηρικά για τις λοιπές υποθέσεις. Παράλληλα δε να αναδιοργανωθεί και να επεκταθεί ο θεσμός της νομικής βοήθειας, ο οποίος έχει αποδυναμωθεί, ενώ για τις διοικητικές δίκες δεν προβλέπεται καν. Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει ότι έχει ήδη επιβαρυνθεί πολύ η πρόσβαση σε δικαστήριο με την επιβολή δικαστικού ενσήμου και για τις αναγνωριστικές αγωγές και προτείνει την κατάργηση της σχετικής διάταξης του άρθρου 70 Ν 3994/2011, τουλάχιστον για τις ίδιες υποθέσεις. Τέτοια μέτρα ανταποκρίνονται και στις συστάσεις για λήψη μέτρων στήριξης των εργαζομένων στην παρούσα περίοδο κρίσης, που έχουν απευθύνει στην Ελλά-

δα τα αρμόδια όργανα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, κατόπιν καταγγελιών της ΓΣΕΕ¹⁵.

Πρόσφατα, το ΣτΕ (601/2012) έκρινε με τη διαδικασία της «πιλοτικής δίκης» (άρθρο 1 Ν 3900/2010) το ζήτημα της συνταγματικότητας του άρθρου 45, παρ. 2, του Ν 3900/2010, κατά το μέρος που αυξάνει το παράβολο για το παραδεκτό προσφυγής, από 25 σε 100 ευρώ. Αποφάνθηκε δε ότι η υποχρέωση καταβολής παραβόλου αυτού του ποσού δεν αντίκειται ούτε στα άρθρα 20, παρ. 1, του Συντάγματος και 6, παρ. 1, ΕΣΔΑ, ούτε στην αρχή της αναλογικότητας, επειδή «δεν είναι κατά κοινή πείρα τέτοιου ύψους, ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι παρεμποδίζει το δικαίωμα του διοικουμένου να προσφύγει ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων». Από την απόφαση αυτή, ενόψει και όσων προεκτέθηκαν (αριθ. 27-29), μπορεί να συναχθεί ότι παράβολο ανώτερο των 100 ευρώ (και μάλιστα 300-400 ευρώ) παρεμποδίζει το δικαίωμα προσφυγής σε δικαστήριο. Η κατάσταση όμως έκτοτε χειροτέρεψε και διαρκώς χειροτερεύει.

V. Η μεταβίβαση υποθέσεων σε μονομελή δικαστήρια

Το ΣχΝ προβλέπει τη μεταφορά μεγάλου αριθμού υποθέσεων σε μονομελή δικαστήρια και στα ειρηνοδικεία και την ίδρυση νέων μονομελών δικαστηρίων, όπως των μονομελών ποινικών εφετείων. Αυτό όμως επιφέρει μεγάλη αναστάτωση και αβεβαιότητα στο δικαιοδοτικό σύστημα και δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες για την ποιότητα της δικαιοσύνης που θα παρέχεται. Κατά γενική ομολογία, η διάσκεψη είναι πολύτιμο στοιχείο της δικαιοδοτικής λειτουργίας – ένα αναντικατάστατο «σχολείο», όπως τη χαρακτηρίζουν οι ίδιοι οι δικαστές.

VI. Αίτηση επανάληψης της διαδικασίας λόγω καταδίκης από το ΕΔΔΑ

15. *International Labour Conference, 100th Session, Geneva, June 2011, Report of the Committee on the Application of Standards, Part two: Observations and information concerning particular countries, 18 Part II/68-II/72, Conclusions.: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_157818.pdf.*

14. Βλ. παρατηρήσεις σχετικά με το νομοσχέδιο που έγινε Ν 3900/2010, ό.π.

Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την επέκταση της αίτησης επανάληψης της διαδικασίας, λόγω καταδίκης από το ΕΔΔΑ, και ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρθρο 75 ΣχΝ, αντίστοιχο προς το άρθρο 23 Ν 3900/2010). Απορεί όμως γιατί παραλείφθηκε η εισαγωγή του ένδικου αυτού βοηθήματος και ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, όπου είναι επίσης απολύτως αναγκαίο.

Εξάλλου, η ΕΕΔΑ επαναλαμβάνει την πρότασή της, η επιτυχής αυτή ρύθμιση να *επεκταθεί, mutatis mutandis*, και στις περιπτώσεις που δικαστική απόφαση αντίκειται σε *κανόνα του δικαίου ΕΕ*, την παραβίαση του οποίου διαπίστωσε το Δικαστήριο ΕΕ, κατόπιν προσφυγής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά της Ελλάδας. Τέτοιες αποφάσεις του Δικαστηρίου ΕΕ, ενώ μπορεί να συνεπάγονται πολύ σοβαρές συνέπειες για το κράτος (υψηλό πρόστιμο), δεν ωφελούν τα θύματα της παραβίασης (όσους έχασαν τη δίκη κατ'εφαρμογή εθνικής διάταξης, που το Δικαστήριο ΕΕ έκρινε ασύμβατη με το δίκαιο ΕΕ)¹⁶.

VII. Η ενδικοφανής προσφυγή παρέμεινε απλός τύπος που επιμηκύνει τις διαδικασίες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων

Στις παρατηρήσεις της επί του νομοσχεδίου που έγινε Ν 3900/2010, η ΕΕΔΑ επισήμανε ότι η ενδικοφανής προσφυγή, η οποία αποσκοπεί σε ελάφρυνση του φόρτου των διοικητικών δικαστηρίων, δεν εξυπηρετεί το σκοπό της, καθώς εξελίχθηκε σε απλό τύπο, χωρίς ουσιαστική εξέταση των υποθέσεων, και ότι είναι αναγκαίο να αξιοποιηθεί. Πρότεινε δε η ΕΕΔΑ, τα μέλη των αρμόδιων για την εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής οργάνων να είναι ανεξάρτητα από τις υπηρεσίες που εξέδωσαν την προσβαλλόμενη πράξη και να τους παρέχεται κατάλληλη επιμόρφωση.

Το αρχικό κείμενο του ΣχΝ περιλάμβανε διατάξεις (άρθρο 68) με τις οποίες γινόταν προσπάθεια αναμόρφωσης και αναβάθμισης του θεσμού της ενδικοφανούς προσφυγής. Οι διατάξεις αυτές αφαιρέθηκαν. Έτσι, παραμένει αναλλοίωτος ένας

θεσμός, που το μόνο αποτέλεσμά του είναι η επιμήκυνση του χρόνου εκδίκασης των διοικητικών υποθέσεων (βλ. πιο πάνω αριθ. 14, 22).

VIII. Η προσωρινή δικαστική προστασία στον τομέα της απασχόλησης

Το δικαίωμα σε προσωρινή δικαστική προστασία αποτελεί περιεχόμενο του δικαιώματος σε αποτελεσματική δικαστική προστασία που κατοχυρώνει το άρθρο 20, παρ. 1, του Συντάγματος¹⁷, η ΕΣΔΑ και το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)¹⁸ (βλ. και πιο πάνω αριθ. 3).

Το δικαίωμα σε προσωρινή δικαστική προστασία κατοχυρώνεται από το άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ. Από την ίδια δε τη φύση της, η διαδικασία προσωρινής δικαστικής προστασίας δεν επιδέχεται καμία καθυστέρηση. Κριτήριο για την εκτίμηση της λογικής διάρκειας της προσωρινής διαδικασίας αποτελεί το διακύβευμα της δίκης για τον προσφεύγοντα στη Δικαιοσύνη¹⁹.

Στην περίπτωση απόλυσης εργαζομένου, η δυνατότητα και η ταχύτητα της προσωρινής δικαστικής προστασίας έχει ιδιαίτερη σημασία, ενόψει και της προστασίας από απόλυση που επιτάσσουν ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (άρθρο 30) και διάφοροι κανόνες του παράγωγου δικαίου της ΕΕ.

Τόσο η ΕΣΔΑ όσο και το δίκαιο της ΕΕ επιβάλλουν την ικανοποίηση του δικαιώματος σε προσωρινή δικαστική προστασία από τον εθνικό δικαστή, ανεξάρτητα από το αν συντρέχουν οι τιθέμενες από το εθνικό δίκαιο προϋποθέσεις παροχής της προσωρινής προστασίας.

Συνεπώς, τα προαναφερόμενα δικαιώματα ισχύουν οπωσδήποτε στην ελληνική έννομη τάξη, βάσει του Συντάγματος, της ΕΣΔΑ και του δικαίου της ΕΕ, και τα ελληνικά δικαστήρια οφείλουν να τα προστατεύουν. Εντούτοις, το ΣχΝ θα έπρεπε, για λόγους ασφάλειας δικαίου, να προβλέπει τη δυνατότητα να διατάσσεται η προσωρινή απασχόληση του απολυθέντος σε περιπτώσεις που ζητείται η αναγνώριση της ακυρότητας της

16. Βλ. παρατηρήσεις ΕΕΔΑ στο νομοσχέδιο που έγινε Ν 3900/2010, ό.π.

17. ΕΑ ΣτΕ 718/1993, 496/2001.

18. ΔΕΚ 19.6.1990, υπόθ. C-213/89, *Factortame*, Συλλ. 1990, 2433.

19. ΕΔΔΑ *Boca κατά Βελγίου* 15.11.2002.

απόλυσης. Παράλληλα, θα πρέπει να δίδεται προτεραιότητα στην εκδίκαση τέτοιων υποθέσεων, ώστε να αίρεται το συντομότερο η ανασφάλεια που δημιουργήθηκε. Τα μέτρα αυτά είναι ιδιαιτέρως αναγκαία στην παρούσα περίοδο οικονομικής κρίσης, προς ικανοποίηση θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων, αλλά και προς το συμφέρον των πληττόμενων από την κρίση μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

ΙΧ. Ευκαιρία κατάργησης της προνομιακής κατάταξης των απαιτήσεων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης

Η κατάρτιση του ΣχΝ ήταν ευκαιρία να καταργηθεί η προνομιακή κατάταξη των φορέων κοινωνικής ασφάλισης σε πλειστηριασμούς στην ίδια τάξη με τις εργατικές απαιτήσεις, που εισήγαγε το άρθρο 41 Ν 3863/2010. Η διάταξη αυτή αντίκειται στις Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας 95 και 173, που επιβάλλουν την κατάταξη των εργατικών απαιτήσεων σε υψηλότερη βαθμίδα από τις εκείνες των φορέων κοινωνικής ασφάλισης. Γι' αυτό το ζήτημα η ΓΣΕΕ υπέβαλε καταγγελία στα αρμόδια όργανα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας²⁰.

Χ. Ποινική δίκη: Η συμμετοχή του δικαστή του οποίου ζητείται η εξαίρεση στη σύνθεση που αποφαινεται για την αίτηση εξαίρεσης

Το άρθρο 26 του ΣχΝ, τροποποιώντας διατάξεις των άρθρων 16, 17 και 20 ΚΠοινΔικον, προβλέπει ότι σε διάφορες περιπτώσεις που ζητείται εξαίρεση δικαστή, αποφαινεται σχετικά με την αίτηση το δικαστήριο ή συμβούλιο στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στην ίδια συνεδρίαση, με την ίδια σύνθεση. Διευκρινίζει δε η Αιτιολογική Έκθεση του ΣχΝ, ότι «δεν χρειάζεται να παραπέμψει την αίτηση σε άλλο δικαστήριο, στο οποίο δεν μετέχει εκείνος του οποίου ζητείται η εξαίρεση». Όπως υπενθυμίζει όμως το ΕΔΔΑ, βασικό στοιχείο της αμεροληψίας του δικαστηρίου είναι η θεμελιώδης αρχή, ότι «*κανείς δεν μπορεί να είναι*

κριτής σε δική του υπόθεση»²¹. Συνεπώς, οι πιο πάνω διατάξεις αντίκεινται στο άρθρο 6 ΕΣΔΑ και το άρθρο 20, παρ. 1, του Συντάγματος.

ΧΙ. Αντίθεση προς το Σύνταγμα και το δίκαιο ΕΕ η στέρηση του δικαιώματος άδειας των δικαστικών λειτουργών

Κατά την ισχύουσα παρ. 1 του άρθρου 44 Ν 1756/1988 (Οργανισμού Δικαστηρίων): «Στον δικαστικό λειτουργό, ύστερα από αίτησή του και εφόσον το επιτρέπουν οι ανάγκες της υπηρεσίας, είναι δυνατό να χορηγηθεί άδεια: α) μέχρι ένα μήνα, αν έχει δημόσια υπηρεσία τουλάχιστον ενός έτους, και β) μέχρι δεκαπέντε μέρες, αν έχει δημόσια υπηρεσία τουλάχιστον δύο μηνών». Εξάλλου, κατά την ισχύουσα παρ. 11 του ίδιου άρθρου: «Δικαστικός λειτουργός δεν έχει δικαίωμα να κάνει χρήση δικαστικών διακοπών ή κανονικής άδειας, εφόσον, κατά την κρίση του οικείου προϊσταμένου, υπάρχει κίνδυνος ουσιώδους καθυστέρησης στην έκδοση της απόφασης ή του βουλεύματος σε επείγουσα υπόθεση, εκτός αν συντρέχουν λίαν σοβαροί λόγοι υγείας».

Το άρθρο 7 της Οδηγίας 2003/88/ΕΚ «σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας», όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ), ήδη Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), παρέχει σε κάθε εργαζόμενο δικαίωμα ετήσιων άδειας με αποδοχές τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων, η οποία δεν μπορεί να αντικατασταθεί από χρηματική αποζημίωση, εκτός από την περίπτωση λήξης της σχέσης εργασίας. Το άρθρο αυτό, όπως και ολόκληρη η Οδηγία, έχει εφαρμογή στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα και δεν επιδέχεται εξαιρέσεις (άρθρο 1 παρ. 3 Οδηγίας).

Το προαναφερόμενο δικαίωμα σε ετήσια άδεια αποτελεί έκφραση θεμελιώδους αρχής του κοινωνικού δικαίου της ΕΕ και παρέχεται σε κάθε εργαζόμενο ως ένα *minimum* αναγκαίο για την προστασία της υγείας και ασφάλειάς του. Τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίσουν τις λεπτομέρειες άσκησης του δικαιώματος αυτού (π.χ. τον χρόνο κατά τον οποίο θα ληφθεί η άδεια στη διάρκεια του ημερολογιακού έτους). Δεδομένου όμως

20. Βλ. Report III (1A). Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations, 2011, σελ. 656.

21. ΕΔΔΑ Κυπριανού κατά Κύπρου, 15.12.2005, σκ.127.

ότι το δικαίωμα αυτό πηγάζει ευθέως από το δίκαιο ΕΕ, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να το περιορίσουν ή να το ματαιώσουν ή να εξαρτήσουν την ικανοποίησή του από οποιαδήποτε προϋπόθεση, συμπεριλαμβανομένης και της προϋπόθεσης συμπλήρωσης μιας περιόδου προηγούμενης υπηρεσίας.²² Το δικαίωμα σε ετήσια άδεια, με την προαναφερόμενη έννοια, κατοχυρώνει και το άρθρο 31 παρ. 2 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ο οποίος, βάσει του άρθρου 6 παρ. 1 ΣυνθΕΕ, όπως τροποποιήθηκε με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, απέκτησε από 1^{ης} Δεκεμβρίου 2009 την ίδια ισχύ με τις Συνθήκες.

Έτσι, η προαναφερόμενη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 44 Ν 1756/1988, στο μέτρο που προβλέπει δυννητική χορήγηση της ετήσιας άδειας (εφόσον το επιτρέπουν οι ανάγκες της υπηρεσίας) και εξαρτά τη διάρκειά της από προϋποθέσεις διάρκειας της υπηρεσίας, είναι ευθέως αντίθετη προς το δίκαιο ΕΕ, και συνεπώς ανίσχυρη. Ικανοποιούνται όμως οι απαιτήσεις του δικαίου ΕΕ, εφόσον λαμβάνεται η απαιτούμενη από την Οδηγία πραγματική άδεια τεσσάρων εβδομάδων στη διάρκεια των δικαστικών διακοπών.

Ευθέως αντίθετη προς το δίκαιο ΕΕ, και συνεπώς ανίσχυρη, είναι και η διάταξη της παρ. 11 του ίδιου άρθρου, η οποία στερεί, με ορισμένες προϋποθέσεις, τους δικαστικούς λειτουργούς από το δικαίωμα σε ετήσια άδεια που τους παρέχει το δίκαιο ΕΕ.

Το άρθρο 91 του ΣχΝ, που αντικαθιστά την παρ. 11 του άρθρου 44 Ν 1756/1988, αφαιρεί την τελευταία φράση της παραγράφου αυτής («εκτός αν συντρέχουν λίαν σοβαροί λόγοι υγείας») και προσθέτει λόγους περιορισμού ή στέρησης των δικαστικών διακοπών. Έτσι, η διάταξη αυτή του ΣχΝ, στο μέτρο που στερεί τον δικαστικό λειτουργό από την ελάχιστη ετήσια άδεια που του παρέχει το δίκαιο ΕΕ, είναι ευθέως αντίθετη προς το δίκαιο ΕΕ, και συνεπώς, εφόσον περιληφθεί στον νέο νόμο θα είναι ανίσχυρη.

Τόσο οι ισχύουσες διατάξεις των παρ. 1 και 11 του άρθρου 44 Ν 1756/1988, όσο και η διάταξη του άρθρου 91 του ΣχΝ είναι αντίθετες και

προς τις διατάξεις των άρθρων 21, παρ. 3, και 25, παρ. 1, του Συντάγματος, ερμηνευόμενες και υπό το φως του δικαίου ΕΕ.

XII. Αντίθετη προς το Σύνταγμα και το δίκαιο ΕΕ η μείωση της γονικής άδειας των δικαστικών λειτουργών

Το άρθρο 89 του ΣχΝ μειώνει σε πέντε μήνες την εννεάμηνη άδεια ανατροφής παιδιού που χορηγεί το άρθρο 44 Ν 1756/1988 στους δικαστικούς λειτουργούς. Η άδεια αυτή αποτελεί υλοποίηση των επιταγών του άρθρου 21, παρ. 1 και 5, του Συντάγματος για προστασία της οικογένειας και της παιδικής ηλικίας και για αντιμετώπιση του διαρκώς οξυνόμενου δημογραφικού προβλήματος. Έτσι, εξυπηρετεί πολλαπλό σκοπό δημόσιου συμφέροντος, του οποίου η σημασία αυξάνεται σε εποχή οικονομικής κρίσης, όταν καθίσταται ολοένα δυσχερέστερη τόσο η δημιουργία οικογένειας όσο και η συντήρηση των υφιστάμενων οικογενειών. Συνεπώς, είναι ανεπίτρεπτη η μείωσή της.

Και στο δίκαιο της ΕΕ ισχύει η γενική αρχή της προστασίας της οικογένειας και της οικογενειακής ζωής, που ενέχει και την αρχή της εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Εκδήλωση της δεύτερης αυτής αρχής αποτελεί η Οδηγία 96/34/ΕΟΚ που επιτάσσει χορήγηση γονικής άδειας σε όλους τους εργαζομένους στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Αυτό επισήμανε και το ΣτΕ, όταν εφήρμοσε αυτήν την αρχή, σε συνδυασμό με τις επιταγές του άρθρου 21, παρ. 1 και 5, του Συντάγματος, για να αναγνωρίσει δικαίωμα γονικής άδειας στους δικαστικούς λειτουργούς βάσει του Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων, πριν τους τη χορηγήσει ρητά ο Ν 1756/1988 (βλ. ιδίως ΟΛΣΤΕ 3216/2003, ΣΤΕ 1 και 2/2006).

Η Οδηγία 96/34 περιέχει ελάχιστους κανόνες προστασίας των εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις, χωρίς να θίγει την ανώτερη προστασία που τυχόν παρέχει η εθνική νομοθεσία, αλλά και δεν επιτρέπει τη μείωση του υφιστάμενου επιπέδου προστασίας. Έτσι, η μείωση της γονικής άδειας προσκρούει τόσο στο Σύνταγμα όσο και στο δίκαιο της ΕΕ.

22. Βλ. ιδίως την απόφαση ορόσημο ΔΕΚ 26.6.2001, C-173/99, BECTU, Συλλ.2001, I-4881.

2. Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Έκθεσης της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα¹

I. Εισαγωγή

Το Υπουργείο Εξωτερικών (Δ4 Διεύθυνση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) απέστειλε στην Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου το Σχέδιο της δεύτερης Έκθεσης της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα για σχολιασμό, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, παρ. 6 (ε) του ιδρυτικού της νόμου 2667/1998.

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) θέλει να εκφράσει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το τελευταίο διάστημα το Υπουργείο Εξωτερικών της αποστέλλει συστηματικά για σχολιασμό τα σχέδια Εκθέσεων προς υποβολή σε διεθνή όργανα ελέγχου.

Η ΕΕΔΑ έχει ασχοληθεί με ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (εφεξής Σύμφωνο), διατυπώνοντας απόψεις και συστάσεις προς τα αρμόδια Υπουργεία. Είχε δε υποβάλει σχόλια και επί της προηγούμενης (αρχικής) Έκθεσης του Υπουργείου Εξωτερικών για την εφαρμογή του Συμφώνου από την Ελλάδα.²

Η ΕΕΔΑ αφού μελέτησε το σχέδιο της Έκθεσης (εφεξής Έκθεση) διατυπώνει τις κάτωθι παρατηρήσεις που μπορούν να συμβάλουν στον εμπλουτισμό της, καθώς ανταποκρίνονται στην ανάγκη διαμόρφωσης επίκαιρης και, κατά το δυνατόν, πληρέστερης εικόνας για το περιβάλλον και τις συνθήκες εφαρμογής του Συμφώνου στην Ελλάδα.

II. Γενικές Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Έκθεσης

Η υποβολή της Έκθεσης για την εφαρμογή του Συμφώνου από την Ελλάδα γίνεται σε μία περίοδο που η χώρα μαστίζεται από τη δημοσιονομική κρίση, και τα αλληπάλληλα μέτρα λιτότητας που έχουν ληφθεί από τις αρχές του 2010, διαρκώς λαμβάνονται και έχουν άμεσο αντίκτυπο στην απόλαυση των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως αυτά αποτυπώνονται στις διατάξεις του Συμφώνου. Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει ότι ήδη από τον Ιούνιο του 2010 είχε τοποθετηθεί «για την ανάγκη διαρκούς σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά την άσκηση της στρατηγικής εξόδου της οικονομίας και της κοινωνίας από την κρίση του εξωτερικού χρέους»,³ ενώ τον περασμένο Δεκέμβριο επανήλθε με τη Σύστασή της για την «Επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων».⁴

Η Έκθεση είναι αρκετά εκτεταμένη (91 σελίδες) και επιχειρεί να αποτυπώσει την κατάσταση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων στην Ελλάδα χωρίς να περιορίζεται μόνο στην αποτύπωση του σχετικού κάθε φορά νομοθετικού πλαισίου. Ωστόσο, λείπει από διάφορα σημεία η απαιτούμενη αποτίμηση της αναγκαιότητας, της προσφορότητας και της αποτελεσματικότητας των όποιων μέτρων έχουν ληφθεί ή η έκθεση των προβλημάτων-εμποδίων που έχουν προκύψει στην πράξη (π.χ. πρόσβαση των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση). Επίσης, ενώ ορθά η Έκθεση εστιάζεται σε απαντήσεις στις Καταληκτικές Παρατηρήσεις⁵ της Επιτροπής για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (εφεξής Επιτροπή), αφήνει αναπάντητα ερωτήματα που τίθενται από τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Επιτροπής για τη σύνταξη της Έκθεσης,⁶ (π.χ. αναφορικά με τον περιοδικό και αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο των ακούσιων

1. Οι παρούσες παρατηρήσεις εγκρίθηκαν από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στις 9 Μαρτίου 2012. Εισηγήτριες: Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Μέλος ΕΕΔΑ, εκπρόσωπος του ΣΔΓ, Ε. Βαρχαλαμά, Μέλος ΕΕΔΑ, εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ και Λ.-Μ. Μπολάνη, Επιστημονική Συνεργάτις ΕΕΔΑ.

2. Βλ. ΕΕΔΑ, Έκθεση 2002, σελ. 181 επ.

3. ΕΕΔΑ, Ετήσια Έκθεση 2010, σελ. 103 επ.

4. http://www.nchr.gr/media/gnwmateuseis_eeda/Site_version2/oikonomikh_krish/EEEDA_Krisi.pdf

5. Committee on Economic, Social and Cultural Rights, Concluding Observations: Greece, E/C.12/1/Add.97 (07.06.2004).

6. Committee on Economic, Social and Cultural Rights, Guidelines on Treaty-Specific Documents to be Submitted by States Parties under Articles 16 and 17 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, E/C.12/2008/2 (24.03.2009).

νοσηλειών). Σκόπιμη θα ήταν αναφορά και σε σχετική νομολογία, όπου υπάρχει.⁷

Πρέπει πάντως να αναφερθεί ότι, ενώ δεν φαίνεται να υπάρχει ελληνική νομολογία που να βασίζεται στο Σύμφωνο, υπάρχει νομολογία που εφαρμόζει αντίστοιχες διατάξεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (ΕΚΧ), με την οποία μάλιστα κρίνεται ότι νομοθετικές διατάξεις που δεν αντίκεινται στο Σύνταγμα αντίκεινται στον ΕΚΧ (βλ. π.χ. ΣτΕ 1571/2010: αναγκαστική εργασία).

Σύμφωνα με τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής, η Ελλάδα θα έπρεπε να έχει καταθέσει την υπό σχολιασμό Έκθεση στις 30.06.2009.⁸ Η Ελλάδα και στην περίπτωση της παρούσας Έκθεσης έχει καθυστερήσει αρκετά ως προς την υποβολή της ενώπιον της Επιτροπής. Δεδομένης της καθυστέρησης η Έκθεση θα πρέπει να περιλαμβάνει στοιχεία που να καλύπτουν τη χρονική περίοδο 2004 (χρόνος υποβολής της προηγούμενης Έκθεσης) έως και σήμερα, κάτι που η Έκθεση σε ένα βαθμό το επιχειρεί.

Παρόλο που η Έκθεση αναφέρεται και στο χρονικό διάστημα πέραν του Ιουνίου 2009, υπάρχουν σημεία της Έκθεσης όπου η παροχή στατιστικών στοιχείων δεν ανταποκρίνεται ποιοτικά, ποσοτικά και χρονικά στο υπό εξέταση ζήτημα (π.χ. σελ. 4 αναφορικά με τους ελέγχους του ΣΕΠΕ, σελ. 29 αναφορικά με τις μισθολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, σελ. 70 αναφορικά με το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται στα όρια της φτώχειας). Συνεπώς, τα στατιστικά στοιχεία θα πρέπει να επικαιροποιηθούν με χρήση κατάλληλων και πιο επίκαιρων στοιχείων, και όπου αυτά δεν είναι διαθέσιμα θα πρέπει αυτό να αναφέρεται ρητώς όπως και ο λόγος μη ύπαρξής τους (π.χ. μη συλλογή τέτοιων στοιχείων στην Ελλάδα).

Όπως ήδη σημειώθηκε, η υποβολή της Έκθεσης γίνεται σε μία περίοδο που η Ελλάδα βρίσκεται σε βαθιά οικονομική και δημοσιονομική κρίση και έχει προβεί στη λήψη σκληρών διαδοχικών μέτρων λιτότητας στην προσπάθειά της εξόδου από την κρίση αυτή. Συνεπώς, η Έκθεση οφείλει να παρουσιάσει αναλυτικά τα μέτρα αυ-

τά, τα οποία σαφώς έχουν αντίκτυπο στα δικαιώματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Συμφώνου. Είναι βέβαιο, άλλωστε, ότι και λόγω της εκτενούς δημοσιότητας που έχει δοθεί στην κατάσταση της Ελλάδας σε παγκόσμιο επίπεδο, κατά την παρουσίαση της Έκθεσης ενώπιον της Επιτροπής η ελληνική αντιπροσωπεία θα κληθεί να απαντήσει σε σχετικές ερωτήσεις.

Επιπλέον, σύμφωνα με την παρ. 5 των Κατευθυντήριων Οδηγιών της Επιτροπής για τη σύνταξη της Έκθεσης⁹ θα πρέπει να παρατεθούν ως παράρτημα οι εθνικές εκθέσεις που αφορούν την εφαρμογή Συμβάσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας που αναφέρονται στο Παράρτημα 2 των Εναρμονισμένων Κατευθυντήριων Οδηγιών για τη σύνταξη εθνικών εκθέσεων αναφορικά με διεθνείς συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.¹⁰

Υπενθυμίζουμε ότι κρίσιμη είναι και η από 22.11.2011 Έκθεση¹¹ της Ανώτατης Αποστολής της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), που επισκέφθηκε την Ελλάδα τον Σεπτέμβριο του 2011, στο πλαίσιο ελέγχου της Προσφυγής της ΓΣΕΕ στα αρμόδια ελεγκτικά όργανα της ΔΟΕ.

III. Ειδικές παρατηρήσεις επί του σχεδίου Έκθεσης

Άρθρο 2

α) Νομοθεσία κατά των διακρίσεων

Σελ. 2: Η ΕΕΔΑ στις «Παρατηρήσεις επί της Έκθεσης του Υπουργείου Εξωτερικών για την Εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για την Κατάργηση Κάθε Μορφής Φυλετικών διακρίσεων» είχε σημειώσει σχετικά με τις επιτρεπόμενες πα-

7. Βλ. και παρ 3 των Κατευθυντήριων Οδηγιών.

8. Committee on Economic, Social and Cultural Rights, Concluding Observations: Greece, ό.π.π. παρ. 53.

9. Committee on Economic, Social and Cultural Rights, Guidelines on Treaty-Specific Documents to be Submitted by States Parties under Articles 16 and 17 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, ό.π.π.

10. Secretary General, Compilation of Guidelines on the Form and Content of Reports to be Submitted by States Parties to the International Human Rights Treaties, HRI/GEN/2/Rev.5 (29.05.2008). Συγκεκριμένα για την Ελλάδα οι σχετικές συμβάσεις είναι οι εξής: Σύμβαση Νο. 14, Νο. 29, Νο. 87, Νο. 98, Νο. 100, Νο. 102, Νο. 105, Νο. 106, Νο. 111, Νο. 122, Νο. 138, Νο. 151, Νο. 182.

11. http://www.ilo.org/global/standards/WCMS_170435/lang--en/index.htm

ρεκκλίσεις από τις διατάξεις του Ν 3304/2005 λόγω ιθαγένειας «ότι το θεμιτό τέτοιας μεταχείρισης που ενέχει διακρίσεις ενδέχεται σε πολλές περιπτώσεις να υποκρύπτει και να νομιμοποιεί διακρίσεις οφειλόμενες σε εθνική ιδίως καταγωγή. Το γεγονός ότι πολύ συχνά η πρόσβαση σε κλάδους απασχόλησης, οι οποίοι παραδοσιακά είναι προσβάσιμοι αποκλειστικά από Έλληνες πολίτες, επιτρέπεται σε ομογενείς χωρίς προφανή αιτιολογία, αν δεν επιβεβαιώνει, πάντως ενισχύει την εντύπωση ότι υποκρύπτεται διάκριση».¹² Και ο Συνήγορος του Πολίτη επανειλημμένα στις Εκθέσεις του επισημαίνει το ζήτημα καταγγελιών υπηκόων τρίτων χωρών, η διερεύνηση των οποίων προκαλεί σοβαρές υπόνοιες υποκρυπτόμενης δυσμενούς διάκρισης λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής.¹³

Σελ. 3: Η Έκθεση κάνει γενική αναφορά στο γεγονός ότι η ΕΕΔΑ έχει υπογραμμίσει τις ανεπάρκειες του Ν 3304/2005. Σκόπιμο, ωστόσο, θα ήταν να αναφέρει και σε ποια θέματα αναφέρονται οι σχετικές παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ.¹⁴ Επιπλέον, σκόπιμο είναι να γίνει αναφορά και στις εκθέσεις της ΟΚΕ¹⁵ αναφορικά με τον Ν 3304/2005 και τα σημαντικότερα προβλήματα που αυτή έχει εντοπίσει ως προς την εφαρμογή του, αλλά και στη λειτουργία των φορέων ίσης μεταχείρισης, κυρίως της Επιτροπής Ίσης Μεταχείρισης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η οποία στην ουσία είναι ανενεργή.

Σελ. 4: Η Έκθεση παραθέτει σε πίνακα αριθμητικά στοιχεία αναφορικά με τη λειτουργία του ΣΕΠΕ (αριθμό ελέγχων, αριθμό επιβληθέντων προστίμων, κλπ). Τα στοιχεία αυτά όμως αφορούν τη γενική αρμοδιότητα του ΣΕΠΕ – τον έλεγχο της εφαρμογής της εργατικής νομοθεσί-

ας – και όχι τη λειτουργία του ως φορέα ίσης μεταχείρισης. Συνεπώς, τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να αντικατασταθούν από αυτά που αφορούν μόνο την εφαρμογή του Ν 3304/2005 περί ίσης μεταχείρισης και περιλαμβάνονται στις ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων του ΣΕΠΕ. Επιπλέον, θα πρέπει να προστεθούν και τα αριθμητικά-στατιστικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στις ειδικές εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη αναφορικά με την εφαρμογή του Ν 3304/2005. Πάντως, όπως η ΕΕΔΑ επανειλημμένα επισήμανε, κατά τον Ν 3304/2005, ο Συνήγορος είναι αρμόδιος μόνο για τον δημόσιο τομέα, ενώ για τον ιδιωτικό τομέα είναι αρμόδιο μόνον το ΣΕΠΕ, πράγμα αντίθετο προς της Οδηγίες της ΕΕ, εφόσον το ΣΕΠΕ δεν είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως απαιτούν οι Οδηγίες.

Δεδομένου ότι οι Κατευθυντήριες Οδηγίες ζητούν αναλυτικές πληροφορίες αναφορικά με ένδικα και άλλα κατάλληλα μέσα, τα οποία τα θύματα παραβιάσεων μπορούν να χρησιμοποιήσουν, σκόπιμο θα ήταν να γίνει αναφορά στις σχετικές διατάξεις του Ν 3304/2005 (άρθρο 13-παροχή προστασίας, άρθρο 14-βάρος απόδειξης, κλπ) και μεγαλύτερη ανάλυση του χωρίου που κάνει λόγο για «legal assistance and support actions for persons suffering from racism».

Η ΕΕΔΑ στις παρατηρήσεις της δίνει πάντα μεγάλη σημασία στην αποτελεσματική προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στους κανόνες των Οδηγιών της ΕΕ που προβλέπουν τη μεταφορά του βάρους της απόδειξης και τη νομιμοποίηση νομικών προσώπων και ενώσεων για την άσκηση των δικαιωμάτων των θυμάτων διακρίσεων. Η ΕΕΔΑ επαναλαμβάνει ότι η συμμόρφωση προς τις Οδηγίες στο σημείο αυτό είναι ακόμη ανεπαρκής, σε ό,τι αφορά την ορθή διατύπωση των σχετικών κανόνων και την ένταξή τους στους δικονομικούς κώδικες, με συνέπεια να μένουν ανεφάρμοστοι αυτοί οι τόσο σημαντικοί για την πραγματική προστασία κατά των διακρίσεων κανόνες.

Πράγματι, ενώ στην πράξη υπάρχουν πολλές διακρίσεις, ελάχιστες είναι οι προσφυγές στον Συνήγορο του Πολίτη και την Επιθεώρηση Εργασίας, και ακόμη λιγότερες ή μηδαμινές στη Δικαιοσύνη. Ένα επιπλέον, και σημαντικό, εμπόδιο

12. ΕΕΔΑ, Έκθεση 2007, σελ. 178-179.

13. Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική Ετήσια Έκθεση για την Ίση Μεταχείριση 2010 (Ιούνιος 2011) σελ. 12.

14. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις σχετικά με το Ν 3304/2005 «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού» και προτάσεις σχετικά με την ανάγκη τροποποίησής του», Ετήσια Έκθεση 2010, σελ. 52 επ.

15. Βλ. Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Γνώμη: «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού» Έκθεση Έτους 2009 (Φεβρουάριος 2011).

στην επίτευξη δικαστικής προστασίας εισάγει πρόσφατο Σχέδιο Νόμου «για τη δίκαιη δίκη και την εύλογη διάρκεια αυτής», που αυξάνει αλματώδως τα παράβολα σε όλες τις δίκες, συχνά σε 300-400 ευρώ.¹⁶

Σκόπιμο, επίσης, θα ήταν να γίνει αναφορά στο Ν 3996/2011 «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 170) – που αποσκοπεί, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, στην μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του ΣΕΠΕ – και ειδικότερα στο άρθρο 2 παρ. 1 (η), το οποίο διευρύνει τον ελεγκτικό ρόλο του ΣΕΠΕ στο πεδίο των διακρίσεων, ώστε να καλύπτει και περιπτώσεις πολλαπλής διάκρισης¹⁷ και εντάσσει ρητά στα άτομα με αναπηρία και τους οροθετικούς.¹⁸

Επιπλέον, η ΕΕΔΑ έχει ήδη επισημάνει την έξαρση των διακρίσεων, ιδιαίτερα των πολλαπλών (λόγω φύλου και φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, ηλικίας κλπ) σε βάρος των γυναικών που απασχολούνται στο πλαίσιο εργολαβικών αναθέσεων, οι οποίες επιτείνονται σε περίπτωση συνδικαλιστικής δράσης. Έχει δε προτείνει τη θέσπιση ειδικών διατάξεων για την κάλυψη των νομοθετικών κενών σχετικά με τις εργασιακές σχέσεις αυτού του τύπου και τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των εργαζομένων.¹⁹

Περαιτέρω, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι τα νομοθετικά μέτρα που έχουν επιβληθεί από το 2010 στο πλαίσιο των διαρθρωτικών παρεμβάσεων

στην αγορά εργασίας, και ειδικά αυτά που περιορίζουν δραστικά το ρυθμιστικό περιεχόμενο των ΣΣΕ, οι οποίες, θέτουν ενιαία κατώτατα όρια συνθηκών και όρων εργασίας (όπως π.χ. η Εθνική Γενική ΣΣΕ και οι κλαδικές ΣΣΕ), αποδυναμώνουν σημαντικά τις ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις και τη δύναμη του σημαντικού αυτού συλλογικού μέσου, όχι μόνο να ρυθμίσει τις εργασιακές σχέσεις με όρους ισότητας, αλλά και να λειτουργήσει εποικοδομητικά στην εξάλειψη επικίνδυνων στερεοτύπων και ανισοτήτων μέσα στους χώρους εργασίας.

β) Δικαιώματα μεταναστών

Σελ. 6: Σκόπιμο θα ήταν να αναφερθεί ο αριθμός των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών που έχουν συσταθεί μέχρι σήμερα και ανέρχεται σε 135.

Το χωρίο σχετικά με τον Ν 3838/2010 θα πρέπει να συμπληρωθεί με αναφορά στην απόφαση 350/2011 του 4^{ου} Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας που έκρινε τον νόμο αντισυνταγματικό και στο ότι η υπόθεση εκκρεμεί στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας. Αν η σχετική απόφαση εκδοθεί πριν από την υποβολή της Έκθεσης στην Επιτροπή, θα πρέπει να γίνει μνεία του περιεχομένου της απόφασης.

Η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι το χωρίο που αφορά τις 'υπηρεσίες μίας στάσης' δεν προσθέτει κάτι στο περιεχόμενο της Έκθεσης. Εάν παρόλα αυτά το Υπουργείο Εξωτερικών εμμένει στην άποψή του, τότε σκόπιμο θα ήταν να γίνει ρητή αναφορά στον Ν 4018/2011 «Αναδιοργάνωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στη χώρα υπό όρους αυξημένης ασφάλειας, ρυθμίσεις θεμάτων οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών» που προβλέπει τα των νέων υπηρεσιών 'μίας στάσης'.

Σελ. 7: Σκόπιμο θα ήταν να αναφερθούν το γενικό πλαίσιο και οι βασικοί άξονες του σχεδίου Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών καθώς και οι δράσεις του Ετήσιου Προγράμματος 2010 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης, ως πιο πρόσφατες.

16. Βλ. ΕΕΔΑ, Παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «για τη δίκαιη δίκη και την εύλογη διάρκεια αυτής», www.nchr.gr.

17. Οφείλουμε να σημειώσουμε το παράδοξο ο Ν 3996/2011 να επεκτείνει την αρμοδιότητα του ΣΕΠΕ και σε περιπτώσεις πολλαπλής διάκρισης χωρίς ταυτόχρονα να τροποποιείται ο Ν 3304/2005, ώστε να απαγορεύει ρητώς και αυτός τις πολλαπλές διακρίσεις στο πεδίο εφαρμογής του.

18. Ελέγχει την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού λαμβάνοντας υπόψη και τις περιπτώσεις πολλαπλής διάκρισης σύμφωνα με όσα ειδικότερα προβλέπονται στο άρθρο 19 του Ν 3304/2005 (Α' 16). Κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του Ν 3304/2005, ελέγχει την τήρηση της ίσης μεταχείρισης έναντι των ατόμων με αναπηρία, στα οποία περιλαμβάνονται και οι οροθετικοί.

19. ΕΕΔΑ, «Δικαιώματα των εργαζομένων και συνθήκες εργασίας στο πλαίσιο των εργολαβικών αναθέσεων», Ετήσια Έκθεση 2009, σελ. 42 επ.

γ) *Δικαιώματα ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες*

Σελ 8: Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει τη θέση της, την οποία είχε διατυπώσει με αφορμή τις παρατηρήσεις της επί της Έκθεσης της Ελλάδας προς την Επιτροπή για το Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, και σύμφωνα με την οποία: «Στην εποχή μας εξακολουθεί να ισχύει η δήλωση σύμφωνα με την οποία η ύπαρξη μειονοτήτων είναι πραγματικό και όχι νομικό γεγονός, ενώ, παράλληλα στη σύγχρονη αντίληψη που διέπει το δίκαιο των μειονοτήτων γίνεται αποδεκτή και η λεγόμενη υποκειμενική προσέγγιση που σημαίνει ότι, μεταξύ των άλλων, καθοριστικό στοιχείο για την ανάδειξη μίας ομάδας σε μειονότητα είναι η εκπεφρασμένη συλλογική της βούληση να υφίσταται ως τέτοια»²⁰.

Άρθρο 3

α) *Εκπροσώπηση γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων*

Σελ. 9: Στα στοιχεία που παρατίθενται σκόπιμο θα ήταν να προστεθούν και: α) ο αριθμός των γυναικών μελών της Βουλής, β) ο αριθμός των γυναικών που εξελέγησαν σύμβουλοι σε επίπεδο Δήμου και Περιφέρειας, γ) ότι ήδη εδώ και αρκετά χρόνια υπήρχε μια γυναίκα Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας και ότι σήμερα τρεις αντιπρόεδροι του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι γυναίκες, και δ) η επιλογή για πρώτη φορά γυναίκας στη θέση Προέδρου του Αρείου Πάγου.

Η ΕΕΔΑ σε αυτό το σημείο θα ήθελε να επισημάνει ότι ο Ν 3852/2010 (Καλλικράτης) εισήγαγε οπισθοδρόμηση ως προς τις ποσοστώσεις στις αυτοδιοικητικές εκλογές. Ειδικότερα, κατά τα άρθρα 18 παρ. 3 και 120 παρ. 3 του νέου νόμου, η ποσόστωση του 1/3 τουλάχιστον των υποψηφίων κατά φύλο υπολογίζεται όχι πλέον επί του αριθμού των υποψηφίων, όπως όριζαν τα άρθρα 75 του Ν 2910/2001 και 34 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν 3463/2006), αλλά επί του αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου ή του συμβουλίου δημοτικής ή τοπικής

κοινότητας. Έτσι, καθώς κάθε συνδυασμός μπορεί να έχει αριθμό υποψηφίων έως 50% ανώτερο του αριθμού των εκλεγμένων, μειώνεται το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών.

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να επισημανθεί ότι η ολοένα αυξανόμενη εργασιακή και οικονομική ανασφάλεια, σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια των υποστηρικτικών δομών για την οικογένεια, αναμένεται να οδηγήσουν αντικειμενικά στη μείωση των ποσοστών συμμετοχής των γυναικών σε όργανα ευρύτερης πολιτικής εκπροσώπησης, όπως π.χ. στα όργανα εκπροσώπησης των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων, αλλά και στα όργανα εκπροσώπησης των εργοδοτικών οργανώσεων.

β) *Ισότητα των φύλων γενικά*

Σελ. 10: Σύμφωνα και με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Επιτροπής (παρ. 13) πρέπει να γίνει σε αυτό το σημείο (και όχι στο τμήμα της Έκθεσης που αφορά την καταπολέμηση της ανεργίας των γυναικών) εκτενής αναφορά στον Ν 3896/2010 «Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης. Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5^{ης} Ιουλίου 2006 και άλλες συναφείς διατάξεις», στον Ν 3769/2009 για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, στο πεδίο εφαρμογής τους (εναρμόνιση προς την Οδηγία 2004/113/EK), αλλά και στους φορείς ίσης μεταχείρισης που εγκαθιδρύουν οι νόμοι αυτοί.²¹ Θυμίζουμε ότι η ΕΕΔΑ είχε καταθέσει εκτενείς παρατηρήσεις επί του σχεδίου του μετέπειτα νόμου 3896/2010.²²

21. Βλ. και Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment No. 16: The Equal Right of Men and Women to the Enjoyment of all Economic, Social and Cultural Rights (article 3), E/C.12/2005/4 (11.08.2005) παρ. 21.

22. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις στο Σχέδιο Νόμου «Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2006»», Ετήσια Έκθεση 2008,

20. ΕΕΔΑ, Έκθεση 2003, σελ. 288.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, χάρις στις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ, το νομοσχέδιο που οδήγησε στον Ν 3896/2010 βελτιώθηκε σημαντικά. Εντούτοις, από τα προβλήματα που είχε τότε επισημάνει η ΕΕΔΑ, παραμένουν ιδίως τα εξής: η ανεπαρκής συμμόρφωση προς την Οδηγία 2006/54/ΕΚ, ως προς τη διατύπωση των δικονομικών κανόνων (βάρος απόδειξης και νομιμοποίηση νομικών προσώπων και ενώσεων προσώπων για την άσκηση των δικαιωμάτων των θυμάτων διακρίσεων) και τη μη ένταξη των κανόνων αυτών στους δικονομικούς κώδικες – προβλήματα που συντελούν στην έλλειψη εφαρμογής αυτών των τόσο σημαντικών για την προστασία κατά των διακρίσεων κανόνων (πρβλ. για τον Ν 3304/2005, πιο πάνω άρθρο 2 (α)). Ανάλογα προβλήματα παρουσιάζει και ο Ν 3769/2009.

Παραμένει, επίσης, το πρόβλημα της ανεπαρκούς συμμόρφωσης προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ που αφορούν την ισότητα των φύλων στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο είχε επισημάνει η ΕΕΔΑ. Πράγματι, οι σχετικές διατάξεις του Ν 3896/2010 δημιουργούν σύγχυση σε σχέση με τους αμέσως προηγούμενους ασφαλιστικούς Ν 3863/2010 και 3865/2010, ιδίως ως προς το αντίστοιχο πεδίο και τις προϋποθέσεις εφαρμογής των τριών αυτών νόμων και τις μεταβατικές περιόδους που εισάγει ο καθένας από αυτούς. Επίσης προβλήματα δημιουργούν και ορισμένες πάγιες ρυθμίσεις του Ν 3896/2010, όπως οι σχετικές με τους αυτοαπασχολούμενους.²³

Επίσης, η Έκθεση θα πρέπει να αναφέρεται και στις ειδικές εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και τις εργασιακές σχέσεις, στο πλαίσιο μίας ειλικρινούς αποτύπωσης των αποτελεσμάτων της εφαρμογής του νόμου και των προβλημάτων που υπάρχουν ακόμα στο πεδίο αυτό. Σκόπιμες θα ήταν και αναφορές σε εθνική νομολογία (π.χ. Διοικητικό Εφετείο Αθηνών

14/2011 που αφορούσε τη θέσπιση διαφορετικού όριο αναστήματος για τους άνδρες και για τις γυναίκες, για την πρόσληψη επαγγελματιών οπλιτών, Συμβούλιο Επικρατείας 3762/2010 που αφορούσε την επιβολή ανώτατου ορίου ηλικίας για τη συμμετοχή στις εξετάσεις εισαγωγής στην Εθνική Σχολή Δικαστών).

Επίσης, θα μπορούσε να γίνει και εκτενέστερη αναφορά στις δραστηριότητες της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων,²⁴ καθώς και στο άρθρο 186 του Ν 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης» που προβλέπει τη συγκρότηση Περιφερειακών Επιτροπών Ισότητας των Φύλων με συμβουλευτικό ρόλο²⁵.

Στην Έκθεση δεν αποτυπώνονται οι αλληπάλληλες παρεμβάσεις στο προστατευτικό πλαίσιο της εργατικής νομοθεσίας από το 2010, οι οποίες σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση, το μεγάλο εύρος του άτυπου τομέα της οικονομίας και την υπέρμετρη ευελιξία και ανασφάλεια στην αγορά εργασίας έχουν άμεσες και αλυσιδωτές επιπτώσεις:

- στη διαπραγματευτική δύναμη των γυναικών εργαζομένων (ιδιαίτερα των μητέρων ή/και των μεγαλύτερων σε ηλικία ή/και αλλοδαπών) και των εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις ως προς τους όρους απασχόλησής τους και το είδος της σύμβασης εργασίας τους,
- στην υπερ-εκπροσώπηση των γυναικών και των εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις σε επισφαλείς χαμηλά αμειβόμενες εργασίες,
- στη μητρότητα και γενικά την απόκτηση και την ανατροφή παιδιού λόγω της οικονομικής επισφάλειας που βιώνουν ήδη οι εργαζόμενοι,
- στη δέουσα ανατροφή των παιδιών των εργαζόμενων γονέων ιδιαίτερα κατά τα πρώτα έτη της ζωής τους λόγω της διαπιστωμένης ανεπάρκειας των δημόσιων υποστηρικτικών δομών φύλαξης και φροντίδας,
- στην αύξηση της αρνητικής επίδρασης των οικογενειακών υποχρεώσεων στην εργασία

σελ. 89 επ. Βλ. επίσης και τις «Παρατηρήσεις» επί του επικαιροποιημένου σχεδίου νόμου, Ετήσια Έκθεση 2010, σελ. 131 επ.

23. Βλ. ειδικότερα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, «Ο Ν 3896/2010, συμμόρφωση προς Οδηγία 2005/54: Η σύγχυση ως προς τα «επαγγελματικά» ασφαλιστικά συστήματα επιτείνεται», Επιθεώρηση Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2012.

24. Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, Απολογιστική Έκθεση Νοέμβριος 2009-Ιούνιος 2011.

25. Βλ. σχετική επιστολή Γυναικείων Σωματείων στις 8.10.2010 προς τον Υπουργό Εσωτερικών <http://www.leaguewomenrights.gr/index.php?menu=65>

και την εμπέδωση των στερεοτύπων για τον ρόλο της γυναίκας στην οικογένεια και την εργασία, με τον άνισο καταμερισμό της ευθύνης για τη φροντίδα των παιδιών και των πιο ηλικιωμένων μελών της οικογένειας,

- στην έξαρση των διακρίσεων λόγω φύλου ταυτόχρονα με άλλες διακρίσεις, όπως λόγω εθνικής ή φυλετικής καταγωγής ή/και της ηλικίας ή/και των οικογενειακών υποχρεώσεων ή/και της αναπηρίας, με αποτέλεσμα την αύξηση του κινδύνου κοινωνικού αποκλεισμού.

Η ΕΕΔΑ δεν μπορεί σε αυτό το σημείο να μην εκφράσει την έντονη ανησυχία της για την πρόσφατη κατάργηση του Οργανισμού Εργατικής Εστίας, που παρέχει σημαντικές κοινωνικές υπηρεσίες, μεταξύ των οποίων είναι και η λειτουργία βρεφονηπιακών σταθμών. Άλλο μέτρο που θίγει παιδιά και γονείς είναι η περικοπή της γονικής άδειας των δικαστών στο μισό περίπου, που προβλέπει το προαναφερόμενο νομοσχέδιο «για τη δίκαιη δίκη και την εύλογη διάρκεια αυτής». Αυτό αποτελεί και πολύ κακό προηγούμενο, ενόψει και της ανεπάρκειας και διαρκούς μείωσης του αριθμού των δημόσιων βρεφονηπιακών σταθμών. Η ΕΕΔΑ υπογράμμισε το απαράδεκτο και αντίθετο προς το Σύνταγμα και το δίκαιο της ΕΕ των περικοπών κοινωνικών δικαιωμάτων που επιχειρείται με αυτό το νομοσχέδιο.²⁶

Τέλος, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι στις Εκθέσεις εκτίμησης επιπτώσεων των ρυθμίσεων, οι οποίες συνοδεύουν τα Σχέδια Νόμου που κατατίθενται προς ψήφιση στη Βουλή, και ειδικά σε αυτά που περιέχουν εργασιακές ρυθμίσεις, δεν γίνεται μνεία – όπως οφείλεται – στις επιπτώσεις των προωθούμενων μέτρων στην ισότητα των φύλων, μολονότι υπάρχουν διαρκώς σαφείς ενδείξεις ότι τα μέτρα αυτά οδηγούν στη διεύρυνση των ανισοτήτων και των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών.

Γ) Άρθρο 6

α) Στατιστικά ανεργίας

Σελ. 11 επ.: Δεδομένου ότι η Επιτροπή στις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της του 2004 έδωσε

26. Παρατηρήσεις στο νομοσχέδιο αυτό, ό.π.

έμφαση ειδικά στην ανεργία νέων και γυναικών στις αγροτικές περιοχές σκόπιμο θα ήταν τα στατιστικά ανεργίας ανά περιφέρεια να περιλαμβάνουν και στατιστικά ανά ηλικία και φύλο για την κάθε περιφέρεια.

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, το ποσοστό ανεργίας έχει διπλασιασθεί στην τριετία 2009-2011, εμφανίζοντας μία αύξηση της τάξης του 95% στον αριθμό των ανέργων στην περίοδο Μαρτίου 2008-Μαρτίου 2011.²⁷ Το καταγραφόμενο ποσοστό ανεργίας 17,6% του Ιουλίου 2011 προβλεπόταν να φθάσει το 18% έως τα τέλη του 2011, με την πραγματική ανεργία να βρίσκεται στο 22-23%.²⁸ Εντούτοις το καταγραφόμενο ποσοστό έφτασε ήδη τον Νοέμβριο 2011 το 21%, με σύνολο ανέργων 1.033.507,²⁹ ενώ το πραγματικό ποσοστό αυξάνεται ραγδαία. Η καταγραφόμενη ανεργία των νέων ανέρχεται στο 50% ενώ στην πραγματικότητα είναι προφανώς ανώτερο και πολλοί από τους εργαζόμενους νέους απασχολούνται με συνθήκες δυσμενείς και επισφαλείς. Στις γυναίκες, καταγράφηκε το 2011 ένα ιστορικά υψηλό ποσοστό της τάξεως του 25,3% σε σύγκριση με την ανεργία των ανδρών (17,7%),³⁰ πράγμα που καταδεικνύει ότι η λιτότητα έχει ήδη διευρύνει το χάσμα των αμοιβών μεταξύ των φύλων. Η Ελλάδα αντιμετωπίζει ένα «κραχ απασχόλησης»: ο αριθμός των ανέργων υπερβαίνει αυτόν του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, ενώ το ποσοστό αύξησης της ανεργίας το 2011 ήταν το υψηλότερο στην Ευρώπη (41% περίπου).

β) Ανεργία στην Περιφέρεια

Σελ. 19: Σκόπιμο θα ήταν η Έκθεση να παρέχει εκτενέστερες πληροφορίες για την κατανομή της ανεργίας και τα προγράμματα ενίσχυσης της απασχόλησης στην Περιφέρεια, καθώς και άλλες δράσεις που έχουν τον ίδιο στόχο.

27. Ελληνική Στατιστική Αρχή, Σεπτέμβριος 2011

28. ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, Ετήσια Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία και Απασχόληση 2011.

29. http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A0101/PressReleases/A0101_SJO02_DT_MM_11_2011_01_F_GR.pdf

30. Ελληνική Στατιστική Αρχή, Δεκέμβριος 2011, Δελτίο Τύπου 8.3.2012

γ) Ανεργία γυναικών

Σελ. 22: Σκόπιμο θα ήταν η Έκθεση να κάνει μία πιο ολοκληρωμένη παρουσίαση των μέτρων που έχουν ληφθεί και των προγραμμάτων που έχουν υλοποιηθεί καθ'όλη τη χρονική περίοδο που καλύπτει σε ό,τι αφορά την ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών και την καταπολέμηση της ανεργίας τους.

Στο σημείο αυτό η ΕΕΔΑ θέλει να επισημάνει ότι η απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και η οξυνόμενη οικονομική κρίση διαρκώς επιδεινώνουν τη θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας, καθιστώντας τις ακόμα πιο ευάλωτες. Η ανατροπή της ιεραρχίας των ΣΣΕ και η αποδυνάμωση των ΕΓΣΣΕ και των κλαδικών ΣΣΕ, σε όφελος των επιχειρησιακών ΣΣΕ, θίγουν ιδιαίτερα τις γυναίκες. Καθώς οι ΕΓΣΣΕ καθορίζουν τους ελάχιστους όρους εργασίας για όλους τους εργαζόμενους με σχέση ιδιωτικού δικαίου (συνδικαλισμένους ή μη) σε όλη τη χώρα, οι εργαζόμενοι (ιδιαίτερα οι γυναίκες που συνδικαλιζονται σε μικρό βαθμό και έχουν περιορισμένη δυνατότητα ατομικής διαπραγμάτευσης) χάνουν ένα σημαντικό δίκτυο προστασίας. Οι γυναίκες θα αποδέχονται ολοένα δυσμενέστερους όρους εργασίας, καθώς η ανεργία που είναι ήδη γι'αυτές πολύ υψηλότερη από ό,τι για τους άνδρες (πιο πάνω (α)) τις απειλεί όσο ποτέ άλλοτε.

δ) Πολιτικές και μέτρα με στόχο την πλήρη απασχόληση

Σελ. 25-27: Τα εκπαιδευτικά προγράμματα του ΟΑΕΔ αλλά και τυχόν άλλα προγράμματα τεχνικής ή επαγγελματικής εκπαίδευσης που έχουν υλοποιηθεί και ο αντίκτυπός τους στην εύρεση εργασίας πρέπει να περιληφθούν αναλυτικά στην Έκθεση, σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες (παρ. 18).

Επίσης, σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες, πρέπει να δοθούν πληροφορίες αναφορικά με την εργασία στον άτυπο τομέα της οικονομίας (παρ. 16), πληροφορίες που απουσιάζουν εντελώς από το κείμενο της Έκθεσης. Αναφορά θα πρέπει να γίνει και στην Απόφαση του Υπουργού Εργασίας (14913/343/Φ10034/2011) με την οποία καθιερώθηκε το «εργόσημο» ως νέα μορ-

φή ασφάλισης για εργαζόμενους που απασχολούνται κατ'οίκον και αμείβονται με την ώρα ή την ημέρα για υπηρεσίες, όπως η βοήθεια στο νοικοκυριό, οι μικροεπισκευαστικές εργασίες, η φύλαξη παιδιών, η φροντίδα ηλικιωμένων κλπ. Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στο να καταστεί δυνατή η ασφάλιση ακόμη και της πλέον άτυπης και προσωρινής μορφής εργασίας και να αποθαρρύνει την αδήλωτη εργασία.

Σύμφωνα με την παρ. 17 των Κατευθυντήριων Οδηγιών πρέπει επίσης να περιγραφούν το νομικό πλαίσιο προστασίας των εργαζομένων από άδικη απόλυση. Δεδομένων των αλλαγών που έχουν επιτελεστεί το τελευταίο διάστημα στο εργατικό δίκαιο (π.χ. διευκόλυνση των απολύσεων, αύξηση του ορίου των ομαδικών απολύσεων και μείωση του ύψους της αποζημίωσης απόλυσης μέσω της μείωσης του χρόνου προειδοποίησης, εκτεταμένο διάστημα δοκιμαστικής απασχόλησης χωρίς αποζημίωση σε περίπτωση απόλυσης), πρέπει να παρουσιαστεί τόσο το προηγούμενο όσο και το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Άρθρο 7

α) Κατώτατος και μέσος μισθός και οικογενειακές ανάγκες

Σελ. 27-28: Η παρούσα μορφή της Έκθεσης δεν αποτυπώνει την πραγματικότητα γύρω από τα μισθολογικά και σχετιζόμενα με αυτά εργασιακά δεδομένα, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί το τελευταίο χρονικό διάστημα, δίνει δε εσφαλμένα την εντύπωση ότι το Κράτος περιφρουρεί και σέβεται την Εθνική Γενική ΣΣΕ ως θεσμό διαμόρφωσης, ύστερα από ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις, των κατωτάτων ορίων αμοιβής και όρων εργασίας για όλους τους εργαζόμενους στην ελληνική επικράτεια.

Κατ'αρχάς η Έκθεση θα πρέπει να αποτυπώσει την εκτεταμένη κρατική παρέμβαση με αλληπάλληλες νομοθετικές διατάξεις από το 2010 στο μέχρι σήμερα ισχύον σύστημα των συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, καθώς και τις τελευταίες ρυθμίσεις σχετικά με το θέμα του κατώτατου μισθού (Ν 4046/2012) . Από το σύνολο των ρυθμίσεων

αυτών προκύπτει αφενός η σοβαρή αποδυνάμωση του επί δεκαετίες σταθερού συστήματος θέσπισης του κατώτατου μισθού μέσω της Εθνικής Γενικής ΣΣΕ που συνάπτεται ύστερα από ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις, αφετέρου η παρέμβαση του κράτους για την περαιτέρω άμεση μείωση του ύψους του κατώτατου μισθού, ο οποίος ύστερα από την υπέρμετρη φορολογική επιβάρυνση (άμεση και έμμεση) των εργαζομένων, οδηγεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού κάτω από τα όρια της φτώχειας.

Τα αλληπάλληλα μέτρα λιτότητας και φορολογίας έχουν οδηγήσει στην πλήρη αποδόμηση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων στην ελληνική επικράτεια, Στους 18 μήνες της εφαρμογής του προγράμματος προσαρμογής της Ελλάδας στους όρους του διεθνούς μηχανισμού δανεισμού, καταγράφεται σημαντική ποιοτική αλλά και ποσοτική οπισθοχώρηση στην αγορά εργασίας, η οποία επαναφέρει την κατάσταση που επικρατούσε πριν από 20 χρόνια, γεγονός που ενισχύει τους φόβους ότι η κατάσταση δεν είναι αναστρέψιμη στο ορατό μέλλον.

Ο διπλασιασμός του ποσοστού ανεργίας κατά την τριετία 2009-2011, σε συνδυασμό με τη μείωση των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων, έχει προκαλέσει μείωση των πραγματικών μισθών 11,5% στο σύνολο της οικονομίας και 9,2% στον ιδιωτικό τομέα κατά το 2010-2011. Επιπρόσθετα, ο συνδυασμός της μείωσης του εισοδήματος και της αύξησης της ανεργίας έχει οδηγήσει ένα μεγάλο μέρος των εργαζόμενων νοικοκυριών με δανειακές υποχρεώσεις σε χρεοκοπία. Η αδυναμία αποπληρωμής των δανείων τους, εάν δεν ληφθούν άμεσα μέτρα, θα οδηγήσει πολλά εργαζόμενα νοικοκυριά σε απώλεια ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων τους.

Τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν ότι οι Έλληνες εργαζόμενοι έχουν εισέλθει σε μία μακροχρόνια περίοδο κοινωνικής και οικονομικής υποβάθμισης και αποδυνάμωσης, και καταβαράθρωσης του βιοτικού τους επιπέδου, που θα πλήξει κυρίως τις χαμηλές και μεσαίες εισοδηματικές ομάδες, ενώ θα οδηγήσει στην περιθωριοποίηση σημαντικού μέρους των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων, ειδικά των μακροχρόνια άνεργων και των συνταξιούχων. Ήδη είναι εμφανή τα πρώτα στοιχεία που δείχνουν ότι τα επίπεδα φτώ-

χειας και ανισότητας αυξάνονται. Το 2010, κατά τη EUROSTAT, το 27,7% του πληθυσμού μας (πάνω από 3.000.000 άτομα) βρισκόταν σε κίνδυνο φτώχειας και αποκλεισμού ή κάτω από το όριο της φτώχειας³¹. Είναι δε προφανές ότι το ποσοστό αυτό έχει εν τω μεταξύ αυξηθεί, μαζί με το ραγδαία ανερχόμενο ποσοστό της ανεργίας, τη διαρκή δραστική μείωση μισθών και συντάξεων και την αποδόμηση του Κοινωνικού Κράτους

Σημειώνουμε επίσης, ότι θα πρέπει να περιληφθούν στην Έκθεση και πληροφορίες σχετικά με το κόστος ζωής στην Ελλάδα καθώς: α) σύμφωνα με το άρθρο 7 «Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε προσώπου να απολαμβάνει δίκαιους και ευνοϊκούς όρους εργασίας, οι οποίοι εξασφαλίζουν ειδικότερα: α) αμοιβή που παρέχει σε όλους τους εργαζόμενους, σαν ελάχιστο όριο: [...] ΙΙ) Διαβίωση αξιοπρεπή για τους ίδιους και τις οικογένειές τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Συμφώνου αυτού», β) οι Κατευθυντήριες Οδηγίες ζητούν πληροφορίες αναφορικά με την ύπαρξη συστήματος δεικτών και περιοδικής αναπροσαρμογής για να διασφαλίζεται ότι ο κατώτατος μισθός καθορίζεται σε επαρκές ύψος για τη διασφάλιση στους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους ενός επαρκούς επιπέδου διαβίωσης.

β) Ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας

Σελ. 28: Τα στατιστικά στοιχεία αναφορικά με τις μισθολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών (όπως και σε άλλα σημεία της Έκθεσης) χρειάζονται επικαιροποίηση.

Σελ. 29: Σύμφωνα με την παρ. 22 των Κατευθυντήριων Οδηγιών η Έκθεση θα πρέπει να παρέχει πληροφορίες για τα ζητήματα της σεξουαλικής παρενόχλησης. Συνεπώς, θα πρέπει να γίνει αναφορά στο σχετικό νομοθετικό πλαίσιο (Ν 3896/2010), στους σχετικούς μηχανισμούς εφαρμογής της νομοθεσίας, σε σχετικές υποθέσεις, επιβληθέντα πρόστιμα κλπ. Σκόπιμο

31. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/income_social_inclusion_living_conditions/data/database και http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-08022012-AP/EN/3-08022012-AP-EN.PDF. Βλ. και Matsaganis, Manos and Leventi, Chrysa, (2011). *The distributional impact of the crisis in Greece*, No 1124, DEOS Working Papers, Athens University of Economics and Business. <http://econpapers.repec.org/RePEc:aue:wpaper:1124>.

θα ήταν η Έκθεση να κάνει αναφορά και στην έκθεση «Η εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη στο θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης 2006-2010» και στα συμπεράσματά της³².

Επίσης, η αναφορά στο Ν 3250/2004 είναι προτιμότερο να μεταφερθεί στο κομμάτι της Έκθεσης που αναφέρεται στην ανεργία των γυναικών, καθώς αφορά περισσότερο στη διασφάλιση απασχόλησης σε γυναίκες και όχι στη διασφάλιση της ίσης αμοιβής.

γ) Μέτρα για τη διασφάλιση της ασφάλειας και της υγείας στο χώρο εργασίας

Σελ. 30: Σκόπιμο θα ήταν να παρατεθούν περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με το ζήτημα των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων (ΒΑΕ), καθώς και οι πρόσφατες εξελίξεις γύρω από τη νέα Λίστα ΒΑΕ. Στο σημείο αυτό η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι είχε υποβάλει εγκαίρως στα αρμόδια Υπουργεία εκτενείς «Προτάσεις σχετικά με την επανεξέταση του καθεστώτος των Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων (ΒΑΕ) και συναφή ζητήματα Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας»,³³ οι οποίες δυστυχώς δεν λήφθηκαν επαρκώς υπόψη.

Σελ 31: Δεδομένου ότι η Έκθεση αναφέρεται στο ΠΔ 45/2008 «Μέτρα υγιεινής και ασφάλειας ένστολου προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας», σκόπιμο θα ήταν να γίνει κάποια αναφορά στις πολύ κακές συνθήκες κράτησης που επικρατούν σε κέντρα κράτησης αλλοδαπών και αστυνομικά τμήματα, οι οποίες έχουν επίδραση όχι μόνο στην υγεία των κρατουμένων πρωτίστως, αλλά και στους υπηρετούντες σε αυτούς τους χώρους.

δ) Συνθήκες εργασίας για όλους τους εργαζόμενους, περιλαμβανομένων υπερωριών, και αδειών με ή χωρίς αποδοχές

Σελ. 33 επ.: Δεδομένων των σημαντικών αλλαγών που έχουν επιτελεστεί το τελευταίο διά-

στημα στο εργατικό δίκαιο, πρέπει να παρουσιαστεί το προϊσχύον και ισχύον νομοθετικό πλαίσιο (αλληπάλληλες νομοθετικές μειώσεις των κατώτατων αμοιβών της ΕΓΣΣΕ, μείωση στην αμοιβή της πρόσθετης υπερεργασιακής/υπερωριακής εργασίας, περαιτέρω διευκόλυνση της διευθέτησης του χρόνου εργασίας, εξαίρεση ανηλίκων εργαζομένων 15-18 ετών από το κρίσιμο τμήμα της εργατικής νομοθεσίας που αφορά συνθήκες εργασίας, κατάργηση των όρων των ΣΣΕ που ρυθμίζουν θέματα συνθηκών/όρων εργασίας, όταν αυτές λήγουν κλπ).

Άρθρο 8

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Επιτροπής η Έκθεση θα πρέπει να αναφέρει πληροφορίες σχετικά με: α) το νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει την ίδρυση και λειτουργία των συνδικαλιστικών οργανώσεων, β) τους μηχανισμούς συλλογικής διαπραγμάτευσης, και γ) το νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει τα της απεργίας. Από το σχέδιο της Έκθεσης απουσιάζουν οι ως άνω πληροφορίες. Στην περίπτωση που σχετικές πληροφορίες είχαν παρασχεθεί στην προηγούμενη Έκθεση (π.χ. το νομοθετικό πλαίσιο για τις απεργίες) και στο μέτρο που δεν έχουν υπάρξει αλλαγές, θα πρέπει να γίνει ρητή παραπομπή σε αυτήν.

Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι η παρούσα μορφή της Έκθεσης δεν αποτυπώνει την πραγματικότητα σχετικά με τις αλληπάλληλες νομοθετικές παρεμβάσεις στην εργατική νομοθεσία και ειδικά στο συλλογικό εργατικό δίκαιο, που περιορίζουν σημαντικά τη συνδικαλιστική ελευθερία και τα θεμελιώδη δικαιώματα που τη συνθέτουν.

Η ΕΕΔΑ εφιστά ιδιαίτερα την προσοχή στις ρυθμίσεις του Ν 4024/2011, με τις οποίες γίνεται δραστική παρέμβαση στη δομή και τη λειτουργία των συνδικαλιστικών οργανώσεων και παραβιάζεται το δικαίωμα των εργαζομένων σε συλλογική εκπροσώπηση απέναντι στους εργοδότες τους από πρόσωπα που εκλέγουν ελεύθερα και δημοκρατικά. Αυτή η νομοθεσία χορηγεί το δικαίωμα της διαπραγμάτευσης και σύναψης επιχειρησιακών ΣΣΕ σε κακέτυπα συλλογικά μορφώματα, τις «ενώσεις προσώπων» και υποβαθμίζει σοβαρά την αρχή της συλλογικής εκπροσώπησης.

32. Βλ. και *Harassment related to sex and sexual harassment law in 33 European countries, 1911, Greece by S. Koukoulis-Spiliotopoulos* υπό ανάρτηση στην ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/index_en.htm#h2-8.

33. ΕΕΔΑ, *Ετήσια Έκθεση 2009*, σελ. 42 επ.

σης. Απέναντι σε αυτά τα μορφώματα, ο εργοδότης αποδεδειγμένα από κάθε υποχρέωση που έχει απέναντι στις συνδικαλιστικές οργανώσεις, ενώ οι εκπρόσωποι αυτών των «ενώσεων προσώπων» δεν έχουν διαρκή και πλήρη εντολή να εκπροσωπούν τους εργαζόμενους απέναντι στον εργοδότη για το σύνολο των συλλογικών εργασιακών ζητημάτων, γι' αυτό και δεν απολαμβάνουν πλήρη συνδικαλιστικά δικαιώματα και προστασία, όπως οι νόμιμοι και εκλεγμένοι εκπρόσωποι των εργαζομένων στα διοικητικά συμβούλια των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Την εκτίμηση ότι οι «ενώσεις προσώπων» δεν αποτελούν συνδικαλιστικές οργανώσεις κατά την έννοια των Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας, κάνει και στην Έκθεσή της και η Ανώτατη Αποστολή της ΔΟΕ³⁴.

Τα μέτρα λιτότητας και διαρθρωτικών παρεμβάσεων που έχουν εφαρμοσθεί, περιορίζουν ή εμποδίζουν σημαντικά την ελεύθερη άσκηση από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις του δικαιώματος συλλογικής διαπραγμάτευσης και σύναψης ΣΣΕ, οι οποίες καθορίζουν τους όρους αμοιβής και παροχής της εργασίας, καθώς επίσης και παραβιάζουν την υποχρέωση σεβασμού του περιεχομένου και εφαρμογής των δεσμευτικών για τα μέρη ΣΣΕ. Τα μέτρα αυτά προκαλούν μεγάλη ανησυχία, καθώς οδηγούν:

- στην περαιτέρω αποδυνάμωση του θεσμικού ρόλου και της παρέμβασης των συνδικαλιστικών οργανώσεων και την μείωση της διαπραγματευτικής τους δύναμης στη διαμόρφωση προστατευτικών όρων εργασίας ενιαίων για όλους τους εργαζόμενους,
- στην αποδυνάμωση της δομής και της λειτουργίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων στην Ελλάδα και την υποβάθμιση της συνδικαλιστικής εκπροσώπησης των εργαζομένων.

Άρθρο 9

Σελ. 36 επ.: Το άρθρο 9 αφορά τα ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης. Και πάλι το σχέδιο της Έκθεσης δεν ανταποκρίνεται επαρκώς στα ζητούμενα των Κατευθυντήριων Οδηγιών της Επιτροπής. Συνεπώς, θα πρέπει να εμπλουτιστεί το

34. Βλ. παραπάνω.

τμήμα της Έκθεσης που αφορά την εφαρμογή του άρθρου 9 του Συμφώνου και να γίνουν συγκεκριμένες αναφορές στις πρόσφατες εκτεταμένες οργανωτικές, λειτουργικές και σε επίπεδο παροχών παρεμβάσεις στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και στις διαρκείς μειώσεις του ύψους των κοινωνικοασφαλιστικών παροχών, και κυρίως των συντάξεων (κύριων και επικουρικών).

Η ΕΕΔΑ επισημαίνει τα στοιχεία που δείχνουν ότι η ραγδαία αύξηση της ανεργίας, αλλά και η μείωση των αποδοχών των εργαζομένων στερούν τα Ταμεία Κοινωνικής Ασφάλισης από κρίσιμους πόρους, καθιστώντας και γι' αυτό το λόγο αβέβαιη τη βιωσιμότητά τους στο μέλλον.

Στην περίπτωση που κάποιες από τις ζητούμενες πληροφορίες είχαν παρασχεθεί στην προηγούμενη Έκθεση και στο μέτρο που δεν έχουν υπάρξει αλλαγές, θα πρέπει να γίνει ρητή παραπομπή σε αυτήν.

Άρθρο 10

α) Συμφιλίωση επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της μητρότητας

Σελ. 42: Η Έκθεση αναφέρεται στην άδεια μητρότητας που δικαιούνται οι μητέρες που εργάζονται στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, το περιγραφόμενο νομοθετικό πλαίσιο δεν καλύπτει όλες τις εργαζόμενες μητέρες. Αναφορά, συνεπώς, θα πρέπει να γίνει σε όλες τις κατηγορίες εργαζόμενων μητέρων, όπως στις ελεύθερες επαγγελματίες.³⁵

Επιπλέον, θα πρέπει να γίνει αναφορά και στην ειδική έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη «Προϋποθέσεις και διαδικασία χορήγησης της ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας: η εφαρμογή του άρθρου 142 του Ν 3655/2008»³⁶ που εντοπίζει διάφορα προβλήματα ως προς την προστασία (παροχές μητρότητας) που παρέχεται στις μητέρες, τα οποία συνοψίζονται ως εξής: α) προβλήματα διοικητικής δράσης, δηλαδή σχετικά με τις διαδικασίες χορήγησης της εν λόγω παροχής

35. Βλ. και International Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment No. 19: The Right to Social Security, E/C.12/GC/19 (04.02.2008) par. 19.

36. http://new.synigoros.gr/resources/9026_1_eidikh_ekthesh_adeia_mhtrot.pdf

από τον ΟΑΕΔ, β) εξαίρεση αρκετών κατηγοριών εργαζόμενων μητέρων από την παροχή, με βάση ερμηνείες της διάταξης από τη Διοίκηση, γ) προβλήματα που απορρέουν από την ύπαρξη κενών στη ρύθμιση του άρθρου 142 του Ν 3655/2008 και απαιτούν παρέμβαση του νομοθέτη.

Υπάρχουν και ορισμένες άλλες ρυθμίσεις της ελληνικής νομοθεσίας, αλλά και πρακτικές του Δημοσίου ως εργοδότη, σχετικά με την προστασία της μητρότητας και τις γονικές άδειες, που αντίκεινται στο Σύνταγμα, το δίκαιο της ΕΕ (ή Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη ανοίξει σχετική διαδικασία παράβασης κατά της Ελλάδας) και το διεθνές δίκαιο.³⁷

Σελ. 43: Σε ό,τι αφορά την προστασία από απόλυση, σκόπιμο θα ήταν να γίνουν αναφορές και στη διερεύνηση σχετικών καταγγελιών από το ΣΕΠΕ και το Συνήγορο του Πολίτη βάσει των εκθέσεων των δύο φορέων.

Σελ. 44: Η Έκθεση αναφέρεται στη χορήγηση άδειας ανατροφής παιδιού σε πατέρες. Αναφορά θα πρέπει να γίνει στα σχετικά προβλήματα, έτσι όπως αυτά έχουν αποτυπωθεί στο Πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη «Προβλήματα κατά τη διαδικασία και ως προς τις προϋποθέσεις χορήγησης άδειας ανατροφής παιδιού σε δημοσίους υπαλλήλους (άρθρο 53 Ν 3528/2007)»,³⁸ καθώς και στην Έκθεσή του «Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και τις εργασιακές σχέσεις».³⁹

β) Νομοθεσία κατά των διακρίσεων στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες

Σελ. 46-47: Η Έκθεση επιχειρεί να απαντήσει στις Καταληκτικές Παρατηρήσεις (παρ. 15 και

36) της Επιτροπής. Ωστόσο, μόνο η αναφορά στο Ν 3304/2005 δεν αρκεί. Θα πρέπει να παρασχεθούν πληροφορίες και για το τι συμβαίνει στην πράξη. Επιπλέον, γίνεται αναφορά σε διάφορα προγράμματα και δράσεις του Υπουργείου Εργασίας που απευθύνονται σε ευάλωτες ομάδες, τα οποία αφορούν κυρίως ζητήματα εργασίας και όχι κοινωνικών υπηρεσιών-παροχών. Συνεπώς, θα πρέπει αυτά να μεταφερθούν στο κεφάλαιο της Έκθεσης που αναλύει είτε τα ζητήματα καταπολέμησης των διακρίσεων είτε τα ζητήματα εργασίας.

γ) Μέτρα για την προστασία και τη βοήθεια παιδιών στον τομέα της απασχόλησης

Σελ. 47-48: Το τμήμα αυτό της Έκθεσης επιχειρεί να απαντήσει στις Καταληκτικές Παρατηρήσεις (παρ. 17, 19, 38, 39 και 40) της Επιτροπής, στην ουσία όμως απαντά – ανεπαρκώς – μόνο στις παρ. 19 και 40. Επόμενα χωρία της Έκθεσης δίνουν κάποιες απαντήσεις στις άλλες παραγράφους. Συνεπώς θα πρέπει να γίνει μία αναρίθμηση.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι οι παρ. 19 και 40 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων αναφέρεται στο ζήτημα των παιδιών του δρόμου, στο οποίο η Έκθεση δεν κάνει την παραμικρή αναφορά.

Επίσης, σε ό,τι αφορά την εργασία των ανηλίκων, το περιεχόμενο της Έκθεσης υπολείπεται των ζητούμενων από τις Κατευθυντήριες Οδηγίες (παρ. 37). Το Υπουργείο μπορεί να χρησιμοποιήσει και κάποια από τα στοιχεία που συμπεριέλαβε στην Έκθεση της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία, ενώ οπωσδήποτε πρέπει να προσθέσει από την ίδια Έκθεση το χωρίο «However, it should be noted that the number of verified infringements is not directly related to the size of the problem, since the verification of illegal employment of children is a very hard task to document, in order for competent agencies to impose sanctions».

Στο σημείο αυτό η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει σχετικά με την παιδική εργασία ότι ορισμένες διατάξεις του Ν 1837/1989, που μεταφέρει την Οδηγία 94/33/ΕΚ για την προστασία των νέων στην ερ-

37. Σχετικά βλ. Σχόλια στο Νομοσχέδιο: «Νέο ασφαλιστικό σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» και τη συνημμένη «Αίτηση των Γυναικείων Οργανώσεων Ελλάδας για μέτρα ουσιαστικής ισότητας των φύλων ταυτόχρονα με τη ρύθμιση της συνταξιοδότησης», που υποβλήθηκε εκ μέρους 28 οργανώσεων στους αρμόδιους υπουργούς, www.isotita.gr/index.php/docs/c140 και Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, «Συνταξιοδότηση και εναρμόνιση οικογένειας και εργασίας. Ζητήματα ουσιαστικής ισότητας των φύλων και δικαστικής προστασίας (με αφορμή τη Δ.Ε.Κ. 26.3.2009 C-559/07)», Ε.Δ.Κ.Α. 2009, σ. 753 επ.

38. <http://new.synigoros.gr/resources/docs/201525.pdf>

39. http://new.synigoros.gr/resources/f-eidikh_ek8esh_2010_teliko--2.pdf

γασία, δεν ανταποκρίνονται στους κανόνες της Οδηγίας αυτής. Έτσι, π.χ. ενώ η Οδηγία απαιτεί ελάχιστη περίοδο ανάπαυσης 14 ωρών, ο νόμος προβλέπει μόνο 12 ώρες.

Επίσης, πρέπει να γίνει αναφορά και στον Ν 3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» που τροποποιεί το νομοθετικό πλαίσιο εργασίας ανηλίκων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 74, παρ. 9 οι ανήλικοι εργαζόμενοι από 15-18 ετών εξαιρούνται από τα κατώτατα όρια προστασίας της ΕΓΣΣΕ ως προς τα κατώτατα όρια αμοιβής και όρων εργασίας που ίσχυε γι'αυτούς μέχρι σήμερα. Βάσει της διάταξης αυτής η απασχόληση των ανηλίκων 15-18 ετών μπορεί πλέον να γίνεται με συμβάσεις μαθητείας με το 70% του κατώτατου ημερομίσθιου ή μισθού, με ελάχιστη για την προστασία της ηλικίας τους κοινωνική ασφάλιση και με πλήρη εξαίρεση από το μεγαλύτερο μέρος της εργατικής νομοθεσίας που ίσχυσε μέχρι σήμερα για την προστασία τους. Η διάταξη αυτή είναι ασύμβατη με τη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας (Νο. 138) περί του κατώτατου ορίου ηλικίας εισόδου στην απασχόληση.⁴⁰

δ) Καταπολέμηση ενδοοικογενειακής βίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων

Σελ. 49: Η ΕΕΔΑ σχολιάζοντας το σχετικό σχέδιο νόμου για την ενδοοικογενειακή βία είχε επισημάνει θετικά στοιχεία, αλλά και ότι το ζήτημα έπρεπε να αντιμετωπιστεί διττά: α) από άποψη ποινική, κυρίως με την καθιέρωση ως επιβαρυντικής περίπτωσης των σχετικών πράξεων βίας, που προβλέπει ο Π.Κ. και όσων προστεθούν με τον νέο νόμο, το γεγονός ότι διαπράχθηκαν ενδοοικογενειακά, και β) ως κοινωνικό πρόβλημα, η λύση του οποίου θα καταστήσει τις ποινικές διατάξεις αποτελεσματικές, ενώ θα παραμείνουν αναποτελεσματικές, εφόσον δεν αντιμετωπισθεί σωστά κι αυτό. Η ΕΕΔΑ είχε προτείνει και βελτιώσεις και συμπληρώσεις των ουσιαστικών και δικονομικών διατάξεων του ΣχΝ και την ένταξη όλων στους οικείους κώδικες επισημαίνοντας ότι, αν αυτό δεν γινόταν, υπήρχε κίνδυνος δημιουργίας σύγχυσης και ανασφάλειας δικαίου.

Εξάλλου, είχε εκφράσει σοβαρές αμφιβολίες για τη συνταγματικότητα και την αποτελεσματικότητα του εισαγόμενου θεσμού της ποινικής διαμεσολάβησης.⁴¹ Θα πρέπει να αναφερθούν στοιχεία από την εφαρμογή του νόμου αυτού στην πράξη.

Σελ. 51: Το περιεχόμενο της Έκθεσης σχετικά με τη σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων δεν είναι επαρκές. Σημειώνουμε ότι το Υπουργείο μπορεί να χρησιμοποιήσει, αφού τις επικαιροποιήσει, πληροφορίες που περιλαμβάνει η Έκθεση της Ελλάδας για την εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία. Αναφορά θα πρέπει να γίνει στην ίδρυση και λειτουργία του ΚΕΣΑΘΕΑ, στο δίκτυο «Ορέστης», στη γραμμή παιδικής προστασίας του ΕΚΚΑ στο πλαίσιο προσπάθειας της Πολιτείας να καταπολεμήσει το φαινόμενο της σωματικής και σεξουαλικής βίας κατά ανηλίκων. Τέλος, σύμφωνα και με τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής (παρ. 38), η Έκθεση θα πρέπει να περιλαμβάνει στατιστικά στοιχεία για τον αριθμό θυμάτων, δράστων, καταδικών και είδος επιβληθεισών ποινών για σωματική και σεξουαλική βία κατά ανηλίκων.

Επίσης, θα πρέπει να γίνει αναφορά και στο άρθρο 42 του Ν 3907/2011 που τροποποιεί το άρθρο 44 του Ν 3386/2005, και σύμφωνα με το οποίο μπορεί να χορηγηθεί άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους και σε ενήλικους θύματα ενδοοικογενειακής βίας ή ανήλικους που αποδεδειγμένα χρήζουν προστατευτικών μέτρων και φιλοξενούνται από ιδρύματα ή άλλα νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού, εφόσον η επιστροφή τους σε ασφαλές περιβάλλον είναι αδύνατη.

ε) Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων

Σελ. 53: Σκόπιμο θα ήταν να γίνει αναλυτικότερη αναφορά στις δράσεις της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων που αφορούν την εμπορία γυναικών. Εάν έχει γίνει σχετικά αναφορά σε άλλο σημείο της Έκθεσης να γίνει παραπομπή στις αντίστοιχες σελίδες.

Σχετικά με το άρθρο 10, απουσιάζει η αναφορά σε νομοθεσία και μηχανισμούς για τη διασφάλι-

40. Βλ. Ν 1182/1981 (ΦΕΚ Α' 193).

41. ΕΕΔΑ, Έκθεση 2005, σελ. 231 επ.

ση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων των ηλικιωμένων, καθώς και των αιτούντων άσυλο και των οικογενειών τους και για την οικογενειακή επανένωση των μεταναστών, όπως ζητούν οι Κατευθυντήριες Οδηγίες στις παρ. 38-39. Θα πρέπει να συμπληρωθούν και αυτά τα πεδία. Σκόπιμο θα ήταν να γίνει αναφορά και στις αποφάσεις *Saidoun*⁴² και *Fawsie*⁴³ του ΕΔΔΑ που αφορούσαν την μη καταβολή επιδόματος πολύτεκνης οικογένειας σε αναγνωρισμένους πρόσφυγες και την αλλαγή σε συνέχεια των αποφάσεων της σχετικής νομοθεσίας.

Άρθρο 11

α) Η κατάσταση στέγασης στην Ελλάδα

Σελ. 54: Σκόπιμο θα ήταν να γίνει χρήση των στοιχείων που έχουν προκύψει από την πρόσφατη απογραφή του 2011 και όχι του 2001.

Δεδομένου ότι σύμφωνα με το Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής για το δικαίωμα στη στέγαση «όλοι οι δικαιούχοι του δικαιώματος σε κατάλληλη στέγαση θα πρέπει να έχουν διαρκή και σταθερή πρόσβαση σε [...] ασφαλές πόσιμο νερό, ενέργεια για μαγείρεμα, θέρμανση και φωτισμό, [...]»,⁴⁴ θα πρέπει να γίνει αναφορά στο Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτημένων Δομημένων Επιφανειών (τέλος ΔΕΗ) του Ν 4021/2011, η μη πληρωμή του οποίου συνεπάγεται τη διακοπή ηλεκτροδότησης, καθώς και στη σχετική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Σελ. 55: Η Έκθεση θα πρέπει να αναφέρει ότι, βάσει των τελευταίων δεσμεύσεων που ανέλαβε η χώρα με το νέο Μνημόνιο, ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας καταργήθηκε. Αυτό συνιστά βαρύτατο πλήγμα, σε μια στιγμή που ο αριθμός των άστεγων αυξάνεται δραματικά.

β) Η αντιμετώπιση των αστέγων

Σελ. 57: Η Έκθεση αναφέρει ότι το Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης εφαρμό-

ζει διάφορα μέτρα και δράσεις. Δεν καθίσταται σαφές εάν τα μέτρα αυτά είναι αυτά που περιγράφονται στη σελ. 58 ή κάποια άλλα. Επίσης, θα πρέπει να γίνει αναφορά στην πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση του Υπουργείου Υγείας περί ορισμού των αστέγων και του χαρακτηρισμού τους ως ευάλωτη ομάδα.

Σελ. 59: Αναφορικά με τα ζητήματα στέγασης αιτούντων άσυλο (και υπό το φως της απόφασης του ΕΔΔΑ στην υπόθεση *M.S.S.* και της απόφασης του ΔΕΕ της 21.12.2011 στις υποθ. C-411/10 και C-493/10, *N.S. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*) και ασυνόδευτων ανηλίκων θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι διαθέσιμοι ξενώνες υπολείπονται σημαντικά των αναγκών που πρέπει να καλυφθούν. Αναφορά θα πρέπει να γίνει και στο φαινόμενο χρήσης για στέγαση εγκαταλελειμμένων κτιρίων από αιτούντες άσυλο ή/και παράτυπους μετανάστες που συνωστίζονται σε αυτά χωρίς να πληρούνται οι απαραίτητοι όροι υγιεινής και στο φαινόμενο ενοικίασης σπιτιών, διαμερισμάτων, δωματίων πάλι από τις ίδιες κατηγορίες ατόμων και υπό τους ίδιους όρους διαβίωσης.

Σελ. 59-60: Η Έκθεση κάνει εκτενή αναφορά στις δραστηριότητες του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Ωστόσο, δεδομένου του περιεχομένου των δραστηριοτήτων αυτών αλλά και των χαρακτηριστικών των ατόμων στα οποία απευθύνονται είναι σκοπιμότερο το χωρίο αυτό να μεταφερθεί παραπάνω, στο τμήμα της Έκθεσης που αφορά το άρθρο 9 και πιο συγκεκριμένα τα ζητήματα ενδοοικογενειακής βίας, εμπορίας ανθρώπων, σωματικής και σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

γ) Έλληνες Ρομά και το δικαίωμα σε επαρκή στέγαση

Σελ. 61: Προτιμάται ο όρος "Roma" αντί του όρου "Gypsies".

Σελ. 62: Θα ήταν σκόπιμο να αναφερθεί και ποια από τα έργα που προέβλεπε το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης 2002-2008 υλοποιήθηκαν και ολοκληρώθηκαν.

Επιπλέον, θα ήταν σκόπιμο να γίνει αναφορά και στα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί τόσο

42. ΕΔΔΑ, *Saidoun* κ. Ελλάδας, Απόφαση 28.10.2010.

43. ΕΔΔΑ, *Fawsie* κ. Ελλάδας, Απόφαση 28.10.2010.

44. Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment No. 4: The Right to Adequate Housing (Art. 11(1) of the Covenant), E/1992/23 (13.12.1991) παρ. 8.

από την ΕΕΔΑ⁴⁵ όσο και από το Συνήγορο του Πολίτη⁴⁶ σχετικά με την εφαρμογή του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης στο κομμάτι της στέγασης.

Επίσης, η Έκθεση θα πρέπει να καθιστά σαφές αν και ποιες από τις εκφάνσεις του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης εφαρμόζονται και σε μη Έλληνες Ρομά, σύμφωνα με την παρ. 44 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής.

Σελ. 67-68: Πρέπει να σημειώσουμε ότι η Έκθεση δεν τοποθετείται επί της ουσίας επί του ζητήματος των «αναγκαστικών εξώσεων» (forced evictions) Ρομά. Υπό το φως α) της απόφασης της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην υπόθεση *Α. Γεωργόπουλος κ. Ελλάδας* (Προσφυγή 1799/2008, 14.09.2010), β) της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων στην υπόθεση *Interights κ. Ελλάδας* (Προσφυγή 49/2008, 11.12.2009), γ) την απόφαση του Εισαγγελέα Εφετών για άσκηση ποινικής δίωξης για παράβαση καθήκοντος (64/2011 and 71/2011) εις βάρος του πρώην Δημάρχου και Αντιδημάρχου Πατρών, λόγω παράνομης κατεδάφισης ενός καταυλισμού Ρομά τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο του 2006 (σε συνέχεια της απόφασης της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου), και δ) των παρεμβάσεων του Συνηγόρου του Πολίτη για αυτό το θέμα, θα πρέπει η Έκθεση να αντιμετωπίζει πιο ουσιαστικά αυτό το θέμα.

Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι το 2010, ο Συνήγορος του Πολίτη παρενέβη για την αποτροπή εκδίωξης και κατεδάφισης των παραπηγμάτων στα οποία διαβιούν Ρομά σε τρεις περιπτώσεις, με επιτυχή προς το παρόν αποτελέσματα. «Το ζήτημα της κατεδάφισης αυθαιρέτων παραπηγμάτων τσιγγάνων εμφανίζει εξαιρετική πολυπλοκότητα, δεδομένου ότι η συνεπής τήρηση των επιταγών της ισχύουσας νομοθεσίας περί κατεδάφισης αυθαιρέτων, δεν λαμβάνει υπόψη, ιδιαιτερότητες που σχετίζονται με τον τρόπο διαβίωσης της συγκεκριμένης ομάδας του πληθυσμού και δεν συνδυάζεται ευχερώς με ειδικότερες δράσεις και προγράμματα που σχεδιάζονται και υλοποιούνται για τη στεγαστική τους αποκατάσταση».⁴⁷

45. ΕΕΔΑ, «Έκθεση και προτάσεις για ζητήματα σχετικά με την κατάσταση και τα δικαιώματα των Τσιγγάνων στην Ελλάδα, Ετήσια Έκθεση 2008, σελ. 100 επ.

46. Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική Ετήσια Έκθεση για την Ίση Μεταχείριση 2010 (Ιούνιος 2011) σελ. 8.

47. *Ibid.*, σελ. 18.

Σε ό,τι αφορά τα θέματα κακομεταχείρισης Ρομά από αστυνομικά όργανα η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ *Πετροπούλου-Τσακίρης, Μπέκος και Κουτρόπουλος, Στεφάνου*.

Επίσης, σχετικά με το Ν 3938/2011 «Σύσταση Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στο Υπουργείο προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις», η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει ότι όταν κλήθηκε να υποβάλει σχόλια επί του νομοσχεδίου⁴⁸ είχε εκφράσει σοβαρές ενστάσεις ως προς το περιεχόμενό του υποστηρίζοντας ότι στην ουσία δεν ιδρύεται ένας αρκούντως αποτελεσματικός και ανεξάρτητος μηχανισμός διερεύνησης καταγγελιών που είναι και το ζητούμενο. Τις ενστάσεις αυτές φαίνεται να συμμερίζεται και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT).⁴⁹

δ) Μέτρα για την καταπολέμηση της φτώχειας

Σελ. 70: Τα στατιστικά που αναφέρονται στον αριθμό των Ελλήνων που βρίσκονται στο όριο της φτώχειας πρέπει να επικαιροποιηθούν σε συνέχεια της τελευταίας έκθεσης της Eurostat, σύμφωνα με την οποία 27,7% των Ελλήνων το 2010 βρίσκονταν στα όρια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού⁵⁰. Το ποσοστό αυτό έχει εν τω μεταξύ προφανώς αυξηθεί πολύ.

Σελ. 72: Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Επιτροπής σχετικά με το άρθρο 11 στην Έκθεση θα πρέπει να περιλαμβάνονται και πληροφορίες αναφορικά με το δικαίωμα σε επαρκές φαγητό και το δικαίωμα σε νερό. Τέτοιες αναφορές, όμως, απουσιάζουν από το σχέδιο της Έκθεσης. Σκόπιμο θα ήταν να γίνει κάποια αναφορά α) στην αύξηση των συσσιτίων που παρέχουν οι Δήμοι και η Εκκλησία στο πλαίσιο της

48. ΕΕΔΑ, Ετήσια Έκθεση 2010, σελ. 176 επ.

49. European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out from 19 to 27 January 2011, CPT/Inf (2012)1 (Strasbourg, 10.01.2012) παρ. 89.

50. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/income_social_inclusion_living_conditions/data/database και http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-08022012-AP/EN/3-08022012-AP-EN.PDF. Βλ. και Σύσταση της ΕΕΔΑ, από 08.12.2011, «Επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων», καθώς και σχετικό δελτίο τύπου, από 20.02.2012: www.nchr.gr.

προσπάθειας συνδρομής αυτών που πλήττονται χειρότερα από την οικονομική κρίση, β) στην πρωτοβουλία του Υπουργείου Παιδείας για τη διανομή κουπονιών για αγορά φαγητού σε σχολεία της χώρας που έχουν εντοπιστεί κρούσματα υποσιτισμού παιδιών.

Επίσης, δεδομένης της εκκρεμούς υπόθεσης ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων⁵¹ κατά της Ελλάδας αναφορικά με τον Ασωπό σκόπιμο είναι να γίνει κάποια σχετική μνεία.

Άρθρο 12

α) Δημόσια Υγιεινή

Σελ. 72: Σκόπιμο θα ήταν να γίνει μία μικρή αναφορά στο περιεχόμενο του Ν 3370/2005 και της Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Δημόσια Υγεία για την καλύτερη ενημέρωση του αναγνώστη.

β) Απαγόρευση καπνίσματος

Σελ. 73: Αναφορά θα πρέπει να γίνει και στους δύο αντικαπνιστικούς νόμους Ν 3730/2008 και 3868/2010, καθώς και στα προβλήματα εφαρμογής τους.

γ) Εθνική Πολιτική Διατροφής

Σελ. 73: Αναφορά θα πρέπει να γίνει και στα προγράμματα Αγωγής της Υγείας του Υπουργείου Παιδείας που αντιμετωπίζουν ζητήματα διατροφής, αλλά και τσιγάρου και αλκοόλ.

δ) Ψυχική Υγεία

Σελ. 74: Σύμφωνα με τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής θα πρέπει να δοθούν πληροφορίες και αναφορικά με τον αριθμό των εξυπηρετούμενων από τις κινητές μονάδες ψυχικής υγείας.

Αναφορά θα πρέπει να γίνει και στη δραστηκή μείωση της χρηματοδότησης των μονάδων ψυχικής υγείας από το Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με αποτέλεσμα πολλές από αυτές

να κινδυνεύουν με διακοπή της λειτουργίας τους.

Επίσης, σύμφωνα με την παρ. 57 (ζ) των Κατευθυντηρίων Γραμμών η Έκθεση θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες, οι οποίες απουσιάζουν εν προκειμένω, σχετικά με τα ζητήματα ψυχικής υγείας, και ειδικότερα τη φροντίδα ψυχικά ασθενών σε ιδρύματα, τον περιοδικό και αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο των ακούσιων νοσηλείων. Υπό των αποφάσεων του ΕΔΔΑ στις υποθέσεις *Βένιος*⁵² και *Καραμανώφ*,⁵³ η παροχή σχετικών πληροφοριών καθίσταται επιτακτική. Η ΕΕΔΑ, όπως άλλωστε και ο Συνήγορος του Πολίτη,⁵⁴ έχει ασχοληθεί με το ζήτημα των ακούσιων νοσηλείων υποβάλλοντας συγκεκριμένες προτάσεις στο πλαίσιο της Έκθεσής της «Ζητήματα προστασίας των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχιατρική εμπειρία στο πλαίσιο της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα».⁵⁵

ε) Κινητές Μονάδες

Σελ. 76: Η Έκθεση κάνει αναφορά στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση του HIV/AIDS 2008-2012, οφείλουμε ωστόσο να σημειώσουμε όπως έχουμε ήδη επισημάνει στη σχετική μας έκθεση ότι στην ουσία αυτό το σχέδιο δράσης δεν εφαρμόζεται. Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες η Έκθεση θα πρέπει να κάνει αναφορές στα ζητήματα αντιρετροϊκής αγωγής και στις προσπάθειες καταπολέμησης των διακρίσεων σε βάρος των οροθετικών. Η ΕΕΔΑ δεν μπορεί να μην αναφέρει την απογοητευτική απόφαση του Άρειου Πάγου σχετικά με την απόλυση ενός οροθετικού εργαζομένου, που αποτέλεσε και την αφορμή ενασχόλησής της με το ζήτημα. Οφείλει, ωστόσο, να αναφέρει και τη θετική εξέλιξη της ρητής υπαγωγής των οροθετικών στο πλαίσιο προστασίας του Ν 3304/2005 μέσω του άρθρου 2 του Ν 3996/2011 για αναμόρφωση του ΣΕΠΕ.

στ) Δράσεις του ΟΚΑΝΑ

52. ΕΔΔΑ, *Βένιος κ. Ελλάδας*, Απόφαση 05.07.2011.

53. ΕΔΔΑ, *Καραμανώφ κ. Ελλάδας*, Απόφαση 26.07.2011.

54. Συνήγορος του Πολίτη, *Αυτεπάγγελτη έρευνα για την ακούσια νοσηλεία ψυχικά ασθενών (Μάιος 2007)* <http://new.synigoros.gr/resources/docs/206391.pdf>

55. http://www.nchr.gr/media/gnwmateuseis_eeda/Site_version2/ygeia/mental_health_final2011.pdf

51. http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/socialcharter/Complaints/CC72Admiss_en.pdf

Σελ. 77: Σχετικά με τον ΟΚΑΝΑ θα πρέπει να γίνει αναφορά και στη μεταφορά μονάδων του σε νοσοκομεία της χώρας. Σκόπιμο θα ήταν επίσης να γίνει αναφορά και στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης για τον Κώδικα των Ναρκωτικών που δίνει έμφαση στη θεραπευτική και όχι την ποινική μεταχείριση του χρήστη. Η ΕΕΔΑ και σε αυτό το σημείο δεν μπορεί να μην αναφερθεί στη δραματική μείωση της χρηματοδότησης των φορέων κατά των ναρκωτικών (π.χ. ΚΕΘΕΑ) που θέτει σε κίνδυνο δράσεις και προγράμματα απεξάρτησης.

1) Άρθρα 13 και 14

Σελ. 81: Σκόπιμο θα ήταν να γίνει μία εκτενέστερη αναφορά στα ζητήματα της σχολικής διαρροής, η οποία σύμφωνα με μελέτες που έχουν γίνει δεν περιορίζεται μόνο σε ευάλωτες ομάδες μαθητών. Σύμφωνα με την ίδια την Υφυπουργό Παιδείας κ. Χριστοφιλοπούλου «τα στοιχεία της τελευταίας ολοκληρωμένης έρευνας μαθητικής διαρροής από το Παρατηρητήριο Μετάβασης, δείχνουν ότι η μαθητική διαρροή στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα ανέρχεται σε 12,81%. Η μαθητική διαρροή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι ασήμαντη (ανέρχεται σε ποσοστό 0,8-1%) και αφορά σε ειδικές κοινωνικές ομάδες (τσιγγανόπαιδες κ.α.)».

Επίσης, σκόπιμο θα ήταν να γίνει αναφορά και στο Ν 3699/2008 «Ειδική αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», σχετικά με την εφαρμογή του οποίου η ΕΕΔΑ είχε υποβάλει αναλυτικές προτάσεις.⁵⁶

α) Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά

Σελ. 82-83: Η έκθεση αναφέρει τα μέτρα που έχει λάβει η Ελληνική Πολιτεία για την ενδυνάμωση της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά. Υπό το φως, όμως και της απόφασης του ΕΔΔΑ στην υπόθεση *Σαμπάνης και άλλοι*, θα πρέπει να γίνει αναφορά και πώς έχουν εφαρμοστεί τα διάφορα μέτρα στην πράξη, τα προβλήματα που έχουν ανακύψει στην πράξη, και λόγω αντιδράσεων διευθυντών ή συλλόγων γονέων σχολείων, που έχουν οδηγήσει σε

ορισμένες περιπτώσεις σε μη πρόσβαση των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι στις 22.02.2011 ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου Φ. Μακρής ζήτησε με επείγουσα έγγραφη παραγγελία του από τους Εισαγγελείς Πρωτοδικών «να επιμεληθούν για την πάταξη του φαινομένου του αποκλεισμού των Ρομά από τη δημόσια εκπαίδευση προκειμένου να εξαλειφθεί η φοβική για τα παιδιά των Ρομά αντίληψη και να διασφαλισθεί η ανεμπόδιστη και η χωρίς αποκλεισμό ή διακρίσεις ισότιμη ένταξή τους σ' όλες τις δομές του Κράτους».

β) Αποτροπή και καταπολέμηση της σωματικής τιμωρίας παιδιών

Σελ. 84: Η αναφορά που κάνει η Έκθεση στο φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας είναι εμφανώς δυσανάλογη προς τις μεγάλες διαστάσεις που έχει λάβει τα τελευταία χρόνια. Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο της οποίας λειτούργησε η Ειδική Επιτροπή Μελέτης Ομαδικής Ενδοσχολικής Βίας (ΕΕΜΟΕΒ),⁵⁷ θεωρεί ότι: α) η Έκθεση πρέπει να κάνει εκτενέστερη αναφορά σε αυτό το σημαντικό ζήτημα, και β) ότι η αναφορά αυτή αρμόζει να γίνει στο πλαίσιο του άρθρου 10 που αναλύονται και τα θέματα σωματικής κι σεξουαλικής βίας κατά των ανηλίκων.

Σκόπιμο δε, είναι να αναφερθεί και η σύσταση του Δικτύου κατά της Βίας στο Σχολείο που συντονίζεται από την Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου και συμμετέχουν σε αυτό το Υπουργείο Παιδείας, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, ο Συνήγορος του Παιδιού, το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου, η Παιδοψυχιατρική Εταιρεία Ελλάδας, η Παιδοψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών του Νοσοκομείου Αγία Σοφία και άλλοι φορείς.

Τέλος, η ΕΕΔΑ με αφορμή τις παρατηρήσεις της επί του σχεδίου της Έκθεσης, συνιστά στην Πολιτεία την επικύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στο Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα.

56. ΕΕΔΑ, Ετήσια Έκθεση 2009, σελ. 35 επ.

57. Βλ. και ΕΕΔΑ, Ομαδική βία και επιθετικότητα στα σχολεία (Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2010).

3. Σύσταση της ΕΕΔΑ και κρίσεις διεθνών οργάνων για τη συμβατότητα μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου¹

I. Η Σύσταση της ΕΕΔΑ

Στο πλαίσιο του θεσμικού ρόλου της ΕΕΔΑ ως συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η Ολομέλειά της υιοθέτησε ομόφωνα, το Δεκέμβριο 2011, τη Σύσταση «*Επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων*».

Η Σύσταση περιγράφει τη ραγδαία και δραματική υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου του λαού και την αποδόμηση του Κοινωνικού Κράτους, που οδηγούν σε εξαθλίωση μεγάλη μερίδα του πληθυσμού, διευρύνουν το κοινωνικό χάσμα, διαρρηγνύουν τον κοινωνικό ιστό, ενισχύουν ακραία και μισαλλόδοξα στοιχεία και κλονίζουν τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Επίσης, η Σύσταση υπενθυμίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση «δεν περιορίζεται σε μια οικονομική ένωση, αλλά πρέπει ταυτόχρονα να εξασφαλίζει, με κοινή δράση, την κοινωνική πρόοδο και να επιδιώκει τη διαρκή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας των ευρωπαϊκών λαών, όπως τονίζεται στο Προοίμιο της Συνθήκης»², αναφέρει δε διατάξεις της Συνθήκης της Ένωσης που καθιστούν τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα θεμελιώδεις αξίες της, θέτουν ως πρωταρχικό στόχο της την προώθησή τους και απαριθμούν κοινωνικούς στόχους της (κοινωνική ένταξη, κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία, κοινωνική πρόοδο), οι οποίοι συνδέονται άρρηκτα με τους οικονομικούς στόχους της και είναι καθοριστικοί για την αποτελεσματικότητα των οικονομικών στόχων. Υπενθυμίζει επίσης, ότι ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, που δεσμεύει την Ένωση και τα κράτη μέλη, κατοχυρώνει

αδιαίρετα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα και διακηρύσσει ότι η Ένωση «**τοποθετεί τον άνθρωπο στην καρδιά της δράσης της**».

Η Σύσταση επισημαίνει ότι η Επιτροπή για την Εφαρμογή των Συμβάσεων της ΔΟΕ είχε ζητήσει από την Ελληνική Κυβέρνηση να προχωρήσει σε πλήρη και ειλικρινή διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους για να επανεξετάσει τα μέτρα λιτότητας, επανεκτιμώντας τις επιπτώσεις τους στους εργαζομένους και διασφαλίζοντας το επίπεδο διαβίωσής τους.

Τέλος, τονίζει πως «είναι προφανές, ότι δεν υπάρχει διέξοδος από την κοινωνικο-οικονομική και πολιτική κρίση, που μαστίζει όλη την Ευρώπη, ούτε μέλλον για την Ένωση, χωρίς εγγύηση των θεμελιωδών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, και ότι απαιτείται άμεση συστράτευση όλων των ευρωπαϊκών δυνάμεων προς διάσωση των αξιών που στηρίζουν τον ευρωπαϊκό πολιτισμό», «κρούει τον κώδωνα του κινδύνου και καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση και την Ελληνική Βουλή:

- να σταθμίζουν τις συνέπειες των δημοσιονομικών μέτρων στην κοινωνική προστασία και ασφάλεια, τις οποίες οφείλουν να εγγυώνται,
- να αναλάβουν κοινή δράση με τις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των άλλων κρατών μελών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ώστε κάθε μέτρο «οικονομικής διακυβέρνησης» και οι σχεδιαζόμενες τροποποιήσεις της Συνθήκης ΕΕ να θεσπίζονται και να εφαρμόζονται με σεβασμό και εγγύηση των θεμελιωδών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.»

II. Η απήχηση της Σύστασης της ΕΕΔΑ σε ευρωπαϊκά και διεθνή ελεγκτικά όργανα³

Η Σύσταση της ΕΕΔΑ είχε σημαντική απήχηση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΕΚΔ) και η Επιτροπή Εμπειρογνομώνων για τον Έλεγχο Εφαρμογής των Συμβάσεων και

1. Υιοθετήθηκε ομόφωνα από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στην από 27.06.2013 συνεδρίασή της. Εισηγήτριες Σοφία Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Εκπρόσωπος Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Έλλη Βαρχαλαμά, εκπρόσωπος ΓΣΕΕ, Β' Αντιπρόεδρος ΕΕΔΑ.

2. Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 10.2.2000, Schröder, C-50/96, Sievers, C-270/97, Συλλ. I-774, I-933.

3. Για τα ζητήματα που περιέχει η παρούσα έκθεση βλ. ειδικότερα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Μέτρα λιτότητας: κρίσεις διεθνών και ευρωπαϊκών ελεγκτικών οργάνων και δίκαιο της ΕΕ, ΕΔΚΑ 2013, 345.

Συστάσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (Επιτροπή Εμπειρογνομόνων ΔΟΕ) παραθέτουν αποσπάσματα της σε αποφάσεις και εκθέσεις τους για την Ελλάδα.

α) Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Η ΕΕΚΔ – οιονεί δικαιοδοτικό όργανο του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣΕ) – παραθέτει αποσπάσματα της Σύστασης της ΕΕΔΑ σε επτά αποφάσεις επί συλλογικών αναφορών συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων κατά της Ελλάδας, με τις οποίες κρίνει ότι μέτρα λιτότητας παραβιάζουν εργασιακά και κοινωνικο-ασφαλιστικά δικαιώματα κατοχυρωμένα από τον ΕΚΧ του 1961, τον οποίο έχει επικυρώσει η Ελλάδα.⁴

Σε όλες τις αποφάσεις, η ΕΕΚΔ υπενθυμίζει βασικές αρχές: «Η αύξηση της ανεργίας θέτει σε κίνδυνο τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας, καθώς ο αριθμός των δικαιουμένων αυξάνει, ενώ τα έσοδα από φορολογία και εισφορές μειώνονται. Ωστόσο, προσχωρώντας στον Χάρτη, τα μέρη αποδέχθηκαν να επιδιώξουν με κάθε πρόσφορο μέσο τη δημιουργία συνθηκών που εξασφαλίζουν αποτελεσματική άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων.». «Η οικονομική κρίση δεν πρέπει να επιφέρει μείωση της προστασίας των δικαιωμάτων του Χάρτη. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία προς αποτελεσματική κατοχύρωσή τους μέτρα, όταν τα υποκείμενά τους έχουν μεγαλύτερη ανάγκη προστασίας».

«Η εγκατάλειψη των εγγυήσεων θα είχε ως αποτέλεσμα όχι μόνο να επιρριφθεί στους εργαζομένους υπέρμετρα μεγάλο μερίδιο των επιπτώσεων της κρίσης, αλλά θα σήμαινε και αποδοχή προ-κυκλικών συνεπειών, ικανών να επιτείνουν την κρίση και να αυξήσουν την επιβάρυνση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, πράγμα που θα συνιστούσε παράβαση των υποχρεώσεων που επιβάλλει ο Χάρτης».

ι) Η πρώτη απόφαση της ΕΕΚΔ

Οι δύο αποφάσεις παραθέτουν αποσπάσματα της Σύστασης της ΕΕΔΑ. Η πρώτη⁵ αφορά την απασχόληση δοκιμαστικής περιόδου και τις ειδικές επιχειρησιακές συλλογικές συμβάσεις εργασίας (σ.σ.ε.). Για το πρώτο ζήτημα, η ελληνική νομοθεσία ορίζει ότι «η απασχόληση με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου λογίζεται απασχόληση δοκιμαστικής περιόδου για τους πρώτους 12 μήνες και μπορεί να καταγγελθεί χωρίς προειδοποίηση και αποζημίωση απόλυσης, εκτός αν άλλο συμφωνήσουν τα μέρη»⁶. Η ΕΕΚΔ κρίνει ότι η διάταξη αυτή παραβιάζει το άρθρ. 4, παρ. 4, ΕΚΧ («δικαίωμα όλων των εργαζομένων σε λογική προθεσμία προειδοποίησης σε περίπτωση τερματισμού της απασχόλησης»).

Για το ζήτημα της κατάργησης της αρχής της εύνοιας των συλλογικών όρων που περιέχονται σε σ.σ.ε. και της χορήγησης από τον νόμο της δυνατότητας οι επιχειρησιακές σ.σ.ε. να περιέχουν όρους δυσμενέστερους από εκείνους των κλαδικών σ.σ.ε., η ΕΕΚΔ κρίνει κατά πλειοψηφία (14 ψήφων έναντι μιας) ότι το δικαίωμα σε συλλογική διαπραγμάτευση δεν εμπίπτει στο πεδίο της παρ. 1α του άρθρ. 3 του Π.Π., αλλά στο πεδίο των άρθρ. 5 και 6 του ΕΚΧ 1961, τα οποία η Ελλάδα δεν έχει αποδεχθεί.

Μειοψηφεί ο Καθηγητής Πέτρος Στάγκος, ο οποίος υποστηρίζει ότι η συλλογική διαπραγμάτευση εμπίπτει στο πεδίο του άρθρ. 3, παρ. 1^ο, του Π.Π. Τονίζει δε ιδίως ότι αποφασιστική για την τήρηση της διάταξης αυτής είναι η συμμετοχή των εργαζομένων ή των αντιπροσώπων τους στον καθορισμό και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος. Άρα, η συμμετοχή τους στη χειροτέρευση των συνθηκών εργασίας αντίκειται στο άρθρ. 3, παρ. 1α, του Π.Π. Αυτό επιβεβαιώνεται από το Παράρτημα και την Αιτιολογική Έκθεση του Π.Π. καθώς και από το σκοπό του άρθρ. 3, παρ. 1α, του Π.Π. Συνεπώς, η νομοθετική παρέμβαση (άρθρ. 13 Ν 3899/2010) στο έως τότε ισχύον σύστημα

4. Ο ΕΚΧ του 1961 κυρώθηκε με τον Ν 1426/1984. Το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 1995, που διευρύνει την προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων, και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 1988, που θεσπίζει «μηχανισμό συλλογικών αναφορών» στην ΕΕΚΔ, κυρώθηκαν με τον Ν 2595/1998.

5. ECSR 23.05.2012, Complaint 65/2011. General Federation of Employees of the National Electric Power Corporation (GENOP-DEI) and Confederation of Greek Civil Servants' Trade Unions (ADEDY) v. Greece.

6. Άρθρ. 74, παρ. 2 εδ. Α', Ν 3863/2010, όπως προστέθηκε με το άρθρ. 17 παρ. 5α Ν 3899/2010.

των σ.σ.ε. (Ν 1876/1990), με την οποία «παρασχέθηκε στις συνδικαλιστικές οργανώσεις σε μια επιχείρηση η εξουσία να καταστήσουν τις συνθήκες εργασίας δυσμενέστερες για τους εργαζομένους από εκείνες που προβλέπουν οι κλαδικές σ.σ.ε., προσδίδει στη συμμετοχή και συμβολή των εκπροσώπων των εργαζομένων στόχο εκ διαμέτρου αντίθετο [...] προς το στόχο του άρθρου 3, παρ. 1α, του Π.Π.» «Το ότι η Ελλάδα παρέβη τη διάταξη αυτή επιρρωνύεται από το γεγονός ότι η πρακτική της σύναψης επιχειρησιακών σ.σ.ε. έχει, κατά τον Ν 3899/2010, ως πρώτο και κύριο αντικειμενικό σκοπό τη μείωση της αναλογίας του κόστους εργασίας στο κόστος παραγωγής των επιχειρήσεων, με τελικό στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους».

ii) Η δεύτερη απόφαση της ΕΕΚΔ

Η δεύτερη απόφαση της ΕΕΚΔ⁷ αφορά τις «ειδικές συμβάσεις μαθητείας» ενός έτους, για νέους 15-18 ετών. Αυτοί δεν καλύπτονται από το εργατικό δίκαιο, με εξαίρεση τις διατάξεις για τη υγεία και ασφάλεια, κι έτσι δεν δικαιούνται ετήσια άδεια με αποδοχές, ενώ λαμβάνουν αμοιβή μειωμένη κατά 32% σε σχέση με τα κατώτατα όρια της εθνικής γενικής σ.σ.ε. (ε.γ.σ.ε.) της 15.7.2010 και έχουν μειωμένη ασφαλιστική κάλυψη.⁸ Η ΕΕΚΔ κρίνει ομόφωνα ότι οι διατάξεις αυτές παραβιάζουν σειρά άρθρων του ΕΚΧ.

Η στέρηση της ετήσιας άδειας παραβιάζει το άρθρο 7, παρ. 2, ΕΚΧ, που απαιτεί άδεια τριών εβδομάδων τουλάχιστον. Ο ελλιπής χαρακτήρας της «μαθητείας», καθώς και η μείωση των αμοιβών παραβιάζουν το άρθρ. 10, παρ. 2, ΕΚΧ (*δικαίωμα των νέων σε μαθητεία*).

Η ασφαλιστική κάλυψη των μαθητευομένων είναι περιορισμένη. Αυτό «δημιουργεί μια χωριστή κατηγορία εργαζομένων με ιδιαίτερα ασφαλιστικά δικαιώματα». Σε ερώτημα της ΕΕΚΔ για τους λόγους της ειδικής αυτής ασφαλιστικής μεταχείρισης, την αναγκαιότητα και τα αποτελέσματά της και για το αν υπάρχουν μέτρα κοινωνικής

προστασίας για όσους η μεταχείριση αυτή οδηγεί σε κατάσταση ένδειας, η Ελληνική Κυβέρνηση δεν απάντησε.

«Κάθε αλλαγή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να διατηρεί επαρκώς ευρύ σύστημα υποχρεωτικής ασφάλισης και να μην αποκλείει ολόκληρες κατηγορίες εργαζομένων από την κοινωνική προστασία που παρέχει το σύστημα. Μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης μη σεβόμενα αυτά τα όρια συνιστούν οπισθοδρόμηση αντίθετη στο άρθρο 12, παρ. 3, ΕΚΧ». Οι πιο πάνω ρυθμίσεις παραβιάζουν το άρθρ. 12, παρ. 3, ΕΚΧ (*δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλεια*) που απαιτεί την προοδευτική ανύψωση του επιπέδου κοινωνικής ασφάλειας.

Η δεύτερη απόφαση αφορά και τη γενικότερη μείωση των κατώτατων αμοιβών όλων των εργαζομένων κατά 22%, και των κάτω των 25 ετών εργαζομένων και των μαθητευομένων κατά 32%, σε σχέση μ'εκείνες της ε.γ.σ.ε. 15.7.2010.⁹ Κατά την ΕΕΚΔ, για να θεωρηθεί «δίκαιη», με την έννοια του άρθρ. 4, παρ. 1, ΕΚΧ (*δικαίωμα σε δίκαιη αμοιβή*), η αμοιβή πρέπει να είναι *«ανώτερη του ορίου της φτώχειας»* της χώρας. Η αμοιβή των νέων μπορεί να είναι χαμηλότερη σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις, π.χ. όταν ακολουθούν (πραγματική) επαγγελματική κατάρτιση, η οποία δεν υποκρύπτει παροχή εξαρτημένης εργασίας. Αυτό μπορεί να ευνοήσει την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, αλλά δεν επιτρέπεται να οδηγεί κάτω από το όριο φτώχειας της χώρας. Αφού εκθέτει πώς υπολογίζεται το όριο της φτώχειας, στηριζόμενη και σε στοιχεία της Eurostat που το ορίζουν στα 580 Ευρώ, η ΕΕΚΔ διαπιστώνει ότι οι κατώτατες αμοιβές των κάτω των 25 ετών είναι κάτω από αυτό το όριο και αποφαίνεται ότι υπάρχει παράβαση του άρθρ. 4, παρ. 1, ΕΚΧ.

Η ΕΕΚΔ κρίνει επίσης ότι «το ύψος της μείωσης και ο τρόπος που εφαρμόζεται σε όλους τους κάτω των 25 ετών εργαζομένους είναι δυσανάλογα, ακόμη και ενόψει των ειδικών οικονομικών συνθηκών». Συνεπώς, οι σχετικές διατάξεις παραβιάζουν το άρθρ. 4, παρ. 1, ΕΚΧ και υπό το φως της ρήτρας μη διάκρισης του Προοιμίου του ΕΚΧ του 1961.

Σημειωτέον, ότι πηγή των μειώσεων αμοιβών

7. ECSR 23.05.2012, Complaint 66/2011, General Federation of Employees of the National Electric Power Corporation (GENOP-DEI) and Confederation of Greek Civil Servants' Trade Unions (ADEDY) v. Greece.

8. Άρθρ. 74, παρ. 9, Ν 3863/2010, άρθρ. 1, παρ. 1, ΠΥΣ 6/2012.

9. Άρθρ. 74, παρ. 8, Ν 3863/2010, κατόπιν ΠΥΣ 6/2012.

που προβλέπει η ΠΥΣ 6/2012 (πιο πάνω αριθ. 17) είναι το συνημμένο στον Ν 4046/2012 δεύτερο Μνημόνιο Συνεννόησης, που περιέχει τρία ειδικότερα Μνημόνια. Κατά το άρθρ. 1, παρ. 6, Ν 4046/2012, ορισμένες ρήτρες του πρώτου από τα ειδικότερα Μνημόνια (Μνημονίου Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής) «*συνιστούν πλήρεις κανόνες δικαίου άμεσης εφαρμογής*». Μεταξύ αυτών είναι η παρ. 29 αυτού του Μνημονίου που προβλέπει τις μειώσεις. Έτσι, η ΕΕΚΔ διαπιστώνει, κατ'ουσία, αντίθεση ρήτρας του Μνημονίου προς τον ΕΚΧ. Ήδη, αφαιρέθηκε από το πεδίο της ε.γ.σ.σ.ε. ο καθορισμός των γενικών κατώτατων ορίων αμοιβών, ο οποίος γίνεται πλέον νομοθετικά¹⁰ στα προαναφερόμενα μειωμένα επίπεδα: για τους άνω των 25 ετών, μισθός 586,08 Ευρώ, ημερομίσθιο 26,18 Ευρώ – για τους κάτω των 25 ετών, μισθός 510,95 Ευρώ, ημερομίσθιο 22,83 Ευρώ.

iii) Οι επόμενες πέντε αποφάσεις της ΕΕΚΔ και η αναφορά τους σε άλλα διεθνή όργανα

Οι επόμενες πέντε αποφάσεις¹¹ αφορούν αλληπαλλήλες τροποποιήσεις των ασφαλιστικών συστημάτων,¹² και ιδίως τη μείωση των κύριων και επικουρικών συντάξεων και των επιδομάτων Χριστουγέννων, Πάσχα και άδειας, τις κρατήσεις για το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης συνταξιούχων (ΕΚΑΣ), τη μείωση ή αναστολή καταβολής συντάξεων σε εργαζόμενους συνταξιούχους. Σε κάθε υπόθεση, η ΕΕΚΔ αναφέρει, καταρχάς, κρίσεις άλλων διεθνών και εθνικών οργάνων. Ειδικότερα:

Αναφέρεται στην Επιτροπή Υπουργών του ΣΕ, η οποία, κατά τον έλεγχο εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας από την Ελλάδα, παρατηρεί ότι «*οι αρχές της κοινωνικής*

αλληλεγγύης και δικαιοσύνης αποκτούν ιδιαίτερη σημασία όταν οι καιροί είναι κακοί». «*Το κοινωνικο-ασφαλιστικό σύστημα δεν εκπληρώνει το ρόλο του, αν οι παροχές του είναι τόσο χαμηλές, ώστε να ωθούν τους εργαζομένους κάτω από το όριο της φτώχειας*». Προτρέπει την Κυβέρνηση να διαβουλευτεί με τους ενδιαφερόμενους φορείς, «*να αξιολογήσει μαζί με όλα τα εμπλεκόμενα στο μηχανισμό δημοσιονομικής στήριξης μέρη την εξάπλωση της φτώχειας*» και να συντονίζει τις κοινωνικο-ασφαλιστικές πολιτικές της με τις φορολογικές και εργασιακές πολιτικές.

Η ΕΕΚΔ μνημονεύει την έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων της ΔΟΕ του 2011 (βλ. πιο κάτω) που παραπέμπει και σε έκθεση της Υψηλού Επιπέδου Αποστολής (ΥΕΑ) της ΔΟΕ η οποία επισκέφθηκε την Ελλάδα το Σεπτέμβριο 2011. Η Κυβέρνηση δήλωσε στην ΥΕΑ ότι περί το 20% του πληθυσμού αντιμετώπιζε, τότε, τον κίνδυνο της φτώχειας, αλλά «δεν είχε την ευκαιρία, στις συναντήσεις με την Τρόικα, να συζητήσει τις επιπτώσεις των κοινωνικο-ασφαλιστικών μεταρρυθμίσεων στην εξάπλωση της φτώχειας», ούτε «τις επιπτώσεις των σχετικών με τη φορολογία, τις αμοιβές και την εργασία πολιτικών στη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος». Η Κυβέρνηση δήλωσε πως χαιρόταν που η ΔΟΕ εξέταζε αυτά τα θέματα και ήλπιζε ότι θα μπορούσε αυτή να τα θέσει στην Τρόικα.

Όλες αυτές οι αποφάσεις της ΕΕΚΔ, σε παράγραφο με τίτλο «η Ελληνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου», αναφέρουν ότι η Σύσταση της ΕΕΔΑ «εκφράζει έντονη ανησυχία για τη διαρκή δραστική μείωση ακόμη και των κατώτερων μισθών και συντάξεων».

Από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), η ΕΕΚΔ συνάγει ότι οι ασφαλιστικές παροχές αποτελούν περιουσία, κατά το άρθρ. 1 του 1^{ου} Πρωτοκόλλου. Η διάταξη αυτή δεν παρέχει όμως δικαίωμα σε κτήση περιουσίας ούτε περιορίζει την ελευθερία των συμβαλλομένων κρατών να αποφασίζουν, αν θα έχουν ασφαλιστικό σύστημα κάποιου είδους ή να επιλέγουν το είδος ή το ύψος των παροχών που αυτό θα χορηγεί. Ωστόσο, όταν υπάρχει εθνική νομοθεσία που προβλέπει τέτοιες παροχές, γεννάται περιουσιακό δικαίωμα για όσους έχουν τις προϋποθέσεις της. Το άρθρ. 1

10. Άρθρο πρώτο, υποπαρ. ΙΑ.11, Ν 4093/2012.

11. ECSR 07.12.2012, Complaints Nos. 76/2012, *Federation of employed pensioners of Greece (IKA-ETAM) v. Greece*, 77/2012, *Panhellenic Federation of Public Service Pensioners (POPS) v. Greece*, 78/2012, *Pensioners' Union of the Athens-Piraeus Electric Railways (I.S.A.P.) v. Greece*, 79/2012, *Panhellenic Federation of pensioners of the Public Electricity Corporation (POS-DEI) v. Greece*, 80/2012, *Pensioners' Union of the Agricultural Bank of Greece (ATE) v. Greece*.

12. Ιδίως με τους Ν 3845/2010, 3847/2010, 3863/2010, 3865/2010, 3896/2010, 4024/2011.

του 1^{ου} Πρωτοκόλλου δεν κατοχυρώνει όμως δικαίωμα σε παροχές ορισμένου ύψους. Οι νομοθετικές παρεμβάσεις πρέπει να δικαιολογούνται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, αλλά δεν επιτρέπεται να επιβάλλουν στα άτομα υπερβολικό και δυσανάλογο βάρος που θίγει την ουσία ή τον πυρήνα του ασφαλιστικού δικαιώματος.

Η ΕΕΚΔ αναφέρει το Ψήφισμα της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΣΕ *«Μέτρα λιτότητας - κίνδυνος για τη δημοκρατία και τα κοινωνικά δικαιώματα»*, που καλεί τα κράτη μέλη του ΣΕ να εξετάσουν προσεκτικά τις βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες επιπτώσεις των προγραμμάτων λιτότητας στις δημοκρατικές διαδικασίες, τα κοινωνικά δικαιώματα, τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση *«ανησυχεί ότι η περιοριστική αντιμετώπιση, που βασίζεται κυρίως σε περικοπές κοινωνικών δαπανών, δεν θα επιτύχει το στόχο της ενοποίησης των κρατικών προϋπολογισμών, αλλά θα βαθύνει ακόμη περισσότερο την κρίση»*. Εξάλλου, *«τα μέτρα λιτότητας συνδέονται συχνά με όργανα, των οποίων ο χαρακτήρας δημιουργεί ζητήματα δημοκρατικού ελέγχου και νομιμοποίησης, όπως η λεγόμενη 'τρόικα'»*. Μνημονεύεται και η Αιτιολογική Έκθεση του Ψηφίσματος, που επικαλείται εκθέσεις διεθνών οργανισμών και οργάνων, όπως της Διάσκεψης των ΗΕ για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) και του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα των ΗΕ για το εξωτερικό χρέος και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ως προς τις δυσμενείς κοινωνικές συνέπειες των μέτρων λιτότητας, τις δυσανάλογες επιπτώσεις τους στις γυναίκες και την αναποτελεσματικότητά τους, με ειδικές αναφορές στην Ελλάδα.¹³

Η Κυβέρνηση προβάλλει, ότι τα δικαιώματα περιορίστηκαν βάσει των υποχρεώσεων που επιβάλλουν οι συμφωνίες με τα όργανα της ΕΕ και το ΔΝΤ. Η ΕΕΚΔ απαντά ότι οι υποχρεώσεις αυτές δεν απαλλάσσουν από τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από τον ΕΚΧ.

Κατά την ΕΕΚΔ, η συμβατότητα περιορισμών

με τον ΕΚΧ κρίνεται με βάση τη φύση των μεταρρυθμίσεων, την αιτιολόγησή τους, το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο, την έκταση, αναγκαιότητα και καταλληλότητά τους, την ύπαρξη μέτρων κοινωνικής αρωγής για όσους βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης λόγω των μεταρρυθμίσεων, και τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται. Το δε άρθρ. 4, παρ. 1(α), του Π.Π. του 1988 κατοχυρώνει δικαίωμα των ηλικιωμένων σε επαρκές εισόδημα που να τους επιτρέπει αξιοπρεπή διαβίωση.

Η ΕΕΚΔ υπενθυμίζει επίσης ότι το άρθρ. 31 ΕΚΧ απαιτεί από το κράτος να αποδεικνύει ότι οι περιορισμοί είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία προς προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων, της δημόσιας τάξης, της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας υγείας ή των χρηστών ηθών.

Η ΕΕΚΔ θεωρεί ότι ορισμένες επίδικες μειώσεις δεν συνιστούν, αυτές καθαυτές, παράβαση του ΕΚΧ. Το *«σωρευτικό αποτέλεσμα»* τους όμως επιφέρει *«σημαντική υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου και των συνθηκών διαβίωσης πολλών συνταξιούχων»*. Παραλείποντας την έρευνα και ανάλυση των επιπτώσεων τόσο σημαντικών μέτρων και τη διαβούλευση με τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις, η Κυβέρνηση δεν διαπίστωσε αν μπορούσαν να ληφθούν άλλα μέτρα που θα περιόριζαν τις σωρευτικές συνέπειες.

Κάθε σχετική με συνταξιοδοτικά δικαιώματα απόφαση *«πρέπει να σέβεται την ανάγκη συμβιβασμού του γενικού συμφέροντος με ατομικά δικαιώματα και νόμιμες προσδοκίες για τη σταθερότητα των κανόνων για τις κοινωνικο-ασφαλιστικές παροχές»*. Αυτό δεν έγινε με τα κρινόμενα μέτρα. Η ΕΕΚΔ υπενθυμίζει και τη δυνατότητα ατομικών προσφυγών σε άλλους μηχανισμούς και το σημαντικό ρόλο των εθνικών δικαστηρίων.

Η ΕΕΚΔ αποφαινεται σε όλες τις υποθέσεις ότι *«λόγω του σωρευτικού αποτελέσματος των περιοριστικών μέτρων και των διαδικασιών με τις οποίες αυτά λήφθηκαν, τα μέτρα αυτά συνιστούν παράβαση του άρθρ. 12, παρ. 3, ΕΚΧ»*.

β) Όργανα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας

Από το 2011, σημαντική είναι η συνεισφορά της ΔΟΕ στην αξιολόγηση της τήρησης στην

13. Resolution 1884 (2012), 26 June 2012, "Austerity measures - a danger for democracy and social rights": <http://www.assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewHTML.asp?FileID=18916&Language=EN>.

Ελλάδα θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων δι-
αμέσου του ελέγχου εφαρμογής των επικυρωμέ-
νων Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας (ΔΣΕ)¹⁴.

Από το Μάρτιο 2011 έως σήμερα, τα ελεγκτι-
κά όργανά της¹⁵ διαπιστώνουν συνεχείς, πολλα-
πλές και σοβαρές παραβάσεις θεμελιωδών (core)
ΔΣΕ, με τα ακόλουθα κείμενα:

- i) τρεις Εκθέσεις (2011, 2012, 2013) Επιτρο-
πής Εμπειρογνωμόνων¹⁶
- ii) Έκθεση (365^η/2012) Επιτροπής Συνδικαλι-
στικής Ελευθερίας (υπόθεση 2820)¹⁷
- iii) Εκθέσεις (2011, 2013) Επιτροπής Εφαρ-
μογής των Διεθνών Κανόνων¹⁸

Επίσης πολύ σημαντικά στοιχεία για την
εφαρμογή των ΔΣΕ περιλαμβάνει η Έκθεση της
ΥΕΑ¹⁹ που, κατόπιν σχετικής απόφασης της Διε-
θνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (Ιουνίου 2011),
επισκέφθηκε την Ελλάδα το Σεπτέμβριο 2011
(βλ. και πιο πάνω αριθ. 22).

Οι ΔΣΕ, των οποίων την πλημμελή εφαρμο-

γή διαπίστωσαν τα ελεγκτικά όργανα της ΔΟΕ εί-
ναι οι εξής:

- η ΔΣΕ 98 (1949), δικαίωμα οργάνωσης και
συλλογικής διαπραγμάτευσης [Επιτροπή
Συνδικαλιστικής Ελευθερίας (2012), Επιτρο-
πή Εφαρμογής των Διεθνών Κανόνων της
Διεθνούς Συνδιάσκεψης (2011), Επιτροπή
Εμπειρογνωμόνων (2011, 2012, 2013)],
- η ΔΣΕ 87 (1948), συνδικαλιστική ελευθερία
και προστασία δικαιώματος οργάνωσης [Επι-
τροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας (2012)
Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων (2011, 2012,
2013)],
- η ΔΣΕ 154 (1981), συλλογική διαπραγμά-
τευση [Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων (2011,
2012, 2013)],
- η ΔΣΕ 81 (1947), Επιθεώρηση Εργασίας
[Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων 2011, 2012,
2013)],
- η ΔΣΕ 95 (1949), προστασία μισθού [Επιτρο-
πή Εμπειρογνωμόνων (2011, 2012, 2013)],
- η ΔΣΕ 100 (1951), ισότητα αμοιβών [Επιτρο-
πή Εμπειρογνωμόνων (2011, 2012, 2013)],
- η ΔΣΕ 111 (1958), διακρίσεις στην απασχό-
ληση και το επάγγελμα [Επιτροπή Εμπειρο-
γνωμόνων (2011, 2012, 2013)],
- η ΔΣΕ 122 (1964), πολιτική απασχόλησης
[Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων (2011, 2012,
2013)],
- η ΔΣΕ 138 (1973) κατώτατο όριο ηλικίας (ει-
σόδου στην απασχόληση) [Επιτροπή Εμπει-
ρογνωμόνων (2011, 2012, 2013)],
- η ΔΣΕ 150 (1978), διοίκηση εργασίας [Επι-
τροπή Εμπειρογνωμόνων (2011, 2012,
2013)],
- η ΔΣΕ 156 (1981) για τους εργαζόμενους
με οικογενειακές υποχρεώσεις [Επιτροπή
Εμπειρογνωμόνων (2011, 2012, 2013)],
- η ΔΣΕ 102 (1952) κατώτατα όρια κοινωνι-
κής ασφάλειας [Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων
(2011, 2012, 2013)].

Στα κείμενα των ελεγκτικών οργάνων της
ΔΟΕ γίνεται ενδελεχής αναφορά στις συνεχείς
και εκτεταμένες παρεμβάσεις του κράτους στα
επιμέρους δικαιώματα που απαρτίζουν το δικαί-
ωμα της συνδικαλιστικής ελευθερίας (δικαίωμα
συλλογικής οργάνωσης, δικαίωμα σε ελεύθερες
συλλογικές διαπραγματεύσεις, στο σεβασμό των

14. Η ενεργοποίηση του ελεγκτικού μηχανισμού της ΔΟΕ έγινε με την υποβολή από τον Ιούλιο 2010 Καταγγελιών ενώπιον της Επιτροπής Συνδικαλιστικής Ελευθερίας και της Επιτροπής Εφαρμογής των Διεθνών Κανόνων και συναφών Εκθέσεων Αναφοράς για πλημμελή εφαρμογή των θεμελιωδών Δ.Σ.Ε. που έγιναν με την ευθύνη της Γ.Σ.Ε.Ε. Όπως προκύπτει από τις Εκθέσεις των οργάνων της ΔΟΕ, τα κείμενα της αρχικής Καταγγελίας και των Εκθέσεων Εφαρμογής έχουν τύχει διαρκούς επικαιροποίησης έως τις αρχές του 2013. Αιχμή των προσφυγών αυτών αποτέλεσαν συγκεκριμένα και αλληλέγγυα μέτρα μόνιμου χαρακτήρα που επιβλήθηκαν σε βάρος της απόλαυσης των κοινωνικών δικαιωμάτων (εργασιακών και κοινωνικοασφαλιστικών) στην Ελλάδα στο πλαίσιο του διεθνούς μηχανισμού δανεισμού της χώρας και των συνοδευτικών Μνημονίων δεσμεύσεων της Ελλάδας.

15. Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας (Committee on Freedom of Association), Επιτροπή Εφαρμογής των Διεθνών Κανόνων της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (Committee on the Application of Standards), Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων για την Εφαρμογή των Διεθνών Συμβάσεων και Συστάσεων (Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations).

16. Έκθεση 2013: http://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/102/reports/reports-submitted/WCMS_205472/lang--en/index.htm. Έκθεση 2012: http://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/101stSession/reports/reports-submitted/WCMS_174843/lang--en/index.htm. Έκθεση 2011: http://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/100thSession/reports/reports-submitted/WCMS_151556/lang--en/index.htm

17. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_193260.pdf

18. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_165970.pdf

19. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/missionreport/wcms_170433.pdf

αποτελεσμάτων και της δεσμευτικότητάς τους μέσω των σ.σ.ε., πολιτική κινητοποίηση για διακοπή απεργιών). Γίνεται επίσης εκτεταμένη αναφορά και στα διαδοχικά μέτρα λιτότητας που έχουν επιβληθεί στο πλαίσιο εκτέλεσης των όρων (conditionalities) του διεθνούς δανεισμού της Ελλάδας, με σοβαρές συνέπειες στην απόλαυση και άλλων διεθνώς κατοχυρωμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης και ασφάλειας και του δικαιώματος στην εργασία με όρους ισότητας και ισονομίας. Για την αντιμετώπιση δε των προβλημάτων, η Επιτροπή ζητεί τη συνεργασία της Κυβέρνησης με τους κοινωνικούς εταίρους και τον Συνήγορο του Πολίτη και επισημαίνει την ευθύνη όλων των εμπλεκόμενων στο «μηχανισμό στήριξης» μερών.

Στα Συμπεράσματα της Επιτροπής Εφαρμογής των Διεθνών Κανόνων της 102ης Συνδιάσκεψης (Ιούνιος 2013)²⁰, μετά από την ακρόαση της Ελλάδας στο πλαίσιο ελέγχου της για την παραβίαση της ΔΣΕ 98²¹, αναφέρεται ότι «τα εκκρεμή ζητήματα στην υπόθεση της Ελλάδας αφορούν πολυάριθμες παρεμβάσεις στις συλλογικές συμβάσεις» από τις οποίες «αποδυναμώθηκε σοβαρά η διαδικασία συλλογικής διαπραγμάτευσης και παραβιάστηκε η αυτονομία των κοινωνικών εταίρων». Η Επιτροπή ζητεί από την Κυβέρνηση «να επανεξετάσει τις επιπτώσεις των μέτρων λιτότητας και των μέτρων που λαμβάνονται σε εποχές κρίσης» και «να εντείνει τις προσπάθειές της, με την τεχνική βοήθεια της ΔΟΕ, ώστε να εγκαθιδρύσει ένα λειτουργικού μοντέλου κοινωνικού διαλόγου για όλα τα θέματα που προκαλούν ανησυχία, με στόχο την προώθηση της συλλογικής διαπραγμάτευσης, της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ειρήνης, σε πλήρη συμμόρφωση με τη Σύμβαση».

Επιπλέον, η Επιτροπή Εφαρμογής των Διεθνών Κανόνων «προέτρεψε έντονα (*urged, a exhorté*)» την Κυβέρνηση «να λάβει μέτρα για να δημιουργήσει ένα χώρο μέσα στον οποίο οι κοινωνικοί εταίροι θα μπορούν να μετέχουν πλήρως στον καθορισμό οποιασδήποτε περαιτέρω τροποποίησης που άπτεται ζητημάτων τα οποία συνι-

στούν την καρδιά των εργασιακών σχέσεων και του κοινωνικού διαλόγου» και την κάλεσε «να παράσχει πρόσθετες λεπτομερείς πληροφορίες αυτό το έτος στην Επιτροπή Εμπειρογνομώνων επί των ζητημάτων που τέθηκαν και των επιπτώσεων των προαναφερόμενων μέτρων στην εφαρμογή της Σύμβασης».

Περαιτέρω, κατά την εξέταση των καταγγελιών κατά της Ελλάδας και βάσει των κανόνων των ΔΣΕ, του Καταστατικού Χάρτη της ΔΟΕ και της πάγιας νομολογίας των ελεγκτικών οργάνων της ΔΟΕ, διαπιστώνονται και επισημαίνονται στα προαναφερόμενα κείμενα των ελεγκτικών αυτών οργάνων²² τα εξής:

Τονίζεται η πάγια νομολογία των ελεγκτικών οργάνων της ΔΟΕ για τις χώρες που μαστίζονται από οικονομική κρίση: οι Κυβερνήσεις, κατά την άσκηση των πολιτικών τους, πρέπει να σέβονται τη θεμελιώδη αρχή ότι περιορισμοί στην απόλαυση των κοινωνικών δικαιωμάτων, στο πλαίσιο μιας πολιτικής σταθεροποίησης, μπορούν να επιβληθούν μόνο ως κατ'εξαιρεση μέτρο, να είναι περιορισμένης διάρκειας και να συνοδεύονται από κατάλληλες και επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία των όρων διαβίωσης.

Διαπιστώνεται έλλειψη δικαιοσύνης και ισότητας κατά την αντιμετώπιση της κρίσης, και επισημαίνεται ότι το Ελληνικό Κράτος, ενόψει του διλημματος κοινωνική ευθύνη έναντι του λαού ή

20. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_216456.pdf

21. ΔΣΕ 98 «Περί εφαρμογής των αρχών του δικαιώματος οργανώσεως και συλλογικής διαπραγματεύσεως» (κύρωση με τον Ν 4205/1961, ΦΕΚ Α' 174)

22. 365th Report of the Committee on Freedom of Association (November 2012), Conclusions paras. 950-1003. Report of the Committee on the Application of Standards, Part two – Observations and Information Concerning Particular Countries, 102nd International Labour Conference (June 2013), Greece.

Report of the Committee on the Application of Standards, Part two – Observations and Information Concerning Particular Countries, 100th International Labour Conference (June 2011), Greece.

Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations (March 2013, 102nd Session 2013), Greece.

Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations (March 2012, 101st Session 2012), Greece.

Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations (March 2011, 100th Session 2011), Greece.

Report on the High Level Mission to Greece (Athens, 19-23 September 2011), Conclusions paras. 297-356.

Digest of decisions and principles on the Freedom of Association of the Governing Body of the ILO, Fifth (revised) edition, 2006.

οικονομικές υποχρεώσεις προς την Τρόικα, επέλεξε έως σήμερα την ικανοποίηση της Τρόικας. Εκφράζεται μάλιστα έντονη ανησυχία για την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων μέτρων και επισημαίνεται ότι *«όσο υπάρχει έλλειψη κοινωνικής δικαιοσύνης, οι θυσίες που υφίστανται οι εργαζόμενοι θα είναι άδικες και άνιστες και δεν θα οδηγούν σε έξοδο από την κρίση, αλλά σε ανακύκλωσή της και ακόμα βαθύτερη ύφεση»*.

Γίνεται αναφορά σε επιβολή εργασιακών και κοινωνικοασφαλιστικών μέτρων *«προγραμματισμένης φτωχοποίησης»* του λαού, χωρίς ορατό μέλλον ανάκαμψης για τον πληθυσμό. Τονίζεται μάλιστα ότι δεν υπάρχει στην Ελλάδα η έννοια του μισθού επιβίωσης και ότι οι κατώτατες συντάξεις έχουν καθοριστεί σε επίπεδο πολύ κατώτερο του ορίου φτώχειας. *«Σε μια χώρα όπου μεγάλες κατηγορίες του πληθυσμού βρίσκονται κάτω του ορίου φτώχειας, οι αμοιβές και οι ασφαλιστικές παροχές πρέπει να συνδέονται με δείκτες επιβίωσης καθορισμένους σύμφωνα με τις βασικές ανάγκες και το ελάχιστο καλάθι του καταναλωτή»*.

Διαπιστώνεται η επιβολή μέτρων που οδηγούν στην κατάρρευση της εσωτερικής ζήτησης και της κοινωνικής λειτουργίας του Κράτους. Παρατίθενται δε στοιχεία που αναδεικνύουν, εκτός των άλλων, την απώλεια εισοδήματος, την ανεργία, την ανισότητα και τη φτώχεια στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι πλέον του 20% του πληθυσμού κινδυνεύει να πέσει κάτω από το όριο της φτώχειας, ενώ ο σημερινός κατώτατος μισθός, με την παρακράτηση φόρων, οδηγεί πολλούς εργαζόμενους κάτω από το όριο της φτώχειας. Περαιτέρω, διαπιστώνονται οι αυξανόμενες και εκτεταμένες καθυστερήσεις καταβολής αποδοχών, οι οποίες, σε συνδυασμό με τις αυξανόμενες δραστηκές περικοπές αμοιβών έχουν σοβαρές επιπτώσεις στο βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων.

Ζητείται από την Κυβέρνηση να διαμορφώσει *«επείγοντα σενάρια»* για την ανάκληση των μέτρων που έχουν συνθλίψει οικονομικά και κοινωνικά τους ασφαλισμένους και τους εργαζόμενους και από την Κυβέρνηση να υποδείξει ποια μέτρα σκοπεύει να λάβει στο άμεσα προσεχές μέλλον, για την αύξηση της συμμετοχής στην εθνική προσπάθεια των *«εχόντων και κατεχόντων»* (ιδιωτών με υψηλά εισοδήματα, τραπεζών, επιχειρήσεων κλπ).

Επισημαίνεται ότι οι επαναλαμβανόμενες και

εκτεταμένες παρεμβάσεις του Κράτους, με διαρκή νομοθετικά μέτρα, στο σύστημα των συλλογικών διαπραγματεύσεων του Ν 1876/1990 οδηγούν στην αποσταθεροποίηση συνολικά των εργασιακών σχέσεων, καθώς απογυμνώνουν τους εργαζόμενους από τα θεμελιώδη συλλογικά δικαιώματα και μέσα για την υπεράσπιση των οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων τους²³. Τέτοια αθέμιτη παρέμβαση έγινε στο θεσμό, τη διαδικασία και το περιεχόμενο της εθνικής γενικής σ.σ.ε. (που θέτει ενιαία κατώτατα όρια προστασίας αμοιβής και όρων εργασίας για όλους τους εργαζόμενους στην ελληνική επικράτεια) και εν γένει στη συλλογική αυτονομία των εργοδοτών και των εργαζομένων να θεσπίζουν, χωρίς κρατική παρέμβαση και ύστερα από ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις, τους όρους αμοιβής και εργασίας στο εκάστοτε συμφωνούμενο επίπεδο. Περαιτέρω, με τη λεπτομερή παράθεση των μέτρων που έχουν επιβληθεί, εντοπίζεται το ασφυκτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο έχουν εγκλωβιστεί τα συλλογικά εργασιακά δικαιώματα, ενώ επαναλαμβάνεται η άμεση ανάγκη αναθεώρησης των μέτρων σε βάρος των σ.σ.ε., επαναφοράς της αρχής της εύνοιας και κατάργησης της δυνατότητας σύναψης σ.σ.ε. από ενώσεις προσώπων, οι οποίες δεν πληρούν τα εχέγγυα δημοκρατικής εκλογής και ανεξαρτησίας που απαιτούνται για τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των εργαζομένων, προκειμένου να δεσμεύσουν με τις πράξεις τους τους εργαζόμενους της επιχείρησης, του κλάδου και του επαγγέλματος. Επιπλέον, ζητείται από το Ελληνικό Κράτος όχι μόνο να απέχει από πράξεις παρέμβασης και παρεμπόδισης της διαδικασίας ανεξάρτητης διαιτητικής επίλυσης των συλλογικών διαφορών (όπως η απαγόρευση συνολόγησης μισθολογικών ζητημάτων), αλλά και να αποκαταστήσει την εύρυθμη λειτουργία του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (Ο.ΜΕ.Δ.)

Ζητείται από το Κράτος να απέχει από παρεμβάσεις στην εύρυθμη λειτουργία και κοινωνική δράση των συνδικαλιστικών οργανώσεων, αλλά και στις παροχές που χρηματοδοτούνται από τους εργοδότες και τους εργαζόμενους υπέρ του κοινωνικού συνόλου και της κοινωνικής ειρήνης

23. Βλ. *ιδίως παρατηρήσεις Επιτροπής Εμπειρογνομόνων ΔΟΕ, σχετικά με τη ΔΣΕ 98 (δικαίωμα οργάνωσης και συλλογικής διαπραγματεύσεως)*.

(κατάργηση Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας, Οργανισμού Εργατικής Εστίας και παροχών τους, διακοπή χρηματοδότησης ΟΜΕΔ κ.ά.).

Διαπιστώνονται οι σοβαρές επιπτώσεις των μέτρων σε βάρος της ισότητας των φύλων στην εργασία, στην έξαρση των διακρίσεων σε πολλαπλά επίπεδα και την επώαση των εξτρεμιστικών και μισαλλόδοξων συμπεριφορών. Τονίζεται δε ότι η κρίση και τα μέτρα λιτότητας έχουν «*δυσανάλογα δυσμενείς επιπτώσεις*» στις γυναίκες και εξετάζονται παράγοντες που προκαλούν έμμεσες διακρίσεις στην αμοιβή και διεύρυνση του χάσματος αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών. Παρατίθενται επίσης στοιχεία του Συνηγόρου του Πολίτη για τη δραματική αύξηση απολύσεων λόγω εγκυμοσύνης, μητρότητας και σεξουαλικής παρενόχλησης, αλλά και της ανεργίας, ιδίως των γυναικών και των νέων, ενώ πολλές γυναίκες προστίθενται στους «*αποθαρρυσμένους*» εργαζόμενους που δεν υπολογίζονται στις στατιστικές. Εξάλλου, «*οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, σημαντική πηγή απασχόλησης γυναικών και νέων, κλείνουν μαζικά*». Επιπλέον επισημαίνεται ότι στο δημόσιο τομέα, τα μέτρα περιορισμού της απασχόλησης, οι απολύσεις χιλιάδων υπαλλήλων, η νέα κατάταξη των εργασιών και το ενιαίο μισθολόγιο, που περιέκοψαν σημαντικά τις αμοιβές, θα πλήξουν σοβαρά τις γυναίκες, που αποτελούν εκεί τη μεγάλη πλειοψηφία, και θα αυξήσουν σημαντικά την ήδη πολύ υψηλή ανεργία τους.

Τονίζονται η ραγδαία αύξηση των ελαστικών μορφών απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα και η αντικατάσταση συμβάσεων αορίστου χρόνου με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, που προκαλούν σημαντική μείωση αμοιβών. Παρατίθενται συντριπτικά στοιχεία της Επιθεώρησης Εργασίας: π.χ. το 2011, η μερική απασχόληση αυξήθηκε κατά 73.25%, η συμφωνημένη εκ περιτροπής απασχόληση κατά 193%, και η επιβεβλημένη από τον εργοδότη κατά 631,89%, σε σχέση με το 2010. Ωστόσο, «*η ελαστικοποίηση της απασχόλησης έγινε χωρίς επαρκείς εγγυήσεις για τους πιο ευάλωτους ή οι εγγυήσεις του νόμου δεν είχαν αποτελεσματική εφαρμογή*». Κατά τον Συνήγορο, ελαστικές μορφές, και ιδίως μερική και εκ περιτροπής απασχόληση, επιβάλλονται συχνότερα στις γυναίκες, ιδίως κατά την εγκυμοσύνη και την επιστροφή από την άδεια μητρότητας, με μείωση

της αμοιβής τους²⁴.

Ζητείται άμεση αναθεώρηση των μέτρων τόσο στον ιδιωτικό, όσο και το δημόσιο τομέα, που θέτουν σε κίνδυνο τις θέσεις εργασίας και την αμοιβή των εργαζομένων (ευέλικτες μορφές απασχόλησης, διαθεσιμότητα, εφεδρεία κλπ).

Στις προαναφερόμενες Εκθέσεις των ελεγκτικών οργάνων της ΔΟΕ αναφέρεται ότι η Ελλάδα δεν έχει ανταποκριθεί στην υποχρέωσή της για αποστολή των αιτούμενων επί δύο και πλέον έτη στοιχείων για τις επιπτώσεις των μέτρων στην ποιότητα των όρων εργασίας και διαβίωσης και στο εισόδημα των εργαζομένων στην ελληνική επικράτεια, ενώ ταυτόχρονα ζητείται διαρκώς κατά το ίδιο χρονικό διάστημα η αναθεώρηση των επιβληθέντων μέτρων, με σκοπό να προστατευθεί η απόλαυση των θεμελιωδών εργασιακών δικαιωμάτων. Παράλληλα αποτυπώνεται η επίσημη θέση της Ελλάδας ότι η επιβολή μέτρων «μείωσης της ποιότητας των εργασιακών δικαιωμάτων» έγινε «με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας», στο πλαίσιο υλοποίησης των όρων του διεθνούς δανεισμού της χώρας.

Τέλος, το 2013,²⁵ «Η Επιτροπή Εμπειρογνομών σημειώνει **με απογοήτευση**²⁶ ότι η εξέλιξη της κατάστασης στην Ελλάδα επιβεβαιώνει το προηγούμενο συμπέρασμά της ότι η εφαρμογή αποκλειστικά δημοσιονομικών λύσεων στην οικονομική και κοινωνική κρίση θα οδηγούσε σε κατάρρευση της εσωτερικής ζήτησης και της κοινωνικής λειτουργίας του κράτους, καταδικάζοντας τη χώρα σε έτη οικονομικής ύφεσης και κοινωνικής αναταραχής.» «Η Επιτροπή υπενθυμίζει την συλλογική υποχρέωση όλων των πολιτειακών οργάνων να εξασφαλίζουν ότι η πολιτική της επιδίωξης δημοσιονομικής σταθερότητας δεν υποσκάπτει την εκπλήρωση των κοινωνικών και ανθρωπίνων στόχων της Σύμβασης 102, τουλάχιστον στο επίπεδο που επιτρέπει να διατηρηθεί ο πληθυσμός «σε υγεία και αξιοπρέπεια». Και «ζητεί από την Κυβέρνηση να εξετάσει τους ταχύτερους τρόπους για την ανάκληση ορισμένων μέτρων λιτότητας, να παράσχει σχετικές πληροφορίες και

24. Επιτροπή Εμπειρογνομών, 2012, 2013, εφαρμογή ΔΣΕ 100 (ισότητα αμοιβών) και 111 (διακρίσεις).

25. Παρατηρήσεις επί της εφαρμογής της ΔΣΕ 102 (κατώτατα όρια κοινωνικής ασφάλειας).

26. Η έμφαση είναι στο κείμενο της Επιτροπής.

να επαναφέρει παροχές που περικόπηκαν δυσανάλογα σε κοινωνικά αποδεκτό επίπεδο που να εμποδίζει τουλάχιστον την «προγραμματισμένη» φτωχοποίηση των δικαιούχων».

III. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: *I. Κουφάκη και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδας*

Στις 13 Μαΐου 2013, το ΕΔΔΑ εξέδωσε την απόφασή του στις υποθέσεις *I. Κουφάκη και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδας*.²⁷ Με βάση την πάγια νομολογία του, στην οποία αναφέρθηκε και η ΕΕΚΔ (πιο πάνω αριθ. 24), απέρριψε τις προσφυγές ως προφανώς αβάσιμες. Οι προσφυγές είχαν ασκηθεί κατόπιν της ΣτΕ 668/2012, που απέρριψε αιτήσεις ακυρώσεως των προσφευγουσών κατά διοικητικών πράξεων, με τις οποίες, κατ'εφαρμογή των Ν 3833/ 2010, 3845/2010 και 3847/2010, μειώθηκαν οι αποδοχές της πρώτης προσφεύγουσας και οι αποδοχές και συντάξεις των δημόσιων υπαλλήλων, μελών της δεύτερης. Οι προσφεύγουσες είχαν επικαλεσθεί παραβιάσεις του άρθρ. 1 του Π.Π. της ΕΣΔΑ. Η δεύτερη είχε επικαλεσθεί και παραβιάσεις των άρθρ. 6, παρ. 1, 8, 13, 14 και 17 ΕΣΔΑ.

Όσον αφορά το άρθρ. 1 του Π.Π., το ΕΔΔΑ υπενθύμισε ότι, κατά την πάγια νομολογία του, τα κράτη-μέλη έχουν αρκετά ευρύ περιθώριο εκτίμησης κατά τον καθορισμό της κοινωνικής πολιτικής τους. Οι εθνικές αρχές βρίσκονται, καταρχήν, σε καλύτερη θέση από ένα διεθνές δικαστήριο προκειμένου να επιλέξουν τα πιο κατάλληλα μέτρα για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ δαπανών και εσόδων του κράτους. Αυτό το περιθώριο είναι ευρύτερο, όταν τα αμφισβητούμενα μέτρα συνεπάγονται τον καθορισμό προτεραιοτήτων για τη διάθεση των περιορισμένων εσόδων του κράτους. Το άρθρ. 1 του Π.Π. απαιτεί, προπαντός, μια κρατική παρέμβαση στην απόλαυση του δικαιώματος σε σεβασμό της περιουσίας να είναι νόμιμη και να επιδιώκει ένα νόμιμο σκοπό δημόσιου συμφέροντος, καθώς και να βρίσκεται σε σχέση αναλογικότητας προς τον επιδιωκόμενο νόμιμο σκοπό, δηλαδή, να εξασφαλί-

ζει δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και των επιταγών προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου. Δεν τηρείται αυτή η ισορροπία, όταν επιρρίπτεται υπερβολικό βάρος στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο. Εξάλλου, το άρθρ. 1 του Π.Π. δεν παρέχει δικαίωμα σε αμοιβή ή σύνταξη συγκεκριμένου ύψους.

Το ΕΕΔΑ θεωρεί ότι οι περιορισμοί που εισήγαγαν οι επίδικες διατάξεις δεν συνιστούν «στέρηση περιουσίας», όπως ισχυρίζονταν οι προσφεύγουσες, αλλά παρέμβαση στην απόλαυση του δικαιώματος σε σεβασμό της περιουσίας, με την έννοια του εδαφίου α' της 1^{ης} παραγράφου του άρθρ. 1 του Π.Π.. Σημειώνει ότι η παρέμβαση προβλεπόταν από τον νόμο. Τα επίδικα μέτρα δικαιολογήθηκαν από την εξαιρετική και χωρίς προηγούμενο στην Ελλάδα κρίση. Η μείωση των αμοιβών και κοινωνικο-ασφαλιστικών παροχών αποτελούσε μέρος ευρύτερου προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής και δομικών μεταρρυθμίσεων της ελληνικής οικονομίας, για την ικανοποίηση επείγουσών αναγκών. Οι στόχοι αυτοί ήταν γενικού συμφέροντος και συνέπιπταν με τους στόχους των κρατών μελών της Ευρωζώνης, ενόψει της υποχρέωσης δημοσιονομικής πειθαρχίας και διατήρησης της σταθερότητας της Ευρωζώνης, και συνέβαλλαν στην άμεση μείωση των δημόσιων δαπανών.

Το ΕΔΔΑ υπενθυμίζει ότι ο εθνικός νομοθέτης διαθέτει ευρύ περιθώριο εκτίμησης κατά την άσκηση οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, εκτός αν αποδεικνύεται ότι η κρίση του στερείται προφανώς λογικής βάσης. Συνεπώς, οι επίδικες μειώσεις υπηρετούσαν το δημόσιο συμφέρον.

Στη συνέχεια, το ΕΔΔΑ εξετάζει την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, δηλαδή, αν επιτεύχθηκε δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του δημόσιου συμφέροντος και των επιταγών προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Σημειώνει ότι τα μέτρα που προέβλεψε ο Ν 3845/2010 θεωρήθηκαν αναγκαία επειδή εκείνα που είχαν υιοθετηθεί προηγουμένως, βάσει του Ν 3833/2010, είχαν αποδειχθεί ανεπαρκή για την αντιμετώπιση της σοβαρής οικονομικής κατάστασης της χώρας. Αναφέρεται και στις σκέψεις με τις οποίες η ΣτΕ 668/2012 απέρριψε το λόγο ακυρώσεως περί παράβασης της αρχής της αναλογικότητας καθώς και στην παρατήρηση του ΣτΕ ότι οι αιτούσες

27. Πρώτο Τμήμα ΕΔΔΑ, προσφυγές αριθ. 57665/12 και 57657/12. Η απόφαση εκδόθηκε στα γαλλικά.

(προσφεύγουσες στο ΕΔΔΑ) δεν επικαλέσθηκαν ενώπιον του ΣΤΕ κατά τρόπο συγκεκριμένο, ότι τα επίδικα μέτρα είχαν υποβαθμίσει την κατάστασή τους σε τέτοιο σημείο που έθεταν την διαβίωσή τους σε κίνδυνο. Σημειώνει δε ότι η μείωση των αποδοχών της πρώτης προσφεύγουσας δεν είναι τέτοιου επιπέδου ώστε να της δημιουργεί τον κίνδυνο να εκτεθεί σε δυσχέρειες διαβίωσης. Σημειώνει επίσης ότι λήφθηκαν μέτρα ανακούφισης των χαμηλοσυνταξιούχων που στερήθηκαν τη 13^η και 14^η σύνταξη και των χαμηλόμισθων που στερήθηκαν τον 13^ο και 14^ο μισθό. Εφόσον ο εθνικός νομοθέτης δεν ξεπερνά τα όρια του περιθωρίου εκτίμησης, το ΕΔΔΑ δεν μπορεί να πει αν ο νομοθέτης επέλεξε τον καλύτερο τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων ή αν θα έπρεπε να είχε ασκήσει την αρμοδιότητά του διαφορετικά.

Αφού απέρριψε και τη σχετική με το άρθρ. 1/Π.Π. - αιτίαση, το ΕΔΔΑ απέρριψε και τις αιτιάσεις περί παραβίασης των λοιπών άρθρων της ΕΣΔΑ.

Από την προαναφερόμενη απόφαση προκύπτει σαφώς, ότι η άσκηση εθνικής οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής ανήκει μεν στα κράτη, αλλά ελέγχεται από την άποψη του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Οι υποθέσεις που έκρινε το ΕΔΔΑ δεν είχαν τα χαρακτηριστικά εκείνα που θα του επέτρεπαν να διαπιστώσει υπέρβαση των ορίων της εξουσίας του κράτους. Οι σκέψεις όμως της απόφασης δείχνουν σαφώς αυτά τα όρια.

Μερικά συμπεράσματα και προτάσεις

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του συμβουλευτικού ρόλου της προς την Πολιτεία, παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή και ανησυχία τις επιπτώσεις των μέτρων λιτότητας σε βάρος θεμελιωδών, ιδίως κοινωνικών, δικαιωμάτων, άσχετα από το αν συνάπτονται ή όχι με οικονομικές παροχές από το Κράτος. Επισημαίνει δε τις διαπιστώσεις διεθνών ελεγκτικών οργάνων για την παραβίαση διεθνών κανόνων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και τη διεθνή ανησυχία που αποτυπώνεται στις αποφάσεις και συστάσεις των οργάνων αυτών. Οι διαπιστώσεις αυτές, ως προς τη νομική και πραγματική κατάσταση στην Ελλάδα, επιβεβαιώνουν τις διαπιστώσεις και τους φόβους που διατύπωσε η ΕΕΔΑ στη Σύστασή της

του Δεκεμβρίου 2011, στην οποία συχνά τα όργανα αυτά παραπέμπουν.

Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει, ειδικότερα, την παρατήρηση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων της ΔΟΕ ότι «*η Σύσταση της ΕΕΔΑ δεν ακολουθήθηκε από την Κυβέρνηση*», ούτε και η γνώμη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο, κατά την εξέταση σχετικών με την κοινωνική ασφάλιση νομοσχεδίων, ένα έτος αργότερα, «*αποφάνθηκε ότι οι επανειλημμένες περικοπές των συντάξεων αντίκεινται στα άρθρα 2, 4, 22 και 25 του Συντάγματος, καθώς παραβιάζουν τη συνταγματική υποχρέωση σεβασμού και προστασίας της ανθρωπίνης αξίας, τις αρχές της ισότητας, της αναλογικότητας και της προστασίας της εργασίας*»²⁸.

Από τα κείμενα διεθνών οργάνων προκύπτει ότι οι διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου θέτουν όρια στην εθνική οικονομική και κοινωνική πολιτική. Τα μέτρα λιτότητας, εφόσον υποβιβάζουν το βιοτικό επίπεδο μεγάλης μερίδας του πληθυσμού, ωθώντας πολλούς ανθρώπους κάτω από το όριο της φτώχειας και προκαλώντας γενικό αίσθημα ανασφάλειας, συνιστούν παραβάσεις διεθνών κανόνων, καθιστούν δε αναποτελεσματικά τα μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης (βλ. ιδίως πιο πάνω αριθ. 9, 25, 40).

Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει πως η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων της ΔΟΕ «*σημειώνει με λύπη*²⁹ ότι η εξέλιξη της κατάστασης στην Ελλάδα επιβεβαιώνει το προηγούμενο συμπέρασμά της, ότι η εφαρμογή αποκλειστικά δημοσιονομικών λύσεων στην οικονομική και κοινωνική κρίση μπορεί να οδηγήσει στην κατάρρευση της εσωτερικής ζήτησης και της κοινωνικής λειτουργίας του κράτους, καταδικάζοντας τη χώρα σε έτη οικονομικής ύφεσης και κοινωνικής αναταραχής». Η ίδια Επιτροπή ζητεί από την Κυβέρνηση «*να εξετάσει επείγοντα 'σενάρια' για την κατάργηση ορισμένων μέτρων λιτότητας και την επαναφορά παροχών που έχουν δυσανάλογα περικοπεί σε κοινωνικά αποδεκτό επίπεδο, ώστε να εμποδιστεί τουλάχιστον η «προγραμματι-*

28. ILO, *Observations (CEACR) - adopted 2012, published 102nd ILC session (2013), Convention No. 102 (social security, minimum standards)*: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3088061:NO.

29. Τα παχέα στοιχεία είναι στο κείμενο της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων.

σμένη» φτωχοποίηση των δικαιούχων»³⁰.

Η ΕΕΔΑ επισημαίνει τις διαπιστώσεις των διεθνών οργάνων για τις δυσανάλογα δυσμενείς επιπτώσεις της κρίσης και των μέτρων λιτότητας στις γυναίκες (πιο πάνω αριθ. 25, 46-47) και τις συστηματικές διακρίσεις εις βάρος των νέων στην απασχόληση (πιο πάνω αριθ. 13-19).

Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει επίσης τη διαπίστωση των διεθνών ελεγκτικών οργάνων, ότι αφότου άρχισαν να λαμβάνονται τα μέτρα λιτότητας, που επιβλήθηκαν στο πλαίσιο του «μηχανισμού στήριξης», και έως σήμερα, καμία αξιολόγηση των κοινωνικών επιπτώσεων τους δεν έχει γίνει, σε διαβούλευση με τους ενδιαφερομένους φορείς, ούτε επαρκή μέτρα στήριξης των πληττομένων έχουν ληφθεί, όπως απαιτούν οι διεθνείς κανόνες, ενώ ορισμένες τουλάχιστον ρήτρες Μνημονίων προσκρούουν ευθέως προς διεθνείς κανόνες (βλ. πιο πάνω ιδίως αριθ. 19, 22, 25, 27, 29, 36, 37).

Όπως η ΕΕΔΑ στη Σύστασή της, έτσι και τα διεθνή ελεγκτικά όργανα επισημαίνουν ότι για την κατάσταση αυτή ευθύνονται τόσο το ελληνικό κράτος όσο και τα λοιπά εμπλεκόμενα στο μηχανισμό στήριξης της ελληνικής οικονομίας μέρη και ότι απαιτείται, με κοινές προσπάθειες, η άμεση λήψη διορθωτικών μέτρων για την απρόσκοπτη απόλαυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και ιδίως αυτών που συνδέονται με την εργασία και την κοινωνική ασφάλιση και ασφάλεια (βλ. ιδίως πιο πάνω αριθ. 21, 26, 35).

Συνεκτιμώντας την όξυνση της εργασιακής ανισότητας και τις εκτεταμένες παραβιάσεις θεμελιωδών κανόνων του διεθνούς εργατικού δικαίου, αλλά και της ελληνικής νομοθεσίας, που οδηγούν στην διόγκωση του άτυπου τομέα της οικονομίας και την εμφάνιση περιστατικών ανομίας και βίας, η ΕΕΔΑ επισημαίνει την ανάγκη άμεσης αποκατάστασης του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων και σ.σ.ε. του Ν 1876/1990. Στο πλαίσιο αυτό, άμεση προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην αποκατάσταση της διαδικασίας, του περιεχομένου και της εμβέλειας της Εθνικής Γενικής ΣΣΕ, ώστε να συνεχίσει αυτή να αποτελεί θεσμικό μέσο προστασίας του συλλογικού συμφέροντος, αλλά και των συμφερόντων των εργαζομένων, με τη θέσπιση ενιαίων κατωτάτων ορίων αμοιβής και

εργασίας όλων των εργαζομένων στην ελληνική επικράτεια. Άλλωστε, μεταπολιτευτικά, το περιεχόμενο της Εθνικής Γενικής ΣΣΕ δεν ήταν μονοσήμαντα οικονομικό³¹. Η αποκατάσταση δε αυτή, προκειμένου να είναι αποτελεσματική για την άρση των δυσβάστακτων συνεπειών σε βάρος μεγάλης μερίδας της κοινωνίας, οφείλει να συνοδευθεί και από την άρση της αναστολής διά νόμου της ισχύος κρίσιμων αρχών που διέπουν τα ελάχιστα όρια συλλογικής εργασιακής προστασίας, όπως της αρχής της εύνοιας και της διαδικασίας επέκτασης της κανονιστικής ισχύος των σ.σ.ε. (άρθρ. 37, παρ. 5-6, Ν 4024/2011).

Εξάλλου, η ΕΕΔΑ, επανέρχεται και πάλι στις επισημάνσεις της, ότι καμία εθνική πολιτική προστασίας της εργασίας δεν μπορεί να αποδώσει καρπούς εφόσον δεν στελεχωθεί επαρκώς και δεν ενισχυθεί καταλλήλως το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας.

Η ΕΕΔΑ ζητεί από την Πολιτεία να προβεί χωρίς καθυστέρηση και με συνεργασία όλων των αρμόδιων Αρχών (όπως του Ελεγκτικού Συνεδρίου, της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους) στην αποτελεσματική διασφάλιση της κρατικής εγγύησης της κοινωνικής ασφάλισης και ασφάλειας, στην αποτίμηση των συνεπειών των πολλαπλών μέτρων λιτότητας που έχουν επιβληθεί σε βάρος των δικαιωμάτων ευρύτατων στρωμάτων του πληθυσμού και την επεξεργασία προτάσεων αποκατάστασης της απόλαυσης των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλειας και ασφάλισης (π.χ. παροχών ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, ανεργίας, αναπηρίας), με βάση την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική αλληλεγγύη.

31. Η εθνική γενική σ.σ.ε. υπήρξε θεμελιώδες μέσο προώθησης, μέσω του κανονιστικού της περιεχομένου και με όρους ισότητας, θεμελιωδών δικαιωμάτων, συχνά πριν η Πολιτεία ρυθμίσει τα ζητήματα αυτά ή με βελτίωση των πολιτειακών ρυθμίσεων (π.χ. ως προς την ισότητα αμοιβών ανδρών και γυναικών, τη συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, το σεβασμό της εθνικής, θρησκευτικής και πολιτισμικής ιδιαιτερότητας των εργαζομένων από τους εργοδότες, την προστασία των εργαζομένων ΑμεΑ και την προσαρμογή των όρων εργασίας τους, τα μέτρα για τους εργαζόμενους με HIV-AIDS, για την προστασία της απασχόλησης εργαζομένων που μετέχουν σε πρόγραμμα απεξάρτησης από τα ναρκωτικά, τις δεσμεύσεις για την προώθηση της απασχόλησης με ταυτόχρονη προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος κλπ).

30. Ο.π. στη σημ. 25.

Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει την οικουμενικότητα, το αδιαίρετο και την αλληλεξάρτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που επιβεβαιώνει ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και επισημαίνεται και στη Σύσταση της ΕΕΔΑ. Τα κοινωνικά δικαιώματα αποτελούν προϋπόθεση της ουσιαστικής άσκησης των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων. Γι' αυτό, η συρρίκνωσή τους θίγει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Τέλος, ενόψει και των σχετικών διαπιστώσεων των διεθνών οργάνων (πιο πάνω αριθ. 62-63), η ΕΕΔΑ τονίζει ότι, οι δεσμεύσεις της Ελλάδας, και γενικότερα των κρατών με κρίση χρέους, έναντι των διεθνών πιστωτών τους, δεν μπορούν να αποτελέσουν επιχείρημα για τον περιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από Διεθνείς Συνθήκες, οι οποίες δεσμεύουν κάθε κράτος και επιβάλλουν ελάχιστα όρια προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παγκόσμιας εμβέλειας. Η επίκληση των Μνημονίων εφαρμογής των διεθνών μηχανισμών δανεισμού δεν αρκεί για να παρακαμφθεί η διεθνής προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα όταν δεσμεύει εξίσου και κράτη που μετέχουν στους μηχανισμούς αυτούς, όπως τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ΕΕΔΑ εμμένει στη θέση που διατύπωσε στη Σύστασή της, ότι «απαιτείται άμεση συστράτευση όλων των ευρωπαϊκών δυνάμεων προς διάσωση των αξιών που στηρίζουν τον ευρωπαϊκό πολιτισμό». Καλεί δε πάλι την Ελληνική Κυβέρνηση και την Ελληνική Βουλή:

- «να σταθμίζουν τις συνέπειες των δημοσιονομικών μέτρων στην κοινωνική προστασία και ασφάλεια, τις οποίες οφείλουν να εγγυώνται»,
- «να αναλάβουν κοινή δράση με τις Κυβερνήσεις και τα Κοινοβούλια των άλλων Κρατών Μελών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ώστε κάθε μέτρο «οικονομικής διακυβέρνησης» και οι σχεδιαζόμενες τροποποιήσεις της Συνθήκης της ΕΕ να θεσπίζονται και να εφαρμόζονται με σεβασμό και εγγύηση των θεμελιωδών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων».

4. Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ)¹

I. Εισαγωγή

Το Υπουργείο Εξωτερικών (Τμήμα Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου) απέστειλε στην Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, με το υπ' αριθ. Φ 6171/ΑΣ 41366/3 Σεπτεμβρίου 2013 έγγραφο της Προϊσταμένης της ΕΝΥ, το σχέδιο της Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, που κυρώθηκε με το Ν 2462/1997 (ΦΕΚ Α' 25). Επί του σχεδίου της Έκθεσης, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου εκφέρει τη γνώμη της σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 1, παρ. 6 περ. (ε), του ιδρυτικού της νόμου 2667/1998 (ΦΕΚ Α' 281/18.12.1998).

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) θέλει να εκφράσει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το τελευταίο διάστημα το Υπουργείο Εξωτερικών της αποστέλλει συστηματικά για σχολιασμό τα σχέδια Εκθέσεων προς υποβολή σε διεθνή όργανα ελέγχου.

Η ΕΕΔΑ έχει ασχοληθεί με ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (εφεξής Σύμφωνο), διατυπώνοντας απόψεις και συστάσεις προς τα αρμόδια Υπουργεία. Έχει, δε, υποβάλει σχόλια και επί της προηγούμενης (αρχικής) Έκθεσης του Υπουργείου Εξωτερικών για την εφαρμογή του Συμφώνου από την Ελλάδα².

Η ΕΕΔΑ αφού μελέτησε το σχέδιο της Έκθεσης (εφεξής Έκθεση) διατυπώνει τις κάτωθι παρατηρήσεις που μπορούν να συμβάλουν στον εμπλουτισμό της, καθώς ανταποκρίνονται στην

ανάγκη διαμόρφωσης επίκαιρης και, κατά το δυνατόν, πληρέστερης εικόνας για το περιβάλλον και τις συνθήκες εφαρμογής του Συμφώνου στην Ελλάδα.

Βέβαια, επισημαίνεται ότι, προκειμένου η ίδια η ΕΕΔΑ να συνεχίσει να επιτελεί επιτυχώς τον θεσμικό της ρόλο και να λειτουργεί αποτελεσματικά και με ανεξαρτησία, αναγκαία κρίνεται η αποκατάσταση και διασφάλιση της έμπρακτης στήριξης της από την Πολιτεία.

II. Γενικές Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Έκθεσης

Η Έκθεση περιέχει εκτεταμένη (43 σελίδες) παρουσίαση και αξιολόγηση της εφαρμογής των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων στην Ελλάδα, χωρίς να περιορίζεται στην απλή παράθεση της νομοθεσίας και των αντίστοιχων δομών που προβλέπονται για την προστασία του κάθε δικαιώματος. Παραλείπει, ωστόσο, να προβεί σε αποτίμηση της αναγκαιότητας, της προσφορότητας και της αποτελεσματικότητας των εκάστοτε ληφθέντων μέτρων, ενώ δεν εκθέτει πάντα τις πρακτικές φύσης δυσκολίες και προσκόμματα στην πλήρη εφαρμογή και απόλαυση των προστατευόμενων από το Σύμφωνο δικαιωμάτων (π.χ. πρόσβαση των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση, επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων). Η ΕΕΔΑ θεωρεί αναγκαίο, στο σημείο αυτό, να επαναλάβει την ανάγκη σαφούς απόδοσης των προβλημάτων που εμφανίζονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας στην πράξη, ούτως ώστε να καθίσταται δυνατή τόσο η ακριβής αποτύπωση της πραγματικότητας, όσο και η αναζήτηση λύσεων στις ελλείψεις είτε του πλαισίου προστασίας, είτε των συναρτημένων με αυτό φορέων και δομών που προέκυψαν³. Σκόπιμη θα ήταν, προς το σκοπό αυτό, αναφορά και σε σχετική νομολογία, όπου υπάρχει, προκειμένου να αναδειχθεί με τον πληρέστερο δυνατό τρόπο η ενσωμάτωση της σχετικής προβλεπόμενης κάθε φορά νομοθεσίας στην παρούσα πολιτική, οικονομική και κοινωνική συ-

1. Οι παρατηρήσεις αυτές υιοθετήθηκαν ομόφωνα από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, στη συνεδρίαση της 5.12.2013. Εισηγητές: Κ. Παπαϊωάννου, Πρόεδρος ΕΕΔΑ, Λ. Χρυσχοϊδου-Αργυροπούλου, Α' Αντιπρόεδρος ΕΕΔΑ, Ε. Βαρχαλαμά, Β' Αντιπρόεδρος ΕΕΔΑ, Α. Τσαμπή, Επιστημονική Συνεργάτις ΕΕΔΑ και Ρ. Φράγκου, Επιστημονική Συνεργάτις ΕΕΔΑ.

2. Βλ. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί του σχεδίου της πρώτης έκθεσης της Ελλάδας για το Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων προς την Επιτροπή του Συμφώνου», Έκθεση 2003, σελ. 247-290.

3. Αντίστοιχες συστάσεις έχει διατυπώσει και στο παρελθόν, στα πλαίσια προηγούμενων ελληνικών εκθέσεων ενώπιον διεθνών οργάνων παρακολούθησης της εφαρμογής συμβατικών υποχρεώσεων της Χώρας την προσοχή της ελληνικής πλευράς.

γκυρία που επικρατεί στη Χώρα⁴.

Σύμφωνα με τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (εφεξής Επιτροπή), η Ελλάδα θα έπρεπε να έχει καταθέσει την υπό σχολιασμό Έκθεση έως και την 1^η Απριλίου 2009⁵. Ανάλογη καθυστέρηση εκ μέρους της ελληνικής πλευράς είχε εξάλλου παρατηρηθεί και καταγραφεί από την Επιτροπή και κατά την υποβολή της πρώτης περιοδικής Έκθεσης⁶. Δεδομένης της καθυστέρησης, σκόπιμο θα ήταν η παρούσα Έκθεση να περιλαμβάνει στοιχεία που να καλύπτουν τη χρονική περίοδο από το 2004 (χρόνος υποβολής της πρώτης Έκθεσης) έως και σήμερα, κάτι που η Έκθεση το επιχειρεί σε ικανοποιητικό βαθμό.

Η Επιτροπή, στις Κατευθυντήριες Οδηγίες της, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αναγκαιότητα παράθεσης από τα κράτη-μέλη επαρκών στατιστικών στοιχείων και δεδομένων ικανών να της επιτρέψουν να αξιολογήσει την πρόοδο που επιτυγχάνεται ως προς την απόλαυση των διατάξεων του Συμφώνου⁷. Παρότι οι βασικές θεματικές της παρούσας Έκθεσης συμπληρώνονται από λεπτομερείς στατιστικές πληροφορίες, υπάρχουν παρόλα αυτά και σημεία όπου η παροχή στατιστικών στοιχείων είτε απουσιάζει παντελώς, παρότι αυτό έχει ρητά ζητηθεί από την Επιτροπή στις Καταληκτικές της Παρατηρήσεις (πχ. ζητήθηκαν «λεπτομερή στατιστικά δεδομένα» για καταγγελίες που έγιναν σε βάρος αστυνομικών για περιστατικά βασανισμού, τα οποία δεν παρατίθενται στο σχέδιο Έκθεσης)⁸, είτε δεν ανταποκρίνεται ποιοτικά, ποσοτικά και χρονικά στο υπό εξέταση

ζήτημα. Συνεπώς, σε περίπτωση αντικειμενικής αδυναμίας πρόσβασης σε στατιστικά δεδομένα, χρήσιμο θα ήταν να γίνεται ρητή αναφορά τόσο στη δυσκολία ανεύρεσής τους, όσο και στη φύση και αιτία της εν λόγω δυσκολίας (π.χ. μη συλλογή τέτοιων στοιχείων στην Ελλάδα), ενώ, σε κάθε άλλη περίπτωση, τα υπάρχοντα στατιστικά θα πρέπει να επικαιροποιηθούν με χρήση των κατάλληλων και πιο επίκαιρων δεδομένων.

Το σχέδιο Έκθεσης είναι αρκετά αναλυτικό και έχει καταβληθεί σημαντική προσπάθεια ώστε να συνταχθεί σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Επιτροπής. Εξετάζει, δε, το σύνολο των θεμάτων στα οποία είχε εστιάσει η Επιτροπή στις Καταληκτικές της Παρατηρήσεις. Σε ορισμένα σημεία, βέβαια, φαίνεται να παραθέτει υπερβολικά αναλυτικές πληροφορίες, χωρίς αυτό πάντα να είναι αναγκαίο, ούτε να έχει ζητηθεί από την Επιτροπή, ενώ αντίθετα σε άλλα δεν κάνει αναφορά σε επιμέρους μέτρα προστασίας (π.χ. αναλυτική παρουσίαση των άρθρων του ΠΔ 109/2010, παρότι η Επιτροπή στις Καταληκτικές της Παρατηρήσεις δεν έχει διατυπώσει καμία παρατήρηση υπό το άρθρο 19 του Συμφώνου [παρ. 140-145] σε αντιδιαστολή με την παράλειψη αναφοράς στην παντελή σχεδόν απουσία διορισμού ουσιαστικού Επιτρόπου σε περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων [παρ. 158]).

Σχολιάζεται θετικά, τέλος, η έστω και συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας που ακολουθήθηκε για τη σύνταξη της Έκθεσης με τη συνδρομή τόσο των αρμοδίων Υπουργείων, όσο και της ΕΕΔΑ. Όσο αφορά, δε, στην ΕΕΔΑ, επισημαίνεται, ότι η αποτελεσματικότητα της συμβολής της αυτής οφείλεται στην ανταλλαγή απόψεων και την ενεργή συμμετοχή 31 διαφορετικών φορέων: εκπροσώπων της διοίκησης, ανεξάρτητων αρχών, φορέων της κοινωνίας των πολιτών, εκπροσώπων κομμάτων, συνδικαλιστών, ειδικών επιστημόνων κ.ά.

Η υποβολή της Έκθεσης για την εφαρμογή του Συμφώνου από την Ελλάδα γίνεται σε μία περίοδο που η χώρα μαστίζεται από τη δημοσιονομική κρίση. Τα αλληλέλληλα μέτρα λιτότητας που έχουν ληφθεί από τις αρχές του 2010 και διαρκώς λαμβάνονται έχουν άμεσο αντίκτυπο στην απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, όπως αυτά αποτυπώνονται στις διατάξεις του Συμφώνου. Κατά συνέπεια, η ΕΕΔΑ χαιρετίζει τη γενική

4. Βλ. UN, *International Human Rights Instruments, Compilation of guidelines on the form and content of reports to be submitted by States-parties to the international human rights treaties*, HRI/GEN/2/Rev.6, 3 June 2009, σελ. 7-8, 12, όπου συστήνεται στα κράτη-μέλη να περιγράφουν όχι μόνο τη *de jure* κατάσταση σε επίπεδο εφαρμογής των διατάξεων του Συμφώνου, αλλά και τη *de facto* αποτύπωσή τους στην πραγματικότητα.

5. UN, ICCPR, Human Rights Committee, *Concluding Observations: Greece*, CCPR/CO/83/GRC, 25 April 2005, παρ. 21-22.

6. Η πρώτη περιοδική Έκθεση υποβλήθηκε περίπου έξι (6) χρόνια μετά τη λήξη της ταχθείσας ημερομηνίας. *Idem*, παρ. 2.

7. UN, HRI, *Compilation of guidelines on the form and content of reports to be submitted by States-parties to the international human rights treaties*, *op.cit.*, σελ. 43.

8. UN, HRC, *Concluding Observations: Greece*, *op.cit.*, παρ. 9 (b).

αναφορά στην Εισαγωγή της Έκθεσης στον αντίκτυπο της οικονομικής κρίσης στα προστατευόμενα από το Σύμφωνο δικαιώματα, ωστόσο κρίνει αναγκαίο ο συσχετισμός αυτός να μην εκλείπει και από τις συγκεκριμένες αναλύσεις της κατάστασης των επιμέρους δικαιωμάτων (πχ. στη σχετική ανάπτυξη δεν αποτυπώνεται η επιρροή που έχουν τα μέτρα λιτότητας στην ισότητα των φύλων).

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του συμβουλευτικού ρόλου της προς την Πολιτεία, παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή και ανησυχία τη ραγδαία και δραματική υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών και την αποδόμηση του Κοινωνικού Κράτους, που οδηγούν σε εξαθλίωση μεγάλη μερίδα του πληθυσμού, διευρύνουν το κοινωνικό χάσμα, διαρρηγνύουν τον κοινωνικό ιστό, ενισχύουν ακραία και μισαλλόδοξα στοιχεία και κλονίζουν τους δημοκρατικούς θεσμούς. Τονίζοντας ότι οι δεσμεύσεις της Ελλάδας, και γενικότερα των κρατών με κρίση χρέους, έναντι των διεθνών πιστωτών τους, δε μπορούν να αποτελέσουν επιχείρημα για τον περιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από Διεθνείς Συνθήκες, η ΕΕΔΑ σημειώνει με έμφαση ότι η εφαρμογή αποκλειστικά δημοσιονομικών λύσεων στην οικονομική και κοινωνική κρίση έχει επιφέρει σοβαρότατες επιπτώσεις σε βάρος θεμελιωδών δικαιωμάτων, τόσο ατομικών και πολιτικών, όσο και κοινωνικών. Η επίκληση των Μνημονίων εφαρμογής των διεθνών μηχανισμών δανεισμού δεν αρκεί για να παρακαμφθεί η διεθνής προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα όταν δεσμεύει εξίσου και κράτη που μετέχουν στους μηχανισμούς αυτούς, όπως τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁹.

Τις θέσεις της αυτές η ΕΕΔΑ τις έχει επανειλημμένως διατυπώσει στο παρελθόν. Ειδικότερα, ήδη από τον Ιούνιο του 2010 έχει τοποθετηθεί «για την ανάγκη διαρκούς σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά την άσκηση της στρατηγικής εξόδου της οικονομίας και της κοινωνίας από την κρίση του εξωτερικού χρέους»¹⁰, ενώ ενάμιση

χρόνο αργότερα επανήλθε με τη Σύστασή της για την «Επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων»¹¹. Η πιο πρόσφατη σχετική τοποθέτηση της ΕΕΔΑ είναι η «Σύσταση για τη συμβατότητα μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου», που υιοθετήθηκε ομόφωνα από την Ολομέλεια στις 27.6.2013 και στην οποία εμμένει στην αναγκαιότητα «άμεσης συστράτευσης όλων των ευρωπαϊκών δυνάμεων προς διάσωση των αξιών που στηρίζουν τον ευρωπαϊκό πολιτισμό»¹². Για το σκοπό αυτό, δε, καλεί πάλι την ελληνική Κυβέρνηση και την ελληνική Βουλή «να σταθμίζουν τις συνέπειες των δημοσιονομικών μέτρων στην κοινωνική προστασία και ασφάλεια, τις οποίες οφείλουν να εγγυώνται [και] να αναλάβουν κοινή δράση με τις Κυβερνήσεις και τα Κοινοβούλια των άλλων Κρατών Μελών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ώστε κάθε μέτρο "οικονομικής διακυβέρνησης" να θεσπίζεται και εφαρμόζεται με σεβασμό και εγγύηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου»¹³.

Οι Συστάσεις της ΕΕΔΑ είχαν σημαντική απήχηση. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΕΚΔ) και η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για τον Έλεγχο Εφαρμογής των Συμβάσεων και Συστάσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (Επιτροπή Εμπειρογνομόνων ΔΟΕ) παραθέτουν αποσπάσματα των Συστάσεων της σε αποφάσεις και εκθέσεις τους για την Ελλάδα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η ΕΕΚΔ παραθέτει αποσπάσματα της *Σύστασης περί της Επιτακτικής ανάγκης να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων* σε επτά αποφάσεις επί συλλογικών αναφορών συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων κατά της Ελλάδας, με τις οποίες κρί-

θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά την άσκηση της στρατηγικής εξόδου της οικονομίας και της κοινωνίας από την κρίση του εξωτερικού χρέους», Έκθεση 2010, σελ. 103 επ.

11. ΕΕΔΑ, «Σύσταση ΕΕΔΑ: Επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων», Έκθεση 2011, σελ. 119 επ.

12. Βλ. ΕΕΔΑ, «Σύσταση της ΕΕΔΑ και κρίσεις διεθνών οργάνων για τη συμβατότητα μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου», *op.cit.*, παρ. 70.

13. *Idem*, παρ. 70. Βλ. επίσης ΕΕΔΑ, «Σύσταση ΕΕΔΑ: Επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων», *op.cit.*, σελ. 120.

9. Βλ. ΕΕΔΑ, «Σύσταση της ΕΕΔΑ και κρίσεις διεθνών οργάνων για τη συμβατότητα μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου», 27.6.2013, παρ. 2, 69, http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/oikonomikh_krish/eeda_metra_litothtas.pdf.

10. ΕΕΔΑ, «Απόφαση για την ανάγκη διαρκούς σεβασμού των

νει ότι μέτρα λιτότητας παραβιάζουν εργασιακά και κοινωνικο-ασφαλιστικά δικαιώματα κατοχυρωμένα από τον ΕΚΧ του 1961, τον οποίο έχει επικυρώσει η Ελλάδα¹⁴. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η πρόσφατη Έκθεση του Επιτρόπου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, με θέμα τη *Διασφάλιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε περιόδους οικονομικής κρίσης*, η οποία κάνει ρητή αναφορά σε μια «πιο δυναμική προσέγγιση που συστηματικά αναλύει τις επιπτώσεις της λιτότητας στα δικαιώματα του ανθρώπου», όπως αυτή έχει υιοθετηθεί από ορισμένους Εθνικούς Θεσμούς προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η ΕΕΔΑ¹⁵.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω επισημάνσεων, η ΕΕΔΑ δεν μπορεί παρά να υπενθυμίσει ότι το Σύμφωνο, που δεσμεύει τα συμβαλλόμενα μέλη, μεταξύ των οποίων και την Ελλάδα, κατοχυρώνει αδιαίρετα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και διακηρύσσει ως υποχρέωση των κρατών την «προαγωγή του παγκόσμιου και πραγματικού σε-

βασμού των δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου». Είναι βέβαιο, άλλωστε, ότι και λόγω της εκτενούς δημοσιότητας που έχει δοθεί στην κατάσταση της Ελλάδας σε παγκόσμιο επίπεδο, κατά την παρουσίαση της Έκθεσης ενώπιον της Επιτροπής η ελληνική αντιπροσωπεία θα κληθεί να απαντήσει σε σχετικές ερωτήσεις.

III. Ειδικές Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Έκθεσης

Άρθρα 2 και 26

Προστασία των δικαιωμάτων των Ρομά (παρ. 18 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Η Επιτροπή, εκφράζοντας την ανησυχία της για την γενικότερη κατάσταση των Ρομά, ζήτησε από την Ελλάδα να υποβάλει λεπτομερή πληροφόρηση επί των αποτελεσμάτων της δράσης των δημοσίων και ιδιωτικών φορέων που είναι αρμόδιοι για την ευημερία των Ρομά.

Πριν προβεί στις επιμέρους παρατηρήσεις της για το σχετικό τμήμα της Έκθεσης (σελ. 1-6), η ΕΕΔΑ θέλει αρχικά να εκφράσει την ανησυχία της για το **κλίμα διαδεδομένης προκατάληψης** που κυριαρχεί στην ελληνική κοινή γνώμη και τα ελληνικά **μέσα μαζικής ενημέρωσης**, όπως αυτό αναδεικνύεται και από την πρόσφατη συγκυρία, και να τονίσει ιδιαίτερα την ανάγκη αντιμετώπισής του.

Επίσης, καθώς αρχικά η Έκθεση προκρίνει την αναφορά στο ρόλο των **εθνικών θεσμών για τα δικαιώματα του ανθρώπου** στην προστασία των δικαιωμάτων των Ρομά, αναγκαία κρίνεται η συγκεκριμένη αναφορά και στην ΕΕΔΑ, μέλος της οποίας άλλωστε αποτελεί από το 2003 η Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Ελλήνων Ρομ (ΠΟΣΕΡ), καθώς και στον Συνήγορο του Πολίτη (ΣΤΠ), επίσης μέλος της ΕΕΔΑ, με πλούσια σχετική δράση.

Συγκεκριμένα για την κατάσταση των Ρομά στην Ελλάδα η ΕΕΔΑ επισημαίνει ιδίως την από 15.1.2009 απόφασή της¹⁶ και τονίζοντας ότι η

14. Η πρώτη απόφαση της ΕΕΚΔ αφορά στην απασχόληση δοκιμαστικής περιόδου και τις ειδικές επιχειρησιακές συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Βλ. ECSR 23.05.2012, Complaint 65/2011, *General Federation of Employees of the National Electric Power Corporation (GENOP-DEI) and Confederation of Greek Civil Servants' Trade Unions (ADEDY) v. Greece*. Η δεύτερη αφορά στις «ειδικές συμβάσεις μαθητείας» ενός έτους, για νέους 15-18 ετών. Βλ. ECSR 23.05.2012, Complaint 66/2011, *General Federation of Employees of the National Electric Power Corporation (GENOP-DEI) and Confederation of Greek Civil Servants' Trade Unions (ADEDY) v. Greece*. Και, τέλος, οι επόμενες πέντε αποφάσεις αφορούν σε αλληλέγγυες τροποποιήσεις των ασφαλιστικών συστημάτων. Βλ. ECSR 07.12.2012, Complaints Nos. 76/2012, *Federation of employed pensioners of Greece (IKA-ETAM) v. Greece*, 77/2012, *Panhellenic Federation of Public Service Pensioners (POPS) v. Greece*, 78/2012, *Pensioners' Union of the Athens-Piraeus Electric Railways (I.S.A.P.) v. Greece*, 79/2012, *Panhellenic Federation of pensioners of the Public Electricity Corporation (POS-DEI) v. Greece*, 80/2012, *Pensioners' Union of the Agricultural Bank of Greece (ATE) v. Greece*. Βλ. σχετικά και τα Σχόλια της ΕΕΔΑ σχετικά με την απήχηση της Σύστασής της σε ευρωπαϊκά και διεθνή ελεγκτικά όργανα, ΕΕΔΑ, «Σύσταση της ΕΕΔΑ και κρίσεις διεθνών οργάνων για τη συμβατότητα μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου», *op.cit.*, παρ. 6 επ.

15. Council of Europe, Commissioner for Human Rights, *Issue Paper on Safeguarding human rights in times of economic crisis*, November 2013, σελ. 52, <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2392948&SecMode=1&DocId=2079144&Usage=2>.

16. ΕΕΔΑ, «Έκθεση και προτάσεις για ζητήματα σχετικά με την κατάσταση και τα δικαιώματα των Τσιγγάνων στην Ελλάδα», Έκθεση 2008, σελ. 100 επ. Υπάρχει και παλαιότερη

συγκεκριμένη προβληματική δεν εξαντλείται σε θέματα δικαιωμάτων μειονοτήτων, αλλά αφορά επιμέρους ατομικά δικαιώματα, παρατηρεί τα εξής:

Το «Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων»

Η Έκθεση κάνει εκτενή αναφορά στο **Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων** (ΟΠΔ). Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι, εκ προοιμίου, το Πρόγραμμα αυτό στερούνταν στιβαρών νομικών εγγυήσεων, ικανών να εξουδετερώσουν τους παράγοντες που το υπονομεύουν, δεδομένου ότι, όπως, εύστοχα, διαπιστώνει και ο ΣΤΠ, *δεν υφίσταται* ουσιαστικά στη χώρα μας (με εξαίρεση διάσπαρτες και απηρχαιωμένες στην αρχική τους σύλληψη ρυθμίσεις, όπως π.χ. η Υγειονομική Διάταξη Υ.Α., Αριθ. Γ.Π/23641, ΦΕΚ Β' 973/15.07.2003 για την αντιμετώπιση της ανέλεγκτης εγκατάστασης πλανοδίων) *ολοκληρωμένο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που να διασφαλίζει αποτελεσματικά την συμμετοχή των Τσιγγάνων στην κοινωνική ζωή*. Το έλλειμμα αυτό γίνεται αισθητό και από τους ίδιους τους Τσιγγάνους, αλλά και από το τμήμα εκείνο της πολιτικής και διοικητικής ηγεσίας του τόπου που ενδιαφέρεται για την κοινωνική ενδυνάμωση των Τσιγγάνων.

Είναι γεγονός ότι από τις εξαγγελθείσες **στεγαστικές δράσεις**, το πρόγραμμα δανειοδότησης ήταν αυτό που προχώρησε περισσότερο και μάλιστα χαρακτηρίστηκε ως καλή πρακτική από την Επιτροπή Ειδικών σε θέματα Ρομά και Ταξιδιωτών του Συμβουλίου της Ευρώπης¹⁷. Το εν λόγω όμως πρόγραμμα, απαντά μόνο σε έναν τύπο εγκατάστασης και κρίθηκε πολυδάπανο και εύαλωτο στην κακή διαχείριση - δεδομένου ότι δεν προβλέπεται έλεγχος του τρόπου διάθεσης του δανείου από το θεσμικό πλαίσιο -, ενώ έντονη ήταν η διάσταση απόψεων για την καταλληλότητα ή/και την τήρηση των κοινωνικών και οικονομικών κριτηρίων προτεραιότητας που ορίστηκαν. Συγκεκριμένα, η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας

(ECRI) που δημοσιεύθηκε το 2009 τόνιζε ότι «*το σχέδιο στεγαστικών δανείων δεν ωφελούσε πάντα τις στοχευόμενες ομάδες*»¹⁸.

Εξάλλου, οι σχετικές με τις συνθήκες στέγασης των Ρομά καταδίκες¹⁹ και διαπιστώσεις²⁰ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΕΚΔ) που αφορούν την Ελλάδα δεν αφήνουν περιθώρια επανάπαυσης, ειδικά όταν αφορούν την περίοδο μετά την ολοκλήρωση του ΟΠΔ.

Στο πλαίσιο του ΟΠΔ, πρέπει τέλος να επισημανθεί ότι, από τις συναντήσεις της ΕΕΔΑ με αρμόδιους φορείς για ζητήματα Ρομά και με τη συμμετοχή εκπροσώπων τους προέκυψε ότι η πρακτική των **κοινωνικο-ιατρικών κέντρων** έχει επιφέρει θετικά αποτελέσματα για τις κοινότητες των Ρομά. Επομένως, η ΕΕΔΑ προτείνει την επέκτασή τους τόσο αριθμητικά, αλλά και όσον αφορά τις δραστηριότητές τους²¹.

Το πρόβλημα της δημοτολογικής εκκρεμότητας

Συναφές είναι και το πρόβλημα της **δημοτολογικής εκκρεμότητας** πολλών ελλήνων τσιγγάνων καθώς εκδηλώνεται με ιδιαίτερη ένταση στην περίπτωση της στεγαστικής αποκατάστασης. Όπως τονίζει σε Ειδική Έκθεσή του ο ΣΤΠ, η λήψη στεγαστικού δανείου εξαρτάται από την ύπαρξη δημοτολογικής εγγραφής και από την απόδειξη μόνιμης εγκατάστασης, αποτελώντας εγγενή αντίφαση του συστήματος και αφήνει

18. European Commission against Racism and Intolerance (ECRI), *ECRI Report on Greece (fourth monitoring cycle)*, CRI(2009)31 (15.9.2009), παρ. 71.

19. ΕΕΚΔ, *International Centre for the Legal Protection of Human Rights, INTERIGHTS κατά Ελλάδας*, 25.05.2010 (δύο παραβιάσεις του άρθρου 16 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη για α) απaráδεκτες συνθήκες διαβίωσης πολλών οικογενειών Ρομά και β) αναγκαστική έξωση οικογενειών Ρομά χωρίς ουσιαστικά διαθέσιμα ένδικο μέσα), ΕΕΔΚ, *European Roma Rights κατά Ελλάδας*, 08.12.2004 (τρεις παραβιάσεις του άρθρου 16 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη: ανεπάρκεια μόνιμων κατοικιών, έλλειψη διευκολύνσεων για προσωρινή στάθμευση, και αναγκαστική έξωση).

20. European Committee of Social Rights, *Conclusions XIX-4 (2011) (GREECE)*, Articles 7, 8, 16, 17 and 19 of the European Social Charter, January 2012.

21. ΕΕΔΑ, «Απόψεις και προτάσεις σχετικά με την Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2008-2010», Έκθεση 2008, σελ. 72.

έκθεση της ΕΕΔΑ για το θέμα: ΕΕΔΑ, «Η κατάσταση των Τσιγγάνων στην Ελλάδα», Έκθεση 2001, σελ. 179 επ.

17. Committee of experts on Roma and Travellers (MG-S-ROM), *Opinion of the MG-S-ROM on the housing situation of Roma and Travellers in Europe*, MG-S-ROM (2009)4 (16.10. 2009), σελ. 3.

εκτός κρατικής στήριξης εκείνους ακριβώς που την χρειάζονται περισσότερο²².

Στην ίδια κατεύθυνση, εξακολουθεί να προκαλεί προβληματισμό ο μεγάλος αριθμός *παιδιών Ρομά* που δεν έχουν καταγραφεί κατά τη γέννηση, όπως άλλωστε το επισημαίνει και η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού,²³ στις πρόσφατες καταληκτικές παρατηρήσεις της για την Ελλάδα.

Σθεναρότατη είναι η αντίσταση των Δήμων να επιχειρήσουν μία μορφή καταγραφής των διαμενόντων ή/και διερχομένων Τσιγγάνων από τις περιφέρειές τους, επικαλούμενοι την απαγόρευση καταγραφής με βάση «φυλετικά» κριτήρια. Ωστόσο, ο Δήμος οφείλει να γνωρίζει με ακρίβεια ποιοι δημότες του χρήζουν προστασίας και στήριξης, ώστε να σχεδιαστούν και να προβλεφθούν οι κατάλληλες παρεμβάσεις, όχι σε φυλετική βάση, αλλά στην βάση της επί ίσοις όροις συμμετοχής των δημοτών στις υπηρεσίες που προσφέρονται από τον Δήμο, αλλά και από τις άλλες κρατικές δομές.

Τα δικαιώματα των γυναικών Ρομά

Σχετικά με τα δικαιώματα των **γυναικών Ρομά** η ΕΕΔΑ συμμερίζεται την ανησυχία που εκφράζεται στις πρόσφατες καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών²⁴ για την έβδομη περιοδική έκθεση της Ελλάδας στην Επιτροπή, σε ό,τι αφορά την απουσία δεδομένων σχετικά με την απασχόληση των γυναικών Ρομά, τον κοινωνικό αποκλεισμό αυτών καθώς και των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στην απόλαυση βασικών αγαθών όπως η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, σε κοινωνικά επιδόματα, εκπαίδευση και συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή. Επιπλέον, ανησυχία συνεχίζει να προκαλεί η δυσμενής θέση των γυναικών στο πλαίσιο των ίδιων των κοινοτήτων των Ρομά.

Τα δικαιώματα των παιδιών Ρομά

Η ΕΕΔΑ τονίζει παγίως τη σημασία της προστασίας των παιδιών Ρομά. Στην παρούσα ιδιαίτερα συγκυρία καλεί για την αντιμετώπιση ανησυχητικών φαινομένων που παραβιάζουν κατάδηλα τα **δικαιώματα των παιδιών Ρομά**. Συμμεριζόμενη και την τοποθέτηση του ΣτΠ επί της υπόθεσης της ανήλικης που η αστυνομία απομάκρυνε από ζεύγος Ρομά στα Φάρσαλα²⁵, η ΕΕΔΑ επισημαίνει την ανάγκη διασφάλισης σε ανήλικους Ρομά της ισότιμης άσκησης των δικαιωμάτων τους στην υγεία, στην εκπαίδευση, στην κατοικία, στην εργασία και στην κοινωνική συμμετοχή.

Σχετικά ιδίως με την **ένταξη των παιδιών Ρομά στην εκπαιδευτική διαδικασία**, η ΕΕΔΑ κρίνει απαραίτητη την, κατά το δυνατόν, ακριβή αποτύπωση/καταγραφή του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού κάθε περιοχής, τη συστηματική, συλλογή στατιστικών στοιχείων για την εκπαιδευτική κατάσταση των Τσιγγάνων σε τοπική (δημοτική) κλίμακα²⁶, την παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς για να παραμείνουν για εύλογο διάστημα στα σχολεία που έχουν παιδιά Ρομά στις τάξεις τους, καθώς και την ενίσχυση των κινήτρων για την εγγραφή των παιδιών αυτών στο σχολείο (πχ. επιδόματα στις οικογένειες κατά την αποφοίτηση των παιδιών, ώστε να αποθαρρύνεται η διαρροή). Επιπλέον, οι παρατηρηθείσες δυσλειτουργίες των τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και των τμημάτων υποδοχής πρέπει να διευθετηθούν. Είναι, ακόμα, σημαντικό να διατεθούν οι αναγκαίοι πόροι για τη λειτουργία μόνιμων κοινωνικών-συμβουλευτικών υπηρεσιών (κατά το επιτυχημένο πρότυπο των *«learning mentors»* – *μαθησιακών συμβούλων* σε ελεύθερη μετάφραση – που έχει δοκιμαστεί σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, για παράδειγμα τη Δανία και τη Μεγ. Βρετανία), στο πλαίσιο του σχολείου και, οπωσδήποτε, του Δήμου. Με δεδομένο το ισχυρό *«esprit de corps»* του τσιγγάνικου πληθυσμού, χρήσιμο θα ήταν να εκπαιδεύουν διαμεσολαβή-

22. ΣτΠ, Ειδική Έκθεση για τη δημοτολογική τακτοποίηση των ελλήνων τσιγγάνων, Αύγουστος 2009.

23. Committee on the Rights of the Child, Concluding Observations: Greece, RC/C/GRC/CO/2-3 (13.8.2012), παρ. 32.

24. Committee on the Elimination of Discrimination against Women, Concluding Observations: Greece, CEDAW/C/GRC/CO/7 (26.4.2013), παρ. 26, 28, 32-33 και 36.

25. ΣτΠ, «Άμεσα μέτρα για την προστασία των ανηλίκων και την κοινωνική ένταξη των Ρομά ζητά ο Συνήγορος του Πολίτη», Δελτίο Τύπου, 24 Οκτωβρίου 2013, <http://www.synigoros.gr/resources/131024dt.pdf>.

26. Ευπρόσδεκτη είναι η πρωτοβουλία της Eurostat για την ανάπτυξη κοινών στατιστικών δεικτών για την διευκόλυνση του monitoring της εκπαίδευσης.

τές (mediators) *Τσιγγάνοι*, που θα λειτουργήσουν ως συνδετικοί κρίκοι μεταξύ της κοινότητας των Τσιγγάνων και του σχολείου.

Επιπλέον, η ΕΕΔΑ κρίνει απαράδεκτο το διαχωρισμό των παιδιών Ρομά από τα υπόλοιπα (οι πρόσφατες και συνεχείς καταδίκες της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)²⁷ για τον διαχωρισμό των παιδιών θα πρέπει να θέσουν τις αρμόδιες αρχές ενώπιον των ευθυνών τους), όπως και τη διασπορά τους σε απομακρυσμένα από τον τόπο διαμονής τους σχολεία.

Ιδίως, για την ως άνω πολιτική διαχωρισμού, και εν γένει για την πολύ φτωχή εκπαίδευση των παιδιών Ρομά, εκφράζει τις ανησυχίες της και η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού,²⁸ στις πρόσφατες καταληκτικές παρατηρήσεις της για την Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζονται ως θετικά μέτρα η θεσμοθέτηση Educational Priority Zones (Ζώνες Εκπαιδευτικής προτεραιότητας (ΖΕΠ)) κατά το έτος 2010 και η εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας (73025/Γ2/23-6-2010) επί του δικαιώματος εγγραφής σε σχολείο κάθε διαμένοντος στην Ελλάδα παιδιού, ανεξάρτητα από το καθεστώς κατοικίας του.

Η συμπεριφορά των κρατικών οργάνων τάξης

Όπως επανειλημμένα έχει παρατηρήσει η ΕΕΔΑ, τα δικαιώματα των ανηλίκων αλλά και ενηλίκων Ρομά πλήττονται από συγκεκριμένες συμπεριφορές των **κρατικών οργάνων τάξης**. Ειδικά σε σχέση με τους ανήλικους Ρομά, η Επι-

τροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού,²⁹ στις πρόσφατες καταληκτικές παρατηρήσεις της για την Ελλάδα εκφράζει την ανησυχία της για τον αυθαίρετο και ενέχοντα διάκριση τρόπο με τον οποίο οι αστυνομικές αρχές σταματούν και ελέγχουν ανήλικους Ρομά καθώς και για την παραβίαση του δικαιώματός τους σε δίκαιη δίκη, καλώντας την Ελλάδα για περαιτέρω διερεύνηση του φαινομένου υπερεκπροσώπησης των παιδιών Ρομά στο σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης ανηλίκων. Το ίδιο προκύπτει και από τα στοιχεία του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA),³⁰ καθώς ανησυχητικές είναι για την Ελλάδα οι διαστάσεις των διακρίσεων με βάση την εθνοτική καταγωγή των Ρομά από την αστυνομία (**«ethnic profiling»**). Η σταθερή σύνδεση του όγκου των ελέγχων σε Ρομά με το ως άνω φαινόμενο, πέραν της απαξίας που έχει καθ'αυτό, εξηγεί και τα μειωμένα επίπεδα αναφορών των Ρομά που είναι θύματα δυσμενούς μεταχείρισης στην αστυνομία.

Ελληνική κρίνει η ΕΕΔΑ και τον τρόπο με τον οποίο η Πολιτεία αντιμετωπίζει τα φαινόμενα **αστυνομικής βίας κατά των Ρομά**. Υπό το φως και των καταληκτικών παρατηρήσεων της Επιτροπής του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων³¹, της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων³² καθώς και των καταδικαστικών αποφάσεων διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων,³³

29. *Id.*, παρ. 68-69.

30. FRA, EU-MIDIS European Union Minorities and Discrimination Survey, Data in Focus Report-The Roma, 2009.

31. Committee on the Elimination of Racial Discrimination, Concluding Observations: Greece, CERD/C/GRC/CO/16-19 (14.9.2009), παρ. 13.

32. Committee against Torture, Conclusions and Recommendations: Greece, CAT/C/GRC/CO/5-6 (27.6.2012), παρ. 12.

33. Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΟΗΕ), Ανδρέας Καλαμιώτης κατά Ελλάδας, 24.7.2008, (παραβίαση του άρθρου 2 παρ. 3 -δικαίωμα σε αποτελεσματικό ένδικο μέσο και αποζημίωση- σε συνδυασμό με το άρθρο 7 -απαγόρευση βασανιστηρίων- του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα). Η υπόθεση αφορούσε την απουσία αποτελεσματικής διερεύνησης της, καταγγελλόμενης από το θύμα, άσκησης βίας από αστυνομικούς, και η Επιτροπή έκρινε πως, πέρα, από την ικανοποιητική αποκατάσταση του θύματος, η χώρα οφείλει να λάβει μέτρα αποφυγής παρόμοιων παραβιάσεων στο μέλλον. Βλ. επίσης ΕΔΔΑ, Μπέκος και Κουτρόπουλος κατά Ελλάδας, 13.12.2005, (παραβίαση του άρθρου 3 για κακομεταχείριση από την αστυνομία και απουσία αποτελεσματικής έρευνας, καθώς και παραβίαση του άρθρου 14 λόγω μη δι-

27. ΕΔΔΑ, Λαβίδα και λοιποί κατά Ελλάδας, 30.5.2013 (παραβίαση του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 του 1ου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου για το δικαίωμα στην εκπαίδευση), ΕΔΔΑ, Σαμπάνη και λοιποί κατά Ελλάδας, 11.12.2012, (παραβίαση του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 του 1ου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου για το δικαίωμα στην εκπαίδευση), ΕΕΔΑ, Σαμπάνης και λοιποί κατά Ελλάδας, 5.6.2008 (παραβίαση του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 του 1ου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου για το δικαίωμα στην εκπαίδευση, καθώς και παραβίαση του άρθρου 13 περί απουσίας δυνατότητας πραγματικής προσφυγής. Πρόκειται για τη γνωστή υπόθεση διαχωρισμού παιδιών Ρομά σε σχολείο του Ασπροπύργου).

28. Committee on the Rights of the Child, Concluding Observations: Greece, op. cit, παρ. 60.

η ΕΕΔΑ επισημαίνει την ανάγκη να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση φαινομένων κακομεταχείρισης των Ρομά, την αποτελεσματική τιμωρία τέτοιων συμπεριφορών καθώς και την ένταξη περισσότερων Ρομά στους κόλπους της ελληνικής αστυνομίας. Μάλιστα το 2010 η Ελλάδα καταδικάστηκε από το ΕΔΔΑ για σοβαρή κακομεταχείριση 16χρονου Ρομά από την αστυνομία³⁴.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ τονίζει την ανάγκη υλοποίησης της πρωτοβουλίας της για σύσταση ομάδας εργασίας που θα μελετήσει το θέμα της **εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα των υπηρετούντων στα σώματα ασφαλείας**³⁵. Η πρόταση αυτή της ΕΕΔΑ, η οποία έχει εκφραστεί ήδη από το 2008, επικεντρώνεται στην δημιουργία ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για τα μέλη του αστυνομικού σώματος, με άξονα την πρακτική, και όχι θεωρητική, σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Λοιπές παρατηρήσεις

Καθώς η Επιτροπή ζητεί περισσότερα στοιχεία σχετικά με τους Ρομά στην Ελλάδα, η ΕΕΔΑ επισημαίνει και την τελευταία σχετική έρευνα του FRA,³⁶ όπως αυτή δημοσιεύτηκε κατά το έτος 2012. Εκεί αντικατοπτρίζεται το σύνολο των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι Ρομά στη χώρα.

Υπό το φως των ως άνω, αναμένονται τα αποτελέσματα εφαρμογής του αναθεωρημένου πολυτομεακού σχεδίου δράσης για τους Ρομά για την περίοδο από το 2012 έως το 2020 (**«Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2012-2020»**), στο πλαίσιο ενός ευρύτερου σχεδιασμού για την κοινωνική ένταξη

των Ρομά, που υιοθετεί μία ολιστική προσέγγιση του ζητήματος κατά το πνεύμα και των προτάσεων της ΕΕΔΑ. Επιτακτική παραμένει η ανάγκη για ανάπτυξη πιο συστηματικών και μακροπρόθεσμων μηχανισμών ελέγχου και αξιολόγησης, όπως έχει επισημάνει και ο ΣΤΠ και υπογραμμίζει η ECRI³⁷.

Διάκριση βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού (παρ. 19 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Η Επιτροπή δίνει έμφαση στη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των διακρίσεων βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού. Η ΕΕΔΑ παρατηρεί τα εξής:

Το σύμφωνο συμβίωσης

Αρχικά, κατόπιν και της πολύ πρόσφατης καταδικαστικής για την Ελλάδα απόφαση του ΕΔΔΑ³⁸ **για τον αποκλεισμό των ζευγαριών του ίδιου φύλου από το ρυθμιστικό πεδίο του νόμου περί πολιτικής ένωσης των ζευγαριών**, η ΕΕΔΑ εκφράζει τη λύπη της για τη μη λήψη υπόψη από την Πολιτεία των επανειλημμένων προτάσεων της³⁹, τις οποίες όμως το ίδιο το ΕΔΔΑ πολλαπλώς μνημονεύει στην απόφασή του⁴⁰. Μάλιστα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης είχε δεσμευτεί κατά το παρελθόν για δημόσιο διάλογο επί του θέματος, ο οποίος όμως ποτέ δεν έλαβε χώρα. Κατόπιν τούτου, η ΕΕΔΑ θεωρεί αναγκαία την τροποποίηση του Ν 3719/2008 (ΦΕΚ Α' 241) «Μεταρρυθμίσεις για την οικογένε-

ερεύνησης ρατσιστικού κινήτρου), ΕΔΔΑ, Καραγιαννόπουλος κατά Ελλάδας, 21.6.2007 (παραβίαση του άρθρου 2 για τραυματισμό με μόνιμη αναπηρία από την αστυνομία και απουσία αποτελεσματικής έρευνας), ΕΔΔΑ, Πετροπούλου-Τσακίρης κατά Ελλάδας, 6.12.2007 (παραβίαση του άρθρου 3 για μη αποτελεσματική έρευνα κακομεταχείρισης από την αστυνομία, καθώς και παραβίαση του άρθρου 14 για μη διερεύνηση ρατσιστικού κινήτρου και ρατσιστική συμπεριφορά).

34. ΕΔΔΑ, Στεφάνου κατά Ελλάδας, 22.4.2010 (Παραβίαση του άρθρου 3 και του άρθρου 6 παρ. 1).

35. ΕΕΔΑ, Έκθεση 2008, σελ. 28-30.

36. FRA, The situation of Roma in 11 EU Member States-Survey results at a glance, European Union Agency for Fundamental Rights 2012.

37. ECRI, Conclusions on the implementation of the recommendations in respect of Greece subject to interim follow-up, CRI(2012)47 (22.6.2012).

38. ΕΔΔΑ, Βαλλιαντάτος και λοιποί κατά Ελλάδας, 7.11.2013 (Παραβίαση των άρθρων 8 και 14).

39. ΕΕΔΑ, «επιστολή στον Υπουργό Δικαιοσύνης για την κατάρτιση σχεδίου νόμου που θα κατοχυρώνει νομικά την ομόφυλη συμβίωση», Έκθεση 2010, σελ. 190, ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου για την οικογένεια, το παιδί και την κοινωνία», Έκθεση 2008, σελ. 56 επ. Επίσης, η ΕΕΔΑ, ήδη από το 2004 με την απόφασή της «Διακρίσεις σε βάρος σεξουαλικών μειονοτήτων στην Ελλάδα και η επέκταση του πολιτικού γάμου σε ζευγάρια του ίδιου φύλου» είχε τονίσει την ανάγκη νομικής αναγνώρισης της ομόφυλης συμβίωσης.

40. Παρ. 12, 15, 21-24, 87 και 89.

νεια, το παιδί, την κοινωνία και άλλες διατάξεις» που εισήγαγε στην ελληνική έννομη τάξη το θεσμό του Συμφώνου Συμβίωσης και χαιρετίζει την κατάθεση στη Βουλή προτάσεων προς την κατεύθυνση αυτή.

Περιστατικά Ρατσιστικής Βίας

Η ΕΕΔΑ σημειώνει επίσης ως ένα πολύ θετικό βήμα στον αγώνα για την αντιμετώπιση της διάκρισης βάσει του σεξουαλικού προσανατολισμού, τη δημιουργία και λειτουργία του **Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας** που συστήθηκε το 2011 με πρωτοβουλία και συντονισμό της ΕΕΔΑ και του Γραφείου της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (ΥΑ)⁴¹.

Πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως προκύπτει από την Ετήσια Έκθεση του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας για το έτος 2012, κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του καταγράφηκε μία μόνο **επίθεση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού**. Το γεγονός αυτό βέβαια δεν συνδέεται με την έλλειψη περιστατικών βίας που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου. Και ο ΣΤΠ ως Φορέας Προώθησης της Αρχής της Ίσης Μεταχείρισης αντιμετωπίζει παγίως το φαινόμενο της μικρής ροής αναφορών για θέματα διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού παρά το γεγονός ότι έχουν γίνει προσπάθειες ενημέρωσης και προσέγγισης της ΛΟΑΤ κοινότητας.

Παρά τα ανωτέρω, η ΕΕΔΑ με λύπη διαπιστώνει ότι το ΠΔ 132/2012 για τη δημιουργία ειδικών **Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας** αφορά πρόσωπα ή ομάδες προσώπων που θυματοποιούνται αποκλειστικά και μόνο λόγω «της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής ή του θρησκευματός τους». Επίσης, το κατατεθέν στη Βουλή νομοσχέδιο «Τροποποίηση του Ν 927/1979 (ΦΕΚ Α' 139/1979) και προσαρμογή του στην απόφαση πλαίσιο 2008/913/ΔΕ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου»

δεν περιλαμβάνει τη διάκριση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή/και ταυτότητας φύλου. Η ΕΕΔΑ τονίζει ότι τόσο στα ανωτέρω όσο και σε οποιαδήποτε κρατική πρωτοβουλία που στοχεύει στην αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η στοχοποίηση ατόμων λόγω διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού ή/και ταυτότητας φύλου. Για το λόγο αυτό η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την τροποποίηση με το άρθρο 66 του Ν 4139/2013 του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 79 του Ποινικού Κώδικα που προβλέπει ότι: «Η τέλεση της πράξης από μίσος προκαλούμενο λόγω της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής ή του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου του παθόντος συνιστά επιβαρυντική περίσταση και η ποινή δεν αναστέλλεται».

Νομοθεσία σχετική με την Ισότητα και τη μη-διάκριση

Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την επισήμανση στην Έκθεση των αδυναμιών του σχετικού νομοθετικού πλαισίου, υπενθυμίζοντας, αφενός, τις γενικές παρατηρήσεις της για την αποφυγή ωραιοποιήσεων της ελληνικής πραγματικότητας,⁴² και αφετέρου, τις συγκεκριμένες προτάσεις της για την τροποποίηση του **Ν 3304/2005**⁴³. Επισημαίνονται όσες δεν έχουν ληφθεί υπόψη και τονίζεται η ανάγκη για τα ακόλουθα:

1. Την ανάθεση στο ΣΤΠ, ο οποίος ανταποκρίνεται, ως Ανεξάρτητη Αρχή, στο γράμμα και το πνεύμα των κοινοτικών Οδηγιών 2000/43 και 2000/78 για την ίση μεταχείριση, σχετικά με τους εθνικούς φορείς προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, του κέντρου βάρους της προώθησης και του ελέγχου της τήρησης της εν λόγω αρχής από φυσικά και νομικά πρόσωπα του δη-

42. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ)», Έκθεση 2004.

43. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις σχετικά με το Ν 3304/2005 «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού» και προτάσεις σχετικά με την ανάγκη τροποποίησής του», Έκθεση 2010, σελ. 69-70.

41. Βλ. ΕΕΔΑ, «Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας», Έκθεση 2011, σελ. 181.

μόσιου και του ιδιωτικού τομέα για όλα τα πεδία που καλύπτει η αρχή της ίσης μεταχείρισης, πλην εκείνου της πρόσβασης στα αγαθά και τις υπηρεσίες, όπου θα πρέπει να θεσμοθετηθεί η αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Καταναλωτή ως φορέα προώθησης της αρχής. Θα πρέπει, ταυτόχρονα, να προσαρμοστούν στη νέα αποστολή του ΣΤΠ οι συναφείς αρμοδιότητες όλων των λοιπών δημόσιων αρχών που ο Ν 3304/2005 καθιστά αρμόδιες (ΟΚΕ, ΣΕΠΕ και Τμήμα Ισότητας Ευκαιριών του Υπουργείου Εργασίας, Επιτροπή και Υπηρεσία Ίσης Μεταχείρισης του Υπουργείου Δικαιοσύνης). Αναγκαίο προαπαιτούμενο του προτεινόμενου ενισχυμένου ρόλου του ΣΤΠ είναι η ενίσχυσή του με έμπυχο δυναμικό και με πόρους, σε τέτοια έκταση ώστε να μπορέσει να εκπληρώσει, με την ίδια επάρκεια που επιδεικνύει σήμερα, τη νέα αποστολή του.

2. Την προσθήκη στο νόμο της απαγόρευσης των πολλαπλών διακρίσεων.

3. Την τροποποίηση σειράς άρθρων του νόμου με σκοπό την αποτροπή συγκάλυψης διακρίσεων κατ' επίκληση λόγων διαφορετικής ιθαγένειας και την ίση μεταχείριση των πολιτών τρίτων χωρών που ήδη απολαύουν προστασίας από το παράγωγο δίκαιο της ΕΕ.

4. Τις τροποποιήσεις σε σειρά άρθρων του νόμου που αφορούν το πεδίο εφαρμογής της ίσης μεταχείρισης, τις θετικές δράσεις, τις επαγγελματικές απαιτήσεις και τη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας, ώστε να καταστούν οι διατάξεις αυτές σύμφωνες με το γράμμα των Οδηγιών 2000/43 και 2000/78.

5. Τη βελτίωση της διατύπωσης και την ένταξη των δικονομικών διατάξεων των κοινοτικών οδηγιών (νομιμοποίηση των οργανώσεων για προσφυγές σε δικαστικές ή διοικητικές αρχές και μεταφορά του βάρους της απόδειξης στις πολιτικές και διοικητικές δίκες για θέματα διακρίσεων) στον ΚΠολΔ, τον ΚωδΔιοικΔικον και τον ΚωδΔιοικΔιαδικ.

6. Την τροποποίηση σειράς άρθρων του νόμου με σκοπό τη διευκόλυνση της νομιμοποίησης των ΜΚΟ ενώπιον δικαστικών αρχών, την αναγνώριση του ευμενούς (μόνον) δεδικοσμένου και την νομιμοποίηση των ΜΚΟ για άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον διοικητικής αρχής.

7. Την τροποποίηση του Ν 3226/2004 για

την παροχή νομικής βοήθειας σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος, με σκοπό τη διευκόλυνση της νομικής συνδρομής σε περιπτώσεις άσκησης ενδίκων μέσων και βοηθημάτων για παραβιάσεις του Ν 927/1979 και του Ν 3304/2005.

Τέλος, η σοβαρότητα πρόσφατου περιστατικού που αφορούσε την έκθεση της ανθρωπίνης αξίας μεγάλου αριθμού γυναικών ασθενών και θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης⁴⁴, αναδεικνύει ένα επιπλέον νομοθετικό κενό σε ό,τι αφορά την προστασία δικαιωμάτων των οροθετικών στο HIV ατόμων, με αποτέλεσμα όπως κατά το παρελθόν έχει επισημάνει η ΕΕΔΑ, να καθίσταται αναγκαία η συμπερίληψη της **οροθετικότητας** στους λόγους διάκρισης του Ν 3304/2005⁴⁵.

Εκπαίδευση και μη-διάκριση

Η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι η Έκθεση πρέπει να κάνει αναφορά στην εκπαίδευση **ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες**. Η ΕΕΔΑ είχε κατά το παρελθόν προβάλει συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με την εφαρμογή του Ν 3699/2008 «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»⁴⁶, οι οποίες όχι μόνο δεν ελήφθησαν υπόψη, αλλά έκτοτε υπήρξε ιδιαίτερη οπισθοδρόμηση, με την κατάργηση πολλών από τις παλαιές δομές.

Εκφράζοντας την ανησυχία της για την εν γένει αποδόμηση της Ειδικής Αγωγής και λαμβάνοντας υπόψη και τις πρόσφατες καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού⁴⁷, η ΕΕΔΑ επανέρχεται

44. ΕΕΔΑ, Δελτίο Τύπου σχετικά με την προστασία της ανθρωπίνης αξίας των ασθενών και των θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης, 25.5.2012.

45. ΕΕΔΑ, «Ζητήματα προστασίας δικαιωμάτων οροθετικών στο HIV ατόμων», Έκθεση 2011, σελ 52.

46. ΕΕΔΑ, «Προτάσεις της σχετικά με την εφαρμογή του Ν 3699/2008, «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»», Έκθεση 2009, σελ. 35 επ.

47. Committee on the Rights of the Child, Concluding Observations: Greece, op. cit., παρ. 50-51. Η Επιτροπή ιδίως καλεί την Ελλάδα να διασφαλίσει στα άτομα με αναπηρία το δικαίωμα επιλογής του σχολείου που τα ίδια προτιμούν ή την μετακίνηση τους μεταξύ των γενικών σχολείων και αυτών για ειδικές ανάγκες με σεβασμό των ύψιστων συμφερόντων τους.

συνοπτικά επί των προτάσεών της.

Τονίζοντας την ανάγκη για συνεκπαίδευση, δηλαδή για την εκπαίδευση όλων των παιδιών στα γενικά σχολεία, με βάση ένα σύστημα το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τις ικανότητες και τις ανάγκες του κάθε παιδιού ξεχωριστά και δεν θα ευνοεί τη δημιουργία «ειδικών» ομάδων, ενώ θα αποκλεισμό, η ΕΕΔΑ διατυπώνει προτάσεις για: α) ζητήματα δομών και β) την αντιμετώπιση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, καλώντας σε έκδοση των ΠΔ και ΥΑ που προβλέπονται στο άρθρο 34 του Ν 3699/2008.

Συγκεκριμένα, για τα ζητήματα δομών: (α) η ΕΕΔΑ τονίζει την ανάγκη δημιουργίας Κέντρων Πρώιμης (ή Έγκαιρης) Παρέμβασης και Κέντρα Εκπαίδευσης Καθημερινής Διαβίωσης, ενώ για τις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ), αναγκαία κρίνει την κατασκευή σχολικών κτιρίων με τις απαραίτητες προδιαγραφές προσβασιμότητας και λειτουργικότητας για όλους τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Προκρίνεται επίσης ο καθορισμός του αναλυτικού προγράμματος εκπαίδευσης για τις ΣΜΕΑΕ, ώστε να καλύπτονται οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των μαθητών από τους κατάλληλους δασκάλους, την παρακολούθηση της εφαρμογής του Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης, ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή συνέχιση της εκπαίδευσης κάθε μαθητή, καθώς και την άμεση πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού και τοποθέτησή του από την έναρξη του σχολικού έτους. Αναγκαία κρίνεται και η άμεση έκδοση των προβλεπόμενων από τον Ν 3699/2008 ΠΔ και Υπουργικών Αποφάσεων, ώστε να ρυθμίστούν όλα τα θέματα που αφορούν: α) τη διαδικασία επιλογής των Συμβούλων Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (άρθρο 34, παρ.1) και κάθε λεπτομέρεια που αφορά τα καθήκοντα, τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις τους, β) τον ορισμό των τυπικών προσόντων διορισμού του ΕΠ, ΕΕΠ και ΕΒΠ και κάθε λεπτομέρεια που αφορά τα κριτήρια, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία πρόσληψης του προσωπικού Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (άρθρο 34, παρ. 1 (β)). Κρίσιμη είναι και η λειτουργία Τάξεων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και Τμημάτων Ένταξης καθώς και η ενσωμάτωση νέων ειδικοτήτων στο διδακτικό προσωπικό. Τέλος, παραπέμπουμε στα επιμέρους

μέτρα που πρέπει να ληφθούν στο πλαίσιο των Κέντρων Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕΔ-ΔΥ) τονίζοντας την ανάγκη δημιουργίας πλαισίου συνεργασίας και επιμερισμού αρμοδιοτήτων μεταξύ Ιατροπαιδαγωγικών Κέντρων (ΙΠΔ) και ΚΕΔ-ΔΥ, καθώς και κατοχύρωσης του δικαιώματος προσφυγής των γονέων σε Δευτεροβάθμια Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή Αξιολόγησης.

(β) Σε ό,τι αφορά τα ζητήματα ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι δυσκολίες των μαθητών με γλωσσικές διαταραχές ή νευρολογικές ή ψυχικές παθήσεις, καθώς και αυτών που έχουν προβλήματα ακοής, προβλήματα όρασης ή ανήκουν στο αυτιστικό φάσμα. Επίσης, ενώ πολύ θετική κρίνεται η αναγνώριση της ΕΝΓ και της Braille ως πρώτης γλώσσας για τα παιδιά με προβλήματα ακοής και τα παιδιά με προβλήματα όρασης αντιστοίχως, καθώς και η προϋπόθεση επαρκούς γνώσης για την πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού στα σχολεία όπου φοιτούν οι μαθητές με αυτά τα προβλήματα, κρίνουμε ότι είναι απαραίτητο: α) ο Εθνικός Φορέας Πιστοποίησης της Επαρκούς Γνώσης της ΕΝΓ και της Braille («ΕΝΟΡΑΣΙΣ») να επωφεληθεί, ειδικά δεδομένης της περιορισμένης (επταμελούς) σύνθεσής του, από την εμπειρία της Ομοσπονδίας Κωφών Ελλάδας και του Κέντρου Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών, αρμόδιων έως τώρα φορέων, και β) να εκδοθούν βιβλία και να δημιουργηθεί υλικοτεχνική υποδομή ειδικά προσαρμοσμένα στα προβλήματα ακοής και όρασης των μαθητών.

Αλλοδαποί πολίτες

Με τις παρατηρήσεις της επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διαβούλευσης «**Πολιτική συμμετοχή ομογενών και αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα και μακροχρόνια στην Ελλάδα**», το 2010, η ΕΕΔΑ⁴⁸ είχε χαιρετίσει την συγκεκριμένη νομο-

48. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διαβούλευσης «Πολιτική συμμετοχή ομογενών και αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα και μακροχρόνια στην Ελλάδα»», Έκθεση 2010, σελ. 33 επ. Βλ. και

θετική πρωτοβουλία που συνιστούσε ένα εξαιρετικά σημαντικό βήμα, με στόχο την ουσιαστική ενσωμάτωση των νομίμων μεταναστών που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα για αρκετά χρόνια και κυρίως των παιδιών τους που γεννήθηκαν ή μεγάλωσαν εδώ. Η ΕΕΔΑ έκρινε ότι η πρωτοβουλία αυτή κινούνταν στη σωστή κατεύθυνση και στηριζόταν σε δύο πυλώνες, οι οποίοι πρέπει να χαρακτηρίζουν κάθε μέτρο και πρακτική που άπτεται των ζητημάτων της μετανάστευσης: αφενός, το σεβασμό και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του συνόλου των ατόμων που διαβιούν στην ελληνική επικράτεια, και αφετέρου, τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής αυτού του συνόλου, σε συνδυασμό με την εγγύηση της ασφάλειας των συνόρων. Εξάλλου η συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία επιχειρούσε να εξασφαλίσει την πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων των ατόμων που νόμιμα και μακροχρόνια αποτελούν κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας συμβάλλοντας στη γενική ευημερία του τόπου, ενώ παράλληλα καθιστούσε σαφή τη στάση της ελληνικής Πολιτείας απέναντι στην παράνομη μετανάστευση.

Με την υπ' αριθμόν όμως 460/2013 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) κρίθηκαν αντισυνταγματικές οι διατάξεις των άρθρων 1Α του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας και 14-21 και 24 του Ν 3838/2010 (ΦΕΚ Α 49/24.3.2010: **Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις**) και ακυρώθηκαν αντίστοιχα οι αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών για την απονομή ιθαγένειας σε αλλοδαπούς λόγω γέννησης στην Ελλάδα από αλλοδαπό γονέα - αλλοδαπούς γονείς με τουλάχιστον 5 ή 5+ έτη παραμονής και λόγω φοίτησης σε ελληνικό σχολείο, καθώς και για τη συμμετοχή αλλοδαπών στις δημοτικές εκλογές.

Ενώ το ζήτημα της συμμετοχής των αλλοδαπών στις δημοτικές εκλογές σκόπιμο είναι πλέον να αντιμετωπιστεί με συνταγματική αναθεώρηση, το σχέδιο νόμου για την « Κύρωση του Κώδι-

κα μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης » ρυθμίζει την κατάσταση των μεταναστών δεύτερης γενιάς προβλέποντας τη χορήγηση άδειας διαμονής πενταετούς διάρκειας σε « ενήλικες πολίτες τρίτων χωρών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα ή έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς έξι τάξεις ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα, πριν την ενηλικίωσή τους και διαμένουν νόμιμα στη χώρα » (άρθρο 109). Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει τη χορήγηση άδειας διαμονής μακράς διάρκειας για τους **μετανάστες δεύτερης γενιάς**, παρατηρώντας βέβαια ότι θεμελιώδης προϋπόθεση για την πλήρη και ουσιαστική ένταξη αυτών αποτελεί η δυνατότητα απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας⁴⁹.

Εθνικοί Θεσμοί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Η ΕΕΔΑ κρίνει σκόπιμη την αυτόνομη αναφορά στο έργο της ως **εθνικού μηχανισμού προστασίας των δικαιωμάτων και ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου** της Πολιτείας.

Υπενθυμίζεται πως πηγή έμπνευσης για την κατάρτιση του ιδρυτικού νόμου της ΕΕΔΑ ήταν οι Αρχές των Παρισίων (*Paris Principles*) που υιοθετήθηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ Α/RES/48/134, 20.12.1993) και αργότερα από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Και οι δύο αυτοί διεθνείς οργανισμοί προωθούν επί σειρά ετών τη σύσταση Εθνικών Μηχανισμών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Ο βαθμός συμμόρφωσης και εναρμόνισης με τις Αρχές των Παρισίων αποτελεί τη βάση αξιολόγησης – και κατά τακτά χρονικά διαστήματα, επαναξιολόγησης – των Εθνικών Θεσμών από το Διεθνές Συντονιστικό Όργανο των Εθνικών Θεσμών. Με βάση την αξιολόγηση αυτή τους αποδίδεται status A (πλήρης συμμόρφωση), B (ελλιπής συμμόρφωση), ή C (ανεπαρκής συμμόρφωση), το οποίο και καθορίζει τη δυνατότητά τους να συμμετέχουν σε μία σειρά από μηχανισμούς του ΟΗΕ (συνεργασία με Treaty Bodies, Special Procedures, Universal Periodic Review, κλπ), του Συμβουλίου της Ευρώπης (Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, CPT, κλπ), και της ΕΕ

ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Νόμου 3386/2005 (ΦΕΚ Α' 212) «Είσοδος και διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια»», Έκθεση 2005, σελ. 143 επ.

49. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Νόμου 3386/2005 (ΦΕΚ Α' 212) «Είσοδος και διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια»», Έκθεση 2005, σελ. 152.

(Οργανισμό θεμελιωδών Δικαιωμάτων, κλπ), και να συνδιαμορφώνουν το διεθνές τοπίο αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στη χώρα. Στην ΕΕΔΑ έχει αποδοθεί, ήδη από το 2001, **βαθμός διαπίστευσης Α (πλήρης εναρμόνιση)**.

Επιπλέον, ειδική μνεία είναι σκόπιμο να γίνει στη συμβολή της ΕΕΔΑ στη λειτουργία θεσμών όπως οι Επιτροπές Προσφυγών και η Υπηρεσία Ασύλου, οι Επιτροπές Μετανάστευσης και οι Επιτροπές Πολιτογράφησης.

Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου **στο σχολείο**, η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την πρόσφατη ανακοίνωση από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων της πρόθεσης προώθησης **δράσεων για τη σωστή και δημοκρατική πολιτική διαπαιδαγώγηση** της νέας γενιάς και τη θωράκισή της απέναντι σε **ναζιστικές και ρατσιστικές πρακτικές**.

Εντούτοις, η ΕΕΔΑ διατηρεί την ανησυχία της για την **απουσία μίας ολιστικής προσέγγισης** στο ζήτημα της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα, γεγονός που εύκολα διακρίνεται στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Άρθρα 3 και 23

Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών (παρ. 7 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Η Επιτροπή εστιάζει στην ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών ζητώντας συγκεκριμένα την προσαρμογή της ποινικής νομοθεσίας (α) και τη λήψη μέτρων αφενός για αφύπνιση επί του συγκεκριμένου προβλήματος (β) και αφετέρου για την προστασία των θυμάτων (γ).

(α) Σε σχέση με το **νομοθετικό πλαίσιο**, η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την υιοθέτηση του Ν 3500/2006, ο οποίος μεταξύ άλλων ποινικοποιεί και το βιασμό εντός του γάμου. Η Επιτροπή είχε εκφράσει συγκεκριμένα την ανησυχία της για τη μη τιμώρησή του.

Ωστόσο, και παρά τις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ⁵⁰, ο νόμος δεν προέβη σε συνολική ρύθμιση του προβλήματος της ενδοοικογενειακής βίας καθώς ούτε θίγει την ουσία του ούτε πλήττει τα αίτια του. Όπως άλλωστε επισημαίνει και η ίδια η Έκθεση αλλά και όπως προκύπτει και από τις πλέον πρόσφατες καταληκτικές παρατηρήσεις για την Ελλάδα της Επιτροπής του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών⁵¹ και της Επιτροπής του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων⁵², το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας σε βάρος των γυναικών δεν εκλείπει.

Μάλιστα, γενικά, παρά τον μεγάλο αριθμό περιστατικών βίας κατά των γυναικών, **μειωμένος παραμένει ο αριθμός δίωξης και τιμωρίας των θυτών**. Ιδίως, η Επιτροπή του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων καλεί σε τροποποίηση του άρθρου 137Α ΠΚ, ώστε ο βιασμός και λοιπές μορφές σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών να προβλέπονται ρητά ως **μορφή βασανιστηρίου** κι όχι απλώς ως «σοβαρή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας».

Τέλος, και σχετικά με το ευρύτερο νομοθετικό πλαίσιο, σημειώνουμε την υπογραφή από την Ελλάδα της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, στις 15 Μαΐου 2001, της οποίας όμως απαιτείται και η επικύρωση.

(β) Η γενικότερη αφύπνιση επί του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας παραμένει μία ανοικτή πρόκληση για την Ελλάδα. Εμπόδιο σε αυτήν στέκεται η διαιώνιση **πατριαρχικών συμπεριφορών και βαθειά ριζωμένων στερεοτύπων** σχετικά με τον ρόλο και τις ευθύνες των γυναικών και των αντρών, καθώς και πρακτικών που δημιουργούν διακρίσεις. Ειδικά η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών εκφράζει την ανησυχία της για την απουσία κρατικών μέτρων με σκοπό την εξάλειψη των

50. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Νομοσχεδίου «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας»», Έκθεση 2005, σελ. 231 επ.

51. Committee on the Elimination of Discrimination against Women, Concluding observations: Greece, op. cit., παρ. 10 και 20-21.

52. Committee against Torture, Conclusions and Recommendations: Greece, op. cit., παρ. 23.

στερεοτύπων και των αρνητικών παραδοσιακών αρχών και πρακτικών.

Προβληματισμό προκαλεί άλλωστε και η απουσία **μελετών** για τη διάσταση των φαινομένων βίας και των βαθύτερων αιτίων της καθώς και **στατιστικών στοιχείων** σχετικά με την βία κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής, με έμφαση στο φύλο, την ηλικία, τη μειονοτική/εθνοτική κατάσταση και τη σχέση μεταξύ θύματος και θύτη.

(γ) Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει τα μέτρα προστασίας των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας που εντάσσονται στο «Εθνικό Σχέδιο για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας κατά των Γυναικών 2009-2013», επισημαίνει όμως ταυτόχρονα ότι η **αποτελεσματική πρόσβαση στην δικαιοσύνη** δεν εξασφαλίζεται πάντα στις γυναίκες θύματα. Ενώ εκφράζει την ικανοποίησή της για την υιοθέτηση του Ν 4055/2012 με τον οποίο καταργείται η υποχρέωση καταβολής παραβόλου για την υποβολή έγκλησης για τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας, η ΕΕΔΑ τονίζει ότι το υψηλό κόστος διεξαγωγής των δικών και η άγνοια των δικαιωμάτων τους και των τρόπων προάσπισής τους από τις ίδιες τις γυναίκες συνεχίζουν να αποτελούν εμπόδιο στη διεκδίκηση της προστασίας τους.

Εφαρμογή του δικαίου της Σαρία στο οικογενειακό και κληρονομικό δίκαιο των μελών της Μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη (παρ. 8 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Η Επιτροπή εκφράζει ανησυχία για τη μη εφαρμογή του γενικού εθνικού δικαίου στις γυναίκες της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης σε θέματα **οικογενειακού** και **κληρονομικού** δικαίου και επιμένει στην ανάγκη να γίνει προσπάθεια, ώστε οι μουσουλμάνες να συνειδητοποιήσουν τα δικαιώματά τους και τις δυνατότητες άσκησης ένδικων βοηθημάτων και μέσων, και να επωφεληθούν από τις διατάξεις του αστικού δικαίου. Η Έκθεση δεν φαίνεται να απαντά πλήρως σε αυτά.

Έχοντας επανειλημμένως τοποθετηθεί επί του θέματος και λαμβάνοντας υπόψη τις πρόσφατες καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά

των Γυναικών⁵³, η ΕΕΔΑ συνεχίζει να παρατηρεί τη μη εφαρμογή του γενικού ελληνικού δικαίου στην μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης σε σχέση με το γάμο και την κληρονομική διαδοχή και τη μη **εναρμόνιση** της εφαρμογής του τοπικού δικαίου της Σαρία και του γενικού ελληνικού δικαίου με τις περί **μη διάκρισης** διατάξεις της Σύμβασης.

Ανησυχία άλλωστε προκαλεί και η **προ ημερών απόφαση του Αρείου Πάγου** με αριθμό 1862/2013 (Γ' Τμ.), η οποία σε υπόθεση κληρονομικού δικαίου μελών της μουσουλμανικής κοινότητας της Θράκης αρνήθηκε την εφαρμογή των διατάξεων του Αστικού Κώδικα κρίνοντας ότι «(...) εφαρμοστέο δίκαιο για τη ρύθμιση της κληρονομικής διαδοχής του κληρονομούμενου αδελφού και συζύγου των διαδίκων είναι το κληρονομικό δίκαιο του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου, που αποτελεί εσωτερικό δίκαιο και εφαρμόζεται ειδικά για τους Έλληνες υπηκόους, μουσουλμάνους στο θρήσκευμα, αφού τα κληρονομικά ακίνητα ανήκουν στην κατηγορία της καθαρής ιδιοκτησίας (μούλκια) και συνεπώς η ένδικη δημόσια διαθήκη θεωρείται ανίσχυρη και δεν παρήγαγε έννομο αποτέλεσμα, καθόσον το εφαρμοστέο στην περίπτωση αυτή Ιερό Μουσουλμανικό Δίκαιο δεν αναγνωρίζει αντίστοιχο θεσμό».

Σχετικά με τα ζητήματα γάμου, όπως έχει, επίσης, ήδη επισημάνει η ΕΕΔΑ η σύναψη γάμου **δι' αντιπροσώπου** είναι αντίθετη προς την ελληνική δημόσια τάξη και προς ρητές διατάξεις επικυρωμένων από την Ελλάδα διεθνών συνθηκών, και συνεπώς, ο μουσουλμανικός γάμος, που συνάπτεται δι' αντιπροσώπου είναι ανυπόστατος, όσον αφορά τον αντιπρόσωπο και τον άλλο μελλόνυμφο, και άκυρος, όσον αφορά τον αντιπροσωπευόμενο.

Γενικά επί της ισότητας των φύλων⁵⁴

Η ΕΕΔΑ έχει επανειλημμένως τοποθετηθεί

53. *Committee on the Elimination of Discrimination against Women, Concluding observations: Greece, op. cit., παρ. 36-37.*

54. *Αν και οι όροι «ισότητα ως προς το φύλο» ή «έμφυλη ισότητα» μπορεί να θεωρηθούν πιο δόκιμοι, διατηρείται στο παρόν η χρήση του όρου «ισότητα των φύλων» για λόγους συνέχειας με προηγούμενα κείμενα της ΕΕΔΑ.*

επί του ζητήματος της ισότητας των φύλων στην Ελλάδα κατά το διάστημα που καλύπτει η Έκθεση⁵⁵. Στο παρόν, σημειώνονται τα ακόλουθα:

Ο Ν 3896/2010

Η ΕΕΔΑ χαιρέτισε καταρχήν την ψήφιση του Ν 3896/2010 «Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006 και άλλες συναφείς διατάξεις» και τη λήψη υπόψη σειρά παρατηρήσεων της.

Το ως άνω νομοθετικό κείμενο όμως δεν στερείται ατελειών. Επισημαίνεται αρχικά ότι δεν περιλαμβάνεται στο νόμο σαφής και σύμφωνος προς το δίκαιο ΕΕ ορισμός της **επαγγελματικής κατάρτισης** με αποτέλεσμα να μην εξυπηρετείται η ασφάλεια δικαίου, ενώ το άρθρο 19 «Θετικά μέτρα» δεν ανταποκρίνεται στις επιταγές του άρθρου 116 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο, κατά το γράμμα του και τη νομολογία του ΣΤΕ, εισάγει

υποχρέωση όλων των κρατικών οργάνων. Ειδικότερα, η συνταγματική αυτή διάταξη «*υποχρεώνει τον νομοθέτη, κοινό ή κανονιστικό, αλλά και τα λοιπά όργανα του Κράτους*», να λαβαίνουν, σε όλους τους τομείς, τα θετικά μέτρα υπέρ των γυναικών που είναι «*πρόσφορα και αναγκαία*» προς «*επίτευξη του μέγιστου δυνατού θετικού αποτελέσματος*», για να μειωθούν οι ανισότητες, έως ότου εγκαθιδρυθεί πραγματική ισότητα των φύλων⁵⁶. Επίσης, το άρθρο 116 παρ. 2 του Συντάγματος ορίζει ότι τα θετικά μέτρα πρέπει να στοχεύουν σε εξάλειψη των «ανισοτήτων» (έννοια ευρύτερη από την έννοια των «διακρίσεων» που χρησιμοποιεί το άρθρο 19 Ν 3896/2010).

Επιπλέον, δεν παρέχεται **αυτοτελές προσωπικό δικαίωμα γονικής άδειας** αμειβόμενης σε όλους τους εργαζόμενους και όλες τις εργαζόμενες⁵⁷, ενώ το άρθρο 3 παρ. 4 σχετικά με την προστασία της μητρότητας δεν ανταποκρίνεται στη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις επιταγές του άρθρου 21 παρ. 1 και 5 του Συντάγματος, ώστε να εγγυάται πιο αποτελεσματική προστασία της μητρότητας. Ιδίως στον ιδιωτικό τομέα, οι γυναίκες υφίστανται δυσμενή μεταχείριση ως προς την πρόσβαση σε απασχόληση και τους όρους εργασίας, όχι μόνο όταν είναι έγκυες ή λεχώνες, αλλά και όταν έχουν μικρά παιδιά, ή είναι έγγαμες και σε ηλικία τεκνοποιίας⁵⁸.

55. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με το Σχέδιο Νόμου «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας», Έκθεση 2006, σελ. 101 επ., ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης «Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006», Έκθεση 2008, σελ 89 επ., ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης «Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006», που ελήφθησαν υπόψη», Έκθεση 2009, σελ 148 επ., ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης «Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006 και άλλες συναφείς διατάξεις», Έκθεση 2010, σελ. 131 επ. και ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί της 7ης Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας (2005-2008) στην Επιτροπή του ΟΗΕ για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW)», Έκθεση 2010, σελ. 136 επ.

56. ΣΤΕ 2831/2003, 2832-2833/2003, 3027-3028/2003, 3185, 3187-3189/2003 και 192/2004.

57. Βλ. ιδίως ΕΕΔΑ, «Απόφαση σχετικά με τη συμφιλίωση οικογενειακού και επαγγελματικού βίου, ενόψει και της ενσωμάτωσης στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2002/73/ΕΚ», Έκθεση 2005, σελ. 205 επ.

58. Η **προστασία της μητρότητας** αποκτά ιδιαίτερο βάρος και υπό το φως των παρατηρήσεων της Ειδικής έκθεσης του ΣΤΠ 2012 για το «Φύλο και εργασιακές σχέσεις»: «Παρ' ότι η ανεργία και η απασχόληση σε επισφαλείς μορφές εργασίας παραμένουν υψηλότερες στις γυναίκες, διαπιστώνεται πως εκείνες που βρίσκονται σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή έχουν μόλις επιστρέψει από άδεια μητρότητας διατρέχουν μεγαλύτερους κινδύνους να υποστούν τα παραπάνω ενδεχόμενα. (...) Ακόμη και στο Δημόσιο η εγκυμοσύνη και η μητρότητα εξακολουθούν να έχουν αρνητικά επακόλουθα στην επαγγελματική ανέλιξη των γυναικών και στην ανάληψη εκ μέρους τους θέσεων ευθύνης. (...) Η λήψη αδειών μητρότητας, ανατροφής και επαπειλούμενης κύησης συχνά καταλογίζεται σε βάρος τους, ενώ επηρεάζεται η υπηρεσιακή τους εξέλιξη και η μισθολογική τους κατάσταση. Οι αρνητικές αυτές συνέπειες παρατηρούνται παρόλο που από την κοινοτική νομολογία διαφαίνεται η υποστήριξη της θέσης ότι πρέπει να παρέχονται στις εργαζόμενες αντισταθμί-

Τέλος, ανεπαρκές κρίνεται το νομοθετικό πλαίσιο σε σχέση με τη διασφάλιση της **αποτελεσματικής παροχής** δικαστικής προστασίας στις γυναίκες θύματα, καθώς, μεταξύ άλλων, δεν προβλέπεται η δυνατότητα **νομιμοποίησης νομικών προσώπων και ενώσεων προσώπων** να ασκούν στο δικό τους όνομα τα δικαιώματα του θύματος διακρίσεων ενώπιον δικαστηρίων και άλλων αρχών.

Εργασία και ισότητα των φύλων

Παρά την υιοθέτηση του Ν 3896/2010 και των μέτρων στα οποία αναφέρεται η Έκθεση, η **απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων λόγω της οξυνόμενης οικονομικής κρίσης και των διαδοχικών μέτρων λιτότητας** διαρκώς επιδεινώνουν τη θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας, καθιστώντας τες ακόμα πιο ευάλωτες.

Λαμβάνοντας υπόψη και τις πρόσφατες καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών⁵⁹, η ΕΕΔΑ εκφράζει την ανησυχία της για την περιθωριοποίηση των γυναικών στην αγορά εργασίας όπως αυτή αντανakλάται στα **υψηλά ποσοστά ανεργίας των γυναικών** (31% έναντι 24% των ανδρών) και στην υπερεκπροσώπηση τους στις επισφαλείς μορφές εργασίας, καθώς και για τις αρνητικές συνέπειες που έχει γι' αυτές η **εφαρμογή πληθώρας διατάξεων για τα εργασιακά και ασφαλιστικά ζητήματα**.

Επίσης η **ανατροπή της ιεραρχίας των ΣΣΕ και η αποδυνάμωση των ΕΓΣΣΕ και των κλαδικών ΣΣΕ**, σε όφελος των επιχειρησιακών ΣΣΕ, θίγουν ιδιαίτερα τις γυναίκες κυρίως ως προς το

ζήτημα των ίσων όρων αμοιβής για εργασία ίσης αξίας και συνακολουθώντας την έξαρση του χάσματος αμοιβών. Άλλωστε, το περιεχόμενο της ΕΓΣΣΕ δεν υπήρξε ποτέ μονοσήμαντα οικονομικό, αποτελώντας και ένα κορυφαίο εργαλείο προώθησης και προστασίας ενιαίων όρων αμοιβής και εργασίας για όλους τους εργαζόμενους στην ελληνική επικράτεια χωρίς διακρίσεις.

Ανησυχία προκαλεί επίσης και η διαρκής μείωση των (ήδη ανεπαρκών) **δομών φροντίδας** παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων και άλλων κοινωνικών δομών που περιορίζει τις δυνατότητες απασχόλησης των γυναικών ή τις εγκλωβίζει σε θέσεις εργασίας με μειωμένα δικαιώματα, διαιωνίζοντας και τα στερεότυπα φύλου, αφού δεν ενθαρρύνεται παράλληλα με κίνητρα η εμπλοκή των ανδρών στην φροντίδα αυτή. Ο εναρμονισμός οικιακής και επαγγελματικής ζωής πρέπει να αφορά γυναίκες και άνδρες. Έξαρση των διακρίσεων, ιδιαίτερα των πολλαπλών (λόγω φύλου και φυλετικής ή/και εθνοτικής καταγωγής, ηλικίας κλπ.) παρατηρείται επίσης σε βάρος των γυναικών που απασχολούνται στο **πλαίσιο εργολαβικών αναθέσεων**, οι οποίες επιτείνονται σε περίπτωση συνδικαλιστικής δράσης τους⁶⁰.

Ειδικά για τον δημόσιο τομέα, η ΕΕΔΑ, λαμβάνοντας υπόψη και την **Έκθεση της Υψηλού Επιπέδου Αποστολής της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας στην Ελλάδα τον Σεπτέμβριο του 2011**⁶¹, τονίζει το γεγονός ότι οι 30.000 απολύσεις δημοσίων υπαλλήλων καθώς και οι περικοπές στις συντάξεις για τους κάτω των 55 ετών, θίγει κατά πολύ περισσότερο τις γυναίκες, ειδικά αν ληφθεί υπόψη, για την τελευταία αυτή περίπτωση, ότι κατά το παρελθόν ήταν οι γυναίκες που θεμελιώναν δικαίωμα σύνταξης στην ηλικία των 50 αν είχαν καλύψει συγκεκριμένο αριθμό ετών προϋπηρεσίας και είχαν ακόμη ανήλικα τέκνα.

Άλλωστε, οι γυναίκες εξακολουθούν να διεκδικούν ίσες ευκαιρίες και ισότιμη επαγγελματική εξέλιξη σε **εργασιακά περιβάλλοντα του δημόσιου τομέα**, όπως είναι οι ένοπλες δυνάμεις και τα σώματα ασφαλείας, για τα οποία τα στερεότυπα παραμένουν ενεργά.

σματα ικανά να εξισορροπούν τις επιπτώσεις που έχουν η μητρότητα και οι σχετικές με αυτήν άδειες στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους.» Μάλιστα, στις πρόσφατες καταληκτικές παρατηρήσεις της η Επιτροπή του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών εκφράζει τις ανησυχίες της για το γεγονός ότι η εφαρμογή των Ν 3896/2010 και 3996/2011 για την αντιμετώπιση των άδικων απολύσεων και την παράταση της περιόδου κατά την οποία οι εργαζόμενες μητέρες δεν μπορούν να απολυθούν μετά την άδεια μητρότητας σε 18 μήνες, έχει ως αποτέλεσμα να τους προσφέρονται θέσεις εργασίας με μειωμένα δικαιώματα. βλ. και ΚΟΥΚΟΥΛΗ-ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ Σ., «Συνταξιοδότηση και εναρμόνιση οικογένειας και εργασίας», ΕΔΚΑ 2009, σελ. 753-785.

59. Committee on the Elimination of Discrimination against Women, Concluding observations: Greece, op. cit., παρ. 28.

60. ΕΕΔΑ, «Δικαιώματα των εργαζομένων και συνθήκες εργασίας στο πλαίσιο των εργολαβικών αναθέσεων», Έκθεση 2009, σελ. 69 επ.

61. Παρ. 320-321.

Στις ως άνω παρατηρήσεις προστίθεται η ανάγκη **ενίσχυσης της Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ)**, και του **ΣτΠ**, ιδίως σε ό,τι αφορά τον ρόλο του στην εξωδικαστική διαμεσολάβηση - σε μία εποχή που και οι δύο φορείς έχουν υποστεί μεγάλες περικοπές του προϋπολογισμού τους, πολλώ δε μάλλον λόγω του συνεχώς αυξανόμενου αριθμού των εργαζομένων που αδυνατούν να προσφύγουν στα δικαστήρια για οικονομικούς λόγους.

Συνολικά, η ΕΕΔΑ συμμερίζεται την ανησυχία του ΣτΠ⁶² για το ενδεχόμενο **να ακυρωθεί η όποια πρόοδος** είχε συντελεστεί τα προηγούμενα χρόνια σχετικά με την απασχόληση και την ισότητα των φύλων, γεγονός που θα έχει ως αποτέλεσμα τη μη αξιοποίηση πολύτιμων ανθρωπινων πόρων, αλλά και την προσβολή του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας. Η ανεπάρκεια μέτρων πολιτικής για την ιδιαίτερα αυξημένη γυναικεία ανεργία, η μη ενθάρρυνση των ανδρών για την εμπλοκή τους στις λειτουργίες φροντίδας στο πλαίσιο της οικογένειας, το χάσμα αμοιβών γυναικών και ανδρών καθώς και η παρατηρούμενη «γυάλινη οροφή» στις γυναικείες εργασιακές διαδρομές, συνιστούν, εκτός των άλλων, και προβλήματα ιδιότητας του πολίτη, δικαιωμάτων και δημοκρατίας.

Συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και δημόσια ζωή

Η ΕΕΔΑ γενικά εκφράζει την ανησυχία της για την αρνητική περιρρέουσα ατμόσφαιρα του πολιτικού συστήματος που εμφανίζει ισχυρές αντιστάσεις στην αποδοχή της ισότιμης πολιτικής παρουσίας γυναικών σε όλες τις δομές πολιτικής εξουσίας. Τόσο τα πολιτικά κόμματα, με τις στρατηγικές ανάδειξης στελεχών και τις θέσεις στις οποίες κατά κανόνα τοποθετούν γυναίκες, όσο και ο γενικότερος **διάχυτος σεξισμός στη δημόσια ζωή**, αποτελούν εμπόδια για την άσκηση πολιτικών ρόλων από τις γυναίκες, με αποτέλεσμα η πολιτική ζωή να θεωρείται ένα κατεξοχήν ανδρικό πεδίο.

Ζητήματα οικογενειακού δικαίου

Σχετικά με την ισότητα των φύλων σε **ζητήματα οικογενειακού δικαίου** η ΕΕΔΑ τονίζει τις παρατηρήσεις της σχετικά με τα εξής: α) *Επώνυμο συζύγων*: Το άρθρο 1388 ΑΚ, που προβλέπει ότι η γυναίκα διατηρεί το επώνυμό της μετά το γάμο, τροποποιήθηκε ώστε «[μ]ε συμφωνία των συζύγων ο καθένας από αυτούς μπορεί να προσθέτει στο επώνυμό του το επώνυμο του άλλου» (άρθρο 28 Ν 3719/2008), με αποτέλεσμα η ρύθμιση αυτή να ανατρέπει τη συνέχιση της ταυτότητας της γυναίκας, μέσω των διαδοχικών αλλαγών επωνύμου, και συνεπώς είναι ασύμβατη με την αρχή της ισότητας των φύλων⁶³. β) *Γονική μέριμνα τέκνων εκτός γάμου*: Παρά την πρόταση της ΕΕΔΑ να μη θιγεί το άρθρο 1515 ΑΚ περί γονικής μέριμνας των εκτός γάμου τέκνων, ο Ν 3719/2008 αφήρεσε την προϋπόθεση συμφωνίας της μητέρας προκειμένου να ανατεθεί δικαστικά στον πατέρα που έχει αναγνωρίσει το τέκνο η άσκηση της γονικής μέριμνας ή τμήματός της. γ) *Εγκυρότητα γάμου*: Η ΕΕΔΑ έχει προτείνει να τροποποιηθεί το άρθρο 1350 παρ. 2 ΑΚ, που επιτρέπει την, κατόπιν δικαστικής απόφασης, τέλεση γάμου σε κατώτερη ηλικία, εφόσον αυτό επιβάλλεται από σπουδαίο λόγο, και να τεθεί για τέτοιες περιπτώσεις ως ελάχιστο όριο το 16^ο έτος.

Ουσιαστική ισότητα των φύλων σε όλους τους τομείς (gender mainstreaming)

Ευρύτερα, η ΕΕΔΑ καλεί σε αντιμετώπιση σεξιστικών συμπεριφορών και **στερεοτύπων** ως προς τους ρόλους και τις ευθύνες γυναικών και ανδρών στην οικογένεια και την κοινωνία αλλά και σε αποτελεσματική **ενσωμάτωση της αρχής της ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς (gender mainstreaming)**.

Προς την κατεύθυνση αυτή, η ΕΕΔΑ επισημαίνει και την ανάγκη προσαρμογής φορολογικών διατάξεων με σκοπό τη διασφάλιση της ισότητας των δύο φύλων κατά τη φορολόγηση της οικογένειας. Σημειώνοντας και τις σχετικές προτάσεις του ΣτΠ, η ΕΕΔΑ τονίζει την ανάγκη υι-

62. ΣτΠ, Ειδική Έκθεση 2012: «Φύλο και εργασιακές σχέσεις», <http://www.synigoros.gr/resources/docs/11eidikes-fylo--2.pdf>.

63. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Νόμου «Μεταρρυθμίσεις για την Οικογένεια, το Παιδί και την Κοινωνία», Έκθεση 2008, σελ. 56 επ.

οθέτησης νομοθετικής ρύθμισης για να παρέχεται η δυνατότητα στους συζύγους να υποβάλουν χωριστές φορολογικές δηλώσεις⁶⁴. Αλλά ακόμα και στην περίπτωση κοινής φορολογικής δήλωσης, προτείνεται η θέσπιση αυτοτελούς φορολογικής υποχρέωσης των συζύγων και χωριστή εκκαθάριση του φόρου τους με την κατάργηση του άρ. 61 παρ. 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Κατά τον τρόπο αυτό, όλοι οι έγγαμοι φορολογούμενοι θα υπάγονται στη γενική υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης, σύμφωνα με το νόμο, η κοινή δήλωση θα υπογράφεται και από τους δύο φορολογούμενους και η εκκαθάριση καθώς και κατά συνέπεια, η επιστροφή του φόρου θα γίνεται κατά κανόνα επίσης χωριστά για κάθε σύζυγο και στο όνομά του⁶⁵.

Τέλος, η ΕΕΔΑ σημειώνει τη σύσταση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για την κατάρτιση νομοσχεδίου με αντικείμενο την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας, και χαιρετίζει την υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013 της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων. Λαμβάνοντας όμως υπόψη και τις καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών⁶⁶ του ΟΗΕ, η ΕΕΔΑ εκφράζει την ανησυχία της για τις περικοπές στον προϋπολογισμό της ως άνω Γραμματείας, με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο η αυτοτέλειά της, καθώς και για το γεγονός ότι η Εθνική Επιτροπή για την Ισότητα μεταξύ Αντρών και Γυναικών μένει ανενεργή από το 2008.

Άρθρο 7

Ευθύνη των μελών της Αστυνομίας (παρ. 9 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Η ΕΕΔΑ εκφράζει αρχικά την ανησυχία της, για τη συχνότητα, την ένταση και τον χαρακτήρα των **περιστατικών αστυνομικής αυθαιρε-**

σίας, όπως αυτά άλλωστε επισημαίνονται και σε εκθέσεις ή αποφάσεις διεθνών οργάνων⁶⁷. Μεταξύ άλλων, η αυθαιρεσία αυτή εκφράζεται μέσω της **υπέρμετρης χρήσης βίας** κατά την αστυνομική διαδηλώσεων ή επιχειρήσεων διαχείρισης πλήθους, αλλά και κατά την σύλληψη και κράτηση, που μαρτυρεί εν τέλει την εμπέδωση ενός ολοκληρωμένου προτύπου αστυνομικής βίας. Ένας άλλος σημαντικός πόλος σύνδεσης της αστυνομικής πράξης με την αυθαιρεσία αποτελεί το **ρατσιστικό έγκλημα**. Η σύνδεση αυτή εκφράζεται δυστυχώς σε *περισσότερα του ενός επίπεδα*. Αρχικά, ανησυχία προκαλεί η αδυναμία, αδράνεια ή ισχυρή απροθυμία διερεύνησης από την αστυνομία των ρατσιστικών επιθέσεων ή η εμπλοκή των ίδιων των δυνάμεων ασφαλείας σε πράξεις ρατσιστικής βίας, καθώς και οι αυθαίρετες και ερειδόμενες αποκλειστικά σε ρατσιστικά κίνητρα προσαγωγές. Αλλά και οι στενές σχέσεις αστυνομικών δυνάμεων με ομάδες με προφανή ρατσιστικό χαρακτήρα ή και ακόμα η ίδια η αποκαλυφθείσα συμμετοχή μελών της ΕΛΑΣ σε ομάδες εμπλεκόμενες με το ρατσιστικό έγκλημα, **αποτελούν φαινόμενα που καθιστούν επείγουσα τη λήψη μέτρων για την απόδοση ευθυνών και τιμωρία των εμπλεκόμενων μελών των σωμάτων ασφαλείας**.

Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την πρόσφατη **διερεύνηση** από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη της σύνδεσης μελών των σωμάτων ασφαλείας με ομάδα εμπλεκόμενη με το ρατσιστικό έγκλημα. Σημειώνει επίσης την κατάρθεση του κυρωτικού νόμου του προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και επισημαίνει τα εξής:

Μηχανισμός διερεύνησης καταγγελιών για αστυνομική κακομεταχείριση

Κατόπιν καταδικαστικών αποφάσεων του ΕΔΔΑ για παραβίαση των άρθρων 2 και 3 της

64. ΣΤΠ, *Ενσωμάτωση προτάσεων του Συνηγόρου του πολίτη στην πρόσφατη φορολογική μεταρρύθμιση*, Οκτώβριος 2010.

65. ΣΤΠ, *Ειδική Έκθεση, Προτάσεις χαμηλού δημοσιονομικού κόστους*, Δεκέμβριος 2012.

66. *Committee on the Elimination of Discrimination against Women, Concluding observations: Greece, op. cit., παρ. 12.*

67. *Βλ. ιδίως Committee against Torture, Conclusions and Recommendations: Greece, op. cit., παρ.11 και Committee on the Elimination of Racial Discrimination, Concluding Observations: Greece, op. cit., παρ. 13.*

ΕΣΔΑ⁶⁸, εκθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (εφεξής ΕΠΒ),⁶⁹ του ΣΤΠ⁷⁰, της Επιτροπής του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων⁷¹ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας,⁷² που έχουν θέσει επανειλημμένως και το ζήτημα της ανεπαρκούς ή μη αποτελεσματικής διερεύνησης των καταγγελιών περί κακομεταχείρισης είτε στο πλαίσιο πειθαρχικού είτε και ακόμα δικαστικού ελέγχου, ο Ν 3938/2011 προβλέπει την ίδρυση ενός ανεξάρτητου και αποτελεσματικού **μηχανισμού διερεύνησης καταγγελιών για αστυνομική κακομεταχείριση**. Την πρωτοβουλία

αυτή χαιρέτισε αρχικά η ΕΕΔΑ και η ΕΠΒ⁷³.

Εντούτοις, πέραν του ότι το **Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας** ακόμα δεν λειτουργεί, η ΕΕΔΑ παρατηρεί ότι θεσμικά η λειτουργία του διέπεται από επιμέρους διατάξεις που δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες που καλείται να καλύψει και στο σκοπό που πρέπει να εκπληρώσει. Όπως παρατηρεί και η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων⁷⁴ ο ρόλος του εξαντλείται στην εξέταση του παραδεκτού των προσφυγών-καταγγελιών οι οποίες στη συνέχεια αναπέμπονται στο αρμόδιο πειθαρχικό όργανο των σωμάτων ασφαλείας για περαιτέρω διερεύνηση. Η ΕΕΔΑ καλεί σε αναμόρφωσή, βάσει των συστάσεων των διεθνών οργάνων ελέγχου, όπως τη Γνώμη του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα πρότυπα που πρέπει να πληροί ένας ανεξάρτητος και αποτελεσματικός μηχανισμός διερεύνησης καταγγελιών κατά της αστυνομίας, που στηρίζεται στη νομολογία του ΕΔΔΑ⁷⁵.

Εκπαίδευση αστυνομικών στα δικαιώματα του ανθρώπου

Η ΕΕΔΑ, επίσης, θα ήθελε να επισημάνει ότι, παρά τα όποια μέτρα καταστολής περιστατικών αυθαιρεσίας από τα σώματα ασφαλείας, η αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου περνάει μέσα από τη σωστή -αρχική και περιοδική- εκπαίδευση και επανεκπαίδευση των οργάνων της τάξης κυρίως στα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και σε μεθόδους ανακριτικής, ειδικά σε ό,τι αφορά την Αστυνομία⁷⁶. Η ΕΕΔΑ με δική της πρωτοβουλία είχε προτείνει στο Υπουργείο Εσωτερικών (στο οποίο είχε ενσωματωθεί το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης) την εκπόνηση και υλοποίηση ενός **προγράμματος εκπαίδευσης αστυνομικών στα δικαιώματα του**

68. Η Ελλάδα έχει καταδικαστεί 4 φορές για παραβίαση του άρθρου 2 της ΕΣΔΑ (βλ. ΕΔΔΑ, Μακαράτζης κατά Ελλάδας, 20.12.2004, ΕΔΔΑ, Καραγιαννόπουλος κατά Ελλάδας, 21.6.2007, ΕΔΔΑ, Celikku κατά Ελλάδας, 05.07.2007, ΕΔΔΑ, Λεωνίδης κατά Ελλάδας, 08.1.2009). Επίσης, 4 φορές για παραβίαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ εν προκειμένω για κακομεταχείριση των προσφευγόντων από την Αστυνομία (βλ. ΕΔΔΑ, Μπέκος και Κουτρόπουλος κατά Ελλάδας, 13.12.2005, ΕΔΔΑ, Zelilof κατά Ελλάδας, 24.5.2007, ΕΔΔΑ, Galotskin κατά Ελλάδας, 14.1.2010, ΕΔΔΑ, Στεφάνου κατά Ελλάδας, 22.4.2010).

69. CPT, Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 23 September to 5 October 2001, CPT/Inf (2002) 31 (20.11.2002), παρ. 11-22, Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 27 August to 9 September 2005, CPT/Inf (2006) 41 (20.12.2006), παρ.12-21, Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 20 to 27 February 2007, CPT/Inf (2008) 3 (8.2.2008), παρ. 11-20, Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 23 to 29 September 2008, CPT/Inf (2009) 20 (30.6. 2009), παρ. 10-18. Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 17 to 29 September 2009, CPT/Inf (2010)33 (17.11.2010), παρ. 16.

70. ΣΤΠ, Ετήσια Έκθεση 2006, σελ. 68-69, Ετήσια Έκθεση 2007, σελ. 68-69. Βλ. και Ειδική έκθεση: Πειθαρχική-δικαιοδική διερεύνηση καταγγελιών σε βάρος αστυνομικών υπαλλήλων, Ιούλιος 2004, <http://www.synigoros.gr/reports/astinomikoi.pdf>.

71. Committee against Torture, Conclusions and Recommendations: Greece, op. cit., παρ. 13.

72. ECRI, ECRI Report on Greece, CRI(2009)31 (15.9.2009), παρ. 175-179.

73. CPT, Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 19 to 27 January 2011, CPT/Inf (2012) 1 (10.1.2012), παρ. 88-90.

74. Committee against Torture, Conclusions and Recommendations: Greece, op. cit., παρ. 13.

75. Commissioner for Human Rights, Opinion concerning Independent and Effective Determination of Complaints against the Police, CommDH(2009)4 (12.3.2009).

76. Βλ. ΕΕΔΑ, «Οι συνθήκες κράτησης σε αστυνομικά κρατητήρια και χώρους κράτησης αλλοδαπών», Έκθεση 2010, σελ. 82 επ.

ανθρώπου. Η πρότασή της είχε γίνει κατ' αρχήν δεκτή από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου και στις 05.03.2009 πραγματοποιήθηκε στα γραφεία της ΕΕΔΑ η πρώτη συνάντηση της ομάδας εργασίας και συμφωνήθηκαν τα επόμενα βήματα και οι απαιτούμενες ενέργειες από την πλευρά του κάθε συμμετέχοντος.⁷⁷ Στις 08.07.2009 πραγματοποιήθηκε η δεύτερη συνάντηση της ομάδας εργασίας, όπου συζητήθηκαν εκτενώς οι εξελίξεις αναφορικά με το πρόγραμμα κατά το διάστημα που μεσολάβησε, εκτέθηκαν κάποιοι προβληματισμοί και κατατέθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις για την υλοποίηση του προγράμματος. Η ίδια η υλοποίηση όμως ουδόλως προχώρησε. Επιπλέον, μετά την αλλαγή της κυβέρνησης, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη δεν έλαβε υπόψη του τις προτάσεις της ως άνω ομάδας εργασίας και συνέστησε νέα ομάδα εργασίας για τα θέματα εκπαίδευσης, η οποία όμως περιλάμβανε μόνον υπηρεσιακά στελέχη. Παρά μάλιστα την επιστολή που απηύθυνε ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ στον Υφυπουργό Προστασίας του Πολίτη αρμόδιο για τα θέματα εκπαίδευσης των αστυνομικών, και την μεταξύ τους συνομιλία για το θέμα, το Δεκέμβριο του 2009, η ΕΕΔΑ δεν συμπεριλήφθηκε στη σχετική ομάδα εργασίας. Έως και τον Ιούλιο του 2010 η ομάδα του Υπουργείου δεν είχε ολοκληρώσει το έργο της.⁷⁸ Έως τώρα δεν έχουμε λάβει ενημέρωση σχετικά με τη συνέχιση ή μη των εργασιών της ομάδας εργασίας του Υπουργείου, γεγονός που γεννά **εύλογες αμφιβολίες ως προς την ύπαρξη βούλησης για ουσιαστικές αλλαγές στον τομέα της εκπαίδευσης των αστυνομικών σε ζητήματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων**. Η ΕΕΔΑ εκφράζει και πάλι τη βούλησή της αλλά και τη διαθεσιμότητά της να συνεργαστεί με το Υπουργείο σε όλο το φάσμα των σχετικών με την εκπαίδευση δράσεων.

Άρθρο 8

Ο αγώνας κατά της εμπορίας προσώπων (παρ. 10 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Σε ό,τι αφορά την εμπορία προσώπων η Επιτροπή εξέφρασε ανησυχία ιδίως για την απο-

σία αφενός **αποτελεσματικής προστασίας των θυμάτων εμπορίας**⁷⁹, πολλά εκ των οποίων είναι γυναίκες και παιδιά, και αφετέρου **μηχανισμών προστασίας μαρτύρων**.

Η ΕΕΔΑ εκφράζει την ικανοποίηση της για την κύρωση της **Σύμβασης του ΟΗΕ κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων της, με τον Ν 3875/2010**, που επιφέρει ορισμένες σημαντικές βελτιώσεις στην προστασία των θυμάτων, ανταποκρινόμενες σε συστάσεις της ΕΕΔΑ, γεγονός που αναφέρεται και στην Έκθεση. Ειδικότερα: α) τροποποιεί το άρθρο 323Α ΠΚ περί εμπορίας ανθρώπων, ώστε να καλύπτει και την εμπορία ιστών και την εκμετάλλευση προσώπων με εξαναγκασμό τους σε επαιτεία, β) επεκτείνει το πεδίο του Ν 3386/2005 σε όλους τους αλλοδαπούς, θύματα εμπορίας, γ) τροποποιεί το άρθρο 1 ΠΔ 233/2003 και αποσυνδέει την παροχή προστασίας από τη συνεργασία των θυμάτων με τις αρμόδιες αρχές, όπως είχε συστήσει η ΕΕΔΑ⁸⁰, δ) τροποποιεί το άρθρο 1 Ν 3386/2005, ώστε η προστασία για τα θύματα εμπορίας να επεκτείνεται στα θύματα παράνομης διακίνησης μεταναστών, ε) τροποποιεί το άρθρο 46 του ίδιου νόμου και επιμηκύνει την προθεσμία περίσκεψης σε 3 μήνες (από 1 μήνα), στ) προβλέπει μέτρα προστασίας μαρτύρων για αξιόποινες πράξεις εμπορίας ανθρώπων και παράνομης διακίνησης μεταναστών, ζ) τροποποιεί το άρθρο 1 παρ. 3 Ν 3226/2004 και παρέχει στα θύματα εμπορίας και παράνομης διακίνησης δικαίωμα σε νομική βοήθεια για τις ποινικές και αστικές αξιώσεις τους.

Σημειώνεται επίσης ότι η Ελλάδα έχει υπογράψει ήδη από το 2005 τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων, η οποία κυρώθηκε νομοθετικά προ ημερών.

Βέβαια, επισημαίνεται ότι η όποια βελτίωση του νομικού πλαισίου δεν αρκεί για την αντιμετώπιση

79. Η έμφαση στην αναγκαιότητα λήψης μέτρων για την αποτελεσματική προστασία των θυμάτων από τα Κράτη σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση του trafficking έχει άλλωστε επισημανθεί και από διεθνή δικαιοδοτικά όργανα όπως το ΕΔΔΑ στην υπόθεση Rantsev κατά Κύπρου και Ρωσίας (7.1.2010).

80. ΕΕΔΑ, «Θέσεις και προτάσεις για το ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων – η κατάσταση στην Ελλάδα», Έκθεση 2007, σελ. 105 επ.

77. Βλ. ΕΕΔΑ, Έκθεση 2008, σελ. 28-31.

78. Βλ. ΕΕΔΑ, Έκθεση 2009, σελ. 28-29.

της εμπορίας ανθρώπων και τονίζεται η ανάγκη **αποτελεσματικής εφαρμογής** των διατάξεων καθώς και **καταγραφής των στοιχείων** που αποδεικνύουν την ουσιαστική πρόληψη και προστασία των θυμάτων εμπορίας, σε επίπεδο δίωξης των δραστών, αλλά και αρωγής των θυμάτων⁸¹.

Σε σχέση με τα εκτεθέντα στην Έκθεση μέτρα για την προστασία των θυμάτων εμπορίας, που καταρχήν χαιρετίζει, η ΕΕΔΑ επισημαίνει την ανάγκη η στήριξη των θυμάτων μέσω τηλεφωνικών γραμμών να παρέχεται σε αρκετές γλώσσες, πέραν της ελληνικής, ενώ επίσης σημειώνει ότι η προστασία των θυμάτων συνεχεται με την κοινωνική επανένταξη τους με αποτέλεσμα να είναι αναγκαία η λήψη μέτρων για την πρόσβαση τους στην αγορά εργασίας.

Διαπιστώνεται ωστόσο, η απουσία ειδικών μέτρων για την αντιμετώπιση του φαινομένου εμπορίας ενηλίκων και ανηλίκων Ρομά, που παρουσιάζει ιδιαίζουσες προκλήσεις και ιδιαιτερότητες πρέπει να εκτιμάται ξεχωριστά. Μάλιστα, η ΕΕΔΑ, συμμεριζόμενη την ανησυχία που εκφράζεται από την Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων⁸² στις συστάσεις της μετά από την εξέταση της 5^{ης} περιοδικής έκθεσης της χώρας, επισημαίνει την ανάγκη διερεύνησης της υπόθεσης εξαφάνισης 502 ανήλικων Ρομά από την Αγία Βαρβάρα.

Τέλος, και κατά το πνεύμα και των καταληκτικών παρατηρήσεων της Επιτροπής του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά της Γυναικών⁸³, η ΕΕΔΑ επισημαίνει την ανάγκη καταγραφής των σχετικών με την αποτελεσματική εφαρμογή του Εθνικού σχεδίου δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων 2010-2012 στοιχείων, καθώς και την ανάγκη επικαιροποίησης των παρεχόμενων από την Έκθεση στατιστικών στοιχείων.

Άρθρα 9 και 10

Σε ό,τι αφορά στο δικαίωμα του ατόμου στην ελευθερία και την ασφάλεια και, πιο συγκεκριμέ-

να, την εφαρμογή του μέτρου της προσωρινής κράτησης (άρθρο 9 ΔΣΑΠΔ, σελ. 24 του σχεδίου της Έκθεσης), η ΕΕΔΑ έχει ήδη επισημάνει, στην από 10.4.2008 Εισήγησή της⁸⁴, την ανάγκη εφαρμογής της προσωρινής κράτησης με τη μεγαλύτερη δυνατή φειδώ, σε συνδυασμό γενικότερα με την κατά το δυνατό μείωση της χρήσης της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Η υφιστάμενη νομοθεσία περί εναλλακτικών μέτρων και ποινών στοχεύει πράγματι στον εξορθολογισμό της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης και την αποσυμφόρηση των καταστημάτων κράτησης, υπό την προϋπόθεση ότι δε θα συναντά προσκόμματα στην εφαρμογή της. Για το λόγο αυτό, η ΕΕΔΑ εμμένει στην έκκλησή της η Πολιτεία να καταβάλει όλες τις αναγκαίες προσπάθειες για την εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας, η οποία δύναται να συμβάλει στη μείωση του σωφρονιστικού πληθυσμού. Δυστυχώς, η πρόσφατη καταδίκη της Ελλάδας από το Δικαστήριο του Στρασβούργου για παραβίαση του άρθρου 5, παρ. 4, της ΕΣΔΑ λόγω καθυστέρησης έκδοσης απόφασης επί αίτησης για αντικατάσταση του μέτρου της προσωρινής κράτησης (το χρονικό διάστημα των τριών (3) μηνών και οχτώ (8) ημερών δε συνάδει με την απαίτηση του «ευλόγου χρονικού διαστήματος» του άρθρου 5, παρ. 4, της Σύμβασης)⁸⁵ καταδεικνύει την ύπαρξη χάσματος μεταξύ των υφισταμένων κανόνων δικαίου και της εφαρμογής τους, γεγονός που οδηγεί αναπόφευκτα στην αναποτελεσματικότητα του σχετικού προστατευόμενου δικαιώματος στην ελευθερία.

Συνθήκες κράτησης παράτυπα διαμενόντων μεταναστών (παρ. 11 Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Το θέμα των συνθηκών κράτησης των παράτυπα διαμενόντων μεταναστών στην Ελλάδα (άρθρο 10 ΔΣΑΠΔ, σελ. 24 επ. του σχεδίου της Έκθεσης), έχει επανειλημμένα απασχολήσει την ΕΕΔΑ από την ίδρυσή της⁸⁶, γεγονός που δικαιολογεί άλλω-

81. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί της 7^{ης} Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας (2005-2008) στην Επιτροπή του ΟΗΕ για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW)», Έκθεση 2010, σελ. 136 επ.

82. Committee against Torture, Conclusions and Recommendations: Greece, *op. cit.*, παρ. 27.

83. Committee on the Elimination of Discrimination against Women, Concluding observations: Greece, *op. cit.*, παρ. 22.

84. ΕΕΔΑ, «Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές», 10.4.2008, Έκθεση 2007, σελ. 209 (σημ. Ζ', παρ. 12).

85. ΕΕΔΑ, Shyti κατά Ελλάδα, 17.10.2013, παρ. 36-42.

86. Ενδεικτικά βλ. ΕΕΔΑ, «Προτάσεις της ΕΕΔΑ για τις συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα», Έκθεση 2001, σελ. 143 επ.,

στε την προτεραιοποίηση του ζητήματος τόσο από τις ελληνικές Αρχές, όσο και από εθνικά και διεθνή συμβουλευτικά όργανα και ΜΚΟ.

Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει την ισχυρή μεταναστευτική πίεση που δέχεται η χώρα λόγω της γεωγραφικής της θέσης, της δυσκολίας ελέγχου των θαλάσσιων μετακινήσεων και της εγγύτητάς της με τις κύριες χώρες προέλευσης ή διέλευσης παράνομων μεταναστών. Επαναλαμβάνει, ωστόσο, την άποψη που έχει διατυπώσει στην από 10.4.2008 Εισήγησή της⁸⁷ ότι είναι επιτακτική η ανάγκη να αλλάξει ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνεται και αντιδρά η ελληνική κυβέρνηση στις επαναλαμβανόμενες συστάσεις της ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων (Committee for the Prevention of Torture-CPT) και των άλλων διεθνών οργάνων, αλλά και στις παρατηρήσεις της ίδιας της ΕΕΔΑ. Η ελληνική Πολιτεία δε θα μπορέσει να επιλύσει το κρίσιμο αυτό ζήτημα, αν πρώτα δεν το αναγνωρίσει στις σωστές του διαστάσεις, γεγονός που προϋποθέτει την αποδοχή των ευρημάτων των πιο πάνω οργάνων και τη συμμόρφωση προς τις συστάσεις τους⁸⁸.

Για το σκοπό αυτό, η ΕΕΔΑ επανέρχεται στις γενικές διαπιστώσεις-ευρήματα που προέκυψαν από την αυτοψία που διενήργησε σε συνεργασία με το Συνήγορο του Πολίτη σε χώρους κράτησης αλλοδαπών στην περιοχή των Νομών Έβρου και Ροδόπης, κατά το χρονικό διάστημα από 18 έως 20 Μαρτίου 2011. Ειδικότερα, επισημαίνεται ότι όλοι οι συναρμόδιοι φορείς κατέληξαν στο

συμπέρασμα ότι η κατάσταση στην περιοχή του Έβρου τα τελευταία χρόνια έχει λάβει διαστάσεις ανθρωπιστικής κρίσης. Βεβαίως, η ΕΕΔΑ δέχεται ότι, από το 2012, παρατηρείται ραγδαία μείωση των μεταναστευτικών ροών από τα χερσαία ελληνοτουρκικά σύνορα. Τονίζει, ωστόσο, παράλληλα ότι η πίεση μεταφέρθηκε στα ανατολικά θαλάσσια σύνορα με την Τουρκία, όπου η ποσοστιαία μεταβολή των συλλήψεων που πραγματοποίησε το Λιμενικό Σώμα τους τελευταίους εννέα (9) μήνες του 2013 σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2012 αγγίζει το 1.139,24%⁸⁹. Αναπόφευκτα, συνεπώς, οι διαπιστώσεις σχετικά με τις παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων εξαιτίας των σημαντικότερων ελλείψεων στις υποδομές, την ανεπαρκή στελέχωση των αρμοδίων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης και της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και την υιοθέτηση αναποτελεσματικών πρακτικών, παραμένουν θλιβερά επίκαιρες.

Συγκεκριμένα, τα κυριότερα προβλήματα, τα οποία διαπιστώθηκαν από τη διενέργεια της αυτοψίας στους χώρους κράτησης ή προέκυψαν από την ενημέρωση από τους αρμόδιους φορείς, συνοψίζονται κυρίως στα ακόλουθα:

Η γενικευμένη πρακτική της επιβολής διοικητικής απέλασης και κράτησης σε βάρος των παρانونώς εισερχομένων αλλοδαπών φαίνεται να εξακολουθεί να εφαρμόζεται. Η διοικητική, δε, κράτηση των συλληφθέντων στις περισσότερες περιπτώσεις διαρκεί μέχρι την εξάντληση του ανωτάτου χρόνου (6 μήνες) και, κατόπιν της άρσης αυτής, οι ανωτέρω αλλοδαποί αφήνονται ελεύθεροι με υπηρεσιακό σημείωμα για την «οικειοθελή» αναχώρησή τους από την χώρα εντός συγκεκριμένης προθεσμίας (συνήθως 30 ημερών)⁹⁰.

Η ανυπαρξία θέσεων στα σωφρονιστικά καταστήματα της χώρας οδηγεί συχνά στο παράδοξο στους χώρους κράτησης να κρατούνται και

«Οι συνθήκες κράτησης το 2002 στην Ελλάδα», Έκθεση 2002, σελ. 249 επ., «Παρατηρήσεις επί του σχεδίου της πρώτης έκθεσης της Ελλάδας για το Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων προς την Επιτροπή του Συμφώνου», Έκθεση 2003, σελ. 271-274, «Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές», 10.4.2008, Έκθεση 2007, σελ. 209 επ., «Οι συνθήκες κράτησης σε αστυνομικά κρατητήρια και χώρους κράτησης αλλοδαπών», Έκθεση 2010, σελ. 82 επ., «Αξιολόγηση των ευρημάτων διενεργηθείσας αυτοψίας από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το Συνήγορο του Πολίτη στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών της περιοχής του Έβρου», Έκθεση 2011, σελ. 85 επ.

87. ΕΕΔΑ, «Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές», *op.cit.*, σελ. 234 (σημ. Ζ', παρ. 2).

88. Για ανάλογη προτροπή βλ. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί του σχεδίου της πρώτης έκθεσης της Ελλάδας για το Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων προς την Επιτροπή του Συμφώνου», *op.cit.*, σελ. 271.

89. Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Ελληνική Αστυνομία, Διεύθυνση Αλλοδαπών, Τμήμα 4ο, Στατιστικά στοιχεία παράνομης μετανάστευσης για το 2013, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=24727&Itemid=73&lang=

90. ΕΕΔΑ, «Αξιολόγηση των ευρημάτων διενεργηθείσας αυτοψίας από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το Συνήγορο του Πολίτη στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών της περιοχής του Έβρου», *op.cit.*, σελ. 88-89.

ποινικοί κρατούμενοι (υπόδικοι ή κατάδικοι, καθώς και αλλοδαποί, που έχει ανασταλεί η εκτέλεση της ποινής και έχει επιβληθεί σε βάρος τους δικαστική απέλαση)⁹¹. Η ΕΕΔΑ εκφράζει την ικανοποίησή της, επομένως, για τη θέση σε λειτουργία πέντε (5) κέντρων προσωρινής κράτησης αλλοδαπών (pre-removal detention centers), με συνολική χωρητικότητα 5.000 θέσεων και διατυπώνει την ευχή να προχωρήσουν άμεσα οι εργασίες για τη δημιουργία τεσσάρων (4) νέων κέντρων, με συνολική χωρητικότητα 10.000 θέσεων, μέχρι το τέλος του 2014.

Ιδιαίτερος θα πρέπει να επισημανθεί το ζήτημα της κράτησης των αιτούντων άσυλο. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕΔΑ κρίνει σκόπιμο να υπενθυμίσει ότι η παράνομη είσοδος και παραμονή στη Χώρα δεν αποτελεί από μόνη της λόγο κράτησης⁹² (δηλαδή λόγο «*περιορισμού σε ειδικό χώρο, με αποτέλεσμα τη στέρηση της ελευθερίας του προσώπου*», όπως ορίζεται από το άρθρο 2, περ. ιβ', ΠΔ 113/2013). Η κράτηση αποτελεί εξαιρετικό μέτρο, το οποίο επιβάλλεται μετά από εξατομικευμένη κρίση για κάθε αλλοδαπό και πρέπει να είναι το έσχατο μέτρο, πριν την επιβολή του οποίου απαιτείται διερεύνηση εφαρμογής εναλλακτικών μέτρων⁹³. Η επιβολή του μέτρου της κράτησης πρέπει σε κάθε περίπτωση να περιλαμβάνει σαφή πρόβλεψη για το χρόνο κράτησης⁹⁴, ο οποίος δεν πρέπει να υπερβαίνει το εύλογο χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού⁹⁵.

Σε ό,τι αφορά στις συνθήκες κράτησης, η

ΕΕΔΑ αναγνωρίζει ότι οι ελληνικές Αρχές καταβάλλουν σημαντικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση της κατακόρυφης αύξησης της παράνομης μετανάστευσης κατά την τελευταία δεκαετία και των συνεπειών που επιφέρει στη συμφόρηση των χώρων κράτησης αλλοδαπών. Δε μπορεί, ωστόσο, να μην κάνει αναφορά στη σωρεία καταδικαστικών αποφάσεων εις βάρος της ελληνικής κυβέρνησης για παραβίαση του δικαιώματος σε ανθρώπινες και αξιοπρεπείς συνθήκες κράτησης, όπως αυτό προβλέπεται από τα άρθρα 10 ΔΣΑΠΔ και 3 ΕΣΔΑ⁹⁶, καθώς επίσης και για την απουσία από την ελληνική έννομη τάξη αποτελεσματικού ένδικου μέσου προσφυγής κατά των συνθηκών κράτησης⁹⁷. Μια προσέγγιση που φαίνεται να υιοθετήθηκε και από τον έλληνα δικαστή, ο οποίος, αναγνωρίζοντας τις απάνθρωπες συνθήκες κράτησης των αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια, έκρινε ότι η απόδραση δεκαπέντε κρατουμένων από τα κρατητήρια της αστυνομικής διεύθυνσης Θεσσαλονίκης έγινε με σκοπό να αποτραπεί «ο σοβαρός και αναπότρεπτος με άλλα μέσα κίνδυνος που απειλούσε χωρίς δική τους υπαιτιότητα την υγεία τους»⁹⁸.

Κοινή διαπίστωση κατά το χρόνο διενέργειας της αυτοψίας ήταν ότι οι χώροι κράτησης διαθέτουν ελλιπέστατες υποδομές και είναι ακατάλληλοι ακόμη και για ολιγοήμερη κράτηση, πολλώ δε μάλλον για μακρόχρονη παραμονή. Ως εκ τούτου, ο υπερπληθυσμός που παρατηρείται στους χώρους κράτησης (ο αριθμός των κρατουμένων σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να ανέλθει στο τριπλάσιο της δυναμικότητας των χώρων), σε συνδυασμό με τον ιδιαίτερος μεγάλο χρόνο κράτησης (σε πολλές περιπτώσεις μέχρι εξάντλησης του εξαμήνου), έχει ως αυτονόητη άμεση συνέπεια τις δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία και την ποιότητα ζωής των κρατουμένων⁹⁹.

91. *Idem*, σελ. 89.

92. Βλ. άρθρο 12, παρ. 1, ΠΔ 113/2013 που ενσωματώνει το άρθρο 18 της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου «σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα» (L 326/13.12.2005). Βλ. επίσης άρθρο 31 της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, που απαγορεύει την επιβολή ποινικών κυρώσεων σε πρόσφυγες λόγω της παράνομης εισόδου ή διαμονής στην επικράτεια της χώρας ασύλου. Σε ό,τι αφορά στην κράτηση αιτούντων άσυλο, βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Κατευθυντήριες Οδηγίες για τα Κριτήρια και τα Πρότυπα αναφορικά με την κράτηση των αιτούντων άσυλο και Εναλλακτικά Μέτρα, Γενεύη, 2012.

93. Βλ. σχετικά άρθρο 12, παρ. 2, ΠΔ 113/2013 και Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ, *Alrphen* κατά Ολλανδίας και *C.* κατά Αυστραλίας.

94. Βλ. σχετικά ΕΔΔΑ, *Tabesh* κατά Ελλάδας, 24 Απριλίου 2012, παρ. 5.

95. Άρθρο 12, παρ. 2, ΠΔ 113/2013.

96. Ενδεικτικά βλ. ΕΔΔΑ, *Horshill* κατά Ελλάδας, 1^η Αυγούστου 2013, *Chkharishvili* κατά Ελλάδας, 22 Μαΐου 2013, *Ahmade* κατά Ελλάδας, 25 Σεπτεμβρίου 2012, *Mahmundi* κατά Ελλάδας, 31 Ιουλίου 2012, *M.S.S* κατά Βελγίου & Ελλάδας, 21 Ιουνίου 2011, *A.A.* κατά Ελλάδας, 22 Ιουλίου 2010, *S.D.* κατά Ελλάδας, 11 Ιουνίου 2009, *Dougoz* κ/Ελλάδας, 6 Μαρτίου 2001.

97. Βλ. ΕΔΔΑ, *Ahmade* κατά Ελλάδας, 25 Σεπτεμβρίου 2012, *S.D.* κατά Ελλάδας, 11 Ιουνίου 2009, *Rahimi* κατά Ελλάδας, 5 Απριλίου 2011, *A.A.* κατά Ελλάδας, 22 Ιουλίου 2010.

98. Μον. Πλημ. Ηγουμένησας 682/2012, 2 Οκτωβρίου 2012.

99. ΕΕΔΑ, «Αξιολόγηση των ευρημάτων διενεργηθείσας αυτοψίας από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Στη σημείο αυτό, η ΕΕΔΑ θεωρεί αναγκαία την επισήμανση ότι το Διεθνές Δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου αναγνωρίζει την απόλαυση του υψηλότερου δυνατού επιπέδου υγείας ως θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ανθρώπου, ανεξαρτήτως φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων, κοινωνικής, οικονομικής ή νομικής του κατάστασης. Το δικαίωμα στην υγεία δεν είναι ένα πρόνομο που απολαμβάνουν αποκλειστικά και μόνο οι ημεδαποί πολίτες ενός κράτους, αλλά πρόκειται για ένα θεμελιώδες καθολικό δικαίωμα – ουσιαστική προϋπόθεση για την ικανοποίηση άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων – που ανήκει σε κάθε άνθρωπο χωρίς διάκριση και το οποίο οφείλουμε να προάγουμε στο όνομα της ανθρωπότητας. Η προάσπιση του, δε, πρέπει να επιτυγχάνεται και κατά το χρονικό διάστημα της διοικητικής κράτησης των αλλοδαπών και δεν αναφέρεται μόνο στους χώρους κράτησης, αλλά, αντιθέτως, περιλαμβάνει ένα ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τόσο η ποιότητα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και της σίτισης, όσο και η δυνατότητα σωματικής άσκησης και δραστηριοτήτων αναψυχής. Όπως χαρακτηριστικά υπογραμμίζει το Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην υπόθεση *Mahmudi κατά Ελλάδας*, η υγεία και η ποιότητα της ζωής του αλλοδαπού κατά την κράτησή του πρέπει να διασφαλίζονται κατάλληλα, έτσι ώστε οι συνθήκες κράτησής του να μην τον «υποβάλουν σε απόγνωση ή δοκιμασία που η έντασή της υπερβαίνει το αναπόφευκτο μέτρο οδύνης που συνδέεται με ένα τέτοιο μέτρο»¹⁰⁰. Για τους πιο πάνω λόγους, η ΕΕΔΑ κρίνει σκόπιμο να επαναφέρει τις προτάσεις που έχει ήδη διατυπώσει στις δύο πιο πρόσφατες Εισηγήσεις της¹⁰¹.

και το Συνήγορο του Πολίτη στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών της περιοχής του Έβρου», *op.cit.*, σελ. 90.

100. ΕΔΔΑ, *Mahmudi κατά Ελλάδας*, 31 Ιουλίου 2012, παρ. 62; Α.Α. κ/Ελλάδας, 22 Ιουλίου 2010, παρ. 55. Ανάλογη και η διατύπωση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, η οποία προκρίνει ότι η διασφάλιση «ενός ελάχιστου βαθμού σοβαρότητας» των συνθηκών κράτησης, στις οποίες ευλόγως περιλαμβάνεται η κατοχύρωση του δικαιώματος στην υγεία, αποτελεί εχέγγυο για την ικανοποιητική τήρηση των κανόνων δικαίου. Βλ. ΟΗΕ, *Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*, Γενική παρατήρηση 21, *HRI.GEN.1Rev.9*, 10 Απριλίου 1992, παρ. 4.

101. Βλ. σχετικά «Οι συνθήκες κράτησης σε αστυνομικά κρατητήρια και χώρους κράτησης αλλοδαπών», *op.cit.*, σελ. 96 και «Αξιολόγηση των ευρημάτων διενεργηθείσας αυτοψίας από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Μεταρρύθμιση συστήματος Ασύλου

Αναφορικά με το Αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη μεταρρύθμιση του συστήματος ασύλου και τη διαχείριση της μετανάστευσης, η ΕΕΔΑ χαιρετίζει τις πολύ σημαντικές πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις¹⁰² και διατυπώνει την ευχή ο αναμενόμενος Κώδικας μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης να συμβάλει στην επίλυση καιρικών ζητημάτων μεταναστευτικής πολιτικής που ταλανίζουν τη Χώρα την τελευταία δεκαετία.

Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για την έναρξη της λειτουργίας της νέας αυτόνομης Υπηρεσίας Ασύλου (α' βαθμός) και της Αρχής Προσφυγών (β' βαθμός), πολλώ δε μάλλον εφόσον συνέβαλε και η ίδια στη στελέχωση των Επιτροπών Προσφυγών. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3, παρ. 2, Ν 3907/2011, ο Πρόεδρος και το τρίτο μέλος των τριμελών Επιτροπών Προσφυγών, καθώς και οι αναπληρωτές τους, επιλέγονται από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη από σχετικό κατάλογο που καταρτίζεται από την ΕΕΔΑ, σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας της. Η ίδια διαδικασία επιλογής τηρήθηκε, άλλωστε, και για τη στελέχωση των Επιτροπών Προσφυγών του ΠΔ 114/2010, έργο των οποίων είναι η εξέταση των εκκρεμών αιτημάτων διεθνούς προστασίας σε β' βαθμό (άρθρο 26, παρ. 2, ΠΔ 114/2010). Η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι πρόκειται για ένα πρώτο θετικό βήμα που σηματοδοτεί μια ιδιαίτερα θετική

και το Συνήγορο του Πολίτη στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών της περιοχής του Έβρου», *op.cit.*, σελ. 93-95.

102. Ενδεικτικά αναφέρονται το ΠΔ 141/2013 (ΦΕΚ Α' 226/21.10.2013) «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 (L 337) σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των αλλοδαπών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιτύπωση)», το ΠΔ 113/2013 (ΦΕΚ Α' 146/14.6.2013) «Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου "σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα" (L 326/13.12.2005) και άλλες διατάξεις», καθώς επίσης και το «παράγωγο του Ν 3907/2011 δίκαιο».

εξέλιξη στην αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος στη Χώρα μας και επισημαίνει ότι, στην εξέταση αιτημάτων διεθνούς προστασίας, η ταχύτητα και η αποτελεσματικότητα έχουν βαρύνουσα σημασία για τη διασφάλιση της επιτυχίας της αναμόρφωσης του συστήματος παροχής ασύλου στην Ελλάδα. Δίνει, παρόλα αυτά, έμφαση στην ανάγκη για σεβασμό των αρχών της ανεξάρτητης και αμερόληπτης διαδικασίας αναγνώρισης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας και εκφράζει την ευχή ο διαρκής στόχος της ταχύτητας και της αποτελεσματικότητας να μη λειτουργήσει σε βάρος της εύρυθμης και ομαλής λειτουργίας της νέας Υπηρεσίας Ασύλου.

Σε ό,τι αφορά, ειδικότερα, στο ζήτημα της πρόσβασης στο άσυλο στην Ελλάδα, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι, σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της γερμανικής ΜΚΟ Pro Asyl, που βασίζεται σε συνεντεύξεις ενενήντα (90) προσφύγων που έφτασαν στην ελληνική επικράτεια από τη Συρία, το Αφγανιστάν, τη Σομαλία και την Ερυθραία, αυτή παραμένει προβληματική και εξακολουθεί να προσκρούει σε σημαντικά εμπόδια. Ειδικότερα, η Έκθεση δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις συνέπειες του κλεισίματος των χερσαίων συνόρων στην περιοχή του Έβρου και τη συνεπακόλουθη, από τον Αύγουστο του 2012, μετατόπιση των διόδων μετανάστευσης στο Αιγαίο¹⁰³. Η μετατόπιση αυτή των οδών διαφυγής προς το Αιγαίο έχει στοιχίσει πολλές ανθρώπινες ζωές. Από τον Αύγουστο του 2012 μέχρι και το Νοέμβριο του 2013, έχουν χάσει τη ζωή τους εκατόν σαράντα εννέα (149) άτομα, ως επί το πλείστον Σύριοι και Αφغانοί πρόσφυγες, μεταξύ των οποίων και πολλά παιδιά και έγκυες γυναίκες¹⁰⁴.

Μία κατάσταση την οποία σε καμία περίπτωση δε φιλοδοξεί να βελτιώσει ο νέος Κανονισμός 604/2013 της 26^{ης} Ιουνίου 2013 («Δουβλίνο III»)¹⁰⁵, που αναδιατυπώνει τον Κανονι-

σμό 343/2003 (γνωστό και ως «Δουβλίνο II»). Παρ' όλες τις εκκλήσεις του Ειδικού Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Μεταναστών για μια πιο δίκαιη κατανομή των ευθυνών στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ευρώπης. Η αθρόα αύξηση των παράτυπα διαμενόντων μεταναστών και των αιτούντων άσυλο στην ελληνική Επικράτεια, όπως πολύ χαρακτηριστικά επισημαίνεται στην από 18 Απριλίου 2013 Εισήγηση του François Crépeau, συνιστά κατά κύριο λόγο αποτέλεσμα της ευρωπαϊκής νομοθετικής πολιτικής. Ο νέος Κανονισμός, διατηρώντας αναλλοίωτα τα βασικά κριτήρια προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, εξακολουθεί να «υπερφορτώνει κατά τρόπο αντιπαραγωγικό το ελληνικό σύστημα ασύλου»¹⁰⁶.

Τέλος, η ΕΕΔΑ κρίνει αναγκαία την επισήμανση δύο σημείων του σχεδίου της Έκθεσης που δε φαίνεται να ανταποκρίνονται στα επίσημα στατιστικά ούτε της Υπηρεσίας Ασύλου, ούτε της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (παρ. 114, σελ. 25). Το πρώτο αφορά στα στατιστικά παροχής διεθνούς προστασίας που προκύπτουν από τους πρώτους πέντε μήνες (Ιούνιος – Οκτώβριος 2013) λειτουργίας της νέας Υπηρεσίας Ασύλου. Ειδικότερα, το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Αττικής άρχισε επίσημα τη λειτουργία του στις 7 Ιουνίου 2013, γεγονός που εκ των πραγμάτων αποκλείει τη διαπίστωση του Υπουργείου Εξωτερικών σύμφωνα με την οποία, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2013, τα ποσοστά χορήγησης του ειδικού καθεστώτος διεθνούς προστασίας άγγιξαν το 25,8%¹⁰⁷. Το δεύτερο

103. *Pro Asyl, Pushed back systematic human rights violations against refugees in the Aegean sea and at the greek-turkish land border*, 7.11.2013, σελ. 20-22. Βλ. έτσι και *Διεθνής Αμνηστία, Σύνορα της Ευρώπης. Καταπατήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα της Ελλάδας με την Τουρκία*, Ιούλιος 2013, σελ. 8, 12, <http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR25/008/2013/en/0f87cce1-d5c1-4819-bf81-d6cf5e9bdf3a/eur250082013el.pdf>.

104. *Idem*, σελ. 4.

105. Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβου-

λίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (αναδιατύπωση).

106. *UN General Assembly, Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, François Crépeau, Mission to Greece, 18 April 2013, A/HRC/23/46/Add.4, παρ. 84, 118, σελ. 19, 22.*

107. Αντιθέτως, βάσει των επίσημων στατιστικών της Υπηρεσίας Ασύλου, που αφορούν στο χρονικό διάστημα από 7 Ιουνίου έως 31 Οκτωβρίου 2013, στον α' βαθμό, σε σύνολο 1.202 αποφάσεων, οι θετικές αποφάσεις ανέρχο-

σημείο, το οποίο η ΕΕΔΑ επιθυμεί να επισημάνει εντοπίζεται στην πρόβλεψη ότι η εξέταση των εκκρεμών υποθέσεων ασύλου θα έχει ολοκληρωθεί πριν το τέλος του 2014. Πρόβλεψη μάλλον αισιόδοξη, η οποία δε φαίνεται να επαληθεύεται από τα επίσημα στατιστικά της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Επιχείρηση «Ξένιος Ζεύς»

Τέλος, η ΕΕΔΑ κρίνει επιτακτική την ανάγκη να διατυπώσει τις αμφιβολίες της για το περιεχόμενο της Επιχείρησης Ξένιος Ζεύς και τις μεθόδους των αστυνομικών στις επιχειρήσεις για την εξακρίβωση της νομιμότητας των μεταναστών. Πιο συγκεκριμένα, σημειώνει ότι «από τις 4 Αυγούστου 2012, όταν εγκαινιάστηκε η επιχείρηση Ξένιος Ζεύς, έως τις 22 Φεβρουαρίου 2013, όταν η ΕΛΑΣ έπαψε να δημοσιοποιεί στοιχεία για τις προσαγωγές στο πλαίσιο του Ξένιου Δία, [προφανώς εξαιτίας της χαώδους αναλογίας προσαγωγών-συλλήψεων], η αστυνομία είχε σταματήσει στους δρόμους της Αθήνας και προσαγάγει σε αστυνομικά τμήματα για έλεγχο στοιχείων 85.000 περίπου αλλοδαπούς. Από αυτούς, μόνο οι 4.811 – δηλαδή το 6% – ήταν παράτυποι μετανάστες»¹⁰⁸. Οι αξιωματικοί της ΕΛΑΣ, βασιζόμενοι στη μείωση των δεικτών εγκληματικότητας, την αύξηση της κυκλοφορίας των πεζών στο κέντρο της Αθήνας και την ύπαρξη ακριβέστερων στατιστικών δεδομένων για τη μετανάστευση στην Αθήνα, διακήρυτταν την επιτυχή έκβαση της επιχείρησης. Δεν είναι σαφές ωστόσο, όπως άλλωστε τονίζει και η Έκθεση του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με τίτλο *Ανεπιθύμητοι επισκέπτες: καταχρηστικές πρακτικές της Ελληνικής Αστυνομίας κατά των μεταναστών στην Αθήνα*, εάν τα θετικά αυτά αποτελέσματα οφείλονται πράγματι στην αποτελεσματικότερη αστυνόμευση της πραγματικής παραβατικής

συμπεριφοράς ή, εάν αντίθετα, πρόκειται για το προϊόν της αδιάκριτης διενέργειας ελέγχων εξακρίβωσης στοιχείων ταυτότητας¹⁰⁹.

Η ΕΕΔΑ αντιλαμβάνεται την αναγκαιότητα αξιοποίησης κάθε δυνατότητας και μέσου προκειμένου να ενισχυθεί – ή και αποκατασταθεί σε ορισμένες περιπτώσεις – το αίσθημα ασφάλειας των πολιτών, ωστόσο εκφράζει τις αμφιβολίες της για το εύρος και την ένταση των «επιχειρήσεων σκούπα» της αστυνομίας, που όχι μόνο εγείρουν σοβαρές ανησυχίες για την αναλογία μεταξύ των μεθόδων που χρησιμοποιούνται και το υποτιθέμενο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αναμφισβήτητα ενέχουν εγγενώς το στοιχείο του ρατσισμού, δεδομένου του στιγματισμού των ανθρώπων με κριτήριο το χρώμα, τη φυλή ή τη θρησκεία τους¹¹⁰. Υπέρ του επιχειρήματος αυτού συνηγορεί η διαπίστωση ότι το 94% όσων ελέγχθηκαν ήταν νόμιμοι μετανάστες ή πρόσφυγες, γεγονός που δεν εμπόδισε την προσαγωγή τους στα αστυνομικά τμήματα ή στο Αλλοδαπών για πολύωρη εξακρίβωση¹¹¹.

Κέντρα φιλοξενίας

Επιφυλάξεις εκφράζει, επίσης, η ΕΕΔΑ για την επίτευξη του αναγγελθέντος στόχου ενός ακόμη μέτρου της ελληνικής κυβέρνησης προς το σκοπό της επίλυσης του «μεταναστευτικού» ζητήματος¹¹², καθώς τα κέντρα φιλοξενίας μεταναστών, ενάμισι περίπου χρόνο μετά την έναρξη της λειτουργίας τους, δε φαίνεται να εκπληρώνουν την εξ ορισμού αποστολή τους, ως μέσα «*αποτελεσματικής διαχείρισης των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται παρανόμως στη Χώρα, σε συνθήκες σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους*»¹¹³. Κρίσιμο ζήτημα, συνεπώς, παραμένει η διαδικασία,

νται στο 8,9% (108 αποφάσεις), ενώ οι απορριπτικές στο 91,1% (1.094). Σε ό,τι αφορά στο β' βαθμό και την Αρχή Προσφυγών, τα ποσοστά χορήγησης διεθνούς προστασίας είναι ακόμη πιο χαμηλά, εφόσον σε σύνολο 270 αποφάσεων μόνο το 1,4% (4 αποφάσεις) είναι θετικές, ενώ οι απορριπτικές ανέρχονται στο 98,6% (266 αποφάσεις).

108. Human Rights Watch (HRW), *Unwelcome Guests. Greek Police Abuses of Migrants in Athens, June 2013*, σελ. 1.

109. Στους πρώτους έξι μήνες λειτουργίας της «επιχείρησης σκούπας» (4.8.2012 έως 6.2.2013), συνελήφθησαν μόλις 59 άτομα (αλλοδαποί και ημεδαποί) για τέλεση εγκληματικών πράξεων, αριθμός που μάλλον καταρρίπτει το επιχείρημα της κυβέρνησης ότι ο Ξένιος Ζεύς συνέβαλε στη μείωση της εγκληματικότητας στην Αθήνα. *Idem*, σελ. 6, 15-16.

110. Σχετικά βλ. *Διεθνής Αμνηστία, Σύνορα της Ευρώπης. Καταπατήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα της Ελλάδας με την Τουρκία, op.cit.*, σελ. 17-18.

111. *Idem*, σελ. 16.

112. Βλ. σχετικά Επιστολή του Προέδρου της ΕΕΔΑ Α. Μανιτάκη προς Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, 10.4.2012.

113. Άρθρο 6 Ν 3907/2011.

τα κριτήρια και οι όροι υλοποίησης των αστυνομικών επιχειρήσεων μαζικών συλλήψεων αλλοδαπών που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων και η μεταφορά τους στα κέντρα φιλοξενίας, ανοιχτού ή κλειστού τύπου, πολλώ δε μάλλον όταν ανάμεσά τους βρίσκονται και πρόσφυγες, οι οποίοι, λόγω έλλειψης πρόσβασης στις σχετικές διαδικασίες, δεν είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν αίτημα διεθνούς προστασίας¹¹⁴. Η εξασφάλιση, δε, συνθηκών διαβίωσης και υγιεινής που να συνάδουν με τα ελάχιστα πρότυπα κράτησης και τα ανθρώπινα δικαιώματα, προπαντός όταν πρόκειται οι εγκαταστάσεις αυτές να χρησιμοποιηθούν στο ανώτατο όριο της χωρητικότητάς τους, είναι ένα διαρκές στοιχείο που προς το παρόν δεν έχει κερδηθεί. Αμφίβολη είναι τέλος και η διασφάλιση του εντοπισμού ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και δικαιούνται, ως εκ τούτου, ειδικής προστασίας και μέριμνας (θύματα εμπορίας ανθρώπων, θύματα ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας, ανήλικοι, εγκυμονούσες, μονογονεϊκές οικογένειες, κ.λπ.), όπως ορίζουν τα άρθρα 17 ΠΔ 220/2007 και 11, παρ. 2, Ν 3907/2011.

Επιπλέον, η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο των καθηκόντων της, αισθάνεται την ανάγκη να επισημάνει την ετοιμότητα και προθυμία της να συνδράμει το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη στη λήψη μέτρων συμβατών με τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ελλάδας και να υπενθυμίσει ότι η ύπαρξη και λειτουργία Κέντρων Κλειστής Φιλοξενίας, που επιβλήθηκαν λόγω «υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος» ως μέτρα προσωρινής λύσης¹¹⁵, δε φαίνεται να διασφαλίζει συνθήκες διαβίωσης που να συνάδουν με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Πολλώ δε μάλλον όταν οι κρατούμενοι και φρουρούμενοι από ειδικούς ενόπλους αστυνομικούς αλλοδαποί βρίσκονται εκεί για μόνο το λόγο ότι

εισήλθαν και παραμένουν παράνομα στη Χώρα. Η ΕΕΔΑ προτείνει, συνεπώς, την αντικατάστασή τους από «ανοιχτού» τύπου Κέντρα φιλοξενίας υπηκόων τρίτων χωρών.

Συνθήκες κράτησης σε σωφρονιστικά καταστήματα (παρ. 12 Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Σε ό,τι αφορά στις συνθήκες κράτησης στα σωφρονιστικά καταστήματα στην Ελλάδα, η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει ότι γίνονται σημαντικές προσπάθειες προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης του προβλήματος του σωφρονιστικού υπερπληθυσμού τόσο με τη δημιουργία και θέση σε λειτουργία νέων εγκαταστάσεων, όσο και με την πρόβλεψη νομοθετικού πλαισίου που επιτρέπει την επέκταση του θεσμού των εναλλακτικών μορφών έκτισης ποινών ή την αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης. Ο υπερπληθυσμός στα σωφρονιστικά καταστήματα στη Χώρα μας, ωστόσο, εξακολουθεί να είναι ένα μόνιμο και διαρκές πρόβλημα του σωφρονιστικού συστήματος¹¹⁶. Το φαινόμενο του υπερπληθυσμού, που γίνεται ορατό με τον υπερσυνωστισμό (*overcrowding*) των κρατούμενων στους διαθέσιμους χώρους έκτισης των περιοριστικών της ελευθερίας ποινών, δυσχεραίνει την εκτέλεση των σωφρονιστικών προγραμμάτων επιδεινώνοντας τις συνθήκες κράτησης, προκαλεί φαινόμενα βίας, διευκολύνει τις αποδράσεις κι αυξάνει την υποτροπή των κρατούμενων¹¹⁷. Η ΕΕΔΑ εκδηλώνει την έντονη ανησυχία της για τη διαρκή αύξηση του σωφρονιστικού πληθυσμού και το φαινόμενο της υπερπληρότητας των φυλακών στην Ελλάδα, η οποία, σύμφωνα με την πιο πρόσφατη ετήσια έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης, κατατάσσεται δεύτερη (μετά τη Σερβία) σε πληθυσμιακή πυκνότητα στα σωφρονιστικά καταστήματα, αφού για κάθε 100 θέσεις αντιστοιχούν 151,7 κρατούμενοι¹¹⁸.

114. Όπως έχει ήδη επισημάνει και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σε σχετική ανακοίνωσή της. Βλ. Υ.Α.Η.Ε.Π., Γραφείο Ελλάδας, Συμβολή στο διάλογο για το μεταναστευτικό και το άσυλο, Μάιος 2012, σελ. 8-9, http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/positions/2012_Migration_Asylum_GR.pdf.

115. Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, Διεύθυνση Αλλοδαπών, Κλάδος ασφαλείας, 1^ο Τμήμα Μετανάστευσης και Διοικητικών μέτρων, Επιστολή με αριθμ. πρωτ. 6634/1-326299 και θέμα τα «Κέντρα Κλειστής Φιλοξενίας Αλλοδαπών – Ζητήματα προστασίας δικαιωμάτων των μεταναστών», 21.5.2012, σελ. 4.

116. Η διαπίστωση αυτή γίνεται σταθερά από το 1926, χρονολογία κατά την οποία άρχισαν να δημοσιεύονται – κατ'έτος – εγκληματολογικές στατιστικές. Βλ. σχετικά Δημόπουλος Χ., Η κρίση του θεσμού της φυλακής και οι μη φυλακτικές κυρώσεις, Εκδ. Σάκκουλα, 1998, σελ. 131 επ.

117. *Idem*, σελ. 131.

118. Βλ. Council of Europe, Annual Penal Statistics, Survey 2011, 3 May 2013, Doc. PC^{CP} (2013) 5, σελ. 41, <http://www3.unil.ch/wpmpu/space/files/2013/05/>

Πιο συγκεκριμένα, με βάση τα προαναφερθέντα στατιστικά στοιχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης, που επαληθεύονται από το γενικό στατιστικό πίνακα κρατουμένων για το 2012 του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων¹¹⁹, ο σωφρονιστικός πληθυσμός στην Ελλάδα αριθμεί περί τους 12.479 κρατούμενους σε 8.224 θέσεις, συμπεριλαμβανομένων και των 4.254 υποδίκων.

Στο συνολικό αριθμό κρατουμένων συμπεριλαμβάνονται 7.887 αλλοδαποί (63,2%) και 4.136 παραβάτες του νόμου περί ναρκωτικών (33,14 %), ενώ το ποσοστό των τοξικομανών φυλακισμένων – ασχέτως αν καταδικάστηκαν για αδικήματα σχετικά με ναρκωτικές ουσίες – διαρκώς αυξάνει. Οι διαπιστώσεις αυτές υποδεικνύουν ότι οι δύο μεγάλες «πληγές» του υπερπληθυσμού, δηλαδή η κράτηση υπό απέλαση αλλοδαπών και η κράτηση εξαρτημένων από ουσίες, εξακολουθούν να ενισχύουν τη νοσηρότητα του φαινομένου. Πρόκειται, άλλωστε, για δύο επιμέρους θεμελιώδη και χρονίζοντα ζητήματα που έχουν απασχολήσει ιδιαιτέρως την ΕΕΔΑ στο παρελθόν¹²⁰.

Η ΕΕΔΑ τονίζει σχετικά ότι η διαρκής αδυναμία των αλληπάλληλων νομοθετικών πρωτοβουλιών να πραγματώσουν το ζητούμενο αποδεικνύει τον αποσπασματικό και πλημμελή χαρακτήρα τους, που σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη αύξηση της εγκληματικότητας, συντηρεί το πρόβλημα του υπερπληθυσμού – υπερσυνωστισμού στις υφιστάμενες φυλακές. Δεδομένου ότι δεν είναι εφικτό να γίνει ενδελεχής ανάλυση των σύνθετων αυτών ζητημάτων στα πλαίσια της παρούσας Εισήγησης, η ΕΕΔΑ παραπέμπει στις από 10 Απριλίου 2008 σχετικές προτάσεις της¹²¹.

Άρθρο 11 (παρ. 13 Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Σχετικά με το άρθρο 11 και την απαγόρευση

SPACE-1_2011_English.pdf.

119. Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Γενικός Στατιστικός Πίνακας Κρατουμένων – Ποινών (2003-2012), <http://www.ministryofjustice.gr/site/el>.

120. ΕΕΔΑ, «Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές», *op.cit.*, σελ. 226-230.

121. *Idem*, σελ. 233-238.

κράτησης λόγω αδυναμίας εκπλήρωσης συμβατικής υποχρέωσης, η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει ότι η τροποποίηση του άρθρου 1047 του ΚΠολΔ από το άρθρο 62 Ν 3994/2011 κινείται στο πνεύμα του ΔΣΑΠΔ, θέτοντας τέρμα στην πρακτική των δικαστηρίων να εκδίδουν αποφάσεις που διατηρούσαν σε ισχύ το θεσμό της προσωποκράτησης για εμπορικές απαιτήσεις. Κρίνει, ωστόσο, σκόπιμο να σημειώσει ότι η απαγόρευση αυτή δεν αφορά σε όλες αδιακρίτως τις απαιτήσεις. Διατηρείται η προσωπική κράτηση, αφενός, για τις περιπτώσεις που ορίζει ρητά ο νόμος και για απαιτήσεις από αδικοπραξίες (άρθρο 1047, παρ. 1, του ΚΠολΔ), αφετέρου, για απαιτήσεις που υπερβαίνουν τις τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ (άρθρο 1047, παρ. 2, του ΚΠολΔ). Γεγονός, άλλωστε, που επαληθεύεται και από την παρουσία ξεχωριστής κατηγορίας, με τον τίτλο «Κρατούμενοι για χρέη», στο Γενικό Στατιστικό Πίνακα Κρατουμένων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων¹²².

Άρθρο 14

Νομοθετικές εξελίξεις προς την κατεύθυνση της κατοχύρωσης του δικαιώματος των δικάδων σε δίκαιη δίκη

Στο σημείο αυτό η ΕΕΔΑ χαιρετίζει τις νομοθετικές εξελίξεις προς την κατεύθυνση του εξορθολογισμού των διαδικασιών και της επιτάχυνσης της απονομής δικαιοσύνης. Η ψήφιση και θέση σε ισχύ των νόμων 3900/2010 «Εξορθολογισμός διαδικασιών και επιτάχυνση της διοικητικής δίκης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 213/17.12.2010), 3994/2011 «Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της πολιτικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 165/25.7.2011) και 4055/2012 «Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής» (ΦΕΚ Α' 51/12.3.2012) συνιστούν ένα σημαντικό βήμα για την αντιμετώπιση ενός διαρκώς οξυνόμενου προβλήματος και την αποτελεσματικότερη παροχή δικαστικής προστασίας στην Ελλάδα. Η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι τα νομοθετικά αυτά κείμενα ει-

122. Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Γενικός Στατιστικός Πίνακας Κρατουμένων – Ποινών (2003-2012), *op.cit.*

σάγουν «τολμηρές δικονομικές διατάξεις», αρκετές από τις οποίες μπορούν να ελαφρύνουν το βαρύτατο φόρτο των δικαστηρίων¹²³.

Επισημαίνεται σχετικά ότι η ΕΕΔΑ έχει στο παρελθόν διατυπώσει παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με τα αντίστοιχα σχέδια νόμου που της είχαν υποβληθεί για σχολιασμό πριν την υιοθέτησή τους, πολλές εκ των οποίων όχι μόνο διακρίθηκαν για την ευστοχία και την έγκαιρη διατύπωσή τους¹²⁴, αλλά και λήφθηκαν υπόψη στην εκπόνηση και ψήφιση των τελικών νομοθετικών κειμένων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι έγιναν δεκτές οι προτάσεις της ΕΕΔΑ για τη διατήρηση των προβλέψεων του άρθρου 22 ΠΔ 18/1989 περί επισύναψης στο φάκελο της έκθεσης του εισηγητή τρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση και για υποχρεωτική αναβολή της σε περίπτωση παράλειψης ύστερα από αίτημα ενός εκ των διαδίκων (άρθρο 6, παρ. 1, Ν 3900/2010), καθώς επίσης και για την πρόβλεψη να ακούγεται υποχρεωτικά από τον οριζόμενο δικαστή, εφόσον ζητηθεί, ο αντιλέγων ή ο δικαστικός του πληρεξούσιος (άρθρο 55, παρ. 1, Ν 3900/2010). Δεκτή έγινε και η πρόταση της ΕΕΔΑ περί δυνατότητας παρέμβασης της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου διοικητικού δικαστηρίου επί διαφορών, οι οποίες γεννώνται από την προσβολή διοικητικών πράξεων που αφορούν στην αναγνώριση αλλοδαπού ως πρόσφυγα ή δικαιούχου άλλης μορφής διεθνούς προστασίας (άρθρο 67, παρ. 4, Ν 3900/2010). Λήφθηκαν, τέλος, σοβαρά υπόψη οι συστάσεις της ΕΕΔΑ περί διασφάλισης της ταχύτερης διαδικασίας ελέγχου της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις εθνικές δι-

καστικές αποφάσεις (άρθρο 56 Ν 3900/2010)¹²⁵.

Στο ίδιο πλαίσιο κινούνται και οι συστάσεις που διατύπωσε η ΕΕΔΑ σχετικά με το σχέδιο του Ν 4055/2012. Ειδικότερα, η ουσιώδης επισήμανση της ΕΕΔΑ σχετικά με την απότομη και αλματώδη αύξηση των παραβόλων, την επιβάρυνση και των αναγνωριστικών αγωγών με δικαστικό ένσημο και το συνεπακόλουθο περιορισμό της δυνατότητας πρόσβασης των ιδιωτών στη Δικαιοσύνη φαίνεται μεν να λήφθηκε υπόψη από το Ν 4055/2012, αλλά σε περιορισμένο βαθμό. Πιο συγκεκριμένα, οι διατάξεις του Ν 4055/2012 απαλλάσσουν από την καταβολή παραβόλου όσους λαμβάνουν το ευεργέτημα της πενίας (άρθρο 6, παρ. 8 και 9, Ν 4055/2012), χωρίς να επεκτείνουν ωστόσο την εξαίρεση από την αύξηση των παραβόλων και στις αγωγές κατά των φορέων αυτών, όπως είχε προτείνει η ΕΕΔΑ. Τέλος, ο Ν 4055/2012 απάλλαξε του δικαστικού ενσήμου μόνο τις αναγνωριστικές αγωγές που αφορούν σε διαφορές των άρθρων 663, 677, 681Α και 681Β ΚΠολΔ, όχι όμως και σε αγωγές κατά φορέων κοινωνικής ασφάλισης, όπως είχε συστήσει η ΕΕΔΑ (άρθρο 21 Ν 4055/2012).

Αλματώδης αύξηση των παραβόλων για την άσκηση ένδικων βοηθημάτων και μέσων

Η ΕΕΔΑ δράττεται της ευκαιρίας προκειμένου να επαναφέρει τις από 26.1.2012 θέσεις της αναφορικά με το ζήτημα της αλματώδους αύξησης των παραβόλων για την άσκηση ένδικων βοηθημάτων και μέσων και να αναδείξει, για άλλη μία φορά, την αστοχία της εν λόγω επιλογής ως μέσου επίλυσης του προβλήματος της μη εύλογης διάρκειας της δίκης. Αντίθετα, η ΕΕΔΑ επισημαίνει με έμφαση ότι μέτρα που διέπονται από τέτοιας φύσης λογική θίγουν καίρια το δικαίωμα σε δικαστική προστασία μεγάλου αριθμού προσώπων. Πολλώ δε μάλλον όταν ένα μεγάλο και ραγδαία αυξανόμενο τμήμα του πληθυσμού της Ελλάδας είναι εκτεθειμένο σε φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό¹²⁶, όταν το κατώτατο ημερομί-

123. Η ΕΕΔΑ έχει στο παρελθόν διατυπώσει παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με τα εν λόγω σχέδια νόμου. Βλ. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης "Εξορθολογισμός διαδικασιών και επιτάχυνση της διοικητικής δίκης και άλλες διατάξεις"», Έκθεση 2010, σελ. 118 και «Σχόλια επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης "Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης"», Έκθεση 2010, σελ. 147.

124. Ο Αντιπρόεδρος του ΣτΕ χαρακτηρίζει τις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ στο ΣχΝ που έγινε Ν 3900/2010 ως «πολύ προσεγμένες και έγκαιρα διατυπωμένες», κάνοντας συνολικά επτά παραπομπές σε αυτές. Βλ. σχετικά ΑΡΝΑΟΥΤΟΓΛΟΥ Φ., Η «πρότυπη» ή «πilotική» δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 9, 21, 36, 37, 68, 78 και 154.

125. Βλ. τις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του σχετικού νομοσχεδίου σε: ΕΔΚΑ 2011, σελ. 120.

126. Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία της

σθιο, βάσει και των μειώσεων έως και 32% του 2^{ου} Μνημονίου, είναι 26,18 ευρώ, ενώ ο κατώτατος μηνιαίος μισθός 586,08 ευρώ και 510,95 ευρώ για τους νέους ηλικίας κάτω των 25 ετών. Σε μία περίοδο, μάλιστα, σοβαρών και εντεινόμενων αναταράξεων στον εργασιακό και ασφαλιστικό τομέα και περιορισμού και στέρησης θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων, οπότε μεγάλος αριθμός ατόμων έχει εντονότερη από ποτέ ανάγκη αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

Για το λόγο αυτό και προκειμένου να μη δυσχεραίνεται η πρόσβαση στη Δικαιοσύνη μόνο για τους ιδιώτες, αφού μόνον αυτοί καταβάλλουν τα παράβολα, η ΕΕΔΑ έχει προτείνει στο παρελθόν, σε περίπτωση μη ευδοκίμησης ενδίκου βοηθήματος ή μέσου ασκηθέντος από το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ, να του επιβάλλονται σημαντικά αυξημένες δικαστική δαπάνη και χρηματική ποινή, ικανές να ενεργήσουν αποτρεπτικά¹²⁷. Έτσι, μπορεί να ελαφρυνθεί το βάρος των δικαστηρίων, χωρίς να δημιουργείται ζήτημα ισότητας των διαδίκων. Ως μέτρο στήριξης των βαριά πληττομένων από την ανεργία, την εργασιακή ανασφάλεια και την απορρύθμιση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, σε συμμόρφωση προς τις επιταγές των άρθρων 21, 22, παρ. 1 και 5, και 25 του Συντάγματος, η ΕΕΔΑ προτείνει επίσης να καταργηθούν τα παράβολα, τουλάχιστο για τις εργατικές και κοινωνικο-ασφαλιστικές υποθέσεις και να μειωθούν δραστικά για τις λοιπές υποθέσεις. Παράλληλα, δε, αναγκαίο κρίνεται να αναδιοργανωθεί και επεκταθεί ο θεσμός της νομικής βοήθειας, ο

οποίος έχει αποδυναμωθεί, ενώ για τις διοικητικές δίκες δεν προβλέπεται καν. Οι προτάσεις αυτές, άλλωστε, συνάδουν με τις αντίστοιχες συστάσεις για λήψη μέτρων στήριξης των εργαζομένων στην παρούσα περίοδο κρίσης των αρμοδίων οργάνων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, κατόπιν καταγγελιών της ΓΣΕΕ¹²⁸.

Τέλος, χαιρετίζει την εισαγωγή στην ελληνική έννομη τάξη ενός νέου ενδίκου βοηθήματος που επιτρέπει στους διαδίκους να προσφύγουν ενώπιον του αρμόδιου εθνικού Δικαστηρίου προκειμένου να ζητήσουν δικαίη ικανοποίηση λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της διοικητικής δίκης, καθώς και επιτάχυνση της εκδίκασης της υπόθεσής τους (Κεφάλαιο Δ' Ν 4055/2012, άρθρα 53-60). Σε ό,τι αφορά στην εφαρμογή, ωστόσο, των εν λόγω νομοθετικών διατάξεων, η ΕΕΔΑ διατυπώνει τις επιφυλάξεις της για την επιλογή του νομοθέτη να αποκλείσει το διάδικο από την άσκηση αίτησης δικαίης ικανοποίησης για υπέρβαση εύλογης διάρκειας της δίκης σε περιπτώσεις που η οριστική απόφαση έχει ήδη εκδοθεί σε χρονικό διάστημα προγενέστερο της έναρξης ισχύος του, δεδομένου ότι η αίτηση δικαίης ικανοποίησης ασκείται εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση της επίδικης οριστικής δικαστικής απόφασης. Η νομοθετική αυτή επιλογή ασφαλώς δεν πέρασε απαρατήρητη από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο του Στρασβούργου

EUROSTAT, το 2011, το 31% του πληθυσμού της Χώρας (3.031.000 άτομα) βρισκόταν σε κίνδυνο φτώχειας και αποκλεισμού ή κάτω από το όριο της φτώχειας. Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Αξιολόγηση του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων και του προγράμματος σταθερότητας του 2013 για την Ελλάδα, SWD(2013) 358, Βρυξέλλες, 29.5.2013, σελ. 14 και 30, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/swd2013_greece_el.pdf. Το ποσοστό αυτό έχει εν τω μεταξύ προφανώς αυξηθεί, μαζί με το ραγδαία ανερχόμενο ποσοστό της ανεργίας, τη διαρκή δραστική μείωση μισθών και συντάξεων και την αποδόμηση του Κοινωνικού Κράτους. Βλ. «Σύσταση ΕΕΔΑ: Επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων», Έκθεση 2011, σελ. 119 επ.

127. Βλ. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης "Εξορθολογισμός διαδικασιών και επιτάχυνση της διοικητικής δίκης και άλλες διατάξεις"», *op.cit.*, σελ. 123.

128. ILO, Committee on the Application of Standards, 2013 Report (102nd ILC), http://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/102/reports/committee-reports/WCMS_216456/lang--en/index.htm ; Committee on Freedom of Association, 365th Report of the Committee on Freedom of Association (November 2012), case 2820, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_193260.pdf ; Committee on the Application of Standards 2011 Report (100th ILC), http://www.ilo.org/global/standards/WCMS_165970/lang--en/index.htm. Σχετικά βλ. επίσης ILO, Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations, 2013 Report, http://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/102/reports/reports-submitted/WCMS_205472/lang--en/index.htm ; 2012 Report, http://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/101stSession/reports/reports-submitted/WCMS_174843/lang--en/index.htm ; 2011 Report, http://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/100thSession/reports/reports-submitted/WCMS_151556/lang--en/index.htm και ILO's High Level Mission to Greece, Report (November 2011), http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/missionreport/wcms_170433.pdf.

γου, το οποίο σε πρόσφατες αποφάσεις του καταδικάζει την ελληνική κυβέρνηση, σημειώνοντας ότι η πρόβλεψη του νομοθέτη δε μπορεί να θεραπεύσει παρά μόνο το κενό που αφορά σε μελλοντικές καθυστερήσεις στην απονομή δικαιοσύνης και σε καμία περίπτωση «σε υποθέσεις που έχουν κλείσει 6 μήνες πριν τη θέση του [νομοθετήματος] σε ισχύ»¹²⁹.

Επιτάχυνση απονομής δικαιοσύνης

Η ΕΕΔΑ επαναλαμβάνει στο σημείο αυτό τους φόβους που έχει εκφράσει επανειλημμένα και στο παρελθόν σε προηγούμενες αποφάσεις της¹³⁰ σχετικά με τον κίνδυνο τα πιο πάνω μέτρα που στοχεύουν στην απλοποίηση των διαδικασιών ενώπιον των δικαστηρίων, με σκοπό τον περιορισμό της διάρκειάς τους, να δημιουργήσουν περισσότερα προβλήματα από όσα καλούνται να λύσουν. Η προσπάθεια επιτάχυνσης των ρυθμών απονομής της ποινικής δικαιοσύνης είναι αναγκαία και ο σκοπός της ευγενής, ενόψει μάλιστα και των συχνών σχετικών καταδικαστικών αποφάσεων του ΕΔΔΑ λόγω της καθυστερημένης εκδίκασης των ποινικών υποθέσεων. Εντούτοις, ορισμένες ρυθμίσεις εγείρουν αμφιβολίες, τόσο ως προς την αποτελεσματικότητά τους, όσο και ως προς την εσωτερική τους συνοχή¹³¹.

Ενδεικτικά, η ΕΕΔΑ επανέρχεται στις προτάσεις που είχε διατυπώσει στα Σχόλιά της επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης» και υπενθυμίζει ότι οι παθογένειες της ποινικής δικαιοσύνης στην Ελλάδα έχουν πολλές και διαφορετικές αιτίες. Ο φόρτος των δικαστηρίων, που οδηγεί στην υπερβολική καθυστέρηση, αντιμετωπίζεται επιτυχέστερα με την αποποινικοποίηση των ήσσονος σημασί-

ας αδικημάτων και των διοικητικών παραβάσεων, παρά με την εισαγωγή ρυθμίσεων που αποπειρώνται να δεσμεύσουν ασφυκτικά τα Δικαστήρια. Η λύση στο πρόβλημα της υπερφόρτωσης των ποινικών δικαστηρίων και της συνακόλουθης καθυστέρησης της απονομής της δικαιοσύνης δε μπορεί να επιτευχθεί εάν δε γίνει μια γενναία και εκτεταμένη μεταρρύθμιση του ουσιαστικού ποινικού δικαίου¹³².

Άρθρο 17

Αναφορικά με το δεύτερο κεφάλαιο του Ν 3917 / 2011 σχετικά με τη «Χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη η καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημοσίους χώρους και συναφείς διατάξεις», η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την προσπάθεια συμμόρφωσης της ελληνικής Πολιτείας με τη Γνωμοδότηση της αρμόδιας ΑΠΔΠΧ, αρ. 1/2009 και την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με το ευρωπαϊκό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Παρόλα αυτά, η ΕΕΔΑ κρίνει σκόπιμο να επανέλθει στην από 18.2.2010 απόφασή της, προκειμένου να επισημάνει ότι, σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, το μέτρο έχει αποδειχθεί αναποτελεσματικό. Ενδεικτικό είναι ότι στη Μ. Βρετανία, όπου λειτουργούν περισσότερες από 4 εκ. κάμερες¹³³, δεν έχει σημειωθεί σημαντική μείωση της εγκληματικότητας και μόνο σε κλειστούς και κλασικά φυλασσόμενους χώρους φαίνεται να λειτουργεί αποτρεπτικά¹³⁴. Ως εκ τούτου, η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι η Πολιτεία πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη της

129. Βλ. ΕΔΔΑ, *Ιωάννης Αναστασιάδης και λοιποί κατά Ελλάδας*, 18.7.2013, παρ. 37; *Φεργαδιώτη-Ριζάκη κατά Ελλάδας*, 18.7.2013, παρ. 21.

130. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης "Εξορθολογισμός διαδικασιών και επιτάχυνση της διοικητικής δίκης και άλλες διατάξεις"», *op.cit.*, σελ. 118 και «Σχόλια επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης "Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης"», *op.cit.*, σελ.147.

131. Βλ. *Idem*, σελ. 153.

132. ΕΕΔΑ, «Σχόλια επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης "Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης"», *op.cit.*, σελ.157-158.

133. Σημειώνεται ότι η εγκατάστασή τους στοίχισε τουλάχιστον 500 εκ. £. Βλ. "Big Brother is not working: How £500m of CCTV cameras does 'next to nothing' to cut crime", *The Daily Mail*, 18.5.2009. Για περισσότερα συγκριτικά στοιχεία, βλ. Θ. Π. Παπαθεοδώρου, *Επιτηρούμενη Δημοκρατία: Η ηλεκτρονική παρακολούθηση των πολιτών στην κοινωνία της διακινδύνευσης*, Εκδόσεις Βιβλιόραμα, Αθήνα 2009, σελ. 48 επ.

134. M. Gill and A. Spriggs, "Assessing the Impact of CCTV", *Research Study n° 292*, (Home Office, London 2005), "1,000 cameras 'solve one crime'", *BBC News*, 24.8.2009. Σε αντίστοιχα αποτελέσματα κατέληξε μελέτη του Πανεπιστημίου της California για τη λειτουργία καμερών στο San Francisco, *CITRIS Report: The San Francisco Community Safety Camera Program*, 17.12.2008.

την αμφίβολη αποτελεσματικότητα του μέτρου, η οποία αποδεικνύει την προφανή δυσαναλογία με την ένταση της επέμβασης στην ιδιωτικότητα και το μεγάλο οικονομικό κόστος¹³⁵.

Άρθρο 18

Θρησκευτική αγωγή και παιδεία

Σχετικά με το άρθρο 18 (δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας) και, ειδικότερα, το ζήτημα της Θρησκευτικής αγωγής και παιδείας, η ΕΕΔΑ θεωρεί σκόπιμο να επισημάνει ότι το ζήτημα της απαλλαγής από το μάθημα των θρησκευτικών, για το διάστημα από το 2008 έως και το Σεπτέμβριο του 2013¹³⁶, δεν αντιμετωπίστηκε με ενιαίο και ομοιόμορφο τρόπο. Ειδικότερα, δυνάμει των διατάξεων των σχετικών Εγκυκλίων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, η άσκηση του δικαιώματος της απαλλαγής από το μάθημα των Θρησκευτικών, αφορούσε μόνο σε «άθρησκους, αλλόθρησκους και ετερόδοξους μαθητές», υπό την προϋπόθεση ότι «συνέτρεχαν στο πρόσωπό τους λόγοι θρησκευτικής συνείδησης, τους οποίους όφειλαν να επικαλούνται οι ίδιοι ή οι γονείς τους». Η αιτιολόγηση, δε, αυτής της άρνησης του μαθητή να παρακολουθήσει το μάθημα των Θρησκευτικών, σύμφωνα με σχετικά πρόσφατη νομολογία του Διοικητικού Εφετείου Χανίων¹³⁷, δε συνιστούσε παραβίαση ούτε του άρθρου 13 του Συντάγματος, που κατοχυρώνει το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας, ούτε άλλων διατάξεων διεθνών ή ευρωπαϊκών κειμένων που κατοχυρώνουν το δικαίωμα στην ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης.

Το θολό αυτό τοπίο σχετικά με τη διασφάλιση

της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης ήρθε να ξεδιαλύνει η νέα Εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, με θέμα τη «Ρύθμιση μαθητικών θεμάτων», η οποία, αποσαφηνίζοντας τυχόν παρερμηνείες που δημιουργήθηκαν με αφορμή το προγενέστερο κανονιστικό πλαίσιο, διευκρινίζει ότι «*παρέχεται η δυνατότητα απαλλαγής στους μαθητές που είναι αλλόθρησκοι ή ετερόδοξοι ή επικαλούνται λόγους θρησκευτικής συνείδησης και γι' αυτό δεν επιθυμούν να το παρακολουθήσουν [...] ύστερα από Υπεύθυνη Δήλωση [...] στην οποία θα αναφέρεται ότι ο μαθητής δεν είναι Χριστιανός Ορθόδοξος ή επικαλείται λόγους θρησκευτικής συνείδησης, χωρίς να είναι υποχρεωτική η αναφορά του θρησκευματος στο οποίο ανήκει*»¹³⁸.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω επισημάνσεων, η ΕΕΔΑ κρίνει σκόπιμο να διευκρινίσει ότι το μέτρο της απαλλαγής από το μάθημα των θρησκευτικών αποτελεί μια πρωτοβουλία που δεν εισέρχεται σε βάθος στην αντιμετώπιση του ζητήματος της θρησκευτικής αγωγής στα σχολεία, ούτε προτείνει μια μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική λύση. Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας του μαθήματος των Θρησκευτικών – όπως αυτός επισημαίνεται στην πρώτη παράγραφο της προαναφερθείσας πρόσφατης Εγκυκλίου του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων – δε φαίνεται να είναι συμβατός με τη δυνατότητα γενικευμένης απαλλαγής από τη διδασκαλία του, χωρίς μάλιστα ειδική αιτιολόγηση, – της οποίας η χορήγηση προβλέπεται στην αμέσως επόμενη παράγραφο της ίδιας Εγκυκλίου¹³⁹. Κι αυτό διότι μια τέτοιου είδους ρύθμιση καθιστά αυτομάτως ένα μάθημα, που ανήκει στον κορμό των μαθημάτων γενικής παιδείας, προαιρετικό. Υιοθετώντας μια εναλλακτική προσέγγιση, η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι, σε ένα πλουραλιστικό και δημοκρατικό σχολείο, το οποίο σέβεται τη θρησκευτική ετερότητα, ένα μάθημα με κατηχητικό και ομολογιακό χαρακτήρα, που διδάσκει υποχρεωτικά, έστω και διευρυμένα και με ανοικτούς ορίζοντες, την ορθόδοξη χριστιανική παράδοση¹⁴⁰, δεν ανταποκρίνεται

135. ΕΕΔΑ, «Η λειτουργία καμερών σε δημόσιους χώρους και η καταγραφή ήχου ή εικόνας, η ανάλυση γενετικού υλικού στην ποινική διαδικασία και το αρχείο γενετικών αποτυπωμάτων (άρθρο 12 Ν 3783/2009)», Έκθεση 2010, σελ. 72-73.

136. Πρόκειται για το διάστημα εφαρμογής των τριών Εγκυκλίων Στυλιανίδη του 2008, που διευθετούσαν το ζήτημα της διαδικασίας απαλλαγής μαθητών από το μάθημα των θρησκευτικών. Βλ. σχετικά Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εγκύκλιοι με αριθ. πρωτ. 91109/Γ2/10-7-2008, 10407 ΙΓ2/4-8-2008 και Φ12/977/1097441Γ1/26-8-2008.

137. Διοικ.Εφ. Χανίων 115/2012.

138. Βλ. σχετικά Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εγκύκλιος με αριθ. 133099/Γ2-19.9.2013.

139. *Idem*.

140. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, παρ. 1 (α), του ισχύοντα Ν 1566/1985 περί Δομής και λειτουργίας της

στις ανάγκες των μαθητών. Αντίθετα, προκρίνεται ένα θρησκευολογικού χαρακτήρα μάθημα, που δε θα προβαίνει σε δογματική εμφύτευση θρησκευτικών πεποιθήσεων, αλλά θα προτείνει μια εισαγωγή στην ιστορία και τη δογματική των θρησκειών, ως περισσότερο συμβατό τόσο με τις συνταγματικές επιταγές, όσο και με τη σύγχρονη ευρωπαϊκή πολιτιστική πραγματικότητα.

Αντιρρησίες συνείδησης

Η ΕΕΔΑ, με τις Προτάσεις της για το θεσμό της εναλλακτικής πολιτικής-κοινωνικής θητείας, έχει αναγνωρίσει τις βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν το θεσμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως αυτές έχουν διατυπωθεί στη Σύσταση R 87 (8) της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι η εναλλακτική θητεία δεν πρέπει να έχει τιμωρητικό χαρακτήρα, ενώ η διάρκειά της πρέπει να είναι εύλογη, να υφίσταται δηλαδή σχέση σταθερής αναλογίας μεταξύ της χρονικής διάρκειας της θητείας που υπηρετεί ο μη αντιρρησίας συνείδησης σε σχέση με εκείνη της θητείας που υπηρετεί ο αντιρρησίας συνείδησης. Η διοικητική Αρχή, δε, που αποφασίζει για την υπαγωγή των ενδιαφερομένων στο καθεστώς εναλλακτικής θητείας οφείλει να είναι ανεξάρτητη από τη στρατιωτική διοίκηση και να παρέχει τις κατάλληλες διαδικαστικές εγγυήσεις κατά την εξέταση του ζητήματος¹⁴¹. Οι θέσεις αυτές εκφράζονται και στη Σύσταση 1518 (2001) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, στην οποία υπογραμμίζεται η ανάγκη αναγνώρισης της αντίρρησης συνείδησης και μετά από ένοπλη υπηρεσία και η συνεπακόλουθη παροχή μιας πραγματικής εναλλακτικής πολιτικής υπηρεσίας, χωρίς αποτρεπτικό ή τιμωρητικό χαρακτήρα¹⁴². Στο σημείο αυτό, η ΕΕΔΑ κρίνει σκόπιμο

να κάνει αναφορά στην απόφαση-σταθμό του Δικαστηρίου του Στρασβούργου *Bayatyan κατά Αρμενίας*, στην οποία για πρώτη φορά αναγνωρίζεται ρητά η εφαρμογή του άρθρου 9 της ΕΣΔΑ (ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας) σε ζητήματα αντίρρησης συνείδησης στη στρατιωτική θητεία¹⁴³.

Θρησκευτικός όρκος

Η πρόσφατη καταδικαστική απόφαση του ΕΔΔΑ για παραβίαση του άρθρου 9 της ΕΣΔΑ (δικαίωμα στη θρησκευτική ελευθερία)¹⁴⁴ είναι η τέταρτη στη σειρά για την Ελλάδα από το 2008¹⁴⁵, χωρίς ωστόσο να λαμβάνει υπόψη τις πρόσφατες τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν 4055/2012 στις σχετικές με το θρησκευτικό όρκο μαρτύρων διατάξεις του ΚΠΔ¹⁴⁶.

Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ κρίνει σκόπιμο να σταθεί στις διατάξεις των άρθρων 39, παρ. 3, και 109, παρ. 1 (β), Ν 4055/2012, οι οποίες, τροποποιώντας το άρθρο 218 ΚΠΔ και καταργώντας το άρθρο 220 ΚΠΔ, δίνουν στο μάρτυρα, κατά το πρότυπο του άρθρου 408 του ΚΠολΔ, τη δυνατότητα να δηλώσει τον τύπο του όρκου, θρησκευτικού ή πολιτικού, που επιθυμεί να δώσει πριν εξεταστεί. Επανερχόμενη στην από 29.5.2008 Απόφασή της αναφορικά με την αντικατάστα-

entious objection to military service in Council of Europe member states, 23.5.2001, http://assembly.coe.int/documents/adoptedtext/ta01/erec1518.htm#_ftn1

143. ΕΔΔΑ, *Bayatyan κατά Αρμενίας*, 7.7.2011.

144. ΕΔΔΑ, *Δημητράς και λοιποί κατά Ελλάδας*, 8.4.2013, παρ. 22.

145. ΕΔΔΑ, *Αλεξανδρίδης κατά Ελλάδας*, 21.5.2008; *Δημητράς και λοιποί κατά Ελλάδας*, 3.9.2010; *Δημητράς και λοιποί κατά Ελλάδας* (N° 2), 3.2.2012.

146. Αναφορικά με τη συμβατότητα των νέων ρυθμίσεων ΚΠΔ με την ΕΣΔΑ, η Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει επισημάνει ότι το Δικαστήριο του Στρασβούργου έχει δεχτεί ότι η αντίστοιχη εναλλακτική ορκοδοσία που προβλέπεται για τις πολιτικές δίκες είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της ΕΣΔΑ. Βλ. *Council of Europe, Committee of Ministers to member states, Appendix to Resolution CM/ResDH(2012)184 Information on the measures taken to comply with the judgments in the cases of Dimitras and others and Dimitras and others No 2 against Greece*, 6.12.2012, <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/Dec%282012%291157&Language=lanEnglish&Ver=volres&Site=COE&BackColorInternet=DBCFC2&BackColorIntranet=FDCC864&BackColorLogged=FDC864>.

πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

141. ΕΕΔΑ, «Προτάσεις για το θεσμό της εναλλακτικής πολιτικής-κοινωνικής υπηρεσίας», Ετήσια Έκθεση 2001, σελ. 165-166. Βλ. επίσης *Council of Europe, Committee of Ministers to member states, Recommendation R (87) 8, Conscientious objection to compulsory military service*, 9.4.1987, <http://www.refworld.org/docid/5069778e2.html>.

142. *Council of Europe, Parliamentary Assembly, Recommendation no R 1518 (2001), Exercise of the right of consci-*

ση του θρησκευτικού όρκου από τον πολιτικό, η ΕΕΔΑ δε θεωρεί ικανοποιητική την προκριθείσα λύση, για δύο ουσιαστικά λόγους: α) διότι η επιλογή του πολιτικού όρκου και όχι του θρησκευτικού, δεδομένης της αναγνώρισης της ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας ως «επικρατούσας» θρησκείας στην Ελλάδα, τείνει να ερμηνεύεται ως παραδοχή από την πλευρά του πολίτη ότι δεν είναι χριστιανός ορθόδοξος, γεγονός που δύναται να οδηγήσει σε προκατάληψη σε βάρος της ακεραιότητας και του κύρους του και β) διότι παρατηρείται συχνά το φαινόμενο οι δικαστές της έδρας να μη δίνουν στο μάρτυρα τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ θρησκευτικού ή πολιτικού όρκου, αλλά να του ζητάνε να ορκιστεί στο Ευαγγέλιο με αποτέλεσμα να πρέπει ο ίδιος ο μάρτυρας να ζητήσει να δώσει τον πολιτικό όρκο, ενισχύοντας έτσι ακόμα περισσότερο την πεποίθηση ότι δεν είναι χριστιανός ορθόδοξος¹⁴⁷. Η εναλλακτική ορκοδοσία, με άλλα λόγια, λόγω των κοινωνικών στερεοτύπων που επικρατούν στην ελληνική κοινωνία, συνιστά πρακτική που μπορεί να επιτρέψει να συναχθούν συμπεράσματα για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του ατόμου. Πέραν της διαπίστωσης αυτής, ωστόσο, είναι κοινή παραδοχή ότι, στη δικαστηριακή πρακτική, σπάνια εφαρμόζονται οι διατάξεις περί εναλλακτικής ορκοδοσίας του άρθρου 218 ΚΠΔ, καθότι δεν παρατηρείται συχνά το φαινόμενο ο δικαστής της έδρας να ρωτά, ως οφείλει, το μάρτυρα, πριν εξεταστεί στο ακροατήριο, αν προτιμά να δώσει θρησκευτικό ή πολιτικό όρκο.

Υπό το φως των ανωτέρω διαπιστώσεων, συνεπώς, και προκειμένου να επιτευχθεί η απόλυτη προστασία της αρνητικής ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης, η ΕΕΔΑ επανέρχεται στις από 29.5.2008 διατυπωθείσες προτάσεις της και προκρίνει την εξ ολοκλήρου αντικατάσταση του θρησκευτικού όρκου από τον πολιτικό. Προς επίρρωση της θέσης αυτής, σημειώνεται ότι, σύμ-

φωνα με παλαιότερη νομολογία του ΣΤΕ, τόσο ο θρησκευτικός όρκος όσο και ο πολιτικός έχουν τις ίδιες έννομες συνέπειες¹⁴⁸.

Άρθρο 19

Ρατσιστική βία και ρητορική του μίσους – Αντιρατσιστικό νομοθετικό πλαίσιο

Αναφορικά με το άρθρο 19 και την απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι, πέραν της λήψης συντονισμένης και αποφασιστικής δράσης από τη δικαστική εξουσία της Χώρας, κρίνεται πρωταρχικής σημασίας να ληφθούν πρωτοβουλίες, όπου χρειάζεται, και σε νομοθετικό επίπεδο για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση και καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Η αναντίρρητη διαπίστωση του πολλαπλασιασμού των ρατσιστικών επιθέσεων το τελευταίο χρονικό διάστημα, που αναπόφευκτα δημιουργούν προβλήματα κοινωνικής συνοχής και υποβαθμίζουν τη διεθνή εικόνα της Χώρας, καθιστά αδικαιολόγητη τη χαρακτηριστική επίδειξη νωθρότητας από την πλευρά της νομοθετικής εξουσίας, η οποία, σε περίοδο έξαρσης των περιστατικών τυφλής ρατσιστικής εγκληματικής βίας, αδράνησε.

Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ παρακολουθεί με προσοχή και ικανοποίηση την ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας για την τροποποίηση και προσαρμογή του Ν 927/1979 στην απόφαση πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008 για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου. Δεδομένης της κρισιμότητας της κοινωνικής χρονικής συγκυρίας στην οποία έρχεται προς εξέταση η παρούσα τροπολογία, η ΕΕΔΑ δράττεται της ευκαιρίας για να διατυπώσει την ισχυρή πεποίθηση ότι το μήνυμα της σαφούς, ρητής και υπεράνω κάθε άλλης επιμέρους διαφοροποίησης ή επιφύλαξης καταδίκης των εγκλημάτων βίας με ρατσιστικό κίνητρο πρέπει να εκπέμπεται στο εσωτερικό και το εξωτερικό της χώρας με αποφασιστικότητα και ειλικρίνεια, με λόγο και με πράξεις. Το ζήτημα της αποτελεσματικής καταπολέμησης εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας

147. ΕΕΔΑ, «Απόφαση αναφορικά με την αντικατάσταση του θρησκευτικού όρκου από τον πολιτικό», Έκθεση 2008, σελ. 39. Το ζήτημα του θρησκευτικού όρκου είχε απασχολήσει την ΕΕΔΑ και πριν το 2008, οπότε και είχε προτείνει την κατάργησή του και την αντικατάστασή του από τον πολιτικό όρκο. Βλ. ΕΕΔΑ, «Πρόταση της ΕΕΔΑ για τη ρύθμιση σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησίας» Έκθεση 2005, σελ. 177; «Θέσεις της ΕΕΔΑ ως προς την Αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος», Έκθεση 2006, σελ. 137, 142.

148. ΣΤΕ (Τμήμα ΣΤ') 2601/1998, παρ. 7.

και της κύρωσης της μισαλλοδοξίας και της ρητορικής του μίσους είναι πρωταρχικής σημασίας για την ελληνική Πολιτεία, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου.

Υπενθυμίζεται, δε, στο σημείο αυτό, ότι η ΕΕΔΑ έχει στο παρελθόν ασχοληθεί εκτεταμένα με το ζήτημα της ανάγκης αντιμετώπισης της ρατσιστικής βία, διατυπώνοντας, για το σκοπό αυτό, παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την «Καταπολέμηση εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας»¹⁴⁹. Ενόψει των σοβαρών προκλήσεων που αντιμετωπίζει σήμερα η Χώρα μας, η ΕΕΔΑ θεωρεί χρήσιμο να επανέλθει στις προηγούμενες θέσεις της και να επαναδιατυπώσει, με την παρούσα, ορισμένες εκ των θεμελιωδέστερων συστάσεων της¹⁵⁰.

Σε ό,τι αφορά στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση των φυλετικών διακρίσεων, δηλαδή ουσιαστικά το Ν 927/1979, υπενθυμίζεται ότι η εφαρμογή του απασχόλησε αρκετά τα διεθνή όργανα, τα οποία έχουν επανειλημμένα διατυπώσει την ανησυχία τους για την αποτελεσματική καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων και των εγκλημάτων με ρατσιστικό κίνητρο. Είναι κοινός τόπος ότι χρήζει ουσιαστικών παρεμβάσεων προς την κατεύθυνση της συμμόρφωσης με τις διατάξεις της Απόφασης-Πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2008, που στόχο της έχει «να εξασφαλίσει ότι ο ρατσισμός και η ξενοφοβία τιμωρούνται σε όλα τα κράτη μέλη με πραγματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις, ικανές να δικαιολογούν την έκδοση ή την παράδοση, και αφετέρου να βελτιώσει τη δικαστική συνεργασία καταργώντας τα ενδεχόμενα εμπόδια και ενθαρρύνοντάς την»¹⁵¹. Η τροποποίηση του Ν 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του

στην απόφαση πλαίσιο 2008/913/ΔΕ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328), που κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων στις 20 Νοεμβρίου 2013, φαίνεται να στοχεύει στη «δημιουργία ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου για την καταπολέμηση των εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας, καθώς και των εγκλημάτων που τελούνται με τέτοια κίνητρα, καλύπτοντας συγκεκριμένες και ειδικότερες πτυχές του θέματος, εισάγοντας νομικά μέσα προστασίας και προβλέποντας αναλογικές και αποτελεσματικές κυρώσεις»¹⁵².

Αναφορικά με το δημόσιο εγκωμιασμό, άρνηση ή εκμηδένιση εγκλημάτων, η ΕΕΔΑ επισημαίνει πως η απόλυτη απαγόρευση απλής έκφρασης ή άποψης αντίθετης με την αναγνώριση των συγκεκριμένων εγκλημάτων θα συνιστούσε μη ανεκτό περιορισμό της ελευθερίας της έκφρασης. Στο πεδίο προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας εμπίπτουν ιδέες που ενδεχομένως σοκάρουν ή ενοχλούν, ιδίως στο πλαίσιο του δημόσιου διαλόγου. Η ελευθερία αυτή συνιστά θεμέλιο της δημοκρατικής κοινωνίας και από τις πλέον βασικές συνθήκες για την πρόοδο και την ολοκλήρωση κάθε απόμου και επιδέχεται περιορισμών για την προστασία άλλων έννομων αγαθών μόνο σε ρητά και αυστηρά οριοθετημένες από το Σύνταγμα ή άλλα διεθνή κείμενα¹⁵³ περιπτώσεις.

Σχετικά με την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων με ρατσιστικό κίνητρο – ζήτημα πρωταρχικής σημασίας – η ΕΕΔΑ επισημαίνει πως η αποτελεσματική πρόληψη και καταστολή του ρατσιστικού εγκλήματος προϋποθέτει την πραγματική δυνατότητα του θύματος να το καταγγείλει υπό ασφαλείς συνθήκες, χωρίς φόβο να βρεθεί σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση, ικα-

149. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του Ποινικού Δικαίου», Έκθεση 2011, σελ. 53-60.

150. Αναλυτικότερα βλ. ΕΕΔΑ, Υπόμνημα επί της αντιρατσιστικής νομοθεσίας, 16.9.2013.

151. Βλ. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Πρόταση Απόφαση Πλαισίου του Συμβουλίου για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, COM (2001) 664 τελικό (28.11.2001), σελ. 7.

152. Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Τροποποίηση του Ν 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)», παρ. 7, <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/t-l328-eis.PDF>.

153. Βλ. άρθρο 14, παρ. 1, Συντ. ή άρθρα 10, παρ. 2, ΕΣΔΑ, 19, παρ. 3, ΔΣΑΠΔ κ.λπ.

νή να το αποτρέψει από την καταγγελία. Η Πολιτεία οφείλει να ενθαρρύνει τα θύματα –ασχέτως του καθεστώτος διαμονής τους στη Χώρα – να καταγγέλλουν τις απειλές ή επιθέσεις εναντίον τους χωρίς τον κίνδυνο να τεθούν υπό κράτηση προς το σκοπό της απέλασης. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται η προστασία των θυμάτων και ουσιαστικών μαρτύρων πράξεων ρατσιστικής βίας, μέσω αναστολής της κράτησης και απέλασης (στην περίπτωση που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων) και η χορήγηση προσωρινής άδειας παραμονής, βάσει ειδικής εισαγγελικής διάταξης που θα πιθανολογεί τη βασιμότητα της καταγγελίας, για το διάστημα μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης στην ποινική δίκη κατά του υπαίτιου. Με τον τρόπο αυτό, θα είναι δυνατή η καταγγελία και διερεύνηση των πράξεων, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς των θυμάτων και χωρίς τον κίνδυνο σύλληψής τους, διευρύνοντας, διευκολύνοντας και επιταχύνοντας τη δίωξη κατά των υπαίτιων.

Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχή κλιμάκωση των επιθέσεων εναντίων προσφύγων, μεταναστών και άλλων ομάδων από οργανωμένες εξτρεμιστικές ομάδες, η ΕΕΔΑ επισημαίνει το εν τοις πράγμασι σοβαρό έλλειμμα σε ό,τι αφορά στη διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου στο στάδιο δίωξης, ανεξάρτητα από την επιβαρυντική περίπτωση κατά το στάδιο επιμέτρησης της ποινής. Για το σκοπό αυτό, η ΕΕΔΑ υιοθετώντας μια εναλλακτική νομοθετική προσέγγιση, προτείνει τη ρύθμιση της ποινικής αντιμετώπισης του εγκλήματος με ρατσιστικά κίνητρα είτε (α) με ειδική ποινική διάταξη, δηλαδή ως ιδιωνύμο εγκλημα, είτε (β) ως γενική επιβαρυντική περίπτωση, με συγκεκριμένο όμως πλαίσιο ποινής, είτε (γ) με το συνδυασμό και των δύο. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στη ρύθμιση της ποινικής αντιμετώπισης του ρατσιστικού εγκλήματος με ιδιαίτερη νομοτυπική υπόσταση, ως ιδιωνύμου αδικήματος, η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι, δεδομένης της ένταξης του ρατσιστικού κινήτρου στην αντικειμενική υπόσταση της άδικης πράξης, η κύρωση του ρατσιστικού εγκλήματος ως ιδιωνύμου καθιστά το αδίκημα πιο ορατό και αποδοκιμάζει ρητά, οπότε και σαφέστερα, το ρατσιστικό έγκλημα στα μάτια του θύματος και του κοινωνικού συνόλου. Η ειδική, δε, διάταξη διευκολύνει τη συλλογή σχε-

τικών στοιχείων και επομένως, την πρόληψη και την καταπολέμηση¹⁵⁴.

Η ΕΕΔΑ θεωρεί πρωταρχικής σημασίας να επισημάνει, στο σημείο αυτό, τον κίνδυνο που εγκυμονεί η εστίαση της δημόσιας προσοχής στην κύρωση του ρατσιστικού λόγου να λειτουργεί ως αντίβαρο στην απουσία οποιασδήποτε κύρωσης των πράξεων βίας. Η αντιμετώπιση του ρατσιστικού λόγου είναι ένα σημαντικό βήμα, που δύναται να λειτουργήσει προληπτικά ως προς την καταπολέμηση των πράξεων ρατσιστικής βίας. Σε καμία περίπτωση, εντούτοις, δε συνιστά εκπλήρωση της υποχρέωσης διερεύνησης, κύρωσης – και στην ουσία πραγματικής απαξίωσης – των πράξεων ρατσιστικής βίας. Υπό το φως των ως άνω διαπιστώσεων, επομένως, η ΕΕΔΑ τονίζει με κάθε δυνατή έμφαση την αναγκαιότητα ανάληψης παράλληλης και αποτελεσματικής εκπαιδευτικής πρωτοβουλίας στα σχολεία και υλοποίησης μέτρων ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού ώστε να μην παγιωθεί η εντύπωση ότι η βία και ο ρατσισμός γίνονται αποδεκτά από την Πολιτεία και κατ' επέκταση από το κοινωνικό σύνολο.

Την ίδια έκκληση προς τις ελληνικές Αρχές έκανε, άλλωστε, και ο Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα Ανθρώπου, Nils Muižnieks, ο οποίος, σε πρόσφατη Έκθεσή του σχετικά με την έξαρση της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα, επισημαίνει την αναγκαιότητα της περαιτέρω ανάπτυξης και εφαρμογής πρωτοβουλιών από τις Αρχές με στόχο την καταπολέμηση του ρατσισμού και του εξτρεμισμού σε όλους τους κοινωνικούς τομείς. Η αύξηση της ευαισθητοποίησης για τους κινδύνους της μισαλλοδοξίας και του ρατσισμού και η ενίσχυση της εκπαίδευσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου στα σχολεία είναι πρωταρχικής σημασίας και πρέπει να προτεραιοποιηθούν¹⁵⁵.

154. ΕΕΔΑ, «Η αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας από την αστυνομία και τη δικαιοσύνη», Έκθεση 2011 (Τέταρτο Μέρος, Ειδική θεματική: ρατσιστική βία), σελ. 156.

155. Συμβούλιο της Ευρώπης, Επίτροπος για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Έκθεση του Νιλς Μούιζνιεκς μετά την επίσκεψή του στην Ελλάδα από τις 28 Ιανουαρίου έως την 1η Φεβρουαρίου 2013, CommDH(2013)6, 16.4.2013, παρ. 41, <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2275537&SecMode=1&DocId=2004246&Usage=2>.

Αντιμετώπιση ρατσιστικής βίας

Η ΕΕΔΑ θεωρεί σκόπιμο, στο σημείο αυτό, να κάνει αναφορά στη για μεγάλο χρονικό διάστημα αδράνεια των θεσμικών αντανakλαστικών και τη σημαντική καθυστέρηση που παρατηρήθηκε και από τις τρεις εξουσίες – νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική – να αναγνωρίσουν ότι υπάρχει ζήτημα οργανωμένης εγκληματικής ρατσιστικής βίας στη Χώρα, να του αποδώσουν την αρμόζουσα σημασία και προσοχή και να αναλάβουν καθεμία τις αναγκαίες πρωτοβουλίες για τη διαχείρισή του. Συντασσόμενη με τις συστάσεις του Επιτρόπου της Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, η ΕΕΔΑ επισύρει την προσοχή των ελληνικών Αρχών στην ανάγκη επαγρύπνησης και θέσης σε χρήση όλων των διαθέσιμων μέσων για την καταπολέμηση κάθε είδους διάκρισης, ειδικά απέναντι σε ακραίες μορφές ρητορικής μίσους και βίας που αποσταθεροποιούν την κοινωνική συνοχή και διαβρώνουν θεμελιώδεις αρχές των δικαιωμάτων του ανθρώπου¹⁵⁶. Παρά τις βαρύτατες ευθύνες της Πολιτείας για την ανοχή που επέδειξε απέναντι στη ναζιστική εγκληματικότητα της Χρυσής Αυγής, χαιρετίζει την πρωτοβουλία που έχει αναληφθεί για την ποινική διερεύνηση της εγκληματικής της δράσης και διατυπώνει την ευχή η ενέργεια αυτή να σηματοδοτήσει θετικές εξελίξεις τόσο σε δικαστικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο. Ενθαρρυντική προς την κατεύθυνση αυτή είναι η τροπολογία για την αναστολή της χρηματοδότησης του κόμματος της Χρυσής Αυγής, η οποία υπερψηφίστηκε από τη Βουλή των Ελλήνων.

Αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα αντιμετώπισης και καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, η ΕΕΔΑ έχει στο παρελθόν ασχοληθεί εκτεταμένα με το φαινόμενο αυτό, που τα τελευταία χρόνια, δεδομένης της συγκυρίας εξαιρετικής κοινωνικής έντασης που διανύει η Χώρα μας, βρίσκεται σε έξαρση και κλονίζει τις αρχές της δημοκρατικής κοινωνίας και του κράτους δικαίου. Στο πλαίσιο των προβληματισμών αυτών και με σκοπό την ανάσχεση της δραματικής όξυνσης της ρατσιστικής βίας, η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ υιοθέτησε δύο ειδικές εκθέσεις:

Πιο συγκεκριμένα, επιχειρώντας να φωτίσει

πτυχές της ρατσιστικής βίας που έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην ελληνική κοινωνία, στην πρώτη Έκθεσή της, με τίτλο *Η αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας από την αστυνομία και τη δικαιοσύνη*, η ΕΕΔΑ έστρεψε την προσοχή της στη δικαιοσύνη και την αστυνομία, καθώς η νομολογία του ΕΔΔΑ, οι συστάσεις των διεθνών οργάνων και οι σχετικές μελέτες συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι η ελληνική νομοθεσία και οι μηχανισμοί παρακολούθησης των περιστατικών ρατσιστικής βίας, καθώς και η ποινική αντιμετώπισή τους είναι αναποτελεσματικοί ή ανύπαρκτοι. Η καταφανής δράση ακραίων ομάδων κρούσης κατά αλλοδαπών φάνηκε να συντελείται με την ανοχή των Αρχών, σε ένα γενικευμένο και διαρκώς οξυνόμενο κλίμα ανασφάλειας, αδιαλλαξίας και παραλυσίας¹⁵⁷. Η διαπίστωση αυτή ενισχύεται, μεταξύ άλλων, και από τα στοιχεία των καταγεγραμμένων περιστατικών ρατσιστικής βίας από το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας για το χρονικό διάστημα από Οκτώβριο 2011 έως και Δεκέμβριο 2012¹⁵⁸.

Στη δεύτερη έκθεση, με τίτλο *Εξτρεμιστικές ομάδες, δημόσιος πολιτικός λόγος, ρατσιστική βία στα γήπεδα*¹⁵⁹, η ΕΕΔΑ επιχειρεί μια συνοπτική πλην εύληπτη παράθεση των προβληματισμών και των αντίστοιχων προτάσεων των διεθνών και ευρωπαϊκών οργάνων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου σχετικά με τη δράση ακραίων ομάδων κρούσης κατά αλλοδαπών. Εξετάζει, ιδίως, τις πρακτικές εκφοβισμού και συστηματοποίησης της βίας των ομάδων αυτών, καθώς και την ιδιαίτερα ανησυχητική πτυχή της συμμετοχής ανηλίκων σε κάποιες από τις ρατσιστικές επιθέσεις. Επιπλέον, διατυπώνει την ανησυχία της για την επίδραση στη δημοκρατία της αποδοχής του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας μέσω του δημόσιου πολιτικού και θρησκευτικού λόγου και απευθύνει στα πολιτικά κόμματα και τα ΜΜΕ συγκεκριμένες προτάσεις αποκήρυξης της ρατσιστικής βίας και αναμετάδοσης του ρατσιστι-

157. ΕΕΔΑ, «Η αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας από την αστυνομία και τη δικαιοσύνη», *op.cit.*, σελ. 150-165.

158. Βλ. Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, Ετήσια Έκθεση 2012, Απρίλιος 2013, σελ. 1-5, <http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2013/dt/ConclusionsNetwork2012TotalGR.pdf>.

159. ΕΕΔΑ, «Εξτρεμιστικές ομάδες, δημόσιος πολιτικός λόγος, ρατσιστική βία στα γήπεδα», Έκθεση 2011, *op.cit.*, σελ. 166-180.

156. *Idem*, *nap.* 94.

κού λόγου. Τέλος, επιχειρείται, για πρώτη φορά, προσέγγιση του ζητήματος της ρατσιστικής βίας στα γήπεδα, μέσω νομοθετικών προτάσεων και συστάσεων στους αθλητικούς συλλόγους και τις ομοσπονδίες, καθώς ο χώρος των γηπέδων αποτελεί το πιο αθέατο ή παραγνωρισμένο φυτώριο ρατσισμού, όπου «ευδοκιμούν» και συνυπάρχουν ακραίες εκφάνσεις της βίας.

Δεδομένου ότι δεν είναι εφικτό, για λόγους οικονομίας χώρου και χρόνου, να γίνει ενδελεχής ανάλυση των σύνθετων αυτών ζητημάτων στα πλαίσια της παρούσας Εισήγησης, η ΕΕΔΑ παραπέμπει στις σχετικές προτάσεις της, όπως αυτές έχουν διατυπωθεί στην Ετήσια Έκθεσή της για το έτος 2011¹⁶⁰.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω επισημάνσεων, η ΕΕΔΑ δεν έχει παρά να εκφράσει την ικανοποίησή της για τη νομοθετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Το ΠΔ 132/2012, που ρυθμίζει τη «Σύσταση Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας» (ΦΕΚ Α' 239/11-12-2012), συμβάλλει στη δημιουργία των προϋποθέσεων για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση και πρόληψη πράξεων βίας με ρατσιστικά και ξενοφοβικά κίνητρα, φαινόμενο που παρουσιάζει αύξηση στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια και ενέχει κινδύνους για την προστασία των δικαιωμάτων και την κοινωνική συμβίωση. Θετικά σχολιάζει επίσης τη δημιουργία ειδικής τηλεφωνικής γραμμής καταγγελιών περιστατικών ρατσιστικής βίας (11414), που λειτουργεί όλο το 24ωρο και διασφαλίζει το ανώνυμο και απόρρητο της επικοινωνίας, καθώς επίσης και τη διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που απευθύνονται σε αστυνομικούς που στελεχώνουν τα Τμήματα και τα Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας σε όλη την επικράτεια.

Η ΕΕΔΑ κρίνει σκόπιμο, ωστόσο, να σημειώσει ότι η ως άνω νομοθετική πρωτοβουλία δεν παρέχει καμία εγγύηση για τη δυνατότητα καταγγελίας από πρόσωπα που δε διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα. Οι στερούμενοι νομιμοποιητικών εγγράφων, οι οποίοι αποτελούν την πλειονότητα των θυμάτων ρατσιστικών επιθέσεων¹⁶¹, ακόμα και στις περιπτώσεις στις οποίες

επιθυμούν να καταγγείλουν τα περιστατικά, τίθενται αυτόματα με την άφιξή τους στο αστυνομικό Τμήμα υπό κράτηση προς έκδοση απόφασης απέλασης, με συνέπεια να αποτρέπονται από το να καταγγείλουν οποιοδήποτε σε βάρος τους περιστατικό ρατσιστικής βίας. Κατά τη διάρκεια, δε, τυχόν δικαστικής διαδικασίας σε βάρος του δράστη, ο στερούμενος νομιμοποιητικών εγγράφων και πάλι αποθαρρύνεται να συμμετάσχει στη διαδικασία, καθώς και σε αυτό το στάδιο απειλείται με σύλληψη και κράτηση προς το σκοπό της απέλασης. Υπό το φως των ανωτέρω επισημάνσεων, η ΕΕΔΑ επαναφέρει τις θέσεις της σχετικά με την ανάγκη προστασίας θυμάτων και μαρτύρων, όπως αυτές διατυπώνονται και πιο πάνω, στις παρατηρήσεις σχετικά με την αντιρατσιστική νομοθεσία¹⁶².

Ιδιαίτερης μνείας χρήζει, επίσης, η επιτακτική ανάγκη έμπρακτης και ανεπιφύλακτης καταδίκης εκ μέρους της Πολιτείας κάθε πράξης αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας. Αποτελεί αναντίρρηση τη διαπίστωση ότι καμία πρωτοβουλία από την πλευρά της Πολιτείας δε θα ευοδωθεί αν δεν αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι αναφορές/μαρτυρίες/καταγγελίες για κάθε είδους αστυνομική αυθαιρεσία, είτε πρόκειται για αδίκημα των αστυνομικών οργάνων κατά την τέλεση των καθηκόντων τους, είτε πρόκειται για την αναπαραγωγή στερεοτυπικών αντιδράσεων κατά των θυμάτων, οι οποίες απορρέουν από προσωπικές απόψεις ή από την απουσία ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας

Στο σημείο αυτό, ιδιαίτερη έμφαση αξίζει

*καν από το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας μέσα στο 2012, η μεγάλη πλειοψηφία δεν επιθυμεί να προβεί σε καταγγελία λόγω φόβου που σχετίζεται κυρίως με την έλλειψη νομιμοποιητικών εγγράφων. Βλ. Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, Ετήσια Έκθεση 2012, *op.cit.*, σελ. 6.*

162. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του Ποινικού Δικαίου», *op.cit.*, σελ. 53-60 ; «Υπόμνημα με τις θέσεις της ΕΕΔΑ επί της αντιρατσιστικής νομοθεσίας», Ολομέλεια, 27.6.2013. Βλ. *supra*, σελ. 60.

160. ΕΕΔΑ, Έκθεση 2011, σελ. 164-165, 179-180.

161. Είναι ενδεικτικό ότι από τα 154 θύματα που καταγράφη-

να δοθεί στη δημιουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, με πρωτοβουλία της ΕΕΔΑ και του Γραφείου της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (ΥΑ) και με συμμετοχή μη κυβερνητικών οργανώσεων και φορέων. Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας ξεκίνησε τη συστηματική καταγραφή πράξεων βίας με ρατσιστικό κίνητρο την 1^η Οκτωβρίου 2011 και τον Απρίλιο του 2013 δημοσίευσε την πρώτη ετήσια έκθεση για το 2012¹⁶³. Η Φόρμα Καταγραφής Ρατσιστικού Περιστατικού που χρησιμοποιείται είναι κοινή, προκειμένου οι ενδείξεις για τις ποσοτικές και ποιοτικές τάσεις της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα να είναι όσο το δυνατό περισσότερες σαφείς και ολοκληρωμένες. Οι συμμετέχοντες φορείς τηρούν την αρχή της εμπιστευτικότητας, ενώ το περιστατικό καταγράφεται και γνωστοποιείται στο Δίκτυο χωρίς καμία αναφορά σε προσωπικά στοιχεία. Το Δίκτυο καταγραφής των ρατσιστικών περιστατικών διατυπώνει συστάσεις, ευαισθητοποιεί την κοινή γνώμη για την καταπολέμηση του ρατσισμού και είναι ανοιχτό σε όλες τις οργανώσεις και φορείς που, παρέχοντας νομικές, ιατρικές, κοινωνικές ή άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες, έρχονται σε επαφή με θύματα ρατσιστικής βίας.

Η συμβολή της δράσης του Δικτύου στην αντιμετώπιση φαινομένων βίας με ρατσιστικά κίνητρα και ξενοφοβικών συμπεριφορών φάνηκε, ήδη από τους πρώτες μήνες πιλοτικής λειτουργίας, να είναι ουσιαστική. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται ιδίως από τα αποτελέσματα της δημοσιοποίησης, το Μάρτιο του 2012, των ιδιαίτερος ανησυχητικών αποτελεσμάτων του Δικτύου, που όχι μόνο είχαν σοβαρό αντίκτυπο στον Τύπο, αλλά – κυρίως – έδωσαν το έναυσμα για μια σειρά θετικών αντιδράσεων από την πλευρά της Πολι-

τείας σχετικά με τη διερεύνηση των ρατσιστικών εγκλημάτων στην Ελλάδα και τη δύσκολη μάχη κατά της ατιμωρησίας των δραστών¹⁶⁴.

Σήμερα, με τη θέση σε λειτουργία ενός ενιαίου ειδικού συστήματος καταγραφής ρατσιστικών εγκλημάτων, μπορεί το κενό από την απουσία ενός επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής των περιστατικών ρατσιστικής βίας¹⁶⁵ να έχει καλυφθεί, ωστόσο οι ελλείψεις του συστήματος δεν έχουν θεραπευθεί πλήρως. Για το λόγο αυτό, η ΕΕΔΑ θεωρεί απαραίτητο να υπογραμμίσει την ανάγκη εγκαθίδρυσης σταθερής συνεργασίας μεταξύ των Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας, του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής, των ΜΚΟ και των κοινοτήτων των μεταναστών, οι οποίες έρχονται σε επαφή με τα θύματα, με σκοπό την αναζήτηση κατάλληλων λύσεων και το σχεδιασμό συγκεκριμένων μέτρων κατά της ρατσιστικής βίας¹⁶⁶. Υπογραμμίζει επίσης την αναγκαιότητα καθιέρωσης ειδικών οδηγιών επί των διαδικασιών αστυνομικής διερεύνησης του ρατσιστικού εγκλήματος, την καταπολέμηση της ανοχής εκ μέρους των αστυνομικών οργάνων τέτοιων συμπεριφορών και τη διασφάλιση της παραπομπής στη δικαιοσύνη των δραστών, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες¹⁶⁷.

164. Τα πρώτα επίσημα στοιχεία για την Ελλάδα εμφανίζονται το 2008, στην Ετήσια Έκθεση του ΟΑΣΕ, οπότε και αναφέρεται μία (1) υπόθεση ρατσιστικής βίας, ενώ αντίστοιχα για το έτος 2009 είναι χαρακτηριστικό ότι καταγράφονται μόνο δύο (2) υποθέσεις ρατσιστικής βίας στις οποίες ασκήθηκε ποινική δίωξη και καμία καταδίκη. Βλ. OSCE, «Hate Crimes in the OSCE Region – Incidents And Responses», Annual Report for 2009, σελ. 25. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, θορυβημένο από την πρόδηλη αναντιστοιχία μεταξύ των στοιχείων του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας και των επίσημων φορέων, αφενός, και την ύπαρξη ελάχιστων διώξεων για πράξεις ρατσιστικού χαρακτήρα, αφετέρου, ζήτησε τη συνδρομή των εισαγγελικών Αρχών, ώστε να γίνεται ταχεία και ενδελεχής έρευνα όταν στη Δικαιοσύνη φτάνουν τέτοιου είδους υποθέσεις.

165. Η έλλειψη αυτή, άλλωστε, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες διαπιστώσεις που συνέβαλαν στη δημιουργία του Δικτύου. Βλ. ΕΕΔΑ, «Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας», Έκθεση 2011, *op.cit.*, σελ. 181.

166. Βλ. ΕΕΔΑ, «Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας», Έκθεση 2011, *op.cit.*, σελ. 183.

167. *Idem*.

163. Κατά την περίοδο από Ιανουάριο έως και Δεκέμβριο 2012, το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας κατέγραψε, μέσω συνεντεύξεων με τα θύματα, 154 περιστατικά ρατσιστικής βίας: τα 151 αφορούν μετανάστες ή πρόσφυγες ενώ σε 3 τα θύματα ήταν ευρωπαίοι πολίτες (1 Ρουμάνος, 1 Βούλγαρος και 1 Έλληνας). Βλ. Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, Ετήσια Έκθεση 2012, *op.cit.*, σελ. 1. Αντίστοιχα, για τους πρώτους τρεις μήνες πιλοτικής λειτουργίας του, βλ. ΕΕΔΑ, «Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας», Έκθεση 2011, *op.cit.*, σελ. 181-184.

Άρθρο 24

Προστασία των παιδιών από τη βία (παρ. 16 Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Σε ό,τι αφορά στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και, πιο συγκεκριμένα, την προστασία του από τη βία, ενδοοικογενειακή ή ενδοσχολική, η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι τόσο ο Ν 3500/2006 σχετικά με την «Αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας», όσο και οι διατάξεις του άρθρου 21 Ν 3328/2005 (απαγόρευση οποιασδήποτε μορφής σωματικής τιμωρίας σε μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) αποτελούν σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή. Αναγκαία κρίνεται, παρόλα αυτά, η επαναφορά προτάσεων που έχει διατυπώσει η ΕΕΔΑ στις από 29.5.2008 Παρατηρήσεις της επί της 3ης Περιοδικής Έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (CRC), σχετικά με διαπιστωθείσες ανεπάρκειες του Ν 3500/2006¹⁶⁸. Ειδικότερα, η επισημαίνεται ότι το άρθρο 4 προβλέπει την εφαρμογή του άρθρου 1532 ΑΚ (συνέπειες κακής άσκησης επιμέλειας τέκνου) μόνο επί άσκησης σωματικής βίας κατά ανηλίκου για λόγους σωφρονισμού, στο πλαίσιο της ανατροφής του, ενώ θα έπρεπε να την προβλέπει για κάθε πράξη βίας κατά ανηλίκου. Επιπλέον, η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει ότι ο ανήλικος θεωρείται θύμα ενδοοικογενειακής βίας, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 1, παρ. 3, Ν 3500/2006, όταν ενώπιόν του τελείται μία από τις περιοριστικά προβλεπόμενες αξιόποινες πράξεις (ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη, παράνομη βία και απειλή, βιασμός και κατάχρηση σε ασέλγεια, ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας, θανατηφόρα βλάβη και ανθρωποκτονία με πρόθεση) και όχι σε κάθε περίπτωση άσκησης βίας ενώπιόν του¹⁶⁹. Σχετικά, η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού θεωρεί όλες τις μορφές βίας (σωματική τιμωρία, bullying, σεξουαλική, λεκτική ή συναισθηματική παρενόχληση και κακοποίηση) αλληλένδετες και συνιστά τη λή-

ψη μέτρων πρόληψης και καταπολέμησής τους, με έμφαση στις διακρίσεις λόγω φύλου, οι οποίες δύνανται να καταλήξουν σε ιδιαίτερες μορφές βίας κατά των παιδιών¹⁷⁰. Άλλωστε, η ΕΕΔΑ έχει τονίσει ότι, για λόγους ασφάλειας δικαίου, όλες οι διατάξεις περί ενδοοικογενειακής βίας θα έπρεπε να ενταχθούν στους αντίστοιχους Κώδικες¹⁷¹.

Επιπλέον, παρότι το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο αντανakλά αρκετές από τις κατευθυντήριες αρχές της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού ως προς τον ορισμό των βασικών εννοιών της οικογένειας, του σχολείου και της βίας¹⁷², η Επιτροπή του ΟΗΕ θεωρεί ότι πρέπει να γίνουν περισσότερες προσπάθειες για την αποτελεσματική ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση όλων των εμπλεκόμενων, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών Αρχών¹⁷³.

Στο πλαίσιο αυτό, σημειώνεται ότι τον Ιούλιο του 2006, συστάθηκε, ως άτυπη Επιτροπή υπό την αιγίδα της ΕΕΔΑ, Επιτροπή Μελέτης και Αντιμετώπισης Σχολικών Ομάδων Κακοποίησης Μαθητών (ΕΜΑΣΟΚΜ), με σκοπό τη διατύπωση ενδεικνυόμενων μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου της βίας στα σχολεία¹⁷⁴. Το 2010 και έπειτα από 4 χρόνια εργασιών της, η εν λόγω Επιτροπή, ολοκλήρωσε το έργο της εκδίδοντας συλλογικό τόμο με θέμα τη *Ομαδική Βία και Επιθετικότητα στα Σχολεία*.

Τέλος, η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την πρόσφατη πρω-

168. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της επί της 3ης Περιοδικής Έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (CRC)», Έκθεση 2008, σελ. 46-47.

169. *Idem*, σελ. 46.

170. Σύσταση Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού «Βία κατά των παιδιών στην οικογένεια και στο σχολείο», CRC/C/111, 2001, παρ. 697, 706, 724 και 727.

171. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις – Απόφαση επί του νομοσχεδίου "Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας"», Έκθεση 2005, σελ. 238-239 και 241-242.

172. Σύσταση Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού «Βία κατά των παιδιών στην οικογένεια και στο σχολείο», CRC/C/111, 2001, παρ. 701-706.

173. Γενικό Σχόλιο Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού Αρ. 8 (2006), CRC/C/GC/8, παρ. 45 επ.

174. Στην Επιτροπή αυτή μετέχουν εκπρόσωποι της Ομοσπονδίας Λειτουργιών Μέσης Εκπαίδευσης, της Διδακταλικής Ομοσπονδίας, της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Γονέων Μαθητών Ελλάδας, της Ελληνικής Εταιρίας Εγκληματολογίας, του Τομέα Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Αθηνών, του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού του Συνηγόρου του Πολίτη και του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Βλ. ΕΕΔΑ, «Σύσταση ειδικής Επιτροπής μελέτης και αντιμετώπισης του φαινομένου των σχολικών ομάδων κακοποίησης μαθητών (ΕΜΑΣΟΚΜ)», Έκθεση 2006, σελ. 129-133.

τοβουλία ίδρυσης του Παρατηρητηρίου Πρόληψης της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού, που λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και στοχεύει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων για την πρόληψη της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού, την καταγραφή, τη μελέτη και τη διοχέτευση προς διαχείριση σε πιστοποιημένους φορείς περιστατικών σχολικής βίας και εκφοβισμού. Αποτελεί αναμφισβήτητο ένα σημαντικό βήμα στην προσπάθεια αποτελεσματικότερης πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας και της επιθετικότητας μεταξύ των μαθητών.

Ασυνόδευτα παιδιά (παρ. 17 Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Η ΕΕΔΑ έχει εγκύψει και στο παρελθόν στο ζήτημα των ασυνόδευτων ανηλίκων, αιτούντων άσυλο ή μεταναστών, δεδομένης όχι μόνο της σοβαρότητας του θέματος της εκπροσώπησης και προστασίας τους, αλλά και των εκτενών προβλημάτων που ανακύπτουν από την έλλειψη, εν τοις πράγμασι, μόνιμου επιτρόπου.

Η Χώρα μας έχει προχωρήσει την τελευταία δεκαετία στη λήψη και υλοποίηση μιας σειράς νομοθετικών πρωτοβουλιών προς την κατεύθυνση της κατοχύρωσης των βασικών αρχών που πρέπει να διέπουν τις διαδικασίες μετανάστευσης και ασύλου των ασυνόδευτων ανηλίκων [δηλαδή τους υπηκόους τρίτης χώρας ή ανιθαγενείς που δεν έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους και οι οποίοι είτε εισέρχονται στην ελληνική Επικράτεια χωρίς να συνοδεύονται από τον κατά το νόμο ή το έθιμο υπεύθυνο για την επιμέλειά τους ενήλικο και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η ανωτέρω κατάσταση, είτε βρέθηκαν χωρίς συνοδεία μετά την είσοδό τους στη Χώρα, σύμφωνα με το άρθρο 1, παρ. 1 (θ), Ν 3386/2005]. Είναι, πράγματι, γεγονός ότι η νομοθεσία περί επιτροπείας των ασυνόδευτων ανηλίκων, όπως τροποποιήθηκε από το ΠΔ 220/2007, αποτελεί θετική εξέλιξη, καλύπτοντας πλέον και τους ασυνόδευτους ανηλίκους σε κάθε περίπτωση, ανεξάρτητα εάν οι ανήλικοι προβαίνουν στην υποβολή αιτήματος ασύλου¹⁷⁵.

175. Πρακτικό συνεδρίασης και γνωμοδότησης του Συμβουλίου

Παρόλα αυτά, συντασσόμενη στο σημείο αυτό με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, η ΕΕΔΑ διατηρεί επιφυλάξεις για το κατά πόσο αυτό συνδράμει τη βελτίωση της κατάστασης σε καθαρά πρακτικό επίπεδο και διευκολύνει την επιτάχυνση των διαδικασιών για το διορισμό μόνιμου επιτρόπου¹⁷⁶. Η διάταξη του άρθρου 19, παρ. 1, ΠΔ 220/2007 (ασυνόδευτοι ανήλικοι, άρθρο 19 Οδηγίας 2003/9/ΕΚ) φαίνεται να ερμηνεύεται στενά από τις αρμόδιες εισαγγελικές Αρχές της προσωρινής επιτροπείας, με αποτέλεσμα ο κατά τόπον αρμόδιος Εισαγγελέας Ανηλίκων (ή, όπου δεν υπάρχει, ο κατά τόπον αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών) να διαθέτει, ως μοναδική του αρμοδιότητα, τη διενέργεια των απαραίτητων ενεργειών για το διορισμό επιτρόπου του ανηλίκου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, δε, συνεπεία του φόρτου εργασίας των εισαγγελικών Αρχών σε συνδυασμό με την υποστολή των δομών πρόνοιας ανηλίκων, που θα μπορούσαν ενδεχομένως να ασκήσουν ουσιαστικά καθήκοντα επιτρόπου, δεν υλοποιούνται ούτε τα στοιχειώδη για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, η οποία άλλωστε προβλέπεται από τα άρθρα 18, παρ. 1, ΠΔ 220/2007 και 11, παρ. 7, ΠΔ 113/2013.

Ενδεικτικό της πρακτικής αυτής αδυναμίας συμμόρφωσης με τις γενικές αρχές που αφορούν στους ασυνόδευτους ανηλίκους, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο, είναι, όπως προκύπτει από τη μέχρι σήμερα εμπειρία λειτουργίας της νέας Υπηρεσίας Ασύλου, η έλλειψη διορισμού οριστικού Επιτρόπου του ανηλίκου και η μη παράσταση ούτε του προσωρινού Επιτρόπου, ούτε εν γένει νομικού εκπροσώπου στη συνέντευξη του ανηλίκου.

Για τους παραπάνω λόγους, η ΕΕΔΑ επαναφέρει τις θέσεις που έχει διατυπώσει στις από 15 Φεβρουαρίου 2007 Προτάσεις της για το ζήτημα των ασυνόδευτων ανηλίκων, κρίνοντας σκόπιμο

ου της Επικρατείας, Α' Τμήμα Διακοπών, αρ. 201/2007, Επεξεργασία του σχεδίου του ΠΔ 220/2007, παρ. 26.

176. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Γ., ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. (κατόπιν ανάθεσης από το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα), Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα. Μελέτη σχετικά με την αντιμετώπιση από την πολιτεία των αλλοδαπών ασυνόδευτων ανηλίκων που ζητούν άσυλο στην Ελλάδα, Απρίλιος 2008, σελ. 55.

να σταθεί ιδιαίτερος σε ορισμένες εξ αυτών¹⁷⁷:

Σε ό,τι αφορά στο μέτρο της αστυνομικής κράτησης αλλοδαπών ανηλίκων για παράνομη είσοδο στη Χώρα, η ΕΕΔΑ προτείνει την κατάργηση και αντικατάστασή του από εναλλακτικά μέτρα φιλοξενίας ή/και προστατευτικής φύλαξης, σε κατάλληλες δομές, όσο διαρκούν οι ενέργειες για την ταυτοποίησή τους, τη διερεύνηση των συνθηκών και αιτίων εισόδου τους στη χώρα, την αναζήτηση του οικογενειακού τους περιβάλλοντος και τον καθορισμό της έννομης προστασίας τους¹⁷⁸. Επισημαίνει, παράλληλα, την αναγκαιότητα κατοχύρωσης του δικαιώματος ταχείας πρόσβασης σε νομική συμπαράσταση και αμφισβήτηση της νομιμότητας της κράτησης ανηλίκων¹⁷⁹.

Αναφορικά με το μέτρο της απέλασης, η ΕΕΔΑ επαναφέρει τη σύστασή της για κατάργηση του μέτρου της απέλασης για αλλοδαπούς ανηλίκους που αποτελούν υποκείμενα διεθνούς προστασίας και αντιπροτείνει την αντικατάστασή του, στις περιπτώσεις εκείνες που δε στοιχειοθετείται δικαίωμα διαμονής (ως προσφορότερη λύση για την προστασία του ανηλίκου), από τη διαδικασία της επιστροφής και του επαναπατρισμού, όταν αυτό είναι εφικτό για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του ανηλίκου και την επανένταξή του στην κοινωνία της χώρας προέλευσης. Ειδικότερα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία από την απέλαση όλων των ανηλίκων, εκτός αν ακολουθούν το γονέα ή τον ασκούντα τη γονική μέριμνα που απελαύνεται.

- Σχετικά με την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων, η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει την αναγκαιότητα εφαρμογής του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου, το οποίο προβλέπει το διορισμό επιμελητή ή συμβούλου για κάθε ανήλικο, ειδικά στο πεδίο της παιδικής πρόνοιας. Υπενθυμίζεται, δε, ότι πρωταρχικό στοιχείο που πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, δικαστήρια, διοικητικές αρχές ή νομοθετικά

όργανα είναι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού¹⁸⁰.

- Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά σε ασυνόδευτους ανήλικους αιτούντες διεθνή προστασία, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι αποτελούν μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα με υψηλή ανάγκη από βοήθεια, ψυχολογική, ιατρική και νομική, παρεχόμενη δωρεάν από την Πολιτεία, από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό και με συμπαράσταση διερμηνέα.

- Τέλος, σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα στην υγεία και την εκπαίδευση, η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει ότι, σε περίπτωση ανηλίκων θυμάτων οποιασδήποτε μορφής κακοποίησης (εκμετάλλευση, βασανιστήρια, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση, ένοπλες συγκρούσεις), πέραν του δικαιώματος σε δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη¹⁸¹, προβλέπεται ευθύνη των Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την εξασφάλιση της φιλοξενίας των ανηλίκων θυμάτων σε μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας, προκειμένου να υπάρχει κατάλληλη θεραπεία και ψυχολογική φροντίδα¹⁸². Ανάλογο είναι και το καθήκον της Πολιτείας για παροχή παιδείας, προσβάσιμης στα παιδιά με υποστηρικτική διδασκαλία, μέχρι να μάθουν καλά την γλώσσα.

Αναγνωρίζοντας ότι η ύπαρξη χάσματος μεταξύ δικαίου και πρακτικής είναι συχνό φαινόμενο¹⁸³, ιδίως στη σημερινή οικονομική, κοινωνική και πολιτική συγκυρία που διανύει η Χώρα, ευχή της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ είναι να απαλειφθεί, εν προκειμένω, κάθε φρένο στην προαγωγή και εκπλήρωση των εν λόγω θεμελιωδών δικαιωμάτων

177. Βλ. ΕΕΔΑ, «Προτάσεις για το ζήτημα των ασυνόδευτων ανηλίκων», Έκθεση 2006, σελ. 151-157.

178. Βλ. σχετικά άρθρα 10, παρ. 3, ΔΣΑΠΔ, 37, περ. β', Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού και 12, παρ. 8 εδ. β', ΠΔ 113/2013.

179. Βλ. άρθρο 37, περ. δ', Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού.

180. Άρθρα 3, παρ. 1, Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, 18, παρ. 1, ΠΔ 220/2007 και 11, παρ. 7, ΠΔ 113/2013.

181. Όπως αυτό κατοχυρώνεται από τα άρθρα 12, παρ. 3 και 14 ΠΔ 220/2007.

182. Άρθρο 18, παρ. 2, ΠΔ 220/2007.

183. Αυτό το χάσμα φαίνεται να αναγνωρίζει σε πρόσφατη απόφασή του το Δικαστήριο του Στρασβούργου, το οποίο, αφού παραθέτει σωρεία διατάξεων που διέπουν την κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων και μεριμνούν για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (άρθρα 37 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, 13, παρ. 6, (β') ΠΔ 114/2010, 97 ΠΔ 141/1991, 5, παρ. 2, της Υπ. απόφασης αριθ. 400/2009), καταλήγει στη λυπηρή διαπίστωση της μη-εφαρμογής τους από τις ελληνικές αστυνομικές και δικαστικές Αρχές και καταδικάζει για ακόμη μια φορά την Ελλάδα για παραβίαση του άρθρου 5, παρ. 1 (στ'), ΕΣΔΑ (δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια). Βλ. ΕΔΔΑ, *Housein κατά Ελλάδας*, 24.10.2013, παρ. 73-78.

του παιδιού και να διασφαλιστεί η τήρηση και η αποτελεσματικότητα τόσο του γράμματος, όσο και του πνεύματος του νόμου¹⁸⁴.

Άρθρο 27 (παρ. 20 Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής)

Επί της αρχής

Το άρθρο 27 αναφέρεται στα πρόσωπα που ανήκουν σε εθνοτικές, θρησκευτικές και γλωσσικές μειονότητες. Η ιδιαιτερότητά τους αυτή τα καθιστά, χωρίς καμία διάκριση, φορείς τόσο των υπολοίπων δικαιωμάτων του Συμφώνου βάσει των άρθρων 2, παρ. 1 και 26 ΔΣΑΠΔ, όσο και του δικαιώματος να απολαμβάνουν, από κοινού (in community) με τα άλλα μέλη της ομάδας τους, τον πολιτιστικό τους βίο, την άσκηση της θρησκείας τους και τη χρήσης της γλώσσας τους. Εάν, όμως, η προστασία της πρώτης κατηγορίας των δικαιωμάτων του Συμφώνου εξασφαλίζεται με μόνη την εφαρμογή της αρχής της ισονομίας, δεν ισχύει το ίδιο και για την προστασία των δικαιωμάτων του άρθρου 27. Για την κατοχύρωση και διασφάλιση αυτών των τελευταίων, όπως προκύπτει και από τα γενικά σχόλια της Επιτροπής ανθρωπίνων δικαιωμάτων¹⁸⁵, απαιτείται επιπρόσθετα η λήψη ειδικών μέτρων προστασίας για να διαφυλαχθεί η ιδιαιτερότητα αυτής καθ' εαυτής της ομάδας¹⁸⁶.

Η ΕΕΔΑ επαναφέρει τη θέση που είχε διατυπώσει με αφορμή τις παρατηρήσεις της επί της πρώτης Έκθεσης της Ελλάδας προς την Επιτροπή για το Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων και επισημαίνει ότι «στην εποχή μας εξακολουθεί να ισχύει η δήλωση σύμφωνα με

την οποία η ύπαρξη μειονοτήτων είναι πραγματικό και όχι νομικό γεγονός, ενώ, παράλληλα, στη σύγχρονη αντίληψη που διέπει το δίκαιο των μειονοτήτων γίνεται αποδεκτή και η λεγόμενη υποκειμενική προσέγγιση που σημαίνει ότι, μεταξύ των άλλων, καθοριστικό στοιχείο για την ανάδειξη μίας ομάδας σε μειονότητα είναι η εκπεφρασμένη συλλογική της βούληση να υφίσταται ως τέτοια»¹⁸⁷.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, παρότι η Ελλάδα έχει υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Πλαίσιο για τις μειονότητες, δεν την έχει μέχρι σήμερα επικυρώσει, ενώ δεν έχει προσχωρήσει στον Ευρωπαϊκό Χάρτη των περιφερειακών και μειονοτικών γλωσσών, παρ' όλες τις προτροπές που δέχεται από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης να αναλάβει τις δεσμεύσεις που απορρέουν και από τα δύο αυτά συμβατικά κείμενα¹⁸⁸.

Επιμέρους σημεία του σχεδίου της Έκθεσης

Ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι

Η ΕΕΔΑ, λαμβάνοντας υπόψη, αφενός, την επί μακρόν μη-εκτέλεση από τον εθνικό δικαστή του ουσιαστικού δεδικασμένου του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σε ζητήματα που αφορούν στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι¹⁸⁹ και, αφετέρου, την Έκθεση του Επιτρόπου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, στην οποία εκφραζόταν έντονη ανησυχία για τις περιοριστικές πρακτικές των ελληνικών Δικαστηρίων σχετικά με την εγγραφή σωματείων στο μητρώο¹⁹⁰, χαιρετίζει

187. *dem*, σελ. 288.

188. Βλέπε ενδεικτικά Έκθεση της 17 Ιουλίου 2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθώς και την έκθεση του κ. Alvaro Gil-Robles, Council of Europe Commissioner for Human Rights, on his Visit to the Hellenic Republic, 2-5 Ιουνίου 2002, στο ΕΕΔΑ, Έκθεση 2002, Αθήνα, Εθνικό τυπογραφείο, 2003, σελ. 319 επ.

189. Βλ. ΕΔΔΑ, Bekir Ousta και λοιποί κατά Ελλάδα, 11.1.2008; Τουρκική Ένωση Ξάνθης και λοιποί κατά Ελλάδα, 29.9.2008; Emin και λοιποί κατά Ελλάδα, 1.12.2008.

190. Council of Europe, Commissioner for Human Rights, Report on Human rights of minorities, CommDH(2009)9, 19.2.2009, par. 17-20, <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?Index=no&command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=1156816&SecMode=1&DocId=1368674&Usage=2>.

184. Βλ. σχετικά BELANGER M., « Migrations, santé et droit : conclusion », *Revue de droit sanitaire et social*, n° Hors-série 2012, σελ. 159 επ.; Eric MARTINENT, «La santé des migrants : pour un droit universel», RDSS, *op.cit.*, σελ. 133 επ.

185. Γενικό Σχόλιο αριθ. 23, Πέμπτη Σύνοδος της Επιτροπής, 1994, στο έγγραφο UN Doc HRI/GEN/1/Rev 5, σελ. 147-150, καθώς επίσης και CAPORTORTI F., "Are Minorities Entitled to Collective International Rights?" σε DINSTEIN Y., TABORY M. (eds.), *The Protection of Minorities and Human Rights*, 1992, σελ. 505-511.

186. Βλ. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί του σχεδίου της πρώτης έκθεσης της Ελλάδας για το Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων προς την Επιτροπή του Συμφώνου», Έκθεση 2003, σελ. 287-288.

την αντίθετη νομολογία του Αρείου Πάγου¹⁹¹ και εύχεται η προσέγγιση που υιοθετείται στην επίδικη περίπτωση να παγιωθεί. Η αναγνώριση από το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της Χώρας ότι ο περιοριστικός έλεγχος σε αιτήσεις σύστασης μειονοτικών ενώσεων, που οδηγεί κατ' επέκταση στην άρνηση εγγραφής τους στο μητρώο, συνιστά παραβίαση τόσο των εθνικών σχετικών διατάξεων του Συντάγματος και του ΑΚ, όσο και της ΕΣΔΑ, αποτελεί θετικό βήμα στην αποτελεσματικότερη άσκηση της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στην παράγραφο αριθ. 183, στην οποία αναδεικνύεται το ζήτημα της διασφάλισης της πολιτιστικής κληρονομιάς της μουσουλμανικής μειονότητας, η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι θα ήταν σκόπιμο να ενταχθεί στην επόμενη θεματική ενότητα με τίτλο «Η μουσουλμανική μειονότητα στη Θράκη» (παρ. 184 επ.).

Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης

Η ΕΕΔΑ σχολιάζει με ικανοποίηση τη λήψη μιας σειράς μέτρων υπέρ των μελών της μουσουλμανικής Κοινότητας, ενδεικτικών της δέσμευσης της Πολιτείας να προωθήσει την ένταξη και ενσωμάτωση των μελών της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη. Δε μπορεί ωστόσο να μη διατυπώσει, για ακόμη μια φορά, την ανησυχία της σχετικά με τη μη-εφαρμογή του εθνικού δικαίου σε ζητήματα οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου¹⁹². Ανησυχία που ενισχύεται από την πρόσφατη απόφαση του Αρείου Πάγου, σύμφωνα με την οποία, όπως αναφέρεται και πιο πάνω, προκρίνεται η εφαρμογή του κληρονομικού δικαίου του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου έναντι των διατάξεων του Αστικού Κώδικα¹⁹³.

Αρμοδιότητες και διαδικασία επιλογής του Μουφτή

Η ΕΕΔΑ έχει και στο παρελθόν τοποθετηθεί

σχετικά με το ζήτημα του περιορισμού του έργου των Μουφτειών¹⁹⁴, θέσεις οι οποίες λήφθηκαν υπόψη από τον Επίτροπο του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στην Έκθεσή του για τα Δικαιώματα των μειονοτήτων το 2008¹⁹⁵. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕΔΑ έχει προκρίνει τη θέσπιση νομοθεσίας με σκοπό, μεταξύ άλλων, την κατάργηση των δημοσίου δικαίου καθηκόντων του Μουφτή και τον περιορισμό των αρμοδιοτήτων του στις αυστηρά πνευματικές λειτουργίες του, προκειμένου οι μουσουλμάνοι να απευθύνονται στην τακτική δικαιοσύνη για την επίλυση των οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου διαφορών τους. Η επιλογή του μουφτή, δε, σκόπιμο θα ήταν, και πιο συμβατό με τη θέση και το ρόλο του, να γίνεται από την ίδια τη μουσουλμανική κοινότητα¹⁹⁶.

191. ΑΠ (Τμήμα Δ') 24/2012.

192. ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί της 7ης περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας (2005- 2008) προς την Επιτροπή του ΟΗΕ για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών», Έκθεση 2010, σελ. 144-145.

193. ΑΠ (Γ' Τμ.) 1862/2013. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. *supra*, σελ. 25.

194. ΕΕΔΑ, «Πρόταση της ΕΕΔΑ για τη ρύθμιση Σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησίας», Έκθεση 2005, σελ. 175-202 (ιδίως 180, 196); «Παρατηρήσεις επί της 7ης περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας (2005- 2008) προς την Επιτροπή του ΟΗΕ για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών», *op.cit.*, σελ. 145. Ειδικότερα για τις θέσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με τους δι' αντιπροσώπου τελούμενους από Μουφτή μουσουλμανικούς γάμους, βλ. *supra*, σελ. 25. Βλ. επίσης ΕΕΔΑ, «Απόφαση επί των δι' αντιπροσώπου τελούμενων μουσουλμανικών γάμων στην Ελλάδα», Έκθεση 2003, σελ. 109-119; «Απόφαση-γνωμάτευση επί του ζητήματος τέλεσης γάμων ανηλίκων παιδιών από το Μουφτή στην Ελλάδα», Έκθεση 2004, σελ. 271-287.

195. Council of Europe, Commissioner for Human Rights, Report on Human rights of minorities, *op.cit.*, παρ. 28.

196. ΕΕΔΑ, «Πρόταση της ΕΕΔΑ για τη ρύθμιση Σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησίας», *op.cit.*, σελ. 196.

Β. ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ

1. Δελτίο Τύπου: Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου κρούει τον κώδωνα του κινδύνου (20.2.2012)

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υιοθέτησε στις 8 Δεκεμβρίου 2011 τη Σύσταση «*Επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων*».

Η Σύσταση περιγράφει τη δραματική υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου του ελληνικού λαού και την ταυτόχρονη αποδόμηση του Κοινωνικού Κράτους, που καταρρακώνουν τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Αυτά τα φαινόμενα δεν είναι όμως μοναδικά στην Ευρώπη. Εμφανίζονται και σε άλλες χώρες της Ένωσης, απομακρύνοντας όλο και περισσότερο τους λαούς από τους θεσμούς της και υποσκάπτοντας τα πολιτισμικά και δημοκρατικά θεμέλιά της.

Στην Ελλάδα, η οικονομική κρίση και ο καταιγισμός μέτρων λιτότητας δημιούργησαν ύφεση κάτω του 5,5%. Η ανεργία, κατά τις επίσημες στατιστικές, που αποτυπώνουν μόνον ένα μέρος της πραγματικότητας, ήταν 21% τον περασμένο Νοέμβριο, έχοντας διπλασιαστεί μέσα σε δύο χρόνια, και αυξάνει ραγδαία. Η ανεργία των νέων φτάνει το 50%. Έτσι, οι άνεργοι ξεπερνούν το εκατομμύριο, ενώ περίπου τρία εκατομμύρια (περί το 1/3 του πληθυσμού) ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας. Οι ευάλωτες ομάδες (ανάπηροι, ηλικιωμένοι, παιδιά, Ρομά, μετανάστες κλπ) υποφέρουν περισσότερο. Η κατάσταση αυτή οδηγεί στην εξαθλίωση μεγάλου μέρους του πληθυσμού, σε διεύρυνση του κοινωνικού χάσματος, διάρρηξη του κοινωνικού ιστού, ενίσχυση ακραίων και στοιχείων και κλονισμό των δημοκρατικών θεσμών.

Η Σύσταση υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τις Συνθήκες της Ένωσης, τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ένωσης, τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα αποτελούν το θεμέλιο λίθο της Ένωσης. Οι οικονομικοί και οι κοινωνικοί στόχοι της Ένωσης είναι αλληλένδετοι. Δεν υπάρχει διέξοδος από

την κοινωνικο-οικονομική και πολιτική κρίση που μαστίζει όλη την Ευρώπη – δεν υπάρχει μέλλον για την Ένωση – χωρίς εγγύηση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Εντούτοις, προωθούνται συνεχώς μέτρα «οικονομικής διακυβέρνησης» της Ένωσης με καθαρά μονεταριστικό χαρακτήρα.

Έτσι, η «Συνθήκη για τη Σταθερότητα, το Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση», που παρουσιάστηκε στο άτυπο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 30.01.2012 και θα υπογραφεί το Μάρτιο, και η «Συνθήκη για τη Θέσπιση Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας», που υπέγραψαν τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης στις 02.02.2012, δεν έχουν κοινωνική διάσταση. Ούτε καμία από τις Συνθήκες αυτές αναφέρεται στις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης ή στον Χάρτη, που όμως δεσμεύουν τόσο τα όργανα της Ένωσης όσο και τα κράτη μέλη.

Η ΕΕΔΑ κρούει τον κώδωνα του κινδύνου. Καλεί σε συστράτευση όλες τις ευρωπαϊκές δυνάμεις, προς διάσωση των αξιών στις οποίες στηρίζεται η Ένωση. Η ελληνική Κυβέρνηση και η ελληνική Βουλή πρέπει να αναλάβουν επείγοντως κοινή δράση με τις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των άλλων κρατών μελών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ώστε κάθε μέτρο «οικονομικής διακυβέρνησης» να υιοθετείται και να εφαρμόζεται με σεβασμό και εγγύηση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Αλλιώς, καταρρέουν εθνικές οικονομίες και διακυβεύεται η επιβίωση της Ένωσης.

Για το σκοπό αυτό η ΕΕΔΑ έχει κοινοποιήσει την έντονη ανησυχία της σε μια σειρά από αρμόδια ευρωπαϊκά και διεθνή όργανα. Στην ίδια κατεύθυνση έχει αναλάβει πρωτοβουλία συντονισμού των ευρωπαϊκών θεσμών προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

2. Δελτίο Τύπου σχετικά με την ανακοίνωση μεταφοράς αλλοδαπών σε χώρο στρατοπέδου στην Κοζάνη (22.3.2012)

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τόσο των πολιτών της χώρας όσο και των πολιτών ξένων χωρών που διαβιούν στην Ελλάδα. Με την ιδιότητά της αυτή, η ΕΕΔΑ προσπαθεί να προλαμβάνει της παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κρίνει επομένως ότι έχει την υποχρέωση να παρέμβει στο θέμα των μέτρων που ανακοίνωσε ο Υπουργός, κ. Χρυσόχοϊδης, για την καταστολή της εγκληματικότητας στην Αθήνα και άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας μας. Η απόφαση που ανακοινώθηκε αναφέρει ότι όλοι οι μετανάστες χωρίς χαρτιά θα μεταφερθούν σε «στρατόπεδο» κοντά στην Κοζάνη, χωρίς ακόμα να προσδιορίζει με ποιες διαδικασίες και κριτήρια θα γίνει αυτή η μεταφορά και κάτω από ποιες συνθήκες θα διαβιούν στον επιλεγέντα χώρο.

Η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει την ανάγκη επιδίωξης συνθηκών ασφαλούς διαβίωσης αλλά τονίζει ότι η Πολιτεία οφείλει να τηρήσει αυστηρά την υποχρέωσή της να προστατεύσει τα άτομα που χρήζουν προστασίας, όπως τα θύματα εμπορίας, τους τοξικο-εξαρτημένους και άλλες περιπτώσεις. Ανάμεσα στους ανθρώπους που συλλήβδην αποκαλούνται «λαθρομετανάστες» υπάρχουν πολλοί που έφτασαν στην Ελλάδα αναζητώντας διεθνή προστασία, όπως προβλέπουν Διεθνείς Συνθήκες που έχει κυρώσει η Ελλάδα και έχουν αυξημένη τυπική ισχύ. Η Πολιτεία οφείλει να προχωρήσει στη λήψη μέτρων συμβατών με τις υποχρεώσεις της Ελλάδας. Ήδη έχουμε καταδικασθεί από τα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για τις συνθήκες που επικρατούν στα κέντρα κράτησης στον Έβρο και δεν εξασφαλίζουν συνθήκες ανθρώπινης και αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο των καθηκόντων της, είναι έτοιμη να συνδράμει το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη ώστε τα μέτρα που θα ληφθούν να είναι δίκαια και με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι στο πλαίσιο της δημόσιας συζήτησης, πρέπει να αποφεύγεται από κάθε πλευρά η εκφορά ενός λόγου, ο οποίος «στοχοποιεί» τους αλλοδαπούς και ταυ-

τίζει την εγκληματικότητα με τη μετανάστευση. Εκφράζεται, τέλος, η ελπίδα ότι η ίδια ετοιμότητα και προθυμία θα επιδειχθεί ως προς την καταπολέμηση της εγκληματικότητας των ομάδων ρατσιστικής βίας και των κυκλωμάτων που εκμεταλλεύονται αλλοδαπούς.

3. Δελτίο Τύπου: Βάναυση και εξευτελιστική μεταχείριση συνανθρώπων μας: η ευθύνη της Πολιτείας (25.5.2012)¹

Τον τελευταίο καιρό βλέπουμε ενέργειες δημόσιων φορέων ανάξιες δημοκρατικής Πολιτείας. Γυναίκες άρρωστες, εξαθλιωμένες, θύματα, με την ανοχή της Πολιτείας, σεξουαλικής και οικονομικής εκμετάλλευσης, δίδονται ποινικά, προηλακίζονται και διασύρονται ως υπάνθρωποι. Και όλα αυτά στο όνομα, δήθεν, της προστασίας της δημόσιας υγείας.

Παρά τις έντονες κοινωνικές και επιστημονικές αντιδράσεις και τη διεθνή κατακραυγή, οι ενέργειες αυτές συνεχίζονται, δημιουργώντας **κατάσταση βαρύτατης προσβολής της αρχής του Κράτους Δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, που εκμηδενίζει την ανθρωπινή αξία, κλονίζει την κοινωνική συνοχή και υποβαθμίζει τον πολιτισμό μας.**

Η ΕΕΔΑ, ως ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, εκφράζει έντονη ανησυχία γι'αυτή τη **βάναυση και εξευτελιστική μεταχείριση συνανθρώπων μας** που παραβιάζει επιταγές του Συντάγματος και του ευρωπαϊκού και διεθνούς δικαίου: τις επιταγές για σεβασμό και προστασία της αξίας του ανθρώπου, το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων (που περιλαμβάνει το ιατρικό απόρρητο), του δικαιώματος κάθε ανθρώπου σε κοινωνική αρωγή και προστασία της υγείας, του τεκμηρίου της αθωότητας².

Η ΕΕΔΑ θέτει μερικά ενδεικτικά ερωτήματα, επιφυλασσόμενη να επανέλθει:

- Γιατί διατηρείται το 8^ο άρθρο του Ν 3625/2007, που επιτρέπει να δημοσιοποιούνται με ει-

σαγγελική διάταξη προσωπικά δεδομένα σχετικά με ποινικές διώξεις, αφού, όπως έχουμε επισημάνει, παραβιάζει επιταγές του Συντάγματος και του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου;

- Γιατί τιμωρούνται τα θύματα, ενώ λησμονούνται οι θύτες; Ειδικότερα:

- Γιατί δεν έγινε προσπάθεια, αλλά ούτε καν λόγος, για ανεύρεση και δίωξη των προαγωγών και σωματεμπόρων που εκμεταλλεύονταν τις γυναίκες αυτές;

- Γιατί η παρ. 3 του άρθρου 351 του Ποινικού Κώδικα που τιμωρεί τους χρήστες των υπηρεσιών των γυναικών αυτών, ενώ ισχύει επί μια δεκαετία, δεν έχει ποτέ εφαρμοστεί;

- Γιατί διατηρείται το άρθρο 84 παρ. 1 Ν 3386/2005, που απαγορεύει και τιμωρεί ποινικά την περίθαλψη μεταναστών χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα, σε περιπτώσεις μη έκτακτης νοσηλείας, αφού, όπως έχουμε επισημάνει, εξωθεί σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείρισή τους, προσβάλλει το δικαίωμά τους σε κοινωνική αρωγή και προστασία της υγείας, ενώ θέτει σε κίνδυνο και τη δημόσια υγεία; **Αντί να καταργηθεί** η διάταξη αυτή, **υπενθυμίζεται με εγκύκλιο του Υπ. Υγείας της 2/5/2012**, η υποχρέωση εφαρμογής της και εξωθούνται έτσι οι γιατροί να παραβούν το καθήκον που τους επιβάλλουν το Σύνταγμα και ο όρκος του Ιπποκράτη.

- Γιατί οι οροθετικοί γίνονται οι λεπροί της εποχής μας, όταν είναι γνωστός και ευχερής ο τρόπος προφύλαξης από τον ιό, που αποκλείει την πιθανότητα μετάδοσής του;

Άλλωστε, το έλλειμμα πρόληψης και ενημέρωσης για σοβαρά νοσήματα δεν αντιμετωπίζεται έτσι. Δεν προστατεύει τη δημόσια υγεία, αλλά τη βλάπτει, ο στιγματισμός οροθετικών ή χρηστών ναρκωτικών, αφού τους απομακρύνει από τις υπηρεσίες υγείας.

Η ΕΕΔΑ καλεί όλα τα πολιτειακά όργανα να αναλάβουν τις ευθύνες τους, όπως επιβάλλει το Σύνταγμα. Να μη μετέχουν σε ενέργειες όπως οι προαναφερόμενες, έστω και αν τις διατάσσουν ανώτεροί τους, αφού προσκρούουν στο Σύνταγμα, η τήρηση του οποίου αποτελεί υπέρτατο καθήκον κάθε πολιτειακού οργάνου. Να συμβάλουν στην κατάργηση των διατάξεων που επιτρέπουν ή επιβάλλουν τέτοιες ενέργειες και να τις αποδοκιμάσουν δημόσια. Να ενημερώσουν και να καθησυχάσουν την κοινή γνώμη.

1. Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει τις προτάσεις και συστάσεις της για τα προαναφερόμενα ζητήματα, όπως τις σχετικές με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (2008), τη δημοσιοποίηση δεδομένων σχετικών με ποινικές διώξεις (2008), την προστασία των δικαιωμάτων των οροθετικών (2010): www.nchr.gr

2. Ιδίως άρθρα 2 παρ. 1, 9, 9Α, 21 παρ. 2, 3 και 6 Συντάγματος, άρθρα 1, 4, 7, 8, 9, 26, 34, 35 και 48 Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, άρθρα 3, 6, 8 Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Ευρωπαϊκή και Διεθνή Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία από επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

4. Δελτίο Τύπου: Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής με θέμα το Σχέδιο Νόμου για τα Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών (29.8.2012)

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) παρουσίασε χθες, 28 Αυγούστου 2012, στην Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης τις θέσεις της επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη «Κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Ρύθμιση θεμάτων συμβάσεων που αφορούν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής και εγκαταστάσεων Κράτησης παράνομα διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών και τρόπο φύλαξης αυτών» και άλλες διατάξεις».

Η ΕΕΔΑ δήλωσε ότι αντιλαμβάνεται την άνιση κατανομή του βάρους που συνεπάγεται για την Ελλάδα η διαχείριση της μετανάστευσης στην Ευρώπη και επιδιώκει την από κοινού αντιμετώπιση με τους ομόλογους ευρωπαϊκούς θεσμούς επιμέρους πτυχών του σύνθετου ζητήματος, όπως η αναθεώρηση του Κανονισμού Δουβλίνο ΙΙ.

Η ΕΕΔΑ εξέθεσε τον προβληματισμό της, ανάμεσα σε άλλα, για τα ακόλουθα ζητήματα, όπως:

Τον εντοπισμό ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και δικαιούνται ειδικής προστασίας (θύματα εμπορίας ανθρώπων, ανήλικοι, κλπ.) καθώς και τον σεβασμό των βιοτικών δεσμών που έχουν δημιουργηθεί.

Τη μεταχείριση των αιτούντων άσυλο, καθώς και τη διασφάλιση ότι οι ανέφικτες απέλασης αλλοδαποί δεν εμπλέκονται σε μια ατελέσφορη και χωρίς ουσιαστικές εγγυήσεις διαδικασία κράτησης ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Τις συνθήκες κράτησης, καθώς καταδικαστικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αλλά και πλήθος εκθέσεων αρμόδιων οργάνων – μεταξύ αυτών και της ΕΕΔΑ¹ – διαπιστώνουν σημαντικές ελλείψεις (πχ για τις υποδομές, την ανεπαρκή στελέχωση των αρμοδίων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης και της Ελληνικής Αστυνομίας).

Την αναγγελθείσα ανάθεση αστυνομικών αρμοδιοτήτων σε ιδιώτες, δεδομένου ότι τούτο αντίκειται σε διατάξεις του Συντάγματος σύμφωνα με τις οποίες η αστυνομική εξουσία και ασφάλεια των πολιτών ανήκει και ασκείται υπό την ευθύνη της κρατικής εξουσίας.

Την αποκλειστική επιδίωξη του μέτρου της κράτησης, ενώ ο νόμος και η οδηγία, που αυτός ενσωματώνει, ορίζει την κράτηση όχι ως το πρώτο αλλά ως το τελευταίο μέσο του κράτους για την πραγματοποίηση της απομάκρυνσης. Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται, ότι αν δεν εφαρμοστεί ολοκληρωμένα και αποτελεσματικά ο Ν 3907/2011², δηλαδή η λειτουργία των ΚΕΠΥ, σε συνδυασμό με ένα αποτελεσματικό σύστημα ασύλου και τον σεβασμό των εγγυήσεων ενόψει απομάκρυνσης, το παρόν εγχείρημα χαρακτηρίζεται ως αποσπασματικό και ατελέσφορο.

Την υιοθέτηση αναποτελεσματικών πρακτικών, οι οποίες έχουν συμβάλει στην διόγκωση των προβλημάτων και έχουν προκαλέσει σοβαρές αντιδράσεις της διεθνούς κοινότητας σε βάρος της χώρας. Οι διεθνείς και περιφερειακοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαπιστώνουν ως προς τη διαχείριση των ροών την έλλειψη συντονισμού, ιδίως σε επιχειρησιακό επίπεδο.

Η ΕΕΔΑ, επιτελώντας το ρόλο της, μεσολαβεί με αντικειμενικότητα και ρεαλισμό στα διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ώστε αυτά να σχηματίσουν άποψη σαφή και σύμφωνη με την πολυεπίπεδη ελληνική πραγματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, προσηλωμένη στην εκ του νόμου αρμοδιότητά της, η ΕΕΔΑ θα προσπαθήσει στο μέτρο των δυνατοτήτων της να συνδράμει την Πολιτεία στον σχεδιασμό μια συντονισμένης μεταναστευτικής πολιτικής, πολιτικής ασύλου και διαχείρισης των ροών με σεβασμό στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

1. http://www.nchr.gr/media/gnwmateuseis_eeda/Site_version2/prosfiges_metanastes/porisma_evrou_2011.pdf.

2. http://www.nchr.gr/media/gnwmateuseis_eeda/Site_version2/prosfiges_metanastes/EEDA_asylo_epistrofes_2010.pdf.

5. Δελτίο Τύπου: Η Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης παραπέμπει στις Συστάσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης (30.10.2012)

Η Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης δημοσίευσε πρόσφατα τις αποφάσεις της επί των συλλογικών προσφυγών των ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδας, Αρ. 65/2011 ΝΑΙ Αρ. 66/2001. Η Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων διαπίστωσε παραβιάσεις του άρθρου 4 παρ. 4 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη ως προς τη δυνατότητα απόλυσης χωρίς προειδοποίηση ακόμα και ένα χρόνο μετά την πρόσληψη (Αρ. 65/2011), καθώς και παραβιάσεις του άρθρου 4 παρ. , ως προς την καταβολή ενός ελάχιστου μισθού σε όλους τους εργαζόμενους κάτω των 25 ετών κατώτερο από το όριο της φτώχειας, του άρθρου 7 παρ. 7 ως προς την εξαίρεση των νέων από το πεδίο εφαρμογής ετήσιας άδειας τριών εβδομάδων με πλήρεις αποδοχές, του άρθρου 10 παρ. 2, ως προς το σύστημα μαθητείας που προβλέπεται στο Ν 3475/2006 και τέλος, του άρθρου 12 παρ. 3, ως προς το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στο πλαίσιο των ειδικών συμβάσεων μαθητείας (Αρ. 66/2011).

Η Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων παρέπεμψε στη Σύσταση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) σχετικά με την επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων τόνισε τη βαθιά ανησυχία της ΕΕΔΑ μεταξύ άλλων για:

- τη διαρκή και δραστική μείωση μισθών και συντάξεων, ακόμα και των πιο χαμηλών,
- την ανατροπή της ιεραρχίας και την αποδυνάμωση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας που θέτουν προστατευτικά ενιαία όρια αμοιβής και συνθηκών εργασίας,
- τη διευκόλυνση των απολύσεων και τον περιορισμό των προσλήψεων,
- την αλματώδη αύξηση της ανεργίας και τη γενική εργασιακή ανασφάλεια,
- την αποδιοργάνωση, μείωση ή κατάργηση βασικών για την επιβίωση παροχών,
- την έλλειψη στήριξης της μητρότητας, της πατρότητας, των παιδιών, και γενικά της οικογένειας,

ενώ διαρκώς αυξάνεται ο αριθμός άνεργων γονέων με μικρά παιδιά,

- την έλλειψη προοπτικών για τους νέους, που είτε είναι άνεργοι είτε απασχολούνται υπό δυσμενείς και επισφαλείς συνθήκες.

Με αφορμή τις αποφάσεις της Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων, η ΕΕΔΑ **υπενθυμίζει ότι δεν υπάρχει διέξοδος από την κοινωνικο-οικονομική και πολιτική κρίση, που μαστίζει όλη την Ευρώπη, ούτε μέλλον για την Ένωση, χωρίς εγγύηση των θεμελιωδών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων**, καθώς και την Υποχρέωση της Πολιτείας να **σταθμίζει τις συνέπειες των δημοσιονομικών μέτρων στην κοινωνική προστασία και ασφάλεια**.

6. Δελτίο Τύπου: Η Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας δημοσιεύει την απόφασή της επί της προσφυγής Γ.Σ.Ε.Ε. κατά της Ελλάδας (19.11.2012)

Η τριμερής Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας (Committee on Freedom of Association) της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) δημοσίευσε πρόσφατα την απόφασή της επί της Προσφυγής της Γ.Σ.Ε.Ε κλπ κατά της Ελλάδας σχετικά με τα εργασιακά μέτρα που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο εφαρμογής του διεθνούς μηχανισμού δανεισμού της Ελλάδας από τον Ιανουάριο του 2010.

Η Προσφυγή περιείχε καταγγελίες κυρίως για την παραβίαση των δικαιωμάτων συνδικαλιστικής οργάνωσης, ελεύθερης συλλογικής διαπραγμάτευσης, της συλλογικής αυτονομίας, του απαραβίαστου των όρων των ΣΣΕ και εν γένει των θεμελιωδών συλλογικών δικαιωμάτων των εργαζομένων, τα οποία προστατεύουν οι Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας Αρ. 87 (περί Συνδικαλιστικής Ελευθερίας και Προστασίας του Συνδικαλιστικού Δικαιώματος), 98 (περί εφαρμογής των αρχών του δικαιώματος οργάνωσης και συλλογικής διαπραγματεύσεως), 151 (περί της προστασίας του δικαιώματος οργάνωσης και τις διαδικασίες καθορισμού των όρων απασχόλησης στη δημόσια διοίκηση) και 154 (περί της προώθησης της συλλογικής διαπραγμάτευσης). Οι καταγγελίες θέτουν υπό εξέταση διατάξεις των νόμων 3833/2010, 3845/2010, 3871/2010, 3899/2010, 4024/2011, 4046/2012 κλπ με συγκεκριμένη αναφορά στην παρέμβαση στο σύστημα θέσπισης κατωτάτων ορίων αμοιβής και εργασίας από τις Εθνικές Γενικές ΣΣΕ και την εξαίρεση ευάλωτων ομάδων εργαζομένων από αυτές (νέοι έως 25 ετών), στη δεσμευτικότητα και τη χρονική ισχύ των ΣΣΕ, στην κατάργηση θεμελιωδών αρχών συλλογικής προστασίας (αρχή εύνοιας, επέκταση ΣΣΕ), στον πυρήνα της ελεύθερης συνδικαλιστικής οργάνωσης (ενώσεις προσώπων), αλλά και στην παρέμβαση στους όρους αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα (μειώσεις μισθών, εφεδρεία).

Η Επιτροπή της ΔΟΕ δήλωσε ότι έχει επίγνωση και λαμβάνει υπόψη τις σοβαρές και έκτακτες συνθήκες της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης υπό τις οποίες λήφθηκαν τα υπό εξέταση μέτρα. Διαπίστωσε όμως ότι τα μέτρα λήφθηκαν

σε περιβάλλον έλλειψης κοινωνικού διαλόγου και επαναλαμβανομένων και εκτεταμένων παρεμβάσεων στα θεμελιώδη συλλογικά δικαιώματα συνδικαλιστικής ελευθερίας και ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων, οδηγούν δε στην αποσταθεροποίηση συνολικά των εργασιακών σχέσεων και αποστερούν τους εργαζόμενους από τα δικαιώματα και τα μέσα για την υπεράσπιση των οικονομικών και κοινωνικών τους συμφερόντων.

Παραθέτοντας αναλυτικά τα συμπεράσματά της για τη μη συμβατότητα των μέτρων με τις θεμελιώδεις ΔΣΕ 87 και 98 και υπενθυμίζοντας τον εξαιρετικό χαρακτήρα που πρέπει να έχουν, την υποχρέωση άρσης τους μετά από σύντομο χρόνο, καθώς και την υποχρέωση για πρόβλεψη αντίστοιχων κατάλληλων αντισταθμιστικών εγγυήσεων, η Επιτροπή της ΔΟΕ ζητά από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΟΕ να συστήσει άμεσα στην ελληνική Κυβέρνηση να προβεί στην έναρξη τριμερούς διαρκούς και εντατικού διαλόγου για όλα τα θέματα που τίγονται στην Προσφυγή, με στόχο την αναθεώρηση των μέτρων που έχουν ληφθεί χωρίς καθυστέρηση και σε πλήρη συμμόρφωση με τις αρχές της συνδικαλιστικής ελευθερίας και της αποτελεσματικής αναγνώρισης των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων και της δεσμευτικότητας των αποτελεσμάτων τους, που κατοχυρώνονται από τις διεθνείς συμβάσεις που έχει κυρώσει η Ελλάδα. Για τα ζητήματα αυτά η ΔΟΕ προτίθεται να προσφέρει τεχνική βοήθεια, εφόσον ζητηθεί από την ελληνική Κυβέρνηση. Επίσης ζητείται λεπτομερής αναφορά για την κατάργηση του ΟΕΚ και της Εργατικής Εστίας, στην οποία να συμπεριλαμβάνονται και τα μέτρα που διασφαλίζουν ότι η κατάργηση δεν έχει οδηγήσει σε σοβαρή παρέμβαση στη λειτουργία των συνδικαλιστικών οργανώσεων και του ΟΜΕΔ.

Στην Έκθεση της Επιτροπής γίνεται αναφορά και στην Απόφαση της ΕΕΔΑ σχετικά με την οικονομική κρίση (2010), επί της οποίας η ελληνική κυβέρνηση δήλωσε ότι η ελληνική νομοθεσία επιτρέπει την τροποποίηση και περιορισμό των δικαιωμάτων των εργαζομένων σύμφωνα με τις μεταβαλλόμενες κοινωνικό-πολιτικές συνθήκες τηρώντας τον πυρήνα του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών κατωτάτων ορίων προστασίας που κατοχυρώνονται στα διεθνή κείμενα της ΔΟΕ.

7. Δελτίο Τύπου σχετικά με έγγραφο του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών για την αναστολή της διαδικασίας απονομής ιθαγένειας (20.12.2012)

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, εκφράζει την έντονη έκπληξή της για το υπ' αριθ. 965/15.11.2012 έγγραφο του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών προς τις αρμόδιες για ζητήματα ιθαγένειας υπηρεσίες.

Το έγγραφο αυτό έχει ως εξής: «Ενόψει προσεχούς δημοσιεύσεως της αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας που αφορά στον έλεγχο της συνταγματικότητας των άρθρων 1^α και 24 του Ν 3838/2010, παρακαλείσθε όπως αναστείλετε τη διαδικασία απονομής ιθαγένειας (υποβολή νέων αιτημάτων, εξέταση φακέλου, δημοσίευση απόφασης, ορκωμοσία, εγγραφή στα δημοτολόγια) όλων των σχετικών αιτήσεων που βασίζονται στα προαναφερθέντα άρθρα».

Το έγγραφο αναφέρεται σε υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιον της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ) κατόπιν παραπομπής με την υπ' αριθ. 350/2011 απόφαση του Δ' Τμήματος του ΣΤΕ. Πρόκειται για αίτηση ακυρώσεως υπουργικών αποφάσεων που έχουν χαρακτήρα κανονιστικό (δηλαδή, είναι γενικής εφαρμογής) και είναι σχετικές με την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας. Οι αποφάσεις αυτές στηρίζονται σε διατάξεις του Ν 3838/2010, οι οποίες εισάγουν νέες προϋποθέσεις για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας. Η δε Ολομέλεια του ΣΤΕ πρόκειται να κρίνει τη συνταγματικότητα των διατάξεων αυτών.

Εφόσον η απόφαση της Ολομέλειας του ΣΤΕ δεν έχει ακόμη εκδοθεί, οι υπουργικές αποφάσεις που προσβλήθηκαν είναι έγκυρες και πρέπει να εφαρμόζονται. Οι δε διατάξεις του Ν 3838/2010 είναι ισχυρές και δεσμευτικές για κάθε διοικητικό όργανο. Εάν η Ολομέλεια του ΣΤΕ κρίνει τις νομοθετικές διατάξεις αντισυνταγματικές, αρμόδιος για την τροποποίησή τους θα είναι ο Νομοθέτης, και όχι η Διοίκηση. Σε περίπτωση δε ακύρωσης των υπουργικών αποφάσεων, θα πρέπει να ληφθούν κατάλληλα μεταβατικά μέτρα, ώστε να

μην παγώσουν οι διαδικασίες απονομής ιθαγένειας έως ότου τροποποιηθεί ο νόμος.

Το προαναφερόμενο υπ' αριθ. 965/15.11.2012 έγγραφο προσβάλλει τη συνταγματικά επιβεβλημένη διάκριση των εξουσιών. Αλοίμονο, αν σε κάθε περίπτωση που υποβάλλεται σε δικαστική κρίση η συνταγματικότητα νομοθετικών διατάξεων, η Διοίκηση αναστέλλει την εφαρμογή τους.

Είναι συνεπώς προφανές, ότι το προαναφερόμενο έγγραφο δεν έχει καμία νομική υπόσταση. Δεν παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα και δεν δεσμεύει κανένα διοικητικό όργανο. Τουναντίον, η Διοίκηση οφείλει να εφαρμόζει τις ισχύουσες διατάξεις, μολονότι έχει αμφισβητηθεί η συνταγματικότητά τους και πρόκειται να κριθεί δικαστικά. Έτσι, τα αρμόδια διοικητικά όργανα οφείλουν να εφαρμόζουν τις διοικητικές πράξεις που προσβλήθηκαν και να προβαίνουν σε κάθε ενέργεια σχετική με την κτήση ιθαγένειας, τυχόν δε άρνησή τους να το πράξουν θα αποτελεί παράβαση καθήκοντος.

8. Δελτίο Τύπου σχετικά με τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης αλλοδαπών εργαζομένων: η ευθύνη της Πολιτείας για τη βάνουση εκμετάλλευση συνανθρώπων μας (29.4.2013)

Η ΕΕΔΑ, ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, εκφράζει τον αποτροπισσμό της για την άνανδρη επίθεση μπράβων της εργοδοσίας κατά αλλοδαπών εργαζομένων, στη Μανωλάδα, και ελπίζει ότι η τιμωρία των εμπλεκόμενων θα είναι έγκαιρη, παραδειγματική και αποτελεσματική.

Ωστόσο, οι πρόσφατες εγκληματικές ενέργειες δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. Ήταν το αποκορύφωμα συστηματικής εγκληματικής συμπεριφοράς εργοδοτών. Συνάνθρωποί μας – που συχνά είναι και θύματα σωματεμπορίας – εργάζονται και διαβιούν, **και σε άλλες περιοχές της χώρας**, σε συνθήκες δουλείας και εξαθλίωσης, με την ανοχή της Πολιτείας.

Έχουν έτσι δημιουργηθεί καταστάσεις βαριάς προσβολής της αρχής του Κράτους Δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, που εκμηδενίζουν την ανθρώπινη αξία, κλονίζουν την κοινωνική συνοχή και υποβαθμίζουν τον πολιτισμό μας.

Οι καταστάσεις αυτές έχουν επανειλημμένα και από καιρό καταγγεληθεί από τα μέσα ενημέρωσης. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε το 2008 παρέμβαση των αρμόδιων αρχών, το ΣΕΠΕ ανταποκρίθηκε τότε αμέσως, αλλά κατόπιν οι έλεγχοι ατόνησαν.

Η βάνουση και εξευτελιστική αυτή μεταχείριση παραβιάζει κατάφωρα κανόνες του Συντάγματος και του ευρωπαϊκού και διεθνούς δικαίου, που δεσμεύουν όλα τα κρατικά όργανα και κατοχυρώνουν θεμελιώδη δικαιώματα, τα οποία ανήκουν σε κάθε άνθρωπο, χωρίς καμιά διάκριση. Οι κανόνες αυτοί απαιτούν σεβασμό και προστασία της αξίας κάθε ανθρώπου, της ζωής και της σωματικής ακεραιότητάς του, απαγορεύουν τη δουλεία και κάθε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση καθώς και τη σωματεμπορία, επιβάλλουν δίκαιες και αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και διαβίωσης, ισότητα αμοιβών, κοινωνική ασφάλιση και αρωγή και προστασία της υγείας.

Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιση και αποτελεσματική άσκηση όλων των ανθρωπίνων δι-

καιωμάτων. Όχι μόνο να μην τα θίγουν με δικές τους ενέργειες ή παραλείψεις, αλλά και να λαμβάνουν έγκαιρα και αποτελεσματικά μέτρα για την πρόληψη και καταστολή κάθε παραβίασής τους από ιδιώτες. Δυστυχώς, δεν ανταποκρίνονται πάντα σε αυτή την υποχρέωσή τους. Ετσι, έχουμε επί σειρά ετών **θύματα στυγνής εργοδοτικής εκμετάλλευσης, αλλά και παραβάσεων καθηκόντων από τις αρμόδιες αρχές.**

Η ΕΕΔΑ έχει επανειλημμένα υποβάλει προτάσεις για την προστασία των πιο πάνω δικαιωμάτων.¹ Τώρα, τονίζει ότι **η ύφεση και η κρίση δεν πρέπει να οδηγήσουν στην αποδιοργάνωση και αδράνεια των ελεγκτικών μηχανισμών και καλεί όλα τα κρατικά όργανα** να εκπληρώσουν, **χωρίς αναβολή**, τις υποχρεώσεις τους, και ιδίως:

- τα ελεγκτικά όργανα, όπως το ΣΕΠΕ (που αποδέχτηκε την ευθύνη του από το 2008 και τώρα επισκέφτηκε την περιοχή), την Υπηρεσία Ελέγχου Ανασφάλιστης Εργασίας του ΙΚΑ και τα όργανα του ΟΓΑ, να προβαίνουν σε τακτικούς και απροειδοποίητους ελέγχους,

- την Κυβέρνηση και τη Βουλή να ενισχύσουν τη στελέχωση, την υλικοτεχνική υποδομή και τη δι-
αρκή επιμόρφωση του ΣΕΠΕ, χωρίς περιορισμούς,

- τις υπηρεσίες δίωξης σωματεμπορίας της ΕΛ.ΑΣ να εμπλακούν ενεργά,

- κάθε αρμόδιο όργανο, να εξασφαλίσει στα θύματα, όπως απαιτούν το Σύνταγμα, οι διεθνείς συμβάσεις και το δίκαιο της ΕΕ (ιδίως ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, η Οδηγία 2009/52 την οποία μετέφερε ο Ν 4052/2012, καθώς και άλλες συναφείς Οδηγίες), ιδίως:

- νόμιμη διαμονή και δυνατότητα εργασίας στην Ελλάδα, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και αποζημίωση για κάθε υλική και ηθική ζημία που υπέστησαν,
- πλήρη, και αναδρομική, ικανοποίηση όλων των εργασιακών, ασφαλιστικών και λοιπών δικαιωμάτων τους, και κατοχύρωσή τους για το μέλλον, χωρίς διάκριση σε σχέση με τους έλληνες εργαζόμενους.

1. Βλ. π.χ. για το δικαίωμα των μεταναστών στην υγεία (2007), την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (2008), τη βάνουση και εξευτελιστική μεταχείριση οροθετικών γυναικών (2012), παρατηρήσεις στο σχέδιο ελληνικής έκθεσης στην Επιτροπή των Η.Ε. κατά των βασανιστηρίων (2009), παρατηρήσεις στην 7η ελληνική έκθεση στην Επιτροπή των Η.Ε. για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών (2010): www.nchr.gr

9. Δελτίο Τύπου - Υπομνημα της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) επι της αντιρατσιστικής νομοθεσίας (16.9.2013)

Η ΕΕΔΑ παρακολούθησε με προσοχή τις πρωτοβουλίες για την αλλαγή ή την ενίσχυση της υπάρχουσας νομοθεσίας κατά του ρατσισμού. Παρά την διακοπή της σχετικής νομοθετικής διαδικασίας, η ΕΕΔΑ επαναφέρει τις θέσεις της καθώς θεωρεί το ζήτημα πρωταρχικής σημασίας για την ελληνική πολιτεία, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου την σαφή, ρητή και υπεράνω κάθε άλλης επιμέρους διαφοροποίησης ή επιφύλαξης καταδίκη των εγκλημάτων βίας με ρατσιστικό κίνητρο. Το μήνυμα αυτό πρέπει με αποφασιστικότητα και ειλικρίνεια, με λόγο και με πράξεις, να εκπέμπεται στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της χώρας.

Η αναγκαιότητα αντιμετώπισης και καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας δεν ήταν ποτέ προφανέστερη καθώς διανύουμε μια συγκυρία εξαιρετικής κοινωνικής έντασης. Τα περιστατικά ακραίας βίας με ρατσιστικό κίνητρο τείνουν να αποτελέσουν μόνιμο και εκτεταμένο φαινόμενο. Η ΕΕΔΑ επισημαίνει την πανθομολγούμενη έως σήμερα ελλιπή ποινική αντιμετώπιση των πράξεων ρατσιστικής βίας και καλεί την Πολιτεία να αντιμετωπίσει τα ιδιαίτερος σοβαρά ελλείμματα στην αντιμετώπιση της ρατσιστικής πράξης. Στην κατεύθυνση αυτή, επισημαίνει ορισμένα κατ' αρχήν θετικά βήματα, όπως η σύσταση τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας της ΕΛΑΣ και η θέση εισαγγελέα αρμόδιου για θέματα ρατσιστικής βίας. Επισημαίνει επίσης ότι μένουν πολλά να γίνουν για να αποδώσουν αυτά τα βήματα.

Παράλληλα επισημαίνει τον κίνδυνο η εστίαση της δημόσιας προσοχής στην κύρωση του ρατσιστικού λόγου να λειτουργεί ως αντίβαρο στην απουσία οποιασδήποτε κύρωσης των πράξεων βίας. Η ΕΕΔΑ δεν παραγνωρίζει ότι η αντιμετώπιση του ρατσιστικού λόγου δύναται να λειτουργήσει προληπτικά ως προς την αντιμετώπιση των πράξεων ρατσιστικής βίας. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι σε καμία περίπτωση δεν συνιστά εκπλήρωση της υποχρέωσης διερεύνησης, κύρωσης – και στην ουσία πραγματικής απαξίωσης – των πρά-

ξεων ρατσιστικής βίας. Στο ίδιο πνεύμα, η ΕΕΔΑ τονίζει με κάθε δυνατή έμφαση την αναγκαιότητα ανάληψης παράλληλης και αποτελεσματικής εκπαιδευτικής πρωτοβουλίας στα σχολεία και υλοποίησης μέτρων ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού ώστε να μη παγιωθεί η εντύπωση ότι η βία και ο ρατσισμός γίνονται αποδεκτά από την Πολιτεία και κατ'επέκταση από το κοινωνικό σύνολο.

Υπενθυμίζεται πως η ΕΕΔΑ έχει από καιρού επισημάνει την ανάγκη αντιμετώπισης της ρατσιστικής βίας και έχει για τον σκοπό αυτό εκδώσει δυο ειδικές εκθέσεις που αναφέρονται η μιν πρώτη στη Δικαιοσύνη και την Αστυνομία (2011), η δε δεύτερη στον δημόσιο πολιτικό λόγο, τις εξτρεμιστικές ομάδες και τη ρατσιστική βία στα γήπεδα (2012). Σημειώνει επίσης την προηγούμενη απόφασή της (17/3/2011) επί του τότε Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που επεδίωκε τη συμμόρφωση με τις διατάξεις της απόφασης-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008 για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου. Η ΕΕΔΑ θεωρεί χρήσιμο να διατυπώσει ορισμένες βασικές της θέσεις.

- Αναφορικά με το **ισχύον νομοθετικό πλαίσιο**, δηλαδή ουσιαστικά τον Ν. 927/1979, υπενθυμίζεται πως η εφαρμογή του απασχόλησε αρκετά τα διεθνή όργανα τα οποία έχουν επανειλημμένα διατυπώσει την ανησυχία τους για την αναποτελεσματική καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων και των εγκλημάτων με ρατσιστικό κίνητρο και συνιστούν στις αρχές να «δράσουν σθεναρά για να διασφαλίσουν την τιμωρία των παραβάσεων του Νόμου 927/1979 ώστε να καταπολεμήσουν κατάλληλα την υποκίνηση φυλετικού μίσους». Πρωταρχικό λοιπόν στοιχείο για την ευόδωση κάθε νομοθετικής πρωτοβουλίας για την καταπολέμηση του ρατσισμού πρέπει να είναι η διασφάλιση εκείνων των συνθηκών που θα επιτρέπουν και θα ενισχύουν την εφαρμογή των σχετικών νόμων.

- Αναφορικά με την **δημόσια υποκίνηση βίας ή μίσους**, η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι το αξιόποινο πρέπει να συνδέεται με τον κίνδυνο

για τη δημόσια τάξη και να αξιολογείται η προσφορότητα κάθε συγκεκριμένης εκδήλωσης να παράγει άμεσο και επικείμενο κίνδυνο για την ειρηνική και ομαλή κοινωνική συμβίωση (δημόσια τάξη) και για τα δικαιώματα της ομάδας ή του προσώπου κατά των οποίων στρέφεται. Ορθό επίσης είναι να αναφέρονται ρητώς, εκτός από τη δημόσια τάξη, ως προστατευόμενο έννομο αγαθό τα δικαιώματα του προσώπου ή της ομάδας κατά των οποίων στρέφεται η πράξη. Η προστασία οφείλει να εκτείνεται και σε ομάδες ή πρόσωπα που δεν προσδιορίζονται μόνο με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή τους αλλά και τον γενετήσιο-σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου. Επίσης, εκτός από τις προσβολές εναντίον ομάδων ή προσώπων αξιόποινες πρέπει να θεωρούνται και οι ρατσιστικές και ξενοφοβικές εκδηλώσεις που στρέφονται κατά πραγμάτων (κινήτων ή ακινήτων), τα οποία χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από τις παραπάνω ομάδες ή πρόσωπα (όπως π.χ. θρησκευτικά αντικείμενα, εθνικά σύμβολα, οίκοι λατρείας, χώροι διαμονής, εκπαίδευσης, ψυχαγωγίας, κλπ.).

- Η ΕΕΔΑ τονίζει τον καθοριστικό ρόλο που οφείλουν να διαδραματίζουν στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας οι δημόσιοι λειτουργοί καθώς και την ανάγκη λογοδοσίας για πράξεις τους που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της αντιρατσιστικής νομοθεσίας. Επομένως **η τέλεση της πράξης από δημόσιο λειτουργό ή υπάλληλο οφείλει να συνιστά επιβαρυντική περίπτωση**, σύμφωνα και με το άρθρο 4 (γ) της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταπολέμηση όλων των μορφών Φυλετικών Διακρίσεων, σύμφωνα με την οποία τα κράτη δεν θα επιτρέψουν σε δημόσιες αρχές και όργανα, εθνικά ή τοπικά, να προωθούν ή να υποκινούν σε φυλετικές διακρίσεις ή διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό.

- **Αναφορικά με τον δημόσιο εγκωμιασμό, άρνηση ή εκμηδένιση εγκλημάτων, η ΕΕΔΑ επισημαίνει πως η απόλυτη απαγόρευση απλής έκφρασης ή άποψης αντίθετης με την αναγνώριση των συγκεκριμένων εγκλημάτων θα συνιστούσε μη ανεκτό πε-**

ριορισμό της ελευθερίας της έκφρασης. Στο πεδίο προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας εμπίπτουν ιδέες που ενδεχομένως σοκάρουν ή ενοχλούν, ιδίως στο πλαίσιο του δημόσιου διαλόγου. Η ελευθερία αυτή συνιστά θεμέλιο της δημοκρατικής κοινωνίας και από τις πλέον βασικές συνθήκες για την πρόοδο και την ολοκλήρωση κάθε ατόμου. Ωστόσο η ελευθερία της έκφρασης σε όλα τα διεθνή κείμενα επιδέχεται περιορισμών για την προστασία άλλων έννομων αγαθών, όπως τα δικαιώματα και η υπόληψη των άλλων, η δημόσια τάξη, η υγεία, η ηθική κ.ά. (άρθρο 10 παρ. 2 ΕΣΔΑ, άρθρο 19 παρ. 3 ΔΣΑΠΔ). Στο ελληνικό Σύνταγμα η ελευθερία της έκφρασης υπόκειται στη γενική επιφύλαξη του νόμου και επιδέχεται περιορισμούς αυστηρά οριοθετημένους για την προστασία άλλων προστατευόμενων έννομων αγαθών (άρθρο 14 παρ. 1Σ). Η ΕΕΔΑ θεωρεί πως, όπως προκύπτει από τη διεθνή νομολογία, η εφαρμογή σχετικών περιορισμών θα είναι, ευλόγως, εξαιρετικά δυσχερές. **Η ΕΕΔΑ συνιστά την ενδελεχή εξέταση των περιοριστικών προϋποθέσεων επιβολής της ποινής σε κάθε περίπτωση, ώστε να διασφαλιστεί η αυστηρή τήρηση των αναγκαίων συνθηκών προστασίας της επιστημονικής έρευνας και της ανταλλαγής απόψεων.**

- Αναφορικά με την προστασία των θυμάτων, ζήτημα πρωταρχικής σημασίας, η ΕΕΔΑ επισημαίνει πως **η αποτελεσματική πρόληψη και καταστολή του ρατσιστικού εγκλήματος προϋποθέτει την πραγματική δυνατότητα του θύματος να το καταγγείλει υπό ασφαλείς συνθήκες, χωρίς φόβο να βρεθεί σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση, ικανή να το αποτρέψει από την καταγγελία.** Η Πολιτεία οφείλει να ενθαρρύνει τα θύματα –ασχέτως του καθεστώτος διαμονής τους στη χώρα– να καταγγέλλουν τις απειλές ή επιθέσεις εναντίον τους χωρίς τον κίνδυνο να τεθούν υπό κράτηση προς το σκοπό της απέλασης. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται η προστασία των θυμάτων και ουσιαδών μαρτύρων πράξεων ρατσιστικής βίας, μέσω αναστολής της κράτησης και απέλασης (στην περίπτωση που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων) και χορήγηση προσωρινής άδειας παραμονής, βάσει ει-

δικής εισαγγελικής διάταξης που θα πιθανολογεί τη βασιμότητα της καταγγελίας, για το διάστημα μέχρι έκδοσης αμετάκλητης απόφασης στην ποινική δίκη κατά του υπαίτιου. Με τον τρόπο αυτό, θα είναι δυνατή η καταγγελία και διερεύνηση των πράξεων, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς των θυμάτων και χωρίς τον κίνδυνο σύλληψής τους, διευρύνοντας, διευκολύνοντας και επιταχύνοντας τη δίωξη κατά των υπαίτιων. Εν ολίγοις, το μήνυμα της Πολιτείας πρέπει να είναι ο απόλυτος σεβασμός της σωματικής ακεραιότητας και της ασφάλειας κάθε προσώπου το οποίο διαβιεί στην ελληνική επικράτεια. Θα πρέπει να είναι σαφές για την Πολιτεία, ότι η δυνατότητα δίωξης και τιμώρησης των εγκλημάτων αυτών, δεν αφορά μόνο την ηθική ικανοποίηση των θυμάτων, αλλά πρωτίστως την ίδια τη διαφύλαξη της έννομης τάξης και την πάταξη της εγκληματικότητας. Ως εκ τούτου, η προστασία των θυμάτων ρατσιστικών εγκλημάτων –κατά το πρότυπο του ισχύοντος καθεστώς προστασίας θυμάτων trafficking- συνιστά όχι απλώς εκπλήρωση της συνταγματικής υποχρέωσης του κράτους για παροχή εννομής προστασίας σε κάθε πρόσωπο –αδιακρίτως- που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια αλλά και θεμελιώδη άσκηση του βασικού καθήκοντος κάθε ευνομούμενης Πολιτείας να διώκει και τιμωρεί το έγκλημα, όποιος και εάν είναι ο δράστης.

- Επιπλέον, η ΕΕΔΑ επισημαίνει το εν τοις πράγμασι σοβαρό έλλειμμα σε ό,τι αφορά στη διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου στην περίπτωση εγκληματικών πράξεων. Για τον λόγο αυτόν, επισημαίνει την **αναγκαιότητα διερεύνησης του ρατσιστικού κινήτρου στο στάδιο δίωξης, ανεξάρτητα από την επιβαρυντική περίπτωση κατά το στάδιο επιμέτρησης της ποινής**. Για το σκοπό αυτό, η τέλεση εγκλήματος με ρατσιστικά κίνητρα θα πρέπει (α) να προβλέπεται ως έγκλημα με ιδιαίτερη νομοτυπική υπόσταση (β) ή να συνδυάζεται με επαύξηση της ποινής για κάποιες κατηγορίες εγκλημάτων (π.χ. κατά της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας, της προσωπικής ελευθερίας, της ιδιοκτησίας) (γ) ή να αποτελεί γενική επιβαρυντική περίπτωση, με συγκεκριμένο όμως πλαίσιο ποινής.

- Αναφορικά με την **αναγνώριση δικαιώ-**

ώματος παράστασης πολιτικής αγωγής σε νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι η παραπομπή στο σύστημα του ECOSOC δεν αποτελεί επαρκές κριτήριο και προτείνει το δικαίωμα να διευρυνθεί σε ενώσεις προσώπων και νομικά πρόσωπα με σαφή και αποκλειστικό σκοπό στο καταστατικό τους την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως δε την καταπολέμηση διαφόρων μορφών διακρίσεων και κυρίως αυτών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου.

10. Δελτίο Τύπου: Υπόμνημα της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου επί του σχεδίου νόμου για την καταπολέμηση του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας (17.12.2013)

Η ΕΕΔΑ παρακολουθώντας με προσοχή τις πρωτοβουλίες για την αλλαγή ή την ενίσχυση της υπάρχουσας νομοθεσίας κατά του ρατσισμού, επαναφέρει τις θέσεις της επί του ζητήματος και με αφορμή την κατάθεση στη Βουλή του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Τροποποίηση του Ν 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου», επισημαίνει την αποδοχή και απήχυσή τους για την κατάρτιση του νέου νομοθετικού κειμένου.

Παρά τις συνεχείς διακοπές στη νομοθετική διαδικασία, η ΕΕΔΑ έχει τοποθετηθεί σταθερά επί της ανάγκης αντιμετώπισης της ρατσιστικής βίας, υιοθετώντας τα εξής κείμενα:

- Δελτίο τύπου - «Υπόμνημα της ΕΕΔΑ επί της αντιρατσιστικής νομοθεσίας» (16.9.2013),
- Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (17.3.2011) και
- Δύο ειδικές εκθέσεις με τίτλο «Η αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας από την αστυνομία και τη δικαιοσύνη» και «Εξτρεμιστικές ομάδες, δημόσιος πολιτικός λόγος, ρατσιστική βία στα γήπεδα», οι οποίες δημοσιεύθηκαν στην ετήσια έκθεση του 2011 ως ειδική θεματική αφιερωμένη στη ρατσιστική βία.

Δεδομένης της κρισιμότητας της κοινωνικής χρονικής συγκυρίας στην οποία έρχεται προς εξέταση το παρόν σχέδιο νόμου, η ΕΕΔΑ δράττεται της ευκαιρίας για να διατυπώσει την ισχυρή πεποίθηση ότι το μήνυμα της σαφούς, ρητής και υπεράνω κάθε άλλης επιμέρους διαφοροποίησης ή επιφύλαξης καταδίκης των εγκλημάτων βίας με ρατσιστικό κίνητρο πρέπει να εκπέμπεται στο εσωτερικό και το εξωτερικό της χώρας με

αποφασιστικότητα και ειλικρίνεια, με λόγο και με πράξεις. Το ζήτημα της αποτελεσματικής καταπολέμησης εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας και της κύρωσης της μισαλλοδοξίας και της ρητορικής του μίσους είναι πρωταρχικής σημασίας για την ελληνική Πολιτεία, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου.

Ενόψει των σοβαρών προκλήσεων που αντιμετωπίζει σήμερα η Χώρα μας, κρίνεται επιβεβλημένη η συμμόρφωση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου για την αντιμετώπιση των φυλετικών διακρίσεων, του οποίου η αναποτελεσματική εφαρμογή έχει επανειλημμένα απασχολήσει τα διεθνή όργανα, με τις διατάξεις της Απόφασης-Πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008. Η τροποποίηση, συνεπώς, του Ν 927/1979 φαίνεται, *a priori*, να στοχεύει στη «δημιουργία ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου για την καταπολέμηση των εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας, καθώς και των εγκλημάτων που τελούνται με τέτοια κίνητρα, καλύπτοντας συγκεκριμένες και ειδικότερες πτυχές του θέματος, εισάγοντας νομικά μέσα προστασίας και προβλέποντας αναλογικές και αποτελεσματικές κυρώσεις».

Είναι πρωταρχικής σημασίας, ωστόσο, να επισημανθεί ο κίνδυνος που εγκυμονεί η εστίαση της δημόσιας προσοχής στην κύρωση του ρατσιστικού λόγου να λειτουργεί ως αντίβαρο στην απουσία οποιασδήποτε κύρωσης των πράξεων βίας. Η αντιμετώπιση του ρατσιστικού λόγου είναι ένα σημαντικό βήμα, που δύναται να λειτουργήσει προληπτικά ως προς την καταπολέμηση των πράξεων ρατσιστικής βίας. Σε καμία περίπτωση, εντούτοις, δε συνιστά εκπλήρωση της υποχρέωσης διερεύνησης, κύρωσης – και στην ουσία πραγματικής απαξίωσης – των πράξεων ρατσιστικής βίας. Για το λόγο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να αναδειχθεί με κάθε δυνατή έμφαση η αναγκαιότητα ανάληψης παράλληλης και αποτελεσματικής εκπαιδευτικής πρωτοβουλίας στα σχολεία και υλοποίησης μέτρων ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού ώστε να μην παγιωθεί η εντύπωση ότι η βία και ο ρατσισμός γίνονται αποδεκτά από την Πολιτεία και κατ'επέκταση από το κοινωνικό σύνολο.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΟΡΓΑΝΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Α. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

1. Επιστολή του Προέδρου, κ. Κ. Παπαϊωάννου, προς τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, κ. Χ. Παπουτσή, σχετικά με τη «χαρτογράφηση» των προβλημάτων της διαδικασίας ασύλου (27 Ιανουαρίου 2012)

Όπως γνωρίζετε η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για ζητήματα δικαιωμάτων του ανθρώπου, παρακολουθεί στενά τα τελευταία χρόνια τα προβλήματα και τις εξελίξεις αναφορικά με τη διαδικασία ασύλου προβαίνοντας σε συστάσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της διαδικασίας. Η συμμετοχή, μάλιστα, της ΕΕΔΑ στην νομοπαρασκευαστική επιτροπή για το ΠΔ 114/2010 και το Νόμο για την νέα Υπηρεσία Ασύλου καθώς και η από μέρους της υπόδειξη νομικών ως τρίτων μελών στις Επιτροπές Προσφυγών αναδεικνύουν το ενεργό ενδιαφέρον της ΕΕΔΑ για τα ζητήματα ασύλου αλλά και την αναγνώριση του ρόλου της από πλευράς του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.

Η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει τις προσπάθειες του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη για τη βελτίωση της διαδικασίας ασύλου τόσο στον α' όσο και στο β' βαθμό μέσω π.χ. της ενίσχυσης της διερμηνείας, της αναβάθμισης της ποιότητας των συνεντεύξεων και της σύστασης πέντε επιπλέον Επιτροπών Προσφυγών. Δεν μπορεί ωστόσο να παραγνωρίσει τα σοβαρά προβλήματα που ακόμα υφίστανται.

Η «χαρτογράφηση» των προβλημάτων της διαδικασίας ασύλου που ακολουθεί στο συνημμένο υπόμνημα είναι αποτέλεσμα δύο συναντήσεων εργασίας που οργάνωσε η ΕΕΔΑ.

Είναι περιττό να τονιστεί η ανάγκη επίλυσης των προβλημάτων, η ανάλυση των οποίων ακολουθεί, με στόχο την περαιτέρω βελτίωση της διαδικασίας ασύλου τόσο στον α' όσο και στον β' βαθμό. Η ανάγκη αυτή καθίσταται ακόμα πιο επιτακτική και λόγω της καθυστέρησης στην έναρξη λειτουργίας της νέας Υπηρεσίας Ασύλου, η οποία βάσει του Ν 3907/2011 θα έπρεπε να ξεκινήσει να λειτουργεί τον τρέχοντα μήνα.

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, γνωρίζοντας τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζει το Υπουργείο ως προς την οργάνωση, στελέχωση και την έναρξη λειτουργίας της νέας Υπηρεσίας Ασύλου, θα ήθελε να ενημερωθεί για τις μέχρι τώρα ενέργειες του Υπουργείου προς αυτήν την κατεύθυνση και πώς προτίθεται να χειριστεί αυτό το εξαιρετικής σημασίας ζήτημα.

Επίσης, η ΕΕΔΑ θα ήθελε να ενημερωθεί για τον αριθμό των ατόμων που προσήλθαν στις αρμόδιες υπηρεσίες για ανανέωση του δελτίου αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού σε συνέχεια της από 05.10.2011 ανακοίνωσης του Υπουργείου σας και για το πώς προτίθεται να χειριστεί τα αιτήματα ασύλου όσων δεν προσήλθαν.

Είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε ζήτημα που αφορά στην προώθηση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Η «χαρτογράφηση» των προβλημάτων της διαδικασίας ασύλου που ακολουθεί στο συνημμένο υπόμνημα είναι αποτέλεσμα δύο συναντήσεων εργασίας που οργάνωσε η ΕΕΔΑ. Στις 22.11.2011 το Γ' Τμήμα της ΕΕΔΑ «Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς» συνεδρίασε με θέμα «Τα προβλήματα της διαδικασίας ασύλου στον α' βαθμό και συναφή ζητήματα». Στη συνάντηση, εκτός από τα μέλη του Τμήματος, προσκλήθηκαν και φορείς και οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο χώρο του ασύλου. Συγκεκριμένα στη συνεδρίαση συμμετείχαν οι κκ: Κ. Στεφανάκη από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Ι. Παπαγεωργίου, Διευθυντής της νέας Υπηρεσίας Ασύλου, Β. Κερασιώτης και Β. Τσιπορά από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Ε. Παππά και Α. Γεωργιάδη από το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων, Ε. Σοβόλου και Κ. Γριβάκου από το 'Αίτημα' και η Μ. Μουδάτσου από την PRAKSIS.

Στις 15.12.2011 η ΕΕΔΑ προσκάλεσε σε συνάντηση εργασίας τους νομικούς που επιλέχθηκαν ως μέλη των 10 Επιτροπών Προσφυγών από κατάλογο που είχε καταρτίσει η ΕΕΔΑ βάσει του άρθρου 26 του ΠΔ 114/2010. Θέμα της συνάντησης εργασίας, στην οποία παρευρέθηκαν και οι 14 νομικοί (τακτικά και αναπληρωματικά μέ-

λη), ήταν «Τα προβλήματα της διαδικασίας ασύλου στο β' βαθμό».

Ι. Προβληματική πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου

Σε ό,τι αφορά την διαδικασία ασύλου στον α' βαθμό, το προβληματικότερο ζήτημα είναι η ίδια η πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου. Το πρόβλημα της πρόσβασης είναι εξαιρετικά έντονο στην περίπτωση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής στην οδό Πέτρου Ράλλη καθώς και στην περίπτωση αλλοδαπών που κρατούνται κυρίως στην περιοχή του Έβρου αλλά και σε Αστυνομικά Τμήματα.

Στην πρώτη περίπτωση, η Διεύθυνση Αλλοδαπών παραλαμβάνει αιτήματα ασύλου μόνο τα Σάββατα με αποτέλεσμα από Παρασκευή βράδυ να σχηματίζεται ουρά εκατοντάδων ατόμων που οδηγεί σε συνωστισμό σε έναν, μάλιστα, επικίνδυνο δρόμο (Σαλαμίνιας) λόγω κυκλοφορίας οχημάτων βαρέως τύπου με κίνδυνο την πρόκληση ατυχημάτων, όπως έχει άλλωστε συμβεί και στο παρελθόν. Επιπλέον, ο αριθμός αιτημάτων ασύλου που παραλαμβάνεται κυμαίνεται μεταξύ 20-30 τη φορά.

Οι μόνες κατηγορίες αλλοδαπών που έχουν πρόσβαση στην Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής εκτός Σαββάτου για να καταθέσουν αίτημα ασύλου είναι άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, δηλ. ασυνόδευτοι ανήλικοι, θύματα βασανιστηρίων, άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας, γυναίκες σε προχωρημένη εγκυμοσύνη, οικογένειες με μικρά παιδιά. Μάλιστα η πρόσβαση αυτή εξαρτάται από την 'παραπομπή' των συγκεκριμένων ατόμων από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που γίνεται βάσει μίας άτυπης συμφωνίας μεταξύ της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο χώρο του ασύλου. Συνεπώς, κάποιος εν δυνάμει αιτών διεθνή προστασία μη ανήκων σε ευάλωτη ομάδα βρίσκεται σε δυσμενέστερη θέση.

Σύμφωνα δε με καταγγελίες που έχουν κοινοποιηθεί στην ΕΕΔΑ, έχουν υπάρξει περιστατικά που Αστυνομικές Διευθύνσεις (αναφέρουμε ενδεικτικά την Άρτα και τη Σπάρτη) έχουν αρνηθεί να παραλάβουν αιτήματα ασύλου ατόμων που προσήλθαν στις ως άνω υπηρεσίες και μάλιστα εφοδιασμένοι με 'παραπεμπτικό' από ΜΚΟ. Επιπλέον, στην περίπτωση της Άρτας, οι αστυνομικές αρχές

είπαν στα άτομα που προσήλθαν ότι θα πρέπει να μεταβούν στην Αθήνα για να υποβάλουν το αίτημά τους. Τα περιστατικά αυτά, χωρίς να είμαστε σε θέση να τα τεκμηριώσουμε και να επιβεβαιώσουμε αν είναι μεμονωμένα ή αν συνιστούν εκδήλωση μίας γενικότερης πρακτικής από πλευράς κάποιων περιφερειακών αστυνομικών διευθύνσεων, αναδεικνύουν ωστόσο τα προβλήματα της πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου, είναι μη σύννομα και μπορούν να οδηγήσουν σε μία επιπλέον επιβάρυνση της ήδη προβληματικής πρόσβασης στην Αθήνα, εάν αλλοδαποί που θέλουν να υποβάλουν αίτημα ασύλου στην περιφέρεια, αναγκάζονται να προσέλθουν στην Αθήνα γι' αυτό το σκοπό.

Πρέπει δε να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο ζήτημα των 'παραπομπών' αιτούντων από ΜΚΟ. Φοβόμαστε ότι ελλοχεύει ο κίνδυνος μία πρακτική (που έχει καθιερωθεί ατύπως ως λύση ανάγκης λόγω των σοβαρών προβλημάτων στην πρόσβαση), να καταλήξει να καταστεί στην πράξη προαπαιτούμενο –που δεν εδράζεται πουθενά στο σχετικό Προεδρικό Διάταγμα– προκειμένου κάποιος να καταθέσει αίτημα διεθνούς προστασίας.

Εντοπίζονται επίσης σοβαρά προβλήματα σε ό,τι αφορά την υποβολή αιτήματος διεθνούς προστασίας από κρατούμενους. Σύμφωνα με καταγγελίες τόσο στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών στην περιοχή του Έβρου όσο και σε αστυνομικά τμήματα, οι αστυνομικές αρχές έχουν αρνηθεί να παραλάβουν αιτήματα διεθνούς προστασίας. Στην περίπτωση του Έβρου θα πρέπει να μεσολαβήσουν είτε δικηγόροι είτε εκπρόσωποι ΜΚΟ για να καταγραφούν τα αιτήματα, ενώ στην περίπτωση των Α.Τ. ζητείται από τους κρατούμενους να κατατεθεί το αίτημα από δικηγόρο, κάτι που παραβιάζει την αρχή της αυτοπροσώπων υποβολής αιτήματος σύμφωνα με το άρθρο 4 του ΠΔ 114/2010.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου είναι άκρως προβληματική και δεν διασφαλίζει το δικαίωμα υποβολής αιτήματος ασύλου βάσει του άρθρου 4 του ΠΔ 114/2010. Ως εκ τούτου, το Υπουργείο θα πρέπει να προβεί στην λήψη των αναγκαίων μέτρων προς επίλυση αυτών των σοβαρότατων προβλημάτων. Προς αυτήν την κατεύθυνση κρίνεται απαραίτητο:

- να ενισχυθεί με επιπλέον προσωπικό η Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής, που είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση του μεγαλύτερου όγκου αιτημάτων διεθνούς προστασίας,

- να σταλούν σαφείς οδηγίες:
- α) σε όλες τις αστυνομικές διευθύνσεις για την υποχρέωση παραλαβής αιτημάτων που υποβάλλονται από αλλοδαπούς,
- β) σε όλες τις αστυνομικές αρχές στις οποίες μπορεί να κρατούνται εν δυνάμει αιτούντες για τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβούν όταν κάποιος κάνει άσκηση του δικαιώματός του υποβολής αιτήματος διεθνούς προστασίας.

II. Ανανέωση του δελτίου αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού

Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα αφορά στην ανανέωση του δελτίου αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού, την λεγόμενη 'ροζ κάρτα'. Η πρόσβαση για την ανανέωση του δελτίου, που γίνεται κάθε έξι μήνες, είναι αρκετά δυσχερής, κυρίως στην περίπτωση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής. Παρατηρείται, λοιπόν, το φαινόμενο να προσέρχονται το πρωί (γύρω στις 6.30-7.00) οι αιτούντες, να παραδίδουν τα δελτία τους για να ανανεωθούν και όταν προσέρχονται πάλι το μεσημέρι για να τα παραλάβουν, σε κάποιους να μην επιστρέφονται ανανεωμένα (είτε γιατί το προσωπικό δεν πρόλαβε, είτε γιατί δεν βρέθηκε ο φάκελος) με αποτέλεσμα να πρέπει να επαναλάβουν τη διαδικασία. Οι συνέπειες από αυτήν την κατάσταση είναι διττές: αφενός αυτοί που δεν κατάφεραν να ανανεώσουν τα δελτία τους θα πρέπει να εμφανιστούν κάποια άλλη μέρα και θα προστεθούν στο σεβαστό αριθμό εκείνων που θα έχουν προσέλθει την ημέρα που οφείλουν αυξάνοντας τον αριθμό αυτών που πρέπει να εξυπηρετηθούν. Αφετέρου οι αιτούντες με ληγμένα δελτία είναι έκθετοι και δεν μπορούν να κάνουν άσκηση των δικαιωμάτων τους, αφού στερούνται του μόνου νομιμοποιητικού εγγράφου που διαθέτουν. Στην περίπτωση, λοιπόν, κάποιου ελέγχου από αστυνομικά όργανα, αιτούντες κινδυνεύουν να συλληφθούν ως παράνομα διαμένοντες στη χώρα. Επιπλέον, στερούνται πρόσβασης σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και σε νόμιμη εργασία που δικαιούνται βάσει του δελτίου. Και αυτό το θέμα αναδεικνύει την ανάγκη ενίσχυσης του προσωπικού της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής. Επιπλέον, σκόπιμο είναι όταν επιστρέφε-

ται μη ανανεωμένο το δελτίο, να επισυνάπτεται ένα σημείωμα από την Υπηρεσία που να ορίζει συγκεκριμένη ημερομηνία κατά την οποία πρέπει να προσέλθει ο αιτών για να ανανεώσει το δελτίο του -έτσι ώστε να αποφεύγεται ακόμα μεγαλύτερη συγκέντρωση αιτούντων υπό εξυπηρέτηση και να μην κινδυνεύουν με σύλληψη.

III. Κρατούμενοι-αιτούντες άσυλο

Αναφορικά με το δελτίο αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού εντοπίζεται και το πρόβλημα απόκτησής του από πρώην κρατούμενους. Αλλοδαποί που κρατούνται υπό απέλαση, υποβάλλουν αίτημα ασύλου και στη συνέχεια αφήνονται ελεύθεροι. Πολλές φορές κατά την αποφυλάκισή τους δεν ενημερώνονται ότι πρέπει να προσέλθουν στην Διεύθυνση Αλλοδαπών για να παραλάβουν το δελτίο τους. Έχει παρατηρηθεί μάλιστα το φαινόμενο κρατούμενοι, από τους οποίους μάλιστα έχει ληφθεί συνέντευξη, να εφοδιάζονται κατά τη λήξη της κράτησής τους με υπηρεσιακό σημείωμα περί απέλασης. Πρέπει να σημειώσουμε δε, ότι ακόμα και όταν υπάρχει πλήρης ενημέρωση των πρώην κρατουμένων, αυτοί πέφτουν πολλές φορές και πάλι στον σκόπελο της πρόσβασης. Σκόπιμο, λοιπόν, είναι στις περιπτώσεις κράτησης που αυτό είναι εφικτό, να δίνεται το δελτίο αιτήσαντος άσυλο στον αιτούντα τη στιγμή που αφήνεται ελεύθερος, ενώ στις υπόλοιπες να του δίνεται ένα σημείωμα στη γλώσσα που κατανοεί με σαφείς οδηγίες για τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί για να προμηθευτεί το δελτίο. Επιπλέον, με την επίδειξη του ως άνω σημειώματος θα πρέπει να εξασφαλίζεται η πρόσβασή του στην υπηρεσία στην οποία προσέρχεται για τον ως άνω σκοπό.

Σχετικά με αιτούντες που τελούν υπό κράτηση έχουν προκύψει και τα εξής ζητήματα:

Πρώτον, μετάγονται στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής για τη διεξαγωγή συνέντευξης χωρίς να έχουν ενημερωθεί εγκαίρως για αυτήν, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να καλέσουν τον δικηγόρο τους. Σημειώνουμε δε ότι σύμφωνα με το άρθρο 10 του ΠΔ 114/2010 πριν από τη συνέντευξη χορηγείται στον αιτούντα εύλογος χρόνος προκειμένου να προετοιμασθεί κατάλληλα και να συμβουλευθεί νομικό ή άλλο σύμβουλο για να τον επικουρεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Γίνεται αντιληπτό ότι χωρίς την έγκαιρη ενημέρωση του κρατούμενου-αιτούντος αυτή διάταξη καταστρατηγείται.

Δεύτερον, όταν κρατούμενοι-αιτούντες μετράγονται για την διεξαγωγή συνέντευξης, δίνεται προτεραιότητα σε αυτούς έναντι άλλων αιτούντων που έχουν προσέλθει για προγραμματισμένη συνέντευξη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αναβάλλονται άλλες προγραμματισμένες συνεντεύξεις, σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα να έχουν δοθεί πολλές αναβολές για τον ίδιο λόγο, με αποτέλεσμα τη συσσώρευση εκκρεμών συνεντεύξεων. Επιπλέον, επειδή στις συνεντεύξεις αιτούντων-κρατούμενων δίνεται προτεραιότητα, προγραμματισμένες συνεντεύξεις αναβάλλονται λόγω έλλειψης διερμηνέα που χρησιμοποιείται για τη συνέντευξη του κρατούμενου. Σκόπιμο, λοιπόν, θα ήταν κατά την κατάρτιση του προγράμματος συνεντεύξεων μερικές θέσεις από το πινάκιο να κρατούνται ελεύθερες για συνεντεύξεις κρατούμενων, ή να προγραμματίζονται απογευματινές συνεντεύξεις για τους κρατούμενους-αιτούντες.

Τρίτον, προβληματικό είναι και το ζήτημα της άσκησης προσφυγής κατά απορριπτικής πρωτοβάθμιας απόφασης από αιτούντες-κρατούμενους. Σύμφωνα με καταγγελίες έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο να επιδιδεται η απορριπτική απόφαση στην ελληνική γλώσσα και χωρίς παρουσία διερμηνέα (επίσης έχουν καταγγελθεί συγκεκριμένα περιστατικά όπου το αποδεικτικό της επίδοσης έφερε υπογραφή διερμηνέα χωρίς αυτός να είναι παρών κατά την επίδοση) με αποτέλεσμα ο αιτών να μην ενημερώνεται για το δικαίωμα άσκησης προσφυγής και να παρέρχεται άπρακτη η προθεσμία. Επίσης έχουν υπάρξει περιστατικά που, αιτούντες που ήθελαν να υποβάλουν προσφυγή, έλαβαν το έντυπο που χρησιμοποιείται για την υποβολή αιτήματος ασύλου και όχι προσφυγής, με αποτέλεσμα να απορρίπτεται η προσφυγή αφού εκλαμβάνεται ως δεύτερο αίτημα ασύλου και συνεπώς ως καταχρηστικό. Οι πρακτικές αυτές είναι απαραίτητο να εξαλειφθούν. Ειδικά σε ό,τι αφορά το πρώτο ζήτημα και δεδομένου ότι αντιλαμβανόμαστε την αδυναμία εξεύρεσης τόσο μεγάλου αριθμού διερμηνέων για να αξιοποιηθούν στις επιδόσεις, δεδομένων των αναγκών σε διερμηνείς για τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων, προτείνεται το αποδεικτικό επίδοσης της απορ-

ριπτικής απόφασης να είναι γραμμένο σε γλώσσα που κατανοεί ο αιτών και να τον ενημερώνει για την απόρριψη του αιτήματός του, το δικαίωμα προσφυγής και τον τρόπο άσκησής της.

IV. Διεξαγωγή συνεντεύξεων στον α' βαθμό πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία

Επίσης, ιδιαίτερη ανησυχία προκάλεσαν στην ΕΕΔΑ καταγγελίες αναφορικά με τη διεξαγωγή συνεντεύξεων στον α' βαθμό αιτούντων, οι οποίοι προσάγονται προς εξακρίβωση στοιχείων μετά από επιχειρήσεις της ΕΛ.ΑΣ. σε διάφορες περιοχές της Αθήνας, απογευματινές ή βραδινές ώρες, και ενώ διαπιστώνεται ότι φέρουν δελτίο αιτήσαντος σε ισχύ και έχουν λάβει συγκεκριμένη ημερομηνία συνέντευξης, ωστόσο η συνέντευξη πραγματοποιείται επί τόπου. Όπως γίνεται αντιληπτό, μία τέτοια πρακτική καθιστά εξαιρετικά δυσχερή και θέτει τουλάχιστον σε αμφιβολία την τήρηση των εγγυήσεων, όπως παρουσία διερμηνέα, εύλογο χρόνο προετοιμασίας, ενημέρωση νομικού παραστάτη κλπ. και πρέπει, εάν συνεχίζεται, να τερματιστεί.

V. Εισηγήσεις βαθμοφόρων

Ένα άλλο ζήτημα που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και τέθηκε υπόψη της ΕΕΔΑ είναι αυτό της επιστροφής από πλευράς Υπουργείου θετικών εισηγήσεων πίσω στους βαθμοφόρους που τις συνέταξαν για επανεξέταση του περιεχομένου ή διατύπωση πληρέστερης εισήγησης. Σύμφωνα με το ΠΔ 114/2010 αποφαινόμενη αρχή στον α' βαθμό είναι ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου και ο εκάστοτε αρμόδιος Αστυνομικός Διευθυντής. Εάν το αποφασίζουν όργανο κρίνει ότι χρειάζεται περαιτέρω διευκρινήσεις ή πληροφορίες για τη λήψη απόφασης εύλογο είναι να τις ζητήσει. Ωστόσο, εάν δεν τίθενται συγκεκριμένα διευκρινιστικά ερωτήματα στον αρμόδιο βαθμοφόρο, υπάρχει ο κίνδυνος η επιστροφή της θετικής εισήγησης να εκληφθεί ως άσκηση έμμεσης πίεσης για την αλλαγή της σε αρνητική. Δεδομένου, μάλιστα, ότι σύμφωνα με πληροφορίες δεν έχουν επιστραφεί αρνητικές εισηγήσεις που ενδεχομένως θα έχρηζαν και αυτές βελτίωσης,

σκόπιμο θα ήταν εάν το αποφασίζουν όργανο κρίνει ότι χρειάζεται περισσότερες πληροφορίες για τη λήψη απόφασης να τίθενται στον αρμόδιο βαθμοφόρο μόνο σαφή διευκρινιστικά ερωτήματα.

VI. Αποφάσεις α' βαθμού

Τέλος, σε ό,τι αφορά τον α' βαθμό ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί και στη σύνταξη των αποφάσεων. Μεγάλος αριθμός αποφάσεων δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένες. Ως προς τις απορριπτικές αποφάσεις ιδίως, η αιτιολόγηση δεν υπερβαίνει τις δύο ή τρεις γραμμές, χωρίς να γίνεται επίκληση συγκεκριμένου λόγου για την απόρριψη του αιτήματος, ενώ απουσιάζουν και αναφορές στις πληροφορίες της χώρας καταγωγής. Δεδομένου ότι: α) οι εισηγήσεις των βαθμοφόρων καθώς και οι γνωμοδοτήσεις της Ύπατης Αρμοστείας είναι αρκετά εκτεταμένες, από τις οποίες οι συντάκτες της απόφασης μπορούν να αντλήσουν στοιχεία για την αιτιολόγηση των αποφάσεων, και β) έκδοση απόφασης χωρίς επαρκή αιτιολογία πάσχει νομικά, κρίνεται απαραίτητη η βελτίωση της αιτιολόγησης των αποφάσεων, είτε θετικών είτε απορριπτικών.

VII. Προβλήματα της διαδικασίας ασύλου στο β' βαθμό

Σε ό,τι αφορά τον β' βαθμό το κυριότερο πρόβλημα που ανέκυψε κατά τη συνάντηση εργασίας με τα μέλη-νομικούς των Επιτροπών Προσφυγών ήταν αυτό των αναβολών της λήψης συνέντευξης, πρόβλημα που οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όμως έχει σοβαρό αντίκτυπο ως προς τους ρυθμούς εξέτασης των εκκρεμών σε β' βαθμό αιτημάτων διεθνούς προστασίας. Ως κυριότερες αιτίες αναβολών εντοπίστηκαν οι εξής:

Α) Η έλλειψη αναπληρωτών και σε μία περίπτωση ακόμη και τακτικού Προέδρου με αποτέλεσμα την αναβολή συνεδριάσεων. Συγκριμένα η δεύτερη ειδική επιτροπή από τις 19/12 έως και σήμερα παραμένει χωρίς Πρόεδρο με αποτέλεσμα να μη συνεδριάζει. Η ΕΕΔΑ κατανοεί ότι για το ζήτημα αυτό την κύρια ευθύνη δεν τη φέρει του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη καθώς οι Πρόεδροι και οι αναπληρωτές είναι αποσπασμένοι υπάλληλοι από άλλα Υπουργεία. Η ΕΕΔΑ γνωρί-

ζει τις προσπάθειες που καταβάλλει το Υπουργείο προς επίλυση αυτού του ζητήματος, το καλεί να τις εντείνει και δηλώνει πρόθυμη να συνδράμει στο βαθμό που μπορεί και της αναλογεί.

Β) Η έλλειψη διερμηνείας. Προκειμένου να αποφευχθούν στο μέλλον αναβολές συνεδριάσεων λόγω έλλειψης διερμηνέων απαιτείται καλύτερος συντονισμός και προγραμματισμός με τη Μετά-Δραση, η οποία έχει αναλάβει την υποστήριξη των Επιτροπών σε ό,τι αφορά τη διερμηνεία.

Γ) Το ζήτημα των επιδόσεων των προσκλήσεων για προσέλευση στις Επιτροπές Προσφυγών που συνιστά και το σημαντικότερο πρόβλημα στην όλη διαδικασία και αναλύεται σε προβληματικές υπο-περιπτώσεις:

α) μη ανεύρεση φακέλου του υπό πρόσκληση αιτούντος με αποτέλεσμα να μη γνωρίζει η Υπηρεσία σε ποια διεύθυνση πρέπει να επιδώσει την πρόσκληση και άρα ο αιτών, ο οποίος έχει συμπεριληφθεί στην ημερήσια διάταξη που καταρτίζεται από τους Προέδρους να μην προσκαλείται. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αναβάλλεται η συνεδρίαση που είχε οριστεί γι' αυτόν,

β) στον φάκελο που έχει ενώπιον της η Επιτροπή να είναι καταγεγραμμένη ως τελευταία διεύθυνση κατοικίας άλλη από αυτήν στην οποία έγινε επίδοση. Αυτή η διαφοροποίηση στοιχείων έχει ως αποτέλεσμα η Επιτροπή να πρέπει να επικοινωνήσει με την αρμόδια Αστυνομική Διεύθυνση στην κατοχή της οποίας βρίσκεται ο φάκελος του αιτούντος και να ζητήσει αντίγραφο του προσφάτως ανανεωμένου δελτίου. Αν διαπιστωθεί ταύτιση διευθύνσεων (επίδοσης και δηλωθείσας) η Επιτροπή διακόπτει έχοντας ωστόσο χάσει χρόνο από το κυρίως έργο της. Αν διαπιστωθεί διάσταση, η Επιτροπή αναβάλλει διότι πάσχει η επίδοση και ο αιτών πρέπει να προσκληθεί εκ νέου.

γ) από το φάκελο να προκύπτει ανανέωση ροζ κάρτας με συγκεκριμένη διεύθυνση, ενώ στο αποδεικτικό της επίδοσης της πρόσκλησης που γίνεται μετά από λίγο καιρό να αναγράφεται ότι ο προσκληθείς είναι αγνώστου διαμονής, με αποτέλεσμα και πάλι την αναβολή της συνεδρίασης.

Γίνεται αντιληπτό ότι η μη σωστή, έγκυρη και έγκαιρη επίδοση των προσκλήσεων για τη συνέντευξη στο β' βαθμό οδηγεί σε πολλές αναβολές με αποτέλεσμα η εκκαθάριση των εκκρεμών υποθέσεων να μην προχωρεί με τους ρυθμούς που θα

έπρεπε και μπορούσε. Σημειώνουμε δε ότι επειδή βάσει του άρθρου 14 ΠΔ 114/2010 η μη προσέλευση αιτούντος μετά από πρόσκληση του σε συνεδρίαση της Επιτροπής μπορεί να έχει ως συνέπεια τη διακοπή του αιτήματός του –επειδή έχει θεωρηθεί ότι έχει παραιτηθεί σιωπηρά του αιτήματός του- οι Επιτροπές ορθώς επιδεικνύουν επιμέλεια ως προς την ορθότητα ή μη της επίδοσης της πρόσκλησης και των συνεπειών αυτής. Η ΕΕΔΑ δεν παραγνωρίζει το γεγονός ότι οι επιδόσεις προσκλήσεων σε μεγάλο αριθμό αιτούντων σε συνδυασμό με την έλλειψη προσωπικού είναι μία χρονοβόρα διαδικασία. Γι' αυτό το λόγο το Υπουργείο θα μπορούσε να εξετάσει και να εφαρμόσει εναλλακτικές μεθόδους, όπως να καλούνται οι αιτούντες τηλεφωνικώς (γι' αυτούς που υπάρχει τηλέφωνο επικοινωνίας) να προσέρχονται στην αρμόδια Διεύθυνση για να παραλαμβάνουν τις προσκλήσεις.

2. Επιστολή του Προέδρου, κ. Α. Μανιτάκη, προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Μ. Παπαϊωάννου, για το Σχέδιο Διακήρυξης της Συνδιάσκεψης των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης υπό την προεδρία του Ηνωμένου Βασιλείου στο Brighton, σχετικά με την τροποποίηση της ΕΣΔΑ και το μέλλον του ΕΔΔΑ (10 Απριλίου 2012)

Όπως ασφαλώς ήδη γνωρίζετε, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ως ανεξάρτητο εκ του νόμου συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε ζητήματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, διατηρεί μόνιμη επικοινωνία και συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς και ομόλογους θεσμούς άλλων κρατών. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕΔΑ υιοθέτησε, σε στενή συνεργασία με 36 ομόλογες επιτροπές στο πλαίσιο του European Group of National Human Rights Institutions, ένα κείμενο παρατηρήσεων επί του Σχεδίου Διακήρυξης της επικείμενης Συνδιάσκεψης των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης υπό την προεδρία του Ηνωμένου Βασιλείου στο Brighton, σχετικά με την τροποποίηση της ΕΣΔΑ και το μέλλον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).

Οι Εθνικές Επιτροπές για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στηρίζουν σθεναρά τη διαδικασία μεταρρύθμισης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ιδίως τα μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) σε εθνικό επίπεδο, καθώς και τις πρωτοβουλίες του Συμβουλίου της Ευρώπης που έχουν ως στόχο την αντιμετώπιση των εκκρεμών υποθέσεων και την ενδυνάμωση του συστήματος προστασίας της ΕΣΔΑ. Βασική επιδίωξη της κοινής αυτής προσπάθειας αποτελεί η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του δικαιώματος ατομικής προσφυγής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που συνιστά και τον ακρογωνιαίο λίθο της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η ΕΕΔΑ συμμερίζεται πλήρως και υποστηρίζει ενεργά το κείμενο των κοινών θέσεων των Ευρωπαϊκών Επιτροπών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Το Προεδρείο θεωρεί μάλιστα αναγκαίο να επιστήσσει την προσοχή Σας κύριε Υπουργέ στα σημεία εκείνα του Σχεδίου Διακήρυξης των Υπουργών τα οποία κρίνονται από το κείμενο των κοινών θέσεων των Εθνικών Επιτροπών εξόχως προβληματικά και έχουν συγκεντρώσει τις ζωηρές επιφυλάξεις τους. Ιδιαίτερα η ΕΕΔΑ συμμερίζεται τη θέση ότι τα επίμαχα σημεία αποδυναμώνουν στην πράξη το δικαίωμα ατομικής προσφυγής, διευρύνουν τα περιθώρια διακριτικής εκτίμησης και αυθαιρεσίας των εθνικών αρχών (και κυρίως της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας), περιορίζουν αντίστοιχα την δικαιοδοτική εξουσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου συρρικνώνοντας καθοριστικά το δικαιοκρατικό επίπεδο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη:

Τα σημεία αυτά είναι κατά τη γνώμη μας τα ακόλουθα:

1. Στην παράγραφο 17 του Σχεδίου Διακήρυξης των Υπουργών ορίζεται ρητά ότι τα κράτη θα διαθέτουν πλέον από την ίδια τη Σύμβαση ένα σημαντικό περιθώριο «εκτίμησης» κατά την εφαρμογή της Σύμβασης. Το «περιθώριο εκτίμησης», που είναι μια ρήτρα νομολογιακή που πλάστηκε από το ίδιο το Δικαστήριο, εξαρτάται κατά την πάγια νομολογία του από τις περιστάσεις της κάθε υπόθεσης και τελεί σε συνάρτηση με το δικαίωμα που κρίνεται στην συγκεκριμένη περίπτωση. Το

ΕΔΔΑ είναι το κατ' εξοχήν αρμόδιο και κατάλληλο να κρίνει κάθε φορά το εύρος του περιθωρίου εκτίμησης των κρατικών αρχών. Θα συνιστούσε σημαντική αποδυνάμωση της προστασίας του ατόμου, αν το ΕΔΔΑ περιοριζόταν στην απλή «θεώρηση» των αποφάσεων των εθνικών αρχών. Επομένως, δικαιολογημένα, προτείνεται η απόλειψη της αναφοράς στο σημαντικό περιθώριο εκτίμησης («considerable margin of appreciation») στην παράγραφο 17 του Σχεδίου Διακήρυξης.

2. Η ΕΕΔΑ κρίνει, εξάλλου, όπως αναλυτικά επισημαίνεται στο κείμενο θέσεων ότι οι ρήτρες του «περιθωρίου εκτίμησης» και της «επικουρικότητας» (margin of appreciation and subsidiarity) προσδιορίζονται από τη νομολογία του ΕΔΔΑ και συνιστούν σημαντικά και αναπαλλοτρίωτα δικανικά και ερμηνευτικά εργαλεία του. Δεν ανήκει στα κράτη η εξουσία να υποδείξουν στο ΕΔΔΑ πώς θα ερμηνεύει την Σύμβαση. Το Δικαστήριο οφείλει και δικαιούται να κρίνει εάν τα κράτη την εφαρμόζουν ορθά. Επομένως, δικαιολογημένα προτείνεται να απαλειφθεί η φράση στην παράγραφο 19: «encourages the Court to give *great prominence* to these principles in its judgments».

3. Η ΕΕΔΑ υιοθετώντας την πρόταση της Ευρωπαϊκής Ομάδας Εθνικών Επιτροπών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (European Group of National Human Rights Institutions) προτείνει ακόμη την απόλειψη της παραγράφου 23, διότι εισάγει νέα κριτήρια παραδεκτού, τα οποία λόγω της εφαρμογής του πρωτοκόλλου Αρ. 14 δεν κρίνονται απαραίτητα. Θεωρεί ειδικότερα, ότι το ΕΔΔΑ είναι το κατ' εξοχήν και αποκλειστικά αρμόδιο να εξετάζει εάν η συγκεκριμένη υπόθεση ενώπιον του εξετάστηκε εγκαίρως και αποτελεσματικά σε εθνικό επίπεδο υπό το πρίσμα της Σύμβασης και να αποφασίζει εάν η συγκεκριμένη προσφυγή τηρεί τις προϋποθέσεις παραδεκτού.

4. Η ΕΕΔΑ, τέλος, εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με την πρόταση περιορισμού της αρμοδιότητας χορήγησης δίκαιης ικανοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 41 της ΕΣΔΑ. Το δικαίωμα ατομικής προσφυγής θα αποδυναμωνόταν πραγματικά αν το ΕΔΔΑ έχανε αυτή την αρμοδιότητα, η οποία το διακρίνει από άλλα όργανα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία ως οιονεί δικαιοδοτικά δεν έχουν την αρμοδιότητα να επιβάλουν το μέτρο επανόρθωσης της ζημίας του παθόντος.

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ, με αφορμή την πα-

ρούσα επιστολή και τα ζητήματα που τίγονται σε αυτήν, τα οποία θεωρούμε εξαιρετικά κρίσιμα για την αποτελεσματική προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θα ήθελα ακόμη να σας διαβεβαιώσω και προσωπικά ότι και το νέο Προεδρείο της Επιτροπής, που μόλις ανέλαβε καθήκοντα, θα παραμείνει, ακολουθώντας πιστά την παράδοση, προσηλωμένο στην αποστολή του και θα προσπαθήσει στο μέτρο των δυνατοτήτων του και των μέσων που διαθέτει να συνδράμει την Πολιτεία και ειδικά το Υπουργείο, στο οποίο έχετε την τιμή να προϊστασθε, στην καλύτερη δυνατή εφαρμογή της ΕΣΔΑ σε εθνικό επίπεδο.

3. Επιστολή της Α' Αντιπροέδρου, κυρίας Αγγελικής Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου, στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, κ. Ν Δένδια, σχετικά με την εφαρμογή του επιχειρησιακού σχεδίου «Ξένιος Ζεύς» (7 Αυγούστου 2012)

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) πληροφορήθηκε πρόσφατα, από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, την αρχή της εφαρμογής του επιχειρησιακού σχεδίου «Ξένιος Ζεύς» το οποίο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης.

Ήδη από την 10^η Απριλίου του 2012, η ΕΕΔΑ είχε απευθύνει στον προκάτοχό σας κ. Μιχ. Χρυσοχοΐδη επιστολή (Α.Π.197/10.04.2012) με σειρά ερωτημάτων σχετικά με τα ζητήματα προστασίας των δικαιωμάτων των μεταναστών και την δημιουργία κέντρων κράτησης μεταναστών την οποία μόλις είχε εξαγγείλει ο τ. Υπουργός. Την 21^η Μαΐου 2012, η Διεύθυνση Αλλοδαπών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας απηύθυνε επιστολή (αριθμ. πρωτ.: 6634/1-326299), η οποία περιέγραφε το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάσσεται ο όλος επιχειρησιακός σχεδιασμός και παρείχε διαβεβαιώσεις τόσο για την ύπαρξη υψηλών προδιαγραφών λειτουργίας των κέντρων κράτησης, όσο και για την τήρηση όλων των κανόνων προστασίας των δικαιωμάτων των κρατούμενων αλλοδαπών.

Στο διάστημα που μεσολάβησε η ΕΕΔΑ δεν είχε περαιτέρω πληροφόρηση για τις πραγματικές συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργήσε η επιχείρηση, ενώ συμπεριέλαβε στον προγραμματισμό ενεργειών της, επίσκεψη σε επιλεγμένα κέντρα κράτησης, ούτως ώστε να είναι σε θέση

να συντάξει σχετική έκθεση πραγματογνωμοσύνης. Επειδή, ωστόσο, εν τω μεταξύ προέκυψε η δυναμική εκ μέρους του Υπουργείου σας επανεκκίνηση του αρχικού εγχειρήματος με την θέση σε εφαρμογή του Σχεδίου «Ξένιος Ζεύς», η ΕΕΔΑ θεωρεί σκόπιμο να επανεκφράσει την σπουδαιότητα την οποία αποδίδει στην υποχρέωση σεβασμού των προβλεπομένων αρχών και κανόνων Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά την διαδικασία των ελέγχων, προσαγωγών, συλλήψεων, και κράτησης των μεταναστών.

Κύριε Υπουργέ, επιθυμούμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι η ΕΕΔΑ, ως συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στο πλαίσιο των εκ του ιδρυτικού της νόμου (Ν 2667/1998) αρμοδιοτήτων της, είναι διατεθειμένη, στο μέτρο των δυνατοτήτων της, να συνδράμει την Πολιτεία στην καλύτερη δυνατή προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Επιτρέψτε μας να σας υπενθυμίσουμε εξάλλου, προηγούμενη επιστολή μας (3/7/2012, Α.Π. 271), με την οποία σας ενημερώσαμε σχετικά με μια σειρά δραστηριοτήτων της Επιτροπής για την αντιμετώπιση της δραματικής όξυνσης της ρατσιστικής βίας, και σας εκφράσαμε την επιθυμία μας για μια συνάντηση μαζί σας το συντομότερο δυνατό. Με την παρούσα, ανανεώνουμε το αίτημα αυτό, προκειμένου να συζητήσουμε τόσο το θέμα των κέντρων κράτησης παράνομων μεταναστών και αυτό της ρατσιστικής βίας, όσο και άλλα βασικά ζητήματα δικαιωμάτων του ανθρώπου που εμπίπτουν στο πεδίο της αρμοδιότητας του Υπουργείου σας.

4. Επιστολή του Προεδρείου, κατ' εντολή της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ της 20ης Δεκεμβρίου 2012, προς τον Πρωθυπουργό, κ. Αντώνη Σαμαρά, σχετικά με τη στάση του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, κ. Π. Μπαλτάκου, απέναντι στα κατοχυρωμένα από το Σύνταγμα και το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο Δικαιώματα του Ανθρώπου και τους διεθνείς και ευρωπαϊκούς θεσμούς που τα προστατεύουν (21 Δεκεμβρίου 2012)

Απευθυνόμαστε σε Σας ως εγγυητή της εύρυθμης λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής για τα

Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και της προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στη χώρα μας. Όπως γνωρίζετε, η ΕΕΔΑ συστάθηκε με τον Ν 2667/1998, ως ανεξάρτητο όργανο της Πολιτείας με ρόλο συμβουλευτικό σε ζητήματα Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, υπαγόμενο στον Πρωθυπουργό. Η θεσμική υπόστασή της είναι διεθνώς κατοχυρωμένη, ιδίως βάσει κανόνων του ΟΗΕ (των «Αρχών των Παρισίων»). Η δε χώρα μας υπόκειται σε διεκτική διεθνή έλεγχο ως προς την ανεξάρτητη και απρόσκοπτη λειτουργία της Επιτροπής, την επαρκή στελέχωσή της με επιστημονικό προσωπικό και την επαρκή χρηματοδότησή της.

Η υπαγωγή της Επιτροπής στον Πρωθυπουργό αποσκοπεί σε εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της, σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες, αλλά και με το Σύνταγμα, ιδίως το άρθρο 25, παρ. 1 που θέτει τα Δικαιώματα του Ανθρώπου υπό την εγγύηση του Κράτους.

Η Επιτροπή λειτουργεί σταθερά και αδιάλειπτα από τη σύστασή της έως και σήμερα, έχοντας άριστη συνεργασία με τον εκάστοτε Πρωθυπουργό και τις λοιπές δημόσιες αρχές. Με το υψηλό δε επιστημονικό επίπεδο των εργασιών της, που οφείλεται και στο υψηλής ειδίκευσης στα Δικαιώματα του Ανθρώπου επιστημονικό προσωπικό της, έχει κερδίσει την εκτίμηση των αρμόδιων διεθνών οργάνων, που την έχουν κατατάξει στην ανώτατη βαθμίδα των εθνικών οργανισμών προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (status A). Συνεργάζεται στενά με διεθνείς και ευρωπαϊκούς θεσμούς.

Κατά τον ιδρυτικό της νόμο, η Επιτροπή υποστηρίζεται ως προς τη στελέχωση και υποδομή της από τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης. Αφού του ανέλαβε ο νέος Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης, ζητήσαμε επανειλημμένα, αλλά μάταια, να συναντηθούμε μαζί του, ώστε να τον ενημερώσουμε και να συνεργαστούμε για διάφορα προβλήματα της Επιτροπής. Μετά την από 13/09/2012 επιστολή μας, με την οποία ζητούσαμε την προσωπική παρέμβασή Σας, λύθηκε επιτυχώς η εκκρεμότητα του ορισμού δύο προσώπων εγνωσμένου κύρους ως μελών της Επιτροπής και Σας ευχαριστούμε γι' αυτό. Απευθυνόμαστε και πάλι σε Σας, λόγω της συνολικής στάσης και συμπεριφοράς του κ. Γενικού Γραμματέα απέναντι στην Επιτροπή.

Κατά την μόνη συνάντησή του με το Προεδρείο της Επιτροπής, την 7^η/12/2012, ο κ. Γενικός

Γραμματέας μάς επιφύλαξε υποδοχή περιφρονητική προς τον θεσμό που εκπροσωπούμε και ανάρμοστη με το αξίωμα που του έχετε αναθέσει. Δήλωσε ότι δεν τον ενδιαφέρουν, ως εκπρόσωπο της Κυβέρνησης και της Νέας Δημοκρατίας, το έργο της Επιτροπής και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, ούτε οι σχετικές διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας, και συνειδητά ως τώρα δεν έκανε τίποτα για να διευκολύνει την απρόσκοπτη λειτουργία της Επιτροπής. Τόνισε δε ότι δεν προτίθεται να κάνει καμία ενέργεια για την αποκατάσταση των σοβαρών λειτουργικών πληγμάτων που έχει υποστεί η Επιτροπή, ούτε να κινήσει καμία διαδικασία της αρμοδιότητάς του, ακόμα και εάν η Επιτροπή μείνει χωρίς επιστημονικό προσωπικό.

Αποχωρήσαμε από τη συνάντηση αυτή. Δεν ήταν μόνο θέμα διαφύλαξης της αξιοπρέπειάς μας και του κύρους του θεσμού που εκπροσωπούμε. Θεωρούμε ότι η από επίσημα χείλη, και μάλιστα εκπροσώπου του Πρωθυπουργού, αμφισβήτηση του εθνικού και διεθνούς θεσμικού πλαισίου προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αποτελεί προάγγελο δυσμενών εξελίξεων.

Ειδικά σε περιόδους οξύτατων προβλημάτων για την κοινωνική συνοχή και τα θεμελιώδη δικαιώματα μεγάλων ομάδων του πληθυσμού, η ομαλή και δημιουργική συνεργασία μεταξύ θεσμικών οργάνων είναι πιο αναγκαία από ποτέ. Άλλωστε, όταν η Ελλάδα βάλλεται διεθνώς και υφίσταται ισχυρές οικονομικές και πολιτικές πιέσεις, η εκ μέρους της Πολιτείας αντιμετώπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των διεθνών και ευρωπαϊκών θεσμών που τα προστατεύουν οφείλει να είναι άψογη.

Η ΕΕΔΑ θα συνεχίσει το έργο της ακόμα και υπό τις σημερινές δύσκολες συνθήκες, ή μάλλον ειδικά τώρα. Θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται με άλλους εθνικούς θεσμούς, και βεβαίως να ενημερώνει τους διεθνείς θεσμούς προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για το έργο της και τις δυσκολίες που συναντά.

Αξιότιμε Κύριε Πρωθυπουργέ,

Η συμπεριφορά του κ. Γενικού Γραμματέα προς θεσμικό όργανο της Πολιτείας και η στάση του απέναντι στα κατοχυρωμένα από το Σύμφωνο και το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο Δικαιώματα του Ανθρώπου και τους διεθνείς και

ευρωπαϊκούς θεσμούς που τα προστατεύουν, εκθέτει την Κυβέρνηση και Εσάς προσωπικά. Συνεπάγεται δε βαρύ θεσμικό κόστος σε εθνικό, διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και οι φορείς που εκπροσωπούνται σε αυτήν θέλουν να πιστεύουν ότι ο κ. Γενικός Γραμματέας εκφράζει μόνον προσωπικές του απόψεις και ότι η Κυβέρνηση σέβεται και τιμά το έργο της Επιτροπής και είναι έτοιμη να συμβάλει στην εκπλήρωσή του. Προσβλέπουμε δε σε Σας, ως θεσμικό εγγυητή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Κράτους Δικαίου, για να μας το επιβεβαιώσετε.

5. Επιστολή του Προέδρου, κ. Κωστή Παπαϊωάννου, προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, κ. Ι. Τέντε, σχετικά με το ενδεχόμενο κακοποίησης κρατουμένων από όργανα της Πολιτείας (11 Μαρτίου 2013)

Θα ήθελα να Σας ευχαριστήσω και πάλι, εκ μέρους της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), για την τιμή που μας κάνετε να μας δεχτείτε για να συζητήσουμε κρίσιμα ζητήματα σχετικά με το αντικείμενο και τη δραστηριότητα του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας.

Εξάλλου, ενόψει της υποχρέωσης που έχει το ελληνικό Κράτος από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, να διεξάγει ενδελεχή και αποτελεσματική έρευνα, και δια της δικαστικής οδού, σε περίπτωση ενδείξεων για την τέλεση ποινικού αδικήματος, και ιδίως βασανιστηρίων ή απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης, και να επιβάλλει αποτελεσματικές ποινικές κυρώσεις (άρθρο 3 ΕΣΔΑ, βλ. π.χ. ΕΔΔΑ (Ολομ.) απόφαση της 27.6.2000 *Ilhan κατά Τουρκίας*, παρ. 89-103), θα ήθελα να Σας παρακαλέσω εκ μέρους της ΕΕΔΑ και κατόπιν ερωτημάτων που μας τέθηκαν και από διεθνείς οργανισμούς, να μας πληροφορήσετε σχετικά με τα ακόλουθα:

Σε περίπτωση που συλλαμβανόμενα άτομα φέρουν ίχνη πρόσφατης κακοποίησης, διεξάγεται, και άσχετα από έγκληση, προκαταρκτική εξέταση για να εξακριβωθεί αν τα ίχνη αυτά τυχόν συνδέονται με κακοποίηση από όργανα της πολιτείας;

Ειδικότερα, όσον αφορά στους συλληφθέν-

ντες για τη ληστεία του Βελβενδού, θα σας παρακαλούσαμε να μας ενημερώσετε για το αν δόθηκε παραγγελία του αρμόδιου εισαγγελέα για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης σχετικά με τις κατηγορίες περί βασανισμού τους, και σε καταφατική περίπτωση, αν η προκαταρκτική εξέταση διενεργήθηκε από αστυνομικό ή δικαστικό λειτουργό, και ποιά τα αποτελέσματά της.

6. Επιστολή του Προέδρου, κ. Κωστή Παπαϊωάννου, προς τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, κ. Ν Δένδια, σχετικά την υπόθεση του Bulut Yeyal, ο οποίος απήχθη κάτω από αδιευκρίνιστες, συνθήκες στο κέντρο της Αθήνας (10 Ιουνίου 2013)

Απευθυνόμαστε σε εσάς σχετικά με την υπόθεση του Bulut Yeyal ο οποίος, σύμφωνα με καταγγελίες αξιόπιστων ανθρωπιστικών οργανώσεων, απήχθη κάτω από αδιευκρίνιστες, τουλάχιστον, συνθήκες στο κέντρο της Αθήνας και μετά από ένα εικοσιτετράωρο βρέθηκε στην Τουρκία όπου στο παρελθόν είχε υποστεί διώξεις και βασανιστήρια.

Γνωρίζουμε πως ήδη έχει επιληφθεί η Εισαγγελεύς Πρωτοδικών Αθηνών. Πέραν όμως της ποινικής διερεύνησης του θέματος, τίθενται ενδεχομένως σοβαρά θέματα σεβασμού θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Για τον λόγο αυτό, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, θεσμικό συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας, θα επιθυμούσε να τύχει ειδικής ενημέρωσης εκ μέρους σας σχετικά με τις συνθήκες και την διερεύνηση των παραπάνω περιστατικών.

7. Επιστολή του Προέδρου, κ. Κωστή Παπαϊωάννου, προς τον Πρωθυπουργό, κ. Αντώνη Σαμαρά, σχετικά με την απόφαση της ΕΕΔΑ για την ασυμβατότητα των μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου και τις κρίσεις επί του θέματος αυτού Διεθνών Οργάνων (12 Ιουλίου 2013)¹

1. Επισημαίνεται ότι ίδια επιστολή απευθύνθηκε επίσης στους Υπουργούς Υγείας, κ. Α. Γεωργιάδη, Οικονομικών κ. Γ. Στουρνάρα, Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυ-

Ώπως γνωρίζετε η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για ζητήματα δικαιωμάτων του ανθρώπου. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε για την πρόσφατη απόφασή μας που αφορά την ασυμβατότητα των μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου και τις κρίσεις επί του θέματος αυτού Διεθνών Οργάνων.

Ώπως θα δείτε, η ΕΕΔΑ επισημαίνει την ανάγκη περιφρούρησης των κοινωνικών δικαιωμάτων και διατυπώνει συμπεράσματα και προτάσεις, ανάμεσα σε άλλα, για τη λήψη άμεσων αποκαταστατικών μέτρων στα ζητήματα εργασίας, κοινωνικής ασφάλισης και ασφάλειας.

Είμαστε στην διάθεση σας για κάθε ζήτημα που αφορά στην προώθηση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

8. Επιστολή του Προέδρου, κ. Κωστή Παπαϊωάννου, προς το Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, κ. Γ. Σούρλα, σχετικά με την κατάρτιση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (3 Δεκεμβρίου 2013)

Κατ'αρχάς θα θέλαμε να σας συγχαρούμε τόσο για την ανάληψη όσο και την ολοκλήρωση της σημαντικής αυτής πρωτοβουλίας που αφορά στην κατάρτιση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Επίσης θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε για την πρόθεσή σας να προσκληθεί στις σχετικές εργασίες και η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), σε μία περίοδο που, όπως σας είχαμε κάνει γνωστό, βαλλόταν ποικιλοτρόπως ως προς την εύρυθμη λειτουργία της.

Παρά τις διαρκείς και ανακόλουθες, με την υποχρέωση της Πολιτείας για την προστασία της λειτουργίας και του έργου της Επιτροπής, αντιξοότητες που επί δύο σχεδόν χρόνια κληθήκαμε να αντιμετωπίσουμε, η ΕΕΔΑ, στερούμενη επιστη-

βέρνησης κ. Κ. Μητσotάκη, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Χ. Αθανασίου, Εξωτερικών κ. Ε. Βενιζέλο, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Γ. Βρούτση.

μονικού προσωπικού, παρακολούθησε διά της Α' Αντιπροέδρου της μέρος των συνεδριάσεων της οικείας επιτροπής του Υπουργείου σας. Επιπλέον από την πρώτη στιγμή απέστειλε οργανωμένο ανά θεματική ενότητα κείμενο σύνοψης των αποφάσεών της, προκειμένου η προσέγγιση των σχεδιαζόμενων επιμέρους δράσεων ανά είδος ανθρώπινου δικαιώματος να συμβαδίζει με τα ελλείμματα προστασίας και τις προτάσεις για την άρση τους που έχει διαπιστώσει και διατυπώσει επισήμως η ΕΕΔΑ.

Η διαδικασία διατύπωσης των απόψεων της ΕΕΔΑ επί του τελικού σχεδίου κειμένου που μας αποστείλατε (μελέτη περιεχομένου, εισήγηση και συζήτηση στην Ολομέλεια της Επιτροπής και λήψη απόφασης) δυστυχώς δεν μπορούν να ανταποκριθούν στην πρόθεσή σας δημόσιας παρουσίασης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα την 10^η Δεκεμβρίου 2013.

Παραμένουμε όμως στη διάθεσή σας να διατυπώσουμε τις απόψεις της ΕΕΔΑ επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, εφόσον το Υπουργείο Δικαιοσύνης επιθυμεί να τις έχει στη διάθεσή του και μετά τη δημοσιοποίησή του.

9. Επιστολή του Προέδρου, κ. Κωστή Παπαϊωάννου, προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Χ. Αθανασίου, σχετικά το Σύμφωνο Συμβίωσης και την απόφαση του ΕΔΔΑ Βαλλιανάτος και λοιποί κατά Ελλάδα (16 Δεκεμβρίου 2013)

Όπως γνωρίζετε ο Νόμος 3719/2008 (ΦΕΚ Α' 241) «Μεταρρυθμίσεις για την οικογένεια, το παιδί, την κοινωνία και άλλες διατάξεις» εισήγαγε στην ελληνική έννομη τάξη το θεσμό του Συμφώνου Συμβίωσης αποκλείοντας, ωστόσο, από το ρυθμιστικό του πεδίο τα ομόφυλα ζευγάρια.

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (εφεξής ΕΕΔΑ) με τα σχόλιά της επί του τότε σχεδίου νόμου, τα οποία είχε απευθύνει στον Υπουργό Δικαιοσύνης κ. Σ. Χατζηγάκη (Α.Π. 254/11-07-2008), είχε ζητήσει «την κατάργηση των διακρίσεων σε βάρος των ΛΟΑΤ και την κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους βάσει των υπερνομοθετικών κανόνων που επιβάλλουν την εξάλειψη των στερεοτύπων και των κοινωνικών προκαταλήψεων» και είχε τα-

χθεί υπέρ της νομικής κατοχύρωσης της ομόφυλης συμβίωσης.

Πιο πρόσφατα ακόμα, και με αφορμή τις τότε δηλώσεις του Υπουργού Δικαιοσύνης κ. Χ. Καστανίδη αναφορικά με τη σύσταση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, η οποία θα κατέθετε προτάσεις σχετικά με το Σύμφωνο Συμβίωσης ατόμων του ίδιου φύλου, η ΕΕΔΑ είχε καλέσει με επιστολή της τον Υπουργό (Α.Π. 321/27.09.2010) να προχωρήσει «στην κατάρτιση σχεδίου νόμου που θα κατοχυρώνει νομικά την ομόφυλη συμβίωση».

Σας υπενθυμίζουμε, άλλωστε, ότι η ΕΕΔΑ, ήδη από το 2004 με την απόφασή της «Διακρίσεις σε βάρος σεξουαλικών μειονοτήτων στην Ελλάδα και η επέκταση του πολιτικού γάμου σε ζευγάρια του ίδιου φύλου» είχε τονίσει την ανάγκη νομικής αναγνώρισης της ομόφυλης συμβίωσης βάσει των αρχών του διεθνούς δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν το σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου και απαγορεύουν τις διακρίσεις ως προς την πλήρη απόλαυση όλων των δικαιωμάτων, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών.

Τις θέσεις αυτές της ΕΕΔΑ πολλαπλώς μνημονεύει και λαμβάνει υπόψη και το Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην καταδικαστική για την Ελλάδα απόφαση του της 7^{ης} Νοεμβρίου 2013 στην υπόθεση *Βαλλιανάτος και λοιποί* (παρ. 12, 15, 21-24, 87 και 89). Δεδομένης της ως άνω απόφασης του ΕΔΔΑ και με αφορμή τις δηλώσεις σας κατά την συζήτηση του αντιρατσιστικού νομοσχεδίου στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής αναφορικά με την ανάγκη εξέτασης από το Υπουργείο των παραδοχών της απόφασης, σας καλούμε να προχωρήσετε άμεσα στην προώθηση νομοθετικής ρύθμισης που θα κατοχυρώνει νομικά την ομόφυλη συμβίωση.

Τέλος, σας στέλνουμε ηλεκτρονικά, προς ενημέρωσή σας, τις σχετικές αποφάσεις της ΕΕΔΑ καθώς και την αλληλογραφία που είχαμε ανταλλάξει το 2008 και το 2010 με τους Υπουργούς κ. Σ. Χατζηγάκη και κ. Χ. Καστανίδη αντίστοιχα.

Β. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΟΡΓΑΝΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

1. Επιστολή της Α' Αντιπροέδρου, κυρίας Αγγελικής Αργυροπούλου-Χρυσοχοϊδου, στο Γενικό Γραμματέα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. Regis Brillat (22 Οκτωβρίου 2012)

We would like to thank you very warmly for your contribution to the two very important recent decisions of your Committee regarding austerity measures in Greece and for the explicit reference to our Commission's Recommendation of December 2011 made in these decisions.

These decisions are really groundbreaking and we are sure that they will have a far reaching impact at both national and European level. We are issuing a Press release regarding them and we will disseminate them as widely as possible.

We are looking forward to the Committee's decisions on the other pending collective complaints against Greece and we remain at your disposal for any information that you might need.

2. Επιστολή της Α' Αντιπροέδρου, κυρίας Αγγελικής Αργυροπούλου-Χρυσοχοϊδου, στον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. Luis Jimena Quesada (22 Οκτωβρίου 2012)

Please receive our warmest thanks for the texts of the two very important decisions of your Committee regarding austerity measures in Greece, which you kindly sent us. We also very warmly thank you for the explicit reference to our Commission's Recommendation of December 2011.

These decisions are really groundbreaking and we are sure that they will have a far reaching impact at both national and European level. We are issuing a Press release regarding them and we will disseminate them as widely as possible.

We are looking forward to the Committee's decisions on the other pending collective com-

plaints against Greece and we remain at your disposal for any information that you might need.

3. Γραπτή συμβολή στην Επιτροπή του ΟΗΕ για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW) σχετικά με τη Γενική Συζήτηση για την Πρόσβαση των Γυναικών στη Δικαιοσύνη (18 Φεβρουαρίου 2013)

The Greek National Commission for Human Rights (NCHR), which was established and is operating under the UN Paris Principles¹ as an independent advisory body to the Greek State for the protection of Human Rights, has the honour to present to the CEDAW Committee this contribution to the General Discussion on Women's Access to Justice. Our observations are based on our numerous submissions to Greek authorities and international and European treaty bodies, including recommendations, declarations and comments regarding legislative action and administrative practices, where the NCHR is constantly stressing the importance of effective judicial or legal protection as a universal fundamental right and putting forward concrete proposals for the guarantee of this right.

1. General observations

The NCHR highly welcomes the Committee's decision to elaborate a General Recommendation on women's access to justice and to hold a general discussion with interested stakeholders on this very important issue. The NCHR also welcomes the Committee's Concept Note, which sets out fundamental aspects of this issue and prepares the ground for the discussion. It is indeed crucial to have a Recommendation which will be "a practical and action oriented tool issuing clear and precise guidelines for State parties" and "will touch upon the obstacles and barriers faced by women in accessing justice in the successive stages of the justice chain", as the Concept Note very pertinently underlines. It is within this framework that we would like to draw attention to the following:

1. UN General Assembly, 85th Plenary, 20.12.1993, A/RES/48/134.

2. The right to effective judicial or legal protection of women's rights

The right to effective judicial or legal protection is inherent in every human right, including women's rights. The CEDAW guarantees women's rights against all forms of discrimination, in all fields. Moreover it imposes the promotion of *de facto* – substantive – gender equality in all fields, which can only be achieved by adequate and effective positive or affirmative measures in favour of women. Such measures do not constitute exceptions or derogations from gender equality – they must not be considered discrimination –, but necessary means to accelerate *de facto* equality (Article 4(1) CEDAW). Consequently, the term “positive discrimination” used by some legal authors is inexact and misleading – indeed, harmful to women's rights and gender equality. This should be constantly stressed².

Effective judicial or legal protection includes effective access to justice, a fair trial, effective sanctions (adequate in relation to the damage sustained and capable to have a deterrent effect on the perpetrator of the discrimination) and effective implementation of judicial decisions. These are the essential “stages of the justice chain”. Moreover, judicial remedies should be coupled with effective non-judicial remedies, including recourses to independent equality bodies and competent government authorities, such as the labour inspectorate, which should include stages and guarantees corresponding to the above.

The above remedies should address gender discrimination of all forms, in all fields. Moreover, as the principle of gender equality is a proactive principle, which goes further than the prohibition of gender discrimination, the above rem-

edies should also lead to a thorough review of the adequacy and effectiveness, in law and in practice, of existing positive measures, to the annulment of the withdrawal of useful positive measures, and to an injunction to adopt further adequate and effective measures in areas where this is needed.

3. Barriers to access to court and to effective judicial protection and means to overcome them

It is well known that women are reluctant to claim their rights before the courts or other competent authorities, due to the fear of being victimized or labelled troublemakers and due to lack of evidence. This reluctance is increasing with the economic and financial crisis and the ensuing austerity measures, such as the deregulation of labour relationships, the cuts in salaries and pensions as well as in social benefits, the diminution and even abolishment of social infrastructures, including those providing care for children and other dependent family members, the raising of taxes. Such measures, coupled with growing unemployment, affect women and their families very heavily and are leading women to humiliating compromises. Moreover, gender stereotypes are strengthened in such situations.

There are procedural rules in EU gender equality directives which require that trade unions and other organizations have standing to pursue the claims of victims of discrimination before the courts and other competent authorities, even in cases where these victims are not their members, and that the burden of proof of discrimination be shifted, in certain circumstances, to the respondent³. These rules aim to encourage the pursuance of claims of victims of discrimination and protect them from victimiza-

2. On the nature and effects of gender equality see A. Yotopoulos-Marangopoulos, *Affirmative Action*, Sakkoulas/Bruylant, 1998; H. Masse-Dessen, “The place of gender equality in European equality law”, *European Gender Equality Law Review (EGELR)*, 1/2011, p. 6-12; S. Prechal, “EU gender equality law: a source of inspiration for other EU law areas?”, *EGELR*, 1/2008, p. 8-14; S. Prechal/S. Burri, *EU Gender Equality Law. Update 2010*; S. Koukoulis-Spiiotopoulos, “The Lisbon Treaty and the Charter of fundamental rights: maintaining and developing the *acquis* in gender equality”, *EGELR* 1/2008, p. 15-24: <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document>

3. E.g. in Directive 2006/54/EC, on equal treatment of men and women in employment and occupation (recast), transposed by Act. 3896/2010, OJ A 207/08.12.2010; in Directive 2004/113/EC, on equal treatment of men and women in access to and supply of goods and services, transposed by Act 3769/2009, OJ A 105/01.07.2009; in Directive 2010/41/EU on equal treatment of men and women engaged in an activity in a self-employed capacity, transposed by Act 4097/2012, OJ A 235/03.12.2012.

tion due to their recourse to the courts or other authorities. However, they are not adequately and correctly transposed and/or applied in all EU Member States and they are not widely known to judges and lawyers. This problem should be effectively addressed in EU Member States, while these rules should be also adopted in States which are not EU members, as a very important means to achieve judicial protection and quasi-judicial protection of CEDAW rights.

Furthermore, access to justice is impeded by high litigation costs and inadequate legal aid. In times of economic crisis and where there are considerable delays in judicial procedures, States tend to raise litigation costs in order to limit litigation and for budgetary reasons, while the conditions of legal aid are so strict that very few people can benefit from such aid. In particular, the payment of high amounts is required as a condition of the admissibility of a claim, so that the door of justice is shut to people with low income and justice becomes the privilege of the rich. As women are heavily stricken by poverty, in particular in times of economic crisis, they are particularly affected by such situations and measures, which constitute gross violations of the CEDAW.

4. Ενημερωτικό σημείωμα προς τον Ανεξάρτητο Εμπειρογνώμονα των Ηνωμένων Εθνών για τις επιπτώσεις του εξωτερικού χρέους στην απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών, κ. C. Lumina, το οποίο του διαβιβάστηκε από το Προεδρείο της ΕΕΔΑ κατά την επίσκεψή του στην Ελλάδα (22.4.2013)

*Human Rights and Structural Labour Market Adjustments in Greece. An Initial Assessment: Internationally binding human rights' Conventions and the lack of coherence in policy making*⁴

The urgency of the need for solutions due to the immediate critical challenges that several countries, including Greece, are facing as a re-

sult of their large foreign debts and wide fiscal deficit has in many cases led to agreement on an international loan conditionality framework where human rights suffocate due to the lack of space for them to be exercised.

In this dire situation, in which Governments are unable to stand up for the protection of ratified core human rights' conventions, a key question arises regarding the respect of international standards and the need for policy coherence.

Undisputedly, a country's creditors are neither entitled nor competent, under the legal framework that defines their field of competence, to persistently impose a sine qua non conditionality that requires measures in direct breach of ratified human rights' Conventions that are legally binding not only on the country but also on its creditors, and set out the level playing field and the minimum protective universal standards on human rights in the global community.

Your report on the effects of foreign debt and the impact of policies adopted by States to address them on the full enjoyment of all human rights can universally deliver a strong and explicit message.

The message should be that social justice and human rights are prerequisites for effective national economic policies that lead to recovery, growth and decent work. The Government of any country threatened by the economic crisis should not be pressed to adopt measures that are not in conformity with its international obligations derived from the respect of fundamental human rights. The core obligation of any government to respect internationally protected fundamental labour standards should not be theoretical or illusory and must be demonstrated through constant respect for fundamental labour rights and their proper exercise.

Within this framework of principles, the ability of UN Bodies and Organisations, as the ILO on labour issues, to offer their valuable expertise should be sought out by any international organization involved in countries' loan conditionalities given that the package of adjustment measures imposed in the context of the economic crisis and the economic governance poli-

4. Ellie Varchalama, 2nd Vice President, Representative of the Greek General Confederation of Labour (GSEE)

cies usually comprise not only fiscal and financial measures but also structural reforms that have serious direct impact to the enjoyment and exercise of human rights and which are within their mandate and for which they have particular expertise.

We are sounding the alarm and calling for an immediate joint mobilization of all global forces with a view to saving human rights and their fundamental values from any kind of threat. The message is recurrent, urgent and clear: There is no way out of the socio-economic and political crisis which plagues the global community, nor any sustainable future for it, if human rights are not guaranteed and realized.

5. Προφορική δήλωση της ΕΕΔΑ, η οποία αναγνώστηκε από τον Εκπρόσωπο του Διεθνούς Συντονιστικού Οργάνου (ICC, International Co-ordinating Committee) των Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κ. Bruce Adamson, κατά την 23η συνεδρία του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ σχετικά με την Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή για τα Δικαιώματα των Μεταναστών, κ. François Crépeau, σε συνέχεια επίσκεψής του στην Ελλάδα (27 Μαΐου 2012).

The Greek National Commission for Human Rights (NCHR) warmly thanks the Special Rapporteur for visiting Greece and holding a consultation with the NCHR. We fully agree that progress has been made in Greece, but that much remains to be done.

We are very glad to see that the Special Rapporteur recalls that Greece is the custodian of an external EU border and notes the need for a European-wide approach to migrants' human rights.

The NCHR fully agrees with the Conclusions and Recommendations. We particularly thank the Special Rapporteur for recommending the reinforcement of the NCHR through the provision of competent staff and resources.

The NCHR is very glad that the Report includes recommendations to the European Union and that it stresses the need for more solidari-

ty and responsibility-sharing among EU member states. The recommended revision of the Dublin Regulation is crucial. In view of the growing migration flow, it is not merely by providing financial assistance to Greece that the EU will fulfil its primary duty to protect human rights. The EU asylum system must be re-designed and focus on human dignity and rights – not merely on ways to stockpile human beings in some member states.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Δραστηριότητες σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

- Συνάντηση εμπειρογνομόνων που διοργάνωσε το γραφείο του Υπάτου Αρμοστή των Η.Ε. για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με θέμα «Ανθρώπινα Δικαιώματα και οικονομική κρίση». Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η κα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου ως Προεδρεύουσα του Ε' Τμήματος (Βιέννη, 1.7.2013).

- Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στο Σεμινάριο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και της Προεδρίας της Δανίας στην ΕΕ με θέμα την εφαρμογή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η κα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Προεδρεύουσα του Ε' Τμήματος (15-16.3.2012).

- Ετήσια Συνάντηση Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η κα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Προεδρεύουσα του Ε' Τμήματος (Βιέννη, 18.4.2012).

- Ετήσια Συνάντηση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Στη συνάντηση μετείχαν η κα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Προεδρεύουσα του Ε' Τμήματος και η κα Τ. Σταυρινάκη, Επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ (Βρυξέλλες, 6-7.12.2012).

2. Συνεργασία με ομόλογες Επιτροπές

- Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στην ετήσια συνάντηση των Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών στη Γενεύη. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Επιστημονική της συνεργάτιδα, κα Χ. Παπαδοπούλου (Γενεύη, 19-22.3.2012).

- Συμμετοχή της ΕΕΔΑ σε συνάντηση Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στο πλαίσιο του ευρω-αραβικού διαλόγου, σχετικά με την Κοινωνική Συμμετοχή και το Ρόλο των Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Επιστημονική της συνεργάτιδα, κα Χ. Παπαδοπούλου (Αλγερία, 9-11.10.2012).

- Συμμετοχή Προέδρου της ΕΕΔΑ στην ετήσια συνάντηση Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στη Γενεύη (Γενεύη, 6-8.5.2013).

Εξελέγη νέο Ευρωπαϊκό συντονιστικό όργανο με Προεδρεύουσα την Επιτροπή της Σκωτίας και μέλη τις Επιτροπές της Αλβανίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Γεωργίας και Δανίας. Αποφασίστηκε επίσης η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Επιτροπών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, με έδρα τις Βρυξέλλες.

- Συμμετοχή του Προέδρου της ΕΕΔΑ σε ημερίδες που διοργάνωσε, στο Βερολίνο και στις Βρυξέλλες, το Γερμανικό Ινστιτούτο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με θέμα τις επιπτώσεις της κρίσης στα ανθρώπινα δικαιώματα. Εξετάστηκαν οι περιπτώσεις Ελλάδας, Ισπανίας και Ιρλανδίας. Στις ημερίδες συμμετείχε και ο Ανεξάρτητος Εμπειρογνώμονας των Η.Ε. για τις επιπτώσεις του εξωτερικού χρέους στην απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κ. C. Lumina (12-13.6.2013).

- Συμμετοχή της ΕΕΔΑ σε συνάντηση στην Κοπεγχάγη, στα πλαίσια του αραβό-ευρωπαϊκού διαλόγου. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Α' Αντιπρόεδρος της, κα Α. Αργυροπούλου-Χρυσόχοϊδου (25-27.9.2013).

3. Συναντήσεις με εκπροσώπους της Πολιτείας, Οργανώσεων και Διεθνών Οργανισμών

α. Διεθνείς Συναντήσεις

- Συνάντηση της ΕΕΔΑ με αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), με θέμα το σχέδιο δράσης για την μετανάστευση και το άσυλο. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Επιστημονική της συνεργάτιδα, κα Λ. Μπολάνη (14.2.2012).

- Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στη 2^η Συντονιστική Συνάντηση για τα ασυνόδευτα ανήλικα, που οργάνωσε η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Πρόκειται για διακρατικό πρόγραμμα της ΥΑΗΕΠ, που διεξάγεται παράλληλα σε Ελλάδα, Ιταλία και Γαλλία. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Επιστημονική συνεργάτιδα, κα Τ. Σταυρινάκη (26.4.2012).

- Συμμετοχή της ΕΕΔΑ σε συζήτηση στοργυλής τραπέζης για ζητήματα μετανάστευσης και ασύλου, με την Επίτροπο της Ευρωπαϊκής Επι-

τροπής κα C. Malmström, αρμόδια για τις Εσωτερικές Υποθέσεις. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Α' Αντιπρόεδρος της, κα Α. Αργυροπούλου-Χρυσόχοϊδου (9.10.2012).

- Συμμετοχή της Α' Αντιπροέδρου, κας Α. Αργυροπούλου-Χρυσόχοϊδου, της Προεδρεύουσας του Ε' Τμήματος, κας Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου και της Επιστημονικής συνεργάτιδος της ΕΕΔΑ, κας Τ. Σταυρινάκη, σε συνάντηση φορέων με εκπρόσωπο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων για το ζήτημα των οροθετικών γυναικών στην Ελλάδα. Στη συνάντηση μετείχαν, εκτός από τους εκπροσώπους της ΕΕΔΑ, εκπρόσωποι από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και το Συνήγορο του Πολίτη. Η ΕΕΔΑ ασχολήθηκε με τη διερεύνηση των συνθηκών κράτησης και της κατάστασης των οροθετικών εκδιδομένων γυναικών που κρατούνται προσωρινά στον Κορυδαλλό.

- Σειρά συναντήσεων της ΕΕΔΑ με φορείς, κατόπιν αιτημάτων τους, για ενημέρωσή τους σε σχέση με τη δράση της ΕΕΔΑ στα θέματα μετανάστευσης και ρατσιστικής βίας:

- 1) Συνάντηση με Ευρωβουλευτές Πράσινους στο πλαίσιο εκδήλωσης που διοργανώθηκε στην Ελλάδα (2.11.2012),
- 2) Συνάντηση με εκπροσώπους της Αμερικανικής Πρεσβείας για ζητήματα ρατσιστικής βίας (8.11.2012) και
- 3) Συνάντηση με Ολλανδό Ευρωβουλευτή για το ζήτημα της ρατσιστικής βίας (3.12.2012).

Στις συναντήσεις αυτές, η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από την Επιστημονική της συνεργάτιδα, κα Τ. Σταυρινάκη.

- Συνάντηση του Προεδρείου και του επιστημονικού προσωπικού της ΕΕΔΑ με τον Ειδικό Εισηγητή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Μεταναστών, κ. F. Crépeau (27.11.2012).

- Συνάντηση του Προεδρείου και του Επιστημονικού προσωπικού της ΕΕΔΑ με την Ομάδα Εργασίας του ΟΗΕ για τις Αυθαίρετες Κρατήσεις. Η Ομάδα Εργασίας του ΟΗΕ επισκέφθηκε τη χώρα μας και είχε σειρά συναντήσεων με κυβερνητικούς και άλλους φορείς για ζητήματα αυθαίρετης κράτησης (22.1.2013).

- Συνάντηση του Προεδρείου της ΕΕΔΑ με τον Επίτροπο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. N. Muiznieks ο οποίος επισκέφθηκε την Ελλάδα στις 28.1-1.2.2013. Στη συνάντηση αυτή μετείχαν έπειτα από σχετικό αίτημα του Επιτρόπου και εκπρόσωποι των ΜΚΟ που συμμετέχουν στην ΕΕΔΑ. Σκοπός της επίσκεψης του Επιτρόπου στην Ελλάδα ήταν το ζήτημα της πάταξης της ρατσιστικής βίας (29.1.2013).

- Συνάντηση της ΕΕΔΑ με την κα L. Pasquier, Πρόεδρο της Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Βιώσιμης Ανάπτυξης της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο πλαίσιο *fact finding* επίσκεψης στη χώρα μας με θέμα την «Ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη». Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν η Α' Αντιπρόεδρος της, κα Α. Αργυροπούλου-Χρυσόχοϊδου Αργυροπούλου και η Προεδρεύουσα του Ε' Τμήματος, κα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου (12.4.2013).

- Συνάντηση της ΕΕΔΑ με τον Ανεξάρτητο Εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ για το εξωτερικό χρέος και τις επιπτώσεις του στα Δικαιώματα του Ανθρώπου, κ. C. Lumina. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν το Προεδρείο της και η Προεδρεύουσα του Ε' Τμήματος, κα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου (22.4.2013).

- Συνάντηση της ΕΕΔΑ με αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Ανάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, για τα ζητήματα κράτησης (φυλακές, κράτηση αλλοδαπών σε αστυνομικά κέντρα/κακομεταχείριση κ.λπ). Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν ο Πρόεδρος, η Α' Αντιπρόεδρος, κα Α. Αργυροπούλου-Χρυσόχοϊδου και η Προεδρεύουσα του Ε' Τμήματος, κα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου (3.4.2013).

- Συνάντηση του Προεδρείου της ΕΕΔΑ και της Προεδρεύουσας του Ε' Τμήματος, κας Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, με εκπροσώπους του ΟΑΣΕ για το θέμα της ελευθερίας ειρηνικών συναθροίσεων, με σκοπό την εκπόνηση σχετικής μελέτης του Οργανισμού για τις χώρες-μέλη του (14.6.2013).

- Συνάντηση της Α. Αργυροπούλου-Χρυσόχοϊδου, Α' Αντιπροέδρου της ΕΕΔΑ με την ερευνήτρια κα R. Mandal, με θέμα τους μηχανισμούς προάσπισης των δικαιωμάτων των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο στο πλαίσιο του Οργα-

νισμού Ηνωμένων Εθνών (σε επίπεδο τόσο Επιτροπών διεθνών συμβάσεων, όσο και ειδικών διαδικασιών) (19.6.2013).

- Συνάντηση του Προέδρου, κ. Κ. Παπαϊωάννου και της Α' Αντιπροέδρου της ΕΕΔΑ, κας Α. Αργυροπούλου-Χρυσοχοϊδου με εκπροσώπους του ΟΑΣΕ και, συγκεκριμένα, με τον αμερικανό Ραββίνο κ. Α. Baker, «Προσωπικό εκπρόσωπο Προεδρεύοντος ΟΑΣΕ για την καταπολέμηση του Αντισημιτισμού», την κα Τ. Izhevskaya «Προσωπική εκπρόσωπο του Προεδρεύοντος ΟΑΣΕ για την καταπολέμηση του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και των Διακρίσεων γενικώς (Ρομά, LGBTs), όπως και της Μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων σε βάρος του Χριστιανισμού» και τον κ. Α. Akhmetov «Προσωπικό εκπρόσωπο Προεδρεύοντος ΟΑΣΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων κατά των Μουσουλμάνων» (19.9.2013).

β. Εθνικές συναντήσεις

- Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στην ετήσια συνάντηση ΜΚΟ και άλλων φορέων που οργανώνει η ΥΑΗΕΠ για τρέχοντα θέματα προστασίας των αιτούντων άσυλο και προσφύγων. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η κα Α. Αργυροπούλου-Χρυσοχοϊδου Α' Αντιπρόεδρος της (11.10.2012).

- Συνάντηση της κας Α. Αργυροπούλου-Χρυσοχοϊδου, Α' Αντιπρόεδρου της ΕΕΔΑ, με το Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Γ. Σούρλα, με σκοπό την εδραίωση συνεργασίας στα θέματα Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (27.8.2012).

- Συνάντηση εργασίας του Προεδρείου και του επιστημονικού προσωπικού της ΕΕΔΑ με συνεργάτες του Γενικού Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης για ζητήματα δικαιωμάτων που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στα θέματα ρατσιστικής βίας (13.9.2012).

- Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στην 4^η διακρατική συνάντηση με ανοιχτή συζήτηση για την υλοποίηση του προγράμματος TORRE - Διακρατικό Παρατηρητήριο για την Μετεγκατάσταση Προσφύγων στην Ευρώπη (30.5.2013).

- Συνάντηση του Προέδρου της ΕΕΔΑ και της Επιστημονικής της συνεργάτιδος, κας Τ.

Σταυρινάκη με τον Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, κ. Δ. Δασούλα για ζητήματα ρατσιστικής βίας (27.6.2013).

- Συνάντηση του Προέδρου της ΕΕΔΑ και της Επιστημονικής της συνεργάτιδας, κας Τ. Σταυρινάκη με τους Αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου, κ. Δ. Δασούλα και κ. Χ. Βουρλιώτη, αμέσως μετά την ολοκλήρωση της έρευνας και την έκδοση του πορίσματος για τη Χρυσή Αυγή. Έγινε συζήτηση και με το νέο Εισαγγελέα για το ρατσιστικό έγκλημα, κ. Σ. Παππά (18.12.2013).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, με την ιδιότητα του ως ενός εκ των συντονιστών του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, επισκέφτηκε τις δυο ανακρίτριες που ερευνούν την υπόθεση της Χρυσής Αυγής (20.11.2013).

- Συνάντηση του Προέδρου της ΕΕΔΑ και της Επιστημονικής της συνεργάτιδας, κας Τ. Σταυρινάκη με τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, κ. Γ. Ιωαννίδη για ζητήματα συνεργασίας του Υπουργείου και της ΕΕΔΑ (Ιανουάριος 2012).

4. Συμμετοχή σε συνεδριάσεις της Βουλής

- Συμμετοχή Προέδρου της ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης σχετικά με την εξέταση του ΣχΝ «Κώδικας Ναρκωτικών» (19.1.2012).

- Συμμετοχή του Προέδρου ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με θέμα: «Άστεγοι των Αθηνών». Συμμετείχαν επίσης ο Δήμαρχος Αθηναίων, ο Υφυπουργός Υγείας και η Αρχιεπισκοπή Αθηνών (24.1.2012).

- Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με την οικονομική κρίση και τον αντίκτυπό της στα δικαιώματα του Ανθρώπου. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η κα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, μέλος της ΕΕΔΑ και η κα Τ. Σταυρινάκη, Επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ (29.2.2012).

- Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης προκειμένου να

εκθέσει τις απόψεις της στο ΣχΝ του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη «Κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου -Ρύθμιση θεμάτων συμβάσεων που αφορούν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής και εγκαταστάσεων Κράτησης παράνομα διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών και τρόπο φύλαξης αυτών- και άλλες διατάξεις». Την Επιτροπή εκπροσώπησαν η κα Α. Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου, Α' Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ και η κα Τ. Σταυρινάκη, επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΔΔΑ (28.8.2012).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ μετείχε στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής για το ΣχΝ του Υπουργείου Εξωτερικών «Κύρωση της από 31-12-2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου "Ρυθμίσεις κατεπείγοντων θεμάτων αρμοδιότητας των Υπουργείων Εσωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, της γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης και του Υπουργού Επικρατείας» και άλλες διατάξεις" (2.4.2013).

- Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής με θέμα «Έλεγχος εργαζομένων από τις Επιθεωρήσεις Εργασίας και τον ΟΓΑ στην περιφέρεια για τις παρεχόμενες αγροτικές εργασίες» (με αφορμή τα γεγονότα στη Μανωλάδα). Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Β' Αντιπρόεδρος της, κα Ε. Βαρχαλαμά (23.4.2013).

- Συμμετοχή του Προέδρου της ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης για το ΣχΝ του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Τροποποίηση του Ν 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση πλαίσιο 2008/913/ΔΕ της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)» (28.11.2013).

5. Συμμετοχή σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές και ομάδες εργασίας

- Συμμετοχή της ΕΕΔΑ, δια της επιστημονικής της συνεργάτιδος, κας Χ. Παπαδοπού-

λου, στη διαβούλευση του Υπουργείου Υγείας για την αναθεώρηση του προγράμματος ΨΥΧΑΡΓΩΣ (12.1.2012).

- Η ΕΕΔΑ συμμετείχε, με εκπρόσωπό της την επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ, κα Χ. Παπαδοπούλου, στη νομοπαρασκευαστική επιτροπή για τη δημιουργία εθνικού μηχανισμού για την πρόληψη των βασανιστηρίων (περάτωση του έργου νομοπαρασκευαστικής στις 15.2.2012).

Σε ό,τι αφορά στην ΕΕΔΑ, το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Δημιουργία ανεξάρτητου εθνικού μηχανισμού εξωτερικού ελέγχου των χώρων στέρησης ελευθερίας - Κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας» (βλ. άρθρο δεύτερο παρ. 3 του Ν 4228/2014) προέβλεπε:

«Κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του, ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης δύναται να συνεργάζεται με άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και ειδικότερα της πρόληψης των Βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης, ιδίως με την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, την Ειδική Επιτροπή Ελέγχου – Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές (άρθ. 2 του Ν 2716/1999) και το Γραφείο Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη (Ν 3938/2011)».

- Εκπροσωπώντας την ΕΕΔΑ, η κα Λ. Διβάνη, μέλος της ΕΕΔΑ και η κα Μπολάνη, Επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ, συμμετείχαν στην Επιτροπή του Υπουργείου Υγείας για την υποβολή πρότασης νομοθετικής κατοχύρωσης των αστέγων και την κατάρτιση Σχεδίου Δράσης για τους Άστεγους (6.2.2012, 9.2.2012 και 15.2.2012).

Η Επιτροπή κατέληξε σε ορισμό ο οποίος αναγνωρίζει τους άστεγους ως ευπαθή κοινωνική ομάδα, στην οποία παρέχεται κοινωνική προστασία. Ο ορισμός αυτός εντάχθηκε στον εφαρμοστικό νόμο του Υπουργείου Υγείας. *Ως άστεγοι ορίζονται όλα τα άτομα που διαμένουν νόμιμα στη χώρα, τα οποία στερούνται πρόσβασης ή έχουν επισφαλή πρόσβαση σε επαρκή ιδιό-*

κτητη, ενοικιαζόμενη ή παραχωρημένη κατοικία που πληροί τις αναγκαίες τεχνικές προδιαγραφές και διαθέτει τις βασικές υπηρεσίες ύδρευσης και ηλεκτροδότησης. Στους αστέγους περιλαμβάνονται ιδίως: αυτοί που διαβιούν στο δρόμο ή σε ξενώνες, αυτοί που φιλοξενούνται από ανάγκη προσωρινά σε ιδρύματα ή άλλες κλειστές δομές, καθώς και αυτοί που διαβιούν σε ακατάλληλα καταλύματα.

- Με πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, οργανώθηκαν συναντήσεις συναρμόδιων Υπουργείων και φορέων με σκοπό την κατάρτιση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Στις συναντήσεις αυτές συμμετείχε και η ΕΕΔΑ. Δημιουργήθηκε μια *ad hoc* διυπουργική επιτροπή για την κατάρτιση του Σχεδίου Δράσης. Την συγγραφή του κειμένου ανέλαβαν εξ ολοκλήρου τα συναρμόδια Υπουργεία. Η ΕΕΔΑ μετείχε με την ιδιότητα του παρατηρητή και απέστειλε επικουρικά κείμενο προτάσεων επί των αποφάσεων της τελευταίας διετίας. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν η Α' Αντιπρόεδρος της, κα Α. Αργυροπούλου, η Β' Αντιπρόεδρος της, κα Έ. Βαρχαλαμά και η επιστημονική της συνεργάτιδα, κα Χ. Παπαδοπούλου (Σεπτέμβριος 2012-Δεκέμβριος 2013).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ ορίστηκε μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του Παρατηρητηρίου Πρόληψης της Σχολικής Βίας και του εκφοβισμού που συστάθηκε από το Υπουργείο Παιδείας (5.2.2013).

6. Συμμετοχή σε συνέδρια και ημερίδες

- Ημερίδα της Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρείας με θέμα «Ψυχική υγεία και κρίση». Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Επιστημονική της συνεργάτιδα, κα Χ. Παπαδοπούλου που συμμετείχε με σχετική εισήγηση (6.4.2012).

- Η κα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Προεδρεύουσα του Ε' Τμήματος της ΕΕΔΑ, συμμετείχε σε συνέντευξη Τύπου της Πρωτοβουλίας Αλληλεγγύης στις Διωκόμενες Οροθετικές Γυναίκες, με θέμα «Έξι μήνες μετά», για τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των οροθετικών γυναικών (30.10.2012).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ συμμετείχε σε ημερίδα της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Δικηγορικού Συλλόγου Ρόδου με τίτλο «Όταν η βία πάει σχολείο», σχετικά με την ευαισθητοποίηση στο θέμα ρατσιστικής βίας στα σχολεία και της ενδοσχολικής βίας (12.3.2013).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ συμμετείχε στην παρουσίαση της Ερευνητικής Εργασίας του 3^{ου} Γενικού Λυκείου Αγρινίου με θέμα: «Διακρίσεις - Ρατσισμός - Ξενοφοβία στο Ελληνικό Σχολείο», με εισήγησή του σχετικά με το θέμα «Ανθρώπινα Δικαιώματα, Ρατσισμός και Εκπαίδευση» (6.4.2013).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ απηύθυνε χαιρετισμό στη συνέντευξη τύπου της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, με θέμα «Συμβούλιο της Ευρώπης: Ο Ασωπός να ξαναγίνει ποτάμι». Στη συνέντευξη τύπου παρουσιάστηκε η (καταδικαστική για την Ελλάδα) απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Κοινωνικών Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης επί της Συλλογικής Προσφυγής που είχε καταθέσει η Διεθνής Ομοσπονδία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με αντικείμενο την παραβίαση του δικαιώματος στην υγεία των κατοίκων των Οινοφύτων από τη βιομηχανική ρύπανση. (6.6.2013).

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ
ΣΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

1. Ν. 4055/2012 «Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής» (ΦΕΚ Α' 51/12.3.2012)

Η ΕΕΔΑ, στην από 26.1.2012 συνεδρίαση της Ολομέλειάς της, υιοθέτησε ομόφωνα παρατηρήσεις επί του ΣχΝ που της απεστάλη για γνωμοδότηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, παρ. 6 στοιχ. β) και ι), Ν 2667/1998. Με βάση τον ψηφισθέντα Ν 4055/2012 «Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής» (ΦΕΚ Α' 51/12.3.2012) και σε σχέση με τις προτάσεις της ΕΔΔΑ, παρατηρούμε τα εξής:

Στις ως άνω παρατηρήσεις της, η ΕΕΔΑ, επικαλούμενη και πάλι μια ειδικότερη άποψη που περιέχεται στην απόφαση 4/2010 της Διοικητικής Ολομέλειας ΣτΕ, επανέλαβε βασική παρατήρηση που είχε διατυπώσει σχετικά με το ΣχΝ που έγινε Ν 3900/2010¹. Ενόψει της πανθομολογούμενης αλόγιστης άσκησης ένδικων βοηθημάτων και μέσων από το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ, μόνο με τη δραστηκή μείωση των ένδικων μέσων που ασκούν το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ μπορεί να επιτευχθεί αξιολογική μείωση του φόρτου των δικαστηρίων.

Ο Ν 4055/2012, καθώς επίσης και ο Ν 3900/2010 δεν περιέλαβαν μέτρα για την εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού. Η ανάγκη όμως να ληφθούν μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση επαληθεύεται καθημερινά, καθώς η αλόγιστη επιβάρυνση των δικαστηρίων από το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ όχι μόνο δε μειώνεται, αλλά διαρκώς αυξάνεται.

Η ουσιαστική επισημάνση της ΕΕΔΑ σχετικά με την απότομη και αλματώδη αύξηση των παραβόλων, την επιβάρυνση και των αναγνωριστικών αγωγών με δικαστικό ένσημο και το συνεπακόλουθο περιορισμό της δυνατότητας πρόσβασης των ιδιωτών στη Δικαιοσύνη, φαίνεται μεν να λήφθηκε υπόψη από το Ν 4055/2012, αλλά σε περιορισμένο βαθμό. Όπως τονίζει η ΕΕΔΑ, τέτοια μέτρα θίγουν καίρια το δικαίωμα σε δικαστική προστασία μεγάλου αριθμού προσώπων, τη στιγμή που ένα πολύ μεγάλο και ραγδαία αυξανόμενο τμήμα του πληθυσμού της Ελλάδας είναι εκτεθειμένο σε φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.

Πρότεινε, δε, να καταργηθούν τα παράβολα, τουλάχιστον για τις εργατικές και κοινωνικο-ασφαλιστικές υποθέσεις, και να μειωθούν δραστηκά για τις λοιπές. Παράλληλα, να αναδιοργανωθεί και να επεκταθεί ο θεσμός της νομικής βοήθειας, ο οποίος έχει αποδυναμωθεί.

Ο Ν 4055/2012 απήλλαξε από την καταβολή παραβόλου όσους λαμβάνουν το ευεργέτημα της πενίας (άρθρα 6, παρ. 8 και 9), το οποίο όμως παρέχεται με υπερβολικά αυστηρές προϋποθέσεις. Εξάλλου, ο Ν 3900/2010 (άρθρο 45), που είχε αυξήσει τα παράβολα στις διοικητικές δίκες, είχε εξαιρέσει από την αύξηση τις προσφυγές κατά φορέων κοινωνικής ασφάλισης. Ο Ν 4055/2012 δεν επεξέτεινε την εξαίρεση από την αύξηση των παραβόλων και στις αγωγές κατά των φορέων αυτών, όπως ζήτησε η ΕΕΔΑ. Τέλος, ο Ν 4055/2012 (άρθρο 21) απήλλαξε του δικαστικού ενσήμου μόνον τις αναγνωριστικές αγωγές που αφορούν στις διαφορές των άρθρων 663, 677, 681Α και 681Β ΚΠολΔ., όχι όμως και τις αγωγές κατά φορέων κοινωνικής ασφάλισης, όπως ζήτησε η ΕΕΔΑ.

Σχετικά με την αίτηση για δίκαιη ικανοποίηση λόγω αδικαιολόγητης καθυστέρησης της διοικητικής δίκης (άρθρα 53-58), ο Ν 4055/2012 δεν έλαβε υπόψη τις προτάσεις της ΕΕΔΑ για ένταξη των σχετικών διατάξεων στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ή στο ΠΔ 18/1989 που διέπει τη διαδικασία στο ΣτΕ. Δεν έγινε επίσης δεκτή η παρατήρηση για την ανάγκη να λαμβάνεται υπόψη για την καθυστέρηση ολόκληρη η διάρκεια της δίκης (άρθρο 55).

Παρά την επέκταση της αίτησης επανάλωσης της διαδικασίας, λόγω καταδίκης από το ΕΔΔΑ και ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρθρο 75), δεν έγινε δεκτή η παρατήρηση της ΕΕΔΑ ούτε σχετικά με την εισαγωγή του ένδικου αυτού βοηθήματος ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, ούτε σχετικά με την επέκταση της ρύθμισης, *mutatis mutandis*, και στις περιπτώσεις που δικαστική απόφαση αντίκειται σε κανόνα του δικαίου ΕΕ, την παραβίαση του οποίου διαπίστωσε το Δικαστήριο ΕΕ, κατόπιν προσφυγής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά της Ελλάδας.

Επίσης, παρά την αρχική πρόβλεψη στο ΣχΝ για εισαγωγή ρυθμίσεων σχετικών με την αναμόρφωση και αναβάθμιση του θεσμού της εν-

1. Ν 3900/2010 «Εξορθολογισμός διαδικασιών και επιτάχυνση της διοικητικής δίκης» (ΦΕΚ Α' 213/17.12.2010). Βλ. τις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ. επί του σχετικού νομοσχεδίου στην ΕΔΚΑ 2011, σελ. 120.

δικοφανούς προσφυγής και παρά τις σχετικές παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ, ο θεσμός μένει αναλλοίωτος και μετά την ψήφιση του Ν 4055/2012, με αποτέλεσμα να συνεχίζεται η επιμήκυνση του χρόνου εκδίκασης των διοικητικών υποθέσεων.

Ο Ν 4055/2012 δεν έκανε δεκτή την παρατήρηση της ΕΕΔΑ για πρόβλεψη της δυνατότητας να διατάσσεται η προσωρινή απασχόληση του απολυθέντος σε περιπτώσεις που ζητείται η αναγνώριση της ακυρότητας της απόλυσης. Δεν ελήφθη επίσης υπόψη η πρόταση για κατάργηση της προνομιακής κατάταξης των φορέων κοινωνικής ασφάλισης σε πλειστηριασμούς στην ίδια τάξη με τις εργατικές απαιτήσεις, που εισήγαγε το άρθρο 41 Ν 3863/2010.

Τέλος, δεν ελήφθησαν υπόψη οι παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με την αντίθεση προς το Σύνταγμα και το δίκαιο της ΕΕ, αφενός, του περιορισμού και στέρησης των δικαστικών διακοπών (άρθρο 90, παρ. 2) και, αφετέρου, της μείωσης σε πέντε μήνες της αδείας ανατροφής παιδιού των δικαστικών λειτουργών (άρθρο 89).

2. Απάντηση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας σε επιστολή της ΕΕΔΑ σχετικά με Κέντρα Κλειστής Φιλοξενίας Αλλοδαπών - Ζητήματα προστασίας δικαιωμάτων των μεταναστών (21.5.2012)

Ελληνική Δημοκρατία
Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη
Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας
Κλάδος Ασφαλείας
Δι/νση Αλλοδαπών
1ο Τμήμα Μετ/σης και Διοικητικών Μέτρων/Γρ. 3ο
Δ/ση Αλλοδαπών 1ο Τμ. Μετ/σης και Διοι
Π. Κανελλοπούλου 4 - 101 77 -Αθήνα
Αρμ: Α/Α' Αγγελοπουλος Αλ.
Τηλ: 210-69.77.445 (POL 10-25.150)

ΘΕΜΑ: «Κέντρα Κλειστής Φιλοξενίας Αλλοδαπών - Ζητήματα προστασίας δικαιωμάτων των μεταναστών»

ΣΧΕΤ: Υπ' αριθ. 197 από 10.4.2012 έγγραφό σας.

Α. Αναφορικά με το αντικείμενο του θέματος, φέρουμε σε γνώση σας τα ακόλουθα:

1. Τα τελευταία έτη η μεταναστευτική πίεση στη χώρα μας συνεχίζεται αμείωτη. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερής η περαιτέρω διαχείριση τους, τόσο στα σημεία εισόδου (*κυρίως του Έβρου*) όσο και στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας. Μάλιστα, σε ορισμένες περιοχές (*π.χ. Κέντρο Αθήνας*) η κατάσταση έχει ξεπεράσει κάθε όριο διαχείρισης με τεράστιες συνέπειες τόσο στους ίδιους τους κατοίκους, στον τουρισμό και εν τέλει στην ασφάλεια και στο αίσθημα ασφάλειας των πολιτών.

2. Η Ελληνική Αστυνομία οδηγεί τους συλληφθέντες σε υπάρχουσες εγκαταστάσεις, οι οποίες, παρά τις βελτιώσεις που καταβάλλονται, δεν επαρκούν για την υποδοχή και την κράτηση τους για χρονικό διάστημα πέραν ολίγων ημερών, με αποτέλεσμα να αφήνονται υποχρεωτικά ελεύθεροι σε σύντομο χρονικό διάστημα, λόγω έλλειψης χωρητικότητας στις εν λόγω εγκαταστάσεις.

3. Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, ήδη στις αρχές του 2011, προώθησε προς ψήφιση νόμο με τον οποίο επανασχεδιάζεται πλήρως η υποδοχή και η κράτηση των παράνομα εισελθόντων και διαμενόντων μεταναστών. Ειδικότερα:

Για τα θέματα της παράνομης μετανάστευσης υφίσταται νομοθετικό πλαίσιο πλήρως εναρμονισμένο με την κοινοτική νομοθεσία.

Συγκεκριμένα, μετά την κατάργηση του άρθρου 48 παρ. 1 του Ν 3772/2009 (ΦΕΚ 112 Α') (*ήδη καταργήθηκε με το Ν 3938/31-03-2011*) η κράτηση των παράνομα εισερχομένων και διαβιούντων στη χώρα μας αλλοδαπών προβλέπεται σε ειδικές διατάξεις στους Νόμους 3907/2011 και 3386/2005.

Συγκεκριμένα:

• Νόμος 3907/2011:

Ως γνωστόν με το Ν 3907/2011 (ΚΕΦ Γ) ενσωματώθηκε η οδηγία 2008/115/ΕΚ² «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη-μέλη για την επιστροφή των παράνομως δι-αμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών».

Στο άρθρο 30, παρ. 1, του Νόμου (άρθρο 15 της Οδηγίας) προβλέπεται ότι οι υπήκοοι τρίτης

2. Η Ελλάδα είναι από τις πρώτες χώρες που ενσωμάτωσε την εν λόγω οδηγία.

χώρας που υπόκεινται σε διαδικασίες επιστροφής, τίθενται υπό κράτηση για την προετοιμασία της επιστροφής και τη διεκπεραίωση της διαδικασίας απομάκρυνσης, μόνο εάν στη συγκεκριμένη περίπτωση δε δύνανται να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά άλλα επαρκή και λιγότερο επαχθή μέτρα (π.χ. χρηματική ποινή εγγύηση, υποχρέωση παραμονής σε ορισμένο μέρος κ.λπ.).

Η κράτηση επιβάλλεται και διατηρείται για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα διεκπεραίωσης της διαδικασίας απομάκρυνσης, η οποία εξελίσσεται και εκτελείται με τη δέουσα επιμέλεια.

Η κράτηση συνεχίζεται για το χρονικό διάστημα και είναι αναγκαία για να διασφαλισθεί η επιτυχής απομάκρυνση (παράγραφος 5).

Το ανώτατο όριο κράτησης δε μπορεί να υπερβαίνει το εξάμηνο, το οποίο μπορεί να παραταθεί μέχρι τους δώδεκα (12) μήνες στις περιπτώσεις παρά τις εύλογες προσπάθειες των αρμοδίων υπηρεσιών, εάν ο υπήκοος της τρίτης χώρας αρνείται να συνεργασθεί ή καθυστερεί η λήψη των αναγκαίων εγγράφων από τρίτες χώρες.

Σε κάθε περίπτωση η συνδρομή των προϋποθέσεων της κράτησης επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως, ανά τρίμηνο, από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση κράτησης.

Σε περίπτωση παράτασης της διάρκειας της κράτησης, οι σχετικές αποφάσεις διαβιβάζονται στον Πρόεδρο ή του υπ' αυτού οριζόμενο Πρωτοδική του αρμόδιου Διοικητικού Πρωτοδικείου, ο οποίος κρίνει για τη νομιμότητα της παράτασης της κράτησης και εκδίδει παραχρήμα την απόφασή του την οποία διατυπώνει συνοπτικά σε τηρούμενο πρακτικό, αντίγραφο του οποίου διαβιβάζει αμέσως στην αρμόδια Αστυνομική Αρχή.

Κατά συνέπεια η καθιέρωση του δικαστικού ελέγχου μετά τη συμπλήρωση του τριμήνου καθιερώνεται από τον ίδιο το Νόμο.

• **Νόμος 3386/2005:**

Με τον προαναφερόμενο νόμο η κράτηση των παράνομα εισερχομένων στη Χώρα μας αλλοδαπών ρυθμίζεται στις διατάξεις του άρθρου 76 αυτού, σύμφωνα με τις οποίες εφόσον εκδοθεί απόφαση απέλασης, η κράτηση συνεχίζεται

έως την εκτέλεση της απέλασης, σε καμία όμως περίπτωση δε μπορεί να υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες (6 + 6 μήνες).

Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι επιχειρησιακός σκοπός μας είναι η ολοκλήρωση των σχετικών διοικητικών διαδικασιών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, σε σύντομο χρονικό διάστημα και η επικέντρωση των προσπαθειών μας σε περιπτώσεις αλλοδαπών που δύνανται να επαπατρισθούν.

• **Αναφορικά με την κράτηση των αιτούντων άσυλο**, βάσει της εθνικής μας νομοθεσίας (ΠΔ 114/2010, Ν 3907/2011, Ν 4075/2012) επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση όπου συντρέχει ένας από τους κατωτέρω λόγους:

- α. Δε φέρει ή έχει καταστρέψει τα ταξιδιωτικά του έγγραφα και είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί η ταυτότητά του, οι συνθήκες εισόδου και τα πραγματικά στοιχεία προέλευσης του, ιδίως στις περιπτώσεις μαζικών αφίξεων παράνομα εισερχομένων αλλοδαπών.
- β. Συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη για λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας που αναλύονται ειδικώς στην απόφαση κράτησης.
- γ. Κρίνεται αναγκαία για την ταχεία και αποτελεσματική εξέταση του αιτήματος.
- δ. Συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, επειδή πάσχει από λοιμώδες νόσημα ή ανήκει σε ομάδες ευάλωτες σε λοιμώδεις ασθένειες, ιδίως λόγω της χώρας προέλευσης ή της χρήσης ενδοφλέβιων μη συννομων ουσιών ή του ότι είναι εκδιδόμενο πρόσωπο, κατά την έννοια των διατάξεων του Ν 2734/1999 (Α' 161) ή του ότι διαμένει υπό συνθήκες που δεν πληρούν τους στοιχειώδεις κανόνες υγιεινής, όπως τα θέματα αυτά καθορίζονται από υγειονομικές διατάξεις.

Η κράτηση διαρκεί για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα.

Για το σκοπό εκδίδεται διαφορετική απόφαση κράτησης, η οποία είναι πλήρως αιτιολογημένη, ως προβλέπεται από την ευρωπαϊκή νομοθεσία και οι αιτούντες που κρατούνται έχουν το δικαίωμα της δικαστικής προστασίας για την ακύρωση της εν λόγω απόφασης.

Η πρόβλεψη αυτή συνάδει απολύτως με την κοινοτική νομοθεσία και νομολογία Εθνικών και Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων.

Πρόσβαση στη διεθνή προστασία:

Η πληροφόρηση των αλλοδαπών που υποβάλλουν αιτήσεις ασύλου πραγματοποιείται με τους ακόλουθους τρόπους:

- Εκτυπώθηκε και διανεμήθηκε το ενημερωτικό φυλλάδιο «Βασικές Πληροφορίες για τους αιτούντες άσυλο». Επιπρόσθετα, τόσο στην ιστοσελίδα www.mocp.gr, όσο και στην ιστοσελίδα www.astynomia.gr, υπάρχουν καταχωρημένες πληροφορίες για τη νομοθεσία, τη διαδικασία ασύλου κ.λπ., οι οποίες είναι διαθέσιμες στα ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά και αραβικά. Το εν λόγω φυλλάδιο διανέμεται σε όλους τους αιτούντες άσυλο.

- Φυλλάδιο της ΜΚΟ "ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ", αναφορικά με τις Υπηρεσίες Διερμηνείας στη διαδικασία ασύλου, διανέμεται επίσης από τις αστυνομικές Υπηρεσίες. Η εν λόγω ΜΚΟ παρέχει υπηρεσία διερμηνείας στις Αρχές Εξέτασης κατά την παραλαβή της αίτησης, τη συνέντευξη την επίδοση κ.λπ.

- Έξωθεν της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής αναρτήθηκαν ανακοινώσεις σε δεκαπέντε (15) γλώσσες, στις οποίες περιλαμβάνεται πληροφόρηση σχετικά με διαδικαστικά θέματα πρόσβασης των ενδιαφερομένων στην Υπηρεσία. Ειδικότερα, η ΔΑΑ, πλην της ημέρας του Σαββάτου που παραλαμβάνει αιτήσεις ασύλου, παραλαμβάνει σε καθημερινή βάση αιτήματα ασύλου που υποβάλλονται από άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και κρατούμενους.

- Ειδικά για τους αιτούντες άσυλο, ο κάθε αλλοδαπός μπορεί να παρίσταται με το συνήγορό του σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας ασύλου, ως προβλέπεται από τις διατάξεις της εθνικής μας νομοθεσίας σχετικά με τις εγγυήσεις για τους αιτούντες άσυλο.

- Επιπλέον, καθορισμένοι εκπρόσωποι του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) έχουν καθημερινή πρόσβαση σε όλους τους χώρους κράτησης και επικοινωνία με τους λαθρομετανάστες, για την παροχή νομικής βοήθειας, προκειμένου να εξασφαλισθεί η πρόσβαση των κρατουμένων προσφύγων στη διαδικασία ασύλου και να μπορέσουν να εκπροσωπηθούν κατά τη διάρκεια της εξέτασης του αιτήματός τους.

- Σημειώνεται πως το ίδιο συμβαίνει και με εκπροσώπους άλλων φορέων που ασχολούνται με το θέμα της μετανάστευσης, όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ και άλλες ΜΚΟ, οι οποίες έχουν αναλάβει δράσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων.

4. Όσον αφορά τα αναφερόμενα στη δημιουργία κέντρων κράτησης μεταναστών, για τα οποία αναφέρθηκε εκτενώς το σύνολο του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου, γνωρίζονται τα ακόλουθα:

α. Το γεγονός ότι λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος επέβαλαν την άμεση αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών, με την ύπαρξη άμεσης έναρξης λειτουργίας Κέντρου Φιλοξενίας Αλλοδαπών, ιδιαίτερα, στην περιοχή της Αττικής, οδήγησαν στην κατασκευή και λειτουργία του **Κέντρου Κλειστής Φιλοξενίας στην Αμυγδαλέζα Αττικής**, διασφαλίζοντας συνθήκες διαβίωσης απολύτως συμβατές με την ανθρώπινη αξία.

β. Ο εν λόγω χώρος έχει αρχίσει ήδη να λειτουργεί από την 28.4.2012, με απόλυτη τήρηση των κανόνων ασφαλείας και υγιεινής, με σεβασμό –πάντοτε- στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Το εν λόγω Κέντρο Φιλοξενίας είναι **κλειστού τύπου**, αποτελεί αυτόνομο περιφραγμένο χώρο και ουδεμία επαφή έχει με την Αστυνομική Ακαδημία και τους σπουδαστές αυτής.

Στην παρούσα φάση το Κέντρο λειτουργεί με δυναμικότητα αρχικά **διακοσίων οχτώ (208)** ατόμων, με προοπτική επέκτασης συνολικής δυναμικότητας **οχτακοσίων εξήντα τεσσάρων (864)** ατόμων και ισχύουν τα προβλεπόμενα και για τους άλλους υφιστάμενους χώρους κράτησης της Ελληνικής Αστυνομίας.

Για την λειτουργία αυτού υφίσταται "Κανονισμός Λειτουργίας Υπηρεσίας Φρουράς" που ρυθμίζει τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του αστυνομικού προσωπικού, ο οποίος έχει συνταχθεί βάσει υποδειγμάτων αντίστοιχων κανονισμών άλλων συναφών ευρωπαϊκών δομών.

Ειδικότερα, το Κέντρο φρουρείται εξωτερικά από ειδικούς ένοπλους αστυνομικούς και ειδικούς συνοριοφύλακες. Για το σκοπό αυτό, το εν λόγω αστυνομικό προσωπικό έχει λάβει ειδική εκπαίδευση.

Εντός των χώρων κράτησης υφίσταται ειδική άοπλη ομάδα αστυνομικών, για λόγους ασφα-

λείας τόσο των ιδίων όσο και των αλλοδαπών, σύμφωνα με διεθνείς κανονισμούς ασφαλείας αστυνομικών εγκαταστάσεων.

Σημειώνεται ότι οι αλλοδαποί που διαμένουν εκεί είναι κρατούμενοι με διαταγή της Αρχής, καθότι έχουν εκδοθεί σε βάρος τους αποφάσεις επιστροφής και σε καμιά περίπτωση δεν κυκλοφορούν ελεύθεροι ή εξέρχονται από το Κέντρο Κράτησης.

Οι κρατούμενοι εκεί αλλοδαποί κατάγονται από χώρες που είναι εφικτός ο επαναπατρισμός τους, καθότι προέρχονται από κράτη που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα (π.χ. χώρες όπου επικρατεί έκρυθμη κατάσταση λόγω εμφύλιων συρράξεων, περιοδικού χαρακτήρα, ή υφίστανται διώξεις στο εσωτερικό χωρών των αντιπάλων απολυταρχικών καθεστώτων κ.λπ.) και οι ενταύθα ευρισκόμενες Πρεσβείες τους συνεργάζονται για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων (π.χ. Πακιστάν, Μπαγκλαντές κ.α.).

Πρόκειται για αλλοδαπούς που έχουν εισέλθει και διαμένουν παράνομα στη Χώρα, που είναι πλήρως ταυτοποιημένοι και όχι για ποινικούς ή παραβατικούς αλλοδαπούς οι οποίοι κρατούνται στα σωφρονιστικά καταστήματα.

Οι κρατούμενοι εκεί αλλοδαποί έχουν ήδη εξετασθεί σε πρώτο βαθμό στον πρώην Ειδικό Χώρο Παραμονής Αλλοδαπών (Ε.Χ.Π.Α.) Κεντρικού της Δ-νσης Αλλοδαπών Αττικής (Π. Ράλλη 24 – Ταύρος) και στη συνέχεια από σταθερά κλιμάκια του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. και της ΜΚΟ "Ιατρική Παρέμβαση", που έχουν εγκατασταθεί στο σημείο (Αμυγδαλέζα) και παρέχουν ιατρικές υπηρεσίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης στα πλαίσια υφιστάμενων Προγραμμάτων.

Υ. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κατά την πρόσφατη επίσκεψή της στο Κέντρο (την 01.05.2012), χαρακτήρισε τις εγκαταστάσεις υποδειγματικές από άποψη διαμονής.

Επίσης, επίσκεψη στο Κέντρο πραγματοποίησαν και εκπρόσωποι Κοινοτήτων και Σωματείων Μεταναστών Ασιατικών Κρατών που εδρεύουν στην περιοχή της Αττικής, οι οποίοι εξέφρασαν θετικά σχόλια για τις υφιστάμενες υποδοχές κράτησης.

Δ. Ακολουθώς, ανάλογα με τις μεταναστευτικές ροές, τέτοια Κέντρα θα δημιουργηθούν και σε άλλες περιοχές της επικράτειας. Η δημιουργία

τους αποτελεί μέρος του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών (Action Plan) και έχει τύχει της έγκρισης της Ε. Επιτροπής.

Στόχος μας είναι να υπάρξει σε όλη την Χώρα μία κατάσταση, στον τομέα αυτόν, όπως αρμόζει στον ελληνικό πολιτισμό και την ευαισθησία που έχουμε όλοι έναντι των μη νόμιμων οικονομικών μεταναστών.

5. Όσον αφορά τα αναφερόμενα στην υποβολή των μη νόμιμων οικονομικών μεταναστών σε αναγκαστικούς υγειονομικούς ελέγχους, θέμα για το οποίο επίσης αναφέρθηκε εκτενώς το σύνολο του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου, γνωρίζονται τα ακόλουθα:

Με το Ν 4075/2012 (ΦΕΚ 89/11.4.2012) και την ΓΥ 39α (ΦΕΚ 1002/02-04-2012) επήλθαν σημαντικές αλλαγές στην αντιμετώπιση των ατόμων που συνιστούν κίνδυνο για την δημόσια υγεία και ειδικότερα με την κράτηση και τη παροχή θεραπευτικής αγωγής.

Επιγραμματικά, τα κυριότερα σημεία των ως άνω διατάξεων συνοψίζονται, μεταξύ άλλων, στα ακόλουθα:

- Προσδιορίζονται τα λοιμώδη νοσήματα που αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

- Καθιερώνεται η υποχρεωτική παραπομπή στις υγειονομικές δομές της χώρας των πασχόντων και των ατόμων που ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου, προκειμένου να διενεργηθούν οι αναγκαίοι έλεγχοι και να παρασχεθεί η απαιτούμενη θεραπευτική αγωγή.

- Καθιερώνονται συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τα νοσηλευτικά ιδρύματα για την αντιμετώπιση περιστατικών λοιμωδών νοσημάτων.

- Επιβάλλονται περιορισμοί στην απασχόληση ατόμων που πάσχουν από λοιμώδη νοσήματα.

- Προσδιορίζονται οι υποχρεώσεις των κρατικών αρχών (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.- ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ - ΕΛ.ΑΣ. κ.ά.).

- Προωθείται η διαδικασία καθιέρωσης πιστοποιητικού υγείας για τους μετανάστες, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την εργασία.

- Καθιερώνονται οι προδιαγραφές και απαιτήσεις, ώστε οι χώροι διαβίωσης των μεταναστών να πληρούν επαρκείς προδιαγραφές υγιεινής και ταυτόχρονα επιβάλλει περιορισμούς στις χρήσεις των χώρων αυτών.

Β. Παρακαλούμε για την ενημέρωσή σας.

Γ. Τα προς κοινοποίηση Γραφεία Φυσικής και Πολιτικής Ηγεσίας, όπου υποβάλλεται (ΥΤΑ), παρακαλούνται για την ενημέρωσή τους.

Δ. Λοιποί αποδέκτες που επίσης κοινοποιείται το παρόν, παρακαλούνται για ενημέρωση και συσχέτιση με την υπόλοιπη αλληλογραφία.

3. Έκθεση της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (9.3.2012)

Η ΕΕΔΑ, κατά τη συνήθη διαδικασία, διατύπωσε και απέστειλε, στις 9.3.2012, τις παρατηρήσεις της στο Υπουργείο Εξωτερικών επί του Σχεδίου Έκθεσης της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα. Η τελική Έκθεση η οποία κατατέθηκε στις 31.8.2012 (Ε/С.12/GRС/2) έχει ενσωματώσει σημαντικό αριθμό παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Έκθεσης.

Κατά σειρά παράθεσης, οι προσαρμογές του κειμένου της Έκθεσης σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ έχουν ως εξής:

Στην Έκθεση αναφέρεται πλέον ο ακριβής αριθμός των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών που είχαν συσταθεί έως την κατάθεσή της και ανερχόταν σε 135. Επίσης, το χωρίο σχετικά με το Ν 3838/2010 συμπληρώθηκε με αναφορά στην απόφαση 350/2011 του 4^{ου} Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας που έκρινε το νόμο αντισυνταγματικό και στο γεγονός ότι η υπόθεση εκκρεμούσε στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Στο χωρίο που αφορά τις «υπηρεσίες μίας στάσης» προστέθηκε ρητή αναφορά στο Ν 4018/2011 «Αναδιοργάνωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στη χώρα υπό όρους αυξημένης ασφάλειας, ρυθμίσεις θεμάτων οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών», που προβλέπει τα των νέων υπηρεσιών «μίας στάσης».

Συμπληρώθηκαν, επίσης, τα στοιχεία της Έκθεσης για την Εκπροσώπηση γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων, καθώς γίνεται πλέον

αναφορά και α) στον αριθμό των γυναικών μελών της Βουλής, β) στον αριθμό των γυναικών που εξελέγησαν σύμβουλοι σε επίπεδο Δήμου και Περιφέρειας, γ) στο γεγονός ότι ήδη εδώ και αρκετά χρόνια υπήρχε μια γυναίκα Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας και ότι τρεις αντιπρόεδροι του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι γυναίκες και δ) στην επιλογή για πρώτη φορά γυναίκας στη θέση Προέδρου του Αρείου Πάγου.

Στο χωρίο σχετικά με την ανεργία στην περιφέρεια προστέθηκαν πληροφορίες για την κατανομή της ανεργίας και τα προγράμματα ενίσχυσης της απασχόλησης. Επίσης, αναφέρθηκε ότι, βάσει των τελευταίων δεσμεύσεων που ανέλαβε η χώρα με το νέο Μνημόνιο, ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας καταργήθηκε.

Σε ό,τι αφορά στο χωρίο που αναφέρεται στα δικαιώματα των Ρομά, ο τελευταίος αυτός όρος αντικατέστησε τον όρο "Gypsies", κατόπιν πρότασης της ΕΕΔΑ. Επιπλέον, έγινε αναφορά και στα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί τόσο από την ΕΕΔΑ όσο και από το Συνήγορο του Πολίτη σχετικά με την εφαρμογή του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης στο κομμάτι της στέγασης των Ρομά.

Επικαιροποιήθηκαν επίσης τα στατιστικά που αναφέρονται στον αριθμό των Ελλήνων που βρίσκονται στο όριο της φτώχειας σε συνέχεια της τελευταίας έκθεσης της Eurostat, σύμφωνα με την οποία 27,7% των Ελλήνων βρίσκονταν, το 2010, στα όρια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Το ποσοστό αυτό έχει εν τω μεταξύ προφανώς αυξηθεί πολύ.

Σχετικά με τον ΟΚΑΝΑ αναφορά έγινε και στη μεταφορά μονάδων του σε νοσοκομεία της Χώρας.

Εκτενέστερη είναι και η αναφορά της Έκθεσης στο φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας, δεδομένων των μεγάλων διαστάσεων που έχει λάβει τα τελευταία χρόνια.

4. Απάντηση του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου σε επιστολή της ΕΕΔΑ σχετικά με κακοποίηση των κατηγορουμένων για τη ληστεία στο Βελβενδό Κοζάνης (9.4.2013)

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού, σας γνωρίζουμε ότι, με αφορμή δημοσιεύματα στον

ημερήσιο τύπο, σχηματίσθηκε από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών η υπ' αρ. ΑΒΜ Α 2013/48 δικογραφία, για τη διερεύνηση της βασιμότητας των καταγγελλομένων από τους δικηγόρους και τους γονείς των συλληφθέντων, σχετικά με τη βάνουση μεταχείριση των κατηγορουμένων για τη ληστεία στο Βελβενδό Κοζάνης και η οποία, όπως μας ενημέρωσε η Διευθύνουσα την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών με το υπ' αρ. 159991/2.4.2013 έγγραφό της, διεβιβάσθη στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Κοζάνης, λόγω αρμοδιότητας.

5. Έκθεση της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (17.12.2013)

Η ΕΕΔΑ, κατά τη συνήθη διαδικασία, διατύπωσε και απέστειλε στις 17.12.2013 τις παρατηρήσεις της στο Υπουργείο Εξωτερικών επί του Σχεδίου Έκθεσης της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα. Η τελική Έκθεση, η οποία κατατέθηκε στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ στις 23.1.2014 (CCPR/C/GRC/2), έχει ενσωματώσει σημαντικό αριθμό παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Έκθεσης.

Ειδικότερα και σε ό,τι, αρχικά, αφορά στα δικαιώματα των Ρομά, έγινε μνεία στις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί της διάχυτης προκατάληψης σε βάρος των Ρομά, τις δημοτολογικές εκκρεμότητες του πληθυσμού, την κατάσταση των παιδιών και γυναικών Ρομά, καθώς και την αστυνομική βία σε βάρος τους.

Στο σημείο που αναφέρεται στη διάκριση βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού, η Έκθεση αναφέρεται πλέον και στην καταδικαστική για την Ελλάδα απόφαση του ΕΔΔΑ, στην υπόθεση Βαλλιανάτος.

Στην Έκθεση προστέθηκε, επίσης, συνοπτική περιγραφή του έργου της ΕΕΔΑ στο τμήμα που αφορά συγκεκριμένα στους εθνικούς θεσμούς για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Κατόπιν σύστασης της ΕΕΔΑ, το Υπουργείο Εξωτερικών προέβη σε μία σημαντική προσθήκη

στο τμήμα της Έκθεσης αναφορικά με την ισότητα των φύλων, κάνοντας ειδική αναφορά στον αντίκτυπο της οικονομικής κρίσης και των μέτρων λιτότητας. Συγκεκριμένα, αναφέρεται στην ανησυχία που εκφράζει ΕΕΔΑ για τις περικοπές στις συντάξεις, την απορρύθμιση της αγοράς εργασίας και την αύξηση της ανεργίας των γυναικών, την έξαρση του χάσματος αμοιβών, τη διαρκή μείωση των δομών και υπηρεσιών για τη φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων, γεγονός που δυσχεραίνει τον εναρμονισμό οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Σε ό,τι επίσης αφορά στην οικονομική κρίση, αναφορά γίνεται και στις αρνητικές επιπτώσεις της στον αριθμό των γάμων και γεννήσεων και την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας.

Προστέθηκε, επίσης, αναφορά στην πρόσφατη κύρωση από την Ελλάδα του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Σημαντικές προσαρμογές έγιναν κατόπιν σύστασης της ΕΕΔΑ και στα στατιστικά δεδομένα που αφορούν στη νέα Υπηρεσία Ασύλου, καθώς και τις Επιτροπές του ΠΔ 114/2010.

Προσθήκες επίσης έγιναν στο νομικό πλαίσιο για την προσωποκράτηση για χρέη. Σε ό,τι αφορά στο θρησκευτικό όρκο, μνεία γίνεται και στη νομολογία του ΕΕΔΑ και την πρόσφατη καταδικαστική για την Ελλάδα απόφασή του.

Ειδική, τέλος, αναφορά γίνεται στην Έκθεση στο έργο της ΕΕΔΑ σε θέματα ρατσιστικών εγκλημάτων και εγκλημάτων μίσους.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ
ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΕΔΑ
ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ:**α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012****Κεφάλαιο Πρώτο: Θέματα Ιθαγένειας**

Εντός του 2012 εκδόθηκαν συνολικά οι παρακάτω αποφάσεις κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας:

Πίνακας 1: Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας, έτος 2012

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΚΔΟΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠ.ΕΣ.¹	
Πολιτογράφηση Ομογενών	5.199
Πολιτογράφηση Αλλογενών	1.161
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΚΔΟΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΙΣ Α.Δ.²	
Πολιτογράφηση Ομογενών Κατόχων Ε.Δ.Τ.Ο ³ . (άρθρο 23 Ν 3838/2010)	8.613*
Απόκτηση Ιθαγένειας λόγω γέννησης/φοίτησης (Άρθρο 1 ^Α & 24 Ν 3838/2010)	8.186*
Πολιτογράφηση Ομογενών τέως Ε.Σ.Σ.Δ. ⁴ (Ν.2790/2000)*	146**
Πράξεις καθορισμού ιθαγένειας (άρθρο 25, παρ.2 του Κ.Ε.Ι. ⁵)*	1.492**
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	24.797

Πηγή: Διεύθυνση Ιθαγένειας, ΥΠΕΣ

* Τα στοιχεία προέκυψαν κατόπιν αλληλογραφίας με τις αρμόδιες Υπηρεσίες των Α.Δ.

** Αφορούν στις Α.Δ. που έχουν μεταπέσει στο Κεντρικό Πληροφοριακό Σύστημα του ΥΠ.ΕΣ. (δηλ. έχουμε στοιχεία από 33 στο σύνολο των 54 Υπηρεσιών – συνεπώς ο πραγματικός αριθμός των αποφάσεων που εκδόθηκαν και εμπίπτουν στις 2 αυτές κατηγορίες είναι μεγαλύτερος).

Επιπλέον με την υπ'αρ. 460/013 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ) οι διατάξεις 1^Α και 24 του Ν 3838/2010 που αφορούν στην κτήση της ελληνικής ιθαγένειας λόγω γέννησης στην Ελλάδα ή φοίτησης σε ελληνικό σχολείο κρίθηκαν ως αντισυνταγματικές.

Κεφάλαιο Δεύτερο:**Θέματα Μεταναστευτικής Πολιτικής****1. Μεταναστευτική πολιτική**

Σταθερό στόχο της εθνικής μεταναστευτικής πολιτικής, ως προς την πτυχή της νόμιμης μετανάστευσης, αποτελεί η ορθολογική διαχείριση των νομίμων μεταναστευτικών ροών, καθώς επίσης ο σεβασμός και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των αλλοδαπών, με ιδιαίτερη έμφαση στα δικαιώματα των παιδιών. Η πολιτική της Ελλάδας, στον τομέα της νόμιμης μετανάστευσης, το έτος 2012 έθεσε και σταδιακά πλέον επιτυγχάνει τους εξής επιμέρους στόχους: (α) τη διασφάλιση της συνεκτικότητας του εθνικού νομοθετικού πλαισίου, (β) την απλούστευση, αλλά και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των οικείων διοικητικών διαδικασιών και δομών, (γ) την ικανοποίηση

των διαπιστωμένων, στο πλαίσιο ειδικών διαδικασιών, αναγκών της εθνικής αγοράς εργασίας σε εργαζομένους υπηκόους τρίτων χωρών σε ένα δυσμενές και δι-αρκώς μεταβαλλόμενο εθνικό και διεθνές οικονομικό περιβάλλον, ιδίως δεδομένης δε της τρέχουσας δυσμενούς δημοσιονομικής συγκυρίας για τη χώρα μας και (δ) την ενίσχυση της συμμετοχής των νομίμως διαμενόντων στη χώρα υπηκόων τρίτων χωρών (στο εξής ΥΤΧ) σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής της χώρας μας.

Στο πλαίσιο αυτό, έμφαση δόθηκε, μεταξύ άλλων, στον ανασχεδιασμό των διοικητικών διαδικασιών για την έκδοση των αδειών διαμονής. Υπογραμμίζεται, ότι με το Ν 4018/2011, ο οποίος, στην ουσία, συνεχίζει τη διαδικασία αναδιάρθρωσης της διοικητικής οργάνωσης της χώρας που είχε εγκαινιαστεί με το Ν 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» ρυθμίστηκαν τα ακόλουθα ζητήματα: α) της πρακτικής εφαρμογής των διατάξεων του Κανονισμού 1030/2002/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό 380/2008/ΕΚ και β) της σταδιακής μετάπτωσης των υπηρεσιών Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας σε «υπηρεσίες μιας στάσης» απομπλέκοντας την διαμεσολάβηση των οικείων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού από τη διαδικασία έκδοσης των αδειών διαμονής των ΥΤΧ.

1. Υπουργείο Εσωτερικών

2. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις

3. Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς

4. Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών

5. Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας

Ήδη, στο πλαίσιο του εφαρμογής του νέου νόμου έχει ξεκινήσει η λειτουργία τριάντα ενός (31) υπηρεσιών μίας στάσης, ανά την ελληνική επικράτεια, ενώ η όλη διαδικασία αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το φθινόπωρο του έτους 2013, οπότε και θα έχουν λειτουργήσει «υπηρεσίες μίας στάσης», σε όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας (σε επίπεδο νομού). Οι νέες δομές συμβάλλουν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων μέσω της βελτίωσης της παροχής υπηρεσιών (αυτοματοποίηση της διαδικασίας, άμεση εξυπηρέτηση, μείωση του χρόνου υποβολής και εξέτασης των αιτημάτων για την έκδοση των αδειών διαμονής, σταδιακή εφαρμογή των διαδικασιών για την έκδοση των αδειών διαμονής υπό τον τύπο του αυτοτελούς εγγράφου – βλ. κατωτέρω περί της εφαρμογής του Κανονισμού 380/2008/ΕΚ).

Επίσης, με στόχο τη μείωση της γραφειοκρατίας και τη διευκόλυνση των μετακλήσεων ειδικών κατηγοριών ΥΤΧ (μετακλήσεις για εποχική εργασία/αλιεία), προς ικανοποίηση των αναγκών της εθνικής αγοράς εργασίας που δεν μπορούν να καλυφθούν από το υφιστάμενο εργατικό δυναμικό, ο Ν 4018/2011, εισάγαγε καινοτομίες στην διαδικασία εισόδου και διαμονής για λόγους εποχικής (εποχικοί εργάτες) / προσωρινής εργασίας (εργάτες στον τομέα της αλιείας). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 6 του Ν 4018/2011 υιοθετήθηκε πλέον η διαδικασία εισόδου και διαμονής των κατηγοριών αυτών με εθνική θεώρηση εισόδου (Visa D) χωρίς την υποχρέωση έκδοσης αντίστοιχης άδειας διαμονής.

Σε ό,τι αφορά την ένταξη των ΥΤΧ στην ελληνική αγορά εργασίας επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τη νομοθεσία και την πάγια θέση της χώρας μας, η διαχείριση των ροών εργατικού δυναμικού από τρίτες χώρες γίνεται σε συνάρτηση με τις ανάγκες της εθνικής αγοράς εργασίας. Οι ανάγκες αυτές προσδιορίζονται μέσω της αξιολόγησης των αιτημάτων των εργοδοτών για αλλοδαπό εργατικό δυναμικό (ανά συγκεκριμένη ειδικότητα και τομέα), αφού ληφθούν υπόψη οι ανάγκες της εθνικής οικονομίας και η προσφορά εργασίας από ημεδαπούς και πολίτες της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, παρατηρείται προοδευτική μείωση της ζήτησης ΥΤΧ, εργαζομένων και, ως εκ τούτου, έχει καταγραφεί αντίστοιχη μείωση του αριθμού των θέσεων που, κατ' έτος, προβλέπεται να πληρωθούν από ΥΤΧ. Η εφαρμογή των διατάξεων για τις μετακλήσεις ΥΤΧ για εργασία, καθώς και για θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, ελέγχεται από τους αρμόδιους ελεγκτικούς μηχανισμούς του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας) και των ασφαλιστικών οργανισμών, ώστε να διασφαλίζεται η προάσπιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων ΥΤΧ - σε προληπτικό και καταστατικό επίπεδο - και να διευκολύνεται η ένταξή τους στην ελληνική αγορά εργασίας.

2. Νομοθετικό πλαίσιο

Εντός του 2012, ρυθμίστηκαν νομοθετικά, τα εξής θέματα, αναφορικά με την είσοδο και διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών:

Με το Ν 4052/2012 (ΦΕΚ 41 Α') εναρμονίστηκε η ελληνική νομοθεσία προς την Οδηγία 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18.6.2009 «σχετικά με την επιβολή ελαχίστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών». Στο πλαίσιο των εν λόγω διατάξεων (άρθρο 89) προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σύμφωνα με το άρθρο 44, παρ.1 του Ν 3386/05, όπως ισχύει, σε πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι απασχολήθηκαν με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας ή ως ανήλικοι, πράξεις οι οποίες χαρακτηρίζονται ως τέτοιες από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών και οι οποίοι παρέχουν τη συνδρομή τους στην ποινική διαδικασία που κινείται κατά των εργοδοτών τους.

Επίσης, άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους μπορεί να χορηγηθεί ακόμη και σε περίπτωση που ο ως άνω παράνομα απασχολούμενος αλλοδαπός δεν συνεργάζεται με τις δικωτικές αρχές, εφόσον κρίνει ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Εισαγγελέα Εφετών ότι δεν συνεργάζεται εξαιτίας απειλών που στρέφονται κατά προσώπων της οικογένειάς του που βρίσκονται στην Ελλάδα ή στη χώρα προέλευσής του ή οπουδήποτε αλλού και ότι, εάν αυτός δεν προστατευθεί ή εάν απελαθεί, αντιμετωπίζουν άμεσο κίνδυνο τα προαναφερόμενα πρόσωπα. Η εξέταση της αίτησης για τη χορήγηση της ανωτέρω άδειας διαμονής γίνεται, από τη Δ/νση Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου μας, κατά προτεραιότητα, με την επιφύλαξη λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του Ν 3386/05.

Με το Ν 4071/2012 (ΦΕΚ 85 Α') και ειδικότερα τα άρθρα 22-39 ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2009/50/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής πολιτών τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης. Ειδικό βάρος έχει το άρθρο 27 του νόμου με το οποίο εισάγεται διαδικασία καθορισμού όγκου εισδοχής μεταναστών. Με την εν λόγω ρύθμιση η συγκεκριμένη διαδικασία αποκτά έντονα χαρακτηριστικά κοινωνικής και πολιτικής διαβούλευσης, καθώς για πρώτη φορά εμπλέκονται τόσο οι κοινωνικοί εταίροι μέσω της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, όσο και άμεσα εμπλεκόμενοι φορείς όπως ο ΟΑΕΔ και οι Περιφέρειες της χώρας. Επί του παρόντος και προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης εκκρεμεί η

έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης με την οποία θα καθορίζεται ο ανώτατος αριθμός θέσεων για εργασία υψηλής ειδίκευσης που χορηγούνται σε πολίτες τρίτων χωρών, ανά Περιφέρεια και ειδικότητα απασχόλησης.

Επίσης, με το άρθρο 21 του ίδιου νόμου επήλθαν βελτιωτικές παρεμβάσεις στις διατάξεις συμμόρφωσης με τις ρυθμίσεις της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της Ένωσης και των μελών της οικογένειάς τους, η οποία έχει ήδη ενσωματωθεί με το ΠΔ 106/2007. Επισημαίνεται ότι η πιο σημαντική από τις περιλαμβανόμενες στο άρθρο 21 ρυθμίσεις είναι αυτή της παραγράφου 12 με την οποία η αρχή της ίσης μεταχείρισης, που προβλέπεται ήδη για πολίτες τρίτων χωρών που είναι μέλη οικογένειας πολίτη Ε.Ε., αναγνωρίζεται πλέον ρητά και για πολίτες τρίτων χωρών που είναι μέλη οικογένειας Ελλήνων πολιτών. Η ρύθμιση αυτή είναι σημαντική, ώστε να αρθεί η οποιαδήποτε αμφιβολία σχετικά με το καθεστώς διαμονής των μελών οικογένειας Έλληνα πολίτη. Και τούτο για λόγους συνταγματικής τάξης, καθώς δεν μπορεί να γίνεται αποδεκτό ότι πολίτες τρίτων χωρών που είναι μέλη οικογένειας πολιτών κρατών μελών της ΕΕ (άλλων πλην Ελλάδας) απολαμβάνουν περισσότερων δικαιωμάτων στην Ελλάδα σε σχέση με τους πολίτες τρίτων χωρών που είναι μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη.

Με το Ν 4075/2012 (ΦΕΚ 89 Α') και ειδικότερα το άρθρο 59, τροποποιήθηκε το άρθρο 76, παρ.1 του Ν 3386/05 αναφορικά με τις προϋποθέσεις και διαδικασίες διοικητικής απέλασης.

Τέλος, με το Ν 4091/2012 (ΦΕΚ 219 Α') κυρώθηκε η Συμφωνία για την «Κινητικότητα των νέων», που υπογράφηκε μεταξύ Ελλάδας και Καναδά στις 28.5.2011. Σκοπός της εν λόγω Συμφωνίας είναι η απλοποίηση και διευκόλυνση των διοικητικών διαδικασιών, οι οποίες τυγχάνουν εφαρμογής όταν νέοι πολίτες της μιας χώρας σκοπεύουν να εισέλθουν, να διαμείνουν και να εργασθούν προσωρινά στο έδαφος της άλλης χώρας για να βελτιώσουν τις γνώσεις τους στη γλώσσα ή τις γλώσσες, τον πολιτισμό και την κοινωνία της χώρας υποδοχής, μέσω της εμπειρίας ταξιδιών, διαβίωσης και εργασίας.

α) Υπουργικές-κοινές υπουργικές αποφάσεις

Στο πλαίσιο εφαρμογής των ρυθμίσεων του νόμου και βάσει εξουσιοδοτικών διατάξεων, εκδόθηκαν μία σειρά από υπουργικές αποφάσεις με τις οποίες καθορίστηκαν η Δ/νση Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και Τμήματα Αδειών Διαμονής των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας, ως σημεία υποδοχής όπου κατατίθενται οι αιτήσεις πολιτών τρίτων χωρών για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής τους. Ειδικότερα οι αποφάσεις αυτές έχουν ως εξής:

- Η αριθμ.7923/14.3.2012 ΚΥΑ (ΦΕΚ 758 Β'), με την οποία καθορίστηκε η Δ/νση Μεταναστευτικής Πολιτικής ως υπηρεσία μίας στάσης για τις άδειες διαμονής που εκδίδονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ή κοινή υπουργική απόφαση.

- Η αριθμ.7930/16.3.2012 (ΦΕΚ 789 Β') «Καθορισμός σημείου υποδοχής, όπου κατατίθενται οι αιτήσεις πολιτών τρίτων χωρών για τη χορήγηση και την ανανέωση της άδειας διαμονής τους στους Νομούς Δράμας, Ροδόπης, Έβρου, Ξάνθης, Καβάλας, Κιλκίς, Σερρών και Ημαθίας»

- Η αριθμ.7932/20.3.2012 (ΦΕΚ 865 Β') «Καθορισμός σημείου υποδοχής, όπου κατατίθενται οι αιτήσεις πολιτών τρίτων χωρών για τη χορήγηση και την ανανέωση της άδειας διαμονής τους στους Νομούς Βοιωτίας, Εύβοιας, Ευρυτανίας, Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων, Φθιώτιδας και Φωκίδας».

- Η αριθμ.7927/20.3.2012 (ΦΕΚ 842 Β') «Καθορισμός σημείου υποδοχής, όπου κατατίθενται οι αιτήσεις πολιτών τρίτων χωρών για τη χορήγηση και την ανανέωση της άδειας διαμονής τους στους Νομούς Ρεθύμνης και Ηρακλείου».

- Η αριθμ.7931/21.3.2012 (ΦΕΚ 884 Β') «Καθορισμός σημείου υποδοχής, όπου κατατίθενται οι αιτήσεις πολιτών τρίτων χωρών για τη χορήγηση και την ανανέωση της άδειας διαμονής τους στους Νομούς Χίου, Ιωαννίνων, Κοζάνης, Θεσπρωτίας, Καστοριάς, Ηλείας, Αρκαδίας, Αιτωλοακαρνανίας και Μεσσηνίας».

- Επίσης, εντός του 2012 εκδόθηκε η αριθμ. 30037/8.10.2012 (ΦΕΚ 2810 Β') «Καθορισμός της διαδικασίας και των προϋποθέσεων υπαγωγής στις ρυθμίσεις του Ν 3386/05 των υπηκόων τρίτων χωρών, επαγγελματιών αθλητών και αθλητών με αμοιβή, οι οποίοι υπογράφουν συμβόλαιο συνεργασίας/ σύμβαση εργασίας με «Α.Α.Ε».

β) Γνωμοδοτήσεις:

Εκδόθηκε η αριθμ.517/2012 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους η οποία έγινε αποδεκτή από τον Αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 76, παρ.1, περ.δ του Ν 3386/05, όπως ισχύει και ειδικότερα ως προς το εάν η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται σε πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στη χώρα και εάν, σε αντίθεση με τις διατάξεις του άρθρου 10 περ. γ' του ίδιου νόμου, επιτρέπεται η έκδοση επιστροφής νομίμως διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών που αποτελούν εν δυνάμει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία εκ μόνου του λόγου ότι ανήκουν σε ομάδες ευάλωτες σε λοιμώδεις ασθένειες ή είναι εκδιδόμενα άτομα. Ειδικότερα, σύμφωνα με τη γνωμοδότηση:

α. Το ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 76 παρ. 1 περ.

δ του Ν 3386/2005, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 59 του Ν 4075/2012, καταλαμβάνει και τους πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στη χώρα.

β. Οι Δ/νσεις Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων εκδίδουν απορριπτικές ή ανακλητικές διαμονής αποφάσεις, με ενσωματωμένες αποφάσεις επιστροφής, μόνο σε βάρος παρανόμως διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών και μόνον υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 10 περ. γ' του Ν 3386/2005, όχι δε εκ του λόγου ότι ανήκουν σε ομάδες ευάλωτες σε λοιμώδεις ασθένειες, κατά την έννοια του άρθρου 76, παρ.1 περ. δ' όπως ισχύει.

γ. Οι ως άνω Δ/νσεις έχουν τη δυνατότητα απόρριψης αιτήματος ή ανάκλησης εκδοθέντος τίτλου διαμονής εκδιδόμενων προσώπων, μόνον εάν συντρέχουν λόγοι κινδύνου για τη δημόσια υγεία υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 10 περ. γ' του Ν 3386/2005. και όχι εκ του λόγου ότι είναι εκδιδόμενα πρόσωπα.

γ) Εγκύκλιοι

Για την ορθή εφαρμογή όλων των ανωτέρω έχουν εκδοθεί ερμηνευτικές εγκύκλιοι και διευκρινιστικά έγγραφα. Ειδικότερα, εντός του 2012 εκδόθηκαν οι εξής εγκύκλιοι:

- Εγκύκλιος 6/2012 αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5 & 6 του Ν 4018/11 και κυρίως ως προς τη διαδικασία μετάκλησης αλιεργατών και πολιτών τρίτων χωρών για εποχιακή εργασία.

- Εγκύκλιος 12/2012 αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν 4018/2011 και ειδικότερα τη λειτουργία των υπηρεσιών μίας στάσης για θέματα χορήγησης και ανανέωσης των αδειών διαμονής πολιτών τρίτων χωρών.

- Εγκύκλιος 41/2012 αναφορικά με ζητήματα εφαρμογής των διατάξεων του Ν 3907/2011 και ειδικότερα ως προς τη διαδικασία επίδοσης απορριπτικών ή ανακλητικών αποφάσεων αδειών διαμονής.

3. Ενωσιακές δεσμεύσεις της χώρας μας στον τομέα της νόμιμης μετανάστευσης, καθώς και συναφείς εξελίξεις κατά το έτος αναφοράς:

(1) Έκδοση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου υπό τον τύπο του αυτοτελούς εγγράφου (εφαρμογή Κανονισμού 380/2008/ΕΚ): Ο Κανονισμός 1030/2002/ΕΚ του Συμβουλίου για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό 380/2008/ΕΚ εισάγει, ως υποχρεωτική πλέον, την έκδοση των αδειών διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών (οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στα κ-μ της Ευρωπαϊκής Ένωσης) υπό τον τύπο του αυτοτελούς εγγράφου («ηλεκτρονική κάρτα»), γεγονός που θα επιφέρει σημαντικές μεταβολές

στη διαδικασία έκδοσης των αδειών διαμονής. Σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις, ο τίτλος διαμονής (α) θα έχει τη μορφή ηλεκτρονικής κάρτας (ID1) και όχι πλέον αυτοκόλλητης ετικέτας (βινιέτας) και (β) θα περιλαμβάνει δύο βιομετρικά δεδομένα (ψηφιακή φωτογραφία προσώπου & δύο ψηφιακά δακτυλικά αποτυπώματα) και ολοκληρωμένο κύκλωμα ραδιοσυχνότητας (RF Chip), ως μέσο αποθήκευσης. Η ενσωμάτωση βιομετρικών στοιχείων αναγνώρισης στόχο έχει την προστασία από ενδεχόμενη δόλια χρήση της άδειας διαμονής και τη δημιουργία ενός πιο αξιόπιστου συνδέσμου μεταξύ της άδειας διαμονής και του κατόχου της. Κατά το έτος 2012 υιοθετήθηκαν οι σχετικές εφαρμοστικές ρυθμίσεις για την υλοποίηση του εν λόγω Κανονισμού (άρθρο 1, Ν 4018/2011), ενώ εντός του 2013 αναμένεται η ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών. Σημειώνεται, συναφώς, ότι το αυτοτελές έγγραφο (ηλεκτρονική κάρτα) θα εκδίδεται για όλες τις κατηγορίες αδειών διαμονής, με εξαίρεση αυτές που αφορούν το εποχιακό προσωπικό, καθώς και τους αλιεργάτες.

(2) Πρόταση Οδηγίας Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τους όρους εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδο-επιχειρησιακής μετάθεσης: Η πρόταση Οδηγίας, η επεξεργασία της οποίας έχει ήδη ξεκινήσει από τον Σεπτέμβριο 2010 στοχεύει: (α) στη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου κανόνων για μία νέα ταχεία διαδικασία εισόδου και διαμονής (για τρία έτη ή ένα έτος κατά κατηγορία) σε ορισμένες κατηγορίες προσωπικού υψηλής εξειδίκευσης («manager / διευθύνων στέλεχος», «specialist / ειδικός» και «graduate trainee / ασκούμενος μεταπτυχιακού επιπέδου» αντίστοιχα) στο πλαίσιο της ενδο-επιχειρησιακής κινητικότητας, (β) στην πρόβλεψη ευνοϊκότερων (ελκυστικότερων – σε σχέση με τα δικαιώματα άλλων κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών) όρων διαμονής και δικαιωμάτων για τις τρεις κατηγορίες και τα μέλη των οικογενειών τους και (γ) στην πρόβλεψη απλών και σύντομων διαδικασιών κινητικότητας εντός των κ-μ της ΕΕ. Οι διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της ΟΕ του Συμβουλίου ολοκληρώθηκαν, ενώ το Μάιο του 2012 η Προεδρία έλαβε εντολή και ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με στόχο την επίτευξη κοινής θέσης. Η διαπραγμάτευση ευρίσκεται σε εξέλιξη.

(3) Πρόταση Οδηγίας σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την εποχιακή εργασία: Η πρόταση Οδηγίας, η επεξεργασία της οποίας έχει επίσης ξεκινήσει από τον Σεπτέμβριο 2010 στην αρμόδια ΟΕ του Συμβουλίου, στοχεύει στον προσδιορισμό κοινών όρων και προϋποθέσεων εισδοχής και προσωρινής διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση εποχιακής εργασίας και ενός ελάχιστου

κοινού πλαισίου δικαιωμάτων για αυτή την κατηγορία των εργαζομένων, υπηκόων τρίτων χωρών. Οι διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της ΟΕ του Συμβουλίου ολοκληρώθηκαν, ενώ το Δεκέμβριο του 2012 η Προεδρία έλαβε εντολή και ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με στόχο την επίτευξη κοινής θέσης. Η διαπραγμάτευση ευρίσκεται σε εξέλιξη.

(4) Οδηγία 2009/52/ΕΚ για τις κυρώσεις στους εργοδότες, οι οποίοι απασχολούν παρανόμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών: Η εν λόγω Οδηγία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το νόμο 4052/2012 με επισπεύδων Υπουργείο το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

(5) Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ): Το ΕΔΜ συστήθηκε το 2003 ως προπαρασκευαστική δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ από το έτος 2008 με την Απόφαση 2008/381/ΕΚ του Συμβουλίου μετατράπηκε σε θεσμοθετημένο δίκτυο. Σκοπό έχει την παροχή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κ-μ της Ε.Ε., αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκρίσιμων και επικαιροποιημένων δεδομένων για τη μετανάστευση και το άσυλο, ώστε να στηριχτεί η χάραξη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και κατ' επέκταση, των εθνικών πολιτικών των κ-μ στους τομείς αυτούς. Οι δράσεις του επικεντρώνονται, μεταξύ άλλων, στην εκπόνηση μελετών, εκθέσεων πολιτικής, ανταλλαγή πληροφοριών σε συγκεκριμένα θέματα κυρίως μέσω ειδικών ερωτο-απαντήσεων ανάμεσα στα μέλη, στην ανάπτυξη εσωτερικών εθνικών δικτύων, στη διοργάνωση συνεδρίων κ.ο.κ. Οι δράσεις τους χρηματοδοτούνται σε ποσοστό 80% από την ΕΕ και σε ποσοστό 20% από εθνικούς πόρους. Οι μελέτες που εκπονούνται στο πλαίσιο του δικτύου είναι δύο ειδών: α) Κύρια μελέτη (main study): Εκπονείται μία κατά έτος και περιλαμβάνει αναλυτική επισκόπηση ενός θέματος, και β) Εστιασμένη Μελέτη (focused study): Οι μελέτες αυτές εστιάζουν στη διερεύνηση ενός φαινομένου και αποσκοπούν στην παροχή εύκολα προσβάσιμων, σύντομων και εστιασμένων πληροφοριών. Παράλληλα εκπονείται η Ετήσια Έκθεση Πολιτικής για τη Μετανάστευση και το Άσυλο: Πρόκειται για έκθεση με στόχο την αναλυτική παρουσίαση των σημαντικότερων πολιτικών συζητήσεων, των νομικών εξελίξεων, τον τρόπο εφαρμογής του δικαίου αλλά και των διοικητικών πρακτικών των συμμετεχόντων κρατών μελών στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου. Σημειώνεται ότι πέραν των τακτικών υποχρεώσεων του Υπουργείου μας σε σχέση με τις υποχρεώσεις του Δικτύου, στη χώρα μας το Δεκέμβριο του 2012 διεξήχθη το πρώτο Εθνικό Συνέδριο με τίτλο «Διαστάσεις του Μεταναστευτικού φαινομένου στην Ελλάδα και ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης».

Κεφάλαιο Τρίτο:

Θέματα Κοινωνικής Ένταξης Μεταναστών

Η αποτελεσματική διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου αποτελεί αναμφίβολα ένα ζήτημα απόλυτης προτεραιότητας, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο. Η πολιτική κοινωνικής ένταξης στην Ελλάδα αποσκοπεί στη χορήγηση δικαιωμάτων στους υπηκόους τρίτων χωρών, τα οποία διασφαλίζουν αφενός την αναλογικώς ισότιμη συμμετοχή τους στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή της Χώρας και αφετέρου αποβλέπουν στην υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών κανόνων και αξιών της ελληνικής δημοκρατίας, με παράλληλη διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας.

Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στην οικοδόμηση ενός οργανωμένου και αποτελεσματικού συστήματος ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών. Ενός συστήματος, το οποίο συμβάλλει στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής, μέσω της σφυρηλάτησης κλίματος αλληλεγγύης και εμπιστοσύνης ανάμεσα στους μετανάστες και τις κοινωνίες που τους υποδέχονται. Η προώθηση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών παραμένει ψηλά στις προτεραιότητες της Ε.Ε. Αποτελεί άλλωστε αυτοτελή πυλώνα του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, αλλά και βασική παράμετρο στο πλαίσιο του «Προγράμματος Στοκχόλμης».

Το «Πρόγραμμα Στοκχόλμης», το οποίο προσδιορίζει τις προτεραιότητες της Ε.Ε. για την περίοδο 2010 – 2014, εστιάζει, μεταξύ άλλων στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κ-μ στον τομέα της ένταξης μέσω ενός κοινού συντονιστικού μηχανισμού που θα υποστηρίζει τη δράση των κ-μ με βάση ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς σύμφωνα με τις ακόλουθες κατευθύνσεις: (α) τον προσδιορισμό κοινών πρακτικών και ευρωπαϊκών εννοιών (European Modules) για να διευκολυνθεί η διαδικασία ένταξης, ιδίως της ένταξης των άρτι αφιχθέντων, που θα συμπεριλαμβάνουν βασικά στοιχεία (1.εισαγωγικά μαθήματα και μαθήματα γλωσσών 2. σαφή δέσμευση της κοινωνίας υποδοχής 3. ενεργό συμμετοχή των μεταναστών σε όλες τις πτυχές της συλλογικής ζωής), (β) την ανάπτυξη κοινών δεικτών αξιολόγησης των πολιτικών ένταξης, (γ) την άρση των φραγμών σε σχέση με άλλες πολιτικές όπως η εκπαίδευση, η κατάρτιση, ο πολιτισμός, η απασχόληση, η πολυγλωσσία και η νεολαία. Πρέπει να τονιστεί ο καθοριστικός ρόλος των σχολείων, ιδίως εκείνων που παρέχουν παιδαγωγικά μοντέλα με ευρωπαϊκές αξίες και (δ) την καλύτερη διαβούλευση και συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, μέσω της πύλης του Διαδικτύου και του Ευρωπαϊκού Φόρουμ για την Ένταξη.

Σε ό,τι αφορά τα κίνητρα και τα μέτρα υποστήριξης της εθνικής πολιτικής ένταξης, σε αντιστοιχία

με τις Κοινές Βασικές Αρχές για την Ένταξη και την Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών (COM 455/2011), αυτά αφορούν κυρίως σε δράσεις συγχρηματοδοτούμενες από την Ε.Ε., όπως από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Κατά το 2011 το ΥΠΕΣ σχεδίασε και υλοποίησε μια Ηλεκτρονική Βάση Δεδομένων για την καταγραφή δράσεων και έργων που αφορούν στην ένταξη μεταναστών και οι οποίες υλοποιήθηκαν σε όλη την ελληνική επικράτεια. Η εν λόγω Βάση ενεργοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2012.

Στο πλαίσιο της ενδυνάμωσης της κοινωνίας πολιτών σε θέματα ένταξης μεταναστών, η Γενική Γραμματεία Πληθυσμού & Κοινωνικής Συνοχής προωθεί συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις για την ενίσχυση της αντιπροσώπευσης και αντιπροσωπευτικότητας των μεταναστών, μέσα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης.

Ακολουθούν οι δράσεις ένταξης νομίμων μεταναστών που υλοποιήθηκαν εντός του 2012 και χρηματοδοτήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης Υπηκόων Τρίτων χωρών (Ε.Π. 2010 συνολικού προϋπολογισμού 3,453 εκ. ευρώ):

1. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής (μέσω της διοργάνωσης ενημερωτικών εκδηλώσεων στο πλαίσιο των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών).

2. Νομική και Διοικητική υποστήριξη υπηκόων τρίτων χωρών που διαβιούν νόμιμα στη χώρα.

3. Υποστήριξη μεταναστευτικών κοινοτήτων για την οργάνωσή τους σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο.

4. Πρόγραμμα Διαπολιτισμικής Μεσολάβησης σε επιλεγμένα νοσοκομεία της Χώρας

5. Έντυπος Πολύγλωσσος Οδηγός Πρόληψης για θέματα υγείας για την πληροφόρηση και την ευαισθητοποίηση των μεταναστών.

6. Εκπόνηση, έκδοση και διάχυση Οδηγού Πληροφόρησης για Υπηκόους Τρίτων Χωρών με Αναπηρία, νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα.

7. Προγράμματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και ιστορίας σε γονείς μετανάστες.

8. Πρόγραμμα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και ιστορίας σε αναλφάβητους μετανάστες.

9. Πρόγραμμα δραστηριοτήτων επιμορφωτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα ανηλίκων μεταναστών στις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων εκτός των χώρων φιλοξενίας τους.

10. Μουσειοπαιδαγωγικό – πολιτιστικό πρόγραμμα για παιδιά μεταναστών και διεξαγωγή έκθεσης.

11. Φεστιβάλ με θέμα μετανάστευση και κοινωνική ένταξη.

12. Τέχνη και Διαπολιτισμικότητα.

13. Πολιτιστική εκδήλωση για την «Ημέρα του Μετανάστη».

14. Ανάπτυξη Συστήματος Παρακολούθησης των αποτελεσμάτων των πολιτικών ένταξης μέσω της δημιουργίας Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (Η εν λόγω Δράση αποτελεί συνέχεια της Δράσης 2.1 του Ε.Π. 2008 «Καθορισμός Δεικτών για την αξιολόγηση των πολιτικών ένταξης των υ.τ.χ. στην ελληνική κοινωνία».

15. Εκπόνηση έρευνας για τη διερεύνηση του προφίλ των νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα υπηκόων τρίτων χωρών που εργάζονται ως οικιακό προσωπικό και συγκριτική μελέτη των μοντέλων θεσμικής διαχείρισής του στα κ-μ της Ε.Ε.

16. Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης του προσωπικού της τοπικής αυτοδιοίκησης και της Δημοτικής Αστυνομίας που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα.

17. Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης υπαλλήλων του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών.

18. Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης δημοσίων υπαλλήλων των ενιαίων αποκεντρωμένων μονάδων διοίκησης που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα

19. Δημιουργία δικτύου συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο μεταξύ κρατών μελών της Ε.Ε.

20. Δημιουργία Δικτύου συνεργασίας εκπροσώπων οργανώσεων μεταναστών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Κεφάλαιο Τέταρτο:

Θέματα ελλήνων ΡομάΟΠΑ για την κοινωνική ένταξη των ελλήνων Τσιγγάνων: έργα στεγαστικής αποκατάστασης

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του ΟΠΑ (2002-2008), και ειδικότερα στο πλαίσιο του πρώτου άξονα προτεραιότητας με αντικείμενο την υλοποίηση έργων στεγαστικής υποδομής για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ελλήνων Τσιγγάνων στους Δήμους της χώρας, εντάχτηκαν έργα συνολικού προϋπολογισμού 94,9 εκατ. €, ενώ σύμφωνα με την πορεία των εκτελούμενων εργασιών, έχει πληρωθεί μέχρι και σήμερα ποσό 61,50 εκατ. € (ΥΠΕΣ, ΠΔΕ-ΣΑΕ055).

ΟΠΑ – Πρόγραμμα στεγαστικής δανειοδότησης

Σε συνέχεια του άρθρου 38 του Ν 4075/2012 (ΦΕΚ 89/Α), το πρόγραμμα ολοκληρώνεται μετά την εκταμίευση εκατό (100), κατά μέγιστο, επιπλέον δανείων, διαμορφώνοντας έτσι το σύνολο των επωφελούμενων οικογενειών στις 6.670. Μέχρι και σήμερα και σύμφωνα με τα τηρούμενα από τις χρηματοδότης

τράπεζες στοιχεία, ο αριθμός των εκταμιεύσεων ανέρχεται στις 6.574.

Νέο πλαίσιο Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά στην Ελλάδα

Σε συνέχεια ολοκλήρωσης της προγραμματικής περιόδου εφαρμογής του ΟΠΔ, η ανάγκη οργανωμένης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης των συνθηκών κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνουν οι Τσιγγάνοι οδήγησε σε μια συνολικότερη προσπάθεια συντονισμένης διοικητικής αναδιοργάνωσης και στον ανασχεδιασμό της εθνικής στρατηγικής για τους Ρομά στην Ελλάδα. Το Δεκέμβριο του 2011 υποβλήθηκε προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το νέο Πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά. Το σχέδιο της στρατηγικής εντάσσεται στο πλαίσιο της Ε.Ε. για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά έως το 2020 («προς την Ευρώπη του 2020») και εκτείνεται στους βασικούς τομείς πολιτικής που υιοθέτησε η Ε.Ε., ήτοι στέγαση, υγεία, εκπαίδευση και απασχόληση. Εν συντομία τονίζεται ότι ο νέος σχεδιασμός στηρίζεται στην ανάληψη δράσεων ολοκληρωμένης τοπικής παρέμβασης οι οποίες, επιπλέον των βασικών στόχων της Επιτροπής, πλασιώνονται από παρεμβάσεις υπερτοπικού χαρακτήρα με έμφαση στην αντιμετώπιση ζητημάτων αστικοδημοτικής φύσεως και την προώθηση της διαφορετικότητας. Ειδικότερα επί θεμάτων αρμοδιότητάς μας, το Υπουργείο επεξεργάζεται τις προτάσεις των επιχειρησιακών σχεδίων που υποβλήθηκαν στο εθνικό σημείο επαφής από τις 3 πιλοτικές περιφέρειες της χώρας (Αν. Μακεδονίας-Θράκης, Δυτ. Ελλάδας, Θεσσαλίας) προκειμένου για τη διάγνωση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων ή και παρεμβάσεων στον τομέα της αστικοδημοτικής κατάστασης και της ισότητας των φύλων. Επιπλέον, από το 2012, κατόπιν απόφασης της Διυπουργικής Επιτροπής του άρθρου 64 του ΠΔ 63/2005, ως εθνικό σημείο επαφής για τον συντονισμό και την παρακολούθηση εφαρμογής του νέου πλαισίου στρατηγικής έχει οριστεί το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και μεταβατικά η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Δράσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Ε.Υ.Σ.ΕΚΤ).

Κεφάλαιο Πέμπτο:

Διασφάλιση του Δικαιώματος για την Αποτέφρωση Νεκρών

Μετά από μακροχρόνιες προσπάθειες, θεσμοθετήθηκε, με τις διατάξεις του άρθρου 35 του Ν 3448/2006 (ΦΕΚ Α' 57), η προαιρετική αποτέφρωση νεκρών, ημεδαπών ή αλλοδαπών, των οποίων οι θρησκευτικές πεποιθήσεις επιτρέπουν τη μετά θάνατον αποτέφρωση. Προϋπόθεση για την αποτέφρωση

είναι η προηγούμενη ρητή, χωρίς όρο ή αίρεση, δήλωση του θανόντος για τη σχετική επιθυμία του ή η αντίστοιχη δήλωση των συγγενών του, εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, έως και τον τέταρτο βαθμό, κατά σειρά τάξεως. Αρμόδιος για τη χορήγηση της άδειας αποτέφρωσης είναι ο Δήμος όπου θα λειτουργεί το Κέντρο στο οποίο θα γίνεται η αποτέφρωση. Για την άσκηση του δικαιώματος αυτού προβλέφθηκε η έκδοση:

- Προεδρικού διατάγματος, με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων και Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με το οποίο καθορίζονται οι χώροι δημιουργίας Κέντρων Αποτέφρωσης Νεκρών (μετά από γνώμη των οικείων Δήμων), οι όροι και ο έλεγχος λειτουργίας τους, καθώς και οι ειδικότερες προϋποθέσεις αποτέφρωσης και

- Κοινής απόφασης των ίδιων Υπουργών, με την οποία ρυθμίζονται ειδικότερα σχετικά ζητήματα, καθώς και ζητήματα με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό.

Επιπλέον, με το νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (κυρωτικός Ν 3463/2006, ΦΕΚ Α' 114), απονεμήθηκαν στους πρωτοβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σχετικές με τα θέματα αποτέφρωσης νεκρών αρμοδιότητες, όπως η παροχή γνώμης για τον καθορισμό των χώρων υποδοχής των Κέντρων Αποτέφρωσης Νεκρών, η δημιουργία, συντήρηση και λειτουργία των Κέντρων αυτών και η χορήγηση άδειας αποτέφρωσης νεκρών (άρθρο 75, παρ. Ι περίπτ. β 10 και ΙΙ περίπτ. 8).

Για την εξέταση των θεμάτων που σχετίζονται με την εφαρμογή του νόμου και την εκπόνηση των σχεδίων των σχετικών κανονιστικών πράξεων, συστάθηκαν, με πρωτοβουλία του Υπουργείου μας, ομάδες εργασίας, στις οποίες συμμετείχαν εκπρόσωποι των συναρμοδίων Υπουργείων, καθώς και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένης της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Ζητούμενο ήταν η αξιοποίηση της γνώσης και πείρας που διαθέτουν οι συμμετέχοντες φορείς, λόγω της πολυετούς δραστηριοποίησης ή ενασχόλησής τους με τα συναφή θέματα.

Το ΠΔ, αφού έτυχε ενδελεχούς επεξεργασίας από το Συμβούλιο της Επικρατείας και ενσωματώθηκαν σ' αυτό οι παρατηρήσεις που αναπτύσσονται στο σχετικό πρακτικό επεξεργασίας (Γνωμοδότηση 241/2008), δημοσιεύθηκε ήδη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΠΔ 31/2009 «Προϋποθέσεις καθορισμού των χώρων δημιουργίας Κέντρων Αποτέφρωσης Νεκρών, όροι και έλεγχος της λειτουργίας τους και ειδικότερες προϋποθέσεις για την αποτέφρωση νεκρών» ΦΕΚ 49 Α').

Στο ίδιο ως άνω πλαίσιο, εκδόθηκε και δημοσιεύθηκε η υπ' αριθ. 20232/2010 (ΦΕΚ Β 745 31.5.2010) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής και Υγείας και

Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στην οποία ρυθμίζονται, ως επί το πλείστον, τεχνικού χαρακτήρα ζητήματα, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων κτιριολογικών προδιαγραφών, μηχανολογικού εξοπλισμού και καθορισμού υγειονομικών κανόνων.

Με την έκδοση της απόφασης ολοκληρώνεται το θεσμικό πλαίσιο που αφορά στην αποτέφρωση νεκρών και ικανοποιείται ένα πάγιο και δίκαιο αίτημα σημαντικής μερίδας συμπολιτών μας, σύμφωνα και με το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και τον εν γένει σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σχετική πρωτοβουλία για τη δημιουργία κέντρων αποτέφρωσης έχει ήδη αναληφθεί από μεγάλους δήμους της χώρας.

Κεφάλαιο Έκτο:

Προστασία του Δικαιώματος της Ιδιοκτησίας – Αναγκαστική Απαλλοτρίωση Ακινήτων

Όπως επισημαίνεται και στις εκθέσεις προηγούμενων ετών του Υπουργείου μας, μεταξύ των περιπτώσεων παραβίασης δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών εκ μέρους της Διοίκησης, διαπιστώνεται ότι σημαντικό ποσοστό εξακολουθεί να καταλαμβάνει η μακροχρόνια δέσμευση ιδιωτικών ακινήτων, στο πλαίσιο αναγκαστικών απαλλοτριώσεων τους υπέρ των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι απαλλοτριώσεις αυτές, μετά την κήρυξή τους, διατηρούνται χωρίς να πραγματοποιείται η συντέλεσή τους (με την καταβολή ή παρακατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων της σχετικής αποζημίωσης), επί μακρό χρονικό διάστημα, το οποίο, υπό τις ιδιαίτερες συνθήκες που συντρέχουν σε κάθε περίπτωση, υπερβαίνει τα εύλογα όρια. Η υπέρμετρη χρονικά αυτή δέσμευση ιδιωτικών ακινήτων, στερεί από τον διοικούμενο το δικαίωμα της ελεύθερης διάθεσης του ακινήτου του κατά την πραγματική του αξία και την ελεύθερη οικονομική εκμετάλλευσή του και αποτελεί οικονομικό και νομικό βάρος της ιδιοκτησίας, που είναι αντίθετο προς την συνταγματική προστασία της.

Για το λόγο αυτό, το Υπουργείο Εσωτερικών, κάθε φορά που λαμβάνει σχετική καταγγελία, απευθύνει σαφείς οδηγίες και συστάσεις προς τις αρμόδιες υπηρεσίες των εμπλεκόμενων Ο.Τ.Α. (Δήμων και Περιφερειών) καθώς και στις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για τις από μέρους τους ενδεδειγμένες ενέργειες, με σκοπό την άμεση διευθέτηση της υπόθεσης. Παράλληλα, επισημαίνονται οι πειθαρχικές ή άλλες ευθύνες, σε περίπτωση παράλειψης συμμόρφωσης προς το περιεχόμενο τυχόν εκδοθείσας για τη συγκεκριμένη περίπτωση δικαστικής απόφασης.

Επιπλέον, στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (κυρωτικός νόμος 3463/2006, Φ.Ε.Κ. 114 Α'), τίθε-

νται, σε σχέση με τον προϊσχύσαντα Κώδικα, αυστηρές προϋποθέσεις για τη λήψη και έκδοση, από τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, αποφάσεων κήρυξης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ιδιωτικών ακινήτων, καθιστώντας, μεταξύ άλλων, υποχρεωτική τη βεβαίωση από το αρμόδιο όργανο, του ύψους της απαιτούμενης δαπάνης και τον τρόπο κάλυψής της, με ειδική μνεία του αντίστοιχου φορέα και κωδικού αριθμού εξόδου του οικείου προϋπολογισμού, από την εγγεγραμμένη πίστωση των οποίων πρόκειται να καλυφθεί η δαπάνη. Η βεβαίωση αυτή μνημονεύεται υποχρεωτικά στο προοίμιο της πράξης κήρυξης της απαλλοτρίωσης.

Περαιτέρω, καθώς το πρόβλημα της μακροχρόνιας δέσμευσης των ακινήτων επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο στην αδυναμία εξεύρεσης πόρων εκ μέρους των δήμων για την καταβολή της επιδικασθείσας αποζημίωσης και τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης, με την παρ. 5 του άρθρου 18 του Ν 3870/2010 (ΦΕΚ 138 Α'), θεσπίζεται η δυνατότητα επιβολής ανταποδοτικού τέλους απαλλοτρίωσης, κατόπιν απόφασης του δημοτικού συμβουλίου, αποκλειστικά για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων και την ικανοποίηση κοινωφελών χρήσεων και σκοπών. Τα έσοδα του ανωτέρω τέλους διατίθενται αποκλειστικά για την κάλυψη δαπανών προς αποζημίωση των ιδιοκτητών των απαλλοτριούμενων ακινήτων.

Τέλος, με στόχο την ταχύτερη συντέλεση της απαλλοτρίωσης, τη βελτίωση των διαδικασιών προεκτίμησης και καθορισμού αποζημίωσης και αναγνώρισης δικαιούχων, τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε ο Ν 2882/2001 «Κώδικας Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων» από διατάξεις του Ν 4070/2012 (ΦΕΚ 82/Α').

Κεφάλαιο Έβδομο:

Άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής σε Τοπικό Επίπεδο μέσω Επιχορηγήσεων και Βοηθημάτων

Η Ελληνική Πολιτεία, για την προαγωγή των δικαιωμάτων των ευπαθών κοινωνικά ομάδων του πληθυσμού και στο πλαίσιο ενίσχυσης του κοινωνικού ρόλου των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ της Χώρας, θεσμοθέτησε, με το άρθρο 202 του Ν 3463/2006 (ΦΕΚ Α' 114), τη δυνατότητα υποστήριξης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που, λόγω οικονομικής αδυναμίας, αντιμετωπίζουν το φάσμα του κοινωνικού αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης και οι οποίες δεν έχουν πρόσβαση στα υπάρχοντα δίκτυα κοινωνικών υπηρεσιών, όπως είναι οι άστεγοι, οι μετανάστες, οι ηλικιωμένοι, καθώς επίσης και την υποστήριξη παιδιών που είναι θύματα παράνομης διακίνησης, κακοποίησης, εξάρτησης κ.ά.. Ειδικότερα:

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι δυνατή, η επιχορήγηση συλλόγων μη κερδοσκοπικού χαρα-

κτήρα με πανελλήνια δράση, οι οποίοι έχουν ως σκοπό την παροχή βοήθειας και υποστήριξης, κάθε μορφής, σε παιδιά που είναι, ιδίως, θύματα εξάρτησης, κακοποίησης, παραμέλησης, οικονομικής εκμετάλλευσης και παράνομης διακίνησης, ανεξαρτήτως υπηκοότητας.

Επιπροσθέτως, επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις να χορηγούνται στους οικονομικά αδύνατους κατοίκους και πολύτεκνους είδη διαβίωσης ή περιθάλψεως, κυρίως ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής, με απόφαση του δημοτικού και κοινοτικού συμβουλίου. Με τους ίδιους όρους επιτρέπεται να χορηγούνται χρηματικά βοηθήματα.

Περαιτέρω, πέραν της παρ. 3 του άρθρου 202 του Ν 3463/2006, με την οποία παρασχέθηκε η δυνατότητα μείωσης δημοτικών φόρων ή τελών ως και 50%, ή ακόμη και η πλήρης απαλλαγή από αυτά για άτομα με αναπηρίες, πολύτεκνους και απόρους, όπως η ιδιότητά τους οριοθετείται αντίστοιχα από την κείμενη νομοθεσία, θεσμοθετήθηκε ανάλογου ευεργετικού χαρακτήρα διάταξη (άρθρο 10 παράγραφος 12 του Ν 4071/2012), σύμφωνα με την οποία παρέχεται η δυνατότητα στις Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης να θεσπίζουν ειδικό τιμολόγιο για τις ευπαθείς ομάδες των καταναλωτών με βάση ενιαία και αντικειμενικά κριτήρια.

Κεφάλαιο Όγδοο:

Θέματα Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης

Σε κάθε δήμο της χώρας τηρούνται δημόσια βιβλία, εμπιστευτικού χαρακτήρα, τα οποία ονομάζονται **δημοτολόγια**, στα οποία είναι εγγεγραμμένοι, υποχρεωτικά, όλοι οι δημότες κάθε δήμου ή κοινότητας, κατά οικογενειακή μερίδα. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή κάποιου προσώπου στο δημοτολόγιο Δήμου, είναι η ύπαρξη κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Επίσης, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας Ν 344/1976, στα **ληξιαρχεία** των Δήμων της χώρας συντάσσονται ληξιαρχικές πράξεις, οι οποίες βεβαιώνουν γεγονότα γεννήσεων, γάμων, θανάτων κ.λ.π., που αφορούν Έλληνες πολίτες και αλλοδαπούς υπηκόους. Με βάση τα προαναφερόμενα δεν υφίσταται κανείς περιορισμός ως προς τη χορήγηση του αποσπάσματος ληξιαρχικής πράξης γεννήσεως από τις αρμόδιες, προς τούτο αρχές.

Η σύνταξη όμως των ληξιαρχικών πράξεων που αφορούν Έλληνες, έχει ως απώτερο σκοπό τόσο τη δήλωση των ληξιαρχικών γεγονότων, όσο και τη δημοτολογική τακτοποίηση των ενδιαφερομένων, έτσι ώστε να υπάρχει πλήρης απεικόνιση της νέας τους αστικής και δημοτικής κατάστασης στα δημοτολόγια των Δήμων, η οποία αποτυπώνεται στα αιτούμενα εκ μέρους των δημοτών πιστοποιητικά, **άρα η καταχώριση όλων των ληξιαρχικών γεγονότων είναι υποχρεωτική.**

Όσον αφορά την έκδοση πιστοποιητικών προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης δημοτών σε δημοτολόγια της χώρας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 86 παρ. 1 περίπτωση ζ' του Ν 3463/2006 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων) αυτό είναι αρμοδιότητα του Δημάρχου και χορηγούνται μόνο στον άμεσα ενδιαφερόμενο, διότι περιέχουν στοιχεία της προσωπικής του κατάστασης.

Σύμφωνα όμως με την αριθμ.502/1976 γνωμοδότηση του Ν Σ.Κ., έχει γίνει δεκτό ότι το Δημόσιο και οι δημόσιες εν γένει Αρχές έχουν την υποχρέωση υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 902-903 του Α.Κ., να χορηγούν αντίγραφα στο πλαίσιο υφιστάμενης εκκρεμούς δίκης –είτε μεταξύ του Δημοσίου και τρίτου είτε μεταξύ τρίτων- υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 450-452 του Κ.Πολ.Δ..

Επισημαίνουμε ότι, σε περιπτώσεις που δεν είναι απολύτως εμφανής η θεμελίωση του εννόμου συμφέροντος θα παραπέμπονται οι αιτούντες στον αρμόδιο Εισαγγελέα, προκειμένου να δοθεί ειδική εισαγγελική παραγγελία για την χορήγηση βεβαιώσεων.

Στα πιστοποιητικά αναφέρεται η νομική βάση κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας, ενώ έχει απαλειφθεί από όλα το θρήσκευμα και επίσης σύμφωνα με την αρ.9/2002/29-2-2002 απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, κατά την χορήγηση πιστοποιητικών οικογενειακής κατάστασης, από οικογενειακές μερίδες στις οποίες φαίνεται ότι ο σύζυγος είχε τελέσει και προηγούμενους γάμους, από τους οποίους όμως δεν είχαν αποκτηθεί τέκνα, οι αρμόδιοι υπάλληλοι για την έκδοση των πιστοποιητικών αυτών, πρέπει να ζητούν από τους ενδιαφερόμενους να προσδιορίζουν στην αίτησή τους, τον σκοπό για τον οποίο χορηγείται το εν λόγω πιστοποιητικό και αναλόγως του σκοπού αυτού να συμπεριλαμβάνονται ή μη σε αυτό τις πρώην συζύγους.

Ειδικότερα, εάν το πιστοποιητικό αυτό πρόκειται να χρησιμοποιηθεί για μεταδημότευση ή για την έκδοση άδειας γάμου, πρέπει υποχρεωτικά να συμπεριλαμβάνει και τα στοιχεία των πρώην συζύγων. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις η αναγραφή των συζύγων από προηγούμενους γάμους με τις οποίες δεν έχουν αποκτηθεί τέκνα πρέπει στο εξής να παραλείπεται.

Κεφάλαιο Ένατο:

Θέματα Ισότητας των Φύλων

Εθνική νομοθεσία και διεθνείς υποχρεώσεις

Η ένταξη της ισότητας των φύλων σε όλες τις δημόσιες πολιτικές αποτελεί βασικό στόχο και ολοκληρωμένη στρατηγική για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, και συνιστά αφενός στρατηγικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1996 και αφετέρου, κε-

ντρικό πυλώνα των δράσεων που σχεδιάζει και υλοποιεί η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ). Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στη χάραξη, εφαρμογή και αξιολόγηση πολιτικών ισότητας, έτσι ώστε και τα δύο φύλα να επωφελούνται ισότιμα από όλες τις πολιτικές και δράσεις, σε όλα τα επίπεδα και στάδια της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής.

Στην Ελλάδα, μια σειρά από νομοθετικές ρυθμίσεις σε πολλά επίπεδα έχουν ήδη διαμορφώσει ένα θεσμικό πλαίσιο για την *de jure* τήρηση της αρχής της ισότητας των φύλων και της μη διάκρισης στη βάση του φύλου σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής των πολιτών. Τα πεδία εφαρμογής της νομοθεσίας διευρύνθηκαν τα τελευταία χρόνια, έτσι ώστε να καλυφθούν οι νέες ανάγκες που προέκυψαν από τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας, την οικογένεια και γενικότερα στην κοινωνία, με δεδομένο ότι η ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου της ισότητας των φύλων αποτελεί σημαντικό εργαλείο πολιτικής για την προάσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών. Η επικύρωση άλλωστε με νόμο της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών από την Ελλάδα από το 1983 (Ν 1342/1983) δηλώνει και τη βούληση της ελληνικής Πολιτείας να αναλάβει πρωτοβουλίες και μέτρα για την προώθηση της εφαρμογής της ισότητας των φύλων. Η Σύμβαση υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με σκοπό τη λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων και νομοθετικών διατάξεων, προκειμένου να εξασφαλισθεί η άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα σε βάση ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα. Βασική υποχρέωση της χώρας μας αποτελεί η υποβολή Περιοδικής Έκθεσης για την εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών προς την αρμόδια Επιτροπή CEDAW του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Η 7^η Περιοδική Έκθεση που εκπονήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ), αφορά την τετραετία 2005-2008, υποβλήθηκε στην Επιτροπή CEDAW τον Δεκέμβριο του 2010 και θα εξεταστεί στις 19-2-2013 στην έδρα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη Γενεύη.

1. Συνταγματική Κατοχύρωση της Ισότητας

Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών αποτελεί θεμελιώδη αρχή του Συντάγματος. Ειδικότερα στο **άρθρο 4 παρ. 2** του Συντάγματος ορίζεται ότι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις, ενώ στο **άρθρο 5** καθιερώνεται η αρχή της μη διάκρισης όλων των προσώπων, τα οποία βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια. Με την αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001 διευρύνθηκε η ουσιαστική ισότητα των φύλων, αφού με τη διάταξη του **άρ-**

θρου 116 παρ.2 του Συντάγματος καταργήθηκαν οι αποκλίσεις από την αρχή της ισότητας των φύλων και θεσπίστηκε μέριμνα της Πολιτείας να λαμβάνει ειδικά θετικά μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών.

2. Νομοθεσία για τη Βία Κατά των Γυναικών και την Εμπορία και Παράνομη Διακίνηση Ανθρώπων (Trafficking)

Η ψήφιση του **Ν 3500/2006 για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας** (ΦΕΚ 232/Α' /24-10-2006) έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και καλύπτει ένα σημαντικό νομικό κενό, συμβάλλοντας στην πρόληψη και καταπολέμηση ενός κοινωνικού φαινομένου που παρουσιάζει ανησυχητικές διαστάσεις στην εποχή μας, πλήττοντας κυρίως γυναίκες και ανήλικα παιδιά. Οι διατάξεις του εισάγουν τέσσερις (4) κρίσιμες μεταρρυθμιστικές τομές:

α) Αντιμετωπίζεται πλέον ως έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας ο εξαναγκασμός σε συνουσία χωρίς την ελεύθερη βούληση και των δύο (2) συζύγων.

β) Απαγορεύεται ρητά η σωματική βία σε βάρος ανηλίκων ως μέσο σωφρονισμού στο πλαίσιο της ανατροφής τους.

γ) Όλο το πλέγμα των μέτρων εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις σταθερής συμβίωσης μεταξύ άνδρα και γυναίκα χωρίς γάμο, και

δ) Καθιερώνεται ο θεσμός της δικαστικής διαμεσολάβησης για εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας πλημμεληματικού χαρακτήρα. Δράστης και θύμα καλούνται ενώπιον του/της αρμόδιου/-ας εισαγγελέα/-ως ή του δικαστηρίου, προκειμένου να καταβληθούν όλες οι δυνατές προσπάθειες για την αποκατάσταση της αρμονικής συμβίωσης.

Με τον **Ν 3625/2007 «Κύρωση, εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία»** (ΦΕΚ 290/Α' /24-12-2007) κυρώθηκε και έχει ισχύ το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του παιδιού (κυρωτικός νόμος 2101/1992, ΦΕΚ 192/Α') σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία, που υιοθετήθηκε με το ψήφισμα 54/263 (25 Μαΐου 2000) της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Ο νόμος αυτός ενισχύει το πλαίσιο για την αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, της σωματεμπορίας ή της ασέλγειας με ανήλικο έναντι αμοιβής, διενέργειας ταξιδιών με σκοπό την τέλεση συνουσίας ή άλλων ασελγών πράξεων σε βάρος ανηλίκου ή πορνογραφίας ανηλίκου. Οι διατάξεις του έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πρόληψη και την καταστολή των παραπάνω αξι-

οποίων πράξεων, οι οποίες στρέφονται κατά ανηλίκων προσώπων που στη μεγάλη τους πλειοψηφία είναι ανήλικες γυναίκες (κορίτσια). Τροποποιούνται σχετικές διατάξεις και εισάγονται προσθήκες στο Ποινικό Κώδικα για την πρόληψη και τον κολασμό αυτών των αξιοποιώνων πράξεων με αυστηρότατες ποινές. Ρυθμίζονται, επίσης, περιπτώσεις για την προστασία της ιδιωτικής ζωής των ανηλίκων θυμάτων, εισάγονται νέες διαδικασίες για την ικανοποιητικότερη δικαστική προστασία αυτών και επεκτείνεται σε όλα τα ανήλικα θύματα των πράξεων αυτών ο θεσμός της δωρεάν νομικής βοήθειας και του αυτεπάγγελτου διορισμού δικηγόρου.

Ο Νόμος 3875/2010 «Κύρωση και εφαρμογή σύμβασης Ηνωμένων Εθνών κατά διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και των 3 πρωτοκόλλων αυτής και συναφείς διατάξεις (trafficking)», αφορά στην κύρωση του Πρωτόκολλου για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης Προσώπων, Ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών, του Πρωτόκολλου κατά της Λαθραίας Διακίνησης Μεταναστών από τη Γη, τη Θάλασσα και τον Αέρα, και του Πρωτόκολλου κατά της παράνομης κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων, τμημάτων και συστατικών τους και πυρομαχικών. Με τον συγκεκριμένο νόμο τροποποιήθηκαν διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και των προηγούμενων νομοθετημάτων περί σωματεμπορίας (ν. 3064/2002, ΠΔ 233/2003, Ν 3386/2005), ενώ συμπληρώνεται ουσιαστικά το ισχύον νομικό πλαίσιο κατά της εμπορίας ανθρώπων σε έναν τομέα που υστερούσε, αυτόν της προστασίας των θυμάτων.

Με τον **Νόμο 3386/2005 «Είσοδος, Διαμονή και Κοινωνική Ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια»** προβλέφθηκε στα άρθρα 46-52 η χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων, ενώ σύμφωνα με το άρθρο 42 του Ν 3907/2011, ο οποίος τροποποίησε τον σχετικό Ν 3386/2005, οι γυναίκες μετανάστριες - θύματα ενδοοικογενειακής βίας μπορούν να παίρνουν άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (σημειώνεται, ότι δεν τους παρέχει άδεια εργασίας).

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι καταργήθηκε η υποχρέωση καταβολής του παράβολου για μήνυση από τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Ειδικότερα, στο **άρθρο 28 παρ. 2 του Ν 4055/2012 «Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής»,** ορίζεται σαφώς πλέον, ότι εξαιρούνται της ανωτέρω υποχρέωσης τα άτομα, που βάσει του άρθρου 1 του Ν 3226/2004, ορίζονται ως δικαιούχοι νομικής βοήθειας και υποβάλλουν μήνυση για τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων θεωρεί ουσιαστική την αναμόρφωση της δι-

αδικασίας, που πλέον συνδράμει στην καταπολέμηση του φαινομένου της βίας. Με την υιοθέτηση του ανωτέρω μέτρου, δεν θα αποθαρρύνονται, στη πράξη, οι πολίτες, κυρίως οι γυναίκες, να προβαίνουν στις προβλεπόμενες, νόμιμες ενέργειες, επιδιώκοντας την αποκατάσταση της ζημίας, που έχουν υποστεί.

Τέλος, η χώρα μας έχει ήδη υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την πρόληψη και εξάλειψη της βίας σε βάρος των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας. Με πρωτοβουλία της ΓΓΠΦ, η οποία είναι ο αρμόδιος κυβερνητικός φορέας για την ανάπτυξη πολιτικών και δράσεων για τη πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, το πλήρες κείμενο της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει μεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα από τη Μεταφραστική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών και έχει ήδη αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας μας. Στην παρούσα φάση, η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, σε συνεργασία με την Ειδική Νομική Υπηρεσία-Γραφείο Διεθνών Συμβάσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, έχει ήδη δρομολογήσει τη διαδικασία κύρωσης της Σύμβασης από το Ελληνικό Κοινοβούλιο, η οποία προϋποθέτει τη σύνταξη Αιτιολογικής και Ειδικής Έκθεσης.

3. Νομοθεσία για την Απασχόληση, τη Συμφιλίωση Ιδιωτικής/Οικογενειακής και Επαγγελματικής ζωής, την Κοινωνική Ασφάλιση και την Πρόσβαση σε Αγαθά και Υπηρεσίες

Ενδεικτικά αναφέρουμε τις εξής νομοθετικές ρυθμίσεις, που ενσωματώνουν αντίστοιχα κοινοτικές οδηγίες:

Ο Νόμος 4097/2012 «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών κατά την άσκηση αυτοτελούς επαγγελματικής δραστηριότητας» έχει σκοπό την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2010/41 /ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 2010, (L.180/15.7.2010), προκειμένου να εξασφαλισθεί η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτοτελή επαγγελματική απασχόληση ή συμβάλλουν στην άσκηση τέτοιας απασχόλησης.

Ο Νόμος 3896/2010 «Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006 και άλλες συναφείς διατάξεις» τροποποιεί και αντικαθιστά το μέχρι σήμερα ισχύοντα Νόμο 3488/2006 «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση

ση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας», ρυθμίζοντας θέματα σχετικά με:

- την ισότητα των αμοιβών μεταξύ γυναικών και ανδρών,
- την ίση μεταχείριση στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης,
- την ίση μεταχείριση σε σχέση με την πρόσβαση στην απασχόληση στην επαγγελματική εξέλιξη και κατάρτιση και τους όρους εργασίας,
- μέτρα του εθνικού νομοθέτη για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης.

Επίσης, σύμφωνα με τον νέο νόμο, όταν ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, επιλαμβάνεται πλέον υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων, δικαστικών ή εισαγγελικών αρχών, έως τη διεξαγωγή της πρώτης συζήτησης στο ακροατήριο ή την άσκηση ποινικής δίωξης ή έως ότου το αρμόδιο δικαστήριο ή η αρμόδια δικαστική αρχή αποφανθεί επί αιτήσεως παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας.

Με τον **N 3769/2009** ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2004/113/ΕΚ για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών. Με την ανωτέρω Οδηγία η Ευρωπαϊκή Κοινότητα προάγει την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών και σε άλλες δραστηριότητες πέραν του τομέα της απασχόλησης και των επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Ο νόμος αυτός αφορά στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες τόσο στο δημόσιο, στον ευρύτερο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Με τις ρυθμίσεις του Νόμου αυτού εισάγεται η απαγόρευση άμεσης ή έμμεσης διάκρισης λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης και της λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης των γυναικών λόγω εγκυμοσύνης και μητρότητας. Διάκριση λόγω φύλου συνιστά και η παρενόχληση και η σεξουαλική παρενόχληση, οι οποίες επίσης απαγορεύονται. Διάκριση, επίσης, θεωρείται κατά την έννοια του νόμου και η ενθάρρυνση για την άσκηση άμεσων και έμμεσων διακρίσεων λόγω φύλου. Η διαφορετική μεταχείριση δεν αποκλείεται, εντούτοις, εάν η παροχή αγαθών και υπηρεσιών αποκλειστικά ή πρωτίστως σε άτομα του ενός φύλου αιτιολογείται από θεμιτό σκοπό τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας. Οι διατάξεις του νόμου τυγχάνουν εφαρμογής τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, καταλαμβάνοντας ενδεικτικά τις τραπεζικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, την

ιδιωτική ασφάλιση, τις μεταφορές, τις εμπορικές δραστηριότητες, την πρόσβαση σε χώρους όπου επιτρέπεται η είσοδος στο κοινό, τις υπηρεσίες υγείας κ.λπ. Ρητώς εξαιρούνται οι συναλλαγές που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του ιδιωτικού και οικογενειακού βίου, καθώς και οι τομείς της εκπαίδευσης, των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και της διαφήμισης.

Άξονες πολιτικής της ΓΓΙΦ για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ) αποτελεί τον αρμόδιο κυβερνητικό φορέα για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών. Στρατηγικός στόχος της είναι η προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή. Λαμβάνοντας υπόψη την αναγκαιότητα της ενίσχυσης της θέσης των γυναικών σε όλους τους τομείς της σύγχρονης ζωής, η ΓΓΙΦ επαναπροσδιόρισε τους άξονες πολιτικής της, οι οποίοι διαμορφώθηκαν ως εξής:

1. Ισότητα συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας

Περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

1.1. Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Θέσης των Εργαζομένων, Αυτοαπασχολούμενων Γυναικών

Το Έργο απευθύνεται σε Φορείς ή ενώσεις ή συμπράξεις φορέων του δημοσίου τομέα ή του ιδιωτικού τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, όπως κλαδικοί φορείς, επιμελητήρια, εκπαιδευτικά ιδρύματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, που σύμφωνα με το καταστατικό σύστασής τους, έχουν ως σκοπό τον σχεδιασμό ή/και οργάνωση ή/και υλοποίηση δράσεων συμβουλευτικής, mentoring, κατάρτισης, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων, καθώς και τη δυνατότητα εκτέλεσης αυτών των προγραμμάτων με ίδια μέσα, για την υποβολή προτάσεων έργων (πράξεων). Αποσκοπεί στην αναβάθμιση/συγκράτηση της εργασιακής θέσης των γυναικών μέσω παροχής εξατομικευμένης πληροφόρησης, συμβουλευτικής, κατάρτισης, mentoring, στήριξης, προώθησης της προσαρμοστικότητας και της επαγγελματικής εξέλιξης των ωφελούμενων γυναικών. Ομάδα στόχος είναι εργαζόμενες γυναίκες, ιδιαίτερα οι απασχολούμενες σε επισφαλείς θέσεις εργασίας (πχ συμβάσεις ορισμένου χρόνου, εκ περιτροπής απασχόληση, μερική απασχόληση κλπ), προκειμένου να βελτιώσουν την επαγγελματική τους θέση, και αυτοαπασχολούμενες γυναίκες με σκοπό να ενισχύσουν τις προοπτικές επαγγελματικής εξέλιξης και παραμονής στην αγορά εργασίας μέσω ανάληψης επιχειρηματικής πρωτοβουλίας.

Για το συγκεκριμένο Έργο έχουν εκχωρηθεί από το Υπουργείο Εργασίας προς τη ΓΓΙΦ οι αναγκαίοι πόροι για την υλοποίησή του, συνολικού ύψους 9.780.000 €. Εκτίμηση Ολοκλήρωσης του έργου: 31/12/2015.

1.2. Πρωτόκολλο Συνεργασίας και Ανάπτυξη δράσεων με το Δίκτυο Επιχειρήσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Το Έργο βρίσκεται σε διαδικασία διαβούλευσης και αξιολόγησης. Συνεπώς τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα που παρουσιάζονται κατωτέρω είναι ενδεικτικά και δύνανται να τροποποιηθούν:

1. Ανανέωση Πρωτοκόλλου Συνεργασίας ΓΓΙΦ-Δίκτυο ΕΚΕ
 2. Χάρτα υπέρ της Ισότητας των Φύλων που θα υπογράφεται από τις επιχειρήσεις
 3. Σήμα Ποιότητας για τις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τις δεσμεύσεις τους
 4. Προγράμματα εκπαίδευσης σε στελέχη επιχειρήσεων (Managers και HR Managers) για την εφαρμογή διεθνών προτύπων ισότητας
 5. Δράσεις ενημέρωσης με εξειδικευμένα μέσα
 6. Δημιουργία δεικτών για την μέτρηση της ωριμότητας των επιχειρήσεων να ενσωματώσουν γυναίκες στην ιεραρχία τους
 7. Οργάνωση εργαστηρίων για την προώθηση γυναικών σε τεχνικά επαγγέλματα.
- Το Έργο αναμένεται να ξεκινήσει εντός του 2013 με ημερομηνία ολοκλήρωσης 31/12/2015

2. Συμμετοχή των γυναικών σε δραστηριότητες της υπαίθρου με στόχο την τοπική ανάπτυξη

Οι γυναίκες της υπαίθρου αποτελούν έναν ισχυρό παράγοντα κοινωνικής συνοχής και ένα σημαντικό, αλλά αναξιοποίητο δυναμικό και «αν τους δοθεί η ευκαιρία» μπορούν να συμβάλουν με την εργασία τους στην ανασυγκρότηση – ανάπτυξη της υπαίθρου, στη βελτίωση της οικονομικής θέσης των αγροτικών πληθυσμών, στη διατήρηση και προβολή της πολιτισμικής κληρονομιάς και στην αναστροφή της τάσης εγκατάλειψης των εστιών τους. Με δεδομένο λοιπόν ότι οι γυναίκες είναι εκείνες που πλήττονται περισσότερο από την οικονομική κρίση και ότι η ανάπτυξη συνεταιριστικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μπορεί και πρέπει να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης του οικογενειακού εισοδήματος, της τοπικής οικονομίας και της κοινωνικής συνοχής, η ΓΓΙΦ έχει ήδη ξεκινήσει επικοινωνία με μέλη γυναικείων συνεταιρισμών της χώρας διερευνώντας τη δυνατότητα και διαθεσιμότητα συνεργασίας και δικτύωσης.

3. Πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών

Περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

3.1. Δημιουργία 14 Συμβουλευτικών Κέντρων της ΓΓΙΦ στην έδρα κάθε Περιφέρειας και στον Πειραιά

Στο πλαίσιο της Κατηγορίας Πράξης 3.2.3. «Ενίσχυση των δράσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης προς όφελος των γυναικών και την καταπολέμηση της βίας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013», έχουν αναληφθεί παρεμβάσεις περιφερειακής εμβέλειας που αφορούν στην ανάπτυξη από τη ΓΓΙΦ Κέντρων Συμβουλευτικής Υποστήριξης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών σε περιφερειακό επίπεδο και εντάσσονται στο πλαίσιο εφαρμογής της πολιτικής για την αντιμετώπιση της βίας και την υποστήριξη των γυναικών που υποφέρουν ή απειλούνται από αυτή. Τα Συμβουλευτικά αυτά Κέντρα συνιστούν υπηρεσίες πρώτης γραμμής, τα οποία καλύπτουν την ανάγκη παροχής υπηρεσιών άμεσης αρωγής προς τις γυναίκες – θύματα έμφυλης βίας, αλλά και υλοποίησης δράσεων πρόληψης και ευαισθητοποίησης κρίσιμης σημασίας για την ανάδειξη του ζητήματος της έμφυλης βίας όλων των μορφών σε τοπικό επίπεδο. Οι κατηγορίες δράσεων και υπηρεσιών υποστήριξης που παρέχονται από τα Συμβουλευτικά Κέντρα περιλαμβάνουν:

- Δράσεις για την αντιμετώπιση – καταπολέμηση της βίας και την υποστήριξη και αρωγή των γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας (ψυχοκοινωνική στήριξη και νομική συμβουλευτική).
- Δράσεις ευαισθητοποίησης των τοπικών κοινωνιών.
- Παροχή, σε συνεργασία με δικηγορικούς Συλλόγους, νομικών υπηρεσιών (legal aid) σε γυναίκες – θύματα βίας.
- Συμβουλευτική σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας (Συμβουλευτικό Κέντρο Αθήνας).

Στην παρούσα φάση λειτουργούν το Συμβουλευτικό Κέντρο της Αθήνας στο Σύνταγμα και στα Εξάρχεια (Πολύκεντρο), τα Συμβουλευτικά Κέντρα στην Πάτρα, στο Ηράκλειο, στη Λαμία, στην Τρίπολη, στην Κομοτηνή και στη Λάρισα. Σε εξέλιξη βρίσκονται οι διαδικασίες έναρξης λειτουργίας των υπόλοιπων Συμβουλευτικών Κέντρων της περιφέρειας (Θεσσαλονίκης, Ερμούπολης, Κοζάνης, Κέρκυρας, Ιωαννίνων και Μυτιλήνης) και του Πειραιά. Η ανάπτυξη Συμβουλευτικών Κέντρων σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας δίνει τη δυνατότητα να υποστηριχθεί μεγαλύτερος αριθμός γυναικών, καθώς και γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, όπως οι εξαρτημένες από

ουσίες, οι μετανάστριες, οι γυναίκες με αναπηρία, οι άστεγες, οι ρομά κλπ.

Στο πλαίσιο της λειτουργίας των Συμβουλευτικών Κέντρων, έχουν ήδη γίνει προγραμματικές συμφωνίες με τους δικηγορικούς συλλόγους των πόλεων που αυτά λειτουργούν, για την παροχή νομικής βοήθειας σε θύματα βίας.

Το Έργο αυτό, συνολικού προϋπολογισμού 5.000.000 Ευρώ, αναμένεται να ολοκληρωθεί την 31^η Δεκεμβρίου 2015.

3.2 Δημιουργία συμβουλευτικών κέντρων και ξενώνων σε συνεργασία με τους Δήμους.

Η ΓΓΙΦ κατόπιν πρόσκλησης υποβολής προτάσεων προς ενδιαφερόμενους Δήμους και την ΕΕΤΑΑ ΑΕ προχωρεί στην δημιουργία και πιλοτική λειτουργία 19 Ξενώνων Φιλοξενίας από τους Δήμους ή τους εποπτευόμενους φορείς αυτών (ΝΠΔΔ, Κοινωνικές Επιχειρήσεις αυτών), κατόπιν Προγραμματικής Σύμβασης, αλλά και στην δημιουργία 25 Κέντρων Συμβουλευτικής Υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας.

Οι Ξενώνες Φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών αφορούν στους Δήμους: Ηρακλείου Κρήτης, Ιωαννίνων, Κέρκυρας, Κομοτηνής, Λαρισαίων, Λέσβου, Πατρέων, Τρίπολης, Αθηναίων, Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Κοζάνης, Λαμιών, Ρόδου, Αγρινίου, Βόλου, Χανίων, Αχαρνών, Ευόσμου. Τα Κέντρα Συμβουλευτικής Υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας αφορούν στους Δήμους: Αλεξανδρούπολης, Άρτας, Ζακύνθου, Καβάλας, Καλαμάτας, Κεφαλονιάς, Κορινθίων, Πρεβέζης, Πύργου, Ρεθύμνης, Τρικκαίων, Χίου, Βέροιας, Σερρών, Κατερίνης, Φλώρινας, Καστοριάς.

Ο συνολικός προϋπολογισμός των Έργων είναι (8 έργα): 21.285.000€ και η εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσής τους είναι η 31^η Δεκεμβρίου 2015.

3.3. Λειτουργία τηλεφωνικής και ηλεκτρονικής γραμμής υποστήριξης (SOS) της ΓΓΙΦ, επιμόρφωση στελεχών της Γραμμής SOS, των Συμβουλευτικών Κέντρων ΓΓΙΦ και των Συμβουλευτικών κέντρων και ξενώνων των Δήμων από το ΑΠΘ

Συνεχίζεται η λειτουργία της τηλεφωνικής γραμμής SOS 15900 για την άμεση συμβουλευτική υποστήριξη γυναικών θυμάτων βίας. Είναι πανελλαδικής εμβέλειας και λειτουργεί 365 ημέρες τον χρόνο σε 24ωρη βάση, με χρέωση μιας αστικής μονάδας ενώ προσφέρει τις υπηρεσίες της στα ελληνικά και αγγλικά. Στους πρώτους 18 μήνες λειτουργίας της (από 11/3/2011 έως 11/9/2012), η γραμμή δέχθηκε 7676 κλήσεις και 53 ηλεκτρονικά μηνύματα.

Σε φάση υλοποίησης βρίσκεται το έργο με τίτλο «Επιμόρφωση στελεχών», συνολικού προϋπολογισμού

186.600,00€, το οποίο αφορά στην επιμόρφωση στελεχών που εργάζονται στο πλαίσιο της τηλεφωνικής γραμμής υποστήριξης SOS εθνικής εμβέλειας, των 14 συμβουλευτικών κέντρων της ΓΓΙΦ, καθώς και των ξενώνων και συμβουλευτικών κέντρων που θα δημιουργηθούν από την τοπική αυτοδιοίκηση ή άλλους φορείς, καθώς και δικηγόρων των δικηγορικών συλλόγων της χώρας. Κύριος στόχος είναι η ενδυνάμωση, ανάπτυξη και προσαρμογή των επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων των στελεχών στα θέματα πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.

Έχει επίσης προβλεφθεί η συγκρότηση επιστημονικής επιτροπής για την παρακολούθηση των υλοποιούμενων δράσεων. Γενικά η Πράξη, συνολικού προϋπολογισμού 1.639.000€, αφορά στην υλοποίηση οριζόντιων παρεμβάσεων εθνικής εμβέλειας, με στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών στο πλαίσιο της Κατηγορίας Πράξης 3.2.3. «Ενίσχυση των δράσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης προς όφελος των γυναικών και την καταπολέμηση της βίας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013».

Η Επιστημονική Επιτροπή που έχει ήδη συσταθεί αποτελείται από στελέχη της ΓΓΙΦ καθώς και από ειδικούς/-ές επιστήμονες, εμπειρογνώμονες, πανεπιστημιακούς/-ές σε θέματα φύλου και ισότητας, με εμπειρία σε συναφείς δράσεις και θα υποστηρίζεται από εξειδικευμένα στελέχη σε συναφή θέματα. Στο πλαίσιο της λειτουργίας της έχουν παραχθεί Οδηγοί και Εκπαιδευτικό υλικό σε έντυπη & ηλεκτρονική μορφή. Ενδεικτικά αναφέρονται: Οδηγός Συμβουλευτικής, Κανονισμός λειτουργίας γραμμής SOS και Συμβουλευτικών Κέντρων, Κώδικας Δεοντολογίας τηλεφωνικής γραμμής SOS και Συμβουλευτικών Κέντρων, Εκπαιδευτικό πακέτο επιμόρφωσης στελεχών (γραμμής SOS, Συμβουλευτικών Κέντρων, λοιπών δομών και δικηγόρων), Πρωτόκολλα συνεργασίας (π.χ. με αστυνομία, δικαστικό σώμα κ.λπ.), οδηγό δικτύωσης. Ως εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης του Έργου έχει οριστεί η 31^η Δεκεμβρίου 2015.

Επιπλέον έχει προγραμματιστεί και είναι σε εξέλιξη η καμπάνια-εκστρατεία πρόληψης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης με διακριτές δράσεις για τις διάφορες μορφές βίας λόγω φύλου (ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική παρενόχληση, trafficking). Στο πλαίσιο αυτής της εκστρατείας αξιοποιούνται μια σειρά μέσων, όπως συνέδρια, ημερίδες, φόρουμ, παραγωγή και διάχυση έντυπου, ηλεκτρονικού και οπτικοακουστικού υλικού (καταχωρίσεις σε εφημερίδες και περιοδικά, αφίσες, σελιδοδείκτες, μπροσούρες, φυλλάδια, αυτοκόλλητα, ημερολόγια, φάκελοι με στατιστικά στοιχεία για τη βία κατά των γυναικών, ραδιοφωνική και τηλεοπτική καμπάνια (σποτ κλπ), βίντεο, φω-

τογραφίες, ανακοινώσεις, δελτία τύπου, δημιουργία blogs, banner σε ιστοσελίδες κ.λπ.). Ορισμένες κατηγορίες υλικού παράγονται και σε ξένες γλώσσες που ομιλούν μεγάλες ομάδες μεταναστών. Η εκστρατεία υλοποιείται από Ανάδοχο διαφημιστική εταιρεία που επιλέχθηκε στο πλαίσιο διενέργειας Ανοικτού Δημόσιου Διαγωνισμού για το Έργο με τίτλο: «Υλοποίηση ολοκληρωμένης δέσμης συντονισμένων παρεμβάσεων πρόληψης και ευαισθητοποίησης» με προϋπολογισμό 543,000 Ευρώ. Ως εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης του Έργου έχει οριστεί η 31^η Δεκεμβρίου 2015.

3.4 Αναβάθμιση ξενώνων φιλοξενίας

Το Έργο για τη διαμόρφωση- αναβάθμιση και λειτουργία δύο ξενώνων φιλοξενίας του ΕΚΚΑ στο Ίλιον και στη Θεσ/κη, συνολικού προϋπολογισμού 1.000.000 ευρώ, με την πρόσθετη πιλοτική εφαρμογή δράσεων για τις γυναίκες – θύματα βίας και τα παιδιά τους (εκμάθηση γλώσσας, δημιουργική απασχόληση κλπ.) υλοποιείται στη βάση Προγραμματικής Συμφωνίας μεταξύ της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων και του Δικαιούχου (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης), στην οποία καθορίστηκαν τα βασικά σημεία του πλαισίου λειτουργίας του (συμμετοχή στην Επιτροπή Παρακολούθησης των Ξενώνων, κοινός κανονισμός λειτουργίας και οδηγός συμβουλευτικής, σύνδεση με την ηλεκτρονική βάση δεδομένων της ΓΓΙΦ κλπ.).

Ως αναβάθμιση της υφιστάμενης δομής / υπηρεσίας νοείται:

- Η αύξηση της δυναμικότητας της υφιστάμενης δομής (20 θέσεις γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους)
- Η παροχή νέων υπηρεσιών τις οποίες η υφιστάμενη δομή δεν παρείχε μέχρι τώρα.
- Η παροχή ήδη προσφερόμενων υπηρεσιών με χρήση νέων και καινοτόμων μεθόδων.

Ενδεικτικά αναφέρονται η πρόσβαση ΑΜΕΑ, θύρες ασφαλείας, σύστημα πυρόσβεσης/ πυρασφάλειας και κτιριακή υποδομή που περιλαμβάνει: χώρο συνεδριάσεων, γραφεία-αρχείο, χώρο διοίκησης – διοικητικών στελεχών, χώρο αρχειοθέτησης υλικού, χώρο υποδοχής, κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο με πίνακα ανάρτησης πληροφοριακού υλικού, χώρο ατομικής συμβουλευτικής, τραπεζαρία –καθιστικό, χώρο εστίασης & ψυχαγωγίας, χώρο εκδηλώσεων και φιλοξενίας παιδιών, κουζίνα και βοηθητικούς χώρους, αποθήκη, υπνοδωμάτια με ανεξάρτητη τουαλέτα-μπάνιο, δωμάτια φιλοξενίας, τουαλέτες προσωπικού-επισκεπτών, WC.

Ο εξοπλισμός ενός Ξενώνα περιλαμβάνει:

- Επαρκή υλικοτεχνικό εξοπλισμό για τις ανάγκες του απασχολούμενου προσωπικού (γραφεία, βιβλιοθήκες, καθίσματα εργασίας και επισκεπτών, Η/Υ

και σχετικό εξοπλισμό, εξοπλισμό τηλεπικοινωνιών, σύνδεση με το διαδίκτυο).

- Επαρκή ξενοδοχειακό εξοπλισμό για την φιλοξενία των γυναικών – θυμάτων βίας και των παιδιών τους.
- Συστήματα Ασφαλείας, συναγερμού και άμεσης σύνδεσης με την Ελληνική Αστυνομία.

Η στελέχωση που απαιτείται για την παροχή των προαναφερόμενων υπηρεσιών από τον Ξενώνα αναφέρεται στην απασχόληση τουλάχιστον πέντε (5) στελεχών, τα προσόντα των οποίων περιλαμβάνουν τις ακόλουθες ειδικότητες:

- Διοικητικό στέλεχος – διαχειριστή/ίστρια (κατά προτίμηση με ειδικευση στην κοινωνική διοίκηση).
- Ψυχολόγο με εμπειρία / εξειδίκευση σε θέματα βίας ή με επιμόρφωση σε θέματα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και συμβουλευτικής γυναικών / γυναικών θυμάτων βίας.
- Κοινωνική/ό Λειτουργό ή Κοινωνιολόγο με εμπειρία/ εξειδίκευση σε θέματα βίας ή/και ψυχοκοινωνικής στήριξης ή συμβουλευτικής γυναικών / γυναικών θυμάτων βίας, ή με επιμόρφωση σε θέματα υποστήριξης ή/και συμβουλευτικής γυναικών θυμάτων βίας.
- Ψυχολόγο με ειδικευση ή/και εμπειρία στην Παιδοψυχολογία ή παιδαγωγό.
- Γενικό Βοηθητικό Προσωπικό.

Ως εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης του Έργου έχει οριστεί η 31^η Δεκεμβρίου 2015.

3.5 Πρωτόκολλο Συνεργασίας με την Ελληνική Αστυνομία

Η ΓΓΙΦ επιδιώκει τη θεσμοθέτηση της συνεργασίας και τη διάχυση του Πρωτοκόλλου Συνεργασίας στις αστυνομικές υπηρεσίες, προκειμένου να συνδράμει την Ελληνική Αστυνομία στον ορθότερο και αποτελεσματικότερο χειρισμό περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας και βιασμού. Για το λόγο αυτό έχει ήδη αρχίσει η διαδικασία επικαιροποίησης του Πρωτοκόλλου Συνεργασίας που έχει εκπονήσει η ΓΓΙΦ και εν συνεχεία θα γίνει πρόταση συνεργασίας και από κοινού επεξεργασία του από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη και την Ελληνική Αστυνομία. Ο στόχος είναι να υπογραφεί το επικαιροποιημένο Πρωτόκολλο Συνεργασίας μέχρι την 1/4/2013.

4. Στήριξη της οικογένειας

Περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

4.1. Προετοιμασία νομοθετικής πρότασης- παρέμβασης για την προστασία των μονογονεϊκών οικογενειών.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μονογονεϊκές οικογένε-

νειες αντιμετωπίζουν μεγάλες πιέσεις στο οικογενειακό, εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον καθώς και το γεγονός ότι οι γυναίκες αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των αρχηγών μονογονεϊκών οικογενειών στην Ευρώπη και στην Ελλάδα (91%), η ΓΓΙΦ ανέλαβε μία σειρά δράσεων οι οποίες επικεντρώνονται στην προσπάθεια βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου και στη διεύρυνση των διευκολύνσεων στο χώρο εργασίας, των υπηρεσιών υγείας και της κοινωνικής πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό η ΓΓΙΦ συγκεντρώνει και αξιολογεί αιτήματα στήριξης μονογονεϊκών οικογενειών, με στόχο την σύνταξη σχετικού πορίσματος και κατάθεση αυτού στους αρμόδιους φορείς.

4.2. Επικαιροποίηση ενημερωτικού φυλλαδίου για τη προστασία των μονογονεϊκών οικογενειών

Η ΓΓΙΦ στην προσπάθειά της να παρέχει συνεχή και έγκυρη πληροφόρηση για τα θέματα που απασχολούν τις μονογονεϊκές οικογένειες, έχει εκδώσει ενημερωτικό έντυπο για την προστασία των μονογονεϊκών οικογενειών, το οποίο πρόκειται να αναδιαμορφωθεί προκειμένου να συμπεριλάβει όλες τις πρόσφατες τροποποιήσεις στον τομέα των κοινωνικών παροχών.

5. Η ένταξη της διάστασης του φύλου σε ζητήματα κοινωνικής προστασίας και προστασίας της υγείας

5.1 Προγραμματική συμφωνία με το ΠΓΝΜ "Έλενα Βενιζέλου"

Υπεγράφη στις 22 Νοεμβρίου 2012 Προγραμματική Συμφωνία μεταξύ της Γενικής Γραμματέως Ισότητας των Φύλων κ. Ζέττας Μ. Μακρή και του Διοικητή του Περιφερειακού Γενικού Νοσοκομείου - Μαιευτηρίου Έλενα Βενιζέλου κ. Νικόλαο Φαλδαμή.

Αντικείμενο της Προγραμματικής Συμφωνίας αποτελεί η εξασφάλιση μόνιμης και τακτικής συνεργασίας για την από κοινού υλοποίηση δράσεων στους τομείς τόσο της προστασίας της σεξουαλικής κι αναπαραγωγικής υγείας των γυναικών, όσο και της πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών. Σε εφαρμογή της Προγραμματικής αυτής Συμφωνίας το ΠΓΝΜ Έλενα Βενιζέλου έχει διαθέσει μία Μαία - Σύμβουλο Αναπαραγωγικής και Σεξουαλικής Υγείας, η οποία βρίσκεται κάθε Τρίτη στο χώρο του Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών-Πολύκεντρου της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (Χαριλάου Τρικούπη 51 και Βαλτετσίου) και παρέχει υπηρεσίες ατομικής συμβουλευτικής σε θέματα αναπαραγωγικής και σεξουαλικής υγείας στις γυναίκες που απευθύνονται σε αυτό. Επιπλέον πραγματοποιεί ενημερωτικές διαλέξεις σε ομάδες γυναικών πάνω σε μια σειρά από θεματικές όπως:

- Γενικά θέματα που πρέπει να γνωρίζει μια γυναίκα για το σώμα της (Υγιεινή-Εμμηνος Ρύση-Test Pap- Εξέταση μαστού-Οστεοπόρωση).
- Οικογενειακός Προγραμματισμός (Σεξουαλικά μεταδιδόμενα Νοσήματα-Αντισύλληψη -Προγεννητικός έλεγχος - Εξωσωματική Γονιμοποίηση).
- Ισότητα των φύλων και διαφορετικότητα ως προς την αναπαραγωγική τους ιδιότητα.
- Ο Μητρικός Θηλασμός ως στάση ζωής.

6. Προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στη δημόσια ζωή και αύξηση της συμμετοχής τους στα πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά κέντρα λήψεως αποφάσεων

Περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

6.1 Ενθάρρυνση και υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο

Το Έργο έχει ως αντικείμενο την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Αποφάσεων, που αφορούν οριζόντια τις εκλογές τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης. Στόχος του έργου είναι η ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων με την υλοποίηση δράσεων για την ενίσχυση των δυνατοτήτων των γυναικών, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και των γνώσεών τους, την προσωπική τους ενδυνάμωση και υποστήριξη ώστε να ενισχυθεί και να διευρυνθεί και η συμμετοχή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων σε κάθε επίπεδο. Για το σκοπό αυτό πρόκειται να συσταθούν Γραφεία Δικτύωσης - Προώθησης της Ισότητας των Φύλων, τα οποία θα συνδράμουν στην ανάπτυξη ενεργειών συμβουλευτικής υποστήριξης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης καθώς και καινοτομικών σχεδίων δράσης.

Τα επιμέρους υποέργα είναι α. Οριζόντιες δράσεις υποστήριξης για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, όπου καλύπτονται ανάγκες υλοποίησης της προτεινόμενης πράξης, όπως ο σχεδιασμός, ο συντονισμός, η παρακολούθηση, η δημοσιοποίηση και δημοσιότητα και η αξιολόγηση του συνολικού έργου, β. Σχεδιασμός και δημιουργία Βάσης δεδομένων και Portal Έργου, συντήρηση και διαχείριση Βάσεων δεδομένων - Μητρώου εκλεγμένων γυναικών, υποψηφίων γυναικών ανά κόμμα, εκλογική αναμέτρηση, περιφέρεια κ.ά. Ήδη λειτουργεί η ειδική ιστοσελίδα www.airetes.gr, γ. Υποστήριξη Σεμιναρίων και Συνεδρίου, με την τεχνική και οργανωτική υποστήριξη στη διεξαγωγή του Πανελλαδικού Συνεδρίου αιρετών και υποψηφίων αιρετών γυναικών στην Αυτοδιοίκηση και των 13 βιωματικών Σεμιναρίων.

ων επιμόρφωσης, συμβουλευτικής και ενδυνάμωσης, καθώς και η ψηφιοποίηση, εκτύπωση και αναπαραγωγή του ειδικού εκπαιδευτικού υλικού και η εκτύπωση και παραγωγή του συνοδευτικού υλικού για τα Σεμινάρια Επιμόρφωσης και Ενδυνάμωσης των αιρετών και υποψηφίων αιρετών γυναικών και δ. Προμήθεια Εξοπλισμού και διαμόρφωση του Χώρου Εγκατάστασης και των Γραφείων δικτύωσης – Προώθησης της Ισότητας των Φύλων. Οι ξεχωριστές δομές θα δημιουργηθούν στις εγκαταστάσεις των συλλογικών οργάνων της αυτοδιοίκησης (Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και Ένωση Περιφερειών).

Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 1.500.000€, αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 31/12/2015.

6.2 Υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο

Ανατέθηκε στο Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) το Έργο ανάπτυξης δράσεων ενθάρρυνσης και υποστήριξης της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ειδικότερα, το Έργο απευθύνεται: α) σε γυναίκες που έχουν εκλεγεί σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο, β) σε γυναίκες υποψήφιες σε εκλογικές διαδικασίες (εθνικές εκλογές, ευρωεκλογές), που ως τώρα δεν έχουν εκλεγεί, και γ) σε πολιτικά κόμματα, θεσμούς και όργανα που λαμβάνουν αποφάσεις σχετικές με την εκλογική διαδικασία και τη διεκδίκηση της πολιτικής εξουσίας. Το Έργο περιλαμβάνει: α) τη διεξαγωγή ερευνών-μελετών για τη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων, β) τη διενέργεια 30 σεμιναρίων κατάρτισης/επιμόρφωσης υποψηφίων στις εκλογές γυναικών, γ) τη δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας, και δ) την παραγωγή και έκδοση σχετικού έντυπου υλικού.

Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 1.100.000€, έχει αρχίσει να υλοποιείται και αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 31/12/2015.

6.3. Εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο

Το Έργο αυτό, συνολικού προϋπολογισμού 355.000€, αφορά στην ανάπτυξη δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης (καμπάνιες), προκειμένου να ενισχυθεί η συμμετοχή των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης, αλλά και η εκπροσώπησή τους σε πολιτικούς θεσμούς σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Σκοπός της καμπάνιας είναι η προώθηση της ισόρροπης εκ-

προσώπησης των γυναικών στο πολιτικό πεδίο, μέσω της άρσης των στερεοτύπων και κατεστημένων αντιλήψεων που συνδέονται με τους παραδοσιακούς ρόλους των γυναικών και ανδρών στην κοινωνία. Οι ομάδες στόχοι των εκστρατειών ευαισθητοποίησης είναι οι ψηφοφόροι και οι πολιτικοί σχηματισμοί εκπροσώπησης των πολιτών. Περιλαμβάνει 2 υποέργα:

Υποέργο 1: Εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την ισόρροπη συμμετοχή γυναικών στα πολιτικά κέντρα λήψης αποφάσεων της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης. Το υποέργο αυτό έχει ολοκληρωθεί.

Υποέργο 2: Εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την ισόρροπη συμμετοχή γυναικών στα πολιτικά κέντρα λήψης αποφάσεων σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό Επίπεδο. Το υποέργο αυτό είναι σε εξέλιξη ενόψει των εθνικών εκλογών και των ευρωεκλογών του 2014.

6.4 Δράσεις προώθησης και υποστήριξης των γυναικών σε ανώτατες συνδικαλιστικές βαθμίδες της ΑΔΕΔΥ και των μελών της

Βασικός σκοπός του Έργου είναι η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στις οργανώσεις των Κοινωνικών Εταιρών (δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες) σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει: α. Δημιουργία δομής ισότητας των φύλων στην έδρα της ΑΔΕΔΥ, γραμμή υποστήριξης (help-line), βάση δεδομένων, β. Δράσεις δικτύωσης και διακρατικής συνεργασίας, γ. Διοργάνωση ημερίδων ευαισθητοποίησης και δ. Δράσεις επιμόρφωσης και ενδυνάμωσης, προβολή και δημοσιότητα. Η υλοποίηση γίνεται από το Διαβαλκανικό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης της ΑΔΕΔΥ.

Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 600.000€, αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 31/12/2015.

6.5 Ενίσχυση και υποστήριξη γυναικών για τη συμμετοχή τους στην εμπορική επιχειρηματικότητα και στον εμπορικό συνδικαλισμό (ΕΣΕΕ)

Βασικός σκοπός του Έργου είναι η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στις οργανώσεις των Κοινωνικών Εταιρών (δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες) σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει: α. Οργάνωση και λειτουργία δομής ισότητας των φύλων στην έδρα του δικαιούχου και λειτουργία γραμμής υποστήριξης και πληροφόρησης (help-line), β. Δημιουργία εργαλείων υποστήριξης: ιστοσελίδα και βάση δεδομένων, γ. Ενέργειες δικτύωσης και διακρατικής συνεργασίας (συνέδρια, ημερίδες, εκδηλώσεις, επαφές) και δ. Ενέργειες δημοσιότητας.

Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 300.000€, αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 31/12/2015.

6.6 Ενίσχυση και ενδυνάμωση της συμμετοχής των γυναικών στις συνδικαλιστικές αγροτικές οργανώσεις και σε άλλους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης της υπαίθρου (ΓΕΣΑΣΕ)

Βασικός σκοπός του Έργου είναι η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στις οργανώσεις των Κοινωνικών Εταίρων (δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες) σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει: α. Εκπόνηση μελέτης χαρτογράφησης-καταγραφής του προφίλ των συνδικαλιστριών στον αγροτικό χώρο, β. Δράσεις ενδυνάμωσης και επιμόρφωσης γυναικών της υπαίθρου (3 σεμινάρια και 1 εθνική συνάντηση πολλαπλών workshops), και γ. Δημιουργία δομής ισότητας των φύλων, λειτουργία help-line, δράσεις δικτύωσης και συντονισμού ενεργειών ευαισθητοποίησης και δημοσιότητας (1 ειδικό έντυπο).

Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 300.000€, αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 31/12/2015.

6.7 Προώθηση και ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα όργανα εκπροσώπησης των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων (ΓΣΕΕ)

Βασικός σκοπός του Έργου είναι η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στις οργανώσεις των Κοινωνικών Εταίρων (δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες) σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει: α. Εκπόνηση μελέτης αποτύπωσης της τρέχουσας κατάστασης, συμπερασμάτων και προτάσεων, β. Ενέργειες επιμόρφωσης και ενδυνάμωσης εργαζομένων γυναικών (περιφερειακά σεμινάρια και εργαστήρια ενδυνάμωσης), γ. Δημιουργία κεντρικής δομής στην έδρα της ΓΣΕΕ με σκοπό την υποστήριξη της Γραμματείας Γυναικών της ΓΣΕΕ (help-line, δικτύωση και συνεργασίες, διακρατικές συναντήσεις-συνεργασίες) και δ. Δημιουργία 12 δομών στις δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις, 20 εργαστήρια ομαδικής συμβουλευτικής, 12 ημερίδες ευαισθητοποίησης, διακρατικές επισκέψεις.

Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 1.200.000€, αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 31/12/2015.

6.8 Σχέδιο δράσης για την προώθηση των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων των συλλογικών οργάνων της ΓΣΕΕ

Βασικός σκοπός του Έργου είναι η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στις οργανώσεις των Κοινωνικών Εταίρων (δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες) σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει: α. Χαρτογράφηση της υφιστάμενης κατάστασης και εκπόνηση ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης, καλές πρακτικές, β. Λειτουργία Γραφείου Ισότητας στη ΓΣΕΕ, help-line, gender impact assessment, 3 ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων, γ. Στοχευμένες δράσεις για την

ενδυνάμωση των γυναικών, δ. Δικτύωση και διακρατικές ανταλλαγές και συνεργασίες και 1 αξιολογική έκθεση απολογισμού με αποτύπωση των δράσεων και πρωτοβουλιών δικτύωσης.

Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 300.000€, αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 31/12/2015.

6.9 Η ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στις επιχειρήσεις και στους φορείς εκπροσώπησης των επιχειρήσεων (Στέγη Ελληνικής Βιομηχανίας του ΣΕΒ)

Βασικός σκοπός του Έργου είναι η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στις οργανώσεις των Κοινωνικών Εταίρων (δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες) σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει: α. Δημιουργία δομής ισότητας των φύλων, μελέτη χαρτογράφησης της υφιστάμενης κατάστασης, β. Λειτουργία help-line υποστήριξης και ενημέρωσης, γ. Δράσεις δικτύωσης, δημοσιότητας και διακρατικής συνεργασίας.

Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 300.000€, αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 31/12/2015.

6.10 Υποστήριξη των ΜΚΟ (γυναικείων οργανώσεων) που δραστηριοποιούνται για την ισότητα των φύλων ή/και για την προάσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών

Η ΓΓΙΦ σχεδίασε και υλοποιεί σε 2 κύκλους Έργο ΕΣΠΑ που περιλαμβάνει τη χρηματοδότηση διετών Σχεδίων Δράσης των γυναικείων και μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται για την ισότητα των φύλων ή/και την προάσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών. Το Έργο στοχεύει στην υποστήριξη της διοικητικής και επιχειρησιακής ικανότητας των οργανώσεων. Τα προτεινόμενα Σχέδια Δράσης περιλαμβάνουν ενέργειες σε τουλάχιστον έναν από τους παρακάτω τομείς:

- την πρόληψη και την καταπολέμηση κάθε μορφής έμφυλης βίας κατά των γυναικών, και στην αρωγή θυμάτων έμφυλης βίας,
- την υποστήριξη γυναικών κοινωνικά ευπαθών ομάδων, όπως μεταναστριών, προσφύγων, φυλακισμένων, αποφυλακισμένων, γυναικών Ρομά, γυναικών με αναπηρία κ.ά.,
- την καταπολέμηση των στερεοτύπων των φύλων και των έμφυλων κοινωνικών ρόλων, όπως προβάλλονται μέσα από τα ΜΜΕ,
- τους τομείς ένταξης της οπτικής του φύλου με καινοτόμο χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα το περιβάλλον, η κοινωνία της γνώσης, ο πολιτισμός, η έρευνα, η επιστήμη, η τέχνη κ.ά.

Την τρέχουσα περίοδο είναι σε εξέλιξη η διαδικασία αξιολόγησης των υποβληθέντων σχεδίων δράσης

του Β κύκλου και το έργο γενικά αναμένεται να ολοκληρωθεί 31/12/2015.

Η έμπρακτη στήριξη των γυναικείων οργανώσεων και ΜΚΟ από την ΓΓΙΦ περιλαμβάνει και τις εξής ενέργειες:

- Δημιουργία ειδικού χώρου στην ιστοσελίδα της (www.isotita.gr) για τις ΜΚΟ, ο οποίος φιλοξενεί ανακοινώσεις και προτάσεις όλων των γυναικείων οργανώσεων. Στον εν λόγω χώρο της ιστοσελίδας, έχει επίσης αναρτηθεί και ένας διαρκώς επικαιροποιούμενος κατάλογος με στοιχεία επικοινωνίας γυναικείων οργανώσεων, κοινωνικών φορέων, γυναικείων τμημάτων πολιτικών κομμάτων. Ετοιμάζεται ανοικτή ηλεκτρονική βάση δεδομένων για την εγγραφή των γυναικείων οργανώσεων και την αυτόματη επικαιροποίηση των στοιχείων τους.

- Συμμετοχή με την παρουσία της Γενικής Γραμματέως ή στελεχών της ΓΓΙΦ σε εκδηλώσεις γυναικείων συλλόγων, οργανώσεων και ΜΚΟ, ώστε να δημοσιοποιηθούν οι πολιτικές και οι δράσεις του «Εθνικού Προγράμματος για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013».

- Συνδιοργάνωση και ανάληψη μέρους του κόστους εκδηλώσεων των γυναικείων οργανώσεων που αναφέρονται σε επίκαιρα θέματα ισότητας των φύλων

- Πραγματοποίηση συναντήσεων γνωριμίας και συνεργασίας της ΓΓΙΦ με ΜΚΟ και γυναικείες οργανώσεις τον Οκτώβριο και Δεκέμβριο του 2012.

7. Καταπολέμηση έμφυλων στερεοτύπων

Η εξάλειψη των κοινωνικών στερεοτύπων που στηρίζονται στο φύλο, όπως έχει αποτυπωθεί και στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική «Ευρώπη 2020», αλλά και στο Σύμφωνο της Ε.Ε. για την Ισότητα των Φύλων 2011-2020, επαναπροσδιορίζεται ως οριζόντια πολιτική της ΓΓΙΦ και ενσωματώνεται σε όλους τους θεματικούς τομείς προτεραιοτήτων. Όλες οι μορφές της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της ενημέρωσης (τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση, διαδίκτυο) αποτελούν τα βασικά εργαλεία για την καταπολέμηση της αναπαραγωγής των στερεοτύπων λόγω φύλου και της αναπαράστασης του φύλου με σεξιστικά πρότυπα. Η ΓΓΙΦ, στο παραπάνω πλαίσιο, έχει αναπτύξει συνεργασία με το ΕΣΡ (υποβολή καταγγελιών), το Συμβούλιο Ελέγχου Επικοινωνίας (ΣΕΕ) και το Σύνδεσμο Διαφημιζομένων Ελλάδος (ΣΔΕ).

8. Ένταξη της ισότητας των φύλων στις δημόσιες πολιτικές, παρακολούθηση και αξιολόγησή τους

Περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

8.1 Δημιουργία μεθοδολογιών και εργαλείων ένταξης παρακολούθησης και ελέγχου της διάστασης της ισότητας των φύλων στους Δήμους, Περιφέρειες και στην Κεντρική Διοίκηση (εκπόνηση και πιλοτική εφαρμογή σχεδίων δράσης/action plans)

Σκοπός του Έργου είναι η δημιουργία σχετικών μεθοδολογιών και εργαλείων, η ανάπτυξη ενεργειών, η εφαρμογή και η αξιολόγησή τους, με σκοπό την αποτελεσματικότερη ένταξη της ισότητας των φύλων στις πολιτικές (gender mainstreaming) κεντρικής διοίκησης, Περιφερειακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης με στόχο την υποστήριξη των υπουργείων, των Περιφερειών και των Δήμων, ώστε να εντάξουν ουσιαστικά και ενεργά πολιτικές ισότητας των φύλων στο πρόγραμμά τους και στις δράσεις τους, με συστηματικό και οργανωμένο τρόπο, τόσο στην εσωτερική τους οργάνωση όσο και στο σχεδιασμό/υλοποίηση των πολιτικών τους, προκειμένου να μεγιστοποιήσουν την παροχή υπηρεσιών τους προς τους/τις ωφελομένους/ες πολίτες. Περιλαμβάνει:

α. Έκδοση 3 Οδηγών Εφαρμογής (ΣΕΙΦ):

- στις πολιτικές των Δήμων
- στις πολιτικές των Περιφερειών
- στις πολιτικές της Κεντρικής Διοίκησης (Υπουργεία),

β. Εξειδίκευση του πρότυπου Συστήματος Ένταξης της Ισότητας των Φύλων (ΣΕΙΦ) ανά φορέα πολιτικής, καθώς και πιλοτική ανάπτυξη και εφαρμογή Τοπικών (σε 15 Δήμους) και Περιφερειακών (σε 11 Περιφέρειες) Προγραμμάτων Ισότητας των Φύλων, γ. Εξειδίκευση του πρότυπου Συστήματος Ένταξης της Ισότητας των Φύλων (ΣΕΙΦ) ανά φορέα πολιτικής, καθώς και πιλοτική ανάπτυξη και εφαρμογή Προγραμμάτων Ισότητας των Φύλων στην Κεντρική Διοίκηση (σε 15 Υπουργεία), δ. On-going αξιολόγηση έργου και ε. Ενέργειες δημοσιότητας και ενημέρωσης.

Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 6.000.000€, αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2015.

8.2 Δημιουργία Μηχανισμού Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των υλοποιούμενων πολιτικών ισότητας των φύλων μέσω ανάπτυξης Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ) (Έργο 1) και Δημιουργία εργαλείων για τη παρακολούθηση, αξιολόγηση και σχεδιασμό δράσεων για την ισότητα στους τομείς πολιτικών (Έργο 2)

Το Έργο 1 έχει ως στόχο την ανάπτυξη και λειτουργία του Μηχανισμού-Δομής Παρακολούθησης της Ισότητας των Φύλων (Δημιουργία ΟΠΣ). Για την υλοποίηση του απαιτείται η ανάπτυξη των απαιτούμενων υποδομών, η προμήθεια εξοπλισμού πληροφορικής καθώς και η ανάπτυξη και λειτουργία των

απαιτούμενων συστημάτων/εργαλείων. Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 720. 000€, αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο του 2014.

Το Έργο 2 έχει ως στόχο την υποστήριξη της εφαρμογής του Μηχανισμού-Δομής Παρακολούθησης της Ισότητας των Φύλων, την εκπόνηση εξειδικευμένων ερευνών, μελετών σε επιλεγμένα πεδία άσκησης πολιτικής, την εκπόνηση ετήσιων εκθέσεων για την πορεία υλοποίησης των δράσεων ισότητας των φύλων, καθώς και Εθνικές Εκθέσεις προς την ΕΕ και τον ΟΗΕ, τη δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών καθώς και τη δημοσιότητα αποτελεσμάτων και πληροφόρηση-ευαισθητοποίηση. Το Έργο, συνολικού προϋπολογισμού 2.780.000,00€, αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Ιούνιο του 2015.

Στόχος της πράξης 3.1.4, στην οποία εντάσσονται τα ανωτέρω Έργα, είναι η υποστήριξη των κυβερνητικών οργανισμών για την ενδυνάμωση των σχεδιαζόμενων και υλοποιούμενων πολιτικών υπέρ της ισότητας των φύλων, μέσω της εμπεριστατωμένης ενσωμάτωσής τους σε όλο το φάσμα των πολιτικών και δράσεων, όπως επίσης και ο σχεδιασμός αποτελεσματικών συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησής τους.

Οι κύριες δραστηριότητες του Μηχανισμού-Δομής Παρακολούθησης της Ισότητας των Φύλων συνοψίζονται στα εξής:

- Συγκέντρωση, διαχείριση, ανάλυση και διάχυση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων και δεικτών που προσδιορίζουν την κατάσταση και την πορεία της ισότητας των φύλων.
- Αξιολόγηση και παρακολούθηση των σχεδιαζόμενων και εφαρμοζόμενων πολιτικών gender mainstreaming σε όλα τα επίπεδα.
- Παρακολούθηση της εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας με τη διεθνή και κοινοτική σε όλους τους τομείς παρέμβασης που αφορούν στην ισότητα γυναικών και ανδρών.
- Υποστήριξη και βελτίωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής πολιτικών ισότητας των φύλων σε όλα τα επίπεδα, μέσω της διάδοσης επιτυχημένων μεθόδων και καλών πρακτικών, της ενημέρωσης, της ανταλλαγής εμπειριών, τεχνογνωσίας και πληροφόρησης μεταξύ φορέων και στελεχών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η δημιουργία του Μηχανισμού-Δομής Παρακολούθησης της Ισότητας των Φύλων μέσω ανάπτυξης ΟΠΣ και Εθνικού Συστήματος Δεικτών Φύλου, καθώς και η δημιουργία των εργαλείων για τη παρακολούθηση, αξιολόγηση και σχεδιασμό δράσεων για την ισότητα στους τομείς πολιτικών θα συμβάλει καταρχάς στην ολοκληρωμένη αποτύπωση και καταγραφή των πεδίων όπου εμφανίζονται οι ανισότητες των φύλων στην Ελλάδα, παρέχοντας έτσι και τη δυνατότητα συγκριτικής αξιολόγησης με τα άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Επιπλέον, μέσω των στατιστικών στοιχείων που θα τηρούνται και των κατάλληλων δεικτών που θα παράγονται, θα είναι δυνατή η διαχρονική παρακολούθηση των τάσεων, εξελίξεων και των κρίσιμων μεγεθών για την ανισότητα των φύλων στους διάφορους τομείς πολιτικών και κατ' επέκταση η τεκμηρίωση-υποστήριξη των διαδικασιών αξιολόγησης των επιπτώσεων και των αποτελεσμάτων των μέτρων πολιτικής που εφαρμόζονται. Επιπρόσθετα, τα εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης πολιτικών, όπως οι έρευνες, οι μελέτες και οι ετήσιες εκθέσεις θα συμβάλλουν στη διατύπωση προτάσεων και εισηγήσεων για τους τομείς και τις ομάδες στόχους που παρουσιάζουν έλλειμμα ισότητας και απαιτούνται πολιτικές παρεμβάσεις (gender mainstreaming).

Σε εξέλιξη βρίσκεται διαγωνισμός για τις παρακάτω έρευνες/μελέτες:

1. Πορνεία & παράνομη διακίνηση και εμπορία γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική/οικονομική εκμετάλλευση (trafficking) στην Ελλάδα.
2. Το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών στην Ελλάδα.
3. Ανεργία, επισφάλεια και ανισότητες φύλου: επιπτώσεις της κρίσης στις γυναίκες και τα νοικοκυριά στην Ελλάδα.
4. Η υγεία των ανδρών και γυναικών στην Ελλάδα: κατάσταση υγείας, χρήση υπηρεσιών υγείας και προσδιοριστικοί παράγοντες.

Επιπλέον, αναμένεται να προκηρυχθούν άμεσα οι εξής έρευνες/μελέτες:

1. Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στις μονογονεϊκές οικογένειες
2. Φύλο και μονομελή νοικοκυριά με έμφαση στα άτομα άνω των 65
3. Γυναίκες αγρότισσες στην ελληνική ύπαιθρο
4. Φύλο, αναπαραγωγικά δικαιώματα και σεξουαλική υγεία των γυναικών στην Ελλάδα: HIV/AIDS, αμβλώσεις και καισαρικές επεμβάσεις
5. Οι έμφυλες διαστάσεις της έλλειψης στέγης στον αστικό χώρο
6. Μισθολογικές ανισότητες μεταξύ ανδρών και γυναικών στον ιδιωτικό τομέα
7. Η συμφιλώση επαγγελματικής, προσωπικής και οικογενειακής ζωής: γονικές άδειες και άδειες μητρότητας/πατρότητας ανά φύλο στον δημόσιο τομέα
8. Η ένταξη των γυναικών και των κοριτσιών της μουσουλμανικής μειονότητας στην ελληνική κοινωνία
9. Η προστασία και αναγνώριση των αιτούντων άσυλο που υφίστανται διώξεις λόγω φύλου.

Τέλος, μέσω των ανωτέρω δράσεων θα προκύψουν στοιχεία για Εθνικές Εκθέσεις προς την ΕΕ και τον ΟΗΕ (π.χ. Έκθεση για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών κ.λπ.), που αφορούν σε διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας.

β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013**Κεφάλαιο Πρώτο: Θέματα Ιθαγένειας**

Εντός του 2013 εκδόθηκαν συνολικά οι παρακάτω αποφάσεις κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας:

Πίνακας 1: Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας, έτος 2013

	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Πολιτογράφηση Ομογενών	2.444	16.144	18.588
Πολιτογράφηση Αλλογενών	1.866	-	1.866
Γέννηση/φοίτηση στην Ελλάδα (αρ.1 ^Α Ν 3838/2010)	-	928	928
Λοιπές διατάξεις ΚΕΙ (λόγω γέννησης/αναγνώρισης, κλπ)	-	1.263	1.263
Ανήλικα τέκνα πολιτογραφηθέντων (αρ.11 ΚΕΙ)	-	2.249	2.249
ΣΥΝΟΛΟ	4.310	20.584	24.894

Πηγή: Δ/νση Ιθαγένειας, ΥΠ.ΕΣ.

Κεφάλαιο Δεύτερο:**Θέματα Μεταναστευτικής Πολιτικής****1. Μεταναστευτική πολιτική**

(I) Απλοποίηση των διαδικασιών ανανέωσης των αδειών διαμονής / Σχέδιο νόμου για την «Κύρωση Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης»

Στο πλαίσιο της απλούστευσης του νομοθετικού πλαισίου για τη μετανάστευση, έχει συνταχθεί σχέδιο νόμου «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης». Το εν λόγω σχέδιο Κώδικα επιδιώκει τη συγκέντρωση, για πρώτη φορά στην ελληνική έννομη τάξη, του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη μετανάστευση σε ένα νομοθέτημα. Παράλληλα επιχειρεί τη στοχοθετημένη τροποποίηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου, προκειμένου να αντιμετωπιστούν διαπιστωμένες δυσλειτουργίες και να διαμορφωθεί ένα νομικό πλαίσιο λειτουργικό, αλλά και συμβατό με την τρέχουσα κοινωνικοοικονομική κατάσταση της χώρας.

Οι παρεμβάσεις που επιχειρούνται με το σχέδιο του Κώδικα, στο πεδίο της υφιστάμενης νομοθεσίας, κατανέμονται σε τέσσερις άξονες:

(α) στην απλοποίηση των διαδικασιών με στόχους τη μείωση του λειτουργικού και διοικητικού φόρτου και κόστους, καθώς επίσης την καλύτερη εξυπηρέτηση των συναλλασσόμενων και τη διευκόλυνση των υπηρεσιών (λ.χ. λειτουργία υπηρεσιών μίας στάσης, απεμπλοκή των δήμων από τη διαδικασία αδειοδότησης, μείωση των τύπων άδειας διαμονής, αύξηση της διάρκειας της τακτικής άδειας διαμονής),

(β) στην επανεξέταση των όρων πρόσβασης στην αγορά εργασίας και στην καλλιέργεια φιλικού κλίματος για επενδύσεις από πολίτες τρίτων χωρών (συνεκτικό και ευέλικτο σύστημα μετακλήσεων εργαζομένων

σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ειδικές - ευνοϊκού χαρακτήρα ρυθμίσεις ταχείας διεκπεραίωσης των διαδικασιών εισόδου και διαμονής πολιτών τρίτων χωρών στο πλαίσιο πραγματοποίησης ξένων επενδύσεων, ρυθμίσεις για τη χορήγηση άδειας διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών που αποκτούν ακίνητα στην Ελλάδα ύψους τουλάχιστον 250.000 ευρώ),

(γ) στη μεταβολή των όρων και των προϋποθέσεων πρόσβασης σε μακροχρόνιους τίτλους διαμονής, με στόχο την προώθηση της άδειας διαμονής του επί μακρόν διαμένοντος έναντι των αδειών διαμονής δεκαετούς διάρκειας και

(δ) στη διασφάλιση της νομιμότητας της διαμονής της «δεύτερης γενιάς» μεταναστών (η δημιουργία προστατευτικού πλαισίου για τη «δεύτερη γενιά»).

Το σχέδιο του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης ήδη ψηφίστηκε από τη Βουλή στις 26/3/2014.

(II) Υπηρεσίες μίας στάσης («one stop shop services»):

Η Ελληνική Κυβέρνηση ξεκίνησε το έτος 2011, με συστηματικό τρόπο, μία ολοκληρωμένη προσπάθεια αναδιάρθρωσης της διοικητικής οργάνωσης της χώρας μας με στόχο την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες. Κατά τη διαδικασία αυτή έμφαση δόθηκε, μεταξύ άλλων, στον ανασχεδιασμό των διοικητικών διαδικασιών για την έκδοση των αδειών διαμονής.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Ν 4018/2011 ρύθμιζε τα ζητήματα, αφενός της πρακτικής εφαρμογής των διατάξεων του Κανονισμού 1030/2002/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό 380/2008/ΕΚ για υποχρεωτική έκδοση των αδειών διαμονής με τη μορφή του αυτοτελούς εγγράφου, αφετέρου της σταδιακής μετάπτωσης των υπηρεσιών

Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας σε υπηρεσίες μιας στάσης.

Για το σκοπό αυτό άλλωστε απαιτήθηκε κι έλαβε χώρα σταδιακά και σε σημαντικό βαθμό, η αναβάθμιση των κτιριακών και τεχνολογικών υποδομών των υπηρεσιών αυτών, καθώς και η ενίσχυσή τους με κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό, προκειμένου να είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν στις νέες αρμοδιότητές τους. Λαμβάνοντας υπόψη την παρούσα δημοσιονομική συγκυρία, καθώς και τις προαναφερόμενες ουσιαστικές παρεμβάσεις στην διοικητική και τεχνική αναδιοργάνωση των εν λόγω υπηρεσιών, είναι γεγονός ότι παρουσιάστηκαν κάποιες καθυστερήσεις που οφείλονται κυρίως στην δυσκολία εξεύρεσης πόρων για την χρηματοδότηση του όλου εγχειρήματος.

Οι νέες δομές συμβάλλουν: α) στην καλύτερη και άμεση εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων μέσω της βελτίωσης της παροχής υπηρεσιών (αυτοματοποίηση της διαδικασίας), β) στη σταδιακή εφαρμογή των διαδικασιών για την έκδοση των αδειών διαμονής υπό τον τύπο του αυτοτελούς εγγράφου, γ) στη μείωση του χρόνου υποβολής και εξέτασης των αιτημάτων για την έκδοση των αδειών διαμονής, δ) στη βελτίωση του επιπέδου των παρεχομένων υπηρεσιών στους συναλλασσόμενους πολίτες, αφού τα δύο σημαντικότερα σημεία στη διαδικασία έκδοσης των αδειών διαμονής είναι η σωστή και έγκυρη πληροφόρηση των μεταναστών και η παραλαβή πλήρους φακέλου δικαιολογητικών και ε) στην εξοικονόμηση πιστώσεων από τη μείωση των εμπλεκόμενων στη σχετική διαδικασία υπηρεσιών.

Σήμερα λειτουργούν πλέον και οι 56 υπηρεσίες μιας στάσης ανά την ελληνική επικράτεια που είχαν προβλεφθεί. Γεγονός είναι ότι έχουν διαπιστωθεί ορισμένα προβλήματα στη λειτουργία τους, τόσο από πλευράς διαχείρισης και ενημέρωσης των ενδιαφερομένων πολιτών, όσο και από οργανωτικής πλευράς σε σχέση με την στελέχωση του προσωπικού ως προς τις νέες αρμοδιότητες. Ως προς τη στελέχωση των εν λόγω υπηρεσιών με το απαιτούμενο προσωπικό, αναμένεται εντός του πρώτου τριμήνου του 2014 αυτές να ενισχυθούν με το απαιτούμενο προσωπικό στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ν 4093/2012. Παράλληλα, με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών τρίτων χωρών που διαμένουν στο νησιωτικό χώρο του Ν Κυκλάδων στις 31/3/2014 πρόκειται να δημιουργηθεί επιπλέον σημείο υποδοχής στη νήσο Νάξο.

(III) Νομοθετικό πλαίσιο

Εντός του 2013, ρυθμίστηκαν νομοθετικά, τα εξής θέματα, αναφορικά με την είσοδο και διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών:

(1) Με το Ν 4115/2013 (ΦΕΚ Α 24), τροποποιήθηκε το άρθρο 68 του Ν 3386/05 αναφορικά με το απο-

δεικτικό επαρκούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού, το οποίο απαιτείται ως δικαιολογητικό για την υποβολή αίτησης για την άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος σύμφωνα με τις διατάξεις του αριθμ.150/2006 προεδρικού διατάγματος. Πιο συγκεκριμένα, η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού αποδεικνύεται με έναν από τους ακόλουθους τίτλους: α) τίτλο αποφοίτησης της υποχρεωτικής τουλάχιστον εκπαίδευσης ελληνικών σχολείων στην Ελλάδα, β) τίτλο αποφοίτησης από λύκεια του εξωτερικού τα οποία ανήκουν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, γ) αναγνωρισμένο τίτλο αποφοίτησης από τμήματα ελληνικής γλώσσας πανεπιστημίων του εξωτερικού, δ) πιστοποιητικό ελληνομάθειας επιπέδου τουλάχιστον Β1 που εκδίδεται σύμφωνα με το ΠΔ 60/2010 και ε) ειδικό πιστοποιητικό επαρκούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού μετά από επιτυχή εξέταση που διενεργείται με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης σε συνεργασία με το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του για την πιστοποίηση της ελληνομάθειας.

(2) Με το Ν 4139/2013 (ΦΕΚ Α 74), η διάταξη του άρθρου 44, παρ.1 του Ν 3386/05 αναφορικά με τη χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους τροποποιήθηκε, ώστε να συμπεριλάβει πολίτες τρίτων χωρών που παρακολουθούν εγκεκριμένα κατά νόμο πρόγραμμα ψυχικής απεξάρτησης, όπως τούτο αποδεικνύεται με έγγραφη βεβαίωση του διευθυντή του προγράμματος.

(3) Με το Ν 4146/2013 (ΦΕΚ Α 90), καθορίστηκαν οι προϋποθέσεις, διαδικασία και τύπος της άδειας διαμονής που χορηγούνται σε:

- πολίτη τρίτης χώρας, εφόσον έχει λάβει θεώρηση εισόδου, όταν απαιτείται, και διαθέτει, είτε προσωπικά είτε μέσω νομικού προσώπου του οποίου οι μετοχές ή τα εταιρικά μερίδιά του ανήκουν εξ ολοκλήρου, κατά κυριότητα, νομή και κατοχή ακίνητη περιουσία στην Ελλάδα ή έχει συνάψει τουλάχιστον δεκαετούς διάρκειας χρονομεριστική μίσθωση, ή δεκαετούς διάρκειας μίσθωση ξενοδοχειακών καταλυμάτων ή τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών σε σύνθετα τουριστικά καταλύματα. Η χορηγούμενη άδεια διαμονής έχει πενταετή διάρκεια και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονη διάρκεια. Το ελάχιστο ύψος της ακίνητης περιουσίας, καθώς και το συμβατικό τίμημα των χρονομεριστικών μισθώσεων και των μισθώσεων ξενοδοχειακών καταλυμάτων ή τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών σε σύνθετα τουριστικά καταλύματα θα πρέπει να ανέρχεται σε διακόσιες πενήντα χιλιάδες (250.000) ευρώ.

- στο νόμιμο εκπρόσωπο φορέα της στρατηγικής επένδυσης και έως και σε δέκα (10) πρόσωπα των οποί-

ων η έκδοση άδειας διαμονής θεωρείται ως απαραίτητη προϋπόθεση για την εύρυθμη πραγματοποίηση επενδύσεων, οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως «στρατηγικές επενδύσεις» μετά από απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων περί υπαγωγής στο Ν 3894/2010 (ΦΕΚ Α' 204). Σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία, πριν την έκδοση δεκαετούς άδειας διαμονής με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, απαιτείται η υποβολή πρότασης από το Γενικό Γραμματέα Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων, πρόταση στην οποία επισυνάπτεται η σχετική απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων και η σχετική εισήγησή της «Επενδύστε στην Ελλάδα ΑΕ».

(4) Με το Ν 4147/2013 (ΦΕΚ 98), τροποποιήθηκε το άρθρο 1, παρ.10 του Ν 4018/2011 αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης αδειών διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών με τη μορφή αυτοτελούς εγγράφου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1030/2002, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 380/2008. Επίσης, με το άρθρο 12 του ίδιου νόμου προβλέφθηκε η μείωση, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις των απαιτούμενων υπογραφών από τα αρμόδια αποφασιστικά όργανα με σκοπό την επιτάχυνση της διαδικασίας για την έκδοση και ανανέωση των αδειών διαμονής.

(5) Με το Ν 4151/2013 (ΦΕΚ Α103), συστάθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών Επιτροπή για τη σύνταξη Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης, ο οποίος μόλις πρόσφατα ψηφίστηκε από την ελληνική Βουλή.

(IV) Υπουργικές και Κοινές υπουργικές αποφάσεις

- Με την υπουργική απόφαση αριθμ. 23195/20.5.2013 (ΦΕΚ 1279 Β') τροποποιήθηκε η υπουργική απόφαση 933/16.1.2009 προκειμένου να περιληφθούν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τη χορήγηση άδειας διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών ιδιοκτήτες ακινήτων στην Ελλάδα και σε νόμιμους εκπροσώπους ή στελέχη φορέων στρατηγικών επενδύσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4146/2013.

- Με την υπουργική απόφαση 24021/ 23.5.2013 (ΦΕΚ 1505 Β') τροποποιήθηκε η υπουργική απόφαση 21879/22.8.2011 προκειμένου να περιληφθούν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τη χορήγηση άδειας διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών που παρακολουθούν εγκεκριμένο κατά νόμο πρόγραμμα ψυχικής απεξάρτησης, όπως τούτο αποδεικνύεται με έγγραφη βεβαίωση του διευθυντή του προγράμματος.

- Με την ΚΥΑ 40761/23.8.2013 (ΦΕΚ 2179 Β') καθορίστηκαν οι προϋποθέσεις, διαδικασία και τύπος της άδειας διαμονής για πολίτες τρίτων χωρών που εργάζονται ως εκπαιδευτικοί στην Σχολή Αγ. Αικατερίνης της Βρετανικής Πρεσβείας στην Ελλάδα.

- Με την ΚΥΑ 43574/13.9.2013 (ΦΕΚ 2360 Β')

καθορίστηκαν οι προϋποθέσεις, διαδικασία και τύπος της άδειας διαμονής πολιτών τρίτων χωρών, συνοδών Ελλήνων πολιτών με τετραπληγία, παραπληγία, νοητική στέρηση ή αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον ογδόντα (80%) τοις εκατό.

- Με την ΚΥΑ 42267/2013 (ΦΕΚ 2298 Β') καθορίστηκαν οι λεπτομέρειες για την ανάθεση από το Υπουργείο Εσωτερικών στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη της εκτύπωσης των νέων αδειών διαμονής, με τη μορφή αυτοτελούς εγγράφου σε πολίτες τρίτων χωρών.

- Με την ΚΥΑ 23959/2013 (ΦΕΚ 1321 Β') καθορίστηκαν τα στοιχεία, ενδείξεις και πληροφορίες, οι οποίες περιλαμβάνονται, δυνητικώς ή εναλλακτικώς, στην άδεια διαμονής, καθώς και τα στοιχεία, ενδείξεις και πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην άδεια αυτή, προς εθνική χρήση.

(V) Ενωσιακές δεσμεύσεις της χώρας μας στον τομέα της νόμιμης μετανάστευσης, καθώς και συναφείς εξελίξεις κατά το έτος αναφοράς:

(1) Έκδοση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου υπό τον τύπο του αυτοτελούς εγγράφου (εφαρμογή Κανονισμού 380/2008/ΕΚ): ο Κανονισμός 1030/2002/ΕΚ του Συμβουλίου για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό 380/2008/ΕΚ εισήγαγε, ως υποχρεωτική πλέον, την έκδοση των αδειών διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών (οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στα κ-μ της Ευρωπαϊκής Ένωσης) υπό τον τύπο του αυτοτελούς εγγράφου («ηλεκτρονική κάρτα»), γεγονός που θα επιφέρει σημαντικές μεταβολές στη διαδικασία έκδοσης των αδειών διαμονής.

Ο τίτλος διαμονής (α) θα έχει τη μορφή ηλεκτρονικής κάρτας (ID1) και όχι αυτοκόλλητης ετικέτας («βινιέτας») και (β) θα περιλαμβάνει δύο βιομετρικά δεδομένα (ψηφιακή φωτογραφία προσώπου & δύο ψηφιακά δακτυλικά αποτυπώματα) και ολοκληρωμένο κύκλωμα ραδιοσυχνότητας (RF Chip), ως μέσο αποθήκευσης. Η ενσωμάτωση βιομετρικών στοιχείων αναγνώρισης στόχο έχει την προστασία από ενδεχόμενη δόλια χρήση της άδειας διαμονής και τη δημιουργία ενός πιο αξιόπιστου συνδέσμου μεταξύ της άδειας διαμονής και του κατόχου της. Κατά το έτος 2012 υιοθετήθηκαν οι σχετικές εφαρμοστικές ρυθμίσεις για την υλοποίηση του εν λόγω Κανονισμού (άρθρο 1, Ν 4018/2011), ενώ εντός του 2013 ολοκληρώθηκαν οι σχετικές διαδικασίες. Σημειώνεται, συναφώς, ότι το αυτοτελές έγγραφο (ηλεκτρονική κάρτα) θα εκδίδεται για όλες τις κατηγορίες αδειών διαμονής, με εξαίρεση αυτές που χορηγούνται σε όσους εισέρχονται με στόχο την προσωρινή εργασία (εποχική εργασία, αλιεία).

(2) Πρόταση Οδηγίας σχετικά με τους όρους και

τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την εποχιακή εργασία: η πρόταση Οδηγίας, η επεξεργασία της οποίας έχει ξεκινήσει από τον Σεπτέμβριο 2010 στην αρμόδια ΟΕ του Συμβουλίου, στοχεύει στον προσδιορισμό κοινών όρων και προϋποθέσεων εισδοχής και προσωρινής διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση εποχιακής εργασίας και ενός ελάχιστου κοινού πλαισίου δικαιωμάτων για αυτή την κατηγορία των εργαζομένων, υπηκόων τρίτων χωρών. Το Δεκέμβριο του 2012 η Προεδρία έλαβε εντολή και ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με στόχο την επίτευξη κοινής θέσης. Στις 23.10.2013 επετεύχθη πολιτική συμφωνία επί της Πρότασης Οδηγίας. Σε συνέχεια της εν λόγω συμφωνίας αναμένεται στις αρχές του 2014 η δημοσίευση της Οδηγίας στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(3) Πρόταση Οδηγίας Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τους όρους εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδο-επιχειρησιακής μετάθεσης: η πρόταση Οδηγίας, η επεξεργασία της οποίας έχει ήδη ξεκινήσει από τον Σεπτέμβριο 2010 στοχεύει: (α) στη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου κανόνων για μία νέα ταχεία διαδικασία εισόδου και διαμονής (για τρία έτη ή ένα έτος κατά κατηγορία) σε ορισμένες κατηγορίες προσωπικού υψηλής εξειδίκευσης («manager / διευθύνων στέλεχος», «specialist / ειδικός» και «graduate trainee / ασκούμενος μεταπτυχιακού επιπέδου» αντίστοιχα) στο πλαίσιο της ενδο-επιχειρησιακής κινητικότητας, (β) στην πρόβλεψη ευνοϊκότερων (ελκυστικότερων – σε σχέση με τα δικαιώματα άλλων κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών) όρων διαμονής και δικαιωμάτων για τις τρεις κατηγορίες και τα μέλη των οικογενειών τους και (γ) στην πρόβλεψη απλών και σύντομων διαδικασιών κινητικότητας εντός των κ-μ της ΕΕ.

Τον Μάιο του 2012 δόθηκε εντολή και ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με στόχο την επίτευξη πολιτικής συμφωνίας. Εν όψει της σταδιακής ολοκλήρωσης της τρέχουσας κοινοβουλευτικής περιόδου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (έως Απρίλιο 2014), οι διαπραγματεύσεις αναμένεται να εντατικοποιηθούν με στόχο την επίτευξη συμφωνίας του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά το πρώτο τρίμηνο 2014.

(4) Πρόταση Οδηγίας (αναδιτύπωση) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ) και του Συμβουλίου σχετικά με την εισδοχή και διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών για τους σκοπούς της επιστημονικής έρευνας, των σπουδών, της ανταλλαγής μαθητών, της αμβιόβουλης και μη εκπαίδευσης, του εθελοντισμού και της εσωτερικής άμισθης βοήθειας. Η εν λόγω πρόταση Οδηγίας στοχεύει στην αναδιτύπωση των Οδηγιών για τις

σπουδές και τους ερευνητές, η δε επεξεργασία της ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2013 και στοχεύει στα ακόλουθα: (α) να καταστούν τα υφιστάμενα ενωσιακά νομοθετικά εργαλεία πιο ευέλικτα και αποτελεσματικά πλέον, (β) να μετατραπούν οι δυνητικές διατάξεις της Οδηγίας για τους σπουδαστές, τους εθελοντές και τους άμισθους ασκούμενους σε υποχρεωτικές και (γ) να εισαχθούν δύο νέες κατηγορίες ΥΤΧ (οι έμμισθοι ασκούμενοι και οι εσωτερικοί άμισθοι βοηθοί - au pair). Η πρόταση Οδηγίας έχει τύχει επεξεργασίας στο πλαίσιο της αρμόδια ΟΕ του Συμβουλίου καθ' όλη τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, ενώ θα συνεχιστεί η διαπραγματευσή της επί Ελληνικής Προεδρίας με στόχο τη μεγαλύτερη δυνατή πρόοδο των σχετικών εργασιών.

(5) Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ): Το ΕΔΜ συστήθηκε το 2003 ως προπαρασκευαστική δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ από το έτος 2008 με την Απόφαση 2008/381/ΕΚ του Συμβουλίου μετατράπηκε σε θεσμοθετημένο δίκτυο. Σκοπό έχει την παροχή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κ-μ της Ε.Ε., αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκρίσιμων και επικαιροποιημένων δεδομένων για τη μετανάστευση και το άσυλο, ώστε να στηριχτεί η χάραξη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και κατ' επέκταση, των εθνικών πολιτικών των κ-μ στους τομείς αυτούς. Οι δράσεις του επικεντρώνονται, μεταξύ άλλων, στην εκπόνηση μελετών, εκθέσεων πολιτικής, ανταλλαγή πληροφοριών σε συγκεκριμένα θέματα κυρίως μέσω ειδικών ερωτο-απαντήσεων ανάμεσα στα μέλη, στην ανάπτυξη εσωτερικών εθνικών δικτύων, στη διοργάνωση συνεδρίων κ.ο.κ. Οι δράσεις τους χρηματοδοτούνται σε ποσοστό 80% από την ΕΕ και σε ποσοστό 20% από εθνικούς πόρους.

Οι μελέτες που εκπονούνται στο πλαίσιο του δικτύου είναι δύο ειδών: α) Κύρια μελέτη (main study): Εκπονείται μία κατά έτος και περιλαμβάνει αναλυτική επισκόπηση ενός θέματος, και β) Εστιασμένη Μελέτη (focused study): Οι μελέτες αυτές εστιάζουν στη διερεύνηση ενός φαινομένου και αποσκοπούν στην παροχή εύκολα προσβάσιμων, σύντομων και εστιασμένων πληροφοριών. Παράλληλα εκπονείται η Ετήσια Έκθεση Πολιτικής για τη Μετανάστευση και το Άσυλο: Πρόκειται για έκθεση με στόχο την αναλυτική παρουσίαση των σημαντικότερων πολιτικών συζητήσεων, των νομικών εξελίξεων, τον τρόπο εφαρμογής του δικαίου αλλά και των διοικητικών πρακτικών των συμμετεχόντων κρατών μελών στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου.

Σημειώνεται ότι πέραν των τακτικών υποχρεώσεων του Υπουργείου μας σε σχέση με τις υποχρεώσεις του Δικτύου, στη χώρα μας διεξάγεται από το 2012 το ετήσιο Εθνικό Συνέδριο του ελληνικού Σημείου Επαφής του ΕΔΜ με στόχο την ανταλλαγή απόψεων επί ζητημά-

των μείζονος μεταναστευτικού ενδιαφέροντος. Τον Δεκέμβριο του 2013 διεξήχθη το δεύτερο Εθνικό Συνέδριο με τίτλο «Μεταναστευτικές Ροές και Κέντρα Υποδοχής».

Κεφάλαιο Τρίτο: Θέματα Κοινωνικής Ένταξης Μεταναστών

Στο πλαίσιο της ενδυνάμωσης της κοινωνίας πολιτών σε θέματα ένταξης μεταναστών, η Γενική Γραμματεία Πληθυσμού & Κοινωνικής Συνοχής υιοθέτησε τον Απρίλιο 2013 κείμενο Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη Πολιτών Τρίτων Χωρών. Σύμφωνα με αυτό, η εθνική πολιτική για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών έχει ως βασικό στόχο την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και την ομαλή συνύπαρξη των μεταναστών με τους γηγενείς. Το κείμενο της Εθνικής Στρατηγικής για την ένταξη πολιτών τρίτων χωρών διέπεται από την αρχή ότι η ένταξη είναι μια αμοιβαίως ευεργετική διαδικασία τόσο για τους ίδιους τους μετανάστες και τις οικογένειές τους όσο και την κοινωνία υποδοχής, αλλά και για τις χώρες προέλευσης. Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής είναι η δημιουργία ενός συνεκτικού και ολοκληρωμένου πλαισίου για την προώθηση συνολικών σχεδίων δράσης κοινωνικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών τόσο σε κεντρικό επίπεδο όσο και σε περιφερειακό- τοπικό, αλλά και σε συνεργασία με ΜΚΟ και οργανώσεις. Οι βασικοί άξονες πολιτικής, όπως αναφέρονται στην Εθνική Στρατηγική της Χώρας μας για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, είναι οι εξής:

1. Πληροφόρηση – Εξυπηρέτηση
2. Εκπαίδευση – Ελληνική Γλώσσα
3. Εργασία, Απασχόληση & Κατάρτιση
4. Υγεία
5. Στέγαση και ποιότητα ζωής
6. Συμμετοχή στα κοινά
7. Προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης
8. Διαπολιτισμικότητα
9. Στοιχευμένες κοινωνικές ομάδες
10. Σχεδιασμός και αξιολόγηση προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης.

Ταυτόχρονα, μέσα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης (ETE) και την αρμόδια Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης ως Υπεύθυνη Αρχή του Ταμείου, προωθεί συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις ένταξης νομίμων μεταναστών. Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν εντός του 2013 και χρηματοδοτήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης Υπηκόων Τρίτων χωρών (Ε.Π. 2011 συνολικού προϋπολογισμού **4.058.252,49 €**) είναι οι εξής:

- Πληροφόρηση- Εξυπηρέτηση Υπηκόων Τρίτων Χωρών νομίμως διαμενόντων στη Χώρα
- Έργο Α: Δημιουργία Γραφείων παροχής νομικής και διοικητικής υποστήριξης και παραγωγή έντυπου και ηλεκτρονικού πληροφοριακού υλικού για

νομικά και διοικητικά θέματα που αφορούν υπηκόους τρίτων χωρών.

- Έργο Β: Δημιουργία Μητρώου εκπαιδευμένων Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών και δικτύωση των Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

- Έργο Γ: Δημιουργία μεικτών κέντρων νεότητας.
- Ευαισθητοποίηση κοινωνίας υποδοχής σε θέματα που άπτονται της ένταξης των μεταναστών – ενδυνάμωση των νομίμως διαμενόντων υ.τ.χ

- Έργο Α: Παροχή τεχνικής υποστήριξης στα μέλη των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών (ΣΕΜ), παροχή κατάρτισης στους εμπλεκόμενους σε αυτά σχετικά με τη λειτουργία των Συμβουλίων αυτών και διευκόλυνση της δικτύωσης, της ανταλλαγής καλών πρακτικών κ.λπ.

- Έργο Γ: Δράσεις σε Γειτονιές.
- Έργο Δ: Προώθηση διαδραστικών ενημερωτικών εκστρατειών στα σχολεία με ομάδες στόχο μετανάστες και γηγενείς μαθητές καθώς και τους γονείς τους, μέσω δραστηριοτήτων.

- Εκπαίδευση και επιμόρφωση των νομίμως διαμενόντων υ.τ.χ.

- Έργο Α: Προγράμματα για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού σε ενηλίκους μετανάστες

- Έργο Γ: Δημιουργία ηλεκτρονικού πολύ-λεξικού σε 5 γλώσσες

- Έργο Δ: Εκπαίδευση στην ελληνική γλώσσα μέσω της χρήσης των νέων τεχνολογιών (υπολογιστές – διαδίκτυο)

- Προαγωγή της διαπολιτισμικότητας ως θεμελιώδους μηχανισμού ένταξης των νομίμως διαμενόντων υ.τ.χ. στην κοινωνία υποδοχής

- Έργο Α: Φεστιβάλ πολιτισμών
- Έργο Β: Βίντεο-ιστορίες ζωής μεταναστών
- Έργο Γ: Ο αθλητισμός ως μέσο για την προώθηση της ισότητας για όλους: Προγράμματα αθλητισμού για παιδιά μεταναστών και διεξαγωγή αθλητικών αγώνων

- Μελέτες / Έρευνες στα πεδία της μετανάστευσης και της ένταξης νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών

- Έργο Α: Χαρτογράφηση των υφιστάμενων δομών που παρέχουν υπηρεσίες ένταξης σε υ.τ.χ. στην ελληνική επικράτεια καθώς επίσης και καταγραφή των αναγκών για ανάλογες δομές.

- Έργο Β: Μετανάλυση των ερευνών που έχουν διεξαχθεί για τη μετανάστευση σε σημαντικά και σχετικά με την ένταξη πεδία (υγεία, κοινωνική ασφάλιση, εργασία, εκπαίδευση)

- Διαπολιτισμική επιμόρφωση δημοσίων υπαλλήλων που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών ή χειρίζονται θέματα που σχετίζονται με αυτούς

- Δημιουργία Δικτύων συνεργασίας για θέματα μετανάστευσης και ένταξης
 - Έργο Α: Ανάπτυξη δικτύου συνεργασίας που θα συνδέει εκπροσώπους κρατών-μελών της Μεσογείου, που αντιμετωπίζουν ανάλογες με την Ελλάδα προκλήσεις αναφορικά με την ένταξη των Υψηλών Τρίτων Χωρών.
 - Έργο Β: Ανάπτυξη δικτύου συνεργασίας μεταξύ εκπροσώπων των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών και άλλων παρόμοιων οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε επίπεδο Ε.Ε. και εκπροσώπων οργανώσεων μεταναστών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Κεφάλαιο Τέταρτο: Θέματα ελλήνων Ρομά

ΟΠΔ για την κοινωνική ένταξη των ελλήνων Τσιγγάνων: έργα στεγαστικής αποκατάστασης

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του ΟΠΔ (2002-2008), και ειδικότερα στο πλαίσιο του πρώτου άξονα προτεραιότητας με αντικείμενο την υλοποίηση έργων στεγαστικής υποδομής για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ελλήνων Τσιγγάνων στους Δήμους της χώρας, εντάχτηκαν έργα συνολικού προϋπολογισμού 94,9 εκατ. €, ενώ σύμφωνα με την πορεία των εκτελούμενων εργασιών, έχει πληρωθεί μέχρι και σήμερα ποσό 61,50 εκατ. € (ΥΠΕΣ, ΠΔΕ-ΣΑΕ055).

ΟΠΔ – Πρόγραμμα στεγαστικής δανειοδότησης

Σε συνέχεια του άρθρου 38 του Ν 4075/2012 (ΦΕΚ 89/Α), το πρόγραμμα ολοκληρώνεται μετά την εκταμίευση εκατό (100), κατά μέγιστο, επιπλέον δανείων, διαμορφώνοντας έτσι το σύνολο των επωφελούμενων οικογενειών στις 6.670. Μέχρι και σήμερα και σύμφωνα με τα τηρούμενα από τις χρηματοδότης τράπεζες στοιχεία, ο αριθμός των εκταμιεύσεων ανέρχεται στις 6.574.

Νέο πλαίσιο Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά στην Ελλάδα

Σε συνέχεια ολοκλήρωσης της προγραμματικής περιόδου εφαρμογής του ΟΠΔ, η ανάγκη οργανωμένης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης των συνθηκών κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνουν οι Τσιγγάνοι οδήγησε σε μια συνολικότερη προσπάθεια συντονισμένης διοικητικής αναδιοργάνωσης και στον ανασχεδιασμό της εθνικής στρατηγικής για τους Ρομά στην Ελλάδα. Το νέο Πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά εντάσσεται στο πλαίσιο της Ε.Ε. για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά έως το 2020 («προς την Ευρώπη του 2020») και εκτείνεται στους βασικούς τομείς πολιτικής που υιοθέτησε η Ε.Ε., ήτοι στέγαση, υγεία, εκπαίδευση και απασχόληση. Εν συντομία τονίζεται ότι

ο νέος σχεδιασμός στηρίζεται στην ανάληψη δράσεων ολοκληρωμένης τοπικής παρέμβασης οι οποίες, επιπλέον των βασικών στόχων της Επιτροπής, πλαισιώνονται από παρεμβάσεις υπερτοπικού χαρακτήρα με έμφαση στην αντιμετώπιση ζητημάτων αστικοδημοτικής φύσεως και την προώθηση της διαφορετικότητας.

Επιπλέον, κατόπιν απόφασης, στις 28/8/2013, της Διυπουργικής Επιτροπής του άρθρου 64 του ΠΔ 63/2005 (Πρακτικό 1), ως Εθνικό Σημείο Επαφής για τον συντονισμό και την παρακολούθηση εφαρμογής του νέου πλαισίου στρατηγικής ορίστηκε το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), εποπτευόμενο ΝΠΔΔ από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, λαμβάνοντας την αρμοδιότητα από το μεταβατικό φορέα, την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Δράσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Ε.Υ.Σ.ΕΚΤ).

Σημειώνεται ότι έχει ήδη προχωρήσει η ανάπτυξη συστηματικής συνεργασίας και διαβούλευσης με φορείς εκπροσώπησης των πολιτών Ρομά για την ενεργό συμμετοχή τους στο σχεδιασμό, προγραμματισμό και εφαρμογή δράσεων κοινωνικής ενσωμάτωσής τους.

Κεφάλαιο Πέμπτο: Θέματα Εκλογών

Στο πλαίσιο της προσπάθειας για την ενίσχυση των δράσεων που σχετίζονται με την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, σταθερή επιδίωξη της χώρας μας αποτελεί η ελεύθερη, ισότιμη και ενεργός συμμετοχή των πολιτών των λοιπών κρατών μελών της Ένωσης στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων τόσο στις τοπικές κοινωνίες, όσο και στον δημοκρατικό βίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βασικός προσανατολισμός μας προς την κατεύθυνση αυτή, είναι η ευρύτερη δυνατή ενημέρωση των πολιτών της Ένωσης, προκειμένου να ενισχυθεί η συμμετοχή και παρουσία τους στο πεδίο της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Το Υπουργείο Εσωτερικών υιοθετώντας πλήρως την αρχή της ισότητας και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ενίσχυση της προστασίας των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των πολιτών της, **καλεί τους πολίτες των λοιπών κρατών μελών της Ένωσης που διαμένουν στην Ελλάδα να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι** στις προσεχείς εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις δημοτικές εκλογές του έτους 2014.

Τη θεσμική βάση για την άσκηση των ανωτέρω θεμελιωδών δικαιωμάτων, αποτελούν η Οδηγία του Συμβουλίου της Ε.Ε 94/80/ΕΚ περί της άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις **τοπικές εκλογές** από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι, καθώς και η Οδηγία 93/109/ΕΚ περί της άσκησης των ανωτέρω δικαιωμάτων κατά τις **εκλογές του**

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι οποίες ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο με το ΠΔ133/97 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και το Ν 2196/94 αντίστοιχα. Επιπροσθέτως με την ψήφιση του Ν 4244/2014 (ΦΕΚ 60/Τ.Α./11.03.2014) ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο και η Οδηγία 2013/1/ΕΕ του Συμβουλίου της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2012 η οποία ρυθμίζει τις λεπτομέρειες άσκησης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε ένα κράτος-μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι. Πιο συγκεκριμένα, συμβάλλει στη διευκόλυνση των ενδιαφερόμενων πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς την κατάθεση της δήλωσης υποψηφιότητας τους κατά τις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος-μέλος κατοικίας τους (του οποίου δεν είναι υπήκοοι), δεδομένου ότι η υποχρέωση για την επιβεβαίωση του ότι δεν έχουν εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στο κράτος-μέλος καταγωγής τους βαρύνει πλέον το κράτος-μέλος κατοικίας και όχι τον ίδιο τον ενδιαφερόμενο.

Οι πολίτες της Ένωσης, **ασκούν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές εκλογές και στις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατά τα οριζόμενα στις ανωτέρω Οδηγίες.**

Εκτός των ανωτέρω, το Υπουργείο Εσωτερικών, στα πλαίσια της πολιτικής της ισότητας των φύλων βρίσκεται στο στάδιο κατάρτισης νόμου ο οποίος εκτός των άλλων προβλέπει ότι στις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όσον αφορά στην ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών κομμάτων ή συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων ο αριθμός υποψηφίων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 1/3 του συνολικού αριθμού των Υποψηφίων Τους Αντιστοίχως.

Κεφάλαιο Έκτο:

Θέματα Ισότητας των Φύλων

Ι. ΠΡΩΘΗΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΖΩΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

1. Βελτίωση δεξιοτήτων γυναικών δημοσίων υπαλλήλων στην Κεντρική Διοίκηση, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ και ΟΤΑ με στόχο να αναλάβουν υψηλόβαθμες θέσεις

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ) σχεδίασε σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) το Έργο με τίτλο: «Ενδυνάμωση και βελτίωση δεξιοτήτων των γυναικών δημοσίων υπαλλήλων στην Κεντρική Δι-

οίκηση, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ και ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού με στόχο να αναλάβουν υψηλόβαθμες θέσεις» και χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ της ΓΓΙΦ. Ολοκληρώθηκε η συγγραφή του εκπαιδευτικού υλικού και άρχισε η υλοποίηση του Έργου από το ΕΚΔΔΑ. Πραγματοποιήθηκαν δεκαέξι (16) εργαστήρια ενδυνάμωσης σε γυναίκες δημοσίων υπαλλήλους για την ενίσχυση της συμμετοχής τους σε θέσεις ευθύνης και δύο (2) επιμορφωτικά σεμινάρια για τα στελέχη των υπηρεσιακών συμβουλίων. Έχει ήδη ξεκινήσει από τον Δεκέμβριο του 2013 και συνεχίζεται η υλοποίηση των σχετικών ημερίδων ευαισθητοποίησης σε όλη τη χώρα (30 στον αριθμό συνολικά).

2. Ενθάρρυνση και ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης

Το Έργο «Ενθάρρυνση και ευαισθητοποίηση για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης» εντάχθηκε στο χρηματοδοτικό πλαίσιο ΕΣΠΑ και αφορά στην ανάπτυξη δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης (καμπάνιες), προκειμένου να ενισχυθεί η συμμετοχή των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης, αλλά και η εκπροσώπησή τους σε πολιτικούς θεσμούς σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα:

• Δημοτικές και Περιφερειακές Εκλογές 2010

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου έργου πραγματοποιήθηκε καμπάνια ευαισθητοποίησης για τις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές του Νοεμβρίου 2010 για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα πολιτικά κέντρα λήψης αποφάσεων της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης με δράσεις όπως:

α) παραγωγή υλικού (κονκάρδες, φυλλάδια και αφίσες στην ελληνική και αλβανική γλώσσα, ώστε να ενημερωθούν οι μετανάστες/-τριες που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι σε αυτές τις εκλογές), β) δημιουργία και προβολή δύο (2) τηλεοπτικών spot, γ) παραγωγή ραδιοφωνικού spot, δ) διοργάνωση ημερίδας για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων, ε) προβολή του κοινωνικού μηνύματος και διαδικτυακά μέσω εμφανίσεων σε ειδησεογραφικά sites, και στ) λειτουργία περιπτέρου σε κεντρικό σημείο της Αθήνας (Ερμού και Χριστοπούλου) για τρεις (3) μέρες (2-4/11/2010).

Επίσης έγινε αποστολή επιστολής της Γενικής Γραμματέως Ισότητας των Φύλων στους/στις Γενικούς/-ές Γραμματείς και υπεύθυνους/-ες των κοινοβουλευτικών πολιτικών κομμάτων με την οποία τους/τις καλούσε να περιλάβουν στα κριτήρια επιλογής των επικεφαλής των συνδυασμών τους την παράμετρο του φύλου, προκειμένου να γίνει πράξη η ενεργή προώθηση των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Στατιστικά στοιχεία: Οι γυναίκες που εκλέχθηκαν κατά τις εκλογές του 2010 αποτελούσαν το 14,82% του συνόλου των Αντιπεριφερειάρχων, το 15,76% του συνόλου των Περιφερειακών Συμβούλων, το 16,07% του συνόλου των Δημοτικών Συμβούλων. Οκτώ (8) γυναίκες εκλέχθηκαν Δήμαρχοι σε ολόκληρη τη χώρα (2,47%) επί συνόλου 325 δήμων, ενώ δεν υπήρξε καμία γυναίκα Περιφερειάρχη.

• **Εθνικές Εκλογές και Εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου**

Ως 2^ο σκέλος του Έργου, και ενόψει των επερχόμενων Ευρωεκλογών του 2014, υλοποιείται η καμπάνια με τίτλο: «Εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την ισόρροπη συμμετοχή γυναικών στα πολιτικά κέντρα λήψης αποφάσεων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο», η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων παραγωγή προωθητικού υλικού, διοργάνωση δράσεων δημοσιότητας/ευαισθητοποίησης και δημιουργία ιστοσελίδας www.nai-stis-gynaikes.gr/.

Μάλιστα την Παρασκευή 12 Ιουλίου 2013, η ΓΓΙΦ πραγματοποίησε εκδήλωση με θέμα «Περισσότερες Ελληνίδες στο Ευρωκοινοβούλιο. Ισχυρότερη Εκπροσώπηση της Ελλάδας στην Ευρώπη», στα Γραφεία της Ελληνικής Αντιπροσωπείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

• **Εθνικές Εκλογές 2012**

Σε υπηρεσιακό επίπεδο, έγινε η συλλογή, καταγραφή και επεξεργασία των υποψηφίων και εκλεγμένων κατά φύλο, κόμμα και Περιφέρεια και συντάχθηκε εγχειρίδιο-έκθεση που περιλαμβάνει τα πλήρη στατιστικά στοιχεία των εκλογών τόσο της 6^{ης} Μαΐου όσο και της 17^{ης} Ιουνίου 2012, το οποίο και έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ΓΓΙΦ (<http://www.isotita.gr/index.php/statistics/c180/>). Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες που έχουν εκλεγεί μέλη του Ελληνικού Κοινοβουλίου είναι εξήντα τρεις (63), ανέρχονται δηλαδή στο 21 % του συνόλου των βουλευτών, ποσοστό αυξημένο κατά 3,7 % από εκείνο της εκλογικής αναμέτρησης της 2009. Πλέον, οι γυναίκες βουλευτές είναι 64, μετά την κατάληψη της θέσης εκλιπόντος βουλευτή από την πρώτη επιλαχούσα, γυναίκα βουλευτή (Απρίλιος 2013).

3. *Υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο*

Το Έργο «Ενθάρρυνση και υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο» σχεδιάστηκε και εντάχθηκε στο ΕΣΠΑ της ΓΓΙΦ. Υλοποιείται με δικαιούχο την ΠΕΤΑ ΑΕ σε συνεργασία με την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) και την Ένωση Περιφερειών (ΕΝΠΕ) και αποσκοπεί στην

ενίσχυση των γυναικών που συμμετέχουν στην πολιτική σε επίπεδο Δήμων και Περιφερειών. Μέχρι σήμερα πραγματοποιήθηκαν:

- Διοργάνωση συνεδρίου «Η Πόλη της Ισότητας» στις 7 και 8 Νοεμβρίου 2011 με τη συμμετοχή των Δημάρχων για την υπογραφή της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες». Το Δεκέμβριο του 2011 έγινε η Τελετή για την Υπογραφή της Χάρτας και από τους 13 Περιφερειάρχες στα γραφεία της ΕΝ.ΠΕ. Στο Παράρτημα υπάρχει πίνακας με την αποτύπωση των 153 Δήμων και των 13 Περιφερειών που έχουν μέχρι στιγμής υπογράψει την Ευρωπαϊκή Χάρτα.

- Διοργάνωση ημερίδας στις 2 Μαρτίου 2012 με τη συμμετοχή των αιρετών περιφερειακών συμβούλων και των μελών των Περιφερειακών Επιτροπών Ισότητας.

- Έκδοση της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες» καθώς και εκπόνηση και έκδοση του Οδηγού Εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες. Τόσο η Χάρτα όσο και ο Οδηγός Εφαρμογής μοιράστηκε σε όλους τους φορείς ΟΤΑ που την υπέγραψαν, αλλά και σε όσες/ους (δημοτικές και περιφερειακές αρχές, αιρετές και υποψήφιες αιρετές, στελέχη δήμων και περιφερειών κλπ) επέδειξαν και επιδεικνύουν σχετικό ενδιαφέρον κατά την επικοινωνία και συνεργασία με την υπηρεσία.

- Δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας www.aireses.gr και δημιουργία Μητρώου Εκλεγμένων Γυναικών.

- Διενέργεια δεκαεπτά (17) σεμιναρίων κατάρτισης/επιμόρφωσης (1.000 αιρετών γυναικών) των Περιφερειών: Δυτικής Μακεδονίας στην Κοζάνη (15-16/12/2011), Βορείου Αιγαίου στην Αθήνα (15-16/3/2012), Δυτικής Ελλάδας στην Πάτρα (29-30/3/2012) Πελοποννήσου στην Τρίπολη (5-6/4/2012) και Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης στην Κομοτηνή (17-18/5/2012), Θεσσαλίας στη Λάρισα (31/5-1/6/2012), Κρήτης στο Ηράκλειο (27-28/6/2012), Στερεάς Ελλάδας στη Λαμία (20-21/9/2012), Ηπείρου στα Ιωάννινα (27-28/9/2012), Ιονίων Νήσων στην Αθήνα (25-26/10/2012), Νοτίου Αιγαίου στην Αθήνα (1-2/11/2012), Κεντρικής Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη (22-23/11/2012) και Αττικής στην Αθήνα (6-7/12/2012). Τέσσερα (4) ακόμη σεμινάρια υλοποιήθηκαν εντός του 2013 (Βόλος 1-3-2013, Βέροια 29-3-2013 Ναύπλιο 18-4-2013 και Πειραιάς 26-6-2013).

- Έχει γίνει η στελέχωση Γραφείων Ισότητας στην Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) και στην Ένωση Περιφερειών (ΕΝΠΕ), μέσω Προκήρυξης και διαδικασίες ΑΣΕΠ, η λειτουργία τους συνεχίζεται ομαλά, ενώ υπάρχει τακτική συνεργασία και επικοινωνία με τη ΓΓΙΦ, αλλά και με φορείς ΟΤΑ.

4. Υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πολιτικής

Σχεδιάστηκε, εντάχθηκε στο ΕΣΠΑ και ανατέθηκε στο Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) το Έργο ανάπτυξης δράσεων ενθάρρυνσης και υποστήριξης της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ειδικότερα, το Έργο απευθύνεται: α) σε γυναίκες που έχουν εκλεγεί σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο, β) σε γυναίκες υποψήφιες σε εκλογικές διαδικασίες (εθνικές εκλογές, ευρωεκλογές), που ως τώρα δεν έχουν εκλεγεί, και γ) σε πολιτικά κόμματα, θεσμούς και όργανα που λαμβάνουν αποφάσεις σχετικές με την εκλογική διαδικασία και τη διεκδίκηση της πολιτικής εξουσίας. Το Έργο περιλαμβάνει: α) τη διεξαγωγή ερευνών-μελετών για τη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων, β) τη διενέργεια σεμιναρίων κατάρτισης/επιμόρφωσης υποψηφίων στις εκλογές γυναικών, γ) τη δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας, και δ) την παραγωγή και έκδοση σχετικού έντυπου υλικού.

Το έργο έχει αρχίσει να υλοποιείται και υπάρχει σχετική ιστοσελίδα www.gynaikes-politiki.gr/.

5. Προώθηση των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων των Κοινωνικών Εταιρειών

Σχεδιάστηκαν Έργα με στόχο την ενδυνάμωση των γυναικών συνδικαλιστριών στις διοικήσεις των συνδικαλιστικών οργάνων όλων των βαθμίδων, μέσω δράσεων όπως: α) η δημιουργία δομών ισότητας στις έδρες των τριτοβάθμιων οργανώσεων, β) η δικτύωση και διακρατική συνεργασία, και γ) η επιμόρφωση και διοργάνωση ημερίδων ευαισθητοποίησης. Τα Έργα που εντάχθηκαν στο ΕΣΠΑ και υλοποιούνται είναι τα ακόλουθα:

- «Δράσεις προώθησης και υποστήριξης των γυναικών σε ανώτατες συνδικαλιστικές βαθμίδες της ΑΔΕΔΥ και των μελών της» με δικαιούχο το Διαβαλκανικό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης της ΑΔΕΔΥ.
- «Ενίσχυση και υποστήριξη γυναικών για τη συμμετοχή τους στην εμπορική επιχειρηματικότητα και στον εμπορικό συνδικαλισμό» με δικαιούχο την Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (ΕΣΕΕ).
- «Σχέδιο δράσης για την προώθηση των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων των συλλογικών οργάνων της ΓΣΕΒΕΕ» με δικαιούχο το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ (ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ).
- «Προώθηση και ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα όργανα εκπροσώπησης των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων» με δικαιούχο το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ (ΙΝΕ-ΓΣΕΕ).

- «Η ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στις επιχειρήσεις και στους φορείς εκπροσώπησης των επιχειρήσεων» με δικαιούχο την «Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας (ΣΕΒ)».

Όλα τα Έργα είναι σε εξέλιξη, έχουν συσταθεί σε όλους τους φορείς τα γραφεία ισότητας στις έδρες τους, λειτουργούν γραμμές ενημέρωσης (help lines), πραγματοποιούνται οι διακρατικές συναντήσεις και τα διακρατικά δίκτυα και υλοποιούνται ήδη τα προβλεπόμενα σεμινάρια επιμόρφωσης και οι Ημερίδες Ευαισθητοποίησης με τη συμμετοχή και εκπροσώπων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων.

6. Παρακολούθηση εφαρμογής ποσοτώσεων φύλου

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της εφαρμογής των Ν 2839/2000 και 3839/2010 που αφορά στην ποσόστωση του 1/3 στα υπηρεσιακά, ΔΣ και άλλα συλλογικά όργανα του Δημοσίου, των Δημοσίων Οργανισμών και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η ΓΓΙΦ πραγματοποιεί σχετική αλληλογραφία με τους αρμόδιους φορείς και συλλέγει στοιχεία μέσω των οποίων παρακολουθεί τη νομιμότητα σύνθεσης των συλλογικών οργάνων ως προς την ποσόστωση και επισημαίνει τις περιπτώσεις μη τήρησης παραθέτοντας το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο όπου και όταν χρειάζεται.

7. Γυναίκες στα οικονομικά κέντρα λήψης αποφάσεων

• Πρόγραμμα PROGRESS 2013-2014:

Εγκρίθηκε από την Ε. Επιτροπή και ξεκινά η υλοποίηση του Σχεδίου Progress με τίτλο «Θετικές δράσεις υπέρ των γυναικών για την προώθησή τους στα οικονομικά κέντρα αποφάσεων», το οποίο έχει εγκριθεί και υλοποιείται.

Προϋπ/σμός: 208.000,00 ευρώ

Δράσεις:

- Μελέτη καλών πρακτικών, εργαλείων, μεθοδολογιών και θεσμικού πλαισίου για τη δημιουργία ενός εργαλείου/μοντέλου εφαρμογής των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης στις επιχειρήσεις.
- Τοπικά, κλαδικά εργαστήρια για γυναίκες και άνδρες στελέχη εταιριών, H.R Managers, κ.ά.
- Coaching – εργαστήρια ηγεσίας για γυναίκες, μεσαία και ανώτερα στελέχη επιχειρήσεων.
- 2 Συνέδρια - Φόρουμ διαβούλευσης με κρατικούς φορείς και κοινωνικούς εταίρους και
- Προωθητικές ενέργειες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης στο ευρύ κοινό.

• Γυναίκες στις διοικήσεις εταιρειών

Αναφορικά με τη συμμετοχή των γυναικών στις διοικήσεις των εταιρειών, αναπτύχθηκαν δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του Ελληνικού Δικτύου Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης ΕΚΕ, του ΕΒΕΑ, του

ΣΕΒ και του Ινστιτούτου Ανάπτυξης Γυναικών Μάνατζερ και Επιχειρηματιών (ΙΑΓΜΕ, πλέον ΤΟΓΜΕ) σχετικά με την καμπάνια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα: «Ποσοστά υπέρ των γυναικών στα ΔΣ των εταιριών-Αυτορρύθμιση ή νομοθεσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο;». Η Γενική Γραμματέας ενθάρρυνε τους ανωτέρω, με σχετική επιστολή με την οποία προσκαλούσε τις επιχειρήσεις-μέλη των οργανώσεων να συμμετέχουν στην ευρωπαϊκή καμπάνια, δεσμευόμενες να αυξήσουν τον αριθμό των γυναικών στα Διοικητικά Συμβούλια.

Πλέον, με πρωτοβουλία της ΓΓΙΦ, έχει συγκροτηθεί Επιτροπή Διαβούλευσης, με συμμετοχή θεσμικών εκπροσώπων της Πολιτείας (Υπ. Εργασίας, Υπ. Ανάπτυξης, Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης) για τη διαμόρφωση θέσεων σχετικά με την «Πρόταση Οδηγίας για την Ισόρροπη συμμετοχή σε θέσεις μη-εκτελεστικών διοικητικών στελεχών στα Δ.Σ των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο εταιριών».

8. Υποστήριξη των ΜΚΟ (γυναικείων οργανώσεων)

Η ΓΓΙΦ σχεδίασε και υλοποιεί σε 2 κύκλους Έργο ΕΣΠΑ που περιλαμβάνει τη χρηματοδότηση διетών Σχεδίων Δράσης των γυναικείων και μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται για την ισότητα των φύλων ή/και την προάσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών. Το Έργο στοχεύει στην υποστήριξη της διοικητικής και επιχειρησιακής ικανότητας των οργανώσεων. Τα προτεινόμενα Σχέδια Δράσης περιλαμβάνουν ενέργειες σε τουλάχιστον έναν από τους παρακάτω τομείς:

- την πρόληψη και την καταπολέμηση κάθε μορφής έμφυλης βίας κατά των γυναικών, και στην αρωγή θυμάτων έμφυλης βίας,
- την υποστήριξη γυναικών κοινωνικά ευπαθών ομάδων, όπως μεταναστριών, προσφύγων, φυλακισμένων, αποφυλακισμένων, γυναικών Ρομά, γυναικών με αναπηρία κ.ά.,
- την καταπολέμηση των στερεοτύπων των φύλων και των έμφυλων κοινωνικών ρόλων, όπως προβάλλονται μέσα από τα ΜΜΕ,
- τους τομείς ένταξης της οπτικής του φύλου με καινοτόμο χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα το περιβάλλον, η κοινωνία της γνώσης, ο πολιτισμός, η έρευνα, η επιστήμη, η τέχνη κ.ά.

Α' ΚΥΚΛΟΣ: Η Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος δημοσιεύτηκε στις 22/7/2011. Υπεβλήθησαν εκατόν τριάντα πέντε (135) Σχέδια Δράσης από ισάριθμες γυναικείες οργανώσεις και ΜΚΟ. Από αυτά εγκρίθηκαν δέκα επτά (17) Σχέδια μετά από τον έλεγχο των παραστατικών και τη συγκριτική αξιολόγηση των προτεινόμενων δράσεων από εξωτερικούς/-ές αξιολογητές/-τριες.

Β' ΚΥΚΛΟΣ: Η Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος δημοσιεύθηκε στις 10/4/2012, έχουν εγκριθεί για χρηματοδότηση και συμβασιοποιήθηκαν τα σχέδια τριανταεπτά (37) φορέων.

Η έμπρακτη στήριξη των γυναικείων οργανώσεων και ΜΚΟ από την ΓΓΙΦ περιλαμβάνει και τις εξής ενέργειες:

- Δημιουργία ειδικού χώρου στην ιστοσελίδα της (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c118/>) για τις ΜΚΟ, ο οποίος φιλοξενεί ανακοινώσεις και προτάσεις όλων των γυναικείων οργανώσεων. Στον εν λόγω χώρο της ιστοσελίδας, έχει επίσης αναρτηθεί και ένας διαρκώς επικαιροποιούμενος κατάλογος με στοιχεία επικοινωνίας γυναικείων οργανώσεων, ΜΚΟ και παραρτημάτων τους, κοινωνικών φορέων, γυναικείων τμημάτων πολιτικών κομμάτων.

- Ετοιμάζεται ανοικτή ηλεκτρονική βάση δεδομένων για την εγγραφή των γυναικείων οργανώσεων καθώς και εμπειρογνομόνων σε θέματα φύλου, και την αυτόματη επικαιροποίηση των στοιχείων τους. (έργο ΕΣΠΑ).

- Συμμετοχή με την παρουσία της Γενικής Γραμματέως ή στελεχών της ΓΓΙΦ σε εκδηλώσεις γυναικείων συλλόγων, οργανώσεων και ΜΚΟ, ώστε να δημοσιοποιηθούν οι πολιτικές και οι δράσεις της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων.

- Συνδιοργάνωση και ανάληψη μέρους του κόστους εκδηλώσεων των γυναικείων οργανώσεων που αναφέρονται σε επίκαιρα θέματα ισότητας των φύλων.

- Πραγματοποίηση συναντήσεων γνωριμίας και συνεργασίας της νέας ηγεσίας της ΓΓΙΦ με ΜΚΟ και γυναικείες οργανώσεις τον Οκτώβριο και Δεκέμβριο του 2012, τον Ιούλιο 2013 και τον Οκτώβριο 2013.

- Τον Νοέμβριο 2013, στο πλαίσιο της προετοιμασίας της ανάληψης της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ το πρώτο εξάμηνο του 2014, η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων δρομολόγησε τη δημιουργία θεματικών επιτροπών διαβούλευσης και διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών για βασικές πολιτικές για την προώθηση της Ισότητας των φύλων, Εθνικού και Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Οι θεματικές αφορούσαν την Υγεία των γυναικών, τη Δια Βίου Μάθηση, την Προώθηση γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων, την Παράνομη διακίνηση και εμπορία γυναικών και την απασχόληση.

II. ΙΣΟΤΙΜΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. «Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Θέσης Εργαζομένων, Αυτοαπασχολούμενων Γυναικών»

Η ΓΓΙΦ σχεδίασε και εξειδίκευσε το εν λόγω Έργο για την προώθηση της απασχόλησης των γυναικών με

χρηματοδότηση του ΕΠ Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΠΑΝΑΔ).

Το έργο απευθύνεται σε Φορείς ή ενώσεις ή συμπράξεις φορέων του δημοσίου τομέα ή του ιδιωτικού τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, όπως κλαδικοί φορείς, επιμελητήρια, εκπαιδευτικά ιδρύματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, που σύμφωνα με το καταστατικό σύστασής τους, έχουν ως σκοπό τον σχεδιασμό ή/και οργάνωση ή/και υλοποίηση δράσεων συμβουλευτικής, mentoring, κατάρτισης, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων, καθώς και τη δυνατότητα εκτέλεσης αυτών των προγραμμάτων με ίδια μέσα, για την υποβολή προτάσεων έργων (πράξεων). Αποσκοπεί στην αναβάθμιση/συγκράτηση της εργασιακής θέσης των γυναικών μέσω παροχής εξατομικευμένης πληροφόρησης, συμβουλευτικής, κατάρτισης, mentoring, στήριξης, προώθησης της προσαρμοστικότητας και της επαγγελματικής εξέλιξης των ωφελούμενων γυναικών. Ομάδα στόχος είναι εργαζόμενες γυναίκες, ιδιαίτερα οι απασχολούμενες σε επισφαλείς θέσεις εργασίας (πχ συμβάσεις ορισμένου χρόνου, εκ περιτροπής απασχόληση, μερική απασχόληση κλπ), προκειμένου να βελτιώσουν την επαγγελματική τους θέση, και αυτοαπασχολούμενες γυναίκες με σκοπό να ενισχύσουν τις προοπτικές επαγγελματικής εξέλιξης και παραμονής στην αγορά εργασίας μέσω ανάληψης επιχειρηματικής πρωτοβουλίας.

Συνολικός προϋπολογισμός: 9.780.000 €. Δικαιούχος Φορέας είναι η Ομοσπονδία Ελληνικών Συνδέσμων Νέων Επιχειρηματιών (ΟΕΣΥΝΕ) και τίτλος του προγράμματος είναι «Ένωση για την απασχολούμενη Γυναίκα». Το Έργο ήδη υλοποιείται.

2. Στήριξη της γυναικείας και νεανικής απασχόλησης μέσω ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας

Με πρόταση της ΓΓΙΦ εντάχθηκε στο Ε.Π «ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΩΝ 2007-2013» μία ειδική δράση για ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών της Ολοκληρωμένης παρέμβασης για τη Στήριξη της Γυναικείας Απασχόλησης Μέσω Ενίσχυσης της Επιχειρηματικότητας.

Εκδόθηκε η απόφαση ένταξης και έγκρισης χρηματοδότησης των έργων τον Αύγουστο του 2013. Φορέας υλοποίησης: Ενδιάμεσος Φορέας Ε.Π «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα».

Η Ολοκληρωμένη παρέμβαση εστιάζεται στην άμεση αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης για τις γυναίκες και στη λήψη βραχυπρόθεσμων μέτρων μετριασμού των συνεπειών της κρίσης σε τομεακό και τοπικό επίπεδο.

Η προσπάθεια αυτή αφορά:

- Στην προώθηση των δυνατοτήτων πολυαπασχόλησης

- Στην αντιστροφή του φαινομένου της ανεργίας
- Στην δημιουργία συνθηκών και προϋποθέσεων για την αναστροφή των δυσμενών δημογραφικών τάσεων στη χώρα μας

- Στην αξιοποίηση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και δυνατοτήτων του πληττόμενου γυναικείου ανθρώπινου δυναμικού

Δικαιούχοι της Δράσης είναι γυναίκες 18-64 ετών άνεργες ή απειλούμενες από ανεργία.

Προϋπολογισμός: 40.000.000 €, ο οποίος ισοκατανέμεται σε 2 Υποδράσεις (για γυναίκες από 18 – 34 ετών και από 35 – 64 ετών) και αφορά στις Περιφέρειες Κρήτης, Ιονίων Νήσων, Βορ. Αιγαίου, Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Δυτ. Ελλάδας και Πελοποννήσου. Οι ενισχύσεις δίνονται προκειμένου οι επιτυγχύνουσες να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση και καλύπτουν λειτουργικές δαπάνες ύψους από 10.000 - 20.000 ευρώ για διάστημα 18 μηνών και επιπλέον 12.000 ευρώ για την κάλυψη του μισθολογικού κόστους εφόσον η επιχείρηση προχωρήσει στην πρόσληψη ανέργου. Όπως καταγράφεται στην Υπ. Απόφαση ένταξης με Α.Π.:5794/23.08.2013, εντάχθηκαν τελικά 2.444 επιχειρηματικά σχέδια (1.239 Προτάσεις στην Υποδράση 1 και 1.205 Προτάσεις στην Υποδράση 2) συνολικού προϋπ/σμού: 76.928.109,45 € (υπερδέσμευση 92,32%)

3. Υποβολή νέας πρότασης PROGRESS 2014-2015:

Συμμετοχή της ΓΓΙΦ ως εταίρου στο «Πιλοτικό Πρόγραμμα μείωσης του Χάσματος απασχόλησης μεταξύ ανδρών και γυναικών στους κλάδους Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, και αξιοποίηση του αποθεματικού των γυναικείων ταλέντων».

Η Πρόταση υποβλήθηκε στο πλαίσιο του Πιλοτικού Προγράμματος PROGRESS της Ε. Επιτροπής (16.01.2014).

III. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΕΜΦΥΛΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ

1. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ)

Ο ρόλος των ΜΜΕ (τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση και διαδίκτυο) στην αναπαραγωγή των έμφυλων στερεοτύπων είναι σημαντικός, αφού η πληροφορία που μεταδίδουν διαμορφώνει τις κοινωνικές συνειδήσεις, εκπαιδεύει, ενημερώνει και ευαισθητοποιεί τους πολίτες, γυναίκες και άνδρες, σε όλες τις ηλικίες. Οι εικόνες αναπαριστούν τις γυναίκες με τρόπο που τις υποβαθμίζει συστηματικά ή παραπέμπουν σε παραδοσιακά πρότυπα επηρεάζοντας το κοινό και αναπαράγοντας έτσι έμφυλα πρότυπα, σεξιστικές συμπεριφορές και αντιλήψεις.

Θεωρώντας λοιπόν ότι ο ρόλος των ΜΜΕ (τύπος,

ραδιόφωνο, τηλεόραση και διαδίκτυο) στην αναπαραγωγή των έμφυλων στερεοτύπων είναι σημαντικός, έχουν αναληφθεί από τη ΓΓΙΦ ειδικότερες ενέργειες στον χώρο των ΜΜΕ, που αφορούν σε συνεργασίες με συλλογικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της διαφήμισης-επικοινωνίας και το ΕΣΡ. Συγκεκριμένα:

- Συνεργασία με το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ), για έγκριση δωρεάν μετάδοσης τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών κοινωνικών μηνυμάτων.
- Αποστολή πέντε (5) καταγγελιών στο ΕΣΡ για συγκεκριμένες εκπομπές που προσέβαλαν την αξιοπρέπεια των γυναικών. Μέχρι και τον Ιούνιο του 2011 εκδόθηκε μία (1) καταδικαστική απόφαση.
- Αποστολή εξώδικης διαμαρτυρίας σε εκπομπή και σε τηλεοπτικό σταθμό για την προσβολή της προσωπικότητας που υπέστη στέλεχος της ΓΓΙΦ, κατά την άσκηση των καθηκόντων της. Επετεύχθη άμεση άρση της προσβολής και δέσμευση να μην επαναληφθεί η εκπομπή το μέλλον.
- Ανάπτυξη συνεργασίας με το Συμβούλιο Ελέγχου Επικοινωνίας (ΣΕΕ) και το Σύνδεσμο Διαφημιζομένων Ελλάδος (ΣΔΕ), για την καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων στη διαφήμιση. Η ΓΓΙΦ επεξεργάστηκε και υπέβαλε Σχέδιο Παραρτήματος «Ισότητα των Φύλων και Επικοινωνία», προκειμένου να ενταχθεί στον Ελληνικό Κώδικα Διαφήμισης-Επικοινωνίας του Συμβουλίου Ελέγχου Επικοινωνίας. Όμως, το Συμβούλιο Ελέγχου Επικοινωνίας κοινοποίησε επιστολή με την οποία κατέληξε στην ομόφωνη άποψη ότι το θέμα αυτό καλύπτεται ικανοποιητικά από τις ήδη υπάρχουσες διατάξεις του Ελληνικού Κώδικα Διαφήμισης-Επικοινωνίας.
- Προετοιμασία για περαιτέρω ανάπτυξη συνεργασίας με φορείς που δραστηριοποιούνται στο χώρο της δημόσιας και ιδιωτικής επικοινωνίας έντυπων και ραδιοφωνικών, τηλεοπτικών και ηλεκτρονικών μέσων καθώς επίσης και των φορέων που εκπροσωπούν διαφημιζόμενες εταιρείες με στόχο την ανάληψη κοινών και συντονισμένων δράσεων για την καταπολέμηση της αναπαραγωγής έμφυλων στερεοτύπων.

IV. ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥΣ

1. Νομοπαρασκευαστικό Έργο

Η στρατηγική για την «ένταξη της ισότητας σε όλες τις πολιτικές» (gender mainstreaming) αφορά σε τρόπους με τους οποίους όλες οι δημόσιες πολιτικές μπορούν να συμπεριλάβουν τον στόχο της ισότητας των φύλων στον σχεδιασμό και την υλοποίησή τους. Στο επίπεδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμοι και Περιφέρειες) προωθήθηκε η υπογραφή της Ευρωπαϊκής Χάρ-

τας για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές Κοινωνίες από τους Δήμους και τις Περιφέρειες της χώρας. Μέχρι σήμερα 153 Δήμοι και 13 Περιφερειάρχες ανέλαβαν δέσμευση για την ανάπτυξη και εφαρμογή Σχεδίου Δράσης για την ένταξη της ισότητας στις πολιτικές του Δήμου τους υπογράφοντας την Χάρτα Συνεδρίου.

2. Η ισότητα των φύλων στον Α και Β βαθμό Αυτοδιοίκησης

Α. Η ισότητα των φύλων στις αιρετές Περιφέρειες

Σε κάθε Περιφέρεια συγκροτείται Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων (ΠΕΠΙΣ) (άρθρο 186, παρ.ΩΙ.1 του Ν 3852/2010), που αποτελείται από: τον/την Περιφερειάρχη ως Πρόεδρο, ένα μέλος του Περιφερειακού Συμβουλίου, εκπρόσωπο των Δήμων της Περιφέρειας, εκπρόσωπο αντιπροσωπευτικής γυναικείας οργάνωσης της Περιφέρειας και εκπρόσωπο της ΓΓΙΦ.

Στις αρμοδιότητες των Περιφερειακών Επιτροπών Ισότητας των Φύλων περιλαμβάνονται:

- α) η μέριμνα και η υποστήριξη για την ένταξη της ισότητας των φύλων στην αναπτυξιακή πολιτική της περιφέρειας,
- β) η εισήγηση μέτρων για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς,
- γ) η εισήγηση προς το Περιφερειακό Συμβούλιο για την ένταξη και χρηματοδότηση Έργων από τον προϋπολογισμό της Περιφέρειας, καθώς και σχετικών δράσεων ενημέρωσης και πληροφόρησης πολιτών, και
- δ) η συνεργασία με το Συμβουλευτικό Κέντρο της ΓΓΙΦ στην Περιφέρεια.

Κατά το χρονικό διάστημα μέχρι σήμερα η ΓΓΙΦ όρισε με απόφαση Υπουργού τις εκπροσώπους της στις ΠΕΠΙΣ, όπως προβλέπεται. Έως σήμερα συγκροτήθηκαν έντεκα (11) ΠΕΠΙΣ στις Περιφέρειες Αττικής, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Ιονίων Νήσων, Κρήτης, Νοτίου Αιγαίου, Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδος.

Εκκρεμεί η συγκρότηση ΠΕΠΙΣ Δυτικής Ελλάδας και Κεντρικής Μακεδονίας.

Β. Η ισότητα των φύλων στους Δήμους

Οι πολιτικές ισότητας των φύλων αποτελούν για πρώτη φορά αντικείμενο της υπηρεσιακής μονάδας «Άσκησης Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων» που περιλαμβάνεται στους Οργανισμούς Εσωτερικής Υπηρεσίας των Δήμων (άρθρο 97, παρ. η). Συμπληρωματικά με τις υπηρεσιακές μονάδες δίνεται η δυνατότητα στους Δήμους για συγκρότηση Δημοτικών Επιτροπών Ισότητας των Φύλων (άρθρο 70), με ενδεικτικές αρμοδιότητες την εισήγηση σχετικών προτάσεων στο δημοτικό συμβούλιο, την ευ-

αισθητοποίηση/ενημέρωση για θέματα ισότητας των φύλων, την επιδίωξη συνεργασίας με την ΠΕΠΙΣ κ.ά.

Μετά την ένταξη των υπηρεσιακών μονάδων με αντικείμενο την ισότητα των φύλων στον Καλλικράτη (Ν 3852/2010), η ΓΓΙΦ απέστειλε προτάσεις προς την ΕΕΤΑΑ σχετικά με τις αρμοδιότητες των Μονάδων, οι οποίες εντάχθηκαν στα Πρότυπα Οργανισμών των Δήμων.

Υπηρεσιακή παρακολούθηση της εφαρμογής του Καλλικράτη ως προς την ισότητα των φύλων

1. Υλοποιούνται και προγραμματίζονται τεχνικές συναντήσεις για τη σύσταση των υπηρεσιακών μονάδων και την ένταξη της ισότητας στα επιχειρησιακά προγράμματα των Δήμων, την ανταλλαγή καλών πρακτικών, τη συμμετοχή σε εκδηλώσεις κλπ

2. Μέχρι σήμερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει συγκεντρώσει βάσει της σχετικής αλληλογραφίας η ΓΓΙΦ, από τους 153 δήμους που υπέγραψαν την Ευρωπαϊκή Χάρτα προχώρησαν σε σύσταση Μονάδων Κοινωνικής πολιτικής ή Γραφείων Ισότητας τριάντα (30) Δήμοι (παράτιθενται στο Παράρτημα).

3. Επίσης, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει συγκεντρώσει βάσει της σχετικής αλληλογραφίας η ΓΓΙΦ, έως σήμερα εικοσιεννέα (29) δήμοι από όσους υπέγραψαν τη Χάρτα, έχουν συγκροτήσει Δημοτική Επιτροπή Ισότητας.

Παρά το γεγονός ότι έως το τέλος του 2012 οι Δήμοι είχαν την υποχρέωση, σύμφωνα με τον Καλλικράτη, να συστήσουν οργανικές μονάδες με αντικείμενο την Ισότητα των φύλων, γινόταν και εξακολουθεί να γίνεται υπενθύμιση για την επίσπευση των σχετικών διαδικασιών.

3. Δημιουργία μεθοδολογιών και εργαλείων ένταξης παρακολούθησης και ελέγχου της διάστασης της ισότητας των φύλων σε όλες τις δημόσιες πολιτικές

Το Έργο «Δημιουργία μεθοδολογιών και εργαλείων ένταξης παρακολούθησης και ελέγχου της διάστασης της ισότητας των φύλων σε όλες τις δημόσιες πολιτικές» σχεδιάστηκε και εντάχθηκε στο χρηματοδοτικό πλαίσιο του ΕΣΠΑ στις 29/12/2010. Στόχος του Έργου είναι η υποστήριξη της εκπόνησης και πιλοτικής εφαρμογής Σχεδίων Δράσης για την ένταξη της ισότητας στις πολιτικές των Υπουργείων, των Περιφερειών και των Δήμων.

Η ΓΓΙΦ απευθύνθηκε σε όλες τις Γενικές Γραμματείες των κεντρικών υπηρεσιών των Υπουργείων, στις 13 Περιφέρειες και στους 15 μεγαλύτερους σε πληθυσμό Δήμους με στόχο την ένταξή τους στο Έργο, ώστε να χρηματοδοτηθούν Τομεακά, Τοπικά και Περιφερειακά Προγράμματα Ισότητας των Φύλων με βάση Πρότυπο Σύστημα Ένταξης της Ισότητας των Φύλων (ΣΕΙΦ), το οποίο έχει ήδη εκπονηθεί.

Συγκροτήθηκαν τρεις (3) Ομάδες Εργασίας για τις οποίες έχουν οριστεί τα μέλη τους, τα οποία είναι στελέχη της ΓΓΙΦ και της ΕΥΣΥΔΕ/ΥΠΕΣ, ειδικοί/-ές επιστήμονες και εμπειρογνώμονες σε θέματα φύλου και ισότητας των φύλων από Υπουργεία, Περιφέρειες και Δήμους της χώρας.

Η 1^η άμισθη Ομάδα Εργασίας ανέπτυξε το πρότυπο Σύστημα Ένταξης της Ισότητας των Φύλων σε Υπουργεία, Περιφέρειες και Δήμους με τη μορφή τριών (3) διακριτών Οδηγών. Οι Οδηγοί Εφαρμογής αποτελούν εύχρηστα εργαλεία, συνδυάζοντας θεωρητικές/μεθοδολογικές προσεγγίσεις και παραδείγματα, έτσι ώστε τα Υπουργεία, οι Περιφέρειες και οι Δήμοι να εντάξουν αποτελεσματικά στο πρόγραμμα και τις δράσεις τους πολιτικές ισότητας των φύλων (gender mainstreaming).

Η 2^η Ομάδα αποτελεί τον συνδυαστικό κρίκο μεταξύ των φορέων από τους οποίους προέρχονται (Υπουργεία), της ΕΥΣΥΔΕ/ΥΠΕΣ, καθώς και των αναδόχων που θα επιλεγούν για να εφαρμόσουν τα πιλοτικά προγράμματα ισότητας στην Κεντρική Διοίκηση.

Η 3^η Ομάδα θα αποτελεί τον συνδυαστικό κρίκο μεταξύ των φορέων από τους οποίους προέρχονται (Περιφέρειες και Δήμους), της ΕΥΣΥΔΕ/ΥΠΕΣ, καθώς και των αναδόχων που θα επιλεγούν για να εφαρμόσουν τα πιλοτικά προγράμματα ισότητας στην Αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού.

Ο ανοιχτός δημόσιος διαγωνισμός προκηρύχθηκε σε 7 τμήματα (προκήρυξη 3/2012) για την επιλογή αναδόχων με έργο την Εξειδίκευση του πρότυπου Συστήματος Ένταξης της Ισότητας των Φύλων (ΣΕΙΦ) και την πιλοτική εφαρμογή Σχεδίων Ισότητας των Φύλων (action plan) σε κάθε μία από τις 13 Περιφέρειες και καθένα από τους 15 μεγαλύτερους πληθυσμιακά Δήμους (Αθηναίων, Αχαρνών, Βόλου, Ηρακλείου, Θεσσαλονίκης, Ιωαννινών, Κέρκυρας, Λάρισας, Νίκαιας-Αγίου Ρέντη, Πατραίων, Πειραιώς, Περιστερίου, Ρόδου, Χαλκιδέων, Χανίων). Στα 6 από τα 7 τμήματα έχει ξεκινήσει η υλοποίηση του έργου, υπήρξε επαναπροκήρυξη του ενός τμήματος και βαίνει προς ολοκλήρωση η διαδικασία κατακύρωσης του έργου για το εν λόγω τμήμα.

Επίσης, έχει προκηρυχτεί ο ανοιχτός δημόσιος διαγωνισμός σε τμήματα (προκήρυξη 6/2012) για την επιλογή αναδόχων με έργο την Εξειδίκευση του πρότυπου Συστήματος Ένταξης της Ισότητας των Φύλων (ΣΕΙΦ) και πιλοτική εφαρμογή Σχεδίων Ισότητας των Φύλων (action plan) σε κάθε ένα από τα Υπουργεία της Κεντρικής Κυβέρνησης, όπως διαμορφώθηκε ο αριθμός, η ονομασία και οι αρμοδιότητές τους μετά τις εκλογές της 17^{ης} Ιουνίου 2012. Ο διαγωνισμός βρίσκεται σε εξέλιξη.

V. ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ – ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Ανάπτυξη επικαιροποιούμενου καταλόγου συ-

νεργαζόμενων φορέων του Δημόσιου και ευρύτερου τομέα και των κοινωνικών εταίρων που δραστηριοποιούνται σε θέματα που προωθούν την ισότητα των φύλων (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c161/>)

2. Ανάπτυξη διαλόγου με τους κατά περίπτωση κοινωνικούς εταίρους της ΓΓΙΦ με στόχο την ευρύτερη και πληρέστερη αντιμετώπιση ζητημάτων ισότητας των φύλων

3. Προετοιμασία των 3 άτυπων Δικτύων (Εθνικού, Μεσογειακού και Ευρωπαϊκού) του Διαβαλκανικού Ινστιτούτου Δημόσιας Διοίκησης, με την συγγραφή των αντίστοιχων Μνημονίων Συνεργασίας, μεταξύ ΓΓΙΦ, ευρωπαϊκών Θεσμικών Φορέων για την Ισότητα και Κοινωνικών Εταίρων, προς την κατεύθυνση της προώθησης των θεμάτων Φύλου στη Δημόσια Διοίκηση.

4. Συνεργασία και ενημερωτικές συναντήσεις, κατόπιν σχετικών αιτημάτων, με σχολεία της α' βάθμιας και β' βάθμιας εκπαίδευσης.

5. Διαβούλευση με κοινωνικούς εταίρους για την υποβολή Προτάσεων στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, και προετοιμασία προτάσεων της ΓΓΙΦ για καταπολέμηση της ανεργίας των γυναικών, για υποβολή προς το Υπ. Εργασίας, σε συμμόρφωση προς το «Πλαίσιο Προτάσεων της ΓΓΙΦ ενόψει της διαμόρφωσης κατευθύνσεων Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2014-2020» και την 2^η Εγκύκλιο με τίτλο «Προτάσεις για τη διαμόρφωση κατευθύνσεων Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2014-2020» του Υπ. Εργασίας.

VI) ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Από το Νοέμβριο του 2009 η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων υλοποιεί το «Εθνικό Πρόγραμμα για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2010-2015», το οποίο αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο και συγκροτημένο πρόγραμμα δράσης, σε εθνικό επίπεδο, για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Με το πρόγραμμα αυτό αναπτύσσονται πολιτικές και υλοποιούνται έργα που στοχεύουν στην πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών (ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική παρενόχληση, βιασμός, εμπορία γυναικών με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση). Το Πρόγραμμα προβλέπει τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου 61 δομών σε όλη τη χώρα για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. Το Δίκτυο περιλαμβάνει την 24ωρη Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900, τη δημιουργία 39 Συμβουλευτικών Κέντρων (από την Γενική Γραμματεία Ισότητας και τους Δήμους) και 21 Ξενώνων Φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας (από τους Δήμους και το ΕΚΚΑ), προσφέροντας υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης, νομικής συμβουλευτικής και φιλοξενίας των γυναικών θυμάτων βίας. Το Δίκτυο συντονίζει η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων,

η οποία σχεδίασε και εποπτεύει όλες τις δομές. Τη διαρκή επιμόρφωση και εκπαίδευση των επαγγελματιών που στελεχώνουν τις δομές έχει αναλάβει, μετά από ανοικτό δημόσιο διαγωνισμό, το Τμήμα Ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

- Στις 11/3/2011 ξεκίνησε η λειτουργία της τηλεφωνικής γραμμής SOS 15900 η οποία παρέχει πανελλαδικά με χρέωση μιας αστικής μονάδας, υπηρεσίες ενημέρωσης, πληροφόρησης και τηλεφωνικής συμβουλευτικής σε γυναίκες-θύματα βίας. Η γραμμή υποστηρίζεται και με την ηλεκτρονική διεύθυνση sos15900@isotita.gr, λειτουργεί σε 24ωρη βάση / 365 ημέρες το χρόνο και προσφέρει τις υπηρεσίες της στα ελληνικά και αγγλικά. Κατά τα πρώτα δύομισι χρόνια λειτουργίας της (11.9.2013) η Γραμμή δέχθηκε 12.313 κλήσεις και 98 ηλεκτρονικά μηνύματα. Επί του συνόλου των κλήσεων, οι 9.742 (79%) αφορούσαν σε καταγγελίες περιπτώσεων έμφυλης βίας.

- Μέσα στο 2013 λειτουργήσαν οι περισσότερες από τις 61 δομές που αναφέρονται παραπάνω. Ήδη λειτουργούν: α. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα της ΓΓΙΦ σε Αθήνα, Πάτρα, Τρίπολη, Λαμία, Λάρισα, Κομοτηνή, Ιωάννινα, Κέρκυρα, Ηράκλειο Κρήτης, Μυτιλήνη, Σύρο, Θεσσαλονίκη και Κοζάνη ενώ σύντομα θα λειτουργήσει και το ΣΚ στον Πειραιά. β. Οι δύο Ξενώνες φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας που το ΕΚΚΑ λειτουργεί με την υποστήριξη της ΓΓΙΦ. γ. 24 Συμβουλευτικά κέντρα και 14 ξενώνες υπό την ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης, σε όλη τη χώρα.

- Συνεχίζεται η λειτουργία στην Αθήνα του Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών «ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟΥ», το οποίο προσφέρει ολοκληρωμένη υποστήριξη των γυναικών με την παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης, νομικής συμβουλευτικής και πληροφόρησης, πληροφόρησης και συμβουλευτικής σε θέματα απασχόλησης και επιχειρηματικότητας, καθώς και συμβουλευτικής σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας από εξειδικευμένο προσωπικό του Νοσοκομείου «ΕΛΕΝΑ», με το οποίο η ΓΓΙΦ έχει συνάψει προγραμματική συμφωνία. Το Πολύκεντρο αποτελεί επέκταση του Συμβουλευτικού Κέντρου της Αθήνας της ΓΓΙΦ, το οποίο δημιουργήθηκε και λειτουργεί από το 1988, παρέχοντας υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης και νομικής συμβουλευτικής σε γυναίκες θύματα βίας, καθώς και δράσεις κοινωνικής δικτύωσης. Κατά το 2013 το Συμβουλευτικό Κέντρο Αθήνας προσέθεσε στους φορείς της κοινωνικής δικτύωσης αστυνομικά τμήματα, νοσοκομεία, ΜΚΟ και δήμους της ευρύτερης περιοχής των Αθηνών. Επίσης, στέλεχος του Συμβουλευτικού Κέντρου συμμετέχει στην Ομάδα Εργασίας για τη δημιουργία και λειτουργία ενιαίας ηλεκτρονικής Βάσης Δεδομένων (ΓΓΙΦ/ΕΕΤΑΑ). Επιπλέον, στελέχη του Συμβουλευτικού κέντρου παραχώρησαν συνεντεύξεις στα παραδοσιακά και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης

σχετικά με το ζήτημα της έμφυλης βία, συμμετείχαν σε σχετικές ημερίδες, καθώς επίσης σε ενημερώσεις/ διαλέξεις σε σχολεία σχετικά με τη συντροφική βία σε νεαρές ηλικίες και την ενδοοικογενειακή βία.

- Συνεχίζεται η υλοποίηση της πανελλαδικής εκστρατείας με σύνθημα «Δεν είσαι η μόνη, δεν είσαι μόνη» η οποία σκοπό έχει αφενός να γίνουν γνωστές στην κοινωνία οι δομές που υπάρχουν για τη στήριξη και προστασία των γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας και αφετέρου να καταπολεμηθούν τα στερεότυπα που ανέχονται κι αναπαράγουν τη βία κατά των γυναικών. Με αφορμή την 25^η Νοεμβρίου 2013, Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των γυναικών έγινε η παραγωγή ενός τηλεοπτικού και ενός ραδιοφωνικού σποτ. Το τηλεοπτικό σποτ πληροφορούσε το κοινό για τη δημιουργία των νέων δομών κατά της έμφυλης βίας και παίχτηκε στα media το χρονικό διάστημα 22-11-13 έως 22-12-13. Το ραδιοφωνικό μας σποτ παίχτηκε από ραδιοφωνικούς σταθμούς το Δεκέμβριο 2013. Για τη μέτρηση της απήχησης των παραπάνω δράσεων διεξήχθη ποιοτική έρευνα. Επιπλέον, εκδόθηκε φυλλάδιο για τη «Πρόληψη της Ενδοοικογενειακής Βίας», το οποίο διανεμήθηκε στις δομές μας ανά την Ελλάδα. Ανήμερα την 25 Νοέμβρη 2013 πραγματοποιήθηκαν θεατρικά δρώμενα και εντυποδιανομή σε κεντρικά σημεία της Αθήνας.

- Στο πλαίσιο της εκστρατείας ευαισθητοποίησης δημιουργήθηκε το 2013 νέος ιστότοπος (www.womensos.gr) σε άμεση σύνδεση με τον κυρίως ιστότοπο της Υπηρεσίας μας αποκλειστικά για το θέμα της βίας κατά των γυναικών, καθώς και σελίδα κοινωνικής δικτύωσης (facebook), με στόχο την ευαισθητοποίηση των νεότερων ηλικιακά ομάδων. Σημειώνεται ότι η παραπάνω εκστρατεία ευαισθητοποίησης παρουσιάστηκε, με μεγάλη επιτυχία, στο Ευρωπαϊκό Συνέδριο "Eliminating Violence Against Women in Europe: International Approaches and Actions" που οργάνωσαν στις 25-26 Νοέμβρη 2013 στη Βιέννη η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WHO), το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) και ο Δήμος της Βιέννης. Στο Συνέδριο με θέμα «Πρόσβαση Γυναικών θυμάτων βίας στην Δικαιοσύνη» που διοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης στις 9 Δεκεμβρίου 2013 στο Παρίσι, παρουσιάστηκαν οι σχετικές πολιτικές και δράσεις της ΓΓΙΦ και διανεμήθηκε σχετικό ξενόγλωσσο ενημερωτικό υλικό.

- Στις πόλεις όπου η ΓΓΙΦ λειτουργεί Συμβουλευτικά Κέντρα υπογράφονται Πρωτοκόλλα Συνεργασίας της ΓΓΙΦ με τους τοπικούς Δικηγορικούς Συλλόγους με σκοπό την παροχή δωρεάν Νομικής Βοήθειας (legal aid) στις γυναίκες θύματα βίας.

- Σε συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία, τον Αύγουστο του 2013, επικαιροποιήθηκε Αστυνομική Δισταγή προς όλες τις αστυνομικές υπηρεσίες με θέμα

«Χειρισμός υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας και απαρέγκλιτη εφαρμογή των προβλέψεων του Ν 3500/2006».

- Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων συνεργάζεται με όλους τους εθνικούς, υπερεθνικούς και διεθνείς οργανισμούς (πχ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Ισότητας των Φύλων-EIGE, Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης-FRA, UN WOMEN, Συμβούλιο της Ευρώπης) για τα θέματα της βίας κατά των γυναικών, τα οποία μάλιστα έχουν περιληφθεί και στο Πρόγραμμα Δράσης της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό η Ελλάδα έχει υπογράψει (11.5.2011) τη «Σύμβαση για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας» του Συμβουλίου της Ευρώπης, γνωστή ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Πρόκειται για το πρώτο νομικώς δεσμευτικό κείμενο, το οποίο ορίζει τις μορφές που προσλαμβάνει η βία κατά των γυναικών και παρουσιάζει ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για την πρόληψή της, την προστασία των θυμάτων καθώς και για την παύση της ατιμωρησίας. Το κείμενο της Σύμβασης έχει μεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα από τη Μεταφραστική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών, έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων κι έχουν δρομολογηθεί οι διαδικασίες επικύρωσής της. Συγκεκριμένα, επειδή υπάρχει ανάγκη εναρμόνισης του εσωτερικού μας δικαίου με το περιεχόμενο της Σύμβασης, έχει αποφασιστεί και είναι σε εξέλιξη η συγκρότηση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής. Η επιτροπή αυτή θα αναλάβει το έργο της εναρμόνισης του εσωτερικού μας δικαίου και της σύνταξης των απαιτούμενων από το Σύνταγμα εκθέσεων (αιτιολογικής και δαπανών).

VII) ΥΓΕΙΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ

- Συμμετοχή με προτάσεις στη δημόσια διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την απάντηση ερωτημάτων της Πράσινης Βίβλου, σχετικά με την «Προετοιμασία προς μια πλήρη Σύγκλιση του Οπτικοακουστικού Κόσμου: Ανάπτυξη, Δημιουργία και Αξίες». Οι προτάσεις αφορούσαν στις γυναίκες με αναπηρία στην Ελλάδα και της χρήση υπηρεσιών του Νέου Οπτικοακουστικού Κόσμου.

- Συνεργασία με το ΚΕΕΛΠΝΟ για τη Σύνταξη της εθνικής αναφοράς του 2013 για το HIV/AIDS προς UNAIDS & WHO, μέσω της αποστολής στοιχείων για τη συλλογή δεικτών.

- Εξασφαλίστηκε η συνεργασία του Υπουργείου Παιδείας, Γραφείο Αγωγής Υγείας της ΔΔΕ Α' Αθήνας, προκειμένου να παρέχεται συμβουλευτική σε θέματα σεξουαλικής αγωγής υγείας σε μαθητές/τριες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η ενημέρωση θα γίνει-

ται από εξειδικευμένο προσωπικό του Νοσοκομείου «ΕΛΕΝΑ», με το οποίο η ΓΓΙΦ έχει συνάψει προγραμματική συμφωνία.

- Συμμετοχή στη διαβούλευση του Υπουργείου Υγείας με συναρμόδιους φορείς για το σχεδιασμό ενεργειών και δράσεων για τον εκσυγχρονισμό του θεσμού του οικογενειακού προγραμματισμού.

VIII) ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ

- Συμμετοχή στο «Διυπουργικό συντονισμό επί θεμάτων αντιμετώπισης παράνομης μετανάστευσης» με προτάσεις μέτρων προστασίας γυναικών /κοριτσιών μεταναστριών κι αιτούντων άσυλο. Ειδικότερα, οι προτάσεις αφορούν πρότυπα σχεδιασμού των Κέντρων Υποδοχής και Χώρων Κράτησης και την Υγειονομική τους Περίθαλψη σύμφωνα με τους Κανόνες Κράτησης της Μπανγκόκ και τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής CEDAW προς τη χώρα μας.

- Υποβολή πρότασης για την καταπολέμηση της Εμπορίας των Γυναικών στο πλαίσιο των προγραμμάτων του νέου Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας της Ε.Ε για την καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων.

- Συμμετοχή στη Συντονιστική Διυπουργική Διοικητική Επιτροπή του Υπουργείου Εσωτερικών (ΥΠΕΣ) για την εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής για την κοινωνική ένταξη των Ρομά (μέσω της αποστολής στοιχείων για τις δράσεις της ΓΓΙΦ για την ευάλωτη ομάδα γυναικών-Ρομά).

IX) ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Ενημέρωση των αρχηγών μονογονεϊκών οικογενειών για τα δικαιώματα και βοηθήματα που τους παρέχει η Πολιτεία. Για το σκοπό αυτό έχει εκδοθεί σχετικό ενημερωτικό έντυπο από το 2007, το οποίο έχει τύχει μεγάλης αποδοχής από τις ενδιαφερόμενες. Με στόχο την επανέκδοσή του υπήρξε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς (ΟΓΑ, ΟΑΕΔ, Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού κ.λπ) κι επικαιροποιήθηκε η παρεχόμενη πληροφόρηση.

X) ΜΕΛΕΤΕΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Έχουν προκηρυχθεί και βρίσκονται σε εξέλιξη οι παρακάτω μελέτες που άπτονται του τομέα της κοινωνικής πολιτικής:

- Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στις μονογονεϊκές οικογένειες
- Φύλο και μονομελή νοικοκυριά με έμφαση σε άτομα άνω των 65
- Φύλο, αναπαραγωγικά δικαιώματα και σεξουαλική υγεία των γυναικών στην Ελλάδα: HIV/AIDS, HPV, αμβλώσεις και καισαρικές επεμβάσεις

- Η συμφιλίωση επαγγελματικής, προσωπικής και οικογενειακής ζωής

- Πορνεία και παράνομη διακίνηση και εμπορία γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική και οικονομική εκμετάλλευση (trafficking) στην Ελλάδα.

XI) ΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

α) Η παρακολούθηση της εξειδικευμένης νομοθεσίας (εθνικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς), η οποία αφορά στον αυτοτελή άξονα της ισότητας των φύλων.

β) Η συλλογή και κωδικοποίηση διατάξεων, που άπτονται της οπτικής της ισότητας των φύλων

γ) Η παροχή νομικής συμβουλευτικής σε πολίτες και λοιπές Υπηρεσίες/Φορείς, αναφορικά με θέματα νομικών αρμοδιοτήτων της Γ.Γ.Ι.Φ. (δικαιώματα αρχηγών μονογονεϊκών οικογενειών, διακρίσεις σε επίπεδο εργασιακών σχέσεων, άσκηση σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας, γονικές άδειες, φορολογικό δικαίο, εργασιακά ζητήματα - απολύσεις ή διαθεσιμότητα εγκύων, επιδόματα, τήρηση των ποσοτώσεων για τη συμμετοχή των φύλων σε Υπηρεσιακά Συμβούλια, οικογενειακό δικαίο (διεκδίκηση επιμέλειας ή άσκησης της γονικής μέριμνας ανηλίκων τέκνων από κακοποιημένες γυναίκες, διεκδίκηση διατροφής ή σύνταξης, διάσταση και διαζυγίου, αναγνώρισης τέκνου).

Πέραν των τυπικών αρμοδιοτήτων του, βάσει του ισχύοντος Οργανισμού, η ΓΓΙΦ παρέχει, τα τελευταία έτη, νομική συμβουλευτική σε γυναίκες - θύματα βίας (ενδοοικογενειακής βίας, βιασμών, trafficking κ.λπ.).

δ) Η παροχή νομικής υποστήριξης, σε οριζόντιο επίπεδο, στις επιμέρους υπηρεσιακές μονάδες της Γ.Γ.Ι.Φ. και στα συμβουλευτικά κέντρα.

ε) Ο συντονισμός της διαδικασίας του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου της Υπηρεσίας.

στ) Η λήψη νομοθετικής πρωτοβουλίας, μέσω της επεξεργασίας σχεδίων νόμων - σε συνεργασία με λοιπούς δημόσιους φορείς, γυναικείες ΜΚΟ και Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές - και κατάθεσης στα αρμόδια κοινοβουλευτικά όργανα των προτάσεων αυτών, για προώθηση νομοθετικών μέτρων, με απώτερο στόχο την επίτευξη της ισότητας των φύλων στη χώρα μας σε ζητήματα, που εντοπίζεται έλλειμμα ισότητας φύλων.

ζ) Η πρωτοβουλία και επίσπευση - σε περίπτωση αρμοδιότητας της Υπηρεσίας - της διαδικασίας ενσωμάτωσης, στην εθνική νομοθεσία, ευρωπαϊκών οδηγιών και διεθνών συμβάσεων, σχετικών με την ισότητα των φύλων ή συμμετοχή/συνεργασία με λοιπούς αρμόδιους Φορείς στην ως άνω διαδικασία.

η) Η υποβολή προτάσεων για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των κανόνων δικαίου, σχετικών με την ισότητα των φύλων.

θ) Η ανάληψη διαμεσολαβητικού ρόλου για την

επίλυση δυσεμφανειών και την άρση διχογνωμιών, που έχουν προκύψει επί νομοθετικών ρυθμίσεων και πολιτικών, αναφορικά με θέματα ισότητας των φύλων.

ι) Απολογιστικά στοιχεία ετών 2013 – 02/2014:

- Τηλεφωνικές κλήσεις: 1.055 (νομική συμβουλευτική, σχετικά με θέματα, που άπτονται της ισότητας των φύλων).

- Έγγραφα προς πολίτες: 42

- Συντονισμός απαντήσεων κοινοβουλευτικού ελέγχου: 29

- Νομικά ραντεβού: είκοσι επτά (27) νομικά ραντεβού για παροχή νομικής συμβουλευτικής σε γυναίκες.

κ) Συμμετοχή στις εξής επιτροπές: 1)Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με αντικείμενο την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ «για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης – πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου», 2) Ομάδα Εργασίας «Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτών 2013», 3) Διαρκής Επιτροπή για την προστασία και αρωγή θυμάτων εμπορίας ανθρώπων» του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

2. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ:

α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012

1. Δραστηριότητες Δ4 Διευθύνσεως Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά το 2012

Στο χώρο της πολυμερούς διπλωματίας, το Υπουργείο Εξωτερικών παρακολουθεί, μέσω της Δ4 Διεύθυνσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τον κατ' εξοχήν ευαίσθητο τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΑΔ), εντός του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συγκεκριμένα, η Δ4 Διεύθυνση παρακολουθεί τα όργανα του ΟΗΕ, τόσο θεσμικά όσο και συμβατικά, τα οποία καλύπτουν γενικές ή ειδικές πτυχές ΑΔ. Μεταξύ αυτών, συμπεριλαμβάνονται η Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ίδιου Οργανισμού. Επίσης παρακολουθεί το έργο των Επιτροπών monitoring υπό τα Διεθνή Σύμφωνα για τα Ατομικά - Πολιτικά Δικαιώματα, για τα Οικονομικά - Κοινωνικά - Πολιτιστικά Δικαιώματα και υπό τις Διεθνείς Συμβάσεις για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων, κατά των Βασανιστηρίων, για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και του Παιδιού. Και τα έξι αυτά διεθνή συμβατικά κείμενα έχουν υπογραφεί και κυρωθεί από τη χώρα μας.

Στο σύνολο των θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που απασχολούν τα οικεία όργανα των Ηνωμένων Εθνών, το Υπουργείο Εξωτερικών διαδραματίζει ρόλο συντονιστή των διαφόρων (συν)αρμοδίων Υπουργείων.

Ειδικότερα, όσον αφορά τις δραστηριότητες έτους 2012:

1. Υποψηφιότητα Ελλάδας στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Η Ελλάδα υπέβαλε την υποψηφιότητά της για μία θέση στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την χρονική περίοδο 2013-2015, δεν κατόρθωσε ωστόσο να εκλεγεί (στις εκλογές που πραγματοποιήθηκαν την 12^η Νοεμβρίου 2012 στη Ν Υόρκη). Για την προετοιμασία και υποστήριξη της εν λόγω υποψηφιότητας, η Δ4 Διεύθυνση, σε συνεργασία με την Δ1 Δ/νση και την Ε.Ν.Υ., είχε προβεί σε σύνταξη των εθελοντικών δεσμεύσεων της Ελλάδας (οι οποίες υπεβλήθησαν τον Ιανουάριο 2012) καθώς και σε σύνταξη υποστηρικτικού ενημερωτικού φυλλαδίου για τις δράσεις της χώρας μας στον τομέα ΑΔ, το οποίο απεστάλη προς τις Μόνιμες Αντιπροσωπείες Γενεύης και ΟΗΕ για ενημέρωση εκεί συνομιλητών.

Προ των εκλογών για ανάδειξη νέων μελών ΣΑΔ, η Διεθνής Αμνηστία διοργάνωσε συζήτηση με πρό-

σκληση συμμετοχής όλων των υποψηφίων κρατών (5/10/2012). Η Δ4 Δ/νση, σε συνεργασία με συναρμόδιες Δ/νσεις ΥΠΕΞ (Α3, Α4, Γ4), συνέταξε απαντήσεις στα ερωτήματα της Διεθνούς Αμνηστίας, που αφορούσαν τις θέσεις μας **α)** για την αποτελεσματικότητα του ΣΑΔ και την σκοπούμενη συνεισφορά μας, σε περίπτωση εκλογής μας (γενικό ερώτημα), καθώς και **β)** για πολιτική ασύλου - προστασίας μειονοτήτων (ειδικό ερώτημα).

2. Εξέταση περιοδικών εθνικών εκθέσεων:

Πραγματοποιήθηκε εξέταση από αρμόδια όργανα ΗΕ επί των κάτωθι εθνικών εκθέσεων:

- **Εξέταση 5^{ης} και 6^{ης} Περιοδικών Εθνικών Εκθέσεων Ελλάδος** για την εφαρμογή της Σύμβασης ΗΕ κατά των βασανιστηρίων και κάθε άλλης βάναυσης, απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, από την **Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων** (48^η Σύνοδος της εν λόγω Επιτροπής, Γενεύη, 9-10/5/2012).

- **Εξέταση από την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού** (60^η Σύνοδος, Γενεύη, 6-7/6/2012):

- α)** της 2^{ης} και 3^{ης} Περιοδικής Εθνικής Έκθεσης υπό την Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού,

- β)** της 1^{ης} Εθνικής Έκθεσης υπό το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Διεθνούς Συμβάσεως για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σε σχέση με την ανάμιξη παιδιών σε ένοπλες συρράξεις και

- γ)** της Αρχικής Εθνικής Έκθεσης υπό το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αναφορικά με την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία.

3. Επισκέψεις

Α) Επίσκεψη στην Ελλάδα του **Ειδικού Εισηγητή ΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών κ. François Crépeau (26/11-3/12/2012)**, ο οποίος είχε συναντήσεις με κ.κ. Υπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, υπηρεσιακά στελέχη του Υπουργείου Ναυτιλίας & Αιγαίου και εκπροσώπους της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και του Συνηγόρου του Πολίτη, ενώ επεσκέφθη τις περιοχές Έβρου, Λέσβου και Πάτρας. Την προετοιμασία και συντονισμό των συναρμοδίων Υπουργείων ανέλαβε η Δ4 Δ/νση.

Η σχετική Έκθεση του κ. Crépeau για την επίσκεψη στην Ελλάδα (καθώς και σε Τουρκία, Τυνησία, Ιταλία), αναμένεται τον Ιούνιο 2013 (23^η Σύνοδος Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων).

Β) Επίσκεψη στην Ελλάδα αντιπροσωπείας της **Ομάδας Εργασίας για Αυθαίρετες Κρατήσεις των ΗΕ (21-31/1/2013)**. Τα συμπεράσματα της Ο.Ε. θα

παρουσιασθούν σε Σύνοδο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το 2014. Ωστόσο, το σχέδιο των συμπερασμάτων αναμένεται να κυκλοφορήσει κατά τους προσεχείς μήνες.

Γ) Επισκέψεις ΜΚΟ "Human Rights Watch"

Στελέχη της ΜΚΟ "Human Rights Watch" πραγματοποίησαν, σε συνέχεια αιτήματός τους, δύο επισκέψεις στην Ελλάδα, εστιάζοντας στο θέμα της έξαρσης της ξενοφοβικής βίας:

- Τον Ιούλιο 2012, επ' ευκαιρία δημοσίευσης Έκθεσης της ΜΚΟ για την ξενοφοβική βία στην Ελλάδα, κατά την οποία έγιναν δεκτοί από τον κ. Γενικό Γραμματέα (11/7/2012).

- Τον Νοέμβριο 2012, κατά την οποία έγιναν δεκτοί από τον ΥΦΥΠΕΞ κ. Κούρκουλα και τον κ. Δ' Γενικό Διευθυντή (5/11/2012). Οι συναντήσεις διεξήχθησαν σε ειλικρινές και φιλικό κλίμα.

4. Υπογραφείσες Συμβάσεις / Πρωτόκολλα

Κυρώθηκε (με τον Ν 4074/2012, ΦΕΚ Α' 88/ 11.4.2012) η Σύμβαση ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση ΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Εν όψει της θέσης σε ισχύ της εν λόγω Σύμβασης και του Πρωτοκόλλου, η οποία, πέρα από τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες που προβλέπει σε συγκεκριμένους τομείς δράσης της Πολιτείας, προβλέπει επίσης συγκεκριμένους μηχανισμούς ελέγχου εφαρμογής της από τα Κράτη που μετέχουν σε αυτή (βλ. άρθρο 33 και 35 της Σύμβασης και Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης), πραγματοποιήθηκε σειρά συσκέψεων στο Υπουργείο Εξωτερικών, υπό την Δ4 Διεύθυνση και την ΕΝΥ, με συμμετοχή εκπροσώπων συναρμοδίων Υπουργείων, προκειμένου να εξετασθούν ζητήματα εφαρμογής της εν λόγω Σύμβασης και του Πρωτοκόλλου της στην ελληνική έννομη τάξη και θέματα συντονισμού και συνεργασίας των αρμοδίων φορέων και υπηρεσιών, ως προς τις δράσεις που θα πρέπει να αναλάβουν για την υλοποίηση των προνοιών της Σύμβασης.

5. Σύμβαση εθνικών εκθέσεων

Ολοκλήρωση της 2ης εθνικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου ΗΕ για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα - όπως διαμορφώθηκε από την Ε.Ν.Υ., με βάση τις συνεισφορές και τροποποιήσεις από τα συναρμόδια Υπουργεία - και υποβολή της στην οικεία Επιτροπή ΗΕ (Σεπτέμβριος 2012).

6. Διεθνείς Συναντήσεις

Προετοιμασία της 5ης Συνόδου του Forum on

Minority issues (με θέμα «Εφαρμογή της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε εθνικές, θρησκευτικές και γλωσσικές μειονότητες - καθορισμός θετικών πρακτικών και ευκαιριών» (Γενεύη, 27-28/ 11/2012), στην οποία η χώρα μας εκπροσωπήθηκε από τον Γεν. Γραμματέα Πληθυσμού & Κοινωνικής Συνοχής του Υπουργείου Εσωτερικών κ. Ε. Συρίγο και στέλεχος της Α4 Δνσης του ΥΠΕΞ.

7. Παρακολούθηση των εργασιών της 3ης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ και του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΣΑΔ)

α) Αποτελέσματα εργασιών Τρίτης Επιτροπής 67ης Συνόδου ΓΣΗΕ:

Οι εξελίξεις για τις Αποφάσεις για συγκεκριμένες χώρες (country resolutions) υπήρξαν ενδιαφέρουσες και θετικές, καθώς υπήρξε μεγάλη διαφορά μεταξύ θετικών και αρνητικών ψήφων (πολύ περισσότερες θετικές από αρνητικές) και δεν ζητήθηκαν no-action motions, όπως συνέβαινε ετησίως για τις εν λόγω Αποφάσεις - χωρίς ωστόσο αυτό να είναι ακόμη ενδεικτικό κάποιας γενικευμένης τάσης υπέρ των Αποφάσεων αυτών.

Ορισμένα θέματα παρέμειναν αμφιλεγόμενα και για το λόγο αυτό 15 Αποφάσεις της 3ης Επιτροπής τέθηκαν σε ψηφοφορία. Η ΕΕ διατήρησε κοινή ψήφο για τις 13 από τις 15 Αποφάσεις, ενώ για την Απόφαση για το Πρόγραμμα Δράσης του Ντέρμπαν κατά του Ρατσισμού και την Απόφαση για το Δικαίωμα στην Ανάπτυξη, η ψήφος της ΕΕ διεσπάσθη. Επιπλέον, για πρώτη φορά, συμμετείχε στις διαβουλεύσεις της Επιτροπής και ο Ειδικός Εκπρόσωπος της ΕΕ για τα ΑΔ, Σ. Λαμπρινιδής.

Για συγκεκριμένες Αποφάσεις αμέσως ενδιαφέροντος της ΕΕ, σημειώνονται τα εξής:

Η Απόφαση που καταθέτει η ΕΕ για **μορατόριουμ στη θανατική ποινή** τέθηκε, ως ήταν αναμενόμενο, σε ψηφοφορία, οι θετικές ψήφοι και οι συγκληδεμονεύσεις όμως υπήρξαν περισσότερες από κάθε άλλη φορά (110 και 91 αντίστοιχα) και όλες οι προτάσεις για αλλαγή λεκτικού (amendments) καταψηφίστηκαν, γεγονός που επιβεβαιώνει τη γενικότερη τάση τα τελευταία χρόνια για σταδιακή κατάργηση της θανατικής ποινής σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η Απόφαση που καταθέτει η ΕΕ για την **Ελευθερία Θρησκείας και Πίστης** υιοθετήθηκε με ομοφωνία και 70 συγκληδεμονεύσεις εκ παραλλήλου με την Απόφαση που καταθέτει ο ΟΙΣ για την **καταπολέμηση της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας**, που επίσης συμφωνήθηκε με ομοφωνία.

Η Απόφαση που καταθέτει η ΕΕ σε συνεργασία με τη Λατινοαμερικανική Ομάδα για τα **Δικαιώματα του Παιδιού**, υιοθετήθηκε και αυτή τελικώς με ομοφωνία, επιτυγχάνοντας και την χρηματοδότηση της

εντολής της Ειδικής Εκπροσώπου για τη Βία κατά των Παιδιών από τον τακτικό προϋπολογισμό των ΗΕ (από το 2014 και μετά).

Η Απόφαση που καταθέτει η Σουηδία για τις **Συννοπτικές Εκτελέσεις** ψηφίστηκε με πολλές θετικές ψήφους.

Η Απόφαση που καταθέτουν Ολλανδία / Γαλλία για τη **βία κατά των γυναικών** και γενικότερα όλες οι Αποφάσεις για τις γυναίκες (συμπεριλαμβανομένης της πρώτης ομόφωνης Απόφασης ΓΣΗΕ για πλήρη κατάργηση του **ακρωτηριασμού γυναικών γεννητικών οργάνων**) υπήρξαν επιτυχίες, καθώς διατήρησαν ανέπαφες όλες τις αναφορές στο κεκτημένο του Πεκίνου και προετοίμασαν θετικά το δρόμο για τις συζητήσεις της επόμενης συνόδου της Επιτροπής για το Καθεστώς των Γυναικών, που θα έχει ως κεντρικό θέμα τη βία κατά των γυναικών. Για τη μελλοντική διάσκεψη κορυφής για την επανεξέταση της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου για τα δικαιώματα των γυναικών (Beijing +20) επικράτησε η άποψη για επετειακή μάλλον, παρά για αναθεωρητική, διάσκεψη.

Προβληματική απεδείχθη η Απόφαση που κατέθεσε αιφνιδιαστικά το Ελ Σαλβαδόρ για τα **δικαιώματα των ηλικιωμένων**, που προβλέπει την έναρξη προπαρασκευαστικών εργασιών της ΓΣΗΕ για τη δημιουργία νομικά δεσμευτικής διεθνούς συμφωνίας για τα δικαιώματα των ηλικιωμένων. Η Απόφαση τέθηκε σε ψηφοφορία που ζήτησαν οι ΗΠΑ και υπερψηφίστηκε με μόνο 53 θετικές ψήφους, 3 αρνητικές και 109 αποχές (μεταξύ των οποίων και όλα τα ΚΜ ΕΕ).

Τέλος, η **διαδικασία ενδυνάμωσης των επιτροπών εποπτείας των διεθνών συμβάσεων ΑΔ** συζητήθηκε εκτενώς, κυρίως το αίτημα για αύξηση της χρονικής διάρκειας των εργασιών τριών επιτροπών (CAT, CRC, CRPD).

Σημειώνεται ότι η Ελλάδα κατέθεσε στη Γενική Συνέλευση και εφέτος Απόφαση για την **Επιστροφή ή Απόδοση Πολιτιστικών Αγαθών στις χώρες προέλευσής τους** (παρουσιάζεται από τη Χώρα μας ανά τριετία), η οποία συγκληδεμονεύθηκε από μεγάλο αριθμό Κρατών (98) και υιοθετήθηκε ομόφωνα.

β) Συμμετοχή σε Συνόδους ΣΑΔ:

Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΣΑΔ) των Ηνωμένων Εθνών πραγματοποίησε, κατά τη διάρκεια του 2012, τρεις τακτικές συνόδους, ήτοι: 19^η, 20^η και 21^η, στις οποίες η χώρα μας συμμετείχε ενεργά.

19^η Σύνοδος ΣΑΔ:

Το Συμβούλιο υιοθέτησε 39 ψηφίσματα, εκ των οποίων τα 11 αφορούσαν χώρες, ενώ τα υπόλοιπα κάλυπταν ζητήματα θεματικού περιεχομένου. Το χαρακτηριστικό της εν λόγω Συνόδου ήταν η έντονη πολιτικοποίηση των θεμάτων, καθώς οι εξελίξεις σε δι-

άφορες χώρες ανά τον κόσμο πυροδότησαν εντάσεις, δημιουργώντας κλίμα αντιπαράθεσης. Η χώρα μας συγκληδεμόνευσε 23 ψηφίσματα, μεταξύ άλλων για: Ανθρώπινα δικαιώματα και περιβάλλον, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά δικαιώματα, προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών που εργάζονται και / ή ζουν στο δρόμο, ελευθερία της θρησκείας ή της πίστης, δικαίωμα στη σίτιση, ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, ανθρώπινα δικαιώματα και χρηστή διακυβέρνηση, ανθρώπινα δικαιώματα, δημοκρατία και Κράτος Δικαίου, ψήφισμα για τη Συρία, την Βόρεια Κορέα, την Μιανμάρ, το Ιράν, τους ισραηλινούς εποικισμούς στα Κατεχόμενα, την Ανατολική Ιερουσαλήμ και το Κατεχόμενο Συριακό Γκολάν και το δικαίωμα των Παλαιστινίων στην αυτοδιάθεση.

Επιπλέον, από ελληνικής πλευράς και μέσω της Μόνιμης Αντιπροσωπείας στην Γενεύη, πραγματοποιήθηκαν κατά το διαδραστικό διάλογο, παρεμβάσεις για: θέματα αθλητισμού και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για τα Βασανιστήρια, για τις Αυθαίρετες Κρατήσεις, για τη βία κατά των παιδιών και την παιδική πορνογραφία.

20^η Σύνοδος ΣΑΔ:

Κατά την Σύνοδο υιοθετήθηκαν 22 ψηφίσματα και μια Προεδρική Δήλωση σχετικά με την Οικουμενική Περιοδική Αξιολόγηση (UPR). Το εύρος της θεματολογίας ήταν ποικίλο, περιλαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε Λευκορωσία, Συρία, Ακτή Ελεφαντοστού, Μαλί και Σομαλία. Επίσης, το ΣΑΔ επεξεργάστηκε θέματα που κατέληξαν στην ψήφιση αποφάσεων όπως η δημιουργία θεσμού Ειδικού Εισηγητή για την Λευκορωσία και την Ερυθραία, ενώ ανανεώθηκαν οι εντολές για την Ακτή Ελεφαντοστού και τη Σομαλία. Επιπλέον, υιοθετήθηκαν ψηφίσματα, μεταξύ άλλων για την ελευθερία έκφρασης στο διαδίκτυο, την εμπορία ατόμων, κυρίως γυναικών και παιδιών, τη βία και τις διακρίσεις κατά των γυναικών, τις αυθαίρετες κρατήσεις, το δικαίωμα στην εκπαίδευση και τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα.

Η χώρα μας, από την πλευρά της, συγκληδεμόνευσε τον μεγαλύτερο αριθμό των ψηφισμάτων. Επιπλέον, από ελληνικής πλευράς και μέσω της Μόνιμης Αντιπροσωπείας στην Γενεύη, πραγματοποιήθηκαν κατά το διαδραστικό διάλογο, παρεμβάσεις για το δικαίωμα στην εκπαίδευση, την ελευθερία της έκφρασης, την παράνομη διακίνηση ατόμων και την ανεξαρτησία δικαστών και δικηγόρων. Τέλος, ένα από τα αξιοσημείωτα σημεία της ελληνικής παρουσίας στο περιθώριο της 20^{ης} Συνόδου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ήταν η συν-διοργάνωση με την Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Βουλγαρίας, της παράλληλης εκδήλωσης με θέμα «Η καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας ατόμων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη». Η εκδήλωση στέφθηκε από επιτυχία, καθώς η συμμετοχή ήταν καθολική.

21^η Σύνοδος ΣΑΔ:

Κατά την 21^η Τακτική Σύνοδο ΣΑΔ υιοθετήθηκαν 24 ψηφίσματα, το σύνολο των οποίων (εκτός εκείνων που αφορούσαν τη Συρία και το Μαλί) ήταν θεματικού περιεχομένου. Αναφέρουμε ενδεικτικά τα κυριότερα ψηφίσματα τα οποία συγκληδεμόνευσε και η Ελλάδα: Δικαίωμα στο νερό, αναγκαστικές εξαφανίσεις, προστασία δημοσιογράφων, μητρική θνησιμότητα, εταιρείες και ανθρώπινα δικαιώματα, ακραία φτώχεια, ανθρώπινα δικαιώματα και διαφθορά, δικαίωμα στην αλήθεια, δικαίωμα του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι.

Επιπλέον, από ελληνικής πλευράς και μέσω της Μόνημης Αντιπροσωπείας στην Γενεύη, πραγματοποιήθηκαν, κατά το διαδραστικό διάλογο, παρεμβάσεις για: τα Ανθρώπινα δικαιώματα, τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις, τις σύγχρονες μορφές δουλείας, την ενδυνάμωση των γυναικών, τη διεθνή ημέρα Νέλσον Μαντέλα, τη Σομαλία και το Σουδάν, ενώ, τέλος, συνυπογράψαμε τις διαπεριφερειακές δηλώσεις για τη Συρία.

8. Κοινοβουλευτικές ερωτήσεις - αναφορές

Η Δ4 Δ/νση συνεισέφερε, κατά λόγο αρμοδιότητος, στην σύνταξη απαντήσεων σε κοινοβουλευτικές ερωτήσεις και αναφορές, που απευθύνονται προς την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου.

9. Ειδικότερα θέματα**Ρατσισμός**

Κατά τους τελευταίους μήνες, αξιωματούχοι της Διεθνούς κοινότητας, εκπρόσωποι ΜΚΟ και ο διεθνής Τύπος, προέβησαν σε όλο και συχνότερες αιτιάσεις κατά της χώρας μας, με αντικείμενο τη γενικότερη, κατά την άποψή τους, παραβίαση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με έμφαση στο ζήτημα έξαρσης φαινομένων ρατσισμού.

Οι αιτιάσεις αυτές εκφράστηκαν με κοινοποίηση επιστολών και δημοσίευση εκθέσεων και άλλων κειμένων, τα οποία απαντήθηκαν από την Δ4 Δ/νση βάσει συνεισφορών συναρμοδίων Υπουργείων.

10. Αναθεώρηση της Στρατηγικής της ΕΕ στον τομέα των ΑΔ

Συμμετοχή στην διαδικασία εκπόνησης της αναθεωρημένης Στρατηγικής της ΕΕ στον τομέα των ΑΔ (την οποία είχε εξαγγείλει η ΥΕ κα Ashton, από τον Ιούνιο 2010).

Πιο συγκεκριμένα, στο **ΣΕΥ Ιουνίου 2012**, και σε συνέχεια εκτενών συζητήσεων σε ΕΠΑ, COHOM, Gymnich κατά τους μήνες που προηγήθηκαν, υιοθετήθηκε «**Πακέτο**» **Στρατηγικής ΕΕ για ΑΔ, ήτοι: α) Στρατηγικό Πλαίσιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώμα-**

τα, β) Σχέδιο Δράσης και συναφή Συμπεράσματα Συμβουλίου. Το «πακέτο» της αναθεωρημένης ευρωπαϊκής Στρατηγικής για ΑΔ προβλέπει επίσης τον διορισμό **Ειδικού Εκπροσώπου ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα**, θέση την οποία ανέλαβε, από 25/7/2012, ο πρώην ΥΠΕΞ κ. Λαμπρινίδης.

II. Υποψηφιότητες Ελλάδας

Η Δ1 Διεύθυνση, κατά τη διάρκεια του 2012, συνέχισε το συντονισμό της παρουσίας της χώρας μας στο σύστημα των ΗΕ και την προώθηση των ελληνικών υποψηφιοτήτων στα εντεταλμένα για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όργανα. Η υποβολή και υποστήριξη των ελληνικών υποψηφιοτήτων σε διεθνή fora υπογραμμίζει το έντονο ενδιαφέρον και την ευαισθησία της χώρας μας σε θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζουμε, μεταξύ άλλων, την εκ νέου υποβολή υποψηφιότητας της χώρας μας στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών για μελλοντική περίοδο καθώς και σε Επιτροπές ΟΗΕ για θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

III. Εξελίξεις στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης

Το **Συμβούλιο της Ευρώπης** αποτελεί κορυφαίο ευρωπαϊκό forum ανάπτυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελέγχου της προστασίας των. Αυτό πραγματοποιείται, μεταξύ άλλων, μέσω της υιοθετήσεως Συμβάσεων με αντικείμενο την προστασία των Α.Δ., καθώς και με τον έλεγχο τηρήσεως των δεσμεύσεων των κρατών μελών μέσω: των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ΑΔ (κατόπιν ατομικών ή κρατικών προσφυγών), της παρακολούθησης εφαρμογής των ανωτέρω αποφάσεων εκ μέρους της Επιτροπής Υπουργών του ΣΤΕ, καθώς και μέσω άλλων θεσμών και οργάνων του ΣΤΕ, όπως ο Επίτροπος ΑΔ, ECRI, CPT, Επιτροπή Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη.

Καθ' όσον αφορά εξελίξεις στο πεδίο προστασίας των ΑΔ κατά το 2012, αφορώσες στο ΣΤΕ σημειώνονται τα ακόλουθα.

1. Το Δικαστήριο, όπως έχει λεχθεί, έχει πέσει θύμα της επιτυχίας του. Ετησίως κατατίθενται περίπου 50.000 προσφυγές, ενώ εκκρεμεί η συζήτηση 160.000 περίπου υποθέσεων. Αποτέλεσμα αυτού είναι η εξέταση, ήδη από ετών, τρόπων ελάφρυνσης του έργου του. Στο πλαίσιο αυτό **πραγματοποιήθηκε στο Μπράϊτον της Αγγλίας, 18-20.4.2012, η Τρίτη Συνδιάσκεψη με αντικείμενο την μεταρρύθμιση της λειτουργίας του Δικαστηρίου.** Κατά τη Διάσκεψη υιοθετήθηκε Διακήρυξη, βασικοί άξονες της οποίας είναι: Η λήψη μέτρων εκ μέρους των κρα-

τών προς αποτελεσματικότερη εφαρμογή της ΕΣΔΑ, η ενίσχυση της αρχής της επικουρικότητας του ΕΔΔΑ, η εισαγωγή νέων κριτηρίων του παραδεκτού των προσφυγών, η αποτελεσματικότερη διαχείριση των υποθέσεων εκ μέρους του ΕΔΔΑ με στόχο την εστίαση του ενδιαφέροντός του στις σημαντικότερες υποθέσεις, η βελτίωση του συστήματος επιλογής δικαστών, η ενίσχυση της διαδικασίας παρακολούθησης εκτέλεσης των αποφάσεων του ΕΔΔΑ από την Επιτροπή Υπουργών, καθώς και η εξέταση μακροχρόνιων προοπτικών εφαρμογής της ΕΣΔΑ.

2. ECRI (European Commission Against Racism and Intolerance- Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας). Η ECRI είναι εποπτικός μηχανισμός του ΣτΕ, στον οποίο συμμετέχουν ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες. Αντικείμενό του είναι η παρακολούθηση φαινομένων ρατσισμού και διακρίσεων, η σύνταξη σχετικών εκθέσεων και η αποστολή συστάσεων στα κράτη μέλη του ΣτΕ.

Η ECRI γνωστοποίησε, 13.8.2012, στην ελληνική πλευρά τα Συμπεράσματά της, εν συνεχεία σχετικής απαντήσεως της ελληνικής πλευράς τον Ιανουάριο 2012, ως προς τον βαθμό υλοποίησης εκ μέρους της χώρας μας "ενδιάμεσων συστάσεων" της οι οποίες περιλαμβάνονταν σε έκθεσή της του 2009 κατόπιν επισκέψεως της Επιτροπής στην χώρα μας. Τα ανωτέρω Συμπεράσματα αναγνωρίζουν την πραγματοποίηση προόδου στην κατεύθυνση υλοποίησης "ενδιάμεσων συστάσεων", ειδικότερα δε των αφορωνών την βελτιστοποίηση του έργου του Συνηγόρου του Πολίτη μέσω της αρωγής αρμοδίων κρατικών φορέων, καθώς και την αντιμετώπιση διαρθρωτικών προβλημάτων της διαδικασίας έκδοσης και ανανέωσης αδειών παραμονής αλλοδαπών. Επίσης, επισημαίνεται ότι "δεν έχει εισέτι εφαρμοσθεί" η Ενδιάμεση Σύσταση δημιουργίας μηχανισμού παρακολούθησης του Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης Ενσωμάτωσης των Ρομά, αξιολογούνται όμως θετικά οι ενέργειες των ελληνικών αρχών στην κατεύθυνση εκπόνησης και υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Ενσωμάτωσης Ρομά.

Η ECRI εξέδωσε, 11.12.2012, Ανακοίνωση Τύπου για την πολιτική οργάνωση "Χρυσή Αυγή". Είναι η πρώτη φορά που η Επιτροπή αυτή προβαίνει σε μία τέτοια ενέργεια.

3. Κατόπιν σχετικού αιτήματος της **CPT** (European Committee for the Prevention of Torture – Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων) προς όλα τα κράτη μέλη του ΣτΕ, η χώρα μας απέστειλε στοιχεία σχετικά με απελάσεις από αέρος (επιστροφή αεροπορικών λαθρομεταναστών στις χώρες προέλευσης). Ενημερώσαμε ότι εκτός των απελάσεων σε συνεργασία με την FRONTEX, απελάθησαν αεροπορικά 727 άτομα, κυρίως Αφγανοί και Πακιστανοί.

Ο Πρόεδρος της **CPT** κ. Huseynov με επιστολή του, 16.11.2012, ενημέρωσε τον Έλληνα Μόνιμο Αντιπρόσωπο στο Στρασβούργο ότι η Επιτροπή προτίθεται να επισκεφθεί την χώρα μας εντός του 2013, στο πλαίσιο των περιοδικών επισκέψεών του σε χώρες-μέλη της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και κάθε άλλης απάνθρωπης ή ταπεινωτικής συμπεριφοράς ή τιμωρίας. Από το 1993 μέχρι τώρα η CPT έχει πραγματοποιήσει 10 επισκέψεις στην Ελλάδα.

Κατά την διάρκεια της Φθινοπωρινής Συνόδου της ΚΣ του ΣτΕ (Στρασβούργο, 1-5.10.2012), πραγματοποιήθηκε, 3.10.2012, στο πλαίσιο της Υποεπιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Νομικών Υποθέσεων, ανταλλαγή απόψεων με το μέλος της Κοινοβουλευτικής Αντιπροσωπείας της χώρας κ. Μ. Βαρβιτσιώτη επί του **ζητήματος "Δημόσιας Δηλώσεως Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρόληψης βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης της "CPT" εναντίον της χώρας μας για συνθήκες κράτησης λαθρομεταναστών**. Κατά την συζήτηση ο Εθνικός εκπρόσωπος υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, τις πρωτοφανείς διαστάσεις του προβλήματος της λαθρομετανάστευσης έναντι του οποίου ευρίσκεται η Ελλάδα. Από πλευράς Γραμματείας CPT ανεγνωρίσθη πλήρως το μέγεθος του "φορτίου" της λαθρομετανάστευσης για την Ελλάδα, ενώ σημείωσε ότι οι αρμόδιες ελληνικές υπηρεσίες επιδεικνύουν πνεύμα συνεργασίας, κάτι το οποίο συμβάλλει στην οικοδόμηση σχέσης "εμπιστοσύνης".

4. GRECO (Group of States Against Corruption) Κατά την 56η συνάντηση της Ολομέλειας της "Ομάδας χωρών κατά της Διαφθοράς" (GRECO), στο Στρασβούργο (20-22.6.2012) υιοθετήθηκε Έκθεση των χωρών αυτών περί Ελλάδος, στο πλαίσιο του τρίτου κύκλου αξιολόγησης της χώρας μας. Από την αρνητική για την χώρα μας έκθεση επισημαίνεται ιδιαίτερα η εκτίμηση ότι η Ελλάδα έχει υιοθετήσει "σε ικανοποιητικό βαθμό" μόνο μία εκ των 27 Συστάσεων. Ως εκ τούτου η χώρα μας εκλήθη, σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες διαδικασίας, να υποβάλει μέχρι τέλους του 2012 έκθεση προόδου εφαρμογής των Συστάσεων.

5. Τον Ιανουάριο 2012 ο Γραμματέας της Επιτροπής της Σύμβασης της Βουδαπέστης για τα **εγκλήματα μέσω διαδικτύου** έστειλε επιστολή στην Μόνιμη Αντιπροσωπεία μας στο Στρασβούργο, με την οποία ζητούσε πληροφορίες σχετικά με την πορεία ολοκλήρωσης της διαδικασίας επικύρωσης της ανωτέρω Σύμβασης.

Σημειώνεται ότι μέχρι στιγμής (Φεβρουάριος 2013) η χώρα μας δεν έχει επικυρώσει την Σύμβαση καθώς και το Συμπληρωματικό σε αυτήν Πρωτόκολλο το οποίο προβλέπει την ποινικοποίηση των πράξεων ρατσιστικού και ξενοφοβικού χαρακτήρα, διαπραττομένων μέσω υπολογιστών. Αναμένεται η κατάθε-

ση σχετικού σχεδίου νόμου, τον οποίο έχει ετοιμάσει ειδική επιτροπή.

6. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, αντικείμενο της οποίας είναι η παρακολούθηση της τήρησης εκ μέρους των κρατών μελών του ΣΤΕ του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, εξέδωσε αποφάσεις επί σειράς συλλογικών καταγγελιών ελληνικών οργανώσεων συνταξιούχων. Οι αποφάσεις διαπιστώνουν ότι διατάξεις ορισμένων ελληνικών νόμων, ψηφισθέντων το 2010 και 2011, παραβιάζουν το άρθρο 12 παρ. 3 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, το οποίο προβλέπει την υποχρέωση των κρατών να λαμβάνουν μέτρα σταδιακής βελτίωσης της προστασίας του δικαιώματος κοινωνικής ασφάλισης.

Επίσης η Ομάδα Εργασίας Κοινωνικών Θεμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης ασχολήθηκε με καταγγελίες της ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ και της ΑΔΕΔΥ ότι διατάξεις του Ν 3899/2010 «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής του προγράμματος στήριξης της ελληνικής οικονομίας» παραβιάζουν τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (το δικαίωμα των εργαζομένων να συμμετέχουν στον καθορισμό και την βελτίωση των συνθηκών, της οργάνωσης και του περιβάλλοντος στην εργασία τους).

IV. Εξελίξεις στο πλαίσιο του ΟΑΣΕ

Η προσέγγιση της ασφάλειας από τον ΟΑΣΕ συμπεριλαμβάνει τρεις διαστάσεις α) πολιτικο-στρατιωτική, β) οικονομική και περιβαλλοντική γ) ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εκδημοκρατισμού. Σε ότι αφορά τις κυριότερες εξελίξεις ως προς την Τρίτη Διάσταση, εντός του 2012, αναφέρονται τα εξής:

Κατά την **Υπουργική Σύνοδο του ΟΑΣΕ στο Δουβλίνο (05-07/12/2012)** δεν υιοθετήθηκε καμία απόφαση σε θέματα Ανθρώπινης Διάστασης. Κατά τις πολύωρες διαβουλεύσεις στο πλαίσιο της Προπαρασκευαστικής Επιτροπής επί τριών σχεδίων Αποφάσεων ήταν εξ αρχής εμφανής η απροθυμία ορισμένων Κρατών να συναινέσουν στην υιοθέτηση ενός κειμένου, που θα ενίσχυε τις υφιστάμενες Δεσμεύσεις ΟΑΣΕ στο πεδίο της ελευθερίας των ΜΜΕ και ιδιαιτέρως του διαδικτύου. Λαμβάνοντας υπόψη το πολιτικά πολωμένο κλίμα, που έχει διαμορφωθεί εντός του Οργανισμού οι προοπτικές για την Ανθρώπινη Διάσταση τα επόμενα χρόνια δεν προδιαγράφονται θετικές.

Σε ότι αφορά τις ετήσιες συναντήσεις Ανθρώπινης Διάστασης ΟΑΣΕ εντός του 2012 αναφέρονται τα εξής:

- Κατά την **ετήσια Συνάντηση Εφαρμογής Ανθρώπινης Διάστασης (Βαρσοβία, 24/09-05/10/2012)** ασκήθηκε κριτική σε διάφορα σ-Κ αναφορικά με τις θεματικές ενότητες περί ελευθερίας εκφράσεως και ΜΜΕ, θρησκευτικών ελευθεριών, ελευθερίας συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι, κράτους δικαίου, ανεκτικότητας και μη διακριτικής μεταχείρισης, εθνικών μειονοτήτων, Ρομά και Σίντι.

Η ελληνική αντιπροσωπεία προέβη σε εθνική δήλωση επί του θέματος της καταπολέμησης του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των εγκλημάτων μίσους στη χώρα μας, παρουσιάζοντας μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί ή λαμβάνονται από τα Υπουργεία Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την πρόληψη, καταγραφή και διερεύνηση περιστατικών ρατσιστικής και ξενοφοβικής βίας στη χώρα μας.

- Το ετήσιο σεμινάριο Ανθρώπινης Διάστασης με θέμα την «Καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης προσώπων υπό το πρίσμα του κράτους δικαίου», πραγματοποιήθηκε στη Βαρσοβία (14-16/05/2012).

- Οι τρεις συμπληρωματικές συναντήσεις Ανθρώπινης Διάστασης του 2012 πραγματοποιήθηκαν στη Βιέννη με τα ακόλουθα θέματα:

- 1. «Καταπολέμηση ρατσισμού, μισαλλοδοξίας και διακριτικής μεταχείρισης στην κοινωνία μέσω του αθλητισμού» (19-20/04/2012):** Η συγκεκριμένη Συνάντηση δεν συγκέντρωσε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα συμμετοχής, δεδομένου ότι, η ευρύτερη θεματική ενότητα της Ανεκτικότητας και της Μη Διακριτικής Μεταχείρισης είχε εξετασθεί κατά το 2011, οπότε και είχε δοθεί έμφαση στην καταπολέμηση των εγκλημάτων μίσους. Η συζήτηση περιστράφη και πάλι γύρω από το ζήτημα της ξενοφοβίας και δη στη Δ.Ευρώπη. Η ελληνική αντιπροσωπεία παρουσίασε, σε παρέμβασή της, το νομοθετικό πλαίσιο, που διέπει τα ζητήματα ρατσισμού και μισαλλοδοξίας στη χώρα μας, τις νεώτερες εξελίξεις σε αυτό και τις προσπάθειες, που καταβάλλονται από τις αρμόδιες Αρχές, προκειμένου να δημιουργηθεί διαφανές και αξιόπιστο σύστημα καταγραφής ρατσιστικών περιστατικών και συλλογής στατιστικών στοιχείων αλλά και να αποφεύγονται περιστατικά ρατσιστικής βίας κατά ευπαθών κοινωνικών ομάδων από τα όργανα επιβολής του νόμου.

- 2. «Δημοκρατικές εκλογές και εκλογική παρατήρηση» (12-13/07/2012):** Η εν λόγω θεματική Συνάντηση επέτρεψε σε συγκεκριμένα συμμετέχοντα –κράτη «ανατολικά της Βιέννης» να εξαπολύσουν δριμύτατη κριτική κατά της μεθοδολογίας εκλογικής παρατήρησης του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ (ODIHR) και να παρουσιάσουν δικές τους προτάσεις, αναφορικά με τον δέοντα τρόπο διεξαγωγής της παρατήρησης εκλογών και

- 3. «Ελευθερία συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι» (8-09/11/2012):** Η Συνάντηση περιέλαβε τρεις θεματικές ενότητες: α) Ελευθερία Συνεταιρίζεσθαι: εμπόδια στην πλήρη εφαρμογή του δικαιώματος και τρόποι να τα υπερβούμε. β) Ελευθερία ειρηνικού συνέρχεσθαι: νέες προκλήσεις και ευκαιρίες για διάλογο και γ) Ελευθερία ειρηνικού Συνέρχεσθαι και Συνεταιρίζεσθαι: ο ρόλος των νέων τεχνολογιών.

*Θεσμικά όργανα***• Το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR)**

Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά στην παρατήρηση εκλογών στον χώρο του ΟΑΣΕ, μέσω της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΟΑΣΕ καθώς και σε συνεργασία με το αρμόδιο Γραφείο του Οργανισμού. Κατά το 2012 συμμετείχαν Έλληνες Παρατηρητές σε Αποστολές Εκλογικής Παρατήρησης Βραχείας Διάρκειας του ΟΑΣΕ/ODIHR στη Γεωργία, τη Ρωσία και την Ουκρανία. Εξάλλου η χώρα μας συμπεριελήφθη στην αποστολή εκλογικών παρατηρητών του ODIHR για τις βουλευτικές εκλογές τον Μάιο 2012.

Πέραν του τομέα της παρατήρησης εκλογών, σημαντικές δράσεις του ODIHR είναι αυτές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δηλ. της Ανεκτικότητας και Μη Διακριτικής Μεταχείρισης και των Ρομά και Σίντι. Το 2012 το τμήμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δημοσίευσε ειδική μελέτη για την ελευθερία της ειρηνικής συνάθροισης στα συμμετέχοντα-κράτη (διοργάνωση διαδηλώσεων και χειρισμός τους από τις αρμόδιες Αρχές). Εξάλλου στην Ετήσια Εκθεση ΟΑΣΕ/ODIHR για Εγκλήματα Μίσους, που παρουσιάστηκε στην ετήσια Συνάντηση Εφαρμογής Ανθρώπινης Διάστασης, όσον αφορά την χώρα μας, αναφέρθηκε ότι δεν υπάρχουν επίσημα καταγεγραμμένα στοιχεία από ελληνικής πλευράς και περιέλαβε ως πηγές για την Ελλάδα την Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και το «Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας

V. Ειδική Νομική Υπηρεσία (ENY)

1. Κατά το έτος 2012, η Ειδική Νομική Υπηρεσία του ΥΠΕΞ:

- Συνεργάστηκε στενά με τις συναρμόδιες Διευθύνσεις του Υπουργείου Εξωτερικών για την οριζόντια κάλυψη, από σκοπιάς του διεθνούς δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των θεμάτων προώθησης και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Έλαβε μέρος στην εξέταση 5^{ης} και 6^{ης} Περιόδων Εθνικών Εκθέσεων Ελλάδος για την εφαρμογή της Σύμβασης ΗΕ κατά των βασανιστηρίων και κάθε άλλης βάνουσης, απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, από την Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων (48^η Σύνοδος της εν λόγω Επιτροπής, Γενεύη, 9-10/5/2012), καθώς και στην εξέταση από την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού (60^η Σύνοδος, Γενεύη, 6-7/6/2012) της 2^{ης} και 3^{ης} Περιόδους Εθνικής Έκθεσης υπό την Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, της 1^{ης} Εθνικής Έκθεσης υπό το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Διεθνούς Συμβάσεως για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σε σχέση με την ανάμιξη παιδιών σε ένοπλες συρράξεις και της Αρχικής Εθνικής Έκθεσης υπό το Προαιρετικό Πρωτό-

κολλο της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αναφορικά με την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία.

- Συμμετέσχε στην ελληνική αντιπροσωπεία σε συνόδους της 3^{ης} Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Η.Ε. και του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

- Επικαιροποίησε το σχέδιο της 2^{ης} Περιοδικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, υπό το συντονισμό της Δ4 Διεύθυνσης και επεξεργάστηκε τη 2^η Περιοδική Έκθεση για την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (κείμενο υπό επικαιροποίηση).

- Εκπροσώπησε τη Χώρα στις εργασίες της Διευθύνουσας Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CDDH), καθώς και ορισμένων Επιτροπών Εμπειρογνομημάτων του ΣΤΕ που υπάρχουν σε αυτήν (όπως η Επιτροπή Εμπειρογνομημάτων για μια απλοποιημένη διαδικασία τροποποίησης ορισμένων διατάξεων της Ε.Σ.Δ.Α. (DH-PS) και η Συντακτική Ομάδα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των ηλικιωμένων [CDDH-AGE])

- Παρακολούθησε τη Συνάντηση Εφαρμογής της Ανθρώπινης Διάστασης του ΟΑΣΕ (Βαρσοβία, 24/09- 05/10/2012) για θέματα μειονοτήτων και αντιμετώπισης του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.

- Παρακολούθησε τις δραστηριότητες του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

2. Κατά το έτος 2012, η Ελλάδα:

- επικύρωσε τη Σύμβαση ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση ΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. (κυρώθηκαν νομοθετικά με τον Ν 4074/2012, ΦΕΚ Α' 88/11.4.2012).

- κύρωσε νομοθετικά την Τροποποίηση του άρθρου 20 παράγραφος 1 της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, όπως υιοθετήθηκε κατά τη συνάντηση των κρατών - μερών στην ανωτέρω Σύμβαση, στις 22.5.1995 και εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 22.12.1995 (Α/RES/50/202/23.2.1996), Ν 4096/2012, ΦΕΚ Α' 232/23/11/2012.

VI. Δράσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους του 2012 (Γραφείου Νομικού Συμβούλου του ΥΠΕΞ και σχηματισμού Υποθέσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης και Αλλοδαπής)

1. Το Γραφείο ΝΣ του ΥΠΕΞ στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και υπό την εποπτεία του Προέδρου του ΝΣΚ ως Agent της Ελληνικής Δημοκρατίας ανέπτυξε έντονη δραστηριότητα το έτος 2012. Οι άξονες της δραστηριότητάς του αφορούν τους εξής τομείς: α.

Δράσεις του Γραφείου ΝΣ στο ΥΠΕΞ σε θέματα εκτέλεσης αποφάσεων του ΕΔΔΑ καθώς και στο πλαίσιο εκκρεμών προσφυγών. β. Συμμετοχή σε συναντήσεις και επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης για την τροποποίηση διατάξεων της ΕΣΔΑ και μεταρρύθμισης του ΕΔΔΑ και την εκτέλεση των αποφάσεών του. γ. Συμμετοχή σε επιστημονικές εκδηλώσεις.

Α. Πρωτοβουλίες - Δράσεις του Γραφείου ΝΣ στο ΥΠΕΞ σε θέματα εκτέλεσης αποφάσεων του ΕΔΔΑ καθώς και στο πλαίσιο εκκρεμών προσφυγών.

2. Στην ομάδα υποθέσεων Μ.Σ.Σ. κ..α. (αρ. προσφ. 30696/09) που αφορούσε εξευτελιστική μεταχείριση, λόγω των συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντος, το έτος 2009, στον διεθνή αερολιμένα Αθηνών με σκοπό την απέλαση του αλλά και λόγω των συνθηκών διαβίωσης μετά την μεταφορά του στην Ελλάδα και θέσης τους υπό καθεστώς αναμονής για την χορήγηση ασύλου, μετά την υποβολή σχεδίου δράσης (action plan) χορηγήθηκαν πρόσθετα ενημερωτικά στοιχεία. Υιοθετήθηκε, περαιτέρω, από την Επιτροπή Υπουργών, στην 1144 συνεδρίασή της, σχετικό υπόμνημα.

3. Στην ομάδα υποθέσεων Μακαράτζης κ.α (σύνολο 11 υποθέσεων) που αφορά την άσκηση παράνομης αστυνομικής βίας και την απουσία ενός θεσμικού πλαισίου για την αποτελεσματική διερεύνηση των καταγγελιών, κατά παράβαση των διαδικαστικών εγγυήσεων των άρθρων 2 και 3 της ΕΣΔΑ εστάλησαν στοιχεία για το νέο νομοθετικό καθεστώς που εισάγει ο Ν 3938/2011. Με αυτόν προβλέπεται η λειτουργία ενός Γραφείου αντιμετώπισης περιστατικών αυθαιρεσίας στα πλαίσια του οποίου λειτουργεί τριμελής επιτροπή που επιλαμβάνεται μετά την έκδοση καταδικαστικών αποφάσεων του ΕΔΔΑ με εξουσία να διατάξει την κίνηση νέας πειθαρχικής διαδικασίας σε βάρος των εμπλεκόμενων αστυνομικών. Υιοθετήθηκε, περαιτέρω, από την Επιτροπή Υπουργών, σε συνεδρίασή της, σχετικό υπόμνημα.

4. Στην ομάδα υποθέσεων Βασίλειος Αθανασίου (αρ. προσφ. 50973/08) που αφορά την πρώτη πιλοτική απόφαση σε βάρος της Ελλάδος για τα ζητήματα της πρόβλεψης εσωτερικής προσφυγής για την αντιμετώπιση παραπόνων καθυστέρησης απονομής της διοικητικής δικαιοσύνης και την επιδίκαση προς τούτο εύλογης αποζημίωσης, εκπρόσωπος του Γραφείου μας συμμετείχε στην νομοπαρασκευαστική επιτροπή στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για την σύνταξη του Ν 4055/12 (άρθρο 53). Με την διατάξεις του Νόμου αυτού θεμελιώνεται δικαίωμα επιδίκασης χρηματικού ποσού για την αποκατάσταση, κατά κανόνα, της ηθικής βλάβης που υπέστησαν οι διάδικοι από την προσβολή του δικαιώματός τους σε ταχεία απονομή της διοικητικής δικαιοσύνης.

Σημειώνεται, ότι, ενόψει της εκδίκασης της πρώτης κατά, χρονική σειρά, αίτησης – εσωτερικής προσφυγής του άρθρου 53 του Ν 4055/12 συγκροτήθηκε με απόφαση του Προέδρου του ΝΣΚ ομάδα εργασίας με την συμμετοχή εκπροσώπων των Γραφείων ΝΣ στο ΥΠΕΞ και στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για την εξαρχής αποτελεσματικότερη συνεργασία και αντιμετώπιση των ζητημάτων που ήχθησαν για πρώτη φορά ενώπιον της διοικητικής δικαιοσύνης. Ήδη έχουν εκδοθεί οι δύο πρώτες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας (4467/2012 και 320/2013) που έκριναν την νέα προσφυγή και επιδίκασαν εύλογα ποσά αποζημίωσης.

5. Στην υπόθεση Μιχελιουδάκης (No 54447/10) που αφορά την υπερβολική χρονική διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων και την έλλειψη αποτελεσματικής εσωτερικής προσφυγής απεστάλησαν επανειλημμένα έγγραφα προς Υπ. Δικαιοσύνης (11-6-2012, 3-8-2012, 6-8-2012), για τα προτεινόμενα μέτρα εκτέλεσης, σε συμμόρφωση προς την από 3/7/2012 πιλοτική απόφαση του ΕΔΔΑ.

6. Στην υπόθεση Κώνστας διαπιστώθηκε η παραβίαση του δικαιώματος σεβασμού του τεκμηρίου της αθωότητάς του (άρθρο 6 παρ. 2 της Σύμβασης), λόγω δηλώσεων Υπουργών σε κοινοβουλευτικές συζητήσεις που διεξήχθησαν στην Βουλή τα έτη 2007 – 2008 και αναφέρονταν στην πρωτόδικη καταδίκη του προσφεύγοντος, ενώ εκκρεμούσε η εκδίκαση της ποινικής του υπόθεσης σε δεύτερο βαθμό. Υπεβλήθη σχέδιο δράσης στην Υπηρεσία Εκτέλεσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, ήδη από 29/5/2012, και εξετάζεται.

7. Στην υπόθεση Κονταλέξη (No 59000/08), διαπιστώθηκε η παραβίαση του δικαιώματος πρόσβασης του προσφεύγοντος σε δικαστήριο λόγω της νομολογίας του Αρείου Πάγου για την αντικατάσταση δικαστή μετά την κατά παραπομπή εκδίκαση της υπόθεσης σε δεύτερο βαθμό. Απεστάλη σχέδιο δράσης την 23/5/2012 με την επισήμανση ότι η διαπιστωθείσα παραβίαση συνδέεται αποκλειστικά με την νομολογία του ανωτάτου δικαστηρίου και ότι η διάχυση της απόφασης του Δικαστηρίου δεν απαιτεί άλλα μέτρα συμμόρφωσης. Αναμένεται ωστόσο νέα ενημέρωση της Υπηρεσίας Εκτέλεσης των Αποφάσεων της Επιτροπής Υπουργών του Σ.τ.Ε. για την εξέλιξη της νομολογίας του Αρείου Πάγου.

8. Στην ομάδα υποθέσεων που αφορούν τον θρησκευτικό όρκο (Δημητράς No 42837/06, 3237/07, 3269/07, 35793/07 και 6099/08), μετά την υποβολή προτάσεων του Agent της Κυβέρνησης προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης για την τροποποίηση και κατάργηση διατάξεων των άρθρων 217, 218 και 220 της ποινικής δικονομίας, με τις διατάξεις των άρθρων 39 παρ. 2 και 3 και 109 παρ. 1β' του Ν 4055/2012, τροποποιήθηκαν τα δύο πρώτα άρθρα και καταργήθηκε το

τελευταίο του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Εισήχθη, πλέον, ο τύπος της επιλογής του όρκου, θρησκευτικού ή πολιτικού και στην ποινική δίκη κατά τα ισχύοντα στην πολιτική δίκη (άρθρο 408 της Πολιτικής Δικονομίας) ενώ καταργήθηκε ο όρκος των αλλόθρησκων.

9. Στην υπόθεση Τσιτσιρίγκος (No 18230/09) που αφορά την προσβολή του δικαιώματος προσωπικής ασφάλειας και ελευθερίας στο στάδιο της προφυλάκισης και την νομιμότητα της προσωρινής κράτησης απεστάλη σχέδιο δράσης (24-10-2012) για τα προτεινόμενα μέτρα εκτέλεσης στην Υπηρεσία Εκτέλεσης του Σ.τ.Ε.

10. Στην υπόθεση του Οικοδομικού Συνεταιρισμού Αναπήρων και Θυμάτων Πολέμου Νομού Αττικής που αφορά την προσβολή του δικαιώματος στην περιουσία απεστάλησαν ενημερωτικά έγγραφα στο Υπουργείο Εξωτερικών για την αντιμετώπιση ερωτημάτων σε σχετικό κοινοβουλευτικό έλεγχο (8-9-2012).

11. Τέλος, υπεβλήθησαν σχέδια δράσης για την εκτέλεση των αποφάσεων επί των προσφυγών α) Καραμανώφ κατά Ελλάδα (αρ. προσφυγής 46372/09) και β) Βενιός κατά Ελλάδα (αρ. προσφυγής 33055/08) 2 Αυγούστου 2012 και για την εκτέλεση της απόφασης Takush κατά Ελλάδα (αρ. προσφυγής 2853/09) 22 Νοεμβρίου 2012.

Β. Συμμετοχή σε συναντήσεις και επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης για την τροποποίηση διατάξεων της ΕΣΔΑ και μεταρρύθμισης του ΕΔΔΑ και την εκτέλεση των αποφάσεών του.

12. Μέλος του Γραφείου ΝΣ του ΥΠΕΞ συμμετείχε στην Ομάδα Εργασίας της Διευθύνουσας Επιτροπής του ΣΤΕ με θέμα τη διαδικασία επιλογής δικαστών για το ΕΔΔΑ (11-13 Ιανουαρίου 2012).

13. Πολύ σημαντική υπήρξε η παρουσία της Ελληνικής Δημοκρατίας στην Συνδιάσκεψη του Brighton που πραγματοποιήθηκε υπό την Αγγλική Προεδρία του ΣΤΕ την περίοδο 19-20/4/2012. Ο Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ηγήθηκε ως Agent της Κυβέρνησης της ελληνικής αποστολής. Η ενίσχυση της αρχής της επικουρικότητας, η συνεργασία Δικαστηρίου και Εθνικών Αρχών, τα κριτήρια του παραδεκτού των ατομικών προσφυγών, η διαχείριση αυτών από το Δικαστήριο, η εκτέλεση των αποφάσεων και το μέλλον του Δικαστηρίου αποτέλεσαν τους άξονες επί των οποίων στηρίχθηκε η διακήρυξη για το μέλλον του ΕΔΔΑ. Σημειώνεται, ότι έγιναν πολλές και σημαντικές παρεμβάσεις του Έλληνα Agent σε όλη την διαδικασία που προηγήθηκε της υιοθέτησης του τελικού κειμένου της διακήρυξης σε διαδοχικά στάδια.

14. Την 24-25/5/2012 πραγματοποιήθηκε στην πόλη του Dubrovnik στην Κροατία η τρίτη συνάντηση των Agents των Κυβερνήσεων των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στην συνάντηση αυ-

τή, στην οποία ο Έλληνας Agent εκπροσωπήθηκε από μέλος του Γραφείου του ΝΣ στο ΥΠΕΞ, συζητήθηκαν θέματα κοινού ενδιαφέροντος με έμφαση στον ρόλο του Agent των Κυβερνήσεων των κρατών μελών του Σ.τ.Ε. τόσο στον χειρισμό των υποθέσεων των ατομικών προσφυγών όσο και στην εκτέλεση των αποφάσεων του Δικαστηρίου. Παράλληλα προετοιμάστηκε η διαμόρφωση της ατζέντας των συζητήσεων για την προσεχή συνάντηση των Agent με εκπροσώπους του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στο Στρασβούργο (η οποία πραγματοποιήθηκε 30.11.2012).

15. Εκπρόσωποι του γραφείου του Έλληνα Agent συμμετείχαν στη 1144^η Σύνοδο της Επιτροπής Υπουργών-Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης (Στρασβούργο, 4-6/6/2012), στο πλαίσιο προφορικής συζήτησης για τη συμμόρφωση της Ελλάδας προς τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ, που αφορούν σε παραβίαση του άρθρου 11 ΕΣΔΑ, λόγω μη αναγνώρισης/διάλυσης σωματείων (αποφάσεις Μπεκίρ Ουστά και λοιποί, Εμίν και λοιποί και Τουρκική Ένωση Ξάνθης και λοιποί κατά Ελλάδα) και συνδρομή στη σύνταξη των θέσεων που παρουσίασε η Ελληνική Κυβέρνηση για το ανωτέρω ζήτημα στη Σύνοδο αυτή.

16. Εκπρόσωπος του Γραφείου Νομικού Συμβούλου του ΥΠΕΞ συμμετείχε σε εργασίες στρογγυλής τράπεζας που διοργανώθηκε, τον Οκτώβριο του 2012, στα Τίρανα, με πρωτοβουλία της Αλβανικής Προεδρίας στο Σ.τ.Ε. και θέμα « Η εφαρμογή της ΕΣΔΑ σε εθνικό επίπεδο ».

17. Επίσης, την 29-31/10/2012, πραγματοποιήθηκε η συνάντηση της Μόνιμης Επιτροπής των εμπειρογνομόνων (DH – GDR) για την μεταρρύθμιση του Δικαστηρίου στην οποία μετέχει ενεργά εκπρόσωπος του Έλληνα Agent στο Γραφείο ΝΣ του ΥΠΕΞ. Η ως άνω Επιτροπή λειτουργεί στο πλαίσιο εντολής της Επιτροπής των Υπουργών και υλοποίησης των αρχών της Διακήρυξης του Brighton. Προχώρησε συνεπώς στην υιοθέτηση του σχεδίου Πρωτοκόλλου 15 με την καταγραφή πλέον της αρχής της επικουρικότητας και του περιθωρίου εκτίμησης των κρατών μελών στο Προοίμιο της ΕΣΔΑ, την σύντμηση της προθεσμίας άσκησης της ατομικής προσφυγής κ.α. Ακόμα, υιοθετήθηκε σχέδιο προαιρετικού πρωτοκόλλου Νο 16 για την συμβουλευτική γνώμη, που θα δίδεται μετά από αίτηση των ανωτάτων εθνικών δικαστηρίων των κρατών μελών.

18. Συμμετοχή σε Στρογγυλή Τράπεζα στην Αττάλεια, που διοργανώθηκε από την Υπηρεσία Εκτέλεσης Αποφάσεων του ΕΔΔΑ του Συμβουλίου της Ευρώπης με θέμα: «Υπερβολική διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών. Πως θα επιλυθεί ένα συστημικό πρόβλημα και θα αποτραπεί, με βιώσιμο τρόπο, μια μαζική εισροή επαναλαμβανόμενων προσφυγών στο Ε.Δ.Α.Δ.». Ο κ. Γεωργακόπουλος ως Agent της Ελληνικής Κυβέρνησης προήδρευσε στη συνεδρίαση της Στρογγυλής

Τράπεζας με θέμα «*Εθνικές προοπτικές και εμπειρίες κατά την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και την επεξεργασία μέτρων έναντι των νέων παραβιάσεων*». Η κα Χατζηπαύλου, δικαστικός αντιπρόσωπος ΝΣΚ, ανέπτυξε την εισήγηση με θέμα: «*Εθνικές προοπτικές και εμπειρίες κατά την αναγνώριση των βαθύτερων αιτιών του προβλήματος της υπερβολικής διάρκειας των δικαστικών διαδικασιών. - Η Ελληνική εμπειρία*» (Αττάλεια, 8-9/11-2012).

19. Την 30.11.2012 πραγματοποιήθηκε συνάντηση της Γραμματείας του Δικαστηρίου με εκπροσώπους των Agent των Κυβερνήσεων των κρατών μελών του Σ.τ.Ε. Ετέθησαν, πολλά ζητήματα, όπως η μονομερής δήλωση του άρθρου 62 Α του Κανονισμού του Δικαστηρίου, τα προσωρινά μέτρα, οι πιλοτικές και οιοινεί πιλοτικές αποφάσεις. Εκπρόσωπος του Γραφείου του Έλληνα Agent στο Γραφείο ΝΣ του ΥΠΕΞ μετείχε ενεργά θέτοντας ζήτημα αιτιολόγησης από το Δικαστήριο των κρίσεων επιδίκασης δικαίας ικανοποίησης στο πλαίσιο του άρθρου 41 της ΕΣΔΑ, ειδικά στην περίπτωση της ικανοποίησης του θύματος της παραβίασης, λόγω διαπιστούμενης υλικής ζημίας του. Η θέση αυτή έτυχε θετικής ανταπόκρισης με την σκέψη ότι μια τέτοια προσέγγιση θα βοηθούσε τις απόπειρες φιλικού διακανονισμού των υποθέσεων αντί της επιδίωξης επιδίκασης δικαίας ικανοποίησης.

Γ. Συμμετοχή σε επιστημονικές εκδηλώσεις.

20. Μέλη του Γραφείου ΝΣ του ΥΠΕΞ και γενικότερα του Έλληνα Agent συμμετείχαν σε επιστημονικές εκδηλώσεις με αντικείμενο το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Την 24/2/2012 πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία της Εθνικής Σχολής Δικαστών, επιμορφωτικό σεμινάριο για τους δικαστές της διοικητικής δικαιοσύνης με θέμα: «*Σύγχρονοι προβληματισμοί για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο Ευρωπαϊκό Επίπεδο*» με εισηγήτρια την κα Σταυρούλα Τρεκλή, Δικαστική Αντιπρόσωπο ΝΣΚ, αποσπασμένης στο Συμβούλιο της Ευρώπης και ειδικότερα στην Υπηρεσία για την Εκτέλεση των Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

21. Στις 16 Νοεμβρίου 2012 πραγματοποιήθηκε παρουσία του Έλληνα Δικαστή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κ. Αλέξανδρου-Λίνου Σισιλιάνου, στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών, ημερίδα για τις ελληνικές υποθέσεις στο Ε.Δ.Δ.Α. Η κα Κυριακή Παρασκευοπούλου, Πάρεδρος Ν Σ.Κ., παρουσίασε τα ζητήματα του ευλόγου χρόνου της δίκης με έμφαση στις ελληνικές υποθέσεις, μετά από πρόσκληση της Σχολής.

22. Στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2012, στη διημερίδα που διοργάνωσε η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών με τίτλο «*Η Δικαστική Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά την Ευρωπαϊκή Σύμβαση*

Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.) σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο, από τη σκοπιά της πολιτικής και ποινικής δίκης», συμμετείχε ο Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους κ. Φωκίων Γεωργακόπουλος ως εισηγητής, με θέμα «*Το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι υπό το πρίσμα της Ε.Σ.Δ.Α. - Ελληνικές υποθέσεις*». Στη διαπραγμάτευση του θέματος συνέβαλαν ουσιαστικά οι κ.κ. Κυριακή Παρασκευοπούλου, Πάρεδρος Ν Σ.Κ. και Ζαχαρούλα Χατζηπαύλου, Δικαστική Αντιπρόσωπος Ν Σ.Κ.

23. Στο επιστημονικό ενδιαφέροντος περιοδικό της Επιθεώρησης Πολιτικής Δικονομίας (Τεύχος 4/2012, Ιουλίου - Αυγούστου 2012, σ.432 και επ.) δημοσιεύτηκε άρθρο των Κυριακής Παρασκευοπούλου και Ιωάννη Μπακόπουλου, Παρέδρων ΝΣΚ, με θέμα: «*Ο εύλογος χρόνος διάρκειας της δίκης και η αποτελεσματική προσφυγή κατά την ΕΣΔΑ*».

β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013

Ι. Δραστηριότητες Δ4 Δ/νσεως Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά το 2013

Η Δ4 Διεύθυνση παρακολουθεί τα όργανα του ΟΗΕ, τα οποία καλύπτουν γενικές ή ειδικές πτυχές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Μεταξύ αυτών, συμπεριλαμβάνονται η Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ίδιου Οργανισμού. Επίσης, παρακολουθεί το έργο των Επιτροπών monitoring υπό τα Διεθνή Σύμφωνα για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα και υπό τις Διεθνείς Συμβάσεις για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων, κατά των Βασανιστηρίων, για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και του Παιδιού. Και τα έξι αυτά διεθνή συμβατικά κείμενα έχουν υπογραφεί και κυρωθεί από τη χώρα μας.

Στο σύνολο των θεμάτων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που απασχολούν τα οικεία όργανα των Ηνωμένων Εθνών, το Υπουργείο Εξωτερικών διαδραματίζει ρόλο συντονιστή των διαφόρων συναρμοδίων Υπουργείων.

Ειδικότερα, για το έτος 2013:

1. Επισκέψεις

- ι. Επίσκεψη Ανεξάρτητου Εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ για τις επιπτώσεις του εξωτερικού χρέους στην απόλαυση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*

Ο Ανεξάρτητος Εμπειρογνώμονας του ΟΗΕ για τις επιπτώσεις του Εξωτερικού Χρέους στην απόλαυση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ιδίως των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών, κ. Cephias Lumina, πραγματοποίησε επίσκεψη στη χώρα μας κατά το διάστημα

22-26 Απριλίου του 2013. Στον κ. Lumina παρασχέθηκε κάθε δυνατή βοήθεια από ελληνικής πλευράς, προκειμένου ο ίδιος να συναντήσει κυβερνητικούς φορείς, εκπροσώπους της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, καθώς και μέλη της κοινωνίας των πολιτών. Η έκθεση του κ. Lumina αναμενόταν μέχρι το τέλος του 2013, αλλά μέχρι τότε δεν είχε περιέλθει στην ελληνική πλευρά.

ii. Επισκέψεις ΜΚΟ "Human Rights Watch"

Εκπρόσωποι της ΜΚΟ "Human Rights Watch" πραγματοποίησαν δύο επισκέψεις στην Ελλάδα, το 2013. Κατά τις εν λόγω επισκέψεις, στις οποίες οι ανωτέρω εκπρόσωποι ενημερώθηκαν για τις θέσεις και πρωτοβουλίες της χώρας μας στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η συζήτηση-η οποία διεξήχθη σε φιλικό κλίμα-επικεντρώθηκε, μεταξύ άλλων, σε θέματα μετανάστευσης, ρατσισμού και ξενοφοβίας.

2. Υπογραφείσες Συμβάσεις/Πρωτόκολλα

Το Δεκέμβριο του 2013 κυρώθηκε, με τον Ν 4228/2013, το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (OPCAT). Το Εθνικό Όργανο Επικύρωσης του εν λόγω Πρωτοκόλλου κατατέθηκε ενώπιον του ΓΓ των Ηνωμένων Εθνών στις 11 Φεβρουαρίου τ.ε.. Ο κυρωτικός νόμος του OPCAT προβλέπει επιπροσθέτως ότι ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζεται ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης.

3. Παρακολούθηση των εργασιών της 3^{ης} Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΣΑΔ)

i. Αποτελέσματα εργασιών Τρίτης Επιτροπής 68^{ης} Συνόδου Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών:

Αν και διεξήχθη σε ανάλογο κλίμα με προηγούμενα έτη, χαρακτηριζόμενη από διχασμό αντιλήψεων περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μεταξύ δυτικών χωρών και του αναπτυσσόμενου κόσμου, οι εργασίες της Τρίτης Επιτροπής της 68^{ης} Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης παρουσίασαν, φέτος, ορισμένες αξιοσημείωτες ιδιαιτερότητες. Ειδικότερα, στην φετινή Σύνοδο τέθηκε, μεταξύ άλλων, πιο έντονα το ζήτημα σχέσης και ισχύος μεταξύ Αποφάσεων Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Γενικής Συνέλευσης, ενώ Αποφάσεις για την κατάσταση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε ορισμένες χώρες προκάλεσαν, για ακόμη μια φορά, αντιδράσεις.

Αναλυτικότερα, φέτος υιοθετήθηκαν από την Τρίτη Επιτροπή-και, στη συνέχεια, από την Ολομέλεια της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών-69

Αποφάσεις (5 υπεβλήθησαν μόνο στην Ολομέλεια). Από τις ανωτέρω, 54 υιοθετήθηκαν χωρίς ψηφοφορία, ενώ 15 κατόπιν ψηφοφορίας.

Η ΕΕ επέτυχε και φέτος τους βασικούς στόχους της. Μεταξύ των ανωτέρω συγκαταλέγεται η υιοθέτηση χωρίς ψηφοφορία της Απόφασης για τη Μυανμάρ για δεύτερη συνεχή χρονιά, καθώς και της Απόφασης για την ελευθερία θρησκείας και πεποιθήσεων, ύστερα από ιδιαίτερες δύσκολες διαβουλεύσεις.

Ως σημαντικότερη, ωστόσο, εξέλιξη μπορεί να θεωρηθεί η υιοθέτηση Απόφασης για την ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων του ΣΑΔ, η οποία πραγματοποιήθηκε την τελευταία ημέρα των εργασιών της 3^{ης} Επιτροπής. Η ανωτέρω αναπέμει στη Γενική Συνέλευση Απόφαση του ΣΑΔ για αντίποινα. Η ομάδα Αφρικανικών κρατών, με αφορμή την εμμονή Σκανδιναβικών και άλλων χωρών σε μη αποδεκτό από αυτές λεκτικό σε Απόφαση για Νεολαία, καθώς και την έλλειψη ευελιξίας σε αιτήματά της, σκλήρυνε τη στάση της και αμφισβήτησε, μέσω της ως άνω απόφασης, το κύρος του ΣΑΔ. Αν και παρατηρήθηκαν έντονες αντιδράσεις και συσπείρωση του δυτικού κόσμου ως προς την εν λόγω απόπειρα διατάραξης της ισορροπίας του θεσμικού συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, μέσω της διπλής εξέτασης αποφάσεων, τροπολογίες προς την παραπάνω κατεύθυνση **καταψηφίστηκαν** οριακά. Αρχική Αφρικανική Απόφαση τέθηκε σε ψηφοφορία και υπερψηφίστηκε και τις δύο φορές, αναδεικνύοντας την υπεροχή δυναμικής του αναπτυσσόμενου κόσμου. Είναι σαφές πλέον η διαμόρφωση σχέσης «συγκοινωνούντων δοχείων» μεταξύ των οργάνων του ΟΗΕ στη Γενεύη και στη Νέα Υόρκη στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με αποτέλεσμα ό,τι συμβαίνει στη μια έδρα να έχει συνέπειες στην άλλη και αντίστροφα.

Η Ελλάδα, συμμετέχοντας στις εργασίες της Τρίτης Επιτροπής, συγκεδεμόνευσε συνολικά 35 Αποφάσεις, ενώ υπερψήφισε 4 και καταψήφισε 7, τηρώντας στάση αποχής σε 2 ψηφοφορίες. Επίσης, η χώρα μας παρενέβη σε παρέμβαση επί του Κυπριακού ζητήματος και σε γενική συζήτηση για Ανθρώπινα Δικαιώματα, συντάσσοντας, παράλληλα, για λογαριασμό της ΕΕ, ερωτήσεις προς τον Ειδικό Εισηγητή για τα πολιτιστικά δικαιώματα και εκπροσωπώντας την ΕΕ κατά τις διαπραγματεύσεις για τις Αποφάσεις για την Ολυμπιακή Εκεχειρία και για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Εντούτοις, ως μεγαλύτερη επιτυχία της Ελλάδας αξιολογείται η υποβολή, διαπραγμάτευση και η υιοθέτηση χωρίς ψηφοφορία της Απόφασης για την «**ασφάλεια των δημοσιογράφων και το ζήτημα της ατιμωρησίας**», ένα ζήτημα, για το οποίο η Γενική Συνέλευση ασχολήθηκε για πρώτη φορά για διάστημα μεγαλύτερο των σαράντα ετών. Μεταξύ των βασικών συγκεδεμόνων συγκαταλέγονται η Αργεντινή, η

Αυστρία, η Κόστα Ρίκα και η Τυνησία, ενώ ο συνολικός αριθμός των συγκληδεμένων ανήλθε στους 76. Η υποστήριξη από πλευράς της κοινωνίας των πολιτών και σχετικών ΜΚΟ υπήρξε επίσης πολύ σημαντική. Επιπροσθέτως, κατόπιν πρωτοβουλίας της Ελλάδας, ορίστηκε η 2^η Νοεμβρίου ως διεθνής ημέρα κατά της ατιμωρησίας των εγκλημάτων εις βάρος των δημοσιογράφων.

Ως προς υιοθετηθείσες Αποφάσεις της Τρίτης Επιτροπής επισημαίνουμε τα εξής:

Οι εξελίξεις ως προς τις **Αποφάσεις για την κατάσταση των Α.Δ. σε συγκεκριμένες χώρες** υπήρξαν ενδιαφέρουσες, με τις Αποφάσεις για το Ιράν και τη Συρία να υιοθετούνται με ψηφοφορία, ενώ οι αντίστοιχες για τη Μιανμάρ και τη Βόρεια Κορέα χωρίς ψηφοφορία. Στις περιπτώσεις του Ιράν, της Μιανμάρ και της Βόρειας Κορέας παρατηρούνται παρόμοιες εξελίξεις με παρελθόντα έτη, ενώ η Απόφαση για την κατάσταση των Α.Δ. στη Συρία υπερψηφίστηκε φέτος από λιγώτερα κ-μ (123 αντί 132).

Η Απόφαση για την καταπολέμηση της εξύμνησης του ναζισμού, η οποία υποβλήθηκε και φέτος από πλευράς της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ενώ παρουσίασε ορισμένες βελτιώσεις, συνάντησε αντιδράσεις από πλευράς Βαλτικών χωρών, οδηγώντας τα κ-μ ΕΕ εκ νέου στην τήρηση στάσης αποχής. Η χώρα μας, όπως συνήθως, συντάχθηκε με το ενωσιακό consensus.

Η στάση των κ-μ ΕΕ διαφοροποιήθηκε φέτος και ως προς **την Απόφαση για το ρατσισμό και τη Δικαίωση του Ντέρμπαν**, όπου περισσότερα κ-μ καταψήφισαν σε σχέση με πέρυσι (4 αντί 1, Τσεχία), ενώ τα υπόλοιπα απείχαν.

Λόγω της επιμονής της ΕΕ σε λεκτικό για αναπαγωγικά δικαιώματα και τη σεξουαλική υγεία, διαπιστώθηκε αδυναμία συντονισμού μεταξύ της ΕΕ και των κρατών GRULAC ως προς την **Απόφαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού**. Ως αποτέλεσμα του παραπάνω, η υιοθέτηση χωρίς ψηφοφορία της εν λόγω απόφασης επισκιάστηκε από μεγάλο αριθμό επεξηγηματικών δηλώσεων για την πρόβλεψη παροχής υπηρεσιών υγείας για αναπαγωγικά και σεξουαλικά προβλήματα σε παιδιά.

Τέλος, οι ληφθείσες για πρώτη φορά στην Τρίτη Επιτροπή **Αποφάσεις για το Δικαίωμα Ιδιωτικότητας στην Ψηφιακή Εποχή και για το Δικαίωμα σε Νερό και Υγιεινή** υιοθετήθηκαν χωρίς ψηφοφορία. Η πρώτη, υποβαλλόμενη από τη Βραζιλία και τη Γερμανία, συγκληδεμονεύθηκε από 20 κ-μ ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, ενώ η δεύτερη συγκληδεμονεύθηκε από 25 κ-μ ΕΕ. Εν τούτοις, σημειώθηκαν αντιδράσεις, ως προς λεκτικό της ανωτέρω για δικαίωμα πρόσβασης σε επαρκές, ασφαλές, πρακτικά προσβάσιμο και προσιτό νερό, όπως και για δικαίωμα σε προσβάσιμες και προσιτές συνθήκες υγιεινής.

ii. Συμμετοχή σε Συνόδους ΣΑΔ

Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΣΑΔ) των Ηνωμένων Εθνών πραγματοποίησε, κατά τη διάρκεια του 2013, τρεις τακτικές συνόδους, την 22^η, την 23^η και την 24^η, στις εργασίες των οποίων η Ελλάδα συμμετείχε ενεργά. Ειδικότερα:

1. 22^η Σύνοδος ΣΑΔ (25/02 έως 22/03/2013):

Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υιοθέτησε, κατά την εν λόγω Σύνοδο, 35 ψηφίσματα, 2 αποφάσεις και 2 δηλώσεις του Προέδρου. Από τα ως άνω ψηφίσματα, η μεγάλη πλειονότητα υιοθετήθηκε με συναίνεση, έχοντας ως αντικείμενο ζητήματα θεματικού περιεχομένου. Όπως και η 21^η, η εν λόγω Σύνοδος διεξήχθη σε δύσκολο κλίμα, λόγω του υπερφορτωμένου προγράμματος και της έντονης πολιτικοποίησης επίκαιρων ζητημάτων (Συρία, Παλαιστινιακό ζήτημα), οδηγώντας στη δημιουργία κλίματος αντιπαράθεσης. Η ΕΕ, καταβάλλοντας αξιοσημείωτη προσπάθεια, κατόρθωσε να εξασφαλίσει μια ενιαία παρουσία στις εργασίες της Συνόδου, εμφανιζόμενη με ενιαία θέση σε 38 από τα 39 κείμενα που τέθηκαν προς υιοθέτηση. Η Ελλάδα συγκληδεμόνευσε 21 ψηφίσματα με αντικείμενο, μεταξύ άλλων:

- Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Μειονοτήτων και των ατόμων με αναπηρίες
- Τα Δικαιώματα των Παιδιών
- Τη Θανατική Ποινή
- Την Πρόληψη της Γενοκτονίας
- Τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα
- Την Ελευθερία της Θρησκείας ή της Πίστεως
- Τις Ειρηνικές Διαδηλώσεις
- Τα Βασανιστήρια και την Κακομεταχείριση, καθώς και για τους Υπερασπιστές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών κατά την αντιμετώπιση της Τρομοκρατίας
- Την Κατάσταση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη Β. Κορέα, τη Μιανμάρ, το Ιράν, τη Συρία, το Μαλί και τη Σρι Λάνκα
- Τους Ισραηλινούς εποικισμούς στα κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη, την Ανατολική Ιερουσαλήμ και το Κατεχόμενο Συριακό Γκολάν, καθώς και το Δικαίωμα των Παλαιστινίων σε Αυτοδιάθεση

2. 23^η Σύνοδος ΣΑΔ (27/05 έως 14/06/2013):

Η 23^η Σύνοδος του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ολοκληρώθηκε στις 14 Ιουνίου 2013, με την υιοθέτηση 26 ψηφισμάτων, 1 απόφασης και 1

δήλωσης του Προέδρου. Το εύρος της θεματολογίας ήταν ποικίλο, εστιάζοντας, μεταξύ άλλων, στην κατάσταση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη Συρία, στη Λευκορωσία, το Μαλί, την Ερυθραία, τη Γουινέα, την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, την Ακτή Ελεφαντοστού, τη Σομαλία και τη Μιανμάρ. Σε αντίθεση με την προηγούμενη Σύνοδο, η ΕΕ είχε μεγαλύτερες δυσκολίες να εμφανιστεί με κοινές θέσεις, παρά το γεγονός ότι επιτεύχθηκε κοινή στάση σε 27 από τα 28 κείμενα που υιοθετήθηκαν. Οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου (κυρίως η Πορτογαλία και δευτερευόντως η Ισπανία) έδωσαν και πάλι έμφαση στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Η χώρα μας συγκληδεμόνευσε 16 ψηφίσματα, με το εξής περιεχόμενο:

- Την Κατάσταση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Ερυθραία, τη Λευκορωσία και τη Συρία
- Την παροχή τεχνικής βοήθειας στην Ακτή Ελεφαντοστού, τη Γουινέα και τη Σομαλία
- Την Ανεξαρτησία δικαστών και δικηγόρων
- Το Δικαίωμα στην εκπαίδευση
- Την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας ατόμων (*trafficking*)
- Τα Δικαιώματα των γυναικών, καθώς και τις δυσμενείς διακρίσεις και τη βία εις βάρος τους
- Τους εκτοπισθέντες στο εσωτερικό της χώρας (*IDPs*)
- Τη διαφθορά και τα ανθρώπινα δικαιώματα
- Τον αλμπινισμό

3. 24^η Σύνοδος ΣΑΔ (09/09 έως 27/09/2013)

Κατά την εν λόγω Σύνοδο, το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υιοθέτησε 37 ψηφίσματα, 2 αποφάσεις και 1 δήλωση του Προέδρου. Όπως και στις προαναφερόμενες Συνόδους, η κατάσταση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη Συρία-πιο συγκεκριμένα η επιδείνωσή της-αποτέλεσε το βασικότερο αντικείμενο συζήτησης. Επίσης, ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στην κατάσταση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Αίγυπτο, καθώς και στην παροχή τεχνικής βοήθειας σε ορισμένες αφρικανικές και ασιατικές χώρες, όπου παρατηρούνται παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Σε αντίθεση με την 22^η και 23^η, στην 24^η Σύνοδο το ζήτημα της κατάστασης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στα κατεχόμενα Παλαιστινιακά εδάφη συζητήθηκε σε μικρότερο βαθμό. Ως προς τα θεματικά ζητήματα κυριάρχησαν θέματα όπως η προστασία της ελευθερίας έκφρασης, τα δικαιώματα του παιδιού, η προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών, η ασφάλεια των δημοσιογράφων, το δικαίωμα στην ανάπτυξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα των ηλικιωμένων κ.α.

Διαιρέσεις και αντεγκλήσεις δεν έλειψαν ούτε από την 24^η Σύνοδο. Η διάσταση απόψεων ήταν εμφανής κυρίως μεταξύ του Δυτικού μπλοκ (ΗΠΑ, ΕΕ, Αυστρα-

λία, Καναδάς, Ελβετία, Νορβηγία κ.α.) και της ομάδας "Like Minded" (η σύνθεσή της είναι μεταβαλλόμενη, βασικά μέλη της είναι η Κίνα, η Ρωσία, η Λευκορωσία, η Κούβα, η Αίγυπτος, η Συρία, η Βενεζουέλα, το Πακιστάν). Βασικό σημείο της αντιπαράθεσης υπήρξε η αντίθεση της ομάδας "Like Minded" στην υιοθέτηση ψηφισμάτων κατά κρατών, καθώς και υπέρ της ελευθερίας έκφρασης, εκδηλούμενη με συνεχόμενες διακοπές κατά τη διάρκεια παρεμβάσεων και την υποβολή αλληπαλλήλων τροποποιήσεων σε ψηφίσματα. Επιπροσθέτως, με αφορμή τη συζήτηση για την υιοθέτηση των εκθέσεων της Ρωσίας και του Αζερμπαϊτζάν στο πλαίσιο του UPR, έντονες και συνεχείς αντιπαραθέσεις σημειώθηκαν ακόμη και μεταξύ της Αρμενίας και του Αζερμπαϊτζάν για το ζήτημα του Ναγκόρνο-Καραμπάχ, καθώς και μεταξύ της Ρωσίας και της Γεωργίας για το ζήτημα της Αβχαζίας και της Ν Οσσετίας.

Στο πλαίσιο των εργασιών της 24^{ης} Συνόδου του Συμβουλίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Ελλάδα συγκληδεμόνευσε 29 ψηφίσματα, με περιεχόμενο, μεταξύ άλλων:

- Την κατάσταση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη Συρία
- Την παροχή τεχνικής βοήθειας στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Υεμένη, τη Δημοκρατία του Κονγκό, την Καμπότζη, τη Σομαλία και την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία
- Τη τεχνική βοήθεια και ενίσχυση θεσμικής ικανότητας στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Τη συνεργασία με τον ΟΗΕ/Μέτρα αντεκδίκησης κατά των υπερασπιστών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Την προώθηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μέσω του Αθλητισμού και του Ολυμπιακού Ιδεώδους
- Την ανανέωση Εντολών Ειδικών Εμπειρογνομόνων για τις Σύγχρονες Μορφές Δουλείας, το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι, το δικαίωμα στη Φυσική και την Ψυχική Υγεία, για τις Αυθαίρετες Κρατήσεις, για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των αυτοχθόνων λαών, καθώς και για το πόσιμο νερό και την υγιεινή.
- Το δικαίωμα στην Επαρκή Στέγαση
- Το χώρο δράσης της Κοινωνίας των Πολιτών
- Την απόδοση Δικαιοσύνης Ανηλίκων
- Την εξάλειψη Παιδικών, Πρόωρων και Εξαναγκαστικών Γάμων

Τέλος, η χώρα μας, μέσω της Μόνιμης Αντιπροσωπείας μας στη Γενεύη, πέραν της καίριας συμμετοχής της στη διαπραγμάτευση του ψηφίσματος για την προώθηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μέσω του Αθλητισμού και του Ολυμπιακού Ιδεώδους, παρενέβη, μεταξύ άλλων στους διαλόγους με την Ειδική Απεσταλμένη του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τα Παιδιά και τις Ένοπλες Συρράξεις, την Ειδική Εισηγήτρια για τις Σύγχρονες Μορφές Δουλείας, καθώς και

με την Ύπατη Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κ. N. Pillay. Η κ. Pillay, σε σχετική δήλωσή της, είχε αναφερθεί σε ξενοφοβικές επιθέσεις κατά μεταναστών και προσφύγων στην Ελλάδα, ενώ η Διεθνής Αμνηστία κατέθεσε γραπτή δήλωση εις βάρος της χώρας μας για το ίδιο θέμα στο πλαίσιο του σημείου 4 της ημερήσιας διάταξης του ΣΑΔ (χώρες που χρήζουν της ιδιαίτερης προσοχής του Συμβουλίου).

4. Ειδικότερα θέματα

i. Ρατσισμός

Σε πρόσφατη συνάντηση (Οκτ. 2013) του Έλληνα Μονίμου Αντιπροσώπου στη Γενεύη, με την Ύπατη Αρμοστή για τα Α.Δ., **η κα Pillay**, παρά τη συνήθη κριτική στάση της, ανέφερε ότι αξίζουν συγχαρητήρια στην Ελλάδα για τις πρόσφατες εξελίξεις όσον αφορά στην αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας (Κυρίως, όσον αφορά την αντιμετώπιση της «Χρυσής Αυγής» από την Ελληνική Πολιτεία).

Η Υπάτη Αρμοστή για τα Α.Δ., έδειξε, επίσης, να κατανοεί ότι οι αλληπάλληλες επισκέψεις Ειδικών Διαδικασιών των Ην. Εθνών στη χώρα μας, συνεπάγονται υπερφόρτωση του διοικητικού συστήματος.

Θετικές αναφορές σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου της ρατσιστικής βίας από τις ελληνικές αρχές πραγματοποίησε και ο ΓΓ του Συμβουλίου της Ευρώπης, **κ. Jagland**, κατά την ομιλία που απήθυνε στην 968^η συνεδρίαση του Μονίμου Συμβουλίου του ΟΑΣΕ (24/10/2013). Ο κ. Jagland, αφού εξέφρασε την ικανοποίησή του για την αντιμετώπιση φαινομένων εξτρεμισμού, καθώς και της βίαιας πολιτικής και εγκληματικής δράσης της «Χρυσής Αυγής», τόνισε, μάλιστα, την υποστήριξη του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τη στάση της Ελληνικής Κυβέρνησης.

Εξ άλλου, κατά την 970^η συνεδρίαση του Μονίμου Συμβουλίου του ΟΑΣΕ (7/11/2013), ο Ραββίνος A. Baker, Προσωπικός Εκπρόσωπος για την Καταπολέμηση του Αντισημιτισμού, προέβαλε την Ελλάδα και τη στάση της Ελληνικής Κυβέρνησης έναντι της δράσης της «Χρυσής Αυγής», ως παράδειγμα αποφασιστικής και επιτυχούς αντιμετώπισης των νεο-ναζιστικών, αντισημιτικών κομμάτων στην Ευρώπη, εντός των ορίων της συνταγματικής νομιμότητας.

ii. Ετήσια Έκθεση ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στον Κόσμο για το 2012

Το Μάιο του 2013, η ΕΕ εξέδωσε Ετήσια Έκθεση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στον Κόσμο για το έτος 2012, σχετικά με τις σημαντικότερες εξελίξεις στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανά χώρα/γεωγραφική περιοχή και ανά θεματική προτεραιότητα.

5. Μεσοπρόθεσμη Αξιολόγηση της Εφαρμογής του Στρατηγικού Πλαισίου και Σχεδίου Δράσης ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Δημοκρατία 2012-2014

Το Στρατηγικό Πλαίσιο και Σχέδιο Δράσης ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Δημοκρατία υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ), τον Ιούνιο του 2012.

Εντός του 2013, πραγματοποιήθηκαν τακτικές εξαμηνιαίες συναντήσεις μεταξύ των κ-μ, στις καθ' ύλη αρμόδιες Ομάδες Εργασίας του Συμβουλίου, με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων, σχετικά με την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης ΕΕ. Στις ως άνω συναντήσεις, τα κ-μ εκλήθησαν επίσης, όπως ενημερώσουν σχετικά με εθνικές δράσεις εφαρμογής των θεματικών προτεραιοτήτων εν λόγω Σχεδίου.

Επίσης, έλαβαν χώρα εξαμηνιαίες αξιολογήσεις της εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης ΕΕ από την Επιτροπή Πολιτικής Ασφάλειας του Συμβουλίου και σχετική συζήτηση στο ΣΕΥ, επ' ευκαιρία της συμπλήρωσης ενός έτους από την υιοθέτηση αυτού.

6. Υιοθετηθείσες Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΕ

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές αποτελούν ένα εκ των εργαλείων της ΕΕ για την προώθηση των θεματικών της προτεραιοτήτων στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και διέπουν τις εξωτερικές σχέσεις αυτής με τρίτα κράτη. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές, αφ'ής στιγμής υιοθετηθούν από το ΣΕΥ, μολονότι δεν θεωρούνται νομικώς δεσμευτικά κείμενα, εν τούτοις αντανakλούν πολιτικές δεσμεύσεις για την ΕΕ και τα κ-μ.

Η ΕΕ υιοθέτησε, στο ΣΕΥ Ιουνίου 2013, τις εξής Κατευθυντήριες Γραμμές:

- Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΕ σχετικά με την Προώθηση και Προστασία της Ελευθερίας της Θρησκείας ή Πίστης (EU Guidelines on the Promotion and Protection of the Freedom of Religion or Belief),
- Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΕ σχετικά με την Προώθηση και Προστασία της Απόλαυσης Όλων των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από ΛΟΑΤ (EU Guidelines to Promote and Protect the Enjoyment of All Human Rights by LGBTI).

7. Κοινοβουλευτικές ερωτήσεις-αναφορές

Η Δ4 Δ/υση συνεισέφερε, κατά λόγον αρμοδιότητος, στη σύνταξη απαντήσεων σε πέντε κοινοβουλευτικές ερωτήσεις και αναφορές, που απευθύνονται προς την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου. Ειδικότερα, πρόκειται για σχέδια απαντήσεων σε κοινοβουλευτικές ερωτήσεις-αναφορές σχετικά με την επίσκεψη του Ανεξάρτητου Εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ, κ. Cerphas Lumina, στη χώρα μας (Απρίλιος 2013), την ανάληψη

ψη δράσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου της λαθρομετανάστευσης (Ιούνιος 2013), καθώς και της εξαφάνισης παιδιών Ρομά αλβανικής καταγωγής από κρατικό ίδρυμα (Ιούλιος 2013). Επιπροσθέτως, η Δ4 Δ/ση επεξεργάστηκε σχέδια απάντησης ερωτήσεων σχετικά με την παρατήρηση περιπτώσεων καθυστέρησης υποβολής εθνικών περιοδικών εκθέσεων της χώρας μας σε επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών (Αύγουστος 2013), όπως και με την εξέταση των επιπτώσεων των μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής επί της απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα (Δεκέμβριος 2013).

II. Υποψηφιότητες Ελλάδα

Η Δ1 Διεύθυνση, κατά τη διάρκεια του 2013, συνέχισε το συντονισμό της παρουσίας της χώρας μας στο σύστημα των ΗΕ και την προώθηση των ελληνικών υποψηφιοτήτων στα εντεταλμένα για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όργανα. Η υποβολή και υποστήριξη των ελληνικών υποψηφιοτήτων σε διεθνή fora υπογραμμίζει το έντονο ενδιαφέρον και την ευαισθησία της χώρας μας σε θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό, στις αρχές του 2014, αποσύρθηκε η υποψηφιότητα της χώρας μας στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών για την περίοδο 2017-2019 και υποβλήθηκε η ελληνική υποψηφιότητα στο ίδιο όργανο των ΗΕ για την περίοδο 2019-2021, με εκλογές που θα πραγματοποιηθούν το 2018.

III. Εξελίξεις στο πλαίσιο του ΟΑΣΕ

Η προσέγγιση της ασφάλειας από τον ΟΑΣΕ συμπεριλαμβάνει τρεις διαστάσεις α) πολιτικο-στρατιωτική, β) οικονομική και περιβαλλοντική γ) ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εκδημοκρατισμού. Σε ό,τι αφορά τις κυριότερες εξελίξεις ως προς την Τρίτη Διάσταση, εντός του 2012, αναφέρονται τα εξής:

Κατά την **Υπουργική Σύνοδο του ΟΑΣΕ στο Κίεβο (05-06/12/2013)** υιοθετήθηκαν δύο αποφάσεις σε θέματα Ανθρώπινης Διάστασης και συγκεκριμένα: **α) Απόφαση αναφορικά με την ελευθερία σκέψεως, συνειδήσεως, θρησκείας και πίστεως και β) Απόφαση για την ενίσχυση των προσπαθειών ΟΑΣΕ στην υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης, που αφορά στη βελτίωση της κατάστασης των Ρομά και Σίντι, με ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα, που αφορούν τις γυναίκες, τους νέους και τα παιδιά Ρομά και Σίντι.** Σε αντίθεση με ό,τι επικράτησε τα προηγούμενα έτη, οι διαβουλεύσεις στην Υπουργική σύνοδο του Κιέβου και μάλιστα σε ό,τι αφορά στα θέματα της Τρίτης Διάστα-

σης, διεξήχθησαν σε ήπιους τόνους ενώ γενική ήταν η διάθεση να μην επιβαρυνθεί περισσότερο το πολιτικό κλίμα με τη δημιουργία επιπρόσθετων τριβών μεταξύ Δύσης και Ρωσίας. Το γεγονός αυτό διευκόλυνε ιδιαίτερα την υιοθέτηση Αποφάσεων στο πλαίσιο της 3^{ης} Διάστασης, το οποίο εκτιμήθηκε ως ιδιαίτερος θετικός και περαιτέρω αξιοποιήσιμη εξέλιξη.

Σε ό,τι αφορά τις ετήσιες συναντήσεις Ανθρώπινης Διάστασης ΟΑΣΕ εντός του 2013 αναφέρονται τα εξής:

- Κατά την **ετήσια Συνάντηση Εφαρμογής Ανθρώπινης Διάστασης (Βαρσοβία, 23/09-04/10/2013)** ασκήθηκε κριτική σε διάφορα σ-Κ αναφορικά με τις θεματικές ενότητες περί ελευθερίας εκφράσεως και ΜΜΕ, προστασίας δημοσιογράφων, θρησκευτικών ελευθεριών, ελευθερίας συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι, κράτους δικαίου, ανεκτικότητας και μη διακριτικής μεταχείρισης, εθνικών μειονοτήτων, Ρομά και Σίντι. Αξιοσημείωτη ήταν επίσης, φέτος η αθρόα συμμετοχή, για πρώτη φορά, ΜΚΟ από διάφορες χώρες με την επωνυμία PAX EUROPA, οι οποίες εξέφρασαν δριμύεια κριτική στην τάση «ισλαμοποίησης» των δυτικών κοινωνιών λόγω και της αύξησης του αριθμού των μουσουλμάνων μεταναστών στα κ-μ ΕΕ.

Η ελληνική αντιπροσωπεία προέβη σε εθνική δήλωση επί του θέματος της καταπολέμησης του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των εγκλημάτων μίσους στη χώρα μας, παρουσιάζοντας μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί ή λαμβάνονται από τα Υπουργεία Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την πρόληψη, καταγραφή και διερεύνηση περιστατικών ρατσιστικής και ξενοφοβικής βίας στη χώρα μας ενώ αναφέρθηκε και στη δημόσια καταδίκη, σε ανώτατο πολιτικό επίπεδο, παρόμοιων περιστατικών, που αποδίδονται και στη «Χρυσή Αυγή». Παράλληλα τονίσθηκε η βούληση των Ελληνικών Αρχών όπως προληφθούν παρόμοια περιστατικά και τιμωρηθούν οι υπαίτιοι, ακόμη και εντός των Υπηρεσιών επιβολής του Νόμου, ενώ επισημάνθηκε ότι, ο Υπουργός Δικαιοσύνης παρέπεμψε περισσότερες από 30 σχετικές ποινικές υποθέσεις στη δικαιοσύνη για την κατεπείγουσα διερεύνησή τους. Επιπλέον η ελληνική αντιπροσωπεία άσκησε το δικαίωμα απαντήσεως σε τέσσερις (4) περιπτώσεις.

- Το **ετήσιο σεμινάριο Ανθρώπινης Διάστασης με θέμα το «Νομικό Πλαίσιο για την Ελευθερία των ΜΜΕ»**, πραγματοποιήθηκε στη Βαρσοβία (13-15/05/2013). Οι ειδικότερες θεματικές του Σεμιναρίου ήταν: α) Διεθνές Πλαίσιο για την ελευθερία Τύπου β) Εθνικά Πλαίσια για την ελευθερία Τύπου-βέλτιστες πρακτικές και γ) Εφαρμογή Δεσμεύσεων ΟΑΣΕ.

- Η **Διάσκεψη Υψηλού Επιπέδου για την Ανεκτικότητα και την μη -Διακριτική Μεταχείριση**, πραγματοποιήθηκε στα Τίρανα (21-12/5/13). Από

ελληνικής πλευράς στην εν λόγω Συνάντηση έλαβαν μέρος ο Γεν. Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών κ. Α.Συρίγος και στέλεχος της ΜΑ ΟΑΣΕ. Η ελληνική Αντιπροσωπεία προέβη σε Εθνική Δήλωση επί του θέματος της καταπολέμησης του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των εγκλημάτων μίσους στη χώρα μας, παρουσιάζοντας μέτρα, που έχουν ληφθεί ή λαμβάνονται από τα Υπουργεία Δημοσίας Τάξεως και Δικαιοσύνης για την πρόληψη, καταγραφή, διερεύνηση και τιμωρία των περιστατικών ρατσιστικής και ξενοφοβικής βίας στη χώρα μας. Παράλληλα, τονίστηκε η βούληση των ελληνικών Αρχών όπως προληφθούν και παταχθούν παρόμοια περιστατικά και τιμωρηθούν οι υπαίτιοι και επισημάνθηκε η εισαγγελική εντολή όπως συλλαμβάνονται και μέλη της Βουλής ακόμη και πριν την άρση της βουλευτικής ασυλίας, εφόσον διαπράξουν κάποιο αδίκημα, συμπεριλαμβανομένων των εγκλημάτων μίσους. Επίσης, από ελληνικής πλευράς ασκήθηκε δικαίωμα απαντήσεως δύο (2) φορές.

- Οι **τρεις συμπληρωματικές συναντήσεις Ανθρώπινης Διάστασης του 2013** πραγματοποιήθηκαν στη Βιέννη με τα ακόλουθα θέματα:

• **1. «Ελευθερία μετακίνησης και Ανθρώπινες Επαφές» (25-26/04/2013):** Η συγκεκριμένη θεματική αποτελεί πάγια προτεραιότητα της Ρωσίας, στον ΟΑΣΕ, η οποία επιδιώκει και τη διασύνδεσή της με τη φιλελευθεροποίηση του καθεστώτος θεωρήσεων εισόδου.

• **2. «Κράτος Δικαίου για την Προώθηση και την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (11-12/07/2013).** Η εν λόγω θεματική Συνάντηση περιέλαβε τρεις συνόδους εργασίας με επιμέρους θεματικές και συγκεκριμένα: α) Ο ρόλος των νομοθετικών, ρυθμιστικών και θεσμικών πλαισίων, καθώς και των κυβερνήσεων και της κοινωνίας των πολιτών στην προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. β) Αποτελεσματικά εθνικά και διεθνή όργανα για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την πρόληψη των παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων: καλές πρακτικές, υφιστάμενες προκλήσεις και λύσεις. γ) Ενίσχυση του κράτους δικαίου μέσω της προώθησης και της προστασίας των ατομικών, πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

• **3. «Εφαρμογή Σχεδίου Δράσης ΟΑΣΕ για τη βελτίωση της κατάστασης των Ρομά και Σίντι» (7-8/11/2013).** Η Συνάντηση περιέλαβε τρεις θεματικές ενότητες: α) Καθεστώς Εφαρμογής Σχεδίου Δράσης ΟΑΣΕ για το 2013 β) Δέκα Έτη εφαρμογής Σχεδίου Δράσης για βελτίωση συνθηκών Ρομά και Σίντι και γ) Ενσωμάτωση Ρομά και Σίντι με έμφαση σε γυναίκες, παιδιά και νέους. Από ελληνικής πλευράς υποβλήθηκαν επικαιροποιημένα στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών

σχετικά με τις δράσεις, που εφαρμόζουν οι ελληνικές Αρχές στο πλαίσιο πολιτικής ενσωμάτωσης Ρομά.

Θεσμικά όργανα

• Το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR)

Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά στην παρατήρηση εκλογών στον χώρο του ΟΑΣΕ, μέσω της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΟΑΣΕ καθώς και σε συνεργασία με το αρμόδιο Γραφείο του Οργανισμού. Κατά το 2013 συμμετείχαν Έλληνες Παρατηρητές σε Αποστολές Εκλογικής Παρατήρησης Βραχείας Διαρκείας του ΟΑΣΕ/ODIHR στη Βουλγαρία, την Αλβανία και το Αζερμπαϊτζάν.

• Εκπρόσωπος ΟΑΣΕ για την Ελευθερία των ΜΜΕ

Κατά το 2013, το Γραφείο της Εκπροσώπου ΟΑΣΕ για την Ελευθερία των ΜΜΕ, κας Mijatovic εξέδωσε Ανακοινώσεις σχετικά με ορισμένες υποθέσεις, που αφορούσαν σε δημοσιογράφους και ελληνικά ΜΜΕ. Οι αρμόδιες ελληνικές Αρχές απέστειλαν στο Γραφείο της Εκπροσώπου στοιχεία σχετικά με την εξέλιξη των ανωτέρω υποθέσεων.

Προσωπικοί Εκπρόσωποι Προεδρεύοντος ΟΑΣΕ

Την Ελλάδα επισκέφθηκαν (18-20/9.13), μετά από σχετική πρόσκλησή μας οι τρεις (3) Προσωπικοί Εκπρόσωποι Προεδρεύοντος ΟΑΣΕ για την προώθηση της Ανεκτικότητας και την Καταπολέμηση των Διακρίσεων και συγκεκριμένα: α) ο Αμερικανός Ραββίνος Andrew Baker (εκπρόσωπος για την καταπολέμηση του Αντισημιτισμού), β) ο Καζάχος πρώην Γερουσιαστής Adil Akhmetov (εκπρόσωπος για την καταπολέμηση των διακρίσεων κατά των Μουσουλμάνων) και γ) η Ουκρανή Πρέσβυς Tetiana Iznevska (εκπρόσωπος για την καταπολέμηση του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και των Διακρίσεων γενικώς, της Μισαλλοδοξίας και των Διακρίσεων σε βάρος Χριστιανών και μελών άλλων θρησκειών). Τους Εκπροσώπους συνόδευαν στελέχη του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΟΑΣΕ (ODIHR). Στο πλαίσιο της επίσκεψής τους είχαν συναντήσεις με στελέχη Υπηρεσιών, που χειρίζονται θέματα ενδιαφέροντος των τριών Εκπροσώπων και συγκεκριμένα των Υπουργείων Παιδείας, Δικαιοσύνης, Εσωτερικών, Δημοσίας Τάξεως, με εκπρόσωπο του Γραφείου του Συνηγόρου του Πολίτη και με τον Πρόεδρο της Εθνικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Επιπλέον, ως είθισται, είχαν επαφές και με εκπροσώπους της Κοινωνίας των Πολιτών καθώς και ΜΚΟ. Τα κύρια θέματα στα οποία εστίασαν το ενδιαφέρον τους ήταν η δράση της «Χρυσής Αυγής», η αύξηση των περιστατικών ρατσισμού, ξενοφοβίας και εγκλημάτων μίσους και η αντιμετώπισή τους από τον

κρατικό μηχανισμό της χώρας, η μεταχείριση των μεταναστών (μουσουλμάνων) από τις ελληνικές Αρχές, οι συνθήκες διαβίωσης των Ρομά, ειδικότερα θέματα της μουσουλμανικής μειονότητας Θράκης. Το τελικό κείμενο της Εκθέσεως δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη.

Ειδική Εκπρόσωπος Προεδρεύοντος ΟΑΣΕ για Ζητήματα Φύλου

Μετά από σχετικό αίτημά της επισκέφθηκε την χώρα μας (6-8/11/14) η Ειδική Εκπρόσωπος ΟΑΣΕ για θέματα Φύλου Αμερικανίδα κα June Zeitlin. Κατά τις επαφές της συναντήθηκε με εκπροσώπους της Γ. Γραμματείας Ισότητας, του Υπουργείου Δικαιοσύνης, του Γραφείου του Συνηγόρου του Πολίτη καθώς και με την Πρόεδρο της Επιτροπής Ισότητας και Δικαιωμάτων της Βουλής. Επίσης είχε συναντήσεις και με εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών. Στην Έκθεσή της συμπεριέλαβε θετικές αναφορές στη χώρα μας αναφορικά με τις προσπάθειες, που καταβάλλει, παρά την οικονομική κρίση, για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, σχετικά με το πρόγραμμα της Ελληνικής Προεδρίας ΕΕ στον τομέα της ισότητας των φύλων αλλά και τις δράσεις και εκστρατείες, που πραγματοποιούνται για την ενδυνάμωση της πολιτικής εκπροσώπησης των γυναικών.

IV. Εξελίξεις στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης

Το Συμβούλιο της Ευρώπης αποτελεί κορυφαίο ευρωπαϊκό forum ανάπτυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελέγχου της προστασίας των. Αυτό πραγματοποιείται, μεταξύ άλλων, μέσω της υιοθέτησης Συμβάσεων με αντικείμενο την προστασία των Α.Δ., καθώς και με τον έλεγχο τηρήσεως των δεσμεύσεων των κρατών μελών μέσω: των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ΑΔ (κατόπιν ατομικών ή κρατικών προσφυγών), της παρακολούθησης εφαρμογής των ανωτέρω αποφάσεων εκ μέρους της Επιτροπής Υπουργών του ΣΤΕ, καθώς και μέσω άλλων θεσμών και οργάνων του ΣΤΕ, όπως ο Επίτροπος ΑΔ, ECRI, CPT, Επιτροπή Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη.

Καθ' όσον αφορά εξελίξεις στο πεδίο προστασίας των ΑΔ κατά το 2013, αφορώσες στο ΣΤΕ σημειώνονται τα ακόλουθα:

1. Την Ελλάδα επεσκέφθη, 14-16.1.2013, η ad hoc Υποεπιτροπή για την μεγάλη κλίμακας άφιξη παράνομων μεταναστών, αιτούντων άσυλο και προσφύγων στις ακτές της Νότιας Ευρώπης, της Επιτροπής της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Μετανάστευση, τους Πρόσφυγες και τους Εκτοπισθέντες. Εκτός της Αθήνας επεσκέφθη και σημεία της ελληνοτουρκικής μεθορίου, στον Έβρο. Συναντήθηκε με στελέχη των Υπουργείων Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης και Εμπορικής

Ναυτιλίας. Στην αποστολή μετέσχε και ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης κ. Mignon.

2. Ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης κ. Muiznieks πραγματοποίησε επίσκεψη στην Ελλάδα, 28.1. – 1.2.2013, με βασικό σκοπό την εξέταση θεμάτων Ρατσισμού και Μισαλλοδοξίας, ιδιαίτερα εν σχέσει με τους μετανάστες. Κατά την επίσκεψη συναντήθηκε με κρατικούς αξιωματούχους, επικεφαλής Ανεξάρτητων Θεσμών και ΜΚΟ. Στην σχετική έκθεσή του ο Επίτροπος αν και εξέφρασε την ανησυχία του για την αύξηση των εκδηλώσεων ρατσισμού και μισαλλοδοξίας στην χώρα, χαιρέτισε την λήψη εκ μέρους της χώρας νέων μέτρων προς αντιμετώπισή τους. Στην εκτενή της απάντηση στην έκθεση του Επιτρόπου, η ελληνική πλευρά αφού, μεταξύ άλλων, εξέφρασε την ικανοποίησή της για την αναγνώριση των ληφθέντων προς αντιμετώπιση των ανωτέρω φαινομένων μέτρων, όπως η θέσπιση της θέσης Εισαγγελέως αρμοδίου για θέματα ρατσισμού και μισαλλοδοξίας, 70 αντιρατσιστικών σημείων στην Αστυνομία ('antiracist units'), καθιέρωση αριθμού καταγγελίας ρατσιστικών επεισοδίων και την αναμόρφωση του συστήματος εξέτασης αιτημάτων ασύλου, εξέφρασε την ετοιμότητά της να συνεργασθεί με τον Επίτροπο για την πληρέστερη δυνατή αντιμετώπιση των φαινομένων αυτών. Εξέφρασε δε την πεποίθηση ότι παρά την αύξηση των φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας οι αντιλήψεις αυτές παραμένουν εντελώς περιθωριακές στην Ελληνική κοινωνία.

3. Το Δικαστήριο, όπως έχει λεχθεί, έχει πέσει θύμα της επιτυχίας του. Ετησίως κατατίθενται περίπου 50.000 προσφυγές, ενώ εκκρεμεί η συζήτηση 160.000 περίπου υποθέσεων. Αποτέλεσμα αυτού είναι η εξέταση, ήδη από ετών, τρόπων ελάφρυνσης του έργου του. Στο πλαίσιο αυτό **πραγματοποιήθηκε στο Μπράιτον της Αγγλίας, 18-20.4.2012, η Τρίτη Συνδιάσκεψη με αντικείμενο την μεταρρύθμιση της λειτουργίας του Δικαστηρίου**. Κατά τη Διάσκεψη υιοθετήθηκε Διακήρυξη, βασικοί άξονες της οποίας είναι: Η λήψη μέτρων εκ μέρους των κρατών προς αποτελεσματικότερη εφαρμογή της ΕΣΔΑ, η ενίσχυση της αρχής της επικουρικότητας του ΕΔΔΑ, η εισαγωγή νέων κριτηρίων του παραδεκτού των προσφυγών, η αποτελεσματικότερη διαχείριση των υποθέσεων εκ μέρους του ΕΔΔΑ με στόχο την εστίαση του ενδιαφέροντός του στις σημαντικότερες υποθέσεις, η βελτίωση του συστήματος επιλογής δικαστών, η ενίσχυση της διαδικασίας παρακολούθησης εκτέλεσης των αποφάσεων του ΕΔΔΑ από την Επιτροπή Υπουργών, καθώς και η εξέταση μακροχρόνιων προοπτικών εφαρμογής της ΕΣΔΑ. Οι εργασίες για την μεταρρύθμιση του ΕΔΔΑ εντός του πλαισίου που έθεσε η Συνδιάσκεψη του Μπράιτον είναι σε πλήρη εξέλιξη.

Καθ' όσον αφορά τις αφορώσες την Ελλάδα απο-

φάσεις του ΕΔΔΑ, ο συνολικός αριθμός αυτών των οποίων η εκτέλεση επιτηρείται από την Επιτροπή Υπουργών (σύνθεση Μονίμων Αντιπροσώπων) ανέρχεται σε 481. Οι περισσότερες εξ αυτών (417) αφορούν υπέρβαση του ευλόγου χρόνου της δίκης (πρόβλημα "συστημικό", όπως το έχει χαρακτηρίσει το ΕΔΔΑ). Άλλες υποθέσεις αφορούν: Παράνομη μετανάστευση - Πρόσφυγες - Άσυλο, Άσκησης βίας από όργανα Σωμάτων Ασφαλείας, Σωματεία Μουσουλμανικής Μειονότητας, συνθήκες κράτησης σε φυλακές και σε εγκαταστάσεις Αστυνομίας, εκπαίδευση παιδιών Ρομά, και μη συμμόρφωση σε αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων.

4. Αντιπροσωπεία της (CPT) (European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment) επεσκέφθη την Ελλάδα, 4-16 Απριλίου 2013, στο πλαίσιο των περιοδικών επισκέψεων της σε χώρες-μέλη της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και κάθε άλλης απάνθρωπης ή ταπεινωτικής συμπεριφοράς ή τιμωρίας. Από το 1993 μέχρι τώρα η CPT έχει πραγματοποιήσει 11 επισκέψεις στην Ελλάδα. Η Επιτροπή συνέταξε έκθεση για τα αποτελέσματα της επίσκεψής της την οποία απέστειλε στην ελληνική πλευρά για σχολιασμό. Η ελληνική πλευρά απέστειλε στην Επιτροπή εμπεριστατωμένη, λεπτομερειακή απάντηση.

5. **GRECO** (Group of States Against Corruption) Κατά την 56η συνάντηση της Ολομέλειας της "Ομάδας χωρών κατά της Διαφθοράς" (GRECO), στο Στρασβούργο (20-22.6.2012) υιοθετήθηκε Έκθεση των χωρών αυτών περί Ελλάδος, στο πλαίσιο του τρίτου κύκλου αξιολόγησης της χώρας μας. Από την αρνητική για την χώρα μας έκθεση επισημαίνεται ιδιαίτερα η εκτίμηση ότι η Ελλάδα έχει υιοθετήσει "σε ικανοποιητικό βαθμό" μόνο μία εκ των 27 Συστάσεων.

Τον Ιανουάριο 2013 η ελληνική κυβέρνηση υιοθέτησε Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά της Διαφθοράς. Επίσης με τον Νόμο 4152/2013 ιδρύθηκε ο θεσμός του Εθνικού Συντονιστή κατά της Διαφθοράς, ως ανεξάρτητη Αρχή. Η θητεία του Εθνικού Συντονιστή, ο οποίος διορίζεται από τον Πρωθυπουργό, είναι πενταετής. Υποστηρίζεται από εννεαμελές συμβουλευτικό σώμα, και από συντονιστική επιτροπή στην οποία συμμετέχουν οι Γενικοί Γραμματείς των Υπουργείων Οικονομικών, Δημόσιας Διοίκησης, Ανάπτυξης και Δικαιοσύνης. Εθνικός Συντονιστής διορίσθη τον Ιούνιο ο τότε Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου κ. Τέντες.

6. Κατά την Χειμερινή Σύνοδο της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης (Στρασβούργο, 21-25.1.2013) έλαβε χώρα Ακρόαση της Ελληνικής Κοινοβουλευτικής Αντιπροσωπείας ενώπιον της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Νομικών Υποθέσεων του Σώματος, με θέμα τις ενέργειες στις οποίες έχει προβεί η Ελλάδα στο πλαίσιο εφαρμογής καταδικαστικών κατ' αυτής αποφάσεων του Ευρωπαϊκού

δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αφορωσών στην έγκαιρη απονομή της Δικαιοσύνης και σε πράξεις βίας αστυνομικών οργάνων. Απαντώντας, η Ελληνική πλευρά ανεφέρθη στα σχετικά ληφθέντα μέτρα.

7. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. Thorbjørn Jagland, πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στην Αθήνα, 21-23.10.2013, προσκεκλημένος της Ελληνικής πλευράς.

Κύρια θέματα των συνομιλιών του κ. Jagland με την ελληνική πλευρά ήταν οι διαστάσεις που έχει λάβει το πρόβλημα των μεταναστευτικών ροών στην Ελλάδα, η αντιμετώπιση του φαινομένου της "Χρυσής Αυγής" και των εν γένει εκδηλώσεων ρατσισμού, ξενοφοβίας, καθώς και της ρητορικής μίσους, τα μέτρα εκσυγχρονισμού της Δικαιοσύνης, ιδίως όσον αφορά στην ταχύτητα απονομής και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η πορεία μεταρρύθμισης του ΣτΕ, η Πολιτική Γειτονίας του Οργανισμού.

Ο ΓΓ του ΣτΕ εξεδήλωσε ικανοποίηση για τα ληφθέντα μέτρα προς αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων και υπογράμμισε ετοιμότητα του ΣτΕ να συνδράμει το έργο του Υπουργείου με την τεχνογνωσία του.

Ο κ. Jagland συμμερίστηκε πλήρως την ελληνική θέση ότι το πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης είναι πανευρωπαϊκών διαστάσεων, άρα αντίστοιχος πρέπει να είναι ο τρόπος αντιμετώπισής του.

8. Η Ελλάδα εκύρωσε τον Νοέμβριο 2013 την Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της Εμπορίας Ανθρώπων.

V. Ειδική Νομική Υπηρεσία (ENY)

1. Κατά το έτος 2013, η Ειδική Νομική Υπηρεσία του ΥΠΕΞ:

- Συνεργάσθηκε στενά με τις συναρμόδιες Διευθύνσεις του Υπουργείου Εξωτερικών, καθώς και με τα συναρμόδια Υπουργεία, για την οριζόντια κάλυψη, από τη σκοπιά του διεθνούς δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των θεμάτων προώθησης και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Έλαβε μέρος στην εξέταση της 7^{ης} Περιοδικής Εθνικής Έκθεσης της Ελλάδας για την εφαρμογή της Σύμβασης για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών -CEDAW (54^η Σύνοδος της αρμόδιας Επιτροπής, Γενεύη, 19.2.2013).

- Συμμετείχε στην ελληνική αντιπροσωπεία σε συνόδους της 3^{ης} Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Η.Ε. και του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

- Ολοκλήρωσε την επεξεργασία της 2^{ης} Περιοδικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα. Το σχέδιο Έκθεσης υποβλήθηκε στην ΕΕΔΑ, όπως προβλέπεται

από την ισχύουσα νομοθεσία, και, στη συνέχεια, τροποποιήθηκε εκ νέου, προκειμένου να ληφθούν υπόψη, κατά το μέτρο του δυνατού, οι παρατηρήσεις της Εθνικής Επιτροπής. Η 2^η Περιοδική Έκθεση της Χώρας μας κατατέθηκε στην αρμόδια Γραμματεία της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ως άνω Διεθνούς Συμφώνου.

- Εκπροσώπησε τη Χώρα στις εργασίες της Διευθύνουσας Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CDDH), καθώς και ορισμένων Επιτροπών Εμπειρογνομών του ΣΤΕ που υπάγονται σε αυτήν, όπως η Συντακτική Ομάδα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των ηλικιωμένων (CDDH-AGE) και η ad hoc Διαπραγματευτική Ομάδα της CDDH και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΔΑ.

- Έλαβε μέρος στη Συνάντηση Εφαρμογής της Ανθρώπινης Διάστασης του ΟΑΣΕ (Βαρσοβία, 23/09-04/10/2013) για θέματα μειονοτήτων και αντιμετώπισης του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.

- Παρακολούθησε τις δραστηριότητες του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

- Συμμετείχε στην Ομάδα Εργασίας για την εκπόνηση και επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η οποία συστάθηκε με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και στην Ομάδα Εργασίας με αντικείμενο την επιστημονική υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

- Χειρίστηκε ατομική αναφορά (οιονεί δικαστική προσφυγή) ενώπιον της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

2. Η Ελλάδα κύρωσε νομοθετικά, με το Νόμο 4228/2014 (ΦΕΚ 7 Α'), το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (OPCAT). Το σχετικό όργανο επικύρωσης κατατέθηκε στο θεματοφύλακα στις 11 Φεβρουαρίου 2014. Ο κυρωτικός νόμος ορίζει το Συνήγορο του Πολίτη Εθνικό Μηχανισμό Πρόληψης.

Η Ελλάδα κύρωσε, επίσης, νομοθετικά τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων (N 4216/2013, ΦΕΚ 266 Α').

VI. Δράσεις, έτους 2013, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Γραφείο Νομικού Συμβούλου του ΥΠΕΞ

Με το άρθρο 42 του Ν 4170/2013 (ΦΕΚ 163, τ. Α') προστέθηκαν εδάφια στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 8 του Ν 3086/2002, οι διατάξεις των οποίων,

εδαφίων, αναφέρονται στις αρμοδιότητες του Προέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ως εκπροσώπου της Ελληνικής Δημοκρατίας (Agent), τις σχετικές, ιδίως, με την εκτέλεση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), δια του Σχηματισμού Αλλοδαπής της Κεντρικής Υπηρεσίας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και του Γραφείου Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου Εξωτερικών. Η διάταξη τονίζει τον συντονιστικό ρόλο του Agent στην λήψη γενικών και ατομικών μέτρων για την εκτέλεση των ανωτέρω αποφάσεων, τον οποίο, όπως προκύπτει και από τις Εκθέσεις Εθνικής Επιτροπής των τελευταίων ετών, αυτός ασκεί ενεργά. Η διάταξη αποτελεί σημαντικό βήμα για την περαιτέρω προώθηση της εκτελέσεως των αποφάσεων του ΕΔΔΑ.

Το Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου Εξωτερικών, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και υπό την εποπτεία του Προέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ως Agent της Ελληνικής Δημοκρατίας, ανέπτυξε έντονη δραστηριότητα κατά το έτος 2013. Οι τομείς της δραστηριότητάς του αφορούν σε: **α. Δράσεις του Γραφείου Νομικού Συμβούλου του ΥΠΕΞ σε θέματα εκτελέσεως αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καθώς και στο πλαίσιο εκκρεμών προσφυγών. β. Συμμετοχή μελών του Γραφείου σε συναντήσεις και επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης για την τροποποίηση διατάξεων της ΕΣΔΑ και μεταρρυθμίσεως του ΕΔΔΑ, την εκτέλεση των αποφάσεών του, καθώς και στην σύνταξη σχεδίου νόμου και αιτιολογικής εκθέσεως όπως και σε Ομάδες εργασίας σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. γ. Συμμετοχή σε επιστημονικές εκδηλώσεις.**

α. Δράσεις του Γραφείου Νομικού Συμβούλου του ΥΠΕΞ σε θέματα εκτελέσεως αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καθώς και στο πλαίσιο εκκρεμών προσφυγών.

Υπεβλήθησαν σχέδια δράσεως (action plans) στις υποθέσεις Σαμπάνης κ.α κατά Ελλάδος, Νο 59608/09 και Λαβίδας 7973/10 με ημερομηνίες 23/10 και 20/11/2013. Τα σχέδια αυτά αφορούσαν στην λήψη ατομικών και γενικών μέτρων επί καταδικαστικών αποφάσεων του ΕΔΔΑ που εξεδόθησαν σε υποθέσεις διακριτικής μεταχειρίσεως στην εκπαίδευση μαθητών Ρομά.

Υπεβλήθη έκθεση δράσεως (action report) στην ομάδα υποθέσεων Κατράμη Νο 19331/05, Κανελλοπούλου 28504/05, Κυδώνης 2444/07, Βασιλάκης 25145/05, Αλφαντάκης 49330/07, Αυγή Εκδοτική 15909/06.

Για την απόφαση-πilotο Μιχελιουδάκης (υέρβαση ευλόγου χρόνου ενώπιον των ποινικών δικαστη-

ρίων) της 3/4/2012, η οποία κατέστη οριστική την 3/7/2012, υπεβλήθησαν σχέδιο δράσεως (action plan) τον Φεβρουάριο 2013, εν όψει της Συνόδου της Επιτροπής Υπουργών 1164DH Μαρτίου 2013, και συμπληρωματικές πληροφορίες τον Οκτώβριο 2013, εν όψει της Συνόδου της Επιτροπής Υπουργών 1186DH-Δεκέμβριος 2013, συμπληρωματικές δε πληροφορίες στο αρχικό σχέδιο δράσεως τον Οκτώβριο 2013, εν όψει της Συνόδου της Επιτροπής Υπουργών 1186DH-Δεκέμβριος 2013.

Για την απόφαση-πilotο Γλύκαντζη (υπέρβαση ευλόγου χρόνου ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων) της 30.10.2012, η οποία κατέστη οριστική την 30.1.2013, υπεβλήθησαν σχέδιο δράσεως (action plan) τον Ιούλιο 2013, εν όψει της Συνόδου της Επιτροπής Υπουργών 1179DH-Σεπτέμβριος 2013, και συμπληρωματικές πληροφορίες στο αρχικό σχέδιο δράσεως τον Οκτώβριο 2013, εν όψει της Συνόδου της Επιτροπής Υπουργών 1186DH-Δεκέμβριος 2013.

Σχετικώς, κατετέθη σχέδιο νόμου στη Βουλή τον Δεκέμβριο 2013 και ψηφίσθηκε ο νόμος 4239/2014 «Δίκαιη ικανοποίηση λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης, στα πολιτικά και ποινικά δικαστήρια και στο Ελεγκτικό Συνέδριο» τον Φεβρουάριο 2014 (ΦΕΚ Α 43/20.2.2014).

Για την απόφαση-πilotο Αθανασίου (υπέρβαση ευλόγου χρόνου ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων) της 21.12.2010, η οποία κατέστη οριστική την 21.3.2011, υπεβλήθησαν συμπληρωματικές πληροφορίες στο αρχικό σχέδιο δράσεως τον Απρίλιο 2013 εν όψει της Συνόδου της Επιτροπής Υπουργών 1172DH Ιουνίου 2013.

Με την από 1.10.2013 απόφαση ΕΔΔΑ στην υπόθεση Τεχνική Ολυμπιακή Α.Ε. κατά Ελλάδος, το Δικαστήριο έκρινε ως αποτελεσματικά τα ένδικα βοηθήματα (αίτηση αποζημιώσεως και αίτηση επιταχύνσεως) που θεσπίστηκαν με το Ν 4055/2012 «Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής» (ΦΕΚ Α' 51/12.03.2012) σε συμμόρφωση προς την ανωτέρω απόφαση-πilotο (Αθανασίου).

Τον Απρίλιο του έτους 2013 υπεβλήθησαν στην Υπηρεσία Εκτελέσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με το σχέδιο δράσεως (ατομικά μέτρα - γενικά μέτρα), το οποίο αφορά στην εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ στις υποθέσεις Νησιώτης (αριθ. προσφυγής 34704/08), Ταγγατίδης κλπ (αριθ. προσφυγής 11463/09), Σαμαράς κλπ. (αριθ. προσφυγής 11463/09), Τζαμαλής κλπ. (αριθ. προσφυγής 15894/09), οι οποίες αφορούν σε διαπίστωση παραβιάσεως του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ λόγω συνθηκών κρατήσεως στο Κατάστημα Κράτησης Ιωαννίνων καθώς και στην υπόθεση Nieciecki (αριθ. προσφυγής 11677/11), η οποία αφορά σε αντίστοιχη παραβίαση στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού.

Τον Δεκέμβριο του 2013, υπεβλήθησαν νεώτερες πληροφορίες αναφορικά με σειρά προσφάτων νομοθετικών ρυθμίσεων, οι οποίες έχουν ως στόχο την αποσυμφόρηση των καταστημάτων κρατήσεως. Οι ρυθμίσεις αυτές δίδουν έμφαση στην υιοθέτηση μέτρων εναλλακτικών των στερητικών της ελευθερίας ποινών, την μείωση του χρόνου της εκπιέας ποινής, την επέκταση του θεσμού της κοινωνικής εργασίας, την εισαγωγή του μέτρου του κατ' οίκον περιορισμού υπό ηλεκτρονική επιτήρηση, την παραγραφή ήσσονος σημασίας αδικημάτων κλπ. (ιδ. Ν 4139/2013, Ν 4198/2013, Ν 4205/2013).

Τον Νοέμβριο του έτους 2013, υπεβλήθη στην Υπηρεσία Εκτελέσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης σχέδιο δράσεως (ατομικά μέτρα-γενικά μέτρα) αναφορικά με την εκτέλεση της αποφάσεως του ΕΔΔΑ στην υπόθεση Ζολώτας (No. 2) (αριθ. προσφυγής 66610/09). Το σχέδιο αυτό περιελάμβανε ενημέρωση για το ότι ήδη πριν τη λήξη του τριμήνου, εντός του οποίου κατέστη οριστική η απόφαση του ΕΔΔΑ, είχε θεσπισθεί ο Νόμος 4151/2013 (ΦΕΚ Α' 103/29-04-2013), στο Κεφάλαιο Β' του οποίου (άρθρα 6 έως 10) περιελήφθησαν ρυθμίσεις, με τις οποίες συμμορφώθηκε η Ελλάδα προς την εν λόγω απόφαση (θέσπιση διαδικασίας διαδοχικών ενημερώσεων των δικαιούχων των λογαριασμών εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων κλπ).

Στην υπόθεση Mathloom (αρ. προσφ. 48883/07) με αντικείμενο το άρθρο 5 παρ. 1στ και παρ. 4 της ΕΣΔΑ-νομιμότητα της κρατήσεως ατόμου υπό διαδικασία απελάσεως/έλεγχος νομιμότητας της κρατήσεως εντός σύντομης προθεσμίας, απεστάλη σχέδιο δράσεως προς την Υπηρεσία Εκτελέσεως των αποφάσεων του ΕΔΔΑ του ΣΤΕ.

Στην υπόθεση Μελής (αρ. προσφ. 30604/07) με αντικείμενο το άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ-πρόσβαση στο δικαστήριο, απεστάλη σχέδιο δράσεως προς την Υπηρεσία Εκτελέσεως των αποφάσεων του ΕΔΔΑ του ΣΤΕ.

Στην υπόθεση Κωσταδήμας και λοιποί (αρ. προσφ. 20299/09 και 27307/09) με αντικείμενο το άρθρο 1 Πρώτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ-δικαίωμα στην παρουσία, απεστάλη σχέδιο δράσεως προς την Υπηρεσία Εκτελέσεως των αποφάσεων του ΕΔΔΑ του ΣΤΕ.

Στην υπόθεση Κώνστας (αρ. προσφ. 53466/07) με αντικείμενο το άρθρο 6 παρ. 2 ΕΣΔΑ-τεκμήριο αθωότητας, απεστάλησαν συμπληρωματικές πληροφορίες επί της εκτελέσεως της αποφάσεως προς την Υπηρεσία Εκτελέσεως των αποφάσεων του ΕΔΔΑ του ΣΤΕ.

Στην υπόθεση Μπεκίρ Ουστά κλπ Εμίν και λοιποί, Τουρκική Ένωση Ξάνθης (αρ. προσφ. 35151/05, 43144/05 και 26698/05) με αντικείμενο το άρθρο 11-δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, κοινοποιήθηκαν συμπληρωματικές πληροφορίες προς την Υπηρεσία Εκτελέσεως των αποφάσεων του ΕΔΔΑ του ΣΤΕ.

β. Συμμετοχή μελών του Γραφείου σε συναντήσεις και επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης για την τροποποίηση διατάξεων της ΕΣΔΑ και μεταρρυθμίσεως του ΕΔΔΑ, την εκτέλεση των αποφάσεών του, καθώς και στην σύνταξη σχεδίου νόμου και αιτιολογικής εκθέσεως όπως και σε Ομάδες εργασίας σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Συμμετοχή στην πρώτη ακρόαση (22-1-2013) της Ελλάδος στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα ζητήματα κοινοβουλευτικού ελέγχου σε θέματα παράνομης αστυνομικής βίας και υπερβολικής διάρκειας της εκδικάσεως υποθέσεων από τα διοικητικά δικαστήρια και το Συμβούλιο της Επικρατείας και σε θέματα εν σχέσει προς τις υποθέσεις του ασύλου και των μειονοτικών σωματείων. Συνδρομή της Ελληνικής Αντιπροσωπείας, με επικεφαλής την Βουλευτή, Θεοδώρα Μπακογιάννη, από δύο μέλη του Γραφείου Ν.Σ. ΥΠΕΞ. Ειδικότερα, κατά την ημερομηνία εκείνη, εξετάσθηκαν από την Επιτροπή Νομικών Υποθέσεων και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Κοινοβουλευτικής Συνελεύσεως του ΣΤΕ τα ζητήματα συμμορφώσεως της Ελλάδος σε καταδικαστικές αποφάσεις του ΕΔΔΑ για παραβίαση της υποχρεώσεως εκδικάσεως των υποθέσεων εντός ευλόγου χρόνου στις διοικητικές, πολιτικές και ποινικές δίκες, επίσης για αυθαίρετη αστυνομική βία και έλλειψη διερευνήσεως των υποθέσεων αυτών. Επίσης συζητήθηκαν θέματα, τα οποία αφορούσαν στο άσυλο και στην παράνομη μετανάστευση στην χώρα.

Σύνταξη από μέλος του Γραφείου Νομικού Συμβούλου ΥΠΕΞ του σχεδίου νόμου και της αιτιολογικής εκθέσεως εν σχέσει προς την υιοθέτηση εθνικής προσφυγής για την επιδίκαση δικαίας ικανοποιήσεως λόγω υπερβάσεως του ευλόγου χρόνου της διαδικασίας, τα οποία απεστάλησαν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και είχαν ως αποτέλεσμα την έκδοση του Ν 4239/2014 (ΦΕΚ 43, τ. Α'), δια του οποίου θεσπίζεται το ένδικο βοήθημα της αιτήσεως για δικαία ικανοποίηση λόγω υπερβάσεως του ευλόγου χρόνου σε δίκη ενώπιον των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ο οποίος νόμος αποτελεί σημαντικώτατο νομοθέτημα προς την κατεύθυνση υιοθετήσεως εκ μέρους της χώρας μας καταλλήλων και αποτελεσματικών ενδίκων βοηθημάτων για την επιδίκαση δικαίας ικανοποιήσεως.

Επίσης συμμετοχή του αυτού μέλους του Γραφείου Ν.Σ. ΥΠΕΞ, ως τακτικού μέλους, στην Ομάδα Εργασίας για την εκπόνηση και επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσεως για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η οποία έχει συσταθεί από την Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία Ομάδα Εργασίας έχει ως απο-

στολή την συνολική παρουσίαση των δράσεων της Χώρας για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την συνεχή παρουσίαση των δράσεων αυτών.

Συμμετοχή μέλους του Γραφείου Ν.Σ. ΥΠΕΞ, ως Εμπειρογνώμονος από την Ελλάδα, με κάλυψη των εξόδων συμμετοχής από το Συμβούλιο της Ευρώπης, στις δύο συνεδριάσεις της Συντακτικής Επιτροπής "D" για την μεταρρύθμιση του ΕΔΔΑ (GT-GDR-D) του Συμβουλίου της Ευρώπης, που έλαβαν χώρα στο Στρασβούργο στις 10-12/4/2013 και στις 15-17/5/2013, με εντολή: α) την κατάρτιση ενός «Εγχειριδίου» (*Toolkit*) για την πληροφόρηση των κρατικών (δημοσίων) οργάνων εν σχέσει προς τις υποχρεώσεις των Κρατών κατά την εφαρμογή της ΕΣΔΑ, β) την κατάρτιση ενός «Οδηγού καλής πρακτικής» (*Guide to good practice*) για τα εθνικά ένδικα βοηθήματα και γ) συμπεράσματα και πιθανές προτάσεις για μέτρα και τρόπους διευθετήσεως του μεγάλου αριθμού προσφυγών, που αφορούν σε συστημικού τύπου προβλήματα, τα οποία έχει διαπιστώσει το ΕΔΔΑ.

Στο πλαίσιο της ανωτέρω συμμετοχής και γνωστοποίησε καλών πρακτικών από τα συμμετέχοντα Κράτη, το αυτό μέλος του Ν.Σ.Κ. συνέταξε και απέστειλε την συνεισφορά της Ελλάδος αναφορικά με ένδικα βοηθήματα της ελληνικής έννομης τάξεως για τις παραβιάσεις των άρθρων 3 (στο πλαίσιο στερήσεως της ελευθερίας), 5 (νομιμότητα της κρατήσεως) και 6 παρ. 1 (μη εκτέλεση των εθνικών δικαστικών αποφάσεων), τα οποία το ΕΔΔΑ έχει κρίνει αποτελεσματικά, όσο και με αυτά που έχουν κριθεί ότι δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του άρθρου 13 ΕΣΔΑ, προς εξαγωγή σχετικών συμπερασμάτων.

Κατόπιν της υιοθετήσεως των κειμένων, τα οποία κατήρτισε η ανωτέρω Συντακτική Επιτροπή (GT-GDR-D), από την Επιτροπή Ειδικών για την Μεταρρύθμιση του Δικαστηρίου DH-GDR, και των τελικών κειμένων από την Διευθύνουσα Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων CDDH, η Επιτροπή Υπουργών, κατά την 1178^η Σύνοδό της (17-18 Σεπτεμβρίου 2013), υιοθέτησε: α) το Εγχειρίδιο για την πληροφόρηση των κρατικών οργάνων εν σχέσει προς τις υποχρεώσεις των κρατών μελών, οι οποίες απορρέουν από την ΕΣΔΑ, και β) τον Οδηγό καλής πρακτικής για τα αποτελεσματικά εθνικά ένδικα βοηθήματα, τα οποία μεταφράστηκαν, με πρωτοβουλία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, από την Μεταφραστική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών στα ελληνικά και αποστέλλονται από το Ν.Σ.Κ. σε όλους τους αρμόδιους φορείς, προς ενημέρωσή.

Συμμετοχή μέλους του Γραφείου Ν.Σ. ΥΠΕΞ, από πλευράς του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ως αναπληρωματικού μέλους στην Ομάδα Εργασίας για την εκπόνηση και επικαιροποίηση Εθνικού Σχεδίου Δράσεως για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η οποία

συστήθηκε με πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και έργο της οποίας είναι η συνολική παρουσίαση του επιπέδου προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην χώρα μας καθώς και η επεξεργασία και διαμόρφωση των αναγκαίων δράσεων και πρωτοβουλιών για την περαιτέρω προάσπιση και προαγωγή των κατ' ιδίαν ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το εν λόγω Σχέδιο Δράσεως παρουσιάστηκε τον Δεκέμβριο 2013 η δε Ομάδα συνεχίζει το έργο της προς τον σκοπό της επικαιροποίησής του Σχεδίου.

Συμμετοχή μελών του Γραφείου Ν Σ. ΥπΕξ στις 3^η, 4^η και 5^η Συναντήσεις Εμπειρογνομόνων για την Αναμόρφωση του ΕΔΔΑ (Meeting of the Committee of Experts on the Reform of the Court, DH-GDR), οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο Στρασβούργο στις 13-15/2/2013, 5-7/6/2013 και 29-31/10/2013 αντιστοίχως.

γ. Συμμετοχή σε επιστημονικές εκδηλώσεις.

Συμμετοχή των μελών του Γραφείου Ν Σ. ΥπΕξ, Κυριακής Παρασκευοπούλου, τότε Παρέδρου Ν Σ.Κ., Ιωάννη Μπακόπουλου, Παρέδρου Ν Σ.Κ., οι οποίοι ήταν οι κύριοι ομιλητές, καθώς και της παρεμβάσης Ζαχαρούλας Χατζηπαύλου, Δικαστικής Πληρεξουσίας ΝΣΚ, σε επιστημονική εκδήλωση με θέμα «*Η εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ. Η τύχη τους μετά την έκδοσή τους*», η οποία πραγματοποιήθηκε την 17-1-2013 στην Αίθουσα Επιστημονικών Διαλέξεων (Σεμιναρίων) της Κεντρικής Υπηρεσίας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και στο πλαίσιο των επιστημονικών εκδηλώσεων του Ν Σ.Κ. η σχετική δε Ομιλία έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του ΝΣΚ (www.nsk.gov.gr). Ειδικότερα ζητήματα κατά την εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ επί ελληνικών υποθέσεων που αφορούν στο δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και στην συμμόρφωση της Διοικήσεως προς δικαστικές αποφάσεις άρσεως ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων.

Συμμετοχή του μέλους του Γραφείου Ν Σ. ΥπΕξ, Κυριακής Παρασκευοπούλου, σε ομιλία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, που διοργανώθηκε από την Νομική Σχολή Αθηνών και το Συμβούλιο της Επικρατείας, με θέμα τον εύλογο χρόνο διάρκειας των δικών, τα ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στην καθυστέρηση των δικών ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων, την υιοθέτηση ενδίκου βοηθήματος στην εθνική έννομη τάξη για την καθυστέρηση των δικών, εκτέλεση των «πιλοτικών αποφάσεων» του ΕΔΔΑ.

δ. Συμμετοχή στη διαδικασία εκτελέσεως των αποφάσεων του Ε.Δ.Δ.Α

Ο Πρόεδρος του Ν Σ.Κ., ως Agent, με το Γραφείο

Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου Εξωτερικών, σε συνεργασία με την Υπηρεσία του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εκτέλεση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδας στο Στρασβούργο, συνέβαλε αποφασιστικά στην έκδοση αποφάσεων (final resolutions) της αρμόδιας Επιτροπής Υπουργών, με τις οποίες διαπιστώθηκε ότι ελήφθησαν από τις Ελληνικές Αρχές τα αναγκαία μέτρα συμμορφώσεως (γενικά και ειδικά) στις αποφάσεις του Ε.Δ.Δ.Α. και τερματίστηκε η επιτήρηση της εκτελέσεως των ανωτέρω αποφάσεων. Αναφέρουμε τις κατωτέρω κατηγορίες υποθέσεων:

1. Υποθέσεις: Μπλιάχου και λοιποί κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 27654/08), Θεοδωρακοπούλου κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 2985/09), Χατζηγιαννάκου κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 3527/09), Λεωνίδου-Κρητικού κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 6574/09), Σέγγος κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 12749/09), Ράπτης και λοιποί κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 12777/09), Εξαμηλιώτης κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 28257/09), Ροϊδάκης κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 39046/09), Εξαμηλιώτης κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 40151/09), Παπαγεωργοπούλου κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 53199/09), Σπανού και Παλαιολόγος κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 62472/09), Χρήστος Καραγιάννης κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 14848/10), Resolution CM/ResDH(2013)53, 13-3-2013.

2. Υποθέσεις: Ιωάννης Πίπτας Α.Ε. κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 64008/09), Κωστόπουλος κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 58823/09), Shpetim κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 52589/09), Dinev κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 51996/07), Σαρχώσης κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 25519/09), Ζαζάνη κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 9630/09), Βλάχος κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 21965/10) και Γούκου και λοιποί κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 26124/10), Resolution CM/ResDH(2013)130, 3-7-2013.

3. Υπόθεση Κωσταδήμας και λοιποί κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 20299/09 και 27307/09), Resolution CM/ResDH(2013)176, 18-9-2013.

4. Υπόθεση Takush κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 2853/09), Resolution CM/ResDH(2013)177, 18-9-2013.

5. Υπόθεση Κοσμοπούλου κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 60457/00), Resolution CM/ResDH(2013)178, 18-9-2013.

6. Υπόθεση Τσιτσιρίγγος κατά Ελλάδα (αριθμ. προσφ. 29747/09), Resolution CM/ResDH(2013)179, 18-9-2013.

Συνολικά τερματίστηκε η επιτήρηση από την Επιτροπή Υπουργών 24 υποθέσεων κατά της Ελλάδας.

3. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012

1. Γενικά

(α) Το ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών και της εν γένει συμπεριφοράς των αστυνομικών προς τους πολίτες είναι πρωταρχικής σημασίας για το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας. Κατευθυντήρια γραμμή της ακολουθούμενης πολιτικής και ταυτόχρονα, βασική υποχρέωση του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, αποτελεί ο απόλυτος σεβασμός της προσωπικότητας και η εγγύηση της προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών ημεδαπών και αλλοδαπών, χωρίς φυλετικές, εθνοτικές ή άλλες διακρίσεις. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στα ελεγχόμενα, συλλαμβανόμενα ή κρατούμενα άτομα, όπως προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, αφού σκοπός δεν είναι ο περιορισμός των δικαιωμάτων, αλλά η διευκόλυνση άσκησης τους, μέσα στα πλαίσια της ισχύουσας συνταγματικής τάξης [Σύνταγμα, Νόμοι, Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Διεθνές Σύμφωνο για τα Πολιτικά Δικαιώματα, Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και των άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Κώδικα Συμπεριφοράς Αστυνομικών του ΟΗΕ, Διακήρυξη Κανόνων Δεοντολογίας για την Αστυνομία του Συμβουλίου της Ευρώπης, Κανονισμοί της Ελληνικής Αστυνομίας (ΠΔ 141/1991, ΠΔ 538/1989, ΠΔ 254/2004)].

Η προσπάθεια αυτή δεν αφορά απλά στην αποτελεσματική αντιμετώπιση περιστατικών που αναφύονται, αλλά κατατείνει στη δημιουργία κλίματος, σκέψης και κουλτούρας σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στην κατεύθυνση αυτή εκδηλώνονται συνεχώς πρωτοβουλίες και αναλαμβάνονται συγκεκριμένες δράσεις επί των διαλαμβανόμενων θεμάτων, οι οποίες εντάσσονται στο συνολικό πρόγραμμα δράσης του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, στρατηγικός στόχος του οποίου υπήρξε ο απόλυτος σεβασμός και η εγγύηση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η συνεχής ενημέρωση, η εποπτεία και ο έλεγχος του προσωπικού στην εφαρμογή της νομοθεσίας και των μέτρων που αποσκοπούν στη διασφάλισή τους. Για το σκοπό αυτό από το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας έχουν αναπτυχθεί πρωτοβουλίες και έχουν ληφθεί μέτρα με σκοπό την ευαισθητοποίηση των αστυνομικών σε θέματα σεβασμού και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την αστυνομική

δράση αποδεικνύοντας με τον τρόπο αυτό το μόνιμο και σταθερό ενδιαφέρον της Ελληνικής Αστυνομίας.

(β) Περαιτέρω, για την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών έναντι αυθαιρεσιών κρατικών οργάνων, αφενός μεν, έχουν θεσπισθεί ποινικές διατάξεις που προβλέπουν αυστηρότατες ποινές για ενδεχόμενες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αφετέρου δε, υφίσταται συνεχής διοικητικός έλεγχος του αστυνομικού προσωπικού, ο οποίος εξασφαλίζεται από το ιδιαίτερα αυστηρό πειθαρχικό δίκαιο (ΠΔ 120/2008).

Δεδομένης, λοιπόν, της δημοσίως εκφρασμένης βούλησής μας για μηδενική ανοχή σε θέματα παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κάθε καταγγελία ή πληροφορία, για ανάρμοστη συμπεριφορά αστυνομικού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή εκτός διατεταγμένης υπηρεσίας και γενικά, για ενέργεια ή παράλειψη των αστυνομικών αντίθετη με το Σύνταγμα, τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς και την ηθική τάξη, εξετάζεται σε βάθος με ιδιαίτερη προσοχή και σχολαστικότητα και εφόσον διαπιστωθεί παράβαση αυτών, εφαρμόζεται με αυστηρότητα η κείμενη νομοθεσία.

2. Παρατηρήσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου (έτους 2012):

• Θέματα Αλλοδαπών:

Η εκτενής αναφορά και ενασχόλησής μας με το φαινόμενο της μετανάστευσης, όπως αποτυπώθηκε στην Έκθεσή μας για το έτος 2011, καθώς και οι διαλαμβανόμενες παρατηρήσεις μας αποτέλεσαν αντικείμενο προβληματισμού, ενδελεχούς μελέτης και διερεύνησης από πλευράς μας ώστε να επιλυθούν τα όποια προβλήματα και δυσλειτουργίες παρατηρήθηκαν από την κράτηση και την εν γένει διαχείριση των παρανόμως εισερχομένων στη χώρα μας αλλοδαπών.

Δοθείσης της ευκαιρίας στην ενότητα που ακολουθούν, θα αναφερθούμε περιληπτικά στη διαρκή μας προσπάθεια για την αναμόρφωση του Εθνικού Συστήματος Ασύλου, των συνθηκών κράτησης στα αστυνομικά κρατητήρια και τους χώρους κράτησης αλλοδαπών και της αντιμετώπισης αδικημάτων με ρατσιστικό κίνητρο.

Γενικά:

Το θέμα της μη νόμιμης μετανάστευσης αποτελεί πλέον ένα μείζον εθνικό ζήτημα και ως τέτοιο αντιμετωπίζεται από το Υπουργείο μας. Στο πλαίσιο δε της πολιτικής μας για τη μη νόμιμη μετανάστευση, αναλαμβάνουμε τις απαραίτητες πρωτοβουλίες για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού. Πρόσφατα, αναλήφθηκαν και συγκεκριμένες νομοθε-

τικές πρωτοβουλίες, για την ουσιαστική αναμόρφωση και βελτίωση των υφιστάμενων δομών κράτησης και την τροποποίηση της εθνικής διαδικασίας ασύλου, με τη δημιουργία σύγχρονων και μόνιμων δομών, προκειμένου να ανταποκρίνονται με επάρκεια, όχι μόνο στις απαιτήσεις του παρόντος, που αφορούν στις μεταναστευτικές ροές, αλλά να καλύπτουν και τις διαφαινόμενες ανάγκες που θα ανακύψουν προϊόντος του χρόνου, κατά τρόπο που να διασφαλίζει τα δικαιώματα των εν γένει φιλοξενούμενων στους χώρους αυτούς, όπως αρμόζει σε μια χώρα πολιτισμένη, με ευρωπαϊκό προσανατολισμό. Οι καινοτομίες αυτές, σε συνδυασμό με τις πολιτικές κράτησης και το πλέγμα των μέτρων, που περιλαμβάνει η μεταναστευτική μας πολιτική, εκτιμάται, βάσιμα, ότι θα δώσουν ουσιαστικές λύσεις στα χρονίζοντα προβλήματα.

Ανασκόπηση απελθόντος έτους (2012):

(α) Κατά το παρελθόν έτος (2012) συνεχίστηκαν οι δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Διαχείριση των μεταναστευτικών ροών (ACTION PLAN), για τη δημιουργία Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) σύμφωνα με το Ν 3907/26-01-2011, μέσω της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, της Υπηρεσίας Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Υ.Δ.Ε.Α.Π.) του Υπουργείου μας και των συναρμοδίων προς τούτο Διευθύνσεων /Α.Ε.Α.

Για την υλοποίηση των ανωτέρω και με δεδομένο του κατεπείγοντος χαρακτήρα της όλης διαδικασίας, συντάχθηκαν και ολοκληρώνονται τα κύρια χωροταξικά σχέδια που περιλαμβάνουν τις βασικότερες υποδομές λειτουργίας των ΚΕ.Π.Υ. και των Κέντρων προ-αναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών των παράνομα διαμενόντων και διαβιούντων στη χώρα μας υπηκόων τρίτων χωρών (*κοιτώνες, αναρρωτήρια, χώροι σίτισης κ.λπ.*), ούτως ώστε να διασφαλίζονται στο έπακρο οι συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας των διαμενόντων σε αυτά.

Μετά την ολοκλήρωση των αυτοψιών που βρίσκονται σε εξέλιξη από αρμόδιους Μηχανικούς της Δ-νσης Τεχνικών/Α.Ε.Α. και με την τελική οριστικοποίηση των εγκαταστάσεων που θα επιλεγούν, θα συνταχθούν άμεσα οι απαιτούμενες μελέτες ξεχωριστά για κάθε εγκατάσταση, αφού σε κάθε μία από αυτές θα παρουσιάζονται διαφοροποιήσεις (*δίκτυα υποδομών, μορφολογία εδάφους, ωφέλιμη επιφάνεια κ.λπ.*).

Σημειώνεται ότι έχουν δρομολογηθεί οι εξελίξεις ώστε να λειτουργήσουν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής που προετοιμάζονται στο **Φυλάκιο** και την **Καρωτή** Έβρου, συνολικής δυναμικότητας (740) ατόμων, τα οποία θα έχουν λειτουργήσει μέχρι τον Απρίλιο του 2013, ενώ λειτουργεί ήδη το **Κέντρο Πρώτης Διαχείρισης Λαθρομεταναστών στον Πόρο του**

Έβρου (Αλεξανδρούπολη).

Επιπρόσθετα, όσον αφορά τη δημιουργία κέντρων κράτησης σε νησιωτικές περιοχές στο Αιγαίο, έχει αποφασιστεί η επαναλειτουργία των κέντρων υποδοχής της **Χίου** και της **Σάμου**. Προς το σκοπό αυτό ολοκληρώθηκαν οι συμβατικές εργασίες επισκευής συντήρησης των εν λόγω κτιριακών εγκαταστάσεων, τα οποία πρόκειται να επαναλειτουργήσουν ανάλογα με τις μεταναστευτικές ροές.

Νομοθετικές Πρωτοβουλίες:

- Στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης προσπάθειας του Υπουργείου μας για τη βελτίωση κτιριακών υποδομών και τη διασφάλιση της υγιεινής διαμονής και προστασίας των κρατούμενων, καταρτίστηκε **«Γενικός Κανονισμός Λειτουργίας Περιφερειακών Υπηρεσιών Πρώτης Υποδοχής»** (υπ' αριθ. 7001/2/1454-η' από 26-01-2012 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) – ΦΕΚ 64') βάσει του οποίου καταβάλλονται συντονισμένες προσπάθειες, ώστε να επιλύονται τα προβλήματα που επισημαίνονται σε ορισμένες Υπηρεσίες και οφείλονται στην υπάρχουσα κτιριακή υποδομή, σε συνδυασμό, πολλές φορές, με τον μεγάλο αριθμό κρατούμενων.

- Εκδόθηκε το υπ' αριθ. 102 από 03-09-2012 (ΦΕΚ 169') Προεδρικό Διάταγμα, που αφορά στην «Οργάνωση και τη λειτουργία της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής».

- Εκδόθηκε η υπ' αριθ. 4000/4/32-λα' από 05-10-2012 απόφαση κ. Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας (ΦΕΚ Β' 3091/22-11-2012), με την οποία **ιδρύονται οι Υπηρεσίες Φύλαξης Εγκαταστάσεων Κράτησης Αλλοδαπών (Υ.Φ.Ε.Κ.Α.).**

Τα ζητήματα αυτά αποτελούσαν μια εκκρεμότητα ετών, για την οποία δεχθήκαμε επανειλημμένως κριτική από τη διεθνή κοινότητα. Με τις επιμέρους διατάξεις αυτών διασφαλίζονται οι προϋποθέσεις, συνθήκες και υποδομές που αναβαθμίζουν το επίπεδο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με γνώμονα πάντα την ανάδειξη και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου.

Στόχος μας είναι να υπάρξει σε όλη τη χώρα μία κατάσταση, στον τομέα αυτόν, όπως αρμόζει στον ελληνικό πολιτισμό και την ευαισθησία που έχουμε όλοι έναντι των κρατούμενων.

(β) Το γεγονός ότι λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος επέβαλλαν την άμεση αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών, με την ύπαρξη άμεσης έναρξης λειτουργίας Κέντρου Κράτησης Αλλοδαπών, ιδιαίτερα, στην περιοχή της Αττικής, οδήγησαν στην κατασκευή και λειτουργία των Κέντρων προ-αναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών στην **Αμυγδαλέζα Αττικής, Ξάνθης, Κομοτηνής** και **Δράμας** (Παρανέστι) στην περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης και **Κο-**

πίνθου στην περιοχή της Πελοποννήσου, ενώ αναζητούνται ανά την επικράτεια και άλλοι κατάλληλοι προς το σκοπό αυτό χώροι ή εγκαταστάσεις.

Στους **ΠΙΝΑΚΕΣ** που ακολουθούν εμφανίζονται

οι υφιστάμενοι χώροι κράτησης στις περιοχές του Έβρου, του Βορείου Αιγαίου και την υπόλοιπη ηπειρωτική χώρα, καθώς και οι χώροι κράτησης αλλοδαπών στην Περιφέρεια Αττικής.

ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΟ-ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΑΚΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ			
ΓΕΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝ Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ		ΧΡΟΝΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΧΙΟΥ *	ΜΕΡΣΙΝΙΔΙ	120	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003
ΣΑΜΟΥ *	ΒΑΘΥ	285	01-12-2007
ΣΥΝΟΛΟ	405		
ΓΕΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ			
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ		ΧΡΟΝΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Δυναμικότητας (811) ατόμων με προοπτική περαιτέρω επέκτασης.		22 Αυγούστου 2012
ΣΥΝΟΛΟ	811		

* Πρώην Ειδικό Χώρο Κράτησης Αλλοδαπών (Ε.Χ.Π.Α.) – Άρθρο 81 Ν 3386/2005.

Η λειτουργία των Κέντρων αναστάλη λόγω σημαντικής μείωσης στη μεταναστευτική ροή παράνομων μεταναστών μέσω των εξ' ανατολών θαλασσίων συνόρων μας.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τον σχεδιασμό δημιουργίας κέντρων κράτησης σε νησιωτικές περιοχές στο Αιγαίο, έχει αποφασιστεί η επαναλειτουργία των Κέντρων Υποδοχής της Χίου και της Σάμου. Προς το σκοπό αυτό ολοκληρώθηκαν οι συμβατικές εργασίες επισκευής συντήρησης των εν λόγω κτιριακών εγκαταστάσεων, τα οποία πρόκειται να επαναλειτουργήσουν ανάλογα με τις μεταναστευτικές ροές.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ – ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΟ-ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΑΚΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ		
Δ-ΝΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ		
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ	ΧΡΟΝΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ (Π. Πάλλη 24)	Ανδρών 190 Γυναικών 150 Σύνολο 340	Σεπτέμβριος 2005
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ * (Παλαιά) (Τμήμα Απελάσεων – Ν/Α Αττικής)		Μάιος 2000
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ (Νέα) (Πρώην ΑΝ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ) (Τμ. Αλλοδ. Ν/Α Αττικής)	100	Ιανουάριος 2002
ΜΑΡΟΥΣΙ (Τμ. Αλλοδ. Β/Α Αττικής)	38	Μάιος 2005
ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ (Τ.Δ.Λ. Δυτικής Αττικής)	150	Ιούλιος 2003
ΑΜΥΓΔΑΛΕΖΑ (ανηλίκων) (ΥΕΛ/ΤΦΚ)	40	Απρίλιος 2008
Κέντρο προαναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών στην Αμυγδαλέζα Αττικής (ανδρών)	Δυναμικότητας (1.600) ατόμων με προοπτική περαιτέρω επέκτασης.	28 Απριλίου 2012
ΣΥΝΟΛΟ	2.268	

* Την 20-02-2013 ανεστάλη η εγκατάσταση των αστυνομικών κρατητηρίων Ελληνικού (Παλαιά) στο πλαίσιο της υλοποίησης του Εθνικού Σχεδιασμού για την λαθρομετανάστευση και φύλαξη των συνόρων και ειδικότερα της αναβάθμισης των συνθηκών διαβίωσης των παράνομα εισερχομένων αλλοδαπών στους χώρους κράτησης.

ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΟ-ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΑΚΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ			
ΓΕΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝ Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ			
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ		ΧΡΟΝΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Ορεστιάδας	ΦΥΛΑΚΙΟ*	378	Απρίλιος 2007
Ροδόπης	ΒΕΝΝΑ*	**	Ιούνιος 2001
	Κομοτηνής	Ανδρών 600	05 Αυγούστου 2012
Ξάνθης	Ανδρών 480		05 Αυγούστου 2012
Δράμας (Παρανέστι)	Δυναμικότητας (550) ατόμων (ανδρών) με προοπτική περαιτέρω επέκτασης.		28 Σεπτεμβρίου 2012
ΣΥΝΟΛΟ	2.008		

* Πρώην Ειδικό Χώρο Κράτησης Αλλοδαπών (Ε.Χ.Π.Α.) – Άρθρο 81 Ν 3386/2005.

** Την 05-12-2012 ανεστάλη η εγκατάσταση στη Βέννα Ροδόπης στο πλαίσιο της υλοποίησης του Εθνικού Σχεδιασμού για την λαθρομετανάστευση και φύλαξη των συνόρων και ειδικότερα της αναβάθμισης των συνθηκών διαβίωσης των παράνομα εισερχομένων αλλοδαπών στους χώρους κράτησης.

Οι εν λόγω χώροι λειτουργούν, με απόλυτη τήρηση των κανόνων ασφαλείας και υγιεινής, με σεβασμό –πάντοτε– στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Σημειώνεται ότι οι αλλοδαποί που διαμένουν εκεί είναι κρατούμενοι με διαταγή της Αρχής, καθότι έχουν εκδοθεί σε βάρος τους αποφάσεις απέλασης – επιστροφής. Κατάγονται από χώρες που είναι εφικτός ο επαναπατρισμός τους, καθότι προέρχονται από κράτη που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα (π.χ. χώρες όπου επικρατεί έκρυθμη κατάσταση λόγω εμφύλιων συγκρούσεων, περιοδικού χαρακτήρα, ή υφίστανται διώξεις στο εσωτερικό χωρών των αντιπάλων απολυταρχικών καθεστώτων κ.λπ.) και οι ενταύθα ευρισκόμενες Πρεσβείες τους συνεργάζονται για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων (π.χ. Πακιστάν, Μπαγκλαντές κ.α.).

Πρόκειται για αλλοδαπούς που έχουν εισέλθει και διαμένουν παράνομα στη χώρα, που είναι πλήρως ταυτοποιημένοι και όχι για ποινικούς ή παραβατικούς αλλοδαπούς οι οποίοι κρατούνται στα σωφρονιστικά καταστήματα.

Όλα τα παραπάνω υλοποιούνται με γνώμονα τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας μας και τις βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες και σκοπό έχουν την ασφάλεια των κρατούμενων και του προσωπικού.

Οι επισημάνσεις αυτές που αφορούν στα καινούργια Κέντρα προ-αναχωρησιακής Κράτησης και Πρώτης Υποδοχής και τις συνθήκες διαβίωσης που επικρατούν

στα υπάρχοντα Κέντρα Κράτησης, επιβάλλεται να ληφθούν υπόψη όχι μόνο από το Υπουργείο μας, αλλά και την **Τοπική Αυτοδιοίκηση** σε όλες τις περιοχές, την Περιφερειακή Διοίκηση και βεβαίως, τις τοπικές κοινωνίες, ώστε να συμβάλλουν στην υλοποίηση όλου του πλέγματος ενεργειών και δράσεων που συγκροτούν τη μεταναστευτική μας πολιτική.

Προς την κατεύθυνση αυτή γίνονται προσπάθειες με τους τοπικούς φορείς να ξεπεραστούν τα όποια προβλήματα, τονίζοντας τους τον νέο τρόπο λειτουργίας των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) και τα οφέλη που θα προκύψουν από τη λειτουργία τους, τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Επισημαίνεται ότι, η προσπάθεια ουσιαστικής αντιμετώπισης του μεταναστευτικού ζητήματος δεν περιορίζεται μόνο στην αστυνομική αρμοδιότητα, αλλά απαιτείται η συμμετοχή και η συνεργασία και άλλων Υπηρεσιών συναρμόδιων Υπουργείων ως και λοιπών Φορέων (Υπουργείο Υγείας, Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων κ.λπ.) και για το λόγο αυτό, καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες προς ενίσχυση της συνεργασίας αυτής.

Πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους ότι, το μεταναστευτικό ζήτημα απαιτεί συνολική και ολοκληρωμένη προσέγγιση και πρακτική αντιμετώπιση και όχι αποσπασματική. Είναι άλλωστε ευνόητο ότι οι διαδικασίες της απέλασης και του εθελοντικού επαναπατρισμού δε μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά, όπως δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά και

η Υπηρεσία του Ασύλου, εάν δε λειτουργεί ταυτόχρονα η Υπηρεσία των Κέντρων προ-αναχωρητικής Κράτησης και Πρώτης Υποδοχής.

Πέραν αυτών, αναζητείται κάθε πρόσφορη λύση σε χώρες με εμπειρία στις διαδικασίες υποδοχής παράνομων μεταναστών που θα μπορούσαν να συμβάλουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Παράλληλα, υφίσταται συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες υποδοχής και φιλοξενίας των μεταναστών.

(γ) Επιπρόσθετα, κατά το παρελθόν έτος (2012) η Ελληνική Αστυνομία δια των υφιστάμενων Υπηρεσιών της κατέβαλλε κάθε δυνατή προσπάθεια για την ενίσχυση της πολιτικής **αναγκαστικών και εθελοντικών επιστροφών** υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους.

Επιγραμματικά, επί των δράσεων που εκδηλώθηκαν, σημειώνονται τα ακόλουθα:

- Αυξήθηκε η αποτελεσματικότητά μας στον τομέα του επαναπατρισμού μέσω της επιστροφής μεγαλύτερου αριθμού παρανόμων αλλοδαπών στις χώρες τους ή τις χώρες διέλευσης, σε σχέση με το 2011 κατά **28%**.

- Οργανώθηκαν και υλοποιήθηκαν δέκα-εννέα (19) συνολικά εθνικές πτήσεις επιστροφών, ήτοι αύξηση, σε σχέση με το 2011, **15,79%**. Ο αριθμός των εθνικών πτήσεων επιστροφών μας κατατάσσει μεταξύ των πρώτων χωρών στην Ε.Ε. στον τομέα αυτό.

- Αυξήθηκε ο αριθμός των εθελούσιων αναχωρήσεων από τις υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ. από (1.847) το 2011 σε (4.236) το 2012.

- Οι υποστηριζόμενες εθελούσιες επιστροφές υπηκόων τρίτων χωρών που υλοποιήθηκαν από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) κατά το έτος 2012 ανήλθαν σε (6.324) άτομα.

Λαμβάνοντας υπόψη την επιχειρησιακή δράση εθελούσιων αναχωρήσεων μέσω ΕΛ.ΑΣ. του 2012, καθώς και την δραστηριότητα επιστροφής αλλοδαπών μέσω του Προγράμματος Οικιοθελούς Αναχώρησης του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) που βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη (Δ' ΦΑΣΗ), εκτιμάται ότι και κατά το τρέχον έτος θα συνεχιστεί με την ίδια και μεγαλύτερη συχνότητα ο επαναπατρισμός υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους.

3. Στο πλαίσιο της ακολουθούμενης μεταναστευτικής πολιτικής, πρόσφατα (*17 Ιανουαρίου 2013*) παρουσιάστηκε στο πλαίσιο του Άτυπου Συμβουλίου Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε. το Αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης για το Άσυλο και τη Διαχείριση της Μετανάστευσης, το οποίο δομήθηκε με βάση τις ακόλουθες αρχές:

- Λειτουργία μίας αποτελεσματικής Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής.

- Λειτουργία της νέας ανεξάρτητης Υπηρεσίας Ασύλου.

- Συνολική διαχείριση των υποθέσεων ασύλου που εκκρεμούν - backlog - με τη διαμόρφωση μιας ειδικής ομάδας εργασίας και τη διεκπεραίωση όλων των υποθέσεων προσφυγών που εκκρεμούν εντός του 2013.

- Ενισχυμένη και αποτελεσματική πολιτική επιστροφών με βάση τα εθελούσια προγράμματα επαναπατρισμού του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.), με μέτρα επανένταξης και αναγκαστικών επιστροφών, καθώς και την εφαρμογή των συμφωνιών επανεισδοχής με τρίτες χώρες.

- Αποτελεσματική και ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα και στο πλαίσιο του κεκτημένου του Schengen με την ενίσχυση των εξωτερικών συνόρων της χώρας, τα οποία αποτελούν τα νοτιο-ανατολικά εξωτερικά σύνορα της Ευρώπης.

Στο πλαίσιο αυτό, συμφωνήθηκε ότι το αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης για το Άσυλο και τη Διαχείριση της Μετανάστευσης θα πρέπει να αποτελεί ένα «ζωντανό κείμενο», το οποίο θα επικαιροποιείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, αλλά και θα αναπροσαρμόζεται κάθε φορά που θα το απαιτούν οι περιστάσεις.

4. Εξελίξεις στη διαδικασία ασύλου:

Η προσπάθεια αναμόρφωσης του Εθνικού Συστήματος Ασύλου είναι αναπόσπαστο τμήμα της ορθολογικής και αποτελεσματικής διαχείρισης του μεταναστευτικού φαινομένου με σεβασμό – πάντοτε - στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Οι δράσεις – μέτρα που υλοποιήθηκαν κατά το παρελθόν έτος (2012) από το Τμήμα Ασύλου της Διευθύνσεώς μας σχεδιάστηκαν με βάση τις διατάξεις του ΠΔ 114/22-10-2010, ως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει, με στόχο την εφαρμογή της διαδικασίας ασύλου στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου. Δηλαδή μέχρι την ημερομηνία που θα καταστούν επιχειρησιακά ενεργές η νέα Υπηρεσία Ασύλου και η Αρχή Προσφυγών του Ν 3907/2011.

Ειδικότερα, εντός του 2012 έλαβαν χώρα οι κάτωθι δράσεις (περιγραφείσες γενικά και ανά ειδικό τομέα αρμοδιότητος):

Γενικά:

- Διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα το ποσοστό αναγνώρισης της χώρας μας. Στα στατιστικά στοιχεία που αναλύονται στη συνέχεια παρέχονται σαφείς πληροφορίες.

- Τροποποιήθηκαν συγκεκριμένες διατάξεις του ΠΔ 114/2010, με σκοπό την καλύτερη διαχείριση των αιτημάτων ασύλου και ειδικότερα, των εκκρεμών υποθέσεων σε β' βαθμό.

- Εκκρεμεί προς υπογραφή από τους συναρμό-

διους Υπουργούς και περαιτέρω έλεγχο από το Συμβούλιο της Επικρατείας, το σχέδιο ΠΔ που αφορά στη διαδικασία ασύλου που θα ακολουθείται από τη νέα Υπηρεσία. Στο εν λόγω σχέδιο συμπεριλήφθηκαν και τροποποιήσεις του ΠΔ 114/2010, καθόσον η παράλληλη διαδικασία ασύλου (μέχρι το τέλος της μεταβατικής περιόδου) απαιτεί όμοιες διαδικαστικές εγγυήσεις.

- Συνεχίστηκε η συνεργασία με τη ΜΚΟ "ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ", η οποία παρέχει υπηρεσίες διερμηνείας μέσω εκπαιδευμένου προσωπικού, για όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου, είτε μέσω φυσικής παρουσίας ή μέσω συστήματος τηλεδιάσκεψης.

(β) Διαδικασία σε α' βαθμό

- Αναβαθμίστηκαν περαιτέρω τα έντυπα που χρησιμοποιούνται στη διάρκεια της διαδικασίας.

- Βελτιστοποιήθηκε η διαδικασία ενημέρωσης των αιτούντων άσυλο. Αναρτήθηκαν ανακοινώσεις σε δέκα-τέσσερις (14) γλώσσες έξωθεν της πύλης της Δ-νσης Αλλοδαπών Αττικής για τη διευκόλυνση των προσερχόμενων αλλοδαπών αιτούντων άσυλο.

- Το "Υπηρεσιακό Σημείωμα" που χορηγείται σε αιτούντες άσυλο, των οποίων η κράτηση λήγει και οφείλουν να μεταβούν στην αρμόδια για την υπόθεσή τους Υπηρεσία, αναμορφώθηκε και μεταφράστηκε και αυτό σε δέκα-τέσσερις (14) γλώσσες.

- Διαβιβάστηκε διαταγή στις υφιστάμενες Υπηρεσίες με συνημμένα ηλεκτρονικά αρχεία και τις απαραίτητες οδηγίες συμπλήρωσης, τα οποία δημιουργήθηκαν σε συνεργασία με το ΕΑΣΟ, προκειμένου βελτιωθεί η διαδικασία συλλογής μηνιαίων στατιστικών στοιχείων ασύλου.

- Δόθηκαν συγκεκριμένες οδηγίες και κατευθύνσεις στις υφιστάμενες Υπηρεσίες, προκειμένου αντιμετωπισθεί το μείζον θέμα των καταχρηστικών αιτήσεων ασύλου, ιδίως από αλλοδαπούς που καταχρώνται τη διαδικασία, προκειμένου νομιμοποιήσουν την παραμονή τους στη χώρα μας.

- Υποβλήθηκαν (9.577) αιτήσεις ασύλου. Εξετάστηκαν κατ' ουσίαν (11.193) αιτήματα (συμπεριλαμβάνονται και εκκρεμεί αιτήματα προηγούμενων ετών). Εκδόθηκαν (11.097) απορριπτικές αποφάσεις, δόθηκε καθεστώς πρόσφυγα σε (32) περιπτώσεις, επικουρικής προστασίας σε (45) περιπτώσεις και ανθρωπιστικό καθεστώς σε (19) περιπτώσεις. Καταγράφηκαν (4.689) παραιτήσεις - διακοπές.

- Διεκπεραιώθηκαν (1.195) αιτήματα για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων δικαιούχων καθεστώτος διεθνούς προστασίας, δικαιούχων ανθρωπιστικού καθεστώτος και αιτούντων άσυλο.

- Διαβιβάστηκαν (3.052) έγγραφα προς συνεργαζόμενες Υπηρεσίες / Φορείς μέσω συμβατικής αλληλογραφίας.

(γ) Διαδικασία σε β' βαθμό

- Βελτιστοποιήθηκε η διαδικασία εξέτασης προσφυγών, με τη ίδρυση και λειτουργία δέκα (10) Επιτροπών [-6- Ειδικών Επιτροπών και -4- Κανονικών Επιτροπών].

- Προσκλήθηκαν (4.179) προσφεύγοντες.

- Εξετάστηκαν κατ' ουσίαν (1.025) προσφεύγοντες.

- Εκδόθηκαν συνολικά (2.494) πράξεις από τις δέκα (10) Επιτροπές Προσφυγών.

- Ενισχύθηκε η Γραμματεία των Επιτροπών με αστυνομικό προσωπικό.

- Διαβιβάστηκαν (2.880) έγγραφα προς συνεργαζόμενες Υπηρεσίες / Φορείς μέσω συμβατικής αλληλογραφίας.

(δ) Διαχείριση εκκρεμών υποθέσεων

Στο τέλος του 2011 από τα υπάρχοντα στατιστικά στοιχεία, η τήρηση των οποίων χαρακτηριζόταν ως προβληματική και μετά από περαιτέρω ενδελεχή έλεγχο, παρουσιάζονταν ως εκκρεμείς σε α' και β' βαθμό (58.322) υποθέσεις. Σε β' βαθμό δε, ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων παρελθόντων ετών (προ της υιοθέτησής του ΠΔ 114/2010) ανέρχονταν περίπου στις (51.229) υποθέσεις, χωρίς να είναι απολύτως ακριβής ο αριθμός αυτός.

Για τη βελτίωση της εύρυθμης λειτουργίας των Επιτροπών Προσφυγών, διαχείριση όλων των εκκρεμών υποθέσεων σε β' βαθμό, την επιτάχυνση και προώθηση του έργου αυτών και την ακριβή και ποιοτική εξαγωγή στατιστικών στοιχείων, ορίστηκε ως συντονιστής Αντιστράτηγος ε.α., δύναμει της υπ' αριθ. ΕΜ/1-Δ/94 από 10-09-2012 Απόφασης κ. Υπουργού. Επιπρόσθετα, καταρτίστηκε συγκεκριμένο **Πλάνο Εργασιών**, το οποίο συνίσταται στα ακόλουθα:

- Μηχανογράφηση των φακέλων Δ.Κ.Α. όλων των εκκρεμών προσφυγών (από την τήρηση διαφόρων αρχείων διαφαίνονταν ως εκκρεμείς (53.526) υποθέσεις στο τέλος Ιουνίου 2012) στην εφαρμογή Ασύλου του Εθνικού Τερματικού. Για το σκοπό αυτό, διατέθηκαν στην Δ-νση Αλλοδαπών /Α.Ε.Α και στη Δ-νση Αλλοδαπών Αττικής (120) Δόκιμοι Αστυφύλακες, οι οποίοι επάνδρωσαν το νεοδημιουργηθέν Μηχανογραφικό Κέντρο. Αποτέλεσμα της εργασίας αυτής ήταν η πλήρης μηχανογράφηση κι ενημέρωση του περιεχομένου (43.035) φυσικών φακέλων. Εκκρεμεί η συμπλήρωση του περιεχομένου (6.000) φακέλων, καθόσον εκκρεμεί η υποβολή στοιχείων από τις υφιστάμενες Υπηρεσίες.

- Σύνταξη και έκδοση πράξεων διακοπής για τις ανενεργές προσφυγές, όπου το Ειδικό Δελτίο Αλλοδαπού (Ροζ Κάρτα) έχει λήξει και δεν έχει ανανεωθεί

για χρονική περίοδο τριών (3) μηνών και άνω έως την 22-03-2012 (Ν 4058/2012). Αποτέλεσμα της ενέργειας αυτής ήταν να εκδοθούν **(8.913)** πράξεις διακοπής από **(14.997)** περιπτώσεις που έχουν εντοπισθεί.

- Έλεγχος της πληρότητας των φακέλων από τους Δόκιμους Αστυφύλακες και των Γραμματέων και προώθηση αυτών στις Επιτροπές (*Ειδικές και Κανονικές*), προκειμένου οι εναπομείνανες εκκρεμείς προσφυγές εξετασθούν κατ' ουσίαν. Αποτέλεσμα της ενέργειας αυτής ήταν η ταυτοποίηση **(24.476)** εκκρεμών προσφυγών ως ενεργές. Επιπρόσθετα, σε **(2.455)** υποθέσεις εκκρεμεί η έκδοση διοικητικής πράξης από τις Επιτροπές (*σύμφωνα με το υφιστά-*

μενο νομικό πλαίσιο). Για να απεμπλακούν από τη χρονοβόρα διαδικασία στην τροποποίηση του ΠΔ 114/2010, που περιέχεται στο σχέδιο ΠΔ που αφορά στη διαδικασία ασύλου που θα ακολουθείται από τη νέα Υπηρεσία, περιλήφθηκε διάταξη που αναφέρεται σε απλή διαπιστωτική πράξη και αρχειοθέτηση της υπόθεσης. Τέλος, **(371)** υποθέσεις τέθηκαν στο αρχείο.

- Σύσταση επιπλέον είκοσι (20) Επιτροπών Προσφυγών.

Αναμένεται η ολοκλήρωση της όλης διαδικασίας το αργότερο εντός 18 μηνών από το τέλος του 2012.

Πίνακες στατιστικών στοιχείων ασύλου:

ΕΤΗ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΑΙΤΗΣΕΙΣ	9.050	12.267	25.113	19.884	15.928	10.273	9.311
ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ	4.585	10.414	20.684	22.188	14.190	3.353	9.175
ΑΣΥΛΟ	39	64	140	358	36	95	240
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	-	-	-	17	104	35	165
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ	85	129	75	38	26	35	182

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΑΣΥΛΟΥ 2012 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ			
Α' ΒΑΘΜΟΣ		Β' ΒΑΘΜΟΣ	
ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ	9.577	2 ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ	7.761
ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΑΝ ΣΕ Α' ΒΑΘΜΟ ΚΑΤ ΟΥΣΙΑΝ 1	11.193	ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΑΝ ΣΕ Β' ΒΑΘΜΟ ΚΑΤ ΟΥΣΙΑΝ 3	1.914
ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ	11.097	ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ 3	1.117
ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑ	32	ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑ	185
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	0,29%	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	9,67%
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	45	ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ 3	92
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	0,40%	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	4,81%
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	19	ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ 3	254
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	0,17%	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	13,27%
ΠΑΡΑΙΤΗΣΕΙΣ - ΔΙΑΚΟΠΕΣ	4.689	ΠΑΡΑΙΤΗΣΕΙΣ - ΔΙΑΚΟΠΕΣ 5	10.135
ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΕΣ 4	7.009	ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΕΣ 6	46.958
1 ΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΕΤΩΝ			
2 ΑΦΟΡΑ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΠΔ 114/2010 ΚΑΙ ΕΚΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΟΥ ΕΓΚΡΙΘΗΚΕ Η ΚΑΤ ΟΥΣΙΑΝ ΕΞΕΤΑΣΗ			
3 ΑΦΟΡΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙ (ΠΔ 61/1999, ΠΔ 90/2008 και ΠΔ 114/2010)			
4 ΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΕΤΩΝ			

5 ΑΦΟΡΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΕΚΔΟΘΗΚΑΝ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΑΥΤΩΝ ΤΟΥ Ν 4058/2012
6 ΑΦΟΡΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙ ΚΑΙ ΕΚΚΡΕΜΕΙ Η ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ Ή Η ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥΣ Ή Η ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΑΞΗΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ (ΠΔ 61/1999, ΠΔ 90/2008 και ΠΔ 114/2010)

Τα στοιχεία που αφορούν στις εκκρεμότητες α' βαθμού προκύπτουν από τις μηνιαίες αναφορές των υφιστάμενων αρμοδίων υπηρεσιών. Ήδη καταβάλλονται προσπάθειες προκειμένου εξακριβωθεί ο ακριβής αριθμός.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΠΡΟΣΚΛΗ-ΘΗΚΑΝ	ΕΞΕΤΑΣ-ΘΗΚΑΝ	ΠΟΡ.	ΣΥΛΟ	ΠΙΚ/ΡΙΚΗ	ΑΝΘΡ/ΤΙΚΟ	ΠΑΡΑΙ-ΤΗΣΕΙΣ	ΔΙΑ-ΚΟΠΕΣ	ΑΠΟΡ-ΡΙΨΗ ΕΚΚΠΡΟΘ.	ΕΓΚΡΙΣΗ ΕΚΠΡΟΘ
1^η ΕΙΔΙΚΗ	483	221	33	52	8	70	23	90	0	5
2^η ΕΙΔΙΚΗ	332	149	5	20	40	18	91	37	0	21
3^η ΕΙΔΙΚΗ	445	193	81	31	10	64	204	114	1	8
4^η ΕΙΔΙΚΗ	436	165	20	38	11	22	69	89	0	22
5^η ΕΙΔΙΚΗ	381	145	13	7	21	28	30	31	0	21
6^η ΕΙΔΙΚΗ	418	152	43	32	2	37	87	41	0	18
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΔΙΚΩΝ	2.495	1.025	195	180	92	239	504	402	1	95
1 ^η ΕΠΙΤΡΟΠΗ	347	165	152	4	0	6	42	80	2	10
2 ^η ΕΠΙΤΡΟΠΗ	377	149	41	1	0	6	26	65	0	8
3 ^η ΕΠΙΤΡΟΠΗ	527	161	123	0	0	2	25	109	0	4
4 ^η ΕΠΙΤΡΟΠΗ	433	136	50	0	0	1	25	124	0	8
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΛΩΝ	1.684	611	366	5	0	15	118	378	2	30
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Σ ΠΔ 61/1999			278	0	0	0				
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ Β' ΒΑΘΜΟΥ	4.179	1.636	839	185	92	254	622	780	3	125

(ε) Επάρκεια προσωπικού

Η διαχείριση τεράστιου όγκου υποθέσεων, τόσο σε επιτελικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο περιφερειακών Υπηρεσιών, αποτελεί μείζον πρόβλημα σχετικά με την αποτελεσματική διαχείριση και διεκπεραίωση των υποθέσεων.

Από πλευράς Δ-νσης Αλλοδαπών /Α.Ε.Α., έλαβαν χώρα διορθωτικές κινήσεις αναφορικά με την ενίσχυση των Γραμματειών των Επιτροπών Προσφυγών και του Τμήματος Ασύλου της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής (Υπηρεσία που εξακολουθεί να διαχειρίζεται τη συντριπτική πλειοψηφία των υποθέσεων διεθνούς προστασίας σε εθνικό επίπεδο).

(στ) Εκπαίδευση Προσωπικού

Κατά το έτος 2012 έλαβαν χώρα δεκατρείς (13) θεματικές εκπαιδεύσεις / σεμινάρια, με τη συνεργασία

του ΕΑΣΟ και της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Συνολικά εκπαιδεύθηκαν (478) άτομα, συμπεριλαμβανομένου του αστυνομικού προσωπικού που είναι επιφορτισμένο με την παραλαβή ή / και εξέταση αιτημάτων ασύλου και την γραμματειακή υποστήριξη των Επιτροπών Προσφυγών, καθώς και Πρόεδροι / Μέλη των εν λόγω Επιτροπών.

Τα ως άνω Σεμινάρια πραγματοποιήθηκαν με την πλήρη οικονομική υποστήριξη της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, και στο πλαίσιο υλοποίησης δράσεων χρηματοδοτούμενων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων.

(ζ) Συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί μία πολύ καλή συνεργασία ανάμεσα στο Γραφείο της Ύπατης Αρ-

μοστέας ΟΗΕ στην Ελλάδα και τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου μας, για την βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για το άσυλο και τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες.

Το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας στην Αθήνα συμμετέχει ενεργά σε όλες τις τρέχουσες εξελίξεις σε θέματα διεθνούς προστασίας, όπως η δημιουργία των νέων Υπηρεσιών Ασύλου και Πρώτης Υποδοχής, η εκπροσώπησή της στη διάρκεια της πρωτοβάθμιας συνέντευξης και η σύνταξη γνώμης επί των υποθέσεων, η στελέχωση των δέκα (10) Δευτεροβάθμιων Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών (*μέλη των οποίων είναι εκπρόσωποί της*) και παρέχει συνδρομή σε θέματα εκπαίδευσης προσωπικού, τυποποίησης εγγράφων και μετάφρασής τους σε πολλές τη διαδικασία ασύλου - Χώρες καταγωγής αιτούντων άσυλο» κ.λπ.

Η Ύπατη Αρμοστεία έχει αναλάβει, με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δύο (2) Προγράμματα που σχετίζονται με την ενίσχυση της διαδικασίας ασύλου στην Ελλάδα και τη βελτίωση του πλαισίου υποδοχής των μικτών μεταναστευτικών ομάδων που αφικνούνται στην Ελλάδα μέσω Έβρου ή των νησιών του Αιγαίου.

Ειδικότερα, τα Προγράμματα αυτά αφορούν:

(i.) Την ενίσχυση του πλαισίου υποδοχής των μικτών μεταναστευτικών ομάδων που αφικνούνται στην Ελλάδα μέσω Έβρου ή των νησιών του Αιγαίου (*χρηματοδότηση μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων*).

(ii.) Την υποστήριξη της εκκαθάρισης των συσσωρευμένων προσφυγών (β' βαθμός) της διαδικασίας ασύλου (*χρηματοδότηση μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων*).

(η) Συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Στήριξης Ασύλου [EASO]

Η συνεργασία της Δ-νσης Αλλοδαπών /Α.Ε.Α. με το EASO υλοποιείται, πλην συμμετοχής εκπροσώπου Αξιωματικού ως αναπληρωματικό μέλος στο Δ.Σ. της Υπηρεσίας, στο πλαίσιο υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ελλάδας - EASO για την τοποθέτηση Ομάδων Στήριξης Ασύλου στη χώρα μας. Το περιεχόμενο του Σχεδίου αφορούσε σε υλοποίηση δράσεων [*Βραχυπρόθεσμων - Μεσοπρόθεσμων - Μακροπρόθεσμων*] σε διάφορες περιοχές (*π.χ. Αττική, Έβρος κ.λπ.*) και για 2012 και σε τομείς που αφορούν τις Αστυνομικές Υπηρεσίες, όπως:

- Καταγραφή, διαχείριση εκκρεμοτήτων σε α' και β' βαθμό.
- Διοικητική / μηχανογραφική υποστήριξη στις Επιτροπές Προσφυγών.
- Εκπαίδευση - Προσαρμογή του European Asylum Curriculum - Εκπαιδευτικά εγχειρίδια.

- Εισαγωγή στο Πρόγραμμα «Δεξαμενή Διερμηνέων» (Interpreters' Pool).

- Σχεδιασμός Κέντρων Πρώτης Υποδοχής - Κέντρων Κράτησης.

- Οδηγίες για τη διαχείριση Κέντρων Κράτησης.

- Εκπαίδευση προσωπικού σε Κέντρα Πρώτης Υποδοχής - Κέντρα Κράτησης - Εκπαιδευτικά εγχειρίδια.

- Ενίσχυση της αξιοποίησης των πόρων των Ευρωπαϊκών Ταμείων.

- Συνεργασία με την ΥΑ / ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

- Συνεργασία με την Frontex.

Την 13-10-2012 συνυπεγράφη τροποποίηση / συμπλήρωση του αρχικού Σχεδίου από τον κ. Υπουργό και τον Εκτελεστικό Διευθυντή του EASO.

5. Υποδοχή --Διαχείριση - Απομάκρυνση - Συνθήκες κράτησης σε αστυνομικά κρατητήρια και χώρους κράτησης αλλοδαπών. Αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με τις ελλείψεις χώρων κράτησης στις κτιριακές εγκαταστάσεις της Ελληνικής Αστυνομίας:

(α) Γενικές παρατηρήσεις

Η Ελληνική Αστυνομία έχει προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για τη βελτίωση και καλύτερη διαχείριση του επαναπατρισμού των παρανόμως διαβιούντων στη χώρα μας αλλοδαπών (*απέλαση - επιστροφή - επαναπροώθηση*). Παρ' όλα αυτά κάποια από τα χρόνια προβλήματα εξακολουθούν να υφίστανται.

Ειδικότερα:

- Αντιμετωπίστηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό οι δυσκολίες στον προσδιορισμό της πραγματικής υπηκοότητας των παρανόμων μεταναστών.

- Συνεχίστηκε και κατά το παρελθόν έτος (2012) η υλοποίηση του προγράμματος ΑΤΤΙCΑ που συνδιοργανώνουμε με τον Frontex για τον ταχύτερο επαναπατρισμό των παρανόμων μεταναστών που συλλαμβάνονται στη χώρα μας.

- Για μια ακόμη χρονιά, δεν υπήρξε ο επιθυμητός βαθμός συνεργασίας των χωρών προέλευσης των μη νομίμων μεταναστών στον προσδιορισμό της υπηκοότητάς τους, κωλυσιεργία στην έκδοση (έγκαιρα) ταξιδιωτικών εγγράφων και μη αναγνώριση των L.P. που εκδίδουμε για την απέλαση όσων δεν κατέχουν ταξιδιωτικά έγγραφα, σύμφωνα με τα κοινοτικά πρότυπα.

- Σημαντικό μπορεί να χαρακτηριστεί το έτος που παρήλθε, σε σχέση με τις πρωτοβουλίες που εκδηλώσαμε για την εκπαίδευση του προσωπικού.

Από το σύνολο των δράσεων συγκρατείται:

- Η αναμόρφωση του συστήματος περιοδικής εκπαίδευσης των αστυνομικών που υπηρετούν στις Υ.Ε.Δ. χώρας, στα Τ.Σ.Φ. και Τ.Δ.Λ. στις Διευθύνσεις

και Τμήματα Αλλοδαπών, καθώς και στις Υποδιευθύνσεις και Τμήματα Ασφάλειας.

- Η δημιουργία δεξαμενής εμπειρογνομόνων για την ταυτοποίηση της υπηκοότητας των παρανόμων μεταναστών.

- Η έναρξη της διαδικασίας δημιουργίας δεξαμενής εμπειρογνομόνων για τη λήψη συνεντεύξεων από τους παράνομους μετανάστες.

- Βελτιώθηκε η συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, για την αντιμετώπιση θεμάτων παροχής πρωτοβάθμιας φροντίδας στους συλλαμβανόμενους μετανάστες στον Έβρο (κυρίως), καθώς και τους φιλοξενούμενους αξιωματούχους από τα κ-μ της ΕΕ που συνέδραμαν τις δυνάμεις μας στην προρρηθείσα περιοχή, στο πλαίσιο της Κ.Ε «ΠΟΣΕΙΔΩΝ» Χερσαία 2012.

- Σε συνεργασία με το ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. διατέθηκαν πλήρως εξοπλισμένες κινητές μονάδες υγείας για την αντιμετώπιση των αυξημένων αναγκών παροχής ιατρικής, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης των υπό απέλαση, προσωρινά, κρατούμενων αλλοδαπών στα Κέντρα προ-αναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών, ιδιαίτερα από τον Αύγουστο παρελθόντος έτους (2012) όπου ο αριθμός των συλληφθέντων αλλοδαπών αυξήθηκε κατακόρυφα στο πλαίσιο της αστυνομικής επιχείρησης με την κωδική ονομασία “Ξένιος Ζεύς”.

(β) Προσαγωγές - μεταγωγές αλλοδαπών:

Σε ότι αφορά το πρόβλημα της παράνομης μετανάστευσης στη χώρα μας, το οποίο έχει ευρωπαϊκή διάσταση, γνωρίζεται ότι καταβάλλουμε προσπάθειες για τον εντοπισμό – έλεγχο των αλλοδαπών που δεν πληρούν - στερούνται των απαραίτητων ταξιδιωτικών εγγράφων και εφαρμογής σε βάρος τους της διαδικασίας απομάκρυνσης – απέλασης ως διοικητικό και δικαστικό μέτρο.

Προς το σκοπό αυτό, η ύπαρξη Αστυνομικών Υπηρεσιών με αποκλειστικό αντικείμενο τον έλεγχο της νομιμότητας της παραμονής των αλλοδαπών στο εσωτερικό της χώρας (*Τμήματα Δίωξης Λαθρομετανάστευσης Αλλοδαπών κ.λπ.*) επιτρέπει τη διενέργεια συστηματικών ελέγχων.

Παράλληλα, οι υφιστάμενες υπηρεσίες μας, στα πλαίσια της αποστολής τους και με στόχο την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας, συμμετέχουν σε μικτές ομάδες ελέγχου εγκληματικότητας, εφαρμόζοντας την κείμενη νομοθεσία.

Για όλους τους αλλοδαπούς που κρατούνται στις Υπηρεσίες μας προκειμένου να ολοκληρωθούν όλες οι απαιτούμενες διοικητικές διαδικασίες για τον επαναπατρισμό τους, εξαντλούνται τα προβλεπόμενα από την Ελληνική νομοθεσία χρονικά όρια κράτησης προς επίτευξη του εν λόγω σκοπού. Επιπρόσθετα, η Ελληνική Αστυνομία δια των υφιστάμενων Υπηρεσιών της

καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την επιτάχυνση των διαδικασιών ασύλου και της ενίσχυσης της πολιτικής αναγκαστικών και εθελοντικών επιστροφών υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους.

(γ) Υποδοχή:

Ειδικότερα, γνωρίζεται ότι, οι συλληφθέντες αλλοδαποί που εισέρχονται παράνομα στη χώρα μας, επαναπροωθούνται βάσει διμερών Συμφωνιών Αστυνομικής Συνεργασίας και Επανεισδοχής, στη χώρα καταγωγής τους, μέσω βορείων συνόρων της χώρας μας, κυρίως Αλβανοί, ενώ για τους συλληφθέντες στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα με τη Τουρκία, υποβάλλονται αιτήματα επανεισδοχής, προκειμένου να επιστρέψουν στην εν λόγω χώρα, στα πλαίσια του Πρωτοκόλλου Επανεισδοχής που έχει υπογραφεί για το σκοπό αυτό.

Επισημαίνεται ότι, κατά κανόνα και μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες απομάκρυνσής τους οι παράνομοι αλλοδαποί κρατούνται στα Κέντρα προ-αναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών, καθώς και σε αστυνομικά κρατητήρια (*ολιγοήμερη παραμονή*).

Σε ό,τι αφορά, στους **αλλοδαπούς που συλλαμβάνονται στα σύνορα της χώρας μας**, διευκρινίζεται ότι, αυτοί κρατούνται ώστε να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες υπηρεσιακές διαδικασίες (*ταυτοποίηση, καταγραφή, δακτυλοσκόπηση, φωτογράφιση*), εκδίδονται αποφάσεις απέλασης με κράτηση και η κράτησή τους συνεχίζεται έως ότου ολοκληρωθούν οι διοικητικές διαδικασίες επαναπατρισμού τους.

Σε περίπτωση όμως, που η απομάκρυνσή τους από τη χώρα δεν είναι εφικτή, λόγω αντιμετώπισης εξαιρετικών δυσκολιών, όπως η δυσχερής αναγνώριση - διαπίστωση της υπηκοότητάς τους, η απροθυμία συνεργασίας των εδώ Προξενικών Αρχών για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων, η εμπόλεμη κατάσταση που επικρατεί στις χώρες καταγωγής τους, κατ' εξαίρεση με αποφάσεις των κατά τόπους Γενικών Αστυνομικών Διευθυντών Περιφερειών Χώρας ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 78 του Ν 3386/2005 (*αναστολή των αποφάσεων απέλασης*), λόγω του ανέφικτου, συνεπεία της έλλειψης ταξιδιωτικών εγγράφων, έως ότου αυτή καταστεί εφικτή. Προς τούτο ενημερώνονται για τις υποχρεώσεις τους, προκειμένου να αναχωρήσουν εντός της ταχθείσας, προς οικειοθελή αναχώρηση, προθεσμίας από τη χώρα, για τη χώρα τους ή για χώρα της αρεσκείας τους.

Σε ό,τι αφορά, στους **αλλοδαπούς που συλλαμβάνονται στο εσωτερικό της χώρας**, διευκρινίζεται ότι, αυτοί κρατούνται ώστε να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες υπηρεσιακές διαδικασίες (*ταυτοποίηση, καταγραφή, δακτυλοσκόπηση, φωτογράφιση*), εκδίδονται αποφάσεις επιστροφής με κράτηση και η κράτησή τους συνεχίζεται έως ότου ολοκληρωθούν οι διοικητικές διαδικασίες επαναπατρισμού τους.

Σε περίπτωση όμως, που η απομάκρυνσή τους από τη χώρα δεν είναι εφικτή, για τους προαναφερόμενους λόγους αλλά και τυχόν αιτήσεων αυτών για ανανέωση αναβολής απομάκρυνσής τους εκδίδονται αποφάσεις επιστροφής χωρίς κράτηση. Σε αυτή την περίπτωση, γίνεται ειδική μνεία ότι οι αλλοδαποί ενημερώθηκαν στη γλώσσα τους ή τη γλώσσα που κατανοούν, ότι τους παρέχεται η δυνατότητα εντός της ταχθείσας, προς οικειοθελή αναχώρηση, προθεσμίας (*χορηγείται αυτοδικαίως*), η οποία κυμαίνεται μεταξύ (7) και (30) ημερών, προκειμένου να αναχωρήσουν μόνοι τους από τη χώρα, για τη χώρα τους ή για χώρα της αρεσκείας τους.

Σε περίπτωση που έχουν εκδοθεί αποφάσεις επιστροφής με κράτηση (*ανώτατο όριο κράτησης 6 + 6 μήνες*) και η επιστροφή καθίσταται ανέφικτη, οι προαναφερόμενες αποφάσεις αναστέλλονται και εκδίδονται σχετικές αποφάσεις αναβολής απομάκρυνσης διάρκειας έξι (6) μηνών.

Εκτός των αλλοδαπών που παραδίδονται στις Αρχές της γειτονικής χώρας (Τουρκία) βάσει του υφιστάμενου Πρωτοκόλλου Επανεισδοχής, οι υπόλοιποι αλλοδαποί, για τους οποίους είναι εφικτός ο επαναπατρισμός τους, προωθούνται στη Δ-νση Αλλοδαπών Αττικής, προκειμένου να ολοκληρωθούν οι σχετικές διαδικασίες απομάκρυνσής τους.

Διευκρινίζεται ότι οι αλλοδαποί που διαμένουν στα Κέντρα προ-αναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών και τα αστυνομικά κρατητήρια, είναι κρατούμενοι με διαταγή της Αρχής, καθότι έχουν εκδοθεί σε βάρος τους αποφάσεις απέλασης / επιστροφής.

Επίσης, κατάγονται από χώρες που είναι εφικτός ο επαναπατρισμός τους και οι ευρισκόμενες στην Ελλάδα Πρεσβείες τους συνεργάζονται για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων. Πρόκειται για αλλοδαπούς που έχουν εισέλθει και διαμένουν παράνομα στη χώρα, που είναι πλήρως ταυτοποιημένοι και όχι για ποινικούς ή παραβατικούς αλλοδαπούς οι οποίοι κρατούνται στα σωφρονιστικά καταστήματα.

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ. 6 του ΠΔ 141/1991, τα αστυνομικά κρατητήρια είναι χώροι βραχείας κράτησης στα οποία δεν επιτρέπεται η κράτηση υποδίκων ή καταδίκων που προορίζονται για σωφρονιστικό κατάρστημα, με εξαίρεση τον απολύτως αναγκαίο πριν τη μεταγωγή τους χρόνο και εφόσον δεν είναι δυνατή η απευθείας παράδοσή τους σε αυτό. Ωστόσο, αρκετές περιφερειακές Υπηρεσίες του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας αντιμετωπίζουν προβλήματα με την επί μακρό χρονικό διάστημα κράτησης αυτών στα αστυνομικά κρατητήρια, λόγω άρνησης παραλαβής τους από τις Δικαστικές Φυλακές, οι οποίες επικαλούνται πληρότητα των χώρων τους.

Στο ως άνω πλαίσιο αυτό, έχει εκδοθεί η Κανονιστική Διαταγή 18/2006 «Μεταγωγές Κρατουμένων», η

οποία ισχύει από 01-01-2007, που έχει ως στόχο την εξάλειψη των προβλημάτων και τον εκσυγχρονισμό των μεταγωγών των κρατουμένων. Σε επί μέρους διατάξεις αυτής (άρθρο 30), αναφέρεται η υποχρέωση των συνοδών Αστυνομικών για την απόλυτη προστασία της προσωπικότητας των κρατουμένων και στην τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου κατά τις υπηρεσιακές τους ενέργειες. Ακόμη, αναφέρεται στην απαγόρευση της δυσμενούς και διακριτικής μεταχείρισης των κρατουμένων και ιδίως εκείνης που βασίζεται στη φυλή, το χρώμα, το φύλο, την καταγωγή, το θρήσκευμα, την περιουσία και τις ιδεολογικές πεποιθήσεις.

Επίσης, έχουν εκδοθεί, κατ' επανάληψη, είτε γενικές είτε ειδικότερες, κατά περίπτωση, διατάξεις, προς όλες τις περιφερειακές Υπηρεσίες για την απόλυτη τήρηση των υποχρεώσεών τους, όπως αυτές προκύπτουν από το Σύνταγμα, τους νόμους και τις διεθνείς συνθήκες και οι οποίες αποσκοπούν στην άμεση και συνεχή ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και δραστηριοποίηση στο μέγιστο βαθμό κάθε εμπλεκόμενου αστυνομικού, προκειμένου οι συνθήκες κράτησης των πάσης φύσεως κρατουμένων στα αστυνομικά κρατητήρια να είναι οι πλέον κατάλληλες, από πλευράς τήρησης των κανόνων ασφάλειας και υγιεινής.

Ευάλωτες ομάδες

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη διασφάλιση από το αστυνομικό προσωπικό - κατάλληλων συνθηκών κράτησης των συλληφθέντων: ο Κώδικας Δεοντολογίας στο άρθρο 3 περ. ζ' ορίζει ρητά ότι πρέπει να διασφαλίζονται συνθήκες κράτησης «*που εγγυώνται την ασφάλεια, την υγεία και την προστασία της προσωπικότητας του κρατουμένου*» και να λαμβάνεται μέριμνα «*για την κατά το δυνατόν αποφυγή του συγκρωτισμού των λοιπών κρατουμένων με τους ποινικούς, των ανδρών με τις γυναίκες των ανηλίκων με τους ενήλικες*», ενώ κάνει λόγο για ειδική πρόνοια υπέρ των ευάλωτων ατόμων.

Ειδικότερα, το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας παρακολουθεί με προσοχή το σοβαρό θέμα της μεταχείρισης των ευάλωτων ομάδων (*π.χ. γυναίκες, μονογονεϊκές οικογένειες, ηλικιωμένοι*) και ιδιαιτέρως των ανηλίκων προσφύγων (*εφαρμόζοντας τις διατάξεις του Ν 3907/2011 με τον οποίο προσαρμόστηκε η ελληνική νομοθεσία προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ*), το οποίο αποτελεί για τις Υπηρεσίες μας αντικείμενο ιδιαίτερης μέριμνας και, στα πλαίσια του κοινωνικού ρόλου και της αποστολής που επιτελούν, αντιμετωπίζεται με ευαισθησία και προσοχή, ώστε να παρέχεται ο απαιτούμενος βαθμός προστασίας.

Αρχικά ο πρώτος διαχωρισμός γίνεται από αστυνομικό κλιμάκιο. Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στην εκπαίδευση των αστυνομικών αναφορικά με τα αν-

θρώπινα δικαιώματα και τις ευάλωτες ομάδες. Για το σκοπό αυτό διενεργούνται ετησίως εκπαιδευτικά σεμινάρια / συγχρηματοδοτούμενα από το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων και Επιστροφών.

Στη συνέχεια εξετάζονται από κλιμάκια του Υπουργείου Υγείας και από επιστημονικό προσωπικό (*ψυχολόγους -κοινωνικούς λειτουργούς*) που έχουν προσληφθεί από την Ελληνική Αστυνομία (*δράσεις του Ταμείου Επιστροφών – Α', Β' και Γ' Φάση*), προκειμένου καλυφθούν οι τεράστιες ανάγκες που προκύπτουν σε καθημερινή βάση.

Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι επιχειρησιακός στόχος μας είναι η ολοκλήρωση των σχετικών διοικητικών διαδικασιών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, σε σύντομο χρονικό διάστημα και η επickέντρωση των προσπαθειών μας σε περιπτώσεις αλλοδαπών που δύναται να επαναπατρισθούν.

Ο αριθμός των αλλοδαπών που δεν επιστρέφονται στις χώρες καταγωγής τους (*μέσω της διαδικασίας της απέλασης / επιστροφής & της επαναπροώθησης*), λόγω αντιμετώπισης εξαιρετικών δυσκολιών που απαντώνται κατά τις προσπάθειες που καταβάλλουμε για την απομάκρυνσή τους (*όπως η δυσχερής αναγνώριση - διαπίστωση της υπηκοότητάς τους, η απροθυμία συνεργασίας των εδώ Προξενικών Αρχών για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων, η εμπόλεμη κατάσταση που επικρατεί στις χώρες καταγωγής τους*), έχει ως αποτέλεσμα αυτοί να τα οποία τους επιδίδονται με αποδεικτικό ενημερώνοντάς τους για τα ανωτέρω δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Παραταύτα, αυτοί δεν εγκαταλείπουν τη χώρα μας και εγκλωβίζονται σε αυτή, με απώτερη συνέπεια την συνέχιση της διαμονής τους στην χώρα, αναζητώντας τρόπους φυγής προς την Κεντρική Ευρώπη.

(δ) Δικαιώματα των υπό κράτηση αλλοδαπών:

Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, ήδη στις αρχές του 2011, προώθησε προς ψήφιση νόμο με τον οποίο επανασχεδιάζεται πλήρως η υποδοχή και η κράτηση των παράνομα εισελθόντων και διαμενόντων μεταναστών.

Η κράτηση λαμβάνει χώρα κατά κανόνα σε ειδικές εγκαταστάσεις και σε κάθε περίπτωση χωριστά από κρατούμενους του Κοινού Ποινικού Δικαίου.

Οι σχετικές και αρμόδιες Εθνικές, Διεθνείς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) και Όργανα μπορούν να επισκέπτονται τις εγκαταστάσεις όπου κρατούνται οι υπό απομάκρυνση αλλοδαποί. Σημειώνεται ότι οι επισκέψεις αυτές υπόκεινται σε αδειοδότηση από την αρμόδια για τη φύλαξη Αστυνομική Αρχή.

Οι υπό κράτηση αλλοδαποί λαμβάνουν συστηματικά πληροφορίες για τον κανονισμό που εφαρμόζεται στην εγκατάσταση κράτησης, καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και το δικαίωμά τους να έρχονται σε επαφή με τις προαναφερόμενες οργανώσεις. Για τον λόγο αυτό σε κάθε χώρο κράτησης αναρτούνται σε εμφανή σημείο σχετικά έντυπα.

Όσον αφορά το **χρονικό διάστημα της κράτησης** των παρανόμως εισερχομένων και διαβιούντων στη χώρα μας αλλοδαπών γνωρίζεται ότι καθορίζεται σύμφωνα με το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο το οποίο είναι πλήρως εναρμονισμένο με την κοινοτική νομοθεσία (Νόμοι 3907/2011 και 3386/2005).

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 30 του Νόμου 3907/2011 (*παράγραφοι 5 και 6*), με τον οποίο ενσωματώθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη η Οδηγία 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη - μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, «το ανώτατο όριο κράτησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το εξάμηνο, το οποίο μπορεί να παραταθεί για περιορισμένο μόνο χρόνο, που δεν υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες παρά τις εύλογες προσπάθειες των αρμοδίων Υπηρεσιών η διαδικασία απομάκρυνσης είναι πιθανόν να διαρκέσει περισσότερο επειδή: (α) ο υπήκοος της τρίτης χώρας αρνείται να συνεργασθεί ή (β) καθυστερεί η λήψη των αναγκαίων εγγράφων από τρίτες χώρες».

Επισημαίνεται δε, ότι σε καμία περίπτωση δεν κρατούνται αλλοδαποί αυθαίρετα, ήτοι πέραν των χρονικών ορίων που καθορίζονται από την κείμενη νομοθεσία.

Σε κάθε περίπτωση η συνδρομή των προϋποθέσεων της κράτησης **επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως ανά τρίμηνο** από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση κράτησης ή την Υπηρεσία περαιτέρω διαχείρισης του υπηκόου τρίτης χώρας και για την επιβολή ή τη συνέχιση του μέτρου, με αιτιολογημένη απόφαση παρατείνεται η κράτηση ώστε να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες εφοδιασμού των αλλοδαπών με ταξιδιωτικά έγγραφα, αφού πρωτίστως ληφθεί υπόψη η διαθεσιμότητα κατάλληλων χώρων κράτησης και η δυνατότητα εξασφάλισης αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης για τους κρατούμενους.

Σε περίπτωση παράτασης της διάρκειας της κράτησης συντάσσεται νέα απόφαση η οποία διαβιβάζεται στον Πρόεδρο ή τον υπ' αυτού οριζόμενο Πρωτοδική του Διοικητικού Πρωτοδικείου, (*αφού προηγουμένως οι Υπηρεσίες κράτησης έρχονται σε επαφή μαζί του για τη ρύθμιση των διαδικασιών αποστολής κ.λπ.*) ο οποίος κρίνει για τη νομιμότητα της παράτασης της κράτησης και εκδίδει πάραυτα σχετική απόφαση (κατ' εφαρμογή άρθρου 30, παρ. 3, του Ν 3907/2011).

Όταν καθίσταται πρόδηλο ότι δεν υφίσταται πλέον λογικά προοπτική απομάκρυνσης για νο-

μικούς ή άλλους λόγους ή όταν παύουν να ισχύουν οι όροι της παραγράφου 1 του άρθρου 30 (κίνδυνος διαφυγής κ.λπ.) η κράτηση αίρεται και ο κρατούμενος τρίτης χώρας απολύεται αμέσως.

Σημειώνεται ότι οι διαδικασίες της απομάκρυνσης υπόκεινται σε σύστημα εξωτερικού ελέγχου που λειτουργεί με μέριμνα της Ανεξάρτητης Αρχής «**Συνήγορος του Πολίτη**», η οποία συνεργάζεται για τον σκοπό αυτό με Διεθνείς Οργανισμούς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.). Ήδη προς τούτο, διοργανώθηκε από τον «Συνήγορο Του Πολίτη» ημερίδα στην οποία προσκλήθηκαν εκπρόσωποι κ-μ της Ε.Ε. προκειμένου να επιλεγεί το μοντέλο ελέγχου που θα εφαρμοσθεί στη χώρα μας.

Σε ό,τι αφορά στην **κράτηση των αιτούντων άσυλο**, σημειώνεται ότι βάσει της εθνικής μας νομοθεσίας (ΠΔ 114/2010, Ν 3907/2011, Ν 4075/2012, ΠΔ 116/2012) αυτή επιτρέπεται κατ' εξαίρεση και μόνο στην περίπτωση που στο πρόσωπο του αιτούντος συντρέχει ένας από τους κατωτέρω λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας:

- Δεν φέρει ή έχει καταστρέψει τα ταξιδιωτικά του έγγραφα και είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί η ταυτότητά του, οι συνθήκες εισόδου και τα πραγματικά στοιχεία προέλευσής του, ιδίως στις περιπτώσεις μαζικών αφίξεων παρανόμως εισερχομένων αλλοδαπών.
- Συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη, για λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας που αναλύονται ειδικώς στην απόφαση κράτησης.
- Κρίνεται αναγκαία η κράτηση για την ταχεία και αποτελεσματική εξέταση του αιτήματος.
- Συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, επειδή πάσχει από λοιμώδες νόσημα ή ανήκει σε ομάδες ευάλωτες σε λοιμώδεις ασθένειες, ιδίως λόγω της χώρας προέλευσης ή της χρήσης ενδοφλέβιων μη σύννομων ουσιών ή επειδή είναι εκδιδόμενο πρόσωπο, κατά την έννοια των διατάξεων του Ν 2734/1999 (Α' 161) ή λόγω του ότι διαμένει υπό συνθήκες που δεν πληρούν τους στοιχειώδεις κανόνες υγιεινής, όπως τα θέματα αυτά καθορίζονται από τις ισχύουσες Υγειονομικές Διατάξεις.

Περαιτέρω, διευκρινίζεται ότι η απόφαση κράτησης που εκδίδεται για κάθε αιτούντα άσυλο είναι πλήρως αιτιολογημένη, όπως άλλωστε προβλέπεται από το εσωτερικό και το ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο. Σημειώνεται δε, ότι οι αιτούντες άσυλο που κρατούνται στα πλαίσια της παροχής έννομης δικαστικής προστασίας δύνανται να προσφύγουν στα αρμόδια δικαστήρια για την ακύρωση της σχετικής πράξης.

Επισημαίνεται ότι η ανωτέρω πρόβλεψη συνάδει απολύτως με την κοινοτική νομοθεσία και νομολογία των Εθνικών και Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων.

(ε) Συνθήκες υποδοχής και εγγυήσεις (Ν 3907/2011):

Η παρουσία **δικηγόρου** είναι θεσμοθετημένη σε κάθε στάδιο της ποινικής και διοικητικής διαδικασίας, βάσει των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας.

Καθορισμένοι εκπρόσωποι του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) έχουν καθημερινή πρόσβαση σε όλους τους χώρους κράτησης και επικοινωνία με τους λαθρομετανάστες, για την παροχή νομικής βοήθειας, προκειμένου να εξασφαλισθεί η πρόσβαση των κρατουμένων στη διαδικασία ασύλου και να μπορέσουν να εκπροσωπηθούν κατά τη διάρκεια της εξέτασης του αιτήματός τους.

Σημειώνεται πως το ίδιο συμβαίνει και με εκπροσώπους άλλων φορέων που ασχολούνται με το θέμα της μετανάστευσης, όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ και άλλες ΜΚΟ. Σε όλους τους συλληφθέντες επιδίδονται πληροφοριακά δελτία, μέσω του οποίου ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους, τόσο για την κράτηση όσο και τη διαδικασία ασύλου. Ειδικότερα, προς τούτο επιδίδονται:

- «Πληροφοριακό Δελτίο για τα δικαιώματα των κρατουμένων» (σχετική η 4803/22/14-α1 από 03-11-1995 εγκύκλιος διαταγή), ως «δικαίωμα» αυτών, η υποβολή έγγραφης καταγγελίας για τυχόν κακές συνθήκες κράτησης, κακοποίηση, κακομεταχείριση ή άλλες προσβολές των δικαιωμάτων τους, σύμφωνα με Υπόδειγμα που καθιερώθηκε ειδικά προς τούτο. Τα υποδείγματα αυτά μεταφράστηκαν σε δέκα-έξι (16) γλώσσες και απεστάλησαν σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας (υπ' αριθ. 7100/24/3-ε' από 12-10-2010 εγκύκλιο διαταγή κ. Αρχηγού).

- «Πληροφοριακό δελτίο» για τα δικαιώματα των συλλαμβανομένων και των υπό απέλαση κρατουμένων αλλοδαπών, σε δέκα-τέσσερις (14) γλώσσες [Υπόδειγμα ΚΑ 141 (1)].

- Σημειώνεται ότι το «Πληροφοριακό δελτίο» για τα δικαιώματα των συλλαμβανομένων και των υπό επιστροφή κρατουμένων αλλοδαπών, (Ν 3907/2011), [Υπόδειγμα ΚΑ 141 (2)] βρίσκεται στο τελικό στάδιο ολοκλήρωσης των σχετικών διαδικασιών μεταφράσεων, ώστε να διατίθεται σε δέκα-έξι (16) γλώσσες.

Στην παρούσα χρονική περίοδο, μέχρις ολοκλήρωθούν οι διαδικασίες μετάφρασης του σχετικού εντύπου, η ενημέρωση των κρατουμένων αλλοδαπών πραγματοποιείται από τις αρμόδιες για την έκδοση αποφάσεων επιστροφής υπηρεσίες που εξασφαλίζουν κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου, τη γραπτή ή προφορική μετάφραση των βασικών σημείων αποφάσεων επιστροφής, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τα διαθέσιμα ένδικα μέσα, σε γλώσσα που κατανοεί ή θεωρείται ευλόγως ότι κατανοεί ο υπήκοος τρίτης χώρας (άρθρο 27, παρ. 2).

- Εκτυπώθηκε ενημερωτικό φυλλάδιο για αιτούντες άσυλο υπό τον τίτλο «Βασικές Πληροφορίες για τους αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα» σε δέκα-πέντε (15) γλώσσες (μαζί με την Ελληνική), σε συνεργασία με την ΥΑ / ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και τη ΜΚΟ "ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ". Το εν λόγω φυλλάδιο απεστάλη στις αρμόδιες αστυνομικές Υπηρεσίες σε ηλεκτρονική μορφή, προκειμένου διανέμεται σε κρατούμενους μη νόμιμα εισερχόμενους αλλοδαπούς (π.χ. στα Κέντρα Κράτησης) και σε αιτούντες άσυλο.

Η παρουσία **διερμηνέα** είναι και αυτή θεσμοθετημένη και γίνονται προσπάθειες να καλύπτονται οι ανάγκες διερμηνείας σε όλες τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες, με διορισμένους διερμηνείς από το ελληνικό Κράτος και διερμηνείς ΜΚΟ.

Στα ετήσια προγράμματα 2009-2010-2011-2012 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής υλοποιήθηκαν, υλοποιούνται και θα υλοποιηθούν δράσεις που αφορούν την απασχόληση διερμηνέων για την πληροφόρηση των κρατουμένων σε μια γλώσσα που κατανοούν.

Με **απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης Προστασίας του Πολίτη**, προσλήφθηκαν εβδομήντα (73) Διερμηνείς - Μεταφραστές, εκατό (100) Ψυχολόγοι και εξήντα (60) Κοινωνικοί Λειτουργοί (Γ' ΦΑΣΗ), με σύμβαση μίσθωσης έργου διάρκειας έως 30.6.2013 για την υποστήριξη των κρατουμένων λαθρομεταναστών, οι οποίοι κατανεμήθηκαν ανάλογα με τις υπάρχουσες ανάγκες των Υπηρεσιών μας.

(στ) Δημιουργία νέων χώρων κλειστής φιλοξενίας. Εξασφάλιση των απαραίτητων κανόνων υγιεινής και ασφαλούς διαμονής στα Κέντρα προ-αναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών (N 3907/2011 και N 3386/2005):

Προς αντιμετώπιση των προβλημάτων που εγείρονται από την κράτηση των παρανόμων μεταναστών, γνωρίζεται ότι, το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, αλλά και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην εξασφάλιση των απαραίτητων κανόνων υγιεινής και ασφαλούς διαμονής όλων των κρατουμένων στα Κέντρα προ-αναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών και τα αστυνομικά κρατητήρια (ολιγοήμερη παραμονή), καθώς και στην τήρηση αυτών στις αστυνομικές Υπηρεσίες, οι οποίες σε καθημερινή βάση, διαχειρίζονται μεγάλο αριθμό κρατουμένων, είτε κατά τη φρουρήση κρατητηρίων, είτε κατά τις μεταγωγές αυτών από και προς τα δικαστήρια, καταστήματα κράτησης κ.λπ. (N 3907/2011 και 3386/2005). Επιπροσθέτως, έχουν εκδοθεί διαταγές προς όλες τις περιφερειακές αστυνομικές Υπηρεσίες, με οδηγίες -εντολές για την απόλυτη τήρηση των υποχρεώσεων τους, όπως αυτές απορρέουν από τις ισχύουσες διατάξεις και διεθνείς συνθήκες.

Με τη δημιουργία των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) και των Κέντρων προ-αναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών (N 3907/2011) θα επιλυθεί το μείζον πρόβλημα για τη χώρα μας, που είναι η δημιουργία νέων πρότυπων ως προς τις συνθήκες κράτησης Κέντρων, ικανών να αυξήσουν σημαντικά τη χωρητικότητα σε θέσεις αλλοδαπών, για τους οποίους εκκρεμεί έκδοση διοικητικής ή δικαστικής επιστροφής και να διασφαλίσουν το απαραίτητο επίπεδο συνθηκών στους εκεί φιλοξενούμενους και κρατούμενους.

Θεωρούμε ότι, η αποτελεσματική λειτουργία αυτής της Νέας Υπηρεσίας και των διαδικασιών πρώτης υποδοχής, είναι η βασική προϋπόθεση για την εμπέδωση κλίματος ασφάλειας στην ελληνική κοινωνία και ένα ουσιαστικό βήμα για την αντιμετώπιση των παράνομων μεταναστευτικών ροών προς τη χώρα μας.

Αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με τις ελλείψεις χώρων κράτησης στις κτιριακές εγκαταστάσεις της Ελληνικής Αστυνομίας:

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας έχει ήδη προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με τις ελλείψεις χώρων κράτησης στις κτιριακές εγκαταστάσεις της Ελληνικής Αστυνομίας.

Επισημαίνεται δε ότι, τα κρατητήρια των περιφερειακών Υπηρεσιών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας πληρούν, σε γενικές γραμμές, τους όρους και προϋποθέσεις από πλευράς υγιεινής και ασφάλειας. Σημειώνεται δε ότι, τα τυχόν εμφανιζόμενα προβλήματα οφείλονται, κυρίως, στην ακαταλληλότητα των κτιρίων (*παλαιά, μισθωμένα με προβλήματα στην αποχέτευση με έλλειψη φυσικού φωτισμού και αερισμού*), καθώς και στην ανεπάρκεια των υπαρχόντων χώρων κράτησης. Περαιτέρω, καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες, για τη βελτίωση των χώρων κράτησης και την άμεση αποκατάσταση ζημιών - βλαβών (*τακτικός ελαιοχρωματισμός, αντικατάσταση του χρησιμοποιούμενου εξοπλισμού*), για την διατήρηση υψηλού επιπέδου υγιεινής (*σχολαστική καθαριότητα - απολύμανση και επαρκής αερισμός των χώρων, ατομική υγιεινή-καθαριότητα των κρατουμένων και προαυλισμός τους σε φυλασσόμενους χώρους και τακτική παροχή σίτισης*), την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στους κρατούμενους και τον τακτικό υγειονομικό έλεγχο των χώρων κράτησης από την αρμόδια υγειονομική Υπηρεσία της περιφερειακής ενότητας. Η τήρηση όλων των κανόνων και όρων ασφαλείας των κρατητηρίων, αλλά και η κατασκευή τους σύμφωνα με τις προδιαγραφές είναι απαραίτητη, ώστε να μηδενιστεί το ενδεχόμενο αποδράσεων, αυτοτραυματισμών κ.λπ. και να εξασφαλίζεται η προστασία του προσωπικού των Υπηρεσιών του Αρχηγείου της Ελληνικής

Αστυνομίας, που είναι επιφορτισμένο με τη φρούρηση των κρατουμένων

Στα πλαίσια της συνεχιζόμενης προσπάθειας, για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τη βελτίωση των κτιριακών υποδομών και τη διασφάλιση της υγιεινής διαμονής και προστασίας των κρατουμένων, έχει καταρτιστεί **Τεχνική Περιγραφή των χώρων κράτησης**, βάσει της οποίας κατασκευάζονται-ανακατασκευάζονται οι χώροι κράτησης των αστυνομικών Υπηρεσιών και αφού ελήφθησαν υπόψη, μεταξύ των άλλων και οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Πρόληψης Βασανιστηρίων. Στο πλαίσιο αυτό, υλοποιούνται έργα είτε μέσω Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ.), είτε μέσω Συμπράξεων Δημοσίου - Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.), που αφορούν ανεγέρσεις νέων σύγχρονων κτιρίων που διαθέτουν τους, πλέον, κατάλληλους χώρους κράτησης ώστε να καλύπτονται, πλήρως, τόσο οι εργασιακές ανάγκες του προσωπικού, όσο και οι ανάγκες προσερχόμενων πολιτών, ενώ παρέχουν ανθρώπινες συνθήκες κράτησης στους κρατούμενους στις Υπηρεσίες αυτές.

Το παρελθόν έτος (2012) αντιμετωπίστηκαν τα άμεσα προβλήματα τεχνικής φύσεως που σχετιζόνταν με τις υπάρχουσες κτιριακές εγκαταστάσεις της Ελληνικής Αστυνομίας, στους πρώην Ειδικούς Χώρους Παραμονής Αλλοδαπών (Ε.Χ.Π.Α.) Φυλακίου Ορεστιάδας, Βέννας Ροδόπης, Σάμου και Χίου, καθώς και στα υφιστάμενα Τμήματα Συνοριακής Φύλαξης (Τ.Σ.Φ.) της περιοχής του Έβρου. Επίσης, έχουν δρομολογηθεί επιπρόσθετες βελτιώσεις τεχνικής φύσεως στις προαναφερόμενες εγκαταστάσεις, αλλά και έχουν αναληφθεί συγκεκριμένες δράσεις που έχουν σχεδιαστεί προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι μεταναστευτικές ροές των παρανόμων μεταναστών στην εν λόγω περιοχή και να βελτιωθούν έτι περαιτέρω οι συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων αλλοδαπών. Σε όλες τις νέες μισθώσεις που συνάπτονται, τίθεται πλέον ως όρος η κατασκευή κατάλληλων χώρων κράτησης.

Ειδικότερα:

- ΑΝΕΓΕΡΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ Α.Τ. & Τ.Σ.Φ

• **Ασυν. Τμήματος - Τ.Σ.Φ. Φερρών** (87 κλίνες).

Προϋπολογισμός (2.500.000,00) € [συμβάσεως (1.700.000,00) €] ολοκληρώθηκε το μήνα Ιούνιο 2012.

• **Ασυν. Τμήματος - Τμήμ. Ασφαλείας και Τ.Σ.Φ. Διδυμοτείχου** (30 κλινών).

Προϋπολογισμός (2.500.000,00) €. Εκτιμώμενος χρόνος ολοκλήρωσης του έργου 30-06-2014.

- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΩΝ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ Α.Τ & Τ.Σ.Φ

• Χώροι κράτησης των **Α.Τ. και Τ.Σ.Φ. Σουφλίου** (32 κλίνες), **Κυπρίνου** (Φυλάκιο Έβρου) (378 κλίνες) και **Τυχερού** (76 κλίνες) αντίστοιχα,

(844.538,00) € κόστος επισκευής - ανακαίνισης - αναμόρφωσης ολοκληρώθηκαν το μήνα Μάιο 2012.

• **Τ.Σ.Φ. Μεταξάδων** (20 κλίνες) και **Κ.Σ.Φ. Νέας Βύσσας** (25 κλίνες), (64.000,00) € ανακαινίστηκαν και αναμορφώθηκαν οι χώροι κράτησης.

• **Οι χώροι κράτησης των κεντρικών Αστυνομικών Τμημάτων της Δ-νσης Αστυνομίας Αθηνών ανακαινίστηκαν στο σύνολο τους και συντηρούνται κατά τακτά διαστήματα.**

• Για την βελτίωση των χώρων κράτησης της **Δ-νσης Αλλοδαπών Αττικής** πραγματοποιήθηκε διαγωνισμός ύψους (580.403,00) € προκειμένου πραγματοποιηθούν εργασίες ανακαίνισης wc, εγκατάστασης συστήματος κλιματισμού - εξαερισμού, υδροχρωματισμοί, επισκευής αποχετευτικού δικτύου, ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες, επισκευής συστήματος πυρανίχνευσης κ.λπ., με χρόνο υλοποίησης του έργου εντός τριών (3) μηνών από την υπογραφή της σύμβασης.

- ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ - ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΩΤΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Πρώην Ειδικό Χώρο Παραμονής Αλλοδαπών (Ε.Χ.Π.Α.) Χίου (120 κλίνες) και **Σάμου** (285 κλίνες) (135.192,00) €. Ολοκληρώθηκαν οι συμβατικές εργασίες επισκευής συντήρησης.

- ΚΕΝΤΡΑ ΚΛΕΙΣΤΗΣ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

• **ΚΕ.Π.Υ. Φυλάκιο Έβρου** (240 κλίνες, αναμένεται να ολοκληρωθεί 2/2013).

• **Στρατόπεδο Κορίνθου** (811 κλίνες, δρομολογείται η επαύξηση σε 2.000 κλίνες).

• **Στρατόπεδο Παρανεστίου** Δράμας (550 κλίνες, δρομολογείται η επαύξηση σε 1.500 κλίνες τουλάχιστον).

• **Αμυδαλέζα Αττικής** (1.600 κλίνες, αναμένεται η επαύξηση σε 2.000 κλίνες).

• Παράλληλα βρίσκονται σε εξέλιξη οι διαδικασίες για την ίδρυση και λειτουργία και άλλων Κέντρων Φιλοξενίας και σε άλλες περιοχές της χώρας, όπως στο Στρατόπεδο **Φυλλιρίδη στην Κερωτή Έβρου**, ενώ δρομολογούνται οι διαδικασίες για τη δημιουργία Κέντρων προ-αναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών **σε πρώην στρατόπεδα στην Δυτική Μακεδονία και το Βόρειο Αιγαίο.**

- Πέραν των ανωτέρω για το μόνιμο έλεγχο των χώρων κράτησης συγκροτήθηκε Επιτροπή με Διαταγή του κ. Προϊσταμένου Επιτελείου/Α.Ε.Α. το μήνα Οκτώβριο του έτους 2010 προκειμένου επιθεωρεί τους προαναφερόμενους χώρους αναφορικά με την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων από πλευράς υγιεινής και ασφάλειας των κρατουμένων και στην περίπτωση που διαπιστώνεται παρέκκλιση από τα ισχύοντα να παραθέτει ανάλογες προτάσεις για τις αναγκαίες παρεμ-

βάσεις - βελτιώσεις των χώρων κράτησης.

Ειδικότερα, κατά το έτος 2012, η εν λόγω Επιτροπή, συγκροτούμενη από Αξιωματικούς των Διευθύνσεων Γενικής Αστυνομίας, Υγειονομικού και Τεχνικών/Α.Ε.Α., πραγματοποίησε δέκα (10) επισκέψεις σε Αστυνομικά Τμήματα της Διεύθυνσης Αστυνομίας Αθηνών, με σκοπό τη διαπίστωση της τήρησης ή μη των όρων και προϋποθέσεων των κανόνων υγιεινούς και ασφαλούς διαβίωσης των κρατουμένων στα κρατητήρια αυτών, καθώς και της προστασίας των δικαιωμάτων τους. Οι σχετικές εκθέσεις της εν λόγω Επιτροπής με τις παρατηρήσεις - προτάσεις της, οι οποίες κυρίως αφορούσαν σε ζητήματα υγιεινής και ασφάλειας, αποστάλθηκαν στις καθ' ύλη αρμόδιες Υπηρεσίες προς υλοποίηση αυτών. Ήδη το μεγαλύτερο μέρος αυτών έχουν υλοποιηθεί. Οι ως άνω επισκέψεις θα συνεχιστούν και κατά το τρέχον έτος.

Στόχος όλων των προαναφερομένων είναι η διασφάλιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στα πλαίσια της αξιοπρέπειας, του σεβασμού των ιδιαιτεροτήτων, η μη περιθωριοποίηση και ο χωρισμός των ανθρώπων σε κατηγορίες.

6. Η χώρα μας παραμένει σταθερή στην υλοποίηση των μέτρων που έχει εξαγγείλει, τα οποία έχουν εγκριθεί από την Ε.Ε. και ανάγονται στην ίδρυση νέας υπηρεσίας ασύλου, στην εγκαθίδρυση Κέντρων Πρώτης Υποδοχής, στην ενίσχυση της πολιτικής αναγκαστικών και εθελοντικών επιστροφών, στην εφαρμογή ενός ορθολογικού συστήματος διεθνούς προστασίας. Πρωτίστως δε, και κατά προτεραιότητα, στην διασφάλιση συνθηκών υποδοχής και παραμονής, με σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Επισημαίνεται ότι ο εξορθολογισμός και η αναβάθμιση του συστήματος Πρώτης Υποδοχής, σε συνδυασμό με την πολιτική ασύλου, την ενθάρρυνση της εθελούσιας επιστροφής και τις επιχειρησιακές δράσεις των Υπηρεσιών μας, όπως η επιχείρηση «Ξένιος Ζευς», συγκροτούν ένα σύγχρονο συνεκτικό σύστημα πρωτοβουλιών και δράσεων, που συμβάλλει σημαντικά στην άμβλυνση της κατάστασης αυτής και τη σταδιακή εξομάλυνση της, με στόχο την ουσιαστική διαχείριση και την αποτελεσματική και οριστική αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος.

Αποδεικνύεται ότι η Ελλάδα μπορεί να διαχειριστεί αποτελεσματικά τα μεταναστευτικά ρεύματα, ενισχύει την διαπραγματευτική θέση της χώρας και μας απαλλάσσει από τις συνεχείς διεθνείς επικρίσεις και βαριές κατηγορίες.

Θέματα Ρατσισμού – Ξενοφοβίας

Εισαγωγή

Το ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών και της εν γένει συμπεριφοράς των αστυνομικών προς τους πολίτες είναι πρωταρχικής σημασίας για το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η ρατσιστική βία αποτελεί ιδιαίτερη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και η Ελληνική Αστυνομία προσπαθεί να χρησιμοποιεί κάθε διαθέσιμο έννομο μέσο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.

Στο πλαίσιο των προληπτικών της δράσεων, μεριμνά για την εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης και την εμπέδωση του αισθήματος ασφάλειας όλων όσων ζουν και εργάζονται στην ελληνική επικράτεια και ειδικότερα όσων ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο της κατασταλτικής του δράσης, το προσωπικό των Αστυνομικών Υπηρεσιών είναι υποχρεωμένο να σέβεται τη διαφορετικότητα των αντιλήψεων, τον τρόπο ζωής και τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες όλων των ανθρώπων ανεξαιρέτως, διασφαλίζοντας την αντικειμενικότητα και την αρχή της ίσης μεταχείρισης απέναντι σε όλους.

Οι προσαγωγές ατόμων συνδέονται αποκλειστικά με εξατομικευμένες ενδείξεις που προκύπτουν από τη συμπεριφορά τους και τους καθιστούν υπόπτους διάπραξης εγκληματικών πράξεων και όχι με τυχόν προκαταλήψεις του προσωπικού για ευάλωτες ομάδες πληθυσμού.

Ειδικότερα, οι μέχρι τώρα δράσεις που έχει αναπτύξει η Ελληνική Αστυνομία για την αντιμετώπιση του ρατσιστικού φαινομένου μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

Ίδρυση Υπηρεσιών Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας

Δυνάμει του ΠΔ132/2012 (Φ.Ε.Κ. Α' / 239), έχουν συσταθεί δύο (2) Τμήματα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας στις Υποδιευθύνσεις Κρατικής Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, καθώς και εξήντα οκτώ (68) Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας στις Υποδιευθύνσεις και τα Τμήματα Ασφαλείας ανά τη Χώρα. Τα εν λόγω Τμήματα και Γραφεία συντονίζονται σε κεντρικό επιτελικό επίπεδο από το 1^ο Τμήμα Κοινωνικών Ζητημάτων και Αντιμετώπισης Ρατσισμού της Δ-νσης Κρατικής Ασφάλειας / Α.Ε.Α. και έχουν ως κύρια αποστολή τους την πρόληψη και δίωξη αδικημάτων που διαπράττονται σε βάρος προσώπων ή ομάδων προσώπων αποκλειστικά και μόνο λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής ή του θρησκευματός τους.

Στα καθήκοντα της Υπηρεσίας αυτής περιλαμ-

βάνεται η διερεύνηση και δίωξη των εν λόγω εγκλημάτων αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν υποβολής σχετικής καταγγελίας, η άμεση ενημέρωση του αρμόδιου εισαγγελέα σε περίπτωση που επιληφθούν προανακριτικά των σχετικών υποθέσεων, η συλλογή, επεξεργασία και αξιοποίηση των στοιχείων που αφορούν σε ρατσιστικά αδικήματα, η τήρηση ειδικού αρχείου καταγραφής των στοιχείων αυτών, η διαρκής ενημέρωση των θυμάτων ή των καταγγελλόντων για τα δικαιώματά τους και η ανάπτυξη συνεργασιών με συναρμόδιους κρατικούς και διεθνείς φορείς.

Οι Υπηρεσίες οφείλουν να συντάσσουν ετήσια έκθεση αναφορικά με τις υποθέσεις ρατσιστικής βίας, των οποίων αντικειμενικός στόχος είναι η αποτελεσματικότερη δίωξη με την συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων.

Στην Ασφάλεια Αττικής λειτουργεί ενιαίος αριθμός τηλεφωνικών καταγγελιών **(11414)**, μέσω του οποίου οποιοσδήποτε πολίτης ή φορέας θα μπορεί να προβεί σε καταγγελία αναφορικά με περιπτώσεις ρατσιστικής βίας ή ακόμη να ενημερωθεί σχετικά με τα δικαιώματά του σε συναφείς περιπτώσεις.

Επιπρόσθετα το Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων δημιούργησε και λειτουργεί στην ήδη υπάρχουσα ιστοσελίδα www.astynomia.gr καταχώρηση αναφορικά με θέματα ρατσιστικής βίας.

Καταγραφή περιστατικών ρατσιστικής βίας.

Για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των αυξημένων κρουσμάτων ρατσιστικής βίας στη χώρα μας, εκφράστηκε ως αίτημα από τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη (Ο.Α.Σ.Ε.) η **σύσταση ενός ενιαίου, κρατικού μηχανισμού καταγραφής περιστατικών ρατσισμού και ξενοφοβίας**, καθώς και η **δημιουργία μίας ενιαίας βάσης δεδομένων**, με σκοπό την άμεση ενημέρωση των διεθνών οργανισμών και την παρακολούθηση της εξέλιξης των σχετικών υποθέσεων. Στο πλαίσιο αυτό, έχει συσταθεί στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ενιαίος κρατικός μηχανισμός καταγραφής περιστατικών ρατσισμού.

Η Ελληνική Αστυνομία έχει υποχρέωση να αποστέλλει τα στοιχεία που καταγγέλλονται ή καταγράφονται στις Υπηρεσίες της. Προς το σκοπό αυτό έχει εκδοθεί από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας σχετική εγκύκλιος διαταγή προς όλες τις αρμόδιες Υπηρεσίες, με την οποία δίδονται οδηγίες για την καταγραφή των εν λόγω στοιχείων. Τα στοιχεία σε ότι αφορά την Ελληνική Αστυνομία, καταγράφονται δύο φορές κάθε έτος, υποβάλλονται στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας και αποστέλλονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, το οποίο είναι αρμόδιο για την περαιτέρω επεξεργασία τους, καθώς και για την παρακολούθηση της εξέλιξης των σχετικών υποθέσεων.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο του ως άνω μηχανισμού καταγράφονται και τυχόν περιστατικά, στα οποία φέρονται ως υπεύθυνοι αστυνομικοί κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή κατά κατάχρηση της ιδιότητάς τους.

Παροχή στατιστικών στοιχείων:

Για το έτος **2010** καταγράφηκαν **τρεις (3) περιπτώσεις**, ενώ για το έτος **2011 είκοσι – τρεις (23) περιπτώσεις με πιθανολογούμενο ρατσιστικό κίνητρο**, όπως αυτά καταγγέλλθηκαν και καταγράφηκαν από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, που κυρίως συνίστανται σε αναίτιες και απρόκλητες επιθέσεις σε βάρος αλλοδαπών που διαβιούν στη χώρα μας (*κυρίως σε παράνομο καθεστώς*), με πρόκληση σε αυτούς ελαφρών σωματικών βλαβών και αφαίρεση κατεχόμενων χρηματικών ποσών και κινητών τηλεφώνων, αδικήματα τα οποία προβλέπονται και τιμωρούνται από τον Ποινικό Κώδικα (Π.Κ.).

Για το έτος **2012** καταγράφηκαν από τις αρμόδιες Διευθύνσεις του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας **ογδόντα – τέσσερα (84) περιστατικά με πιθανολογούμενο ρατσιστικό κίνητρο**, όπως αυτά καταγγέλλθηκαν και καταγράφηκαν από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας. Χαρακτηριστικό αυτών των περιπτώσεων είναι ότι εκδηλώνονται στα Κέντρα μεγάλων πόλεων που είναι συγκεντρωμένος μεγάλος αριθμός μεταναστών.

Τα περιστατικά αυτά συνίστανται σε επιθέσεις:

- Μεταξύ αλλοδαπών.
- Ημεδαπών ή ομάδων ημεδαπών κατά αλλοδαπών.
- Παρέμβασης ομάδων πολιτών ενώ,
- διερευνάται πειθαρχικά ελάχιστος αριθμός περιστατικών ανάρμωσης συμπεριφοράς αστυνομικών.

Όλες οι περιπτώσεις με πιθανολογούμενο ρατσιστικό κίνητρο, όπως αυτές καταγγέλλθηκαν και καταγράφηκαν από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας παραπέμφθηκαν αρμοδίως στις κατά τόπους Εισαγγελικές Αρχές.

Κριτήρια διερεύνησης ρατσιστικού κινήτρου

Η διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου δεν επαφίεται στη βούληση των αρμοδίων για το χειρισμό τέτοιων υποθέσεων αστυνομικών, αλλά αποτελεί υποχρέωσή τους, η οποία απορρέει από **εγκύκλιο διαταγή** του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας έτους 2006, με τίτλο «αντιμετώπιση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, της μισαλλοδοξίας και της μη ανεκτικότητας κατά την αστυνομική δράση», με την οποία τίθενται επιμέρους κριτήρια για την υποχρεωτική διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου.

Βέβαια, το κίνητρο ενός εγκλήματος, είτε εμφανίζεται ως μοναδικό, είτε ως συνισταμένη περισσοτέρων αιτίων που οδήγησαν στη δεδομένη παραβατική συμπεριφορά, δεν είναι ευδιάκριτο πάντοτε και ιδιαίτερα από τα πρώτα στάδια των ερευνών, η δε αναζήτηση και διερεύνησή του σε κάθε περίπτωση δεν είναι εύκολη. Πρόκειται για μία δύσκολη διαδικασία, που απαιτεί εμπειρία στη συγκέντρωση και εξασφάλιση αποδεικτικών στοιχείων και στην αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών που μπορεί να συνιστούν ένδειξη βίας με ρατσιστικά κίνητρα.

Τα κριτήρια που τίθενται από την εν λόγω εγκύκλιο διαταγή για την υποχρεωτική διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου σε συγκεκριμένες υποθέσεις είναι διαζευτικά, η ομολογία του φερόμενου ως δράστη, η επίκληση από τον παθόντα ή τους μάρτυρες, η ύπαρξη ενδείξεων κατά τον Κ.ΠΔ καθώς και ο αυτοπροσδιορισμός του φερόμενου ως δράστη και του θύματος ως μελών διαφορετικών κοινωνικών ομάδων.

Για τον ως άνω σκοπό, έχουν εκδοθεί υπηρεσιακές διαταγές και ειδικότερα:

- ένταξη στο έπακρο των μέτρων προστασίας στόχων αλλοδαπού ενδιαφέροντος, προς πρόληψη, αποτροπή οποιασδήποτε ενέργειας σε βάρος προσώπων και πραγμάτων, σε περιπτώσεις καταγγελιών εκνόμων ενεργειών σε βάρος αλλοδαπών προσώπων,
- άμεση ανταπόκριση αστυνομικών Υπηρεσιών – Ενημέρωση δικαστικών Αρχών (*παραπομπή όλων των υποθέσεων αρμοδίας*),
- δραστηριοποίηση των δικτύων πληροφοριών και άμεση γνωστοποίηση στις αρμόδιες Υπηρεσίες, οποιασδήποτε πληροφορίας που τυχόν κατέχουν ή θα συλλέξουν για ενδεχόμενες απειλές σε βάρος στόχων αλλοδαπού ενδιαφέροντος,
- καταγραφή, διερεύνηση και ποινική δίωξη σχετικών αδικημάτων, εξετάζοντας το κίνητρο των δραστών, ιδίως ως προς το περιεχόμενο της πραγματικής πρόθεσης του δράστη και αν αυτή υποκρύπτει έμπρακτη έκφραση και φέρει τα χαρακτηριστικά του ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Σε ότι αφορά τα περιστατικά στα οποία φέρονται ότι εμπλέκονται αστυνομικοί κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, προβλέπεται η υποχρέωση διερεύνησης τυχόν ρατσιστικού κινήτρου και στο πλαίσιο της πειθαρχικής διερεύνησης των περιστατικών αυτών. Περαιτέρω, κατ' εφαρμογή σχετικής εγκυκλίου διαταγής, στα πορίσματα των διοικητικών εξετάσεων και ερευνών μνημονεύεται ότι διερευνήθηκε το ενδεχόμενο ρατσιστικού κινήτρου στη συμπεριφορά των ελεγχόμενων αστυνομικών.

Το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης θα επικαιροποιηθεί η προαναφερόμενη εγκύκλιος διαταγή.

Καταπολέμηση αστυνομικής αυθαιρεσίας

Σε ό,τι αφορά το χειρισμό περιστατικών ρατσιστικής βίας, στα οποία εμπλέκονται -ή φέρονται να εμπλέκονται- αστυνομικοί κατά την τέλεση των καθηκόντων τους, έχει ήδη συσταθεί με το άρθρο 1 του Ν 3938/2011 το **Γραφείο Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας**, το οποίο υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και αποτελεί έναν αυτοτελή μηχανισμό διερεύνησης καταγγελιών σε βάρος στελεχών των σωμάτων ασφαλείας, αλλά και υποθέσεων για τις οποίες έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).

Μέχρι στιγμής δεν έχει καταστεί δυνατή η λειτουργία του εν λόγω Γραφείου, διότι δεν υπήρξε ενδιαφέρον για τη στελέχωσή του από μέρους επίτιμων δικαστικών λειτουργών, επίτιμων εισαγγελέων, και λοιπών προσώπων που προβλέπονται από το άρθρο 1 του Ν 3938/2011. Κατόπιν αυτού, εξετάζεται η τροποποίηση της διάταξης, ώστε να λειτουργήσει το Γραφείο.

Ωστόσο, με πρόσφατη εγκύκλιος διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας (6004/1/182 από 24-10-2012), δόθηκε εντολή προς την Δ-νση Εσωτερικών Υποθέσεων / Α.Ε.Α., να επιλαμβάνεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα των καταγγελιών για πράξεις κακομεταχείρισης, κακοποίησης ή προσβολής της προσωπικότητας αλλοδαπών, οι οποίες προέρχονται από αστυνομικούς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Συγκεκριμένα, η ως άνω Υπηρεσία καλείται να ερευνά άμεσα, δυνάμει του άρθρου 1 παρ. 2 εδ.αφ. α' του Ν 2713/1999, τα εγκλήματα που διαπράττουν ή στα οποία συμμετέχουν αστυνομικοί όλων των βαθμών, συνοριακοί φύλακες και ειδικοί φρουροί, τα οποία προβλέπονται μεταξύ άλλων και από τις διατάξεις των άρθρων 137Α – 137Δ Π.Κ. (*βασανιστήρια και άλλες προσβολές της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας*).

Σε ότι αφορά τα περιστατικά στα οποία φέρονται ότι εμπλέκονται αστυνομικοί κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, προβλέπεται η υποχρέωση διερεύνησης τυχόν ρατσιστικού κινήτρου και στο πλαίσιο της πειθαρχικής διερεύνησης των περιστατικών αυτών.

Σύμφωνα με την 1/2010 Εγκύκλιο του Εισαγγελέα του Αρχείου Πάγου, σε περιπτώσεις καταγγελιών που υποβάλουν κρατούμενοι αστυνομικών Υπηρεσιών και αφορούν κακομεταχείρισή τους στα πλαίσια της προανάκρισης ή της σύλληψής τους, θα πρέπει να ενημερώνεται άμεσα ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών και οι καταγγελίες δε θα διερευνώνται από αστυνομικούς της ίδιας Υπηρεσίας, αλλά από τις εισαγγελικές και δικαστικές Αρχές, χωρίς όμως να περιορίζεται η αρμοδιότητα της Δ-νσης Εσωτερικών Υποθέσεων/Α.Ε.Α..

Επίσης, κρίνεται αναγκαίο να επισημανθεί ότι βρίσκεται σε εκκρεμότητα η κύρωση του Προαιρετι-

κού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, το οποίο προβλέπει τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου εθνικού μηχανισμού πρόληψης των βασανιστηρίων εντός του κράτους - μέλους. Στο κατατεθειμένο σχέδιο νόμου για την τροποποίηση του ως άνω Πρωτοκόλλου, ορίζεται ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης ο Συνήγορος του Πολίτη. Κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του, ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης δύναται να συνεργάζεται με άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικότερα της πρόληψης των βασανιστηρίων και άλλων μορφών απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης. Επίσης, για την αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής του δύναται να χρησιμοποιεί το να διενεργεί επισκέψεις σε όλους τους χώρους στέρησης της ελευθερίας με ή χωρίς προηγούμενη ενημέρωση των αρχών που έχουν την ευθύνη των χώρων αυτών. Περαιτέρω, διενεργεί έρευνες και δημοσιεύει εκθέσεις σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του κυρωθέντος Προαιρετικού Πρωτοκόλλου.

Εκπαίδευση - Ευαισθητοποίηση αστυνομικού προσωπικού

Σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση του αστυνομικού προσωπικού, καταβάλλεται διαρκής προσπάθεια επιμόρφωσης στα ανθρώπινα δικαιώματα και ειδικότερα στην αντιμετώπιση του ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας και το σεβασμό των ιδιαιτεροτήτων όσων ανήκουν σε μειονοτικές ή ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και διαβιούν στη χώρα μας. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει θεωρητικά μαθήματα και πρακτικές ασκήσεις και λαμβάνει χώρα, τόσο κατά τη βασική εκπαίδευση των δοκίμων αξιωματικών, αστυφυλάκων και συνοριακών φυλάκων, όσο και μεταγενέστερα. Το πρόγραμμα σπουδών έχει βελτιωθεί:

- με την προσθήκη νέων θεματικών ενότητων, υπό τον τίτλο «Ρατσισμός - Ξενοφοβία»,
- με την επικαιροποίηση του περιεχομένου των ήδη υπάρχουσών θεματικών,
- με τη διενέργεια σεμιναρίων για τη μεταφορά εμπειρίας και τεχνογνωσίας από άλλους φορείς του εξωτερικού, προκειμένου να υιοθετηθούν οι καλύτερες δυνατές πρακτικές αντιμετώπισης των εν λόγω φαινομένων.

Με πρωτοβουλία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη εκδόθηκε και διανεμήθηκε προς όλο το αστυνομικό προσωπικό εγχειρίδιο με τίτλο «Οδηγός Συμπεριφοράς της Ελληνικής Αστυνομίας προς θρησκευτικές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες», στο οποίο παρατίθενται με τρόπο ευσύμπλοτο οι ειδικότε-

ρες κατηγορίες των ευάλωτων ομάδων και δίδονται σαφείς οδηγίες στους αστυνομικούς για τη συμπεριφορά τους προς αυτές.

Η Ελληνική Αστυνομία έχει αναπτύξει συνεργασία με τοπικούς και μη κυβερνητικούς φορείς και οργανισμούς για την ευαισθητοποίηση των αστυνομικών σε θέματα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για την παροχή υποστήριξης σε πρόσφυγες, μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και κρατουμένων.

Επιπλέον, γνωρίζεται ότι τα διακόσια (200) περίπου στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας, που υπηρετούν στα νεοσυσταθέντα **Τμήματα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας**, των Υποδιευθύνσεων Κρατικής Ασφάλειας των Διευθύνσεων Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης και στα **Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας**, των Υποδιευθύνσεων Ασφάλειας της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής και των Υποδιευθύνσεων και Τμημάτων Ασφάλειας των Αστυνομικών Διευθύνσεων Χώρας, παρακολούθησαν **ειδική εκπαίδευση διάρκειας δύο (2) ημερών**, κατά το χρονικό διάστημα 23/1 έως 02/02/2013, σε πέντε (5) εκπαιδευτικές σειρές στην οποία αναπτύχθηκαν οι ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- Θέματα Κοινωνικών ζητημάτων και αντιμετώπισης ρατσισμού.
- Θέματα Δημόσιας Ασφάλειας.
- Ρατσισμός - Ξενοφοβία. Αντιμετώπιση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.
- Νομοθεσία «Περί Ρατσισμού».
- Παράνομη μετανάστευση και ρατσισμός.
- Αναγνώριση κινήτρων ρατσιστικής βίας.
- Φαινόμενα ρατσισμού στην Ελλάδα και εμπειρία του δικτύου καταγραφής περιπτώσεων ρατσιστικής βίας.
- Διεθνής Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - Σύγχρονοι προβληματισμοί.

Τέλος, πρόσφατα εκδόθηκε και διανεμήθηκε στο αστυνομικό προσωπικό εκπαιδευτικό εγχειρίδιο με τίτλο «Διαπολιτισμική επιμόρφωση υπάλληλων Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών».

• Θέματα Εκπαίδευσης:

(Ι.) Είναι προφανές ότι η εκπαίδευση γενικά αποτελεί μία δυναμική διαδικασία μέσα στο κοινωνικό σύνολο και ως εκ τούτου, θα πρέπει να διακρίνεται από διευρυμένου ορίζοντα πεδία και γνωστικά αντικείμενα, παρακολουθώντας αδιάλειπτα τις εξελίξεις αυτών. Προς το σκοπό αυτό, η Ελληνική Αστυνομία ανταποκρινόμενη στις προκλήσεις των καιρών βελτιώνει, επικαιροποιεί και προσαρμόζει την εκπαίδευση του προσωπικού της στις νέες απαιτήσεις που προκύπτουν.

(ΙΙ.) Σε βασικό επίπεδο, στις Σχολές Αξιωματι-

κών και Αστυφυλάκων Ελληνικής Αστυνομίας, διδάσκεται η θεματική ενότητα «Ανθρώπινα δικαιώματα», ως αυτοτελές γνωστικό αντικείμενο, στα πλαίσια του μαθήματος «Συνταγματικό Δίκαιο - Ανθρώπινα Δικαιώματα» και «Στοιχεία Συνταγματικού Δικαίου - Ανθρώπινα Δικαιώματα και Στοιχεία Διοικητικού Δικαίου», σύμφωνα με τα ΠΔ 319/1995 και 352/1995, αντίστοιχα. Η διδασκαλία της πραγματοποιείται από έγκριτους πανεπιστημιακούς καθηγητές και εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό.

Επιπρόσθετα, στα γενικά πλαίσια της προλεγόμενης αναμόρφωσης της παρεχόμενης εκπαίδευσης, στις Σχολές της Ελληνικής Αστυνομίας -και κατόπιν προφορικών εντολών της Πολιτικής και Φυσικής Ηγεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας- ενσωματώθηκε στα ανωτέρω προγράμματα εκπαίδευσης και στην ύλη του μαθήματος «Στοιχεία Συνταγματικού Δικαίου - Ανθρώπινα Δικαιώματα» η παρακάτω θεματική ενότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων *(κατά το μέρος που δεν συμπεριλαμβάνονταν ήδη σε αυτά)*:

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

- Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.
- Σύμφωνα του ΟΗΕ για τα ατομικά και πολιτιστικά δικαιώματα, αλλά και για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα.
- Προστασία των δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στον ΟΑΣΕ και στην ΟΥΝΕΣΚΟ.
- Συμβάσεις για την κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων και την καταστολή της γενοκτονίας.
- Προστασία του παιδιού, της γυναίκας και των εργασιακών σχέσεων.
- Στοιχεία Δικαίου Καταστάσεως Αλλοδαπών: Διεθνής και συνταγματική προστασία των αλλοδαπών. Είσοδος, έξοδος, διαμονή, εγκατάσταση, εργασία, απέλαση, έκδοση αλλοδαπών. Διαδικασία αναγνώρισης πολιτικών προσφύγων. Παράνομοι αλλοδαποί, λαθρομετανάστες, ασυνόδετοι ανήλικοι και θύματα εμπορίας ανθρώπων (trafficking).
- Μειονότητες.
- Στοιχεία Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου (π.χ. προστασία αιχμαλώτων πολέμου και αμάχου πληθυσμού).
- Το έργο της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες.
- Σύσταση Ευρωπαϊκών Επιτροπών κατά του ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας, των βασανιστηρίων με γνώμονα τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Διαχείριση διαφορετικότητας- Φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας, ενδεχόμενη στάση της Ελ-

ληνικής Αστυνομίας στα φαινόμενα αυτά.

- Εθνικοί και διεθνείς κανόνες και μηχανισμοί στο πλαίσιο του σεβασμού και της διαφύλαξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Διεθνής εμπειρία στην Αστυνόμευση Πολυπολιτισμικών Κοινωνιών.

- Διερμηνεία και Διαπολιτισμική Διαμεσολάβηση.

Οι ως άνω θεματολογίες, διδάσκονται με τη μορφή διαλέξεων και παρουσιάσεων, διανέμοντας, παράλληλα και εκπαιδευτικό υλικό/σημειώσεις. Το σύνολο των διδακτικών ωρών ανέρχεται, για τη Σχολή Αξιωματικών σε 72 ώρες/εκπαιδευτικό έτος, περίπου, ενώ για τη Σχολή Αστυφυλάκων σε περίπου 50 ώρες/εκπαιδευτικό έτος.

(ΙΙΙ.) Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως γνωστό-κό αντικείμενο, **σε μετεκπαιδευτικό επίπεδο**, έχει ενταχθεί και διδάσκεται, ως ακολούθως:

Α) Σχολή Εθνικής Ασφάλειας:

(i.) Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων».

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες:

- Ο ρόλος των ΜΚΟ για την προαγωγή και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με ιδιαίτερη αναφορά στη Διεθνή Αμνηστία.
- Ρατσισμός και διακρίσεις.
- Νομολογία Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με έμφαση στις Ελληνικές Υποθέσεις.
- Συνήγορος του Πολίτη και ανθρώπινα δικαιώματα.
- Διαδικασία αναγνώρισης προσφυγικής ιδιότητας – Εφαρμογή Σύμβασης Δουβλίνου.

(ii.) «Ζητήματα πολιτισμικών, γλωσσικών και θρησκευτικών μειονοτήτων».

Επιπρόσθετα, στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, πραγματοποιούνται διαλέξεις με θέμα:

- Τα δικαιώματα των πολιτών στην Ε.Ε.
- Το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας.
- Ανθρώπινα δικαιώματα και αστυνομική δράση.
- Ανθρώπινα δικαιώματα και το σύστημα απονομής της Ποινικής Δικαιοσύνης.
- Δικαιώματα κρατουμένων στις φυλακές.

Β) Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ελληνικής Αστυνομίας:

(α) Στο Τμήμα Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Επιτελών – Στελεχών (Τ.Ε.Μ.Ε.Σ.) της προαναφερόμενης Σχολής, διδάσκεται το μάθημα «Συνταγματικά Ατομικά δικαιώματα στην Ελληνική έννομη τάξη», το οποίο περιλαμβάνει εμπειριστική ανάλυση *(και με παραδείγματα προσαρμοσμέ-*

να στην Αστυνομική πραγματικότητα) των διατάξεων, που αναφέρονται σε θεμελιώδη δικαιώματα, όπως:

- Αξία του ανθρώπου.
- Ελευθερία ανάπτυξης προσωπικότητας.
- Δικαίωμα ιθαγένειας.
- Ελευθερία θρησκείας.
- Αρχή της ισότητας - ειδικές μορφές της ισότητας.

Επίσης, στο προαναφερόμενο Τμήμα πραγματοποιούνται διαλέξεις, στα ακόλουθα θέματα:

- Μεταχείριση και δικαιώματα των κρατουμένων από τις Αστυνομικές Αρχές.
- Ι.Σ.Τ.Υ. Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.
- Σύμβαση Γενεύης του 1951 - γενικά εισαγωγικά στοιχεία - πρόσφυγες και η υποχρέωση παροχής προστασίας.

- Η μεταχείριση των αλλοδαπών (*Ευρωπαϊών Πολιτών και εκτός Ε.Ε.*) υπό το πρίσμα της Ε.Σ.Δ.Α.

β) Στο Τμήμα Επαγγελματικής Μετεκπαίδευσης Ανθυπαστυνόμων (Τ.Ε.Μ.Α.), της εν λόγω Σχολής, διδάσκεται το μάθημα «**Συνταγματικό Δίκαιο (Γενικές Αρχές, Οργανωτικό Μέρος, Θεμελιώδη δικαιώματα)**», στο οποίο εμπεριέχεται η θεματική ενότητα «Το Ελληνικό Σύνταγμα για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων», η οποία περιλαμβάνει εμπεριστατωμένη ανάλυση (*και με παραδείγματα προσαρμοσμένα στην Αστυνομική πραγματικότητα*) των διατάξεων, που αναφέρονται στα θεμελιώδη δικαιώματα: αξία του ανθρώπου, ελευθερία ανάπτυξης προσωπικότητας, δικαίωμα ιθαγένειας, δικαίωμα ζωής, δικαίωμα σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας, αρχή της ισότητας, ειδικές μορφές της ισότητας, ελευθερία θρησκείας και ελευθερία πεποιθήσεων.

Επίσης στο προαναφερόμενο Τμήμα πραγματοποιούνται διαλέξεις, με ενδεικτικά θέματα:

- Δεοντολογία - Συμπεριφορά Αστυνομικών σε σχέση με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών.
- Μεταχείριση και δικαιώματα των κρατουμένων από τις Αστυνομικές Αρχές.
- Η μεταχείριση των αλλοδαπών (*Ευρωπαϊών Πολιτών και εκτός Ε.Ε.*) υπό το πρίσμα της ΕΣΔΑ.
- Ανοχή - Καταπολέμηση του ρατσισμού της ξενοφοβίας και των διακρίσεων.
- Ιδιαιτερότητες των ΡΟΜΑ. Ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο.

(γ) Στο **Σεμινάριο Επιμόρφωσης Αρχιφυλάκων**, διδάσκεται το μάθημα «**Θέματα Γενικής Αστυνόμευσης - Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι**», με τις κατωτέρω θεματικές ενότητες:

- Κώδικας δεοντολογίας αστυνομικού.
- Συμπεριφορά του προσωπικού.

(δ) Στο πλαίσιο του προγράμματος, του **Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής**, πραγματοποιήθηκαν

τα **έτη 2011 και 2012** εκπαιδευτικές δράσεις, σε θέματα:

- Προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων που τελούν υπό επιστροφή.
- Μεταχείρισης των ευάλωτων ατόμων που τελούν υπό επιστροφή.
- **Διαδικασιών επιστροφής των συνοδευόμενων συλληφθέντων παράνομων μεταναστών**, με διδασκόμενο αντικείμενο, μεταξύ των άλλων: ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων, διαχείριση ειδικών ομάδων, μεταχείριση θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, γενικά περί προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριφορά προσωπικού στην αστυνομική δράση - δεοντολογία και ανθρωπίνια δικαιώματα - απαγόρευση βασανιστηρίων και άλλων πράξεων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Σημειώνεται ότι **το τρέχον έτος έχει προγραμματισθεί η υλοποίηση αντίστοιχων εκπαιδευτικών δράσεων.**

(ε) Στο πλαίσιο του **προγράμματος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων**, πραγματοποιήθηκαν κατά τα **έτη 2011-2012**, εκπαιδευτικές δράσεις, με διδασκόμενο αντικείμενο, μεταξύ των άλλων:

- Συνεργασία (με συναρμόδιες αρχές, αρχές γειτονικών χωρών, διεθνείς οργανισμούς, UNHR και ΜΚΟ που υλοποιούν δράσεις χρηματοδοτούμενες από ευρωπαϊκά ταμεία).
- Συνθήκες κράτησης, Δικαιώματα Αλλοδαπών - Ανθρωπίνια δικαιώματα.
- Μεταχείριση ευπαθών ομάδων.

(στ) Στο πλαίσιο του **προγράμματος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης**, πραγματοποιήθηκε επιμόρφωση στελεχών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, κατά την οποία αναπτύχθηκαν οι ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- Βασικές αρχές Διαπολιτισμικότητας. Σκιαγράφηση του διαπολιτισμικού προφίλ των υπηκόων τρίτων χωρών με τους οποίους συναλλάσσονται οι υπάλληλοι της ΕΛ.ΑΣ.
- Παρουσίαση Διεθνών και Εθνικών κανόνων και μηχανισμών, στο πλαίσιο του σεβασμού και της διαφύλαξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Ανάπτυξη σύγχρονων τεχνικών για τη βελτίωση του επιπέδου διαχείρισης των θεμάτων που αφορούν τους υπηκόους τρίτων χωρών, μέσω της μεταφοράς τεχνογνωσίας στελεχών άλλων ευρωπαϊκών χωρών που εργάζονται σε αντίστοιχες θέσεις.

- Συμβουλευτική και ανάπτυξη μεθόδων προσέγγισης των υπηκόων τρίτων χωρών.

(ζ) Κατά τη βασική εκπαίδευση και τη μετεκπαίδευση που πραγματοποιούνται **στο πλαίσιο του θεσμού του «Αστυνομικού της Γειτονιάς»**, αναπτύσσονται, μεταξύ άλλων, θέματα όπως:

- Ρατσισμός - Ξενοφοβία.

- Αντιμετώπιση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.
- Αστυνομική δεοντολογία.

(η) Τόσο κατά τη βασική όσο και κατά τη **συμπληρωματική εκπαίδευση των Ειδικών Φρουρών και Συνοριακών Φυλάκων**, διδάσκονται τα θέματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

(θ) Με πρωτοβουλία της Ελληνικής Αστυνομίας και άλλων φορέων, πραγματοποιήθηκαν **εκπαιδευτικά σεμινάρια για προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας**, όπως:

- “Βία κατά των γυναικών”, του Κέντρου Γυναικείων Μελετών και Ερευνών “Διοτίμα”, στο πλαίσιο του προγράμματος “Lex-operators- alltogether forwomen victimof intimate partner violence”, στην Αθήνα.

- “Διακρίσεις σε βάρος των νέων. Το πρόβλημα και η αντιμετώπισή του”, από το Κέντρο Επανάταξης Αποφυλακισμένων “Επάνοδος”, σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

• **Θέματα Αστυνομικού Προσωπικού:**

(α) Με αφορμή απόφαση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, κατόπιν αναφοράς του Έλληνα υπηκόου με εθνοτική καταγωγή Ρομά ΚΑΤΣΑΡΗ Νικολάου, εκδόθηκε εγκύκλιος διαταγή (7100/10/5-Ιγ’ από 07-12-2012), με την οποία κοινοποιήθηκε σε όλες της Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας η εν λόγω απόφαση, προκειμένου να μελετηθεί από όλους τους Αξιωματικούς και ιδιαίτερα τους Διοικητές των Υπηρεσιών, να ενημερωθεί ενυπογράφως όλο το προσωπικό των Υπηρεσιών τους (*αστυνομικοί, ειδικοί φρουροί, συνοριακοί φύλακες*) και να αποτελέσει αντικείμενο λεπτομερούς συζήτησης – ανάπτυξης σε όλο το προσωπικό και ιδίως στους χειριστές θεμάτων προσωπικού των Αστυνομικών Διευθύνσεων, των Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων και της Αστυνομικής Ακαδημίας, ώστε αφενός να μην υπάρξουν προβλήματα κατά την εφαρμογή της, αφετέρου να ληφθούν τα αναγκαία πρακτικά μέτρα που θα οδηγήσουν στην ουσιαστική συμμόρφωση με την εν λόγω απόφαση της Επιτροπής και τη διαμορφωθείσα νομολογία της, περαιτέρω δε, στην αποφυγή στο μέλλον όμοιων αποφάσεων που εκθέτουν διεθνώς όχι μόνο την Ελληνική Αστυνομία, αλλά και τη χώρα μας.

(β) Όπως ήδη προαναφέρθηκε (*βλ. ενότητα ρατσισμού – ξενοφοβίας*) εκδόθηκε η υπ’ αριθ. 6004/1/182 από 24-10-2012 διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, με την οποία διατάχθηκε η Δ-νση Εσωτερικών Υποθέσεων /Α.Ε.Α. να επιλαμβάνεται κατ’ απόλυτη προτεραιότητα σε περιπτώσεις καταγγελιών από αλλοδαπούς (*κρατούμενους ή μη*) για κακομεταχείριση – κακοποίηση, προσβολή της προσωπικότητάς τους και πρόκληση σωματικών κακώσεων από αστυνομικούς και κυρίως αυτών που καλούνται να επιληφθούν σε περιστατικά ρατσιστικής βίας σε βάρος αλλοδαπών

από ομάδες αγνώστων ατόμων και σε συντρέχουσα περίπτωση στο σχηματισμό δικογραφιών.

(γ) Στο πλαίσιο του ενιαίου μηχανισμού καταγραφής περιστατικών ρατσισμού (*βλ. ενότητα ρατσισμού – ξενοφοβίας*), περιπτώσεις αιτιάσεων για αντιδεοντολογική συμπεριφορά αστυνομικών σε βάρος ατόμων, που ανήκουν σε ευάλωτες εθνοτικές, θρησκευτικές ή κοινωνικές ομάδες ή είναι αλλοδαποί, που περιέρχονται σε γνώση του Αρχηγείου ή των περιφερειακών Υπηρεσιών αυτού (*καταγγελίες, δημοσιεύματα, υποβολή εγκλήσεων*), καταγράφονται και διατάσσεται διοικητική εξέταση προς διαπίστωση της βασιμότητας ή όχι των καταγγελλομένων και τον τυχόν καταλογισμό πειθαρχικών ευθυνών, σε οποιονδήποτε υπαίτια εμπλεκόμενο αστυνομικό.

Ειδικότερα, σε περιπτώσεις αιτιάσεων σε βάρος αστυνομικών για επίμεμπτες ενέργειες σε βάρος αλλοδαπών και λοιπών ατόμων που αυτοπροσδιορίζονται ή ανήκουν σε διαφορετικές φυλετικές, θρησκευτικές και κοινωνικές ομάδες από τους δράστες (*κρατούμενους ή μη*), διατάσσεται διοικητική διερεύνηση [*με Προκαταρκτικές Διοικητικές Εξετάσεις και Ένορκες Διοικητικές Εξετάσεις (ΠΔΕ. – Ε.Δ.Ε.)*], όπου διερευνάται τυχόν ρατσιστικό κίνητρο και αιτιάσεων για πλημμελή εκτέλεση καθηκόντων επί καταγγελιών ρατσιστικής βίας.

Κριτήρια διερεύνησης ρατσιστικού κινήτρου, αποτελούν είτε η επίκληση του γεγονότος αυτού από τους παθόντες ή τους μάρτυρες, είτε η ύπαρξη ενδείξεων με βάση στοιχεία, είτε οι φερόμενοι ως θύματα αυτοπροσδιορίζονται ή ανήκουν σε διαφορετικές φυλετικές, θρησκευτικές και κοινωνικές ομάδες από τους δράστες.

δ) Εκδόθηκαν οι 6004/12/52 από 25-06-2012 και 6004/12/55 από 02-11-2012 διαταγές του κ. Προϊσταμένου Επιτελείου, με τις οποίες επισημάνθηκε εκ νέου σε όλο το αστυνομικό προσωπικό το ισχύον νομικό πλαίσιο, αναφορικά με θέματα χρήσης όπλων από αστυνομικούς, ασφαλούς φύλαξης και επιθεώρησης.

ε) Τέλος, το ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών και της εν γένει συμπεριφοράς των αστυνομικών προς τους πολίτες, είναι πρωταρχικής σημασίας για το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας. Η προσπάθεια, η οποία καταβάλλεται για το σκοπό αυτό, δεν αφορά απλά στην αποσπασματική αντιμετώπιση περιστατικών που αναφύονται, αλλά κατατείνει στη δημιουργία κλίματος, σκέψης και πνεύματος σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επίσης στο πλαίσιο της εκπαιδευμένης βούλησης της πολιτικής και φυσικής ηγεσίας για μηδενική ανοχή σε θέματα παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε κάθε περίπτωση καταγγελίας ή πληροφορίας, για ανάρμοστη συμπεριφορά αστυνομικού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή εκτός διατεταγμένης υπηρεσίας και γενικά για ενέργεια ή παράλειψη αστυνομικών αντίθετη με το Σύνταγμα

μα, τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς και την ηθική τάξη, που περιέρχεται στο Αρχηγείο, εκδηλώνονται άμεσα ενέργειες για την περαιτέρω διοικητική και ποινική, σε συντρέχουσα περίπτωση, διερεύνησή της και εφόσον διαπιστωθεί παράβαση αυτών εφαρμόζεται η κείμενη νομοθεσία.

- **Θέματα Δημόσιας Ασφάλειας:**

Οι δράσεις της Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, της προστασίας ανηλίκων και της ενδοοικογενειακής βίας, καθώς επίσης και πίνακες στατιστικών στοιχείων έτους 2012, έχουν ως ακολούθως:

A. ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ:

Πρόγραμμα Αντεγκληματικής Πολιτικής 2010-2014

Το ζήτημα της αντιμετώπισης και καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, έχει αποτελέσει αντικείμενο στοχοθέτησης στο πλαίσιο του Προγράμματος Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου μας και της Ελληνικής Αστυνομίας, που εκπονήθηκε για τα έτη 2010-2014. Ιδιαίτερα, στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού έχουν ενταχθεί συγκεκριμένες δράσεις και έχουν καθορισθεί οι προτεραιότητες των Υπηρεσιών μας.

Ειδικότερα, προβλέπεται:

- Αποτύπωση όλων των παραμέτρων του προβλήματος στην περιφέρεια εκάστης Αστυνομικής Διεύθυνσης των Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων.
- Ευαισθητοποίηση του προσωπικού για βαθιά γνώση και κατανόηση του φαινομένου ώστε να επιτευχθεί ότι η εμπορία ανθρώπων δεν αποτελεί ένα απλό ποινικό αδίκημα, αλλά μία σύγχρονη μορφή δουλεμπορίου που συνιστά κατάφωρη παραβίαση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Εφαρμογή με αυστηρότητα των διατάξεων της σχετικής νομοθεσίας. Έρευνα σε βάθος των οργανωμένων υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων για τη σύλληψη των διακινητών – εκμεταλλευτών.
- Διενέργεια ελέγχων και ερευνών για τη διαπίστωση όλων των μορφών εμπορίας ανθρώπων (*σεξουαλική εκμετάλλευση, εργασιακή εκμετάλλευση, εμπορία βρεφών κ.ά.*) και τον εντοπισμό πιθανών θυμάτων.
- Ενεργοποίηση – βελτίωση πληροφοριακού δικτύου, συλλογή – αξιολόγηση των πληροφοριών και βάσει αυτών διενέργεια σχεδιασμένων και συντονισμένων αστυνομικών επιχειρήσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Καταγραφή και στόχευση εγκληματικών ομάδων και προσώπων που δραστηριοποιούνται σε κάθε περιοχή και εμπλέκονται στην εμπορία ανθρώπων.
- Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, ενεργοποίηση Ελέγχων Διαβατηρίων Συνοριακών Σημείων, για τον εντοπισμό πιθανών θυμάτων κατά την είσοδο στη χώρα.

- Συντονισμένη δράση των συνεργείων αστυνομικών ελέγχων και ειδικότερα των γενικών συνεργείων ασφάλειας και ειδικών συνεργείων ελέγχου αλλοδαπών.

- Συνεργασία και αξιοποίηση των εξειδικευμένων αστυνομικών υπηρεσιών καταπολέμησης εμπορίας ανθρώπων (anti-trafficking) που συγκροτήθηκαν και λειτουργούν στη χώρα, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου.

Νομοθετικό πλαίσιο

Η Ελληνική Νομοθεσία αντιμετωπίζει την εμπορία ανθρώπων μέσα από ένα πλήρες νομοθετικό πλαίσιο το οποίο συνάδει με τις διεθνείς συμβάσεις καθώς και με άλλα συναφούς θεματικής ευρωπαϊκά κείμενα. Ειδικότερα περιλαμβάνει:

- Το **Νόμο 3064/2002** (ΦΕΚ Α' 248/15-10-2002) «Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών».
- Το **ΠΔ 233/2003** (ΦΕΚ Α' 204/29-08-2003) «Προστασία και αρωγή κατά το άρθρο 12 του Ν 3064/2002 στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323Α, 323Β, 348Α, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα, και των άρθρων 87 παράγραφοι 5 και 6 και 88 του Ν 3386/2005».
- Το **Νόμο 3386/2005** (ΦΕΚ Α' 212/23-08-2005) «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» (Άρθρο 1 περ. ι' και άρθρα 46-52).
- Το **Νόμο 3625/2007** (ΦΕΚ Α' 290/24-12-2007) «Κύρωση, εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία και άλλες διατάξεις».
- Το **Νόμο 3727/2008** (ΦΕΚ Α' 257/18-12-2008) «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης, μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και την αποσυμφόρηση των καταστημάτων κράτησης και άλλες διατάξεις».
- Το **Νόμο 3692/2008** (ΦΕΚ Α' 173/25-08-2008) «Συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Συμβουλίου Υπουργών της Δημοκρατίας της Αλβανίας για την προστασία και αρωγή των θυμάτων εμπορίας ανηλίκων».
- Το **Νόμο 3875/20-09-2010** (ΦΕΚ Α' 158) «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής και συναφείς δι-

ατάξεις», με τον οποίο ενσωματώθηκαν στο εθνικό μας δίκαιο οι διατάξεις της προαναφερόμενης Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής, μεταξύ των οποίων και το Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και ανηλίκων.

Ειδικότερα, αναφέρονται τα ακόλουθα:

Με το **Νόμο 3064/2002**, αντιμετωπίζονται και οι πιο σύγχρονες μορφές εμπορίας ανθρώπων καθώς και η εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, όπως είναι οι γυναίκες και οι ανήλικοι. Ο Νόμος επίσης προβλέπει μια σειρά μέτρων για την προστασία και αρωγή των θυμάτων των αδικημάτων που προβλέπονται σε αυτόν.

Με το **ΠΑ 233/2003**, που εκδόθηκε σε εκτέλεση του άρθρου 12 του Ν 3064/2002, καθορίζονται οι φορείς, τα μέτρα και ο τρόπος παροχής της προαναφερόμενης προστασίας, αρωγής και μέριμνας.

Καθοριστική ήταν και η έκδοση του **Νόμου 3386/2005**, με την εισαγωγή του κεφαλαίου Θ' (Άρθρα 46 έως και 52) που έχει σκοπό τη συνολική ρύθμιση της προστασίας και αρωγής των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στο πλαίσιο της καταπολέμησης του φαινομένου.

Περαιτέρω, με τις ρυθμίσεις του **Ν 3625/ 2007** προβλέπονται:

- αυστηρότερες ποινές κατά των δραστών (ισόβια κάθειρξη αν η εμπορία ανθρώπων είχε σαν αποτέλεσμα το θάνατο ανθρώπων),
- αναστολή της προθεσμίας παραγραφής μέχρι την ενηλικίωση του θύματος (-3- έτη για κακουργήματα και -1- έτος για πλημμελήματα),
- μη εφαρμογή των περιορισμών του νόμου περί προστασίας προσωπικών δεδομένων κατά την διερεύνηση και βεβαίωση των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής κ.λπ.

Τέλος, αναφέρεται ότι η χώρα μας, με το **Νόμο 3875 /2010** "Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής και συναφείς διατάξεις", ενσωμάτωσε στο εθνικό δίκαιο τις διατάξεις της προαναφερόμενης Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής, μεταξύ των οποίων και το Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και ανηλίκων, βάσει του οποίου επέρχονται ορισμένες τροποποιήσεις στον ορισμό της έννοιας "διακίνηση προσώπων" και "θύμα εμπορίας ανθρώπων", στην αύξηση του χρόνου προθεσμίας περίσχεψης, τόσο στα ενήλικα, όσο και στα ανήλικα θύματα.

Υπηρεσίες anti-trafficking

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων λειτουργούν ομάδες anti-trafficking κεντρικά και περιφερειακά.

- Σε επιτελικό επίπεδο λειτουργεί από το Σεπτέμβριο του 2002 ομάδα anti-trafficking στη Δ-υση Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας.

- Σε επιχειρησιακό – περιφερειακό επίπεδο, έχουν συγκροτηθεί και λειτουργούν δώδεκα (12) Ομάδες Anti-trafficking, οι οποίες καλύπτουν όλη τη Χώρα (Α.Δ. Αρκαδίας, Α.Δ. Αχαΐας, Α.Δ. Ηρακλείου, Α.Δ. Ιωαννίνων, Α.Δ. Κέρκυρας, Α.Δ. Σερρών, Α.Δ. Κοζάνης, Α.Δ. Κυκλάδων, Α.Δ. Λάρισας, Α.Δ. Λέσβου, Α.Δ. Ροδόπης και Α.Δ. Φθιώτιδας) και δύο (2) Τμήματα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων στις Υποδιευθύνσεις Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος και Εμπορίας Ανθρώπων των Διευθύνσεων Ασφάλειας Αττικής – Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα. Οι Υπηρεσίες αυτές διαθέτουν άρτιο τεχνολογικό εξοπλισμό και στελεχώνονται από αστυνομικό προσωπικό με ειδικές γνώσεις, που επιμορφώνεται διαρκώς συμμετέχοντας σε σεμινάρια που διοργανώνονται στη χώρα μας αλλά και στο εξωτερικό.

Με σκοπό την αποτελεσματικότερη δράση των υπηρεσιών μας για την εξάρθρωση των κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων, την τιμωρία των δραστών και την απελευθέρωση των θυμάτων, από το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας εκδίδονται επικαιροποιημένες διαταγές σε διαρκή βάση και αναπτύσσεται συνεργασία με λοιπούς συναρμόδιους κρατικούς φορείς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ).

Εκπαίδευση προσωπικού

Επειδή το θέμα της Εκπαίδευσης του αστυνομικού προσωπικού θεωρείται εξαιρετικά σημαντικό, ήδη η Αστυνομική Ακαδημία έχει συμπεριλάβει στη διδακτέα ύλη, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, το θέμα της εμπορίας ανθρώπων.

Προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει σε επιμορφωτικά σεμινάρια και ημερίδες που διοργανώνουν συναρμόδιοι κρατικοί φορείς και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί με θέματα σχετικά με την αναγνώριση των θυμάτων, τον ειδικό χειρισμό αυτών και γενικότερα για την επίτευξη εποικοδομητικής συνεργασίας των φορέων για την προστασία των θυμάτων.

Στα πλαίσια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που καταρτίζονται τόσο στο βασικό, όσο και στο μετεκπαιδευτικό επίπεδο, καταβάλλεται ιδιαίτερη προσπάθεια ενδυνάμωσης του μηχανισμού προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικότερα, δηλαδή των αρχών προστασίας της ζωής, του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της απαγόρευσης των διακρίσεων, των βασανιστηρίων και κάθε απάνθρωπης

ή ταπεινωτικής μεταχείρισης, συμπεριφοράς και τιμωρίας. Αποκλειστικός σκοπός και καθημερινή επιδίωξή μας, είναι τα εν λόγω εκπαιδευτικά προγράμματα να ευαισθητοποιήσουν τους σπουδαστές των Αστυνομικών Σχολών και το μετεκπαιδευόμενο ένστολο προσωπικό και να προσδώσουν στην προσωπικότητα τους ισχυρή αυτοαντίληψη, συναισθηματική σταθερότητα στην προάσπιση όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, χωρίς πολιτισμικές προκαταλήψεις ή διακρίσεις, σύμφωνα με τις σύγχρονες απαιτήσεις της κοινωνίας και της Πολιτείας.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά το έτος 2012, προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας εκπαιδεύτηκε σε θέματα αναγνώρισης και μεταχείρισης θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στο εσωτερικό της Χώρας αλλά και στο εξωτερικό. Σημαντικότερες εκπαιδεύσεις αποτελούν:

(α) ένα εκπαιδευτικό σεμινάριο, που διοργανώθηκε με πρωτοβουλία των Αρχών των Η.Π.Α. στη Λευκωσία Κύπρου (31/07-01/08/2012) με θέμα την οργανωμένη λαθρομετανάστευση και τη διακίνηση ανθρώπων και στο οποίο μετείχαν δέκα (10) Αστυνομικοί της Δ.Α.Α./Υ.Α.Ο.Ε.Ε.Α.,

(β) ένα εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα την αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης (Counter Illicit Trafficking), που διοργανώθηκε από το George C. Marshall Center στο Garmisch Partenkirchen της Γερμανίας (18-21/06/2012) και στο οποίο μετείχε ένας (1) Αξιωματικός της Δ.Δ.Α./Α.Ε.Α., απόφοιτος του Program in Advanced Security Studies (PASS) του προαναφερόμενου Κολεγίου και

(γ) δυο εκπαιδευτικά σεμινάρια "trainthetrainer" με πρωτοβουλία του Οργανισμού FRONTEX (ένα στη Ρώμη Ιταλίας και ένα στη Λυών Γαλλίας) αναφορικά με την αναγνώριση πιθανών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων από συνοριοφύλακες και γενικότερα υπαλλήλων Υπηρεσιών Επιβολής του Νόμου, που υπηρετούν σε συνοριακούς σταθμούς καθώς και στα σημεία εισόδου και εξόδου της χώρας, στα οποία συμμετείχαν δυο (2) Αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας.

Συνεργασίες

Οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας συνεργάζονται με όλους τους συναρμόδιους κρατικούς φορείς αλλά και με Ελληνικές και Διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων.

Ειδικότερα και σε ό,τι αφορά τη συνεργασία των αστυνομικών υπηρεσιών με τις Εθνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κατά τη διερεύνηση υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων, αυτή γίνεται μέσω του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α. - Τηλεφωνική Γραμμή 197) του Υπουργείου Εργασίας, το οποίο αποτελεί σε εθνικό επίπεδο τον κύριο συντονιστικό φο-

ρέα του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής αλληλεγγύης και πληροφόρησης σε θέματα πρόνοιας.

Οι Υπηρεσίες μας συνεργάζονται επίσης, με τις ξένες Διπλωματικές Αρχές στη χώρα μας σε ό,τι αφορά, την παροχή αρωγής στα θύματα υπηκόων τους στις υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων και με το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.), για το ζήτημα του ασφαλούς επαναπατρισμού των θυμάτων.

Για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος πραγματοποιούνται σε διμερή βάση με τις γείτονες χώρες (*Αλβανία, Βουλγαρία*) συναντήσεις των όμορων Περιφερειακών Αστυνομικών Αρχών, εναλλάξ στα συνοριακά σημεία, τακτικά ή έκτακτα, όποτε κρίνεται απαραίτητο. Ειδικότερα, μέσω αυτών των συναντήσεων επιδιώκεται ο συντονισμός των μέτρων άσκησης του διαβατηριακού ελέγχου και επιτήρησης στα μη ελεγχόμενα τμήματα των συνόρων για την αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης, την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, προσώπων, όπλων, καθώς επίσης και η επίλυση τυχόν προβλημάτων που αναφύονται στα συνοριακά σημεία με τη λήψη εναρμονισμένων μέτρων.

Στην προσπάθεια καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος και κάθε μορφής εγκληματικότητας, σε διεθνές επίπεδο ανταλλάσσονται πληροφορίες με την EUROPOL, INTERPOL, SELEC καθώς και μέσω των διμερών σχέσεων που έχουμε αναπτύξει συνομιλώντας συμφωνίες αστυνομικής συνεργασίας τόσο με κράτη μέλη της Ε.Ε. όσο και με Τρίτες Χώρες καθώς επίσης και μέσω της τοποθέτησης των αστυνομικών συνδέσμων.

Πρωτοβουλία «ΙΛΑΕΙΡΑ»

Στο πλαίσιο της πρωτοποριακής πρωτοβουλίας της Πολιτικής και Φυσικής Ηγεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας "ΙΛΑΕΙΡΑ" για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και ανηλίκων με σκοπό την οικονομική εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής τους, εκπονήθηκαν υπό τη μορφή εγχειριδίου, «Σχέδιο Διυπηρεσιακής - Επιχειρησιακής Δράσης σε Εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής γυναικών και ανηλίκων» και «Μνημόνιο Αστυνομικών Ενεργειών και Βέλτιστων Πρακτικών για τον χειρισμό υποθέσεων Εμπορίας Ανθρώπων». Με βάση τα προαναφερόμενα εγχειρίδια και τις ειδικές οδηγίες και κατευθύνσεις που δόθηκαν στις επιχειρησιακές αστυνομικές υπηρεσίες οργανώθηκαν ειδικές επιχειρησιακές δράσεις, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την εξάρθρωση αρκετών οργανωμένων κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων και την παροχή αρωγής στα θύματα αυτών. Παράλληλα, σε διεθνές επίπεδο, η πρωτοβουλία "ΙΛΑΕΙΡΑ" αποτέλεσε ένα "μοντέλο" διασυνοριακής αστυνομικής συνεργα-

σίας κοινής αποδοχής, το οποίο ενσωμάτωσε τις βέλτιστες αστυνομικές πρακτικές που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της διασυνωριακής συνεργασίας.

B. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ:

Πρόγραμμα Αντεγκληματικής Πολιτικής 2010-2014

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και η Ελληνική Αστυνομία προσεγγίζουν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προσοχή το θέμα της προστασίας των ανηλίκων από κάθε κίνδυνο σωματικής, ψυχικής ή άλλου είδους κακοποίησης, στο πλαίσιο του κοινωνικού ρόλου και της αποστολής που επιτελούν.

Για το σκοπό αυτό, στο πλαίσιο του Προγράμματος Αντεγκληματικής πολιτικής, αναπτύσσονται συγκεκριμένες δράσεις για την προστασία των ανηλίκων, στις οποίες περιλαμβάνονται:

- Εξειδικευμένες δράσεις για τους ανηλίκους με στόχο κυρίως την προστασία τους από τα ναρκωτικά, την αποτροπή συμμετοχής τους σε εγκληματικές ομάδες και την προστασία τους από το ενδεχόμενο θυματοποίησής τους.
- Εντατικοί έλεγχοι σε κέντρα διασκέδασης και στα λοιπά καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος που προσφέρουν οινοπνευματώδη ποτά ως προς την είσοδο, παραμονή και κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών από ανηλίκους.
- Έλεγχοι για την τοποθέτηση επιγραφών σε εμφανές σημείο, σχετικά με την απαγόρευση εισόδου ανηλίκων σε κέντρα διασκέδασης.
- Συστηματική επιτήρηση των χώρων που συγχάζουν ή παραμένουν ανήλικοι, όπως σχολεία, φροντιστήρια, χώροι άθλησης κ.λπ. Συνεχής συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και φορείς (*σχολικές κοινότητες, σύλλογοι κ.λπ.*) για λήψη των απαραίτητων μέτρων που θα εξασφαλίζουν την προστασία των μαθητών και των σχολείων.
- Συχνοί έλεγχοι με σκοπό την αποτροπή της επαιτείας και της οικονομικής εκμετάλλευσης των ανηλίκων.
- Διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων για τα ναρκωτικά και άλλες μορφές εγκληματικότητας σε συνεργασία με τοπικούς παράγοντες και φορείς με στόχο της ευαισθητοποίηση του κοινού και κυρίως της νεολαίας.
- Καταχώρηση των στοιχείων των εξαφανισθέντων ανηλίκων στην ιστοσελίδα του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, εφόσον επιθυμούν οι κηδεμόνες τους.
- Ανάπτυξη επαφών και συνεργασία με συναρμόδιους για θέματα ανηλίκων δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και οργανισμούς.

- Εφαρμογή του συστήματος **Amber Alert** που αφορά στην έγκαιρη προειδοποίηση, στις περιπτώσεις εξαφάνισης ανηλίκων, αναπτύσσοντας την απαιτούμενη συνεργασία.

- Ευαισθητοποίηση και εξειδικευμένη εκπαίδευση στο προσωπικό που χειρίζεται υποθέσεις ανηλίκων.

Σχέδια Δράσης

Έστω υπόψη ότι η Ελληνική Αστυνομία έχει κατάρτισει δέκα-τρία (13) «Ειδικά Σχέδια Δράσης», για την προστασία των εκτεθειμένων σε κινδύνους παιδιών (*θύματα εμπορίας ανθρώπων, προστασίας ανηλίκων, ενδοοικογενειακής βίας*).

Επιπλέον, από την αρχή του 2009 εφαρμόζεται το Ειδικό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Ελληνικής Αστυνομίας κατά των Ναρκωτικών (2009-2012), το οποίο περιλαμβάνει μία σειρά από ρεαλιστικούς στόχους και αντίστοιχες δράσεις για την επίτευξή τους και αποσκοπεί στη μείωση της διακίνησης και χρήσης ναρκωτικών στη χώρα μας, ιδιαίτερα από νέους ανθρώπους. Το Πρόγραμμα αυτό καταρτίστηκε με βάση το Σχέδιο Δράσης (2009-2012) της Ε.Ε. κατά των ναρκωτικών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής (2009-2012).

Νομοθετικό πλαίσιο

Η προστασία των παιδιών στη χώρα μας αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα, το οποίο απορρέει από το άρθρο 21 του Συντάγματος της Ελλάδος «Κατοχύρωση της Προστασίας της Παιδικής Ηλικίας».

Σε ό,τι αφορά το νομοθετικό πλαίσιο, η χώρα μας έχει συμπεριλάβει στο βασικό Καταστατικό της χώρας καθώς και στην υπόλοιπη νομοθεσία της, τις αρχές της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού ως και άλλες ειδικού ενδιαφέροντος συμβάσεις, θεσπίζοντας προς τούτο διατάξεις δικαίου, ουσιαστικού και δικονομικού χαρακτήρα.

Πιο συγκεκριμένα, η Ελληνική Πολιτεία έχει θεσπίσει ένα ισχυρό νομοθετικό οπλοστάσιο, το οποίο αποσκοπεί στην προστασία μεταξύ άλλων και των δικαιωμάτων των παιδιών, όπως:

- **Νόμος 3875/2010** «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής και συναφείς διατάξεις».
- **Νόμος 3860/2010** «Βελτιώσεις της ποινικής Νομοθεσίας για τους ανήλικους δράστες, πρόληψη και αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων».
- **Νόμος 3727/2008** «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την

προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης, μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και την αποσυμφόρηση των καταστημάτων κράτησης και άλλες διατάξεις».

- **Νόμος 3625/2007** «Κύρωση και εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία και άλλες διατάξεις».

- **Νόμος 3189/2003** «Αναμόρφωση της Ποινικής Νομοθεσίας ανηλίκων και άλλες διατάξεις».

- **ΠΔ 233/2003** «Προστασία και Αρωγή στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323Α, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα».

- **Νόμος 3064/2002** «Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα αυτά».

- **Ποινικός Κώδικας, άρθρα 232Α** «Παραβίαση Δικαστικής Απόφασης», **323Α** «Εμπορία Ανθρώπων», **324** «Απαγωγή ανηλίκου», **348Α** «Παιδική πορνογραφία», **349** «Μαστροπεία», κ.λπ.

- **Νόμος 2101/1992** «Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του παιδιού του ΟΗΕ» και «Διεθνής Σύμβαση της Χάγης για τα Αστικά θέματα της Διεθνούς Απαγωγής Παιδιών».

Σημαντικό βήμα στην αποτελεσματική καταπολέμηση της διακίνησης υλικού πορνογραφίας μέσω του διαδικτύου, αποτέλεσαν τα τελευταία χρόνια οι παρακάτω νομοθετικές παρεμβάσεις:

- Με το **Ν 3625/24-12-2007** «Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών», τροποποιήθηκε το άρθρο 348Α Π.Κ. και ειδικότερα, για τη στοιχειοθέτηση του συγκεκριμένου αδικήματος δεν είναι πλέον απαραίτητη προϋπόθεση η ύπαρξη κερδοσκοπίας, προκειμένου τιμωρηθεί το πρόσωπο που προβαίνει σε κάποια από τις πράξεις που ορίζονται στο άρθρο αυτό.

Η εν λόγω προϋπόθεση ήταν απαραίτητη πριν τη δημοσιοποίηση του συγκεκριμένου Νόμου, με αποτέλεσμα η απόδειξη εκ μέρους των Αστυνομικών Υπηρεσιών της απαίτησης οικονομικού οφέλους προς το πρόσωπο του δράστη για περιπτώσεις παιδικής πορνογραφίας να καθιστά σε πολλές περιπτώσεις τροχόπέδη στις προσπάθειες που αυτές κατέβαλαν για την καταπολέμηση της παιδικής πορνογραφίας στην ελληνική επικράτεια.

- Με το **Ν 3666/10-06-2008** «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς και αντικατάσταση συναφών διατάξεων του Ποινικού Κώδικα», τα εγκλήματα που περι-

γράφονται στις παραγράφους 1, 2 και 4 του άρθρου 348Α Π.Κ., συμπεριλήφθηκαν πλέον στον κατάλογο των αδικημάτων για τα οποία επιτρέπεται η άρση του απορρήτου (άρθρο 4 του Ν 2225/1994).

- Με το **Ν 3727/18-12-2008** «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης, μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και την αποσυμφόρηση των καταστημάτων κράτησης και άλλες διατάξεις», ελήφθη μέριμνα για την υιοθέτηση μέτρων που αφορούν στη συνεργασία με τα άλλα κ-μ, με την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα γενικότερα, για θέματα πρόληψης, καθώς και για την ευαισθητοποίηση του κοινού και επήλθαν σημαντικές και ουσιώδεις τροποποιήσεις στην ισχύουσα στη χώρα μας νομοθεσία για την προστασία των ανηλίκων.

Ειδικότερα:

(α) Τροποποιήθηκε το άρθρο 349 Π.Κ. «Μαστροπεία» και προβλέπεται τιμωρία με κάθειρξη και χρηματική ποινή έως εκατό χιλιάδων ευρώ εάν, μεταξύ άλλων, σε όποιον με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, για να εξυπηρετήσει την ακολασία άλλων προάγει ή εξωθεί στην πορνεία ανήλικο ή υποθάλπει ή διευκολύνει την πορνεία ανηλίκων.

(β) Προστέθηκε στον Ποινικό Κώδικα το άρθρο 348Β «Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους», σύμφωνα με το οποίο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή (50.000,00) € - (200.000,00) €, όποιος με πρόθεση, μέσω της τεχνολογίας πληροφόρησης και επικοινωνίας, προτείνει σε ενήλικο να συναντήσει ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε (15) έτη, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του των αδικημάτων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 339 και 348Α Π.Κ., όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν στη διάπραξη των αδικημάτων αυτών.

(γ) Προστέθηκαν στο άρθρο 337 Π.Κ. οι παράγραφοι 3 και 4, σύμφωνα με τις οποίες τιμωρείται με πλημμεληματικές ποινές ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας, αποκτά επαφή με πρόσωπο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε (15) έτη ή με πρόσωπο που εμφανίζεται ως ανήλικο κάτω των δεκαπέντε ετών και με χειρονομίες ή πράξεις ασελγείς, προσβάλλει την αξιοπρέπειά του στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του. Επιβαρυντική περίπτωση συνιστά η κατά συνήθεια τέλεση της πράξης, ή εάν επακολούθησε συνάντηση με τον ανήλικο ή τον εμφανιζόμενο ως ανήλικο αντίστοιχα.

Με το **Ν 3917/2011** ενσωματώθηκε στην Εθνική έννομη τάξη η Οδηγία 2006/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Μαρτίου για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υπο-

βάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών.

Η εξέλιξη αυτή και κυρίως η θέσπιση υποχρέωσης των παρόχων για διατήρηση των δεδομένων για δώδεκα (12) μήνες από την ημερομηνία της επικοινωνίας, αποτελεί πολύτιμο εργαλείο στην καταπολέμηση σοβαρών μορφών εγκλημάτων. Τα δεδομένα αυτά παρέχουν σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία στις Προανακριτικές και Ανακριτικές Αρχές (*Αστυνομία, Δικαστικές Αρχές*), τα οποία δύνανται να οδηγήσουν στον ποινικό καταλογισμό ή την αθώωση υπόπτων σχετικά με εγκλήματα τα οποία, χωρίς την διατήρηση των δεδομένων αυτών, δεν θα ήταν εφικτό να επιλυθούν.

Amber Alert

Στο πλαίσιο της βελτίωσης της παρεχόμενης προστασίας στους ανηλίκους εντάσσεται και η συμμετοχή της Ελληνικής Αστυνομίας στη διαδικασία ενεργοποίησης του Προγράμματος "Amber Alert", για τα εξαφανισθέντα παιδιά, την εγκατάσταση και υλοποίηση του οποίου ανέλαβε η Μη Κυβερνητική Οργάνωση "Χαμόγελο του Παιδιού" η οποία έχει οριστεί αρμόδια για τη διαχείρισή του.

Το εν λόγω πρόγραμμα, λειτουργεί μέσω της σύμπραξης σαράντα (40) κρατικών και ιδιωτικών φορέων, ο δε ρόλος της Ελληνικής Αστυνομίας είναι πρωταρχικός, καθώς ουσιαστικά δίνει το πράσινο φως (*συγκατάθεση*) για τη θέση του μηχανισμού σε ισχύ, δεδομένου ότι ενδέχεται να υπάρχουν αστυνομικής φύσεως λόγοι που να επιβάλλουν τη μη δημοσιοποίηση της εξαφάνισης.

Ειδικότερα το πρόγραμμα "Amber Alert" συνίσταται σε:

(α) Συμμετοχή των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών, οι οποίοι υποχρεούνται να διακόπτουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα το Πρόγραμμα τους και να εκπέμπουν μηνύματα με πληροφορίες σχετικά με την εξαφάνιση του παιδιού.

(β) Διαβίβαση του μηνύματος / προβολή πληροφοριών σχετικά με το θύμα και το περιστατικό στις οδικές ηλεκτρονικές σημάσεις, στο μετρό, στα πορθμεία, στους σταθμούς τρένων, αστικών λεωφορείων, στα σύνορα, στα μέσα μαζικής μεταφοράς (*πλοία, αεροπλάνα, τραίνα κ.α.*), στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, στα κινητά τηλέφωνα, στους βομβητές, μέσω e-mail, fax και γενικά σε κάθε μηχανήμα/εξάρτημα/συσκευή που μπορεί να εμφανίσει και να διαδώσει άμεσα πληροφόρηση.

Υπηρεσίες προστασίας ανηλίκων

Επειδή το ζήτημα της προστασίας των ανηλίκων είναι πρωταρχικής σημασίας, έχουν συσταθεί και λειτουργούν σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια

εξειδικευμένες Υπηρεσίες με κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό στην αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με τους ανήλικους. Ειδικότερα, έχουν συσταθεί και λειτουργούν:

- Η Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας (*Τμήμα Ναρκωτικών και Παραβατικότητας Ανηλίκων της Δ-νσης Δημόσιας Ασφάλειας/Α.Ε.Α.*). Πρόκειται για επιτελική της παρακολούθησης της παραβατικότητας ανηλίκων και η παρακολούθηση της θυματοποίησης των ανηλίκων.

- Η Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής.

- Το Τμήμα Ανηλίκων της Διεύθυνσης Ασφάλειας Θεσσαλονίκης.

- Τα Γραφεία Ανηλίκων των Υποδιευθύνσεων Ασφάλειας Ηρακλείου Κρήτης και Πατρών.

Εκεί όπου δεν υφίστανται εξειδικευμένες Υπηρεσίες οι σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται κατά περίπτωση από τις Υποδιευθύνσεις Ασφάλειας, τα Τμήματα Ασφάλειας ή τα Αστυνομικά Τμήματα γενικής αρμοδιότητας.

Αξιοσημείωτη είναι η ίδρυση και λειτουργία του **Τμήματος Προστασίας Ανηλίκων** της Υποδιεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της νεοσύστατης **Υπηρεσίας Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος** (ΥΠ.Ο.Α.Δ.Η.Ε.) [ΠΔ 9/2011], το οποίο είναι αρμόδιο για την εξιχνίαση και δίωξη των εγκλημάτων που διαπράττονται κατά των ανηλίκων με τη χρήση του διαδικτύου και των άλλων μέσων ηλεκτρονικής ή ψηφιακής επικοινωνίας και αποθήκευσης. Το εν λόγω Τμήμα διαθέτει άρτιο τεχνολογικό εξοπλισμό και στελεχώνεται από αστυνομικό προσωπικό με ειδικές γνώσεις, που επιμορφώνεται διαρκώς συμμετέχοντας σε σεμινάρια που διοργανώνονται στη χώρα μας αλλά και στο εξωτερικό και αφορούν το ηλεκτρονικό έγκλημα.

Εκπαίδευση προσωπικού

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας αναγνωρίζοντας ότι, η εκπαίδευση – επιμόρφωση – εξειδίκευση του προσωπικού της αποτελεί προτεραιότητα μέγιστης σημασίας, διοργανώνει μέσω της Αστυνομικής Ακαδημίας επιμορφωτικά σεμινάρια και ημερίδες, στα οποία συμμετέχει το αστυνομικό προσωπικό όλων των βαθμίδων, ενώ παράλληλα συμμετέχει με εκπροσώπους της σε επιμορφωτικά σεμινάρια και ημερίδες, που διοργανώνουν συναρμόδιοι Κρατικοί Φορείς και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί για θέματα σχετικά με την αναγνώριση των θυμάτων-παιδιών, τον ειδικό χειρισμό αυτών και γενικότερα την επίτευξη εποικοδομητικής συνεργασίας των Φορέων για την προστασία των θυμάτων – παιδιών.

Στα πλαίσια της προληπτικής δράσης της Ελλη-

νικής Αστυνομίας, το Υπουργείο μας και το Τμήμα Προστασίας Ανηλίκων της Υποδιεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της ΥΠ.Ο.Α.Δ.Η.Ε. διοργανώνουν και πραγματοποιούν Ενημερωτικές Ημερίδες σε μαθητές γυμνασίου και λυκείου καθώς και στους γονείς των μαθητών αυτών αναφορικά με την ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο.

Συνεργασίες

Πέραν αυτών, για την αντιμετώπιση του εν λόγω θέματος οι Αρμόδιες Υπηρεσίες μας, εκτός των Δικαστικών Αρχών ανηλίκων, συνεργάζονται στενά τους λοιπούς δημόσιους και ιδιωτικούς Φορείς και ιδιαίτερα με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) του Υπουργείου Εργασίας.

Γ. ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ:

Πλέον των ανωτέρω, σημειώνεται ότι, πέραν των ως άνω μορφών εκμετάλλευσης και η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί ένα παγκόσμιο κοινωνικό φαινόμενο.

Η Ελληνική Νομοθεσία αντιμετωπίζει την ενδοοικογενειακή βία με τις διατάξεις του Ν 3500/2006, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ από 24-01-2007 και στοχεύει κυρίως στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μελών της οικογένειας.

Οι κυριότερες δράσεις που αναπτύχθηκαν από το Υπουργείο μας και το Αρχηγείο μας αφορούν στη διευκόλυνση των Υπηρεσιών στο χειρισμό υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας, στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των αστυνομικών, καθώς και στον συστηματικότερο και πληρέστερο χειρισμό των υποθέσεων αυτών μέσω της παροχής οδηγιών προς το προσωπικό των αστυνομικών Υπηρεσιών.

Ειδικότερα:

- Την 28-01-2002 με ανανεούμενες Υπουργικές Αποφάσεις, συστάθηκε και λειτουργούσε (ολοκληρώθηκε το έργο αυτής) στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, Ομάδα Διοίκησης Έργου για το Σχεδιασμό Αντεγκληματικής Πολιτικής (Ο.Δ.Ε.Σ.Α.Π.), στην οποία προήδρευε ο Διευθυντής Δημόσιας Ασφάλειας και συμμετείχαν Πανεπιστημιακοί και Υπηρεσιακοί Παράγοντες. Έργο της Ομάδας, σύμφωνα με την απόφαση σύστασής της, είναι η ορθολογική διαμόρφωση ενός πλαισίου δράσης αντεγκληματικής πολιτικής, με μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους, η μελέτη και έρευνα του φαινομένου της εγκληματικότητας στις διάφορες εκδοχές του, ο σχεδιασμός αντεγκληματικής πολιτικής, καθώς και η διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας στο πεδίο της αντεγκληματικής πολιτικής.

Στα πλαίσια της αποστολής της, η Ο.Δ.Ε.Σ.Α.Π. υπέβαλλε προς την Πολιτική Ηγεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης κείμενο προτάσεων για μία ολοκλη-

ρωμένη πολιτική προστασίας των θυμάτων εγκληματικών πράξεων. Η πρόταση εγκρίθηκε με τότε απόφαση της Φυσικής Ηγεσίας και στη συνέχεια εκπονήθηκε, **Ενημερωτικό Εγχειρίδιο** με στόχο να συνδράμει και να καθοδηγήσει το έργο των Υφιστάμενων Υπηρεσιών που έρχονται σε επαφή με θύματα εγκληματικών ενεργειών. Συγκεκριμένα, παρέχεται λεπτομερής ανάλυση των υποχρεώσεων και δυνατών δράσεων των αστυνομικών οι οποίοι χειρίζονται υποθέσεις που αφορούν σε:

- Εγκλήματα σε βάρος ανηλίκων.
- Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας.
- Εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας.
- Εγκλήματα κατά της ζωής και σωματικής ακεραιότητας.
- Οικονομική και σεξουαλική εκμετάλλευση ανθρώπων.

Επιπρόσθετα, περιλαμβάνεται παράρτημα με χρήσιμες πληροφορίες για την περαιτέρω καθοδήγηση και χειρισμό των θυμάτων, από τους Αρμόδιους για το σκοπό αυτό Φορείς (συμπεριλαμβάνονται και ΜΚΟ), προκειμένου να τύχουν της προβλεπόμενης από το νόμο προστασίας και αρωγής.

- Η Ελληνική Αστυνομία στα πλαίσια, των δράσεων για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων που δι-απράττονται σε βάρος γυναικών και ανηλίκων στο οικογενειακό περιβάλλον, συνεργάζεται με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

- Το Αρχηγείο μας στο πλαίσιο της εποικοδομητικής συνεργασίας με τον προαναφερόμενο φορέα, διαβίβασε σε όλες τις αστυνομικές Υπηρεσίες της χώρας τις ακόλουθες διαταγές και οδηγίες:

- Συνοπτικό σημείωμα αναφορικά με τη λειτουργία του ΕΚΚΑ, το σκοπό του και τις Υπηρεσίες τις οποίες διαθέτει προκειμένου να ενημερωθούν οι Επιχειρησιακές Υπηρεσίες και σε συντρέχουσα περίπτωση χρησιμοποιήσουν τις παροχές του ΕΚΚΑ προς όφελος του θύματος.

- Εγχειρίδιο της Δ-νσης Οργάνωσης Νομοθεσίας/Α.Ε.Α., με θέμα "Η αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας" το οποίο εκδόθηκε από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας με στόχο, αφενός μεν την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των γυναικών και των παιδιών μέσα στην οικογένεια, αφετέρου δε την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των αστυνομικών, καθώς και τον συστηματικότερο και πληρέστερο χειρισμό των υποθέσεων μέσω της παροχής οδηγιών, προς το προσωπικό των αστυνομικών Υπηρεσιών. Στο εγχειρίδιο, περιλαμβάνεται παράρτημα με χρήσιμες πληροφορίες για την περαιτέρω καθοδήγηση και χειρισμό των θυμάτων, από τους Αρμόδιους για τον σκοπό αυτό Φορείς, προκειμένου να τύχουν της προβλεπόμενης από το νόμο αρωγής.

- Ενημερωτικό εγχειρίδιο του Υπουργείου Υγείας

και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στο οποίο γίνεται καταγραφή και προβολή των Παιδουπόλεων και των Κέντρων Παιδικής Μέριμνας στην επικράτεια, με πληροφορίες που αφορούν στην διεύθυνση, τηλέφωνο, φαξ, οργανική δυναμικότητα κλινών, είδος περίθαλψης, φύλο εξυπηρετούμενων και ηλικίες των παιδιών.

- Δύο οδηγούς πληροφοριών για κοινωνικούς – προνοιακούς φορείς του Υπουργείου Υγείας οι οποίοι περιλαμβάνουν μία σειρά από φορείς και υπηρεσίες οι οποίοι μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων των πολιτών, ανά την επικράτεια.

- Σχετική Εγκύκλιο Διαταγή του κ. Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, που αφορά στο Ν 3500/2006, με σκοπό την ενημέρωση του προσωπικού περί των διατάξεων του νέου νόμου προκειμένου να ανταποκριθεί πλήρως στην εφαρμογή αυτών σε συνδυασμό με τα ήδη διαβιβασθέντα έγγραφα σχετικά με τον

τρόπο χειρισμού υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας.

Επισημαίνεται ότι καθόσον το θέμα της εκπαίδευσης του αστυνομικού προσωπικού θεωρείται εξαιρετικά σημαντικό, η Αστυνομική Ακαδημία έχει συμπεριλάβει στη διδακτέα ύλη, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας.

Τέλος, σημειώνεται ότι προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει σε επιμορφωτικά σεμινάρια και ημερίδες που διοργανώνουν συναρμόδιοι κρατικοί φορείς και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί με θέματα σχετικά με τον ειδικό χειρισμό υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας καθώς και του τρόπου επίτευξης εποικοδομητικής συνεργασίας των φορέων για την προστασία των θυμάτων.

Στους πίνακες που ακολουθούν, εμφανίζονται στατιστικά στοιχεία υποθέσεων Εμπορίας Ανθρώπων (323^Α Π.Κ.), Σωματεμπορίας (351 Π.Κ.) και Ενδοοικογενειακής Βίας για το έτος 2012:

ΔΡΑΣΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (323^Α Π.Κ.) & ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ (351 Π.Κ.) ΕΤΟΥΣ 2012	
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΔΡΑΣΤΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΝΩΣΤΗ	1
ΑΛΒΑΝΙΑ	33
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	39
ΓΚΑΝΑ	1
ΕΛΛΑΔΑ	38
ΙΝΔΙΑ	2
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	1
ΝΙΓΗΡΙΑ	8
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	10
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	32
ΡΩΣΙΑ	3
ΤΟΥΡΚΙΑ	3
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	171

ΔΡΑΣΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (323 ^A Π.Κ.) & ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ (351 Π.Κ.) ΕΤΟΥΣ 2012				
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΔΡΑΣΤΩΝ	ΑΝΔΡΕΣ	ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΦΥΛΟΥ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΝΩΣΤΗ	-	1	-	1
ΑΛΒΑΝΙΑ	29	3	1	33
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	26	-	13	39
ΓΚΑΝΑ	1	-	-	1
ΕΛΛΑΔΑ	31	2	5	38
ΙΝΔΙΑ	2	-	-	2
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	-	-	1	1
ΝΙΓΗΡΙΑ	2	-	6	8
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	10	-	-	10
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	18	-	14	32
ΡΩΣΙΑ	-	-	3	3
ΤΟΥΡΚΙΑ	3	-	-	3

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	122	6	43	171

ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (323 ^A Π.Κ.) & ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ (351 Π.Κ.) ΕΤΟΥΣ 2012			
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΑΛΒΑΝΙΑ	-	8	8
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	3	18	21
ΓΕΩΡΓΙΑ	-	2	2
ΕΛΛΑΔΑ	-	3	3
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	-	2	2
ΝΙΓΗΡΙΑ	-	5	5
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	15	29	44
ΡΩΣΙΑ	-	8	8
ΦΥΡΟΜ	-	1	1
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	18	76	94

ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (323 ^Α Π.Κ.) & ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ (351 Π.Κ.) ΕΤΟΥΣ 2012				
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΗΛΙΚΟΙ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΑΛΒΑΝΙΑ	-	6	2 (Θ)	8
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	3	16	2 (Θ)	21
ΓΕΩΡΓΙΑ	-	2	-	2
ΕΛΛΑΔΑ	-	1	2 (Θ)	3
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	-	2	-	2
ΝΙΓΗΡΙΑ	-	5	-	5
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	11	24	4 (Α) + 5 (Θ)	44
ΡΩΣΙΑ	-	8	-	8
ΦΥΡΟΜ	-	1	-	1
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	14	65	15	94

ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (323 ^Α Π.Κ.) & ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ (351 Π.Κ.) ΕΤΟΥΣ 2012	
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΜΕ ΠΡΑΞΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	3
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	5
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	8

ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (323 ^Α Π.Κ.) & ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ (351 Π.Κ.) ΕΤΟΥΣ 2012	
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ	ΑΡΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΑΛΒΑΝΙΑ	1
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	4
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	2
ΝΙΓΗΡΙΑ	2
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	25
ΡΩΣΙΑ	5
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	39

ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (323 ^Α Π.Κ.) & ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ (351 Π.Κ.) ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΕΤΟΥΣ 2012				
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ	ΕΠΑΙΤΕΙΑ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΑΛΒΑΝΙΑ	-	-	8	8
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	5	-	16	21
ΓΕΩΡΓΙΑ	-	-	2	2
ΕΛΛΑΔΑ	1	-	2	3
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	-	-	2	2
ΝΙΓΗΡΙΑ	-	-	5	5
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	3	16	25	44
ΡΩΣΙΑ	-	-	8	8
ΦΥΡΟΜ	-	-	1	1
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	9	16	69	94

ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (323 ^Α Π.Κ.) & ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ (351 Π.Κ.) ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΕΤΟΥΣ 2012					
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΔΡΑΣΤΩΝ	ΕΠΑΙΤΕΙΑ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ	ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΥΙΟΘΕΣΙΑ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΝΩΣΤΗ	1	-	-	-	1
ΑΛΒΑΝΙΑ	-	-	-	33	33
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	10	-	3	26	39
ΓΚΑΝΑ	-	-	-	1	1
ΕΛΛΑΔΑ	1	-	1	36	38
ΙΝΔΙΑ	-	-	-	2	2
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	-	-	-	1	1
ΝΙΓΗΡΙΑ	-	-	-	8	8
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	-	-	-	10	10
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	2	6	-	24	32
ΡΩΣΙΑ	-	-	-	3	3
ΤΟΥΡΚΙΑ	-	1	-	2	3
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	14	7	4	146	171

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ					
Εγκλήματα Νομοθεσίας περί Ενδοοικογενειακής Βίας στην επικράτεια, το έτος 2012					
ΕΤΟΣ	ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ		ΔΡΑΣΤΕΣ		ΘΥΜΑΤΑ
	ΤΕΤ/ΣΜΕΝΑ	ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΣΥΛ/ΦΘΕΝΤΕΣ	
2012	2.451	4	2.716	1.042	2.720

β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013

1. Εισαγωγή

(α) Ο απόλυτος σεβασμός και η εγγύηση της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών, καθώς και η καταπολέμηση κάθε είδους ρατσιστικής συμπεριφοράς αποτελούν κατευθυντήρια γραμμή της πολιτικής του Υπουργείου μας και του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας.

Οι υποχρεώσεις του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών ημεδαπών και αλλοδαπών, ιδιαίτερος δε των ελεγχόμενων, συλλαμβανομένων ή κρατούμενων ατόμων, προβλέπονται από το πλέγμα των διατάξεων του Συντάγματος, των νόμων, της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, του Διεθνούς Συμφώνου για τα Πολιτικά Δικαιώματα, της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, της διεθνούς Σύμβασης για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, του Κώδικα Συμπεριφοράς Αστυνομικών του ΟΗΕ, της Διακήρυξης Κανόνων Δεοντολογίας για την Αστυνομία του Συμβουλίου της Ευρώπης, αλλά και από τους Κανονισμούς της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και τις κατά καιρούς εκδιδόμενες Υπηρεσιακές Διαταγές.

(β) Προς την κατεύθυνση αυτή, η ελληνική πολιτεία και συγκεκριμένα το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη καταβάλλει μια συστηματική, καθημερινή προσπάθεια για βελτίωση των επιδόσεων της Ελλάδας στον τομέα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η προσπάθεια αυτή είναι πολυεπίπεδη και πολυμέτωπη. Δεν αφορά μόνο στη βελτίωση των συνθηκών στους χώρους κράτησης και την αντιμετώπιση περιστατικών μη σύννομης συμπεριφοράς από πλευράς ένστολου προσωπικού. Στοχεύει επίσης στην ενίσχυση της διαφάνειας του τρόπου δράσης των Σωμάτων Ασφαλείας απέναντι σε όλους, ανεξαιρέτου καταγωγής και θρησκείας, πολίτες που ζουν στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με τον αυστηρό σεβασμό των δικαιωμάτων των μεταναστών.

(γ) Στο πλαίσιο αυτό η Ελληνική Αστυνομία συνεργάζεται με τις αρμόδιες Αρχές, όπως την Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (C.P.T.), την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), το Συνήγορο του Πολίτη, την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) κ.ο.κ., για την ενημέρωση και εκπαίδευση των αστυνομικών σε θέματα σεβασμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και για την παροχή υποστήριξης σε πρόσφυγες, μετανάστες και γενικότερα μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και κρατούμενους.

Επισημαίνεται δε ότι, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας εργάζονται με τρόπο μεθοδικό και αποφασιστικό ώστε να αποτρέψουν το ενδεχόμενο ανάπτυξης ξενοφοβικού κλίματος ή εκδήλωση ρατσιστικών φαινομένων στους κόλπους του Σώματος της Ελληνικής Αστυνομίας και να ελέγξουν κάθε παράνομη, αντικανονική ή απρεπή συμπεριφορά αστυνομικών.

Τέλος, σημειώνεται ότι το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας αναπτύσσει και θέτει σε επιχειρησιακή εφαρμογή ειδικούς μηχανισμούς παρακολούθησης και αξιολόγησης της κατάστασης στον υπό εξέταση τομέα, με στόχο την εκδήλωση στοχευμένων μέτρων και δράσεων.

2. Παρατηρήσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου (έτους 2013):

• Θέματα Αλλοδαπών:

Η εκτενής αναφορά και ενασχόλησή σας με το φαινόμενο της μετανάστευσης, όπως αποτυπώθηκε στην Έκθεσή σας για το έτος 2012, καθώς και οι διλαμβανόμενες παρατηρήσεις σας αποτέλεσαν αντικείμενο προβληματισμού, ενδελεχούς μελέτης και διερεύνησης από πλευράς μας ώστε να επιλυθούν τα όποια προβλήματα και δυσλειτουργίες παρατηρήθηκαν από την κράτηση και την εν γένει διαχείριση των παρανόμως εισερχομένων στη χώρα μας αλλοδαπών.

Δοθείσης της ευκαιρίας στις ενότητες που ακο-

λουθούν, θα αναφερθούμε στο συστηματικό έργο που υλοποιούμε για την αναμόρφωση του Εθνικού Συστήματος Ασύλου, των συνθηκών κράτησης στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών και τους λοιπούς χώρους κράτησης αλλοδαπών.

(α) Γενικά:

Για την αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης, το οποίο αποτελεί μείζον εθνικό ζήτημα, λαμβάνονται μία σειρά από μέτρα, τα οποία έχουν σχεδιαστεί και στηρίζονται σε αναλύσεις κινδύνου για τον τρόπο εκδήλωσης του ζητήματος προς και από την Ελλάδα.

Πρόθεσή μας είναι η αντιμετώπιση των μικτών μεταναστευτικών ροών στα σημεία εισόδου της ελληνικής επικράτειας, με τρόπο που να διασφαλίζει τόσο την ανάγκη ελέγχου των συνόρων απέναντι στη μη νόμιμη μετανάστευση, όσο και την ανάγκη παροχής προστασίας στους πρόσφυγες και στις άλλες ευπαθείς ομάδες, ώστε να διασφαλίζονται συνθήκες διαβίωσης απολύτως συμβατές με την αξία του ανθρώπου.

Μεταξύ των άλλων, ειδικότερα για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης στη χώρα μας, εκπονήθηκε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης (*ACTION PLAN*), το οποίο επικαιροποιείται ανάλογα με την εξελικτική πορεία εφαρμογής του. Η χρηματοδότηση των προβλεπομένων σ' αυτό δράσεων πραγματοποιείται από ευρωπαϊκά προγράμματα και η πρόοδος εφαρμογής του αξιολογείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Υπό αυτή την εξέλιξη είναι αυτονόητο ότι η συμβολή της Ε. Επιτροπής στην εφαρμογή του Σχεδίου, περιλαμβανομένων και των μέτρων για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εγγυάται τη συμβατότητα των δράσεών μας με το κεκτημένο της Ένωσης. Στο πλαίσιο εφαρμογής του προρρηθέντος Σχεδίου συγκεκριμένες νομοθετικές πρωτοβουλίες αναλήφθηκαν από το Υπουργείο μας, οι οποίες συνίστανται: (i) στην αναβάθμιση του συστήματος Πρώτης Υποδοχής, τη δημιουργία Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.), (ii) Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) και Κέντρων Ταυτοποίησης Υπηκοότητας Αλλοδαπών, (iii) την αναμόρφωση του εθνικού συστήματος ασύλου (Υπηρεσία Ασύλου και Αρχής Προσφυγών), (iv) την ενίσχυση της πολιτικής των αναγκαστικών και εθελούσιων επιστροφών υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους, (v) καθώς και τις επιχειρησιακές δράσεις των Υπηρεσιών μας, όπως η επιχείρηση «Ξένιος Ζεύς» συγκροτούν ένα σύγχρονο και συνεκτικό σύστημα πρωτοβουλιών και δράσεων, με στόχο την ολιστική διαχείριση και τον αποτελεσματικό έλεγχο του μεταναστευτικού ζητήματος, σύμφωνα με τις εθνικές, ενωσιακές και διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας μας.

(β) Ανασκόπηση απελθόντος έτους (2013):

(α) Παραμείναμε σταθεροί στην υλοποίηση των πρωτοβουλιών που προβλέπονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης, δίδοντας έμφαση - προτεραιότητα στη διασφάλιση των συνθηκών υποδοχής και παραμονής, σε ένα αξιοπρεπές περιβάλλον διαβίωσης.

(i) Έργα - Υποδομές:

Ειδικότερα, γνωρίζεται ότι κατά το παρελθόν έτος (2013) συνεχίστηκαν οι δράσεις για τη δημιουργία Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) και Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών, σύμφωνα με το Ν 3907/26-01-2011, μέσω της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, της Υπηρεσίας Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων του Υπουργείου μας και των συναρμοδίων προς τούτο Διευθύνσεων του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.

Για την υλοποίηση των ανωτέρω συντάχθηκαν τα κύρια χωροταξικά σχέδια των χώρων που έχουν επιλεγεί, που περιλαμβάνουν τις βασικότερες υποδομές λειτουργίας των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) και των Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών των παράνομα δι-αμενόντων στη χώρα μας υπηκόων τρίτων χωρών (*κοιτώνες, αναρρωτήρια, χώροι σίτισης κ.λπ.*), ούτως ώστε να διασφαλίζονται στο έπακρο οι συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας των διαμενόντων σε αυτά.

Μετά την ολοκλήρωση των αυτοψιών που βρίσκονται σε εξέλιξη από αρμόδιους Μηχανικούς θα συνταχθούν άμεσα οι απαιτούμενες μελέτες ξεχωριστά για κάθε εγκατάσταση, αφού σε κάθε μία από αυτές θα παρουσιάζονται διαφοροποιήσεις (*δίκτυα υποδομών, μορφολογία εδάφους, ωφέλιμη επιφάνεια κ.λπ.*). Κατόπιν των υποβληθέντων μελετών θα προκύψουν οι προκαλούμενες δαπάνες που θα επιβαρύνουν τον Τακτικό Προϋπολογισμό της Ελληνικής Αστυνομίας.

Σημειώνεται ότι τον Μάρτιο 2013 λειτουργήσε στο Φυλάκιο Έβρου το πρώτο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) δυναμικότητας (256) ατόμων ενώ λειτουργεί ήδη το Κέντρο Πρώτης Διαχείρισης Λαθρομεταναστών στον Πόρο του Έβρου (*Αλεξανδρούπολη*).

(ii) Νομοθετικό Έργο:

- Με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας καταρτίστηκε "Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Υπηρεσιών Φύλαξης Εγκαταστάσεων Κράτησης Αλλοδαπών (Υ.Φ.Ε.Κ.Α.)" (*ΦΕΚ Β' /1851-29.07.2013*) όπου ρυθμίζονται τα επιμέρους θέματα που αφορούν στην εσωτερική διάρθρωση και λειτουργία των Υ.Φ.Ε.Κ.Α., τη διαδικασία κράτησης των μη νόμιμων μεταναστών που τελούν υπό καθεστώς νόμιμου περιορισμού της ελευθερίας τους στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των κρατουμένων

αλλοδαπών, καθώς και τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του προσωπικού των ως άνω Υπηρεσιών.

Ο εν λόγω Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας των Υ.Φ.Ε.Κ.Α. προβλέπει τη στελέχωση με το αναγκαίο για τη λειτουργία τους προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας ή προσωπικό από Ιδιωτικές Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών Ασφαλείας (Ι.Ε.Π.Υ.Α.).

- Εκδόθηκε η υπ' αριθ. 11.1/873 από 06-03-2013 απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη "Ανάθεση της φύλαξης των εγκαταστάσεων των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής και σε προσωπικό ιδιωτικής εταιρείας παροχής υπηρεσιών ασφαλείας" (ΦΕΚ Β' /666 – 21.03.2013).

- Εκδόθηκε η υπ' αριθ. 8038/24/3 από 07-05-2013 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) "Καθορισμός του είδους, του περιεχομένου και της διάρκειας της εκπαίδευσης που υφίσταται το προσωπικό Ιδιωτικών Επιχειρήσεων Παροχής Υπηρεσιών Ασφαλείας, στο οποίο ανατίθεται η φύλαξη εγκαταστάσεων Κέντρων Πρώτης Υποδοχής, Μονάδων Πρώτης Υποδοχής και χώρων κράτησης, των παράνομα διαμενόντων στη χώρα μας, αλλοδαπών καθώς και των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας που την παρέχουν" (ΦΕΚ Β' /1105 – 07.05.2013).

- Προωθήθηκε Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) για «την ίδρυση και λειτουργία Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών: Αμυγδαλέζας, Κορίνθου, Κομοτηνής, Ξάνθης, Ορεστιάδας, Δράμας, Κεντρικού (Π. Ράλλη 24 – Ταύρος), Λέσβου και Κέντρων Ταυτοποίησης Υπηκοότητας Αλλοδαπών Σάμου, Χίου και Λέσβου» (σε εξέλιξη).

- Προωθήθηκε Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) για «το εξωτερικό σύστημα ελέγχου επιστροφών» ώστε να λειτουργεί με μέριμνα της Ανεξάρτητης Αρχής «Συνήγορος του Πολίτη» (σε εξέλιξη).

(ii) Επιπρόσθετες κανονιστικού χαρακτήρα δράσεις:

- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Με πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συστάθηκε Ομάδα Εργασίας για την εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το οποίο θα περιλαμβάνει δράσεις και καλές πρακτικές (μεταξύ άλλων, με θεματικές που άπτονται του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, των συνθηκών κράτησης αλλοδαπών και των μηχανισμών πρόληψης και διερεύνησης φαινομένων κακομεταχείρισης), που έχουν ήδη αναληφθεί από τους αρμόδιους φορείς ή επείκονται άμεσα και αφορούν σε ένα ευρύτατο φάσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Ομάδα Εργασίας για τον έλεγχο των συνθηκών διαβίωσης στα Κέντρα Προαναχωρησιακής Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών.

Με την υπ' αριθ. 6634/1-357410 από 15-11-

2013 απόφαση κ. Προϊσταμένου Επιτελείου /Α.Ε.Α., ύστερα από πρόταση της Δ-νσης Αλλοδαπών /Α.Ε.Α. συστάθηκε «Ομάδα Εργασίας για τον έλεγχο των συνθηκών διαβίωσης στα Κέντρα Προαναχωρησιακής Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών και την υποβολή προτάσεων για τη βελτίωση αυτών».

- Προωθείται, με πρωτοβουλία της Ελληνικής Αστυνομίας και της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, η υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας, με σκοπό να ρυθμίσει αποτελεσματικά τη συνεργασία μεταξύ των δύο υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους, κατά τη διαδικασία πρώτης υποδοχής υπηκόων τρίτων χωρών.

- Συντάχθηκε το "Επιχειρησιακό Σχέδιο" και το Μνημόνιο Συνεργασίας των συναρμόδιων Υπουργών [κατόπιν συνεργασίας της Δ-νσης Αλλοδαπών /Α.Ε.Α., της Υπηρεσίας Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Υ.Δ.Ε.Α.Π.) του Υπουργείου μας και του Ε.Κ.ΕΠ.Υ.], ώστε να παρέχεται ιατρική υποστήριξη σε όλους τους χώρους κράτησης παράνομων μεταναστών (Κέντρα Πρώτης Υποδοχής, Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών, αστυνομικά κρατητήρια) από Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας / Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ.) και συνεχίζονται οι διεργασίες για την άμεση στελέχωση με ιατρικό προσωπικό των χώρων όπου κρατούνται μη νόμιμοι οικονομικοί μετανάστες.

- Ολοκληρώθηκε, από αρμόδια Επιτροπή, ύστερα από πρόταση της Δ-νσης Αλλοδαπών /Α.Ε.Α., η σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών διαγωνιστικών διαδικασιών για την ανάδειξη παρόχου/ων για τον καθαρισμό, την φύλαξη και την σίτιση των αλλοδαπών που κρατούνται στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών: Αμυγδαλέζας, Κορίνθου, Δράμας (Παρανέστι), Κομοτηνής, Ξάνθης και Φυλακίου Ορεστιάδας, ανά ανάγκη (ήτοι συνολικά για τη φρούρηση, συνολικά για τη σίτιση και συνολικά για την καθαριότητα) σε όλες τις διαλαμβανόμενες εγκαταστάσεις ανεξαρτήτως γεωγραφικής περιοχής με δυνατότητα συμμετοχής και για ένα έκαστο Κέντρο Κράτησης (ως υποέργο).

- Δημιουργία εγκαταστάσεων ανοικτών δομών
Βρίσκονται σε εξέλιξη διαδικασίες για τη λειτουργία εγκαταστάσεων ανοικτών δομών για τη διαμονή ευάλωτων ομάδων στην περιοχή της Αττικής και σε άλλες περιοχές της χώρας, καθώς και η λειτουργία Υπηρεσίας Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης Αιτούντων Άσυλο και Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας – Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης).

- Επιπρόσθετα, κατά το παρελθόν έτος (2013) η Ελληνική Αστυνομία δια των υφιστάμενων Υπηρεσιών της κατέβαλλε κάθε δυνατή προσπάθεια για την ενίσχυση της πολιτικής αναγκαστικών και εθελοντι-

κών επιστροφών υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους.

Επιγραμματικά, επί των δράσεων που εκδηλώθηκαν, σημειώνονται τα ακόλουθα:

- Αυξήθηκε η αποτελεσματικότητά μας στον τομέα του επαναπατρισμού μέσω της επιστροφής μεγαλύτερου αριθμού παρανόμων αλλοδαπών στις χώρες τους ή τις χώρες διέλευσης, σε σχέση με το 2012 κατά 18,40%.

- Οργανώθηκαν και υλοποιήθηκαν επτά (7) συνολικά εθνικές πτήσεις επιστροφών και επιστράφηκαν στις χώρες καταγωγής τους (399) υπήκοοι τρίτων χωρών.

- Ο αριθμός των εθελούσιων αναχωρήσεων υπηκόων τρίτων χωρών από τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας κατά το έτος 2013 ανήλθε σε (638) άτομα.

- Οι υποστηριζόμενες εθελούσιες επιστροφές υπηκόων τρίτων χωρών που υλοποιήθηκαν από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) κατά το έτος 2013 ανήλθαν σε (9.225) άτομα.

Λαμβάνοντας υπόψη την επιχειρησιακή δράση εθελούσιων αναχωρήσεων μέσω Ελληνικής Αστυνομίας του 2013, καθώς και τη δραστηριότητα επιστροφής αλλοδαπών μέσω του Προγράμματος Οικιοθελούς Αναχώρησης του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) που βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη (Ε' ΦΑΣΗ), εκτιμάται ότι και κατά το τρέχον έτος θα συνεχιστεί με την ίδια και μεγαλύτερη συχνότητα ο επαναπατρισμός και η επανένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους.

Υποδοχή – Διαχείριση – Απομάκρυνση – Δικαιώματα μη νομίμων οικονομικών μεταναστών

(α) Γενικές παρατηρήσεις

Η Ελληνική Αστυνομία έχει προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για τη βελτίωση και καλύτερη διαχείριση του επαναπατρισμού των παρανόμως διαβιούντων στη χώρα μας αλλοδαπών (*απέλαση – επιστροφή – επαναπροώθηση*). Παρ' όλα αυτά κάποια από τα χρόνια προβλήματα εξακολουθούν να υφίστανται.

Ειδικότερα:

- Αντιμετωπίστηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό οι δυσκολίες στον προσδιορισμό της πραγματικής υπηκοότητας των παρανόμων μεταναστών.

- Συνεχίστηκε και κατά το παρελθόν έτος (2013) η υλοποίηση του προγράμματος ΑΤΤΙCΑ που συνδιοργανώνουμε με τον Frontex για τον ταχύτερο επαναπατρισμό των παρανόμων μεταναστών που συλλαμβάνονται στη χώρα μας.

- Για μια ακόμη χρονιά, δεν υπήρξε ο επιθυμητός βαθμός συνεργασίας των χωρών προέλευ-

σης των μη νομίμων μεταναστών στον προσδιορισμό της υπηκοότητάς τους και κωλυσιεργία στην έκδοση (*έγκαιρα*) ταξιδιωτικών εγγράφων, καθώς και μη αναγνώριση των L.P. που εκδίδουμε για την απέλαση όσων δεν κατέχουν ταξιδιωτικά έγγραφα, σύμφωνα με τα κοινοτικά πρότυπα.

Ωστόσο μετά από παρέμβαση του Υπουργείου Εξωτερικών, αλλά και της Δ-νσης Αλλοδαπών Αττικής ως καθ' ύλην αρμόδιας προς τούτο υφιστάμενης Υπηρεσίας μας, παρατηρείται μια σχετική βελτίωση στη συνεργασία μας με κάποιες τρίτες χώρες προέλευσης παράνομα εισερχομένων αλλοδαπών.

Η προσπάθεια αυτή θα συνεχιστεί και το 2014, με μοναδικό σκοπό να καταστούμε αυτόνομοι στον τομέα αυτό (*ταυτοποίησης – screening*), σύμφωνα με τα κοινοτικά πρότυπα.

Σημαντικό μπορεί να χαρακτηριστεί το έτος που παρήλθε, σε σχέση με τις πρωτοβουλίες που εκδηλώσαμε για την εκπαίδευση του προσωπικού.

- Από το σύνολο των δράσεων συγκρατείται η υλοποίηση περιοδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης των αστυνομικών που υπηρετούν στις Υπηρεσίες Ελέγχου Διαβατηρίων (Υ.Ε.Δ.) Χώρας, στα Τμήματα Συνοριακής Φύλαξης (Τ.Σ.Φ.) και Τμήματα Δίωξης Λαθρομετανάστευσης (Τ.Δ.Λ.) στις Διευθύνσεις και Τμήματα Αλλοδαπών, καθώς και στις Υποδιευθύνσεις και Τμήματα Ασφάλειας επί θεμάτων επανεισδοχής, απελάσεων και επιστροφής αλλοδαπών με ή χωρίς συνοδεία, μεταχείρισης ευπαθών ομάδων και προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Αναφορικά με την διαχείριση των μεικτών μεταναστευτικών ροών σε συνεργασία με τον Frontex, έχουμε αναλάβει μία σειρά πρωτοβουλιών και δράσεων για τη βελτίωση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά την επιχειρησιακή δραστηριότητα.

Οι εν λόγω δράσεις περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Ορισμός, κατόπιν πρόσκλησης της Frontex, εθνικών εκπαιδευτών επί ζητημάτων προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τη συνοριακή φύλαξη.

- Ονομαστικοποίηση αναπληρωτών των εθνικών εκπαιδευτών. Οι υπόψη εθνικοί εκπρόσωποι θα λάβουν εκπαίδευση από τον Οργανισμό εντός του Μαρτίου τ.έ.

- Μετάφραση από τους εθνικούς εκπαιδευτές στην ελληνική γλώσσα του «Εγχειριδίου του Εκπαιδευτή Θεμελιωδών Δικαιωμάτων κατά τη Συνοριακή Φύλαξη» που έχει εκπονηθεί από τον Frontex.

- Συνεργασία με το Λιμενικό Σώμα/Συναντήσεις σημείων επαφής θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τη συνοριακή φύλαξη για το συντονισμό των δράσεων των δύο Σωμάτων.

- Πραγματοποίηση περιοδικής εκπαίδευσης αστυνομικού και λιμενικού προσωπικού στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων στον

τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τη συνοριακή φύλαξη.

- Επίσης, έχει ληφθεί απόφαση του κ. Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας για τη σύσταση δικτύου σημείων επαφής/αξιωματούχων θεμελιωδών δικαιωμάτων που θα ασχολούνται με την εποπτεία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους, την έρευνα τυχόν περιστατικών κακομεταχείρισης και την ενημέρωση του Αρχηγείου για τα ως άνω ζητήματα.

- Εγκαθίδρυση μηχανισμού αλληλοενημέρωσης μεταξύ Ελλάδος και Frontex για την πρόοδο που σημειώνεται στις ως άνω δράσεις.

Πέραν των ανωτέρω, η χώρα μας βασίζεται σε ένα οργανωμένο θεσμικό πλαίσιο που περιλαμβάνει εχέγυθα διαφύλαξης των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Στο εν λόγω πλαίσιο εντάσσονται τα ακόλουθα κείμενα:

- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΦΕΚ 3217/18-12-2013).
- Κώδικας Δεοντολογίας του Αστυνομικού Προσωπικού (ΠΔ 254 /2004, ΦΕΚ-238/03-12-2004).
- Επιχειρησιακές τακτικές σε περιπολίες, έλεγχοι πεζών υπόπτων ατόμων. Έλεγχοι οχημάτων, καταδιώξεις (*πεζές-εποχούμενες*), ανταπόκριση των πρώτων αστυνομικών περιπολίας σε εγκλήματα που εξελίσσονται (*Κανονιστική Διαταγή υπ' αριθ. 23/2010*).
- «Οδηγός Συμπεριφοράς της Ελληνικής Αστυνομίας προς θρησκευτικές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες», στον οποίο παρατίθενται με τρόπο συνοπτικό οι ειδικότερες κατηγορίες των ευάλωτων ομάδων και δίδονται σαφείς οδηγίες στους αστυνομικούς για τη συμπεριφορά τους προς αυτές.

Συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας:

Με το Υπουργείο Υγείας υπήρξε μια αγαστή συνεργασία για την αντιμετώπιση θεμάτων παροχής πρωτοβάθμιας φροντίδας στους συλλαμβανόμενους μετανάστες στον Έβρο και την περιοχή του Βορείου Αιγαίου, καθώς και τους φιλοξενούμενους αξιωματούχους από τα κ-μ της Ε.Ε. που συνέδραμαν τις δυνάμεις μας στις προρρηθείσες περιοχές, στο πλαίσιο των Κοινών Επιχειρήσεων "FOKAL POINTS 2013 LAND" και "POSEIDON LAND 2013", αντίστοιχα.

Επιπρόσθετα, η διάθεση πλήρως εξοπλισμένων κινητών μονάδων του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. συνέβαλε στα μέγιστα προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι αυξημένες ανάγκες ιατρικής, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης των υπό απέλαση προσωρινά κρατούμενων αλλοδαπών στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών, ιδιαίτερα από τον Αύγουστο έτους 2012 όπου ο αριθμός των συλληφθέντων αλλοδαπών αυξήθηκε κατακόρυφα στο πλαίσιο της αστυνομικής επιχείρησης με την κωδική ονομασία "Ξένιος Ζεύς".

Πέραν αυτών, όπως ήδη προαναφέρθηκε, ήδη έχει συνταχθεί το "Επιχειρησιακό Σχέδιο" και το Μνη-

μόνιο Συνεργασίας των συναρμόδιων Υπουργών, ώστε να παρέχεται ιατρική υποστήριξη σε όλους τους χώρους κράτησης παράνομων μεταναστών (*Κέντρα Πρώτης Υποδοχής, Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών, αστυνομικά κρατητήρια*) από Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας / Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ.) και συνεχίζονται οι διεργασίες για την άμεση στελέχωση με ιατρικό προσωπικό των χώρων όπου κρατούνται μη νόμιμοι οικονομικοί μετανάστες (βλ. σελ. 18-19).

(β)-Προσαγωγές - μεταγωγές αλλοδαπών:

Σε ότι αφορά το πρόβλημα της παράνομης μετανάστευσης στη χώρα μας, το οποίο έχει ευρωπαϊκή διάσταση, γνωρίζεται ότι καταβάλλουμε προσπάθειες για τον εντοπισμό - έλεγχο των αλλοδαπών που δεν πληρούν - στερούνται των απαραίτητων ταξιδιωτικών εγγράφων και εφαρμογής σε βάρος τους της διαδικασίας απομάκρυνσης - απέλασης ως διοικητικό και δικαστικό μέτρο.

Προς το σκοπό αυτό, η ύπαρξη Αστυνομικών Υπηρεσιών με αποκλειστικό αντικείμενο τον έλεγχο της νομιμότητας της παραμονής των αλλοδαπών στο εσωτερικό της χώρας (*Τμήματα Δίωξης Λαθρομετανάστευσης Αλλοδαπών κ.λπ.*) επιτρέπει τη διενέργεια συστηματικών ελέγχων.

Παράλληλα, οι υφιστάμενες υπηρεσίες μας, στα πλαίσια της αποστολής τους και με στόχο την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας, συμμετέχουν σε μικτές ομάδες ελέγχου, εφαρμόζοντας την κείμενη νομοθεσία, με σκοπό την εν γένει αντιμετώπιση όλων των παρουσιαζόμενων προβλημάτων (*δι-ακίνηση ναρκωτικών, δραστηριοποίηση εκδιδομένων προσώπων, αντιμετώπιση εγκληματικότητας και παρεμπορίου κ.λπ.*), χωρίς αυτές να επικεντρώνονται αποκλειστικά στον έλεγχο αλλοδαπών υπηκόων.

Στο εμπλεκόμενο προσωπικό, έχουν δοθεί οι δέουσες εντολές - οδηγίες, ώστε οι διενεργούμενοι έλεγχοι να πραγματοποιούνται με γνώμονα τον απόλυτο σεβασμό των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ελεγχόμενου.

Στο σημείο δε αυτό τονίζεται ότι τόσο οι ως άνω δράσεις όσο και εν γένει οι αστυνομικές ενέργειες εμφορούνται από σεβασμό προς την ανθρώπινη αξία και τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών, στοχεύουν αποκλειστικά στην προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας και εκδηλώνονται με γνώμονα κριτήρια αμιγώς δικαιοπολιτικά ανεξαρτήτως εθνικότητας, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων, φυλετικών κριτηρίων, διακρίσεων ή άλλων διακριτικών στοιχείων που χαρακτηρίζει τους ελεγχόμενους (*και κατά περίπτωση προσαγόμενους*), αλλά σύμφωνα και μόνο με τις εξατομικευμένες ενδείξεις που προκύπτουν από τη συμπεριφορά τους.

(γ) Υποδοχή:

Για όλους τους αλλοδαπούς που κρατούνται στις Υπηρεσίες μας προκειμένου να ολοκληρωθούν όλες οι απαιτούμενες διοικητικές διαδικασίες για τον επαναπατρισμό τους, εξαντλούνται τα προβλεπόμενα από την Ελληνική νομοθεσία χρονικά όρια κράτησης προς επίτευξη του εν λόγω σκοπού. Επιπρόσθετα, η Ελληνική Αστυνομία δια των υφιστάμενων Υπηρεσιών της καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την επιτάχυνση των διαδικασιών ασύλου και της ενίσχυσης της πολιτικής αναγκαστικών και εθελοντικών επιστροφών υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους.

Επισημαίνεται ότι, κατά κανόνα και μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες απομάκρυνσής τους οι παράνομοι αλλοδαποί κρατούνται στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών, καθώς και σε αστυνομικά κρατητήρια (*ολιγοήμερη παραμονή*).

Σε ό,τι αφορά, στους **αλλοδαπούς που συλλαμβάνονται στα σύνορα της χώρας μας**, διευκρινίζεται ότι, αυτοί κρατούνται ώστε να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες υπηρεσιακές διαδικασίες (*ταυτοποίηση, καταγραφή, δακτυλοσκόπηση, φωτογράφιση*), εκδίδονται αποφάσεις απέλασης με κράτηση και η κράτηση τους συνεχίζεται έως ότου ολοκληρωθούν οι διοικητικές διαδικασίες επαναπατρισμού τους.

Σε περίπτωση όμως, που η απομάκρυνσή τους από τη χώρα δεν είναι εφικτή, λόγω αντιμετώπισης εξαιρετικών δυσκολιών [όπως: η δυσχερής αναγνώριση – διαπίστωση της υπηκοότητάς τους, η απροθυμία συνεργασίας των εδώ Προξενικών Αρχών για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων, η εμπόλεμη κατάσταση που επικρατεί στις χώρες καταγωγής τους (π.χ. Συρία)], κατ' εξαίρεση με αποφάσεις των κατά τόπους Γενικών Αστυνομικών Διευθυντών Περιφερειών Χώρας ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 78 του Ν 3386/2005 (αναστολή των αποφάσεων απέλασης), λόγω του ανέφικτου, συνεπεία της έλλειψης ταξιδιωτικών εγγράφων, έως ότου αυτή καταστεί εφικτή. Προς τούτο ενημερώνονται για τις υποχρεώσεις τους, προκειμένου να αναχωρήσουν εντός της ταχθείσας, προς οικειοθελή αναχώρηση, προθεσμίας από τη χώρα, για τη χώρα τους ή για χώρα της αρεσκείας τους.

Σε ό,τι αφορά, στους **αλλοδαπούς που συλλαμβάνονται στο εσωτερικό της χώρας**, διευκρινίζεται ότι, αυτοί κρατούνται ώστε να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες υπηρεσιακές διαδικασίες (*ταυτοποίηση, καταγραφή, δακτυλοσκόπηση, φωτογράφιση*), εκδίδονται αποφάσεις επιστροφής με κράτηση και η κράτηση τους συνεχίζεται έως ότου ολοκληρωθούν οι διοικητικές διαδικασίες επαναπατρισμού τους. Σε περίπτωση όμως, που η απομάκρυνσή τους από τη χώρα δεν είναι εφικτή, για τους προαναφερόμενους λόγους αλ-

λά και τυχόν αιτήσεων αυτών για ανανέωση αναβολής απομάκρυνσής τους εκδίδονται αποφάσεις επιστροφής χωρίς κράτηση. Σε αυτή την περίπτωση, γίνεται ειδική μνεία ότι οι αλλοδαποί ενημερώθηκαν στη γλώσσα τους ή τη γλώσσα που κατανοούν, ότι τους παρέχεται η δυνατότητα εντός της ταχθείσας, προς οικειοθελή αναχώρηση, προθεσμίας (*χορηγείται αυτοδικαίως*), η οποία κυμαίνεται μεταξύ (7) και (30) ημερών, προκειμένου να αναχωρήσουν μόνοι τους από τη χώρα, για τη χώρα τους ή για χώρα της αρεσκείας τους.

Σε περίπτωση που έχουν εκδοθεί αποφάσεις επιστροφής με κράτηση (*ανώτατο όριο κράτησης -18-μήνες*) και η επιστροφή καθίσταται ανέφικτη, οι προαναφερόμενες αποφάσεις αναστέλλονται και εκδίδονται σχετικές αποφάσεις αναβολής απομάκρυνσης διάρκειας έξι (6) μηνών.

Εκτός των αλλοδαπών που επαναπροωθούνται στη χώρα καταγωγής τους, μέσω βορείων συνόρων της χώρας μας, κυρίως Αλβανοί, και αυτών που παραδίδονται στις Αρχές της γειτονικής χώρας (Τουρκία) βάσει του υφιστάμενου Πρωτοκόλλου Επανεισδοχής, οι υπόλοιποι αλλοδαποί, για τους οποίους είναι εφικτός ο επαναπατρισμός τους, προωθούνται στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής, προκειμένου να ολοκληρωθούν οι σχετικές διαδικασίες απομάκρυνσής τους.

Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι επιχειρησιακός στόχος μας είναι η ολοκλήρωση των σχετικών διοικητικών διαδικασιών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, σε σύντομο χρονικό διάστημα και η επείγουσα αντιμετώπιση των προσπαθειών μας σε περιπτώσεις αλλοδαπών που δύναται να επαναπατρισθούν.

Ο αριθμός των αλλοδαπών που δεν επιστρέφονται στις χώρες καταγωγής τους (*μέσω της διαδικασίας της απέλασης / επιστροφής & της επαναπροώθησης*), λόγω αντιμετώπισης εξαιρετικών δυσκολιών που απαντώνται κατά τις προσπάθειες που καταβάλλουμε για την απομάκρυνσή τους, έχει ως αποτέλεσμα αυτοί να εφοδιάζονται με σχετικά "Υπηρεσιακά Σημειώματα" προς αναχώρηση από τη χώρα, τα οποία τους επιδίδονται με αποδεικτικό ενημερώνοντάς τους για δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Παραταύτα, αυτοί δεν εγκαταλείπουν τη χώρα μας και εγκλωβίζονται σε αυτή, με απώτερη συνέπεια την συνέχιση της διαμονής τους στην χώρα, αναζητώντας τρόπους φυγής προς την Κεντρική Ευρώπη δια των θαλάσσιων και χερσαίων συνόρων μας.

Συνθήκες Κράτησης

Με τη διάταξη του άρθρου 91 παρ. 1 του ΠΔ141/1991 (ΦΕΚ Α' / 58) προβλέπεται ότι «οι διευθυντές ή διοικητές των Υπηρεσιών μεριμνούν για την καλή συντήρηση, ευπρεπή εμφάνιση και καθαριότητα όλων των χώρων των οικημάτων και επιβλέπουν να προλαμβάνονται ή να αποκαθίστανται τυχόν προκαλούμενες

φθορές», ενώ σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 92 παρ. 6 του ίδιου ως άνω Διατάγματος «τα κρατητήρια πρέπει να πληρούν τους απαραίτητους όρους υγιεινής και ασφάλειας για τη ματαίωση αποδράσεων και αυτοκτονιών ή αυτοτραυματισμών των κρατουμένων».

Παράλληλα, με τις διατάξεις του άρθρου 67 του ίδιου ως άνω Προεδρικού Διατάγματος, στα καθήκοντα του δεσμοφύλακα περιλαμβάνεται, αφενός η μέριμνα για την καθαριότητα των κρατητηρίων και της περιοχής τους, καθώς και για το φωτισμό και γενικά για την ασφάλεια αυτών και, αφετέρου, ο διαχωρισμός των κρατουμένων, με έμφαση στη χωριστή κράτηση των γυναικών, των ανηλίκων και των προσώπων που πάσχουν από μολυσματική ή λοιμώδη νόσο. Επισημαίνεται, δε, ότι με τη διάταξη του άρθρου 66 παρ. 6 του ίδιου ως άνω Διατάγματος, *«στα αστυνομικά κρατητήρια δεν επιτρέπεται η κράτηση υποδίκων ή καταδίκων που προορίζονται για Σωφρονιστικό Κατάστημα, με εξαίρεση τον απολύτως αναγκαίο πριν τη μεταγωγή χρόνο και εφόσον δεν είναι δυνατή η απευθείας μεταγωγή και παράδοση σ' αυτό»*.

Με την υπ' αρ. 4803/22/44 από 04-07-2003 εγκύκλιο διαταγή, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στο δικαίωμα της πλήρους ενημέρωσης των κρατουμένων αναφορικά με τα δικαιώματά τους με την επίδοση σε αυτούς εγκεκριμένου από την εισαγγελική αρχή πληροφοριακού δελτίου, αλλά και με την ανάρτηση στους χώρους κράτησης σχετικών πινάκων, στο δικαίωμα παράστασης διερμηνέα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των κρατουμένων που δεν γνωρίζουν επαρκώς την ελληνική γλώσσα, στο δικαίωμα επικοινωνίας των κρατουμένων με συγγενείς ή με άλλα πρόσωπα της επιλογής τους, με τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους, αλλά και με εκπροσώπους φορέων που δραστηριοποιούνται σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και στο δικαίωμά τους σε παροχή υγειονομικής περίθαλψης.

Επισημαίνεται ότι, προς το σκοπό της ενίσχυσης των δικαιωμάτων των κρατουμένων από τις αστυνομικές αρχές και σε υλοποίηση σχετικής σύστασης της Διεθνούς Αμνηστίας, αποφασίσθηκε από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας η ενσωμάτωση στα έντυπα πληροφοριακά δελτία για τα δικαιώματα των κρατουμένων η δυνατότητα υποβολής έγγραφης καταγγελίας για τυχόν κακές συνθήκες κράτησης, κακομεταχείριση ή άλλες προσβολές των δικαιωμάτων τους, σύμφωνα με Υπόδειγμα που καθιερώθηκε ειδικά προς τούτο (Πληροφοριακό Δελτίο τύπου «Δ-34»). Τα υποδείγματα αυτά μεταφράστηκαν σε (15) γλώσσες. Ύστερα από την τελική τυποποίησή τους, τα εν λόγω δελτία απεστάλησαν σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, κατόπιν της υπ' αρ. 7100/24/3 - ε' από 12-10-2010 Εγκυκλίου Διαταγής του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας.

Περαιτέρω έχουν εκδοθεί κατ' επανάληψη γενικές και ειδικότερες διαταγές, προς όλες τις περιφερειακές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας για την απόλυτη τήρηση των υποχρεώσεων τους, όπως αυτές προκύπτουν από το Σύνταγμα, τους νόμους και τις διεθνείς συνθήκες και οι οποίες αποσκοπούν στην άμεση και συνεχή ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και δραστηριοποίηση στο μέγιστο βαθμό κάθε εμπλεκόμενου Αστυνομικού, προκειμένου οι συνθήκες κράτησης των πάσης φύσεως κρατουμένων στα αστυνομικά κρατητήρια να είναι οι πλέον κατάλληλες, από πλευράς τήρησης των κανόνων ασφαλείας και υγιεινής.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τις προβλέψεις αναφορικά με τις συνθήκες κράτησης των αλλοδαπών, το νομικό πλαίσιο, το οποίο αφορά στις συνθήκες κράτησης, καθώς και στα δικαιώματα των κρατουμένων αλλοδαπών, διέπεται από τις διατάξεις του Ν 3907/2011 (ΦΕΚ Α' / 7), σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες διατάξεις του Ν 3386/2005 (ΦΕΚ Α' / 212).

Επίσης, με την υπ' αριθ. 6634/1-355613 Απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας (ΦΕΚ Β' /1851-29.07.2013), ρυθμίζονται τα ζητήματα που αφορούν στη λειτουργία των Υπηρεσιών Φύλαξης Εγκταστάσεων Κράτησης Αλλοδαπών (Υ.Φ.Ε.Κ.Α.), στη διαδικασία κράτησης των μη νομίμων μεταναστών που τελούν υπό καθεστώς νομίμου περιορισμού της ελευθερίας τους στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών, στις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των κρατουμένων αλλοδαπών, καθώς και στις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του προσωπικού των ως άνω Υπηρεσιών. Ειδικότερα, στο άρθρο 7 αυτής, με τίτλο *«Συνθήκες Κράτησης»*, ορίζεται ότι οι αλλοδαποί που κρατούνται στις εγκαταστάσεις της Υ.Φ.Ε.Κ.Α. *«τελούν υπό αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης και ειδικότερα τους παρέχεται στέγασση με κατάλληλο φωτισμό και αερισμό σε περιβάλλον ασφάλειας ... σίτιση, αναγκαίος ρουχισμός εφόσον τούτο δεν μπορεί να καλυφθεί από τους ίδιους, καθώς και είδη προσωπικής υγιεινής και καθαριότητας ... προαυλίζονται κατά τη διάρκεια της μέρας ... συμμετέχουν σε κατάλληλες δραστηριότητες για την κάλυψη ψυχαγωγικών αναγκών... ενημερώνονται για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους σε γλώσσα που κατανοούν ... έχουν πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη και κάθε απαραίτητη θεραπευτική αγωγή ή ψυχοκοινωνική στήριξη... έχουν πρόσβαση σε νομική υποστήριξη... τυγχάνουν της κατάλληλης κατά περίπτωση μεταχείρισης εφόσον ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες... διατηρούν κατά το δυνατόν την οικογενειακή τους ενότητα και... διατηρούν επαφή με κοινωνικούς φορείς και οργανώσεις»*.

Με γνώμονα τον απόλυτο σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων όλων των κρατουμένων και της τήρησης των κανόνων υγιεινής και ασφαλούς διαμονής αυτών

στους χώρους κράτησης των Αστυνομικών Υπηρεσιών έχει εκδοθεί και η Κανονιστική Διαταγή 18/2006 με θέμα τις «Μεταγωγές Κρατουμένων» η οποία ισχύει από 01-01-2007 και έχει ως στόχο την εξάλειψη των προβλημάτων και τον εκσυγχρονισμό της διαδικασίας των μεταγωγών. Σε επί μέρους διατάξεις αυτής (άρθρο 30), αναφέρεται η υποχρέωση των συνοδών αστυνομικών για την απόλυτη προστασία της προσωπικότητας των κρατουμένων και την τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, κατά τις υπηρεσιακές τους ενέργειες. Η εν λόγω διαταγή αναφέρεται, επίσης, στην απαγόρευση της δυσμενούς και διακριτικής μεταχείρισης των κρατουμένων και ιδίως εκείνης που βασίζεται στη φυλή, το χρώμα, το φύλο, την καταγωγή, το θρήσκευμα, την περιουσία και τις ιδεολογικές πεποιθήσεις

Ευάλωτες ομάδες

(α) Η δημιουργία Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) και Κέντρων Ταυτοποίησης Υπηκοότητας Αλλοδαπών στα σημεία εισόδου όπου παρατηρούνται αυξημένες μεταναστευτικές ροές μη νομίμων οικονομικών μεταναστών έχει, μεταξύ άλλων, ως σκοπό την άμεση υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων στην παροχή της αναγκαίας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και φυσικά στην καθοδήγηση όσων δικαιούνται διεθνή προστασία.

(β) Με τα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) και τα Κέντρα Ταυτοποίησης Υπηκοότητας Αλλοδαπών (*εντός των οποίων δραστηριοποιούνται κινητές μονάδες πρώτης υποδοχής*) εγκαινιάζεται ένα νέο σύστημα καταγραφής, αξιολόγησης, έγκυρης πιστοποίησης της ταυτότητας και της πρόλευσης στους υποκείμενους σε διαδικασία πρώτης υποδοχής, υπηκόους τρίτων χωρών, μέσω ειδικής τεχνογνωσίας και εξειδικευμένου προς το σκοπό αυτό προσωπικού, ενώ διασφαλίζεται, ο διαχωρισμός, η καταγραφή και ο ιατρικός τους έλεγχος, αλλά και η υποστήριξη των ευπαθών ομάδων (*ασυνόδευτοι ανήλικοι, γυναίκες, μονογονεϊκές οικογένειες*) και φυσικά η καθοδήγηση όσων δικαιούνται διεθνή προστασία.

Η παραμονή των παράνομων μεταναστών στα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) και τα Κέντρα Ταυτοποίησης Υπηκοότητας Αλλοδαπών διαρκεί κατά μέσο όρο δώδεκα (12) ημέρες, ενώ κατ' εξαίρεση σε ειδικές περιπτώσεις το διάστημα αυτό μπορεί να παραταθεί έως και τις είκοσι-πέντε (25) ημέρες.

Κατά κανόνα πρόσωπα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, τουτέστιν μονογονεϊκές οικογένειες, ασυνόδευτοι ανήλικοι, υπερήλικες, θύματα βασανιστηρίων, θύματα εμπορίας ανθρώπων και άτομα με ειδικές ανάγκες ή πάσχοντα από ανίατες ασθένειες αποχωρούν σε βραχύ διάστημα από τα ΚΕ.Π.Υ. και τα Κέντρα Ταυτοποίησης Υπηκοότητας Αλλοδαπών, εφόσον ολοκληρωθούν οι διαδικασίες πρώτης υποδοχής και τους

παρασχεθούν όλες οι απαραίτητες υπηρεσίες υγείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Αναλόγως με την κατηγορία ευάλωτης ομάδας στην οποία ανήκει το κάθε πρόσωπο, προωθείται σχετικά είτε σε αρμόζουσα δομή φιλοξενίας μέσω του δικτύου του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), είτε σε δημόσια νοσοκομεία εφόσον κρίνεται αναγκαία η περίθαλψη, είτε σε αντίστοιχη κατά περίπτωση μονάδα/υπηρεσία στήριξης/ή και φιλοξενίας (*κρατική ή εποπτευόμενη μεν από το κράτος αλλά υπό τη διαχείριση φορέα της κοινωνίας των πολιτών*). Οι αλλοδαποί που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (*π.χ. ασυνόδευτοι ανήλικοι*) διαχωρίζονται και διαμένουν σε ξεχωριστή πτέρυγα για λόγους ασφαλείας αυτών, όπως επίσης γίνεται διαχωρισμός οικογενειών από ενήλικες άντρες κ.λπ.

Οι παράνομοι μετανάστες αποχωρούν από το Κέντρο Πρώτης Υποδοχής με παραπεμπτικό σημείωμα του επικεφαλής του ΚΕ.Π.Υ. προς την Ελληνική Αστυνομία, η οποία έχει και την ευθύνη για την περαιτέρω διαχείριση αυτών.

Επιπρόσθετα, γνωρίζεται ότι προωθείται η υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής με το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, με σκοπό να ρυθμίσει αποτελεσματικά τη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, που στο πλαίσιο των καθηκόντων τους μετέχουν στις διαδικασίες πρώτης υποδοχής υπηκόων τρίτων χωρών, και της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, που έχει ως αποστολή την αποτελεσματική διαχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται παρανόμως στη χώρα, σε συνθήκες σεβασμού της αξιοπρέπειας τους, με την υπαγωγή τους σε διαδικασίες πρώτης υποδοχής.

(γ) Πέραν των ανωτέρω, ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη διασφάλιση από το αστυνομικό προσωπικό - κατάλληλων συνθηκών κράτησης των συλληφθέντων: ο Κώδικας Δεοντολογίας στο άρθρο 3 περ. ζ' ορίζει ρητά ότι πρέπει να διασφαλίζονται συνθήκες κράτησης «*που εγγυώνται την ασφάλεια, την υγεία και την προστασία της προσωπικότητας του κρατουμένου*» και να λαμβάνεται μέριμνα «*για την κατά το δυνατόν αποφυγή του συγχρωτισμού των λοιπών κρατουμένων με τους ποινικούς, των ανδρών με τις γυναίκες των ανηλίκων με τους ενήλικες*», ενώ κάνει λόγο για ειδική πρόνοια υπέρ των ευάλωτων ατόμων.

Ειδικότερα, το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας παρακολουθεί με προσοχή το σοβαρό θέμα της μεταχείρισης των ευάλωτων ομάδων (*π.χ. γυναίκες, μονογονεϊκές οικογένειες, ηλικιωμένοι*) και ιδιαίτερως των ανηλίκων προσφύγων (*εφαρμόζοντας τις διατάξεις του Ν 3907/2011 με τον οποίο προσαρμόστηκε η ελληνική νομοθεσία προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ*), το οποίο αποτελεί για τις Υπηρεσίες μας αντικείμενο ιδιαίτερης μέριμνας και, στα πλαίσια του κοινωνικού

ρόλου και της αποστολής που επιτελούν, αντιμετωπίζεται με ευαισθησία και προσοχή, ώστε να παρέχεται ο απαιτούμενος βαθμός προστασίας.

(δ) Δικαιώματα των υπό κράτηση αλλοδαπών (κράτηση):

Για τα θέματα της παράνομης μετανάστευσης υφίσταται νομοθετικό πλαίσιο πλήρως εναρμονισμένο με την κοινοτική νομοθεσία, η δε κράτηση των παράνομα εισερχομένων και διαβιούντων στη χώρα μας αλλοδαπών προβλέπεται σε ειδικές διατάξεις στους Νόμους 3907/2011 και 3386/2005.

Οι ως άνω διατάξεις εναρμονίζονται προς το άρθρο 15 (κράτησης) της Κοινοτικής Οδηγίας 115/2008 η οποία υιοθετήθηκε με τον Νόμο 3907/2011.

Η κράτηση επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως ανά τρίμηνο και μπορεί να παραταθεί έως (18) μήνες, μόνο στην περίπτωση που ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν συνεργάζεται για την επιστροφή στη χώρα καταγωγής του.

Διευκρινίζεται ότι δεν κρατούνται όλες οι υπηκοότητες των αλλοδαπών παρά μόνον εκείνων που είναι δυνατόν η επιστροφή στη χώρα καταγωγής τους.

Σημειώνεται ότι όσον αφορά το χρονικό διάστημα κράτησης, από την κείμενη νομοθεσία (Ν 3386/2005 και Ν 3907/2011) οι αλλοδαποί κρατούνται το απαραίτητο χρονικό διάστημα έως ότου ολοκληρωθούν οι διαδικασίες επιστροφής και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δέκα-οχτώ (18) μήνες, ενώ δεν μπορεί να εκτιμηθεί ένας μέσος όρος του χρόνου κράτησης, καθώς εξαρτάται από την ανταπόκριση και τη συνεργασία των ενταύθα Προξενικών Αρχών των παρανόμως εισελθόντων και διαβιούντων αλλοδαπών.

Σε καμία περίπτωση δεν κρατούνται αλλοδαποί αυθαίρετα, πέραν των όσων προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

Σε κάθε περίπτωση η συνδρομή των προϋποθέσεων της κράτησης επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως ανά τρίμηνο από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση κράτησης ή της Υπηρεσίας περαιτέρω διαχείρισης του υπηκόου τρίτης χώρας και για την επιβολή ή τη συνέχιση του μέτρου λαμβάνεται υπόψη η διαθεσιμότητα κατάλληλων χώρων κράτησης και η δυνατότητα εξασφάλισης αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης για τους κρατούμενους.

Επιπρόσθετα, προωθείται Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) για «το εξωτερικό σύστημα ελέγχου επιστροφών» ώστε να λειτουργεί με μέριμνα της Ανεξάρτητης Αρχής «Συνήγορος του Πολίτη».

(ii) Κράτηση αιτούντων άσυλο:

(α) Κοινοτικό Δίκαιο: Σύμφωνα με την Οδηγία

2005/85/ΕΚ (άρθρο 18) «τα κράτη μέλη δεν υποβάλλουν σε κράτηση ένα πρόσωπο για το λόγο ότι ζητεί άσυλο» και «όταν υποβάλλουν έναν αιτούντα άσυλο σε κράτηση, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να υπάρξει η δυνατότητα ταχεία δικαστικής επανεξέτασης».

(β) Με το ΠΔ114/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει «κράτηση των αιτούντων» προσαρμόστηκε η εθνική μας νομοθεσία προς αυτή της κοινοτικής.

Ειδικότερα, για το θέμα της κράτησης μεταναστών που έχουν υποβάλλει αίτημα ασύλου προβλέπεται:

(i) Εάν ο αιτών άσυλο έχει προηγουμένως κρατηθεί εν όψει διοικητικής απέλασής του, ο συνολικός χρόνος κράτησης δεν υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα (180) ημέρες συνυπολογίζοντας και το χρόνο κράτησης μετά την υποβολή της αίτησης διεθνούς προστασίας.

Η κράτηση δύναται να παρατείνεται περαιτέρω και πέρα των εκατόν ογδόντα (180) ημερών με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση. Σε κάθε περίπτωση η κράτηση ΔΕΝ μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί συνολικά τους δεκαοκτώ (18) μήνες, ανεξαρτήτως του χρόνου υποβολής της αίτησης διεθνούς προστασίας και εξετάζεται κατά προτεραιότητα.

(ii) Εάν ο αιτών διεθνή προστασία ΔΕΝ είναι κρατούμενος η αρμόδια Αρχή έκδοσης απόφασης κράτησης, κρίνει αναγκαία την κράτησή του για έναν από τους ακόλουθους λόγους:

- α. δεν φέρει ή έχει καταστρέψει τα ταξιδιωτικά του έγγραφα και είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί η ταυτότητά του, οι συνθήκες εισόδου και τα πραγματικά στοιχεία προέλευσης του, ιδίως στις περιπτώσεις μαζικών αφίξεων παράνομα εισερχομένων αλλοδαπών,
- β. συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη για λόγους που αναλύονται ειδικώς στην απόφαση κράτησης και
- γ. κρίνεται αναγκαία για την ταχεία και αποτελεσματική εξέταση του αιτήματος,
- δ. συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

Η κράτηση αυτή επιβάλλεται για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα και σε καμία περίπτωση δεν δύναται να υπερβαίνει τις ενενήντα (90) ημέρες.

Σύμφωνα δε με την παρ.4 του ΠΔ116/2012 και την δυνατότητα παράτασης του ορίου κράτησης που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες, ο συνολικός χρόνος κράτησης στην παρούσα περίπτωση αιτούντων ΔΕΝ μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί συνολικά τους δεκαπέντε (15) μήνες.

(iii) Με την λειτουργία της Υπηρεσίας Ασύλου (από 07.06.2013) αλλοδαπός, ο οποίος υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας στην Υπηρεσία Ασύλου εάν κρατείται ήδη, παραμένει υπό κράτηση (με νέα απόφαση κράτησης) για έναν από τους παρακάτω λόγους:

- α. για τη διαπίστωση των πραγματικών στοιχείων της ταυτότητας ή της καταγωγής του, ή
- β. εφόσον συνιστά κίνδυνο για την εσωτερική ασφάλεια ύστερα από αιτιολογημένη κρίση της Αστυνομικής Αρχής, ή
- γ. εφόσον η κράτησή του κρίνεται αναγκαία για την ταχεία ολοκλήρωση εξέτασης της αίτησής του, συμπεριλαμβανομένης και αυτής που υποβάλλεται εντός Περιφερειακών Υπηρεσιών Πρώτης Υποδοχής.

Ο συνολικός χρόνος κράτησης αιτούντος (δηλ. ο χρόνος κράτησης πριν την υποβολή της αίτησης συν ο χρόνος κράτησης μετά την υποβολή της), δεν δύναται να υπερβαίνει:

(1) για την περίπτωση (γ) της παρ. 2 (ταχεία ολοκλήρωση της εξέτασης της αίτησης) τις εκατόν ογδόντα (180) ημέρες, οι οποίες σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να παραταθούν.

(2) για τις περιπτώσεις (α) της παρ. 2 (διαπίστωση πραγματικών στοιχείων ταυτότητας ή καταγωγής του) και (β) της παρ. 2 (αλλοδαπός που κρίθηκε από την αστυνομική αρχή αιτιολογημένα ότι συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη) τους δώδεκα (12) μήνες. Στις περιπτώσεις αυτές (α) και (β) της παρ. 2 η κράτηση δύνата να παραταθεί περαιτέρω έως έξι (6) μήνες (δηλ. συνολικός χρόνος κράτησης 18 μήνες το μέγιστο), με νεότερη και ειδικά αιτιολογημένη απόφαση των οργάνων της παρ. 4 του άρθρου 12 ΠΔ 113/2013, σχετικά με την εξακολούθηση συνδρομής των λόγων που την επέβαλαν.

Για την έκδοση απόφασης κράτησης ή μη αιτούντος διεθνούς προστασίας αλλοδαπού από τις ως άνω Αστυνομικές Αρχές, η οποία βασίζεται είτε στην ανάγκη διαπίστωσης των πραγματικών στοιχείων της ταυτότητας ή της καταγωγής του είτε στην αναγκαιότητα για την ταχεία ολοκλήρωση εξέτασης της αίτησής του (λόγος α ή γ ανωτέρω), απαιτείται προηγουμένως σχετική έγγραφη εισήγηση του Προϊσταμένου του κατά τόπο αρμόδιου Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου (άρθρο 12 παρ. 4 ΠΔ 113/2013). Ο Προϊστάμενος του κατά τόπο αρμόδιου Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου μετά την υποβολή της αίτησης διεθνούς προστασίας από τον αλλοδαπό (καταγραφή της αίτησης) ενημερώνει εγγράφως με fax την αρμόδια Αρχή έκδοσης απόφασης κράτησης περί της καταγραφής της αίτησης και της ημερομηνίας της ορισθείσας συνέντευξης. Κατά την ημέρα καταγραφής της αίτησης ή το αργότερο την επόμενη αυτής ο Προϊστάμενος του κατά τόπο αρμόδιου Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου θα αποστέλλει στην αρμόδια Αρχή έκδοσης απόφασης κράτησης εγγράφως με (fax) εισήγηση περί κράτησης.

(iv) Εάν ο αλλοδαπός δεν είναι κρατούμενος για διοικητική απέλαση, δύναται να κρατηθεί εφόσον συ-

νιστά κίνδυνο για την εσωτερική ασφάλεια για λόγους που αιτιολογούνται ειδικώς στην απόφαση κράτησης από την αστυνομική αρχή.

Στην περίπτωση της παρ. 3 του άρθρου 12 (αλλοδαπός που δεν τελούσε σε διοικητική κράτηση όταν υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας αλλά κρίθηκε αιτιολογημένα σε ύστερη φάση από την αστυνομική αρχή ότι συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη) η κράτησή του επιβάλλεται για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα και κατ' αρχήν δεν δύναται να υπερβαίνει τις ενενήντα (90) ημέρες. Σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 12 του ΠΔ 113/2013 η ως άνω κράτηση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες. Επίσης, δύνата να παραταθεί περαιτέρω έως έξι (6) μήνες (δηλ. συνολικός χρόνος κράτησης 18 μήνες το μέγιστο), με νεότερη και ειδικά αιτιολογημένη απόφαση των οργάνων της παρ. 4 του άρθρου 12 ΠΔ 113/2013, σχετικά με την εξακολούθηση συνδρομής των λόγων που την επέβαλαν.

(ε) Ειδοποίηση για την κράτηση

Όσον αφορά στα "δικαιώματα των κρατούμενων **να ενημερώνουν κάποιον κοντινό συγγενή** κ.λπ.", δεν υπάρχει παρεμπόδιση επικοινωνίας, αντιθέτως οι Αρχές διευκολύνουν την επικοινωνία, τηρουμένων των διατάξεων του Κ.ΠΔ (σύμφωνα με τις οποίες οι αστυνομικοί είναι υποχρεωμένοι να επιχειρούν όλες τις προανακριτικές πράξεις που είναι αναγκαίες για να βεβαιωθεί μια παράνομη πράξη και να ανακαλυφθεί ο δράστης, ενεργώντας πάντοτε σύμφωνα με αυτές και υπό την εποπτεία και διεύθυνση του αρμόδιου Εισαγγελέα), του Σωφρονιστικού Κώδικα και του απορρήτου των συνδιαλέξεων.

Προς τούτο, με την υπ' αρ. 4803/22/44 εγκύκλιο διαταγή, μεταξύ άλλων, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στο δικαίωμα παράστασης διερμηνέα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των κρατούμενων που δεν γνωρίζουν επαρκώς την ελληνική γλώσσα, στο δικαίωμα επικοινωνίας των κρατούμενων με συγγενείς ή με άλλα πρόσωπα της επιλογής τους, με τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους, αλλά και με εκπροσώπους φορέων που δραστηριοποιούνται σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και στο δικαίωμά τους σε παροχή υγειονομικής περίθαλψης.

Πέραν αυτών, σύμφωνα με τον κανονισμό των χώρων προσωρινής κράτησης, οι αλλοδαποί δέχονται επισκέψεις σε ειδικούς χώρους που είναι σχεδιασμένοι έτσι ώστε να πληρούνται οι προβλεπόμενοι όροι και προϋποθέσεις ασφαλείας, ενώ παράλληλα επιτρέπεται η άνετη επικοινωνία του κρατούμενου με τον επισκέπτη.

Η **τηλεφωνική επικοινωνία** των κρατούμενων αλλοδαπών με τους οικείους τους καθώς και με δικη-

γόρους της επιλογής τους, πραγματοποιείται από καρτοτηλέφωνα που είναι τοποθετημένα με ευθύνη των Υπηρεσιών κράτησης και καταβάλλονται προσπάθειες ώστε ο αριθμός των καρτοτηλεφώνων να εξυπηρετεί επαρκώς τις ανάγκες των κρατούμενων. Ο δε χρόνος χρήσης των καρτοτηλεφώνων πρέπει να είναι τέτοιος ώστε να εξυπηρετεί τις ανάγκες όλων των κρατούμενων. Η προμήθεια των τηλεκαρτών πραγματοποιείται με έξοδα των κρατούμενων και με μέρη της φρουράς κρατητηρίων από το ελεύθερο εμπόριο, ενώ χορηγούνται και δωρεάν τηλεκάρτες από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) και λοιπούς Φορείς που δραστηριοποιούνται στα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών (π.χ. *Ερυθρός Σταυρός κ.α.*).

Η κατοχή και χρήση κινητών τηλεφώνων αλλά και οποιασδήποτε άλλης ηλεκτρονικής συσκευής από τους κρατούμενους απαγορεύεται για λόγους ασφαλείας.

Παραταύτα, σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών (*βλάβες ή μη επαρκής αριθμός καρτοτηλεφώνων, άμεση και συνεχής επικοινωνία κρατούμενου για σοβαρούς λόγους κ.α.*) παρέχονται στους κρατούμενους κατά το δυνατόν περισσότερες ευκολίες για την επικοινωνία τους με οικείους και δικηγόρους και χρησιμοποιούνται τα κινητά τους τηλέφωνα, εάν κατέχουν, καθώς και τα υπηρεσιακά τηλέφωνα των Υπηρεσιών κράτησης.

(στ) Πρόσβαση σε δικηγόρο

Η παρουσία δικηγόρου είναι θεσμοθετημένη σε κάθε στάδιο της ποινικής και διοικητικής διαδικασίας, βάσει των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας.

Καθορισμένοι εκπρόσωποι του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) έχουν καθημερινή πρόσβαση σε όλους τους χώρους κράτησης και επικοινωνία με τους παράνομους μετανάστες, για την παροχή νομικής βοήθειας, προκειμένου να εξασφαλισθεί η πρόσβαση των κρατούμενων στη διαδικασία ασύλου και να μπορέσουν να εκπροσωπηθούν κατά τη διάρκεια της εξέτασης του αιτήματός τους.

Σημειώνεται πως το ίδιο συμβαίνει και με εκπροσώπους άλλων φορέων που ασχολούνται με το θέμα της μετανάστευσης, όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ και άλλες ΜΚΟ. Σε όλους τους συλληφθέντες επιδίδονται Πληροφοριακά Δελτία, μέσω των οποίων ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους, τόσο για την κράτηση όσο και τη διαδικασία ασύλου.

Η παρουσία **διερμηνέα** είναι και αυτή θεσμοθετημένη και γίνονται προσπάθειες να καλύπτονται οι ανάγκες διερμηνείας σε όλες τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες, με διορισμένους διερμηνείς από το Ελληνικό Κράτος και διερμηνείς ΜΚΟ.

Στα ετήσια προγράμματα 2009-2010-2011-2012-2013 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής υλοποιήθηκαν, υλοποιούνται και θα υλοποιηθούν δράσεις που

αφορούν την απασχόληση διερμηνέων για την πληροφόρηση των κρατούμενων σε μια γλώσσα που κατανοούν.

Επιπρόσθετα, γνωρίζεται ότι στην παρούσα φάση, μέσω των Δικηγορικών Συλλόγων Χώρας κατ' εφαρμογή υλοποίησης σχετικής δράσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής πρόκειται στο άμεσα προσεχές χρονικό διάστημα να ξεκινήσει η παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής σε κρατούμενους αλλοδαπούς στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας επιστροφής στη χώρα καταγωγής τους.

(ζ) Πρόσβαση σε γιατρό

Σε ό,τι αφορά την προστασία της υγείας των κρατούμενων, με την υπ' αρ. 4803/22/44 Εγκύκλιο Διαταγή, μεταξύ άλλων, επισημαίνεται ότι η προστασία της υγείας του κρατούμενου και η παροχή προς αυτόν της αναγκαίας κατά περίπτωση υγειονομικής περίθαλψης, αποτελούν βασικές υποχρεώσεις της αστυνομικής Αρχής. Η ιατρική περίθαλψη παρέχεται από τον γιατρό που εκτελεί την υγειονομική υπηρεσία της αστυνομίας και σε περίπτωση κωλύματος ή έλλειψης, από άλλο γιατρό, ενώ ο κρατούμενος δικαιούται κατά την εξέτασή του από τον υπηρεσιακό γιατρό να ζητήσει όπως εξετασθεί και από γιατρό της επιλογής του. Σε περιπτώσεις δε, που υπάρχουν προβλήματα υγείας, με μέρη των εν λόγω Υπηρεσιών, διακομίζονται άμεσα για παροχή πρώτων βοηθειών, στο πλησιέστερο κέντρο υγείας ή νοσοκομείο και στη συνέχεια, εφόσον παραστεί ανάγκη για περαιτέρω νοσηλεία σε πανεπιστημιακά νοσοκομεία.

Επίσης, μεγάλη είναι και η συμβολή ΜΚΟ στην παροχή ιατρικών υπηρεσιών σε μη νόμιμους μετανάστες, οι οποίες έχουν τακτική πρόσβαση στους χώρους κράτησης αλλοδαπών.

Πέραν αυτών, όπως προαναφέρθηκε, συντάχθηκε το "Επιχειρησιακό Σχέδιο" και το Μνημόνιο Συνεργασίας των συναρμόδιων Υπουργών, ώστε να παρέχεται ιατρική υποστήριξη σε όλους τους χώρους κράτησης παράνομων μεταναστών (*Κέντρα Πρώτης Υποδοχής, Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης και Κέντρα Ταυτοποίησης Υψηλότητας Αλλοδαπών, αστυνομικά κρατητήρια*) από Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας / Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ.) και συνεχίζονται οι διεργασίες για την άμεση στελέχωση με ιατρικό προσωπικό των χώρων όπου κρατούνται μη νόμιμοι οικονομικοί μετανάστες.

Προς το σκοπό αυτό από 01-10-2013 έχει υπογραφεί Συμφωνία Ανάθεσης Επιχορήγησης μεταξύ της Υπηρεσίας Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Υ.Δ.Ε.Α.Π.) του Υπουργείου μας και του Υπουργείου Υγείας / Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ.).

Ήδη, σε Α' Φάση, από 01-03-2014 έχουν στελεχωθεί με ιατρικό προσωπικό (*ιατρούς γενικών καθηκόντων, παθολόγους, δερματολόγους, πνευμονολόγους*), ιατρικά μηχανήματα και φαρμακευτικό υλικό, τα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών: Αμυδαλέζας Αττικής, Κεντρικού της Δ-νσης Αλλοδαπών Αττικής (*Π. Ράλλη 24 - Ταύρος*), Κορίνθου, Κομοτηνής, ο Χώρος Παραμονής Ανηλίκων Αλλοδαπών Αμυδαλέζας (Ε.Χ.Π.Α.Α. Αμυδαλέζας) και ο χώρος κράτησης Ελληνικού της Δ-νσης Αλλοδαπών Αττικής.

Σε Β' Φάση, κατόπιν σχετικής προκήρυξης θα στελεχωθούν με ιατρικό προσωπικό (*ιατρούς γενικών καθηκόντων, παθολόγους, δερματολόγους, πνευμονολόγους*), ιατρικά μηχανήματα και φαρμακευτικό υλικό τα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών: Δράμας, Ξάνθης και Φυλακίου Ορεστιάδας.

Ειδικότερα, το Επιχειρησιακό Σχέδιο του Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ.) προβλέπει στην υγειονομική κάλυψη των μεταναστών στη βάση των ακόλουθων αξόνων:

- Παροχή Υγειονομικής περίθαλψης στους μετανάστες, τόσο εντός των Κέντρων Κράτησης, όσο και σε Υγειονομικούς Σχηματισμούς διαφόρων επιπέδων του Ε.Σ.Υ.

- Πρόληψη της εξάπλωσης διαφόρων μεταδοτικών νοσημάτων μεταξύ των μεταναστών, του προσωπικού, καθώς και διασπορά τους στην ευρύτερη κοινότητα.

- Προώθηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την υγειονομική περίθαλψη στα Κέντρα Κράτησης Μεταναστών, τόσο μέσω της βελτίωσης της υγείας των μεταναστών, όσο και της βελτίωσης των συνθηκών διαμονής / κράτησης.

Επιπρόσθετα, πρόσφατα ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες για πρόσληψης πενήντα (50) ψυχολόγων, πενήντα (50) κοινωνικών λειτουργών και εξήντα (60) μεταφραστών - διερμηνέων, με σύναψη σύμβασης μίσθωσης έργου, για την ψυχοκοινωνική υποστήριξη των υπηκόων τρίτων χωρών που τελούν υπό το καθεστώς της επιστροφής καθώς και για την διευκόλυνση της επικοινωνίας αυτών με τις ελληνικές Αρχές οι οποίοι και τοποθετήθηκαν ανάλογα με τις υπάρχουσες υπηρεσιακές ανάγκες [*σε Υπηρεσίες της Γ.Α.Δ. Αττικής, την Κόρινθο και την περιοχή του Έβρου (Δράμα, Ξάνθη, Κομοτηνή και Ορεστιάδα)*].

(η) Ενημέρωση σε σχέση με τα δικαιώματα

Με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση των δικαιωμάτων των κρατουμένων από τις Αστυνομικές Αρχές επιδίδονται:

- «Πληροφοριακό Δελτίο για τα δικαιώματα των κρατουμένων» (*σχετική 4803/22/14-α1 από 03-11-1995 εγκύκλιος διαταγή*), ως «δικαίωμα» αυτών, η υποβολή έγγραφης καταγγελίας για τυχόν κακές συνθήκες κράτησης, κακοποίηση, κακομεταχείριση ή άλλες προσβολές των δικαιωμάτων τους, σύμφωνα με Υπόδειγμα που καθιερώθηκε ειδικά προς τούτο. Τα υποδείγματα αυτά μεταφράστηκαν σε (16) γλώσσες και απεστάλησαν σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας (*υπ' αριθ. 7100/24/3-ε' από 12-10-2010 εγκύκλιο διαταγή κ. Αρχηγού*).

- Εκτυπώθηκε ενημερωτικό φυλλάδιο για αιτούντες άσυλο υπό τον τίτλο «Βασικές Πληροφορίες για τους αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα» σε (15) γλώσσες (μαζί με την Ελληνική), σε συνεργασία με την Υ.Α. / ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και τη ΜΚΟ «ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ». Το εν λόγω φυλλάδιο απεστάλη στις αρμόδιες αστυνομικές Υπηρεσίες (Δ.Α.Α., Δ.Α.Θ., Δ.Α.Α.Α., Δ.Α.Κ.Α.Θ. και Α.Δ. Χώρας), τόσο σε έντυπη όσο και σε ηλεκτρονική μορφή, προκειμένου διανέμεται σε κρατούμενους μη νόμιμα εισερχόμενους αλλοδαπούς (*π.χ. στα Κέντρα Κράτησης*) και σε αιτούντες άσυλο.

- Πρόσφατα, τυποποιήθηκαν και στο αμέσως προσεχές χρονικό διάστημα θα αποσταλούν στις Αστυνομικές Υπηρεσίες τα Πληροφοριακά Δελτία για τα δικαιώματα των συλλαμβανομένων και υπό απέλαση αλλοδαπών [Υπόδειγμα ΚΑ 141 (α)] και των συλλαμβανομένων και υπό επιστροφή αλλοδαπών [Υπόδειγμα ΚΑ 141 (1)], τα οποία θα επιδίδονται στους κρατούμενους σε Αστυνομικές Υπηρεσίες, ώστε να εξασφαλίζεται η γνώση των δικαιωμάτων τους και να διευκολύνεται στην πράξη η άσκησή τους, με στόχο την τυπική ενίσχυση των εχεγγύων της νομιμότητας, της αμεροληψίας και της αντικειμενικότητας κατά την αστυνομική δράση, καθώς και της διαφάνειας στη μεταχείριση των κρατουμένων στις Αστυνομικές Αρχές.

(i) Ειδικότερα, προκειμένου εναρμονιστεί το «Πληροφοριακό Δελτίο για τους υπό απέλαση κρατούμενους αλλοδαπούς» με τις διατάξεις του Ν 3386/2005 (ΦΕΚ Α' -212) «*Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια*», τυποποιήθηκε νέο Πληροφοριακό Δελτίο [**Υπόδειγμα ΚΑ-141 (α)**] για χρήση από τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας.

Το δελτίο αυτό μεταφράστηκε σε είκοσι - δύο (22) γλώσσες: Γαλλική, Αγγλική, Ιταλική, Γερμανική, Ισπανική, Αραβική, Τουρκική, Αλβανική, Ρώσικη, Βουλγαρική, Ρουμανική, Σερβική, Πολωνική, Γεωργιανή, Κινέζικη, Πακιστανική (*Ουρντού*), Αφγανική (*Παστού*), Ιρανική (*Φαρσί*), Μπεγκάλι, Νταρί, Σοράνι και Σουαχίλι.

(ii) Επιπρόσθετα, το “Πληροφοριακό Δελτίο για τους υπό επιστροφή κρατούμενους αλλοδαπούς” [**υπόδειγμα ΚΑ-141 (1)**] σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν 3907/2011 (ΦΕΚ Α΄-7) «*Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ “σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη – μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών” και λοιπές διατάξεις*», μεταφράστηκε σε δέκα – επτά (**17**) γλώσσες για χρήση από τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας: Γαλλική, Αγγλική, Ισπανική, Αραβική, Τουρκική, Αλβανική, Ρώσικη, Βουλγαρική, Γεωργιανή, Κινέζικη, Πακιστανική (*Ουρντού*), Αφγανική (*Παστού*), Ιρανική (*Φαρσί*), Μπεγκάλι, Νταρί, Σορανί και Σουαχίλι.

Σημειώνεται ότι στα Πληροφοριακά Δελτία για τα δικαιώματα των συλλαμβανομένων και υπό απέλαση αλλοδαπών [**Υπόδειγμα ΚΑ 141 (α)**] και των συλλαμβανομένων και υπό επιστροφή αλλοδαπών [**Υπόδειγμα ΚΑ 141 (1)**], αναφέρεται ρητά το δικαίωμα εξέτασης του κρατούμενου αλλοδαπού από γιατρό, ενώ δύναται να εξετασθεί και από γιατρό της επιλογής του.

(iii) Πέραν αυτών, μεταφράστηκαν τα άρθρα 22 και 23 του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας Υπηρεσιών Φύλαξης Εγκαταστάσεων Κράτησης Αλλοδαπών (Υ.Φ.Ε.Κ.Α.) (ΦΕΚ Β΄ / 1851-29.07.2013) με τίτλο “Δικαιώματα” και “Υποχρεώσεις Κρατούμενων”, αντίστοιχα, ώστε να αναρτηθούν στα υφιστάμενα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών σε δέκα (**10**) γλώσσες: Γαλλική, Αγγλική, Αραβική, Πακιστανική (*Ουρντού*), Αφγανική (*Παστού*), Ιρανική (*Φαρσί*), Μπεγκάλι, Νταρί, Σορανί και Σουαχίλι.

Ως προς τη λειτουργία των εγκαταστάσεων των υφιστάμενων Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) και Κέντρων Ταυτοποίησης Υπηκοότητας Αλλοδαπών εντός των οποίων δεν λειτουργούν Υπηρεσίες Φύλαξης Εγκαταστάσεων Κράτησης Αλλοδαπών (Υ.Φ.Ε.Κ.Α.) δύναται να εφαρμόζεται αναλογικά η υπ’ αριθ. 6634/1-355613 από 10-03-2013 απόφαση Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας (ΦΕΚ Β΄ / 1851-29-07-2013) κατά το μέρος που αφορά την προστασία των ανθρωπίνων αλλά και των λοιπών προβλεπομένων δικαιωμάτων των κρατούμενων.

Σημειώνεται ότι η μετάφραση των εν λόγω εντύπων σκοπό έχει την περαιτέρω ενίσχυση των δικαιωμάτων των κρατούμενων από τις αστυνομικές Αρχές και εντάσσεται στην ιδιαίτερη σημασία που προσδίδουν το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας και το

Υπουργείο μας στον απόλυτο σεβασμό και προστασία των δικαιωμάτων όλων των κρατούμενων στα αστυνομικά κρατητήρια, όπως αυτά απορρέουν από τις ισχύουσες διατάξεις και τις διεθνείς συνθήκες.

Επιπρόσθετα από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στο πλαίσιο Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ της Ύπατης Αρμοστείας και του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, για την υλοποίηση του Έργου HOME/2011/EBFX/CA/EA/2012 που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με τίτλο «*Ενδυνάμωση του πλαισίου πρώτης υποδοχής μικτών μεταναστευτικών ομάδων που εισέρχονται στην περιοχή του Έβρου και στα νησιά του Αιγαίου*», χορηγείται έντυπο ενημερωτικό υλικό, από εκπροσώπους της Ύπατης Αρμοστείας σε νεοεισερχόμενους αλλοδαπούς, στα σημεία που καλύπτει το εν λόγω Πρόγραμμα.

Δημιουργία Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών (Ν 3907/2011 και 3386/2005). Εξασφάλιση των απαραίτητων κανόνων υγιεινής και ασφαλούς διαμονής των κρατούμενων αλλοδαπών.

Αποφασίστηκε η δημιουργία Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών: εκτός της αξιοποίησης της παραχωρηθείσας έκτασης στο Φυλάκιο Ορεσιτιάδας Έβρου, η χρησιμοποίηση των Στρατοπέδων της Κορίνθου και του Παρανεστίου Δράμας αντίστοιχα, η μετατροπή του πρώην Ε.Χ.Π.Α. Κεντρικού της Δ-νσης Αλλοδαπών Αττικής (*Π. Ράλλη 24 – Ταύρος*), η δημιουργία εγκαταστάσεων στην Αμυδαλέζα Αττικής, στην Κομοτηνή, στην Ξάνθη, η ανακατασκευή των κτιριακών εγκαταστάσεων των πρώην Ε.Χ.Π.Α. Χίου και Σάμου (*λειτουργούν ως Κέντρα Ταυτοποίησης Υπηκοότητας*) και η δημιουργία Κέντρου Ταυτοποίησης Υπηκοότητας Αλλοδαπών στη Λέσβο, με απόλυτη τήρηση των κανόνων ασφαλείας και υγιεινής, με σεβασμό –πάντοτε- στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ειδικότερα, εκτελούνται εργασίες για τη δημιουργία Προαναχωρησιακού Κέντρου Κράτησης Αλλοδαπών (Π.ΚΕ.Κ.) και Κέντρου Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) Αλλοδαπών στην Λέσβο και την επέκταση των Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης Αλλοδαπών (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών Κορίνθου και Δράμας (Παρανέστι).

Στον ΠΙΝΑΚΑ που ακολουθεί εμφανίζονται οι υφιστάμενοι χώροι κράτησης στις περιοχές του Έβρου, του Βορείου Αιγαίου και την υπόλοιπη ηπειρωτική χώρα, καθώς και οι χώροι κράτησης αλλοδαπών στην Περιφέρεια Αττικής:

ΧΩΡΟΙ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ		
ΠΡΟΑΝΑΧΩΡΗΣΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ (Pre-return Detention Centers)	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΩΝ	ΧΡΟΝΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΑΜΥΓΔΑΛΕΖΑΣ	2.040	28 Απριλίου 2012
ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ (Π. Ράλλη 24 – Ταύρος)	340 (190 ανδρών 150 γυναικών)	Σεπτέμβριος 2005
ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	540	05 Αυγούστου 2012
ΞΑΝΘΗΣ	480	05 Αυγούστου 2012
ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ (Α.Δ. ΔΡΑΜΑΣ)	557	28 Σεπτεμβρίου 2012
ΚΟΡΙΝΘΟΥ	1.024	22 Αυγούστου 2012
ΦΥΛΑΚΙΟΥ (Α.Δ. ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ)	374 (348 ανδρών 26 γυναικών)	Απρίλιος 2007
ΚΕΝΤΡΑ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ (Screening Centers)	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΩΝ	ΧΡΟΝΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΣΑΜΟΥ	285	20 Απριλίου 2013
ΧΙΟΥ	108	25 Απριλίου 2013
ΛΕΣΒΟΥ	90	26 Σεπτεμβρίου 2013
ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΩΤΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ (ΚΕ.Π.Υ.) (First Reception Centers)	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΩΝ	ΧΡΟΝΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΟΡΕΣΤΙΑΔΑ (ΦΥΛΑΚΙΟ)	256	15 Μαρτίου 2013
ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΠΡΟΑΝΑΧΩΡΗΣΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ (Π.ΚΕ.Κ.), ΚΕΝΤΡΑ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΩΤΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ	6.094	
ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΧΩΡΑ	4.209	

Οι εν λόγω χώροι λειτουργούν, με απόλυτη τήρηση των κανόνων ασφαλείας και υγιεινής, με σεβασμό –πάντοτε- στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Με τα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) και τα Κέντρα Ταυτοποίησης Υπηκοότητας Αλλοδαπών εγκαινιάζεται ένα νέο σύστημα καταγραφής, αξιολόγησης, έγκυρης πιστοποίησης της ταυτότητας και της προέλευσης στους υποκείμενους σε διαδικασία πρώτης υποδοχής, υπηκόους τρίτων χωρών, μέσω ειδικής τεχνολογίας και εξειδικευμένου προς το σκοπό αυτό προσωπικού, ενώ διασφαλίζεται, ο διαχωρισμός, η καταγραφή και ο ιατρικός τους έλεγχος, αλλά και η υποστήριξη των ευπαθών ομάδων (*ασυνόδευτοι ανήλικοι, γυναίκες, μονογονεϊκές οικογένειες*) και φυσικά η καθοδήγηση όσων δικαιούνται διεθνή προστασία.

Σημειώνεται ότι οι αλλοδαποί που διαμένουν στα

Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών είναι κρατούμενοι με διαταγή της Αρχής, καθώς έχουν εκδοθεί σε βάρος τους αποφάσεις απέλασης / επιστροφής και σε καμιά περίπτωση δεν κυκλοφορούν ελεύθεροι ή εξέρχονται από τα Κέντρα Κράτησης.

Επίσης, κατάγονται από χώρες που είναι εφικτός ο επαναπατρισμός τους, καθώς προέρχονται από κράτη που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα (*π.χ. χώρες όπου επικρατεί έκρυθμη κατάσταση λόγω εμφύλιων συρράξεων, περιοδικού χαρακτήρα, ή υφίστανται διώξεις στο εσωτερικό χωρών των αντιπάλων απολυταρχικών καθεστώτων κ.λπ.*) και οι ενταύθα ευρισκόμενες Πρεσβείες τους συνεργάζονται για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων (*π.χ. Πακιστάν, Μπαγκλαντές κ.α.*).

Πρόκειται για αλλοδαπούς που έχουν εισέλθει και διαμένουν παράνομα στη χώρα, που είναι πλήρως

ταυτοποιημένοι και όχι για ποινικούς ή παραβατικούς αλλοδαπούς οι οποίοι κρατούνται στα σωφρονιστικά καταστήματα.

Οι σχετικές και αρμόδιες Εθνικές, Διεθνείς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) και Όργανα μπορούν να επισκέπτονται τις εγκαταστάσεις των Κέντρων όπου κρατούνται οι υπό απομάκρυνση αλλοδαποί.

Οι υπό κράτηση αλλοδαποί λαμβάνουν συστηματικά πληροφορίες για τον κανονισμό που εφαρμόζεται στις εγκαταστάσεις κράτησης, καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και το δικαίωμά τους να έρχονται σε επαφή με τις προαναφερόμενες Οργανώσεις. Για τον λόγο αυτό έχουν αναρτηθεί σε εμφανή σημεία σχετικά έντυπα.

Προκειμένου οι λειτουργούσες για τη φιλοξενία μη νόμιμων μεταναστών εγκαταστάσεις να καλύπτουν πλήρως τους όρους ασφαλείας και υγιεινής, τόσο του προσωπικού που τελεί σε αυτές υπηρεσία, όσο και των διαμενόντων αλλοδαπών σε αυτές, συντάχθηκαν Τεχνικές Προδιαγραφές και πραγματοποιήθηκαν όλες οι απαιτούμενες τεχνικές παρεμβάσεις.

Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών του αστυνομικού προσωπικού και των κρατουμένων αλλοδαπών, μέσω των οικείων Αστυνομικών Διευθύνσεων υποβάλλονται αιτήματα προς τις Διευθύνσεις Τεχνικών και Οικονομικών του Αρχηγείου και την Υπηρεσία Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Υ.Δ.Ε.Α.Π.) του Υπουργείου μας, για τα οποία καταβάλλονται προσπάθειες για την ικανοποίηση τους το συντομότερο δυνατόν.

Πέραν των ανωτέρω βρίσκεται σε εξέλιξη η σύμβαση ολοκληρωμένης μελέτης που αφορά την αύξηση των όρων ασφαλείας καθώς και τη βελτίωση των χώρων διαμονής για το σύνολο των υφισταμένων εγκαταστάσεων.

Οι διαδικασίες φύλαξης των κρατουμένων και οι ανάγκες που εγείρονται για την κράτηση αυτών απαιτούν τη διάθεση μεγάλου αριθμού αστυνομικού προσωπικού στα υφιστάμενα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) και τα Κέντρα Ταυτοποίησης Υπηκοότητας Αλλοδαπών που στην παρούσα φάση δεν δύναται να καλυφθούν από τις οικείες Αστυνομικές Διευθύνσεις.

Ως εκ τούτου για την ασφαλή φύλαξη των χώρων των εγκαταστάσεων όπου φιλοξενούνται οι αλλοδαποί διατίθενται επαρκείς αστυνομικές δυνάμεις όχι μόνο από τις οικείες Αστυνομικές Διευθύνσεις αλλά και ενισχυόμενες από τις Γενικές Αστυνομικές Διευθύνσεις Περιφέρειας, για την αποτροπή διαφυγής αυτών.

Σημειώνεται ότι από έναρξης λειτουργίας των Κέντρων, σε μεμονωμένες περιπτώσεις πρόκλησης ανησυχίας ή αναστάτωσης από συγκεκριμένους αλλοδαπούς,

το αστυνομικό προσωπικό ενήργησε με σύνεση, σύμφωνα με τις οδηγίες που έχουν δοθεί για την αποκλιμάκωση της έντασης και την αποκατάσταση της τάξης.

Πέραν αυτών, προς αντιμετώπιση της στελέχωσης των Υπηρεσιών Φύλαξης Εγκαταστάσεων Κράτησης Αλλοδαπών (Υ.Φ.Ε.Κ.Α.) με το αναγκαίο προσωπικό, καταβάλλονται προσπάθειες για την ενίσχυση των οικείων Αστυνομικών Διευθύνσεων με αστυνομικό προσωπικό μέσω μεταθέσεων (*τακτικών και συμπληρωματικών*) και αποσπάσεων.

Στο άρθρο 14 του Ν 3907/2011 προβλέπεται ότι η ανάθεση της εξωτερικής φύλαξης των εγκαταστάσεων του Κέντρου ή της Μονάδας στην αρμόδια αστυνομική αρχή η οποία λαμβάνει κατάλληλα μέτρα περιορισμού σε μισθωμένες παραχωρημένες εγκαταστάσεις. Η φύλαξη σύμφωνα με το εδάφιο β' της παραγράφου 1 του αρ. 14 μπορεί να ανατίθεται παράλληλα με την αστυνομική αρχή και σε εξειδικευμένη Ι.Ε.Π.Υ.Α. μετά από έγκριση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Η διάταξη αυτή του αρ. 14, παρ. 1, Ν 3907/2011 αντικαταστάθηκε με το αρ. 1, παρ. 2. της από 20-3-2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 61) η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν 4084/2012 (Α' 190). Υπό την ισχύουσα μορφή της ρυθμίσεως αυτής μπορεί η φύλαξη να ανατεθεί σε κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό Ι.Ε.Π.Υ.Α. με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Προκειμένου να διασφαλιστεί η επιλογή εκπαιδευμένου προσωπικού προστέθηκε εξουσιοδοτική διάταξη στη ρύθμιση αυτή με την οποία ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη μπορεί να εκδώσει απόφαση με την οποία καθορίζεται το είδος, το περιεχόμενο και η διάρκεια της εκπαίδευσης που υφίσταται το προσωπικό αυτό αλλά και το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας που την παρέχει.

Επιπρόσθετα, όπως προαναφέρθηκε, με απόφαση κ. Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας καταρτίστηκε "Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Υπηρεσιών Φύλαξης Εγκαταστάσεων Κράτησης Αλλοδαπών (Υ.Φ.Ε.Κ.Α.)" (ΦΕΚ Β' /1851-29-07-2013) ώστε να επιτυγχάνεται η ομοιόμορφη και εύρυθμη λειτουργία των εν λόγω Κέντρων και να ρυθμίζονται με τον πλέον πρόσφορο τρόπο οι ανάγκες που εγείρονται από την κράτηση των κρατουμένων μεταναστών.

Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας των Υ.Φ.Ε.Κ.Α. προβλέπει να στελεχώνονται με το αναγκαίο για τη λειτουργία τους προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και προσωπικό Ιδιωτικών Επιχειρήσεων Παροχής Υπηρεσιών Ασφαλείας (Ι.Ε.Π.Υ.Α.). Στο Κεφάλαιο Δ' αυτού προβλέπονται αναλυτικά τα καθήκοντα και ρυθμίζονται τα ζητήματα σχετικά με το προσωπικό των Ι.Ε.Π.Υ.Α. που απασχολείται στις εγκαταστάσεις.

Για το σκοπό αυτό, βρίσκεται σε εξέλιξη σχετικός διαγωνισμός για την ανάδειξη παρόχου παροχής υπηρεσιών ιδιωτικής εταιρείας στην οποία θα ανατεθεί η εσωτερική υπηρεσία ασφαλείας (security) των Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών Κορίνθου, Δράμας και Φυλακίου Ορεστιάδας.

Πέραν των ανωτέρω, σημειώνεται ότι η λειτουργία των Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών, μεταξύ άλλων, συνέβαλλε ώστε:

- να αυξηθεί κατακόρυφα η αύξηση της δυναμικότητας κρατουμένων (επηρέασε θετικά τις προσπάθειες σύλληψης και αποτροπής που καταβάλλουν καθημερινά τα Τμήματα Συνοριακής Φύλαξης και οι Υπηρεσίες Αλλοδαπών στην ενδοχώρα),
- να επιτευχθεί η ομοιόμορφη και εύρυθμη λειτουργία των Κέντρων Κράτησης, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα των κρατουμένων,
- να μην κρατούνται παράνομα εισερχόμενοι και διαβιούντες στη χώρα μας αλλοδαποί σε αστυνομικά κρατητήρια, αλλά σε Κέντρα Κράτησης που διαθέτουν υποδομές που πληρούν προδιαγραφές για πολύμηνη κράτηση,
- να υφίσταται προαυλισμός και να υπάρχει πρόγραμμα για άσκηση δραστηριοτήτων από τους κρατουμένους,
- οι καταχωρήσεις στα μητρώα κράτησης και μετακινήσεων των κρατουμένων να είναι ακριβείς,
- η διαμόρφωση των χώρων των εγκαταστάσεων (τουαλέτες, λουτρά) να εξυπηρετούν άμεσα τις ανάγκες των κρατουμένων χωρίς να παρατηρούνται καθυστερήσεις,
- να υφίσταται συνεχής και αδιάλειπτη παρουσία ιατρών ώστε να εξασφαλίζεται η απαραίτητη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική διάγνωση και στήριξη από ιατρικό, νοσηλευτικό και λοιπό επιστημονικό προσωπικό του δημοσίου ή ΜΚΟ ή άλλων οργανισμών και φορέων.

Η λειτουργία των Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) και λοιπών χώρων κράτησης αλλοδαπών, εγείρει μια σειρά συμβάσεων (*σίτιση μεταναστών, συνεργεία καθαριότητας κ.α.*) του ελληνικού δημοσίου με παρόχους υπηρεσιών μέσα από διαφανείς διαδικασίες όπως αυτές ορίζονται από την κείμενη νομοθεσία.

Κοινός στόχος όλων των αρμόδιων Υπηρεσιών του Υπουργείου μας, αποτελεί η μεγάλη σημασία που αποδίδεται στην απορρόφηση, μέσω των Ταμείων Επιστροφής και Εξωτερικών Συνόρων, της χορηγηθείσας χρηματοδότησης από την Ε.Ε., αλλά και των κονδυλίων που έχουν προγραμματισθεί να δαπανηθούν προς ενίσχυση των προσπαθειών που καταβάλλει η χώρα μας για την αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης, συνεργαζόμενοι προς τούτο με τα

συναρμόδια Υπουργεία και λοιπούς αρμόδιους φορείς.

Επισημαίνεται ότι, η προσπάθεια ουσιαστικής αντιμετώπισης του μεταναστευτικού ζητήματος δεν περιορίζεται μόνο στην αστυνομική αρμοδιότητα, αλλά απαιτείται η συμμετοχή και η συνεργασία και άλλων Υπηρεσιών συναρμόδιων Υπουργείων ως και λοιπών Φορέων (*Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Εργασίας, Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων κ.λπ.*) και για το λόγο αυτό, καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες προς ενίσχυση της συνεργασίας αυτής.

Πέραν αυτών, αναζητείται κάθε πρόσφορη λύση σε χώρες με εμπειρία στις διαδικασίες υποδοχής παράνομων μεταναστών που θα μπορούσαν να συμβάλουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Παράλληλα, υφίσταται συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες υποδοχής και φιλοξενίας των μεταναστών.

Όλα τα παραπάνω υλοποιούνται με γνώμονα τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας μας και τις βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες και σκοπό έχουν την ασφάλεια των κρατουμένων και του προσωπικού.

Στόχος μας είναι να υπάρξει σε όλη την χώρα μία κατάσταση, στον τομέα αυτόν, όπως αρμόζει στον ελληνικό πολιτισμό και την ευαισθησία που έχουμε όλοι έναντι των μη νόμιμων οικονομικών μεταναστών.

Αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με τις ελλείψεις χώρων κράτησης στις κτιριακές εγκαταστάσεις της Ελληνικής Αστυνομίας:

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην εξασφάλιση των απαραίτητων κανόνων υγιεινής και ασφαλούς διαμονής όλων των κρατουμένων στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.), τα Κέντρα Ταυτοποίησης Αλλοδαπών και στα αστυνομικά κρατητήρια (*ολιγοήμερη παραμονή*), καθώς και στην τήρηση αυτών από όλες τις Αστυνομικές Υπηρεσίες, οι οποίες σε καθημερινή βάση, διαχειρίζονται μεγάλο αριθμό κρατουμένων, είτε κατά τη φρούρηση, είτε κατά τις μεταγωγές αυτών από και προς τα δικαστήρια, καταστήματα κράτησης κ.λπ. (Ν 3907/2011 και 3386/2005).

Προς τούτο, αναλήφθηκαν και συγκεκριμένες νομοθετικές πρωτοβουλίες, για την ουσιαστική αναμόρφωση και βελτίωση των υφιστάμενων δομών κράτησης και την τροποποίηση της εθνικής διαδικασίας ασύλου, με τη δημιουργία σύγχρονων και μόνιμων δομών, προκειμένου να ανταποκρίνονται με επάρκεια, όχι μόνο στις απαιτήσεις του παρόντος, που αφορούν στις μεταναστευτικές ροές, αλλά να καλύπτουν και τις διαφαινόμενες ανάγκες που θα ανακύψουν προϋπόντος του χρόνου, κατά τρόπο που διασφαλίζει τα δικαιώματα των εν γένει φιλοξενούμενων στους χώρους

αυτούς, όπως αρμόζει σε μια χώρα πολιτισμένη, με ευρωπαϊκό προσανατολισμό. Οι καινοτομίες αυτές, σε συνδυασμό με τις πολιτικές κράτησης και το πλέγμα των μέτρων, που περιλαμβάνει η μεταναστευτική μας πολιτική, έχουν δώσει ουσιαστικές λύσεις.

Η τήρηση όλων των κανόνων και όρων ασφαλείας των κρατητηρίων, αλλά και η κατασκευή τους σύμφωνα με τις προδιαγραφές είναι απαραίτητη, ώστε να μηδενιστεί το ενδεχόμενο αποδράσεων, αυτοτραυματισμών κ.λπ., να εξασφαλίζεται η προστασία του προσωπικού των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, που είναι επιφορτισμένο με τη φρούρηση των κρατουμένων και να διασφαλίζονται συνθήκες κράτησης που να ανταποκρίνονται στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τον πολιτισμό μας.

Ειδικότερα, έχουν πραγματοποιηθεί οι απαραίτητες ενέργειες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με τις ελλείψεις χώρων κράτησης στις κτιριακές εγκαταστάσεις της Ελληνικής Αστυνομίας, ενώ παράλληλα έχουν εκδοθεί διαταγές προς όλες τις περιφερειακές Υπηρεσίες μας, με οδηγίες - εντολές για την απόλυτη τήρηση των υποχρεώσεών τους, όπως αυτές απορρέουν από τις ισχύουσες διατάξεις και διεθνείς συνθήκες.

Επίσης, παρακολουθούμε το όλο ζήτημα, παρεμβαίνοντας, με ειδικότερες εντολές - οδηγίες, σε περιπτώσεις διαπίστωσης ελλείψεων - δυσλειτουργιών, για την άμεση βελτίωση των υπαρχόντων συνθηκών.

Η μη παραλαβή ποινικών κρατουμένων από τις δικαστικές φυλακές για λόγους πληρότητας και η παραμονή αυτών στα αστυνομικά κρατητήρια, για την οποία έχουμε δεχθεί επανειλημμένα την κριτική από τους Διεθνείς Οργανισμούς, ανθρωπιστικές οργανώσεις κ.α. δεν οφείλεται σε αργοπορία των Υπηρεσιών μας, συνεχίζεται παρά την εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου 4043/13-02-2012 «Μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στα καταστήματα κράτησης και άλλες διατάξεις».

Το ως άνω πρόβλημα είναι υπαρκτό, δημιουργώντας σημαντικές παρενέργειες στην εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών και θα επιλυθούν μόνο με την άμεση παραλαβή των ποινικών κρατουμένων από τις Δικαστικές Φυλακές.

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ. 6 του ΠΔ 141/1991, τα αστυνομικά κρατητήρια είναι χώροι βραχείας κράτησης στα οποία δεν επιτρέπεται η κράτηση υποδίκων ή καταδίκων που προορίζονται για σωφρονιστικό κατάστημα, με εξαίρεση τον απολύτως αναγκαίο πριν τη μεταγωγή τους χρόνο και εφόσον δεν είναι δυνατή η απευθείας παράδοσή τους σε αυτό.

Τονίζεται ότι, οι απόψεις, οι καταγγελίες και οι διαπιστώσεις, καθώς και οι τυχόν παρατηρήσεις - συστάσεις που περιλαμβάνονται στις εκθέσεις, κ.λπ.

διεθνών οργανισμών, ανθρωπιστικών οργανώσεων κ.α. σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στα κρατητήρια των περιφερειακών μας Υπηρεσιών, αποτελούν αντικείμενο προβληματισμού, ενδελεχούς μελέτης και διερεύνησης εκ μέρους των αρμοδίων Υπηρεσιών μας και λαμβάνονται τα αναγκαία πρόσθετα μέτρα, ώστε η χώρα μας να μη δυσφημίζεται στο εξωτερικό και να μην εγκαλείται από τους Διεθνείς Οργανισμούς.

Στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης προσπάθειας, για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τη βελτίωση των κτιριακών υποδομών και τη διασφάλιση της υγιεινής διαμονής και προστασίας των κρατουμένων, έχει καταρτιστεί Τεχνική Περιγραφή των χώρων κράτησης, βάσει της οποίας κατασκευάζονται - ανακατασκευάζονται οι χώροι κράτησης των αστυνομικών Υπηρεσιών, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, και των οδηγιών της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και κάθε άλλης απάνθρωπης ή ταπεινωτικής συμπεριφοράς ή τιμωρίας (C.P.T.). Στο πλαίσιο αυτό, υλοποιούνται έργα είτε μέσω Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ.), είτε μέσω Συμπράξεων Δημοσίου - Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.), που αφορούν ανεγέρσεις νέων σύγχρονων κτιρίων που διαθέτουν τους, πλέον, κατάλληλους χώρους κράτησης ώστε να καλύπτονται, πλήρως, τόσο οι εργασιακές ανάγκες του προσωπικού, όσο και οι ανάγκες προσερχόμενων πολιτών, ενώ παρέχουν ανθρώπινες συνθήκες κράτησης στους κρατούμενους στις Υπηρεσίες αυτές.

Εδώ θέλουμε να σημειώσουμε ότι η διαρκής φροντίδα για το θέμα μας οδήγησε ήδη στην παύση της λειτουργίας των υφιστάμενων δομών που δεν πληρούσαν σε ικανοποιητικό επίπεδο τις συνθήκες φιλοξενίας [καταργήθηκαν λόγω ακαταλληλότητας - παλαιότητας των χώρων, οι Ε.Χ.Π.Α. του Πειραιά, του Ελληνικού (παλαιά) και του Ασπροπύργου στην περιοχή της Αττικής και της Βέννας στη Ροδόπη Έβρου, καθώς και τα κρατητήρια του Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης (Τ.Σ.Φ.) Τυχερού Αλεξανδρούπολης Έβρου].

Ειδικότερα, προς επίτευξη των ως άνω στόχων, μεταξύ άλλων, εκδηλώθηκαν οι ακόλουθες δράσεις - πρωτοβουλίες:

- Πραγματοποιήθηκαν τεχνικές εργασίες βελτίωσης εγκαταστάσεων στα υφιστάμενα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών στην Αμυγδαλέζα Αττικής, την Ξάνθη, την Κομοτηνή και την Δράμα στην περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και της Κορίνθου στην περιοχή της Πελοποννήσου.

Οι εγκαταστάσεις που έχουν σχεδιαστεί να διαμείνουν οι παράνομοι αλλοδαποί διαθέτουν κεντρική θέρμανση ενώ δεν υφίσταται πρόβλημα υδροδότησης σε αυτές.

Παράλληλα μέσω διαγωνισμών πραγματοποιήθηκε η προμήθεια κλινοσκεπασμάτων, προσοπίων, ειδών ατομικής υγιεινής κ.λπ. και καλύφθηκαν πλήρως οι υφιστάμενες ανάγκες.

- Αξιοποιήθηκε η παραχωρηθείσα έκταση (17) περίπου στρεμμάτων στην περιοχή Φυλακίου Έβρου και ήδη λειτουργεί ως Κέντρο Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) δυναμικότητας διακοσίων πενήντα – έξι (256) ατόμων.

- Εκτός από την λειτουργία του Κέντρου Πρώτης Υποδοχής Φυλακίου, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες για την σύσταση Κέντρου Πρώτης Υποδοχής στη Λέσβο και την περιοχή της Αττικής.

- Παραχωρήθηκε από το Γ.Ε.Σ. οίκημα στον Πόρο Έβρου το οποίο λειτουργεί ως Κέντρο Πρώτης Διαχείρισης Λαθρομεταναστών. Με μελέτες που εκπονήθηκαν από τη Δ-νση Τεχνικών /Α.Ε.Α., ήδη έχουν ολοκληρωθεί εργασίες διαμόρφωσης - ανακατασκευής συνολικού προϋπολογισμού (36.000,00) €.

- Επαναλειτουργούν στο Βόρειο Αιγαίο ως Κέντρα Ταυτοποίησης Αλλοδαπών τα Κέντρα της Σάμου (δυναμικότητας -285- ατόμων) και της Χίου (δυναμικότητας -108- ατόμων), εντός των οποίων υπάρχουν μεταβατικές μονάδες Πρώτης Υποδοχής [προκειμένου αυτές καταστούν λειτουργικές πραγματοποιήθηκαν εργασίες ανακαίνισης συνολικού προϋπολογισμού (86.016,84) €.]

- Κατασκευάστηκε και λειτουργεί στο Νομό Λέσβου Κέντρο Ταυτοποίησης Αλλοδαπών (δυναμικότητας -90- ατόμων) εντός του οποίου υπάρχουν μεταβατικές μονάδες Πρώτης Υποδοχής.

- Εκτελέστηκαν εργασίες επισκευών - ανακαίνισης των υφιστάμενων εγκαταστάσεων της Δ-νσης Αλλοδαπών Αττικής (Κεντρικού - Π. Ράλλη 24).

- Μέσω του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων εξασφαλίστηκε ποσό (844.538,00) € που αφορά το κόστος επισκευής - ανακαίνισης - αναμόρφωσης (ελαιοχρωματισμοί, ανακαίνιση χώρων υγιεινής, τοποθέτηση μεταλλικών κρεβατιών) των χώρων κράτησης του Τ.Σ.Φ. Σουφλίου (32 κλίνες) και Κυπρίνου (Φυλάκιο Έβρου) (378 κλίνες) αντίστοιχα, υπεγράφη η σχετική Σύμβαση με τη μειοδότη εταιρεία και ολοκληρώθηκαν οι εργασίες.

- Από το Δήμο Φερρών παραχωρήθηκε οικοπεδική έκταση (6.910) τ.μ. για τη στέγαση του Αστυν. Τμήματος - Τ.Σ.Φ. Φερρών. Το έργο ανέγερσης σύγχρονου κτιρίου με συνολικό Προϋπολογισμό (2.500.000,00) € (συμβάσεως 1.925.000,00 €) ολοκληρώθηκε την 17-05-2012 και ήδη οι Υπηρεσίες έχουν μεταστεγαστεί.

- Ο Δήμος Διδυμοτείχου μας παραχώρησε έκταση πλησίον του αστικού ιστού για την ανέγερση κτιρίου για τη στέγαση του Αστυν. Τμήματος,

του Τμήματος Ασφαλείας και του Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης (Τ.Σ.Φ.) Διδυμοτείχου. Εκπονήθηκαν οι απαιτούμενες μελέτες και δρομολογούνται οι διαδικασίες για την έκδοση της οικοδομικής άδειας. Το κόστος ανέγερσης θα προταθεί να ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων.

- Εκτελούνται εργασίες (αναδιαμόρφωσης-ανακατασκευής-επέκτασης-τοποθέτησης προκατασκευασμένων οικίσκων) για τη δημιουργία Προαναχωρησιακού Κέντρου Κράτησης Αλλοδαπών (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών στην Λέσβο.

- Εκτελούνται εργασίες (αναδιαμόρφωσης-ανακατασκευής-επέκτασης-τοποθέτησης προκατασκευασμένων οικίσκων) για την επέκταση των Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης Αλλοδαπών (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών Κορίνθου και Δράμας (Παρανέστι).

- Εγκρίθηκαν πιστώσεις και ολοκληρώθηκαν οι εργασίες, για τη επισκευή χώρων κράτησης, στις ακόλουθες Υπηρεσίες της Γ.Α.Δ. Αττικής:

- Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής:
Ειδικό Χώρο Παραμονής Ανηλίκων Αλλοδαπών Αμυδαλέζας (Ε.Χ.Π.Α.Α. Αμυδαλέζας).

- Διεύθυνση Αστυνομίας Αθηνών:
Κρατητήρια Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής (7^{ος} όροφος του Αστυνομικού Μεγάρου Αθηνών).

- Κρατητήρια του Α.Τ. Κολωνού.
- Διεύθυνση Αστυνομίας Νοτιοανατολικής Αττικής:

- Κρατητήρια του Α.Τ. Αναβύσσου.
- Συντάχθηκαν κτιριολογικά προγράμματα για μίσθωση κτιρίων με σύγχρονους χώρους κράτησης, στις Υπηρεσίες:

- Διεύθυνση Αστυνομίας Αθηνών:
Αστυνομικά Τμήματα: Ομονοίας, Συντάγματος, Αγίου Παντελεήμονα, Πετραλώνων, Νέου Κόσμου, Καισαριανής, Δάφνης.

- Διεύθυνση Αστυνομίας Πειραιά:
Διεύθυνση Αστυνομίας Πειραιά, Αστυνομικά Τμήματα: Δραπετσώνας, Περάματος,

- Σαλαμίνας, Καμινίων, Πόρου.
- Διεύθυνση Αστυνομίας Δυτικής Αττικής:

- Αστυνομικά Τμήματα: Καματερού, Μάνδρας.
- Διεύθυνση Αστυνομίας Βορειοανατολικής Αττικής:

- Αστυνομικά Τμήματα: Νέας Φιλαδέλφειας, Γλυκών Νερών.
- Διεύθυνση Αστυνομίας Νοτιοανατολικής Αττικής:

- Αστυνομικά Τμήματα: Ηλιούπολης, Βάρης.
- Εγκρίθηκαν πιστώσεις και ολοκληρώθηκαν οι εργασίες, για τη επισκευή χώρων κράτησης, στις ακόλουθες Υπηρεσίες της Α.Δ. Κερκύρας:

- Τ.Σ.Φ. Κασσιόπης,
- Τ.Σ.Φ. Παλαιοκαστρίτσας,
- Α.Τ. Παλαιοκαστρίτσας.

Ολοκληρώθηκε η κατασκευή κτιρίων:

- Τ.Σ.Φ. Πρεσπών – Α.Τ. Αγίου Γερμανού (Άγιος Ευστράτιος – Άντισσα) (Α.Δ. ΦΛΩΡΙΝΑΣ).
- Τ.Σ.Φ. Δελβινάκιου – Α.Τ. Δελβινάκιου (Α.Δ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ).
- Τ.Σ.Φ. Κόνιτσας – Α.Τ. Κόνιτσας (Α.Δ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ).
- Κ.Σ.Φ. Νέας Βύσσας (Α.Δ. ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ).
- Τ.Σ.Φ. Μεταξάδων (Α.Δ. ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ).

Στόχος όλων των προαναφερομένων είναι η διαρκής βελτίωση των συνθηκών κράτησης αλλοδαπών που τελούν υπό επιστροφή [η κράτηση των ως άνω αλλοδαπών είναι πλήρως συμβατή με την Οδηγία ΕΚ/115/2008 (άρθρο 15 αυτής)], η διασφάλιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στα πλαίσια της αξιοπρέπειας και του σεβασμού των ιδιαιτεροτήτων, η μη περιθωριοποίηση και ο διαχωρισμός των ανθρώπων σε κατηγορίες.

• Εξελίξεις στη διαδικασία ασύλου:

1.1. Μεταβατική διαδικασία ασύλου - Διαχείριση αιτημάτων διεθνούς προστασίας.

Με την υπ' αριθ. 71778/13/844671 από 06-06-2013 Διαταγή μας, ενημερώσαμε όλες τις υφιστάμενες υπηρεσίες μας ότι από 07-06-2013 θα καταστούν επιχειρησιακά ενεργές η Υπηρεσία Ασύλου και η Αρχή Προσφυγών του Ν 3907/2011.

Με βάση την ως άνω Διαταγή, δόθηκαν σαφείς οδηγίες προς όλες τις αρμόδιες Αρχές παραλαβής και εξέτασης αιτήσεων διεθνούς προστασίας, που ορίζονται στο ΠΔ114/2010, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το ΠΔ113/2013 και ισχύει.

Συγκεκριμένα:

Όσες αιτήσεις διεθνούς προστασίας είχαν υποβληθεί μέχρι και 06-06-2013, ημερομηνία πριν την έναρξη λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου θα εξεταστούν σύμφωνα με τις διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 114/2010, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει, από τις οριζόμενες σε αυτό αρχές.

Επιπλέον, όσες προσφυγές είχαν υποβληθεί μέχρι την ημερομηνία έναρξης της λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου, αλλά και όσες υποβληθούν μετά την ως άνω ημερομηνία και στρέφονται κατά αποφάσεων της Αποφαινόμενης Αρχής του Προεδρικού Διατάγματος 114/2010, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει, παραλαμβάνονται και εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του προαναφερόμενου Προεδρικού Διατάγματος, από τις οριζόμενες σε αυτό αρμόδιες αρχές.

Σημειώνεται, ότι στο πλαίσιο της επιτυχούς ολοκλήρωσης της μεταβατικής περιόδου, η Ελληνική Αστυνομία συνεργάζεται με το ΕΑΣΟ και την Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Ειδικότερα, εντός του 2013 έλαβαν χώρα οι κάτωθι δράσεις (περιγραφείσες γενικά και ανά ειδικό τομέα αρμοδιότητας):

- Διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα το ποσοστό αναγνώρισης της Χώρας μας.

- Από 14-06-2013 με Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ), τέθηκε σε εφαρμογή το ΠΔ113/2013(ΦΕΚ Α'-146), που αφορά στη διαδικασία ασύλου που θα ακολουθείται από τη νέα Υπηρεσία. Στο εν λόγω Προεδρικό Διάταγμα, συμπεριλήφθηκαν και τροποποιήσεις του ΠΔ 114/2010, καθόσον η παράλληλη διαδικασία ασύλου (μέχρι το τέλος της μεταβατικής περιόδου) απαιτεί όμοιες διαδικαστικές εγγυήσεις.

- Στις 16-11-2013 εκδόθηκε η υπ' αριθ. 71778/13/1766605 ερμηνευτική εγκύκλιος-Διαταγή κ. Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας.

- Συνεχίστηκε η συνεργασία με τη ΜΚΟ «ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ», η οποία παρέχει υπηρεσίες διερμηνείας μέσω εκπαιδευμένου προσωπικού, για όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου, είτε μέσω φυσικής παρουσίας, είτε μέσω συστήματος τηλεδιάσκεψης.

Με σκοπό την ταχύτερη εξέταση των κρατουμένων αιτούντων άσυλο σε διάφορα κέντρα κράτησης - Α.Τ. Χώρας και φυλακές, την 09-07-2013 τροποποιήθηκε η από 13-05-2013 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) και συγκροτήθηκαν (18) Επιτροπές του άρθρου 26 του ΠΔ 114/2010 (Κανονικές Επιτροπές) και (2) Επιτροπές του άρθρου 32 του Π.Δ 114/2010 (Ειδικές Επιτροπές).

1.2. Εξέταση κρατουμένων αιτούντων άσυλο

Από την έναρξη λειτουργίας των δεκαοκτώ (18) Ειδικών Επιτροπών έως και την 31-12-2013, εξετάστηκαν (1.627) (επί συνόλου 1.753) κρατούμενοι διαφόρων υπηκοοτήτων και εκδόθηκαν (1.091) αποφάσεις.

1.3. Εξέταση υποθέσεων κατά προτεραιότητα. (Ειδική δράση -Κέντρο Αθήνας)

Στο πλαίσιο Ειδικής Δράσης για την κατά προτεραιότητα εξέτασης υποθέσεων ατόμων (ύποπτων- κατηγορουμένων διακίνησης ναρκωτικών) που δραστηριοποιούνται στο Κέντρο της Αθήνας και προσάγονται για εξακρίβωση, από την έναρξη λειτουργίας των (20) επιτροπών, έλαβαν χώρα οι ακόλουθες δράσεις:

- (α) Προσήχθησαν μια φορά: (328)
- (β) Εκδόθηκαν αποφάσεις: (122)
- (γ) Εκκρεμούσαν προς έκδοση αποφάσεις: (16)
- (δ) Είχαν προγραμματισθεί για εξέταση: (19)
- (ε) Είχαν απελαθεί: (5)

Ειδικότερα, κατά το έτος 2013, σε β' βαθμό:

ι. Εξετάσθηκαν συνολικά (13.683) υποθέσεις. Συγκεκριμένα, εξετάστηκαν:

- (8.621) περιπτώσεις που αφορούν πράξεις για αρχείο και πράξεις διακοπής του Ν 4058/12,

- (1.842) περιπτώσεις που αφορούν παραιτήσεις και διακοπές και
 - (3.220) περιπτώσεις που αφορούν εξέταση προσφυγών κατ' ουσίαν.
 - ii. Εκκρεμεί η εξέταση (41.540) υποθέσεων.
 - iii. Διαβιβάσθηκαν (2.460) έγγραφα προς συνεργαζόμενες Υπηρεσίες / Φορείς μέσω συμβατικής αλληλογραφίας
 - iv. Ενισχύθηκε η Γραμματεία των Επιτροπών με αστυνομικό προσωπικό.
- Τα ανωτέρω στατιστικά στοιχεία παρουσιάζονται αναλυτικά στον ακόλουθο πίνακα:

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΑΣΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 12ΜΗΝΟ ΤΟΥ 2013				
A ' ΒΑΘΜΟΣ			B ' ΒΑΘΜΟΣ	
ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΑΣΥΛΟΥ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝΕΩΣ 06-06-2013 (ΤΕΛΙΚΟ)	3.407		ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙ	5.123
ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΑΝ ΣΕ Α ' ΒΑΘΜΟ ΚΑΤ' ΟΥΣΙΑΝ (ΣΥΝΟΛΙΚΑ) ¹	10.738		(Α) ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΑΝ ΣΕ Β ' ΒΑΘΜΟ ΚΑΤ' ΟΥΣΙΑΝ (ΣΥΝΟΛΙΚΑ) ²	3.220
ΕΞΕΤΑΣΘΕΙΣΕΣ ΚΑΤ' ΟΥΣΙΑΝ ΑΙΤΗΣΕΙΣ & ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ				
ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ	10.558		ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	2.366
ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑ	28		ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑ	286
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	0,26%		ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	8,88%
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	83		ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	203
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	0,77%		ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	6,30%
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	69		ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	365
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	0,64%		ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	11,34%
ΛΟΙΠΕΣ ΕΞΕΤΑΣΘΕΙΣΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ				
ΠΑΡΑΙΤΗΣΕΙΣ & ΔΙΑΚΟΠΕΣ	3.792		(Β) ΠΑΡΑΙΤΗΣΕΙΣ & ΔΙΑΚΟΠΕΣ	1.842
ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ				
A ' ΒΑΘΜΟΣ	5.719		B ' ΒΑΘΜΟΣ ³	41.540
ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ				
(Γ) ΛΟΙΠΕΣ ΕΞΕΤΑΣΘΕΙΣΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ (ΠΡΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΑΡΧΕΙΟ, ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΟΥ Ν 4058/12, ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ) (8.621)				
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΕΤΑΣΘΕΙΣΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ (Α+Β+Γ) (13.683)				
¹ ΑΦΟΡΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΕΤΩΝ				
² ΑΦΟΡΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙ				
³ ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ Β ' ΒΑΘΜΟΥ (ΠΔ 114/2010: 16.887) (BACKLOG: 24.653)				

1.4. Διαδικασία σε α' βαθμό

Από πλευράς της Υπηρεσίας μας, έλαβαν χώρα διορθωτικές κινήσεις αναφορικά με τη διαχείριση των εναπομεινών εκκρεμών υποθέσεων σε α' βαθμό, με τη σύνταξη συγκεκριμένου πλάνου εργασιών, το οποίο έχει ως σκοπό την άμεση και αποτελεσματική εκκαθάριση αυτών. Το πλάνο προέβλεπε αρχικά τη συγκέντρωση του ολικού αριθμού των εκκρεμών υποθέσεων σε α' βαθμό, τόσο από τις αρμόδιες περιφερειακές Αρχές Εξέτασης, όσο και από την Κεντρική Αρχή. Κατόπιν μεταγενέστερων Διαταγών μας, συλλογής και επεξεργασίας από την Υπηρεσία μας των υποβληθέντων αναφορών των αρμόδιων Αρχών Εξέτασης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2, παρ. ιε' του ΠΔ114/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει το υπόλοιπο των εκκρεμύσεων αιτημάτων διεθνούς προστασίας σε α' βαθμό ανέρχεται έως τέλη Δεκεμβρίου σε (5.719).

Σημειώνεται ότι κατόπιν Διαταγών της Υπηρεσίας μας προς τις υφιστάμενες Αρχές, που σκοπό είχαν την συγκέντρωση ενός συνολικού αριθμού εκκρεμύσεων υποθέσεων σε Α' βαθμό, δεδομένου ότι από την έναρξη λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου (07-06-2013) οι αρμόδιες Αρχές, όπως ορίζονται στο ΠΔ114/2010, σταμάτησαν να παραλαμβάνουν νέες αιτήσεις διεθνούς προστασίας, ανέρχονταν σε (9.009) υποθέσεις.

Με σχετικές Διαταγές μας επιστήσαμε στο αρμόδιο αστυνομικό προσωπικό, την επιτακτική ανάγκη για συντονισμό των ενεργειών που απαιτούνται, ως προς τον έλεγχο και τελική κρίση/περάτωση των υποθέσεων αυτών.

Υπενθυμίσαμε στους αρμόδιους χειριστές που είχαν οριστεί, με προηγούμενες Διαταγές μας, για την μηχανογράφηση κάθε ατομικής αιτήσεως διεθνούς προστασίας, ότι θα πρέπει να συνεχίσουν να συμπληρώνουν τα αντίστοιχα πεδία της εφαρμογής Αλλοδαπών του Τερματικού, προκειμένου να καταστεί πλέον αξιόπιστη η καταγραφή των αιτούντων διεθνούς προστασίας.

- Δόθηκαν στις αρμόδιες υφιστάμενες Υπηρεσίες, διευκρινιστικές οδηγίες, σχετικά με:

- (α) το ΠΔ 141/2013 (ΦΕΚ Α' 226/21-10-2013),
- (β) τα αιτήματα αλλαγής στοιχείων αιτούντων διεθνή προστασία αλλοδαπών και
- (γ) την εξέταση και εκκαθάριση αιτημάτων χορήγησης διεθνούς προστασίας, αλλοδαπών κρατούμενων σε Δικαστικές Φυλακές και λοιπά καταστήματα κράτησης.

Κατά το έτος 2013, σε α' βαθμό:

Υποβλήθηκαν (3.407) αιτήσεις ασύλου (έως και 06-06-201). Εξετάσθηκαν κατ' ουσίαν (10.738) αιτήματα (συμπεριλαμβάνονται και εκκρεμή αιτήματα προηγούμενων ετών). Εκδόθηκαν (10.558) απορριπτικές αποφάσεις, δόθηκε καθεστώς πρόσφυγα σε (28) περι-

πτώσεις, επικουρικής προστασίας σε (83) περιπτώσεις και ανθρωπιστικό καθεστώς σε (69) περιπτώσεις. Καταγράφηκαν (3.792) παραιτήσεις - διακοπές.

- Διεκπεραιώθηκαν (398) αιτήματα για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων δικαιούχων καθεστώτος διεθνούς προστασίας, δικαιούχων ανθρωπιστικού καθεστώτος και αιτούντων άσυλο.

- Διαβιβάσθηκαν (3.523) έγγραφα προς συνεργαζόμενες Υπηρεσίες / Φορείς μέσω συμβατικής αλληλογραφίας.

1.5. Διαδικασία σε β' βαθμό:

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, για τη βελτίωση της εύρυθμης λειτουργίας των Επιτροπών, διαχείριση όλων των εκκρεμών υποθέσεων σε β' βαθμό, την επιτάχυνση και προώθηση του έργου αυτών, ανέλαβε τις παρακάτω περιγραφόμενες δράσεις, η εκτέλεση των οποίων διεξήχθη σε τρεις φάσεις:

Α' ΦΑΣΗ

Καταχώρηση σε Ηλεκτρονική εφαρμογή όλων των εκκρεμών αιτημάτων ασύλου.

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, έλαβαν χώρα οι παρακάτω δράσεις:

(α) Δημιουργήθηκε κατάλληλος χώρος εργασίας (αίθουσα) σε εγκαταστάσεις της πρώην Σχολής Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας με την ανάλογη υλικοτεχνική υποδομή προκειμένου να λειτουργήσουν (40) θέσεις εργασίας.

(β) Διατέθηκαν (92) δόκιμοι αστυφύλακες από διάφορες Υπηρεσίες της Γ.Α.Δ. Αττικής γνώστες της χρήσης Ηλεκτρονικών Υπολογιστών προκειμένου να προβούν στην καταχώρηση των παραπάνω υποθέσεων.

Β' ΦΑΣΗ

Από την επίσημη έναρξη λειτουργίας της ανωτέρω ομάδας (01-10-2012) έως και την 28-02-2013, καταχωρίσθηκαν περίπου (52.000) υποθέσεις, εκ των οποίων ολοκληρώθηκε διοικητικά η εξέταση σε (14.699) υποθέσεις (πράξεις διακοπής με το Ν 4058/2012).

Γ' ΦΑΣΗ

Δημιουργία νέων Επιτροπών Προσφυγών.

(α) Μέχρι την 30-04-2013 και συγκεκριμένα, από την 17-02-2011 είχαν συσταθεί (5) Επιτροπές Προσφυγών, εκ των οποίων (3) Ειδικές Επιτροπές οι οποίες εξέταζαν εκκρεμείς υποθέσεις β' βαθμού που υποβλήθηκαν πριν από την 22-11-2010 (παλαιές προσφυγές), ενώ (2) Κανονικές Επιτροπές εξέταζαν προσφυγές που υποβλήθηκαν μετά την 22-11-2010 (νέες / τρέχουσες προσφυγές). Από το Δεκέμβριο 2011 έως και 30-04-2013, είχαν συσταθεί και λειτουργούσαν (10) Επιτροπές, εκ των οποίων οι (6) Ειδικές, ενώ οι (4) Κανονικές. Οι συνεδριάσεις τους ελάμβαναν χώρα

στο πρώην Αστυνομικό Τμήμα Βύρωνα και στο Αστυνομικό Τμήμα Άνω Πατησίων.

(β) Με δεδομένα τα υπάρχοντα στοιχεία και τις υφιστάμενες δευτεροβάθμιες Επιτροπές (σύνολο 10), αλλά και από το γεγονός ότι, οι υποθέσεις που εκκρεμούν θα πρέπει να εξετασθούν σε πολύ περιορισμένο χρονικό διάστημα, έλαβαν χώρα οι παρακάτω διαδικασίες για τη δημιουργία άλλων (10) νέων Δευτεροβάθμιων Επιτροπών Ασύλου.

(γ) Για την ίδρυση και λειτουργία των ως άνω νέων δέκα (10) Δευτεροβάθμιων Επιτροπών, έλαβαν χώρα οι παρακάτω πρωτοβουλίες:

- i. Μετά από κατάλληλες παρεμβάσεις και με χρηματοδότηση της Υ.Α/Ο.Η.Ε, στους ήδη υπάρχοντες χώρους (πρώην Α.Τ. Βύρωνα, Α.Τ. Άνω Πατησίων) αλλά σε χώρους του Α.Τ. Γαλασίου, δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για τη λειτουργία Επιτροπών: Στο πρώην Α.Τ. Βύρωνα (σύνολο 6), στο Α.Τ. Άνω Πατησίων (σύνολο 8) και έξι (6) στο Α.Τ. Γαλασίου.
- ii. Επίσης, με χρηματοδότηση της Υ.Α/Ο.Η.Ε, έγινε προμήθεια κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής (γραφεία, καθίσματα, Η/Υ, φορητοί Η/Υ, εκτυπωτές κ.λπ.) για την εύρυθμη λειτουργία των Επιτροπών.
- iii. Μετά από σχετική επιστολή του κ. Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη στους συναρμόδιους Υπουργούς, διατέθηκαν (10) στελέχη από διάφορα Υπουργεία, προκειμένου αναλάβουν καθήκοντα Προέδρων των νέων Επιτροπών Προσφυγών.
- iv. Από την ΥΑ/ΟΗΕ και της ΕΕΔΑ, υποδείχθηκαν - επελέγησαν μέλη για τη στελέχωση των Επιτροπών Προσφυγών, παλαιών και νέων, υπογράφοντας σχετικές συμβάσεις.
- v. Μετά από απόφαση του κ. Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας αποσπάσθηκαν-μετατέθηκαν αστυνομικοί, προκειμένου να στελεχώσουν τις Γραμματείες των Επιτροπών.
- vi. Την 08-05-2013, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (ΓΓ.ΠΠ) και η ΥΑ/ΟΗΕ υπέγραψαν συμφωνία για τη χρηματοδότηση των Επιτροπών και η οποία ανανεώθηκε για το έτος 2014 με την υπογραφή νέας συμφωνίας την 30-12-2013.
- vii. Την 13-05-2013 δημοσιεύθηκε απόφαση του κ. Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, σχετικά με την τροποποίηση του Κανονισμού Λειτουργίας των Επιτροπών που είχε ως στόχο την εύρυθμη λειτουργία των Επιτροπών
- viii. Την 23-05-2013 δημοσιεύθηκε Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) για τη συγκρότηση των

(20) Επιτροπών Ασύλου, εκ των οποίων (10) για να εξετάζουν τις υποθέσεις από 1-1-2000 έως 21-11-2010 (*Ειδικές Επιτροπές του άρθρου 32 του ΠΔ 114/2010*) και οι λοιπές (10) για να εξετάζουν τις υποθέσεις από 22-11-2010 έως 06-06-2013 (*Κανονικές Επιτροπές του άρθρου 26 του Π.Δ 114/2010*), ημερομηνία έναρξης της νέας Υπηρεσίας Ασύλου.

1.6. Διαδικασία Δουβλίνου

Σύμφωνα και με την υπ' αριθ. 71778/13/ 844671 από 06-06-2013 Διαταγή κ. Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας "περί έναρξης λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου και της Αρχής Προσφυγών του Ν 3907/2011", η Εθνική Μονάδα «ΔΟΥΒΛΙΝΟ» μεταφέρθηκε από τις 26-06-2013, στο Τμήμα Συντονισμού της Κεντρικής Υπηρεσίας Ασύλου. Η Εθνική Μονάδα εκτός της διαχείρισης των αιτημάτων ανάληψης ευθύνης (*εξερχομένων και εισερχομένων*) και αιτημάτων πληροφοριών που αφορούν αλλοδαπούς που υποβάλλουν αίτηση διεθνούς προστασίας στην Υπηρεσία Ασύλου, συνεχίζει να διαχειρίζεται τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που εμπίπτουν στις διατάξεις του Κανονισμού «Δουβλίνου» και οι οποίες υποβλήθηκαν πριν την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου.

Αναφέρεται ενδεικτικά ότι στο χρονικό διάστημα από 01-01-2013 έως και 31-06-2013 (*πριν την μεταφορά της Μονάδας στην Υπηρεσία Ασύλου*), διαβιβάσθηκαν (553) εξερχόμενα αιτήματα και πραγματοποιήθηκαν (256) μεταφορές από τη χώρα μας. Αντιστοίχως, για τα εισερχόμενα αιτήματα τα στοιχεία ήταν (30) και (2).

- Συνεχίστηκε η διαχείριση των αιτημάτων προηγούμενων ετών.

- Διαβιβάσθηκαν (1.175) έγγραφα προς συνεργαζόμενες Υπηρεσίες / Φορείς μέσω συμβατικής αλληλογραφίας.

1.6. Διαχείριση εκκρεμών υποθέσεων

Σε β' βαθμό δε, ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων παρελθόντων ετών (*προ της υιοθετήσεως του ΠΔ 114/2010*) ανέρχονταν περίπου στις (51.229) υποθέσεις, χωρίς να είναι απολύτως ακριβής ο αριθμός αυτός.

Για τη βελτίωση της εύρυθμης λειτουργίας των Επιτροπών Προσφυγών, διαχείριση όλων των εκκρεμών υποθέσεων σε β' βαθμό, την επιτάχυνση και προώθηση του έργου αυτών και την ακριβή και ποιοτική εξαγωγή στατιστικών στοιχείων, ορίσθηκε ως συντονιστής Αντιστράτηγος ε.α., δυνάμει της υπ' αριθ. 4000/1/70-δ' από 30-09-2013 Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ) (άρθρο 1), με αντικείμενο τη διοικητική υποστήριξη των Επιτροπών και τον εν γένει συντονισμό του προσωπικού που δραστηριοποιείται σε αυτές καθώς και τη μέριμνα για κάθε ζήτημα που αφορά την υποστήριξη

και την εύρυθμη λειτουργία των ως άνω Επιτροπών, όπως και την εξασφάλιση των αναγκαίων εγκαταστάσεων και του απαραίτητου υλικοτεχνικού εξοπλισμού.

Με την υπ' αριθ. 4000/1/70-β' από 13-05-2013 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ), τροποποιήθηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας των Επιτροπών Προσφυγών του ΠΔ 114/2010 (άρθρο 1), ώστε οι εν λόγω Επιτροπές να μπορούν πλέον να συνεδριάζουν και σε χώρους κράτησης αλλοδαπών.

• Θέματα Ρατσισμού – Ξενοφοβίας

Εισαγωγή

Το ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών και της εν γένει συμπεριφοράς των αστυνομικών προς τους πολίτες είναι πρωταρχικής σημασίας για το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η ρατσιστική βία αποτελεί ιδιαίτερη προσβολή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και η Ελληνική Αστυνομία προσπαθεί να χρησιμοποιεί κάθε διαθέσιμο έννομο μέσο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.

Στο πλαίσιο των προληπτικών της δράσεων, μεριμνά για την εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης και την εμπέδωση του αισθήματος ασφάλειας όλων όσων ζουν και εργάζονται στην ελληνική επικράτεια και ειδικότερα όσων ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο της κατασταλτικής του δράσης, το προσωπικό των Αστυνομικών Υπηρεσιών είναι υποχρεωμένο να σέβεται τη διαφορετικότητα των αντιλήψεων, τον τρόπο ζωής και τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες όλων των ανθρώπων ανεξαιρέτως, δι-ασφαλίζοντας την αντικειμενικότητα και την αρχή της ίσης μεταχείρισης απέναντι σε όλους.

Οι προσαγωγές ατόμων συνδέονται αποκλειστικά με εξατομικευμένες ενδείξεις που προκύπτουν από τη συμπεριφορά τους και τους καθιστούν υπόπτους διάπραξης εγκληματικών πράξεων και όχι με τυχόν προκαταλήψεις του προσωπικού για ευάλωτες ομάδες πληθυσμού.

Λήψη των απαραίτητων μέτρων στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της ρατσιστικής ή ξενοφοβικής βίας.

Με τις διατάξεις του Ν 927/1979 (ΦΕΚ Α' /139), όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 39 του Ν 2910/2001 (ΦΕΚ Α' / 91), τα αδικήματα της εκ προθέσεως δημόσιας προτροπής σε πράξεις που δύνανται να προκαλέσουν μίσος ή βία αλλά και της εκ προθέσεως, δημόσιας έκφρασης προσβλητικών ιδεών κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων λόγω της φυλετικής

ή εθνικής καταγωγής τους, διώκονται αυτεπαγγέλτως και τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης μέχρι δύο ετών και μέχρι ενός έτους, αντίστοιχα, ή με χρηματική ποινή ή και με τις δύο ποινές.

Περαιτέρω, σε ό,τι αφορά την τιμώρηση του ρατσιστικού κινήτρου κατά τη διάπραξη ενός ποινικού αδικήματος, επισημαίνεται ότι με τη διάταξη του άρθρου 79 παρ. 3 του Π.Κ., ως ισχύει κατόπιν αντικατάστασης με το άρθρο 66 του Ν 4139/2013 (Α' / 74), εισάγεται επιβαρυντική περίπτωση, κατά την οποία «η τέλεση της πράξης από μίσος προκαλούμενο λόγω της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής ή του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου του παθόντος συνιστά επιβαρυντική περίπτωση και η ποινή δεν αναστέλλεται».

Επιπλέον, έχει κατατεθεί από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Σχέδιο Νόμου, με το οποίο τροποποιούνται οι διατάξεις του προαναφερθέντος Ν 927/1979, προκειμένου οι τελευταίες να στοιχούνται προς την Απόφαση – Πλαίσιο του 2008/913/ΔΕΥ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 28ης /11/2008 «για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου».

Ο στόχος της ως άνω Απόφασης συνίσταται στην εξασφάλιση της τιμώρησης των ρατσιστικών και ξενοφοβικών αδικημάτων σε όλα τα κράτη - μέλη μέσω ενός συνόλου αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών ποινών, ενώ το συνολικό πνεύμα της αποδίδει πρωταρχική σημασία στην δυναμική κάθε συγκεκριμένης δράσης να προκαλέσει άμεσο και επικείμενο κίνδυνο, είτε συνολικά στη δημόσια τάξη, είτε σε μια ομάδα προσώπων κατά των οποίων στρέφεται.

Ίδρυση Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας

Με το ΠΔ 132/2012 (ΦΕΚ Α' / 239), συστάθηκαν δύο (2) Τμήματα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας στις Υποδιευθύνσεις Κρατικής Ασφάλειας των Διευθύνσεων Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, καθώς και εξήντα οκτώ (68) Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας στα Τμήματα Κρατικής Ασφάλειας των Υποδιευθύνσεων Ασφάλειας της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής, καθώς και στις Υποδιευθύνσεις Ασφαλείας και τα Τμήματα Ασφαλείας ανά τη Χώρα. Η 10^η Ιανουαρίου 2013 ορίστηκε ως ημέρα έναρξης λειτουργίας Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας.

Σκοπός της ίδρυσης των Υπηρεσιών αυτών είναι η ουσιαστική και αποτελεσματική καταπολέμηση της βίας που εκδηλώνεται κατά μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων με ρατσιστικά κίνητρα και υπόβαθρο. Βασι-

κή αρμοδιότητα των εν λόγω Τμημάτων και Γραφείων αποτελεί η διερεύνηση και δίωξη αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν υποβολής σχετικής έγκλησης, μήνυσης ή καταγγελίας των εγκλημάτων που αφορούν στη διάπραξη, προπαρασκευή ή καθ' οιονδήποτε τρόπο δημόσια προτροπή, πρόκληση ή διέγερση σε διάπραξη αδικημάτων ή εκδήλωση πράξεων ή ενεργειών που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία σε βάρος προσώπων ή ομάδας προσώπων λόγω της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών και της εθνικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, κατ' εφαρμογή του ισχύοντος αντιρατσιστικού νόμου - ήτοι του Ν 927/1979 (ΦΕΚ Α' / 139)-, αλλά και των σχετικών κανόνων της διεθνούς και ευρωπαϊκής δικαιολογίας- ιδίως: του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, της Διεθνούς Σύμβασης περί καταργήσεως πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου -, αλλά και των εφαρμοστέων κανόνων της Ε.Ε.

Περαιτέρω, στις αρμοδιότητες των ως άνω Τμημάτων και Γραφείων περιλαμβάνεται η άμεση ενημέρωση του αρμοδίου Εισαγγελέα σε περίπτωση που επιληφθούν προανακριτικά των σχετικών υποθέσεων, η συλλογή, επεξεργασία και αξιοποίηση των στοιχείων που αφορούν σε ρατσιστικά αδικήματα, η τήρηση ειδικού αρχείου καταγραφής των ως άνω στοιχείων, η διαρκής ενημέρωση των θυμάτων ή των καταγγελλόντων για τα δικαιώματά τους, η μέριμνα για την ενημέρωση των αρμοδίων Υπηρεσιών σε περιπτώσεις που απαιτείται η παροχή ιατροφαρμακευτικής ή νοσοκομειακής περίθαλψης ή ψυχολογικής υποστήριξης σε θύματα ρατσιστικής επίθεσης, αλλά και για την παρουσία διερμηνέα εφόσον κριθεί αναγκαία, η επιτήρηση των χώρων και περιοχών στις οποίες υπάρχει αυξημένος κίνδυνος εκδήλωσης ρατσιστικών επιθέσεων, η ανάπτυξη συνεργασιών με συναρμόδιους κρατικούς και διεθνείς φορείς και η σύνταξη και υποβολή κατά το μήνα Ιανουάριο κάθε έτους έκθεσης αναφορικά με τις υποθέσεις ρατσιστικής βίας των οποίων επιλήφθηκε κατά το προηγούμενο έτος. Πέραν των ανωτέρω, σε ό,τι αφορά τα δύο Τμήματα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας, στις αρμοδιότητές τους ανήκει ο συντονισμός και η καθοδήγηση των Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας των Τμημάτων Ασφαλείας της οικείας Διεύθυνσης Ασφαλείας στην εκπλήρωση της αποστολής τους.

Προστασία των θυμάτων – Εμπιστοσύνη στην Αστυνομία

Η Αστυνομία, στο πλαίσιο των προληπτικών της δράσεων, καλείται να εξασφαλίσει το αίσθημα τάξης και ασφάλειας στους πολίτες ασκώντας, όπως πάντα οφείλει, τα καθήκοντά της με αντικειμενικότητα και

ίση μεταχείριση απέναντι σε όλους. Ως αστυνομικοί, εκ της φύσεως του έργου μας, ερχόμαστε πρώτοι σε επαφή με τις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες και βιώνουμε καθημερινά τα προβλήματα και τις αγωνίες τους. Οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης τους, η σε βάρος τους εγκληματικότητα σε συνδυασμό με την αδυναμία τους να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους ενώπιον των κρατικών αρχών ή να εξασφαλίσουν την προστασία τους, αποτελούν ουσιαστικά προβλήματα. Οι Αστυνομικές Αρχές, στο μέτρο των αρμοδιοτήτων τους επιβάλλεται αφενός να διασφαλίζουν τα δικαιώματα των ομάδων αυτών και αφετέρου να συντελούν στην ενημέρωσή τους και να δημιουργούν σχέσεις εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού.

Με τη διάταξη του άρθρου 44 παρ. 1 περ. β' του Ν 3386/2005 (ΦΕΚ Α' / 212), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 42 του Ν 3907/2011 (ΦΕΚ Α' / 7), επιτρέπεται με Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας η χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως σε αλλοδαπούς, οι οποίοι υπήρξαν θύματα εγκληματικών ενεργειών των άρθρων 1 και 2 του Ν 927/1979 (*παραβίαση της απαγόρευσης πράξεων ή ενεργειών αποσκοπούσων σε φυλετικές διακρίσεις*), καθώς και της παραγράφου 1 του άρθρου 16 του Ν 3304/2005 (*παραβίαση της απαγόρευσης διακριτικής μεταχείρισης*), εφόσον έχει ασκηθεί για τις πράξεις αυτές ποινική δίωξη και μέχρι να εκδοθεί δικαστική απόφαση.

Για τον πιθανό φόβο των θυμάτων να αντιμετωπίσουν την αστυνομία κατά πρόσωπο, έχει δημιουργηθεί ο σύντομος τηλεφωνικός κωδικός αριθμός -11414-, στον οποίο οι ενδιαφερόμενοι ανώνυμα και με διασφάλιση του απορρήτου της επικοινωνίας μπορούν να καταγγείλουν ή να γνωστοποιήσουν στην Ελληνική Αστυνομία τη διάπραξη κάθε άδικης πράξης με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ή κίνητρα.

Για τον ίδιο λόγο έχει συσταθεί καταχώρηση στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Αστυνομίας (www.astynomia.gr) αναφορικά με θέματα ρατσιστικής βίας. Με αυτό τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα στο κοινό καθ' όλο το 24ωρο να καταγγέλλει ή να γνωστοποιεί διάπραξη κάθε άδικης πράξης με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ή κίνητρα, μέσω της συμπλήρωσης ειδικής ηλεκτρονικής φόρμας, διασφαλίζοντας έτσι το ανώνυμο και απόρρητο της επικοινωνίας και σε πολλές διαφορετικές γλώσσες.

Ενιαίος μηχανισμός καταγραφής περιστατικών

Για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση φαινομένων ρατσιστικής βίας στη χώρα μας, συστήθηκε μηχανισμός καταγραφής περιστατικών ρατσισμού και ξενοφοβίας, καθώς και η δημιουργία ενιαίας βάσης δε-

δομένων, με σκοπό την άμεση ενημέρωση των διεθνών οργανισμών και την παρακολούθηση της εξέλιξης των σχετικών υποθέσεων. Στο πλαίσιο αυτό, έχει συσταθεί στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ενιαίος κρατικός μηχανισμός καταγραφής περιστατικών ρατσισμού με υποχρέωση της ΕΛ.ΑΣ. να αποστέλλει τα στοιχεία που καταγγέλλονται ή καταγράφονται στις Υπηρεσίες της. Τα στοιχεία σε ότι αφορά την Ελληνική Αστυνομία καταγράφονται δύο φορές κάθε έτος, υποβάλλονται στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας και αποστέλλονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, το οποίο είναι αρμόδιο για την περαιτέρω επεξεργασία τους, καθώς και για την παρακολούθηση της εξέλιξης των σχετικών υποθέσεων.

Από 01-01-2013 μέχρι 31-12-2013 καταγράφηκαν καθ' όλη την Επικράτεια από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας (*Τμήματα και Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας*) εκατόν εννέα (109) περιστατικά με πιθανολογούμενο ρατσιστικό κίνητρο.

Ειδικότερα καταγράφηκαν:

- Τριάντα επτά (37) περιστατικά με εμπλεκόμενους αστυνομικούς.
- Τριάντα τρία (33) περιστατικά με εμπλεκόμενους πολίτες.
- Δέκα οχτώ (18) περιστατικά με εμπλεκόμενες οργανωμένες ομάδες.
- Είκοσι ένα (21) περιστατικά με εμπλεκόμενους αγνώστους δράστες.

Κριτήρια διερεύνησης ρατσιστικού κινήτρου, αποτελούν είτε η επίκληση του γεγονότος αυτού από τους παθόντες ή τους μάρτυρες, είτε η ύπαρξη ενδείξεων με βάση στοιχεία, είτε οι φερόμενοι ως θύματα αυτοπροσδιορίζονται ή ανήκουν σε διαφορετικές φυλετικές, θρησκευτικές και κοινωνικές ομάδες από τους δράστες.

Σε ό,τι αφορά τη διακρίβωση από την Ελληνική Αστυνομία ποινικώς κολάσιμων ρατσιστικών συμπεριφορών, αλλά και αδικημάτων με ρατσιστικό κίνητρο, επισημαίνεται ότι η διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου δεν επαφίεται στη βούληση των αρμοδίων για το χειρισμό τέτοιων υποθέσεων αστυνομικών, αλλά αποτελεί υποχρέωσή τους, η οποία απορρέει και από την υπ' αριθμ. 7100/4/3 από 24-5-2006 Εγκύκλιο Διαταγή του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, για την αντιμετώπιση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, της μισαλλοδοξίας και της μη ανεκτικότητας κατά την αστυνομική δράση. Δυνάμει της ως άνω Εγκυκλίου Διαταγής, ο αστυνομικός οφείλει να ελέγχει την ύπαρξη ρατσιστικού κινήτρου, είτε ως αυτοτελούς κινήτρου, είτε ως επιμέρους κινήτρου σε περίπτωση ύπαρξης πολλαπλών κινήτρων σε ένα έγκλημα και ιδίως «*όταν το ομολογούν οι φερόμενοι ως δράστες, το επικαλούνται οι παθόντες και οι μάρτυρες ενός εγκλήματος,*

υφίστανται ενδείξεις με βάση στοιχεία αποδεκτά από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ή, οι φερόμενοι ως δράστες και τα θύματα του εγκλήματος αυτοπροσδιορίζονται ή ανήκουν σε διαφορετικές φυλετικές, θρησκευτικές και κοινωνικές ομάδες».

Στο πνεύμα των διεθνών συστάσεων και κατ' εφαρμογή της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας, έχει εκδοθεί η υπ' αρ. 7100/22/4 α' από 17/6/2005 Εγκύκλιος Διαταγή, δυνάμει της οποίας «*...η Αστυνομία δύναται να προσκαλεί ή να προσάγει για εξέταση στα Αστυνομικά καταστήματα τα άτομα για τα οποία υπάρχουν σοβαρές υπόνοιες ότι ενέχονται στη διάπραξη του εγκλήματος*». Περαιτέρω, «*οι σωματικές έρευνες... γίνονται όταν υπάρχει σοβαρή υπόνοια τελέσεως αξιοποιού πράξεως ή απόλυτη ανάγκη*». Οι εν λόγω υπόνοιες συνδέονται αποκλειστικά με εξατομικευμένες ενδείξεις που προκύπτουν από τη συμπεριφορά των ατόμων και τα καθιστούν ύποπτα διάπραξης εγκληματικών πράξεων και όχι με τυχόν προκαταλήψεις του προσωπικού για ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως οι πρόσφυγες, οι Ρομά και οι έχοντες διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις από την επικρατούσα στη χώρα μας θρησκεία. Με αυτόν τον τρόπο, καθιερώνεται το απαιτούμενο από τις συστάσεις διεθνών φορέων «πρότυπο βάσιμης υποψίας», κατά την άσκηση των εξουσιών που σχετίζονται με τις ενέργειες ελέγχου, παρακολούθησης ή έρευνας, αποκλείοντας έτσι ενέργειες του αστυνομικού προσωπικού βάσει φυλετικής ή εθνικής προέλευσης κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

Επίσης, πέραν των ανωτέρω, με αφορμή την ειδική έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής «*Συνήγορος του Πολίτη*», με θέμα: «*Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του*», στην οποία περιλαμβάνονται περιστατικά επίμεπτων πράξεων σε βάρος αλλοδαπών και με δεδομένη τη δημόσια εκπνευμένη βούληση του Αρχηγείου να διερευνά κάθε καταγγελία ή πληροφορία για επίμεμπτες ενέργειες αστυνομικών σε βάρος πολιτών, διέταξε τη διοικητική διερεύνηση όλων των υποθέσεων με σκοπό να διαπιστωθεί η τυχόν εμπλοκή αστυνομικών στα περιστατικά αυτά με ενέργειες ή παραλείψεις και να καταλογισθούν σε συντρέχουσα περίπτωση ανάλογες πειθαρχικές ευθύνες. Για όσες είχαν διερευνηθεί σε προγενέστερο χρόνο να επανεξεταστούν σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΔ 120/2008.

Τέλος, επισημαίνεται ότι εκδόθηκε και διανεμήθηκε προς όλο το αστυνομικό προσωπικό εγχειρίδιο με τίτλο «*Οδηγός Συμπεριφοράς της Ελληνικής Αστυνομίας προς θρησκευτικές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες*», στο οποίο παρατίθενται με τρόπο ευσύνητο οι ειδικότερες κατηγορίες των ευάλωτων ομάδων και δίδονται σαφείς οδηγίες στους αστυνομικούς για τη συμπεριφορά τους προς αυτές.

Εκπαίδευση αστυνομικού προσωπικού

Σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση του αστυνομικού προσωπικού, καταβάλλεται διαρκής προσπάθεια επιμόρφωσης στα ανθρώπινα δικαιώματα και ειδικότερα στην αντιμετώπιση του ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας και το σεβασμό των ιδιαιτεροτήτων όσων ανήκουν σε μειονοτικές ή ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και διαβιούν στη χώρα μας. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει θεωρητικά μαθήματα και πρακτικές ασκήσεις και λαμβάνει χώρα, τόσο κατά τη βασική εκπαίδευση των δοκίμων αξιωματικών, αστυφυλάκων και συνοριακών φυλάκων, όσο και μεταγενέστερα.

Γνωρίζεται ότι τα διακόσια (200) περίπου στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας, που υπηρετούν στα νεο-συσταθέντα Τμήματα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας, των Υποδιευθύνσεων Κρατικής Ασφάλειας των Διευθύνσεων Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης και στα Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας, των Υποδιευθύνσεων Ασφάλειας της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής και των Υποδιευθύνσεων και Τμημάτων Ασφάλειας των Αστυνομικών Διευθύνσεων Χώρας, παρακολούθησαν ειδική εκπαίδευση διάρκειας δύο (2) ημερών, κατά το χρονικό διάστημα 23/1 έως 02-02-2013, σε πέντε (5) εκπαιδευτικές σειρές στην οποία αναπτύχθηκαν οι ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- Θέματα Κοινωνικών ζητημάτων και αντιμετώπισης ρατσισμού.
- Θέματα Δημόσιας Ασφάλειας.
- Ρατσισμός - Ξενοφοβία. Αντιμετώπιση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.
- Νομοθεσία «Περί Ρατσισμού».
- Παράνομη μετανάστευση και ρατσισμός.
- Αναγνώριση κινήτρων ρατσιστικής βίας.
- Φαινόμενα ρατσισμού στην Ελλάδα και εμπειρία του δικτύου καταγραφής περιπτώσεων ρατσιστικής βίας.
- Διεθνής Προστασία Ανθρώπινων Δικαιωμάτων
- Σύγχρονοι προβληματισμοί.

Επιπρόσθετα, βρίσκεται σε εξέλιξη εκπαίδευση - σεμινάριο για τις μάχιμες Υπηρεσίες, σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ρατσισμό - ξενοφοβία, Κώδικα Αστυνομικής Δεοντολογίας όπου θα εκπαιδευτούν (4.500) άτομα περίπου μόνο στην Αττική. Η εκπαίδευση θα πραγματοποιηθεί στο σύνολο του προσωπικού των Υποδιευθύνσεων Αποκατάστασης Τάξης (Υ.Α.Τ.) και Μέτρων Τάξης (Υ.ΜΕ.Τ.), των Διευθύνσεων Αστυνομικών Επιχειρήσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης, αλλά και του προσωπικού της ομάδας ΔΙ.ΑΣ. (Δίκυκλης Αστυνομίας) των Αστυνομικών Διευθύνσεων Χώρας. Επίσης, σχετικές διαλέξεις θα πραγματοποιηθούν στο προσωπικό των Υπηρεσιών της Χώρας που εκτελεί καθήκοντα φύλαξης κρατουμένων, αλλά και του προσωπικού που διατίθεται για τη φύλαξη

του Προαναχωρησιακού Κέντρου Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ.) Αλλοδαπών Αμυγδαλέζας Αττικής.

• Θέματα Αστυνομικού Προσωπικού:**Περιστατικά κακομεταχείρισης από όργανα Σωμάτων Ασφαλείας.**

Σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, τα αδικήματα που σχετίζονται με την πρόκληση βασανιστηρίων ή άλλων προσβολών της ανθρώπινης αξιοπρέπειας «*από υπαλλήλους ή στρατιωτικούς, στα καθήκοντα των οποίων ανάγεται η ανάκριση ή εξέταση αξιόποινων πράξεων ή η φύλαξη ή επιμέλεια κρατουμένων*» και που λαμβάνουν χώρα κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, διώκονται αυτεπαγγέλτως, ενώ παράλληλα για τα εν λόγω αδικήματα υφίσταται νομικό πλαίσιο με ποινές που προβλέπονται από τα άρθρα 137Α - 137Δ Π.Κ. Επίσης, στον Κώδικα Δεοντολογίας του Αστυνομικού περιέχονται διατάξεις, οι οποίες απαγορεύουν ρητά κάθε μορφή βίας κατά την αστυνομική δράση.

Ανεξάρτητα από τον ποινικό έλεγχο, το πειθαρχικό δίκαιο της Ελληνικής Αστυνομίας προβλέπει την ποινή της απόταξης για πράξεις που συνιστούν βασανιστήρια ή άλλες προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, κατά την έννοια του άρθρου 137Α του Π.Κ. (άρθρο 10 παρ. 1 περ. γ' του ΠΔ 120/2008), ενώ με διάταξη του ιδίου ως άνω διατάγματος προβλέπεται ότι, η εξέταση των πειθαρχικών παραπτώματων που φέρονται ότι τελέσθηκαν από αστυνομικούς σε βάρος πολιτών, προηγείται της εξέτασης των λοιπών πειθαρχικών τους παραπτώματων (άρθρο 23 ΠΔ 120/2008).

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τα περιστατικά κακομεταχείρισης, στα οποία εμπλέκονται - ή φέρονται να εμπλέκονται - αστυνομικοί κατά την τέλεση των καθηκόντων τους, έχει ήδη συσταθεί με τον Ν 3938/2011 το Γραφείο Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας, το οποίο υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, ως αυτοτελής μηχανισμός διερεύνησης καταγγελιών σε βάρος στελεχών των σωμάτων ασφαλείας. Μέχρι στιγμής δεν έχει καταστεί δυνατή η λειτουργία του εν λόγω Γραφείου, διότι, δεν έχει ολοκληρωθεί η στελέχωσή του από μέρους επίτιμων λειτουργών, επίτιμων εισαγγελέων και λοιπών προσώπων που προβλέπονται από το άρθρο 1 του Ν 3938/2011 (ως τροποποιήθηκε με το Ν 4058/2012). Κατόπιν αυτού, σχεδιάστηκε η τροποποίηση των σχετικών διατάξεων, ώστε το Γραφείο να λειτουργήσει, ως ένας αξιόπιστος, φερέγγυος και αποτελεσματικός μηχανισμός, λαμβανομένων υπόψη και των δημοσιονομικών περιστάσεων. Ειδικότερα, σε Σχέδιο Νόμου, το οποίο κατατέθηκε από το Υπουργείο

Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, περιελήφθη διάταξη (άρθρο 10), με την οποία διευρύνεται η αρμοδιότητα του Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας, με την προσθήκη και παράνομων συμπεριφορών, όπου υπάρχουν ενδείξεις ότι διενεργήθηκαν με ρατσιστικό κίνητρο ή ενέχουν άλλου είδους διάκριση, αλλά και κάθε άλλης προσβλητικής της προσωπικότητας συμπεριφοράς σε βάρος ατόμου που βρίσκεται στην Ελληνική Επικράτεια και των συναφών αυτής πράξεων, εφόσον αυτές εκδηλώθηκαν από το ίδιο πρόσωπο στον ίδιο τόπο και χρόνο. Επίσης, διευρύνεται ο κύκλος των προσώπων που δύνανται να οριστούν μέλη της Τριμελούς Επιτροπής του Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας, ιδίως με τη δυνατότητα ορισμού ως μέλους αυτής δικηγόρου, εγγεγραμμένου σε μητρώο Δικηγορικού Συλλόγου της Ελληνικής Επικράτειας, διορισμένου παρ' Αρείω Πάγω, προκειμένου να καταστεί δυνατή η συγκρότησή της και η λειτουργία του εν λόγω Γραφείου με αξιόπιστα πρόσωπα. Περαιτέρω, με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται συμμετοχή εκπροσώπου της Ανεξάρτητης Αρχής του Συνηγόρου του Πολίτη στις συνεδριάσεις της ως άνω Επιτροπής, με δυνατότητα υποβολής προτάσεων ή παροχή γνώμης. Όπως είναι γνωστό, ο Συνήγορος του Πολίτη εκ της αποστολής του συνιστά την αρμόδια αρχή, μεταξύ άλλων, για την πιο ολοκληρωμένη προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την περαιτέρω ενίσχυση της τήρησης της νομιμότητας. Ως εκ τούτου με την προωθούμενη ρύθμιση εκδηλώνεται για μια ακόμη φορά η βούληση της Πολιτείας για μηδενική ανοχή σε περιστατικά αυθαιρεσίας κρατικών λειτουργιών, καθώς και για τη δημιουργία αξιόπιστων μηχανισμών λογοδοσίας και ελέγχου τους.

Επισημαίνεται ότι με εγκύκλιο διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας (υπ' αρ. 6004/1/182 από 24-10-2012), δόθηκε εντολή προς τη Δ-νση Εσωτερικών Υποθέσεων / Α.Ε.Α., να επιλαμβάνεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα των καταγγελιών για πράξεις κακομεταχείρισης, κακοποίησης ή προσβολής της προσωπικότητας αλλοδαπών, οι οποίες προέρχονται από αστυνομικούς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και λαμβάνουν χώρα σε κάθε περίπτωση, ιδίως κατά την καταγγελία από αλλοδαπούς περιστατικών ρατσιστικής βίας. Συγκεκριμένα, η ως άνω Υπηρεσία καλείται να ερευνά άμεσα, δυνάμει του άρθρου 1 παρ. 2 εδαφ. α' του Ν 2713/1999, τα εγκλήματα που διαπράττουν ή στα οποία συμμετέχουν αστυνομικοί όλων των βαθμών, συνοριακοί φύλακες και ειδικοί φρουροί, τα οποία προβλέπονται μεταξύ άλλων και από τις διατάξεις των άρθρων 137Α - 137Δ Π.Κ..

Επιπλέον, με την υπ' αριθ. 1016/23/37-α' από

07-04-2010 διαταγή του Προϊσταμένου Επιτελείου / Α.Ε.Α., διαβιβάστηκε προς όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας η υπ' αριθ. 1/10 Εγκύκλιος του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, με την οποία καθορίζεται η διαδικασία που θα ακολουθείται για τη διερεύνηση από ποινικής απόψεως των καταγγελιών που υποβάλλουν κρατούμενοι αστυνομικών υπηρεσιών εναντίον αστυνομικών και αφορούν κακομεταχείρισή τους στα πλαίσια αστυνομικής προανάκρισης ή σύλληψής τους, κατά παράβαση των καθηκόντων των αστυνομικών οργάνων. Ειδικότερα, σύμφωνα με την ως άνω Εγκύκλιο, οι εν λόγω καταγγελίες δεν πρέπει να ερευνώνται από άλλους αστυνομικούς που υπηρετούν στο ίδιο αστυνομικό κατάστημα, προς το σκοπό της διασφάλισης της αρχής της αμεροληψίας, ενώ θα πρέπει να ενημερώνεται άμεσα ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών, ο οποίος θα μεριμνά ώστε αυτές να ερευνηθούν ανάλογα με τη βαρύτητά τους, είτε από τον ίδιο ή από κάποιον Αντεισαγγελέα Πρωτοδικών, είτε από άλλες δικαστικές ανακριτικές Αρχές.

Επιπρόσθετα, έχει τονιστεί η αναγκαιότητα τόσο οι ενεργούντες όσο και οι γνωματεύοντες και αποφασίζοντες στις διοικητικές εξετάσεις, να μεριμνούν για την τυπική και ουσιαστική πληρότητα αυτών, προβαίνοντας σε οποιαδήποτε νόμιμη ανακριτική ενέργεια απαιτείται για την εμπεριστατωμένη - αιτιολογημένη, σε βάθος διερεύνηση των καταγγελλομένων και σε εύλογο χρόνο, ώστε να δημιουργείται με ασφάλεια η αίσθηση σε κάθε ενδιαφερόμενο ότι η διοικητική έρευνα κάλυψε αμερόληπτα όλες τις πτυχές του εξεταζόμενου θέματος, ότι εξετάστηκαν επιμελώς όλοι οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί, που κατά το συγκεκριμένο χρόνο εκτέλεσαν υπηρεσία ή ενεπλάκησαν εκτός υπηρεσίας, αλλά και κάθε άλλος μάρτυρας και ότι αναζητήθηκαν τυχόν υφιστάμενες ιατρικές βεβαιώσεις ή ιατροδικαστικές εκθέσεις, τυχόν νοσηλεία του παθόντος σε νοσηλευτικό ίδρυμα και κάθε άλλο αποδεικτικό στοιχείο, όπως και η τυχόν αντίστοιχη ποινική διάσταση της υπόθεσης και η εξέλιξη αυτής. Επιπλέον, να διερευνάται επισταμένα στις περιπτώσεις εκείνες που ο «παθών» ανήκει σε ευάλωτες εθνοτικές, θρησκευτικές ή κοινωνικές ομάδες ή είναι αλλοδαπός, η τυχόν ύπαρξη ή μη ρατσιστικού κινήτρου στη συμπεριφορά των αστυνομικών, έχοντας υπόψη παράλληλα και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.). Περί των στοιχείων αυτών οφείλουν οι αρμόδιοι ανακριτές των υποθέσεων να κάνουν ιδιαίτερη μνεία, με διακριτή παράγραφο, στις πορισματικές εκθέσεις.

Πέραν των ανωτέρω, γνωρίζεται ότι το ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών και της εν γένει συμπεριφοράς των αστυνομικών προς τους πολίτες, είναι πρωταρχικής σημασίας για το Αρχηγείο της

Ελληνικής Αστυνομίας. Η προσπάθεια, η οποία καταβάλλεται για το σκοπό αυτό, δεν αφορά απλά στην αποσπασματική αντιμετώπιση περιστατικών που αναφέρονται, αλλά κατατείνει στη δημιουργία κλίματος, σκέψης και πνεύματος σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επίσης στο πλαίσιο της εκπνεφρασμένης βούλησης της πολιτικής και φυσικής ηγεσίας για μηδενική ανοχή σε θέματα παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε κάθε περίπτωση καταγγελίας ή πληροφορίας, για ανάρμοστη συμπεριφορά αστυνομικού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή εκτός διατεταγμένης υπηρεσίας και γενικά για ενέργεια ή παράλειψη αστυνομικών αντίθετη με το Σύνταγμα, τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς και την ηθική τάξη, που περιέρχεται στο Αρχηγείο, εκδηλώνονται άμεσα ενέργειες για την περαιτέρω διοικητική και ποινική, σε συντρέχουσα περίπτωση, διερεύνησή της και εφόσον διαπιστωθεί παράβαση αυτών εφαρμόζεται η κείμενη νομοθεσία.

Με το Ν 4228/2014 (ΦΕΚ Α' / 7), η Χώρα μας προέβη στην Κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, το οποίο προβλέπει, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου εθνικού μηχανισμού πρόληψης των βασανιστηρίων εντός του κράτους - μέλους. Με τις διατάξεις του ως άνω προαναφερθέντος νόμου, ορίζεται ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης ο Συνήγορος του Πολίτη και προβλέπεται ότι, κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του, δύναται να συνεργάζεται με άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικότερα της πρόληψης των βασανιστηρίων και άλλων μορφών απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης.

• Θέματα δημόσιας ασφάλειας:

1. Εμπορία Ανθρώπων

Πρόγραμμα Αντεγκληματικής Πολιτικής 2010-2014

Το ζήτημα της αντιμετώπισης και καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, έχει αποτελέσει αντικείμενο στοχοθέτησης στο πλαίσιο του Προγράμματος Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και της Ελληνικής Αστυνομίας, που εκπονήθηκε για τα έτη 2010-2014.

Νομοθετικό πλαίσιο

Η χώρα μας λίαν προσφάτως ενσωμάτωσε στην εθνική έννομη τάξη, με τις διατάξεις του Νόμου 4198/11-10-2013 (ΦΕΚ Α' 215) «Πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και προστασία των θυμάτων αυτής και άλλες διατάξεις», την Οδηγία

2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρώπης της 05-04-2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της.

Βασικά στοιχεία του νέου Νόμου αποτελούν τα εξής:

- Τροποποιήσεις των άρθρων 323 Α και 351 Π.Κ. που αφορούν την εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία, αντίστοιχα, και επιφέρουν επιβολή αυστηρότερων κυρώσεων.
- Μέτρα επιείκειας για τους υπαίτιους των πράξεων της συγκρότησης εγκληματικής οργάνωσης ή συμμορίας ή της συμμετοχής σε αυτές, αν καταστήσουν δυνατή με αναγγελία στην αρχή την πρόληψη της διάπραξης ενός από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα ή με τον ίδιο τρόπο συμβάλλουν ουσιαστικά στην εξάρθρωση της εγκληματικής οργάνωσης ή συμμορίας.
- Επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε νομικά πρόσωπα.
- Διορισμό και παρουσία ψυχολόγου ή ψυχιάτρου, ως πραγματογνώμονα, κατά την εξέταση ως μάρτυρα του θύματος των πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 323 Α και 351 Π.Κ.
- Διενέργεια ανακριτικών πράξεων (*ανακριτικής διεπίσδυσης, ελεγχόμενων μεταφορών, άρση απορρήτου, καταγραφή δραστηριότητας ή άλλων γεγονότων εκτός κατοικίας με συσκευές ήχου ή εικόνας ή με άλλα ειδικά τεχνικά μέσα, συσχέτιση ή συνδυασμός δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα*), (α) αν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις τέλεσης σχετικής αξιόποινης πράξης, (β) αν η εξάρθρωση της εγκληματικής οργάνωσης είναι διαφορετικά αδύνατη ή ιδιαιτέρως δυσχερής.
- Πολυτομεακή προσέγγιση στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων μέσω της θεσμοθέτησης του Γραφείου Εθνικού Εισηγητή για την εκπόνηση, το συντονισμό και την εφαρμογή εθνικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση του υπόψη ζητήματος.
- Σύσταση και λειτουργία Εθνικής Βάσης Δεδομένων και Εθνικού Συστήματος Αναγνώρισης και Παραπομπής Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων.
- Πρόσβαση των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας (άρθρα 323 και 351Α του Π.Κ.) στα προβλεπόμενα, από το Ν 3811/2009, προγράμματα αποζημίωσης.

Υπηρεσίες anti-trafficking

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων εξακολουθούν να λειτουργούν οι Υπηρεσίες Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων σε περιφερειακό επίπεδο, υπό την καθοδήγηση της Ομάδας anti-trafficking της Δ-νσης Δημόσιας Ασφάλειας/Α.Ε.Α.

Συνεργασίες

Οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας συνεργάζονται με όλους τους συναρμόδιους κρατικούς φορείς αλλά και με Ελληνικές και Διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων.

Ειδικότερα και σε ό,τι αφορά τη συνεργασία των αστυνομικών υπηρεσιών με τις Εθνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κατά τη διερεύνηση υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων, αυτή γίνεται μέσω του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α. Τηλεφωνική Γραμμή 197) του Υπουργείου Εργασίας, το οποίο αποτελεί σε εθνικό επίπεδο τον κύριο συντονιστικό φορέα του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής αλληλεγγύης και πληροφόρησης σε θέματα πρόνοιας.

Οι Υπηρεσίες μας συνεργάζονται επίσης, με τις ξένες Διπλωματικές Αρχές στη χώρα μας σε ό,τι αφορά, την παροχή αρωγής στα θύματα υπηκόων τους στις υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων και με το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, για το ζήτημα του ασφαλούς επαναπατρισμού των θυμάτων.

Για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος πραγματοποιούνται σε διμερή βάση με τις γείτονες χώρες (Αλβανία, Βουλγαρία) συναντήσεις των όμορων Περιφερειακών Αστυνομικών Αρχών, εναλλάξ στα συνοριακά σημεία, τακτικά ή έκτακτα, όποτε κρίνεται απαραίτητο. Ειδικότερα μέσω αυτών των συναντήσεων επιδιώκεται ο συντονισμός των μέτρων άσκησης του διαβατηριακού ελέγχου και επιτήρησης στα μη ελεγχόμενα τμήματα των συνόρων για την αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης, την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, προσώπων, όπλων, καθώς επίσης και η επίλυση τυχόν προβλημάτων που αναφύονται στα συνοριακά σημεία με τη λήψη εναρμονισμένων μέτρων.

Στην προσπάθεια καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος και κάθε μορφής εγκληματικότητας, σε διεθνές επίπεδο ανταλλάσσονται πληροφορίες με EUROPOL, INTERPOL, SELEC καθώς και μέσω των διμερών σχέσεων που έχουμε αναπτύξει συνομιλούντας συμφωνίες αστυνομικής συνεργασίας τόσο με κράτη μέλη της Ε.Ε. όσο και με τρίτες χώρες καθώς επίσης και μέσω της τοποθέτησης των αστυνομικών συνδέσμων.

Πρωτοβουλία «ΙΛΑΕΙΡΑ»

Η Διεύθυνσή Δημόσιας Ασφάλειας /Α.Ε.Α. έχει θέσει στη διαδικασία επικαιροποίησης (Ιούλιος 2013) το «Σχέδιο Διυπηρεσιακής - Επιχειρησιακής Δράσης σε Εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής γυναικών και ανηλίκων ΙΛΑΕΙΡΑ», το οποίο εκπονήθηκε τον Ιούλιο του έτους 2008, στο πλαίσιο της ως άνω πρωτοβουλίας (με τις συνεισφορές- προτάσεις των συναρμοδίων φορέων).

2. Προστασία Ανηλίκων*Πρόγραμμα Αντεγκληματικής Πολιτικής 2010-2014*

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και η Ελληνική Αστυνομία προσεγγίζουν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προσοχή το θέμα της προστασίας των ανηλίκων από κάθε κίνδυνο σωματικής, ψυχικής ή άλλου είδους κακοποίησης.

Στο πλαίσιο υλοποίησης του εν λόγω Προγράμματος, συνεχίστηκε από τις περιφερειακές Υπηρεσίες η υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων με στόχο την προστασία των ανηλίκων από τα ναρκωτικά, την αποτροπή συμμετοχής τους σε εγκληματικές ομάδες και την προστασία τους από το ενδεχόμενο θυματοποίησής τους.

Νομοθετικό πλαίσιο

Σημειώνεται ότι από το Ν 4139/2013 «ΠΕΡΙ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ» συνιστά διακεκριμένη περίπτωση και τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και με χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες (50.000,00) € μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000,00) €, όποιος διακινεί ναρκωτικά σε καταστήματα ανηλίκων κάθε κατηγορίας, σχολικές μονάδες οποιασδήποτε βαθμίδας, εκπαιδευτικά ιδρύματα ή άλλες μονάδες κατάρτισης, επιμόρφωσης ή μετεκπαίδευσης, σε χώρους άθλησης, κατασκήνωσης, φροντιστηρίων, σε χώρους παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, σε χώρους συγκέντρωσης μαθητών ή σπουδαστών για εκπαιδευτικούς ή αθλητικούς σκοπούς (άρθρο 22πργ 2α).

Επίσης, σύμφωνα με τον ίδιο νόμο (άρθρο 23πργ 1β) συνιστά ιδιαίτερα διακεκριμένη περίπτωση και τιμωρείται με ισόβια κάθειρξη ή με πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, καθώς και με χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες (50.000,00) € μέχρι εξακόσιες χιλιάδες (600.000,00) € ο δράστης των πράξεων των άρθρων 20 και 22 όταν είναι ενήλικος και τελεί τις άνω πράξεις κατ' επάγγελμα με σκοπό να προκαλέσει τη χρήση ναρκωτικών από ανήλικο ή μεταχειρίζεται με οποιονδήποτε τρόπο ανήλικο πρόσωπο κατά την τέλεση των πράξεων αυτών.

Εξαφανίσεις ανηλίκων

Συνεχίστηκε η συνεργασία της Ελληνικής Αστυνομίας με τη ΜΚΟ «Χαμόγελο του Παιδιού» για την υλοποίηση του Προγράμματος AMBER ALERT, αναφορικά με εξαφανισθέντες ανήλικους. Το εν λόγω Πρόγραμμα ενεργοποιήθηκε σε τρεις (3) περιπτώσεις εξαφανίσεων.

Επιπλέον, καταχωρήθηκαν στο διαδίκτυο σε συνεργασία με το Γραφείο Τύπου/Α.Ε.Α. τρεις (3) περιπτώσεις εξαφάνισης ανηλίκων.

Υπηρεσίες προστασίας ανηλίκων

Εξακολουθούν να λειτουργούν οι εξειδικευμέ-

νες Υπηρεσίες προστασίας ανηλίκων της επικράτειας (Τμήμα Ναρκωτικών και Παραβατικότητας Ανηλίκων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/Α.Ε.Α., Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής, Τμήμα Ανηλίκων της Διεύθυνσης Ασφάλειας Θεσσαλονίκης, Γραφεία Ανηλίκων των Υποδιευθύνσεων Ασφάλειας Ηρακλείου Κρήτης και Πατρών, Τμήμα Προστασίας Ανηλίκων της Υποδιεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της νεοσύστατης Υπηρεσίας Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος).

Εκεί όπου δεν υφίστανται εξειδικευμένες Υπηρεσίες οι σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται κατά περίπτωση από τις Υποδιευθύνσεις Ασφάλειας, τα Τμήματα Ασφάλειας ή τα Αστυνομικά Τμήματα γενικής αρμοδιότητας.

Συνεργασίες

Πέραν αυτών, για την αντιμετώπιση του εν λόγω θέματος οι Αρμόδιες Υπηρεσίες μας, εκτός των Δικαστικών Αρχών ανηλίκων, συνεργάζονται στενά τους λοιπούς δημόσιους και ιδιωτικούς Φορείς και ιδιαίτερα με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) του Υπουργείου Εργασίας.

3. Ενδοοικογενειακή Βία

Στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης αντιμετώπισης του εγκληματικού φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας, η Δ-νση Δημόσιας Ασφάλειας/Α.Ε.Α., το Σεπτέμβριο του έτους 2013, εξέδωσε επικαιροποιημένη διαταγή προς τις περιφερειακές Υπηρεσίες της επικράτειας για την παροχή κατευθύνσεων στο χειρισμό των σχετικών υποθέσεων, τη συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς (Ο.Τ.Α., Γ.Γ.Ι.Φ.) και τον προσήκοντα χειρισμό των θυμάτων.

Επισυνάπτεται ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ με πίνακες στατιστικών στοιχείων δραστών και θυμάτων εμπορίας ανθρώπων (323^Α Π.Κ.) και σωματεμπορίας (351 Π.Κ.) καθώς και πίνακας Εγκλημάτων Νομοθεσίας περί Ενδοοικογενειακής Βίας, κατά το έτος 2013.

• Θέματα Εκπαίδευσης:

Α. Εκπαίδευση Προσωπικού Ελληνικής Αστυνομίας

Η εκπαίδευση γενικά αποτελεί μία δυναμική διαδικασία μέσα στο κοινωνικό σύνολο και ως εκ τούτου, θα πρέπει να διακρίνεται από διευρυμένου ορίζοντα, πεδία και γνωστικά αντικείμενα, παρακολουθώντας αδιάλειπτα τις εξελίξεις αυτών. Προς το σκοπό αυτό, η Ελληνική Αστυνομία ανταποκρινόμενη στις προκλήσεις των καιρών βελτιώνει, επικαιροποιεί και προσαρμόζει την εκπαίδευση του προσωπικού της στις νέες απαιτήσεις που προκύπτουν.

Σε βασικό επίπεδο, στη Σχολή Αξιωματικών Ελ-

ληνικής Αστυνομίας και στη Σχολή Αστυφυλάκων διδάσκεται η θεματική ενότητα «Ανθρώπινα δικαιώματα», ως αυτοτελές γνωστικό αντικείμενο, στα πλαίσια του μαθήματος «Συνταγματικό Δίκαιο - Ανθρώπινα Δικαιώματα» και «Στοιχεία Συνταγματικού Δικαίου - Ανθρώπινα Δικαιώματα και Στοιχεία Διοικητικού Δικαίου», σύμφωνα με τα ΠΔ 319/1995 και 352/1995, αντίστοιχα. Η διδασκαλία της εν λόγω θεματικής ενότητας πραγματοποιείται από έγκριτους πανεπιστημιακούς καθηγητές και εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό. Επίσης, στις προαναφερόμενες Σχολές, για το αντικείμενο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων πραγματοποιούνται και σχετικές διαλέξεις. Παρακάτω εμφανίζεται αναλυτικά η θεματολογία που αναπτύσσεται σε κάθε Σχολή:

• Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας

- Έννοια - διάκριση και νομική φύση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Η διεθνής προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- Ρατσισμός - ξενοφοβία.
- Οι αρχές του επιτακτικού χαρακτήρα και της άμεσης ισχύος των συνταγματικών διατάξεων περί θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Φορείς και αποδέκτες των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Νομοθετικοί και συνταγματικοί περιορισμοί των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Συρροή - σύγκρουση - παραίτηση από τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Τα δικαιώματα στη ζωή την τιμή και την ελευθερία.
- Προσωπική ελευθερία και ασφάλεια (απαρτία-εγγυήσεις υπέρ εκείνου που συλλαμβάνεται ή προφυλακίζεται).
- Το Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.
- Άσυλο κατοικίας και περιορισμοί αυτού.
- Το δικαίωμα στην ιθαγένεια (νομική φύση και περιεχόμενο του Δικαιώματος, κτήση, απώλεια, πολιτογράφηση, έκπτωση κ.λπ.).
- Ελευθερία γνώμης και πληροφορίας- ελευθερία του τύπου.
- Ελευθερία παιδείας - θρησκευτική ελευθερία.
- Συνδικαλιστική ελευθερία και απεργία.
- Γενική αρχή της ισότητας και ειδικές μορφές ισότητας προβλεπόμενες από το Σύνταγμα.
- Δικαιώματα διοικητικής και δικαστικής προστασίας-δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων.
- Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

- Σύμφωνα του ΟΗΕ για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, αλλά και για τα οικονομικά κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα.
- Προστασία των δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στον ΟΑΣΕ και την ΟΥΝΕΣΚΟ.
- Συμβάσεις για την κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων και την καταστολή της γενοκτονίας.
- Προστασία του παιδιού, της γυναίκας και των εργασιακών σχέσεων.
- Στοιχεία Δικαίου Καταστάσεως Αλλοδαπών: Διεθνής και συνταγματική προστασία των αλλοδαπών. Είσοδος, έξοδος, διαμονή, εγκατάσταση, εργασία, απέλαση, έκδοση αλλοδαπών. Διαδικασία αναγνώρισης πολιτικών προσφύγων. Παράνομοι αλλοδαποί, παράνομοι μετανάστες, ασυνόδετοι ανήλικοι και θύματα εμπορίας ανθρώπων (trafficking).
- Μειονότητες.
- Στοιχεία Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου (π.χ. προστασία αιχμαλώτων και αμάχου πληθυσμού).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Κατά την ανάλυση του θέματος «Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», αναπτύσσονται και αναλύονται οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επί των προσφυγών (υπ' αριθ. 17060/03, 21449/04 και 27850/03):

- (α) ΖΕΛΙΩΦ Δημητρίου κατά της Ελλάδας,
- (β) Mirela CELNIKU και Reimonda CELNIKU κατά της Ελλάδας και
- (γ) Ιωάννη ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ κατά της Ελλάδας.

Διαλέξεις:

- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ως εκπρόσωπος των λαών της Ευρώπης, θεματοφύλακας των ατομικών δικαιωμάτων των πολιτών.
- Ξενοφοβία και Ρατσισμός στην Ελλάδα του σήμερα.
- Το φαινόμενο της μετανάστευσης. Μεταναστευτική Πολιτική της Ε.Ε.

• Σχολή Αστυφυλάκων

Θεμελιώδη δικαιώματα:

Η αρχή της προστασίας της αξίας του ανθρώπου, το δικαίωμα της ζωής, το δικαίωμα της σωματικής και διανοητικής ακεραιότητας, η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, η προσωπική ελευθερία, η αρχή της ισότητας, το απαραβίαστο της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, το άσυλο της κατοικίας, το απόρρητο της επικοινωνίας, η θρησκευτική ελευθερία, η ελευθερία της έκφρασης, η ελευθερία του τύπου, το δικαίωμα του συνέρχεσθαι, το δικαίωμα της αναφοράς, το δικαίωμα για δίκαιη δίκη και πρόσβαση στη δικαιοσύνη, το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης.

Διαλέξεις:

- Η εντολή και το έργο της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων εθνών για τους Πρόσφυγες.
- Σύσταση Ευρωπαϊκών Επιτροπών κατά του ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας, των βασανιστηρίων με γνώμονα τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Διαχείριση διαφορετικότητας - Φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας, ενδεδειγμένη στάση της Ελληνικής Αστυνομίας στα φαινόμενα αυτά.
- Στοιχεία διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου - Διεθνής Αμνηστία.
- Παρουσίαση διεθνών και εθνικών κανόνων και μηχανισμών, στο πλαίσιο του σεβασμού και της διαφύλαξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το σύνολο των διδακτικών ωρών για το γνωστικό αντικείμενο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανέρχεται για τη Σχολή Αξιωματικών σε περίπου 26 ώρες/εκπαιδευτικό έτος, ενώ για τη Σχολή Αστυφυλάκων σε περίπου 23 ώρες/εκπαιδευτικό έτος.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως γνωστικό αντικείμενο, σε μετεκπαιδευτικό επίπεδο, έχει ενταχθεί και διδάσκεται, ως ακολούθως:

• Σχολή Εθνικής Ασφάλειας:

Θεματική ενότητα: «Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων»

- Διεθνείς και ευρωπαϊκές διαστάσεις προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των μειονοτήτων. Η Ελληνική πρακτική.
 - Η Σύμβαση της Γενεύης. Ο θεσμικός ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας στην Ελλάδα.
 - Συνήγορος του Πολίτη και ανθρώπινα δικαιώματα.
 - Εθελούσιες επιστροφές. Μία ενδεδειγμένη λύση απέναντι στη μη νόμιμη μετανάστευση.
- Επιπρόσθετα, στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, πραγματοποιούνται **διαλέξεις** με θέμα:
- Έννοια θεμελιωδών δικαιωμάτων. Το αγαθό της ασφάλειας και ανθρώπινα δικαιώματα.
 - Ανθρώπινα δικαιώματα και Αστυνομική δράση.
 - Τα δικαιώματα των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

• Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ελληνικής Αστυνομίας:

Στο Τμήμα Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Επιτελών - Στελεχών (Τ.Ε.Μ.Ε.Σ.) της προαναφερόμενης Σχολής, διδάσκεται το μάθημα «Συνταγματικά Ατομικά δικαιώματα στην Ελληνική έννομη τάξη», το οποίο περιλαμβάνει εμπεριστατωμένη ανάλυση (και με παραδείγματα προσαρμοσμένα στην Αστυνομική πραγ-

ματικότητα) των διατάξεων, που αναφέρονται σε θεμελιώδη δικαιώματα: *αξία του ανθρώπου, ελευθερία ανάπτυξης προσωπικότητας, δικαίωμα ιθαγένειας, δικαίωμα ζωής, δικαίωμα σωματικής και διανοητικής ακεραιότητας, προσωπική ελευθερία και ασφάλεια, δικαίωμα ιδιωτικής σφαίρας (άσυλο κατοικίας, απόρρητο επικοινωνίας), δικαίωμα του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι, θρησκευτική ελευθερία και ελευθερία πεποιθήσεων, ελευθερία γνώμης και πληροφορίας, ελευθερία του τύπου, αρχή της ισότητας, ειδικές μορφές της ισότητας.*

Επίσης, στο προαναφερόμενο Τμήμα πραγματοποιούνται διαλέξεις, σε θέματα της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Στο Τμήμα Επαγγελματικής Μετεκπαίδευσης Ανθυπαστυνόμων (Τ.Ε.Μ.Α.), της εν λόγω Σχολής, διδάσκεται το μάθημα «Συνταγματικό δίκαιο (Γενικές Αρχές, Οργανωτικό Μέρος, Θεμελιώδη δικαιώματα)», στο οποίο εμπεριέχονται οι ενότητες:

- Έννοια και διακρίσεις δικαιωμάτων.
- Φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.
- Κανόνες προστασίας των δικαιωμάτων.
- Συστήματα και κανόνες περιορισμού των δικαιωμάτων.

Επίσης, στο εν λόγω μάθημα περιλαμβάνεται εμπεριστατωμένη ανάλυση (και με παραδείγματα προσαρμοσμένα στην Αστυνομική πραγματικότητα) των διατάξεων, που αναφέρονται στα θεμελιώδη δικαιώματα: *αξία του ανθρώπου, ελευθερία ανάπτυξης προσωπικότητας, δικαίωμα ιθαγένειας, δικαίωμα ζωής, δικαίωμα σωματικής και διανοητικής ακεραιότητας, αρχή της ισότητας, ειδικές μορφές της ισότητας, θρησκευτική ελευθερία και ελευθερία πεποιθήσεων.*

Μέσα από την **μελέτη περιπτώσεων** δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στα εξής:

- Αρχή της αναλογικότητας κατά το αστυνομικό έργο (*χρήση βίας*) σε σχέση με τη διαφύλαξη των ατομικών δικαιωμάτων (*προσωπική ελευθερία και ασφάλεια κ.λπ.*) - κανόνες για την προστασία των ανθρώπων από τα βασανιστήρια.

- Προϋποθέσεις και δικαιώματα για πρόσβαση σε προσωπικά δεδομένα σε σχέση με τη διαφύλαξη των ατομικών δικαιωμάτων [*δικαίωμα ιδιωτικής σφαίρας (άσυλο κατοικίας, απόρρητο επικοινωνίας), ελευθερία γνώμης και πληροφορίας, ελευθερία του τύπου, δικαίωμα αναφοράς κ.λπ.*].

Επίσης, στο προαναφερόμενο Τμήμα πραγματοποιούνται **διαλέξεις**, με ενδεικτικά θέματα:

- Παρουσίαση Διεθνών και Εθνικών Κανόνων και Μηχανισμών στο πλαίσιο του σεβασμού και της διαφύλαξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Ανθρώπινα δικαιώματα και αστυνομική δράση.
- Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων Ανθρώπου.

Στο σεμινάριο Επιμόρφωσης Αρχιφυλάκων, στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας «ΘΕΜΑΤΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ – ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ», αναπτύσσονται θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων – ρατσισμού – ξενοφοβίας – διεθνούς προστασίας.

Στο πλαίσιο του **προγράμματος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής**, πραγματοποιήθηκαν το έτος 2013 εκπαιδευτικές δράσεις, σε θέματα:

- Προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων που τελούν υπό επιστροφή.

- Μεταχείρισης των ευάλωτων ατόμων που τελούν υπό επιστροφή.

- Διαδικασιών επιστροφής των συνοδευόμενων συλληφθέντων παράνομων μεταναστών, με διδασκόμενο αντικείμενο, μεταξύ των άλλων: ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων, διαχείριση ειδικών ομάδων, μεταχείριση θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, γενικά περί προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριφορά προσωπικού κατά την αστυνομική δράση.

- Δεοντολογία και ανθρώπινα δικαιώματα – απαγόρευση βασανιστηρίων και άλλων πράξεων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Σημειώνεται ότι **το τρέχον έτος (2014) έχει προγραμματισθεί η υλοποίηση αντίστοιχων εκπαιδευτικών δράσεων**, έχοντας ήδη πραγματοποιηθεί εκπαίδευση (250) στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας, σε θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων που τελούν υπό επιστροφή, με διδασκόμενο αντικείμενο: Γενικά περί αλλοδαπών (νομοθεσία κ.ο.κ.). Γενικά περί προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θέματα ελέγχων προσαγωγών και συλλήψεων μη νομίμων οικονομικών μεταναστών, Συμπεριφορά προσωπικού κατά την αστυνομική δράση - Δεοντολογία και ανθρώπινα δικαιώματα - Απαγόρευση βασανιστηρίων και άλλων πράξεων σκληρής απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, Συνθήκες κράτησης και κρατητήρια αστυνομικών Υπηρεσιών - Δικαιώματα υπό απέλαση αλλοδαπών.

Στο πλαίσιο του **προγράμματος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων**, πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2013 εκπαιδευτικές δράσεις, με διδασκόμενα αντικείμενα, μεταξύ των άλλων:

- Συνεργασία με συναρμόδιες αρχές, αρχές γειτονικών χωρών, διεθνείς οργανισμούς, UNHR και ΜΚΟ που υλοποιούν δράσεις χρηματοδοτούμενες από ευρωπαϊκά ταμεία.

- Συνθήκες κράτησης, Δικαιώματα Αλλοδαπών - Ανθρώπινα Δικαιώματα.

- Μεταχείριση ευπαθών ομάδων.

Επίσης, με τη χρηματοδότηση του ως άνω Ταμείου, **προγραμματίζεται για το τρέχον έτος (2014) η εκπαίδευση προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα θεμελιωδών δικαιωμάτων κα-**

τά τη διαχείριση των παράνομων μεταναστών, βάσει του εγχειριδίου θεμελιωδών δικαιωμάτων του FRONTEX, από εθνικούς εκπαιδευτές που εκπαιδεύθηκαν σχετικά από τον εν λόγω Οργανισμό.

Στο πλαίσιο του **προγράμματος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης**, πραγματοποιήθηκε το έτος 2013 επιμόρφωση στελεχών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, κατά την οποία αναπτύχθηκαν οι ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- Βασικές αρχές Διαπολιτισμικότητας. Σκιαγράφηση του διαπολιτισμικού προφίλ των υπηκόων τρίτων χωρών με τους οποίους συναλλάσσονται οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας.

- Παρουσίαση Διεθνών και Εθνικών κανόνων και μηχανισμών, στο πλαίσιο του σεβασμού και της διαφύλαξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Ανάπτυξη σύγχρονων τεχνικών για τη βελτίωση του επιπέδου διαχείρισης των θεμάτων που αφορούν τους υπηκόους τρίτων χωρών, μέσω της μεταφοράς τεχνογνωσίας στελεχών άλλων ευρωπαϊκών χωρών που εργάζονται σε αντίστοιχες θέσεις.

- Συμβουλευτική και ανάπτυξη μεθόδων προσέγγισης των υπηκόων τρίτων χωρών.

Κατά τη βασική εκπαίδευση και μετεκπαίδευση που πραγματοποιούνται **στο πλαίσιο του θεσμού του «Αστυνομικού της Γειτονιάς»**, αναπτύσσονται, μεταξύ άλλων, θέματα όπως:

- Ρατσισμός - Ξενοφοβία.
- Αντιμετώπιση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.
- Αστυνομική δεοντολογία.

Τόσο κατά τη **βασική** όσο και κατά τη **συμπληρωματική εκπαίδευση των Ειδικών Φρουρών και Συνοριακών Φυλάκων**, διδάσκονται τα θέματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Με πρωτοβουλία της Ελληνικής Αστυνομίας και άλλων φορέων, πραγματοποιήθηκαν ή υλοποιούνται την τρέχουσα χρονική περίοδο **σεμινάρια - διαλέξεις - ημερίδες** για προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γενικά, ήτοι:

- Ημερίδες σε θέματα εμπορίας ανθρώπων (trafficking), από τη ΜΚΟ Α 21 - Γραμμή Πληροφόρησης για την Εμπορία Ανθρώπων "1109", για προσωπικό των Αστυνομικών Διευθύνσεων Κοζάνης, Αλεξανδρούπολης, Ορεστιάδας, Αρκαδίας και Αχαΐας καθώς και σε σπουδαστές της Σχολής Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ελληνικής Αστυνομίας.

Η εν λόγω Μ.Κ.Ο-Γραμμή πληροφόρησης προγραμματίζει σε συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία, την πραγματοποίηση διαλέξεων κατά το τρέχον έτος, σε προσωπικό και άλλων Αστυνομικών Διευθύνσεων της Χώρας καθώς και στους σπουδαστές της Σχολής Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας.

- **Διαλέξεις** για το προσωπικό που στελεχώνει τις **Μονάδες Δίκυκλης Αστυνόμευσης (ΔΙ.ΑΣ.)** των Διευθύνσεων Άμεσης Δράσης Αττικής και Θεσσαλονίκης και των Αστυνομικών Διευθύνσεων Χώρας σε θέματα, μεταξύ των άλλων, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αστυνομικής δεοντολογίας, ρατσισμού - ξενοφοβίας.

- Κατάρτιση και επιμόρφωση των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας, που διατίθενται για τη φύλαξη του Προαναχωρησιακού Κέντρου Κράτησης Αλλοδαπών Αμυγδαλέζας Αττικής, σε θέματα, μεταξύ των άλλων, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αστυνομικής δεοντολογίας, ρατσισμού - ξενοφοβίας.

Προγραμματίζεται αντίστοιχη κατάρτιση-επιμόρφωση των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας που διατίθενται για τη φύλαξη κρατούμενων όλης της Χώρας και κατά προτεραιότητα σε αυτά που διατίθενται για τη φύλαξη των Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης Αλλοδαπών: Κεντρικού (Πέτρου Ράλλη 24), Παρανεστίου Δράμας, Κορίνθου, Κομοτηνής, και Φυλακίου Ορεστιάδας και των Κέντρων Ταυτοποίησης Υψηλότητας Αλλοδαπών Σάμου, Χίου, και Λέσβου.

- Πραγματοποίηση σεμιναρίου με θέμα "Βία κατά των γυναικών", του Κέντρου Γυναικείων Μελετών και Ερευνών "Διοτίμα", στο πλαίσιο του προγράμματος 'Lex-operators-all together for women victim of intimate partner violence'.

- Πραγματοποίηση δύο (2) εκπαιδευτικών σεμιναρίων σε θέματα καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων που αναπτύσσει ο Οργανισμός FRONTEX.

- Συμμετοχή στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας σε εκπαιδευτικό σεμινάριο, σε θέματα εμπορίας ανθρώπων που διοργανώθηκε από το Γραφείο του Διεθνούς Οργανισμού Μεταναστεύσεως (Δ.Ο.Μ.) στην Ελλάδα, με την υποστήριξη της Πρεσβείας των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στην Αθήνα και σε συνεργασία με τον Εθνικό Συντονιστικό Μηχανισμό Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων του Υπουργείου Εξωτερικών.

Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε ειδική εκπαίδευση, των διακοσίων (200) περίπου στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας, που υπηρετούν στα νεοουσταθέντα Τμήματα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας, κατά το χρονικό διάστημα 23/1 έως 02-02-2013 (βλ. σελ. 40 / Ενότητα Ρατσισμού - Ξενοφοβίας).

Επίσης, στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας παρακολούθησαν το προηγούμενο έτος **στο εξωτερικό** τις ακόλουθες εκπαιδεύσεις **σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων**:

- Εκπαίδευση επί ζητημάτων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Συνοριακής Φύλαξης- Εκπαίδευση και Εργαστήριο Μετάφρασης, (Ταλίν Εσθονίας).

- Σεμινάριο της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακα-

δημίας (CEPOL) με θέμα: «Ανθρώπινα Δικαιώματα - Αστυνομική Δεοντολογία», (Λισαβόνα Πορτογαλίας).

- Εκπαίδευση της Frontex επί ζητημάτων Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και Συνοριακής Φύλαξης - Εκπαίδευση Εθνικών Εκπαιδευτών (Gaeta, Ιταλίας).

B. Εκπαίδευση προσωπικού σε θέματα anti-trafficking, προστασίας ανηλίκων και ενδοοικογενειακής βίας.

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και η Ελληνική Αστυνομία προσεγγίζουν με ιδιαίτερη προσοχή και ενδιαφέρον το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων, την προστασία των ανηλίκων και των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και έχουν ως πρωταρχικό στόχο την επίτευξη εποικοδομητικής συνεργασίας με τους φορείς που ασχολούνται με το χειρισμό των συγκεκριμένων θεμάτων.

Για το σκοπό αυτό το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας διοργανώνει, μέσω της Αστυνομικής Ακαδημίας, επιμορφωτικά σεμινάρια και ημερίδες στα οποία συμμετέχει αστυνομικό προσωπικό όλων των βαθμίδων ενώ παράλληλα εκπρόσωποι της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχουν και σε σεμινάρια και ημερίδες που διοργανώνονται από συναρμόδιους Κρατικούς Φορείς και από Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς επί των θεμάτων αυτών.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά το έτος 2013, προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας εκπαιδεύτηκε σε:

α) Θέματα αντιμετώπισης και καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, τόσο στο εσωτερικό της Χώρας όσο και στο εξωτερικό.

Σημαντικότερες εκπαιδευσεις αποτελούν:

- Υποστήριξη Ευρωπαϊκού Προγράμματος (PROJECT VICTOR) αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων που έχει αναλάβει η ΜΚΟ «Το Χαμόγελο του Παιδιού» με θέμα τη δημιουργία συνεργασιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την υλοποίηση δράσεων, που θα συμβάλλουν στην καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ανηλίκων.

- Διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων αναφορικά με το ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων, από εξειδικευμένη ομάδα εκπαιδευτών της ΜΚΟ A21, στο αστυνομικό προσωπικό της επικράτειας.

- Στο πλαίσιο δύο (2) εκπαιδευτικών σεμιναρίων που διοργανώθηκαν με πρωτοβουλία της FRONTEX σε θέματα Ευαισθητοποίησης - Αναγνώρισης - Συνέντευξης σε (πιθανά) θύματα εμπορίας ανθρώπων και των απορреουσών από αυτά υποχρεώσεων της χώρας μας απέναντι στον Οργανισμό, πραγματοποιήθηκαν σχετικά εκπαιδευτικά σεμινάρια, με ομάδα στόχο εκπαιδευτικό προσωπικό Συνοριοφυλάκων.

- Συμμετοχή σε εκπαίδευση του Οργανισμού

FRONTEX για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με στόχο την αποτίμηση των ως άνω αναφερόμενων υλοποιηθέντων εκπαιδύσεων (Μαδρίτη Ισπανία 19/20-11-2013).

- Συμμετοχή σε δύο (2) συναντήσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος EMPACT για την εμπορία ανθρώπων (Χάγη Ολλανδία 20/21-03-2013 και 10/11-07-2013).

- Συμμετοχή σε σεμινάριο με θέμα «Fight Against Illegal and Fraudulent Activities in the Area of Human Organs, Tissues and Cells» το οποίο διοργανώθηκε από τη Γενική Γραμματεία της Interpol (Παρίσι Γαλλία 8/10-04-2013).

- Συμμετοχή σε Διάσκεψη με θέμα «Combating Trafficking in Human Beings in South- Eastern Europe: for a better protection of minors» που διοργανώθηκε από τη Γαλλική Πρεσβεία στη Μολδαβία σε συνεργασία με τις Μολδαβικές Αρχές (Κισινάου Μολδαβίας 8/9-10-2013).

- Συμμετοχή σε διάσκεψη με θέμα «Exploring the links between the Internet and Trafficking in Human Beings- Cyberspace for Prevention, not Recruitment» που διοργανώθηκε από τη Λιθουανική Προεδρία και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Βίλνιους Λιθουανία 18-10-2013).

- Συμμετοχή σε Διάσκεψη σχετικά με την επιχειρησιακή συνεργασία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων η οποία διοργανώθηκε από το Υπουργείο Άμυνας & Δικαιοσύνης της Ολλανδίας σε συνεργασία με τα Υπουργεία Εσωτερικών της Πολωνίας και της Κύπρου (Άμστερνταμ Ολλανδίας, 16/18-04-2013).

- Συμμετοχή σε Σεμινάριο στο πλαίσιο Προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εναρμόνιση των διαδικασιών αναγνώρισης και παραπομπής θυμάτων εμπορίας ανθρώπων (Άμστερνταμ Ολλανδίας, 17/28-06-2013).

- Συμμετοχή σε Σεμινάριο με θέμα την αντιμετώπιση της εργασιακής εκμετάλλευσης και της επαιτείας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Race in Europe που διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Σόφια Βουλγαρίας, 11/13-11-2013).

- Συμμετοχή σε συνάντηση φορέων που ασχολούνται με διάφορες πλευρές της προστασίας της εύθραυστης παιδικής ηλικίας (10 Ιουλίου 2013), στον πολυχώρο «the hub», με θέμα «Δρόμοι για την καλύτερη Φροντίδα και Προστασία των παιδιών», υπό την ευθύνη της διοργάνωσης της διεθνούς ΜΚΟ "LOVE 146 EUROPE".

- Συμμετοχή σε εκπαιδευτικό σεμινάριο στο Υπουργείο Εξωτερικών για το χειρισμό υποθέσεων σωματεμπορίας από την ποινική δικαιοσύνη από εκπαιδευτικούς της Διεθνούς ΜΚΟ WARNATH GROUP

(31-01-2013 έως 02-02-2013) που διοργανώθηκε από την Αμερικάνικη Πρεσβεία, το Δ.Ο.Μ. και το Υπουργείο Εξωτερικών.

β) Θέματα προστασίας ανηλίκων.

Συμμετοχή Αξιωματικών σε:

- Συνάντηση με τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας για τα Εξαφανισμένα και υπό Σεξουαλική Εκμετάλλευση Παιδιά (Missing Children Europe), την 10-9-2013 στη χώρα μας.
- Εκδήλωση της Μ.Κ.Ο «Χαμόγελο του παιδιού» για την παγκόσμια ημέρα εξαφανισθέντων ανηλίκων, την 23-5-2013 στο Ζάππειο.
- Εκπαιδευτικό σεμινάριο που διοργάνωσε το «Χαμόγελο του Παιδιού», με θέμα «Αναζήτηση εξαφανισμένων παιδιών: μια διεπιστημονική προσέγγιση», την 4/5-04-2013 στη Βάρκιζα.
- Συνάντηση - ενημέρωση αντιπροσωπείας Ελβετών Αστυνομικών που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στα πλαίσια ενημέρωσης σχετικά με τρόπο χειρισμού υποθέσεων ανηλίκων.
- Ομιλίες στην εκπαίδευση στελεχών - Αστυνομικών του Τ.Ε.Μ.Α. για θέματα ανηλίκων.

γ) Θέματα σχετικά με τον ειδικό χειρισμό υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας.

- Την 03-12-2013, εκπρόσωποι της Δ-νσης Δημόσιας Ασφάλειας /Α.Ε.Α. συμμετείχαν σε Ημερίδα της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής των Ελλήνων με θέμα "η βία στον καιρό της κρίσης", με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά της Βίας εναντίον των Γυναικών (25/11)».
- Προσωπικό της Γ.Α.Δ. Αττικής συμμετείχε σε επιμορφωτικό πρόγραμμα του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης/Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α./ΙΝ.ΕΠ.) με τίτλο «Αντιμετώπιση της Βίας σε βάρος των γυναικών».
- Αξιωματικοί της Δ-νσης Δημόσιας Ασφάλειας /Α.Ε.Α. πραγματοποίησαν εισηγήσεις στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας στο πλαίσιο ενημέρωσης του προσωπικού για την ενδοοικογενειακή βία και του χειρισμού των υποθέσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (323Α ΠΚ) ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ (351 ΠΚ)

ΕΤΟΥΣ 2013

ΔΡΑΣΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ 2013	
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΔΡΑΣΤΩΝ	ΔΡΑΣΤΕΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ	44
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	34
ΑΛΒΑΝΙΑΣ	19
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	17
ΑΓΙΟΥ ΔΟΜΙΝΙΚΟΥ	12
ΚΙΝΑΣ	9
ΑΓΝΩΣΤΗ	3
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ	2
ΤΟΥΡΚΙΑΣ	1
ΜΑΡΟΚΟΥ	1
ΔΡΑΣΤΕΣ άθροισμα	142

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΔΡΑΣΤΩΝ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΑΓΙΟΥ ΔΟΜΙΝΙΚΟΥ	12	
ΑΓΝΩΣΤΗ	3	
ΑΛΒΑΝΙΑΣ	17	2
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	26	8
ΕΛΛΑΔΑΣ	41	3
ΚΙΝΑΣ	5	4
ΜΑΡΟΚΟΥ		1
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ		2
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	14	3
ΤΟΥΡΚΙΑΣ	1	
ΔΡΑΣΤΕΣ άθροισμα	119	23

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΔΡΑΣΤΩΝ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ & ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ (ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑ)	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΙΟΥ ΔΟΜΙΝΙΚΟΥ	12				12
ΑΓΝΩΣΤΗ				3	3
ΑΛΒΑΝΙΑΣ	1			18	19
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ		5	12	17	34

ΕΛΛΑΔΑΣ	5	13		26	44
ΚΙΝΑΣ		5		4	9
ΜΑΡΟΚΟΥ			1		1
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ				2	2
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	5	3		9	17
ΤΟΥΡΚΙΑΣ			1		1
ΔΡΑΣΤΕΣ άθροισμα	23	26	14	79	142

ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ 2013				
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ		ΘΥΜΑΤΑ		
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ		35		
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ		20		
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		11		
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ		9		
ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΙΚΗΣ		7		
ΚΙΝΕΖΙΚΗ		4		
ΜΟΛΔΑΒΙΚΗ		3		
ΠΟΛΩΝΙΚΗ		2		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ		2		
ΜΑΡΟΚΙΝΗ		1		
ΝΙΓΗΡΙΑΝΗ		1		
ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ		1		
ΡΩΣΙΚΗ		1		
ΚΑΜΕΡΟΥΝ		1		
ΑΛΒΑΝΙΚΗ		1		
ΘΥΜΑΤΑ άθροισμα		99		
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΗΛΙΚΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ		1		1
ΑΛΒΑΝΙΚΗ		1		1
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ	5	15		20
ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΙΚΗΣ		7		7
ΕΛΛΗΝΙΚΗ		2	1 (Θ)	2
ΚΑΜΕΡΟΥΝ		1		1
ΚΙΝΕΖΙΚΗ		4		4
ΜΑΡΟΚΙΝΗ		1		1
ΜΟΛΔΑΒΙΚΗ		3		3
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	35		1 (Α)	35
ΝΙΓΗΡΙΑΝΗ		1		1
ΠΟΛΩΝΙΚΗ		2		2
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ	12	8	5 (Α)	20
ΡΩΣΙΚΗ		1		1
ΘΥΜΑΤΑ άθροισμα	52	47	7	99

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ & ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ (ΕΠΑΙΤΕΙΑ)	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ				1	1
ΑΛΒΑΝΙΚΗ				1	1
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		6	5	9	20
ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΙΚΗΣ	7				7
ΕΛΛΗΝΙΚΗ				2	2
ΚΑΜΕΡΟΥΝ				1	1
ΚΙΝΕΖΙΚΗ		1		3	4
ΜΑΡΟΚΙΝΗ				1	1
ΜΟΛΔΑΒΙΚΗ				3	3
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ		35			35
ΝΙΓΗΡΙΑΝΗ				1	1
ΠΟΛΩΝΙΚΗ			1	1	2
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ	1	13		6	20
ΡΩΣΙΚΗ				1	1
ΘΥΜΑΤΑ άθροισμα	8	55	6	30	99

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ με ΠΡΑΞΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	35
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ	1
ΜΑΡΟΚΙΝΗ	1
ΑΛΒΑΝΙΚΗ	1
ΝΙΓΗΡΙΑΝΗ	1
ΚΑΜΕΡΟΥΝ	1
ΡΩΣΙΚΗ	1
ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ	1
ΚΙΝΕΖΙΚΗ	1
ΘΥΜΑΤΑ άθροισμα	43

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ	ΑΡΩΓΗ και ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ	14
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ	4
ΚΙΝΕΖΙΚΗ	3
ΜΟΛΔΑΒΙΚΗ	2
ΠΟΛΩΝΙΚΗ	1

Πίνακας Εγκλημάτων Νομοθεσίας περί Ενδοοικογενειακής Βίας στην επικράτεια, το έτος 2013					
Έτος	Εγκλήματα		Δράστες		Θύματα
	Τελεσμένα	Απόπειρες	Σύνολο	Συλληφθέντες	
2013	2.889	7	3.151	1.225	3.255

ΠΗΓΗ: Τα στοιχεία αντλήθηκαν από την εφαρμογή "σηματικές αναφορές" του συστήματος POLICE ON LINE.

4. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

1. Προγράμματα Απασχόλησης

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας υλοποιεί μια σειρά ολοκληρωμένων παρεμβάσεων και δράσεων που στοχεύουν στη διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας, στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, στην ένταξη των νέων και των ηλικιωμένων ατόμων στην αγορά εργασίας και στη στήριξη των κλάδων που πλήττονται ιδιαίτερα από τις επιπτώσεις της δημοσιονομικής κρίσης. Ειδικότερα, για το 2012 συνεχίστηκε μέσω του ΟΑΕΔ η υλοποίηση των υφιστάμενων προγραμμάτων ως εξής:

Προγράμματα επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας και την ενθάρρυνση των προσλήψεων

1. *Ειδικό διετές πρόγραμμα προώθησης της απασχόλησης με επιχορήγηση των ασφαλιστικών εισφορών για την πρόσληψη 25.000 ανέργων¹.*

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα, με προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν έως 50 άτομα κατά την ημερομηνία εκδήλωσης ενδιαφέροντος για ένταξη στο πρόγραμμα, και ιδιαίτερα εκείνες που δραστηριοποιούνται σε καινοτόμους κλάδους όπως η πράσινη οικονομία. Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με την επιχορήγηση μέρους του μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους, που αντιστοιχεί στο ύψος των ασφαλιστικών εισφορών, σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, ως κίνητρο για την πρόσληψη 25.000 ανέργων, για πλήρη απασχόληση ή μερική απασχόληση. Το πρόγραμμα αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2015 και μέχρι σήμερα έχουν ενταχθεί σε αυτό 22.569 άνεργοι.

Η διάρκεια της επιχορήγησης ορίζεται σε είκοσι τέσσερις (24) μήνες ενώ μετά τη λήξη της επιχορήγησης οι επιχειρήσεις δεσμεύονται να διατηρήσουν το προσωπικό για δώδεκα (12) μήνες ακόμα.

Το ύψος της επιχορήγησης για τους κοινούς ανέργους ανέρχεται στο 80% για το πρώτο έτος και

σε 60% για το δεύτερο έτος επί των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών εργαζόμενου και εργοδότη για όλους τους κλάδους κύριας και επικουρικής ασφάλισης του ΙΚΑ –ΕΤΑΜ. Επίσης, υπάρχει ειδική πρόβλεψη για τις ειδικές ομάδες ανέργων (άνεργους πλησίον της σύνταξης, γυναίκες μακροχρόνια άνεργες άνω των 45 ετών και άνεργες γυναίκες άνω των 50 ετών, πολύτεκνους/ες, τρίτεκνους/ες και αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών). Στη περίπτωση αυτή, η επιχορήγηση, και για το πρώτο έτος και για το δεύτερο έτος, παραμένει στο 80% των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών εργαζόμενου και εργοδότη.

2. *Ειδικό τετραετές πρόγραμμα προώθησης της απασχόλησης με επιχορήγηση των ασφαλιστικών εισφορών για την πρόσληψη 40.000 ανέργων².*

Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με την επιχορήγηση μέρους του μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους, που αντιστοιχεί στο ύψος των ασφαλιστικών εισφορών και απευθύνεται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα.

Παρέχεται κίνητρο στους εργοδότες για την πρόσληψη ανέργων έως 30 ετών και ανέργων που ανήκουν στις ειδικές ομάδες, δηλαδή, άνεργοι που βρίσκονται στο στάδιο πλησίον της σύνταξης, γυναίκες μακροχρόνια άνεργες, άνω των 45 ετών και άνεργες γυναίκες, άνω των 50 ετών, πολύτεκνοι/νες και τρίτεκνοι/νες, αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών. Ειδικότερα, το ποσό επιχορήγησης για τις ειδικές ομάδες ανέργων υπολογίζεται με αυξημένο ποσοστό έναντι των κοινών ανέργων ως εξής: ποσοστό 100% των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών (εργοδοτών και εργαζομένων) για το πρώτο και το δεύτερο έτος και 50% για το τρίτο και το τέταρτο έτος, ενώ, για τους κοινούς ανέργους το ποσό επιχορήγησης αντιστοιχεί στο 100% για το πρώτο έτος, στο 75% για το δεύτερο έτος, στο 50% για το τρίτο και στο 25% για το τέταρτο έτος.

Η διάρκεια της επιχορήγησης είναι 48 μήνες, ενώ μετά τη λήξη της επιχορήγησης οι επιχειρήσεις δεσμεύονται να διατηρήσουν το προσωπικό τους για ακόμη 12 μήνες. Το εν λόγω πρόγραμμα έχει κλείσει ως προς την υποβολή αιτήσεων και υλοποιείται.

Προγράμματα διατήρησης θέσεων εργασίας

1. Το βασικό πρόγραμμα αφορούσε στην επιχορήγηση 160.000 θέσεων πλήρους απασχόλησης με επιδότηση των εργοδοτικών εισφορών για τη διατή-

1. ΚΥΑ 6248/244/31-03-2012 (ΦΕΚ Β' 364) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις υπ' αριθμ. 21492/858/27-10-2010 (ΦΕΚ Β' 1771) και 1194/70/21-01-2011 (ΦΕΚ Β' 118) κοινές υπουργικές αποφάσεις. .

2. ΚΥΑ 6251/245/31-03-2010 (ΦΕΚ Β' 364) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις υπ' αριθμ. 21445/856/27-10-2010 (ΦΕΚ Β' 1771) και 1195/71/21-01-2011 (ΦΕΚ Β' 119) κοινές υπουργικές αποφάσεις.

ρηση τουλάχιστον 320.000 θέσεων εργασίας σε επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα³.

Μια επιχείρηση μπορούσε να συμμετέχει στο πρόγραμμα για το 50% του προσωπικού που απασχολούσε κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησής της για υπαγωγή στο πρόγραμμα και από ένα (1) μέχρι τριάντα (30) άτομα του προσωπικού της κατ' ανώτατο όριο, με την προϋπόθεση να διατηρήσει ίσο τουλάχιστον αριθμό μη επιχορηγούμενων εργαζομένων με τον αριθμό των επιχορηγούμενων, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, ήτοι για δεκαοκτώ (18) μήνες. Για να υπαχθεί μια επιχείρηση στο πρόγραμμα, δεν έπρεπε να έχει προβεί, κατά τη διάρκεια του τριμήνου πριν την αίτηση υπαγωγής στο πρόγραμμα, σε μείωση προσωπικού. Το εν λόγω πρόγραμμα έχει κλείσει ως προς την υποβολή αιτήσεων (στις 19/03/2012) και υλοποιείται.

Για την **ενίσχυση του κλάδου του τουρισμού** υλοποιούνται συγκεκριμένα προγράμματα για τη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου και τη διατήρηση των θέσεων εργασίας, ως εξής:

2. *Διατήρηση θέσεων εργασίας σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις εποχικής λειτουργίας για τα έτη 2012-2013⁴.*

Σκοπός του προγράμματος είναι η διατήρηση των θέσεων εργασίας σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που λειτουργούν εποχικά, κατά τη χειμερινή περίοδο, από το Νοέμβριο έως το Φεβρουάριο. Το πρόγραμμα υλοποιείται στο πλαίσιο του άρθρου 8 του Ν 1545/85 (ΦΕΚ 91Α' /20-5-85), σύμφωνα με το οποίο ο ΟΑΕΔ μπορεί να επιδοτεί ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που λειτουργούν εποχιακά, εφόσον συνεχίζουν την απασχόληση των εργαζομένων και κατά την περίοδο περιορισμού της δραστηριότητάς τους. Το ύψος της επιχορήγησης καθορίζεται ίσο με το ημερήσιο επίδομα ανεργίας που ισχύει κατά τη διάρκεια της επιμήκυνσης και το οποίο δικαιούται ο ξενοδοχοϋπάλληλος για κάθε ημέρα εργασίας στην επιμήκυνση, με ανώτατο όριο τις 25 ημέρες το μήνα και τις 100 ημέρες για όλη τη διάρκεια της επιμήκυνσης.

3. *Πρόγραμμα διατήρησης 10.000 θέσεων εργασίας με επιχορήγηση μέρους των εργοδοτικών εισφορών σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις συνεχούς λειτουργίας.*

Σκοπός του προγράμματος είναι η διατήρηση 10.000 θέσεων απασχόλησης σε συνεχούς λειτουργίας ξενοδοχειακά καταλύματα, με την επιχορήγηση μέρους του μη μισθολογικού κόστους που αντιστοιχεί στο 40% των εισφορών που βαρύνουν τον εργοδότη (εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών) για χρονικό διάστημα δώδεκα (12) μηνών.

Προγράμματα για τους νέους

1. *Επιταγή εισόδου στην αγορά εργασίας για άνεργους νέους ηλικίας έως 29 ετών⁵*

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε άνεργους νέους ηλικίας από 18 έως 29 ετών που είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίων/ΤΕΙ και απόφοιτοι υποχρεωτικής, δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και είναι εγγεγραμμένοι στα Μητρώα ανεργίας του ΟΑΕΔ. Συνολικά οι ωφελούμενοι θα ανέρχονται σε 35.000 άτομα, εκ των οποίων οι 15.000 θα είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίων/ΤΕΙ και οι 20.000 απόφοιτοι υποχρεωτικής, δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σκοπός της δράσης είναι η διεύρυνση ευκαιριών για την είσοδο των ηλικιακά νέων ανέργων στην αγορά εργασίας, μέσω θεωρητικής κατάρτισης και πρακτικής άσκησης σε πραγματικές συνθήκες εργασιακού περιβάλλοντος, η οποία δυνητικά καταλήγει στην τοποθέτησή τους σε θέσεις απασχόλησης σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Η επιταγή εισόδου στην αγορά εργασίας ενσωματώνει συγκεκριμένη οικονομική αξία, με αποκλειστικό σκοπό την ανταλλαγή της με υπηρεσίες από πιστοποιημένους παρόχους κατάρτισης.

Κάθε καταρτιζόμενος που συμμετέχει σε πρόγραμμα κατάρτισης (θεωρία και πρακτική άσκηση) θα λαμβάνει εκπαιδευτικό επίδομα. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 87 του Ν 3996/2011 ασφαρίζονται στον κλάδο ασθένειας του ΙΚΑ και ο πάροχος κατάρτισης καλύπτει στην εισφορά που αντιστοιχεί στο 6,45% του επιδόματος ανά ωφελούμενο.

Το εκπαιδευτικό επίδομα περιλαμβάνει:

α. επίδομα θεωρητικής κατάρτισης το οποίο ανέρχεται συνολικά σε 400€ (συμπεριλαμβανομένων των νομίμων κρατήσεων) τόσο για τους αποφοίτους Πανεπιστημίων/ΤΕΙ όσο και για τους αποφοίτους υποχρεωτικής, δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (η θεωρητική κατάρτιση έχει διάρκεια 80 ωρών, περίπου 1 μήνας) να είναι και αφετέρου

β. το επίδομα πρακτικής άσκησης το οποίο ανέρχεται σε 2.300€ για τους απόφοιτους πανεπιστημίων και σε 2.000€ για τους απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αντίστοιχα (η πρακτική άσκηση μπορεί να είναι διάρκεια 500 ωρών δεν θα υπερβαίνει όμως τους 5 μήνες). Το επίδομα της θεωρητικής κατάρτισης καταβάλλεται με την ολοκλήρωση της θεωρητικής κατάρτισης και εφόσον έχει συμπληρωθεί ένας μήνας πρακτικής άσκησης. Αντίστοιχα, το επίδομα της πρακτικής άσκησης καταβάλλεται με την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης.

5. Αριθμός πρόσκλησης 1/2013 του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας, Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών & Άλλων Πόρων, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Συγχρηματοδοτούμενων Ενεργειών ΕΚΤ (ΑΔΑ: ΒΕΑΜΛ-ΩΛΧ).

3. ΚΥΑ 26139/987/12-01-2011 (ΦΕΚ Β' 72)

4. Υ.Α. 24405/518/29-11-2012 (ΦΕΚ Β' 3211)

Η οικονομική αξία της **επιταγής εισόδου** ανέρχεται σε **1.100€** και αντιστοιχεί στη λήψη υπηρεσιών κατάρτισης και συμβουλευτικής καθοδήγησης και υποστήριξης των ωφελουμένων από τους παρόχους κατάρτισης. Το ποσό ανέρχεται στα 1.400€ στην περίπτωση μετατροπής της πρακτικής άσκησης του καταρτιζόμενου σε σύμβαση εργασίας διάρκειας τουλάχιστον 6 μηνών. Ο συνολικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 130.000.000€ και συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ.

Αναφορικά με τη διάρκεια επιχορήγησης, κάθε πρόγραμμα κατάρτισης περιλαμβάνει θεωρητική κατάρτιση διάρκειας 80 ωρών συνολικά σε οριζόντιες και εξειδικευμένες δεξιότητες καθώς και πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις διάρκειας 500 ωρών η οποία όμως δεν θα υπερβαίνει τους 5 μήνες.

2. Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας για νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας, ηλικίας 16-24 ετών⁶.

Με στόχο τη διευκόλυνση της ένταξης των νέων ηλικίας μέχρι 24 ετών στην αγορά εργασίας υλοποιείται το πρόγραμμα για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας 5.000 ανέργων ηλικίας 16-24 ετών νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας, σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα. Το πρόγραμμα αφορά την επιδότηση των ασφαλιστικών εισφορών, ενώ προβλέπεται και δυνατότητα συνέχισης της επιχορήγησης για επιπλέον δώδεκα (12) μήνες, εφόσον η σύμβαση απόκτησης εργασιακής εμπειρίας μετατραπεί σε σύμβαση εργασίας.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, οι εργοδότες του ιδιωτικού τομέα που συνάπτουν με ανέργους ηλικίας 16 έως 24 ετών συμβάσεις απόκτησης εργασιακής εμπειρίας διάρκειας έως δώδεκα (12) μήνες, καταβάλλουν στους προσλαμβανόμενους το 80% του κατώτατου βασικού μισθού ή ημερομισθίου, τους ασφαλίζουν στους κλάδους σύνταξης, ασθένειας σε είδος και επαγγελματικού κινδύνου του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ και επιχορηγούνται για τις ασφαλιστικές εισφορές από τον ΟΑΕΔ. Επίσης, μετά το πέρας της σύμβασης απόκτησης εργασιακής εμπειρίας είναι δυνατή η συνέχιση της επιχορήγησης, εφόσον η σύμβαση απόκτησης εργασιακής εμπειρίας μετατραπεί σε σύμβαση εργασίας, για επιπλέον χρονικό διάστημα δώδεκα (12) μηνών. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του ΟΑΕΔ στο πρόγραμμα έχουν ενταχθεί 914 άτομα.

3. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη ανέργων πτυχιούχων ανωτάτων εκ-

παιδευτικών ιδρυμάτων πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα, έως 35 ετών⁷.

Επίσης υλοποιείται το πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη ανέργων πτυχιούχων ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα, έως 35 ετών⁸. Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία 5.000 νέων θέσεων εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου πλήρους απασχόλησης, με την πρόσληψη ανέργων πτυχιούχων έως 35 ετών, ελληνικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που είναι κάτοχοι πρώτου πτυχίου, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού ή ισότιμου τίτλου σχολών της αλλοδαπής, σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα.

Η επιχορήγηση προς την επιχείρηση για κάθε ημέρα πλήρους απασχόλησης για τους ωφελούμενους ανέργους (μισθωτοί και ημερομισθιοί) ηλικίας έως 24 ετών, που θα προσληφθούν στο πλαίσιο του προγράμματος, ανέρχεται στο ποσό των 20€ την ημέρα και όχι πέραν των 25 ημερών το μήνα. Αντίστοιχα, η επιχορήγηση προς την επιχείρηση για κάθε ημέρα πλήρους απασχόλησης για τους ωφελούμενους ανέργους ηλικίας (μισθωτοί και ημερομισθιοί) άνω των 24 ετών, που θα προσληφθούν στο πλαίσιο του προγράμματος ανέρχεται στο ποσό των 25 € την ημέρα και όχι πέραν των 25 ημερών το μήνα. Το ποσό επιχορήγησης καλύπτει μέρος του μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους και δεν τροποποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του ΟΑΕΔ έχουν καλυφθεί έως τώρα οι 5.000 θέσεις του προγράμματος και το Δ.Σ. του ΟΑΕΔ έχει εισηγηθεί την τροποποίηση του προγράμματος για τη δημιουργία 2.200 επιπλέον θέσεων.

4. Επιχειρηματικότητα Νέων με έμφαση στην καινοτομία

Το Υπουργείο Εργασίας έχει επίσης σχεδιάσει και αναμένεται να υλοποιήσει άμεσα πρόγραμμα για την Επιχειρηματικότητα των Νέων με έμφαση στην καινοτομία. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε άνεργους νέους ηλικίας 18 έως 35 ετών που διαθέτουν δελτίο ανεργίας σε ισχύ και έχουν ωφεληθεί από τη διαδικασία της εξατομικευμένης παρέμβασης στις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης.

Σκοπός του προγράμματος είναι η προώθηση ανέργων νέων στην απασχόληση μέσω της οικονο-

6. ΚΥΑ 13251/531/15-10-2010 (ΦΕΚ Β' 1655) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις υπ' αριθμ. 25602/974/21-01-2011 (ΦΕΚ Β' 118) και 4984/169/02-05-2012 (ΦΕΚ Β' 1474).

7. ΚΥΑ 9892/364/02-11-2011 (ΦΕΚ Β' 2462) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με την υπ' αριθμ. 3647/139/02-05-2012 (ΦΕΚ Β' 1474) όμοια της.

8. Με βάση την με αριθμ. 9892/364/2-11-2011 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 2462) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τη με αριθμ. 3647/139/03-05-2012 (ΦΕΚ Β' 1474) όμοια της.

μικής ενίσχυσης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, με έμφαση στην καινοτομία (τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας, ενσωμάτωση «πράσινων» τεχνολογιών, συστήματα ολικής διαχείρισης απορριμμάτων/αποβλήτων, ψηφιακές τεχνολογίες κλπ.). Προτεραιότητα δίδεται στους άνεργους νέους που θα αναπτύξουν δραστηριότητα η οποία απαιτεί την ενεργή απασχόληση και παρουσία τους σε κλάδους και τομείς της οικονομίας που ενσωματώνουν την καινοτομία.

Προγράμματα για άνεργους μεγαλύτερης ηλικίας

1. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού (Δήμων και Περιφερειών) για την απασχόληση 5.000 ανέργων ηλικίας 55-64 ετών⁹.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε επιχειρήσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού (Δήμων και Περιφερειών) και έχει σκοπό τη δημιουργία 5.000 θέσεων εργασίας για άνεργους ηλικίας 55 έως 64 ετών¹⁰.

Επιπλέον, με τις διατάξεις του άρθρου 66 του Ν 3996/2011 (Α' 170), παρήχето στους εργαζόμενους ηλικίας 55 έως 64 ετών, των οποίων η σύμβαση εργασίας είχε καταγγελθεί, το δικαίωμα της αυτασφάλισης, υπό την προϋπόθεση ότι παραμένουν άνεργοι. Στο κόστος της αυτασφάλισης υποχρεούτο να συμμετέχει ο εργοδότης με ποσοστό έως 80%, ενώ παράλληλα ο Ο.Α.Ε.Δ. να κάλυπτε το λοιπό κόστος αυτασφάλισης.

Προγράμματα Κοινωνικού Εργασίας

Για την άμεση αντιμετώπιση της ανεργίας ειδικών ομάδων ανέργων που προκαλείται ή επιτείνεται λόγω της οικονομικής κρίσης και για την προώθησή τους στην απασχόληση υλοποιείται ειδικό πρόγραμμα για τη συμμετοχή τους σε στοχευμένες δράσεις κοινωνικού χαρακτήρα. Πρόκειται για το πρόγραμμα «Δημιουργίας θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο μέσω προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα» στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς για την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013^{11,12}

9. ΚΥΑ 4589/182/09-11-2011 (ΦΕΚ Β' 2639).

10. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 74 παρ. 5 του Ν 3863/2010 (115 Α) όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του Ν 3996/2011 (Α' 170), και του Ν 3852/2010 (87 Α) για απασχόληση πρώην εργαζομένων ηλικίας 55-64 ετών και μακροχρόνια ανέργων ηλικίας 55-64 ετών.

11. με την με αριθμ. 1.5131/οικ.3.949/14-4-2011 Κ.Υ.Α (ΦΕΚ 613 Β)

12. Το πρόγραμμα εντάσσεται στα Επιχειρησιακά Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) τα οποία με τις δράσεις τους υποστηρίζουν την προτεραιότητα 1β του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΚ)1081/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2006, που συνίσταται στην τόνωση της πρόσβασης στην απασχόληση και της ένταξης στην αγορά εργασίας των αιτούντων

Οι θέσεις απασχόλησης δημιουργούνται σε συνεργασία με συμπράττοντες φορείς (Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.α.) προκειμένου να υλοποιηθούν τοπικά προγράμματα. Η απασχόληση είναι ορισμένου χρόνου και ο κάθε ωφελούμενος - άνεργος συμμετέχει σε μία θέση εργασίας έως πέντε (5) μήνες (μέσα σε διάστημα 12 μηνών). Η καταβαλλόμενη αμοιβή στα άτομα, ανεξαρτήτως ειδικότητας και επαγγελματικής εξειδίκευσης, ορίζεται σε 25 ευρώ ημερησίως και δεν ξεπερνάει τα 625 ευρώ μηνιαίως. Ο προϋπολογισμός του προγράμματος καλύπτει την καταβολή των ημερομισθίων των ανέργων για συμμετοχή σε δράσεις κοινωνικής εργασίας 5 μηνών, με ταυτόχρονη κάλυψη των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών (εργοδοτών και εργαζομένων) για όλους τους κλάδους κύριας ασφάλισης από τον ΟΑΕΔ.

Επίδομα μακροχρονίως ανέργων

Για την προστασία από τον κίνδυνο της φτώχειας και για την ενίσχυση του εισοδήματος μακροχρόνια ανέργων προβλέπεται η καταβολή του επιδόματος μακροχρονίως ανέργων, το οποίο καταβάλλεται μετά την ολοκλήρωση της καταβολής της δωδεκάμηνης τακτικής επιδότησης ανεργίας¹³. Δικαιούχοι του επιδόματος μακροχρονίως ανέργων είναι Έλληνες υπήκοοι και οι υπήκοοι κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι ασφαλισμένοι κατά της ανεργίας και είναι 45-65 ετών. Προϋπόθεση για τη χορήγηση του επιδόματος είναι το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα να μην υπερβαίνει τα 12.000 ευρώ. Το όριο του εισοδήματος προσαυξάνεται κατά 587 ευρώ για κάθε ανήλικο τέκνο. Το ύψος του επιδόματος καθορίζεται στο ποσό των 200 ευρώ και χορηγείται προσωπικά στον ίδιο το δικαιούχο για όσο χρονικό διάστημα είναι άνεργος και σε καμία περίπτωση πέρα από 12 μήνες.

Με το άρθρο πρώτο, παράγραφος ΙΑ, υποπαράγραφος ΙΑ.1, περίπτωση ΙΙΙ του Ν 4093/2012 (ΦΕΚ Α' 222) εισάγονται από 1.1.2014 μεταβολές στο νομοθετικό πλαίσιο για το επίδομα των μακροχρονίως ανέργων. Η διάταξη προβλέπει ότι από 1.1.2014 Έλληνες υπήκοοι και υπήκοοι κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι ασφαλισμένοι κατά της ανεργίας και ευρίσκονται σε διαρκή κατάσταση ανεργίας για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από δώδεκα (12) μήνες, δικαιούνται επίδομα μακροχρονίως ανέργου, εφόσον έχουν εξαντλήσει το δικαίωμα τα-

εργασία και των ανενεργών απόμων, στην πρόσληψη της ανεργίας, ιδίως της μακροχρόνιας ανεργίας και της ανεργίας των νέων, στην ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού και της παράτασης του επαγγελματικού βίου, καθώς και στην αύξηση συμμετοχής στην αγορά εργασίας.

13. Ν 3016/2002 (Α 110) Άρθρο 27 και ΚΥΑ 14080/513/11.1.2012 (Β 657)

κτικής επιδότησης ανεργίας και το ετήσιο οικογενειακό τους εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό των 10.000 ευρώ, προσαυξανόμενο κατά 586,08 ευρώ για κάθε ανήλικο τέκνο της οικογένειας. Με την ανωτέρω διάταξη διευρύνεται ο αριθμός των δικαιούχων καθώς διευρύνονται τα όρια ηλικίας, τα οποία ορίζονται από 20 - 66 ετών (από 45-65 που είναι σήμερα).

Επίσης μέσω των δραστηριοτήτων που αναπτύχθηκαν από την Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων στο πεδίο προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου κατά το έτος 2012 (όπως π.χ. νομοθετικές και πολιτικές πρωτοβουλίες, έλεγχοι εφαρμογής της νομοθεσίας κ.α.), ως Ειδική Υπηρεσία που παρακολουθεί και συντονίζει τις δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), σημειώνεται ότι **το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού»** έχει ένα ήδη διαμορφωμένο πλαίσιο για την Προγραμματική Περίοδο του ΕΣΠΑ 2007- 2013, το οποίο έχει σχεδιαστεί λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες που συναντώνται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, όπως επίσης και με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στατιστικά δεδομένα που αφορούν στους επίσημους δείκτες απασχόλησης και ανεργίας στην κάθε περιφέρεια της χώρας.

Ενδογενή συστατικά στοιχεία του σχεδιασμού και του προγραμματισμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού" (ΕΠΑΝΑΔ) του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας αποτελούν:

- Η προαγωγή της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, οριζόντια στο σύνολο των παρεμβάσεων
- Η διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της μη διάκρισης
- Η ισότιμη προσβασιμότητα των Ατόμων με Αναπηρία και των λοιπών Ευάλωτων Ομάδων
- Η κατάργηση επαγγελματικού διαχωρισμού λόγω φύλου, πολιτισμικών και λοιπών ιδιαιτεροτήτων.
- Η ενεργός συμμετοχή- ενδυνάμωση τόσο σε επίπεδο εταίρων μιας αναπτυξιακής σύμπραξης όσο και σε επίπεδο τελικών ωφελουμένων.

Όπως είναι γνωστό, το Ε.Π. "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού" (ΕΠΑΝΑΔ) είναι κατατεταγμένο στους εξής θεματικούς άξονες Προτεραιότητας:

1. Συστημικές Παρεμβάσεις.
2. Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων.
3. Διευκόλυνση της πρόσβασης στην Απασχόληση.
4. Πλήρης ενσωμάτωση του Ανθρώπινου Δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών.
5. Εδραίωση της μεταρρύθμισης στον τομέα της ψυχικής υγείας, ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και προάσπιση της δημόσιας υγείας του πληθυσμού.
6. Τεχνική Υποστήριξη εφαρμογής.

Λόγω όμως της αύξησης των ποσοστών ανεργίας και ιδιαίτερα των νέων εξαιτίας της δεδομένης οικονομικής κρίσης, η Γενική Γραμματεία Κοινοτικών και Άλλων Πόρων αναθεώρησε τον Σεπτέμβριο του 2012 τους προϋπολογισμούς των αξόνων του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», ανακατανέμοντας εσωτερικά τους πόρους του Προγράμματος προς όφελος περισσότερο του τρίτου Άξονα Προτεραιότητας που στοχεύει στους άνεργους με έμφαση στους νέους ηλικιακά. Η αύξηση αυτή προέκυψε καταρχήν από χρηματοδοτική ενίσχυση από πόρους του Ε.Π. «Διοικητική Μεταρρύθμιση» και μειώνοντας τους διατιθέμενους πόρους του πέμπτου Άξονα «Εδραίωση της Μεταρρύθμισης στον Τομέα της Ψυχικής Υγείας, Ανάπτυξη Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και Προάσπιση της Δημόσιας Υγείας του Πληθυσμού».

Σημαντικό είναι, ότι διατηρήθηκαν οι διατιθέμενοι πόροι του τέταρτου Άξονα Προτεραιότητας «Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών», που αποτελεί έναν βασικό πυλώνα υποστήριξης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, οι οποίες πλήττονται πολύπλευρα από την δεδομένη τρέχουσα οικονομική κρίση και αντιμετωπίζουν ευθέως το φάσμα της φτώχειας. Επιπλέον αναθεωρήθηκε το προγραμματικό κείμενο του συγκεκριμένου άξονα κάνοντας ειδική μνεία σε στοχευμένες παρεμβάσεις αντιμετώπισης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (Π/Υ: 39.650.000 €), μέσα από μια οριζόντια δέσμη ενεργειών ψυχοκοινωνικής και υλικής υποστήριξης και ενδυνάμωσης ατόμων ευπαθών κοινωνικών ομάδων, καθώς και ατόμων ευρισκόμενων σε κατάσταση φτώχειας ή απειλούμενων από φτώχεια.

«Δημιουργία Εθνικού Δικτύου Άμεσης Κοινωνικής Παρέμβασης»

ΣΚΟΠΟΣ	Η ενδυνάμωση και κοινωνική ένταξη των ευπαθών κοινωνικά ομάδων και ειδικότερα των αστέγων και των ατόμων ευρισκόμενων σε κατάσταση φτώχειας, μέσα από ενέργειες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και πληροφόρησης, οι οποίες θα παρέχονται από όλες τις Κοινωνικές Δομές προς τους ωφελούμενους.
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Η συνδρομή στην λειτουργία υφιστάμενων ή νέων Κοινωνικών Δομών Άμεσης Αντιμετώπισης της Φτώχειας όπως Κοινωνικά Παντοπωλεία, Ανοιχτά κέντρα ημερήσιας υποδοχής αστέγων, Δομές παροχής Συσσιτίων, υπνωτήρια, τράπεζα χρόνου, γραφεία διαμεσολάβησης, Δημοτικοί Λαχανόκηποι, Κοινωνικά φαρμακεία, κ.ά. μέσω της δημιουργίας 1.200 περίπου θέσεων απασχόλησης για νέους έως 30 ετών. Το 80% του προϋπολογισμού κάθε Σχεδίου αφορά στη επιδότηση θέσεων εργασίας και το υπόλοιπο 20% του προϋπολογισμού σε άλλα έξοδα, όπως αμοιβές τρίτων, φόροι/τέλη, κ.ά. Οι Δομές θα λειτουργήσουν σε δήμους που συγκεντρώνουν πληθυσμό άνω των 80.000 κατοίκων.
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠΑΝΑΔ
ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Η διάρκεια υλοποίησης κάθε Σχεδίου Δράσης ορίζεται στους 24 μήνες και το ανώτατο όριο προϋπολογισμού στο ποσό των 1.360.000€ για κάθε Σχέδιο Δράσης. Συνολικά ο Π/Υ είναι 39.650.000 € Έδη έχουν εγκριθεί για χρηματοδότηση 195 Κοινωνικές Δομές Άμεσης Αντιμετώπισης της Φτώχειας μέσω των οποίων αναμένεται να ωφεληθούν 21.000 άτομα ευπαθών κοινωνικά ομάδων, ενώ με την νέα σχετική πρόσκληση που προκηρύχτηκε στο τέλος του 2012, ο αριθμός των ωφελουμένων εκτιμάται πως θα φθάσει τους 70.000.

Τέλος, στο πλαίσιο των νέων συνθηκών που διαμορφώνονται στο περιβάλλον της αγοράς εργασίας, προβλέφθηκε στο πλαίσιο της εν λόγω αναθεώρησης του Ε.Π. νέα συστημική παρέμβαση για τη διασφάλιση της ταχείας προσαρμογής της αγοράς εργασίας και την ενίσχυση των θεσμών της.

Στόχος της συστημικής αυτής παρέμβασης είναι, η διασφάλιση της ταχείας προσαρμογής της αγοράς εργασίας και της πρόνοιας, με στόχο να επανέλθουν συνθήκες ανταγωνιστικότητας της αγοράς και να υποστηριχθεί μέσο/μακροπρόθεσμα η απασχόληση, ενώ ταυτόχρονα να αναπτυχθεί ένα ισχυρό, εστιασμένο και εκσυγχρονισμένο κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας.

II. Προστασία των Δικαιωμάτων των Μεταναστών

Βασικός στόχος των νομοθετικών πρωτοβουλιών που προωθούνται από το Υπουργείο Εργασίας αποτελεί η διευκόλυνση της ομαλής πρόσβασης των μεταναστών, τόσο των υπηκόων τρίτων χωρών (ΥΤΧ), όσο και των αιτούντων άσυλο και των τελούντων υπό καθεστώς διεθνούς προστασίας, στην αγορά εργασίας, γεγονός που συμβάλλει θετικά στην ένταξη των μεταναστών στην κοινωνική ζωή της χώρας. Εγγύηση για την επιτυχία του εγχειρήματος αυτού αποτελεί η διασφάλιση του σεβασμού των εργασιακών τους δικαιωμάτων και, ως εκ τούτου, των ευρύτερων δικαιωμάτων τους ως ανθρώπων.

Σ' αυτήν την κατεύθυνση, δεδομένου ότι η νόμιμη απασχόληση αποτελεί κομβικό παράγοντα για την ουσιαστική ένταξη των μεταναστών στον κοινωνικό ιστό της χώρας, εντάσσεται η ψήφιση του Ν 4052 / 2012 (ΦΕΚ 41/Α/1-3-2012) με τον όποιον ενσωματώθηκε στο εθνικό μας δίκαιο η Οδηγία 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με την επιβολή ελαχίστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών».

Η Οδηγία, έχοντας στόχο τη διασφάλιση των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των ΥΤΧ, καθώς και την καταπολέμηση της παράνομης – αδήλωτης απασχόλησης, προβλέπει τις υποχρεώσεις των εργοδοτών στο σεβασμό των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των ΥΤΧ για όσο χρονικό διάστημα εργάζονταν παράνομα στην χώρα μας όπως θα ίσχυαν για κάθε νόμιμο απασχολούμενο.

Συγκεκριμένα με τον Ν 4052/2012 εισάγεται η υποχρέωση του εργοδότη να καταβάλει τις οφειλόμενες αμοιβές στον πολίτη τρίτης χώρας, καθώς και τις οφειλόμενες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και τους φόρους. Επίσης, προσδιορίζεται η έννοια του κατώτατου συμφωνημένου επιπέδου αποδοχών, ορίζεται η υποχρέωση του εργοδότη να καταβάλει κάθε εισφορά και φόρο που θα κατέβαλε για νόμιμο απασχολούμενο πολίτη τρίτης χώρας και ορίζεται η υποχρέωση καταβολής κάθε δαπάνης που απαιτήθηκε για

την αποστολή των καθυστερούμενων αμοιβών στον πολίτη τρίτης χώρας εφόσον αυτός έχει επιστρέψει ή υποχρεωθεί να επιστρέψει στη χώρα του ή στη χώρα που διαμένει κατά το χρόνο αποστολής. Προβλέπεται επίσης η κατοχύρωση των δικαιωμάτων της δικαστικής προστασίας και αξίωσης καταβολής των οφειλομένων προς τους υπηκόους τρίτης χώρας και η εκτέλεση των σχετικών δικαστικών αποφάσεων ακόμη και αν έχουν επιστρέψει στη χώρα τους. Επειδή οι εν λόγω αλλοδαποί ενδέχεται να έχουν ελλιπή γνώση σε σχέση με τα δικαιώματά τους, προβλέπεται να ενημερώνονται πριν από κάθε απόφαση για επιστροφή στη χώρα τους, στη γλώσσα τους ή σε γλώσσα αντιληπτή από αυτούς για τα δικαιώματά τους. Τέλος, προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στις περιπτώσεις πολιτών τρίτων χωρών που έχουν υποστεί ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας ή είναι ανήλικοι και συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές κατά την ποινική διαδικασία κατά του εργοδότη τους

Όσον αφορά στη διαδικασία πρόσβασης στην αγορά εργασίας των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται στην χώρα μας με σκοπό να ζητήσουν διεθνή προστασία, δηλαδή των αιτούντων άσυλο, των τελούντων υπό καθεστώς επικουρικής προστασίας, των κατεχόντων προσωρινής άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς ή άλλους σοβαρούς λόγους και των προσφύγων, το Υπουργείο Εργασίας εξέδωσε την υπ.αριθμ 19000/442/19-10-2012 (ΑΔΑ Β43ΞΛ-33Θ) εγκύκλιο με θέμα «Αρχική χορήγηση και ανανέωση της άδειας εργασίας στους αιτούντες άσυλο και τους τελούντες υπό καθεστώς διεθνούς προστασίας».

Δεδομένου ότι το νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει το καθεστώς της εισόδου και παραμονής στην χώρα μας των ανωτέρω κατηγοριών ΥΤΧ αποτελείται από τα ΠΔ 114/ 2010 (ΦΕΚ Α195), 220/ 2007 (ΦΕΚ Α/251), 96 / 2008 (ΦΕΚ Α/152) και 189/ 1998 (ΦΕΚ Α/140), ενώ η διαδικασία πρόσβασης στην αγορά εργασίας των ΥΤΧ που εισέρχονται στην χώρα μας με σκοπό να ζητήσουν διεθνή προστασία ρυθμίζεται ουσιαστικά από τις διατάξεις του Π.Δ 189/1998 καθώς οι αναφορές που γίνονται στα άλλα ΠΔ παραπέμπουν στις διατάξεις του συγκεκριμένου διατάγματος, κρίθηκε αναγκαία η έκδοση της εγκυκλίου προκειμένου να διευκρινισθούν και να ομαδοποιηθούν τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη χορήγηση ή την ανανέωση της άδειας εργασίας των ανωτέρω κατηγοριών ΥΤΧ ούτως ώστε να υπάρχει ενιαία εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων από τις αρμόδιες αρχές έκδοσης των αδειών εργασίας.

III. Ιδιωτικές Υπηρεσίες Απασχόλησης

Με το Ν 4052/2012¹⁴ (ΦΕΚ 41/Α) και συγκεκριμέ-

να με τα άρθρα 98-112 προσαρμόστηκε η εθνική νομοθεσία για τη σύσταση και λειτουργία των Ιδιωτικών Γραφείων Ευρέσεως Εργασίας (ΙΓΕΕ) α) με τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/123/ΕΚ σχετικά με τις «Υπηρεσίες στην Εσωτερική Αγορά»¹⁵ β) με το Ν 3919/2011¹⁶ (ΦΕΚ 32/Α) γ) με τον Ν 4046/2012¹⁷ (ΦΕΚ 28 Α) (κεφ. 4.2).

Ακολούθως, με την υποπαράγραφο ΙΑ.9 του άρθρου πρώτου του Ν 4093/2012 (ΦΕΚ 222 Α) τροποποιήθηκαν ορισμένες διατάξεις του Ν 4052/2012 σχετικά με α) τις δραστηριότητες που μπορούν να ασκούν τα ΙΓΕΕ πέραν της μεσολάβησης, β) τα άτομα που μπορούν να διενεργούν τις μεσολαβήσεις, γ) την κτιριακή υποδομή, δ) την απαιτούμενη επαγγελματική εμπειρία του Διευθυντή του ΙΓΕΕ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο νέο νομοθετικό πλαίσιο των Ιδιωτικών Γραφείων Ευρέσεως Εργασίας παραμένει η διάταξη με την οποία η τοποθέτηση σε θέσης εργασίας μέσω ΙΓΕΕ πραγματοποιείται χωρίς οικονομική επιβάρυνση του τοποθετούμενου σε αυτήν (παράγραφος 4, του άρθρου 98 του Ν 4052/2012).

Επίσης, στο πλαίσιο των ως άνω νόμων (ήτοι Ν 4052/2012 και Ν 4093/2012) εκδόθηκαν: α) η Κοινή Υπουργική Απόφαση 23502/42/19-11-2012¹⁸ και β) η Κοινή Υπουργική Απόφαση 23633/43/1-11-2012¹⁹ με τις οποίες δίνεται η δυνατότητα αναγγελίας έναρξης άσκησης της δραστηριότητας της μεσολάβησης (δηλαδή του ΙΓΕΕ) μέσω των Ενιαίων Κέντρων Εξυπηρέτησης.

Λεγγύχης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Εγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις»

15. Η Οδηγία 2006/123 ΕΚ ενσωματώθηκε στο εθνικό μας δίκαιο με τον Ν 3844/2010

16. «Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας, κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελμάτων»

17. «Εγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας»

18. «Απλούστευση και ένταξη στα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) που λειτουργούν ως Ενιαία Κέντρα Εξυπηρέτησης (ΕΚΕ) διαδικασιών αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας σε εκτέλεση των διατάξεων του Ν 3844/2010 (ΦΕΚ 63 Α')» (ΦΕΚ 3064/19-11-2012). (ΑΔΑ: Β4ΣΦΛ-ΕΦ6)

19. «Διασυννοική παροχή υπηρεσιών των Ιδιωτικών Γραφείων Εύρεσης Εργασίας (Ι.Γ.Ε.Ε.) στην ελληνική επικράτεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 του Ν 3844/2010 (ΦΕΚ 63 Α')» (ΦΕΚ 3079/22-11-2012) (ΑΔΑ:Β4ΣΦΛ-2ΤΡ)

14. «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλλη-

Ακόμη, με τον Ν 4052/2012 τροποποιήθηκαν οι διατάξεις για τη σύσταση και λειτουργία των ΕΠΑ προκειμένου να καταργηθούν εκείνες που είχαν κριθεί ότι συνιστούν έμμεσους περιορισμούς για την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας (δηλαδή της ΕΠΑ) και να εναρμονιστούν με τις διατάξεις του Ν 3919/2011. Στα άρθρα 122-133 του Ν 4052/2012 περιελήφθησαν διατάξεις με τις οποίες: α) καταργήθηκε η χορήγηση άδειας ΕΠΑ και αντικαταστάθηκε με αναγγελία έναρξης της άσκησης δραστηριότητας της προσωρινής απασχόλησης, β) δόθηκε η δυνατότητα της άσκησης της δραστηριότητας της προσωρινής απασχόλησης από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο πληροί τις προϋποθέσεις.

Ακολούθως, με τον Ν 4093/2012²⁰ (ΦΕΚ 222 Α) έπαψε να υφίσταται η υποχρέωση ύπαρξης κατώτατου κεφαλαίου από φυσικό ή νομικό πρόσωπο που επιθυμεί να ασκήσει την δραστηριότητα της ΕΠΑ²¹. Επίσης διευρύνθηκε το αντικείμενο των ΕΠΑ με τις δραστηριότητες κατάρτισης, συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού²². Επιπροσθέτως καταργήθηκε η υποχρέωση της ΕΠΑ να διαθέτει προσωπικό καθώς και συγκεκριμένο εμβαδόν τόσο για την κεντρική δομή της όσο και για τα υποκαταστήματά της²³. Επίσης κατ'

εξουσιοδότηση του άρθρου 126 του Ν 4052/2012 εκδόθηκε η Υπουργική Απόφαση²⁴ για το ύψος των εγγυητικών επιστολών²⁵, σύμφωνα με την οποία μειώνεται το ύψος των εγγυητικών επιστολών που απαιτείται για την άσκηση της δραστηριότητας της προσωρινής απασχόλησης.

Στην συνέχεια παρατίθενται στατιστικά στοιχεία που αφορούν στην δραστηριότητα των Ιδιωτικών Γραφείων Ευρέσεως Εργασίας και τις Επιχειρήσεις Προσωρινής Απασχόλησης. Αναλυτικότερα:

20. Υποπαράγραφος ΙΑ.8 του άρθρου πρώτου του Ν 4093/2012

21. Υποπαράγραφος ΙΑ.8.2 του άρθρου πρώτου του Ν 4093/2012

22. Υποπαράγραφος ΙΑ.8.1 του άρθρου πρώτου του Ν 4093/2012

23. Υποπαράγραφος ΙΑ.8.3 του άρθρου πρώτου του Ν 4093/2012 σε συνδυασμό με τη Υπουργική Απόφαση 25149/525/2012 (ΦΕΚ 3050 Β) (άρθρο 2) όπως τροποποιήθηκε από από το άρθρο 2 της με αριθμ. 1517/34/2013 όμοιά της (ΦΕΚ 155 Β).

24. ΥΑ23863/506/2012 (ΦΕΚ 2963 Β) όπως τροποποιήθηκε με την με αριθμ.1519/35/2013 (ΦΕΚ 155 Β) όμοιά της, με την οποία καθορίστηκε το ύψος, οι όροι και οι προϋποθέσεις και η διαδικασία κατάπτωσης των εγγυητικών επιστολών που καταθέτουν οι Επιχειρήσεις Προσωρινής Απασχόλησης

25. Σύμφωνα με την ως άνω απόφαση προκειμένου οι εν λόγω Επιχειρήσεις να ασκήσουν τη δραστηριότητα προσωρινής απασχόλησης πρέπει να καταθέσουν 2 εγγυητικές επιστολές α) Η πρώτη από τις εγγυητικές επιστολές, δίδεται ως εγγύηση για τη διασφάλιση των αποδοχών των προσωρινά απασχολούμενων μισθωτών της Επιχείρησης Προσωρινής Απασχόλησης και πρέπει να έχει απεριόριστη ισχύ. Το ύψος αυτής της εγγυητικής πρέπει να ανέρχεται στο ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000€) ευρώ. Η εγγυητική επιστολή κατατίθεται στη Διεύθυνση Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, β) η δεύτερη από τις εγγυητικές επιστολές, δίδεται ως εγγύηση για τη διασφάλιση των πάσης φύσεως ασφαλιστικών εισφορών των προσωρινά απασχολούμενων μισθωτών της Επιχείρησης Προσωρινής Απασχόλησης και πρέπει να έχει απεριόριστη ισχύ. Το ύψος αυτής της εγγυητικής επιστολής πρέπει να ανέρχεται στο ποσό των 30.000 ευρώ. Η εγγυητική επιστολή κατατίθεται στην Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του ΙΚΑ, η οποία υποχρεούται να ενημερώσει την αρμόδια Διεύθυνση Ασφάλισης και Εσόδων.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΙΓΣΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2005-2012													
ΕΤΟΣ	Αριθμός Επιχειρήσεων που κατέθεσαν έκθεση δραστη- ριότητας	Αριθμός θέσεων	ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ						ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ				%
			Υποχρεω- τική	%	Μέση- Μεταβ/ θμια	%	Ανώτερη- Ανώτατη	%	Άνεργοι	%	Εργαζό- μενοι	%	
2005	65	5.387	816	15,15	3054	56,69	1517	28,16	3322	61,67	2065	38,33	
2006	63	5.713	867	15,18	3.563	62,37	1.283	22,45	3.631	63,56	2.082	36,44	
2007	69	7.026	691	9,83	4.613	65,66	1.722	24,51	4.486	63,85	2.540	36,15	
2008	74	6.296	429	6,81	3.896	61,88	1.971	31,31	3.616	57,43	2.680	42,57	
2009	74	5.356	595	11,11	3.196	59,67	1.565	29,22	3.259	60,85	2.097	39,15	
2010	74	4.595	646	14,06	2.806	61,07	1.143	24,87	2.850	62,02	1.745	37,98	
2011	74	3.629	613	16,89	2.187	60,27	829	22,84	2.338	64,43	1.291	35,57	
2012	82	3325	732	22	1834	55	759	23	2459	74	866	26	
ΣΥΝΟΛΟ		41327	5389		25149		10789		25961		15366		

Ε.Π.Α. 2007-2011			
Εξάμηνο	Αριθμός προσωρινά απασχοληθέντων (άτομα)	Αριθμός συμβάσεων προσωρινής απασχόλησης ανά εξάμηνο	Αριθμός συμβάσεων προσωρινής απασχόλησης ανά έτος
A 2007	4449	7183	
B 2007	5047	7739	
		σύνολο 2007	14922
A 2008	5045	7973	
B 2008	4965	8487	
		σύνολο 2008	16460
A 2009	3908	6381	
B 2009	3778	6136	
		σύνολο 2009	12517
A 2010	4070	6853	
B 2010	4144	12364	
		σύνολο 2010	19217
A 2011	4.338	16.793	
B 2011	4.381	11.154	
		σύνολο 2011	27.947
A 2012	5.121	20.018	
B 2012	5297	14.253	
		σύνολο 2012	34.271

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Ι. Νομοθετικές Ρυθμίσεις επί θεμάτων Κύριας Ασφάλισης Μισθωτών

Σε συνέχεια των δυσμενών επιπτώσεων που είχε για τη χώρα η πρόσφατη οικονομική κρίση και μετά την υπογραφή Μνημονίων Συνεργασίας της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προκειμένου να διασφαλιστεί η παροχή οικονομικής και τεχνικής βοήθειας προς τη χώρα ώστε, περνώντας από μια διαδικασία δημοσιονομικής προσαρμογής και οικονομικής εξυγίανσης να επανέλθει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, το 2012 χαρακτηρίζεται, ιδιαίτερα όσον αφορά στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης και των συντάξεων ειδικότερα, από μια σειρά νομοθετικών ρυθμίσεων που στόχο έχουν τη διασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος μέσα από τον περιορισμό των δαπανών και της αυστηροποίησης των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης. Σημειώνεται ότι, στο βαθμό που αυτό μπορεί να γίνει, λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να μη διαταραχτεί

το επίπεδο διαβίωσης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (ατόμων με αναπηρία κ.λπ.).

Α. Καταβαλλόμενες συντάξεις – βιωσιμότητα του συστήματος συντάξεων

Θεσμοθετείται μια σειρά περικοπών στις συντάξεις των συνταξιούχων φορέων ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας ως εξής:

- Μείωση κατά 12% του ποσού της μηνιαίας κύριας σύνταξης που, μετά τις μειώσεις των προηγούμενων νόμων, υπερβαίνει τα 1300€, από 1/1/2012 (άρθρο 6 του Ν 4051/2012).

- Θεσμοθετήθηκε μείωση, από 1/1/2013, του ποσού της μηνιαίας σύνταξης ή του αθροίσματος των μηνιαίων συντάξεων από οποιαδήποτε πηγή και για οποιαδήποτε αιτία, που υπερβαίνουν τα 1000€, κλιμακωτά από 5% έως και 20% ανάλογα με το ποσό της σύνταξης ή του αθροίσματος των συντάξεων (περ. 1, της υποπαραγράφου ΙΑ.5 του Ν 4093/2012).

- Τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα καθώς και το επίδομα αδείας, τα οποία χορηγούνταν

(από 6/5/2010) στους συνταξιούχους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας (πλην ΟΓΑ) υπό εισοδηματικές προϋποθέσεις, καταργούνται (περ. 3 της Υποπαραγράφου ΙΑ.6 του Ν 4093/2012) από 1/1/2013 για τους συνταξιούχους και βοηθηματούχους όλων των φορέων και τομέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου (συμπεριλαμβανομένου του ΟΓΑ).

- Ειδικότερα, για την προστασία των συνταξιούχων κύριας σύνταξης των ασφαλιστικών φορέων αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας με αναπηρία/ανικανότητα που λαμβάνουν *εξωϊδρυματικό επίδομα* (επίδομα παραπληγίας-τετραπληγίας) προβλέπεται η συνέχιση της καταβολής ενός μηνιαίου εξωϊδρυματικού επιδόματος ως δώρο Χριστουγέννων και η καταβολή δώρου Πάσχα και επιδόματος αδείας που ισούται με το μισό του ύψους του εξωϊδρυματικού επιδόματος.

Β. Εκσυγχρονισμός του συστήματος συντάξεων

Με σκοπό να γίνεται καλύτερος έλεγχος και να προστατεύονται οι ασφαλιστικοί φορείς από οικονομικές ζημιές, με τις διατάξεις της περ. 1 της υποπαραγράφου ΙΑ.6 του Ν 4093/2012, θεσπίζεται 20ετής παραγραφή για την επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθεισών παροχών των ασφαλιστικών φορέων αρμοδιότητας του Υπουργείου μας.

Προκειμένου να μετριαστούν οι αρνητικές συνέπειες που έχει η γήρανση του πληθυσμού στη βιωσιμότητα του συστήματος συντάξεων, με τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 της Υποπαραγράφου ΙΑ.4 του Ν 4093/2012, *αυξάνονται (από 1/1/2013) κατά 2 έτη οι προβλεπόμενες ηλικίες συνταξιοδότησης* για τους ασφαλισμένους των φορέων κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας που δεν έχουν κατοχυρώσει ή θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31/12/2012. Αποτέλεσμα αυτού είναι η αύξηση του γενικού ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης από το 65ο στο 67ο έτος, αλλά και η επίσπευση των αυξήσεων των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης που προέβλεπε ο Ν 3863/2010 κατά 2 έτη (το 2013 αντί το 2015)

Για την προστασία των ηλικιωμένων συνταξιούχων, θεσπίζεται (από 1/1/2014) το *65ο έτος της ηλικίας ως το κατώτατο απαιτούμενο όριο ηλικίας για την καταβολή του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ)* για τους συνταξιούχους λόγω γήρατος και θανάτου (εξαιρούνται τα παιδιά).

Γ. Εξορθολογισμός του συστήματος αναπηρικών συντάξεων

Με σκοπό την εξίσωση της προσαύξησης της σύνταξης λόγω απολύτου αναπηρίας των μετά το 1992

τυφλών ασφαλισμένων με αυτή που χορηγείται στις αντίστοιχες περιπτώσεις ασφαλισμένων πριν το 1993, προβλέπεται (παρ. 1 και 2 του άρθρου 26 του Ν 4075/2012) η χορήγηση επιδόματος απολύτου αναπηρίας σε όσους ασφαλίστηκαν για πρώτη φορά από 1/1/1993 και μετά, ίσο με το 50% της καταβαλλόμενης σύνταξης.

Για την προστασία των ορφανών και από τους δύο γονείς παιδιών που πάσχουν από νοητική υστέρηση ή αυτισμό, ή από πολλαπλές αναπηρίες, ή χρόνιες παθήσεις, με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 26 του Ν 4075/2012 μειώνεται το ελάχιστο ποσοστό αναπηρίας για τη χορήγηση πλήρους σύνταξης λόγω θανάτου στα ορφανά παιδιά αυτής της κατηγορίας από 80% σε 67%.

Η χορήγηση του *εξωϊδρυματικού επιδόματος* επεκτείνεται (παρ. 4 του άρθρου 26 του Ν 4075/2012) και σε όσους έχουν πλήρη ακρωτηριασμό του ενός άνω ή κάτω άκρου με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, ανεξάρτητα από τη δυνατότητα εφαρμογής τεχνητού μέλους.

Με τις διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 26 του Ν 4075/2012 τροποποιείται η διάταξη του άρθρου 37 του Ν 3996/2011 έτσι ώστε, για τη συνταξιοδότηση αδελφών ατόμων με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% αρκεί ο εν ζωή γονέας να έχει συμπληρώσει το 75ο έτος της ηλικίας του (χωρίς να απαιτείται να είναι ανάπηρος).

Δ. Άλλες αλλαγές

Στην περίπτωση παιδιών που συμπληρώνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους πριν την αποφοίτησή τους από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, προβλέπεται η αναδρομική χορήγηση προσαύξησης ή σύνταξης από την ημερομηνία διακοπής τους (λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας) εφόσον εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εντός του ίδιου έτους.

Σε μια προσπάθεια άμβλυνσης των επιπτώσεων της ανεργίας στα συνταξιοδοτικά δικαιώματα των εργαζόμενων σε Τράπεζες και ΔΕΚΟ που ασφαλιζόνταν σε τ. ειδικό ταμείο κύριας ασφάλισης, δόθηκε η δυνατότητα προαιρετικής συνέχισης της ασφάλισής τους σε περίπτωση που με οποιοδήποτε τρόπο διακοπεί η ασφάλισή τους στον οικείο φορέα κύριας ασφάλισης. Με τον τρόπο αυτό μπορούν οι εν λόγω μισθωτοί ασφαλισμένοι να συνεχίσουν την ασφάλισή τους (με τρόπο αντίστοιχο με ό,τι ισχύει και στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) και να διατηρήσουν τη δυνατότητα συνταξιοδότησης με τις προϋποθέσεις του φορέα τους. Για την προστασία ώριμων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, ασφαλισμένων που εξαιρέθηκαν από τον νέο Πίνακα Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων (ΦΕΚ 2778Β/2-12-2011), δόθηκε, με το άρθρο 31 του Ν 4075/2012, η δυνατότητα - υπό προϋπο-

θέσεις- συνέχισης της ασφάλισης στο καθεστώς των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών των εργαζομένων αυτών, εφόσον εξακολουθούν να παρέχουν εργασία σε χώρους, ειδικότητες και εργασίες που εξαιρέθηκαν από τον προαναφερόμενο Πίνακα.

II. Νομοθετικές Ρυθμίσεις επί θεμάτων Ασφάλισης Ασθένειας και Μητρότητας

Εθνικός Οργανισμός Παροχών Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ)

Με την παρ. 17 του άρθρου 13 του Ν 4052/2012 (Α,41), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 42 του Ν 4075/2012 (Α,89) και την παρ. ΙΒ του Ν 4093/2012 (Α,222), εντάχθηκαν στον ΕΟΠΥΥ για παροχές υγείας σε είδος οι ασφαλισμένοι του Οίκου Ναύτου, του ΤΑΥΤΕΚΩ, του ΕΤΑΑ και του ΕΤΑΠ-ΜΜΕ.

Προϋποθέσεις για την χορήγηση παροχών υγειονομικής περίθαλψης

Με το άρθρο 75 του Ν 4144/2013 (Α,88), οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και τα μέλη οικογένειάς τους και για την περίοδο από 1-3-2013 έως 28-2-2014, δικαιούνται υγειονομικής περίθαλψης με τη συμπλήρωση 50 ημερών ασφάλισης είτε κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος (2012) είτε κατά το τελευταίο δεκαπεντάμηνο αφαιρουμένου του τελευταίου τριμήνου. Άνεργοι ηλικίας από 29 έως 55 ετών, και τα μέλη οικογένειάς τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν 2768/1999 (Α' 273), καλύπτονται για παροχές ασθένειας σε είδος, από τον ασφαλιστικό φορέα στον οποίο ασφαλιζόνταν πριν τη διακοπή της εργασίας τους. Η ασφαλιστική κάλυψη αρχίζει μετά την εγγραφή του άνεργου στον Ο.Α.Ε.Δ. επί ένα συνεχές δωδεκάμηνο και εφόσον εξακολουθεί να παραμένει άνεργος, καλύπτεται για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε είδος για διάστημα μέχρι δύο χρόνια. Δεδομένων των δυσμενών οικονομικών συνθηκών και του υψηλού ποσοστού ανεργίας, το διάστημα αυτό, με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 35 του Ν 3996/2011(Α' 170) παρατάθηκε μέχρι 31η Δεκεμβρίου 2012. Επειδή όμως, μεγάλος αριθμός εργαζομένων συνεχίζει να παραμένει άνεργος, προκειμένου να καλύπτονται για παροχές ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, το ανωτέρω διάστημα παρατείνεται μέχρι την 28η Φεβρουαρίου 2014, σύμφωνα με το άρθρο 75 του Ν 4144/2013 (Α, 88).

Λοιπές Αλλαγές

Με το άρθρο 138 παρ. 2 του Ν 4052/2012 (Α,41) θεσμοθετήθηκε το πρόγραμμα «Κατ' οίκον φροντίδα συνταξιούχων» το οποίο απευθύνεται σε συνταξι-

ούχους των φορέων κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και του Δημοσίου, καθώς και σε συνταξιούχους ανασφάλιστους υπερήλικες του ΟΓΑ, οι οποίοι αντιμετωπίζουν πρόσκαιρα ή μόνιμα προβλήματα υγείας ή αναπηρίας. Για την εφαρμογή του προγράμματος συστήθηκε, στη Γενική Διεύθυνση Ασφαλιστικών Υπηρεσιών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, Διεύθυνση με τίτλο «Διεύθυνση κατ' οίκον φροντίδας συνταξιούχων».

Με το άρθρο 74 του Ν 4144/2013 (Α, 88) τροποποιήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 20 και 21 του Ν 3863/2010 (Α, 115) για τους εργαζόμενους που αμείβονται με εργόσημο, οι οποίοι πλέον ασφαλιζονται και για παροχές ασθένειας σε χρήμα (επίδομα ασθένειας, εργατικού ατυχήματος και κυοφορίας – λοχείας) με τις ίδιες προϋποθέσεις που δικαιούνται και οι μισθωτοί ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

III. Νομοθετικές ρυθμίσεις επί θεμάτων Επικουρικής Ασφάλισης

α) Με τον Ν 4052/2012 (άρθρα 35 - 48) αναθεωρήθηκε το σύστημα επικουρικής ασφάλισης της χώρας μας, με γνώμονα τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς του και την καταβολή όσο το δυνατόν εξορθολογισμένων συντάξεων. Η αναθεώρηση αυτή υλοποιείται με την ενοποίηση όλων των φορέων επικουρικής ασφάλισης μισθωτών αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας στο νεοσυσταθέν Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης (ΕΤΕΑ) και τη μετατροπή των εξαιρουμένων φορέων σε επαγγελματικά ταμεία – ΝΠΙΔ υποχρεωτικής ασφάλισης, τα οποία θα λειτουργούν σε καθαρά κεφαλαιοποιητική βάση.

Με την ενοποίηση των φορέων επικουρικής ασφάλισης στο ΕΤΕΑ δημιουργείται μια στέρεη και ευρύτερη βάση, προκειμένου να εξασφαλισθεί η μελλοντική συνέχιση καταβολής της επικουρικής σύνταξης στους δικαιούχους.

Ειδικότερα, επιτυγχάνεται: α) η εξάλειψη των ανισορροπιών στα ταμεία με ελλείμματα, β) η ενοποίηση όλων των υφιστάμενων ταμείων μισθωτών, γ) η μείωση του συνολικού λειτουργικού και μισθολογικού κόστους στο νέο ενιαίο ταμείο και δ) η μακρόχρονη βιωσιμότητα του συστήματος επικουρικής ασφάλισης, μέσα από μια αυστηρή διασύνδεση εισφορών και παροχών. Επίσης, με το άρθρο 42 του Ν 4052/2012 και την Υ.Α. οικ.9837/98/30.7.2012 (ΦΕΚ 2276/Β'/6.8.2012) καθορίζεται ο νέος τρόπος υπολογισμού της χορηγούμενης από το ΕΤΕΑ σύνταξης από 1.1.2015, με βάση το διανεμητικό σύστημα προκαθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση, ο οποίος εξασφαλίζει την αναλογιστική ισορροπία του συστήματος μακροπρόθεσμα.

β) Από τις επιπλέον μειώσεις που θεσπίστηκαν με τον Ν 4051/2012 στις επικουρικές συντάξεις, με σκοπό τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των ασφαλιστικών ταμείων και την ομαλή συνέχιση καταβολής των συντάξεων, εξαιρούνται ορισμένες ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, όπως οι συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας ή γήρατος που λαμβάνουν το εξωϊδρυματικό επίδομα ή το επίδομα απόλυτης αναπηρίας, θύματα τρομοκρατικών ενεργειών και οι ορφανικές οικογένειες αυτών, συνταξιούχοι με βαριές αναπηρίες ή γονείς/ σύζυγοι αναπήρων.

IV. Νομοθετικές ρυθμίσεις για τους Αυτοαπασχολούμενους

Χορήγηση βοηθήματος ανεργίας στους ελεύθερους επαγγελματίες

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 44 του Ν 3986/2011 (Φ.Ε.Κ. 152 Α') όπως αντικαταστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 50 του Ν 4144/2013 (Φ.Ε.Κ. 88 Α') συστάθηκε στον Ο.Α.Ε.Δ. Ειδικός Λογαριασμός Ανεργίας υπέρ αυτοτελώς και ανεξάρτητα απασχολούμενων, ο οποίος αποτελείται από δύο κλάδους, που λειτουργούν με πλήρη οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια. Ο πρώτος κλάδος καλύπτει τους ασφαλισμένους του Ο.Α.Ε.Ε. και του Ε.Τ.Α.Π.-Μ.Μ.Ε. και ο δεύτερος τους ασφαλισμένους του Ε.Τ.Α.Α.. Σκοπός του Λογαριασμού είναι η χορήγηση βοηθήματος ανεργίας στις περιπτώσεις αποδεδειγμένης διακοπής του επαγγέλματος. Κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων αυτών έχει ήδη εκδοθεί η υπ' αριθμ. Φ.80000/8285/253/26.03.2013 Υπουργική Απόφαση (Φ.Ε.Κ. 705 Β') η οποία αφορά τον κλάδο ανεργίας υπέρ των ασφαλισμένων του Ο.Α.Ε.Ε. και του Ε.Τ.Α.Π.-Μ.Μ.Ε. και η οποία ορίζει τους δικαιούχους καθώς και τους ειδικούς όρους και προϋποθέσεις για τη χορήγηση του εν λόγω βοηθήματος.

V. Νομοθετικές ρυθμίσεις για τους ασφαλισμένους του ΟΓΑ

Στο πλαίσιο εξορθολογισμού του ασφαλιστικού συστήματος και διασφάλισης της βιωσιμότητάς του, ιδιαίτερα δε του ΟΓΑ, αφού οι συντάξεις στους ανασφάλιστους υπερήλικες καταβάλλονται εξ' ολοκλήρου από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, με τις διατάξεις του Ν 4093/2012 του άρθρου πρώτου, της υποπαραγράφου ΙΑ6, παραγρ. 5, θεσπίστηκαν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη χορήγηση της μηνιαίας σύνταξης στους ανασφάλιστους υπερήλικες από 1-1-2013, με σκοπό να λαμβάνουν την παροχή οι πραγματικά ανασφάλιστοι που δε λαμβάνουν σύνταξη από οποιονδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης και κατά συνέπεια δεν δικαιούνται υγειονομική περίθαλψη και έχουν πολύ χαμηλά εισοδήματα.

Επίσης, κατά το έτος 2012, με την με αρ.πρ. 25572/442/5-12-2011 (ΦΕΚ 2902 Β) Υπουργική Απόφαση, δόθηκε η δυνατότητα σε δικαιούχους του Λογαριασμού Αγροτικής Εστίας (ΛΑΕ), να ενταχθούν στα παρακάτω προγράμματα ως εξής:

- στο πρόγραμμα επιδοτούμενου κοινωνικού τουρισμού οκταήμερων διακοπών εκατόν ογδόντα χιλιάδες (180.000) άτομα, κατ' ανώτατο όριο

- στα εκδρομικά προγράμματα 1-6 ημερών είκοσι χιλιάδες (20.000) άτομα, κατ' ανώτατο όριο

- σε πενθήμερο εκδρομικό-επιμορφωτικό πρόγραμμα, το οποίο θα συνδυάζει την ψυχαγωγία με επισκέψεις σε περιοχές της χώρας μας με ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε θέματα αγροτικής απασχόλησης (πρότυπα αγροκτήματα, οινοποιεία κ.λ.π.), δύο χιλιάδες (2.000) κατ' ανώτατο όριο, αυτοτελώς απασχολούμενοι νέοι αγρότες ηλικίας 21-40 ετών.

Επίσης δόθηκε η δυνατότητα χορήγησης σε τριακόσιες χιλιάδες (300.000) άτομα δωρεάν βιβλίων και σε εκατό χιλιάδες (100.000) άτομα δωρεάν εισιτηρίων θεάτρων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Ι. Προτεραιότητες

Όπως επισημαίνεται στην ετήσια έκθεση του Συνηγού του Πολίτη, (φορέα ισότητας στον δημόσιο τομέα), ο χαμηλός αριθμός αναφορών καταδεικνύει το σοβαρό έλλειμμα ενημέρωσης καθώς και εμπιστοσύνης των διοικούμενων απέναντι στα μέσα προστασίας των δικαιωμάτων που τους παρέχει η πολιτεία. Αυτό το έλλειμμα εμπιστοσύνης και ενημέρωσης εμφανίζεται μεγαλύτερο στις κοινωνικές ομάδες με διακριτά εθνοφυλετικά χαρακτηριστικά τα οποία βιώνουν όχι μόνο τη διάκριση άλλα και ζουν περιθωριοποιημένα. Το γεγονός ότι η πλησιονότητα των καταγγελιών σχετίζεται με διακρίσεις λόγω αναπηρίας ή ηλικίας καταδεικνύει ότι πέρα από την άγνοια και ο ίδιος ο φόβος της κοινωνικής έκθεσης αποτελεί σοβαρό εμπόδιο στην παροχή προστασίας στα πρόσωπα που πλήττονται από διακρίσεις.

Ως εκ τούτου οι προσπάθειες εντατικοποίησης της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης αποτελούν προτεραιότητα, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το κενό επικοινωνίας μεταξύ των διακρινόμενων ομάδων και των διοικητικών αρχών.

Επιπλέον, η τρέχουσα οικονομική κρίση που βιώνει η ελληνική κοινωνία ενεργοποίησε έντονα φοβικά αντανακλαστικά έναντι της διαφορετικότητας και όξυνε τις εντάσεις και συγκρούσεις, ενώ παρουσιάστηκαν και περιπτώσεις ακραίας ρατσιστικής βίας. Ανησυχητικό βεβαίως είναι το γεγονός της συμμετοχής ανηλίκων στα περιστατικά αυτά. Η εκπαίδευση και η μαθησιακή διαδικασία είναι ένα προνομιακό πεδίο παρέμβασης για την εξάλειψη των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων,

καθώς ο μαθητικός πληθυσμός αποτελεί το πρωτογενές κύτταρο στην διαμόρφωση στάσεων και αντιλήψεων που θα βασίζονται στην αποδοχή και στο σεβασμό της διαφορετικότητας. Επιπλέον η εκπαιδευτική κοινότητα αποτελεί το πλέον πρόσφορο πεδίο συνάντησης, πρόσβασης και διαλόγου κάθε μορφής ετερότητας.

Για το λόγο αυτό απαραίτητη προτεραιότητα για την προώθηση της ισότητας και την άρση των στερεοτύπων αποτελεί η ενίσχυση της συνύπαρξης και του διαλόγου μεταξύ των διαφορετικών κοινοτήτων. Η αντιμετώπιση του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού των ομάδων με ιδιαίτερα φυλετικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά καθώς και η κοινωνική ένταξη και η ισότιμη μεταχείριση τους αποτελούν βασική προ-

τεραιότητα, αλλά και ιδιαίτερη πρόκληση, καθώς συνδέονται άρρηκτα με την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της αρχής της ισότητας. Ειδικότερα η καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων που υφίστανται αυτές οι ομάδες στο πεδίο της απασχόλησης, κρίνεται καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη του στόχου αυτού. Η καταπολέμηση των διακρίσεων στο πεδίο της απασχόλησης αποτελεί νευραλγικής σημασίας στόχο για την κοινωνική ένταξη των ομάδων αυτών.

II. Δράσεις και μέτρα

A. Αντιμετώπιση της έλλειψης της ενημέρωσης σχετικά με την αρχής της ίσης μεταχείρισης και της μη διάκρισης.

ΣΚΟΠΟΣ	Η ενημέρωση του ευρύτερου κοινού για την ειδική αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη ως φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, αλλά και η ενημέρωση στοχευμένου κοινού για τους τύπους των διακρίσεων που καλύπτονται από την νομοθεσία και τον τρόπο καταπολέμησής τους. Η ενημέρωση φορέων των τοπικών κοινωνιών και επιμόρφωση στελεχών της τοπικής αυτοδιοίκησης, σχετικά με την αρμοδιότητα του ΣΤΠ, αλλά και εστιασμένες δράσεις άμεσης επικοινωνίας, τόσο με πρόσωπα που ανήκουν στις προστατευόμενες από τη νομοθεσία κατά των διακρίσεων ομάδες, όσο και με στελέχη υπηρεσιών που έρχονται σε τακτική επαφή μαζί τους. Η ενημέρωση των στελεχών της διοίκησης για τα δικαιώματα ομάδων του πληθυσμού που μπορεί να υφίστανται διακρίσεις, και η διαμόρφωση ενός πλαισίου υποχρεώσεων της Διοίκησης, όπως προκύπτει από την κείμενη νομοθεσία
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο του Εταιρικού Σχήματος που ηγείται το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, με εταίρους τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), το Συνήγορο του Πολίτη και την Αναπτυξιακή Επιχείρησης Πατρών (ΑΔΕΠ Α.Ε.), με την υποστήριξη του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.
ΔΕΙΚΤΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Το έργο θα υλοποιηθεί τη χρονική περίοδο από τον Μάρτιο του 2013 έως τον Μάρτιο του 2014

Β. Έρευνα του φαινομένου της πολλαπλής διάκρισης και η ενημέρωση για τις επιπτώσεις του.

ΣΚΟΠΟΣ	Η καταγραφή της υφιστάμενης πραγματικότητας, των τρεχουσών αντιλήψεων και συμπεριφορών (π.χ. διακρίσεις) σχετικά με τη θέση των γυναικών και νέων Ρομά και μουσουλμάνων μεταναστών στην αγορά εργασίας και η διατύπωση συμπερασμάτων για τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε αυτήν, αλλά και την περαιτέρω εξέλιξή τους.
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Ενέργεια 2.1 Βιβλιογραφική επισκόπηση: πολιτικές και καλές πρακτικές Ενέργεια 2.2 Διακρίσεις ευάλωτων κοινωνικών ομάδων: Έρευνες πεδίου Ενέργεια 2.3 Δράσεις αναμόρφωσης των προγραμμάτων Επαγγελματικής Κατάρτισης των ΕΠΑΣ (Επαγγελματικών Σχολών Μαθητείας) του ΟΑΕΔ Ενέργεια 2.4 Δράσεις δημοσιοποίησης, Διοργάνωση συνεδρίου, Δημοσίευση σχετικού βιβλίου με ζητήματα διακρίσεων.
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Εθνικό κέντρο Κοινωνικών Ερευνών και Αναπτυξιακή Επιχείρηση και ΑΔΕΠ Α.Ε. στο πλαίσιο του εταιρικού σχήματος που ηγείται το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, με εταίρους τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), το Συνήγορο του Πολίτη και την Αναπτυξιακή Επιχείρησης Πατρών (ΑΔΕΠ Α.Ε.), με την υποστήριξη του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.
ΔΕΙΚΤΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Το έργο θα υλοποιηθεί τη χρονική περίοδο τον Μάρτιο του 2013 και έως τον Μάρτιο του 2014.

ΠΡΟΝΟΙΑΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Ι. Προνοιακές Παροχές για Πρόσφυγες και Αιτούντες Άσυλο

Η Δ/ση Κοινωνικής Αντίληψης & Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, αρμόδια για θέματα ευπαθών ομάδων, και συγκεκριμένα το τμήμα Προστασίας Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο (Τμήμα Δ') λειτουργεί από το 2000 ως Υπεύθυνη Αρχή για την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων (ΕΤΠ) συμπεριλαμβανομένων και των Επείγοντων Μέτρων, τα οποία εγκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και επιχορηγούνται κατά 80% από Ευρωπαϊκά Κονδύλια και 20% από εθνικούς πόρους. Τα σχέδια που υλοποιούνται στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος συγχρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους κατά 25% και από Ευρωπαϊκά Κονδύλια κατά ποσοστό 75%. Οι αρμοδιότητες του εν λόγω Τμήματος ορίζονται στη βασική Πράξη του Ε.Τ.Π για την περίοδο 2008-2013²⁶ και παρατίθενται στον Ν 4075/2012²⁷, ο οποίος αποτελεί και την νομοθετική πρωτοβουλία των όσων δράσεων υλοποιούνται από αυτό.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, το Τμήμα Προστασίας Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο διαχειρίζεται τόσο τα Ευρωπαϊκά Κονδύλια όσο και τους Εθνικούς Πόρους για προγράμματα που διασφαλίζουν τις απαραίτητες συνθήκες υποδοχής της ευπαθούς ομάδας των υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων που χρήζουν διεθνούς προστασίας.

Οι χρηματοδοτούμενες δράσεις θα μπορούσαν να διακριθούν σε δύο ευρείες κατηγορίες, βάσει των επιμέρους ομάδων στόχευσης αυτών:

Η πρώτη κατηγορία είναι αυτής της υποδοχής και σε αυτήν περιλαμβάνονται μέτρα, τα οποία αποσκοπούν στην παροχή υπηρεσιών στέγασης, νομικής, κοινωνικής, ιατρικής και ψυχολογικής στήριξης & διερμηνείας. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην κοινωνική ένταξη όσων αιτούντων άσυλο ή αναγνωρισμένων δικαιούχων διεθνούς προστασίας παραμένουν σταθερά στη χώρα για μακρά χρονική περίοδο. Ενδεικτικές δράσεις αυτής της κατηγορίας είναι η παροχή υποστήριξης και συμβουλευτικής σε τομείς όπως η στέγαση, τα μέσα διαβίωσης, η

εργασία, η ιατρική φροντίδα και η ψυχολογική υποστήριξη, πολιτιστική προσαρμογή, επαγγελματική κατάρτιση, εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας κ.λπ.

Αναφορικά με το έτος 2012, υλοποιήθηκαν δράσεις που χρηματοδοτήθηκαν από το τακτικό πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων (Ε.Τ.Π.2012) με έναρξη τον Μάρτιο του 2012 και λήξη τον Ιούνιο του 2013 και αφορούσαν στην υποδοχή των αιτούντων άσυλο, η οποία περιελάμβανε την στέγαση, την νομική συνδρομή, την κοινωνική στήριξη και τη διερμηνεία στις Αρχές Ασύλου. Το εγκεκριμένο κόστος αυτών των δράσεων ανήλθε στο ποσό των 4.799.682,56€. Από το τακτικό επίσης πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε με το ποσό των 275.000,00€ και η ένταξη της ομάδας -στόχου με μόνιμο και σταθερό χαρακτήρα διαμονής.

Πολιτική πρωτοβουλία κατά το ίδιο έτος αποτέλεσαν τα Επείγοντα Μέτρα, τα οποία είναι έκτακτη επιχορήγηση δράσεων που μπορεί να υλοποιούνται και από το τακτικό ετήσιο πρόγραμμα του Ε.Τ.Π., για την αντιμετώπιση επείγουσών αναγκών που αφορούν στην ομάδα-στόχο. Το εγκεκριμένο ποσό ανήλθε στα 5.000.000,00€ και η περίοδος υλοποίησης ξεκινούσε από τον Σεπτέμβριο 2012 και έληγε Απρίλιο 2013. Οι δράσεις αφορούσαν στην Στεγαστική Συνδρομή, στην παροχή ιατρικών, ψυχο-κοινωνικών και νομικών υπηρεσιών καθώς και διερμηνεία στις Αρχές Ασύλου.

ΙΙ. Δράσεις για την Προστασία της Οικογένειας

ΚΛΕΙΣΤΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας (Ν.Π.Δ.) (Νόμος 4109 / 2013 Φ.Ε.Κ.16 / 23-1-2013 τ.Α') -12 Παραρτήματα Προστασίας Παιδιού

Σκοπό έχουν την περίθαλψη, τη ψυχοσωματική ανάπτυξη και γενικά τη μέριμνα για μόρφωση και επαγγελματική εκπαίδευση των βρεφών και παιδιών που αποδεδειγμένα είναι απροστάτευτα και στερούνται οικογενειακής φροντίδας μέχρι προσαρμογής αυτών σε περιβάλλον που εγγυάται την καλύτερη δυνατή ανάπτυξη τους (τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια ή υιοθεσία). Τα ανωτέρω ιδρύματα φιλοξενούν παιδιά ηλικίας από 0-16 ετών αλλά παρέχεται η δυνατότητα να παραμείνουν στη Μονάδα μέχρι περατώσεως των σπουδών τους.

Λοιπά Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας και Τρίτης Ηλικίας

α. Παιδικής Προστασίας: Ο σκοπός τους είναι ανάλογος με εκείνων των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας και η λειτουργία τους διέπεται ανάλογα με τη νομική τους υπόσταση (Ίδρυμα ή Σωματείο) από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, του Ν Δ. 1111/72

26. Απόφαση υπ' αριθμ. 573/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Μαΐου 2007 σχετικά με την Σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, για την περίοδο 2008-2013, ως μέρος του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών» και με την κατάργηση της απόφασης 2004/904/ΕΚ του Συμβουλίου

27. ΠΔ368/1989/τ.Α'/Φ.Ε.Κ. 163/16-06-89/Άρθρο 30Β, όπως συμπληρώθηκε με τον Ν 4052/2012 και το Ν 4075/2012/τ.Α'/Φ.Ε.Κ.41/1-03-12/Άρθρο 9 (ΠΔ 220/Φ.Ε.Κ.251/τ.Α'/13-11-2007/άρθρο1, παρ. ιδ)

(ΦΕΚ 23/72 τ. Α΄) και την ιδρυτική τους πράξη. Όσα είναι κληροδοτήματα διέπονται, εκτός από την ιδρυτική τους πράξη, και από τις διατάξεις του Α.Ν 2039/39 (ΦΕΚ 455 τ. Α΄).

β. Τρίτης Ηλικίας: Η κλειστή περίθαλψη των Ηλικιωμένων ατόμων παρέχεται από τις Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων, οι οποίες λειτουργούν με την μορφή Ν.Π.Ι.Δ και είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (ιδρύονται από φιλανθρωπικά Σωματεία, την Εκκλησία) και κερδοσκοπικού χαρακτήρα (ιδρύονται από ιδιώτες). Το νομικό πλαίσιο λειτουργίας τους καθορίζεται από τις διατάξεις του Ν 2345/95 (ΦΕΚ 213/τ.Α΄ / “οργανωμένες υπηρεσίες παροχής προστασίας από φορείς κοινωνικής πρόνοιας και άλλες διατάξεις”).

Οι προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας αυτών καθορίζονται από την αριθμ. Π1γ/οικ. 81551/15.6.2007 (ΦΕΚ 11366/Β) Απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, όπως αυτή τροποποιήθηκε με τις αριθμ. Π1γ / οικ. 129673 / 28-9-2009 (Φ.Ε.Κ. 2190 / 2009 τ. Β΄) και Π1γ / οικ. 80794 / 14-7-2011 (Φ.Ε.Κ. 1736 / 2011 τ. Β΄) όμοιες. Οι αποφάσεις άδειας ίδρυσης και λειτουργίας τους εκδίδονται από τις Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών της Χώρας, οι οποίες έχουν και την ευθύνη του ελέγχου και της καλής λειτουργίας αυτών.

Το Υπουργείο Εργασίας κάθε χρόνο συνάπτει συμβάσεις με Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Ν.Π.Ι.Δ.), με σκοπό τη διάθεση σε αυτές κλινών για την περίθαλψη οικονομικά αδύνατων ανασφάλιστων ηλικιωμένων ατόμων. Η σχετική δαπάνη καλύπτεται από τον προϋπολογισμό εξόδων του Υπουργείου (Φ. 220 ΚΑΕ 2291) με επιχορήγηση των οικείων περιφερειών, οι οποίες με τη σειρά τους επιχορηγούν τα Ν.Π.Ι.Δ. της χωροταξικής τους αρμοδιότητας.

Αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών: Λειτουργεί το Κέντρο Προστασίας του Παιδιού Αττικής «Η ΜΗΤΕΡΑ», στο οποίο φιλοξενούνται παιδιά προσχολικής ηλικίας με κοινωνικοπρονοιακά προβλήματα μέχρι την κοινωνική αποκατάστασή τους με την αναδοχή, την υιοθεσία ή την επανένταξη τους στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

ΑΝΟΙΚΤΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί από Φιλανθρωπικά Σωματεία, Μητροπόλεις και Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Σκοπό έχουν την ημερήσια διατροφή, διαπαιδαγώγηση και ψυχαγωγία βρεφών και νηπίων. Φιλοξενούν παιδιά εργαζομένων γονέων και παιδιά οικονομικά αδύνατων οικογενειών, προτιμώμενων εκείνων που έχουν ανάγκη, λό-

γω κοινωνικών αιτιών. Οι προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας αυτών καθορίζονται από τις διατάξεις της αριθμ.Π2β/οικ.2808/97 (ΦΕΚ 645/97 τ. Β΄) Υπουργικής Απόφασης, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα.

Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί από ιδιώτες επιχειρηματίες κερδοσκοπικού χαρακτήρα με άδεια λειτουργίας που εκδίδεται από τον οικείο Δήμο σύμφωνα με τις διατάξεις της αριθμ.Π2β/οικ.2808/97 (ΦΕΚ 645/97 τΒ΄) Υπουργικής Απόφασης, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα.

Παιδικοί – Βρεφονηπιακοί Σταθμοί από Ο.Τ.Α. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν 2880/2001 (ΦΕΚ 9/Α/2001) οι Κρατικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί περιήλθαν αυτοδικαίως στην εποπτεία των Δήμων και Κοινοτήτων, στη διοικητική περιφέρεια των οποίων ανήκουν και λειτουργούν εφεξής ως δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του άρθρου 203 του ΠΔ 410/1995 (ΦΕΚ 231/Α΄/1995) και διέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις για τα νομικά πρόσωπα.

ΚΕΝΤΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ (ΚΔΑΠ)

Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) είναι οι Μονάδες στις οποίες απασχολούνται παιδιά ηλικίας 5-12 χρόνων για ορισμένο χρονικό διάστημα της ημέρας.

Σκοπός τους είναι η απασχόληση των παιδιών εκτός σχολικού ωραρίου, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους με την ατομική – οργανωμένη δραστηριότητα ή μέσα από οργανωμένες ομάδες εργαστηρίων καθώς και η εξυπηρέτηση των γονέων.

Λειτουργούν από Δήμους, ΝΠΔΔ αυτών, Δημοτικές Επιχειρήσεις, Διαδημοτικές Επιχειρήσεις και Φορείς Ιδιωτικού Δικαίου, κερδοσκοπικού και μη χαρακτήρα, με άδεια που εκδίδεται από τον οικείο Περιφερειάρχη σύμφωνα με τις διατάξεις της αριθμ.Π2β/οικ.14951/9.10.2001 (ΦΕΚ 1397/01 τΒ΄) Υπουργικής Απόφασης, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα.

ΚΕΝΤΡΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΚΗΦΗ)

Μονάδες ημερήσιας φιλοξενίας ηλικιωμένων ατόμων μη δυναμένων να αυτοεξυπηρετηθούν απόλυτα (κινητικές δυσκολίες, άνοια κλπ), των οποίων το οικογενειακό περιβάλλον που τα φροντίζει, εργάζεται ή αντιμετωπίζει σοβαρά κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας και αδυνατεί να ανταποκριθεί στην φροντίδα που έχει αναλάβει. Σκοπός των Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων και η παραμονή τους στο φυσικό και οικογενειακό τους πε-

ριβάλλον καθώς και η διατήρηση μιας φυσιολογικής κοινωνικής και εργασιακής ζωής των μελών του οικογενειακού και συγγενικού περιβάλλοντος που ασχολούνται με την φροντίδα των ατόμων αυτών. Για την λειτουργία κάθε Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων είναι απαραίτητη η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας. Με την αριθ. Π1Γ/ΑΓΠ/ΟΙΚ. 14963/01 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 1397/β/22-10-01) όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, καθορίζονται οι προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας αυτών. Τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων ιδρύονται και λειτουργούν από φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και φορείς Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, διασυνδέονται δε, σε λειτουργικό επίπεδο με ΚΑΠΗ που ενδεχομένως υπάρχουν στην ίδια περιοχή. Συνεργάζονται επίσης με τοπικούς φορείς που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες και εφαρμόζουν ανάλογα ή παρεμφερή προγράμματα, καθώς και με μονάδες υγείας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ « ΤΗΛΕΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ»

Από το 2000 άρχισε η εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος ΤΗΛΕΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ», στους Δήμους που υλοποιείται ήδη το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι». Σκοπός του προγράμματος είναι η παροχή της δυνατότητας άμεσης επικοινωνίας των μοναχικών διαβιούντων μη αυτοεξυπηρετούμενων ηλικιωμένων ατόμων με το συγγενικό ή φιλικό τους περιβάλλον καθώς και με υπηρεσίες άμεσης παρέμβασης, έτσι ώστε να αισθάνονται λιγότερο ευάλωτοι και ανασφαλείς και να παραμένουν στο χώρο της επιλογής τους (εξυπηρετούνται 700 άτομα).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ»

Το Πρόγραμμα «ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ» υλοποιείται σήμερα με την πράξη «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής μέσω παροχής κατ' οίκον υπηρεσιών Φροντίδας σε εξαρτώμενα μέλη των οικογενειών ανέργων και αναγνωρισμένα επαπειλούμενων με ανεργία εργαζομένων που ωφελούνται από ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης» του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Απασχόλησης στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2012» σύμφωνα με την αριθμ. 1605 / οικ. 385 / 14-1-2011 (Φ.Ε.Κ. 17/ τ. Β') Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ

Κρατικό πρόγραμμα. Για τη φιλοξενία παιδιών, οικογενειών, ηλικιωμένων και Ατόμων με Αναπηρίες, με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα λειτουργούν 31 Παιδικές Εξοχές του Κρατικού Προγράμματος βάσει των

διατάξεων του Ν 749/48 (ΦΕΚ 200/1948 τ.Α') όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα.

Κατασκηνώσεις – Λουτροθεραπείες. Το Υπουργείο μας υλοποιεί κάθε χρόνο πρόγραμμα κατασκηνώσεων και λουτροθεραπείας για άτομα τρίτης ηλικίας, σε όλη τη χώρα, από το μήνα Ιούλιο έως και το μήνα Οκτώβριο, διάρκειας δέκα (10) ημερών, για κάθε ηλικιωμένο άτομο. Στο πρόγραμμα αυτό έχουν δυνατότητα συμμετοχής όλοι οι ηλικιωμένοι της χώρας, προηγούνται όμως όσοι: α) έχουν χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο β) βρίσκονται σε κατάσταση πρόσφατης χρειάς και γ) γενικά αδυνατούν να πραγματοποιήσουν θερινές διακοπές.

Επισημαίνεται ότι το πρόγραμμα κατασκηνώσεων και λουτροθεραπείας απευθύνεται στους ηλικιωμένους όλης της χώρας και όχι αποκλειστικά και μόνο σε μέλη των ΚΑΠΗ, γεγονός το οποίο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη διαδικασία κατανομής των θέσεων ο αριθμός των οποίων είναι περιορισμένος. Ο αριθμός των ατόμων που θα φιλοξενηθούν σε κάθε κατασκηνωτικό χώρο, καθορίζεται από την Υπηρεσία μας, σε συνάρτηση με τις οικονομικές δυνατότητες του Υπουργείου καθώς και τη δυνατότητα φιλοξενίας από τους Φορείς με τους οποίους συνεργάζεται το Υπουργείο και αυτοί είναι Δημοτικές Επιχειρήσεις (2 Ξενώνες στην Κρήτη και 5 Λουτροπόλεις στη Βόρεια Ελλάδα). Σε κάθε φορέα που συμμετέχει στο πρόγραμμα, καταβάλλεται από το Υπουργείο, ένα ποσό για κάθε φιλοξιούμενο, το οποίο καθορίζεται σε συνεργασία με τους φορείς, μετά από σχετική αλληλογραφία η οποία έχει προηγηθεί. Από την Υπηρεσία μας καταρτίζεται πρόγραμμα για όλη τη χώρα.

Ιδιωτικές Παιδικές Εξοχές. Λειτουργούν Παιδικές Εξοχές Ιδιωτικής και Εκκλησιαστικής Πρωτοβουλίας, κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα κατόπιν σχετικής αδείας που εκδίδεται από τον οικείο Περιφερειάρχη, βάσει των αριθμ. 1277/1989 (ΦΕΚ 199/89 τ Β') και Π1β/Γ.Π. 54338/2006 (Φ.Ε.Κ. 966 / 2006 τ. Β') Υπουργικών Αποφάσεων.

ΕΠΙΔΟΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Πολιτεία χωρίς καμιά διάκριση σε φυλή, θρησκεία ή καταγωγή χορηγεί σε όλους ανεξαρτήτως τους δικαιούχους που πληρούν τις προϋποθέσεις του Νόμου το επίδομα που προβλέπεται από το Πρόγραμμα Οικονομικής Ενίσχυσης απροστατευτών παιδιών (Ν.4051/60), εφόσον έχουν νόμιμη παραμονή στη χώρα μας.

Επιπλέον καταβάλλονται χρηματικές παροχές λόγω μητρότητας σε όλες τις εργαζόμενες μητέρες, που δεν δύνανται να αξιώσουν τις παροχές αυτές από ασφαλιστικό φορέα ή είναι ανασφάλιστες.

Αρμόδιες Υπηρεσίες για την καταβολή των ανωτέρω επιδομάτων είναι σύμφωνα με το νόμο 3852 / 2010 (Φ.Ε.Κ. 87 / 2010 τ. Α') οι Δήμοι της Χώρας .

ΠΥΘΜΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Εκδόθηκε το Π.Δ 86/2009 (ΦΕΚ 114 τ. Α) με το οποίο καθορίζονται οι λεπτομέρειες της οργάνωσης και λειτουργίας του θεσμού της αναδοχής. Παράλληλα, έχει προωθηθεί στα συναρμόδια Υπουργεία Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος για την αναμόρφωση του θεσμού της αναδοχής ανηλίκων, ώστε να αποκατασταθεί σε οικογενειακό περιβάλλον ένας αριθμός παιδιών που διαβίει σε ιδρύματα. Επιπλέον, ένα ακόμη Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος έχει διαβιβασθεί στα συναρμόδια Υπουργεία σχετικά με τα στοιχεία τήρησης Εθνικού Μητρώου Αναδοχής Ανηλίκων προκειμένου ο θεσμός να καταστεί πιο αποτελεσματικός. Επίσης, κυρώθηκε με το Ν 3765/2009 (ΦΕΚ 101 τ. Α) η Σύμβαση για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία που υπογράφηκε στη Χάγη στις 29-5-1993. Η Σύμβαση στη χώρα μας τέθηκε σε ισχύ από 1-1-10 και ως Κεντρική Αρχή για την εφαρμογή της ορίστηκε το Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας.

Πρόγραμμα κοινωνικοπρονοιακού χαρακτήρα. Τα προγράμματα κοινωνικοπρονοιακού χαρακτήρα στα πλαίσια του θεσμού των αναδόχων γονέων και της στήριξης γενικότερα των οικογενειών σε «κρίση» που εφάρμοζε ο Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας συνεχίζουν να υλοποιούνται από τη Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας Κέντρο Προστασίας του Παιδιού Αττικής «Η ΜΗΤΕΡΑ». Καταβάλλεται μηνιαία οικονομική ενίσχυση από 14,67 € έως 257,00 € κατά περίπτωση ενισχυομένου.

Πρόγραμμα στεγαστικής συνδρομής. Σε μοναχικούς ανασφάλιστους και οικονομικά αδύνατους ηλικιωμένους άνω των 65 ετών καθώς και σε ζεύγη ανασφαλίστων και οικονομικά αδυνάτων ηλικιωμένων που στερούνται αποδεδειγμένα στέγης και διαμένουν σε μισθωμένο οικισμό, καταβάλλεται επίδομα στέγης υπό μορφή ενοικίου. Το επίδομα καταβάλλεται απευθείας στον ιδιοκτήτη του ακινήτου μέσω των κοινωνικών υπηρεσιών των οικείων Δήμων της χώρας. Τα ποσά των επιδομάτων αυτών έχουν ως εξής: Ανασφάλιστα μοναχικά άτομα 362,00 € και ζεύγος ανασφαλίστων 362,00 €.

Σύνταξη ανασφαλίστων. Στους ανασφάλιστους ηλικιωμένους, οι οποίοι έχουν υπερβεί το 65^ο έτος της ηλικίας τους και δεν λαμβάνουν σύνταξη από άλλο ασφαλιστικό φορέα, καταβάλλεται από τον ΟΓΑ ποσό σύνταξης ίσο με τη βασική σύνταξη του ΟΓΑ. Η σύνταξη αυτή χορηγείται από έναν ειδικό λογαριασμό που συστάθηκε στον ΟΓΑ και έχει τίτλο «Ειδικός Λογαριασμός συνταξιοδότησης ανασφαλίστων υπερηλίκων», ισούται δε με τη βασική σύνταξη που χορηγείται από τον Οργανισμό.

ΆΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Το Υπουργείο Εργασίας έχει αναθέσει στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) - (Ν.Π.Δ.) να προωθήσει σε Εθνικό Επίπεδο το συντονισμό δράσεων πρόνοιας και να αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Ηλεκτρονικής Διασύνδεσης και Διαδραστικότητας Υπηρεσιών Πρόνοιας, του οποίου ο τίτλος είναι «e. προνοία» με χρηματοδότηση που προέρχεται από το ΕΠ Ψηφιακής Σύγκλησης του ΕΣΠΑ 2007-2013 με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στα παιδιά, ώστε να προληφθούν οι σύγχρονοι κοινωνικοί κίνδυνοι που τα απειλούν και να αντιμετωπισθούν οι ανάγκες τους.

Επίσης σχεδιάζονται σύγχρονες μέθοδοι ανάπτυξης πολιτικών και υπηρεσιών πρόνοιας, με προτεραιότητα στις ανάγκες για την κοινωνική φροντίδα και την κοινωνική προστασία για τα παιδιά της χώρας μας. Σκοπός της προσπάθειας αυτής είναι η βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στα παιδιά ώστε να προληφθούν οι σύγχρονοι κοινωνικοί κίνδυνοι που τα απειλούν και να αντιμετωπισθούν οι ανάγκες τους.

Το Υπουργείο Εργασίας στο πλαίσιο της εξάλειψης του φαινομένου κακοποίησης παιδιών σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αποφάσισε με την αριθμ. οικ. 49540/2011 (Φ.Ε.Κ.877/2011 τ.Β'). Κοινή Υπουργική Απόφαση «Συντονισμός Δράσεων και υπηρεσιών παιδικής προστασίας» τα κάτωθι: στο πλαίσιο της υλοποίησης της ανωτέρω Κοινής Υπουργικής Απόφασης συστάθηκε η πλήρης λειτουργία της Εθνικής Γραμμής Παιδικής Προστασίας με τη δωρεάν χρήση του σύντομου αριθμού κλήσης «1107» σε 24^{ωρη} καθημερινή βάση. Σκοπός της Γραμμής είναι η παροχή άμεσης ενημέρωσης και επείγουσας συμβουλευτικής ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης στα παιδιά και στους εφήβους για θέματα που τους απασχολούν ή για όσα από αυτά βρίσκονται σε κίνδυνο και η διασύνδεσή τους με τις κατάλληλες Υπηρεσίες Παιδικής Προστασίας. Η ανωτέρω δράση κοινωνικής υποστήριξης θα εξασφαλίσει την προάσπιση του συμφέροντος του παιδιού που βρίσκεται σε κίνδυνο.

Τέλος, επισημαίνεται ότι στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού η χώρα μας έχει προσχωρήσει και έχει κυρώσει:

- Τη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού, με το Ν 2101/1992 (ΦΕΚ 192 τ.Α').
- Την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών, με το Ν 2502/1997 (ΦΕΚ 103 τ.Α'). Ειδικότερα η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, στις 20 Νοεμβρίου 1989, κατοχυρώνει βασικές αρχές και δεσμεύει τις Κυβερνήσεις να εντεί-

νουν τις προσπάθειές τους για μια φιλική για το παιδί κοινωνία.

- Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που υιοθετήθηκε με το ψήφισμα 54/263 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, με το Ν 3625/07 «Κύρωση, εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία Παιδιών, την Παιδική πορνεία και Παιδική Πορνογραφία και άλλες Διατάξεις».

- Τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης, με το Ν 3727/2008 (ΦΕΚ257/Α'/18-12-2008), με τίτλο «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης, μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και την αποσυμφόρηση των καταστημάτων κράτησης και άλλες διατάξεις». Η χώρα μας συμμετείχε με αντιπροσωπεία στην τελευταία Περιφερειακή Συνδιάσκεψη του ΣΤΕ, στο Ζάγκρεμπ Κροατίας, στις 26-28/10/2011, στο πλαίσιο της συνεργασίας ευρωπαϊκών κρατών για την κύρωση και εφαρμογή της παραπάνω συνθήκης.

- Τη Σύμβαση για την Προστασία των Παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη Διακρατική Υιοθεσία, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 29-05-1993, με το Ν 3765/2009. Η Σύμβαση βρίσκεται σε ισχύ από τις 01-01-2010 και ως Κεντρική Αρχή για την εφαρμογή της ορίστηκε το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

- Με το Ν 3094/2003, επαναπροσδιορίστηκαν οι αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη και επεκτάθηκε η αποστολή του και στο πεδίο της προάσπισης και προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού.

- Στο πλαίσιο προστασίας του θεσμού της οικογένειας εκδόθηκε ο Ν 3500/06 (Φ.Ε.Κ. 232 τ.Α.2006) «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας».

- Εκδόθηκε ο Νόμος 3868/2010 (Φ.Ε.Κ 129/3-8-10) Κεφάλαιο Ζ' «Μέτρα για την ολική απαγόρευση του Καπνίσματος στους Δημόσιους Χώρους - Τροποποίηση των Νόμων και 3370/2005 & 3730/2008 (ΦΕΚ 262/08 τ.Α') «για την προστασία των ανηλίκων από το καπνό και τα αλκοολούχα ποτά και άλλες διατάξεις».

ΟΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΗ

Ι. Όροι Εργασίας

Σχετικά με τη ρύθμιση των όρων εργασίας κατά την περίοδο αναφοράς της έκθεσης παρατηρούνται τα ακόλουθα:

1. Με τα άρθρα 113 - 121 του Ν 4052/2012 «Νό-

μος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 41/Α' /1-3-2012) ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η Οδηγία 2008/104/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Νοεμβρίου 2008 περί της **εργασίας μέσω επιχείρησης προσωρινής απασχόλησης**. Δεδομένου ότι η εργασία μέσω επιχειρήσεων προσωρινής απασχόλησης ανταποκρίνεται όχι μόνο στις ανάγκες ευελιξίας των επιχειρήσεων αλλά και στη δημιουργία θέσεων εργασίας, θεσπίζεται προστατευτικό πλαίσιο για τους προσωρινά απασχολούμενους το οποίο δεν επιτρέπει διακρίσεις και το οποίο χαρακτηρίζεται από διαφάνεια.

Καταργήθηκαν τα άρθρα 20 έως 26 του Ν 2956/2001 (ΦΕΚ 258/Α' /6-11-2001) όπως ίσχυαν και πλέον το προστατευτικό πλαίσιο για τους προσωρινά απασχολούμενους, τα βασικά εργασιακά τους δικαιώματα, το περιεχόμενο της σύμβασης μεταξύ εργαζόμενου και Επιχείρησης Προσωρινής Απασχόλησης (ΕΠΑ), καθώς και το περιεχόμενο της αντίστοιχης σύμβασης μεταξύ ΕΠΑ και έμμεσου εργοδότη, το ζήτημα των αποδοχών και ασφαλιστικών εισφορών του προσωρινά απασχολούμενου και ο τρόπος καταβολής τους ρυθμίζονται από τα άρθρα 113-133 του Ν 4052/2012. Παράλληλα, προβλέπονται απαγορεύσεις ή περιορισμοί σχετικά με την εργασία μέσω επιχείρησης προσωρινής απασχόλησης όταν δικαιολογούνται για λόγους δημοσίου συμφέροντος και που αφορούν ιδίως την προστασία των εργαζομένων, τις απαιτήσεις για την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία και την ανάγκη να εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της αγοράς εργασίας και η πρόληψη καταχρήσεων.

Πιο συγκεκριμένα, στην παρ. 3 του άρθρου 122 του Ν 4052/2012 προβλέπεται ότι η παραχώρηση του μισθωτού σε έμμεσο εργοδότη επιτρέπεται μόνο για συγκεκριμένους λόγους που δικαιολογούνται από έκτακτες, πρόσκαιρες ή εποχιακές ανάγκες, προκειμένου να διασφαλισθεί η τακτική απασχόληση, η οποία σε διαφορετική περίπτωση θα μπορούσε να αντικατασταθεί σε μεγάλο μέρος από την προσωρινή απασχόληση, καταπατώντας βασικά εργασιακά δικαιώματα. Με το άρθρο 117 διασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής ίσης μεταχείρισης, όσον αφορά στους βασικούς όρους εργασίας των προσωρινά απασχολούμενων,

στους οποίους περιλαμβάνονται και οι αποδοχές, κατά τη διάρκεια της τοποθέτησής τους στον έμμεσο εργοδότη, με τους εργαζόμενους που έχουν προσληφθεί άμεσα από τον εν λόγω εργοδότη για να καταλάβουν την ίδια θέση. Επίσης, ορίζεται ότι η διάρκεια της τοποθέτησης του μισθωτού στον έμμεσο εργοδότη, στην οποία περιλαμβάνονται και οι ενδεχόμενες ανανεώσεις που γίνονται εγγράφως, δεν επιτρέπεται να είναι μεγαλύτερη των τριάντα έξι (36) μηνών. Σε περίπτωση υπέρβασης των χρονικών ορίων η υπάρχουσα σύμβαση μετατρέπεται σε σύμβαση αορίστου χρόνου με τον έμμεσο εργοδότη. Κατ' αυτόν τον τρόπο τονίζεται ο προσωρινός και έκτακτος χαρακτήρας αυτής της μορφής απασχόλησης, ενώ γίνεται χρήση του εν λόγω περιορισμού για να μη μετατρέπεται η προσωρινή απασχόληση σε μηχανισμό κάλυψης μόνιμων θέσεων εργασίας από ίδια πρόσωπα.

Επιπρόσθετα, το άρθρο 118 προβλέπει ότι οι προσωρινά απασχολούμενοι ενημερώνονται, με τον κατάλληλο τρόπο, για τις κενές θέσεις εργασίας στον έμμεσο εργοδότη προκειμένου να έχουν τις ίδιες δυνατότητες με τους άλλους εργαζόμενους της επιχείρησης για να προσληφθούν σε μόνιμες θέσεις εργασίας. Παράλληλα, άκυρη θεωρείται οποιαδήποτε ρήτρα όταν με αυτήν, άμεσα ή έμμεσα, απαγορεύεται ή παρεμποδίζεται η μόνιμη απασχόληση του προσωρινά απασχολούμενου μισθωτού με σύναψη σύμβασης ή σχέσης εξαρτημένης εργασίας μεταξύ του έμμεσου εργοδότη και του προσωρινά απασχολούμενου μετά τη λήξη της σύμβασης εργασίας με την Επιχείρηση Προσωρινής Απασχόλησης, καθώς και κάθε ρήτρα, όταν με αυτήν, άμεσα ή έμμεσα, παρεμποδίζονται τα συνδικαλιστικά δικαιώματα του μισθωτού ή παραβιάζονται τα ασφαλιστικά του δικαιώματα. Περαιτέρω, με την παρ. 4 του ίδιου ως άνω άρθρου προβλέπεται ότι στους εργαζόμενους μέσω επιχείρησης προσωρινής απασχόλησης σε έμμεσο εργοδότη, παρέχονται οι ίδιες κοινωνικές υπηρεσίες και διευκολύνσεις, ιδίως δε στα κυλικάδια, στους παιδικούς σταθμούς και στα μεταφορικά μέσα, που υπάρχουν στη διάθεση των άμεσα εργαζομένων στον έμμεσο εργοδότη και με τους ίδιους όρους, εκτός εάν αντικειμενικοί λόγοι δικαιολογούν διαφορετική μεταχείριση, όπως η διαφοροποίηση του ωραρίου ή η χρονική διάρκεια της σύμβασης εργασίας.

2. Με την Υποπαραγράφο ΙΑ.12 της παραγράφου ΙΑ. του άρθρου πρώτου του Ν 4093/2012 «*Εγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013–2016 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013–2016*» (ΦΕΚ 222-Α'-12-11-2012) εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν θέματα **καταγγελίας της σύμβασης ή σχέσης εργασίας αορίστου χρόνου ιδιωτικών υπαλλήλων**, με τις οποί-

ες επιδιώκεται η προώθηση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Με τις εν λόγω ρυθμίσεις επιχειρείται μεταξύ άλλων η άμβλυνση των εμποδίων στην κινητικότητα των εργαζομένων, ούτως ώστε η ενδεχόμενη αύξησή της να οδηγήσει σε μείωση της ανεργίας, δίνοντας στην οικονομία την ώθηση που χρειάζεται.

Πιο συγκεκριμένα, αναδιαμορφώνεται το πλαίσιο υπολογισμού του ποσού της αποζημίωσης απόλυσης ιδιωτικών υπαλλήλων με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου και καθορίζονται μικρότερα, σε σχέση με το προϊσχύον νομικό καθεστώς, χρονικά διαστήματα προειδοποίησης σε περίπτωση τακτικής καταγγελίας της σύμβασης εργασίας των ανωτέρω υπαλλήλων, θέτοντας ως μέγιστο χρόνο προειδοποίησης τους 4 μήνες. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιχειρείται η άρση των προσκομμάτων σε ότι αφορά την δυνατότητα των επιχειρήσεων να προβαίνουν σε απολύσεις σε περιπτώσεις μείωσης του κύκλου εργασιών τους.

Επιπρόσθετα, με στόχο τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων με αυξημένη προϋπηρεσία, περιλαμβάνεται μεταβατική διάταξη η οποία προβλέπει για τους εργαζόμενους που κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου έχουν υπηρεσία στον ίδιο εργοδότη δεκαεπτά (17) έτη συμπληρωμένα και άνω, σύμφωνα με την οποία, εκτός της προβλεπόμενης στην περίπτωση 2 της Υποπαραγράφου ΙΑ.12 του άρθρου πρώτου του Ν 4093/2012 αποζημίωσης, δικαιούνται επιπλέον αποζημίωσης η οποία αυξάνεται κατά ένα μηνιαίο μισθό για κάθε επιπλέον έτος υπηρεσίας μέχρι και τους 12 μηνιαίους μισθούς. Ωστόσο αυτή η ειδικά προβλεπόμενη επιπλέον αποζημίωση υπόκειται στο ανώτατο όριο των 2.000 ευρώ ανά μήνα καθώς ο υπολογισμός της γίνεται βάσει των τακτικών αποδοχών του τελευταίου μήνα υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης με την προϋπόθεση όμως ότι δεν υπερβαίνουν το ως άνω ποσό. Ως χρόνος υπηρεσίας για τον υπολογισμό αυτής της επιπλέον αποζημίωσης απόλυσης είναι εκείνος που συμπληρώνει ο εργαζόμενος κατά τη δημοσίευση του παρόντος και ισχύει οποτεδήποτε και αν απολυθεί ο εργαζόμενος.

3. Με τις διατάξεις των άρθρων 48-54 του κεφ. ΣΤ' του Ν 4075/2012 (Α' 89), προσαρμόστηκε η εθνική μας νομοθεσία προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8ης Μαρτίου 2012, «σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας-πλαίσιο για τη γονική άδεια που συνήφθη από τις οργανώσεις BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP και ETUC και με την κατάργηση της οδηγίας 96/34/ΕΚ». Ειδικότερα, με το άρθρο 48 του ανωτέρω νόμου, ορίζεται ως σκοπός του η ενσωμάτωση των διατάξεων της Οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8ης Μαρτίου 2010, σχετικά με την εφαρμογή της αναθεω-

ρημένης συμφωνίας πλαισίου **για τη γονική άδεια** η οποία συνήφθη στις 18 Ιουνίου 2009 από τις διακλαδικές οργανώσεις των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων (BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP και ETUC).

Με την παρ. 1 του άρθρου 49 καθορίζεται ότι οι διατάξεις του εν λόγω κεφαλαίου αφορούν στους εργαζόμενους γονείς και ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη διευκόλυνση των γονεϊκών και επαγγελματικών τους ευθυνών, λαμβάνοντας υπόψη την αυξανόμενη ποικιλομορφία των οικογενειακών δομών και την ανάγκη προώθησης της ισότητας των ευκαιριών και μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.

Επίσης, με την παρ. 2 του άρθρου 49 καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης το οποίο είναι διευρυμένο, προκειμένου να καλύπτει οριζόντια όλους τους εργαζόμενους γονείς, φυσικούς, θετούς και ανάδοχους, που απασχολούνται στον ιδιωτικό, το δημόσιο τομέα, τα Ν ΠΔΔ., τους Ο.Τ.Α. και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως οριοθετείται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν 1256/1982 (Α' 65), με οποιαδήποτε σχέση εργασίας μορφή απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων μερικής απασχόλησης και ορισμένου χρόνου, των συμβάσεων μέσω επιχείρησης προσωρινής απασχόλησης, του άρθρου 115 του Ν 4052/2012 (Α' 41) και της έμμισθης εντολής, ανεξάρτητα από τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Με το άρθρο 50 ορίζεται το δικαίωμα της γονικής άδειας ανατροφής, άνευ αποδοχών, διάρκειας τεσσάρων μηνών, μέχρι το παιδί να φθάσει την ηλικία των έξι ετών, στο οποίο έχουν πρόσβαση όλοι οι εργαζόμενοι που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου, εφόσον έχουν ένα έτος προϋπηρεσία, συνεχόμενη ή διακεκομμένη, στον ίδιο εργοδότη, με σκοπό την εκπλήρωση των ελάχιστων υποχρεώσεων ανατροφής προς αυτό. Για την άδεια αυτή, ο εργοδότης χορηγεί στον εργαζόμενο σχετική βεβαίωση, η οποία είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση κάθε εργασιακού και ασφαλιστικού δικαιώματός του. Η άδεια αυτή χορηγείται ως ατομικό και αμεταβίβαστο δικαίωμα του εργαζόμενου προκειμένου να ενθαρρυνθούν και οι δύο γονείς να ασχοληθούν με την ανατροφή του παιδιού. Ρυθμίζεται επίσης ότι η γονική άδεια ανατροφής χορηγείται έπειτα από αίτηση του εργαζόμενου στην οποία προσδιορίζεται το αιτούμενο χρονικό διάστημα της άδειας, με βάση τη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων των εργαζομένων, ενώ λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες των εργαζομένων γονέων παιδιών με αναπηρία, με μακροχρόνια ή αιφνίδια ασθένεια και των μονογονέων οι οποίες αντιμετωπίζονται με απόλυτη προτεραιότητα.

Επίσης, ορίζεται ρητά ότι το δικαίωμα στη γονική άδεια ανατροφής ισχύει αυτοτελώς για κάθε παιδί, με την προϋπόθεση ότι έχει μεσολαβήσει ένας χρόνος πραγματικής υπηρεσίας στον ίδιο εργοδότη, προκει-

μένου να γίνει εκ νέου χρήση της άδειας αυτής για τις ανάγκες ανατροφής άλλου παιδιού. Ακόμη, στην περίπτωση που και οι δύο γονείς απασχολούνται στον ίδιο εργοδότη, ορίζεται ότι επιλέγουν με κοινή τους συμφωνία ποιος από τους δύο θα προηγηθεί στην άσκηση του δικαιώματος αυτού. Επιπρόσθετα, αποσαφηνίζεται, ότι η γονική άδεια ανατροφής καλύπτει κάθε εργαζόμενο, λόγω της γονεϊκής του ιδιότητας, ανεξάρτητα από την οικογενειακή κατάσταση, λαμβάνοντας υπόψη την ολοένα αυξανόμενη ποικιλομορφία των οικογενειακών δομών.

Στις περιπτώσεις δε που ένα παιδί στερείται παντελώς τον ένα γονέα λόγω θανάτου, μη αναγνώρισης του από τον πατέρα, ή στην περίπτωση που ο ένας εκ των γονέων έχει καθ' ολοκληρία στερηθεί τη γονική μέριμνα, ορίζεται ότι τη γονική άδεια ανατροφής δικαιούται στο διπλάσιο ο άλλος γονέας. Καλύπτονται επίσης ισότιμα οι ανάγκες των γονέων που υιοθετούν ή αναδέχονται τέκνο ηλικίας έως έξι ετών, καθώς μπορούν από τη στιγμή που παραλαμβάνουν το παιδί, με αίτησή τους, να κάνουν χρήση τμήματος της άδειας αυτής, του οποίου το ανώτατο όριο δεν προσδιορίζεται, ενώ το δικαίωμα τους εξακολουθεί να ισχύει και μπορεί να εξαντληθεί, εφόσον οι σχετικές διαδικασίες που αφορούν την υιοθεσία ή την αναδοχή περατωθούν μέχρι την ηλικία των οκτώ ετών του παιδιού.

Με την παρ. 1 του άρθρου 51, καθιερώνεται ειδική γονική άδεια διάρκειας δέκα εργάσιμων ημερών κατ' έτος, με αποδοχές, για την αντιμετώπιση των αναγκών των φυσικών, θετών και ανάδοχων γονέων παιδιών, τα οποία πάσχουν από νόσημα που απαιτεί μεταγίσεις αίματος και παραγώγων του, ή αιμοκάθαρση, από νεοπλασματική ασθένεια, ή χρήζει μεταμόσχευσης, η οποία χορηγείται έπειτα από αίτηση του εργαζόμενου, κατά απόλυτη προτεραιότητα και μέχρι την ηλικία των δέκα οκτώ ετών του παιδιού.

Με την παρ. 2 του άρθρου 51, καθιερώνεται ειδική άδεια, χωρίς αποδοχές, προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι ανάγκες νοσηλείας των παιδιών. Η άδεια αυτή χορηγείται χωρίς άλλη προϋπόθεση, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η νοσηλεία και μέχρι τριάντα εργάσιμες ημέρες κατ' έτος, αφού εξαντληθεί η γονική άδεια ανατροφής του άρθρου 50, εφόσον ο εργαζόμενος τη δικαιούται.

Με την παρ. 3 του άρθρου 51 διευκρινίζεται ότι οι άδειες των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού αποτελούν ατομικό δικαίωμα του κάθε γονέα, οι οποίες χορηγούνται, χωρίς άλλη προϋπόθεση και ανεξάρτητα από άλλες σχετικές διευκολύνσεις που παρέχονται από άλλες διατάξεις στους εργαζόμενους γονείς, για οικογενειακούς λόγους, αφού εξαντληθούν συναφή δικαιώματα με αποδοχές, πλην της ετήσιας κανονικής άδειας.

Με το άρθρο 52, διασφαλίζονται τα **εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα του εργαζόμενου γονέα**, που κάνει χρήση της γονικής άδειας των άρθρων 50 και 51 του παρόντος, όσον αφορά:

α) στην επιστροφή του στη θέση εργασίας του ή σε ισοδύναμη θέση, με όχι λιγότερο ευνοϊκούς επαγγελματικούς όρους και στο δικαίωμά του να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα εδικαιούτο κατά την απουσία του, σύμφωνα και με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 3896/2010 (Α' 207),

β) στον υπολογισμό των ανωτέρω διαστημάτων απουσίας, ως χρόνου πραγματικής υπηρεσίας για τον υπολογισμό των αποδοχών τους, τη χορήγηση της ετήσιας κανονικής άδειας απουσίας και του επιδόματος αδειάς, την επαγγελματική εξέλιξη, καθώς και για τον υπολογισμό της αποζημίωσης σε περίπτωση απόλυσης,

γ) στην προστασία από καταγγελία της σύμβασης εργασίας που μπορεί να γίνει εξαιτίας της αίτησης ή της λήψης της γονικής άδειας των άρθρων 50 και 51 του ανωτέρω νόμου, η οποία ορίζεται ως άκυρη, αλλά και στην προστασία από κάθε δυσμενή μεταχείριση εργαζόμενου, που γίνεται λόγω της αίτησης ή της λήψης της γονικής άδειας των άρθρων 50 και 51 του ανωτέρω νόμου η οποία και απαγορεύεται.

δ) στη θεμελίωση του ασφαλιστικού δικαιώματος, και στον υπολογισμό του ποσού της σύνταξης.

ε) στην πλήρη ασφαλιστική κάλυψη του εργαζόμενου από τον ασφαλιστικό του φορέα, με την υποχρέωση να καταβάλει ολόκληρη την ασφαλιστική εισφορά, εργατική και εργοδοτική, που αντιστοιχεί σ' αυτό το διάστημα.

στ) στην ασφαλιστική εισφορά η οποία δύναται να καταβάλλεται προς το ασφαλιστικό ταμείο μετά την επιστροφή του εργαζόμενου στη θέση εργασίας του, εφάπαξ ή σε δόσεις, σύμφωνα με την υποπερίπτωση α' της περιπτώσεως Ι του άρθρου 138 του Ν 4052/2012 (Α' 41) ή με βάση το ύψος των αποδοχών του τελευταίου μήνα πριν από τη λήψη της γονικής άδειας, εφόσον ο ίδιος ο εργαζόμενος το επιλέγει.

Με το άρθρο 53 ορίζεται ότι κάθε παραβίαση των διατάξεων του νόμου αυτού επιφέρει αστικές, διοικητικές και πειθαρχικές κυρώσεις, σε όλο το πεδίο εφαρμογής του και σύμφωνα με τις ισχύουσες στον κάθε τομέα διατάξεις. Επίσης, ορίζεται ότι η μη χορήγηση από τον εργοδότη της αιτούμενης από τον εργαζόμενο βεβαίωσης των στοιχείων της εργασιακής του σχέσης (όπως π.χ. προκειμένου για τη χορήγηση της ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας) ή των διαστημάτων χορηγούμενων αδειών του παρόντος νόμου, συνιστά παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας.

Με το άρθρο 54 το οποίο αφορά στις καταργούμενες διατάξεις, ορίζεται ότι από την έναρξη ισχύος

του παρόντος νόμου, καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που ρυθμίζει δυσμενέστερα τα θέματα του παρόντος, καθώς και οι διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του νόμου 1483/1984 (Α' 153) και του άρθρου 25 του Ν 2639/1998 (Α' 205). Επίσης, καθίσταται σαφές ότι δεν θίγονται ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, ΣΣΕ, Δ.Α., ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων που ρυθμίζουν ευνοϊκότερα θέματα γονικής άδειας ανατροφής παιδιών. Παράλληλα, με συλλογικές συμβάσεις εργασίας, διαιτητικές αποφάσεις, κανονισμούς εργασίας ή συμφωνίες εργοδοτών και εργαζομένων μπορούν να τίθενται ευνοϊκότεροι όροι. Τέλος, αποσαφηνίζεται ότι η γονική άδεια των άρθρων 3 και 4 του παρόντος νόμου δεν καταργεί και δεν επηρεάζει τον τρόπο χορήγησης άλλων δικαιωμάτων που αφορούν στη διευκόλυνση των γονέων για την ανατροφή του παιδιού, για το θηλασμό και τη φροντίδα του παιδιού, ή για λόγους που συνδέονται με την οικογένεια.

II. Συνθήκες Εργασίας

Σχετικά με το δικαίωμα των εργαζομένων για ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

Όσον αφορά στη **νομοθεσία**, κατά το εξεταζόμενο χρονικό διάστημα εκδόθηκαν τα παρακάτω νομοθετήματα:

- Το ΠΔ 41/2012 «Εθνικός κατάλογος επαγγελματικών ασθενειών, σε συμμόρφωση με τη Σύσταση της Επιτροπής 2003/670/ΕΚ της 19.09.2003, «Σχετικά με τον ευρωπαϊκό κατάλογο των επαγγελματικών ασθενειών» (ΕΕ L 238/25.09.2003)» (ΦΕΚ Α' 91).

Με την έκδοση του παραπάνω προεδρικού διατάγματος και την ενσωμάτωση του ευρωπαϊκού καταλόγου επαγγελματικών ασθενειών στην εθνική νομοθεσία, η Ελλάδα ανταποκρίνεται, μεταξύ άλλων, στις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη σύγκλιση του τρόπου καταγραφής των επαγγελματικών ασθενειών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σύμφωνα με το Κοινοτικό Στατιστικό Πρόγραμμα (European Occupational Diseases Statistics, EODS).

- Το ΠΔ 12/2012 «Τροποποίηση του ΠΔ 307/1986 «Προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους» (ΦΕΚ Α' 135) σε συμμόρφωση με την οδηγία 2009/161/ΕΕ της Επιτροπής (ΕΕ L 338/19.12.2009)» (ΦΕΚ Α' 19)

Με το εν λόγω ΠΔ έγινε εναρμόνιση του εθνικού μας δικαίου με την οδηγία 2009/161/ΕΕ της Επιτροπής «Για τη θέσπιση τρίτου καταλόγου ενδεικτικών οριακών τιμών επαγγελματικής έκθεσης κατ' εφαρμογή της οδηγίας 98/24/ΕΚ του Συμβουλίου και για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/39/ΕΚ της Επι-

τροπής». Πρόκειται ουσιαστικά για τροποποίηση του παλαιότερου προεδρικού διατάγματος 307/1986 (ΦΕΚ Α' 135), με σκοπό την αναβάθμιση της προστασίας των εργαζομένων από τους κινδύνους για την υγεία και την ασφάλειά τους που προέρχονται ή μπορούν να προέλθουν από την έκθεσή αυτών σε χημικούς παράγοντες.

- Η ΥΑ 2465/69/2012 (ΦΕΚ Β' 205) «Επιμόρφωση εργοδοτών για θέματα άσκησης καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας στις επιχειρήσεις τους εφόσον αυτές υπάγονται στην Γ' κατηγορία σύμφωνα με το άρθρο 10 του κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (ν. 3850/2010) και απασχολούν λιγότερους από 50 εργαζόμενους – Προγράμματα 2012».

- Η ΥΑ 2464/68/2012 (ΦΕΚ Β' 205) «Επιμόρφωση εργοδοτών και εργαζομένων για θέματα άσκησης καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας – Προγράμματα 2012».

Έκδοση νομοθετημάτων σε συνεργασία με συναρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας:

- Ν 4052/2012 (ΦΕΚ Α' 41) «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις» κεφ. ΙΔ' άρθρα 95-97 και άρθρο 125.

Πέραν των παραπάνω νομοθετημάτων, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας χειρίστηκε κατά τη διάρκεια του έτους 2012, τα ακόλουθα θέματα νομοθετικού περιεχομένου:

- Σύνταξη σχεδίου ΠΔ εναρμόνισης με την Οδηγία 2010/32/ΕΕ του Συμβουλίου «για την εφαρμογή της συμφωνίας-πλαίσου σχετικά με την πρόληψη των τραυματισμών που προκαλούνται από αιχμηρά αντικείμενα στο νοσοκομειακό και υγειονομικό τομέα, η οποία συνήφθη από τις οργανώσεις HOSPEEM και EPSU». Προθεσμία εναρμόνισης 11/5/2013.

[Εκδόθηκε στις 21/1/2013 το ΠΔ 6/2013 «Πρόληψη τραυματισμών που προκαλούνται από αιχμηρά αντικείμενα στο νοσοκομειακό και υγειονομικό τομέα σε συμμόρφωση με την οδηγία 2010/32/ΕΕ του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2010 (ΕΕ L 134/66 της 01.06.2010)», ΦΕΚ 15 Α'].

- Σύνταξη και προώθηση για υπογραφή σχεδίου ΥΑ με τίτλο «Ειδικότητες τεχνικού ασφαλείας στις

μονάδες και υπηρεσίες των Ενόπλων Δυνάμεων» σε συνεργασία με εκπροσώπους του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Έχει υπογραφεί από τον Υπουργό Εργασίας.

- Σύνταξη και προώθηση για υπογραφή σχεδίου ΥΑ με τίτλο «Ειδικός Κατάλογος ιατρών του άρθρου 16 παρ. 2 του «Κώδικα Νόμων για την Υγεία και την Ασφάλεια των εργαζομένων» (Κ.Ν.Υ.Α.Ε.), που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν 3850/2010 «Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων» (ΦΕΚ Α' 84)».

- Συμμετοχή σε Επιτροπή με αντικείμενο την πραγματοποίηση προπαρασκευαστικών εργασιών για την κατάρτιση του Κώδικα των κανονιστικών πράξεων για την υγεία και την ασφάλεια στους εργασιακούς χώρους

Επίσης εκδόθηκαν οι ακόλουθες **εγκύκλιοι**:

- Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 29436/1143/28-12-2012 σχετικά με το βιβλίο γραπτών υποδείξεων τεχνικού ασφαλείας.

- Εγκύκλιος υπ. αριθμ. 29175/1132/24-12-2012 σχετικά με την εφαρμογή διατάξεων ασφαλείας και υγείας των εργαζομένων στα προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013».

- Εγκύκλιος υπ. αριθμ. 9086/49/4-5-2012 σχετικά με την εφαρμογή του Ν 4052/2012 (ΦΕΚ Α' 41) ως προς τις διατάξεις που αφορούν σε θέματα ασφαλείας και υγείας των προσωρινά απασχολούμενων.

- Εγκύκλιος υπ. αριθμ. 7804/40/20-4-2012 - Ανακοίνωση δημοσίευσης του ΠΔ 41/2012 «Εθνικός κατάλογος επαγγελματικών ασθενειών, σε συμμόρφωση με τη Σύσταση της Επιτροπής 2003/670/ΕΚ της 19.09.2003, «Σχετικά με τον ευρωπαϊκό κατάλογο των επαγγελματικών ασθενειών» (ΕΕ L 238/25.09.2003)».

- Εγκύκλιος υπ. αριθμ. 3184/27/21-2-2012 - Ανακοίνωση δημοσίευσης του ΠΔ 12/2012 «Τροποποίηση του ΠΔ 307/1986 «Προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους» (ΦΕΚ Α' 135) σε συμμόρφωση με την οδηγία 209/161/ΕΕ της Επιτροπής (ΕΕ L 338/19.12.2009)».

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εκστρατείας 2012-2013 για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία, με θέμα «Πρόληψη των κινδύνων στην εργασία με τη συμμετοχή όλων», διοργανώθηκαν οι εξής **ημερίδες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης**:

- Ημερίδες στη Θεσσαλονίκη (7/11/2012) με θέμα «Πρόληψη των κινδύνων στην εργασία με τη συμμετοχή όλων». Συμμετέχοντες: 236 άτομα

- Ημερίδα στην Πάτρα (8/10/2012) με θέμα «Πρόληψη των κινδύνων στην εργασία με τη συμμετοχή όλων». Συμμετέχοντες: 162 άτομα

- Ημερίδα στην Αθήνα (6/07/2012) με θέμα

«Πρόληψη των κινδύνων στην εργασία με τη συμμετοχή όλων». Συμμετέχοντες: 220 άτομα

- Εσπερίδα στην Αθήνα (23/05/2012) με θέμα «Πρόληψη των κινδύνων στην εργασία με τη συμμετοχή όλων» (εναρκτήρια εκδήλωση). Συμμετέχοντες: 40 άτομα

- Εκδηλώσεις στη Θεσσαλονίκη (6/11/2012), στη Χαλκίδα (9/11/2012) και στην Αθήνα (29/10/2012) για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων σε θέματα Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία. Σύνολο συμμετεχόντων: 200 άτομα

- Στο πλαίσιο εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία 2012 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO), η οποία εστίασε στο θέμα της προαγωγής της ασφάλειας και υγείας στα επαγγέλματα της «πράσινης» οικονομίας, πραγματοποιήθηκε ανάρτηση σχετικού ενημερωτικού υλικού στο site του υπουργείου.

- Διενέργεια 2 ενημερωτικών ημερίδων στο Πολεμικό Ναυτικό (2^{ος}/2012) με την παρουσία του Αρχηγού του Στόλου και ανώτατων στελεχών, κατόπιν αιτήματος του Πολεμικού Ναυτικού για την ανάδειξη και προώθηση των θεμάτων ασφάλειας και υγείας στην εργασία στο Πολεμικό Ναυτικό.

Πέραν των εκδηλώσεων και ημερίδων, η διάχυση της πληροφόρησης επιτυγχάνεται πάγια και με:

- Διανομή θεματικού ηλεκτρονικού υλικού (cd-dvd) και υλικού προβολής της εκστρατείας.

- Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού (spots) για τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς.

- Οργάνωση προβολής της εκστρατείας μέσω του δικτύου των μέσων μαζικής μεταφοράς.

- Παρουσίαση σχετικού ενημερωτικού υλικού στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας στο διαδίκτυο (www.yrakr.gr).

- Επισκέψεις σε χώρους εργασίας και διανομή ενημερωτικού υλικού.

- Προβολή φωτογραφικού υλικού από πανευρωπαϊκό διαγωνισμό που πραγματοποίησε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια & Υγεία στην Εργασία με θέμα «Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία» σε επιλεγμένους χώρους υψηλής επισκεψιμότητας.

- Προώθηση των σχετικών δράσεων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού με διάδοση πληροφοριακού υλικού και μοντέλων καλής πρακτικής για την εκτίμηση κινδύνου.

Επίσης συνεχίστηκε η **διαδικασία ελέγχου και έγκρισης προγραμμάτων επιμόρφωσης εργοδοτών και εργαζομένων ως τεχνικών ασφάλειας** σε επιχειρήσεις χαμηλής και μέσης επικινδυνότητας κάτω των 50 απασχολούμενων. Εκδόθηκαν οι σχετικές αποφάσεις:

- Υπουργική απόφαση 2465/69/9.2.2012 (ΦΕΚ 205/9-2-2012) «Επιμόρφωση εργοδοτών για θέματα άσκησης καθηκόντων τεχνικού ασφάλειας στις επιχειρήσεις τους εφόσον αυτές υπάγονται στην Γ' κατηγορία σύμφωνα με το άρθρο 10 του κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (ν. 3850/2010) και απασχολούν λιγότερους από 50 εργαζόμενους – Προγράμματα 2012» (Εγκύκλιος εφαρμογής: 2543/76/13-02-2012)

- Υπουργική απόφαση 2464/68/9.2.2012 (ΦΕΚ 205/9-2-2012) «Επιμόρφωση εργοδοτών και εργαζομένων για θέματα άσκησης καθηκόντων τεχνικού ασφάλειας – Προγράμματα 2012» (Εγκύκλιος εφαρμογής: 2539/75/13-02-2012)

Όσον αφορά στην **έρευνα**:

- Προετοιμασία ηλεκτρονικής έκδοσης με θέμα «Βιομηχανικοί Διαλύτες».

- Συλλογή υλικού και βιβλιογραφική ανασκόπηση για θέματα σχετικά με αναπνευστική προστασία και γάντια, ποιότητα εσωτερικού χώρου και χημικές ουσίες σε κομμωτήρια.

- **Οργάνωση ερευνητικού προγράμματος μέτρησης Η/Μ πεδίων**

- **Διαδικασίες επισκευής και διακρίβωσης οργάνων μέτρησης**

- Επιστημονική ανακοίνωση για τα Η/Μ πεδία στο 4ο Πανελλήνιο Βιοϊατρικό συνέδριο με θέμα «Η δημιουργία της νέας ευρωπαϊκής οδηγίας για την έκθεση των εργαζομένων σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία και ο ρόλος του μαγνητικού τομογράφου»

- Ενημερωτική εισήγηση για ακτινοβολίες και θόρυβο στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας.

- Ομιλία με θέμα «Ποιοτικοί έλεγχοι και ασφάλεια στην απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού» για τον θόρυβο και τα Η/Μ πεδία, σε επιστημονική ημερίδα και εκπαιδευτικά εργαστήρια για τον μαγνητικό τομογράφο στην Θεσσαλονίκη

Όσον αφορά στην προαγωγή της **υγείας**:

- Στο πλαίσιο των δράσεων του Κέντρου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΚΥΑΕ) ως Εθνικός Εστιακός Πόλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Προαγωγή της Υγείας στους Χώρους Εργασίας, έχει υλοποιηθεί η επικαιροποίηση των ιστοσελίδων με πληροφόρηση για την Προαγωγή της Υγείας, με προγράμματα του Ευρωπαϊκού Δικτύου και μοντέλα καλής πρακτικής. Παράλληλα κάθε πληροφόρηση έχει αποσταλεί και στα μέλη του Εθνικού Δικτύου Προαγωγής της Υγείας.

- Συνεχίστηκε η διεύρυνση του Εθνικού Δικτύου με νέα μέλη.

- Συμμετοχή στις συσκέψεις του Ευρωπαϊκού Δικτύου Προαγωγής της Υγείας στους χώρους εργασίας.

- Συμμετοχή σε πρόγραμμα ελέγχου και ενημέρωσης στο νοσηλευτικό τομέα, στα πλαίσια της εκ-

στρατείας του ΣΕΠΕ για το 2012 «Ψυχοκοινωνικοί κίνδυνοι στην εργασία». Πραγματοποιήθηκαν 9 επισκέψεις σε νοσοκομεία της Αττικής.

- Συνεργασία με το Ινστιτούτο Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής (ΙΚΠΙ) για την εξεύρεση Μοντέλων Καλής Πρακτικής από την Ελλάδα ως συμμετοχή στην Πρωτοβουλία του ENWHP "Προαγωγή της Υγιούς Εργασίας για Ανθρώπους με Χρόνιες Ασθένειες». Παράλληλα, έγινε ενεργοποίηση της συνεργασίας του τμήματος και του ΚΥΑΕ με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Προαγωγή της Υγείας στους Χώρους Εργασίας (ENWHP).

- Εκπαίδευση και ενημέρωση Ιατρών Εργασίας. Πέραν των ανωτέρω, η αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου Εργασίας δραστηριοποιήθηκε και ως κάτωθι:

- Γνωμοδότηση για ορισμένο αριθμό μελετών επικινδυνότητας των επιχειρήσεων που εμπίπτουν στην οδηγία SEVEZO για τα ατυχήματα μεγάλης έκτασης.

- Γνωμοδότηση για έκδοση βεβαίωσης συνδρομής νομίμων προϋποθέσεων των Εξωτερικών Υπηρεσιών Προστασίας και Πρόληψης (ΕΞΥΠΠ)

- Γνωμοδότηση για έκδοση βεβαίωσης συνδρομής νομίμων προϋποθέσεων των επιχειρήσεων που ασχολούνται με τις εργασίες κατεδάφισης και αφαίρεσης αμιάντου ή/και υλικών που περιέχουν αμιάντο (ΕΑΚ) από κτίρια, κατασκευές, συσκευές, εγκαταστάσεις και πλοία, καθώς επίσης και με τις εργασίες συντήρησης, επικάλυψης και εγκλεισμού αμιάντου ή/και υλικών που περιέχουν αμιάντο.

- Ανάπτυξη δύο πιλοτικών κλαδικών διαδραστικών διαδικτυακών εργαλείων (ΟiRA) για την εκπόνηση της μελέτης εκτίμησης κινδύνου στον κλάδο των κρεοπωλείων και των εταιρειών τροφοδοσίας (catering) με στόχο την τεχνική υποστήριξη μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων για τη συμμόρφωσή τους ως προς τη σχετική νομική απαίτηση.

- Πρόγραμμα PROGRESS: Συνεχής προώθηση νέων προσκλήσεων στους ενδιαφερόμενους.

- Προτάσεις για εκπαιδευτικά προγράμματα στα πλαίσια της Ομάδας Εσωτερικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου

III. Αμοιβή

Σχετικά με τις αλλαγές στο καθεστώς αμοιβής των εργαζομένων κατά την περίοδο αναφοράς της έκθεσης, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

Ως γνωστόν, ο Ν 1876/1990 (ΦΕΚ 27/Α/8-3-1990) «Ελεύθερες Συλλογικές Διαπραγματεύσεις και άλλες διατάξεις», αναγνωρίζει το δικαίωμα διενέργειας ελεύθερων διαπραγματεύσεων μεταξύ των ενδιαφερο-

μένων μερών (εργοδοτών και εργαζομένων), προκειμένου να συναφθούν Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας, που θα καθορίζουν τους όρους αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων. Οι ανωτέρω διαπραγματεύσεις είναι απολύτως ελεύθερες και ως εκ τούτου το Υπουργείο Εργασίας δεν παρεμβαίνει σε κανένα στάδιο των διαπραγματεύσεων για την κατάρτιση συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Σε περίπτωση αποτυχίας των ελεύθερων διαπραγματεύσεων, τα μέρη μπορούν να προσφύγουν από κοινού στις υπηρεσίες του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (Ο.ΜΕ.Δ) (άρθρο 14, Ν 1876/90, άρθρο 14 του Ν 3899/2010 (ΦΕΚ 212/Α/17-12-2010), άρθρο 3 της ΠΥΣ 6/2012 (ΦΕΚ38/Α/28-2-2012)). Η έναρξη των διαπραγματεύσεων καθώς και τα θέματα για κατώτατες αποδοχές (βασικό μισθό ή βασικό ημερομίσθιο) αποτελούν πρωτοβουλία των μερών, πάντοτε υπό τις προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν 1876/90, *οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας και οι όμοιες εκτάσεως αποφάσεις διαιτησίας* (άρθρο 16 παρ. 2 του Ν 1876/90) δεσμεύουν τα μέλη των συμβαλλόμενων ή των εν διενέξει συνδικαλιστικών οργανώσεων αντίστοιχα. Εφόσον κηρυχτούν υποχρεωτικές, με τις προϋποθέσεις που ο ίδιος νόμος ορίζει, δεσμεύουν όλους τους εργοδότες και τους εργαζομένους του κλάδου ή του επαγγέλματος από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής υπουργικής απόφασης στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 37, Ν 4024/2011), εφόσον οι εργοδότες θα μπορούσαν να είναι μέλη των συμβαλλόμενων ή εν διενέξει εργοδοτικών οργανώσεων της ΣΣΕ ή Δ.Α. αντίστοιχα. (Α.Π. 1747/98, 1869/2008). Βάσει της παρ. 6 του άρθρου 37 του Ν 4024/2011, ΦΕΚ 226/Α/27-10-2011, αναστέλλεται η εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 11 του Ν 1876/1990, οι οποίες αναφέρονται στο θεσμό της επέκτασης συλλογικών ρυθμίσεων εργασίας, για όσο διαρκεί η εφαρμογή του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής.

Στο ίδιο άρθρο (άρθρο 37, Ν 4024/2011) ο νομοθέτης δίνει τη *δυνατότητα σύναψης επιχειρησιακών συμβάσεων*, οι οποίες, υπό τις προϋποθέσεις του ίδιου νόμου, υπερισχύουν των όρων της κλαδικής συλλογικής ρύθμισης εργασίας, ακόμη και αν έχει κηρυχθεί υποχρεωτική, για όσο διαρκεί η εφαρμογή του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής και δεν επιτρέπεται να περιέχουν όρους εργασίας δυσμενέστερους για τους εργαζομένους από τους όρους της ΕΓΣΣΕ.

Με το άρθρο 8 του Ν 1876/1990 ορίζεται ότι η Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.) καθορίζει τους ελάχιστους όρους εργασίας που ισχύουν για τους εργαζομένους όλης της χώρας (τροποποιήθηκε με το Ν 4093/2012).

Οι όροι ατομικής σύμβασης εργασίας δεν επιτρέπεται να υπολείπονται των όρων αμοιβής και εργασίας που ορίζουν οι Συλλογικές Ρυθμίσεις Εργασίας, οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν ή, σε περίπτωση που ο εργαζόμενος δεν υπάγεται σε κάποια από αυτές, της Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.

Με την από 15-7-2010 ΕΓΣΣΕ (ΠΚ 14/16-7-2010) ορίστηκε από τους κοινωνικούς εταίρους ότι τα κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων των εργαζομένων της χώρας, όπως έχουν διαμορφωθεί την 31^η -12-2009 με βάση την ΕΓΣΣΕ των ετών 2008- 2009 αυξάνονται από 1^η Ιουλίου 2011 κατά ποσοστό ίσο με το ποσοστό της ετήσιας μεταβολής του ευρωπαϊκού πληθωρισμού για το έτος 2010. Το ποσοστό αυτό διαμορφώθηκε στο 1,6% και άρα το κατώτατο ημερομίσθιο που διαμορφώθηκε από 1-7-2011 ανήλθε στο ποσό των 33,57% (άγαμος και χωρίς προϋπηρεσία εργατοτεχνίτης). Η ΕΓΣΣΕ έληξε στις 31-12-2012 και ισχύσε έως 31-3-2013

Με την Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου (ΠΥΣ) «Πράξη 6 της 28-2-2012, Ρύθμιση θεμάτων για την εφαρμογή της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν 4046/2012» στην παρ. 1 του άρθρου 1 ορίζεται ότι «από 14-2-2012... τα κατώτατα διαμορφωμένα όρια μισθών και ημερομισθίων της από 15-7-2010 ισχύουσας ΕΓΣΣΕ, όπως αυτά προβλέπονταν και ίσχυαν κατά την 1-1-2012, μειώνονται κατά 22%. Από 14-2-2012 ... μειώνονται κατά 32% τα κατώτατα διαμορφωμένα όρια μισθών και ημερομισθίων της από 15-7-2010 ισχύουσας ΕΓΣΣΕ, όπως αυτά προβλέπονταν και ίσχυαν κατά την 1-1-2012, για νέους ηλικίας κάτω των 25 ετών. Τα μειωμένα κατά 32% κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων του προηγούμενου εδαφίου ισχύουν και για τους μαθητευόμενους της παρ. 9 του άρθρου 74 του Ν 3863/2010. Η παρ. 8 του άρθρου 74 του Ν 3863/2010, το άρθρο 43 του Ν 3986/2011 (Α' 152) καθώς και κάθε άλλη ρύθμιση, που είναι αντίθετη με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, καταργούνται».

Με την παραπάνω ΠΥΣ 6/2012, στο άρθρο 2, ορίζεται ότι *οι κανονιστικοί όροι ΣΣΕ που θα λήξει ή θα καταγγελθεί*, εξακολουθούν να ισχύουν επί ένα τρίμηνο από τη λήξη ή την καταγγελία τους. Ακόμη ορίζεται ότι με την πάροδο του τριμήνου και εφόσον εν τω μεταξύ δεν έχει συναφθεί νέα ΣΣΕ, εξακολουθούν να ισχύουν από τους κανονιστικούς αυτούς όρους αποκλειστικώς οι όροι εκείνοι που αφορούν το βασικό μισθό ή το βασικό ημερομίσθιο, τα επιδόματα ωρίμανσης, τέκνων, σπουδών και επικινδύνου εργασίας, εφόσον αυτά προβλέπονταν στις ΣΣΕ που έληξαν ή καταγγέλθηκαν, ενώ παύει να ισχύει κάθε άλλο προβλεπόμενο σε αυτές επίδομα. Με την υπ' αριθμ. 4601/304/12-3-2012 εγκύκλιο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, διευκρινίζονται τα ειδικότερα θέματα επί των διατάξεων αυτών.

Η ΕΓΣΣΕ (σημείο 7 του παρόντος εγγράφου) έληξε 31-12-2012 και ισχύσε έως 31-3-2013.

Με το Ν 4093/12 (ΦΕΚ 222/Α/12-11-2012), στην υποπαραγράφο ΙΑ 11., θεσπίστηκε *νέο σύστημα διαμόρφωσης νόμιμου κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου* για τους εργαζομένους ιδιωτικού δικαίου όλης της χώρας. Επιπλέον, το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν 1876/90 τροποποιήθηκε ως εξής: οι εθνικές γενικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας καθορίζουν τους ελάχιστους μη μισθολογικούς όρους εργασίας, που ισχύουν για τους εργαζομένους όλης της χώρας. Βασικοί μισθοί, βασικά ημερομίσθια, κάθε είδους προσαυξήσεις αυτών και γενικά κάθε άλλος μισθολογικός όρος, ισχύουν μόνο για τους εργαζομένους που απασχολούνται από εργοδότες των συμβαλλομένων εργοδοτικών οργανώσεων και δεν επιτρέπεται να υπολείπονται του νόμιμου νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου. Πέραν της μηνιαίας τακτικής προσαύξησης λόγω προϋπηρεσίας καμία άλλη προσαύξηση δεν περιλαμβάνεται στο νομοθετικώς καθορισμένο κατώτατο μισθό και ημερομίσθιο. Έως ότου η ανεργία διαμορφωθεί σε ποσοστό κάτω του 10%, αναστέλλεται η προσαύξηση του νομοθετικώς καθορισμένου νόμιμου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου για προϋπηρεσία, που συμπληρώνεται μετά την 14-2-2012. Ατομικές συμβάσεις εργασίας και συλλογικές συμβάσεις εργασίας δεν επιτρέπεται να ορίζουν μηνιαίες τακτικές αποδοχές ή ημερομίσθιο πλήρους απασχόλησης κατώτερο από το νομοθετικώς καθορισμένο κατώτατο μισθό και ημερομίσθιο.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Ι. Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων

Στα θέματα Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων, από την επεξεργασία των συνοπτικών στατιστικών στοιχείων της Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Συντονισμού της Κοινωνικής Επιθεώρησης του ΣΕΠΕ προκύπτει ότι κατά το έτος 2012, διενεργήθηκαν συνολικά 29.660 επιτόπιοι έλεγχοι, εκ των οποίων οι περισσότεροι ύστερα από καταγγελίες εργαζομένων, σε επιχειρήσεις σε ολόκληρη την επικράτεια για τον έλεγχο της εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι αφορούσαν κυρίως, μη καταβολή δεδουλευμένων αποδοχών, εργασία κατά Κυριακή, το ωράριο απασχόλησης, την εφαρμογή διατάξεων για την μερική απασχόληση, την υπερωριακή απασχόληση, κ.α. Επεβλήθησαν συνολικά 10.450 κυρώσεις σε εργοδότες (1981 μηνύσεις, 2851 μηνυτήριες αναφορές και 5618 πρόστιμα), με το ύψος των προστίμων να ανέρχεται στο ποσό των 21.480.163 ευρώ.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της συμφιλιωτικής του πα-

ρέμβασης, το ΣΕΠΕ διενήργησε συνολικά 21.663 εργατικές διαφορές εκ των οποίων επιλύθηκαν 9.402 και τα καταβληθέντα από τους εργοδότες ποσά ανέρχονται στο ποσό των 20.623.556,94 ευρώ.

Επίσης το ΣΕΠΕ, ενδιαφερόμενο για την πάταξη του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, απέστειλε εκπρόσωπό του σε εξειδικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τον χειρισμό υποθέσεων σωματεμπορίας²⁸. Εκεί συζητήθηκε μεταξύ άλλων ο ρόλος οι αρμοδιότητες των δικωτικών αρχών και του ΣΕΠΕ για την αντιμετώπιση του ως άνω φαινομένου.

II. Επιθεώρηση Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία

Σε ό,τι αφορά θέματα αρμοδιότητας Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία, σας πληροφορούμε για τα εξής:

Κατά το έτος 2012, οι υπηρεσίες Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία συνέχισαν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, όπως αυτές προβλέπονται από το Ν 3996/2011 και το ΠΔ 136/1999, τις δράσεις τους για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών. Οι κυριότερες δράσεις των υπηρεσιών Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία συνοψίζονται ως εξής:

(Α) Διενέργεια ελέγχων στους χώρους εργασίας για την τήρηση της νομοθεσίας της σχετικής με την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, διερεύνηση των αιτιών εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών και ενημέρωση εργοδοτών και εργαζομένων για θέματα που αφορούν την ασφάλεια και υγεία στην εργασία. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που επεξεργάστηκε η Δ/ση Προγραμματισμού και Συντονισμού Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης του ΣΕΠΕ, για το έτος 2012, οι έλεγχοι που πραγματοποίησαν οι Επιθεωρητές Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία ανήλθαν σε 26.832. Για παραβάσεις της νομοθεσίας για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία, υπεβλήθησαν 656 μηνύσεις και μηνυτήριες αναφορές και επεβλήθησαν 688 πρόστιμα (συνολικού ύψους 2.379.047 €) και 548 διακοπές εργασιών.

(Β) Πραγματοποίηση προγραμμάτων στοχευμένων ελέγχων και εκστρατειών ελέγχων και ενημέρωσης. Κατά το έτος 2012, πραγματοποιήθηκαν προγράμματα

στοχευμένων ελέγχων σε συγκεκριμένους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας ή εργασιών, όπως έλεγχοι σε εργασίες συντήρησης σε σταθμούς Τηλεπικοινωνιών, σε εργολάβους της ΔΕΗ, στις υπηρεσίες καθαριότητας των Ο.Τ.Α., σε μεταφορές – αποθηκεύσεις, σε ξενοδοχεία – εστιατόρια, σε υπηρεσίες υγείας και σε χώρους εργασίας με μεγάλη θερμική καταπόνηση.

Επιπρόσθετα, οι υπηρεσίες Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία συμμετείχαν στην Πανευρωπαϊκή εκστρατεία ελέγχων και ενημέρωσης «Ψυχοκοινωνικοί κίνδυνοι στην εργασία 2012», η οποία πραγματοποιήθηκε σε όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συνεργασία με την Επιτροπή Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας (SLIC).

Στο πλαίσιο της Πανευρωπαϊκής εκστρατείας:

- η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Συντονισμού Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης διοργάνωσε δύο ημερίδες, στην Αθήνα στις 22.03.2012, και στη Θεσσαλονίκη στις 30.05.2012, με θέμα: "Ψυχοκοινωνικοί κίνδυνοι στην εργασία" και στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εργοδοτών και εργαζομένων για τους ψυχοκοινωνικούς κινδύνους στην εργασία. Επιπρόσθετα, η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Συντονισμού Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης, σε συνεργασία με το ΕΚΕΜ, μερίμνησε για τη μετάφραση και την έκδοση έντυπου ενημερωτικού υλικού και σε άλλες γλώσσες χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιπλέον της Ελληνικής, προκειμένου να γίνεται κατανοητό από την πλειονότητα των εργαζομένων. Το υλικό αυτό διανεμήθηκε στις 2 ημερίδες που διοργανώθηκαν, αλλά και πανελλαδικά, μέσω των περιφερειακών υπηρεσιών Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων, σε εργοδότες, εργαζομένους, τεχνικούς ασφάλειας, ιατρούς εργασίας και σε διάφορους φορείς που επιλαμβάνονται θεμάτων ασφάλειας και υγείας (εργατικά κέντρα, σύλλογοι εργαζομένων κ.λ.π.).

- οι υπηρεσίες Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία πραγματοποίησαν 649 ελέγχους και επανελέγχους σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της παροχής υγείας και κοινωνικής πρόνοιας (νοσοκομεία, κέντρα υγείας κ.λπ.), παροχής υπηρεσιών (ξενοδοχεία, εστιατόρια) και μεταφορών.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΟΕΚ ΚΑΙ ΟΕΕ

Με το Νόμο 4046/2012 (ΦΕΚ 28 Α' /14-02-2012) και συγκεκριμένα το κεφάλαιο 4 (διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της ανάπτυξης), παρ. 41, ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ) και ο Οργανισμός Εργατικής Εστίας (ΟΕΕ) καταργήθηκαν, ως φορείς ειδικού σκοπού που ασχολούνται με κοινωνικές δαπάνες, οι οποίες δεν αποτελούν προτεραιότητα. Με την Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου

28. Το εν λόγω πρόγραμμα διεξήχθη στην Αθήνα στις 30-31 Ιανουαρίου 2013 υπό την αιγίδα και τον συντονισμό του Υπουργείου Εξωτερικών. Πραγματοποιήθηκε από τον όμιλο Warnath σε συνεργασία με την Υπηρεσία Ελέγχου και Καταπολέμησης της Σωματεμπορίας του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, την Πρεσβεία των ΗΠΑ στην Ελλάδα και με την συμμετοχή του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης.

7/28-02-2012(ΦΕΚ 39 Α' /29-02-2012), ορίσθηκε ότι οι αρμοδιότητες των καταργούμενων φορέων μεταφέρονται στον ΟΑΕΔ, όπου συστήνεται Ειδικός Λογαριασμός στον οποίο μεταφέρονται τα ταμειακά διαθέσιμα και κάθε έσοδο των καταργούμενων φορέων, προκειμένου να καλυφθούν οι πάσης φύσεως λειτουργικές δαπάνες καθώς και οι δαπάνες που είναι αναγκαίες των ανειλημμένων αποκλειστικά και μόνον υποχρεώσεων, παροχών και προγραμμάτων. Νέα προγράμματα και παροχές δεν αναλαμβάνονται από τον ΟΑΕΔ, εκτός από τη συνέχιση της λειτουργίας των βρεφονηπιακών σταθμών. Με την ίδια Π.Υ.Σ. ορίσθηκε πενταμελής Προσωρινή Ενιαία Διοικούσα Επιτροπή, με έργο την τακτοποίηση που αφορά πράξεις λειτουργικής εκκαθάρισης υποχρεώσεων και δικαιωμάτων, καθώς και κάθε άλλης αναγκαίας και γεγενημένης έννομης σχέσης των δύο καταργούμενων φορέων, εκτός της ανάληψης νέων υποχρεώσεων που προκύπτουν από νέα προγράμματα και παροχές.

Με Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 188/Α/03-10-2012), την Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 37/04-10-2012 (ΦΕΚ 66/ΥΟΔΔ/04-10-2012) και την Πράξη Νομοθετικού περιεχομένου που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 256Α /31-12-12, η εν λόγω Προσωρινή Ενιαία Διοικούσα Επιτροπή έλαβε παρατάσεις λειτουργίας, που κάλυψαν όλη τη διάρκεια του 2012 και μέχρι τους πρώτους μήνες του 2013, προκειμένου να τακτοποιήσει τις υπάρχουσες εκκρεμότητες. Σε κάθε περίπτωση όμως, δεν υπήρχε η δυνατότητα σχεδιασμού και υλοποίησης νέων προγραμμάτων ή χορήγησης νέων παροχών, ούτε από την Προσωρινή Ενιαία Διοικούσα Επιτροπή, ούτε από τον ΟΑΕΔ.

Συνεχίστηκε η εντός του 2012 υλοποιούμενη επιδότηση ενοικίου, για την οποία οι αιτήσεις έγιναν το 2011 αλλά ο έλεγχός τους και η αποστολή των επιδομάτων συνεχίστηκε καθ' όλο το 2012. Το πρόγραμμα αυτό αφορούσε σε μεμονωμένους συνταξιούχους και οικογένειες με ιδιαίτερα χαμηλό εισόδημα και αποτελούσε σημαντική ελάφρυνση του κόστους του ενοικίου για τον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Κρίνεται επίσης σκόπιμο να αναφερθεί ότι, με το Νόμο 4144/2013 (ΦΕΚ 88 Α' /18-04-2013) τον οποίο εισηγήθηκε το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας με τίτλο «Αντιμετώπιση της παραβατικότητας στην Κοινωνική Ασφάλιση και στην αγορά εργασίας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας», τροποποιήθηκε και διευρύνθηκε ο σκοπός του ΟΑΕΔ, ώστε να περιλαμβάνει και τη στεγαστική προστασία των εισφερόντων δικαιούχων, οπότε πλέον οι δράσεις για την προστασία του ανθρωπίνου δικαιώματος πρόσβασης σε μια αξιοπρεπή στέγη θα σχεδιάζονται και θα υλοποιούνται από τον ΟΑΕΔ, εφόσον διατεθούν οι απαραίτητες πιστώσεις.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ – ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Ι. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ)

Α. Υποβολή εθνικών Εκθέσεων

Η χώρα μας αποτελεί μέλος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (Δ.Ο.Ε.) από το έτος 1919. Στα πλαίσια των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ιδιότητα της χώρας – μέλους, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, κατόπιν επικοινωνίας με όλους τους αρμόδιους φορείς, συντάσσει και υποβάλλει Εκθέσεις για την εφαρμογή των: α) κυρωμένων Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας, που επιλέγονται κάθε χρόνο από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (Δ.Γ.Ε.), βάσει του άρθρου 22 του Καταστατικού της Δ.Ο.Ε. και β) των μη κυρωμένων Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας, βάσει του άρθρου 19 του Καταστατικού της Δ.Ο.Ε.

α) Για το έτος 2012 η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου μας συνέταξε και υπέβαλε στο Δ.Γ.Ε. Εκθέσεις για την εφαρμογή των ακόλουθων **6 κυρωμένων από τη χώρα μας** Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας:

- 27 Δ.Σ.Ε. «Για την αναγραφή του βάρους επί των μεταφερομένων δια πλοίου μεγάλων δεμάτων» (1929),

- 29 Δ.Σ.Ε. «Για την αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία» (1930),

- 81 Δ.Σ.Ε. «Για την επιθεώρηση της εργασίας στη βιομηχανία και το εμπόριο» (1947),

- 105 Δ.Σ.Ε. «Για την κατάργηση της αναγκαστικής εργασίας» (1957),

- 138 Δ.Σ.Ε. «Για την κατάργηση του κατώτατου ορίου εισόδου στην απασχόληση» (1973),

- 182 Δ.Σ.Ε. «Για την απαγόρευση των χειρότερων μορφών εργασίας των παιδιών και την άμεση δράση με σκοπό την εξάλειψή τους» (1946),

β) Για το έτος 2012 το Δ.Γ.Ε. ζήτησε από τη χώρα μας, βάσει του Άρθρου 19 του Καταστατικού της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, την υποβολή Έκθεσης για την κατάσταση της ελληνικής νομοθεσίας σχετικά με Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας με αριθμό:

- 151 «Για την προστασία του δικαιώματος οργάνωσης και τις διαδικασίες καθορισμού των όρων απασχόλησης στη δημόσια διοίκηση», (1971) και την ομώνυμη Διεθνή Σύσταση Εργασίας με αριθμό 159 (1978)

- 154 «Για την προώθηση της συλλογικής διαπραγματεύσεως», (1981) και την ομώνυμη Διεθνή Σύσταση Εργασίας με αριθμό 163, (1981)

Δεδομένου ότι η Ελλάδα έχει κυρώσει και τις 8 Θεμελιώδεις Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας, απέστειλε Έκθεση μόνον για το μέρος εκείνο του Ερωτηματολογίου, που αφορούσε το περιεχόμενο των δύο Διεθνών Συστάσεων Εργασίας.

Β. Η 101η Διεθνής Συνδιάσκεψη Εργασίας (Ιούνιος 2012)

Κάθε χρόνο, τον Ιούνιο, στη Γενεύη πραγματοποιείται η Διεθνής Συνδιάσκεψη Εργασίας (Δ.Σ.Ε.), με τη συμμετοχή όλων των κρατών μελών της Δ.Ο.Ε. με κύριο στόχο την επεξεργασία και υιοθέτηση – εφόσον επιτευχθεί η απαραίτητη συμφωνία - Διεθνών Συμβάσεων και Συστάσεων Εργασίας. Σύμφωνα με την αρχή της τριμερούς εκπροσώπησης, που αποτελεί μία από τις βασικότερες αρχές λειτουργίας της Δ.Ο.Ε., στις Διεθνείς Συνδιασκέψεις Εργασίας συμμετέχουν πάντα – με έξοδα των Κυβερνήσεων, βάσει υποχρέωσης που απορρέει από το Καταστατικό της Δ.Ο.Ε. - και εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικότερων συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών. Η τελική διαμόρφωση και υιοθέτηση των κειμένων γίνεται κατόπιν τριμερούς συνεργασίας.

Στο πλαίσιο της 101^{ης} Συνόδου της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας έλαβαν χώρα οι ακόλουθες Τεχνικές Επιτροπές:

1) Η Τεχνική Επιτροπή για το Θέμα IV «Επεξεργασία μιας αυτόνομης Σύστασης για το Κατώτατο Επίπεδο Κοινωνικής Προστασίας» (κανονιστική δράση)

Κατά την 100^η (Ιούνιος 2011) Σύνοδο της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (Δ.Σ.Ε.), τα συμπεράσματα της Επιτροπής για τον στρατηγικό στόχο της κοινωνικής προστασίας (κοινωνική ασφάλιση), που υιοθετήθηκαν, επεσήμαναν την ανάγκη για μία Σύσταση, συμπληρωματική των υφιστάμενων κειμένων, που θα παρείχε ευέλικτη αλλά ουσιαστική καθοδήγηση στα κράτη μέλη κατά τη διαμόρφωση Κατώτατων Επιπέδων Κοινωνικής Προστασίας. Δεδομένων των ανωτέρω, το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ο.Ε. αποφάσισε να συμπεριλάβει ένα θέμα κανονιστικής δράσης στην ημερήσια διάταξη της 101ης Συνόδου (2012) της Συνδιάσκεψης, με σκοπό την επεξεργασία μία αυτόνομης Σύστασης για το κατώτατο επίπεδο κοινωνικής προστασίας.

Το σχετικό κείμενο έτυχε της απαραίτητης επεξεργασίας κατά τη διάρκεια των εργασιών της ομώνυμης Επιτροπής, υιοθετήθηκε από αυτήν και αποτέλεσε το κείμενο της 202^{ης} Διεθνούς Σύστασης Εργασίας «σχετικά με τα εθνικά επίπεδα κοινωνικής προστασίας», που υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της 101^{ης} Συνόδου της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας.

2) Η Επιτροπή για το Θέμα V «Η κρίση της απασχόλησης των νέων» (γενική συζήτηση)

Το θέμα της απασχόλησης των νέων τελευταία φορά περιλήφθηκε στην ημερήσια διάταξη της Συνδιάσκεψης για γενική συζήτηση το 2005, οπότε και υιοθετήθηκε από τη Συνδιάσκεψη ένα Ψήφισμα για την απασχόληση των νέων. Ενώ το εν λόγω Ψήφισμα

παραμένει επίκαιρο, η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου να επανέλθει στο θέμα παρακινήθηκε από το αίσθημα του επείγοντος, δεδομένης της χωρίς προηγούμενο διάστασης που έχει λάβει η κρίση στην απασχόληση των νέων.

Η Έκθεση της Επιτροπής υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της ολομέλειάς της, τη Δευτέρα 11 Ιουνίου 2012 και στο πλαίσιο της Ολομέλειας της Συνδιάσκεψης, την Πέμπτη 14 Ιουνίου 2012.

3) Η Επιτροπή για το θέμα VI «Περιοδικά επαναλαμβανόμενη συζήτηση με θέμα τον στρατηγικό στόχο των θεμελιωδών αρχών και δικαιωμάτων στην εργασία».

Η συζήτηση αυτή τέθηκε στην ημερήσια διάταξη σε συνέχεια της Διακήρυξης του 2008, η οποία εισήγαγε το σύστημα των περιοδικά επαναλαμβανόμενων συζητήσεων κατά τη διάρκεια των Διεθνών Συνδιασκέψεων Εργασίας με αντικείμενο κάθε φορά έναν από τους τέσσερις στρατηγικούς στόχους της Οργάνωσης. Αντικείμενο της φετινής περιοδικά επαναλαμβανόμενης συζήτησης ήταν ο στρατηγικός στόχος των θεμελιωδών αρχών και δικαιωμάτων στην εργασία. Ένας από τους βασικούς στόχους της συζήτησης στην Επιτροπή ήταν η υιοθέτηση ενός πλαισίου δράσης – με τη μορφή κειμένου Συμπερασμάτων, προς υιοθέτηση από τη Συνδιάσκεψη -, το οποίο θα καθορίζει τις προτεραιότητες για τις Θεμελιώδεις Αρχές και Δικαιώματα στην Εργασία κατά την περίοδο 2012-2016.

Η Έκθεση της Επιτροπής υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της τη Δευτέρα 11 Ιουνίου και στο πλαίσιο της Ολομέλειας την Τετάρτη 13 Ιουνίου.

Γ. Καταγγελίες ενώπιον της Επιτροπής για τη Συνδικαλιστική Ελευθερία του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ο.Ε. εις βάρος της Ελλάδας

Ενώπιον της Επιτροπής για τη Συνδικαλιστική Ελευθερία του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ο.Ε. παραμένουν σε εκκρεμότητα εις βάρος της χώρας μας οι παρακάτω καταγγελίες:

α) Η καταγγελία της Π.Ν.Ο, Υπόθεση 2506.

Η Επιτροπή συγκαταλέγει την εν λόγω Υπόθεση στις κλειστές υποθέσεις της χώρας μας, εντούτοις αναμένεται ακόμη η οριστική έκθεσή της (definitive report).

β) Η καταγγελία της Διεθνούς Ομοσπονδίας Εργαζομένων στις Μεταφορές (International Transport Workers' Federation –ITF) καθώς και την Π.Ν.Ο. (που στήριξε την εν λόγω παρέμβαση), όσον αφορά στην απόφαση της ελληνικής Κυβέρνησης να επιστρατεύσει τους έλληνες ναυτεργάτες σε πλοία εσωτερικών ακτοπλοϊκών γραμμών (2010), Υπόθεση 2838.

Η συγκεκριμένη υπόθεση εξετάστηκε από την

Επιτροπή (Νοέμβριος 2011), που απηύθυνε Συστάσεις προς τη χώρα μας. Δεδομένων των συνεχών νομοθετικών και πολιτικών εξελίξεων κατά τη διάρκεια του 2012, καθώς και των βουλευτικών εκλογών του Ιουνίου του 2012, η αρμόδια υπηρεσία συνέλεξε νεότερες και επικαιροποιημένες απαντήσεις των αρμόδιων φορέων, και απέστειλε τις θέσεις της χώρας μας, τον Μάρτιο του 2013.

γ) Η καταγγελία της Ο.Τ.Ο.Ε. (Υπόθεση 2502).

Η εν λόγω υπόθεση παραμένει ενώπιον της Επιτροπής και η ΟΤΟΕ δεν έχει επανέλθει με νεότερα στοιχεία.

δ) Η καταγγελία της ΓΣΕΕ (Υπόθεση 2820)

Η Γ.Σ.Ε.Ε. δεν επανήλθε σχετικά με την Υπόθεση 2820, υποβάλλοντας νεότερα στοιχεία στην Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας. Επανήλθε, όμως, αποστέλλοντας νεότερα στοιχεία με τη μορφή Παρατηρήσεων, που από άποψη κειμένου συμβαδίζουν με αυτά των καταγγελιών, στην Επιτροπή των Εμπειρογνομόνων. Τις εν λόγω παρατηρήσεις, καθώς και το σύνολο των στοιχείων που έχουν κατατεθεί κατά καιρούς στο πλαίσιο της Υπόθεσης 2820, εξέτασε η Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας και απεύθυνε συστάσεις στη χώρα μας (Νοέμβριος 2012).

Η αρμόδια υπηρεσία, κατόπιν σχετικής αλληλογραφίας με τους αρμόδιους φορείς, απέστειλε την απάντηση της χώρας μας προς το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, τον Μάρτιο του 2013.

Δ. Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν ενώπιον της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων για την Εφαρμογή των Συμβάσεων και Συστάσεων της Δ.Ο.Ε. εις βάρος της Ελλάδας.

Α) Παρατηρήσεις της ΓΣΕΕ (Ιούλιος 2012)

Ακολουθώντας την πρακτική και των προηγούμενων χρόνων, η ΓΣΕΕ υπέβαλε υπόψη της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων νεότερες Παρατηρήσεις, τον Ιούλιο του 2012, συμβαδίζοντας ουσιαστικά με την πορεία των νομοθετικών ρυθμίσεων που υιοθετήθηκαν από την ελληνική κυβέρνηση, στο πλαίσιο των μνημονιακών δεσμεύσεων της χώρας.

Όπως προαναφέρθηκε, το εν λόγω κείμενο Παρατηρήσεων εξετάστηκε από την Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας, συνδυαστικά με το περιεχόμενο των Καταγγελιών της ΓΣΕΕ, που ουσιαστικά συμπίπτει.

Από την πλευρά της, η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων, στην Έκθεσή της (Φεβρουάριος 2012) συμπεριέλαβε Παρατηρήσεις προς την ελληνική Κυβέρνηση επί των δώδεκα Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας, στις οποίες αναφέρονταν τα σχόλια της ΓΣΕΕ, στο ίδιο πνεύμα με την προηγούμενη Έκθεσή της, αναγνωρίζοντας όμως την ιδιαίτερα κρίσιμη διεθνή, οικονομι-

κή, κοινωνική και πολιτική συγκυρία για τη χώρα μας.

Βάσει της Έκθεσης της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής για την Εφαρμογή των Διεθνών Κανόνων Εργασίας, που συνέρχεται κάθε χρόνο στο πλαίσιο της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (Δ.Σ.Ε.), η Ελλάδα συμπεριλήφθηκε στην προσωρινή λίστα χωρών, προκειμένου να παράσχει προφορικά εξηγήσεις ενώπιον της Επιτροπής της Συνδιάσκεψης, κατά την 101^η Δ.Σ.Ε. (Ιούνιος 2012), αναφορικά με την εφαρμογή της 98 Δ.Σ.Ε.. Παραδοσιακά, η τελική λίστα των υποθέσεων προς εξέταση συνιστά αποτέλεσμα συναίνεσης μεταξύ των ομάδων των εργοδοτών και των εργαζομένων. Για πρώτη φορά στη νεότερη ιστορία της Επιτροπής, κάτι τέτοιο δεν επετεύχθει, με αποτέλεσμα να διακοπούν οι εργασίες της Επιτροπής.

Εντούτοις, σε μια προσπάθεια να υπάρξει μια συνέχεια μεταξύ του έργου της Επιτροπής της Συνδιάσκεψης και της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, έγινε δεκτή η πρόταση της ομάδας των Εργαζομένων, οι Κυβερνήσεις που συμπεριλαμβάνονταν στην προσωρινή διευρυμένη λίστα να αποστείλουν εγγράφως προς την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων τις θέσεις τους μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου 2012. Το Υπουργείο Εργασίας προχώρησε στη σύνταξη της σχετικής απάντησης της χώρας μας και την απέστειλε στο Διεθνές Γραφείο Εργασίας.

Σε συνέχεια, τέλος, της Παρατήρησης που απεύθυνε η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων στη χώρας μας, ειδικότερα σε σχέση με την 81 Δ.Σ.Ε. «για την επιθεώρηση της εργασίας», εγκαινιάστηκε νέα σειρά επισκέψεων κλιμακίου του αρμόδιου Τμήματος του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, για την παροχή τεχνικής βοήθειας.

Β) Παρατηρήσεις της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Εργατικών Συνδικάτων (Δεκέμβριος 2012)

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, ενημέρωσε το υπουργείο σχετικά με το κείμενο των Παρατηρήσεων που υπέβαλε η Παγκόσμια Ομοσπονδία Εργατικών Συνδικάτων (World Federation of Trade Unions -WFTU) στην Επιτροπή των Εμπειρογνομόνων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, σχετικά με την εφαρμογή από τη χώρα μας των Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας 87, 98 και 154. Επίκεντρο των Παρατηρήσεων είναι οι προτάσεις της Τρόικας για επιπρόσθετες τροποποιήσεις της υπάρχουσας εργατικής νομοθεσίας, που κατά την WFTU ευθέως αντικρούουν σε συνταγματικώς κατοχυρωμένα θεμελιώδη δικαιώματα και καταβαρυνώνουν θεσμικές διατάξεις, που έχουν συμπεριληφθεί στο ελληνικό Σύνταγμα.

Η αρμόδια υπηρεσία κατόπιν αλληλογραφίας με τους αρμόδιους φορείς, συνέταξε την απάντηση της χώρας μας, την οποία απέστειλε τον Μάρτιο του 2013.

Γ) Παρατηρήσεις του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) (Δεκέμβριος 2012)

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, τον Δεκέμβριο του 2012, απέστειλε στην Υπηρεσία μας νεότερο κείμενο Παρατηρήσεων του ΣΕΒ, αναφορικά με το σημερινό καθεστώς των συλλογικών συμβάσεων στην Ελλάδα.

Η αρμόδια υπηρεσία, κατόπιν αλληλογραφίας με τους αρμόδιους φορείς, συνέταξε την απάντηση της χώρα μας, την οποία απέστειλε τον Μάρτιο του 2013.

II. Συμβούλιο της Ευρώπης

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης εντός του 2012 εκπροσώπησε την Ελλάδα στις εργασίες της 125ης και 126ης Συνόδου της Κυβερνητικής Επιτροπής για τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Στις ανωτέρω συνεδριάσεις η Κυβερνητική Επιτροπή, εξέτασε τη συμμόρφωση των χωρών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης με τις διατάξεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, που εντάσσονται στην τέταρτη θεματική ομάδα διατάξεων που αφορούν στην προστασία των παιδιών, της οικογένειας και των μεταναστών (άρθρα 7, 8, 16, 17, 19, 27 και 31).

Η Ελλάδα κλήθηκε να δώσει εξηγήσεις ενώπιον της Κυβερνητικής Επιτροπής και της Γραμματείας του ΕΚΧ για παραβίαση των ακόλουθων άρθρων:

α) **άρθρο 7 παρ.1** για το δικαίωμα των παιδιών και νεαρών προσώπων για προστασία (λόγω του ότι δεν είναι σαφές ότι το νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει το ελάχιστο όριο ηλικίας για εισαγωγή στην εργασία στην Ελλάδα εφαρμόζεται αποτελεσματικά),

β) **άρθρο 8 παρ.1** για το δικαίωμα στην προστασία των εργαζόμενων γυναικών – άδεια μητρότητας (λόγω του ότι οι περίοδοι ανεργίας δε λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό των περιόδων απασχόλησης που απαιτούνται προκειμένου να καταστεί μια εργαζόμενη δικαιούχος άδειας μητρότητας)

γ) **άρθρο 16** για το δικαίωμα της οικογένειας για κοινωνική, νομική και οικονομική προστασία (λόγω του ότι η στέγαση των οικογενειών των ΡΟΜΑ δεν είναι επαρκής και διότι οι οικογένειες των ΡΟΜΑ δεν απολαμβάνουν επαρκή νομική προστασία),

δ) **άρθρο 19, παρ. 6** για το δικαίωμα των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους για προστασία και αντίληψη – διευκόλυνση της επανασύνδεσης της οικογένειας του μετανάστη, στον οποίο έχει επιτραπεί να εγκατασταθεί στη χώρα υποδοχής (λόγω του ότι τα παιδιά των μεταναστών εργαζομένων ηλικίας 18-21 έτους δεν ωφελούνται από το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση και λόγω του ότι η απαίτηση να έχει διαμείνει ένας μετανάστης εργαζόμενος στην Ελλάδα για περίοδο δύο ετών προτού έχει το δικαίωμα για οικογενειακή επανένωση, θεωρείται υπερβολική),

ε) **άρθρο 19, παρ. 8** για το δικαίωμα των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους για προστασία και αντίληψη – εξασφάλιση των μεταναστών εργαζομένων ώστε να μην απελαύνονται παρά μόνο σε περίπτωση που απειλούν την ασφάλεια του κράτους ή παραβιάζουν τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη (λόγω του ότι ένας μετανάστης εργαζόμενος μπορεί να θεωρείται απειλή για τη δημόσια τάξη και να απαλλασσεται επειδή διώχθηκε για αδίκημα που τιμωρείται με τουλάχιστον τρεις μήνες φυλάκιση) και

στ) **άρθρο 19, παρ. 10** για το δικαίωμα των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους για προστασία και αντίληψη – επέκταση της προστασίας και της βοήθειας που προβλέπονται από το άρθρο 19 και στους μετανάστες που απασχολούνται ως ελεύθεροι επαγγελματίες, εφόσον τα σχετικά μέτρα συνάδουν στην περίπτωση τους.

Μετά την εξέταση που πραγματοποιήθηκε και τις εξηγήσεις από την ελληνική πλευρά, η Κυβερνητική Επιτροπή δεν έλαβε κανένα μέτρο εναντίον της χώρας.

Επίσης τον Ιανουάριο του 2013 υποβλήθηκε στο Συμβούλιο της Ευρώπης η **23^η Έκθεση Εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη**, με περίοδο αναφοράς τα έτη 2008 – 2011, η οποία αφορούσε στη δεύτερη θεματική Ομάδα διατάξεων για την προστασία της υγείας, την κοινωνική ασφάλιση και την κοινωνική προστασία (άρθρα 3, 11, 12, 13 και 14 ΕΚΧ), καθώς επίσης και η **8^η Έκθεση για το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στον ΕΚΧ**, με περίοδο αναφοράς τα έτη 2008 – 2011, η οποία αφορούσε στο άρθρο 4 για το δικαίωμα των ηλικιωμένων ατόμων στην κοινωνική προστασία.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του **Πρωτοκόλλου Συλλογικών Καταγγελιών του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη**, το οποίο κυρώθηκε από τη χώρα μας με το Ν 2595/1998, σας γνωρίζουμε τα εξής:

ι. Αναφορικά με τις **Συλλογικές Καταγγελίες υπ' αριθμ.65/2011 και 66/2011** που υποβλήθηκαν το Φεβρουάριο 2011 από τη Γενική Ομοσπονδία Εργαζομένων στη ΔΕΗ (ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ) και την ΑΔΕΔΥ και αφορούν στις διατάξεις του Νόμου 3899/17.12.10 «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής του προγράμματος στήριξης της ελληνικής οικονομίας» και του Νόμου 3863/15.7.2010 «Νέο ασφαλιστικό σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» αντίστοιχα, σας πληροφορούμε ότι και οι δύο υποθέσεις συζητήθηκαν εντός του 2012 στην Επιτροπή Κοινωνικών Θεμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης (GR-SOC).

Η ελληνική κυβέρνηση απέστειλε σχετικά ενημερωτικά σημειώματα προς τη Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία στο Συμβούλιο της Ευρώπης, προκειμένου να προετοιμαστούν οι παρεμβάσεις της ελληνικής αντιπροσωπείας. Μετά τις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν ενώπιον της GR-SOC, η Επιτροπή αποφά-

σισε να εισηγηθεί την υιοθέτηση Απόφασης και όχι Σύστασης, προς την Επιτροπή των Υπουργών. Σημειώνεται ότι στη συνεδρίασή της, που πραγματοποιήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2013, η Επιτροπή των Υπουργών, προχώρησε στην υιοθέτηση Αποφάσεων και για τις δύο ανωτέρω Συλλογικές Καταγγελίες.

ii. Όσον αφορά στη Συλλογική Καταγγελία υπ' αριθμ.72/2011, η οποία υποβλήθηκε από τη «Διεθνή Συνομοσπονδία Ενώσεων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (FIDH)» (Αύγουστος 2011) κατά της Ελλάδος διότι, σύμφωνα με τους προσφεύγοντες, δε λαμβάνονται μέτρα από πλευράς των ελληνικών αρχών για την άρση ή ελαχιστοποίηση των επιβλαβών συνεπειών της εκτεταμένης μόλυνσης του περιβάλλοντος στις περιοχές του Ασωπού Βοιωτίας και της βιομηχανικής ζώνης των Οινόφυτων, (παραβίαση άρθρου 11 του ΕΚΧ για το δικαίωμα στην προστασία της υγείας), σας γνωρίζουμε ότι το Μάρτιο 2012, η ελληνική κυβέρνηση απέστειλε γραπτές παρατηρήσεις για την ουσία της υπόθεσης. Αφού εξέτασε τις παρατηρήσεις αυτές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων απέστειλε κάποια πρόσθετα, διευκρινιστικά ερωτήματα (Σεπτέμβριος 2012), σχόλια επί των οποίων εστάλησαν από την ελληνική κυβέρνηση τον Νοέμβριο 2012.

Κατόπιν των ανωτέρω, η Συλλογική Καταγγελία 72/2011, επρόκειτο να συζητηθεί στην Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης (GR-SOC) το Μάιο 2013. Η ελληνική κυβέρνηση έστειλε εκ νέου παρατηρήσεις, αλλά λόγω του όγκου αυτών, τα μέλη της GR-SOC από κοινού με τη Γραμματεία του ΕΚΧ, αποφάσισαν να αναβάλουν τη συζήτηση προκειμένου να μελετήσουν ενδελεχώς τις παρατηρήσεις της ελληνικής κυβέρνησης. Η υπόθεση αποφασίστηκε να συζητηθεί εκ νέου στις 9 Ιουλίου 2013.

iii. Τέλος, στις 2 Ιανουαρίου 2012 κατατέθηκαν κατά της χώρας μας στο Συμβούλιο της Ευρώπης πέντε (5) Συλλογικές Καταγγελίες για παραβίαση των διατάξεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Συγκεκριμένα: (α) Η καταγγελία με αριθμό 76/2012 υποβλήθηκε από την Ομοσπονδία Συνταξιούχων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, (β) Η καταγγελία με αριθμό 77/2012 υποβλήθηκε από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Συνταξιούχων του Δημόσιου Τομέα, (γ) Η καταγγελία με αριθμό 78/2012 υποβλήθηκε από των Συνδικάτο των Συνταξιούχων του Ηλεκτρικού Σιδηροδρόμου Αθηνών – Πειραιώς (ΗΣΑΠ), (δ) Η καταγγελία με αριθμό 79/2012 υποβλήθηκε από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Συνταξιούχων της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (ΠΟΣ-ΔΕΗ) και (ε) Η καταγγελία με αριθμό 80/2012 υποβλήθηκε από το Συνδικάτο των Συνταξιούχων της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδας (ΑΤΕ).

Επισημαίνεται ότι και οι πέντε (5) καταγγελίες

έχουν κοινή θεματολογία και αφορούν στις διατάξεις των Νόμων: **(α) 3845/2010** «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του Ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο», **(β) 3847/2010** «Επανακαθορισμός των επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας για τους συνταξιούχους και βοηθηματούχους του Δημοσίου», **(γ) 3863/2010** «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις», **(δ) 3865/2010** «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις», **(ε) 3896/2011** «Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012 – 2015» και **(στ) 4024/2011** «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο – βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015». Σύμφωνα με τους προσφεύγοντες, οι ανωτέρω νόμοι περιλαμβάνουν διατάξεις που περιορίζουν σημαντικά τα κοινωνικά δικαιώματα και ως εκ τούτου **παραβιάζουν το άρθρο 12, παρ. 3** (που αναφέρεται στο δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση και, συγκεκριμένα, στη βελτίωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης σε υψηλότερο επίπεδο) και το άρθρο **31, παρ. 1** (επειδή περιορίζουν τα δικαιώματα και τις αρχές που θεσπίζονται με τον ΕΚΧ) του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων εξέτασε τις προαναφερθείσες Καταγγελίες και κατέληξε σε Απόφαση με την οποία **τις έκρινε παραδεκτές μόνο όσον αφορά στο άρθρο 12 του ΕΚΧ** (23 Μαΐου 2012). Η Ελληνική Κυβέρνηση απέστειλε γραπτές παρατηρήσεις για την ουσία των υποθέσεων τον Σεπτέμβριο 2012 και η ΕΕΚΔ απέστειλε τις Αποφάσεις της επί της Ουσίας των εν λόγω Καταγγελιών τον Δεκέμβριο 2012, στις οποίες καταλήγει στο συμπέρασμα ότι κάποιες από τις διατάξεις των ως άνω αναφερθέντων Νόμων, καθώς και των Ν3833/2010, 3866/2010, 3986/2011, 4002/2011, 4051/2012 και 4093/2012 που επικαλείται η καταγγέλλουσα οργάνωση, **συνιστούν παραβίαση του άρθρου 12, παρ. 3, του ΕΚΧ** λόγω του αντίκτυπου της εφαρμογής των μέτρων που προβλέπουν σε σημαντικό μέρος του πληθυσμού αναφορικά με την κοινωνική ασφάλιση.

Οι Αποφάσεις για τις Συλλογικές Καταγγελίες 76,77,78,79,80/2012 πρόκειται να συζητηθούν στην Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης (GR-SOC) εντός του 2013.

III. Λοιποί Διεθνείς Οργανισμοί – Συμμετοχή σε διεθνείς επιτροπές

Κατά το έτος 2012, το Υπουργείο Εργασίας, Κοι-

νωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας συνεισέφερε, όπως κάθε χρόνο, στις εκθέσεις άλλων Διεθνών Οργανισμών παρέχοντας πληροφορίες στο επισπεύδον Υπουργείο Εξωτερικών. Συγκεκριμένα, εστάλησαν συμπληρωματικά στοιχεία και παρατηρήσεις επί του Σχεδίου της Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας για την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου του ΟΗΕ για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

Επιπλέον, εντός του έτους 2012, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας απέστειλε στο Υπουργείο Εξωτερικών, ως το επισπεύδον Υπουργείο, στοιχεία και πληροφορίες για δράσεις και μέτρα αναφορικά με την επαρκή στέγαση, στο πλαίσιο σχετικού ερωτηματολογίου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, αλλά και για την προώθηση της ενεργού γήρανσης στο πλαίσιο του Σχεδίου Διακήρυξης της Οικονομικής Επιτροπής του ΟΗΕ για την Ευρώπη με θέμα «Διασφάλιση μιας κοινωνίας για όλες τις ηλικίες: προώθηση της ποιότητας ζωής και της ενεργού γήρανσης».

Τέλος, στο πλαίσιο του Οργανισμού για την Ανάπτυξη και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας απέστειλε τη συνεισφορά του αναφορικά με το Αναθεωρημένο Πρόγραμμα Εργασίας της Οικονομικής και Περιβαλλοντικής Επιτροπής του Μονίμου Συμβουλίου του ΟΑΣΕ σχετικά με την προώθηση των ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες στην οικονομική σφαίρα.

Αναφορικά με τη συμμετοχή των εκπροσώπων του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας **σε Ευρωπαϊκές Επιτροπές** το 2012:

Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (SPC - Social Protection Committee)

Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας αποτελεί συμβουλευτική επιτροπή για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής για θέματα κοινωνικής προστασίας (κοινωνική πρόνοια, κοινωνική ασφάλιση και υγεία). Έχει ως βασικό έργο να παρακολουθεί την κοινωνική κατάσταση και την εξέλιξη των πολιτικών κοινωνικής προστασίας στα κράτη μέλη και στην Ένωση και να διευκολύνει τις ανταλλαγές πληροφοριών, εμπειριών και δοκιμασμένων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και Επιτροπής καθώς και να ενισχυθεί η παρακολούθηση και η ανάλυση, έτσι ώστε να βοηθηθούν οι διαδικασίες πολυμερούς εποπτείας.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπρόσωποι του υπουργείου συμμετείχαν στο ευρωπαϊκό εξάμηνο [σχόλια στην Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2012 (Annual Growth Survey 2012-AGS), προετοιμασία του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων και της Εθνικής Κοινωνικής Έκθεσης, απάντηση σε ερωτηματολόγια, συμμετοχή σε διενέργεια θεματικών εξετάσεων

(surveillance) των κρατών-μελών]. Η εν λόγω Επιτροπή εξακολούθησε να παρακολουθεί τις κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κατάστασης [*The social impact of the economic crisis and ongoing fiscal consolidation - Third report of the Social Protection Committee (03/07/2012)*], δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της για τα συστήματα κοινωνικής προστασίας (μέσω σχετικών ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν από τους εκπροσώπους των κρατών μελών στην SPC).

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της χρονιάς η επιτροπή ασχολήθηκε με θέματα όπως: παιδική φτώχεια, το οποία θέμα κατέληξε στη σύσταση της Επιτροπής: «*Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας*²⁹» στην αρχή του 2013, ενεργό ένταξη για την οποία υπάρχει ειδική παρακολούθηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προώθηση του θέματος «χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας» για το οποίο έχει διαμορφωθεί μια ομάδα εργασίας που θα παραδώσει μια έκθεση στο πρώτο εξάμηνο 2014. Η άσκηση των διαδικασιών πολυμερούς εποπτείας, τόσο σε ό,τι αφορά εθνικές πολιτικές όσο και θεματικές πολιτικές, απασχολεί κάθε χρόνο όλο και περισσότερο αυτή την Επιτροπή.

Υποομάδα Δεικτών³⁰ της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (Indicators Sub Group of the Social Protection Committee /SPC-ISG)

Η ISG υποστήριξε την SPC στις εργασίες της και ιδιαίτερα για το Κοινό Πλαίσιο Αξιολόγησης (ΚΠΑ/ Joint Assessment Framework/JAF) για την παρακολούθηση των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση / Ευρώπη 2020, για τον Μηχανισμό Παρακολούθησης της Απόδοσης της Κοινωνικής Προστασίας (Social Protection Performance Monitor - SPPM), καθώς και για την παρακολούθηση των κοινωνικών επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης. Επίσης, ειδικότερα η ISG το 2012 συνέχισε τις εργασίες της για την ανάπτυξη των σχετικών δεικτών της μέτρησης της φτώχειας και πιο συγκεκριμένα σε ό,τι αφορά τους δείκτες υγείας, την ανάπτυξη του Μηχανισμού Παρακολούθησης, της ενεργού ένταξης και της παιδικής φτώχειας και ευημερίας, της κοινωνικής ένταξης των Ρομά.

Ομάδα Δεικτών της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO Indicators Group)

29. [20.2.2013 C(2013) 778 final/ Η σύσταση μαζί με από μια σειρά εγγράφων αποτελούν τη «δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις (Social Investment Package)»]

30. Υποομάδα Δεικτών της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (Indicators Sub Group of the Social Protection Committee /SPC-ISG) και Ομάδα Δεικτών της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO Indicators Group): ομάδες που ασχολούνται με τη διαμόρφωση δεικτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που επιτρέπουν την παρακολούθηση της προόδου των Κρατών Μελών (ΚΜ) στους τομείς αυτούς καθώς και συγκριτικές αναλύσεις μεταξύ των ΚΜ.

Η Ομάδα Δεικτών με το έργο της στηρίζει τις εργασίες της Επιτροπής Απασχόλησης (που κυρίως εστιάζουν στην προετοιμασία του Συμβουλίου Υπουργών EPSCO, αλλά όχι μόνο).

Το έτος 2012, στο πλαίσιο των εργασιών της Ομάδας Δεικτών, έγινε επανεξέταση του Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης με στόχο την εξέλιξή του και τη συνεχή βελτίωσή του καθώς και του εργαλείου για την παρακολούθηση της Επίδοσης στην Απασχόληση. (Employment Performance Monitor/EPM). Επίσης σχεδιάστηκε το σύστημα συγκριτικής ανάλυσης (benchmarking system) που πλέον αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του EPM.

Μερικά άλλα από τα θέματα που συζητήθηκαν το 2012 στο πλαίσιο των συναντήσεων της Ομάδας Δεικτών είναι τα κάτωθι:

- Ποιότητα στην εργασία (επιλογή κατάλληλων δεικτών για την παρακολούθηση της πολυδιάστατης αυτής έννοιας)
- Συστήματα καθορισμού των μισθών, παραγωγικότητα, κόστος εργασίας [εναρμονισμένο σύστημα 'collectively agreed wages']
- Δείκτης για τη διάρκεια «εργασιακής ζωής»
- Νέος δείκτης για την ηλικία εξόδου (new exit age indicator)
- Νέοι που δεν απασχολούνται ούτε συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ή κατάρτισης
- Διάρκεια της ανεργίας – Μέθοδος υπολογισμού
- Δείκτες για δια βίου μάθηση και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση
- Στατιστικά στοιχεία για τις κενές θέσεις εργασίας/ job vacancy statistics
- Πράσινες θέσεις εργασίας (επιλογή δεικτών)
- Ευελιξία με ασφάλεια (επιλογή δεικτών)
- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – Νέα προγραμματική περίοδος: Δείκτες παρακολούθησης

Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την Οικογένεια

Στο πλαίσιο της «Συμμαχίας για τις Οικογένειες», επικαιροποιήθηκε για το 2012 το κείμενο για το προφίλ της χώρας σχετικά με τις πολιτικές για την οικογένεια και ειδικότερα την αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης για τις πιο ευάλωτες οικογένειες [*Greece: addressing the social impact of the crisis for the most vulnerable families is the main challenge*] το οποίο έχει αναρτηθεί στη σχετική ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας.

[http://europa.eu/epic/countries/greece/index_en.htm]

Στο εξής η σχετική ιστοσελίδα³¹ θα χρησιμεύσει

τόσο ως μια πλατφόρμα για την ανταλλαγή των πολιτικών για τα παιδιά και τις οικογένειές τους και την προώθηση της αμοιβαίας μάθησης όσο και ως εργαλείο για την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων που θα επιφέρει η σύσταση της Ε. Επιτροπής «*Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας*»

Σχετικά με τη συμμετοχή του Υπουργείου στις **εργασίες λοιπών επιτροπών**, που ασχολούνται με θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου, εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας συμμετέχουν σε:

Ομάδα Εργασίας του ΟΟΣΑ³² για την Απασχόληση

Στις συναντήσεις της Ομάδας Εργασίας του ΟΟΣΑ για την Απασχόληση (OECD Working Party on Employment) γίνεται ανταλλαγή απόψεων (τροποποιήσεις/ αλλαγές) πάνω στα θέματα/ κεφάλαια που πρόκειται να συμπεριληφθούν στην ετήσια Έκθεση του ΟΟΣΑ με τίτλο «Προοπτικές Απασχόλησης (Employment Outlook)». Η Έκθεση αυτή εξετάζει κάθε χρόνο βασικά ζητήματα που αφορούν στην αγορά εργασίας. Πολλά από τα κεφάλαια της ετήσιας έκθεσης του ΟΟΣΑ διαμορφώνονται και βάσει των απαντήσεων των χωρών μελών του ΟΟΣΑ (συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας) σε ερωτηματολόγια που αποστέλλει ο Οργανισμός.

Τα θέματα που συζητήθηκαν το έτος 2012 και συμπεριλήφθηκαν στην Έκθεση του Οργανισμού «Προοπτικές Απασχόλησης 2012» είναι τα κάτωθι:

- Κεφάλαιο 1: Εν αναμονή της ανάκαμψης: Οι αγορές εργασίας των χωρών-μελών του ΟΟΣΑ στον απόηχο της κρίσης
- Κεφάλαιο 2: Πώς μπορούν να γίνουν οι αγορές εργασίας ανθεκτικές; Ο ρόλος των διαρθρωτικών πολιτικών
- Κεφάλαιο 3: Οι παράγοντες που οδηγούν σε μείωση του μεριδίου της εργασίας στο εθνικό εισόδημα
- Κεφάλαιο 4: Πράσινη ανάπτυξη: Οι συνέπειες για τους εργαζομένους και τις πολιτικές της αγοράς εργασίας

Επίσης, στη συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του ΟΟΣΑ για την Απασχόληση, πραγματοποιήθηκε Σεμινάριο με θέμα: «Ποιότητα της εργασίας, επιδόσεις της αγοράς εργασίας και ευημερία» (Job quality, labour market performance and well-being). Το Σεμινάριο αυτό σηματοδοτεί την έναρξη μιας νέας μελέτης του ΟΟΣΑ (OECD project) για την ποιότητα της εργασίας, με θέμα: «Ορισμός, Μέτρηση και Αποτίμηση της Ποιότητας στην Εργασία και της συσχέτισης με τις επιδό-

31. http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/families/index.cfm?id=4&policyId=29&langId=en&

countryId=7)
32. Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

σεις της αγοράς εργασίας και την ευημερία» (Defining, measuring and assessing job quality and its links to labour market performance and well-being).

Ομάδα Εργασίας για την Κοινωνική Πολιτική του ΟΟΣΑ

Η Ελλάδα συμμετέχει στην Ομάδα Εργασίας για την Κοινωνική Πολιτική του ΟΟΣΑ (OECD Working Party on social policy) όπου αναλύονται και συζητούνται θέματα κοινωνικής πολιτικής. Το 2012, η ομάδα επικεντρώθηκε σε διαφορετικά θέματα όπως: οικογενειακή πολιτική και κόστος φροντίδας των παιδιών, εισοδηματικές ανισότητες, απασχόληση, μισθοί και φτώχεια, αγορά εργασίας των ηλικιωμένων και στεγαστική πολιτική.

Ευρωμεσογειακή Ομάδα Εργασίας Υψηλού Επιπέδου για την Απασχόληση και Εργασία (Euro-Mediterranean Employment and Labour High Level Working Group meeting)

Η σύσταση της Ευρωμεσογειακής Ομάδας Εργασίας για την Απασχόληση και την Εργασία περιγράφεται στο κείμενο της Διακήρυξης της 1ης Ευρω-Μεσογειακής Διάσκεψης Υπουργών Απασχόλησης και Εργασίας (Νοέμβριος 2008). Η Ομάδα αυτή με το έργο της προσφέρει στήριξη στις Διασκέψεις των Υπουργών Εργασίας και Απασχόλησης στο πλαίσιο της Ευρω-μεσογειακής συνεργασίας.

Συναντήσεις Ευρω-μεσογειακής Ομάδας Εργασίας για την Απασχόληση και την Εργασία

- Η **1^η συνάντηση** πραγματοποιήθηκε στις 26 και 27 Νοεμβρίου 2009 στις Βρυξέλλες
- Η **2^η συνάντηση** πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες, στις 7 Οκτωβρίου 2010
- Η **3^η συνάντηση** πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 14.2.2012

Αναφορικά με την 3^η συνάντηση: σημειώνουμε πως βασικός σκοπός ήταν να εντοπιστούν τα θέματα που θα συζητηθούν στην επόμενη (3^η) Ευρω-μεσογειακή Διάσκεψη Υπουργών Απασχόλησης και Εργασίας. Μέσα από τις παρουσιάσεις και τις παρεμβάσεις των συμμετεχόντων, αναδείχθηκαν τα ακόλουθα θέματα ως σημαντικά: ανεργία των νέων, κατάλληλες δεξιότητες (μελλοντικές ανάγκες, πρόβλεψη), αξιοπρεπής εργασία, μισθοί, ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην οικονομική και κοινωνική ζωή, ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, δυναμικότητα (capacity) των Δημοσίων Υπηρεσιών Απασχόλησης, κοινωνική προστασία και κοινωνικός διάλογος. Τα θέματα αυτά είχαν εντοπιστεί ως βασικές προκλήσεις των χωρών στην προηγούμενη (2^η) Ευρω-μεσογειακή Διάσκεψη Υπουργών Απασχόλησης και Εργασίας (Νοέμβριος 2010). Συνεχίζουν ωστόσο να αποτελούν βασικά θέματα της πολιτικής ατζέντας.

Επιτροπή για τα κοινωνικά επιδόματα στην Ελλάδα

Κατά το 2012, στελέχη του υπουργείου συμμετείχαν στην Επιτροπή για την ανασκόπηση, την αξιολόγηση και τον εξορθολογισμό των κοινωνικών επιδομάτων και της επιδοματικής πολιτικής που συγκροτήθηκε με απόφαση του Υπουργού Εργασίας. Σκοπός των εργασιών της Επιτροπής ήταν η παρακολούθηση, επεξεργασία και αξιολόγηση της μελέτης του ΟΟΣΑ για τα κοινωνικά επιδόματα στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι παρελήφθησαν διαφορετικές εκδόσεις της μελέτης (διαφορετικά στάδια), όπου στελέχη του υπουργείου σύνταξαν σχόλια και παρατηρήσεις προς την κατεύθυνση της βελτίωσης του τελικού προϊόντος της μελέτης, ενημερώνοντας ταυτόχρονα την πολιτική ηγεσία (προφορικά και γραπτώς επί των μηνυμάτων της μελέτης του ΟΟΣΑ για τη χώρα μας). Ο βασικός στόχος της μελέτης είναι να καταγραφεί σωστά η κοινωνική κατάσταση της χώρας και να διαμορφωθούν ρεαλιστικές συστάσεις για μεταρρυθμίσεις.

Β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ι. Προγράμματα Απασχόλησης

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας υλοποιεί μια σειρά ολοκληρωμένων παρεμβάσεων και δράσεων που στοχεύουν στην ανάσχεση της ανεργίας, στη διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας, στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, στην ένταξη των νέων και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων στην αγορά εργασίας και στη στήριξη κλάδων που πλήττονται ιδιαίτερα από τις επιπτώσεις της δημοσιονομικής κρίσης.

Το Υπουργείο μέσω της κατάρτισης Σχεδίου Δράσης για την Ενίσχυση της Απασχόλησης και τη στήριξη των ανέργων προδιαγράφει το πλαίσιο εκείνων των ενεργειών που κρίνονται αναγκαίες για να ανασχεθεί το ταχύτερο η αύξηση της ανεργίας, ενώ ταυτόχρονα διαμορφώνει βιώσιμες συνθήκες ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, της εισόδου στην αγορά εργασίας και της εξασφάλισης της πρώτης απασχόλησης, ιδιαίτερα για τους νέους (Εγγύηση για την Νεολαία-Youth Guarantee), της σύνδεσης εκπαίδευσης και απασχόλησης (μαθητεία), της διευκόλυνσης της κινητικότητας στην αγορά εργασίας, της ενίσχυσης της ζήτησης της εργασίας - με προγράμματα επιδότησης της απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα και στους φορείς δημοσίου συμφέροντος (προγράμματα κοινωφελούς εργασίας), της αξιοποίησης της κοινωνικής οικονομίας, και της αναδιοργάνωσης και αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης.

Το έτος 2013 το Υπουργείο Εργασίας συνέχισε μέσω του ΟΑΕΔ την υλοποίηση προγραμμάτων τα οποία αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στην α) **δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω της επιχορήγησης του μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους, β) προώθηση της απασχόλησης μέσω προγραμμάτων κοινωνιολογικών εργασιών, γ) προώθηση της απασχόλησης και αντιμετώπισης της ανεργίας των νέων μέσω στοχευμένων προγραμμάτων και δράσεων, δ) επιχορήγηση ξενοδοχειακών επιχειρήσεων για τη διατήρηση θέσεων εργασίας και ε) θεσμοθέτηση παρεμβάσεων για τη στήριξη των μακροχρόνιων ανέργων.**

Συγκεκριμένα:

• **Προγράμματα επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών για τη δημιουργία θέσεων εργασίας**

1. *Ειδικό διετές πρόγραμμα προώθησης της απασχόλησης με επιχορήγηση των ασφαλιστικών εισφορών για την πρόσληψη 25.000 ανέργων¹.*

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα, με προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν έως 50 άτομα κατά την ημερομηνία εκδήλωσης ενδιαφέροντος για ένταξη στο πρόγραμμα. Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία θέσεων εργασίας με την επιχορήγηση μέρους του μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους, που αντιστοιχεί στο ύψος των ασφαλιστικών εισφορών, σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, ως κίνητρο για την πρόσληψη 25.000 ανέργων, για πλήρη απασχόληση ή μερική απασχόληση.

Η διάρκεια της επιχορήγησης ορίζεται σε είκοσι τέσσερις (24) μήνες ενώ μετά τη λήξη της επιχορήγησης, οι επιχειρήσεις δεσμεύονται να διατηρήσουν το προσωπικό για δώδεκα (12) μήνες ακόμα.

Το ύψος της επιχορήγησης για τους κοινούς ανέργους ανέρχεται στο 80% για το πρώτο έτος και σε 60% για το δεύτερο έτος επί των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών εργαζόμενου και εργοδότη για όλους τους κλάδους κύριας και επικουρικής ασφάλισης του ΙΚΑ –ΕΤΑΜ. Επίσης, υπάρχει ειδική πρόβλεψη για τις ειδικές ομάδες ανέργων (άνεργους πλησίον της σύνταξης, γυναίκες μακροχρόνια άνεργες άνω των 45 ετών και άνεργες γυναίκες άνω των 50 ετών, πολύτεκνους/ες, τρίτεκνους/ες και αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών). Στη περίπτωση αυτή, η επιχορήγηση και για το πρώτο έτος και για το δεύτερο έτος παραμένει στο 80% των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών εργαζόμενου και εργοδότη.

1. ΚΥΑ 6248/244/31-03-2012 (ΦΕΚ Β'364) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις υπ' αριθμ. 21492/858/27-10-2010 (ΦΕΚ Β'1771) και 1194/70/21-01-2011 (ΦΕΚ Β'118) κοινές υπουργικές αποφάσεις. .

2. *Ειδικό τετραετές πρόγραμμα προώθησης της απασχόλησης με επιχορήγηση των ασφαλιστικών εισφορών για την πρόσληψη 40.000 ανέργων².*

Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με την επιχορήγηση μέρους του μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους, που αντιστοιχεί στο ύψος των ασφαλιστικών εισφορών και απευθύνεται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα.

Παρέχεται κίνητρο στους εργοδότες για την πρόσληψη ανέργων έως 30 ετών και ανέργων που ανήκουν στις ειδικές ομάδες, δηλαδή, άνεργοι που βρίσκονται στο στάδιο πλησίον της σύνταξης, γυναίκες μακροχρόνια άνεργες, άνω των 45 ετών και άνεργες γυναίκες, άνω των 50 ετών, πολύτεκνοι/νες και τρίτεκνοι/νες, αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών. Ειδικότερα, το ποσό επιχορήγησης για τις ειδικές ομάδες ανέργων υπολογίζεται με αυξημένο ποσοστό έναντι των κοινών ανέργων ως εξής: ποσοστό 100% των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών (εργοδοτών και εργαζομένων) για το πρώτο και το δεύτερο έτος και 50% για το τρίτο και το τέταρτο έτος, ενώ, για τους κοινούς ανέργους το ποσό επιχορήγησης αντιστοιχεί στο 100% για το πρώτο έτος, στο 75% για το δεύτερο έτος, στο 50% για το τρίτο και στο 25% για το τέταρτο έτος.

Η διάρκεια της επιχορήγησης είναι 48 μήνες, ενώ μετά τη λήξη της επιχορήγησης οι επιχειρήσεις δεσμεύονται να διατηρήσουν το προσωπικό τους για ακόμη 12 μήνες. Το εν λόγω πρόγραμμα έχει κλείσει ως προς την υποβολή αιτήσεων και υλοποιείται.

• **Προγράμματα Κοινωνιολογικών Εργασιών**

Με την αριθ. 3.24641/Οικ.3.1574/26.08.2013 ΚΥΑ με τίτλο «**Προώθηση της απασχόλησης μέσω προγραμμάτων κοινωνιολογικών χαρακτήρα**», αφού ελήφθη υπόψη η παρατεταμένη ύφεση στην οποία βρίσκεται η ελληνική οικονομία, η οποία έχει επηρεάσει αρνητικά τα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας, οι δεσμεύσεις της χώρας που προκύπτουν από το επικαιροποιημένο Μνημόνιο Οικονομικών και Χρηματοπιστωτικών Πολιτικών, καθώς και τα προβλεπόμενα στο Ν 4152/2013 (ΦΕΚ Α 107) για την κατάρτιση προγραμμάτων Κοινωνιολογικών Χαρακτήρα, **υλοποιείται Πράξη, η οποία αποσκοπεί:**

- στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των ανέργων,
- στην αποτελεσματική στήριξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων,
- στην κάλυψη κοινωνικών αναγκών και

2. ΚΥΑ 6251/245/31-03-2010 (ΦΕΚ Β'364) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις υπ' αριθμ. 21445/856/27-10-2010 (ΦΕΚ Β'1771) και 1195/71/21-01-2011 (ΦΕΚ Β'119) κοινές υπουργικές αποφάσεις.

- στην αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες.

Αντικείμενο της πράξης είναι η δημιουργία **θέσεων πλήρους απασχόλησης** μέσω της πρόσληψης προσωπικού, για χρονικό διάστημα **πέντε (5) μηνών** σε Δήμους, Περιφέρειες, Διευθύνσεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες δημόσιες υπηρεσίες (**Επιβλέποντες Φορείς**) βάσει του Ν 4152/2013.

Ο ΟΑΕΔ θα καλύπτει το μισθολογικό κόστος των ωφελουμένων που θα προσλάβει ο Επιβλέπων Φορέας στο πλαίσιο του προγράμματος κοινωφελούς εργασίας και τις ασφαλιστικές εισφορές (εργοδότη – εργαζομένου). Συγκεκριμένα, για κάθε ωφελούμενο που θα προσληφθεί από τον Επιβλέποντα Φορέα για την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ» το μισθολογικό κόστος αντιστοιχεί α) σε 19,6 ευρώ ημερησίως και όχι μεγαλύτερο από 490 ευρώ μηνιαίως για τους ανέργους άνω των 25 ετών και β) σε 17,1 ευρώ ημερησίως και όχι μεγαλύτερο από 427 ευρώ μηνιαίως για τους ανέργους κάτω των 25 ετών. Επίσης, επιλέξιμη δαπάνη είναι το μη μισθολογικό κόστος που αντιστοιχεί στις ασφαλιστικές εισφορές του εργαζόμενου και του εργοδότη (ΙΚΑ–ΕΤΑΜ μικτή ασφάλιση ΕΤΕΑ) και το οποίο για τους ανέργους άνω των 25 ετών δεν υπερβαίνει το ποσό των 258,00 € και για τους ανέργους κάτω των 25 ετών το ποσό των 225,00€.

Η συνολική δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των διακοσίων δέκα έξι εκατομμυρίων ευρώ (**216.000.000 ευρώ**) και θα καλυφθεί από το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

Στο πλαίσιο της πράξης έχουν δημοσιευθεί **δημόσιες προσκλήσεις** προς εγγεγραμμένους ανέργους στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ για την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής στη διαδικασία κατάρτισης του πίνακα κατάταξης ανέργων για την προώθηση της απασχόλησης μέσω προγραμμάτων Κοινωφελούς Χαρακτήρα σε επιβλέποντες φορείς.

α. Η υπ. αριθμ.**5/2013** Δημόσια Πρόσκληση του ΟΑΕΔ για **27.948** θέσεις πλήρους απασχόλησης, αποφοίτων ΠΕ-ΤΕ-ΔΕ-ΥΕ, σε φορείς Δημόσιας Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο προϋπολογισμός ανέρχεται στο ποσό των **105.000.000** Ευρώ.

β. Η υπ. αριθμ.**6/2013** Δημόσια Πρόσκληση του ΟΑΕΔ για **7.400** θέσεις πλήρους απασχόλησης, αποφοίτων ΠΕ-ΤΕ-ΔΕ-ΥΕ σε διευθύνσεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ο προϋπολογισμός ανέρχεται στο ποσό των **36.189.568,91** Ευρώ.

γ. Η υπ. αριθμ.**7/2013** Δημόσια Πρόσκληση για **4.413** θέσεις πλήρους απασχόλησης, αποφοίτων ΠΕ-ΤΕ-ΔΕ σε Περιφέρειες της χώρας. Ο προϋπολογισμός ανέρχεται στα **15.442.500** ευρώ.

• **Πρόγραμμα διατήρησης θέσεων εργασίας σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις «Όροι και προϋποθέσεις για την διατήρηση θέσεων εργασίας σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις για τα έτη 2013-2014»³.**

Για την ενίσχυση του κλάδου του τουρισμού υλοποιείται πρόγραμμα με σκοπό τη διατήρηση των θέσεων εργασίας σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που λειτουργούν εποχικά, κατά τη χειμερινή περίοδο, από το Νοέμβριο έως το Φεβρουάριο. Το πρόγραμμα υλοποιείται βάσει του άρθρου 8 του Ν 1545/85 (ΦΕΚ 91/Α'/20-5-85), σύμφωνα με το οποίο ο ΟΑΕΔ μπορεί να επιδοτεί ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που λειτουργούν εποχιακά, εφόσον συνεχίζουν την απασχόληση των εργαζομένων και κατά την περίοδο περιορισμού της δραστηριότητάς τους. Το ύψος της επιχορήγησης καθορίζεται ίσο με το ημερήσιο επίδομα ανεργίας που ισχύει κατά τη διάρκεια της επιμήκυνσης και δικαιούται ο ξενοδοχοϋπάλληλος για κάθε ημέρα εργασίας στην επιμήκυνση, με ανώτατο όριο τις 25 ημέρες το μήνα και τις 100 ημέρες για όλη τη διάρκεια της επιμήκυνσης.

• **Προγράμματα και Δράσεις ειδικά για τους νέους**

Τα προγράμματα που υλοποιούνται για την προώθηση της απασχόλησης των νέων είτε (α) απευθύνονται στις επιχειρήσεις και αφορούν στην τόνωση της ζήτησης της εργασίας **παρέχοντας κίνητρα στους εργοδότες να προσλάβουν νέους ανέργους**, καθώς επιχορηγούν το μισθολογικό και μη μισθολογικό κόστος (Προγράμματα Νέων Θέσεων Εργασίας), είτε (β) **στηρίζουν και προωθούν την επιχειρηματικότητα** των νέων (Προγράμματα Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών), παρέχοντας στους νέους ανέργους ένα συγκεκριμένο χρηματικό ποσό για να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση.

1. Επιταγή εισόδου στην αγορά εργασίας για άνεργους νέους ηλικίας έως 29 ετών⁴

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε ανέργους νέους ηλικίας από 18 έως 29 ετών που είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίων/ΤΕΙ και απόφοιτοι υποχρεωτικής, δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και είναι εγγεγραμμένοι στα Μητρώα ανεργίας του ΟΑΕΔ. Συνολικά οι ωφελούμενοι θα ανέρχονται σε 35.000 άτομα, εκ των οποίων οι 15.000 θα είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίων/ΤΕΙ και οι 20.000 απόφοιτοι υποχρεωτικής, δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σκοπός της δράσης είναι η διεύρυνση ευκαιριών για την είσοδο των ηλικιακά νέων ανέργων στην αγορά εργασίας, μέσω θεωρητικής κατάρτισης και πρακτικής

3. ΚΥΑ 2559/74/27-1-2014 (ΦΕΚ Β' 223)

4. Αριθμός πρόσκλησης 1/2013 του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας, Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών & Άλλων Πόρων, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Συγχρηματοδοτούμενων Ενεργειών ΕΚΤ (ΑΔΑ: ΒΕΑΛΛ-ΩΛΧ).

άσκησης σε πραγματικές συνθήκες εργασιακού περιβάλλοντος, η οποία δυνητικά καταλήγει στην τοποθέτησή τους σε θέσεις απασχόλησης σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Η επιταγή εισόδου στην αγορά εργασίας ενσωματώνει συγκεκριμένη οικονομική αξία, με αποκλειστικό σκοπό την ανταλλαγή της με υπηρεσίες από πιστοποιημένους πάροχους κατάρτισης.

Κάθε καταρτιζόμενος που συμμετέχει σε πρόγραμμα κατάρτισης (θεωρία και πρακτική άσκηση) θα λαμβάνει εκπαιδευτικό επίδομα. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 87 του Ν 3996/2011 ασφαρίζονται στον κλάδο ασθένειας του ΙΚΑ και ο πάροχος κατάρτισης καλύπτει στην εισφορά που αντιστοιχεί στο 6,45% του επιδόματος ανά ωφελούμενο.

Το εκπαιδευτικό επίδομα περιλαμβάνει:

α. **επίδομα θεωρητικής κατάρτισης** το οποίο ανέρχεται συνολικά σε **400€** (συμπεριλαμβανομένων των νομίμων κρατήσεων) τόσο για τους αποφοίτους Πανεπιστημίων/ΤΕΙ όσο και για τους αποφοίτους υποχρεωτικής, δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (η θεωρητική κατάρτιση έχει διάρκεια 80 ωρών) να είναι και αφετέρου

β. το **επίδομα πρακτικής άσκησης** το οποίο ανέρχεται σε **2.300€** για τους απόφοιτους πανεπιστημίων και σε **2.000€** για τους απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αντίστοιχα (η πρακτική άσκηση μπορεί να είναι διάρκειας 500 ωρών, δεν θα υπερβαίνει όμως τους 5 μήνες). Το επίδομα της θεωρητικής κατάρτισης καταβάλλεται με την ολοκλήρωση της θεωρητικής κατάρτισης και εφόσον έχει συμπληρωθεί ένας μήνας πρακτικής άσκησης. Αντίστοιχα, το επίδομα της πρακτικής άσκησης καταβάλλεται με την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης.

Η οικονομική αξία της **επιταγής εισόδου** ανέρχεται σε **1.100€** και αντιστοιχεί στη λήψη υπηρεσιών κατάρτισης και συμβουλευτικής καθοδήγησης και υποστήριξης των ωφελουμένων από τους παρόχους κατάρτισης.

Αναφορικά με τη διάρκεια επιχορήγησης, κάθε πρόγραμμα κατάρτισης περιλαμβάνει θεωρητική κατάρτιση διάρκειας 80 ωρών συνολικά σε οριζόντιες και εξειδικευμένες δεξιότητες, καθώς και πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις διάρκειας 500 ωρών, η οποία όμως δεν θα υπερβαίνει τους 5 μήνες.

2. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη νέων που είχαν ενταχθεί στο πρόγραμμα «Επιταγή εισόδου στην αγορά εργασίας για ανέργους νέους έως 29 ετών» ή στο πρόγραμμα «Επιταγή Εισόδου στην αγορά εργασίας για ανέργους νέους ηλικίας έως 29 ετών στον κλάδο του τουρισμού»⁵.

Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία

για 4.000 νέων θέσεων εξαρτημένης εργασίας πλήρους απασχόλησης. Δικαιούχοι είναι οι επιχειρήσεις/ εργοδότες του ιδιωτικού τομέα που θα απασχολήσουν **με σχέση εξαρτημένης εργασίας τους ωφελουμένους των προγραμμάτων:** «Επιταγή εισόδου στην αγορά εργασίας για ανέργους νέους έως 29 ετών» ή β. «Επιταγή Εισόδου στην αγορά εργασίας για ανέργους νέους ηλικίας έως 29 ετών στον κλάδο του τουρισμού» (**voucher**).

Η **επιχορήγηση** για κάθε ημέρα πλήρους απασχόλησης για τους ωφελούμενους ανέρχεται στο ποσό των 15 € την ημέρα για εργαζόμενους κάτω των 25 ετών και στο ποσό των 18 € την ημέρα για εργαζόμενους άνω των 25 ετών, και για μέχρι 25 ημέρες ασφάλισης το μήνα. Η συνολική **διάρκεια του προγράμματος ορίζεται στους έξι (6) μήνες.** Στο πρόγραμμα εντάσσονται επιχειρήσεις που **δεν έχουν προβεί** κατά το χρονικό διάστημα της πρακτικής άσκησης των ωφελουμένων και μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για υπαγωγή στο εν λόγω πρόγραμμα **σε μείωση προσωπικού.** Ο προϋπολογισμός του προγράμματος θα ανέλθει στα **10.200.000** Ευρώ, και θα συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού».

3. Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας για νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας, ηλικίας 16-24 ετών⁶.

Με στόχο τη διευκόλυνση της ένταξης των νέων ηλικίας μέχρι 24 ετών στην αγορά εργασίας υλοποιείται το πρόγραμμα επιχορήγησης, για την **απόκτηση εργασιακής εμπειρίας 5.000 ανέργων ηλικίας 16-24 ετών νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας**, σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα, με επιδότηση των ασφαλιστικών εισφορών, με την δυνατότητα συνέχισης της επιχορήγησης για επιπλέον δώδεκα (12) μήνες, εφόσον η σύμβαση απόκτησης εργασιακής εμπειρίας μετατραπεί σε σύμβαση εργασίας.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, οι εργοδότες του ιδιωτικού τομέα που συνάπτουν με ανέργους ηλικίας 16 έως 24 ετών συμβάσεις απόκτησης εργασιακής εμπειρίας διάρκειας έως δώδεκα (12) μήνες, **καταβάλλουν στους προσλαμβανόμενους το 80% του κατώτατου βασικού μισθού ή ημερομισθίου** και τους ασφαλίζουν στους κλάδους σύνταξης, ασθένειας σε είδος και επαγγελματικού κινδύνου του ΙΚΑ – ETAM και **επιχορηγούνται για τις ασφαλιστικές**

5. ΚΥΑ οικ.42343/598/ 09.12.2013

6. ΚΥΑ13251/531/15-10-2010 (ΦΕΚ Β'1655) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις υπ' αριθμ.25602/974/21-01-2011 (ΦΕΚ Β' 118) και 4984/169/02-05-2012 (ΦΕΚ Β' 1474).

εισφορές από τον ΟΑΕΔ. Επίσης, μετά το πέρας της σύμβασης απόκτησης εργασιακής εμπειρίας είναι δυνατή η συνέχιση της επιχορήγησης, εφόσον η σύμβαση απόκτησης εργασιακής εμπειρίας μετατραπεί σε σύμβαση εργασίας, για επιπλέον χρονικό διάστημα δώδεκα (12) μηνών.

4. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη νέων πτυχιούχων ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα, έως 35 ετών⁷.

Υλοποιείται το πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη νέων πτυχιούχων ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα, έως 35 ετών⁸. Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία συνολικά **7.200 νέων θέσεων εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου πλήρους απασχόλησης**, με την πρόσληψη νέων πτυχιούχων έως 35 ετών, ελληνικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που είναι κάτοχοι πρώτου πτυχίου, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού ή ισότιμου τίτλου σχολών της αλλοδαπής, σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα.

Η επιχορήγηση προς την επιχείρηση για κάθε ημέρα πλήρους απασχόλησης για τους ωφελούμενους νέους (μισθωτοί και ημερομίσθιοι) ηλικίας έως 24 ετών, που θα προσληφθούν στο πλαίσιο του προγράμματος, ανέρχεται στο ποσό των 20€ την ημέρα και όχι πέραν των 25 ημερών το μήνα. Αντίστοιχα, η επιχορήγηση προς την επιχείρηση για κάθε ημέρα πλήρους απασχόλησης για τους ωφελούμενους νέους ηλικίας (μισθωτοί και ημερομίσθιοι) άνω των 24 ετών, που θα προσληφθούν στο πλαίσιο του προγράμματος ανέρχεται στο ποσό των 25€ την ημέρα και όχι πέραν των 25 ημερών το μήνα. Το ποσό επιχορήγησης καλύπτει μέρος του μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους και δεν τροποποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Επιπλέον των **5.000 θέσεων του προγράμματος που καλύφθηκαν κατά την πρώτη φάση, το πρόγραμμα τροποποιήθηκε και δημιουργήθηκαν 2.200 επιπλέον θέσεις νέων πτυχιούχων.**

5. Πρόγραμμα προώθησης στην απασχόληση μέσω της οικονομικής ενίσχυσης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, 2.000 νέων ηλικίας έως 35 ετών, με το διακριτικό τίτλο «Επιχειρηματικότητα νέων με έμφαση στην καινοτομία.9

Το Υπουργείο Εργασίας έχει σχεδιάσει και ξεκινήσει πρόσφατα η υλοποίηση Προγράμματος προώθησης στην απασχόληση μέσω της οικονομικής ενίσχυσης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, 2.000 νέων ηλικίας έως 35 ετών, με το διακριτικό τίτλο «Επιχειρηματικότητα νέων με έμφαση στην καινοτομία».

Το πρόγραμμα θα απευθύνεται σε 2.000 νέους έως 35 ετών τους οποίους θα χρηματοδοτεί με ποσό 10.000€ για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Προτεραιότητα θα δοθεί σε όσους αναπτύξουν δραστηριότητα, η οποία απαιτεί την ενεργή απασχόληση και παρουσία τους, σε κλάδους και τομείς της οικονομίας που ενσωματώνουν την **καινοτομία**. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, οι ενταγμένοι Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες θα ολοκληρώσουν και πρόγραμμα συμβουλευτικής υποστήριξης (mentoring) για τη στήριξη της επιχειρηματικής τους πρωτοβουλίας.

• Προγράμματα για νέους μεγαλύτερης ηλικίας

Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού (Δήμων και Περιφερειών) για την απασχόληση 5.000 νέων ηλικίας 55-64 ετών¹⁰.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε επιχειρήσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού (Δήμων και Περιφερειών) και έχει σκοπό τη δημιουργία 5.000 θέσεων εργασίας για νέους ηλικίας 55 έως 64 ετών¹¹. Οι ωφελούμενοι που θα απασχοληθούν από τις δικαιούχους επιχειρήσεις είναι πρώην εργαζόμενοι ηλικίας 55-64 ετών που έχει καταγγεληθεί η σύμβαση τους από την 15η Ιουλίου 2010 και μετά καθώς και, μακροχρόνια άνεργοι ηλικίας 55-64 ετών. Η επιχορήγηση για κάθε ημέρα πλήρους απασχόλησης ανέρχεται στο ποσό των 25€, ενώ η συνολική διάρκεια του προγράμματος ορίζεται στους είκοσι επτά (27) μήνες, διάστημα κατά το οποίο οι δικαιούχοι επιχειρήσεις υποχρεούνται να διατηρήσουν τις επιχορηγούμενες θέσεις εργασίας.

• Θεσμικές παρεμβάσεις

1. Εγγύηση για τη Νεολαία

Στις 22 Απριλίου 2013, το Συμβούλιο της Ε.Ε. εξέ-

7. ΚΥΑ 9892/364/02-11-2011 (ΦΕΚ Β' 2462) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις υπ' αριθμ. 3647/139/02-05-2012 (ΦΕΚ Β' 1474) και 27068/413/12-08-2013 (ΦΕΚ Β' 2053) όμοιες της.

8. Με βάση την με αριθμ. 9892/364/2-11-2011 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 2462) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τη με αριθμ. 3647/139/03-05-2012 (ΦΕΚ Β' 1474) όμοια της.

9. Με βάση την υπ' αριθμ. 32180/466/9-12-2013 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 3194)

10. ΚΥΑ 4589/182/09-11-2011 (ΦΕΚ Β' 2639).

11. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 74 παρ. 5 του Ν 3863/2010 (115 Α) όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του Ν 3996/2011 (Α' 170), και του Ν 3852/2010 (87 Α) για απασχόληση πρώην εργαζομένων ηλικίας 55-64 ετών και μακροχρόνια νέων ηλικίας 55-64 ετών.

δωσε σύσταση προς τα κράτη μέλη (2013/C 120/01) για την Θέσπιση Εγγυήσεων για τη Νεολαία.

Η Σύσταση καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι **όλοι οι νέοι έως 25 ετών θα λαμβάνουν προσφορά απασχόλησης καλής ποιότητας, μαθητείας ή πρακτικής άσκησης εντός τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που καθίστανται άνεργοι ή εξέρχονται από την επίσημη εκπαίδευση.**

Η Ελλάδα είναι μία από τις 20 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις οποίες το ποσοστό της ανεργίας των νέων έως 25 ετών υπερβαίνει το 25%, ως εκ τούτου, προκειμένου να ωφεληθεί από την πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων και την αντίστοιχη χρηματοδότηση, κατάρτισε και κατέθεσε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Εγγύηση για τη Νεολαία στις 31.12. 2013.

Η συνολική χρηματοδότηση του προγράμματος «Εγγύηση για τη Νεολαία» στην Ελλάδα ανέρχεται στο ποσό των 340 εκ ευρώ. Εξ' αυτών τα 170 εκ ευρώ προέρχονται από το χρηματοδοτικό εργαλείο της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων και τα 170 εκ ευρώ από πόρους του ΕΚΤ και του νέου ΕΣΠΑ.

Όλες οι περιφέρειες της χώρας είναι επιλέξιμες εκτός της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, καθώς στη συγκεκριμένη περιφέρεια το ποσοστό της ανεργίας των νέων είναι κάτω του 25%.

Φορέας συντονισμού του προγράμματος είναι το υπουργείο Εργασίας (μέσω της αρμόδιας Διεύθυνσης Απασχόλησης), συνεπικουρούμενης από τον ΟΑΕΔ, ο οποίος και θα είναι ο επιχειρησιακός βραχίονας του προγράμματος.

Κατά την κατάρτιση του Σχεδίου Δράσης συμμετείχαν επίσης τα υπουργεία Ανάπτυξης, Παιδείας, Αγροτικής Ανάπτυξης, Ναυτιλίας αλλά και εκπρόσωποι από την Ένωση Περιφερειών Ελλάδος (ΕΝΠΕ) και την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ). Επίσης, πριν την υποβολή του στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Σχέδιο Δράσης παρουσιάστηκε στους κοινωνικούς εταίρους.

Καθοριστικό ρόλο στην υλοποίηση αυτού του εγχειρήματος μεγάλης κλίμακας, διαδραματίζει η συνεργασία και η δικτύωση με όλους τους φορείς (π.χ. υπουργείο Παιδείας, Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Επαγγελματικών Προσόντων, το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Ναυτιλίας), την τοπική αυτοδιοίκηση και με τους κοινωνικούς εταίρους.

Στόχος του σχεδίου είναι από τη στιγμή που θα τεθεί σε πλήρη εφαρμογή να διασφαλίζεται ότι όλοι οι νέοι μέχρι και την ηλικία των 25 ετών θα λαμβάνουν μια πρόταση καλής ποιότητας για απασχόληση, επαγγελματική κατάρτιση, μαθητεία ή πρακτική άσκηση μέσα σε χρονικό διάστημα τεσσάρων μηνών από τότε που θα αποχωρήσουν από την επίσημη εκπαίδευση ή από τότε που θα μείνουν χωρίς εργασία.

Λαμβάνοντας υπόψη τον μεγάλο αριθμό των νέων που είναι ήδη καταγεγραμμένοι άνεργοι στον ΟΑΕΔ, καθώς και τον αριθμό των NEET σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής¹², αλλά και την εν γένει δύσκολη μακροοικονομική συγκυρία, η Ελλάδα θα προχωρήσει σε σταδιακή εφαρμογή του στόχου για την πλήρη εφαρμογή της εγγύησης για τη νεολαία, δίνοντας προτεραιότητα σε συγκεκριμένες ομάδες όπως οι μακροχρόνια άνεργοι νέοι στην ηλικιακή ομάδα 15-24 ετών, οι νέοι που διαβιούν στις Περιφέρειες με τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας και οι νέοι που ανήκουν σε νοικοκυριά με ιδιαίτερα χαμηλά εισοδήματα, με στόχο να αντιμετωπιστεί σε πρώτη φάση ο κίνδυνος του κοινωνικού αποκλεισμού για αυτές τις ομάδες νέων, οι οποίες κινδυνεύουν από περιθωριοποίηση από την αγορά εργασίας.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

α) Πρώιμη Παρέμβαση και Ενεργοποίηση.

Οι δράσεις αυτής της κατηγορίας εστιάζονται στην πρόληψη καθώς και στην υποστήριξη των νέων που βρίσκονται στην κατάσταση NEET ώστε να μπορέσουν να βρουν διέξοδο στην εκπαίδευση, κατάρτιση, και στην απασχόληση το συντομότερο δυνατό, προκειμένου να αποφύγουν τον παρατεταμένο αποκλεισμό τους από την αγορά εργασίας. Ενδεικτικά περιλαμβάνονται δράσεις προβολής και δημοσιότητας, δράσεις ευαισθητοποίησης και δικτύωσης των NEET και δράσεις συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού.

β) Ένταξη στην αγορά Εργασίας.

Οι δράσεις αυτής της κατηγορίας εστιάζονται σε μέτρα για την ομαλή μετάβαση στην αγορά εργασίας και διακρίνονται σε πέντε άξονες: πρακτική άσκηση και μαθητεία, απόκτηση πρώτης επαγγελματικής εμπειρίας, ενίσχυση αυτοαπασχόλησης και των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών (start ups), βελτίωση των δεξιοτήτων και δυνατότητα επανένταξης στην εκπαίδευση.

Παράλληλα, μια σειρά **θεσμικών παρεμβάσεων** όπως:

α) η εφαρμογή της μεταρρύθμισης στην επαγγελματική εκπαίδευση και η καθιέρωση της "τάξης μαθητείας" (προαιρετικά) στο 4ο έτος του επαγγελματικού λυκείου,

β) η εξέταση διαμόρφωσης, μετά από κοινωνικό διάλογο, ενός θεσμικού πλαισίου για την πρακτική Άσκηση, λαμβάνοντας υπόψη την πρόταση του Συμβουλίου για το Ποιοτικό Πλαίσιο στην Πρακτική Άσκηση¹³,

12. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ το β' τρίμηνο του 2013 υπήρχαν 66.484 νέοι ηλικίας 15-19 ετών και 173.207 νέοι ηλικίας 20-24 ετών εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης

13. COM(2013) 857 final/ 4-12-2013

γ) η προγραμματισμένη ανάπτυξη εθνικού πλαισίου προσόντων και συστήματος πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων μέσω του ΕΟΠΠΕΠ,

δ) η θέσπιση ενός νέου κανονιστικού πλαισίου για τις αμοιβαίες υποχρεώσεις ανέργου και δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης

ε) η δημιουργία του συστήματος διάγνωσης των αναγκών στην αγορά εργασίας σε σύνδεση με το σύστημα παρακολούθησης των ροών της μισθωτής απασχόλησης (Εργάνη) και

στ) η ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης του ΟΑΕΔ (σε συνεργασία με τις ΔΥΑ Γερμανίας, Σουηδίας και Ηνωμένου Βασιλείου) με έμφαση στην εξωστρέφεια και την αποτελεσματικότερη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας, αναμένεται να δημιουργήσουν τις απαραίτητες συνθήκες και υποδομές για την επιτυχή υλοποίηση του Σχεδίου.

Πέρα από τις δράσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο της Εγγύησης για τη Νεολαία υπάρχει μια δέσμη στοχευμένων προγραμμάτων στους νέους. Αναφέρουμε τα εξής:

2. Αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου χορήγησης επιδόματος μακροχρονίως ανέργων

Το νομοθετικό πλαίσιο χορήγησης του επιδόματος μακροχρονίως ανέργων είναι το εξής:

- Το άρθρο πρώτο, παρ. ΙΑ, υποπαράγραφος ΙΑ.1, περίπτωση ΙΙΙ «Μέτρα Κοινωνικής Πολιτικής Μακροχρονίων Ανέργων», του Ν 4093/2012 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016» (ΦΕΚ Α 222), το οποίο έχει ως εξής:

«1. Από 1.1.2014 Έλληνες υπήκοοι και υπήκοοι κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι ασφαλισμένοι κατά της ανεργίας και ευρίσκονται σε διαρκή κατάσταση ανεργίας για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από δώδεκα (12) μήνες, δικαιούνται επίδομα μακροχρονίως ανέργου, εφόσον έχουν εξαντλήσει το δικαίωμα τακτικής επιδότησης ανεργίας και το ετήσιο οικογενειακό εισόδημά τους δεν ξεπερνά το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ. Το όριο αυτό του εισοδήματος προσαυξάνεται κατά πεντακόσια ογδόντα έξι ευρώ και οκτώ λεπτά (586,08) ευρώ για κάθε ανήλικο τέκνο της οικογένειας.

2. Το ύψος του επιδόματος μακροχρονίως ανέργου δεν μπορεί να υπερβεί μηνιαίως το ποσό των διακοσίων (200) ευρώ και καταβάλλεται για όσο χρονικό διάστημα οι δικαιούχοι παραμένουν άνεργοι και ουδέποτε πέραν των δώδεκα (12) μηνών.

3. Το προαναφερόμενο επίδομα, καθώς και τα επιδόματα ανεργίας, ασθένειας και μητρότητας δεν

λαμβάνονται υπόψη για τον κατά περίπτωση προσδιορισμό του ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος με βάση το οποίο χορηγείται αυτό.

4. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας καθορίζονται και εξειδικεύονται:

α) τα όρια ηλικίας των δικαιούχων, τα οποία δεν μπορούν να είναι μικρότερα των είκοσι (20) και μεγαλύτερα των εξήντα έξι (66) ετών και τα κριτήρια που απαιτούνται για την απόκτηση της ιδιότητας του δικαιούχου, καθώς και η διαδικασία χορήγησης των παροχών αυτών,

β) το ύψος της προαναφερόμενης παροχής, καθώς και η διαδικασία, ο τόπος, ο τρόπος και ο χρόνος καταβολής της,

γ) τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την απόδειξη της συνδρομής των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης της προαναφερόμενης παροχής, καθώς και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την καταβολή της,

δ) οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την αναστολή ή τη διακοπή της παροχής και

ε) κάθε άλλο θέμα σχετικό με την παροχή.

5. Με όμοιες αποφάσεις δύνανται να αναπροσαρμόζονται το ύψος του προαναφερόμενου επιδόματος, τα όρια ηλικίας των δικαιούχων και το ύψος των εισοδηματικών ορίων.

6. Το παραπάνω επίδομα καταβάλλεται από τον Ο.Α.Ε.Δ., με διάθεση των αναγκαίων κονδυλίων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό».

- Στη συνέχεια εκδόθηκε η υπ' αριθμ.44137/613/18-12-2013 (ΦΕΚ Β' 3253) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας σύμφωνα με την οποία καθορίζεται η διαδικασία, ο τρόπος, ο χρόνος και τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη χορήγηση επιδόματος μακροχρονίως ανέργων. Βασικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση του επιδόματος είναι οι εξής:

- μακροχρόνια άνεργοι Έλληνες υπήκοοι και υπήκοοι κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ηλικίας από 20 μέχρι και 66 ετών

- βρίσκονται σε διαρκή κατάσταση ανεργίας για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από 12 μήνες, εφόσον έχουν εξαντλήσει το δικαίωμα τακτικής επιδότησης ανεργίας και το ετήσιο οικογενειακό εισόδημά τους δεν ξεπερνά το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

- άσκηση του δικαιώματος εντός αποσβεστικής προθεσμίας δύο (2) μηνών, από τη λήξη της 12μηνιαίας τακτικής επιδότησης λόγω ανεργίας.

Από τις διατάξεις της απόφασης προκαλείται για το έτος 2014 καθώς και για κάθε ένα από τα επόμενα οικονομικά έτη, σε βάρος του προϋπολογισμού του ΟΑΕΔ (ΚΑΕ 0651), ετήσια δαπάνη ύψους 100.000.000,00 Ευρώ περίπου, εκ της οποίας το ποσό των 35.000.000 Ευρώ είναι επιπρόσθετη των προηγούμενων ετών.

II. Ιδιωτικές Υπηρεσίες Απασχόλησης

Με τις διατάξεις των παραγράφων 5 και 7 του άρθρου 24 του Ν 4144/2013 (ΦΕΚ 88/Α) τροποποιήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 108 και 128 του Ν 4052/2012 (ΦΕΚ 41/Α) αντίστοιχα, σχετικά με τις διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται (α) στα Ιδιωτικά Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας και στα υποκαταστήματά τους που είτε λειτουργούν παρανόμως, είτε δεν υποβάλλουν εμπροθέσμως τις εκθέσεις δραστηριότητας και (β) στις Επιχειρήσεις Προσωρινής Απασχόλησης που παραβαίνουν τις διατάξεις που αφορούν στη σύσταση και λειτουργία τους.

Επίσης με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 24 του Ν 4144/2013 και της παρ. 3 του άρθρου 80 του Ν 4144/2013, η οποία τέθηκε ως παράγραφος 8 στο άρθρο 24 του Ν 4144/2013, θεσπίσθηκε η επιβολή ποινικής κύρωσης στους νόμιμους εκπροσώπους των Ιδιωτικών Γραφείων Ευρέσεως Εργασίας και των Επιχειρήσεων Προσωρινής Απασχόλησης αντίστοιχα, που παραβιάζουν την απόφαση περί της προσωρινής ή οριστικής διακοπής τους.

Στην συνέχεια σας παραθέτουμε στατιστικά στοιχεία που αφορούν την δραστηριότητα των Ιδιωτικών Γραφείων Ευρέσεως Εργασίας και τις Επιχειρήσεις Προσωρινής Απασχόλησης για το έτος 2013.

Αναλυτικότερα:

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΙΓΣΕ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2013										
2013	Αριθμός Επιχειρήσεων που κατέθεσαν έκθεση δραστηριότητας	Αριθμός απασχο- λούμενων	Αριθμός θέσεων	ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ				ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ		
				Υποχρεω- τική	%	Μέση- Μεταβ/θμία	%	Ανώτερη- Ανώτατη	%	Εργα- ζόμενοι
A ΕΞΑΜΗΝΟ	63	1.603	4.885	263	16,4	897	55,96	443	27,64	407
B ΕΞΑΜΗΝΟ	61	1.377	3.855	216	15,69	733	53,23	415	3,14	297
ΣΥΝΟΛΟ		2.980	8.740	479		1.630		858		704
								2.277		

2013			
Εξάμηνο	Αριθμός προσωρινά απασχοληθέντων (άτομα)	Αριθμός συμβάσεων προσωρινής απασχόλησης ανά εξάμηνο	Αριθμός συμβάσεων προσωρινής απασχόλησης ανά έτος
A 2013	5.817	15.743	
B 2013	6.893	14.180	
σύνολο 2013			29.923

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

I. Νομοθετικές Ρυθμίσεις επί θεμάτων Κύριας Ασφάλισης Μισθωτών

Κατά το έτος 2013 συνεχίστηκαν στη χώρα μας οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης με σκοπό την εξυγίανση του συστήματος και τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς του, αλλά και προκειμένου να προστατευτούν κοινωνικά ευάλωτες ομάδες. Κατά το 2013 ιδιαίτερη μέριμνα ελήφθη για τον περιορισμό της άτυπης και ανασφάλιστης εργασίας, είτε παρέχοντας “κίνητρα” για αύξηση του χρόνου ασφάλισης των εργαζόμενων, είτε παρέχοντας “αντικίνητρα” για την παροχή ανασφάλιστης εργασίας.

Οι αλλαγές στον τομέα των κύριων συντάξεων που έγιναν κατά τη διάρκεια του 2013, περιλαμβάνουν:

A. Εκσυγχρονισμό και βιωσιμότητα του συστήματος συντάξεων

Το Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ) συστήθηκε (άρθρο 101 του Ν 4172/2013) με σκοπό τον περιορισμό των ανείσπρακτων οφειλών προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Η δημιουργία του αποτελεί το πρώτο βήμα για την ενοποίηση των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές και από φόρους, η οποία προβλέπεται –σύμφωνα με τη σχετική μνημονιακή δέσμευση της χώρας μας- να ολοκληρωθεί μέχρι 1/7/2017.

Με την έναρξη λειτουργίας του ΚΕΑΟ δημιουργείται και ενεργοποιείται το ηλεκτρονικό μητρώο οφειλών μέσω του οποίου διευκολύνεται η έγκαιρη είσπραξη οφειλών, μέσα από διαδικασίες που είναι κοινές για τους ασφαλιστικούς οργανισμούς του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΑ-ΕΕ, ΕΤΑΑ και ΟΓΑ (πράξη βεβαίωσης οφειλής - διαδικασία είσπραξης βεβαιωμένων οφειλών), μειώνοντας με τον τρόπο αυτό τα φαινόμενα αυθαιρέσις και παρανομίας σε βάρος των ασφαλιστικών οργανισμών και με διακύβευμα την οικονομική τους βιωσιμότητα.

Με τις διατάξεις των άρθρων 20-23 του Ν 3863/2010 θεσπίστηκε το εργόσημο ως τρόπος καταβολής της αμοιβής και ασφάλισης του κατ'οίκον απασχολούμενου προσωπικού που παρέ-

χει εξαρτημένη εργασία ή υπηρεσίες, αμειβόμενο με την ώρα ή την ημέρα, σε τακτά ή μη χρονικά διαστήματα, είτε προς έναν είτε προς περισσότερους του ενός εργοδότες, για την ίδια μισθολογική περίοδο, που καλύπτεται από την ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Όπως είναι γνωστό, η ανωτέρω κατηγορία εργαζομένων συχνά απασχολούνταν χωρίς ασφάλιση και η εφαρμογή του μέτρου αυτού αποσκοπούσε αφενός στη διασφάλιση κυρίως των εργαζομένων, αλλά και των εργοδοτών και αφετέρου στην πάταξη της εκτεταμένης ανασφάλιστης εργασίας και κατ'επέκταση της εισφοροδιαφυγής.

Η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων άρχισε πιλοτικά τον Νοέμβριο του 2011, η καθολική του εφαρμογή ξεκίνησε την 1/1/2012, ενώ με τις διατάξεις του άρθρου 74 του Ν 4144/2013 επέρχονται τρεις σημαντικές μεταβολές:

Ι]. **διευρύνεται ο κύκλος των προσώπων που αμείβονται και ασφαλιζονται με το εργόσημο.** Έτσι, εντάσσονται στην εφαρμογή του εργόσημου και οι ακόλουθες κατηγορίες εργαζομένων: **α) το προσωπικό που παρέχει υπηρεσίες καθαρισμού και κηπουρικής κοινοχρήστων χώρων πολυκατοικιών**, το οποίο δεν παρέχει την υπηρεσία αυτή ως υπαλληλικό προσωπικό εταιρείας ή ως μέλος εταιρείας, **β) οι διανομείς διαφημιστικών εντύπων** με το σύστημα της διανομής με ή χωρίς διεύθυνση αποδέκτη, **γ) οι απασχολούμενοι στην προώθηση προϊόντων προσώπου και σώματος** για λογαριασμό μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων κατ'οίκον ή σε άλλο χώρο και **δ) οι απασχολούμενοι στην προώθηση καταναλωτικών προϊόντων** σε πολυκαταστήματα, καταστήματα τροφίμων και υπεραγορές (super markets).

ΙΙ]. **μεταβάλλεται το ποσοστό των ασφαλιστικών εισφορών**, εργοδότη και εργαζομένου, του προσωπικού που αμείβεται με το εργόσημο, το οποίο ανέρχεται πλέον σε **25% επί της αναγραφόμενης τιμής του εργόσημου.**

ΙΙΙ]. **κατά τον υπολογισμό των ημερών ασφάλισης** που προκύπτουν από την ασφάλιση με το εργόσημο καταργείται ο διπλασιασμός.

B. Εξορθολογισμο του σύστηματος αναπηρικών συντάξεων

- Με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασφαλισμένων-δικαιούχων αναπηρικών συντάξεων επεκτάθηκαν (ΥΑ Φ11321/οικ31102/1870/13-10-2013, ΦΕΚ 2906 Β/18-11-2013), μετά από ιατρική εισήγηση, οι παθήσεις για τις οποίες είναι δυνατός ο **καθορισμός της διάρκειας της αναπηρίας των ασφαλισμένων, εφάπαξ και επ' αόριστον** κατά την πρώτη αξιολόγηση.

- Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και καθυστερήσεων που δημιουργήθηκαν μετά τη λειτουργία των υγειονομικών επιτροπών ΚΕΠΑ ως των μόνων επιτροπών αρμόδιων για εκτίμηση του ποσοστού αναπηρίας των ασφαλισμένων και συνταξιούχων των φορέων ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και την πρόβλεψη για επανεκτίμηση του ποσοστού αναπηριών των δικαιούχων αναπηρικών συντάξεων δόθηκε (άρθρο 66 του Ν 4144/2013, ΦΕΚ 88Α) **παράταση στην καταβολή της σύνταξης λόγω αναπηρίας για 6 μήνες** στις περιπτώσεις που το συνταξιοδοτικό δικαίωμα λόγω αναπηρίας έληγε μέχρι 31/10/2013 και εφόσον αφενός εκκρεμεί στις υγειονομικές επιτροπές ΚΕΠΑ ιατρική κρίση χωρίς υπαιτιότητα του συνταξιούχου και, αφετέρου, κατά το αμέσως προηγούμενο χρονικό διάστημα ο συνταξιούχος είχε δικαιωθεί σύνταξης λόγω αναπηρίας με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%.

Γ. Άλλες αλλαγές

- Μετά τις αλλαγές στις προϋποθέσεις (ηλικία και απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης) συνταξιοδότησης από τους φορείς κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου μας, **θεσπίστηκε** (παρ. 7, άρθρου 34, Ν 4111/2013), από 1/1/2014, **το 65^ο έτος της ηλικίας** ως το κατώτατο όριο ηλικίας για την καταβολή του **ΕΚΑΣ** των συνταξιούχων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου μας, πλην των παιδιών που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου του γονέα τους.

- Ρυθμίστηκε (ΥΑ Φ.11321/345/27/29-4-2013, ΦΕΚ 1089, Β') η **αναδρομική ασφάλιση** των πρώην εργαζομένων τα εταιρείας TVX HELLAS AE, οι οποίοι είχαν ενταχθεί στο ειδικό, τοπικό πρόγραμμα επανειδίκευσης, κατάρτισης και απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 47 του Ν 3220/2004, χωρίς να δικαιούνται ασφάλισης κατά την υπαγωγή τα στο πρόγραμμα, εκτός τα ασφάλισης του κλάδου ασθένειας, και οι οποίοι δικαιώθηκαν αναδρομικά πλήρους ασφάλισης, κατ' εφαρμογή τα παραγράφου 1 του άρθρου 22 του Ν 3867/2010 (ΦΕΚ 128, Α'), για όλους τα κλάδους κύριας ασφάλισης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και τα επικουρικής ασφάλισης του ΕΤΕΑ (τ. ΕΤΕΑΜ).

- Στους άνεργους και σε όσους επιδοτήθηκαν ως άνεργοι λόγω επίσχεσης ασφαλισμένου του Λογαριασμού Ανεργίας Προσωπικού Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης του Κλάδου Ανεργίας και Δώρου του ΕΤΑΠ-ΜΜΕ, των οποίων η επιδότηση τερματίστηκε μέσα στο προ τις 1/1/2013 επτάμηνο και εφόσον από τη λήξη της επιδότησής τους μέχρι την ανωτέρω ημερομηνία δεν εργάστηκαν σε εργοδότη με οποιαδήποτε σχέση εργασίας περισσότερο από 2 μήνες, χορηγήθηκε έκτακτη οικονομική ενίσχυση ύψους τις μηνιαίου επιδόματος για τις γιορτές των Χριστουγέννων έτους 2013 και του νέου έτους.

- Δόθηκε η δυνατότητα (άρθρο 2, Ν 4218/2013) σε ασφαλισμένους των τ. Ειδικών Ταμείων που διακόπτουν με οποιονδήποτε τρόπο την εργασιακή και ασφαλιστική τους σχέση με τον εργοδότη τους να προκαταβάλλουν το σύνολο το ποσού που αντιστοιχεί στο χρόνο υπαγωγής τους στην προαιρετική ασφάλιση, εφόσον κατά το χρονικό αυτό διάστημα δεν παρέχουν εξαρτημένη εργασία ασφαλιστέα σε φορέα ασφάλισης μισθωτών αρμοδιότητας του Υπουργείου μας, **διασφαλίζοντας ότι θα συνταξιοδοτηθούν με τις ισχύουσες κατά την ημέρα προκαταβολής του ποσού προϋποθέσεις συνταξιοδότησης.**

II. Νομοθετικές Ρυθμίσεις επί θεμάτων Ασφάλισης Ασθένειας και Μητρότητας

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΠΑΡΟΧΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ

- Με την παρ. 1Α του άρθρου 18 του Ν 4242/2014 (Α,50), οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και τα μέλη οικογένειας τους και για την περίοδο από 1-3-2014 έως 28-2-2015, δικαιούνται υγειονομικής περίθαλψης με τη συμπλήρωση 50 ημερών ασφάλισης είτε κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος (2013) είτε κατά το τελευταίο δεκαπεντάμηνο αφαιρουμένου του τελευταίου τριμήνου.

- Άνεργοι ηλικίας από 29 έως 55 ετών, και τα μέλη οικογένειάς τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν 2768/1999 (Α' 273), καλύπτονται για παροχές ασθένειας σε είδος, από τον ασφαλιστικό φορέα στον οποίο ασφαλιζόταν πριν τη διακοπή της εργασίας τους. Η ασφαλιστική κάλυψη αρχίζει μετά την εγγραφή του άνεργου στον Ο.Α.Ε.Δ. επί ένα συνεχές δωδεκάμηνο και εφόσον εξακολουθεί να παραμένει άνεργος, καλύπτεται για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε είδος για διάστημα μέχρι δύο χρόνια. Δεδομένων των δυσμενών οικονομικών συνθηκών και του υψηλού ποσοστού ανεργίας, το διάστημα αυτό, παρατάθηκε μέχρι 31η Δεκεμβρίου 2012 (με την παρ. 2 του άρθρου 35 του Ν 3996/2011/Α,170), μέχρι την 28η Φεβρουαρίου

2014 (με το άρθρο 75 του Ν 4144/2013/Α, 88) και μέχρι την 28^η Φεβρουαρίου 2015 (με την παρ. 1Β του άρθρου 18 του Ν 4242/2014/Α, 50).

- Οι εργαζόμενοι της επιχείρησης με την επωνυμία «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΡΟΧΑΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.» και οι εργαζόμενοι των Ναυπηγείων Σκαρμαγκά, καθώς και τα μέλη οικογενείας τους που αναφέρονται στο άρθρο 33 του ΑΝ 1846/1951 καλύπτονται από τον ΕΟΠΥΥ για παροχές ασθένειας σε είδος για την περίοδο από 1.3.2014 έως 28.2.2015 χωρίς την προϋπόθεση της συμπλήρωσης των απαιτούμενων ημερών ασφάλισης, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1Γ του άρθρου 18 του Ν 4242/2014 (Α,50).

III. Νομοθετικές ρυθμίσεις επί θεμάτων Επιχειρηματικής Ασφάλισης

Με τη διάταξη του άρθρου 1 του 4225/2014/(Α' 136) προβλέπεται η υποχρέωση του εργοδότη για δήλωση από 1.12.2013 των ασφαλιστικών εισφορών για επικουρική σύνταξη (ΕΤΕΑ) και εφάπαξ βοήθημα (ΤΑ-ΠΙΤ και ΤΑΥΕΚΩ) μαζί με τις εισφορές για κύρια σύνταξη μέσω της Αναλυτικής Περιοδικής Δήλωσης του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, γεγονός που θα συμβάλλει στην ταχύτερη απονομή των παροχών (επικουρικής σύνταξης και εφάπαξ βοηθήματος) στους δικαιούχους, αλλά και στην μείωση της εισφοροδιαφυγής και εισφοροδιαφυγής, λόγω της έλλειψης ελέγχου παρακολούθησης στο σύστημα καταβολής εισφορών και παροχών στα ταμεία επικουρικής ασφάλισης και εφάπαξ παροχών.

IV. Νομοθετικές ρυθμίσεις για τους ασφαλισμένους του ΟΓΑ

Με την Φ.10034/19705/480/17.07.2013 (ΦΕΚ 1809 Β') Υ.Α. δόθηκε η δυνατότητα σε δικαιούχους του Λογαριασμού Αγροτικής Εστίας (ΛΑΕ), να ενταχθούν στα παρακάτω προγράμματα ως εξής:

- Στο πρόγραμμα επιδοτούμενου κοινωνικού τουρισμού δημέρων διακοπών (5 διανυκτερεύσεις) εκατόν είκοσι χιλιάδες (120/000) άτομα
- Στο πρόγραμμα 3 ήμερων εκδρομών δέκα χιλιάδες (10.000) άτομα
- Στο πρόγραμμα δωρεάν παροχής εισιτηρίων θεάτρων εκατό χιλιάδες (100.000) άτομα και τέλος,
- Στο πρόγραμμα δωρεάν παροχής βιβλίων τριάντα χιλιάδες (300.000) άτομα.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Με την ψήφιση του Ν 3304/2005 «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού», το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής

Ασφάλισης και Πρόνοιας και ειδικότερα το Τμήμα Ισότητας Ευκαιριών της Δ/σης Κοινωνικής Προστασίας & Κοινωνικής Συνοχής, παρακολουθεί στενά την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης και είναι αρμόδιο για την επιστημονική υποβοήθηση του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας και για την εξέταση καταγγελιών για παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

I. Καταγγελίες / αναφορές για παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης

Κατά το έτος 2013, ο συνολικός αριθμός αναφορών, παραμένει χαμηλός, χωρίς αυτό να σημαίνει πραγματική απουσία διακρίσεων στον τομέα της εργασίας στην χώρα μας. Οι καταγγελίες / αναφορές αφορούν διακρίσεις λόγω ηλικίας ή αναπηρίας. Απουσιάζουν οι αναφορές για διακρίσεις λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων και σεξουαλικού προσανατολισμού, γεγονός που εξηγείται από το φόβο της κοινωνικής έκθεσης και του στιγματισμού που δύναται να υποστούν τα άτομα αυτά, σε περίπτωση καταγγελίας.

Διακρίσεις λόγω ηλικίας

Οι καταγγελίες για διακρίσεις λόγω ηλικίας στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης και ειδικότερα στους όρους πρόσληψης αποτελεί συχνό φαινόμενο.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση καταγγελίας πολίτη για την δημοσίευση αγγελιών εργασίας επιχειρήσεων που έθεταν ηλικιακά κριτήρια στους όρους πρόσληψής τους.

Η Υπηρεσία μας απέστειλε έγγραφο, στην εφημερίδα και στις σχετικές εταιρείες, με το οποίο επεσήμανε ότι ο καθορισμός ορίου ηλικίας, ως προϋπόθεση πρόσληψης, σε αγγελίες ευρέσεως εργασίας που δημοσιεύονται σε εφημερίδες ή ιστοσελίδες, συνιστά παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας, εφόσον οι περιπτώσεις αυτές δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις που ορίζει ο Ν 3304/2005 ή δε δικαιολογούν την ανάγκη ύπαρξης του εν λόγω κριτηρίου, ως προϋπόθεση πρόσληψης στην εργασία,.

Οι επιχειρήσεις, μετά από σχετική αλληλογραφία, δεσμεύτηκαν ότι θα συμμορφωθούν με τις υποδείξεις της Υπηρεσίας.

Διακρίσεις λόγω αναπηρίας

Εύλογες προσαρμογές

Προσφεύγουσα, τοποθετημένη με τις προστατευτικές διατάξεις του Ν 2643/98, στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, υπέβαλε αίτημα απόσπασης στην Αθήνα, πριν την παρέλευση της δοκιμαστικής της υπηρεσίας, προκειμένου να διευκολυνθεί να συνεχίσει συστηματικά την ιατρική της παρακολούθηση και φροντίδα.

Η Υπηρεσία μας με έγγραφό της προς την προ-

σφεύγουσα και τις αρμόδιες υπηρεσίες επεσήμανε την υποχρέωση του εργοδότη, στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν 3304/2005, να λαμβάνει όλα τα ενδεδειγμένα, **κατά περίπτωση**, μέτρα για τα άτομα με αναπηρία, προκειμένου να εξασφαλιστεί η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης για αυτά, στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης, στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Ως εκ τούτου, η υποχρέωση για εύλογη προσαρμογή οδηγεί στη λήψη **εξατομικευμένων μέτρων παρέμβασης**, πλην όμως, αυτά θα πρέπει να είναι ενδεδειγμένα, ώστε να εξασφαλίζεται, η ισότιμη πρόσβαση του ατόμου με αναπηρία στην εργασία, η δυνατότητα του να ασκεί αυτήν και να εξελίσσεται, καθώς και η δυνατότητα συμμετοχής του στην επαγγελματική κατάρτιση.

Κατόπιν σχετικής αλληλογραφίας των δύο υπηρεσιών, μας έγινε γνωστό ότι βάσει του υφιστάμενου πλαισίου, για τη δυνατότητα απόσπασης υπαλλήλων, δε δύναται να ικανοποιηθεί το αίτημα απόσπασης της υπαλλήλου, παρά μόνο με τη συμπλήρωση της δοκιμαστικής της υπηρεσίας.

II. Προτεραιότητες

Ετήσιο σχέδιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων 2013

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας καταρτίζει ετησίως, σχέδιο καταπολέμησης των διακρίσεων, στο οποίο αποτυπώνεται η υφιστάμενη κατάσταση, οι προκλήσεις και οι προτεραιότητες στο πεδίο των διακρίσεων, με την εμπλοκή όλων των συμμετεχόντων. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τις δομές της κοινωνικής διαβούλευσης που στόχο έχουν την αποτύπωση των εθνικών αναγκών και τη διαμόρφωση των προτεινόμενων δράσεων που ανταποκρίνονται σε αυτές.

Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, στο πλαίσιο της κατάρτισης του σχεδίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων, για το έτος 2013-2014, προσκάλεσε με τη με αριθμ.19730/814/18-06-2013 Πρόσκληση, σε διαβούλευση όλους τους εμπλεκόμενους φορείς που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της καταπολέμησης των διακρίσεων, λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

Στην εν λόγω διαβούλευση προσκλήθηκαν εκπρόσωποι των συναρμόδιων Υπουργείων, των φορέων Προώθησης της Ισότητας, των κοινωνικών εταίρων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των φορέων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της καταπολέμησης των διακρίσεων.

Στο σχέδιο δράσης για το έτος 2013 επισημάνθηκε ότι παρά τη συστηματική υλοποίηση δράσεων για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση στα θέματα καταπολέμησης των διακρίσεων, η άγνοια και ο φόβος του στιγματισμού εξακολουθούν να παραμένουν τα σημαντικότερα εμπόδια για την καταπολέμηση των διακρίσεων.

Παράλληλα και σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, φορέα ισότητας στον δημόσιο τομέα, σοβαρό εμπόδιο αποτελεί και η έλλειψη εμπιστοσύνης των διοικούμενων απέναντι στα μέσα προστασίας των δικαιωμάτων που τους παρέχει η πολιτεία. Αυτό το έλλειμμα εμπιστοσύνης και ενημέρωσης εμφανίζεται μεγαλύτερο στις κοινωνικές ομάδες με διακριτά εθνοφυλετικά χαρακτηριστικά, τα οποία βιώνουν όχι μόνο τη διάκριση, άλλα και ζουν περιθωριοποιημένα.

Ως εκ τούτου προτεραιότητα παραμένει η εντατικοποίηση των προσπαθειών για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το κενό επικοινωνίας.

Απαραίτητη προτεραιότητα για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας αποτελεί η άρση των στερεοτύπων και η ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων, σχετικά με το φαινόμενο παραγωγής και αναπαραγωγής τους.

Στο πλαίσιο του εν λόγω σχεδίου, έμφαση δόθηκε σε δράσεις που αποσκοπούν α) στην αντιμετώπιση της έλλειψης της ενημέρωσης σχετικά με την αρχή της ίσης μεταχείρισης και της μη διάκρισης β) στην κάλυψη του κενού επαφής μεταξύ των διακρινόμενων ομάδων και των διοικητικών αρχών, γ) στην ενδυνάμωση της συνείδησης και του διαλόγου μεταξύ των διαφορετικών πληθυσμών δ) στην ενεργή συμμετοχή και κινητοποίηση όλων των εμπλεκόμενων για την καταπολέμηση των διακρίσεων.

III. Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

Κατά τα έτη 2013 – 2014 υλοποιούνται, στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος Progress, δύο έργα:

A. Το Παρατηρητήριο Καταπολέμησης των διακρίσεων σε συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη, τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού και την Αναπτυξιακή Επιχείρηση Πατρών, με την υποστήριξη του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, υλοποιεί δράσεις που αφορούν:

- **στην ενημέρωση του ευρύτερου κοινού για την ειδική αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη**, ως φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, αλλά και στην ενημέρωση στοχευμένου κοινού για τους τύπους των διακρίσεων που καλύπτονται από την νομοθεσία και τον τρόπο καταπολέμησής τους,

- στην ενημέρωση των φορέων των τοπικών κοινωνιών και στην επιμόρφωση στελεχών της τοπικής αυτοδιοίκησης, σχετικά με την αρμοδιότητα του ΣΤΠ, αλλά και σε εστιασμένες δράσεις άμεσης επικοινωνίας, τόσο με πρόσωπα που ανήκουν στις προστατευόμενες από τη νομοθεσία κατά των διακρίσεων ομάδες, όσο και με στελέχη υπηρεσιών που έρχονται σε τακτική επαφή μαζί τους,

- στην ενημέρωση των στελεχών της διοίκησης για τα δικαιώματα ομάδων του πληθυσμού που μπορεί να υφίστανται διακρίσεις, και στη διαμόρφωση ενός πλαισίου υποχρεώσεων της Διοίκησης, όπως προκύπτει από την κείμενη νομοθεσία,

- στην καταγραφή της υφιστάμενης πραγματικότητας, των τρεχουσών αντιλήψεων και συμπεριφορών (π.χ. διακρίσεις), **σχετικά με τη θέση των γυναικών, νέων Ρομά και μουσουλμάνων μεταναστών στην αγορά εργασίας** και η διατύπωση συμπερασμάτων για τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε αυτήν,

- στην αναμόρφωση των προγραμμάτων **Επαγγελματικής Κατάρτισης** των ΕΠΑΣ (Επαγγελματικών Σχολών Μαθητείας) του ΟΑΕΔ.

Β. Το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο σε συνεργασία με το **Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου**, με την υποστήριξη του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, υλοποιεί το έργο «**Με τους Ρομά στο Μουσείο**» που στόχο έχει να προωθήσει την κοινωνική πρόσβαση των Ρομά πληθυσμών στην πολιτιστική κληρονομιά και να ενισχύσει τον διαπολιτισμικό διάλογο.

Το έργο περιλαμβάνει τις κάτωθι δράσεις:

- **διάχυση καλών μουσειακών πρακτικών,**
- **επιμόρφωση νέων Ρομ, ως πολιτιστικών διαμεσολαβητών,**

- **μουσειακές εκπαιδευτικές δράσεις ευαισθητοποίησης για ζητήματα διάκρισης,**

- **παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών μικρού μήκους, με σκοπό την περαιτέρω διάχυση της πληροφόρησης σχετικά με την καταπολέμηση των διακρίσεων που υφίστανται οι Έλληνες Ρομά.**

Τέλος, στο πλαίσιο της τελευταίας «Περιορισμένης Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων» (Restricted Call for Proposals, JUST/2013/PROG/AG/AD), για την υλοποίηση εθνικών δράσεων ενημέρωσης στο πεδίο της καταπολέμησης των διακρίσεων του κοινοτικού προγράμματος Progress, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, υποστήριξε πρόταση του **Συνηγόρου του Πολίτη**, με τίτλο «**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ: Πραγματική έκταση και ποιοτικά χαρακτηριστικά της εγκληματικότητας, φόβος του εγκλήματος, στάσεις και αντιλήψεις, ανθρώπινα δικαιώματα**» σε συνεργασία με το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εγκληματολο-

γία», του **Τμήματος Κοινωνιολογίας, του Παντείου Πανεπιστημίου**. Το έργο περιλαμβάνει τη διεξαγωγή έρευνας, δράσεις ενημέρωσης, επιτόπιους ελέγχους, καθώς και παραγωγή ενημερωτικού υλικού σχετικά με τα ζητήματα των διακρίσεων.

ΠΡΟΝΟΙΑΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Ι. Δράσεις για την Προστασία των Ατόμων με Αναπηρία

ΚΛΕΙΣΤΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας (Ν.Π.ΔΔ.) (Ν.4109/2013, ΦΕΚ Α' 16/23-1-2013) 26 Παραρτήματα Προστασίας Α.ΜΕ.Α., Αποθεραπείας και Αποκατάστασης Παιδιών Α.ΜΕ.Α., Χρόνιων Παθήσεων

Τα Νέα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Ν.Π.ΔΔ. τα οποία συστάθηκαν με τον ανωτέρω νόμο και τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, εδρεύουν κατά βάση στην αντίστοιχη έδρα κάθε Περιφέρειας.

Σκοπό έχουν μεταξύ άλλων τη: παροχή υπηρεσιών κλειστής περίθαλψης σε άτομα με αναπηρίες, τη παροχή υπηρεσιών λειτουργικής, κοινωνικής, επαγγελματικής και επαγγελματικής κατάρτισης και αποκατάστασης σε άτομα με αναπηρίες, τη παροχή υπηρεσιών χρόνιας νοσηλείας σε μη αυτοεξυπηρετούμενα άτομα στα οποία δεν είναι δυνατή η αποκατάσταση καθώς και το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων έρευνας και συμβουλευτικής για θέματα που αφορούν άτομα με αναπηρίες. Η χρηματοδότηση των Ν.Π.ΔΔ. εξασφαλίζεται από τα νοσήλια που δίδονται στο ΝΠΔΔ για την εξυπηρέτηση που παρέχεται στον ασφαλισμένο, ο οποίος φιλοξενείται και κάνει χρήση των υπηρεσιών του ΝΠΔΔ, με τη κρατική επιχορήγηση όπως προβλέπεται από τον κρατικό προϋπολογισμό, από δωρεές καθώς και από ίδιους πόρους (αξιοποίηση της περιουσίας) των Ν.Π.ΔΔ.

Εθνικό Ίδρυμα Κωφών (Ε.Ι.Κ.)

Το Ε.Ι.Κ. υπάγεται στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (**Ν.4052/ΦΕΚ 41/τ. Α' /01-03-2012**) και σκοπό έχει την έγκαιρη διάγνωση της κώφωσης και βαρηκοΐας, τη παροχή ειδικής αγωγής και περίθαλψης, τη παροχή κάθε μορφής βοήθειας στα άτομα αυτά και στις οικογένειές τους καθώς και την εκπαίδευση των κωφών με σκοπό την επαγγελματική αποκατάσταση.

Κέντρο Εκπαίδευσης & Αποκαταστάσεως Τυφλών (Κ.Ε.Α.Τ.)

Το Κ.Ε.Α.Τ. υπάγεται στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (Ν. 4052/ΦΕΚ

41/τ. Α' /01-03-2012) με τον σκοπό και τη λειτουργία του να ορίζεται από το Προεδρικό Διάταγμα 265/17-4-79. Βασικοί σκοποί του Κ.Ε.Α.Τ. είναι η εκπαίδευση και επιμόρφωση των τυφλών παιδιών σε όλους τους τομείς ανάπτυξης, η ένταξή τους από την προνηπιακή ηλικία στη κοινωνία με την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων, με στόχο την ολοκλήρωση της προσωπικότητας και της κοινωνικής αγωγής του και η απόκτηση της ανεξαρτησίας του. Στο Κ.Ε.Α.Τ. δίνεται η δυνατότητα εκπαίδευσης Ατόμων με Προβλήματα Όρασης σε διάφορα επίπεδα και με ποικιλία στόχων. Κατά βάση προσφέρεται εκπαίδευσή σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και φροντιστηριακή εκπαίδευση σε παιδιά σχολικής ηλικίας (Β/θμιας Εκπαίδευσης). Επιπλέον, στο Κέντρο λειτουργεί ειδικό Δημοτικό Σχολείο Τυφλών, Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Τυφλοκωφών και Ειδικό Νηπιαγωγείο υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας.

Δομές ανοικτής κοινωνικής φροντίδας

(Στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης, κέντρα ημερήσιας φροντίδας, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης κ.τ.λ.)

Οργάνωση και Λειτουργία Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ)

Στα πλαίσια του ΕΣΠΑ και με γνώμονα την εφαρμογή των επιταγών της κοινωνικής ένταξης, της προώθησης της αυτόνομης διαβίωσης των Ατόμων με Αναπηρία και της στήριξης της οικογένειας των ΑμεΑ, έχει τεθεί ως προτεραιότητα η δημιουργία Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης. Ο στόχος της σχετικής παρέμβασης είναι να αναπτυχθεί στην χώρα μας μια εναλλακτική πρόταση διαβίωσης στην κοινότητα των ατόμων με νοητική υστέρηση, που κινδυνεύουν με ιδρυματισμό και κοινωνικό αποκλεισμό λόγω της έλλειψης ή αδυναμίας του οικογενειακού τους περιβάλλοντος.

Για το λόγο αυτό προτάθηκε και έγινε δυνατή η χρηματοδότηση της οργάνωσης και λειτουργίας των Στεγών από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» του ΕΣΠΑ 2007 – 2013, ενώ οι υποδομές χρηματοδοτούνται από τα Περιφερειακά Αναπτυξιακά Προγράμματα για την περίοδο 2007 – 2013.

Στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» 2007-2013 και στην Κατηγορία Παρεμβάσεων: Πρόληψη και Αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού εντάσσονται και χρηματοδοτούνται προτάσεις – πράξεις για την οργάνωση και τη λειτουργία Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) Ατόμων με Αναπηρία που χαρακτηρίζονται από νοητική υστέρηση τα οποία μπορούν να διαβιώσουν αυτόνομα με την κατάλληλη υποστήριξη (Οικοτροφεία και Διαμερίσματα).

Στα πλαίσια επίσης των Περιφερειακών Επιχειρη-

σιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 εντάσσονται και χρηματοδοτούνται προτάσεις για την ανέγερση Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης. Μέχρι σήμερα έχουν εγκριθεί από το Υπουργείο μας και έχουν προταθεί για ένταξη στα αντίστοιχα Επιχειρησιακά Προγράμματα οι παρακάτω δράσεις:

Α) Στο Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» η οργάνωση και λειτουργία:

Τριάντα τεσσάρων (34) Οικοτροφείων που θα φιλοξενήσουν συνολικά 272 άτομα

Δεκαέξι (16) Διαμερισμάτων που θα φιλοξενήσουν συνολικά 58 άτομα

Β) Στο ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007- 2013 η ανέγερση ή αγορά:

Δεκαεννιά (19) Οικοτροφείων που θα φιλοξενήσουν συνολικά 150 άτομα

Είκοσι δύο (22) Διαμερισμάτων που θα φιλοξενήσουν συνολικά 44 άτομα.

Φιλανθρωπικά Σωματεία – ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα για Α.ΜΕ.Α (κέντρα ημερήσιας φροντίδας, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης)

Το γονεϊκό κίνημα, που είναι αρκετά εδραιωμένο, κυρίως στο χώρο της νοηματικής υστέρησης, λειτουργεί συμπληρωματικά του Δημοσίου τομέα ώστε να καλυφθούν οι μεγάλες ανάγκες αναφορικά με τη προστασία και τη φροντίδα των Α.ΜΕ.Α. Σκοπός κυρίως αυτών των φορέων είναι μεταξύ άλλων η προώθηση των συμφερόντων των ατόμων με αναπηρία, με σκοπό την πλήρη κοινωνική τους ένταξη και επαγγελματική τους αποκατάσταση η στήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος των Α.ΜΕ.Α., η παροχή ενισχυτικής διδασκαλίας και επιστημονικής βοήθειας με λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές, παιδοψυχολόγους, φυσιοθεραπευτές, κ.α.

Όσον αφορά στη χρηματοδότησή τους, με την αριθ. οικ. 2/21379/8-03-2011 απόφαση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους τροποποιήθηκε ο Κώδικας κατάταξης Εσόδων και Εξόδων του προϋπολογισμού και εγγράφηκε κωδικός εξόδων Φ. 200 ΚΑΕ 2291 ως «Επιχορήγηση στις Περιφέρειες για δαπάνες λειτουργίας των πάσης φύσεως προνοιακών Ιδρυμάτων» μέσω του οποίου επιχορηγούνται οι Περιφέρειες, που στη συνέχεια κατανέμουν τα ποσά στα ιδρύματα της χωροταξικής τους αρμοδιότητας, ενώ, επίσης, όπου προβλέπεται, υπάρχει μικρό νοσήλιο ή τροφοίο που καταβάλλει ο ασφαλιστικός φορέας. Επισημαίνουμε ότι τα προνοιακά Ιδρύματα λειτουργούν για την προστασία ιδιαίτερα ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (άτομα ΑμεΑ, ηλικιωμένα άτομα και παιδιά) και με το σκοπό που επιτελούν συμπληρώνουν τα κενά της Πολιτείας.

Κέντρα Αποθεραπείας και Αποκατάστασης (ΚΑΑ)

Τα ΚΑΑ των οποίων οι όροι και οι προϋποθέ-

σεις λειτουργίας καθορίστηκαν με το ΠΔ 395/93 (ΦΕΚ 166Α') ιδρύονται και λειτουργούν από φυσικά ή Ν.Π.Ι.Δ. και στα οποία παρέχονται υπηρεσίες υγείας και νοσηλείας σε ασθενείς, εσωτερικούς ή εξωτερικούς, οι οποίοι πάσχουν από παθήσεις του μυϊκού, νευρικού, κυκλοφοριακού, ερειστικού, αναπνευστικού συστήματος, καθώς και από νοητική στέρηση χρησιμοποιώντας τα σύγχρονα μέσα και τις μεθόδους της ιατρικής αποκατάστασης. Τα ΚΑΑ διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

- ΚΑΑ Κλειστής Νοσηλείας των οποίων οι ασθενείς διανυκτερεύουν στις εγκαταστάσεις του,
- ΚΑΑ Ημερήσιας Νοσηλείας χωρίς τη δυνατότητα διαμονής,
- Ελάχιστη Μονάδα Ιατρικής Αποκατάστασης, αυτοτελής Μονάδα παροχής ιατρικών και όχι μόνο φροντίδας σε ασθενείς που έχουν ανάγκη φυσικής αποκατάστασης για την ολοκλήρωση της αποθεραπείας τους,
- Κέντρα Διημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας για Άτομα με Αναπηρία, τα οποία παρέχουν υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας και παραμονής με ανώτατο όριο ημερήσιας λειτουργίας τις 16 ώρες ανάλογα με τις ανάγκες των Α.ΜΕ.Α.

Με γνώμονα τις διεθνείς υποχρεώσεις και τις επιταγές του Συντάγματος έχει θεσπιστεί μια σειρά από προγράμματα για τα άτομα με αναπηρίες τα οποία εντάσσονται στα πλαίσια της διαφύλαξης και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφού στόχο έχουν την κοινωνική ενσωμάτωση και παροχή ευκαιριών για ισότιμη ένταξη και συμμετοχή στα κοινωνικά δρώμενα.

Περίθαλψη Οικονομικά Αδύνατων

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας συνάπτει ετήσιες συμβάσεις με Θεραπευτήρια Χρόνιων Παθήσεων, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Ν.Π.Ι.Δ.) με σκοπό τη διάθεση από αυτές κλινών για την φροντίδα και περίθαλψη οικονομικά αδύνατων και ανασφάλιστων ατόμων με αναπηρία και που χρήζουν της αναγκαίας φροντίδας. Η σχετική δαπάνη καλύπτεται από τον προϋπολογισμό εξόδων του Υπουργείου (Φ.220 ΚΑΕ 2291) με επιχορήγηση των κατά τόπους περιφερειών.

Κατασκηνωτικό Πρόγραμμα ΑμεΑ έτους

Κάθε χρόνο σχεδιάζεται και υλοποιείται με επιτυχία το Κατασκηνωτικό Πρόγραμμα για ΑμεΑ κατά τη θερινή περίοδο, σε συνεργασία με την ΕΣΑμεΑ και την ΠΟΣΓΚΑμεΑ, που πραγματοποιείται σε 12 κατασκηνωτικούς χώρους σε αντίστοιχους δήμους όλης της χώρας. Σκοπός είναι για 10 ημέρες, άτομα με βαριές και πολλαπλές αναπηρίες, μαζί με το οικογενειακό

τους περιβάλλον να βρεθούν σε ένα χώρο αναψυχής και ψυχαγωγίας που στοχεύει στην ενδυνάμωση των σχέσεων των συμμετεχόντων συμβάλλοντας έτσι στην κοινωνικοποίησή τους.

Παράλληλα, τη θερινή περίοδο υλοποιείται το πρόγραμμα «Λειτουργία πρότυπης παραλίας με προσβασιμότητα των Ατόμων με Αναπηρία» στους χώρους του Κέντρου Αποθεραπείας και Αποκατάστασης παιδιών με αναπηρία Αττικής σε συνεργασία με τον Πανελλήνιο Σύλλογο Παραπληγικών.

Χορήγηση Δελτίου Μετακίνησης ΑμεΑ

Με κοινή υπουργική απόφαση που εκδίδεται από το υπουργείο Οικονομικών και το υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας καθορίζονται τα κριτήρια για τη χορήγηση του Δελτίου Μετακίνησης ΑΜΕΑ. Χορηγείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών καθώς και από τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.) της χώρας στα Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ) που έχουν ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% και το ατομικό τους εισόδημα δεν ξεπερνά τις 23.000 ευρώ ή το οικογενειακό τους εισόδημα δεν ξεπερνά τις 29.000 ευρώ. Επίσης Δελτίο Μετακίνησης χορηγείται και στους συνοδούς των ολικά τυφλών και των ατόμων με βαριά νοητική υστέρηση με δείκτη νοημοσύνης 30 και κάτω. Άτομα με ποσοστό αναπηρίας άνω του 67% ανεξαρτήτως εισοδήματος δικαιούνται Κάρτα με την οποία παρέχεται 50% έκπτωση στα εισιτήρια των υπεραστικών λεωφορείων.

Εθνικό Μητρώο δικαιούχων κοινωνικών και προνοιακών επιδομάτων

Κατ'εφαρμογή του άρθρου 18 του Ν 4025/2011 (ΦΕΚ 228Α') υπεγράφη η Π2α/Γ.Π.οικ. 35099/2.4.2012 Κοινή Υπουργική Απόφαση με θέμα «Δημιουργία Εθνικού Μητρώου δικαιούχων κοινωνικών και προνοιακών επιδομάτων», η οποία δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1049/Β'/2012.

Στο Εθνικό Μητρώο εντάσσονται οι δικαιούχοι επιδομάτων αναπηρίας των δικαιούχων επιδόματος αναπηρίας (τυφλότητας, κωφαλαλίας, τετραπληγίας, παραπληγίας, ακρωτηριασμού σε ασφαλισμένους του Δημοσίου και ανασφαλιστους, βαριάς νοητικής καθυστέρησης, εγκεφαλικής παράλυσης, βαριάς αναπηρίας, συγγενούς αιμολυτικής αναιμίας, συγγενούς αιμορραγικής διάθεσης, Σ.Ε.Α.Α, νόσου του Χάνσεν και επιδόματος κίνησης), δικαιούχων επιδόματος απροστάτευτων ανηλίκων, δικαιούχων επιδόματος ομογενών, δικαιούχων επιδόματος στεγαστικής συνδρομής συνταξιούχων υπερηλίκων ΟΓΑ και δικαιούχων διατροφικού επιδόματος νεφροπαθών και μεταμοσχευμένων, Αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας είναι να υπάρχει μία

μοναδική ηλεκτρονική βάση δεδομένων, η οποία και αποτελεί το Εθνικό Μητρώο που τηρείται στη Διεύθυνση Προστασίας Ατόμων με Αναπηρία.

Σχεδιασμός Προγραμμάτων Οικονομικής ενίσχυσης ΑμεΑ

Η υπηρεσία μας υλοποιεί δέκα προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης για ΑμεΑ, ανεξαρτήτως οικονομικών και εισοδηματικών κριτηρίων τα οποία αφορούν αποκλειστικά και μόνο την αντιμετώπιση των αναγκών που προκύπτουν από την αναπηρία και βρίσκονται σε συνάρτηση με το είδος και το ποσοστό αναπηρίας, την πάθηση, το ασφαλιστικό καθεστώς, κ.λπ. Έχει προχωρήσει επίσης η αναπροσαρμογή του κανονιστικού πλαισίου των προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης ΑμεΑ και τον εκσυγχρονισμό του ώστε να εναρμονίζεται με το πλαίσιο πιστοποίησης των Κέντρων Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.ΠΑ.). Με την υπ.αριθμ. Π3α/Φ.18/Γ.Π.οικ.63731 καθορίζονται τα επιδόματα που χορηγούνται στα Α.ΜΕ.Α.

Με το άρθρο 46 του Ν 4025/2011 (ΦΕΚ 228/Α') ορίστηκε όπως «οι δικαιούχοι όλων των επιδομάτων αναπηρίας...εξετάζονται υποχρεωτικά από την Υγειονομική Επιτροπή, ως προϋπόθεση για τη χορήγηση του επιδόματος.» Επιπλέον με την έκδοση της υπ. αριθμ. Φ.11321/ οικ. 10219/688/4.5.2012 ΚΥΑ με θέμα «Ενιαίος Πίνακας Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας» (ΦΕΚ 1506/Β' /2012) διαφοροποιήθηκαν τα ποσοστά αναπηρίας ανά πάθηση.

Διεθνές Περιβάλλον

Η Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία υπογράφηκε από τη χώρα μας στις 30.3.2007 και, στις 10 Απριλίου 2012, η Βουλή των Ελλήνων κύρωσε τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των ΑμεΑ και το Προαιρετικό Πρωτόκολλό της. Ως εκ τούτου, η εφαρμογή της Σύμβασης και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου θα αποτελέσουν ουσιαστικά εργαλεία για την άσκηση και ενδυνάμωση της αναπτυξιακής πολιτικής αλλά και των δράσεων για τα άτομα με αναπηρίες.

Η χώρα μας συμμετέχει στην επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (CS-RPD) του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία και είναι αρμόδια για την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ταυτόχρονα, η συμμετοχή στην επιτροπή υψηλού επιπέδου για τα άτομα με αναπηρίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία έχει συσταθεί για να παρακολουθεί τις τελευταίες πολιτικές και τις προτεραιότητες των κρατών-μελών της Ε.Ε. σχετικά με τα άτομα με αναπηρίες, ενισχύει και την ανταλλαγή καλών πρακτικών.

II. Δράσεις για την Προστασία της Οικογένειας

1. ΚΛΕΙΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

i. 12 Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας (Ν.ΠΔΔ.) (Νόμος 4109 / 2013 Φ.Ε.Κ.16 / 23-1-2013 Α') καθώς και το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Παπάφειο Θεσσαλονίκης (Ν.4199/2013 Φ.Ε.Κ.216/11-10-2013)

Τα Νέα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Ν ΠΔΔ. τα οποία συστάθηκαν με τον ανωτέρω νόμο και τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, εδρεύουν κατά βάση στην αντίστοιχη έδρα κάθε Περιφέρειας και ο σκοπός τους έχει διευρυνθεί ούτως ώστε εφεξής να παρεμβαίνουν στα θέματα προστασίας της οικογένειας, της παιδικής ηλικίας, της νεότητας, της τρίτης ηλικίας, των ατόμων με αναπηρία και των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

Ειδικότερα τα Παραρτήματα Προστασίας Παιδιού των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας σκοπό έχουν την περίθαλψη, τη ψυχοσωματική ανάπτυξη και γενικά τη μέριμνα για μόρφωση και επαγγελματική εκπαίδευση των βρεφών και παιδιών που αποδεδειγμένα είναι απροστάτευτα και στερούνται οικογενειακής φροντίδας μέχρι προσαρμογής αυτών σε περιβάλλον που εγγυάται την καλύτερη δυνατή ανάπτυξη τους (τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια ή υιοθεσία).

Όσον αφορά στην αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών, στα υπό διαμόρφωση σχέδια των νέων Οργανισμών των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας, τα οποία προωθούνται προς κατάρτιση, θα δίνεται η δυνατότητα λειτουργίας ενδιάμεσων δομών για την κάλυψη όλων των περιστατικών άμεσης προστασίας ευπαθών ομάδων - παιδιών, για όσο διάστημα χρειαστεί, μέχρι την εξασφάλιση κατάλληλου για αυτά περιβάλλοντος (εισαγωγή σε ίδρυμα, αναδοχή, υιοθεσία κ.ά.)

ii. Λοιπά Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας και Τρίτης Ηλικίας

α. Παιδικής Προστασίας: Ο σκοπός τους είναι ανάλογος με εκείνων των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας και η λειτουργία τους διέπεται ανάλογα με τη νομική τους υπόσταση (Ίδρυμα ή Σωματείο) από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, του Ν Δ.1111/1972 (ΦΕΚ 23/Α' /1972) και την ιδρυτική τους πράξη. Όσα είναι κληροδοτήματα διέπονται εκτός από την ιδρυτική τους πράξη και από τις διατάξεις του Α.Ν 2039/1939 (ΦΕΚ 455/Α' /1939)

β. Προστασίας Ηλικιωμένων: Η κλειστή περίθαλψη των ηλικιωμένων παρέχεται από τις Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΜΦΗ), οι οποίες λειτουργούν με την μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και είναι μη κερδοσκοπικού (ιδρύονται από φιλανθρωπικά Σωματεία, την Εκκλησία) ή κερδοσκοπικού χαρακτήρα (ιδρύονται από ιδιώτες). Το νομικό πλαίσιο λειτουργίας τους καθορίζεται από τις δι-

ατάξεις του Ν 2345/1995 (ΦΕΚ 213/Α' / 12-10-1995).

Οι προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας αυτών καθορίζονται από την αριθμ.Π1γ/οικ. 81551/15.6.2007 (ΦΕΚ 11366/Β' /2007) Απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, όπως αυτή τροποποιήθηκε με τις αριθμ.Π1γ/οικ.129673/28-9-2009 (Φ.Ε.Κ. 2190/Β' /2009) και Π1γ/οικ.80794/14-7-2011 (Φ.Ε.Κ. 1736 /Β' /2011) όμοιες. Οι αποφάσεις άδειας ίδρυσης και λειτουργίας τους εκδίδονται από τις Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών της Χώρας, οι οποίες έχουν και την ευθύνη του ελέγχου και της καλής λειτουργίας αυτών.

2. ΑΝΟΙΚΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Ι]. Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί

α. Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί από Φιλανθρωπικά Σωματεία, Μητροπόλεις και Ν.Π.Ι.Δ.. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα: Σκοπό έχουν την ημερήσια διατροφή, διαπαιδαγώγηση και ψυχαγωγία βρεφών και νηπίων. Φιλοξενούν παιδιά εργαζομένων γονέων και παιδιά οικονομικά αδυνάτων οικογενειών, προτιμώμενων εκείνων που έχουν ανάγκη λόγω κοινωνικών αιτιών. Οι προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας αυτών καθορίζονται από τις διατάξεις της αριθμ.Π2β/οικ.2808/97 (ΦΕΚ 645/Β' /1997) Υπουργικής Απόφασης, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα.

β. Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί από ιδιώτες επιχειρηματίες κερδοσκοπικού χαρακτήρα με άδεια λειτουργίας που εκδίδεται από τον οικείο Δήμο σύμφωνα με τις διατάξεις της αριθμ.Π2β/οικ.2808/1997 (ΦΕΚ 645/Β' /1997) Υπουργικής Απόφασης, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα.

γ. Παιδικοί – Βρεφονηπιακοί Σταθμοί από Ο.Τ.Α.: Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν 2880/2001 (ΦΕΚ 9/Α' /2001), οι Κρατικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί περιήλθαν αυτοδικαίως στην εποπτεία των Δήμων και Κοινοτήτων, στη διοικητική περιφέρεια των οποίων ανήκουν και λειτουργούν εφεξής ως δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του άρθρου 203 του ΠΔ 410/1995 (ΦΕΚ 231/Α' /1995) και διέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις για τα νομικά πρόσωπα.

ΙΙ]. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ)

Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) είναι οι Μονάδες στις οποίες απασχολούνται παιδιά ηλικίας 5-12 χρόνων για ορισμένο χρονικό διάστημα της ημέρας. Σκοπός τους είναι η απασχόληση των παιδιών εκτός σχολικού ωραρίου, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους με την ατομική – οργανωμένη δραστηριότητα ή μέσα από οργανωμένες ομάδες

εργαστηρίων καθώς και η εξυπηρέτηση των γονέων.

Λειτουργούν από Δημοτικές Επιχειρήσεις, Διαδημοτικές Επιχειρήσεις και Φορείς Ιδιωτικού Δικαίου κερδοσκοπικού και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με άδεια που εκδίδεται από τον οικείο Περιφερειάρχη, σύμφωνα με τις διατάξεις της αριθμ.Π2β/οικ.14951/9.10.2001 (ΦΕΚ 1397/Β' /2001) Υπουργικής Απόφασης, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα.

ΙΙΙ]. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)

Τα ΚΗΦΗ αποτελούν μονάδες ημερήσιας φιλοξενίας ηλικιωμένων ατόμων μη δυναμένων να αυτοεξυπηρετηθούν απόλυτα (κινητικές δυσκολίες, άνοια κλπ), των οποίων το οικογενειακό περιβάλλον που τα φροντίζει, εργάζεται ή αντιμετωπίζει σοβαρά κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας και αδυνατεί να ανταποκριθεί στην φροντίδα που έχει αναλάβει. Σκοπός των ΚΗΦΗ είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων και η παραμονή τους στο φυσικό και οικογενειακό τους περιβάλλον, καθώς και η διατήρηση μιας φυσιολογικής κοινωνικής και εργασιακής ζωής των μελών του οικογενειακού και συγγενικού περιβάλλοντος που ασχολούνται με την φροντίδα των ατόμων αυτών. Για την λειτουργία κάθε Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων είναι απαραίτητη η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας. Με την αριθ. Π1Γ/ΑΓΠ/ΟΙΚ.14963/01 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 1397/Β' /22-10-2001), όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, καθορίζονται οι προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας αυτών. Τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων ιδρύονται και λειτουργούν από επιχειρήσεις των ΟΤΑ και φορείς ιδιωτικού δικαίου κερδοσκοπικού και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, καθώς και φυσικά πρόσωπα, σε αστικές και ημι-αστικές περιοχές, διασυνδέονται δε σε λειτουργικό επίπεδο με τα ΚΑΠΗ που ενδεχομένως υπάρχουν στην ίδια περιοχή.

Τα ΚΗΦΗ λειτουργούν στο πλαίσιο της Πράξης «Ενέργειες στήριξης ηλικιωμένων και λοιπών ατόμων που χρήζουν βοήθειας για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας των εμμέσως ωφελούμενων ατόμων» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2007-2013, σύμφωνα με την αριθμ.0.18975/οικ.3.3113/21-10-2010 (ΦΕΚ 1683/Β' /22-10-2010) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης- Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας-Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης-Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

ΙV]. Πρόγραμμα «Τηλεβοήθεια στο σπίτι»

Από το 2000 άρχισε η εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος ΤΗΛΕΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ», στους Δήμους που υλοποιείται ήδη το πρόγραμμα «Βοήθεια στο

σπίτι». Σκοπός του προγράμματος είναι η παροχή της δυνατότητας άμεσης επικοινωνίας των μοναχικών διαβιούντων μη αυτοεξυπηρετούμενων ηλικιωμένων ατόμων με το συγγενικό ή φιλικό τους περιβάλλον καθώς και με υπηρεσίες άμεσης παρέμβασης, έτσι ώστε να αισθάνονται λιγότερο ευάλωτοι και ανασφαλείς και να παραμένουν στο χώρο της επιλογής τους. Το Υπουργείο μας επιβαρύνεται για το εν λόγω πρόγραμμα με την καταβολή στο Ο.Τ.Ε. του μηνιαίου πάγιου τέλους των 700 συνδρομητών του προγράμματος και επιβαρύνεται γι' αυτό ο προϋπολογισμός του Υπουργείου μας.

VI]. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι»:

Το Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», σύμφωνα με την αριθμ.1605/οικ.385/14-1-2011 (ΦΕΚ 172/Β' /2011) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, υλοποιείται μέσω της πράξης «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής μέσω παροχής κατ' οίκον υπηρεσιών Φροντίδας σε εξαρτώμενα μέλη των οικογενειών ανέργων και αναγνωρισμένα επαπειλούμενων με ανεργία εργαζομένων που ωφελούνται από ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης» του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Απασχόλησης στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013».

Το πρόγραμμα λειτούργησε με συνεχείς παρατάσεις μέχρι τις 30-9-2013 και σύμφωνα με την από 31-12-2011 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου που κυρώθηκε με τον Ν 4147/2013 (ΦΕΚ 98, Α').

Στη συνέχεια, και σύμφωνα με το άρθρο 127 του Ν 4199/2013 (ΦΕΚ 216, Α') παρατάθηκε μέχρι 30-9-2014. Παράλληλα, θεσμοθετήθηκε ολοκληρωμένο Πρόγραμμα με τίτλο «Κατ' οίκον Κοινωνική Φροντίδα» με σκοπό την κατοχύρωση συνθηκών αυτόνομης διαβίωσης των ηλικιωμένων και των αναπήρων στην κατοικία τους, ώστε να εξασφαλισθεί η παραμονή τους στο οικείο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, να αποφευχθεί η παραπομπή τους σε δομές κλειστής φροντίδας και να προληφθούν καταστάσεις κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και η στήριξη των ανασφάλιστων και οικονομικά αδύνατων πολιτών που το έχουν ανάγκη και πληρούν τα κριτήρια.

Με τον ίδιο νόμο, προβλέπεται η δυνατότητα το πρόγραμμα «ΒσΣ» να παρέχει υπηρεσίες «Κατ' οίκον Νοσηλείας» με σκοπό τη νοσηλεία και ανάρρωση του ασθενούς στο δικό του χώρο, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις (προσωπικό, εξοπλισμός κλπ.) που θα καθορισθούν με Κοινή Απόφαση των Υπουργών Υγείας και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

VI]. Κατασκηνώσεις

α. Κρατικό πρόγραμμα. Για τη φιλοξενία παιδιών,

οικογενειών, ηλικιωμένων και Ατόμων με Αναπηρίες, με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα, λειτουργούν 31 Παιδικές Εξοχές του Κρατικού Προγράμματος βάσει των διατάξεων του Ν 749/1948 (ΦΕΚ 200/Α' /1948), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα. Στις κατασκηνώσεις του κρατικού προγράμματος φιλοξενούνται παιδιά ηλικίας 6 έως 16 ετών που έχουν ανάγκη παραθερισμού, άτομα με αναπηρίες και ηλικιωμένα άτομα.

Κατά την κατασκηνωτική περίοδο έτους 2013 φιλοξενήθηκαν 8.420 άτομα, εκ των οποίων: 4.900 παιδιά, 2.170 άτομα με αναπηρίες και 1.350 ηλικιωμένα άτομα.

β. Πρόγραμμα Κατασκηνώσεων – Λουτροθεραπείας-Πηλοθεραπείας: Το Υπουργείο μας υλοποιεί κάθε χρόνο πρόγραμμα κατασκηνώσεων και λουτροθεραπείας για άτομα τρίτης ηλικίας και ενήλικα άτομα με αναπηρίες, σε όλη τη χώρα από τον μήνα Ιούνιο ως το μήνα Οκτώβριο διάρκειας 10 ημερών. Με την υπ' αριθμ.ΓΠ/Δ27/οικ.25725/1158/31-7-2013 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, εγκρίθηκε για το έτος 2013 η εφαρμογή προγράμματος κατασκηνώσεων, λουτροθεραπείας, πηλοθεραπείας για ηλικιωμένα άτομα και ενήλικα άτομα με αναπηρίες.

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν:

1. Ηλικιωμένα άτομα ηλικίας 60 ετών και άνω και ενήλικα άτομα με πιστοποιημένο ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω από αρμόδια Υγειονομική Επιτροπή.

2. Συνταξιούχοι λόγω γήρατος, χρεϊάς ή αναπηρίας όλων των ασφαλιστικών ταμείων.

3. Συνταξιούχοι του λογαριασμού ανασφαλίστων υπερηλίκων του ΟΓΑ,

με προτεραιότητα σε όσους αποδεδειγμένα είναι οικονομικά αδύνατοι, είναι μόνοι λόγω έλλειψης άλλης οικογένειας, χρεϊάς κλπ. και δεν έχουν λάβει μέρος τη χρονική περίοδο λειτουργίας του προγράμματος σε αντίστοιχο πρόγραμμα άλλου φορέα. Η επιλογή των δικαιούχων για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα πραγματοποιείται από τις Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας σε συνεργασία με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης (ΚΑΠΗ) και με καθάρα κοινωνικο-οικονομικά κριτήρια.

γ. Ιδιωτικές Παιδικές Εξοχές: Λειτουργούν Παιδικές Εξοχές Ιδιωτικής και Εκκλησιαστικής Πρωτοβουλίας, κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα κατόπιν σχετικής αδείας που εκδίδεται από τον οικείο Περιφερειάρχη, βάσει των αριθμ.1277/1989 (ΦΕΚ 199/Β' /1989) και Π1β/Γ.Π.54338/2006 (ΦΕΚ 966/Β' /2006) Υπουργικών Αποφάσεων.

3. ΕΠΙΔΟΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ι. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης απορ-

στάτευτων παιδιών: Σκοπός του προγράμματος είναι η οικονομική ενίσχυση παιδιών ηλικίας μέχρι 16 ετών, τα οποία για διάφορους λόγους στερούνται της πατρικής παρουσίας. Το πρόγραμμα αυτό εφαρμόζεται βάσει των διατάξεων του Ν 4051/1960 (ΦΕΚ 68/Α'/1960) και του Π.Δ108/1983 (ΦΕΚ 49/Α'/1983), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα.

Με το πρόγραμμα αυτό καταβάλλεται σήμερα μηνιαίο επίδομα 44,02€ σε κάθε απροστάτευτο παιδί ηλικίας μέχρι 16 ετών, με την προϋπόθεση ότι το μηνιαίο εισόδημα της οικογένειας που διαμένει το παιδί δεν υπερβαίνει για τριμελή οικογένεια τα 234,77€, προσαυξανόμενο κατά 20,54€ για κάθε επιπλέον μέλος πέραν του τρίτου. Αρμόδιες Υπηρεσίες για την καταβολή του Επιδόματος είναι σύμφωνα με το Ν 3852/2010 (Φ.Ε.Κ. 87/Α'/2010) οι Δήμοι της Χώρας.

ii. Πρόγραμμα καταβολής χρηματικών παροχών λόγω μητρότητας: Το πρόγραμμα αυτό εφαρμόζεται σε εκτέλεση του άρθρου 4 παρ. 5 του Ν 1302/1982 (ΦΕΚ 133/Α'/1982), με τον οποίο κυρώθηκε η υπ' αρ. 103/1952 διεθνής σύμβαση εργασίας «περί προστασίας της μητρότητας» (ΦΕΚ 133/Α'/1982) και εκτελείται από τους δήμους της Χώρας.

Με το πρόγραμμα αυτό καταβάλλονται χρηματικές παροχές της τάξεως των 440,20€: ήτοι 220,10€ για το χρονικό διάστημα των 42 ημερών προ του τοκετού και 220,10€ για το χρονικό διάστημα των 42 ημερών μετά τον τοκετό σε εργαζόμενες γυναίκες που δεν δύνανται ν' αξιώσουν αυτές από ασφαλιστικό φορέα ή είναι ανασφάλιστες και παράλληλα δεν έχουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης.

iii. Οικογενειακά επιδόματα:

Από 01.01.13 καθιερώθηκαν τα ακόλουθα οικογενειακά επιδόματα:

α) Ειδικό επίδομα τριτέκνων και πολυτέκνων: Με το Ν 4141/2013 (ΦΕΚ 81/Α'/2013), καταβάλλεται ειδικά στις οικογένειες με τρία και άνω εξαρτώμενα τέκνα ειδικό επίδομα τριτέκνων και πολυτέκνων, το οποίο ορίζεται σε πεντακόσια (500) ευρώ κατ' έτος για κάθε τέκνο, εφόσον το συνολικό οικογενειακό εισόδημα, (Ν.4170/2013, ΦΕΚ 163/Α'/2013), είναι μέχρι σαράντα πέντε χιλιάδες (45.000) ευρώ για τις τρίτεκνες οικογένειες.

Το ως άνω όριο οικογενειακού εισοδήματος προσαυξάνεται κατά τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ για τις τετράτεκνες οικογένειες και κατά τέσσερις χιλιάδες (4.000) ευρώ για κάθε επιπλέον τέκνο για τις οικογένειες με περισσότερα των τεσσάρων τέκνα.

β) Ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων: Με το Ν 4093/2012 (ΦΕΚ 222/Α'/2012), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, θεσπίζεται το ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων, το οποίο καταβάλλεται λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων, την κλίμακα

ισοδυναμίας, το ισοδύναμο εισόδημα και την εισοδηματική κατηγορία.

Σύμφωνα με τον ανωτέρω νόμο το επίδομα χορηγείται σε οικογένειες από το πρώτο πλέον παιδί σε πολίτες που το έχουν πραγματικά ανάγκη και ανέρχεται στο ποσό των σαράντα (40) ευρώ ανά μήνα για κάθε εξαρτώμενο τέκνο. (Ν.4144/2013, ΦΕΚ 88/Α'/2013).

Τα ανωτέρω επιδόματα χορηγούνται από τον Ο.Γ.Α. και απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι δικαιούχοι να έχουν μόνιμη και συνεχή δεκαετή κατοικία ή διαμονή στην Ελλάδα, να φορολογούνται στην Ελλάδα και τα εξαρτώμενα τέκνα τους να ευρίσκονται στην Ελλάδα.

iv. Πρόγραμμα στεγαστικής συνδρομής: Σε μοναχικούς ανασφάλιστους και οικονομικά αδύνατους ηλικιωμένους άνω των 65 ετών καθώς και σε ζεύγη ανασφαλιστών και οικονομικά αδυνάτων ηλικιωμένων που στερούνται αποδεδειγμένα στέγης και διαμένουν σε μισθωμένο οίκημα, καταβάλλεται επίδομα στέγης υπό μορφή ενοικίου. Το επίδομα καταβάλλεται απευθείας στον ιδιοκτήτη του ακινήτου μέσω των κοινωνικών υπηρεσιών των οικείων Δήμων της χώρας. Το ύψος του επιδόματος δεν υπερβαίνει το ποσό των 362€ μηνιαίως για κάθε δικαιούχο.

v. Σύνταξη ανασφάλιστων: Ο ΟΓΑ εκτός από τις συντάξεις (γήρατος, αναπηρίας κλπ) που χορηγεί στους ασφαλισμένους του, χορηγεί από ειδικό λογαριασμό σύνταξη και στους ανασφάλιστους υπερηλίκους, σύμφωνα με τον Ν 1296/1982 (ΦΕΚ 128, Α'), όπως ισχύει. Από 1-1-2013, και σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν 4093/2012 (ΦΕΚ 222, Α'), καθώς και της αριθμ.Φ10034/6263/186/2-4-2013 (ΦΕΚ 794, Β') Απόφασης του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, καθορίζονται νέες προϋποθέσεις και διαδικασία για τη συνταξιοδότηση των ανασφαλιστών υπερηλίκων από τον ΟΓΑ.

4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

i. Υιοθεσία: Η υιοθεσία είναι θεσμός παιδικής προστασίας που εφαρμόζεται στη χώρα μας με σκοπό την οικογενειακή αποκατάσταση του απροστάτευτου ανηλίκου. Σύμφωνα με το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο Ν 2447/1996 (ΦΕΚ 278/Α'/1996) «Κύρωση ως Κώδικα του σχεδίου νόμου Υιοθεσία, επιτροπεία και αναδοχή ανηλίκου, δικαστική συμπαράσταση κλπ», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, καθώς και το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθ. 226/1999 (ΦΕΚ 190/Α'/1999), ορίζονται ρητά οι όροι και οι προϋποθέσεις για την διαδικασία της υιοθεσίας, η οποία τελείται πάντοτε με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού. Σημειώνεται ότι οι διατάξεις του ανωτέρω νόμου αποτελούν διατάξεις του αστικού κώδικα (άρθρο 23 και

1542 έως 1588) και η εφαρμογή του νόμου ως προς αυτό εμπίπτει στην αποκλειστική δικαιοδοσία των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων. Σε κάθε περίπτωση, η υιοθεσία είναι κατεξοχήν νομική πράξη η οποία τελείται και ολοκληρώνεται με δικαστική απόφαση.

Σημειώνεται ότι η χώρα μας με το Ν 3765/2009 (ΦΕΚ 101/Α'/2009) κύρωσε τη σύμβαση για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία που υπογράφηκε στη Χάγη στις 29-5-1993. Η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ στη χώρα μας από την 1-1-2010.

ii. Αναδοχή: Ο θεσμός της αναδοχής ανηλίκων ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 1655 έως 1665 του Αστικού Κώδικα, οι οποίες έχουν συμπεριληφθεί στο δέκατο πέμπτο Κεφάλαιο «Αναδοχή ανηλίκου» του άρθρου 12 του Νόμου 2447/1996 (ΦΕΚ 278/Α'/1996) «Κύρωση ως κώδικα του σχεδίου νόμου "Υιοθεσία, Επιτροπεία και αναδοχή ανηλίκου, δικαστική συμπάρσταση κλπ"», καθώς και του Π.Δ86/2009 (ΦΕΚ 114/Α'/2009).

Στη χώρα μας, ο θεσμός της αναδοχής υλοποιείται από τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας (Παραρτήματα Προστασίας Παιδιού) και από τις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών της χώρας. Η εποπτεία της αναδοχής ρυθμίζεται από το άρθρο 5 του ΠΔ 86/2009 (ΦΕΚ 114/Α'/2009).

iii. Σύστημα Ηλεκτρονικής Διασύνδεσης και Διαδραστικότητας Υπηρεσιών Πρόνοιας: Το Υπουργείο μας έχει αναθέσει στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), Ν ΠΔΔ. το οποίο είναι υπό την εποπτεία του, να προωθήσει σε Εθνικό Επίπεδο το συντονισμό δράσεων πρόνοιας και να αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Ηλεκτρονικής Διασύνδεσης και Διαδραστικότητας Υπηρεσιών Πρόνοιας, ο τίτλος του οποίου είναι «e.pronoia», με χρηματοδότηση που προέρχεται από το Ε.Π. Ψηφιακής Σύγκλησης του ΕΣΠΑ 2007-2013, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στα παιδιά, ώστε να προληφθούν οι σύγχρονοι κοινωνικοί κίνδυνοι που τα απειλούν και να αντιμετωπισθούν οι ανάγκες τους.

iv. Στο πλαίσιο της εξάλειψης του φαινομένου κακοποίησης παιδιών σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με την αριθμ.οικ.49540/2011 (Φ.Ε.Κ. 877/Β'/2011) Κοινή Απόφαση «Συντονισμός Δράσεων και υπηρεσιών παιδικής προστασίας», αποφασίστηκαν τα παρακάτω:

α. Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας: Η Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας λειτουργεί με δωρεάν χρήση του σύντομου αριθμού κλήσης «1107» σε 24ωρη καθημερινή βάση. Σκοπός της Γραμμής είναι η παροχή άμεσης ενημέρωσης και επείγουσας συμβου-

λευτικής ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης στα παιδιά και στους εφήβους για θέματα που τους απασχολούν ή για όσα από αυτά βρίσκονται σε κίνδυνο και η διασύνδεσή τους με τις κατάλληλες Υπηρεσίες Παιδικής Προστασίας.

Η ανωτέρω δράση κοινωνικής υποστήριξης θα εξασφαλίσει την προάσπιση του συμφέροντος του παιδιού που βρίσκεται σε κίνδυνο.

β. Ομάδες Προστασίας Ανηλίκων: Ομάδες Προστασίας Ανηλίκων (Ο.Π.Α.) συγκροτούνται σε κάθε Δήμο αποτελούμενες από Κοινωνικούς Λειτουργούς, με στόχο το συντονισμό και τη συνεργασία για θέματα παιδικής προστασίας, την πρόληψη και την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων στην περιοχή ευθύνης τους.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΗ

1. Συνθήκες Εργασίας

Σχετικά με το δικαίωμα των εργαζομένων για ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

Όσον αφορά στη **νομοθεσία**, κατά το εξεταζόμενο χρονικό διάστημα εκδόθηκαν τα παρακάτω νομοθετήματα:

¶ ΠΔ6/2013 «Πρόληψη τραυματισμών που προκαλούνται από αιχμηρά αντικείμενα στο νοσοκομείο και υγειονομικό τομέα σε συμμόρφωση με την οδηγία 2010/32/ΕΕ του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2010 (ΕΕ L 134/66 της 01.06.2010)», (ΦΕΚ 15Α').

• ΚΥΑ 4229/395/2013 «Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται με την εκτέλεση κατεδαφιστικών έργων και εργασιών αφαίρεσης αμιάντου ή/και υλικών που περιέχουν αμιάντο από κτίρια, κατασκευές, συσκευές, εγκαταστάσεις και πλοία, καθώς επίσης και με εργασίες συντήρησης, επικάλυψης και εγκλεισμού αμιάντου ή/και υλικών που περιέχουν αμιάντο» (ΦΕΚ 318Β').

• Υ.Α.32205/96 «Ελάχιστα απαιτούμενα υλικά πρώτων βοηθειών στους χώρους εργασίας» (ΦΕΚ 2562Β').

Επίσης, σχετικές διατάξεις περιελήφθησαν στα ακόλουθα νομοθετήματα:

• Ν 4144/2013 «Αντιμετώπιση της παραβατικότητας στην Κοινωνική Ασφάλιση και στην αγορά εργασίας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας», άρθρα 36, 76 παρ.6, (ΦΕΚ 88Α').

• ΥΑ 14366/416/2013 «Εθνικό μητρώο φορτοεκφορτωτών – καθορισμός δικαιολογητικών για την άσκηση του επαγγέλματος του φορτοεκφορτωτή ξηράς και λιμένος» (ΦΕΚ 1110Β').

- ΚΥΑ 15077/1912/2013 «Ειδικά θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των διαδικασιών ελέγχου, του τύπου και του περιεχομένου των εντύπων και οδηγιών ενημέρωσης του ΣΕΠΕ και της Γενικής Διεύθυνσης Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας για τις Φορτοεκφορτωτικές Εργασίες» (ΦΕΚ 1193Β').

- ΚΥΑ 460/15662/2013 «Γενικός ενιαίος κανονισμός εργασίας διεξαγωγής των φορτοεκφορτωτικών εργασιών ξηράς», (ΦΕΚ 1225Β').

- ΚΥΑ 15107/437/2013 «Γενικός ενιαίος κανονισμός εργασίας διεξαγωγής των φορτοεκφορτωτικών εργασιών λιμένος» (ΦΕΚ 1230Β').

- Υ.Α.27953/1745/2013 «Εθνικό Μητρώο Φορτοεκφορτωτών – καθορισμός δικαιολογητικών για την άσκηση του επαγγέλματος του Φορτοεκφορτωτή ξηράς και λιμένος» (ΦΕΚ 2122Β').

- Ν.4174/2013 «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις», άρθρο 70 παρ.3, (ΦΕΚ 170Α').

- Συμμετοχή στις συνεδριάσεις της Ομάδας Εργασίας για την εναρμόνιση της Οδηγίας 2013/30/ΕΚ «Ασφάλεια υπεράκτιων εργασιών πετρελαίου και φυσικού αερίου και την τροποποίηση της Οδηγίας 2004/35/ΕΚ.

Τέλος, εκδόθηκαν οι ακόλουθες εγκύκλιοι:

- Εγκύκλιος υπ' αριθμ.242/44/04-01-2013 εφαρμογής υπουργικής απόφασης 29331/1135/2012 (Β' 3445) "Επιμόρφωση εργοδοτών και εργαζομένων για θέματα άσκησης καθηκόντων τεχνικού ασφάλειας σε επιχειρήσεις Β' και Γ' κατηγορίας - Προγράμματα 2013".

- Εγκύκλιος υπ.αριθμ.2226/230/28-01-2013 ανακοίνωση δημοσίευσης του ΠΔ6/2013 «Πρόληψη τραυματισμών που προκαλούνται από αιχμηρά αντικείμενα στο νοσοκομειακό και υγειονομικό τομέα σε συμμόρφωση με την οδηγία 2010/32/ΕΕ του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2010 (ΕΕ L 134/66 της 01.06.2010)»

- Εγκύκλιος υπ.αριθμ.2456/246/29-01-2013 «Απασχόληση τεχνικού ασφάλειας σε επιχειρήσεις Γ' κατηγορίας».

- Εγκύκλιος υπ.αριθμ.3007/281/04-02-2013 «Τροποποίηση-συμπλήρωση της εγκυκλίου 242/44/04-01-2013 για τα προγράμματα επιμόρφωσης εργοδοτών-εργαζομένων ως τεχνικών ασφάλειας».

- Εγκύκλιος υπ.αριθμ.5885/557/4-3-2013 «Έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης με αριθμ. 4229/395/15-2-2013 σχετικά με τον προσδιορισμό των νομίμων προϋποθέσεων ίδρυσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται με την εκτέλεση εργασιών διαχείρισης αμιάντου (Ε.Α.Κ.)».

- Εγκύκλιος υπ.αριθμ.7923/790/19-3-2013 «Υποβολή έκθεσης δραστηριοτήτων παρόχων υπηρεσιών τεχνικού ασφάλειας και ιατρού εργασίας (ΕΞΥΠΠ, ΕΣΥΠΠ, μεμονωμένοι τεχνικοί Ασφάλειας και ιατρού εργασίας)».

- Εγκύκλιος υπ.αριθμ.11453/1284/16-4-2013 «Άσκηση καθηκόντων τεχνικού ασφάλειας από τον εργοδότη στην επιχείρησή του - Διαδικασία αναγγελίας στην αρμόδια υπηρεσία του ΣΕΠΕ.

- Εγκύκλιος υπ.αριθμ.24863/3163/23-7-2013 «Επιμόρφωση εργοδοτών ως τεχνικοί ασφάλειας στις επιχειρήσεις τους».

- Εγκύκλιος υπ.αριθμ.24741/3153/23-7-2013 «Δημοσίευση Οδηγίας 2013/35/ΕΕ».

- Εγκύκλιος υπ.αριθμ.36643/110/7-11-2013 «Υποχρέωση λήψης μέτρων ασφάλειας και υγείας στην εργασία και σύνταξης γραπτής εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου σε φορτοεκφορτωτικές εργασίες».

Στο πλαίσιο της **Ευρωπαϊκής Εκστρατείας 2012-2013 για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία**, με θέμα «Πρόληψη των κινδύνων στην εργασία με τη συμμετοχή όλων» του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία (EU OSHA), διοργανώθηκαν οι εξής ημερίδες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης:

- Ημερίδες στην Τρίπολη (18/11/2013) και στην Αθήνα (28/11/2013) με θέμα «Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων σε βασικά θέματα Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (ΑΥΕ)».

1 Ημερίδες στην Καλαμάτα (19/6/2013), στην Καβάλα (1/7/2013), στο Βόλο (2/10/2013) και στην Αθήνα (1/11/2013) με θέμα «Πρόληψη των κινδύνων στην εργασία με τη συμμετοχή όλων».

Πέραν των εκδηλώσεων και ημερίδων, η **διάχυση της πληροφόρησης** επιτυγχάνεται πάγια και με:

- Διανομή θεματικού ηλεκτρονικού υλικού (cd-dvd) και υλικού προβολής της εκστρατείας.

- Οργάνωση προβολής της εκστρατείας μέσω του δικτύου των μέσων μαζικής μεταφοράς.

- Παρουσίαση σχετικού ενημερωτικού υλικού στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας στο διαδίκτυο (www.ypakp.gr).

- Επισκέψεις σε χώρους εργασίας και διανομή ενημερωτικού υλικού.

- Προβολή φωτογραφικού υλικού από πανευρωπαϊκό διαγωνισμό που πραγματοποίησε ο EU OSHA με θέμα «Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία» στο εργοστάσιο της TITAN Α.Ε. στο Καμάρι, σε κτίριο γραφείων της ΔΕΗ, στην Γ.Γ. Δημοσίων Έργων και στο Διεθνές Αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος.

- Προώθηση των σχετικών δράσεων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού με διάδοση πληροφοριακού υλικού και μοντέλων καλής πρακτικής για την εκτίμηση κινδύνου.

Επίσης, συνεχίστηκε η διαδικασία ελέγχου και έγκρισης προγραμμάτων επιμόρφωσης εργοδοτών και εργαζομένων ως τεχνικών ασφάλειας σε επιχειρήσεις χαμηλής και μέσης επικινδυνότητας. Εγκρίθηκαν

- μέχρι το τέλος του 2013 - **195** Προγράμματα Β' κατηγορίας και **1.907** Προγράμματα Γ' κατηγορίας, δηλαδή συνολικά **2.102 προγράμματα**.

Περαιτέρω, η αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου Εργασίας δραστηριοποιήθηκε και ως κάτωθι:

- Σε ό,τι αφορά στον τομέα της **έρευνας**:
 - Προετοιμασία οδηγού για Γάντια Προστασίας.
 - Υποκατάσταση ουσιών, μέθοδος THE COLUMN MODEL. Προσαρμογή στην Ελληνική νομοθεσία.
 - Υποκατάσταση ουσιών, Μέθοδος TRGS.
 - Προετοιμασία για μετρήσεις με σωληνάρια απευθείας ανάγνωσης
 - Συγκέντρωση υλικού για νανοϋλικά.
 - Εκτέλεση ερευνητικού προγράμματος μέτρησης Η/Μ πεδίων σε χώρους εργασίας (ηλεκτρική ενέργεια, νοσοκομειακό περιβάλλον). Οργάνωση επέκτασης του προγράμματος σε άλλους χώρους (ερευνητικές εφαρμογές, μεταφορές, στρατιωτικές εφαρμογές).
 - Οργάνωση ερευνητικών προγραμμάτων για φυσικούς παράγοντες (θόρυβος, θερμική καταπόνηση, φωτισμός, οπτικές ακτινοβολίες)
 - Υπογραφή μνημονίων επιστημονικής συνεργασίας με την Ελληνική Εταιρεία Ατομικής Ενέργειας και τη ΔΕΗ.
 - Διαδικασίες επισκευής και διακρίβωσης οργάνων μέτρησης
 - Επιστημονική ανακοίνωση για τα Η/Μ πεδία στο 5ο Πανελλήνιο Βιοϊατρικό συνέδριο με θέμα «Κίνδυνοι από ακουστικό θόρυβο και ηλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες στους χώρους του μαγνητικού τομογράφου. Αρχές και προτάσεις αντιμετώπισης»
 - Ενημερωτικές εισηγήσεις για ακτινοβολίες, φυσικούς παράγοντες και εργατικά ατυχήματα στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας.
 - Ομιλίες με θέμα «Ποιοτικοί έλεγχοι και ασφάλεια στην απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού» για τον θόρυβο και τα Η/Μ πεδία, σε επιστημονικές ημερίδες και εκπαιδευτικά εργαστήρια για τον μαγνητικό τομογράφο στην Αθήνα και την Κρήτη.
- Όσον αφορά στην προαγωγή της υγείας:
 - Έρευνα για την αποτύπωση της κατάστασης σχετικά με την Προαγωγή της Υγείας στους χώρους Εργασίας (ΠΥΕ) σε δείγμα επιχειρήσεων από τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Παράλληλα, αναζητήθηκε συνεργασία με επιστημονικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στο χώρο της Προαγωγής της Υγείας στους χώρους Εργασίας και της Δημόσιας Υγείας.
 - Προσπάθεια για περαιτέρω διεύρυνση και ισχυροποίηση του Δικτύου Προαγωγής της Υγείας στους χώρους Εργασίας.
 - Διαρκής επικοινωνία με το ENWHP (Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Προαγωγή της Υγείας στους χώρους Εργασίας) στα πλαίσια των υποχρεώσεων του ΚΥΑΕ ως Εθνικού Εστιακού Πόλου (NCO). Προώθη-

ση της πληροφόρησης σχετικά με την 9η Πρωτοβουλία του ENWHP (2011-2013) «Προαγωγή της Υγιούς Εργασίας για εργαζόμενους με χρόνιες ασθένειες-PHWORK» στα μέλη του Εθνικού Δικτύου και σε κάθε ενδιαφερόμενο. Εμπλουτισμός της ιστοσελίδας του Υπουργείου για την ΠΥΕ με το υλικό της Εκστρατείας (αποτελέσματα, συστάσεις, Μοντέλα Καλής Πρακτικής σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο κ.α.).

- Συνεργασία με το ΙΚΠΙ (Ινστιτούτο Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής) στην διοργάνωση της ημερίδας «Πρώτηση της Υγιούς Εργασίας για ανθρώπους με χρόνιες ασθένειες» που είχε ως στόχο την ευρύτερη διάδοση και δημοσιοποίηση της 9ης Πρωτοβουλίας του ENWHP. Συμμετοχή στο πρόγραμμα της ημερίδας με παρουσίαση που είχε ως θέμα την «Προαγωγή της Ενεργούς Γήρανσης στους χώρους Εργασίας»

- Εκπαίδευση και ενημέρωση Ιατρών Εργασίας.

Τέλος, χρήζουν αναφοράς και οι κάτωθι δραστηριότητες:

- Αναρτήθηκε σε μορφή pdf στο site του υπουργείου μας: www.ypakp.gr το τρίπτυχο «Οδηγός για την προστασία των εργαζομένων μεγάλης ηλικίας» (e-βιβλιοθήκη/Εκδόσεις Γενικής Διεύθυνσης Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας).

- Συγκρότηση Εθνικού Δικτύου για την ένταξη των θεμάτων επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στην εκπαίδευση (υ.α.36021/8233/5-11-2013) με συμμετοχή εκπροσώπων της ΓΔΣΥΕ (συντονιστές), του Υπουργείου Παιδείας (Δ/νσεις σπουδών α' θμιας και β' θμιας εκπαίδευση και ΙΕΠ) και του ΟΑΕΔ (άτυπα προς το παρόν).

- Γνωμοδότηση για ορισμένο αριθμό μελετών επικινδυνότητας των επιχειρήσεων που εμπίπτουν στην οδηγία SEVEZO για τα ατυχήματα μεγάλης έκτασης.

- Συμμετοχή υπαλλήλων της ΓΔΣΥΕ σε επιτροπές διενέργειας τακτικών-προγραμματισμένων επιθεωρήσεων σε εγκαταστάσεις επιχειρήσεων που εμπίπτουν στην οδηγία SEVEZO για τα ατυχήματα μεγάλης έκτασης.

- Γνωμοδότηση για έκδοση βεβαίωσης συνδρομής νομίμων προϋποθέσεων των Εξωτερικών Υπηρεσιών Προστασίας και Πρόληψης (ΕΞΥΠΠ)

- Γνωμοδότηση για έκδοση βεβαίωσης συνδρομής νομίμων προϋποθέσεων των επιχειρήσεων που ασχολούνται με τις εργασίες κατεδάφισης και αφαίρεσης αμιάντου ή/και υλικών που περιέχουν αμιάντο (ΕΑΚ) από κτίρια, κατασκευές, συσκευές, εγκαταστάσεις και πλοία, καθώς επίσης και με τις εργασίες συντήρησης, επικάλυψης και εγκλεισμού αμιάντου ή/και υλικών που περιέχουν αμιάντο.

- Ολοκλήρωση δύο πιλοτικών κλαδικών διαδραστικών διαδικτυακών εργαλείων (ΟiRA) για την εκπόνηση της μελέτης εκτίμησης κινδύνου στον κλά-

δο των κρεοπωλείων και των εταιρειών τροφοδοσίας (catering) με στόχο την τεχνική υποστήριξη μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων για τη συμμόρφωσή τους ως προς τη σχετική νομική απαίτηση. Συμμετοχή στην διαδικασία ελέγχου των (6) έξι εργαλείων OiRA που αναπτύσσονται από το Ελληνικό Ινστιτούτο Ασφάλειας & Υγιεινής της Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ) για διάφορους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

- Συμμετοχή της ΓΔΣΥΕ στο Πρόγραμμα Fit For Work, «Ικανοί για Εργασία» (www.fitforworkeurope.eu) που στόχο έχει να αναδειχθεί η σημασία της σωστής αντιμετώπισης και έγκαιρης διάγνωσης των ρευματικών νοσημάτων, η οποία θα οδηγήσει στη βελτίωση των εργασιακών συνθηκών και άρα στην παραμονή των ασθενών με ρευματικά νοσήματα και άλλες μυοσκελετικές παθήσεις, στην εργασία τους.

II. Αμοιβή

Σχετικά με τις αλλαγές στο καθεστώς αμοιβής των εργαζομένων κατά την περίοδο αναφοράς της έκθεσης, σας γνωρίζουμε ότι:

Το 2013 ψηφίστηκε ο Ν 4172/13 (ΦΕΚ 137/Α/23-7-2013), στο άρθρο 103 του οποίου καθορίζεται το νέο σύστημα διαμόρφωσης νόμιμου κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου για τους εργαζομένους ιδιωτικού δικαίου όλης της χώρας.

Συγκεκριμένα, «1.α. Έπειτα από διαβούλευση, που διεξάγεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρούσα, ορίζεται ο νομοθετημένος κατώτατος μισθός και το νομοθετημένο κατώτατο ημερομίσθιο, για πλήρη απασχόληση, για τους υπαλλήλους και εργατοτεχνίτες όλης της χώρας, των οποίων η αμοιβή δεν ρυθμίζεται από συλλογική σύμβαση εργασίας. β. Ατομικές συμβάσεις εργασίας και συλλογικές συμβάσεις εργασίας κάθε είδους δεν επιτρέπεται να ορίζουν μηνιαίες τακτικές αποδοχές ή ημερομίσθιο πλήρους απασχόλησης, υπολειπόμενες από το νομοθετικώς καθορισμένο κατώτατο μισθό και ημερομίσθιο ή της αντίστοιχης προκύπτουσας αναλογίας για τις συμβάσεις μερικής απασχόλησης. 2.Η νέα διαδικασία- μηχανισμός διαμόρφωσης νομοθετικώς καθορισμένου νόμιμου κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου για τους εργαζομένους ιδιωτικού δικαίου όλης της χώρας τίθεται σε ισχύ μετά τα προγράμματα Δημοσιονομικής Προσαρμογής, δηλαδή όχι πριν από την 1-1-2017...» Σε επόμενες παραγράφους του ίδιου άρθρου ορίζεται το διαδικαστικό κομμάτι της ρύθμισης.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

I. Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων

Στα θέματα Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσε-

ων, από την επεξεργασία των συνοπτικών στατιστικών στοιχείων της Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Συντονισμού της Κοινωνικής Επιθεώρησης του ΣΕΠΕ προκύπτει ότι κατά το έτος **2013**, διενεργήθηκαν συνολικά **32.127 επιτόπιοι έλεγχοι**, εκ των οποίων οι περισσότεροι ύστερα από καταγγελίες εργαζομένων, σε επιχειρήσεις σε ολόκληρη την επικράτεια για τον έλεγχο της εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι αφορούσαν κυρίως, μη καταβολή δεδουλευμένων αποδοχών, εργασία κατά Κυριακή, το ωράριο απασχόλησης, την εφαρμογή διατάξεων για τη μερική και εκ περιτροπής απασχόληση, καθώς και την υπερωριακή απασχόληση, ενώ, από 15 Σεπτεμβρίου 2013 και στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Σχεδίου Άρτεμις, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην έρευνα για την καταπολέμηση της αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας.

Επεβλήθησαν συνολικά 11.408 κυρώσεις σε εργοδότες (1.634 μηνύσεις, 2.752 μηνυτήριες αναφορές και 7.022 πρόστιμα), με το ύψος των προστίμων να ανέρχεται στο ποσό των **28.919.613 ευρώ**.

Επιπλέον, στα πλαίσια της συμφιλωτικής του παρέμβασης, το ΣΕΠΕ διενήργησε συνολικά 17.694 εργατικές διαφορές, εκ των οποίων επιλύθηκαν 7.814 και τα καταβληθέντα από τους εργοδότες ποσά ανέρχονται στο ποσό των **18.291.790 ευρώ**.

II. Επιθεώρηση Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία

Σε ό,τι αφορά θέματα αρμοδιότητας Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία, σας πληροφορούμε για τα εξής:

Κατά το έτος 2013, οι υπηρεσίες Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία συνέχισαν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, όπως αυτές προβλέπονται από το Ν 3996/2011 και το ΠΔ136/1999, τις δράσεις τους για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών.

Οι κυριότερες δράσεις των υπηρεσιών Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία συνοψίζονται (α) στη διενέργεια ελέγχων στους χώρους εργασίας για την τήρηση της νομοθεσίας της σχετικής με την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, (β) τη διερεύνηση των αιτιών εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών και (γ) την ενημέρωση εργοδοτών και εργαζομένων για θέματα που αφορούν την ασφάλεια και υγεία στην εργασία.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που επεξεργάστηκε η Δ/νση Προγραμματισμού και Συντονισμού Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης του ΣΕΠΕ, για το έτος **2013**, οι έλεγχοι που

πραγματοποίησαν οι Επιθεωρητές Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία ανήλθαν σε **27.709**. Για παραβάσεις της νομοθεσίας για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία, υπεβλήθησαν 602 μηνύσεις και μηνυτήριες αναφορές και επεβλήθησαν 868 πρόστιμα (συνολικού ύψους **2.499.980€**) και 359 διακοπές εργασιών.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ – ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

I. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ)

A. Υποβολή εθνικών Εκθέσεων

Η χώρα μας αποτελεί μέλος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (Δ.Ο.Ε.) από το έτος 1919. Στα πλαίσια των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ιδιότητα της χώρας – μέλους, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας – κατόπιν επικοινωνίας με όλους τους αρμόδιους φορείς - συντάσσει και υποβάλλει Εκθέσεις για την εφαρμογή των: **(α)** κυρωμένων Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας, που επιλέγονται κάθε χρόνο από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (Δ.Γ.Ε.), βάσει του άρθρου 22 του Καταστατικού της Δ.Ο.Ε. και **(β)** των μη κυρωμένων Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας, βάσει του άρθρου 19 του Καταστατικού της Δ.Ο.Ε.

(α) Για το έτος 2013 το αρμόδιο Τμήμα της Διεύθυνσης Διεθνών Σχέσεων του Υπουργείου μας συνέταξε και υπέβαλε στο Δ.Γ.Ε. Εκθέσεις για την εφαρμογή των ακόλουθων **15 κυρωμένων από τη χώρα μας Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας**:

- **1 Δ.Σ.Ε. «Για τη διάρκεια εργασίας (βιομηχανία)»**, (1919),
- **14 Δ.Σ.Ε. «Για την εβδομαδιαία ανάπαυση»**, (1921),
- **52 Δ.Σ.Ε. «Για την άδεια με αποδοχές»**, (1936),
- **81 Δ.Σ.Ε. «Για την επιθεώρηση της εργασίας στη βιομηχανία και το εμπόριο»**, (1947),
- **88 Δ.Σ.Ε. «Για τις Υπηρεσίες Απασχόλησης»**, (1948),
- **95 Δ.Σ.Ε. «Για την προστασία του μισθού»**, (1949),
- **100 Δ.Σ.Ε. «Για την ισότητα στην αμοιβή ανδρών και γυναικών»**, (1951),
- **102 Δ.Σ.Ε. «Περί ελαχίστων ορίων της κοινωνικής ασφάλισης»**, (1952)
- **103 Δ.Σ.Ε. «Για την προστασία της μητρότητας»**, (1952)
- **106 Δ.Σ.Ε. «Για την εβδομαδιαία ανάπαυση (εμπόριο και γραφεία)»**, (1957)
- **111 Δ.Σ.Ε. «Για τη διάκριση στην απασχόληση και το επάγγελμα»**, (1958)
- **122 Δ.Σ.Ε. «Για την Πολιτική της Απασχόλησης»**, (1964)

- **142 Δ.Σ.Ε. «Για την αξιοποίηση των ανθρωπίνων πόρων»**, (1975)

- **144 Δ.Σ.Ε. «Για τις Τριμερείς Συνεννοήσεις σχετικά με τους Διεθνείς Κανόνες»**, (1976)

- **149 Δ.Σ.Ε. «Για την απασχόληση και τους όρους εργασίας και ζωής του Νοσηλευτικού Προσωπικού»**, (1977)

- **150 Δ.Σ.Ε. «Για τη διοίκηση της εργασίας»**, (1978)

(β) Για το έτος 2013 το Δ.Γ.Ε. ζήτησε από τη χώρα μας, βάσει του Άρθρου 19 του Καταστατικού της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, την υποβολή Έκθεσης για την κατάσταση της ελληνικής νομοθεσίας σχετικά με Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας με αριθμό:

- **11 «Για το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι (στη γεωργία)»**, (1921)

- **141 «Για τις Οργανώσεις των γεωργικών εργατών και το ρόλο τους στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη»** και την ομώνυμη Διεθνή Σύσταση Εργασίας με αριθμό **149**, (1975)

Δεδομένου ότι η χώρα μας **έχει κυρώσει τις ανωτέρω Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας**, απέστειλε Έκθεση μόνον για το μέρος εκείνο του Ερωτηματολογίου, που αφορούσε το περιεχόμενο της Σύστασης με αρ. 149, ήτοι τα συγκεκριμένα ερωτήματα του Μέρους IV και V αυτού με θέμα τον αντίκτυπο των κανονιστικών κειμένων της Δ.Ο.Ε. και τη διάγνωση πιθανών αναγκών για νέα κανονιστική δράση και τεχνική συνεργασία.

B. Η 102η Διεθνής Συνδιάσκεψη Εργασίας (Ιούνιος 2013)

Κάθε χρόνο, τον Ιούνιο, στη Γενεύη πραγματοποιείται η Διεθνής Συνδιάσκεψη Εργασίας (Δ.Σ.Ε.), με τη συμμετοχή όλων των κρατών μελών της Δ.Ο.Ε. με κύριο στόχο την επεξεργασία και υιοθέτηση –εφόσον επιτευχθεί η απαραίτητη συμφωνία- Διεθνών Συμβάσεων και Συστάσεων Εργασίας. Σύμφωνα με την αρχή της τριμερούς εκπροσώπησης, που αποτελεί μία από τις βασικότερες αρχές λειτουργίας της Δ.Ο.Ε., στις Διεθνείς Συνδιασκέψεις Εργασίας συμμετέχουν πάντα – με έξοδα των Κυβερνήσεων, βάσει υποχρέωσης που απορρέει από το Καταστατικό της Δ.Ο.Ε. - και εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικότερων συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών. Η τελική διαμόρφωση και υιοθέτηση των κειμένων γίνεται κατόπιν τριμερούς συνεργασίας.

Στο πλαίσιο της 102^{ης} Συνόδου της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας έλαβαν χώρα οι ακόλουθες Τεχνικές Επιτροπές:

1) Η Επιτροπή για το Θέμα IV «Απασχόληση και κοινωνική προστασία στο νέο δημογραφικό περιβάλλον» – (Γενική συζήτηση)

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ο.Ε., στην 310^η Σύνοδό του (Μάρτιος 2012), αποφάσισε να συμπεριλάβει στην ημερήσια διάταξη της 102^{ης} Συνόδου της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (2013) για γενική συζήτηση ένα θέμα σχετικά με «*την απασχόληση και την κοινωνική προστασία στο νέο δημογραφικό περιβάλλον*».

Το σχετικό σχέδιο κειμένου, που είχε προετοιμαστεί από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, με τα συμπεράσματα που προέκυψαν αποτέλεσαν το αντικείμενο συζήτησης της Επιτροπής, με παρεμβάσεις των συμμετεχόντων χωρών σε τριμερές επίπεδο: κυβερνήσεων, εργοδοτών και εργαζομένων.

Το σχέδιο Έκθεσης και συμπερασμάτων έτυχε της απαραίτητης επεξεργασίας κατά τη διάρκεια των εργασιών της ομώνυμης Επιτροπής, και υιοθετήθηκε στην τελική του μορφή από την Ολομέλεια της Επιτροπής και ακολούθως από την Ολομέλεια της Συνδιάσκεψης.

2) Η Επιτροπή για το Θέμα V «Βιώσιμη ανάπτυξη, αξιοπρεπής εργασία και πράσινες θέσεις εργασίας» - (Γενική συζήτηση)

Στην 312^η Σύνοδό του (Νοέμβριος 2011), το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να συμπεριλάβει στην ημερήσια διάταξη της 102^{ης} Συνόδου της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (2013) για γενική συζήτηση ένα θέμα σχετικά με «*τη βιώσιμη ανάπτυξη, αξιοπρεπή εργασία και πράσινες θέσεις εργασίας*». Το συγκεκριμένο θέμα εξετάστηκε τελευταία φορά το 1990, με την παρουσίαση από τον Γενικό Διευθυντή της Έκθεσης «Περιβάλλον και ο Κόσμος της Εργασίας» και την υιοθέτηση από τη Συνδιάσκεψη Ψηφίσματος, σχετικά με το περιβάλλον, την ανάπτυξη, την απασχόληση και τον ρόλο της Δ.Ο.Ε..

Το σχετικό σχέδιο κειμένου, που είχε προετοιμαστεί από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, με τα συμπεράσματα που προέκυψαν αποτέλεσαν το αντικείμενο συζήτησης της Επιτροπής, με παρεμβάσεις των συμμετεχόντων χωρών σε τριμερές επίπεδο: κυβερνήσεων, εργοδοτών και εργαζομένων.

Το σχέδιο Έκθεσης και συμπερασμάτων έτυχε της απαραίτητης επεξεργασίας κατά τη διάρκεια των εργασιών της ομώνυμης Επιτροπής, και υιοθετήθηκε στην τελική του μορφή από την Ολομέλεια της Επιτροπής και ακολούθως από την Ολομέλεια της Συνδιάσκεψης.

3) Η Επιτροπή για το θέμα VI «Περιοδικά επαναλαμβανόμενη συζήτηση για τον στρατηγικό στόχο του κοινωνικού διαλόγου, ως συνέχεια της Διακήρυξης της Δ.Ο.Ε. του 2008 για την Κοινωνική Δικαιοσύνη με στόχο μια Δίκαιη Παγκοσμιοποίηση»

Η συζήτηση αυτή τέθηκε στην ημερήσια διάταξη σε συνέχεια της Διακήρυξης της Δ.Ο.Ε. του 2008, η οποία εισήγαγε το σύστημα των περιοδικά επαναλαμβανόμενων συζητήσεων κατά τη διάρκεια των Διεθνών Συν-

διασκέψεων Εργασίας με αντικείμενο κάθε φορά έναν από τους τέσσερις στρατηγικούς στόχους της Οργάνωσης. Αντικείμενο της περιοδικά επαναλαμβανόμενης συζήτησης του 2013 ήταν ο στρατηγικός στόχος του κοινωνικού διαλόγου. Ένας από τους βασικούς στόχους της συζήτησης στην Επιτροπή ήταν η υιοθέτηση ενός πλαισίου δράσης – με τη μορφή κειμένου Συμπερασμάτων, προς υιοθέτηση από τη Συνδιάσκεψη-, το οποίο θα καθορίζει τις προτεραιότητες πολιτικών και δράσεων στον τομέα του κοινωνικού διαλόγου με την υποστήριξη της Δ.Ο.Ε. και την ενεργό συμμετοχή των κυβερνήσεων, κοινωνικών εταίρων και Δ.Γ.Ε..

Η Έκθεση που αποτυπώνεται η συζήτηση στο πλαίσιο της Επιτροπής μαζί με τα συμπεράσματα, συνοδευόμενα από σχετικό σχέδιο απόφασης για ανάθεση στο Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε. να ετοιμάσει σχέδιο δράσης για την υλοποίησή τους, υιοθετήθηκαν από την Ολομέλεια της Επιτροπής και ακολούθως την Ολομέλεια της Συνδιάσκεψης.

Γ. Καταγγελίες ενώπιον της Επιτροπής για τη Συνδικαλιστική Ελευθερία του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ο.Ε. εις βάρος της Ελλάδας

Ενώπιον της Επιτροπής για τη Συνδικαλιστική Ελευθερία του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ο.Ε. παρμένουν σε εκκρεμότητα εις βάρος της χώρας μας, οι παρακάτω καταγγελίες:

α) Η καταγγελία της Π.Ν.Ο. Υπόθεση 2506.

Η Επιτροπή συγκαταλέγει την εν λόγω Υπόθεση στις κλειστές υποθέσεις της χώρας μας, εντούτοις αναμένεται ακόμη η οριστική έκθεσή της (definitive report).

β) Η καταγγελία της Διεθνούς Ομοσπονδίας Εργαζομένων στις Μεταφορές (International Transport Workers' Federation –ITF) καθώς και της Πανελλήνιας Ναυτικής Ομοσπονδίας (Π.Ν.Ο.) (που στήριξε την εν λόγω παρέμβαση), όσον αφορά στην απόφαση της ελληνικής Κυβέρνησης να επιστρατεύσει τους Έλληνες ναυτεργάτες σε πλοία εσωτερικών ακτοπλοϊκών γραμμών (2010), (Υπόθεση 2838).

Η συγκεκριμένη υπόθεση εξετάστηκε από την Επιτροπή (Νοέμβριος 2011), που απεύθυνε Συστάσεις προς τη χώρα μας. Δεδομένων των συνεχών νομοθετικών και πολιτικών εξελίξεων κατά τη διάρκεια του 2012, καθώς και τις βουλευτικές εκλογές του Ιουνίου του 2012, η Υπηρεσία μας κατάφερε να συλλέξει νεότερες και επικαιροποιημένες απαντήσεις των αρμόδιων φορέων, να προετοιμάσει και να αποστείλει τις θέσεις της χώρας μας, τον Μάρτιο του 2013.

γ) Η καταγγελία της Ο.Τ.Ο.Ε. (Υπόθεση 2502).

Η εν λόγω υπόθεση παραμένει ενώπιον της Επιτροπής και η ΟΤΟΕ δεν έχει επανέλθει με νεότερα

στοιχεία. Εντούτοις, δεμένους ότι η Γ.Σ.Ε.Ε. στο κείμενο της καταγγελίας της και των σχετικών Παρατηρήσεων της προς την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για την Εφαρμογή των Συμβάσεων και Συστάσεων συμπεριέλαβε και την υπόθεση της καταγγελίας της ΟΤΟΕ, η τελευταία στις Παρατηρήσεις της για την εφαρμογή από τη χώρα μας της 98 Δ.Σ.Ε. ζητά σχετική ενημέρωση περί νεώτερων εξελίξεων. Ως εκ τούτου, η ελληνική κυβέρνηση, σε συνέχεια της εξέτασής της ενώπιον της Επιτροπής της Συνδιάσκεψης για την εφαρμογή της 98 Δ.Σ.Ε. τον Ιούνιο του 2013 στη Γενεύη, απέστειλε στις 22 Νοεμβρίου 2013 αναλυτικές συμπληρωματικές πληροφορίες για την εφαρμογή της Σύμβασης υπόψη της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων και της Επιτροπής Συνδικαλιστικής Ελευθερίας, περιλαμβάνοντας επιπλέον και θέσεις επί των ισχυρισμών της ΟΤΟΕ

δ) Η καταγγελία της ΓΣΕΕ (Υπόθεση 2820)

Η Γ.Σ.Ε.Ε. επανήλθε σχετικά με την Υπόθεση 2820, υποβάλλοντας νεότερα στοιχεία στην Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας στις 6 Νοεμβρίου 2013. Δεδομένου ότι η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων λαμβάνει υπόψη τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της Επιτροπής για την Συνδικαλιστική Ελευθερία όταν εξετάζει τα ίδια ζητήματα εν όψει της συμμόρφωσης αυτών με τις αρχές της συνδικαλιστικής ελευθερίας, η ελληνική κυβέρνηση απέστειλε στις 22 Νοεμβρίου 2013 αναλυτικές συμπληρωματικές πληροφορίες για την εφαρμογή της 98 Δ.Σ.Ε. υπόψη τόσο της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων όσο και της Επιτροπής Συνδικαλιστικής Ελευθερίας. Η τελευταία αναμένεται να συνεδριάσει τον Μάιο του 2014, προκειμένου να εξετάσει τα νεότερα στοιχεία και να διατυπώσει ενδεχόμενες Συστάσεις.

Δ. Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν ενώπιον της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων για την Εφαρμογή των Συμβάσεων και Συστάσεων της Δ.Ο.Ε. εις βάρος της Ελλάδας.

α) Παρατηρήσεις της ΓΣΕΕ (Ιούλιος 2012)

Σε συνέχεια της διακοπής των εργασιών της Επιτροπής για την Εφαρμογή των Διεθνών Κανόνων Εργασίας της 101^{ης} Συνδιάσκεψης τον Ιούνιο 2012 και δεδομένου ότι η χώρα μας είχε συμπεριληφθεί στην προσωρινή λίστα των χωρών προς εξέταση αναφορικά με την εφαρμογή της 98 Δ.Σ.Ε., τον Ιούνιο του 2013 στην 102^η Σύνοδο η χώρα μας, όπως αναμενόταν, συγκαταλέχθηκε εκ νέου στις χώρες που εξέτασε η Επιτροπή στο πλαίσιο των εργασιών της για την εφαρμογή της 98 Δ.Σ.Ε.

Το περιεχόμενο της Παρατήρησης της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων για την εφαρμογή από τη χώρα μας της 98 Δ.Σ.Ε. βασίστηκε, ως επί των πλείστων, στις Παρατηρήσεις της Γ.Σ.Ε.Ε. και του Σ.Ε.Β. για την εφαρμογή της Σύμβασης και τα σχόλια της ελληνικής

κυβέρνησης επ' αυτών καταλήγοντας, τέλος, σε συμπεράσματα και συστάσεις. Η Επιτροπή αφού εξέτασε την υπόθεση της Ελλάδας, με σχετικές τοποθετήσεις από τον εκπρόσωπο της ελληνικής κυβέρνησης, τους εκπροσώπους άλλων κυβερνήσεων και τους εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων, προχώρησε στην υιοθέτηση συμπερασμάτων, κατόπιν διαβούλευσης και επίτευξης ομοφωνίας μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, τα οποία υποδείκνυαν: 1) την αποδοχή τεχνικής βοήθειας από τη Δ.Ο.Ε. για την καθιέρωση ενός μοντέλου κοινωνικού διαλόγου και συλλογικών διαπραγματεύσεων σε πλήρη συμμόρφωση προς την 98 ΔΣΕ, 2) τη δημιουργία των απαραίτητων περιθωρίων για την πλήρη ανάμειξη των κοινωνικών εταίρων σε περαιτέρω μεταβολές στο πλαίσιο των δανειακών συμβάσεων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δ.Ν.Τ. και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, και 3) την παροχή στην Επιτροπή Εμπειρογνομόνων, εντός του έτους, επιπρόσθετων λεπτομερών πληροφοριών για τον αντίκτυπο των μέτρων στην εφαρμογή της 98 ΔΣΕ.

β) Παρατηρήσεις της Ένωσης Στρατιωτικών Ιατρών (ΕΣΤΙΑ)

(Σεπτέμβριος 2013)

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας διαβίβασε στην Υπηρεσία μας τον Σεπτέμβριο του 2013 κείμενο Παρατηρήσεων της Ένωσης Στρατιωτικών Γιατρών (ΕΣΤΙΑ), στο οποίο υποστηρίζεται ότι με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 του Ν 3257/2004 σχετικά με την υποχρέωση παραμονής στις ένοπλες δυνάμεις, παραβιάζεται η Διεθνής Σύμβαση Εργασίας με αριθμό 29 «Περί αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας», η οποία έχει κυρωθεί από τη χώρα μας με τον Ν 2079/1952 (ΦΕΚ 108/Α' /13.06.1952).

Η Υπηρεσία μας αφού ενημέρωσε την πολιτική ηγεσία, προχώρησε στην απαραίτητη αλληλογραφία με το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και, ενσωματώνοντας τις θέσεις του επί των ισχυρισμών που αναλύονται στις ως άνω Παρατηρήσεις, συνέταξε την απάντηση της χώρα μας, την οποία απέστειλε τον Φεβρουάριο του 2014.

γ) Παρατηρήσεις της Διεθνούς Συνομοσπονδίας Συνδικαλιστικών Οργανώσεων

(Σεπτέμβριος 2013)

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας διαβίβασε στην Υπηρεσία μας τον Σεπτέμβριο του 2013 τις Παρατηρήσεις της Διεθνούς Συνομοσπονδίας Συνδικαλιστικών Οργανώσεων (International Trade Union Confederation – ITUC) προς το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, αναφορικά με την εφαρμογή από την Ελλάδα των Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας Νο 87 «Περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας του συνδικαλιστικού δικαιώματος» και 98 «Περί εφαρμογής των αρχών του δικαιώματος οργάνωσης και συλλογικής διαπραγμάτευσης». Η από-

ντηση της ελληνικής κυβέρνησης στους ισχυρισμούς των εν λόγω Παρατηρήσεων οφείλει να αποσταλεί στην Επιτροπή Εμπειρογνομόνων πριν την επόμενη συνεδρίασή της τον Νοέμβριο του 2014 ήτοι στο πλαίσιο της υποβολής των Εκθέσεων της χώρας για την εφαρμογή των δύο Συμβάσεων με περίοδο αναφοράς που λήγει τον Σεπτέμβριο του 2014.

δ) Παρατηρήσεις του Πανελλήνιου Συλλόγου Επιθεωρητών Εργασίας και του Συλλόγου Επιθεωρητών Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Νοέμβριος 2013)

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας διαβίβασε στην Υπηρεσία μας τον Νοέμβριο του 2013 κείμενα Παρατηρήσεων: 1) του Πανελλήνιου Συλλόγου Επιθεωρητών Εργασίας και 2) του Συλλόγου Επιθεωρητών Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία, τα οποία αφορούν την εφαρμογή από τη χώρα μας της 81 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας και υπεβλήθησαν προς εξέταση στην *Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για την Εφαρμογή των Συμβάσεων και Συστάσεων* της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Ακολουθώντας με νεότερη επιστολή του τον Δεκέμβριο, το Δ.Γ.Ε. διαβίβασε επιπρόσθετες Παρατηρήσεις των δύο Συλλόγων, οι οποίες εστιάζουν στο ζήτημα της μη καταβολής στους επιθεωρητές των προβλεπόμενων εξόδων κίνησης αλλά και στο ζήτημα της αναστολής λειτουργίας Τμημάτων Επιθεώρησης Εργασίας με Απόφαση Υπουργού. Η απάντηση της ελληνικής κυβέρνησης στους ισχυρισμούς των εν λόγω Παρατηρήσεων οφείλει να αποσταλεί στην Επιτροπή Εμπειρογνομόνων πριν την επόμενη συνεδρίασή της τον Νοέμβριο του 2014, ήτοι στο πλαίσιο της υποβολής των Εκθέσεων της χώρας για την εφαρμογή των δύο Συμβάσεων με περίοδο αναφοράς που λήγει τον Σεπτέμβριο του 2014.

ε) Παρατηρήσεις της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Εργατικών Συνδικάτων (Φεβρουάριος 2014)

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, διαβίβασε στην Υπηρεσία μας ψήφισμα της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Εργατικών Συνδικάτων (World Federation of Trade Unions – WFTU), όπως τιτλοφορείται, που υπεβλήθη στην Επιτροπή των Εμπειρογνομόνων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, σχετικά με το κλείσιμο της εργοστασιακής μονάδας της coca-cola στη Θεσσαλονίκη και τις συνακόλουθες ομαδικές απολύσεις εργαζομένων μετά από απόφαση της γνωστής πολυεθνικής εταιρείας. Η επιστολή αυτή προς τη Δ.Ο.Ε. αποτελεί καταγγελία από την Παγκόσμια Ομοσπονδία της πρακτικής που υιοθετεί η γνωστή πολυεθνική εταιρεία εις βάρος των εργαζομένων, και ως εκ τούτου έχει απλά ενημερωτικό χαρακτήρα για την κυβέρνηση.

στ) Παρατηρήσεις του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) (Φεβρουάριος 2014)

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, τον Φεβρουά-

ριο του 2013, διαβίβασε στην Υπηρεσία μας νεότερο κείμενο Παρατηρήσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργοδοτών (ΙΟΕ) και του ΣΕΒ, αναφορικά με την εφαρμογή από τη χώρα μας της 87 Δ.Σ.Ε. «*Για τη συνδικαλιστική ελευθερία και την προστασία του δικαιώματος συνδικαλιστικής οργάνωσης*» και της 98 Δ.Σ.Ε. «*Για το δικαίωμα οργάνωσης και συλλογικής διαπραγμάτευσης*». Η Διεθνής Οργάνωση Εργοδοτών κοινοποιεί την γενικότερη θέση της σχετικά με την κατάχρηση από πλευράς Επιτροπής Εμπειρογνομόνων της δυνατότητας ερμηνείας της Σύμβασης 87, συμπεριλαμβάνοντας στο πεδίο εφαρμογής της το δικαίωμα της απεργίας, ενώ ο Σ.Ε.Β επανέρχεται με παλαιότερες θέσεις του περί του νομοθετημένου μηχανισμού κατώτατου μισθού. Η Ελληνική κυβέρνηση δεν καλείται να αντικρούσει ισχυρισμούς στις εν λόγω Παρατηρήσεις και ως εκ τούτου επιφυλάσσεται ως προς τον σχολιασμό τους επί του παρόντος.

ζ) Παρατηρήσεις της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Εργατικών Συνδικάτων και της Πανελλήνιας Ναυτικής Ομοσπονδίας (Μάρτιος 2014)

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας διαβίβασε στην Υπηρεσία μας επιστολή υποστήριξης της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Εργατικών Συνδικάτων (World Federation of Trade Unions – WFTU) τον Μάρτιο του 2014 για τις Παρατηρήσεις της Πανελλήνιας Ναυτικής Ομοσπονδίας (Π.Ν.Ο.) προς το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (Δ.Γ.Ε.), αναφορικά με την εφαρμογή από την Ελλάδα της *Σύμβασης Ναυτικής Εργασίας, 2006* της Δ.Ο.Ε.. Στην ίδια επιστολή το Δ.Γ.Ε. επισημαίνει ότι η Σύμβαση Ναυτικής Εργασίας, 2006 ετέθη σε ισχύ για τη χώρα μας την 14^η Ιανουαρίου 2014 και ότι η πρώτη Έκθεση για την εφαρμογή της θα υποβληθεί το 2015, δίνοντας έτσι, όπως προβλέπεται, τη διακριτική ευχέρεια στην ελληνική κυβέρνηση να απαντήσει μετά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής της προσφάτως κυρωμένης Σύμβασης.

II. Συμβούλιο της Ευρώπης

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης εντός του 2013 εκπροσώπησε την Ελλάδα στις εργασίες της 127ης και 128ης Συνόδου της Κυβερνητικής Επιτροπής για τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Στις ανωτέρω συνεδριάσεις η Κυβερνητική Επιτροπή, εξέτασε τη συμμόρφωση των χωρών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης με τις διατάξεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, που εντάσσονται στην πρώτη θεματική ομάδα διατάξεων που αφορούν στην απασχόληση, την κατάρτιση και τις ίσες ευκαιρίες (άρθρα 1, 9, 10, 15, 18 & άρθρο 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στον ΕΚΧ).

Η Ελλάδα κλήθηκε να δώσει εξηγήσεις ενώπιον της Κυβερνητικής Επιτροπής και της Γραμματείας του ΕΚΧ για παραβίαση των ακόλουθων άρθρων:

α) **για το άρθρο 1, παρ. 2, ΕΚΧ – το δικαίωμα στην εργασία (άλλες μορφές διάκρισης: ελεύθερη επιλογή εργασίας):** η ΕΕΚΔ έχει κρίνει ότι η Ελλάδα παραβιάζει το εν λόγω άρθρο γιατί κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, **η διάρκεια της εναλλακτικής πολιτικής θητείας** σε σύγκριση με αυτήν της στρατιωτικής ήταν υπερβολική.

β) **για το άρθρο 1, παρ. 2, ΕΚΧ – το δικαίωμα στην εργασία (εξάλειψη όλων των μορφών διάκρισης στην απασχόληση):** η ΕΕΚΔ έχει κρίνει ότι η Ελλάδα παραβιάζει το εν λόγω άρθρο γιατί οι περιορισμοί στην πρόσβαση των αλλοδαπών, μη υπηκόων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε θέσεις του δημόσιου τομέα είναι υπερβολικοί.

γ) **για το άρθρο 15, παρ. 2, ΕΚΧ – το δικαίωμα των ατόμων με σωματική ή διανοητική αναπηρία σε επαγγελματική κατάρτιση, αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη (απασχόληση των ατόμων με αναπηρία):** η ΕΕΚΔ έχει κρίνει ότι η Ελλάδα παραβιάζει το εν λόγω άρθρο διότι δεν αποδείχθηκε ότι τα άτομα με αναπηρία απολαμβάνουν αποτελεσματικής και ισότιμης πρόσβασης στην απασχόληση.

Μετά την εξέταση που πραγματοποιήθηκε και τις εξηγήσεις από την ελληνική πλευρά, η Κυβερνητική Επιτροπή δεν πρότεινε την υιοθέτηση κυρώσεων κατά της Ελλάδας.

Επίσης τον Νοέμβριο του 2013 υποβλήθηκε στο Συμβούλιο της Ευρώπης η **24^η Έκθεση Εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη**, με περίοδο αναφοράς τα έτη 2009 – 2012, η οποία αφορούσε στη τρίτη θεματική Ομάδα διατάξεων για τα εργασιακά δικαιώματα (άρθρο 2 – το δικαίωμα σε δίκαιες συνθήκες εργασίας και άρθρο 4 - Το δικαίωμα σε δίκαιη αμοιβή), καθώς επίσης και η **9^η Έκθεση για το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στον ΕΚΧ**, με περίοδο αναφοράς τα έτη 2009 – 2012, η οποία αφορούσε στα άρθρα: 2 για το δικαίωμα των εργαζομένων στην ενημέρωση και τη διαβούλευση και 3 για το δικαίωμα των εργαζομένων να λαμβάνουν μέρος στον καθορισμό και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και του περιβάλλοντος εργασίας.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του **Πρωτοκόλλου Συλλογικών Καταγγελιών του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη**, το οποίο κυρώθηκε από τη χώρα μας με το Ν 2595/1998, σας γνωρίζουμε τα εξής:

ι. **Όσον αφορά στη Συλλογική Καταγγελία υπ' αριθμ.72/2011**, η οποία υποβλήθηκε από τη «Διεθνή Συνομοσπονδία Ενώσεων Ανθρώπων Δικαιωμάτων (FIDH)» (Αύγουστος 2011) κατά της Ελλάδος διότι, σύμφωνα με τους προσφεύγοντες, δε λαμβάνονται μέτρα από πλευράς των ελληνικών αρχών για την άρση ή

ελαχιστοποίηση των επιβλαβών συνεπειών της εκτεταμένης μόλυνσης του περιβάλλοντος στις περιοχές του Ασωπού Βοιωτίας και της βιομηχανικής ζώνης των Οινόφυτων, (παραβίαση άρθρου 11 του ΕΚΧ για το δικαίωμα στην προστασία της υγείας), σας γνωρίζουμε ότι μετά την απόφαση επί της ουσίας την οποία υιοθέτησε η ΕΕΚΔ τον Ιανουάριο 2013, η υπόθεση συζητήθηκε ενώπιον της Επιτροπής Κοινωνικών Θεμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης (GR-SOC) τον Ιούλιο 2013. **Τέλος, στη συνεδρίασή της, που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο 2013, η Επιτροπή Υπουργών προχώρησε στην Υιοθέτηση Απόφασης για την ανωτέρω Καταγγελία.**

ii. Αναφορικά με τις πέντε (5) Συλλογικές Καταγγελίες που κατατέθηκαν κατά της χώρας μας στο Συμβούλιο της Ευρώπης για παραβίαση των διατάξεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη τον Ιανουάριο 2012 και συγκεκριμένα: (α) την **καταγγελία με αριθμό 76/2012 που υποβλήθηκε από την Ομοσπονδία Συνταξιούχων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ**, (β) την καταγγελία με αριθμό **77/2012 που υποβλήθηκε από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Συνταξιούχων του Δημόσιου Τομέα**, (γ) την καταγγελία με αριθμό **78/2012 που υποβλήθηκε από το Συνδικάτο των Συνταξιούχων του Ηλεκτρικού Σιδηροδρόμου Αθηνών – Πειραιώς (ΗΣΑΠ)**, (δ) την καταγγελία με αριθμό **79/2012 που υποβλήθηκε από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Συνταξιούχων της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (ΠΟΣ-ΔΕΗ)** και (ε) την καταγγελία με αριθμό **80/2012 που υποβλήθηκε από το Συνδικάτο των Συνταξιούχων της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδας (ΑΤΕ)**, οι οποίες έχουν κοινή θεματολογία και αφορούν στις διατάξεις των Νόμων: **(α) 3845/2010** «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του Ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο», **(β) 3847/2010** «Επανακαθορισμός των επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας για τους συνταξιούχους και βοηθηματούχους του Δημοσίου», **(γ) 3863/2010** «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις», **(δ) 3865/2010** «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις», **(ε) 3896/2011** «Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012 – 2015» και **(στ) 4024/2011** «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο – βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015», σας ενημερώνουμε ότι:

Η ΕΕΚΔ υιοθέτησε τις αποφάσεις επί της ουσίας επί των εν λόγω Καταγγελιών το Δεκέμβριο 2012, όπου κατέληγε στο συμπέρασμα ότι το σωρευτικό

αποτέλεσμα των διατάξεων των ως άνω αναφερθέντων Νόμων συνιστά παραβίαση του άρθρου 12, παρ. 3, του ΕΚΧ λόγω του αντίκτυπου της εφαρμογής των μέτρων που προβλέπονται στους Νόμους αυτούς.

Οι Αποφάσεις για τις Συλλογικές Καταγγελίες 76,77,78,79,80/2012 πρόκειται να συζητηθούν στην Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης (GR-SOC) εντός του 2014.

III. Λοιποί Διεθνείς Οργανισμοί

Κατά το έτος 2013, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας συνεισέφερε, όπως κάθε χρόνο, στις εκθέσεις άλλων Διεθνών Οργανισμών παρέχοντας πληροφορίες στο επισπεύδον Υπουργείο Εξωτερικών.

Συγκεκριμένα, εστάλησαν συμπληρωματικά στοιχεία και παρατηρήσεις επί του Νεότερου Σχεδίου της Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας για την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου του ΟΗΕ για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

Επιπλέον, εντός του έτους 2013, η Υπηρεσία μας απέστειλε στο Υπουργείο Εξωτερικών, ως το επισπεύδον Υπουργείο, στοιχεία και πληροφορίες για:

- δράσεις και μέτρα αναφορικά με την επαρκή στέγαση, στο πλαίσιο σχετικού ερωτηματολογίου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ,
- παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών για την προστασία των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων, προκειμένου να συμπεριληφθούν στο σχετικό κείμενο Σύστασης που επεξεργάζεται η Συντακτική Ομάδα του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Ηλικιωμένων,
- την υλοποίηση των στόχων της χιλιετίας για τα άτομα με αναπηρίες, στο πλαίσιο σχετικού ερωτηματολογίου ενόψει της Συνάντησης Υψηλού Επιπέδου στις 23 Σεπτεμβρίου 2013 στη Νέα Υόρκη,
- την εφαρμογή της Απόφασης ΓΣΗΕ67/140 που αφορά στην κατάσταση των ατόμων με αναπηρία στα Κράτη-Μέλη και την υλοποίηση των στόχων της χιλιετίας για τα ΑμεΑ,
- την εφαρμογή της υπ' αριθμ.66/128 Απόφασης ΓΣ ΟΗΕ με θέμα τη βία κατά των εργαζόμενων γυναικών μεταναστών,
- τη συνεισφορά των ΗΕ στην εφαρμογή και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις Επιχειρήσεις, στα πλαίσια σχετικού αιτήματος του Γραφείου της Υπατης Αρμοστείας για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, και
- τη σύνταξη της εθνικής αναφοράς του 2013 για το HIV/AIDS προς UNAIDS και WHO, στο πλαίσιο σχετικού προγράμματος του ΟΗΕ και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (τα οποία απεστάλησαν στο Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων [ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.], το οποίο έχει την ευθύνη για τη σύνταξη της έκθεσης).

Επίσης, αξίζει να αναφέρουμε την επίσκεψη στην Ελλάδα του Ανεξάρτητου Εμπειρογνώμονα των ΗΕ για τις Επιπτώσεις του Εξωτερικού Χρέους στην Απόλαυση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ.Cerphas Lumina, και τη σχετική συνάντηση που πραγματοποιήθηκε με αυτόν στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας, στις 22 Απριλίου 2013.

Τέλος, στο πλαίσιο του Οργανισμού για την Ανάπτυξη και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας απέστειλε τη συνεισφορά του αναφορικά με Ερωτηματολόγιο του ΟΑΣΕ σχετικά με καλές πρακτικές, μέτρα και δράσεις που έχουν υιοθετηθεί ως προς τους Ρομά και τους Σίντι, καθώς και την Εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης ΟΑΣΕ για τη βελτίωση της κατάστασης των Ρομά και των Σίντι, στα πλαίσια της 3^{ης} Συμπληρωματικής Συνάντησης ΟΑΣΕ που έλαβε χώρα στη Βιέννη τον Νοέμβριο 2013.

IV. Συμμετοχή σε Διεθνείς, Ευρωπαϊκές & Εθνικές Επιτροπές

Σχετικά με τη συμμετοχή της Υπηρεσίας μας στις εργασίες λοιπών επιτροπών, που ασχολούνται με θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου, στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, συμμετείχε στις εργασίες της 122^{ης} συνόδου της Επιτροπής Απασχόλησης, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (ELSAC), η οποία πραγματοποιήθηκε στις 18-19 Απριλίου 2013 στο Παρίσι.

Περαιτέρω, εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας συμμετείχαν σε:

Ομάδα Εργασίας του ΟΟΣΑ για την Απασχόληση

Στις συναντήσεις της Ομάδας Εργασίας του ΟΟΣΑ για την Απασχόληση (OECD Working Party on Employment) γίνεται ανταλλαγή απόψεων (τροποποιήσεις/ αλλαγές) πάνω στα θέματα/ κεφάλαια που πρόκειται να συμπεριληφθούν στην ετήσια Έκθεση του ΟΟΣΑ με τίτλο «Προοπτικές Απασχόλησης (Employment Outlook)». Η Έκθεση αυτή εξετάζει κάθε χρόνο βασικά ζητήματα που αφορούν στην αγορά εργασίας. Πολλά από τα κεφάλαια της ετήσιας έκθεσης του ΟΟΣΑ διαμορφώνονται και βάσει των απαντήσεων των χωρών μελών του ΟΟΣΑ (συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας) σε ερωτηματολόγια που αποστέλλει ο Οργανισμός.

Τα θέματα που συζητήθηκαν το έτος 2013 και συμπεριλήφθηκαν στην Έκθεση του Οργανισμού «*Προοπτικές Απασχόλησης 2013*» είναι τα κάτωθι:

- *Κεφάλαιο 1: All in it together? (Όλοι μέσα μαζί;) Η εμπειρία διαφορετικών ομάδων της αγοράς εργασίας μετά την κρίση*
- *Κεφάλαιο 2: Προστασία θέσεων εργασίας, ενί-*

σχυση της ευελιξίας: Μια νέα ματιά στη Νομοθεσία της προστασίας της απασχόλησης

- Κεφάλαιο 3: Ενεργοποίηση ατόμων που αναζητούν εργασία (jobseekers): διδάγματα από επτά χώρες - μέλη του ΟΟΣΑ

- Κεφάλαιο 4: Πίσω στην εργασία: επαναπασχόληση, αποδοχές και χρήση δεξιοτήτων μετά τη μη-εθελοντική αποχώρηση από την εργασία (μετά την απώλεια θέσης εργασίας)

Ομάδα Εργασίας για την Κοινωνική Πολιτική του ΟΟΣΑ

Η Ελλάδα συμμετέχει στην Ομάδα Εργασίας για την Κοινωνική Πολιτική του ΟΟΣΑ (OECD Working Party on social policy) όπου αναλύονται και συζητούνται θέματα κοινωνικής πολιτικής. Το 2013, η ομάδα επικεντρώθηκε σε διάφορα θέματα όπως: αποτελεσματικότητα/ αποδοτικότητα παροχών σε χρήμα –παροχών σε είδος για τις οικογένειες, κοινωνικές πολιτικές για τους νέους, κοινωνικές πολιτικές για τη στέγαση, ολοκληρωμένες υπηρεσίες για τις ευάλωτες ομάδες, εισοδηματικές ανισότητες, αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς.

Αναφορικά με τη συμμετοχή σε **Ευρωπαϊκές Επιτροπές** που ασχολούνται με θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου, κατά το 2013, εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας συμμετείχαν στις εργασίες των:

Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (SPC -Social Protection Committee)

Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας αποτελεί συμβουλευτική επιτροπή για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής για θέματα κοινωνικής προστασίας (κοινωνική πρόνοια, κοινωνική ασφάλιση και υγεία). Έχει ως βασικό έργο να παρακολουθεί την κοινωνική κατάσταση και την εξέλιξη των πολιτικών κοινωνικής προστασίας στα κράτη μέλη και στην Ένωση και να διευκολύνει τις ανταλλαγές πληροφοριών, εμπειριών και δοκιμασμένων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και Επιτροπής καθώς και να ενισχυθεί η παρακολούθηση και η ανάλυση, έτσι ώστε να βοηθηθούν οι διαδικασίες πολυμερούς εποπτείας.

Μερικά από τα θέματα που απασχόλησαν το 2013 τις συναντήσεις της SPC είναι τα κάτωθι:

- ευρωπαϊκό εξάμηνο [σχόλια στην Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2013, προετοιμασία του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων και της Εθνικής Κοινωνικής Έκθεσης, συμμετοχή σε διενέργεια θεματικών εξετάσεων (surveillance) των κρατών-μελών].

- Social policy reforms for growth and cohesion: Review of recent structural reforms 2013 (Report of the SPC)

- παιδική φτώχεια: Το θέμα κατέληξε στη σύσταση της Επιτροπής: «Επένδυση στα παιδιά: Σπά-

ζοντας τον κύκλο της μειονεξίας¹⁴» στην αρχή του 2013, στο πλαίσιο της δέσμης των μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις (Social Investment Package) τα οποία παρέχουν καθοδήγηση στα κράτη μέλη για αποδοτικότερες και αποτελεσματικότερες κοινωνικές πολιτικές ως απάντηση στις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα.

- χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας: έχει διαμορφωθεί μια ομάδα εργασίας που θα παραδώσει μια έκθεση στο πρώτο εξάμηνο 2014.

Υποομάδα Δεικτών¹⁵ της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (Indicators Sub-Group of the Social Protection Committee /SPC-ISG)

Η ISG υποστήριξε την SPC στις εργασίες της κατά τη διάρκεια του έτους. Συνέχισε τις εργασίες της για την ανάπτυξη των σχετικών δεικτών της μέτρησης της φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, τη βελτίωση του Μηχανισμού Παρακολούθησης της Απόδοσης της Κοινωνικής Προστασίας (Social Protection Performance Monitor - SPPM) και του Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης (ΚΠΑ/ Joint Assessment Framework/ JAF) για την παρακολούθηση των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση.

Επίσης, ειδικότερα η ISG το 2013 συνέχισε τις εργασίες της για την ανάπτυξη των σχετικών δεικτών της μέτρησης της φτώχειας ενόψει της ενδιάμεσης αναθεώρησης του σχετικού στόχου (που προβλέπεται για το 2014-15) και πιο συγκεκριμένα σε ότι αφορά τους δείκτες υγείας [Developing an assessment framework in the area of health based on the Joint Assessment Framework methodology: final report to the SPC on the first stage of implementation /19 November 2013] και της ενεργού ένταξης.

Ομάδα Δεικτών της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO Indicators Group)

Η Ομάδα Δεικτών με το έργο της στηρίζει τις εργασίες της Επιτροπής Απασχόλησης (που κυρίως εστιάζουν στην προετοιμασία του Συμβουλίου Υπουργών EPSCO, αλλά όχι μόνο).

Μερικά άλλα από τα θέματα που συζητήθηκαν το 2013 στο πλαίσιο των συναντήσεων της Ομάδας Δεικτών είναι τα κάτωθι:

- Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση (JER)
- Πίνακας Αποτελεσμάτων
- Βελτίωση του Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης

14. [20.2.2013 C(2013) 778 final/ Η σύσταση μαζί με από μια σειρά εγγράφων αποτελούν τη «δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις(Social Investment Package)»]

15. **Υποομάδα Δεικτών της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας** (Indicators Sub Group of the Social Protection Committee / SPC-ISG) **και Ομάδα Δεικτών της Επιτροπής Απασχόλησης** (EMCO Indicators Group): ομάδες που ασχολούνται με τη διαμόρφωση δεικτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που επιτρέπουν την παρακολούθηση της προόδου των Κρατών Μελών (ΚΜ) στους τομείς αυτούς καθώς και συγκριτικές αναλύσεις μεταξύ των ΚΜ.

- Βελτίωση του Εργαλείου για την Παρακολούθηση των Επιδόσεων στον τομέα της Απασχόλησης, δημιουργία νέας έκδοσης
- Ποιότητα στην Εργασία (επιλογή κατάλληλων δεικτών)
- Παρακολούθηση σχημάτων εγγυήσεων για τη νεολαία ,
- Ενεργός γήρανση
- Υπολογισμός στοιχείων εργατικού δυναμικού σε πολύ μικρές περιοχές (small area statistics)
- Εναρμονισμένο σύστημα «collectively agreed wages»
- Short-time working arrangements note
- Πράσινες θέσεις εργασίας

Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την επένδυση στα παιδιά (European Platform for Investing in Children / EPIC)

Μετά την έκδοση της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας»¹⁶ η 'Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τις Οικογένειες' (European Alliance for Families / EFA) μετεξελίχθηκε σε μια νέα Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την επένδυση στα παιδιά - European Platform for Investing in Children / EPIC¹⁷-, σε ευθυγράμμιση με τη μετατόπιση του ενδιαφέροντος πολιτικής από τις οικογένειες σε μεμονωμένα παιδιά (δεδομένου ότι οι κοινωνικές επενδύσεις προς τα άτομα, ιδιαίτερα για τα παιδιά που προέρχονται από μειονεκτικό περιβάλλον, θεωρούνται πιο αποτελεσματικές, και εμποδίζουν τη διαγενεακή μετάδοση της φτώχειας).

Η πλατφόρμα EPIC αποσκοπεί στο να παρέχει πληροφορίες σχετικά με όλες τις πολιτικές και πρακτικές που μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά και τις οικογένειές τους να αντιμετωπίσουν τις πρωτοφανείς προκλήσεις στο τρέχον οικονομικό κλίμα στην Ευρώπη.

Στο πλαίσιο παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύστασης, προβλέπεται η συλλογή και παρουσίαση πληροφοριών για πολιτικές που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη κατά την ανάπτυξη των εθνικών στρατηγικών τους για τα παιδιά και τις οικογένειές τους, που εμπίπτουν στους τρεις πυλώνες της Σύστασης μέσω της Ευρωπαϊκής Πλατφόρμας για την Επένδυση στα Παιδιά.

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, ως αρμόδιο για την παρουσίαση/ επικαιροποίηση κάθε χρόνο των πληροφοριών που αφορούν την Ελλάδα (Country profile) στην ιστοσελίδα της Συμμαχίας για τις Οικογένειες, η οποία, σε συνέχεια της Σύστασης της Επιτροπής για την «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας», μετεξελίχθηκε σε **Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την**

Επένδυση στα Παιδιά, επικαιροποίησε το «Προφίλ της Ελλάδας για το 2013» - προκειμένου να αναρτηθεί στη σχετική ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Πλατφόρμας- λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτικές και τις δράσεις για τα παιδιά και την οικογένεια που εμπίπτουν στους τρεις πυλώνες της σχετικής Σύστασης:

1. Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους
2. Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες
3. Δικαίωμα συμμετοχής των παιδιών

Κατά τη διαμόρφωση του κειμένου ελήφθησαν υπόψη, μεταξύ άλλων, οι πληροφορίες των αρμοδίων φορέων που απάντησαν μετά από σχετική αλληλογραφία (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Πρόνοιας, ΟΑΕΔ).

Τέλος, σχετικά με τη συμμετοχή του Υπουργείου μας στις εργασίες **εθνικών επιτροπών**, που ασχολούνται με θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου, εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας συμμετέχουν σε:

Επιτροπή για τα κοινωνικά επιδόματα στην Ελλάδα

Κατά το 2013, τα στελέχη της Μονάδας Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης εξακολούθησαν το έργο τους στην 'Επιτροπή για την ανασκόπηση, την αξιολόγηση και τον εξορθολογισμό των κοινωνικών επιδομάτων και της επιδοματικής πολιτικής που συγκροτήθηκε με απόφαση του Υπουργού Εργασίας. Σκοπός των εργασιών της Επιτροπής ήταν η παρακολούθηση, επεξεργασία και αξιολόγηση της μελέτης του ΟΟΣΑ για τα κοινωνικά επιδόματα στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι παρελήφθησαν διαφορετικές εκδόσεις της μελέτης (διαφορετικά στάδια), όπου τα στελέχη της Μονάδας Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης σύνταξαν σχόλια και παρατηρήσεις προς την κατεύθυνση της βελτίωσης του τελικού προϊόντος της μελέτης, ενημερώνοντας ταυτόχρονα την πολιτική ηγεσία (προφορικά και γραπτώς επί των μηνυμάτων της μελέτης του ΟΟΣΑ για τη χώρα μας). Ο βασικός στόχος της μελέτης ήταν να καταγραφεί σωστά η κοινωνική κατάσταση της χώρας και να διαμορφωθούν ρεαλιστικές συστάσεις για μεταρρυθμίσεις. Η μελέτη ολοκληρώθηκε.

Επιτροπή για το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα

Στέλεχος της Μονάδας Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης συμμετέχει στην Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε με απόφαση του Υπουργού Εργασίας για την πιλοτική εφαρμογή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. Έργο της Ομάδας Εργασίας είναι ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των δύο πιλοτικών εφαρμογών του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, σύμφωνα με την παρ. ΙΑ.3 του Ν 4093/2012 σε δύο περιοχές της επικράτειας με διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά.

16. [COMMISSION RECOMMENDATION of 20.2.2013 [C(2013) 778 final] Investing in children: breaking the cycle of disadvantage]
17. [http:// europa.eu/epic/index_en.htm](http://europa.eu/epic/index_en.htm)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
Πίνακας παρουσίασης δράσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Ε.Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013

Τίτλος	Αντικείμενο	Φορέας Υλοποίησης (ΕΦΔ/ Δικαιούχος)	Προϋπολογισμός	Ωφελούμενοι	Στάδιο υλοποίησης		
					Ολοκλη- ρωμένο	Ανοικτό	Αναμένεται
Α. Δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης							
Τοπικά Προγράμματα Στήριξης της Απασχόλησης (ΤΟΠΣΑ)	Δημιουργία θέσεων απασχόλησης για ανέργους, με την κινητοποίηση και ενεργοποίηση των τοπικών φο- ρέων του Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα	Αναπτυξιακές Συμπράξεις	87.716.167 €	22.000 άνερ- γοι	✓		
Υποστήριξη των επιχειρή- σεων για την απασχόληση προσωπικού υψηλής επι- στημονικής κατάρτισης	Πρόληψη της ανεργίας των ερευνητών, μέσω της απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας σε επιχειρήσεις	ΓΓΕΤ	14.606.381 €	104 άνεργοι (α' κύκλος) 207 άνεργοι (β' κύκλος)	✓		
Ειδικό διετές πρόγραμμα ενίσχυσης εργοδοτών με επιχορήγηση των συνολι- κών ασφαλιστικών εισφο- ρών	Δημιουργία θέσεων πλήρους ή μερικής απασχόλησης, με αυξημένη επιχορήγηση σε ειδικές ομάδες ανέρ- γων: Διάρκεια επιχορήγησης: 24 μήνες και δέσμευση των επιχειρήσεων για διατήρηση προσωπικού για 12 μή- νες. Προϋπόθεση: να μην έχει απολύσει προσωπικό κατά το δμνηο, πριν την ένταξη στο πρόγραμμα.	ΟΑΕΔ	170.940.000 €	25.000	✓ (μόνο για Στερεά Ελλάδα & Νότιο Αιγαίο)		
Πρόγραμμα επιχορήγησης για την απόκτηση εργασια- κής εμπειρίας, σε ιδιωτικές με επιδότηση των ασφαλι- στικών εισφορών.	Δημιουργία θέσεων απασχόλησης για νεοεισερχόμε- νους στην αγορά εργασίας, ηλικίας 16-24 ετών, για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας. Διάρκεια επιχορήγησης: 24 μήνες και δέσμευση των επιχειρήσεων για διατήρηση του προσωπικού για 12 μήνες. Προϋπόθεση: μη απόλυση το τελευταίο δμνηο.	ΟΑΕΔ	26.970.000 €	5.000	✓		

Τίτλος	Αντικείμενο	Φορέας Υλοποίησης (ΕΦΔ/ Δικαιούχος)	Προϋπολογισμός	Ωφελούμενοι	Στάδιο υλοποίησης		
					Ολοκλη- ρωμένο	Ανοικτό	Αναμένεται
Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη νέων πτυχιούχων ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα, έως 35 ετών	Δημιουργία θέσεων πλήρους απασχόλησης για άνεργους έως 35 ετών, οι οποίοι είναι κάτοχοι πτυχίου (ΑΕΙ/ΤΕΙ), μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος σε ιδιωτικές επιχειρήσεις & σε εργοδότες του ιδιωτικού τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα. Επιχορήγηση: 20€/ημ έως 24 ετών & 25€/ημ άνω 24 ετών. Διάρκεια επιχορήγησης: 24 μήνες με δέσμευση του εργοδότη να διατηρήσει τον άνεργο για 3 μήνες μετά τη λήξη της επιδότησης. Προϋπόθεση: μη απόλυση το τελευταίο 3μηνο	ΟΑΕΔ	108.000.000 €	7.200 (5.000 + 2.200)	✓		
Πρόγραμμα Επιχορήγησης επιχειρήσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης για την απασχόληση νέων ηλικίας 55-64 ετών	Δημιουργία θέσεων πλήρους απασχόλησης για άνεργους ηλικίας 55-64 ετών, οι οποίοι έχουν απολυθεί μετά της 15/7/2010, καθώς και για μακροχρόνια άνεργους της ηλικίας Το πρόγραμμα απευθύνεται σε επιχειρήσεις ΟΤΑ Α' & Β' βαθμού Διάρκεια επιχορήγησης: 24 μήνες με δέσμευση του εργοδότη να διατηρήσει τον άνεργο για 3 μήνες μετά τη λήξη της επιδότησης Επιχορήγηση επιχείρησης: 25€/ ημέρα επί 24 μήνες.	ΟΑΕΔ	75.000.000 €	5.000	✓		
Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη νέων σε μειονεκτική και πολύ μειονεκτική θέση	Δημιουργία νέων θέσεων εξαρτημένης εργασίας πλήρους απασχόλησης, με την πρόσληψη ατόμων σε μειονεκτική και πολύ μειονεκτική θέση σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα Ποσό επιχορήγησης: 50% του συνόλου των ακαθάριστων πραγματικών μηνιαίων αποδοχών, με ανώτερο ποσό τα 24 € ευρώ ημερησίως ή τα 600 ευρώ μηνιαίως. Διάρκεια επιχορήγησης: 12-24 μήνες	ΟΑΕΔ	8.000.000 €	1.000	✓		

Τίτλος	Αντικείμενο	Φορέας Υλοποίησης (ΕΦΔ/ Δικαιούχος)	Προϋπολογισμός	Ωφελούμενοι	Στάδιο υλοποίησης		
					Ολοκλη- ρωμένο	Ανοικτό	Αναμένεται
Επταγνή Εισόδου στην Αγορά Εργασίας για άνερ- γους νέους έως 29 ετών.	Σπονδυλωτή πορεία εισόδου στην αγορά εργασίας. Περιλαμβάνει: • θεωρητική κατάρτιση (80 ωρών) σε οριζόντιες και εξειδικευμένες δεξιότητες, • πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας (διάρκειας 500 ωρών). Δυνατότητα επιχορήγησης της επιχείρησης, μέσω της κάλυψης του μη μισθολογικού κόστους για έναν (1) χρόνο, όταν μετατρέψει την πρακτική άσκηση σε σύμβαση εργασίας	EYE - EKT	130.000.000€	35.000 άνερ- γοι	✓		
Επταγνή Εισόδου στην Αγορά Εργασίας για άνερ- γους νέους έως 29 ετών. Τομέας Ναυτιλίας	Σπονδυλωτή πορεία εισόδου στην αγορά εργασίας. Περιλαμβάνει: • θεωρητική κατάρτιση (80 ωρών) σε οριζόντιες και εξειδικευμένες δεξιότητες, • πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας (διάρκειας 500 ωρών). Δυνατότητα επιχορήγησης της επιχείρησης, μέσω της κάλυψης του μη μισθολογικού κόστους για έναν (1) χρόνο, όταν μετατρέψει την πρακτική άσκηση σε σύμβαση εργασίας	ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΥΡΕΣΕΩΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	6.423.150 €	1.000	✓		
Επταγνή Εισόδου στην Αγορά Εργασίας για άνερ- γους νέους έως 29 ετών. Τομέας Τουρισμού	Σπονδυλωτή πορεία εισόδου στην αγορά εργασίας. Περιλαμβάνει: • θεωρητική κατάρτιση (80 ωρών) σε οριζόντιες και εξειδικευμένες δεξιότητες, • πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας (διάρκειας 500 ωρών). Δυνατότητα επιχορήγησης της επιχείρησης, μέσω της κάλυψης του μη μισθολογικού κόστους για έναν (1) χρόνο, όταν μετατρέψει την πρακτική άσκηση σε σύμβαση εργασίας	ΣΕΤΕ	39.000.000 €	10.000	✓		

Τίτλος	Αντικείμενο	Φορέας Υλοποίησης (ΕΦΔ/ Δικαιούχος)	Προϋπολογισμός	Ωφελούμενοι	Στάδιο υλοποίησης		
					Ολοκλη- ρωμένο	Ανοικτό	Αναμένεται
Προγράμματα κοινωνφε- λούς εργασίας στον τομέα του πολιτισμού για νέους	Δημιουργία θέσεων απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα, μέσω της πρόσληψης νέων για την υλοποί- ηση προγραμμάτων, έργων ή δράσεων κοινωνοφελούς χαρακτήρα στον τομέα του πολιτισμού.	ΕΥΤΟΠ	15.000.000 €	1.600 άνερ- γοι	✓		
Επιχειρηματικότητα στην Ύψαιθο	Πρώθηση στην απασχόληση στον αγροδιατροφικό τομέα και υποστήριξη για ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας στον πρωτογενή τομέα. Απευθύνεται σε νέους έως 35 ετών	EYE - EKT	12.780.000€	3.000 άνερ- γοι			✓
Πρώθηση καινοτομικής επιχειρηματικότητας νέων και συμβουλευτική καθο- δήγηση επιχειρηματιών	Η οικονομική ενίσχυση καινοτομικών επιχειρηματιών πρωτοβουλιών νέων και η συμβουλευτική υποστήριξη τους μέσω mentoring, αφενός στα στάδια σύστασης της νέας επιχείρησης και αφετέρου κατά τη λειτουργία της.	ΟΑΕΔ	20.000.000€	2.000 άνερ- γοι		✓	
ΝΘΕ ΕΠΙΤΑΓΗ ΕΙΣΟΔΟΥ -ΤΟΠΣΑ - ΤΟΠΕΚΟ - ΣΕΤΕ	Προκήρυξη προγράμματος 3μηνιας επιδότησης ασφα- λιστικών εισφορών για 10.000 ωφελούμενους των ΤΟΠΣΑ και ΤΟΠΕΚΟ και 3.000 Επιταγής εισόδου στην αγορά εργασίας	ΟΑΕΔ	20.000.000,00	13.000 άνεργοι			✓
Πρόγραμμα Κοινωνοφελούς Εργασίας	Δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο, σε έργα κοινωνοφελούς χαρακτήρα. Θέσεις 5μηνιας διάρκειας	Σύμπραξη ΜΚΟ και ΟΤΑ	156.000.000	49.200 άνεργοι	✓		
Πρόγραμμα Κοινωνοφελούς Εργασίας (ΟΑΕΔ)	Δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο, σε έργα κοινωνοφελούς χαρακτήρα. Θέσεις 5μηνιας διάρκειας	EYE - EKT, ΟΑΕΔ (σε ΟΤΑ)	35.000.000 €	10.000		✓	
Επιχορήγηση επιχειρήσεων για την πρόσληψη νέων	Επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απα- σχόληση νέων, ηλικίας 31 έως 44 ετών, σε νέες θέσεις εργασίας.	ΟΑΕΔ	32.900.000 €	3.300 άνερ- γοι	✓		
Επιχορήγηση Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών	Πρώθηση νέων στην απασχόληση ηλικίας 33-64 ετών, μέσω της οικονομικής ενίσχυσης επιχειρηματι- κών πρωτοβουλιών, 2008	ΟΑΕΔ	42.500.000 €	2.000	✓		

Τίτλος	Αντικείμενο	Φορέας Υλοποίησης (ΕΦΔ/ Δικαιούχος)	Προϋπολογισμός	Ωφελούμενοι	Στάδιο υλοποίησης		
					Ολοκλη- ρωμένο	Ανοικτό	Αναμένεται
Πρόγραμμα Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών (νεανική επιχειρηματικότητα) α' & β' κύκλος	Πρώθηση στην απασχόληση νέων (22 – 32 ετών), μέσω της οικονομικής ενίσχυσης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.	ΟΑΕΔ	115.500.000 €	6.000	✓		
Επιχορήγηση Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών α' & β' κύκλος	Πρώθηση στην απασχόληση νέων ηλικίας 22–64 ετών, μέσω της οικονομικής ενίσχυσης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.	ΟΑΕΔ	139.930.000 €	4.500+2.200 = 6.700	✓		
Επιχορήγηση Νέων Επιστημόνων (γιατροί, δικηγό- ροι, μηχανικοί κλπ)	Πρώθηση νέων επιστημόνων στην απασχό- ληση, μέσω της οικονομικής ενίσχυσης επιχειρηματι- κών πρωτοβουλιών. Το ποσό της επιχορήγησης για κάθε νέο ελεύθερο επαγγελματία καθορίζεται στα 15.000 € .	ΟΑΕΔ	126.000.000 €	6.000	✓		
Β. Δράσεις Προκατάρτισης – Επαγγελματικής Κατάρτισης Ανέργων							
Προγράμματα συνεχιζόμε- νης επαγγελματικής κατάρ- τισης	- Σε «τεχνικά» επαγγέλματα - Στα «πράσινα» και «τουριστικά» επαγγέλματα - Στη χρήση βασικών δεξιοτήτων ΤΠΕ - Μέσω ηλεκτρονικής μάθησης ΤΠΕ Προβλέπεται εκπαιδευτικό επίδομα: 5€/ώρα	EYE - EKT	274.993.839 €	58.100 άνεργοι	✓	✓	
Προγράμματα επαγγελμα- τικής κατάρτισης ανέργων με χρήση του νέου συστή- ματος των επιταγών κατάρ- τισης (voucher)	- Επαγγελματική κατάρτιση 1.500 ανέργων δημο- σιογράφων, Π/Υ: 5.100.000 €, Φορέας υλοποίη- σης: ΕΣΗΕΑ. - Επαγγελματική κατάρτιση 4.900 ανέργων στα ορυχεία – λατομεία, Π/Υ: 32.000.000 €, Φορέας υλοποίησης: Τ.Ε.Ε. - Επαγγελματική κατάρτιση 36.000 ανέργων σε χρήση βασικών δεξιοτήτων ΤΠΕ, Π/Υ: 43.996.800. € Προβλέπεται εκπαιδευτικό επίδομα: 5€/ώρα Φορέας υλοποίησης: ΟΑΕΔ	ΕΣΗΕΑ ΤΕΕ ΟΑΕΔ	81.096.800 €	43.064 άνεργοι		✓	

Τίτλος	Αντικείμενο	Φορέας Υλοποίησης (ΕΦΔ/ Δικαιούχος)	Προϋπολογισμός	Ωφελούμενοι	Στάδιο υλοποίησης		
					Ολοκλη- ρωμένο	Ανοικτό	Αναμένεται
Προγράμματα εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας (Ελληνομάθεια)	Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες - παλιννοστούντες - πρόσφυγες και λοιπούς ανέργους προερχόμενους από ευπαθείς κοινωνικά ομάδες	EYE -ΕΚΤ	31.620.225 €	8.400 άνεργοι ΕΚΟ	✓		
Προγράμματα για την κα- τάρτιση ανέργων Ναυτικών την περίοδο 2008-2012	Κατάρτιση Άνεργων Ναυτικών και Παροχή Επαγγελματικής Πιστοποίησης	Δ/ση Εκπαίδευσης του Υ.Ε.Ν.	12.000.000 €	25.900 άνερ- γοι	✓		
Γ. Δράσεις Προσαρμοστικότητας επιχειρήσεων – κατάρτισης εργαζομένων							
Προγράμματα διαρθρωτι- κής προσαρμογής επιχει- ρήσεων	Αφορά κατάρτιση εργαζομένων σε επιχειρήσεις. Προβλέπεται χορήγηση εκπαιδευτικού επιδόματος 5€/ώρα . ΟΑΕΔ: επιχειρήσεις άνω των 50 ατόμων και ΕΙΕΑΔ: επιχειρήσεις μέχρι 49 άτομα	ΟΑΕΔ & ΕΙΕΑΔ	276.000.000 €	75.400 επ- γαζόμενοι	✓		
Προγράμματα κατάρτισης εργαζομένων και αυτοαπα- σχολούμενων	Δράσεις κατάρτισης εργαζομένων στον τουριστικό και επισιτιστικό κλάδο Δράσεις κατάρτισης εργαζομένων για την εξωστρέ- φεια και την ανταγωνιστικότητα	ΕΥΔ ΕΠΑΕ	18.405.578,61	18.600 επ- γαζόμενοι		✓	
Εξαστομικευμένες δράσεις για τη δια βίου μάθηση των αυτοασχολουμένων και αγροτών	Εξαστομικευμένες δράσεις για τη δια βίου μάθηση των αυτοασχολουμένων και αγροτών	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑ	8.000.000,00	8.842 αγρό- τες		✓	
Δ. Δράσεις Κοινωνικής Ένταξης και Προστασίας							
«Εναρμόνιση οικογενει- ακής κι επαγγελματικής ζωής» - Πρόγραμμα Παιδικών Σταθμών	Χορήγηση στις μητέρες ετήσιου voucher για τη φύλα- ξη παιδιών σε βρεφονηπιακούς / παιδικούς σταθμούς καθώς και σε Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) και παιδιών με Αναπηρία (ΚΔΑΠ/ ΜΕΑ).	ΕΕΤΑΑ	686.119.231	140.000 γυ- ναικες συν 68.535 γυ- ναικες για την περίοδο 2013-2014	✓		

Τίτλος	Αντικείμενο	Φορέας Υλοποίησης (ΕΦΔ/ Δικαιούχος)	Προϋπολογισμός	Ωφελούμενοι	Στάδιο υλοποίησης		
					Ολοκλη- ρωμένο	Ανοικτό	Αναμένεται
Τοπικές δράσεις κοινωνι- κής ένταξης για ευάλωτες ομάδες (ΤΟΠ/ΕΚΟ)	Δημιουργία θέσεων απασχόλησης για ανέργους, με την κινητοποίηση και ενεργοποίηση των τοπικών φο- ρέων του Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα Υλοποίηση μέσω Αναπτυξιακών Συμπράξεων		60.000.000 €	12.000 άνερ- γοι ευπαθών κοινωνικά ομάδων	✓		
«Εθνικό Δίκτυο Άμεσης Αντιμετώπισης της Φτώχειας».	Δημιουργία 264 κοινωνικών δομών σε όλη τη χώρα, σε δήμους άνω των 60.000 κατοίκων. • Κοινωνικά Παντοπωλεία, • Παροχή Συσσιτίων, • Κοινωνικά φαρμακεία, • Υπνωτήριο, • Ανοιχτά κέντρα Υποδοχής Αστέγων • Δημοτικοί Λαχανόκηποι, • Τράπεζες χρόνου, • Γραφεία Διαμεσολάβησης	ΜΚΟ σε συνερ- γασία με ΟΤΑ και ΝΠΔΔ	38.766.700 €	63.000 άτο- μα ευπαθών κοινωνικά ομάδων Δημιουργία 1.143 θέσε- ων εργασίας για τη λει- τουργία των τουργία των δομών	✓		
Παρεμβάσεις για ευπαθείς κοινωνικά ομάδες (ΕΚΟ)	Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για ευπα- θείς ομάδες (π.χ: άτομα με αναπηρία, φυλακισμένοι/ αποφυλακισμένοι, πρώην χρήστες ουσιών, μετανά- στες, πρόσφυγες, κ.α) για την κοινωνική τους ενσω- μάτωση και την ένταξη τους στην αγορά εργασίας.	ΕΥΕ ΕΚΤ	79.560.000 €	7.713	✓		
Προγράμματα για άτομα με αναπηρία ή απεξαρτημένα ή/ και υπό απεξάρτηση	Προκατάρτιση, Θεωρητική Κατάρτιση και Πρακτική Άσκηση ΑΜΕΑ και ευπαθών ατόμων	Εξειδικευμένα Κέντρα Κοινωνικής &	13.089.919 €	1.476	✓		
Κέντρα Στήριξης Ρομά και Ευπαθών Ομάδων	Παροχή υπηρεσιών στήριξης για την προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και της Απασχόλησης ευπαθών ομάδων, όπως οι Ρομά	ΕΕΤΑΑ σε συ- νεργασία με ΟΤΑ	12.400.000 €	2.360	✓		

Τίτλος	Αντικείμενο	Φορέας Υλοποίησης (ΕΦΔ/ Δικαιούχος)	Προϋπολογισμός	Ωφελούμενοι	Στάδιο υλοποίησης		
					Ολοκλη- ρωμένο	Ανοικτό	Αναμένεται
Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) και Κέντρα Δημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες	Η στήριξη ατόμων που χρήζουν βοήθειας, στη βάση της εξαστομικευμένης προσέγγισης, σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση.	EETAA	21.000.000	3.151		✓ προ- κήρυξη 6/6/13	
Υλοποίηση δράσεων ενί- σχυσης της Κοινωνικής οικονομίας	Η προώθηση της Κοινωνικής Οικονομίας και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ως εργαλεία αναχαί- τισης της ανεργίας. Πilotική δράση για τη δημιουργία Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων από νέους		60.000.000€	μη προβλέ- ψιμος			✓
Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»	Παροχή υπηρεσιών φροντίδας κατ' οίκον σε ηλικιω- μένα άτομα που χρήζουν κατ' οίκον βοήθειας και σε μη ηλικιωμένα άτομα (ΑΜΕΑ, κ.λπ.). Στόχος αποτελεί η διευκόλυνση στην ένταξη/επανενταξη/παραμονή στην αγορά εργασίας των συγγενικών προσώπων, που αποδεσμεύονται από τη φροντίδα τους. «Η χρη- ματοδότηση έληξε: 31/12/2011	Μονάδες Βοήθειας στο Σπίτι» και «Μονάδες Κοινωνικής Μέριμνας» των ΟΤΑ.	60.000.000 €	60.000 άτομα	✓		
Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) και Κέντρα Δημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες	Αφορά στη χρηματοδότηση δομών που απευθύνο- νται σε άτομα που χρήζουν βοήθειας, στη βάση της εξαστομικευμένης προσέγγισης, σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση	EETAA	22.730.000 €	2.700 άτομα	✓		

5. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

Ι. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Α. ΝΟΜΟΙ ΠΟΥ ΨΗΦΙΣΘΗΚΑΝ

Νόμοι που άπτονται άμεσα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και υλοποιούν την μέριμνα του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την προάσπιση και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

- **Νόμος 4055/2012** «Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής» (ΦΕΚ Α' 51/12-3-2012).

Με τον νόμο 4055/2012 εισάγονται διατάξεις προς την κατεύθυνση της σύντμησης του χρόνου περάτωσης των δικών και της αποσυμφόρησης της δικαστικής ύλης με την αντιμετώπιση των συσσωρευμένων εκκρεμών δικαστικών υποθέσεων. Ενδεικτικά:

Στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας:

Το Μονομελές Πλημμελειοδικείο αποσυμφορήθηκε σημαντικά λόγω του χαρακτηρισμού σειράς αξιοποιώνων πράξεων ήσσονος κοινωνικοηθικής απαξίας ως πταισμάτων.

Ο περαιτέρω περιορισμός της προκαταρκτικής εξέτασης στα κακουργήματα συμβάλλει στη σύντομη περάτωση της προδικασίας.

Η εισαγωγή του θεσμού των Μονομελών Εφετείων Κακουργημάτων με στόχο την ταχύτητα στην εκδίκαση των υποθέσεων και την ενίσχυση της ευθύνης του δικαστή.

Η αρχειοθέτηση εγκλήσεων και αναφορών που υποβάλλονται ανωνύμως μειώνει την ενασχόληση των εισαγγελέων και προανακριτικών υπαλλήλων.

Η συγκέντρωση του προανακριτικού υλικού από τον ίδιο προανακριτικό υπάλληλο συμβάλλει στη σύντομη περάτωση της προδικασίας

Ο σημαντικός περιορισμός των λόγων των αναβολών.

Στο πλαίσιο της πολιτικής δίκης μεγάλος όγκος υποθέσεων της αρμοδιότητας των Πρωτοδικείων μεταφέρθηκε στα Ειρηνοδικεία με παράλληλη ενίσχυση του θεσμού των Ειρηνοδικών προκειμένου να ανταποκριθούν τα ειρηνοδικεία στις αυξημένες κατά τα ως άνω αρμοδιότητές τους.

Περαιτέρω, θεμελιώνεται και ενθαρρύνεται ο θεσμός της δικαστικής διαμεσολάβησης ως ένας αποτελεσματικός μηχανισμός μη δημιουργίας περιττής δικαστικής διαμάχης. Παράλληλα με το θεσμό της δικαστικής μεσολάβησης, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει προβεί

σε όλες τις προσηκουσες ενέργειες και στην έκδοση των απαραίτητων Αποφάσεων για την ενεργοποίηση και λειτουργία του θεσμού της διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Όλα τα ασφαλιστικά μέτρα, κατ' αρχήν, εκδίδονται από τα Μονομελή Πρωτοδικεία και εξασφαλίζονται ο σύντομος προσδιορισμός της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Η προσωρινή διαταγή εξετάζεται άμεσα με την κατάθεση της αίτησης ή αν το κρίνει ο δικαστής προσδιορίζεται υποχρεωτικά εντός αποκλειστικής προθεσμίας 2 εργασίμων ημερών από την κατάθεσή της.

Όσον αφορά στις διοικητικές διαφορές η επιτάχυνση των ρυθμών απονομής δικαιοσύνης επιχειρείται με την εισαγωγή του θεσμού της πιλοτικής δίκης στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Οι υποθέσεις θα επιλύονται με βάση τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας και με τη διαδικασία του Συμβουλίου με αποτέλεσμα να εκδικάζονται σε σύντομο χρονικό διάστημα χιλιάδες όμοιες υποθέσεις.

Με την ενίσχυση της αρμοδιότητας των Μονομελών συνθέσεων των διοικητικών δικαστηρίων.

Με την ηλεκτρονική κατάθεση και επίδοση δικογράφων στο Συμβούλιο της Επικρατείας και στα διοικητικά δικαστήρια.

Τέλος, εισήχθησαν οι διατάξεις για τη δίκαιη ικανοποίηση των διαδικών λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της διοικητικής δίκης και αίτηση επιτάχυνσης σε συμμόρφωση προς την απόφαση «πilotος» του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην υπόθεση Βασ. Αθανασίου και λοιποί κατά Ελλάδας.

- **Νόμος 4043/2012** «Μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στα καταστήματα κράτησης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 25/13-2-2012).

Ο Ν 4043/2012 επιδιώκει την αποσυμφόρηση των Καταστημάτων Κράτησης της χώρας και την επιτάχυνση της ποινικής δικαιοσύνης μέσω της αποσυμφόρησης των πινακίων των δικαστηρίων από υποθέσεις μικρότερης σημασίας και την παραγραφή μικρών ποινών για αδικήματα ήσσονος σημασίας.

Και συγκεκριμένα, με τη διάταξη του άρθρου 1 καθορίζονται οι προϋποθέσεις απόλυσης κρατουμένων ενώ διαφυλάσσεται και η ειδικοπροληπτική και αντεγκληματική επίδραση της διάταξης στη συμπεριφορά των απολυομένων δεδομένου ότι ορίζεται εάν εντός πέντε ετών από την απόλυση υποπέσουν σε νέο εκ δόλου αδίκημα, θα εκτίσουν αθροιστικά και την ποινή για την οποία απολύθηκαν.

Η ρύθμιση του άρθρου 2 (παραγραφή και μη εκτέλεση ποινών υπό όρο) αφορά μικρές πλημμεληματικές ποινές, οι οποίες δεν έχουν εκτιθεί και σκοπεί στην εκκαθάριση του αρχείου των μεγάλων εισαγγελιών από μεγάλο αριθμό ανεκτέλεστων ποινών ήσσονος απαξίας. Η διάταξη του άρθρου 4 για την παραγραφή και παύση

της ποινικής δίωξης αιτιολογείται στη βάση ότι οι αξιόποινες πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της είναι ήσσονος εγκληματικότητας για τις οποίες δεν υπάρχει έντονη κοινωνικοηθική απαξία και οι οποίες κατακλύζουν τα δικαστήρια της χώρας. (Βλ. και κατωτέρω υπό στοιχ. ΙΙ. Τομέας Σωφρονιστικής Πολιτικής).

Λοιποί νόμοι του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

- **Νόμος 4070/2012 «Ρυθμίσεις Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, Μεταφορών, Δημοσίων Έργων και άλλες διατάξεις»** (ΦΕΚ Α' 82.10.4.2012), στον οποίο περιλαμβάνεται ΜΕΡΟΣ ΣΤ' υπό τον τίτλο «Διατάξεις Υπουργείου Δικαιοσύνης για την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της οδηγίας 2009/136/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25^{ης} Νοεμβρίου 2009, κατά το μέρος που αφορά την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών».

- **Νόμος 4037/2012** «Για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2005 σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων, περιλαμβανομένων των ποινικών κυρώσεων, για αδικήματα ρύπανσης (L255), η οποία τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2009/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Οκτωβρίου 2009 (L280) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 10/30-1-2012).

Β. ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Από τις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, οι οποίες συστάθηκαν και λειτούργησαν εντός του 2012 παρατίθενται όσες είχαν ως αντικείμενο την επεξεργασία διατάξεων που άπτονται της ρύθμισης ζητημάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων είτε μέσω της προαγωγής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είτε μέσω της προάσπισης του κεκτημένου προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την επεξεργασία σχεδίου νόμου για τα μέσα ηλεκτρονικής επιτήρησης υποδικών, καταδικών και εν αδεία κρατουμένων, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης καθώς και της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων (αρ. απόφ. σύστασης 64062/27.9.2012, ΑΔΑ: Β4Θ3Ω-98Ω, όπως τροποποιήθηκε). Σημειώνεται ότι το κατατεθέν από την Επιτροπή σχέδιο νόμου αναρτήθηκε σε δημόσια διαβούλευση και επίκειται η περαιτέρω προώθησή του στη Βουλή προς ψήφιση.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο τη συνένωση και επικαιροποίηση των σχεδίων

νόμων για την ενσωμάτωση των Αποφάσεων – Πλαίσιο 2003/577 «Για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων δικαστικών αρχών κρατών – μελών της Ε.Ε. για τη δέσμευση περιουσιακών και αποδεικτικών στοιχείων», 2005/212 «Για τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος» και 2006/783 «Σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στις αποφάσεις δήμευσης» και την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νομιμοποίηση, την ανίχνευση, την κατάσχεση και τη δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας», τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, καθώς και της Έκθεσης Αξιολόγησης Συνεπειών Ρυθμίσεων (αρ. απόφ. σύστασης: 26144/27.3.2012, ΑΔΑ: Β4ΒΩΩ-7ΗΓ, όπως τροποποιήθηκε).

Γ. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Κατά τη διαπραγμάτευση των κατωτέρω παρατιθέμενων νομικών μέσων το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υποστήριξε θέσεις υπό τη μορφή γραπτών συνεισφορών και παρεμβάσεων της πολιτικής ηγεσίας στα Συμβούλια Υπουργών Δικαιοσύνης, οι οποίες διαμορφώθηκαν με γνώμονα:

α) τη διασφάλιση και περαιτέρω προώθηση των δικαιωμάτων, ιδίως προσώπων που χαρακτηρίζονται ως ευάλωτα

1) Οδηγία 2012/29/ΕΕ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικών πράξεων και αντικατάσταση της Απόφασης πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ

Στις 25 Οκτωβρίου 2012 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η εν θέματι Οδηγία. Προθεσμία θέσπισης και δημοσίευσης των αναγκαίων εθνικών μέτρων τάσσεται, σύμφωνα με το άρθρο 27 της Οδηγίας η 16^η Νοεμβρίου 2015.

Η ως άνω Οδηγία αποτελεί το πρώτο μέτρο για την εφαρμογή της Απόφασης του Συμβουλίου για έναν Οδικό Χάρτη για την ενδυνάμωση των δικαιωμάτων των θυμάτων κατά τις ποινικές διαδικασίες, ο οποίος υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο στις 10 Ιουνίου 2011.

Στόχος της εν λόγω οδηγίας είναι να εξασφαλιστεί ότι όλα τα θύματα εγκληματικών πράξεων τυγχάνουν της δέουσας προστασίας και υποστήριξης και είναι ικανά να συμμετάσχουν στην ποινική διαδικασία και ότι αναγνωρίζονται και τυγχάνουν μεταχείρισης με σεβασμό, ευαισθησία και επαγγελματισμό, χωρίς κανένα είδος διάκρισης σε κάθε επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές, στο στάδιο των ποινικών διαδικασιών.

2) Οδηγία 2011/99/ΕΕ του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Προστασίας

Στις 13 Δεκεμβρίου 2011 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Οδηγία 2011/99/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Προστασίας. Προθεσμία θέσπισης και δημοσίευσης των αναγκαίων εθνικών μέτρων τάσσεται, σύμφωνα με το άρθρο 21 της Οδηγίας, η 11^η Ιανουαρίου 2015.

Η εν λόγω πρόταση Οδηγίας επιχειρεί να δημιουργήσει ένα νέο νομικό εργαλείο αμοιβαίας δικαστικής αναγνώρισης, δυνάμει του οποίου θα είναι δυνατόν να επεκταθεί σε οιοδήποτε Κ-Μ μετάβασης ή διαμονής, η προστασία που έλαβε με την μορφή ενός προστατευτικού μέτρου ένα θύμα ή ένα εν δυνάμει θύμα βίαιης συμπεριφοράς σε ένα Κ-Μ, στα πλαίσια ποινικής, αστικής ή διοικητικής διαδικασίας προς αποφυγή του ενδεχομένου και νέας θυματοποίησης ή παρενόχλησης του από τον ίδιο δράστη.

3) Προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου - Ομάδα Εργασίας Θεμελιώδη Δικαιώματα, Δικαιώματα των Πολιτών και Ελεύθερη Κυκλοφορία Προσώπων πρώην ad hoc Ομάδα Εργασίας

Η προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΔΑ αποβλέπει στην ενίσχυση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο ενωσιακό σύστημα και λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη συνταγματική αναγνώριση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ως νομικά δεσμευτικού κειμένου για τα όργανα της ΕΕ και τα κ-μ όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ (άρθρο 6 ΣΕΕ).

Ειδικότερα, η προσχώρηση στην ΕΣΔΑ έχει ως αντικείμενο την υπαγωγή της ΕΕ σε ένα σύστημα εξωτερικού ελέγχου προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ). Λόγω της ιδιαιτερότητας της ΕΕ, ως φορέας δημόσιας εξουσίας διακριτού από τα κ-μ, με εκτεταμένες νομοθετικές αρμοδιότητες που λειτουργεί στο πλαίσιο της ίδιας έννομης τάξης υπό τον έλεγχο του δικαστηρίου ΕΕ (ΔΕΕ), απαιτείται η επίλυση μιας σειράς σύνθετων νομικών ζητημάτων με πολιτικό αντίκτυπο για την πραγματοποίηση της προσχώρησης.

Κατά το παρόν στάδιο και μετά από μακρές διαπραγματεύσεις μεταξύ της Ε. Επιτροπής ως διαπραγματευτή της ΕΕ και των συμβαλλόμενων μερών της ΕΣΔΑ, παραμένουν ανοικτά ορισμένα ακανθώδη ζητήματα σε σχέση με την ως άνω προσχώρηση.

4) Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης υπόπτων ή κατηγορουμένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών

Στις 20 Ιουλίου 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δι-

καίωμα ενημέρωσης υπόπτων ή κατηγορουμένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών.

Η εν θέματι Πρόταση υλοποιεί το δεύτερο μέτρο του οδικού χάρτη, ο οποίος υιοθετήθηκε κατά τη διάρκεια της Σουηδικής Προεδρίας από το Συμβούλιο Υπουργών ΔΕΥ στις 30 Νοεμβρίου 2009, για την ενίσχυση των δικονομικών δικαιωμάτων των υπόπτων ή κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες.

Η εν θέματι Πρόταση διασφαλίζει ότι τα πρόσωπα που είναι ύποπτα για ποινικό αδίκημα θα πρέπει να ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους σε γλώσσα που κατανοούν.

Οι διαπραγματεύσεις επί του κειμένου της Οδηγίας ολοκληρώθηκαν και η εν λόγω Οδηγία δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, (L142/01.06.2012) και η προθεσμία ενσωμάτωσης της εν λόγω οδηγίας ορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 11 της ίδιας, η 2^η Ιουνίου 2014.

5) Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο κατά την ποινική διαδικασία και το δικαίωμα επικοινωνίας μετά τη σύλληψη

Στις 8 Ιουνίου 2011, η Επιτροπή παρουσίασε πρόταση Οδηγίας του Ε. Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο κατά την ποινική διαδικασία και το δικαίωμα επικοινωνίας μετά τη σύλληψη. Η ως άνω πρόταση είναι το τρίτο στάδιο (C, χωρίς τη νομική βοήθεια, + D) σε εφαρμογή του Οδικού Χάρτη, όπως θεσπίστηκε στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 30^{ης} Νοεμβρίου 2009 και αποβλέπει στη δημιουργία ενός νέου νομικού εργαλείου, δυνάμει του οποίου θα καθορίζονται τα κοινά ελάχιστα πρότυπα σε σχέση με τα δικαιώματα υπόπτων και κατηγορουμένων και προσώπων που υπάγονται στη διαδικασία του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και να επικοινωνούν μετά τη σύλληψη με τρίτο πρόσωπο, όπως συγγενής, εργοδότης ή προξενική αρχή.

Οι σχετικές νομοθετικές εργασίες βρίσκονται στο στάδιο του 5^{ου} γύρου Τριλόγου. Χρονικός ορίζοντας ολοκλήρωσης των διαβουλεύσεων (Τριλόγου) εκτιμάται το πέρας της Ιρλανδικής Προεδρίας.

6) Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις

Η εν θέματι πρόταση Κανονισμού υποβλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 18 Μαΐου 2011 και έκτοτε εξετάζεται από την αρμόδια Ομάδα Εργασίας της Επιτροπής Θεμάτων Αστικού Δικαίου σε τακτικές συνεδριάσεις. Εντάσσεται σε δέσμη νομοθετικών μέτρων αποσκοπούντων στην ενίσχυση των θυμάτων βίας εντός Ε.Ε. και συμπληρώνει την αντίστοιχη ποι-

νική Οδηγία 2011/99 / ΕΕ σχετικά με την Ευρωπαϊκή Εντολή Προστασίας, η οποία προβλέπει την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας, τα οποία λαμβάνονται σε ποινικές υποθέσεις.

Το κείμενο της ως άνω πρότασης Κανονισμού υιοθετήθηκε στο Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων στις 7-8 Μαρτίου τ.ε. προκειμένου να υποβληθεί στο Ε. Κοινοβούλιο για συμφωνία κατά το στάδιο της πρώτης ανάγνωσης. Αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί οι διαπραγματεύσεις έως το πέρας της Ιρλανδικής Προεδρίας.

β) τη διατήρηση του κεκτημένου της ήδη παρεχόμενης προστασίας κατ' ιδίαν δικαιωμάτων στο ενωσιακό δίκαιο

1) Νέο νομικό πλαίσιο για την προστασία προσωπικών δεδομένων στην ΕΕ, που αποτελείται από δύο νομοθετικές προτάσεις:

- **Πρόταση για Κανονισμό του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των ατόμων σε σχέση με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και με την ελεύθερη κίνηση αυτών των δεδομένων (Γενικός Κανονισμός Προστασίας των Δεδομένων) και**

- **Πρόταση για Οδηγία του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των ατόμων σε σχέση με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων από τις αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της έρευνας, της ανίχνευσης ή της δίωξης των ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης των ποινών, και την ελεύθερη κίνηση αυτών των δεδομένων.**

Τον Νοέμβριο του 2010, η Ευρ. Επιτροπή εξέδωσε Ανακοίνωση επισημαίνοντας την ανάγκη δημιουργίας ενιαίων κανόνων προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην ΕΕ και αναθεώρησης του υπάρχοντος νομικού πλαισίου.

Τον Ιούλιο του 2011, το Ευρ. Κοινοβούλιο ενέκρινε με απόφασή του και υποστήριξε την ανωτέρω ανακοίνωση της Επιτροπής για αναθεώρηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου για την προστασία δεδομένων.

Τον Φεβρουάριο 2013 ολοκληρώθηκε η πρώτη ανάγνωση της πρότασης του Κανονισμού και συνεχίζονται οι συζητήσεις για τα επιμέρους θέματα στην αρμόδια ομάδα του Συμβουλίου της ΕΕ (DAPIX).

Οι συζητήσεις επί της πρότασης της Οδηγίας συνεχίζονται με πιο αργούς ρυθμούς.

2) Πρόταση Οδηγίας του Συμβουλίου και του Ευρ. Κοινοβουλίου σχετικά με τη χρήση δεδομένων που περιέχονται σε φακέλους επιβατών (δεδομένα PNR) για την πρόληψη, την ανίχνευση, τη διερεύνηση και τη δίωξη τρομοκρατικών και άλλων σοβαρών εγκλημάτων

Στις 2/2/2011, η Ευρ. Επιτροπή παρουσίασε την εν θέματι πρόταση Οδηγίας. Η εν λόγω πρότα-

ση αντικαθιστά την αντίστοιχη πρόταση του 2007 για Απόφαση Πλαίσιο σχετικά με τη χρήση δεδομένων PNR για τους σκοπούς της επιβολής του νόμου.

Η πρόταση Οδηγίας εισάγει νέα στοιχεία όσον αφορά την ανταλλαγή των εν λόγω δεδομένων, τη διατήρηση και την επεξεργασία τους. Το κείμενο της πρότασης συζητήθηκε στο πλαίσιο των σχετικών ομάδων εργασίας και έχει υποβληθεί στο Ευρ. Κοινοβούλιο του οποίου εκκρεμεί η απάντηση ως προς την ένταξη του θέματος προς συζήτηση.

3) Σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με σκοπό την πρόληψη, έρευνα, ανίχνευση και ποινική δίωξη ποινικών αδικημάτων, συμπεριλαμβανομένης και της τρομοκρατίας, στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις

Στις 28 Μαΐου 2010, η Επιτροπή παρουσίασε μια Σύσταση στο Συμβούλιο για την εξουσιοδότηση έναρξης διαπραγματεύσεων για τη σύναψη Συμφωνίας μεταξύ της ΕΕ-ΗΠΑ σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τη διαβίβαση και επεξεργασία τους με σκοπό την πρόληψη, έρευνα, εντοπισμό και δίωξη ποινικών αδικημάτων, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας, στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις».

Σύμφωνα με το Σχέδιο Απόφασης του Συμβουλίου, οι σχετικές διαπραγματεύσεις διεξάγονται επί τη βάσει διαπραγματευτικών οδηγιών οι οποίες απετέλεσαν αντικείμενο εργασιών σε επίπεδο Ομάδων Εργασίας του Συμβουλίου.

Οι διαπραγματεύσεις βρίσκονται σε εξέλιξη.

4) Προτάσεις Κανονισμών του Συμβουλίου σχετικά με διεθνή δικαιοδοσία, εφαρμοστέο δίκαιο και αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε τομέα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων και των καταχωρισμένων συντρόφων

Οι δύο προτεινόμενοι Κανονισμοί υποβλήθηκαν με επιστολή της Επιτροπής προς το Συμβούλιο με ημερομηνία 16 Μαρτίου 2011, και εξετάστηκαν από την Ομάδα Θεμάτων Αστικού Δικαίου (περιουσιακές σχέσεις συζύγων και καταχωρημένων συντρόφων) σε τακτικές συνεδριάσεις της εκ παραλλήλου, λόγω της συνάφειας των δύο αντικειμένων.

Ο γενικός σκοπός των ως άνω προτάσεων Κανονισμών είναι να εισαχθεί ένα σαφές νομικό πλαίσιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο επί των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων και των προσώπων που βρίσκονται σε καθεστώς καταχωρημένης συμβίωσης και να διευκολυνθεί η κυκλοφορία των σχετικών δικαστικών αποφάσεων και άλλων ρυθμιστικών μέτρων μεταξύ των κρατών μελών.

Οι εν λόγω προτάσεις Κανονισμών κρίνονται ως μια ιδιαίτερα καλή προσπάθεια ρύθμισης των διασυνοριακών διαφορών επί περιουσιακών σχέσεων των συζύγων και των καταχωρημένων συντρόφων, εισάγοντας προβλέψεις με τις οποίες δύνανται να εξαλειφθούν οι αβεβαιότητες όσον αφορά τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των διεθνών ζευγαριών.

Οι συζητήσεις συνεχίζονται στην αρμόδια Ομάδα.

5) Πρόταση Οδηγίας για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 30.09.2010 υπέβαλε πρόταση Οδηγίας για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών με την οποία καταργείται η Απόφαση Πλαίσιο 2005/222/ΔΕΥ, βασίζεται, όμως, σε κανόνες που τέθηκαν σε ισχύ με αυτή, έχει ως στόχο την ενίσχυση της εμπιστοσύνης και της ασφάλειας των δικτύων και εισάγει νέες επιβαρυντικές περιστάσεις και βαρύτερες ποινικές κυρώσεις κατά των δραστών επιθέσεων στον κυβερνοχώρο που θεωρούνται αναγκαίες για την αποτελεσματική καταπολέμηση της αυξανόμενης απειλής και εκδήλωσης μεγάλης κλίμακας επιθέσεων κατά συστημάτων πληροφοριών.

Η εξασφάλιση κατάλληλου επιπέδου προστασίας και ασφάλειας των συστημάτων πληροφοριών αποτελεί ουσιώδες μέρος μίας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την αποτελεσματική καταπολέμηση του κυβερνοεγκλήματος. Ιδιαίτερα, οι επιθέσεις κατά των συστημάτων πληροφοριών που συνδέονται με το οργανωμένο τρομοκρατικών επιθέσεων ή επιθέσεων με πολιτικά κίνητρα κατά των συστημάτων πληροφοριών που αποτελούν ζωτικό μέρος των υποδομών των κ-μ της Ε.Ε. Η Πρόταση Οδηγίας στοχεύει στην επίτευξη μίας ασφαλέστερης κοινωνίας της πληροφορίας και ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης μέσω της βελτιωμένης συνεργασίας και του συντονισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στο παρόν στάδιο, έχει ήδη επιτευχθεί συμφωνία επί του κειμένου της Πρότασης Οδηγίας, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των τριμερών διαβουλεύσεων (τριλόγων) από το Συμβούλιο και το Ευρωκοινοβούλιο και αναμένεται η ψήφισή της από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

II. ΤΟΜΕΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Μέτρα και Δράσεις

Κατά το έτος 2012 ενισχύθηκε το δυναμικό των Σωφρονιστικών Καταστημάτων της Χώρας μας, με τη λειτουργία μιας επιπλέον πτέρυγας του Καταστήματος Κράτησης Κεντρικής Μακεδονίας III (στη Νιγρίτα Σερρών), όπου σήμερα λειτουργούν πλήρως τρεις συνολικά πτέρυγες, οι οποίες φιλοξενούν περίπου 357 κρατούμενους, συνεισφέροντας σημαντικά στην απο-

συμφόρηση των λοιπών Καταστημάτων. Ταυτόχρονα, παραδόθηκε το Νέο Κατάστημα Κράτησης Χανίων (600 θέσεων), ενώ με την παράδοση και λειτουργία του Καταστήματος Κράτησης Δράμας (600 θέσεων), το οποίο έχει ήδη ολοκληρωθεί και απομένει η κατασκευή βιολογικού καθαρισμού, θα περιορισθεί ακόμη περισσότερο το πρόβλημα του υπερπληθυσμού.

- Νομοθετικά μέτρα για την αποσυμφόρηση των καταστημάτων κράτησης:

1. Με το Ν 4043/2012 δόθηκε η δυνατότητα απόλυσης υπό τον όρο της ανάκλησης σε όλους τους καταδικασθέντες αν η ποινή τους είχε διάρκεια τρία έτη και είχαν εκτίσει το ένα δέκατο αυτής και αν η ποινή τους είχε διάρκεια τρία έως πέντε έτη και είχαν εκτίσει το ένα πέμπτο αυτής. Το μέτρο αυτό ίσχυσε και για τους ανήλικους κρατούμενους.

Προβλέφθηκε η υπό όρο παραγραφή και μη εκτέλεση ποινών διάρκειας μέχρι έξι μηνών, εφόσον οι αποφάσεις με τις οποίες είχαν επιβληθεί δεν είχαν καταστεί αμετάκλητες και δεν είχαν εκτιθεί με οποιοδήποτε τρόπο μέχρι τη δημοσίευση του νόμου, ήτοι έως 13.2.2012.

Ποινές φυλάκισης που είχαν επιβληθεί για πλημμελήματα και δεν είχαν εκτελεσθεί ούτε μετατραπεί μέχρι τη δημοσίευση του νόμου δόθηκε η δυνατότητα να μετατραπούν σε χρηματικές.

Παραγράφηκαν και παύτηκαν ποινικές διώξεις αξιοποιώνων πράξεων ήσσονος εγκληματικότητας, για τις οποίες δεν υπάρχει έντονη κοινωνικοηθική απαξία.

2. Με το άρθρο 110 του Ν 4055/2012 βελτιώθηκε η διαδικασία επιβολής και εκτέλεσης των δικαστικών απελάσεων, η εφαρμογή των οποίων είχε οδηγήσει στην μακροπρόθεσμη κράτηση των αλλοδαπών των οποίων η απέλαση ήταν αδύνατη. Ειδικότερα, περιορίστηκε η διάρκεια της κράτησης για τον σκοπό της απέλασης, ενώ ο έλεγχος της εφαρμογής της ανωτέρω διάταξης ανατέθηκε στην δικαστική εξουσία.

3. Με την απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αριθμ. 63021/11.7.2012 (ΦΕΚ Β' 2124) επεκτάθηκαν οι προϋποθέσεις κράτησης στα αγροτικά καταστήματα κράτησης και την Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών (Κ.Α.Υ.Φ.) προκειμένου να επωφελείται μεγαλύτερος αριθμός κρατούμενων. Ειδικότερα, άρθηκε η απαγόρευση μεταγωγής κρατούμενων σε αγροτικά καταστήματα που εξέτιαν ποινές για παράβαση της νομοθεσίας περί ναρκωτικών. Ταυτόχρονα, μειώθηκε το τμήμα της ποινής που απαιτείται να έχει εκτίσει ο κρατούμενος, ενώ καταργήθηκε η προηγούμενη χορήγηση άδειας και η τήρηση των όρων αυτής για τους κρατούμενους που εξέτιαν ποινές φυλάκισης έως 5 έτη.

4. Περαιτέρω, με τις διατάξεις της παρ. 11 του άρθρου 40 του Ν 4111/2013 (ΦΕΚ Α' 18) προβλέφθηκε η κράτηση σε κλειστά τμήματα των Αγροτικών

Καταστημάτων Κράτησης κρατουμένων που εξέτιαν ποινή έως 10 έτη, εφόσον υπήρχε επαρκής χώρος και υφίσταντο συνθήκες υπερπλήρωσης των λοιπών Καταστημάτων.

- Ιατρική φροντίδα κρατουμένων:

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναγνωρίζοντας το οξύ πρόβλημα παροχής υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στους φιλοξενούμενους των Καταστημάτων Κράτησης της Χώρας και προκειμένου να ανταποκριθεί, στο μέτρο του δυνατού, στις επιταγές του Σωφρονιστικού Κώδικα περί παροχής υπηρεσιών υγείας στους κρατούμενους όμοιες με αυτές του γενικού πληθυσμού, προχώρησε - σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας - στην ψήφιση της παρ. 12 του άρθρου 40 του Ν 4111/2013, διά της οποίας προστέθηκε στο άρθρο 13 του Ν 3772/2009 η παράγραφος «4», σύμφωνα με την οποία «μέχρι την ολοκλήρωση της ένταξης των θεραπευτικών Καταστημάτων Κράτησης στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, οι ανάγκες κάλυψης των ιατρικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών Καταστημάτων Κράτησης θα καλύπτονται από τα αντίστοιχα νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ, με ευθύνη των αρμόδιων Υγειονομικών Περιφερειών και την υποχρεωτική παροχή τέτοιων υπηρεσιών από το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό των νοσοκομείων».

Σημειώνεται ότι η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων των Ηνωμένων Εθνών στην έκθεση που δημοσίευσε το 2012 έπειτα από την 5^η και 6^η περιοδική εξέταση της Ελλάδας, εξήρε τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν από τη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής για την ενίσχυση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα καταστήματα κράτησης κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στη θεσμοθέτηση του Μητρώου Τραυματισμού και Σωματικού Ελέγχου των κρατουμένων, καθώς και τη λειτουργία της ειδικής τηλεφωνικής γραμμής επικοινωνίας (hotline) των κρατούμενων με την Κεντρική Διοίκηση του σωφρονιστικού συστήματος.

Τέλος, το σχέδιο προγραμμάτων και δράσεων στους τομείς της ιατρικής υποστήριξης, εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, ψυχαγωγίας και καθημερινής απασχόλησης των κρατουμένων που αναπτύχθηκε με την ενεργοποίηση του εθελοντισμού των επιστημονικών, επαγγελματικών και συλλογικών φορέων σε όλα τα καταστήματα κράτησης κατά το έτος 2011, συνεχίστηκε επιτυχώς και το 2012, ενώ συνάφθησαν δύο νέα Μνημόνια Συνεργασίας για την παροχή ιατρικών υπηρεσιών σε κρατούμενους με τα Νοσοκομεία «Γ. Γεννηματάς - Άγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης» και «Σισμανόγλειο - Α. Φλέμιγκ».

- Εκπαίδευση κρατουμένων:

Κατά το έτος 2012 λειτούργησαν Σχολεία

Δεύτερης Ευκαιρίας για τους ενήλικες κρατουμένους στα ακόλουθα Καταστήματα Κράτησης:

- 1) Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού
- 2) Κατάστημα Κράτησης Θεσσαλονίκης
- 3) Κατάστημα Κράτησης Λάρισας
- 4) Κατάστημα Κράτησης Τρικάλων
- 5) Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελεώνα Θηβών
- 6) Κατάστημα Κράτησης Δομοκού
- 7) Κατάστημα Κράτησης Πατρών

Α. Εκπαιδευτικά προγράμματα

Το 2012 πραγματοποιήθηκαν, 19 προγράμματα εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης, σε 9 Καταστήματα Κράτησης σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, τη Γυναικεία, Μη Κυβερνητική Εθελοντική Οργάνωση ΧΕΝ, την Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων «ΑΡΣΙΣ», τη ΜΚΟ «Πλειάδες», τη ΜΚΟ «Ελληνιον», το ΜΚΣ «Τεχνοδορώ» και άλλους φορείς (όπως ελληνικής γλώσσας, ιστορίας, νεοελληνικής λογοτεχνίας, παραγωγής γραπτού λόγου, εκμάθησης αγγλικής-γαλλικής γλώσσας, πληροφορικής, μαθηματικών, μουσικής, ζωγραφικής κ.α.)

Β. Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης

Στο Κ.Κ. Πάτρας πραγματοποιούνται δύο προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης σε συνεργασία με το δημόσιο ΙΕΚ Πάτρας και το ΙΔΕΚΕ του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού (Βοηθοί μαγειρικής τέχνης), ενώ αναμένεται έγκριση για τέσσερα επαγγελματικά εργαστήρια (κεραμικής, ζωγραφικής, κομμωτικής και μαγειρικής) στο Κ.Κ.Γυναικών Ελεώνα Θηβών σε συνεργασία με το ΚΕΚ Λαμίας και δύο εργαστηρίων (αισθητικής, μανικιούρ) σε συνεργασία με το ΙΕΚ Χαλκίδας.

Επίσης, σε συνεργασία με το Γραφείο Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης του Δ.Χανίων υλοποιήθηκε πρόγραμμα με θέμα «Μετά την αποφυλάκιση» στο Α.Κ.Κ. Αγιάς.

Παράλληλα, σε συνεργασία με την ΕΠΑΝΟΔΟ υλοποίησε σε αγαστή συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς (ΙΔΕΚΕ, ΟΑΕΔ, ΓΓΝΓ) δράσεις επιμόρφωσης, κατάρτισης και επαγγελματικής αποκατάστασης αποφυλακισμένων λειτουργώντας τρία εργαστήρια κατάρτισης με διαφορετικό θεματικό αντικείμενο. Πιο συγκεκριμένα το πρώτο εργαστήριο προσφέρει πρακτική κατάρτιση στη μηχανολογία αυτοκινήτων, το δεύτερο στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και το τρίτο στη δημιουργία χειροποίητου κοσμημάτος αναπτύσσοντας παράλληλα δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού και παρέχοντας υπηρεσίες ατομικής και ομαδικής συμβουλευτικής της απασχόλησης.

Γ. Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ)

Σχεδόν σε όλα τα Καταστήματα Κράτησης, όπου

υλοποιήθηκαν εκπαιδευτικά προγράμματα, πραγματοποιήθηκαν παράλληλα θεραπευτικά - συμβουλευτικά προγράμματα, από φορείς, όπως το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. - Πρόγραμμα «Εν Δράσει», τη Μονάδα Απεξάρτησης Αλκοολικών- Τοξικομανών 18 ΑΝΩ του Ψ.Ν.Α., το Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελεώνα Θηβών (Κ.Α.Τ.Κ.Ε.Θ.) και της Ομάδας Нарκομανείς Ανώνυμοι.

Συγκεκριμένα θεραπευτικά-συμβουλευτικά προγράμματα, που απευθύνονται σε τοξικοεξαρτώμενους κρατούμενους πραγματοποιήθηκαν στα ακόλουθα, συνολικά 16, Καταστήματα Κράτησης: Κ.Κ. Κορυδαλλού, Αυτοτελές Κ.Κ. Γυναικών Κορυδαλλού, Κ.Κ. Θεσσαλονίκης, Α.Κ.Κ. Αγιάς, Κ.Κ., Κ.Κ. Γυναικών Ελεώνα Θηβών, Κ.Κ. Αλικαρνασού, Κ.Κ. Νεάπολης, Κ.Κ. Χανίων, Κ.Κ. Πάτρας, Κ.Κ. Κομοτηνής, Κ.Κ. Κασσάνδρας, Κ.Κ. Τρικάλων, Κ.Κ. Γρεβενών, Κ.Α.Τ.Κ. Ελεώνα Θηβών, Κ.Κ. Νιγρίτας Σερρών, καθώς και στο Ψυχιατρείο Κρατουμένων Κορυδαλλού και στο Νοσοκομείο Κρατουμένων Κορυδαλλού.

Επίσης, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού υλοποιήθηκε πρόγραμμα στο αυτοτελές Κ.Κ.Γυναικών Κορυδαλλού και στο Κ.Κ. Γυναικών Ελεώνα Θήβας με θέμα: Μεγαλώνοντας ένα παιδί μέσα από τα κάγκελα της φυλακής.

Σχολές Γονέων λειτουργούν στο Κ.Κ. Πάτρας, στο Κ.Κ.Κομοτηνής, και στο Κ.Κ. Αλικαρνασού, για τη στήριξη των κρατουμένων μητέρων ανήλικων παιδιών, ηλικίας έως τριών ετών και την ενίσχυση του γονεϊκού ρόλου.

- Κοινωφελής εργασία:

Με το Ν 3904/10 εκσυγχρονίστηκε ο θεσμός και ενισχύθηκε το νομοθετικό πλαίσιο της κοινωφελούς εργασίας. Ο προαναφερόμενος πίνακας, επικαιροποιήθηκε πρόσφατα με τη με αριθμό 40830/12-11-2012 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 3009/Β'/13-11-12), και οι φορείς, που έχουν τη δυνατότητα να δεχθούν άτομα για να παράσχουν κοινωφελή εργασία, ανέρχονται στους 232, κυρίως οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα, μη κερδοσκοπικά κοινωφελή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου κ.ά.

- Μετασφρονιστική μέριμνα - «ΕΠΑΝΟΔΟΣ» Ν.Π.Ι.Δ.:

Η «Επάνοδος», φορέας η σύσταση του οποίου προβλέπεται στα άρθρα 81 και 82 του Ν 2776/1999 ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ιδρύθηκε με το ΠΔ 300/2003(ΦΕΚ 256 τ.Α') και έχει ως σκοπό την εν γένει μετασφρονιστική μέριμνα, δηλαδή την επαγγελματική κατάρτιση, αποκατάσταση, οικονομική συμπαράσταση, προετοιμασία και προώθηση της κοινωνικής επανένταξης των κρατουμένων και των αποφυλακιζομένων. Έρχεται καθημερινά σε επαφή με αποφυλακισμένους ημεδαπούς και αλλοδαπούς, διαφόρων φυλών, θρησκειών, κοινωνικού, οικονομικού

και πολιτιστικού επιπέδου και γίνεται δέκτης των προβλημάτων που οι άνθρωποι αυτοί αντιμετωπίζουν κατά το διάστημα της κράτησής τους.

Στο πλαίσιο αυτό, οι δράσεις της στα θέματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν ως εξής:

1. Παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών σε αποφυλακισμένους. Η «Επάνοδος» κατά το έτος 2012 δέχθηκε στα γραφεία της, αποφυλακισμένους στους οποίους παρείχε υπηρεσίες συμβουλευτικής ψυχολογικού χαρακτήρα, νομικού και επαγγελματικού περιεχομένου. Επιπλέον παρείχε στέγη, σίτιση, τηλεκάρτες και εισιτήρια στους αποφυλακισμένους για να διευκολύνει την ομαλή κοινωνική τους επανένταξη. Όμως, πλέον των ατομικών υπηρεσιών συμβουλευτικής παρείχε υπηρεσίες ευρύτερης υποστήριξης σε φορείς και οργανισμούς δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα εθνικής και διεθνούς εμβέλειας για θέματα αποφυλακισμένων και μετασφρονιστικής μέριμνας.

2. Εξειδικευμένες δράσεις για αλλοδαπούς κρατούμενους και αποφυλακισμένους. Ειδικότερα για τους αλλοδαπούς κρατούμενους και αποφυλακισμένους η «Επάνοδος» πραγματοποίησε σε συνεργασία με εθελοντές δικηγόρους κύκλους ενημέρωσης δικαιωμάτων αλλοδαπών υπηκόων άλλων χωρών.

Για δε την υποστήριξη των νεαρών αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών υλοποίησε πρόγραμμα που συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών (Δράση 1.10/10) με τίτλο «Πρόγραμμα δραστηριοτήτων επιμορφωτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα ανήλικων μεταναστών στις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων εκτός των χώρων φιλοξενίας τους». Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε στις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων (ΕΠΑ) Αθήνας, Πειραιά, Σπάρτης, Χανίων και Ηρακλείου. Η ομάδα των άμεσα ωφελομένων ήταν έφηβοι και νέοι μετανάστες που διέμεναν στην ευρύτερη περιοχή των κατά τόπους ΕΠΑ και βρίσκονταν υπό την εποπτεία τους. Στόχος της παρέμβασης ήταν η ενεργότερη σύνδεση αυτών των νέων που αντιμετωπίζουν πολλαπλά προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού, με την κοινωνική και πολιτιστική ζωή του τόπου στον οποίο ζουν και δραστηριοποιούνται. Η παρέμβαση βασίστηκε στην εργασία με ομάδες εφήβων η σύνθεση των οποίων ήταν μεικτή (μετανάστες και ημεδαποί), υπό την εποπτεία δύο συντονιστών και εστίαζε με ευχάριστο, δημιουργικό και βιωματικό τρόπο στις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και την ενεργή συμμετοχή των εφήβων, προκειμένου να βελτιώσουν της γνώσεις και τις δεξιότητές τους για την σύνδεσή τους με τους κοινωνικούς χώρους που τους περιβάλλουν και τους αφορούν. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν συνολικά 90 ανήλικοι και η τελική αξιολόγησή του επί ποιοτικών και επί ποσοτικών δεικτών κατέδειξε την επιτυχία της υλοποίησής του.

Λειτουργία παραγωγικών εργαστηρίων κατάρτι-

σης νεαρών αποφυλακισμένων. Η «Επάνοδος» μεριμνώντας για τα δικαιώματα της εκπαίδευσης και επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφυλακισμένων υλοποίησε και υλοποιεί σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς (ΙΔΕΚΕ, ΟΑΕΔ, ΓΓΝΓ) δράσεις κατάρτισης και επαγγελματικής αποκατάστασης αποφυλακισμένων λειτουργώντας τρία εργαστήρια κατάρτισης με θεματικό αντικείμενο μηχανολογία αυτοκινήτου, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και χειροποίητο κόσμημα και αναπτύσσοντας δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού και υπηρεσίες ατομικής και ομαδικής συμβουλευτικής της απασχόλησης.

3. Λειτουργία παραγωγικών εργαστηρίων κατάρτισης νεαρών αποφυλακισμένων. Η «Επάνοδος» μεριμνώντας για τα δικαιώματα της εκπαίδευσης και επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφυλακισμένων υλοποίησε και υλοποιεί σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς (ΙΔΕΚΕ, ΟΑΕΔ, ΓΓΝΓ) δράσεις κατάρτισης και επαγγελματικής αποκατάστασης αποφυλακισμένων λειτουργώντας τρία εργαστήρια κατάρτισης με θεματικό αντικείμενο μηχανολογία αυτοκινήτου, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και χειροποίητο κόσμημα και αναπτύσσοντας δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού και υπηρεσίες ατομικής και ομαδικής συμβουλευτικής της απασχόλησης.

4. Προετοιμασία για την αποφυλάκιση. Για την ομαλότερη επανένταξη των αποφυλακισμένων και την καταπολέμηση των διακρίσεων που υφίστανται οι αποφυλακισμένοι στο χώρο εργασίας, η ΕΠΑΝΟΔΟΣ υλοποίησε το έργο "The World of Work Without Discrimination", το οποίο πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος PROGRESS (2007-2013) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με συντονιστή φορέα την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Το πρόγραμμα αυτό περιελάμβανε την υλοποίηση δύο σεμιναριακών κύκλων εκπαίδευσης 100 επαγγελματιών σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη με θέμα «Διακρίσεις σε βάρος των νέων. Το πρόβλημα και η αντιμετώπιση του» και σχεδιάστηκε με βάση τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων, συνδυάζοντας θεωρία-πράξη με χρήση ενεργητικών εκπαιδευτικών τεχνικών. Η επιμόρφωση διαρθρώθηκε σε σεμιναριακούς κύκλους εισηγήσεων, βιωματικά εργαστήρια και επίσκεψη σε Σ.Δ.Ε. που εδρεύει σε κατάσταση κράτησης. Οι τέσσερις σεμιναριακοί κύκλοι εισηγήσεων ήταν εστιασμένοι στο θεσμικό πλαίσιο διακρίσεων, οικογένεια, εκπαίδευση, απασχόληση και προβλήματα των νέων και στόχος τους ήταν η θεωρητική προσέγγιση και ανάλυση των παραπάνω θεμάτων προκειμένου να αναδειχθούν οι υπάρχουσες αδυναμίες και αγκυλώσεις, να αναζητηθούν λύσεις και να διατυπωθούν προτάσεις. Τα βιωματικά εργαστήρια τέλος, είχαν ως στόχο την έμπρακτη επαφή των συμμετεχόντων με το

αντικείμενο επιμόρφωσης, την εκμάθηση τεχνικών και μεθόδων επικοινωνίας που μπορούν να αναπτύξουν σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο με τους εξυπηρετούμενους, τις τεχνικές προφύλαξης του επαγγελματία από τον δυσλειτουργικό τρόπο του «σχετίζεσθαι» και την ανάπτυξη διαύλου επικοινωνίας των συμμετεχόντων ως προσώπων, φορέων και υπηρεσιών. Το υλικό της παραπάνω εκπαίδευσης περιλαμβάνεται στον Οδηγό με τίτλο «Διακρίσεις: Πολιτικές, Νομικό Πλαίσιο, Πρακτική Εφαρμογή» που εκδόθηκε από την ΕΠΑΝΟΔΟ το έτος 2012. Περαιτέρω, για την ενημέρωση των αλλοδαπών κρατούμενων και αποφυλακισμένων σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις υπηρεσίες που μπορούν να λάβουν μετά την αποφυλάκισή τους, η ΕΠΑΝΟΔΟΣ μετέφρασε το ενημερωτικό φυλλάδιο και την αφίσα της στα αγγλικά, αραβικά και αλβανικά. Το υλικό αυτό αναρτήθηκε στα Καταστήματα Κράτησης και διανέμεται στους αλλοδαπούς κρατούμενους.

5. Συνεργασία με φορείς συναφούς αντικειμένου. Τέλος, για την ανάδειξη θεμάτων που άπτονται των δικαιωμάτων των αποφυλακισμένων και για τη γόνιμη ανταλλαγή τεχνογνωσίας και απόψεων με φορείς του εξωτερικού ανάλογου χαρακτήρα, η «Επάνοδος» συμμετείχε σε φόρα και συζητήσεις στο εξωτερικό όπως στο ευρωπαϊκό δίκτυο EXOCOP, πρόγραμμα Grundtvig (πρόγραμμα "Emergency Exit" κλπ).

- Πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας των ανηλίκων:

Το έργο της πρόληψης και της καταστολής της εγκληματικότητας των ανηλίκων επιτελούν οι παρακάτω υπηρεσίες:

α) Οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων που λειτουργούν στην έδρα κάθε Πρωτοδικείου ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου εποπτευόμενα από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

β) Οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων των Δικαστηρίων Ανηλίκων (περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης).

γ) Το Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου και

δ) Τα Ειδικά Καταστήματα Κράτησης Νέων (περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης και αυτές).

Οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων των Δικαστηρίων Ανηλίκων αποτελούν τον κύριο φορέα εξωϊδρυματικής μεταχείρισης των ανηλίκων, τόσο στον τομέα της πρόληψης, όσο και της καταστολής της παραβατικότητας. Λειτουργούν ως περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης στην έδρα κάθε Πρωτοδικείου της Χώρας, όπου και Δικαστήριο Ανηλίκων, με το οποίο είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. Έχουν άμεσο διοικητικό προϊστάμενο το Δικαστήριο Ανηλίκων, τον οποίο συνδράμουν αποφασιστικά στην αποστολή του, αφού η ουσιαστική βασική εργασία τους είναι: α) η διενέργεια κοινωνικής έρευνας-βα-

σικό στοιχείο και προϋπόθεση για τη διεξαγωγή της δίκης ενός ανηλίκου και β) η άσκηση του αναμορφωτικού μέτρου της επιμέλειας.

Οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων υλοποιούν πλήθος προγραμμάτων σε ανηλίκους στο πλαίσιο εφαρμογής των αναμορφωτικών μέτρων.

Επίσης, αναφέρουμε ότι έχουν σταλεί από τις περισσότερες Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων της Χώρας στοιχεία φορέων, που επιθυμούν να ενταχθούν στο μέτρο της παροχής κοινωνικού εργασιών σε ανηλίκους και αναμένεται η έκδοση απόφασης σχετικά με την πιστοποίηση των φορέων για την εφαρμογή του μέτρου αυτού. Απαιτείται, ακόμη, πρόβλεψη για την ασφαλιστική κάλυψη σε περίπτωση ατυχήματος των ανηλίκων, που παρέχουν κοινωνική εργασία σε διάφορους φορείς.

Οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων λειτουργούν στην έδρα κάθε Εφετείου ως ΝΠΔΔ., (νέος νόμος 4109/13, άρθρο 11, ΦΕΚ Α' 16) υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με κύριο σκοπό να συμβάλλουν ενεργά στην πρόληψη της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων.

Κάθε Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων διοικείται από επταμελές συμβούλιο. Η συμμετοχή στο συμβούλιο είναι τιμητική και άμισθη. Τα μέλη της επιλέγονται από άτομα που διακρίνονται για την ειδική μόρφωση και την κοινωνική ευαισθησία τους και διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Μια από τις κυριότερες αρμοδιότητές τους είναι η ίδρυση Στεγών Φιλοξενίας ανηλίκων, που στερούνται οικογενειακού περιβάλλοντος και βρίσκονται σε ηθικό κίνδυνο. Από το 2012, σε συνεργασία των Εισαγγελιών Πρωτοδικών με το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης παραπέμπονται και φιλοξενοούνται στις ανωτέρω Στέγες και οι αιτούντες άσυλο αλλοδαποί ανήλικοι.

Στέγες διαθέτουν οι ΕΠΑ, Αθηνών, με δυνατότητα φιλοξενίας είκοσι πέντε (25) ανηλίκων (σήμερα 15), Πειραιά με δυνατότητα φιλοξενίας είκοσι επτά (27) ανηλίκων (σήμερα 22), Ηρακλείου με δυνατότητα φιλοξενίας είκοσι πέντε (25) ανηλίκων (σήμερα 12), Βόλου με δυνατότητα φιλοξενίας δώδεκα (12) ανηλίκων (σήμερα 8), *όμως λόγω λήξης της οκτάμηνης σύμβασης του προσωπικού την 14.11.2011, διεκόπη η λειτουργία της Στέγης, Κοζάνης με δυνατότητα φιλοξενίας είκοσι (20) ανηλίκων και λόγω ελλείψεως στελέχων της με προσωπικό με σύμβαση ορισμένου χρόνου, δεν λειτούργησε τα έτη 2011 και 2012, Καρδίτσας και Αλεξανδρούπολης, στις οποίες λειτουργούν Στέγες ημερήσιας φιλοξενίας με σκοπό τη στήριξη των ανηλίκων στο οικογενειακό τους περιβάλλον.*

- Προγράμματα και λοιπές δραστηριότητες που πα-

ρέχονται στους ανηλίκους με τη μέριμνα των Ε.Π.Α.:

1) Ε.Π.Α. Θεσσαλονίκης:

Για το έτος 2012-2013, με απόφαση του Δ.Σ., έχουν προγραμματισθεί εργαστήρια για ανηλίκους: α) κοσμήματος, β) Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, γ) κεριού και δ) χορού.

Επίσης, σε συνεργασία με τα Δικαστήρια Ανηλίκων θα πραγματοποιηθούν σεμινάρια κυκλοφοριακής αγωγής διάρκειας 20 ωρών το καθένα.

Στην περιοχή Δενδροποτάμου θα γίνει προληπτική δράση για μικρά παιδιά αθιγγάνων.

Τέλος, θα υπάρξει μέριμνα για ενισχυτική διδασκαλία στους ανηλίκους.

2) Ε.Π.Α. Ηρακλείου Κρήτης:

Υλοποιείται πρόγραμμα άθλησης σε κολυμβητήριο και γυμναστήριο δύο φορές την εβδομάδα, κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά, μία-δύο φορές την εβδομάδα, μαθήματα για παραδοσιακούς και Κρητικούς χορούς, μαθήματα αγγλικών και ψυχαγωγικές έξοδοι των ανηλίκων.

3) Ε.Π.Α. Καρδίτσας:

Ελλείπει πόρων δεν παρέχονται εξωσχολικές δημιουργικές δραστηριότητες. Τα επτά από τα δέκα πέντε παιδιά παρακολουθούν πρόγραμμα εκμάθησης μίας ξένης γλώσσας που παρέχεται δωρεάν από φροντιστήρια ξένων γλωσσών μέσω κοινωνικού προγράμματος αλληλεγγύης του Δήμου. Επίσης, σε ένα παιδί παρέχονται δωρεάν μαθήματα προετοιμασίας σε φροντιστήριο για τις Πανελλήνιες εξετάσεις.

4) Ε.Π.Α. Αλεξανδρούπολης:

Παρέχεται εξωσχολική διδασκαλία σε παιδιά κυρίως Δημοτικού και Γυμνασίου σε μαθήματα ξένης γλώσσας, ελληνικών, μαθηματικών κλπ. σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια μετά από παρέμβαση της Ε.Π.Α.Α. στο ΚΕΠΑΚΥ Αλεξανδρούπολης. Λόγω έλλειψης πόρων δεν παρέχεται εξωσχολική διδασκαλία στα παιδιά του Λυκείου.

5) Ε.Π.Α. Χανίων:

Η Εταιρεία σε συνεργασία με την ΕΠΑΝΟΔΟ εφάρμοσε ένα πρόγραμμα δραστηριοτήτων επιμορφωτικού και πολιτισμικού χαρακτήρα με στόχο την κατανόηση της διαπολιτισμικής διαφοροποίησης και το ρόλο της στην προσωπική ταυτότητα και συμπεριφορά. Επίσης, παρείχε κοινωνικοοικονομική στήριξη σε οικογένειες. Παρείχε συμβουλευτική και κινητοποίησε οικογένειες ώστε να απευθυνθούν στις αρμόδιες υπηρεσίες οικογενειακού προγραμματισμού και ψυχικής υγείας. Συνέβαλε στη θετική ανταπόκριση ιδιωτών για οικονομική ενίσχυση, προκειμένου να καλυφθούν έξοδα μαθημάτων φροντιστηρίων ή ξένων γλωσσών για ανηλίκους ή για κάλυψη εξόδων από παράβολα έκδοσης άδειας οδήγησης για πέντε νεαρούς ενήλικες καθώς και για διάφορες άλλες ανάγκες.

Οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων επιχορηγούνται κατ' έτος από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Όμως, λόγω σημαντικής μείωσης της ετήσιας επιχορήγησης για το έτος 2012, επιχορηγούνται μόνο οι ΕΠΑ που έχουν μόνιμο προσωπικό και συγκεκριμένα οι ΕΠΑ: Αθηνών, Πειραιά, Θεσσαλονίκης, Καρδίτσας, Ηρακλείου και Αλεξανδρούπολης.

- Το Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου φιλοξενεί με ημιελεύθερη διαβίωση 25 κατά μέσο όρο ανήλικα αγόρια στα οποία έχει επιβληθεί με δικαστική απόφαση το αναμορφωτικό μέτρο της εισαγωγής σε κατάλληλο Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων.

- Τα Ειδικά Καταστήματα Κράτησης Νέων είναι περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, όπου κρατούνται νεαρά άτομα εφηβικής και μετεφηβικής ηλικίας 15 έως 21 ετών υπόδικοι ή κατάδικοι. Λειτουργούν:

α) Το Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα
β) Το Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Βόλου
γ) Το Ειδικό Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Κασσαβέτειας (λειτουργεί ως πτέρυγα υπό τη διεύθυνση του ΑΣΚΑ Κασσαβέτειας), και

δ) Το Τμήμα Κράτησης Νεανίδων στο Κατάστημα Κράτησης Γυναικών στον Ελεώνα Θηβών.

Ειδική μέριμνα προσδίδεται στο θέμα της εκπαίδευσης των ανηλίκων κρατουμένων και σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας δημιουργήθηκαν μόνιμες δομές εκπαίδευσης εντός των Ε.Κ.Κ.Ν (Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια), ισότιμες με τις λοιπές, χωρίς να αναγράφεται στον τίτλο σπουδών ότι αποκτήθηκε σε χώρο κράτησης.

Επίσης, πέραν της εκπαίδευσης των ανηλίκων, με σκοπό την κοινωνική τους επανένταξη, εφαρμόζονται σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους Φορείς, διάφορα προγράμματα συμπληρωματικής εκπαίδευσης, Επαγγελματικής Κατάρτισης, συμβουλευτικής, αυτοβοήθειας και ψυχολογικής υποστήριξης για πρώην χρήστες τοξικών ουσιών, νομικής υποστήριξης από εθελοντές κυρίως δικηγόρους και άθλησης για όλους.

Ειδικότερα, ανά Κατάστημα Κράτησης Νέων αναπτύσσονται:

Α. Στο Ε.Κ.Κ.Ν Αυλώνα : (κρατούνται περίπου 363 ανήλικοι και νεαρά άτομα)

1. Προγράμματα εκπαιδευτικά:

α) Δημοτικό Σχολείο εξατάξιο.

β) Γυμνάσιο, με προσηρτημένες τάξεις (Α', Β', Γ').

γ) Λύκειο με προσηρτημένες 3 τάξεις (Α', Β', Γ').

2. Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης, δημιουργικής απασχόλησης, ψυχοκοινωνικής στήριξης και συμπληρωματικής εκπαίδευσης λειτουργούν:

α) Εθελοντική διδασκαλία σκακιού από τη Σκακιστική Ακαδημία Χαλκίδας με πραγματοποίηση σκακιστικού τουρνουά.

β) Επίσης, λειτουργούν προγράμματα:

- αγωγής υγείας (σε συνεργασία και με τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό),

- περιβάλλοντος (σε συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία),

- πολιτιστικά (θεάτρου, μουσικής, χορού, φωτογραφίας, χαρακτηριστικής, κολάζ, πηλού κλπ),

- ζωγραφικής τοίχου (σε συνεργασία με την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών),

- πρόγραμμα «Χαρούμενο και Δημιουργικό Καλοκαίρι» (σε συνεργασία με την Κοινωνική Επιχείρηση Δήμου Ωρωπού.

γ) Εγκαινιάσθηκε από το Μάιο 2012 η ίδρυση και λειτουργία εργαστηρίου της Σχολής Τεχνιτών Αλουμινίου σε συνεργασία του Σχολείου του Καταστήματος με το Σύνδεσμο Ελλήνων Κατασκευαστών Αλουμινίου (ΣΕΚΑ) και το Ινστιτούτο Κατασκευαστών Αλουμινίου (ΙΝ.Κ.ΑΛ). Η λειτουργία του Εργαστηρίου συνεχίζεται και για τη φετινή χρονιά.

δ) Από το Μάιο 2012 λειτουργήσε πιλοτικά για δύο μήνες εργαστήριο εικαστικών με ευθύνη εθελόντριας εικαστικού. Η λειτουργία του εργαστηρίου άρχισε ξανά το Σεπτέμβριο μέχρι τέλος του 2012. Τα δε έσοδα από τις πωλήσεις του λευκώματος με τις δημιουργίες των κρατουμένων θα κατατεθούν στο φιλόπρωτο ταμείο του Καταστήματος.

ε) Ηθική, οικονομική, υλική και νομική υποστήριξη παρέχουν εθελοντικά διάφοροι φορείς π.χ. Χριστιανική Ένωση Επιστημόνων, Ενορία Αγίου Γεωργίου Διονύσου, Ι. Μονή Οσίων Πατέρων Νέου Στουδίου Αυλώνα, Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών κλπ.

Σημειώνεται, επίσης, ότι οργανώνονται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης σε συνεργασία με διάφορους φορείς πολιτιστικά προγράμματα, όπως θεατρικές παραστάσεις, μουσικές συναυλίες κ.λ.π.

Β. ΣΤΟ Ε.Κ.Κ.Ν ΒΟΛΟΥ: (κρατούνται περίπου 144 αλλοδαποί ανήλικοι και νεαρά άτομα)

Προγράμματα εκπαιδευτικά:

α) Λειτουργεί Γυμνασιακό παράρτημα του 6^{ου} Γυμνασίου Βόλου.

β) Λειτουργεί το 33^ο Δημοτικό Σχολείο (διθέσιο).

Οργανώνονται σχολικές εκδηλώσεις.

Επίσης, πραγματοποιούνται το έτος 2012-2013 τα εξής εκπαιδευτικά προγράμματα:

- «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλινοστώντων μαθητών», που έχει οργανωθεί από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης για την ενίσχυση της ελληνομάθειας των αλλοδαπών μαθητών του Δημοτικού Σχολείου σε συνεργασία με το Διευθυντή του Σχολείου και τη Φιλόλογο κ. Δ. Κωνσταντά από το Α.Π.Θεσ/νίκης.

- Συμμετοχή του Σχολείου στα προγράμματα των ACTIONAID, Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και UNESCO.

- Συμμετοχή για δεύτερη χρονιά στο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης Teachers for Europe.

- Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (προστασία περιβάλλοντος-κλιματικές αλλαγές), Αγωγής

Υγείας (ατομική υγιεινή και καθαριότητα) και πολιτιστικών θεμάτων (φιλιανγνωσία) σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού.

- Ίδρυση ενισχυτικού-φροντιστηριακού τμήματος ΖΕΠ.

- Ανάπτυξη Διδακτικών Δραστηριοτήτων με εκπαιδευτικά λογισμικά, σε συνεργασία με το ΠΑΚΕ Θεσσαλίας και ΟΠΕΚ.

- Συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα η Άνοιξη της Ευρώπης (spring day in Europe).

- Συνέχεια της συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Τμήμα Παιδαγωγικό, για πρακτική άσκηση φοιτητών.

- Συνέχιση προγραμμάτων που υλοποιούνταν την προηγούμενη χρονιά και εξέταση της περίπτωσης συμμετοχής στο πρόγραμμα Regio Chomeniouis (περιφερειακές συμπράξεις εκπαιδευτικών).

- Σε συνεργασία με το Αριστοτέλειο Παν/μιο Θεσ/νίκης και το Παν/μιο Θεσσαλίας για πρώτη φορά στο σχολείο υλοποιείται το πρόγραμμα της «Δράσης 6/Προγράμματα ψυχολογικής υποστήριξης» με ορισμό ψυχολόγου-2 φορές την εβδομάδα.

Επίσης, υλοποιούνται τα εξής προγράμματα:

- Συνεχίζεται η συμμετοχή του Γυμνασίου του Καταστήματος στο πρόγραμμα «Εκπαιδευτικές Συμπράξεις Grundtvig» με φορέα υλοποίησης το Ι.Κ.Υ. και την Ε.Ε. Παραγόμενο προϊόν: Ηλεκτρονικό βιβλίο με καλές πρακτικές στην εκπαίδευση στη φυλακή.

- «Ζωντανεύοντας με χρώμα το σχολείο μου», που πραγματοποιείται με επισκέψεις των ζωγράφων Αγγελικής Κούρκουλου και Παναγιώτη Μπερλή, για τη δημιουργία τοιχογραφίας στο διάδρομο του σχολείου του Καταστήματος.

- «Ο εγκλεισμός γεννά ποιητές, συγγραφείς, δραματογράφους» με φορέα υλοποίησης το Γραφείο Σχολικών Δραστηριοτήτων Νομού Μαγνησίας, Δ/νση Β/θμιας Εκπαίδευσης. Παραγόμενο έργο: Θεατρικό έργο «Μια ζωή σε έξι πράξεις».

- «Δημιουργία Λευκώματος για τα δεκάχρονα του σχολείου μας» 2002-2012.

- α) «Ανασκαλεύοντας ζωές μέσα από προσωπικά ημερολόγια φυλακής», β) «Το βιβλίο ως μέσο ενδυνάμωσης των έγκλειστων μαθητών» και γ) «Η επικοινωνία μας» σχολική εφημερίδα αποτελούν προγράμματα με φορέα υλοποίησης το Γραφείο Σχολικών Δραστηριοτήτων Νομού Μαγνησίας-Δ/νση Β/θμιας Εκπαίδευσης.

Επίσης, κατά το έτος 2012 πραγματοποιήθηκαν πολλές επισκέψεις φορέων, συλλόγων κ.ά. στο Κατάστημα για λόγους υλικής και ηθικής προσφοράς στους ανήλικους.

Γ. Στο Ε.Α.Κ.Κ.Ν ΚΑΣΣΑΒΕΤΕΙΑΣ: (κρατούνται 49 περίπου ανήλικοι και νεαρά άτομα)

1. Προγράμματα εκπαιδευτικά:

- Λειτουργεί Δημοτικό Σχολείο στο οποίο φοιτούν 17 ανήλικοι.

2. Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης, δημιουργικής απασχόλησης, ψυχοκοινωνικής στήριξης και συμπληρωματικής εκπαίδευσης λειτουργούν:

- Ομάδα Αυτοβοήθειας του ΚΕΘΕΑ με στόχο την ψυχοκοινωνική στήριξη και επανένταξη των εξαρτημένων ατόμων.

- Λειτουργεί ομάδα χειροτεχνίας από εθελόντρια με σκοπό τη δημιουργική απασχόληση των νεαρών κρατούμενων.

Δ. Για το Τμήμα Ανηλίκων του Κ.Κ. Γυναικών Ελεώνα Θηβών: (κρατούνται περίπου 15 ανήλικες και νεαρές κρατούμενες)

1. Προγράμματα εκπαιδευτικά:

- Λειτουργεί «Σχολείο δεύτερης ευκαιρίας» και πρόγραμμα κατ'ιδίαν διδασκόντων του Υπουργείου Παιδείας.

- Λειτουργεί από τον Οκτώβριο 2012 Δημοτικό Σχολείο για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε αλλοδαπές κρατούμενες.

2. Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης, δημιουργικής απασχόλησης, ψυχοκοινωνικής στήριξης και συμπληρωματικής εκπαίδευσης:

- Πρόγραμμα απεξάρτησης από το ΚΕΘΕΑ – ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ.

- Πρόγραμμα Ζωγραφικής του εργαστηρίου του Καταστήματος και προβολή ταινιών στην κινηματογραφική λέσχη.

- Ομάδα εκμάθησης ελληνικών παραδοσιακών οργάνων.

- Πρόκειται να λειτουργήσει θεατρική Ομάδα.

Ε. Στο ΙΑ.Α. Αρρένων Βόλου: (φιλοξενούνται περίπου 30 ανήλικα άτομα)

Προγράμματα εκπαιδευτικά:

- Λειτουργεί Δημοτικό Σχολείο ολοήμερο.

- Εκκρεμεί η λειτουργία παραρτήματος Γυμνασίου και Λυκείου στο Ίδρυμα.

Λοιπά προγράμματα:

- Εικαστικών τεχνών σε συνεργασία με το ΚΕΘΕΑ.

- Ομαδική και ατομική συμβουλευτική για θέματα εξάρτησης από το ΚΕΘΕΑ.

- Ομάδα Απασχόλησης συζητήσεων σε διάφορα θέματα σε συνεργασία με τον «ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟ».

- Πρόγραμμα Μαγειρικής-Ζαχαροπλαστικής, χρηματοδοτούμενο από την Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος.

- Πρόγραμμα αγώνων ποδοσφαίρου στο γήπεδο 5Χ5 της Ιεράς Μητρόπολης.

- Μαθήματα χορού ΚΑΠΟΕΡΑ από δάσκαλο χορού.

- Πρόβες με τα Μουσικά Σύνολα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Προγράμματα – δράσεις:

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και

Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ενέταξε στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) (2007-2013) το έργο: «Ανάπτυξη Πολιτικών και Μέτρων για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανηλίκων» της Πράξης: «Βελτίωση των πολιτικών πρόληψης και αντιμετώπισης της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων», που θα υλοποιηθεί με έξι υποέργα, όπως αυτά αναφέρονται στην υπ' αριθ. 27550/12-4-2011 Διακήρυξη.

Συμπληρωματικά των ανωτέρω δράσεων, εμπλουτίζονται οι υπάρχουσες βιβλιοθήκες και διοργανώνονται διάφορες πολιτιστικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, όπως θεατρικές παραστάσεις, μουσικές συναυλίες, αθλητικές συναντήσεις κ.λ.π.

Επίσης, σε όσους ανηλίκους το επιθυμούν, παρέχεται εργασία, με ευεργετικό υπολογισμό ημερών στην ποινή τους (όπως και στους συμμετέχοντες στα διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα), σε διάφορους λειτουργικούς τομείς κάθε καταστήματος. (Μαγειρεία, πλυντήρια, καθαρισμοί κ.λ.π.).

Στους απόρους ανηλίκους, κυρίως αλλοδαπούς, παρέχεται δωρεάν από το φιλόπρωχο ταμείο κάθε δυνατή οικονομική διευκόλυνση για ικανοποίηση ατομικών τους αναγκών (ενδύματα, υποδήματα, διάφορα ατομικά είδη), πέραν των καλυπτόμενων αναγκών από την υπηρεσία.

ΙΙΙ. ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

1. *Συνεισφορά σε Εκθέσεις της χώρας και διεθνείς συναντήσεις που άπτονται της διασφάλισης και προαγωγής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*

- Εξέταση 5^{ης} και 6^{ης} Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας κατά την 48^η Σύνοδο της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (CAT)

Τον Μάιο του 2012 πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη η εξέταση της χώρας μας ενώπιον της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (CAT). Σε κάποιες από τις συστάσεις της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (CAT), οι οποίες αφορούν κυρίως σωφρονιστικά θέματα, η χώρα υποχρεούται να υποβάλει απαντήσεις μέχρι την 1^η Ιουνίου 2013.

- Εθνικό Σημείο Επαφής σε ODIHR

Τον Νοέμβριο του 2012 ορίστηκε Εισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών ως εθνικό σημείο επαφής στο πλαίσιο του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ).

2. Λοιπές δράσεις

- Επιστολή Γεν. Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρ. Δικ/των στον Εισαγγελέα του Αρ. Πάγου

Τον Απρίλιο του 2012, ο Γενικός Γραμματέας

Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων απέστειλε επιστολή προς τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου υπογραμμίζοντας τα θεσμικά και νομικά προβλήματα στην καταπολέμηση του φαινομένου της ρατσιστικής βίας.

- Εγκύκλιος Εισαγγελέα Αρείου Πάγου

Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου εξέδωσε την 3802/4-12/18.9.2012 εγκύκλιό του προς τους Διευθύνοντες τις Εισαγγελίες Εφετών της χώρας, σύμφωνα με την οποία, οφείλουν να συλλαμβάνονται από τους αστυνομικούς και να οδηγούνται στις εισαγγελικές αρχές όσοι διαπράττουν το αδίκημα της αντιποίησης αρχής και πραγματοποιούν ελέγχους. Εάν μάλιστα συμμετέχουν και βουλευτές, να συλλαμβάνονται και να οδηγούνται στο αυτόφωρο, εφόσον έχουν διαπράξει κακούργημα. Εάν οι βουλευτές διαπράττουν πλημμέλημα, τότε οι εισαγγελικές αρχές οφείλουν να ενεργούν οποιαδήποτε ανακριτική πράξη προβλέπεται και είναι αναγκαία, εκτός των ανακριτικών πράξεων που «θίγουν το πρόσωπο των βουλευτών». Εάν τα αδικήματα αυτά διαπράττονται από πολίτες Έλληνες και αλλοδαπούς, πρέπει αμέσως να συλλαμβάνονται και να οδηγούνται στο αυτόφωρο.

- Ορισμός Εισαγγελέα για υποθέσεις φυλετικού μίσους, ρατσισμού και ξενοφοβίας

Στο πλαίσιο μίας συντονισμένης προσπάθειας για την αντιμετώπιση του φαινομένου του ρατσισμού, το Νοέμβριο του 2012, η Διευθύνουσα την Εισαγγελία Πρωτοδικών όρισε Αντεισαγγελέα Πρωτοδικών ως αρμόδιο εισαγγελέα για τη συγκέντρωση και εποπτεία των υποθέσεων που υποβάλλονται στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών και αφορούν υποθέσεις φυλετικού μίσους, ρατσισμού και ξενοφοβίας.

- Ποινική δίωξη

Τον Νοέμβριο του 2012 ασκήθηκε από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Μεσολογγίου ποινική δίωξη, μεταξύ άλλων και για παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 και 2 του Ν 927/79 κατά 11 ατόμων.

- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συστάθηκε και λειτουργεί Ομάδα Εργασίας σε συνεργασία με όλους τους συναρμόδιους φορείς με αντικείμενο την εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

3. Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών

Η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών έχει εντάξει στο πρόγραμμα σπουδών της πολιτικής –ποινικής κατεύθυνσης ειδική θεματική για την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Η ΕΣΔΑ περιλαμβάνεται και στο πρόγραμμα σπουδών της διοικητικής κατεύθυνσης στο πλαίσιο διδασκαλίας των Συνταγματικών δικαιωμάτων-ελευθεριών. Επιπροσθέτως, στο πρόγραμμα σπουδών της διοικητι-

κής κατεύθυνσης περιλαμβάνεται ειδική θεματική για το Δίκαιο Προσφύγων και Αλλοδαπών.

Στο πλαίσιο της διαρκούς επιμόρφωσης η ΕΣΔι οργάνωσε για τους εν ενεργεία δικαστές της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και τους σπουδαστές της Σχολής διήμερο επιμορφωτικό σεμινάριο στη Θεσσαλονίκη στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2012 με θέμα: «Δικαστική προστασία των δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά την ΕΣΔΑ σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο από τη σκοπιά της πολιτικής και ποινικής δίκης».

β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

Ι. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Α) ΝΟΜΟΙ

- **N 4139/2013** «Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 74/20.3.2013).

- **N 4198/2013** «Πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και προστασία των θυμάτων αυτής» (ΦΕΚ Α' 215/11.10.2013).

- **N 4205/2013** «Ηλεκτρονική επιτήρηση υποδίκων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 242/6.11.2013).

- **N 4216/2013** «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων» (ΦΕΚ Α' 266/10.12.2013).

- **N 4228/2014** «Κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπειντικής μεταχείρισης ή τιμωρίας της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών» (ΦΕΚ Α' 7/10.1.2014). Το σχέδιο νόμου είχε κατατεθεί στη Βουλή προς ψήφιση από τις 5.9.2013 και ψηφίστηκε στις 17/12/2013.

- **N 4229/2014** «Άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας χώρου παραστάσεων – Άδεια παράστασης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 8/10.1.2014), πρωτοβουλίας του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Επισημαίνεται η διάταξη της **παρ. 4 του άρ. 12** του ως άνω νόμου, περί διευκόλυνσης σύναψης συμβάσεων με κατ' επίσκεψη ιατρούς στα καταστήματα κράτησης, η οποία στοχεύει στην κάλυψη κατά το δυνατό της έλλειψης μόνιμου υγειονομικού προσωπικού στα καταστήματα κράτησης και κατά συνέπεια στην προστασία της υγείας των κρατούμενων. Το σχέδιο νόμου ψηφίστηκε στις 20.12.2013.

- **N 4236/2014** «Για την ενσωμάτωση των Οδηγιών 2010/64/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Οκτωβρίου 2010 σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία (L 280) και 2012/13/ΕΕ του

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2012 σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (L 142) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 33/11.2.2014). Το σχέδιο νόμου είχε κατατεθεί στη Βουλή προς ψήφιση από τις 12.12.2013.

- **N 4239/2014** «Δίκαιη ικανοποίηση λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης, στα πολιτικά και ποινικά δικαστήρια και στο Ελεγκτικό Συνέδριο και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 43/20.2.2014). Το σχέδιο νόμου είχε κατατεθεί στη Βουλή προς ψήφιση από τις 2.12.2013.

Β) ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ/ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της «Οδηγίας 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25^{ης} Οκτωβρίου 2012, (τ. L. 315/14.11.2012), για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου», τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων και του πίνακα αντιστοίχισης των προτεινόμενων με το σχέδιο νόμου διατάξεων με τις διατάξεις της Οδηγίας. Η επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει το έργο της έως τις 30.9.2014.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Απόφασης - Πλαίσιο 2009/829/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή, μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στις αποφάσεις περί μέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων, καθώς και του πίνακα αντιστοίχισης των διατάξεων της Απόφασης - Πλαίσιο με τις διατάξεις του προτεινόμενου σχεδίου νόμου. Το παραδοθέν από την επιτροπή σχέδιο νόμου είναι υπό επεξεργασία.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την επεξεργασία σχεδίου νόμου για την αναμόρφωση και τον εξορθολογισμό των ποινικών διατάξεων κατά της διαφθοράς, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης καθώς και της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων. Το παραδοθέν έργο της επιτροπής ενσωματώθηκε στον Ν 4252/2014 «*Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο εφαρμογής του Ν 4046/2012 και άλλες διατάξεις*» (ΦΕΚ Α' 85/7.4.2014), πρωτοβουλίας του Υπουργείου Οικονομικών (βλ. παράγραφο ΙΕ).

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την επεξεργασία σχεδίου νόμου για την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης - πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ και της Οδηγίας 2011/93/ΕΕ, σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας και την αντικατάσταση της απόφασης - πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων και του πίνακα αντιστοίχισης των προτεινόμενων με το σχέδιο νόμου διατάξεων με τις διατάξεις των οδηγιών. Μέρος του παραδοθέντος της επιτροπής, που αφορούσε στην ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ, ενσωματώθηκε στον Ν 4198/2013 (βλ. ανωτέρω υπό Α) ΝΟΜΟΙ). Το σχέδιο νόμου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/93/ΕΕ έχει κατατεθεί και εκκρεμεί στη Βουλή προς ψήφιση.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2011/99/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, περί της ευρωπαϊκής εντολής προστασίας, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων και του πίνακα αντιστοίχισης των προτεινόμενων με το σχέδιο νόμου διατάξεων με τις διατάξεις της Οδηγίας. Η επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει το έργο της έως τις 30.6.2014.

- Επιτροπή για τη σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Το παραδοθέν της Επιτροπής αναρτήθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις 7.3.2014, η οποία ολοκληρώθηκε στις 28.3.2014.

- Επιτροπή για τη σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Το παραδοθέν αναρτήθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις 25.4.2014, η οποία ολοκληρώθηκε στις 16.5.2014.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου κύρωσης και προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία όλων των Προσώπων από την Αναγκαστική Εξαφάνιση και τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης. Αναρτήθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις 22.4.2014, η οποία ολοκληρώθηκε στις 29.4.2014.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την επεξεργασία των προϋποθέσεων του άρθρου 56 του Κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 και την ενδεχόμενη προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας για τις τοποθετηθείσες ανηλίκων σε ίδρυμα ή σε ανάδοχη οικογένεια από και προς χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την κατάρτιση σχεδίου νόμου, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης και της έκθεσης αξιολό-

γησης συνεπειών ρυθμίσεων. Η επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει το έργο της έως τις 31.8.2014.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την επικαιροποίηση σχεδίου νόμου για την προσαρμογή στο εσωτερικό δίκαιο των διατάξεων της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο, καθώς και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αυτής σχετικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσεως, όπως επίσης και την επεξεργασία διατάξεων για την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Αυγούστου 2013 για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2005/222/ΔΕΥ του Συμβουλίου, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων και του πίνακα αντιστοίχισης των προτεινόμενων διατάξεων με τις διατάξεις της Οδηγίας. Η επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει το έργο της έως τις 30 Ιουνίου 2014.

- Ομάδα εργασίας με αντικείμενο την επιστημονική υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις δράσεις της που αφορούν την εμπέδωση και την προαγωγή της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και ιδίως αυτές που αποσκοπούν: α) Στη συμμόρφωση προς τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας και στην αποτελεσματική άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, β) Στη συνεργασία και στη διαβούλευση με την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και στην παρουσίαση των σχετικών εθνικών θέσεων στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Διεθνών Οργανισμών και γ) Στην κατάρτιση εισηγήσεων για σχετικές νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές πρωτοβουλίες.

- Ομάδα εργασίας για την εκπόνηση και επικαιροποίηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Η ομάδα εκπόνησε ένα σχέδιο, το οποίο αναρτήθηκε σε δημόσια διαβούλευση από τις 10.12.2013 έως τις 20 Ιανουαρίου 2014. Το εν λόγω σχέδιο μπορεί να υποστεί αναθεωρήσεις.

- Επιτροπή για τη σύνταξη σχεδίου νέου Ποινικού Κώδικα. Η επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει το έργο της έως τις 30 Μαΐου 2014.

Γ. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1. Οδηγία 2012/13 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών

Στις 20 Ιουλίου 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης υπόπτων ή κατηγορουμένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών. Η εν λόγω Πρόταση υλοποίησε το δεύτερο μέτρο του οδικού χάρτη, ο οποίος είχε υιοθετηθεί κατά τη διάρκεια της Σουηδικής Προεδρίας από το Συμβούλιο Υπουργών ΔΕΥ στις 30 Νοεμβρίου 2009, για την ενίσχυση των δικονομικών δικαιωμάτων των υπόπτων ή κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες. Στόχος της εν λόγω Οδηγίας είναι να διασφαλίσει ότι τα πρόσωπα που είναι ύποπτα για ποινικό αδίκημα θα πρέπει να ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους σε γλώσσα που κατανοούν.

Η εν λόγω Οδηγία (2012/13) δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, (L142/01.06.2012) με προθεσμία ενσωμάτωσης την 2^η Ιουνίου 2014.

Στο ΥΔΔΑΔ συστάθηκε Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για την ενσωμάτωση της Οδηγίας. Σημειώνεται ότι ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον Ν 4236/2014 «Για την ενσωμάτωση των οδηγιών 2010/64/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20^{ης} Οκτωβρίου 2010 σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία (I 280) και 2012/13 /ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2012 σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (I42) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ τ. Α' 33/11.02.2014).

2. Οδηγία 2012/29 για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικών πράξεων και για την αντικατάσταση της απόφασης –πλαισίου 2001/220 /ΔΕΥ του Συμβουλίου

Στις 18 Μαΐου 2011 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων. Στόχος της εν λόγω οδηγίας είναι να εξασφαλίσει ότι όλα τα θύματα εγκληματικών πράξεων τυγχάνουν της δέουσας προστασίας και υποστήριξης και είναι ικανά να συμμετάσχουν στην ποινική διαδικασία και ότι αναγνωρίζονται και τυγχάνουν μεταχείρισης με σεβασμό, ευαισθησία και επαγγελματισμό, χωρίς κανένα είδος διάκρισης σε κάθε επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές, στο στάδιο των ποινικών διαδικασιών.

Η εν λόγω Οδηγία (2012/29) δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, στις 25 Οκτωβρίου 2012 (L315) με προθεσμία ενσωμάτωσης την 16^η Νοεμβρίου 2015.

Στο Υπουργείο μας συστάθηκε ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την ενσωμάτωση της ως άνω Οδηγίας με συμμετοχή εκπροσώπων από τα συναρμόδια Υπουργεία Εσωτερικών (Γενική Γραμματεία Ισότητας), Εργασίας, Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη και

Υγείας). Το πέρας των εργασιών της ως άνω επιτροπής έχει οριστεί περί τα τέλη Σεπτεμβρίου 2014.

3. Οδηγία 2013/48 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο κατά την ποινική διαδικασία και το δικαίωμα επικοινωνίας μετά τη σύλληψη

Στις 8 Ιουνίου 2011, η Επιτροπή παρουσίασε πρόταση Οδηγίας του Ευρ. Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο κατά την ποινική διαδικασία και το δικαίωμα επικοινωνίας μετά τη σύλληψη. Η ως άνω πρόταση αποτέλεσε το τρίτο μέτρο C1 (χωρίς τη νομική βοήθεια και χωρίς το μέτρο D, ήτοι την ποινική προστασία για ευάλωτα πρόσωπα) σε εφαρμογή του Οδικού Χάρτη, όπως θεσπίστηκε στο Ψήφισμα του Συμβουλίου της 30^{ης} Νοεμβρίου 2009. Η εν λόγω οδηγία αποβλέπει στη δημιουργία ενός νέου νομικού εργαλείου, δυνάμει του οποίου θα καθορίζονται τα κοινά ελάχιστα πρότυπα σε σχέση με τα δικαιώματα υπόπτων και κατηγορουμένων και προσώπων που υπάγονται στη διαδικασία του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και να επικοινωνούν μετά τη σύλληψη με τρίτο πρόσωπο, όπως συγγενής, εργοδότης ή προξενική αρχή.

Κατά τη διάρκεια της Ιρλανδικής Προεδρίας (α' εξάμηνο 2013) μετά από την πραγματοποίηση 9 τριλόγων επετεύχθη συμφωνία κατάρτισης τελικού συμβιβαστικού κειμένου μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, (Ευρ. Κοινοβούλιο, Συμβούλιο, Επιτροπή), ενώ το Σεπτέμβριο του 2013 η Ολομέλεια του Ε. Κοινοβουλίου ψήφισε το σχετικό νομοθέτημα.

Στις 06.11.2013 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. η ως άνω Οδηγία (2013/48) με προθεσμία ενσωμάτωσης την 27^η Νοεμβρίου 2016.

4. Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση διαδικαστικών εγγυήσεων για παιδιά ύποπτα ή κατηγορούμενα σε ποινικές διαδικασίες

Στις 28 Νοεμβρίου 2013, η Επιτροπή υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο πρόταση οδηγίας σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά υπόπτων ή κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες. Η παρούσα πρωτοβουλία αποτέλεσε μέρος μίας νέας προτεινόμενης νομοθετικής δέσμης δικονομικών εγγυήσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που υποβλήθηκε υπό μορφή τριών προτάσεων Οδηγιών. Οι άλλες δύο αφορούσαν στην *πρόταση οδηγίας σχετικά με την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας* και στην *πρόταση οδηγίας περί νομικής συνδρομής*

για υπόπτους ή κατηγορούμενους που στερούνται της ελευθερίας τους και περί νομικής συνδρομής σε διαδικασίες εκτέλεσης του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης. Εκ των τριών ως άνω προτάσεων Οδηγιών που υποβλήθηκαν από την Επιτροπή, επί Ελληνικής Προεδρίας (α' εξάμηνο 2014) προωθήθηκε η διαπραγμάτευση της εν θέματι πρότασης οδηγίας. Η πρόταση αυτή βασίζεται στο άρθρο 82 (2) (β) ΣΛΕΕ.

Ο σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να διασφαλίσει ότι τα παιδιά που είναι ύποπτα ή κατηγορούμενα σε ποινικές διαδικασίες είναι σε θέση να κατανοήσουν και να ακολουθήσουν τις διαδικασίες αυτές, ώστε να μπορέσουν να ασκήσουν το δικαίωμά τους σε δίκαιη δίκη καθώς και να ενισχύσει την πρόληψη της υποτροπής των παιδιών και την προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης.

5. Κανονισμός 606/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις

Στις 18.05.2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση του εν θέματι Κανονισμού, η οποία αποτελούσε μέρος δέσμης νομοθετικών μέτρων με σκοπό την ενίσχυση των θυμάτων βίας εντός Ε.Ε. και συμπλήρωνε την αντίστοιχη ποινική Οδηγία 2011/99 σχετικά με την Ευρωπαϊκή Εντολή Προστασίας που προέβλεπε την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας, τα οποία λαμβάνονται σε ποινικές υποθέσεις.

Το κείμενο της ως άνω πρότασης Κανονισμού εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων στις 8 Μαρτίου 2013.

Στις 29 Ιουνίου 2013 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L181/4) ο ως άνω Κανονισμός (606/2013) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ο οποίος πρόκειται να τεθεί σε εφαρμογή στις 11-01-2015. Ο παρών Κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

6. Πρόταση Κανονισμού για την προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών και των επιχειρήσεων μέσω της απλούστευσης της αποδοχής ορισμένων δημοσίων εγγράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012

Η Πρόταση αυτή, που δημοσιεύθηκε στις 24.4.2013 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συζητείται στην αρμόδια Ομάδα Εργασίας, καθορίζει οριζόντιους κανόνες για την απαλλαγή των δημοσίων εγγράφων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της από την υποχρέωση επικύρωσης ή παρόμοιας διατύπωσης (επισημείωση). Προβλέπει επίσης την απλούστευση άλλων διατυπώσεων που συνδέονται με τη διασυνοριακή αποδοχή των δημοσίων εγγράφων, των επικυρωμένων αντιγράφων και των επικυρωμένων μεταφράσεων.

Σε ένα πλαίσιο ολοένα αυξανόμενης κινητικότητας των πολιτών και των επιχειρήσεων, η Πρόταση αποσκοπεί: α) στη μείωση των πρακτικών δυσκολιών που οφείλονται στις διοικητικές διατυπώσεις, ιδίως στην αντιμετώπιση των δυσχερειών που συνδέονται με τη γραφειοκρατία, το κόστος και τις καθυστερήσεις, β) στη μείωση των εξόδων μετάφρασης που αφορούν στην ελεύθερη κυκλοφορία των δημοσίων εγγράφων εντός της ΕΕ, γ) στην απλούστευση του κατακερματισμένου νομικού πλαισίου το οποίο διέπει την κυκλοφορία των δημοσίων εγγράφων μεταξύ των κρατών μελών, δ) στην εξασφάλιση πιο αποτελεσματικού επιπέδου ανίχνευσης της απάτης και της πλαστογραφίας των δημοσίων εγγράφων, ε) στην εξάλειψη των κινδύνων διακρίσεων μεταξύ των πολιτών και επιχειρήσεων της Ένωσης.

Η εν λόγω πρόταση συζητήθηκε στην αρμόδια ομάδα θεμάτων αστικού δικαίου του Συμβουλίου του Ε.Ε. επί Λιθουανικής Προεδρίας (β' εξάμηνο 2013), ενώ οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται και επί Ελληνικής Προεδρίας (α' εξάμηνο 2014).

7. Προτάσεις Κανονισμού σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων στον τομέα των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων και των καταχωρισμένων συντρόφων

Στην πρόταση κανονισμού σχετικά με τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων προβλέπονται κανόνες για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων που αφορούν στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, σε υποθέσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα. Επιδιώκεται η απλούστευση των διαδικασιών και επιχειρείται, όπως διαφορές που αφορούν σε περιουσιακά αγαθά να εκδικάζονται από το ίδιο Δικαστήριο, ανεξαρτήτως της τοποθεσίας τους, προς εξοικονόμηση χρόνου και αποφυγής κόστους. Τίθενται επίσης κανόνες για το εφαρμοστέο δίκαιο, έτσι ώστε οι σχέσεις αυτού του είδους να διέπονται από το ίδιο δίκαιο όποιο κι αν είναι το δικαστήριο που θα επιληφθεί της διαφοράς.

Αντίστοιχα, η πρόταση Κανονισμού για τις περιουσιακές σχέσεις των καταχωρισμένων συντρόφων αποσκοπεί στο να εισαχθεί ένα σαφές νομικό πλαίσιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο επί των περιουσιακών σχέσεων των προσώπων με σταθερή σχέση, επίσημα καταχωρισμένη σε δημόσια αρχή, καθώς επίσης και να διευκολυνθεί η κυκλοφορία των σχετικών δικαστικών αποφάσεων και άλλων ρυθμιστικών μέτρων μεταξύ των κρατών μελών.

Και για τα δύο νομοθετήματα, τα οποία συζητήθηκαν εκ παραλλήλου λόγω της συνάφειας του αντικειμένου τους, έχει ολοκληρωθεί η διαπραγμάτευση σε τεχνικό επίπεδο (έγιναν οκτώ αναθεωρήσεις του αρχικού κειμένου) και εκκρεμεί η εξεύρεση πολιτικής λύσης.

8. Πρόγραμμα της Στοκχόλμης (2009-2014) **-Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες**

Σε συνέχεια των πολυετών Προγραμμάτων του Τάμπερε (1999) και της Χάγης (2004), το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης, το τρέχον πολυετές μέσο για την ανάπτυξη του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για τα έτη 2010-2014, δίνει έμφαση στα συμφέροντα και στις ανάγκες των πολιτών, θέτοντας ως μία από τις βασικές πολιτικές προτεραιότητες την προαγωγή της ιθαγένειας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Άλλες πολιτικές προτεραιότητες είναι η εμβάθυνση του ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης, η ανάπτυξη στρατηγικής για την ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας, η αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη πρόσβαση στην Ευρώπη (για επιχειρηματίες, τουρίστες, σπουδαστές κλπ), η διαμόρφωση μιας προνοητικής και συνολικής πολιτικής μετανάστευσης και η ενίσχυση της εξωτερικής διάστασης της Ε.Ε.

9. Πακέτο προστασίας προσωπικών δεδομένων στην ΕΕ

Οι δύο αυτές προτάσεις αποτελούν μέρος του συνολικού πακέτου μέτρων προστασίας των προσωπικών δεδομένων το οποίο εκδόθηκε από την Επιτροπή στις 25 Ιανουαρίου 2012. Το πακέτο περιλαμβάνει δύο νομοθετικές προτάσεις, μία για τον **γενικό κανονισμό προστασίας δεδομένων**, η οποία προορίζεται να αντικαταστήσει την οδηγία για την προστασία των δεδομένων του 1995 (πρώην πρώτος πυλώνας) και μια για την έκδοση **οδηγίας** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων ενάντια στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης αξιόποινων πράξεων ή την εκτέλεση ποινικών κυρώσεων, καθώς και στην ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, η οποία προορίζεται να αντικαταστήσει την απόφαση-πλαίσιο του 2008 για την Προστασία Δεδομένων (πρώην τρίτος πυλώνας).

Το Ευρ. Συμβούλιο στις 24-25/10/2013 το οποίο ασχολήθηκε με θέματα σχετικά με την ψηφιακή οικονομία, την καινοτομία και τις υπηρεσίες συμπέρανε ότι «η εμπρόθεσμη υιοθέτηση ενός ισχυρού, γενικού ρυθμιστικού πλαισίου για την προστασία δεδομένων και την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο είναι ουσιώδης για την ολοκλήρωση της Ενιαίας Ψηφιακής Αγοράς μέχρι το 2015».

Η Επιτροπή LIBE του Ευρωκοινοβουλίου ψήφισε τις εκθέσεις της σχετικά με τον Κανονισμό και την Οδηγία τον Οκτώβριο του 2013. Σημειώνεται ότι η Ολομέλεια του ΕΚ ψήφισε τις εκθέσεις στις 12 Μαρτίου 2014, το οποίο ουσιαστικά σημαίνει ότι το Ευρωκοινοβούλιο διέκοψε την πρώτη ανάγνωση και τα αρχεία θα πάνε σε δεύτερη ανάγνωση (από την πλευρά του ΕΚ).

Στο πλαίσιο του Συμβουλίου, το 2013, σχεδόν 50 συναντήσεις της αρμόδιας ομάδας εργασίας DAPIX ήταν αφιερωμένες στη συζήτηση των δύο αυτών νομοθετημάτων στην αρμόδια ομάδα εργασίας του Συμβουλίου της ΕΕ (DAPIX). Σημειώνεται ότι η Ελληνική Προεδρία (α' εξάμηνο 2014), βασιζόμενη στις εργασίες των προηγούμενων Προεδριών, έχει διεξάγει σε βάθος συζητήσεις σχετικά με συγκεκριμένες πτυχές του αναθεωρητικού πακέτου.

10. Πρόταση Οδηγίας του Συμβουλίου και του ΕΚ σχετικά με τη χρήση δεδομένων που περιέχονται σε φακέλους επιβατών (δεδομένα PNR) για την πρόληψη, την ανίχνευση, τη διερεύνηση και τη δίωξη τρομοκρατικών και άλλων σοβαρών εγκλημάτων

Η νέα πρόταση της Επιτροπής για Ευρωπαϊκό PNR αντικαθιστά την αντίστοιχη του 2007. Βασίζεται στις διατάξεις της ΣΛΕΕ και αποσκοπεί στη συστηματικότερη χρήση των δεδομένων PNR για όλες τις πτήσεις **από και προς** την ΕΕ, η επεξεργασία των οποίων εναρμονίζεται με τους κανόνες προστασίας δεδομένων όπως ορίζονται στην Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου 2008/977/ΔΕΥ της 27/11/2008 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

Κατά την προετοιμασία της πρότασης, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις απόψεις των ενδιαφερόμενων φορέων, όπως, του Ευρωπαίου Επόπτη για την προστασία δεδομένων, της ομάδας εργασίας του Άρθρου 29, του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, καθώς και την Απόφαση του Ευρ. Κοινοβουλίου επί της αρχικής Απόφασης-Πλαίσιο του 2007.

Με το σχέδιο Οδηγίας, η Επιτροπή προτείνει κοινούς κανόνες για τη θέσπιση εθνικών συστημάτων PNR από τα Κ-Μ της ΕΕ.

Στις 24/4/2013 το Ευρ. Κοινοβούλιο απέρριψε την πρόταση Οδηγίας και το θέμα πάγωσε.

Στις 12/6/2013 η ολομέλεια του Ευρ. Κοινοβουλίου ξαναέστειλε τον φάκελο στην Επιτροπή LIBE. Για κάποιες κοινοβουλευτικές ομάδες το θέμα συνδέθηκε με την εξέλιξη του νομοθετικού πακέτου για την προστασία δεδομένων (Γενικό Κανονισμό και Οδηγία).

11. Πρόταση Οδηγίας - Πρωτοβουλία του Βασιλείου του Βελγίου, της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και του Βασιλείου της Σουηδίας για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας σε ποινικές υποθέσεις

Τον Μάιο του 2010 επτά κράτη μέλη υπέβαλαν μια πρόταση οδηγίας σχετικά με την Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας σε ποινικές υποθέσεις, σύμφωνα με

το άρθρο 76, παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ . Το Συμβούλιο κατέληξε σε γενική προσέγγιση για το κείμενο αυτό στις 14 Δεκεμβρίου 2011 (εκτός από το άρθρο 29.2 και το παράρτημα σχετικά με το άρθρο 29 (1) και μέρος του προοιμίου).

Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από το άρθρο 6 της ΣΕΕ και τον Χάρτη , και ιδίως τον Τίτλο VI , από το διεθνές δίκαιο και τις διεθνείς συμφωνίες στις οποίες η Ένωση ή όλα τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη , συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών , και με τα συντάγματα των κρατών μελών στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής τους

Η παρούσα οδηγία μπορεί να ερμηνευθεί ότι απαγορεύει την άρνηση εκτέλεσης ΕΕΕ όταν υπάρχουν λόγοι που δημιουργούν την πεποίθηση, βάσει αντικειμενικών στοιχείων , ότι η ΕΕΕ έχει εκδοθεί για το σκοπό της δίωξης ή τιμωρίας προσώπου λόγω του φύλου του, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής , θρησκείας, σεξουαλικού προσανατολισμού , εθνικότητας , γλώσσας ή πολιτικών πεποιθήσεων, ή ότι η θέση του προσώπου αυτού μπορεί να επιδεινωθεί για οποιονδήποτε από τους λόγους αυτούς . Η προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα . Σύμφωνα με το άρθρο 8 (1) του Χάρτη και το άρθρο 16 (1) της ΣΛΕΕ , ο καθένας έχει το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τους αφορούν. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, να προβλέπουν διαφανείς πολιτικές όσον αφορά την επεξεργασία.

Οι τρίτοιοι με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο άρχισαν κατά τη διάρκεια της Δανικής Προεδρίας και συνεχίστηκαν κατά τη διάρκεια της Κυπριακής (α' και β' εξάμηνο 2012, αντίστοιχα), Ιρλανδικής και Λιθουανικής Προεδρίας (α' και β' εξάμηνο 2013, αντίστοιχα). Συνολικώς διεξήχθησαν 11 τρίτοιοι και μια σειρά από τεχνικές συναντήσεις. Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει επιλέξει να συμμετέχει σε αυτή την οδηγία σύμφωνα με το πρωτόκολλο 21.

Ο τελευταίος τριμερής διάλογος με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πραγματοποιήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 2013. Στο COREPER II της 3-12-13 επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία επί του ανωτέρω νομοθετήματος. Στη συνέχεια αυτή επικυρώθηκε με ψηφοφορία που ακολούθησε στην αρμόδια επιτροπή του Ευρωκοινοβουλίου. Η Ιρλανδία δεν έχει επιλέξει να συμμετάσχει και η Δανία δεν συμμετέχει.

Σημειώνεται ότι η ως άνω οδηγία δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε., την 3^η Απριλίου του 2014 (2014/41/ΕΕ).

12. Πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός μηχανισμού για το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα

Τέσσερα κράτη μέλη της Ε.Ε., η Δανία, η Φινλανδία, η Γερμανία και η Ολλανδία, επισημαίνοντας την ανάγκη για διαμόρφωση ενός νέου αποτελεσματικού μηχανισμού για τη διαφύλαξη των θεμελιωδών αξιών στα κ-μ, ανέλαβαν πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός μηχανισμού ελέγχου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ε.Ε., αποστέλλοντας σχετική επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής, η οποία συζητήθηκε στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων στις 22 Απριλίου 2013.

Η πρωτοβουλία αυτή κινήθηκε παράλληλα με την πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός μηχανισμού ελέγχου του κράτους δικαίου, με σκοπό την καθιέρωση μηχανισμών τακτικού μη δικαστικού ελέγχου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου στα πλαίσια των διατάξεων του άρ. 7 ΣΕΕ. Το άρ. 7 ΣΕΕ προβλέπει μια εξαιρετικού χαρακτήρα διαδικασία ελέγχου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα κ-μ με τη συμμετοχή των θεσμικών οργάνων της Ένωσης σε περιπτώσεις «σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης από τα κ-μ των αξιών του άρ. 2 ΣΕΕ».

Το Συμβούλιο Υπουργών ΔΕΥ, με τα Συμπεράσματά του της 6-7/6/2013 κάλεσε την Επιτροπή να προτείνει το 2013 μία διαδικασία αποκλειστικού διαλόγου με την εμπλοκή όλων των κρατών μελών, των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε., καθώς και όλων των εμπλεκόμενων φορέων, με βάση ιδίως τις σκέψεις και την προτεινόμενη προσέγγιση που ορίζονται στα Συμπεράσματα αυτά και σύμφωνα με τις προηγούμενες συζητήσεις των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων και Γενικών Υποθέσεων.

Τα αποτελέσματα του εν λόγω διαλόγου, όπως αυτά συνοψίστηκαν μετά τη διάσκεψη που διοργάνωσε η Επιτροπή σχετικά με τη δικαιοσύνη στις 21 Νοεμβρίου 2013, κατέδειξαν το σοβαρό ενδιαφέρον των κ-μ για το μηχανισμό, τα οποία, ωστόσο, επεσήμαναν την ανάγκη ο μηχανισμός αυτός να έχει προσιθέμενη αξία στους ήδη υπάρχοντες μηχανισμούς για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου, καθώς και να αποσαφηνιστεί το εννοιολογικό εύρος (πεδίο εφαρμογής) του κράτους δικαίου.

Η Ελλάδα, ως επερχόμενη Προεδρία, δήλωσε στα πλαίσια της ομάδας FREMP ότι θα λάβει υπόψη τις παρατηρήσεις όλων των κ-μ και ιδίως τα ακόλουθα βασικά σημεία: αναμονή της Ανακοίνωσης της Επιτροπής, ανάγκη συμφωνίας όλων των κ-μ, μη τροποποίηση των Συνθηκών και αποφυγή επικαλύψεων με άλλους μηχανισμούς και πρωτοβουλίες.

Σημειώνεται, ότι, σε συνέχεια των ανωτέρω δι-εργασιών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Μάρτιο του 2014 Ανακοίνωση σχετικά με την πρωτοβουλία

της για τη δημιουργία μηχανισμού για την εφαρμογή του κράτους δικαίου. Η Ανακοίνωση αυτή αναφέρεται στη θέσπιση ένα **εργαλείου έγκαιρης προειδοποίησης** για την αντιμετώπιση των απειλών κατά του κράτους δικαίου, το οποίο συμπληρώνει τα υπάρχοντα εργαλεία, δηλαδή τη διαδικασία του άρ. 7 ΣΕΕ και τη διαδικασία επί παραβάσει του άρ. 258 ΣΛΕΕ.

13. Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τα Εγκλήματα Μίσους

Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου ΔΕΥ της 5-6/12/2013 για την καταπολέμηση των εγκλημάτων μίσους, με τα οποία επιβεβαιώνεται η βούληση του Συμβουλίου για την ανάληψη πρωτοβουλιών και από τα κ-μ και από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους, τέθηκαν εξ αρχής ως ζήτημα υψηλής πολιτικής προτεραιότητας από τη Λιθουανική Προεδρία σε συνέχεια της διάσκεψης που διοργανώθηκε στο Βίλνιους στις 12-13 Νοεμβρίου του ίδιου έτους και έτυχαν της αμέριστης υποστήριξης από πλευράς της επερχόμενης τότε ελληνικής προεδρίας.

II. ΤΟΜΕΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στο πλαίσιο της βελτίωσης και της συνεχούς αναβάθμισης του σωφρονιστικού συστήματος, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με γνώμονα τα ευρήματα που προέκυψαν από την εποπτική του δραστηριότητα στα καταστήματα κράτησης, καθώς και τις εξελίξεις και τους προβληματισμούς στο σωφρονιστικό σύστημα, προχώρησε κατά το έτος 2013 στην υλοποίηση μιας δέσμης συντονισμένων παρεμβάσεων:

Ενισχύθηκε το δυναμικό των Σωφρονιστικών Καταστημάτων της Χώρας μας, με τη λειτουργία μιας επιπλέον πτέρυγας του Καταστήματος Κράτησης Κεντρικής Μακεδονίας III (στη Νιγρίτα Σερρών), όπου λειτουργούν πλήρως τρεις πτέρυγες εκ των συνολικά πέντε, οι οποίες φιλοξενούν 350 περίπου κρατούμενους, συνεισφέροντας σημαντικά στην αποσυμφόρηση των λοιπών Καταστημάτων. Ταυτόχρονα, παραδόθηκε το Νέο Κατάστημα Κράτησης Χανίων (600 θέσεων) όπου λειτουργούν 2 πτέρυγες εκ των συνολικά πέντε και φιλοξενούνται 290 κρατούμενοι. Η πλήρης λειτουργία των ανωτέρω Καταστημάτων αναμένεται λίαν συντόμως κατόπιν της ολοκλήρωσης της διαδικασίας κινητικότητας Δημοτικών Αστυνομικών οπότε και θα στελεχωθούν επαρκώς τα Τμήματα Φύλαξης. Με την παράδοση και λειτουργία του Καταστήματος Κράτησης Δράμας (600 θέσεων), το οποίο έχει ήδη ολοκληρωθεί και απομένει η κατασκευή βιολογικού καθαρισμού, θα περιοριστεί ακόμη περισσότερο το πρόβλημα του υπερπληθυσμού.

Περαιτέρω, με τις διατάξεις της παρ. 11, άρθρο 40 του Ν 4111/2013 (ΦΕΚ 18 Α' /2013) προβλέπεται κρά-

τηση σε κλειστά τμήματα των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης κρατούμενων που εκτίουν ποινή κάθειρξης έως 10 έτη, εφόσον υπάρχει επαρκής χώρος και υφίστανται συνθήκες υπερπλήρωσης των λοιπών Καταστημάτων. Προς τούτο, διά των Αποφάσεων του Υπουργού Δικαιοσύνης υπ' αριθ. 93316, 93317/1-11-2013, 93325 / 1-11-2013 και 93318/1-11-2013, έγινε η μερική μετατροπή των Αγροτικών Καταστημάτων Κασσάνδρας, Χανίων, Κασσαβέτειας και Τίρυνθας σε Κλειστά Τμήματα Κράτησης.

Η ψήφιση του Ν 4205/2013 συνιστά μια πραγματική τομή για την ελληνική έννομη τάξη αφού εισάγει τον θεσμό του περιορισμού κατ' οίκον με ηλεκτρονική επιτήρηση υποδίκων και καταδίκων ως μια αξιόπιστη ενδιάμεση επιλογή στους ήδη υπάρχοντες θεσμούς της προσωρινής κράτησης και των περιοριστικών όρων, της απόλυσης υπό όρο και της άδειας των κρατούμενων. Εκτιμάται ότι ο εν λόγω θεσμός θα οδηγήσει σε περιορισμό του ποσοστού των υποδίκων και σε μείωση του πραγματικού χρόνου παραμονής των καταδίκων στα καταστήματα κράτησης, ίσως δε και σε αύξηση των αδειούχων και των υπό όρο απολυόμενων κρατούμενων και τελικά, σε κάθε περίπτωση, στην αποσυμφόρηση των Καταστημάτων Κράτησης.

Ήδη δημοσιεύτηκε το ΠΔ υπ' αριθμ. 62/2014 (ΦΕΚ Α' 105 ΑΔΑ: ΒΙΦ1Ω-ΨΩΡ) στο οποίο ρυθμίζονται οι ειδικότερες προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του ανωτέρω νόμου και απομένει η δημιουργία της απαραίτητης πληροφοριακής υποδομής για την λειτουργία του συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης υποδίκων και καταδίκων.

Ταυτόχρονα, με το Ν 4139/2013 (ΦΕΚ Α' 74/2013) επεκτείνεται ο επωφελής θεσμός της παροχής κοινωφελούς εργασίας σε κρατούμενους που καταδικάστηκαν προ της έναρξης ισχύος του Ν 3904/2010, με τον οποίο εκσυγχρονίστηκε ο θεσμός της κοινωφελούς εργασίας, ενώ εισάγονται ευνοϊκές διατάξεις για την απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης κρατούμενων που έχουν καταδικαστεί σε ποινές πρόσκαιρης κάθειρξης για παραβίαση της νομοθεσίας περί ναρκωτικών. Η ισχύς των ευνοϊκών διατάξεων (Ν 4043/2012) για την αποσυμφόρηση των καταστημάτων κράτησης με απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης σε όλους τους καταδικασθέντες, συμπεριλαμβανομένου των ανηλίκων, αν η ποινή τους είχε διάρκεια τρία έτη και είχαν εκτίσει το ένα δέκατο αυτής και αν η ποινή τους είχε διάρκεια τρία έως πέντε έτη και είχαν εκτίσει το ένα πέμπτο αυτής, επεκτάθηκε έως 30.6.2014 με σχετική νομοθετική ρύθμιση του Υπουργείου μας, που ψηφίστηκε 19.9.2013 στη Βουλή (ν. 4198/2013).

Επιπρόσθετα, το Υπουργείο αναγνωρίζοντας το οξύ πρόβλημα παροχής υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στους φιλοξενούμενους των Καταστημάτων Κράτησης της Χώρας και προκειμένου

να ανταποκριθεί, στο μέτρο του δυνατού, στις επιταγές του Σωφρονιστικού Κώδικα περί παροχής υπηρεσιών υγείας στους κρατούμενους όμοιες με αυτές του γενικού πληθυσμού, προχώρησε - σε συνεργασία με του Υπουργείου Υγείας - στην ψήφιση της παρ. 12 του άρθρου 40 του Ν 4111/2013 (ΦΕΚ Α' 18), διά της οποίας προστέθηκε στο άρθρο 13 του Ν 3772/2009 (ΦΕΚ Α' 2009) η παράγραφος «4», σύμφωνα με την οποία «μέχρι την ολοκλήρωση της ένταξης των θεραπευτικών Καταστημάτων Κράτησης στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, οι ανάγκες κάλυψης των ιατρικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών Καταστημάτων Κράτησης θα καλύπτονται από τα αντίστοιχα νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ, με ευθύνη των αρμόδιων Υγειονομικών Περιφερειών και την υποχρεωτική παροχή τέτοιων υπηρεσιών από το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό των νοσοκομείων».

Τέλος, το σχέδιο προγραμμάτων και δράσεων στους τομείς της ιατρικής υποστήριξης, εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, ψυχαγωγίας και καθημερινής απασχόλησης των κρατούμενων που αναπτύχθηκε με την ενεργοποίηση του εθελοντισμού των επιστημονικών, επαγγελματικών και συλλογικών φορέων σε όλα τα καταστήματα κράτησης κατά το έτος 2011, συνεχίστηκε επιτυχώς και το 2012, ενώ συνάφθησαν δύο νέα Μνημόνια Συνεργασίας για την παροχή ιατρικών υπηρεσιών σε κρατούμενους με τα Νοσοκομεία «Γ. Γεννηματάς - Άγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης» και «Σισμανόγλειο - Α. Φλέμιγκ».

Οι εκσυγχρονιστικές παρεμβάσεις στο σωφρονιστικό σύστημα συνεχίζονται το 2014 με την πρόταση νέων νομοθετικών ρυθμίσεων. Με τις προτεινόμενες παρεμβάσεις επιδιώκεται η αποτελεσματικότερη άσκηση της σύγχρονης σωφρονιστικής πολιτικής υπό το πρίσμα της ευρύτερης εξομοίωσης των συνθηκών ζωής στη φυλακή με τις εν γένει συνθήκες ζωής. Στο πλαίσιο αυτό τροποποιούνται και σε ειδικές περιπτώσεις προστίθενται νέες διατάξεις, που απηχούν ανάγκες και αιτήματα των κρατούμενων, αλλά και που απορρέουν από τις υποχρεώσεις της χώρας μας να συμμορφωθεί με αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και συστάσεις άλλων Διεθνών Οργανισμών. Το Σχέδιο Νόμου για το Νέο Σωφρονιστικό Κώδικα, προσαρμόζει τη σχετική νομοθεσία στις σύγχρονες ανάγκες και εξελίξεις, προκειμένου να καταστεί αυτή πιο αποτελεσματική και εναρμονισμένη στο σύγχρονο κοινωνικό και σωφρονιστικό περιβάλλον.

ΙΙΙ. ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

1. Εκπονήθηκε Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα

Ανθρώπινα Δικαιώματα, το οποίο παρουσιάστηκε δημόσια την 10^η Δεκεμβρίου 2013, παγκόσμια ημέρα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση, η οποία έληξε στις 20-1-2014. Παραδόθηκε για σχόλια και απόψεις στους αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων και σε όλους τους βουλευτές της Βουλής.

Καλύπτει την περίοδο τριών ετών, για τα **έτη 2014 - 2016** και αποσκοπεί στην ενίσχυση, την εφαρμογή και την προστασία των θεμελιωδών - ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα.

Η σύνταξη του σχεδίου αυτού έλαβε υπόψη τα διεθνή πρότυπα, μετά από μελέτη των σχετικών κειμένων του ΟΗΕ και εθνικών πρακτικών από αντίστοιχα σχέδια.

Εκπονήθηκε από την **ειδική Ομάδα Εργασίας** η οποία συστήθηκε με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με πρόεδρο τον Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι των Υπουργείων, κρατικών φορέων καθώς και των ανεξαρτήτων -συμβουλευτικών προς την πολιτεία οργάνων για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΦΕΚ Β' 3217/18.12.2013).

Το οριστικό Σχέδιο, αφού έλαβε υπόψη αρκετές παρατηρήσεις από τη διαδικασία της διαβούλευσης, εκτυπώθηκε από το Εθνικό Τυπογραφείο τον Μάρτιο 2014 και ήδη εφαρμόζεται.

Μεταφράστηκε στην Αγγλική Γλώσσα από την Μεταφραστική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών και διαβιβάστηκε στον Επίτροπο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στο Συμβούλιο της Ευρώπης κο Μούζινιεκς, όπου και μετά την τρέχουσα επεξεργασία - στην αγγλική - των επιμέρους συνεισφορών των Υπουργείων και των φορέων, θα δοθεί για ανάρτηση στην ιστοσελίδα του Επιτρόπου, η οποία δημιουργείται ειδικά για εθνικά σχέδια δράσης δικαιωμάτων του ανθρώπου των κρατών μελών του Οργανισμού.

Η ίδια Ομάδα Εργασίας που εκπόνησε το Σχέδιο, θα αποτελέσει την ομάδα παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων που αναφέρονται σε αυτό.

2. Προς το σκοπό της πλήρους και αποτελεσματικής αντιμετώπισης του φαινομένου της ρατσιστικής και ξενοφοβικής βίας, στο Κεφάλαιο 11 του ανωτέρω Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Εξάλειψη ρατσισμού και μισαλλοδοξίας), περιέχεται και η υποχρέωση **συστηματικής καταγραφής και επεξεργασία των περιστατικών ρατσιστικής βίας**, (βλ. δράση σελ. 202):

Συστηματική καταγραφή και επεξεργασία των περιστατικών βίας

ΣΚΟΠΟΣ	Παρακολούθηση και καταγραφή του ρατσιστικού φαινομένου στο σύνολό του στη χώρα μας
ANTI-ΚΕΙΜΕΝΟ	- Δημιουργία ενιαίου κρατικού Δικτύου καταγραφής περιστατικών ρατσιστικής βίας
ANTI-ΚΕΙΜΕΝΟ	- Ενιαία Βάση Δεδομένων και παρακολούθησης των υποθέσεων - Συστηματική παρακολούθηση και συγκέντρωση από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας των περιστατικών που λαμβάνουν χώρα και αποστολή τους στην αρμόδια Υπηρεσία του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	- Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη - Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
ΔΕΙΚΤΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Δράση διαρκής

Ανθρώπου, και την συμμετοχή βουλευτών και εκπροσώπων μη κυβερνητικών οργανώσεων.

7. Υποθέσεις ενώπιον της Ελληνικής Δικαιοσύνης με πιθανολογούμενο ρατσιστικό κίνητρο: διώξεις και καταδικαστικές αποφάσεις σύμφωνα με τον 927/79 για το έτος 2013 (Συνολικός αριθμός υποθέσεων: 15, διώξεις που ασκήθηκαν: 9, τέθηκαν στο Αρχείο: 3, υπό επεξεργασία: 3).

3. Στις νομοθετικές πρωτοβουλίες του Υπουργείου για την αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας και προς την κατεύθυνση βελτίωσης του νομοθετικού πλαισίου, κατατέθηκε στη Βουλή σχέδιο νόμου για τη «τροποποίηση του νόμου 927/1979 και την προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου», το οποίο έχει ήδη επεξεργασθεί η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής.

4. Στις 20 Μαρτίου 2013 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα υπό την αιγίδα της Γεν. Γραμματείας Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με τη συμμετοχή δικαστών και εισαγγελέων ανηλίκων, του Συνηγόρου του παιδιού, της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, εκπροσώπους ΜΚΟ και στελεχών κρατικών υπηρεσιών αρμόδιων για την επιμέλεια και αρωγή ανηλίκων, ημερίδα με θέμα την αντιμετώπιση του φαινομένου των ασυνόδευτων ανηλίκων, ιδίως των αιτούντων άσυλο.

5. Επίσης, ενσωματώθηκαν στο Πρόγραμμα Σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών (Κατεύθυνση Πολιτικής, Ποινικής Δικαιοσύνης και Εισαγγελιών) θέματα ρατσισμού και ξενοφοβίας (νόμος 927/1979, απόφαση-πλαίσιο 2008/913 κλπ.).

6. Διοργανώθηκε ημερίδα την 1η Οκτωβρίου 2013 – παγκόσμια ημέρα για την τρίτη ηλικία, στη Βουλή των Ελλήνων, με συν-διοργάνωση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του

6. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012

Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τους μαθητές ανεξαρτήτως της πολιτισμικής, της εθνικής, της θρησκευτικής ή της κοινωνικής ομάδας από την οποία προέρχονται ή στην οποία ανήκουν. Η πρόσβαση όλων των παιδιών της ελληνικής επικράτειας στην εκπαίδευση αποτελεί δικαίωμα των ίδιων και υποχρέωση όλων των αρχών, οι οποίες οφείλουν να εγγυώνται την παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης, την εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών διδασκαλίας, καθώς και τη δυνατότητα κοινωνικής ένταξης όλων ανεξαρτήτως των μαθητών. Ως επακόλουθο, η προστασία και η διαρκής μέριμνα για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, και πιο συγκεκριμένα του μαθητή και του παιδιού, τοποθετούνται στο κέντρο των περισσότερων δράσεων, μέτρων και πρωτοβουλιών που λαμβάνει το Υπουργείο Παιδείας και οι επιμέρους φορείς του.

1. Προγράμματα ευθύνης της Ειδικής Γραμματείας Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης, τα οποία υλοποιούνται από Ελληνικά Πανεπιστήμια

Από το 2010 η Ειδική Γραμματεία Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης επιβλέπει τις δράσεις που υλοποιούν τα ελληνικά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα του Ε.Κ.Π.Α. και του Α.Π.Θ., οι οποίες εντάσσονται στο πλαίσιο των Πράξεων «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών», «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» και «Εκπαίδευση των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη», του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ. Τα Έργα αυτά συγχρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ και θα ολοκληρωθούν το Δεκέμβριο του 2013. Απευθύνονται σε όλα τα δημόσια σχολεία της ελληνικής επικράτειας (νηπιαγωγεία, δημοτικά σχολεία, γυμνάσια, λύκεια) και γενικός σκοπός τους είναι η καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και σχολικής διαρροής των μαθητών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η κατά το δυνατόν ισότιμη εκπαίδευση, καθώς και η κοινωνική ένταξη των μαθητών. Για το σκοπό αυτό, έχουν σχεδιαστεί πολυεπίπεδες δράσεις, οι οποίες εξειδικεύονται σε τοπικό επίπεδο ανάλογα με

τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες τόσο της περιοχής, όσο και του μαθητικού πληθυσμού στόχου.

1α. Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών

Στόχος του ΥΠΑΙΘΠΑ και της Ειδικής Γραμματείας Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης είναι να εξασφαλιστεί η κατά το δυνατόν ισότιμη εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών, καθώς και η αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής και αποτυχίας, προκειμένου να επιτευχθεί η ομαλή κοινωνική τους ένταξη.

Στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής, η Ειδική Γραμματεία Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης επιβλέπει το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών», το οποίο υλοποιείται από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και λαμβάνει χρηματοδότηση ύψους 21.000.000 ευρώ. Είναι ένα έργο πανελληνίας εμβέλειας και απευθύνεται στα δημόσια σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας που συγκεντρώνουν πληθυσμό αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών πάνω από 10%. Αφορά μαθητές και εκπαιδευτικούς, γιατί βελτιώνει το εκπαιδευτικό έργο των σχολείων και τους προετοιμάζει, ώστε να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Βασικός στόχος του είναι η βελτίωση των σχολικών επιδόσεων των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, προκειμένου να εξασφαλιστεί η κατά το δυνατόν ισότιμη εκπαίδευση των ομάδων με γηγενείς μαθητές, καθώς και η κοινωνική τους ένταξη με τον ομαλότερο δυνατό τρόπο στη χώρα υποδοχής. Οι δράσεις του προγράμματος είναι οι ακόλουθες:

- ΔΡΑΣΗ 1: Υποστήριξη της λειτουργίας Τάξεων Υποδοχής (Τ.Υ.)
- ΔΡΑΣΗ 2: Ενίσχυση της ελληνομάθειας
- ΔΡΑΣΗ 3: Καλλιέργεια κλίματος διαπολιτισμικής επικοινωνίας σε επίπεδο σχολείου
- ΔΡΑΣΗ 4: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας
- ΔΡΑΣΗ 5: Ενίσχυση της μητρικής γλώσσας των μαθητών
- ΔΡΑΣΗ 6: Προγράμματα ψυχολογικής υποστήριξης
- ΔΡΑΣΗ 7: Σύνδεση σχολείου και κοινότητας
- ΔΡΑΣΗ 8: Δικτύωση σχολείων
- ΔΡΑΣΗ 9: Λοιπές Υποστηρικτικές Δράσεις του Προγράμματος
- ΔΡΑΣΗ 10: Αξιολόγηση του Προγράμματος

1β. Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά

Η ισότιμη ένταξη των μαθητών Ρομά αποτελεί

πάγια βούληση και επιδίωξη του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού (Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α), ενώ ο αποκλεισμός, η περιθωριοποίηση ή ο διαχωρισμός τους από τους λοιπούς μαθητές αντίκειται στο ελληνικό Σύνταγμα, που απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής στην εκπαίδευση. Στο πλαίσιο μιας πολιτικής που προάγει την πολυπολιτισμικότητα στα σχολεία καταβάλλεται προσπάθεια από την Ειδική Γραμματεία να εγγράφονται μαθητές Ρομά σε όλα τα σχολεία μίας περιοχής στην οποία υπάρχει κοντά κάποιος καταυλισμός.

Επιπροσθέτως, για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά η Ειδική Γραμματεία Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωση επιβλέπει το πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά». Το εν λόγω πρόγραμμα έχει χωριστεί ανάλογα με τους άξονες προτεραιότητας (περιφέρειες) σε δύο μέρη και υλοποιείται από δύο πανεπιστήμια. Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών έχει αναλάβει τις περιφέρειες Ιονίων Νήσων, Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας, Νοτίου και Βορείου Αιγαίου, Κρήτης και Αττικής και λαμβάνει χρηματοδότηση 8.387.500 ευρώ, ενώ το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης έχει αναλάβει τις περιφέρειες Ανατολικής, Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας και Θράκης και η χρηματοδότησή του ανέρχεται στις 2.900.000 ευρώ. Ο πληθυσμός στόχος αφορά: α) παιδιά Ρομά που διαβιούν στην ελληνική επικράτεια, είναι σε ηλικία υποχρεωτικής φοίτησης, αλλά δεν παρακολουθούν τακτικά ή και καθόλου το σχολείο, β) παιδιά Ρομά που φοιτούν στα ελληνικά δημόσια σχολεία στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο και Δημοτικό) και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσια, Λύκεια, ΕΠΑ.Λ. - ΕΠΑ.Σ.) και χρειάζονται υποστήριξη σε μαθησιακό, κοινωνικό ή όποιο άλλο επίπεδο. Το πρόγραμμα προβλέπει παρεμβάσεις στους οικισμούς και τις σχολικές μονάδες για τη διενέργεια σχολικών εγγραφών και υποστήριξη της σχολικής φοίτησης των παιδιών Ρομά, δράσεις δημιουργικής απασχόλησης εντός και εκτός σχολείου, ενισχυτική διδασκαλία μετά το πέρας του ωρολογίου προγράμματος εντός των σχολείων, επιμορφώσεις των στελεχών και του προσωπικού της εκπαίδευσης, ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών, καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού των ενηλίκων Ρομά, παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης κ.ά.

Κεντρικοί στόχοι του προγράμματος είναι:

1. Η εξασφάλιση στην πράξη της θεσμοθετημένης με βάση την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία πρόσβασης των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση, μέσω δράσεων οι οποίες εντοπίζουν και άρουν τυχόν εμπόδια και ανασταλτικούς παράγοντες από όλες τις πλευ-

ρές για την εγγραφή και φοίτηση των Ρομά μαθητών στο νηπιαγωγείο, το Δημοτικό και το Γυμνάσιο

2. Η εξασφάλιση ποιότητας τόσο στη μεταχείριση των Ρομά μαθητών στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα όπου φοιτούν (πρόληψη και καταπολέμηση προκατάληψης και διάκρισης), όσο και στο μαθησιακό αποτέλεσμα (εξομείωση των επιδόσεων και της προόδου των Ρομά μαθητών με τις αντίστοιχες επιδόσεις συγκρίσιμων ομάδων συνομηλίκων μαθητών)

3. Η διευκόλυνση της μετάβασης από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο και από το Γυμνάσιο στο Λύκειο, μέσω παρεμβάσεων τόσο προς την πλευρά των οικογενειών των μαθητών, όσο και προς την πλευρά του σχολείου. Ανώτερος στόχος στον τομέα αυτό είναι η μείωση των ποσοστών διαρροής μαθητών Ρομά.

4. Άμβλυνση των αρνητικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων στο σώμα των εκπαιδευτικών, των γονέων, των τοπικών αρχών και της κοινωνίας ευρύτερα με στόχο τη διαμόρφωση θετικής εικόνας και θετικής στάσης απέναντι στην κοινωνική ομάδα των Ρομά. Ο στόχος αυτός προσεγγίζεται και με επιμορφωτικές παρεμβάσεις προς την πλευρά των γονέων, των εκπαιδευτικών και των τοπικών αρχών για την εξασφάλιση υποστήριξης στην επιχειρούμενη ενταξιακή διαδικασία των Ρομά.

Τα προγράμματα συνήθως έχουν δράσεις όπως:

1. Ίδρυση Φροντιστηριακών Τμημάτων / Τμημάτων Παράλληλης Στήριξης. Σκοπός των τμημάτων αυτών είναι η παράλληλη εκπαιδευτική στήριξη των μαθητών ούτως ώστε να ενταχθούν ομαλά στη σχολική τάξη.

2. Επισκέψεις στις οικογένειες των παιδιών σχολικής ηλικίας των καταυλισμών με σκοπό την εγγραφή των παιδιών Ρομά στο Νηπιαγωγείο, στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο. Για τις δράσεις αυτές απασχολούνται δι-αμεσολαβητές, οι οποίοι μεριμνούν για την προσέλευση των παιδιών στις σχολικές μονάδες παρέμβασης. Οι επισκέψεις αποσκοπούν στην ενημέρωση και την ενθάρρυνση των γονέων και των μαθητών Ρομά, ώστε να αποτανθούν για εγγραφή στα σχολεία. Επιπροσθέτως, παρέχονται διευκολύνσεις στους γονείς, οι οποίοι συχνά είναι αναλφάβητοι, ώστε να ολοκληρωθεί ομαλά η εγγραφή των μαθητών Ρομά (όπως π.χ. ενημέρωση, συγκέντρωση απαραίτητων δικαιολογητικών, υποβολή αιτήσεων, διαμεσολάβηση στις υπηρεσίες κτλ.).

3. Γίνονται τακτικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών και διαρκής ενημέρωση των γονέων σε ζητήματα εκπαίδευσης για την αποτροπή της σχολικής διαρροής.

4. Οργανώνονται εμβολιασμοί και ιατρικές εξετάσεις για τα παιδιά Ρομά σε συνεργασία με γιατρούς του Ε.Σ.Υ. στα πλαίσια της δράσης προαγωγής υγείας. Ο εμβολιασμός είναι απαραίτητος για την ομαλή φοίτηση των μαθητών Ρομά αφενός διότι είναι προϋπόθεση για την εγγραφή και τη φοίτηση στα δημόσια σχολεία και αφετέρου διότι πολύ συχνά οι γονείς που

αντιδρούν στην εγγραφή των παιδιών Ρομά σε κατά τόπους σχολικές μονάδες αιτώνται κινδύνους υγιεινής των παιδιών τους.

5. Λειτουργούν και Θερινά Τμήματα που απασχολούν τα παιδιά. Σκοπός των τμημάτων αυτών είναι να λειτουργούν ανασταλτικά στις διαδικασίες απομάθησης που, όπως έχει φανεί σε σχετικές έρευνες για τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες, είναι ταχύτερες και αναιρούν κατά τη διάρκεια των θερινών διακοπών το όφελος από τις ενισχυτικές προσπάθειες που έχουν γίνει κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

1γ. Εκπαίδευση των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη

Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, σε συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης μεριμνά για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του πληθυσμού της μουσουλμανικής μειονότητας στο πνεύμα των διατάξεων της συνθήκης της Λωζάννης, η οποία προστατεύει το δικαίωμα χρήσης της γλώσσας του μειονοτικού πληθυσμού, το δικαίωμα ίδρυσης σχολείων, καθώς και την υποχρέωση αποδοχής της επίσημης γλώσσας της χώρας. Βασική μέριμνα αποτελεί η ένταξη των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας στην εκπαιδευτική διαδικασία, είτε στα δημόσια σχολεία είτε σε ιδιωτικά μειονοτικά σχολεία. Ως απόρροια των διατάξεων των άρθρων 40, 41 και 45 της συνθήκης της Λωζάννης, το Αναλυτικό πρόγραμμα των μειονοτικών σχολείων είναι δίγλωσσο και αναπτύσσεται τόσο στην ελληνική όσο και στην τουρκική γλώσσα, οι οποίες, εκτός από γλώσσες διδασκαλίας, αποτελούν ταυτόχρονα και οι ίδιες αντικείμενο διδασκαλίας.

Στη Θράκη κατά το έτος 2011-2012 λειτουργήσαν 174 ιδιωτικά μειονοτικά σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με 6.200 περίπου μαθητές, με μουσουλμάνους διευθυντές και 380 περίπου μουσουλμάνους εκπαιδευτικούς για τη διδασκαλία του τουρκόγλωσσου προγράμματος και 393 εκπαιδευτικούς για τη διδασκαλία του ελληνόγλωσσου προγράμματος. Παράλληλα, στην περιοχή λειτουργούν δυο ιεροσπουδαστήρια, δυο μειονοτικά γυμνάσια-λύκεια, πέντε δημόσια γυμνάσια, ένα ενιαίο λύκειο και ένα ΕΠ.ΑΛ. με αμιγώς μουσουλμάνους μαθητές, ενταγμένα στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας. Κατά τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε ποσοστιαία αύξηση των μουσουλμάνων μαθητών που φοιτούν σε Δημόσια Σχολεία και των τριών Νομών της Θράκης, κυρίως δε μετά την ψήφιση και εφαρμογή του Νόμου 2341/1995, με τον οποίο θεσπίστηκε ποσοστό 0,5% για την εισαγωγή μουσουλμάνων της Θράκης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας μας.

Σχολικό έτος 2011-2012

A/a	Βαθμίδα Σχολείων	Σύνολο Σχολείων
1.	Δημοτικά	174
2.	Γυμνάσια-Λύκεια	2
3.	Ιεροσπουδαστήρια	2
	ΣΥΝΟΛΟ	178

Τα σχολεία αυτά, κατά Νομό κατανέμονται ως εξής:

ΝΟΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΑ	ΓΥΜΝΑΣΙΑ - ΛΥΚΕΙΑ	ΙΕΡΟΣΠΟΥ-ΔΑΣΤΗΡΙΑ
ΞΑΝΘΗΣ	58	1	1
ΡΟΔΟΠΗΣ	100	1	1
ΕΒΡΟΥ	16	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	174	2	2

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υλοποιείται από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και λαμβάνει χρηματοδότηση 10.255.000 ευρώ. Η ελληνική πολιτεία κρίνοντας ότι η αναβάθμιση της εκπαίδευσης των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας και η αρμονική ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία είναι εξαιρετικά σημαντική για τη χώρα, έχει υποστηρίξει ενεργά με ποικίλους τρόπους την εκπαίδευση και τη διασφάλιση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του εν λόγω πληθυσμού. Οι βασικοί στόχοι του προγράμματος αφορούν:

- την αρμονική ένταξη των παιδιών της Μειονότητας στο εκπαιδευτικό σύστημα και την ευρύτερη κοινωνία
- την αναβάθμιση της εκπαίδευσής τους, με έμφαση στην καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας που θα βοηθήσει τη μελλοντική τους ένταξη στην εργασία με καλύτερους όρους
- τη διασφάλιση της αποδοχής των παιδιών αυτών από το εκπαιδευτικό προσωπικό και όλους τους πολίτες της Θράκης
- την παροχή στους εκπαιδευτικούς αφενός ειδικών γνώσεων, αφετέρου κατάλληλου και καινοτόμου εκπαιδευτικού υλικού
- την υποστήριξη των οικογενειών για να ενισχύσουν τη σχολική επίδοση των παιδιών τους.

1δ. Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ)

• Το πλαίσιο του θεσμού των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας

Ο θεσμός των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.) εισάγεται με το Νόμο 3879/2010 (άρθρο 26, παρ. 1α και παρ. 1β) του ΥΠΔΒΜΘ. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι «με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων ορίζονται Ζώνες

Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.), στις οποίες εντάσσονται σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που λειτουργούν σε περιοχές με χαμηλό συνολικό εκπαιδευτικό δείκτη, υψηλή σχολική διαρροή και χαμηλή πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και χαμηλούς κοινωνικοοικονομικούς δείκτες, όπως χαμηλό συνθετικό δείκτη ευημερίας και ανάπτυξης και υψηλό δείκτη κινδύνου φτώχειας. Στόχος των Ζ.Ε.Π. είναι η ισότιμη ένταξη όλων των μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα μέσω της λειτουργίας υποστηρικτικών δράσεων για τη βελτίωση της μαθησιακής επίδοσης, όπως ιδίως η λειτουργία τάξεων υποδοχής, τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας, θερινών τμημάτων και τμημάτων διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας της χώρας προέλευσης των μαθητών. Επιπρόσθετα, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν την οργάνωση και τη λειτουργία των Ζ.Ε.Π., τη στελέχωσή τους με προσωπικό, την απασχόληση εκπαιδευτικών κατ' αναλογία του αριθμού των μαθητών που χρήζουν διαφοροποιημένης διδακτικής παρέμβασης και κάθε σχετικό θέμα ».

Στόχος της θεσμοποίησης των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας είναι να ενσωματωθούν στις δράσεις του Υπουργείου τα αποτελέσματα και οι καλές πρακτικές που θα αναδειχθούν κατά την αξιολόγηση των προαναφερθέντων προγραμμάτων με το τέλος υλοποίησής τους (Δεκέμβριος 2013) για την ενίσχυση της πρόσβασης στην εκπαίδευση ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Ο στόχος αυτός αποτελεί μέρος της ευρύτερης προσπάθειας του ΥΠΑΙΘΠΑ για τη σταδιακή ενσωμάτωση όλων των διαστάσεων της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στο θεσμό των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ), με σκοπό την άρση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων και τη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών στο σχολείο.

• **Τάξεις Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα Ζ.Ε.Π.**

Οι Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) και τα Φροντιστηριακά Τμήματα (Φ.Τ.) εντάσσονται στο πλαίσιο του Θεσμού των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας και ονομάζονται στο εξής:

- Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) Ι Ζ.Ε.Π.
- Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) ΙΙ Ζ.Ε.Π.
- Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Ε.Φ.Τ.) Ζ.Ε.Π.

Το σχήμα αυτό επιτρέπει σε κάθε σχολική μονάδα της χώρας να παρέχει πρόσθετη διδακτική υποστήριξη σε μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που δεν έχουν την απαιτούμενη γνώση της ελληνικής γλώσσας, εφόσον προηγουμένως η σχολική μονάδα σταθμίσει τις πραγματικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών.

Ειδικότερα σε ότι αφορά τις σχολικές μονάδες Δ.Ε. που εντάσσονται σε Ζώνες Εκπαιδευτικές Προτεραιότητες, ισχύουν οι υπ' αριθμ. 114554/Γ2/04-10-2011 Υ.Α. (Β' 2389) με θέμα «Ένταξη Σχολικών

Μονάδων Δ.Ε. όπου λειτουργήσαν Τάξεις Υποδοχής και Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Ζ.Ε.Π.) στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας» και η με αρ. πρ. 126351/Γ2/03-11-2011 Εγκύκλιος του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. με θέμα «Ενημέρωση και κατευθύνσεις για τη διαδικασία ίδρυσης και λειτουργίας Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων Ζ.Ε.Π. που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ».

Σύμφωνα με το άρθρο 2 της με αριθμ. Φ.1ΤΥ/809/101455/Γ1/07-09-2011 (ΦΕΚ 2197/30-09-2011, τ. Β') Υπουργικής Απόφασης ως Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.) ορίζονται όλες οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Π.Ε. & Δ.Ε., στις οποίες εντάσσονται σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, όπου δύναται να λειτουργήσουν Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Ε.Φ.Τ.) Ζ.Ε.Π.

Ειδικότερα, για την ίδρυση και λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και των Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων Ζ.Ε.Π., το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. έχει εκδώσει τη με αριθμ. Φ.1 ΤΥ/809/101455/Γ1/7-9-2011 Υπουργική Απόφαση με θέμα: «Ρυθμίσεις Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.), Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων Ζ.Ε.Π.».

Στο άρθρο 3 της ανωτέρω Υπουργικής Απόφασης ορίζεται ότι οι Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) Ζ.Ε.Π. και τα Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Εν.Φ.Τ.) Ζ.Ε.Π., ιδρύονται με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης Π.Ε. & Δ.Ε. κατόπιν αιτήματος της κάθε σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις οικείες Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λειτουργούν κατ' εφαρμογήν της υπ' αριθμ. Φ.10/20/Γ1/708/7-9-1999, (ΦΕΚ 1789, τ. Β') Υπουργικής Απόφασης, πλην των παραγράφων Β, Δ, Ε του άρθρου 7 αυτής.

Στη με αριθμ. Φ.10/20/Γ1/708/07-09-1999 (ΦΕΚ 1789/Β) «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση – Ίδρυση και Λειτουργία Τάξεων Υποδοχής και Φροντιστηριακών Τμημάτων Σχ. Αριθμ. Φ2/378/Γ1/1124/8.12.94/τ. Β'). Απόφαση Υπουργού Παιδείας», καθορίζονται:

- Ο σκοπός και το πρόγραμμα σπουδών των Τάξεων Υποδοχής και των Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- Ο απαιτούμενος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία τους
- Η διάρκεια φοίτησης των μαθητών
- Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα
- Οι διαδικασίες ένταξης των μαθητών στις Τ.Υ. Ι & ΙΙ και στα Ε.Φ.Τ. (διαπιστωτικά τεστ, δηλώσεις γονέων κ.ά.) καθώς και άλλα οργανωτικά θέματα.

Συνεπώς, στις Τάξεις Υποδοχής (Ι) εφαρμόζεται εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας για μαθητές που πρόκειται να ενταχθούν στο ελληνικό σύστημα, ενώ η φοίτηση διαρκεί ένα έτος.

Στις Τάξεις Υποδοχής (ΙΙ) εφαρμόζεται, μέσα στις κανονικές τάξεις, μικτό πρόγραμμα εσωτερικής και εξωτερικής γλωσσολογικής και μαθησιακής υποστήριξης των μαθητών που έχουν ενταχθεί σε αυτές.

Αντίστοιχα, στα Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Φ.Τ.), εντάσσονται μαθητές (παλιννοστούντες, αλλοδαποί, Ρομά μαθητές) που είτε φοίτησαν, είτε όχι σε τάξεις υποδοχής, αντιμετωπίζουν ωστόσο περαιτέρω γλωσσικές δυσκολίες. Στα Ε.Φ.Τ. Ζ.Ε.Π. παρέχεται πρόσθετη διδακτική στήριξη μετά το πέρας του ημερήσιου ωρολογίου προγράμματος για όλες τις τάξεις της σχολικής μονάδας.

Για το σχολικό έτος 2012-2013, η Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Δράσεων έχουν αποστείλει σε όλες τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης τις με αριθμ. 120284 / Γ1/05-10-2012 (ΑΔΑ: Β4ΤΖ9-Θ0Σ) και 127050 / Γ1/17 /10/2012 (ΑΔΑ: Β43Λ9-ΡΤΠ) εγκυκλίου. Στις εν λόγω εγκυκλίους δίνονται βασικές οδηγίες και κατευθύνσεις προς τις σχολικές μονάδες για τις διαδικασίες ίδρυσης και λειτουργίας Τάξεων Υποδοχής και Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων τόσο από τον κρατικό προϋπολογισμό, όσο και στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ.

Οι σχολικές μονάδες όπου δύνανται να ιδρυθούν Τάξεις Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικά

Φροντιστηριακά Τμήματα Ζ.Ε.Π. αναφέρονται στις ακόλουθες αποφάσεις:

- Φ.1ΤΥ/930/118741/Γ1/2-11-2011 (ΦΕΚ 2442/τ.Β'/2011)
- Φ1 ΤΥ 84/15455/Γ1/17.02.2012 (ΦΕΚ 592/τ. Β'/2012)
- 21346/Γ1/14.02.2013 (ΦΕΚ 424/25-02-2013, τ. Β')

Σύμφωνα με τη με αριθμ. 157474/Γ1/12-12-2012 εγκύκλιο του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. με θέμα: «Ηλεκτρονική παραγγελία διδακτικών βιβλίων από τα δημόσια δημοτικά σχολεία της χώρας, στα οποία για το σχολικό έτος 2012-2013 λειτουργούν Τ.Υ. Ζ.Ε.Π. – Ε.Φ.Τ. Ζ.Ε.Π. από τον κρατικό προϋπολογισμό και από τις Πράξεις «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Η Μετάβαση: Πολιτισμός και Ένταξη ΕΚΟ στα Δημοτικά Σχολεία στους Άξονες Προτεραιότητας 1, 2 και 3» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ, δόθηκε η δυνατότητα στις σχολικές μονάδες, όπου κατά το σχολικό έτος 2012-2013 ίδρυσαν και λειτουργούν Τ.Υ. Ζ.Ε.Π. και Ε.Φ.Τ. Ζ.Ε.Π., να υποβάλλουν ηλεκτρονικά την παραγγελία του υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού βιβλίων.

Ειδικότερα, οι τίτλοι των διδακτικών βιβλίων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές, οι οποίοι φοιτούν στις Τ.Υ. Ζ.Ε.Π. και Ε.Φ.Τ. Ζ.Ε.Π. σύμφωνα με τη με αριθμ. 15096 /Γ1/ 13 -02- 2012 (ΑΔΑ: ΒΟΖ39-1ΛΒ) Υπουργική Απόφαση και έχουν την έγκριση του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α., είναι οι ακόλουθοι:

α/α	ΒΑΘΜΙΔΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΠΙΠΕΔΟ
1	Προσχολική Εκπαίδευση	Ο ακανθοούλης	Απευθύνεται σε όλους τους μαθητές προσχολικής εκπαίδευσης
2		Η μπουμπού και η μπαμπαλού	
3		Η παρολυμπιάδα της χαράς	
4	Δημοτική Εκπαίδευση	Το μικρό μου λεξικό 1	Αρχάριοι
5		Το μικρό μου λεξικό 2	Αρχάριοι
6		Το μικρό μου λεξικό 3	Ημιπροχωρημένοι
7		Το μικρό μου λεξικό 4	Προχωρημένοι
8		Βιβλίο Γεια σας 1 Μαθητή	Αρχάριοι
9		Βιβλίο Γεια σας 2 Μαθητή	Αρχάριοι
10		Βιβλίο Γεια σας 3 Μαθητή	Ημιπροχωρημένοι
11		Βιβλίο Γεια σας 4 Μαθητή	Προχωρημένοι
12		Βιβλίο Γεια σας 1 Δασκάλου	
13		Βιβλίο Γεια σας 2 Δασκάλου	
14		Βιβλίο Γεια σας 3 Δασκάλου	
15		Βιβλίο Γεια σας 4 Δασκάλου	

Σύμφωνα με τους συγκεντρωτικούς πίνακες των Περιφερειακών Διευθύνσεων Π.Ε. & Δ.Ε. που αποστάλθηκαν στη Διεύθυνση Σπουδών Π.Ε., η ηλεκτρονική παραγγελία βιβλίων πραγματοποιήθηκε για 488 σχολικές μονάδες όπου κατά το σχολικό έτος 2012-2013 λειτουργούν Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Ε.Φ.Τ.) Ζ.Ε.Π. με την ακόλουθη κατανομή ανά Περιφερειακή Διεύθυνση Π.Ε. & Δ.Ε.:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π.Ε. & Δ.Ε	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧ. ΜΟΝΑΔΩΝ ΜΕ Τ.Υ. Ζ.Ε.Π. & Ε.Φ.Τ. Ζ.Ε.Π.
1. ΑΤΤΙΚΗΣ	104
2. ΗΠΕΙΡΟΥ	13
3. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	34
4. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	28
5. ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	22
6. ΚΡΗΤΗΣ	48
7. ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	9
8. ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	19
9. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	19
10. ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	18
11. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	114
12. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	52
13. ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	8
ΣΥΝΟΛΟ	488

• **Η πιλοτική εφαρμογή των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας στο πλαίσιο των Πράξεων: «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – ΑΠ1», «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας– ΑΠ2» και «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας– ΑΠ3», του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» του ΕΣΠΑ.**

Το πιλοτικό Έργο ΖΕΠ έχει ως σκοπό την υποστήριξη του θεσμού των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, ο οποίος εφαρμόζεται σε περιοχές με χαμηλό συνολικό εκπαιδευτικό δείκτη, υψηλή σχολική διαρροή και χαμηλή πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και χαμηλούς κοινωνικοοικονομικούς δείκτες, όπως χαμηλό συνθετικό δείκτη ευημερίας και ανάπτυξης και υψηλό δείκτη κινδύνου φτώχειας. Ο θεσμός, όπως αναφέρεται και παραπάνω, εισήχθη με το άρθρο 26 του Ν 3879/2010 και έχει στόχο την προώθηση της ισότιμης ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα (ειδικά στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια

Εκπαίδευση) των μαθητών από περιοχές με χαμηλούς εκπαιδευτικούς και κοινωνικοοικονομικούς δείκτες.

Το Έργο των ΖΕΠ λειτουργεί σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα ακόλουθα Έργα του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»:

- «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούτων μαθητών» του Α.Π.Θ.

- «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» του Α.Π.Θ. και του Ε.Κ.Π.Α.

- «Εκπαίδευση των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης» του ΤΕΑΠΗ – Ε.Κ.Π.Α.

Τα παραπάνω Έργα συντονίζουν τις δράσεις τους με σκοπό να αξιοποιήσουν στοιχεία κοινού ενδιαφέροντος (εκπαιδευτικό υλικό, θέματα επιμόρφωσης, κλπ) υπό την εποπτεία της Ειδικής Γραμματείας Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α.

Ειδικότερα, το πιλοτικό Έργο εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» του ΕΣΠΑ και αποτελείται από τις ακόλουθες Πράξεις:

- «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας του ΑΠ1»
- «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας του ΑΠ2»
- «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας του ΑΠ3»

Με το άρθρο 1 της με αριθμ. Φ.1ΤΥ/809/101455/Γ1/07-09-2011 (ΦΕΚ 2197/30-09-2011, τ. Β') Υπουργικής Απόφασης, στο πλαίσιο της υλοποίησης της πιλοτικής εφαρμογής των Πράξεων «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας» για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ορίζονται τέσσερις (4) Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, στις οποίες περιλαμβάνονται πιλοτικά δεκαοκτώ (18) σχολεία (νηπιαγωγεία και δημοτικά).

Με το άρθρο 2 της ίδιας Υπουργικής Απόφασης ορίζονται ως Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας όλες οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Π.Ε. και Δ.Ε., στις οποίες εντάσσονται σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όπου δύναται να λειτουργήσουν Τάξεις Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα Ζ.Ε.Π.. Επιπλέον, με τη με αριθμ. Φ.1ΤΥ/809/101455/Γ1/07-09-2011 (ΦΕΚ 2197/30-09-2011, τ. Β') Υπουργική Απόφαση ορίζονται - στο πλαίσιο του θεσμού των ΖΕΠ (άρθρο 26 του Ν 3879/2010) - οι διαδικασίες ίδρυσης και λειτουργίας Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων ΖΕΠ. Σε αυτές τις τάξεις δύναται να φοιτούν και να υποστηριχθούν όσοι μαθητές εντάσσονται στις δομές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας, οι οποίοι δεν έχουν την απαιτούμενη γνώση της ελληνικής γλώσσας.

Με τη με αριθ. Φ12/20/2045/Γ1/26.01.2011 (ΦΕΚ 56/ τ.Β'/2011) ΚΥΑ με θέμα: Ωρολόγια Προγράμματα

Σχολικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που εντάσσονται στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας στο Πλαίσιο της Υλοποίησης των Πράξεων Μονάδων Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – ΑΠ1, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – ΑΠ2, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – ΑΠ3 του ΕΠ Εκπαίδευση και Δια βίου μάθηση του ΕΣΠΑ καθορίστηκαν το διδακτικό ωράριο και τα ωρολόγια προγράμματα σχολικών μονάδων Π.Ε. που εντάσσονται στις Ζ.Ε.Π. καθώς επίσης και ο γενικός σκοπός εφαρμογής του προγράμματος και οι άξονες αυτού.

Σύμφωνα με τη με αριθμ. Φ12/805/100859/Γ1/12.10.2011 (ΦΕΚ 2270/ τ.Β' /2011) Υ.Α. με θέμα Τροποποίηση - συμπλήρωση της με αριθ. Φ12/20/2045/Γ1 (ΦΕΚ 56/26.01.2011) «Ωρολόγια Προγράμματα Σχολικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που εντάσσονται στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – ΑΠ1, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – ΑΠ2, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – ΑΠ3 του ΕΠ Εκπαίδευση και Δια βίου μάθηση του ΕΣΠΑ προστέθηκαν σημεία που αφορούν στον ελάχιστο αριθμό μαθητών που απαιτείται για τη λειτουργία τμήματος της προαιρετικής απογευματινής ζώνης- 10 μαθητές και στην διευθέτηση θεμάτων που αφορούν στην αποχώρηση των μαθητών κατά την προαιρετική απογευματινή ζώνη.

2. Λοιπές δράσεις ΥΠΑΙΘΠΑ που αφορούν στα Ανθρώπινα Δικαιώματα

2α. Μεταρρυθμίσεις στην Ειδική Αγωγή και στην Γενική Εκπαίδευση.

Το έτος 2012 συνεχίστηκαν οι προσπάθειες, ενέργειες και δράσεις στο πλαίσιο της πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας για ένα εκπαιδευτικό σύστημα με βάση το Σχολείο για Όλους και ειδικά στον τομέα της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) στο πλαίσιο της πολιτικής να προσεγγίζονται όλα τα ζητήματα με όρους ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η αναφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα των απόρων με αναπηρία, αποτελούν βασικό άξονα στην εκπαίδευση των αναπήρων (με βάση το Σύνταγμα της Ελλάδας (2001) (άρθρο 4 και άρθρο 21 παρ. 6) και την εκπαιδευτική νομοθεσία (νόμος 1566/85, νόμος 2817/2000, νόμος 3699/2008) που έχει κατεύθυνση την ένταξη των αναπήρων στο κοινό υποχρεωτικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Οι δράσεις ΕΑΕ κατά το 2012 περιελάμβαναν δράσεις που άρχισαν κατά τα προηγούμενα σχολικά έτη και συνέχισαν κατά το σχολικό έτος 2012-2013 και αφορούσαν τόσο σε αλλαγές στο θεσμικό οργανωτικό και διοικητικό πλαίσιο που επηρεάζουν την εκπαίδευση

των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή / και αναπηρία όσο και σε προγράμματα ΕΑΕ για αντιμετώπιση προβλημάτων διαχείρισης της πρόσβασης στην σχολική εκπαίδευση και ζητημάτων ποιότητας και αποτελεσματικότητας.

Η κύρωση το 2012 από την Βουλή (ν 4074/ 2012 ΦΕΚ 88^Α) της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (του 2007), καθώς και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου αποτελέσει βασική και σημαντική εξέλιξη στο θεσμικό πλαίσιο της ειδικής αγωγής και γενικά στη νομοθεσία αναφοράς για την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Εκπαίδευση και τη Δια Βίου Μάθηση, στο πλαίσιο του *Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Ανάπτυξης 2007 - 2013*, με το οποίο δίνεται έμφαση στην ενίσχυση της πρόσβασης και της συμμετοχής όλων στο εκπαιδευτικό σύστημα με έμφαση στα άτομα με αναπηρία και στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Με βάση αυτό το πλαίσιο και αυτές τις αντιλήψεις οργανώθηκαν δράσεις που εξασφαλίζουν :

(α) μια αποτελεσματική πρόσβαση στα εφόδια της εκπαίδευσης από όλα τα παιδιά, χωρίς διακρίσεις, με ή χωρίς αναπηρίες, και τα σχολεία της γενικής εκπαίδευσης να λειτουργούν ως σχολεία για όλους

(β) ενδυνάμωση της αντικατάστασης του «ιατρικού προτύπου» της αναπηρίας και της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης των αναπήρων που παραδοσιακά επικρατεί μέχρι σήμερα στις δομές, την εξειδίκευση του προσωπικού και τις πρακτικές με το «κοινωνικό πρότυπο» και της προσέγγισης των αναγκών τους όχι με όρους «πάθησης» αλλά με όρους ανθρωπίνων δικαιωμάτων

γ) την ορθολογική και με βάση εμπειρικά δεδομένα εκτίμηση των αναγκών ΕΑΕ και την ανάπτυξη στις οργανωτικές και διοικητικές επιλογές ΕΑΕ.

Με τροπολογία που κατατέθηκε στη Βουλή τις 07/12/2012, στο νομοσχέδιο «Οργάνωση και λειτουργία Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης και Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού και άλλες διατάξεις» το θεσμικό πλαίσιο παροχής υπηρεσιών ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης (ΕΑΕ), όπως ρητά αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου, «εναρμονίζεται πλήρως με το νομικό πλαίσιο που θέτει η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες του ΟΗΕ (που η Ελλάδα κύρωσε πρόσφατα με τον Ν 4074/2012, Α' 88) και η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Unicef, 2009) που κατοχυρώνουν υπερνομοθετικά το δικαίωμα του κάθε παιδιού στην εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις με βάση χαρακτηριστικά όπως η αναπηρία» (το νομοσχέδιο ψηφίστηκε, Ν 4115 Άρθρο 39 παράγραφος 4 Φεκ 24 Α' /30.01.2013).

Με αυτή την τροπολογία επιχειρείται ο εκσυγχρονισμός του συστήματος εκπαίδευσης και η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου παροχής υπηρεσιών ειδικής

αγωγής και εκπαίδευσης (ΕΑΕ) με τρόπο ώστε αφ' ενός να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ευρωπαϊκές και εθνικές εξελίξεις στον χώρο της εκπαίδευσης και στην ανάγκη ενίσχυσης της εκπαιδευτικής ένταξης όλων των μαθητών στο κοινό εκπαιδευτικό σύστημα και αφ' ετέρου να εναρμονίζεται με τις απαιτήσεις για σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και να διευκολύνεται η προσπάθεια να εφαρμοστούν οι πρότυποι κανόνες του ΟΗΕ για την εξίσωση των ευκαιριών που υιοθέτησε η χώρα μας δυνάμει του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν 2430/ 1996 (Α' 156) και στους οποίους στηρίχτηκε η νομοθέτηση του θεσμού των ΚΕΔΔΥ ή ΚΔΑΥ όπως ονομάζονταν κατά την ίδρυση του θεσμού με το Ν 2817/2000.

Ειδικότερα, θεσπίζεται μια νέα οργάνωση του θεσμού της διεπιστημονικής υποστήριξης στην ΕΑΕ, αναβαθμίζεται και μετεξελίσσεται η Επιτροπή Διαγνωστικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης (ΕΔΕΑ) που θεσπίστηκε με το Ν 3699/2008 (Α' 199) σε Επιτροπή Διαγνωστικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΕΔΕΑΥ) που σε πρωτοβάθμιο επίπεδο διερευνά και διαπιστώνει τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, κυρίως αυτών με αναπηρία.

Επίσης, κάθε ΣΜΕΑΕ μετατρέπεται σε Κέντρο Υποστήριξης ΕΑΕ ενός δικτύου σχολικών μονάδων, του ΣΔΕΥ, που απαρτίζεται από τη ΣΜΕΑΕ και από όμορες σχολικές μονάδες, ανεξαρτήτου βαθμίδας, με στόχο τη συνεργασία και τη συγκράτηση των μαθητών με αναπηρία στη γειτονιά τους στα σχολεία των συνομηλίκων τους.

Με την προτεινόμενη ρύθμιση αναδιοργανώνεται η διαδικασία αξιολόγησης και υποστήριξης των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών και της υποστήριξης των σχολείων ώστε να χρησιμοποιείται αποτελεσματικότερα το υφιστάμενο επαγγελματικό δυναμικό (ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός και άλλες ειδικότητες του ΕΕΠ των ΣΜΕΑΕ). Εκσυγχρονίζεται ο τρόπος προσφοράς του έργου τους και εστιάζεται στη μαθητοκεντρική προσέγγιση των μαθητών μέσα στο σχολικό και στο κοινωνικό περιβάλλον του με τρόπο ώστε να μειώνεται ο χρόνος αναμονής σε δημόσια εξωσχολικά κέντρα και να ενδυναμώνεται ο εκπαιδευτικός του γενικού σχολείου ώστε να λειτουργεί αποτελεσματικά για όλους τους μαθητές του χωρίς διακρίσεις. Με αυτό τον τρόπο επιδιώκεται οι νέες ΕΔΕΑΥ και τα ΚΕΔΔΥ να αποτελούν πράγματι ένα σύστημα υποστηρικτικών υπηρεσιών ώστε να είναι δυνατή η εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία χωρίς περιθωριοποίηση από τους συνομηλίκους τους χωρίς αναπηρία.

2β. Προγράμματα και δράσεις για την εφαρμογή του νομικού πλαισίου:

Προβλήματα φοίτησης των μαθητών ΕΑΕ:

• Δράσεις στελέχωσης ΕΑΕ και Παράλληλης Στήριξης:

Το σχολικό έτος 2011-2012, συνέχισε η υλοποίηση του έργου ΕΣΠΑ (2010-2012) «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες» και διασφαλίστηκε η λειτουργία του μέχρι το 2014. Αυτό οργανώθηκε:

α) για να αντιμετωπίσουμε σε μεγάλο βαθμό τα σημερινά προβλήματα συνεκπαίδευσης των παιδιών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και την έλλειψη εξειδικευμένου διδακτικού προσωπικού ΕΑΕ και να αντικατασταθούν τα φαινόμενα απλής συνοδείας και φύλαξης αντί εκπαίδευσης στο πλαίσιο του γενικού σχολείου.

β) για συστηματική οργάνωση της συνεκπαίδευσης των μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

γ) για συσσώρευση εμπειρίας στην διαφοροποιημένη διδασκαλία και ανάπτυξη μιας υποδομής αποτελεσματικής υποστήριξης της ώστε να είναι πραγματική και ουσιαστική.

• Πρόγραμμα για επιμόρφωση εκπαιδευτικών

Με βάση την αποκτηθείσα εμπειρία γίνεται προετοιμασία και σχεδιάζεται πρόγραμμα για επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών στα κοινά σχολεία σε θέματα ειδικής αγωγής

• Αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου και παροχή ειδικών εργαλείων και μέσων

Επίσης συνέχισε η υλοποίηση των δράσεων αναβάθμισης του εκπαιδευτικού έργου και παροχής ειδικών εργαλείων και μέσων, προσαρμογής των βιβλίων Γενικής Αγωγής στις ανάγκες των αμβλυώπων μαθητών και η μετατροπή των βιβλίων Γενικής Αγωγής στη γραφή Braille για τις ανάγκες των τυφλών μαθητών, η χορήγηση ακουστικών για τους βαρήκοους μαθητές, Για την η *Ανάπτυξη προσβάσιμου εκπαιδευτικού & εποπτικού υλικού για μαθητές με αναπηρίες*», για τις ανάγκες των μαθητών που παρουσιάζουν προβλήματα όρασης (τυφλοί και αμβλύωπες), προβλήματα ακοής, κινητικά προβλήματα των άνω άκρων, μέτρια και ελαφριά νοητική υστέρηση και αυτισμό.

• Εξοπλισμός των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής

Έγιναν οι τελικές προκηρύξεις υλοποίησης του προγράμματος εξοπλισμού των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής το οποίο άρχισε να υλοποιείται το 2011 μέσω των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης.

Ζητήματα αποτελεσματικότητας και Ποιότητας της ΕΑΕ:

Συνέχισαν οι προσπάθειες που άρχισαν το 2011 για την αποτελεσματική εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία τους και την αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού τους. με βάση τις αρχές της Διεθνούς

Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Αναπήρων (ΟΗΕ).

Α) Οι συνθήκες εκπαίδευσης και ζωής των μαθητών με αναπηρία θα βελτιωθούν με την διασύνδεση των ειδικών σχολείων με τα γειτονικά κοινά σχολεία, την εφαρμογή της νέας οργάνωσης της υποστήριξης της εκπαίδευσης με τις ΕΔΕΑΥ μέσα στο κοινό σχολείο, κοντά στον τόπο διαμονής των μαθητών.

Β) Σημαντικό παράγοντα πρόσβασης των μαθητών και ποιότητας αποτελεί επίσης η *μεταφορά των μαθητών* καθώς και η οργάνωση της ΕΑΕ με βάση τα νέα δεδομένα στην τοπική αυτοδιοίκηση (σύμφωνα με τον Ν 3852/2010 Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης). Σε αυτό το πλαίσιο έγιναν ενέργειες συντονισμού με τα αρμόδια Υπουργεία για αντιμετώπιση των δυσκολιών μεταφοράς των παιδιών με αναπηρία.

Γ) η πρόσβαση στην εκπαίδευση, η φοίτηση και η αποτελεσματικότητα επηρεάζεται πολύ από την οικονομική κατάσταση των οικογενειών των μαθητών. Σήμερα τα εμπόδια αυξάνουν λόγω της δύσκολης οικονομικής συγκυρίας που περνά η χώρα. Για αυτό στις νέες αρμοδιότητες των ΕΔΕΑΥ προσδιορίζεται ρητά η κοινωνική υποστήριξη σε προβλήματα κοινωνικό-οικονομικά.

Επίσης θα βοηθήσει η ένταξη των μαθητών με αναπηρία και των ΣΕΜΕΑΕ στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα διανομής σε γάλα και φρούτα στα σχολεία, σε όλους τους μαθητές, χωρίς διακρίσεις.

Δ) Η προσπάθεια για βελτίωσή της ΕΑΕ από τη σκοπιά της ποιότητας και του σεβασμού των δικαιωμάτων τους για εκπαίδευση σε ισότιμη βάση είτε έχουν απλές ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είτε αυτές είναι σοβαρές και για μια πιο άμεση και έγκυρη επι-

στημονική αντιμετώπιση των προβλημάτων εξαρτάται πολύ από την δυνατότητα έγκαιρου εντοπισμού και την καταγραφή των μαθητών με αναπηρία.

Όμως σήμερα στο Υπουργείο παιδείας δεν έχουμε πλήρεις πληροφορίες πόσα είναι τα παιδιά με αναπηρίες σχολικής ηλικίας και πού συγκεκριμένα βρίσκονται.

Συνέχισαν οι διαχειριστικές προετοιμασίες για την υλοποίηση του προγράμματος ΕΣΠΑ για τον «Σχεδιασμό και την ανάπτυξη Ηλεκτρονικού συστήματος και Μητρώου για την καταγραφή όλων των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ηλικίας 4-25 ετών σε πρώτη φάση και σε επόμενη φάση από 0-25 ετών και την αξιοποίηση τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Επίσης, έγιναν ενέργειες συνεργασίας με την ΕΛΣΤΑΤ για καταγραφή σύμφωνα με την διεθνή σύμβαση και τις νέες τάσεις ορισμού των αναπηριών.

Επίσης η ανάπτυξη των ΕΔΕΑΥ θα βοηθήσει να έχουμε αξιόπιστη συγκέντρωση πληροφοριών για όλα τα άτομα με αναπηρία σχολικής ηλικίας που φοιτούν στο σχολείο ή που φοιτούν σε δομές της Υγείας και της Κοινωνικής Πρόνοιας ή πιθανό να βρίσκονται στο σπίτι.

Στατιστικά στοιχεία

Τα στατιστικά στοιχεία που σήμερα είναι διαθέσιμα για τους μαθητές στις δομές ΕΑΕ είναι όπως παρουσιάζονται στους κάτωθι πίνακες: α) αριθμός μαθητών κατά σχολικό έτος και κατηγορία ειδικής εκπαιδευτικής ανάγκης με αναπηρία β) Σχολικές Μονάδες Ειδικής αγωγής και γ) υπηρετούντες Εκπαιδευτικοί, ΕΕΠ και ΕΒΠ.

Οι μαθητές ειδικής αγωγής το σχ έτος 2011-2012 ήταν συνολικά ως εξής :

ΜΑΘΗΤΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΣΜΕΑΕ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ									
ΑΡ. ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΚΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ									
	ΟΡΑΣΗΣ	ΑΚΟΗΣ	ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΣΗ	ΚΙΝΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ	ΝΟΗΤΙΚΗΣ ΥΣΤΕΡΗΣΗΣ	ΑΥΤΙΣΜΟΥ	ΠΟΛ/ΠΛΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ (ΔΥΣΛΕΞΙΑ κ.α)	ΑΡΙΘ.ΜΑΘ. 2011-2012(2)
Δ/ΘΜΙΑ	102	231	11	229	2450	688	587	4751	8952
Π/ΘΜΙΑ Δ.Σ.	0	220	60	375	2544	2023	875	18189	24389
Π/ΘΜΙΑ ΝΗΠ.	11	38	0	74	266	482	161	370	1428

ΜΑΘΗΤΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΣΜΕΑΕ									
ΑΡ. ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΚΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ									
	ΟΡΑΣΗΣ	ΑΚΟΗΣ	ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΣΗ	ΚΙΝΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ	ΝΟΗΤΙΚΗΣ ΥΣΤΕΡΗΣΗΣ	ΑΥΤΙΣΜΟΥ	ΠΟΛ/ΠΛΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ (ΔΥΣΛΕΞΙΑ κ.α)	ΑΡΙΘ.ΜΑΘ. 2011-2012(2)
Δ/ΘΜΙΑ	43	182	9	195	2086	601	533	586	4124
Π/ΘΜΙΑ Δ.Σ.	0	115	54	163	1246	1070	667	76	3405
Π/ΘΜΙΑ ΝΗΠ.	8	15	0	29	104	179	109	9	455

Σύνολα δομών ΕΑΕ σχολικού έτους 2011-12:

ΤΥΠΟΣ ΔΟΜΗΣ ΕΑΕ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ (ΝΑΙ)	ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ (ΟΧΙ)
ΕΙΔΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	108	20
Τ.Ε. ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΩΝ	308	136
ΕΙΔΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	177	15
Τ.Ε. ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ	1810	297
Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.	80	4
ΕΙΔ. ΓΥΜ.	7	0
ΕΙΔ. ΓΥΜ. ΚΩΦΩΝ & ΒΑΡΗΚΩΝ	1	0
ΕΙΔ. ΕΠΑ.Γ.	5	1
ΕΙΔ. ΕΠΑ.Λ.	2	0
ΕΙΔ. ΛΥΚ.	4	0
ΕΙΔ. ΛΥΚ. ΚΩΦΩΝ & ΒΑΡΗΚΩΝ	1	0
Ειδικές Τάξεις Κωφών και Βαρυκόων	2	0
ΕΙΔΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΙΔΙΚΕΣ ΛΥΚΙΑΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ	1	0
Τ.Ε.	330	75
ΤΕΕ Α΄	14	1
ΤΕΕ Α΄ - ΤΕΕ Β΄	6	0
ΤΕΕ Β΄	1	0

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ 2011-2012:

ΑΝΑΝΕΩΣΕΙΣ		
ΑΥΤΙΣΜΟΣ	ΟΡΑΣΗ	ΑΚΟΗ
440	74	56

ΝΕΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ
1300	910

Μελλοντικές θεσμικές, οργανωτικές και διοικητικές –διαθρωτικές αλλαγές στον τομέα ΕΑΕ

Θα συνεχίσουν οι προσπάθειες υλοποίησης των αλλαγών που ήδη έχουν σχεδιαστεί όπως πχ οι ΕΔΕΑΥ και με βάση την εμπειρία θα γίνουν συμπληρωματικές αλλαγές με σταθερή επιδίωξη να αναπτυχθεί και να εφαρμοστεί ένα νέο σύγχρονο μοντέλο εκπαίδευσης το οποίο διασφαλίζει και ενδυναμώνει την εκπαιδευτική ένταξη όλων των μαθητών και είναι προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή έτσι ώστε να διασφαλίζεται το δικαίωμα στην εκπαίδευση και ο μαθητής με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή / και αναπηρίες να απολαμβάνει ισότιμα και ανεμπόδιστα τα αγαθά της εκπαίδευσης.

2γ. Θεματικό έτος 2011-2012: Υγεία και Παραγωγικές Διαδικασίες

Στο πλαίσιο της με αρ. πρωτ. 118425/Γ7/14-10-2011 εγκυκλίου με θέμα «Σχεδιασμός και Υλοποίηση Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων» τα Τμήματα Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού-Περιβαλλοντικής Αγωγής-Αγωγής Υγείας και Αισθητικής Αγωγής της Διεύθυνσης ΣΕΠΕΔ ενημέρωσαν τις Διευθύνσεις και τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της επικράτειας αναφορι-

κά με το Θεματικό έτος 2011-12: Υγεία και Παραγωγικές Διαδικασίες ως ακολούθως:

«...Υπενθυμίζουμε ότι τα κείμενα και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της UNESCO για τις σύγχρονες κατευθύνσεις της εκπαίδευσης, αναφέρονται στον κρίσιμο ρόλο της στην διαμόρφωση της έννοιας και του περιεχομένου της Αειφόρου Ανάπτυξης (η διευρυμένη έννοια του περιβάλλοντος που πέρα από το αναντικατάστατο οικολογικό απόθεμα, σε μία συνολική θεώρηση οποιουδήποτε θέματος περιλαμβάνει και το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό απόθεμα). Σύμφωνα με την UNESCO, τα έτη 2005-2014 έχουν οριστεί ως η **«Δεκαετία της εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη»**. Σύμφωνα και με τη 106553/Γ7/13-10-2006 «Το πλαίσιο Αναφοράς της εκπαίδευσης για τη Αειφορία και οι Σχολικές δραστηριότητες», το έτος 2012 είναι αφιερωμένο στην εκπαίδευση για το πώς η Υγεία επηρεάζεται από τις παραγωγικές διαδικασίες. Στο πλαίσιο των θεματικών ετών η διευρυμένη έννοια του περιβάλλοντος ως φυσικής δεξαμενής αλλά και πεδίο κάθε ανθρώπινης δραστηριότητας, οι ολιστικές αντιλήψεις για την Υγεία (όχι ως απουσία ασθένειας αλλά ως συνολική ποιότητα ζωής με πολλαπλές παραμέτρους) και βέβαια ο Πολιτισμός λειτουργούν ως αλληλένδετα πεδία μελέτης και δράσεων».

Η εγκύκλιος παρέθετε ενδεικτικά την ιστοσελίδα για τη διακήρυξη της Χιλιετίας: <http://www.unric.org/el/human-rights-greek> του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ώστε να αντλήσουν οι εκπαιδευτικοί που επιθυμούν, ιδέες για να εντάξουν στα προγράμματά τους την εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. (Σε οποιοδήποτε διαθεματικό πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων μπορεί να εξεταστούν όψεις που αφορούν και τα δικαιώματα, αλλά και τη σύνδεσή τους με την αντίστοιχη ατομική και συλλογική ευθύνη. Ενδεικτικές θεματικές είναι τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο καθαρό περιβάλλον, στην υγεία, στον πολιτισμό, στην εργασία, στην οικογένεια, στην ποιότητα ζωής, τα δικαιώματα των παιδιών κ.ά).

Ακολουθώντας την ενημέρωση αυτή, τα σχολεία με την καθοδήγηση των Υπευθύνων Σχολικών Δραστηριοτήτων, έλαβαν υπόψη και τη διάσταση αυτή στα προγράμματα 2011-2012.

Σε συνέχεια της ανωτέρω ενημέρωσης, εκπονήθηκαν στις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δράσεις, οι οποίες άπτονται του θέματος της προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και οι οποίες καταγράφηκαν από τα Τμήματα Α' Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ), Τμήμα Β' Αγωγής Υγείας & Περιβαλλοντικής Αγωγής και Δ' Αισθητικής Αγωγής της Διεύθυνσης Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων (ΣΕΠΕΔ) ως ακολούθως:

- Σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης εκπο-

νήθηκαν συνολικά 586 προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων (232 Περιβαλλοντικής Αγωγής, 151 Αγωγής Υγείας, 203 Αισθητικής Αγωγής-Πολιτιστικών Θεμάτων), 112 σεμινάρια (35 Περιβαλλοντικής Αγωγής, 67 Αγωγής Υγείας, 10 Αισθητικής Αγωγής-Πολιτιστικών Θεμάτων).

- Σε επίπεδο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εκπονήθηκαν συνολικά 186 προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων (48 Περιβαλλοντικής Αγωγής, 93 Αγωγής Υγείας, 45 Αισθητικής Αγωγής-Πολιτιστικών Θεμάτων), 95 σεμινάρια (32 Περιβαλλοντικής Αγωγής, 53 Αγωγής Υγείας, 10 Αισθητικής Αγωγής-Πολιτιστικών Θεμάτων).

Σύνολο Προγραμμάτων Σχολικών

Δραστηριοτήτων: 772

Σύνολο Σεμιναρίων: 207

Γενικό Σύνολο: 979

Σημειώνουμε επίσης ότι, σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, οργανώθηκαν από τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) ανά την επικράτεια 37 σεμινάρια, τα οποία απευθύνθηκαν στους εκπαιδευτικούς και στις τοπικές κοινωνίες στο πλαίσιο της Διά Βίου Μάθησης.

2δ. Ενημέρωση σχετικά με την ιστοσελίδα του Συνηγόρου του Παιδιού

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο της αποστολής του ως Συνήγορος του Παιδιού, κατόπιν επανειλημμένων επαφών με παιδιά, κυρίως με εφήβους, έχει διαπιστώσει ότι πολλά εξ αυτών γίνονται θύματα σοβαρών παραβιάσεων δικαιωμάτων τους στην οικογένεια, στο σχολείο, στο κοινωνικό τους περιβάλλον ή στο διαδίκτυο, ιδίως σχετικά με την εκδήλωση διαφόρων μορφών βίας, παραμέλησης ή κακομεταχείρισης, μη γνωρίζοντας πώς να αντιδράσουν. Για το λόγο αυτό, δημιουργήθηκε η νέα ιστοσελίδα www.0-18.gr/rotao στον ιστοχώρο του Συνηγόρου του Πολίτη, η οποία ξεκίνησε να λειτουργεί πιλοτικά το προηγούμενο σχολικό έτος. Μέσω αυτής, οι ανήλικοι θα έχουν τη δυνατότητα να θέτουν ερωτήματα και να λαμβάνουν απαντήσεις για τον προτεινόμενο τρόπο χειρισμού τους, σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τις προβλέψεις της λοιπής νομοθεσίας, αλλά και τις υπάρχουσες δομές, υπηρεσίες και πρακτικές. Το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. εξέδωσε την με αρ. πρ. 19227/Γ2/22-02-2012 Εγκύκλιο με θέμα «Ενημέρωση σχετικά με την ιστοσελίδα του Συνηγόρου του Παιδιού» για την ενημέρωση των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των γονέων τους.

3. Δράσεις της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

3α) Θρησκευτική Ελευθερία

Η θρησκευτική ελευθερία στην Ελλάδα κατοχυρώνεται στο άρθρο 13 του Συντάγματος και στις σχετικές Διεθνείς Συμβάσεις που έχει υπογράψει η χώρα

μας, ιδίως δε στο άρθρο 9 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το ισχύον Σύνταγμα προστατεύει στο άρθρο 13 τόσο την ανεξιθρησκία όσο και τη θρησκευτική ελευθερία, ορίζοντας ότι:

- Η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης είναι απαραβίαστη. Η απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν εξαρτάται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις.

- Κάθε γνωστή θρησκεία είναι ελεύθερη και τα σχετικά με τη λατρεία της τελούνται ανεμπόδιστα υπό την προστασία των νόμων.

- Η άσκηση της λατρείας δεν επιτρέπεται να προσβάλλει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Ο προσηλυτισμός με αθέμιτα μέσα απαγορεύεται.

- Οι λειτουργοί όλων των γνωστών θρησκειών υπόκεινται στην εποπτεία της Πολιτείας.

Η έννοια της «γνωστής» θρησκείας είναι νομολογικά διαπλασμένη από το Συμβούλιο της Επικρατείας και σημαίνει τη θρησκεία εκείνη που έχει φανερές και όχι κρυφές δοξασίες, δημόσια διδασκόμενες και η άσκηση της λατρείας της δεν προσβάλλει τη δημόσια τάξη και τα χρηστά ήθη και δεν ασκεί προσηλυτισμό με αθέμιτα μέσα.

3β) Ορθόδοξη Εκκλησία

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας είναι αυτοκέφαλη και αυτοδιοίκητη. Από το Σύνταγμα αναγνωρίζεται ως «επικρατούσα» (άρθρο 3) λόγω μακράς πολιτισμικής παράδοσης. Αυτή η αναγνώρισή της έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα και δηλώνει τη θρησκεία της συντριπτικής πλειοψηφίας του ελληνικού λαού. Η συνταγματική αυτή διάταξη, παρότι περιβάλλει με μια θεσμική εγγύηση την Ορθόδοξη Εκκλησία, δεν σημαίνει ούτε συνεπάγεται ασφαλώς, κάποια μείωση ή περιορισμό της θρησκευτικής ελευθερίας των άλλων θρησκειών καθότι από το άρθρο 13 του Συντάγματος προστατεύεται το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης καθώς και της εκδήλωσης θρησκευτικών πεποιθήσεων.

3γ) Καθολική Εκκλησία

Όπως ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 33 του Ν 2731/1999, (ΦΕΚ 138/5-7-99τ.Α'). στα νομικά πρόσωπα που έχουν διατηρηθεί σε ισχύ με το άρθρο 13 Εισ.Ν.Α.Κ., συμπεριλαμβάνονται και τα προ της 23-02-1946 συσταθέντα ή λειτουργούντα καθιδρύματα της Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα.

Το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. βρίσκεται σε διάλογο με τις θρησκευτικές κοινότητες (μεταξύ των οποίων και με εκπροσώπους της Καθολικής Εκκλησίας) για τη συνολική διευθέτηση της νομικής προσωπικότητας των θρησκευτικών κοινοτήτων.

Σχετικά με τη διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών σε μαθητές των Κυκλάδων που ακολουθούν το καθολικό δόγμα, αξίζει να σημειωθεί ότι

έχουν διοριστεί από το ελληνικό κράτος ως εκπαιδευτικοί, Ιεροδιδάσκαλοι καθολικού δόγματος.

Επιπλέον επισημαίνεται ότι χρηματοδοτείται η συντήρηση και η αποκατάσταση τριών (3) ιερών ναών του καθολικού δόγματος. Συγκεκριμένα έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα ΕΣΠΑ, η αποκατάσταση του Ιερού Καθεδρικού Ναού Αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτη στην Αττική με προϋπολογισμό 1.628.400,00 ευρώ, η συντήρηση και αποκατάσταση του ζωγραφικού διακόσμου της καθολικής εκκλησίας της Μεταστάσεως της Θεοτόκου στη Μυτιλήνη με προϋπολογισμό έργου 400.800,00 ευρώ, καθώς και του εκκλησιαστικού συγκροτήματος Αγίου Γεωργίου Άνω Σύρου με προϋπολογισμό έργου 2.499.198,00 ευρώ.

3δ) Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο, Οργανισμός Περιθάλψεως και Αποκαταστάσεως Ισραηλιτών Ελλάδας και Ισραηλιτικές Κοινότητες

Οι ανωτέρω φορείς είναι Ν ΠΔΔ όπως ορίζεται από τις οικείες διατάξεις (άρθρο 1 του Ν 2456/1920, άρθρο 1 του Ν δ. 301/1969 και άρθρο 1 του από 29-3-1949 β.δ/τος, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν) επί των οποίων δυνάμει του ΠΔ 353/1997 διατηρήθηκε η εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Σύμφωνα με την αριθμ. 673/2001 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ την οποία έχει κάνει δεκτή ο Υπουργός Παιδείας, οι ανωτέρω φορείς δεν υποχρεούνται στην υποβολή των προϋπολογισμών προς έγκριση από τα αρμόδια όργανα, δεδομένου ότι πρόκειται για Ν ΠΔΔ. θρησκευτικού και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, αυτοχρηματοδοτούμενα, που εκπληρώνουν κοινωφελείς σκοπούς.

Στο πλαίσιο αρωγής της εκπαίδευσης των Ισραηλιτών της Ελλάδας το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. μεριμνά για την απόσπαση εκπαιδευτικού προσωπικού, με δαπάνη του ελληνικού δημοσίου, στα σχολεία των Ισραηλιτικών κοινοτήτων Αθήνας και Θεσσαλονίκης, ανταποκρινόμενο σε σχετικά αιτήματά τους. Επιπλέον μεριμνά για τη λειτουργία του «80 Δημοτικού Σχολείου Λαρίσης (Ισραηλιτικό)» το οποίο είναι το μόνο από τα Ισραηλιτικά σχολεία που λειτουργεί από το 1931 σαν δημόσιο, με ειδικό νόμο του κράτους και στο οποίο οι δάσκαλοι τόσο των Ελληνικών όσο και των Εβραϊκών διορίζονται από το δημόσιο.

Η Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και τα Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος υλοποιούν την εκπαιδευτική δράση που φέρει τον τίτλο: «Διδάσκοντας για το Ολοκαύτωμα στην Ελλάδα». Πρόκειται για μια σειρά σεμιναρίων που απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών στο θέμα της βίας των κρατών, καθώς και στην ενεργοποίηση των νέων πολιτών για τη διασφάλιση της ειρήνης και της αλληλεγγύης μεταξύ των λαών.

Οι πόλεις διεξαγωγής τους προκρίνονται με γνώμονα την ύπαρξη εβραϊκών κοινοτήτων και τη δυνατότητα συμμετοχής επιβιωσάντων από το Ολοκαύτωμα.

Επίσης, στο πλαίσιο της καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και με τη στήριξη του Εβραϊκού Μουσείου, πραγματοποιείται πιλοτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που απευθύνεται σε μαθητές Λυκείου και διοργανώνεται από καθηγητές που έχουν παρακολουθήσει αντίστοιχα σεμινάρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στο τέλος του προγράμματος θα πραγματοποιηθεί σχολική εκπαιδευτική εκδρομή στο Μουσείο του Άουσβιτς.

Τέλος, σημειώνεται ότι η ελληνική πολιτεία τηρεί σθεναρή στάση κατά του αντισημιτισμού σε όλες του τις εκδηλώσεις, καταδικάζοντας κάθε αντισημιτική ενέργεια οπουδήποτε αυτή λαμβάνει χώρα.

3ε) Μουσουλμανική Μειονότητα Θράκης- Μουφτείες

Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης αποτελείται από Έλληνες πολίτες, μουσουλμάνους στο θρήσκευμα, οι οποίοι απολαμβάνουν πλήρους ισονομίας και ισοπολιτείας. Όπως ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν 1920/91, οι Μουφτείες που λειτουργούν στη Θράκη (Ξάνθη, Κομοτηνή και Διδυμοτείχο) θεωρούνται δημόσιες υπηρεσίες. Σε αυτές προΐσταται ο Μουφτής, ο οποίος είναι ανώτατος δημόσιος λειτουργός, κατέχει θέση Γενικού Διευθυντή και διορίζεται με προεδρικό διάταγμα έπειτα από πρόταση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων Πολιτισμού και Αθλητισμού. Οι Μουφτήδες της Θράκης διαθέτουν δικαστική εξουσία σε υποθέσεις αστικού και οικογενειακού δικαίου και ως εκ τούτου διορίζονται από το κράτος όπως όλοι οι δικαστές. Η μουσουλμανική μειονότητα συμμετέχει στη διαδικασία διορισμού των Μουφτήδων καθότι όπως ορίζεται από τις διατάξεις του Ν 1920/91, τα μέλη της ενδεκαμελούς επιτροπής που συγκροτείται από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας για το σκοπό αυτό, αποτελούνται από Έλληνες μουσουλμάνους θρησκευτικούς λειτουργούς και εξέχοντες μουσουλμάνους Έλληνες πολίτες της οικείας Περιφέρειας.

Οι μουσουλμάνοι της Θράκης ασκούν τα Θρησκευτικά τους καθήκοντα στα πολυάριθμα Τεμένη που βρίσκονται στην περιοχή και το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. έχει ικανοποιήσει το σύνολο των αιτημάτων για εργασίες επισκευής και επέκτασης των παλαιών Τεμενών, καθώς και ανέγερσης νέων, ενώ σημειώνεται ότι έχει ενταχθεί στο ΕΣΠΑ και χρηματοδοτείται η αποκατάσταση του Τεμένους Βαγιαζήτ Διδυμοτείχου, με προϋπολογισμό έργου 4.156.000,00ευρώ.

Επισημαίνεται ότι, με τις διατάξεις του Ν 3536/2007(ΦΕΚ 42 Α') για την αρωγή στο έργο της θρησκευτικής και πνευματικής καλλιέργειας των μουσουλμάνων της Θράκης, έχουν συσταθεί στις Μουφτείες διακόσιες σαράντα (240) θέσεις ιεροδιδασκάλων ισλαμικής θρη-

σκείας, έργο των οποίων είναι να κηρύττουν το Κοράνιο στα Τεμένη της Θράκης με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου. Με το νόμο 4115/2013 επήλθαν μια σειρά αλλαγών στο Ν 3536/2007 για τους Ιεροδιδασκάλους, μεταξύ των οποίων σημαντικότερες είναι: η συγκρότηση τριών επιτροπών επιλογής ανά Μουφτεία με Πρόεδρο τον οικείο Μουφτή, η διασφάλιση μουσουλμανικής πλειοψηφίας στην επιτροπή επιλογής και η εισαγωγή της διδασκαλίας του Ιερού Κορανίου στα δημόσια σχολεία της Θράκης όπου φοιτούν μουσουλμάνοι μαθητές, μέλη της μειονότητας και επιθυμούν να το διδαχθούν. Με την υπ' αριθμ. πρωτ. ΔΙΠΠ/Φ. ΕΓΚΡ.10/89/8515/10-10-2012 εγκριτική απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 2 παρ.1 της ΠΥΣ 33/2006 εγκρίθηκε η πρόσληψη ενενήντα (90) Ιεροδιδασκάλων Ισλαμικής Θρησκείας για το τρέχον έτος, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου διάρκειας εννέα (9) μηνών στις Μουφτείες της Θράκης.

Σημειώνεται ότι στη Θράκη λειτουργούν και δύο ιεροσπουδαστήρια, ένα στον Εχίνο Ξάνθης και ένα στην Κομοτηνή, τα οποία είναι ισότιμα με τα δημόσια ελληνικά Εκκλησιαστικά Γυμνάσια - Λύκεια.

Στο πλαίσιο της βελτίωσης της ποιότητας της μειονοτικής εκπαίδευσης και της προσαρμογής της στα νέα παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά πρότυπα που ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των μαθητών, καταργήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 59 του Ν 3966/2011 η τριετούς φοίτησης Ειδική Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης (ΕΠΑΘ) που εκπαιδευε δασκάλους για τη στελέχωση των τουρκόφωνων προγραμμάτων των μειονοτικών σχολείων, και η λειτουργία της αντικαταστάθηκε από αντίστοιχο τμήμα τετραετούς φοίτησης στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Επίσης ως συνέχεια της προσπάθειας στήριξης της μειονοτικής εκπαίδευσης αξίζει να σημειωθεί ότι η πολιτεία εφαρμόζει πρακτικές υπέρ των μαθητών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης όσον αφορά στην εισαγωγή τους σε Πανεπιστήμια και ΤΕΙ, θέτοντας στη διάθεσή τους το 0,5% του συνολικού αριθμού θέσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Επιπλέον, το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. και το Πανεπιστήμιο Αθηνών, υλοποιούν από το 1997 το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων», το οποίο, στηριζόμενο στις αρχές και τις αξίες της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, έχει ως στόχο την αναβάθμιση της εκπαίδευσης της μουσουλμανικής μειονότητας. Το πρόγραμμα έχει συμβάλλει δραστικά στη βελτίωση της ποιότητας της ελληνομάθειας με αξιοσημείωτα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, υπερδιπλασιάστηκε το ποσοστό φοίτησης των μαθητών της μειονότητας στο γυμνάσιο και πενταπλασιάστηκε στο λύκειο, ενώ το ποσοστό των κοριτσιών που φοιτούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση πλησιάζει πλέον την εθνικό μέσο όρο. Η συνολική χρηματοδότηση του εν λόγω προγράμματος τα χρόνια

λειτουργίας του ανέρχεται στα 27.539.996,33ευρώ.

Επιπροσθέτως, με το Ν 4067/2012 του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής θεσπίστηκαν ειδικές διατάξεις για την απλούστευση των πολεοδομικών διαδικασιών που προβλέπονται για την επισκευή ή την κατασκευή τεμένους σε Βακουφικό ακίνητο της Θράκης.

3στ) Μουσουλμάνοι Εκτός Θράκης

Σχετικά με το ζήτημα της λειτουργίας χώρων λατρείας της ισλαμικής θρησκείας στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας μας εκτός της Θράκης, αξίζει να επισημανθεί ότι όπως προκύπτει από έρευνα στο αρχείο της Υπηρεσίας μας - κατά το διάστημα των τελευταίων ετών - δεν έχει υποβληθεί καμία αίτηση για ίδρυση και λειτουργία ευκτήριου οίκου μουσουλμανικής θρησκείας, παρά το γεγονός ότι σε συναντήσεις με εκπροσώπους μουσουλμανικών κοινοτήτων η πολιτική ηγεσία του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α ζήτησε να κατατεθούν σχετικές αιτήσεις.

Στα πλαίσια του σεβασμού των θρησκευτικών ελευθεριών και δικαιωμάτων του ανθρώπου, για την απρόσκοπτη τέλεση των θρησκευτικών καθηκόντων των μουσουλμάνων κατά τη Μεγάλη Εορτή της Ισλαμικής Θρησκείας της Λύσης του Ραμαζανίου και άλλων θρησκευτικών εορτών τους, η Ελληνική Πολιτεία παραχώρησε στεγασμένους χώρους στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας και στο Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών οι οποίοι και χρησιμοποιήθηκαν από τις μουσουλμανικές κοινότητες. Επίσης εγκρίθηκε από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α., η παραχώρηση χρήσης των Τεμενών που ζητήθηκαν από μουσουλμάνους των Δωδεκανήσων για την τέλεση των θρησκευτικών τους εορτών.

Τέλος σημειώνεται ότι 6 τεμένη έχουν ενταχθεί στο ΕΣΠΑ και στο Γ'ΚΠΣ για εργασίες αποκατάστασης, με συνολικό προϋπολογισμό 4.206.698,00 ευρώ.

3ζ) Ισλαμικό Τέμενος Αθηνών

Από τις διατάξεις του Ν 3512/2006 (ΦΕΚ 264 Τ. Α'), προβλέπεται η ίδρυση Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου με την επωνυμία «Διοικούσα Επιτροπή Ισλαμικού Τεμένους Αθηνών» με σκοπό την διοίκηση, διαχείριση και συντήρηση του Ισλαμικού Τεμένους που θα ανεγερθεί στα όρια του Δήμου Αθηναίων, για την κάλυψη των θρησκευτικών αναγκών του μουσουλμάνων που διαβιούν στην Αττική.

Σύμφωνα δε με το άρθρο 29 παρ.5ii Ν 4014/2011(Φ.Ε.Κ.264 Α'), με το οποίο τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 3 του Ν 3512/2006, η μελέτη για την εγκατάσταση και η κατασκευή του Τεμένους για λογαριασμό του Δημοσίου θα γίνει από την Ειδική Υπηρεσία Δημόσιων Έργων Κτιριακών (Ε.Υ.Δ.Ε.Κ.) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, σύμφωνα με τους όρους και τους περι-

ορισμούς δόμησης που καθορίζονται με το ΠΔ της 20.9.1995 (Δ' 1049), και θα βαρύνει το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α.

Με την υπ' αριθμ. Πρωτ. ΕΥΔΕΚ/οικ/760/7-11-2012 Κοινή Υπουργική Απόφαση ορίστηκε η χρηματοδότηση των πάσης φύσεως δαπανών για την υλοποίηση του έργου μετασκευής του πρώην Κεντρικού Συνεργείου Αυτοκινήτων Ναυτικού (ΚΣΑΝ) σε χρήση Τεμένους, να γίνει από ενάρτιμο έργο που θα εγγραφεί για το σκοπό αυτό στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. στο οποίο θα μεταφερθεί η αντίστοιχη πίστωση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α.

3η) Λοιπές Θρησκευτικές Κοινότητες

Από το άρθρο 13 του ισχύοντος Συντάγματος κατοχυρώνεται το δικαίωμα των Θρησκευτικών κοινοτήτων να ασκούν ελεύθερα και ανεμπόδιστα τη λατρεία εφόσον η θρησκεία τους είναι γνωστή.

Στην έννομη τάξη δεν υπάρχει, ωστόσο, μηχανισμός αναγνώρισης μιας θρησκείας ως «γνωστής, σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο του Συντάγματος.

Η κείμενη νομοθεσία προβλέπει καθεστώς προηγούμενης διοικητικής άδειας για την ίδρυση και λειτουργία ευκτήριου οίκου στον οποίο δύναται να ασκηθεί λατρεία από μέλη ετερόδοξων ή ετερόθρησκων θρησκευτικών κοινοτήτων. Η χορήγηση δε της σχετικής διοικητικής άδειας, διενεργείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων Πολιτισμού και Αθλητισμού έπειτα από διαπίστωση των προϋποθέσεων που ορίζονται από το Σύνταγμα της χώρας.

Με τη χορήγηση άδειας λειτουργίας χώρου λατρείας, οι Θρησκευτικές κοινότητες δεν αποκτούν αυτοδικαίως και νομική προσωπικότητα. Για την απόκτησή της, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προσφεύγουν στα αρμόδια δικαστήρια, επιλέγοντας τη νομική και θεωρούν ότι προσιδιάζει στη δογματική τους διδασκαλία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

Τα τελευταία χρόνια έχει επιτευχθεί σημαντικότατη πρόοδος στον τομέα του σεβασμού της θρησκευτικής ελευθερίας στα πλαίσια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα μας. Αυτό γίνεται προφανές και από το ότι έχει ικανοποιηθεί η συντριπτική πλειοψηφία των αιτήσεων για άδεια λειτουργίας χώρου λατρείας σε θρησκευτικές κοινότητες, οι οποίες μπορούν να ασκούν ανεμπόδιστα τη θρησκευτικά τους καθήκοντα, υπό την αυτονόητη προϋπόθεση του σεβασμού του Συντάγματος και των νόμων του κράτους. Σημειώνεται ότι μέχρι σήμερα έχουν δοθεί άδειες ίδρυσης και λειτουργίας χώρων λατρείας σε 80 θρησκευτικές κοινότητες ετερόδοξων και σε 5 θρησκευτικές κοινότητες ετερόθρησκων.

Από όλα τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι στη χώρα μας στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είναι

απόλυτα σεβαστό και απαραβίαστο το δικαίωμα της ελευθερίας της Θρησκευτικής συνείδησης καθώς και της εκδήλωσης θρησκευτικών πεποιθήσεων.

4. Δράσεις της Γενικής Γραμματείας Πολιτισμού σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Η Γενική Γραμματεία Πολιτισμού περιλαμβάνει Τμήμα για Διαπολιτισμικά θέματα στη Διεύθυνση Νεώτερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, το οποίο είναι αρμόδιο για την εφαρμογή εθνικών πολιτικών σχετικά με την κοινωνική ένταξη των Ελλήνων Ρομά μέσω πολιτιστικών δραστηριοτήτων, για την εφαρμογή πολιτικής για τη μετανάστευση που καθιερώνει την ισότιμη συμμετοχή υπηκόων από τρίτες χώρες στην ελληνική κοινωνία, για την απαγόρευση διακρίσεων και για την ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινωνίας.

Οι στόχοι του Τμήματος είναι η εφαρμογή σχεδίων κοινωνικής ένταξης για άτομα προερχόμενα από διάφορα πολιτιστικά περιβάλλοντα (Ρομά, μετανάστες, πρόσφυγες, άτομα με αναπηρίες, πρώην φυλακισμένους και πρώην χρήστες ναρκωτικών). Οι δραστηριότητές του εστιάζονται κυρίως στη διεξαγωγή έρευνας και στη δημιουργία ευρητηρίων των πολιτιστικών χαρακτηριστικών αυτών των ατόμων καθώς και στην προώθηση των πολιτιστικών τους εκφράσεων και την προσέλευσή τους στους πολιτιστικούς θεσμούς της ελληνικής κοινωνίας. Πιο συγκεκριμένα οι δραστηριότητές του είναι:

4α. Φάκελος εκπαιδευτικού υλικού για τον πολιτισμό των Ρομά

Το Τμήμα Διαπολιτισμικών θεμάτων συγκεντρώνει υλικό για τη δημιουργία ενός φακέλου με εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με τον πολιτισμό των Ρομά. Η ομάδα – στόχος είναι ανώτερες τάξεις του Δημοτικού σχολείου και σκοπός του είναι η ευαισθητοποίηση για την πολυμορφία των Ρομά και του πολιτισμού τους καθώς και η καταπολέμηση στερεοτύπων μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, που θα καθιερώνουν μία δημιουργική συνεργασία μεταξύ Ρομά και άλλων παιδιών στα σχολεία.

4β. Μουσείο Μετανάστευσης

Υπάρχει σε εξέλιξη σχέδιο για τη δημιουργία ενός Μουσείου Μετανάστευσης. Οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας βρίσκονται στο στάδιο συλλογής του εκθεσιακού υλικού. Ο πληθυσμός Ελλήνων της Διασποράς είναι σχεδόν ίσος με αυτόν των κατοίκων της Ελλάδας. Η Ελλάδα υπήρξε πηγή μεταναστών για πολλές γενιές. Από την άλλη, πολύ πρόσφατα γνώρισε ένα τεράστιο κύμα μεταναστών από άλλες χώρες. Κατά συνέπεια, σκοπός του σχεδίου είναι να δείξει τα αμοιβαία χαρακτηριστικά των αναγκών των μεταναστών που φεύγουν από τη χώρα και αυτών που

έρχονται σε αυτήν. Η μέθοδος για να επιτευχθεί αυτό είναι να καταδειχθεί πώς οι αγώνες και οι ελπίδες των μεταναστών, Ελλήνων και ξένων αναπαραστάθηκαν στις τέχνες, ιδιαίτερα στη μουσική, τον κινηματογράφο και το θέατρο. Η κύρια πρόκληση που αντιμετωπίζει το έργο είναι η έλλειψη ανθρωπίνων πόρων.

Υπάρχει, επίσης, μία ειδική πρόβλεψη που αφορά στην πρόσβαση σε βιβλία για τους ανθρώπους με προβλήματα όρασης, σύμφωνα με την οποία οι εκδότες επιτρέπουν, ύστερα από αίτημα, τη μετατροπή των βιβλίων τους στο σύστημα Braille ή σε άλλες μορφές, προκειμένου να διευκολύνουν την πρόσβαση σε αυτά.

4γ. Στήριξη θεατρικών παραστάσεων

Η Διεύθυνση του [τέως] Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού που είναι υπεύθυνη για το Θέατρο και το Χορό υποστηρίζει οικονομικά 8 θεατρικές ομάδες, οι δραστηριότητες των οποίων περιλαμβάνουν Θεατρικά Φεστιβάλ που αποσκοπούν στην προώθηση νέων καλλιτεχνών και ομάδων που δεν έχουν χώρο για τη διεξαγωγή των παραστάσεών τους. Υποστηρίζει, επίσης, θεατρικές παραστάσεις με καλλιτέχνες που προέρχονται από διάφορα πολιτιστικά περιβάλλοντα ή έργα που παρουσιάζουν την προβληματική της κοινωνικής ενσωμάτωσης μεταναστών στην ελληνική κοινωνία.

4δ. Έκθεση «Νέοι Ρομά Φωτογράφοι»

Μία άλλη δραστηριότητα της Διεύθυνσης Εικαστικών Τεχνών είναι η προώθηση της Έκθεσης «Νέοι Ρομά Φωτογράφοι» που παρουσιάστηκε σε πολλές διεθνείς εκδηλώσεις. Το υλικό προέρχεται από ένα ειδικό σχέδιο της Διεύθυνσης, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 1999 και 2004, σε εργαστήρια (workshops) επαγγελματικής κατάρτισης με παιδιά Ρομά στην περιοχή της Αθήνας.

4ε. Τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά προγράμματα

Η Ελληνική Ραδιοτηλεόραση δραστηριοποιείται σε τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά προγράμματα. Αναμεταδίδει documentaire που προβάλλουν την πολυπολιτισμικότητα και την ανεκτικότητα, εξοικειώνει το κοινό με ποιητές και συγγραφείς που ήρθαν στην Ελλάδα ως μετανάστες ή πρόσφυγες, μεταδίδει επίσης ταινίες από διαφορετικούς πολιτισμούς και μία εκπομπή με μουσική από όλο τον κόσμο που εστιάζει στη συγκεκριμένη διάδραση της μουσικής κληρονομιάς με τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία («Μουσικές του Κόσμου»). Το τηλεοπτικό της πρόγραμμα περιλαμβάνει δορυφορικό πρόγραμμα για τους Έλληνες της διασποράς.

Μέρος του ραδιοφωνικού προγράμματος της ΕΡΤ ΑΕ είναι ένας ειδικός ραδιοσταθμός που ονομάζεται «Φιλία», το οποίο απευθύνεται σε ξένους που ζούνε στην ελληνική κοινωνία και μεταδίδει προγράμματα και ειδή-

σεις σε δώδεκα γλώσσες εκτός από Ελληνικά: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ισπανικά, Βουλγαρικά, Σέρβικα, Πολωνικά, Αραβικά, Ρώσικα, Αλβανικά, Ρουμανικά και Τούρκικα. Συνεργάζεται με της επίσημες κοινότητες ξένων που διαμένουν στην Ελλάδα και υποστηρίζει τις πολιτιστικές τους δραστηριότητες. Υπάρχουν, επίσης, προγράμματα στις γλώσσες που προαναφέρθηκαν σχετικά με την ελληνική γλώσσα και πολιτισμό. Μέρος του ραδιοφωνικού χρόνου αφιερώνεται στην αναμετάδοση πολιτιστικών εκδηλώσεων από ομάδες μεταναστών.

Ο ραδιοφωνικός σταθμός της ΕΡΤ ΑΕ «KOSMOS FM» είναι αφιερωμένος σε μουσικές από όλο τον κόσμο και έχει μεγάλη απήχηση στο κοινό. Ο ραδιοσταθμός «Φωνή της Ελλάδας» απευθύνεται στους Έλληνες της διασποράς συμπεριλαμβανομένων και των Ελλήνων δεύτερης και τρίτης γενιάς στις χώρες υποδοχής τους. Επικεντρώνεται σε πολιτιστικές εκδηλώσεις στις χώρες της διασποράς, καθώς και στην ίδια την Ελλάδα.

5. Προγράμματα και Δράσεις της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

5α. Ειδικά Προγράμματα Άθλησης για Όλους

Η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού μέσω της Διεύθυνσης Άθλησης για Όλους συνεργάζεται με κέντρα απεξάρτησης, θεραπευτικές κοινότητες, ιδρύματα, νοσοκομεία, σωφρονιστικά ιδρύματα, αθλητικά κέντρα. Οι βασικές αρχές και τα κριτήρια για ποιότητα και ανάπτυξη των προγραμμάτων είναι:

- 1) Ευκαιρίες συμμετοχής σε όλους ανεξάρτητα από ηλικία, φύλλο, κοινωνική και οικονομική κατάσταση.
- 2) Παροχή υπηρεσιών άθλησης με κάλυψη όλου του έτους και κάθε ημέρα της εβδομάδας με δραστηριότητες.
- 3) Ανάπτυξη εθελοντισμού.
- 4) Προβολή προγραμμάτων και πληροφόρηση των πολιτών.
- 5) Παροχή υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρίες, σε ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες και σε άτομα με χρόνιες παθήσεις.

Οι στόχοι των ακόλουθων προγραμμάτων ποικίλει ανάλογα με τα χαρακτηριστικά, τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες που διακρίνουν τους συμμετέχοντες στο κάθε πρόγραμμα. Ειδικότερα, τα είδη των προγραμμάτων, οι συνεργαζόμενοι φορείς, οι χώροι εφαρμογής, τα χαρακτηριστικά των αθλουμένων και οι στόχοι των προγραμμάτων είναι οι ακόλουθοι:

α) Απεξάρτηση: Το πρόγραμμα Άσκηση σε κέντρα απεξάρτησης υλοποιείται σε θεραπευτικές κοινότητες, κέντρα απεξάρτησης και ψυχιατρεία. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα απευθύνεται σε άτομα εξαρτημένα από ουσίες και αλκοόλ, τόσο στο στάδιο πρόληψης όσο και στο στάδιο θεραπείας και επανένταξης.

β) Κέντρα Ψυχικής Υγείας: Το πρόγραμμα Άσκηση στα Κέντρα Ψυχικής Υγείας απευθύνεται σε άτομα με ψυχικές και συναισθηματικές διαταραχές και προβλήματα ψυχοκινητικής συμπεριφοράς με στόχο τη βελτίωση των χαρακτηριστικών συμπεριφοράς, την ανάπτυξη της δυνατότητας επικοινωνίας και την κοινωνική τους ένταξη. Στόχοι του προγράμματος είναι η προαγωγή του βιολογικού επιπέδου του ατόμου και των φυσιολογικών δεικτών του, η προαγωγή της ψυχικής υγείας μέσω της συμμετοχής του και της συνεργασίας στα πλαίσια των αθλητικών ομάδων, καθώς και η ανάπτυξη και καλλιέργεια των διαπροσωπικών σχέσεων και της κοινωνίας.

γ) Άσκηση Φυλακισμένων: Το πρόγραμμα Άσκηση Φυλακισμένων σκοπό έχει τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των φυλακισμένων κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού καθώς και τη δημιουργία των συνθηκών και των προϋποθέσεων για την ομαλή επανένταξη των φυλακισμένων στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Η επίτευξη αυτού του σκοπού μπορεί να γίνει μέσα από τη συμμετοχή σε αθλητικές ομάδες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων και επικοινωνίας λειτουργώντας ως παράγοντας εξομάλυνσης των αρνητικών επιπτώσεων του εγκλεισμού.

δ) Άτομα με Ειδικές Ανάγκες: Το πρόγραμμα της Άσκησης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες απευθύνεται σε άτομα με αισθητηριακές και σωματικές αναπηρίες ή αναπτυξιακές διαταραχές (π.χ. νοητική υστέρηση, σύνδρομο down, αυτισμό), κινητικά προβλήματα διαφορετικών ηλικιών και επιπέδου λειτουργικότητας και υλοποιείται σε σχολεία και ιδρύματα εντός του σχολικού προγράμματος ή όχι, αλλά και σε χώρους άθλησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στόχος είναι η ανάπτυξη των δεξιοτήτων, η ψυχολογική υποστήριξη και η κοινωνική ένταξη των ατόμων αυτών. Η διδασκαλία εφαρμόζεται με στοιχεία σταθερότητας, συνέχειας, αξιολόγησης και επανατροφοδότησης. Ο χωρισμός των ομάδων γίνεται ανάλογα με τα προβλήματα από άποψη κινητικών δεξιοτήτων που αντιμετωπίζουν οι αθλούμενοι, καλλιέργεται η ομαδικότητα, η κοινωνικοποίηση και η συνεργασία.

ε) Άσκηση Τσιγγάνων: Το Πρόγραμμα Άσκηση Τσιγγάνων απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες σε άνδρες και γυναίκες και υλοποιείται στους οικισμούς, καταυλισμούς τσιγγάνων και σε χώρους άθλησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στόχοι του προγράμματος είναι η ένταξη των τσιγγάνων στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, η ανάπτυξη διαπροσωπικών-διαφυλετικών σχέσεων, η πολιτισμική προσέγγιση, η συμμετοχή των τσιγγάνων σε εκδηλώσεις ποιότητας ζωής, έκφρασης και δημιουργίας, αθλητικού και πολιτιστικού περιεχομένου που διοργανώνουν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλοι κοινωνικοί φορείς, η εκμάθηση αθλητικών δεξιοτήτων και συγκεκριμένων

αθλημάτων ως διαδικασία εκπαίδευσης και έναυσμα ενασχόλησης-προώθησης στον αγωνιστικό αθλητισμό .

στ) Άσκηση Παλιννοστούντων: Το Πρόγραμμα Άσκηση Παλιννοστούντων απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες άνδρες και γυναίκες από όποια χώρα και αν παλιννοστούν και υλοποιείται σε χώρους άθλησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στους οικισμούς τους, στα σχολεία, στους χώρους δημιουργικής απασχόλησης των συλλόγων παλιννοστούντων. Στόχοι του προγράμματος είναι η ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων, η κοινωνική επαφή - κοινωνική δραστηριότητα με το άμεσο-γειτονικό, αλλά και Ελλαδικό, πληθυσμιακό περιβάλλον, η εναρμόνιση με τις νέες συνθήκες ζωής-διαβίωσης, η επαφή με τον αθλητισμό και δυνατότητα ενασχόλησης τους με τον αγωνιστικό αθλητισμό.

ζ) Άσκηση και Ποιότητα Ζωής σε Ασθενείς με Χρόνιες Παθήσεις: Το συγκεκριμένο πρόγραμμα απευθύνεται σε ασθενείς με χρόνιες παθήσεις όπως καρδιοπάθειες, σακχαρώδης διαβήτης, οστεοπόρωση, νεφρική ανεπάρκεια, αλτσχάϊμερ κ.λ.π. Στόχοι του προγράμματος είναι η κοινωνική επανένταξη, η ψυχολογική

υποστήριξη, και η βελτίωση της ποιότητας ζωής, η ενημέρωση για την ασθένειά τους, για την υγιεινή διατροφή και διαβίωση και την αύξηση της ικανότητάς τους για εργασία. Αποτελέσματα μελετών έχουν δείξει ότι η φυσική άσκηση αποτελεί μια πολύ αποτελεσματική, προσιτή και ασφαλή θεραπευτική μέθοδος αποκατάστασης ποικίλων προβλημάτων που εμφανίζουν οι ασθενείς .

Τα ειδικά προγράμματα εντάσσονται στο γενικό-τερο πλαίσιο των προγραμμάτων Άθλησης για Όλους. Σύμφωνα με τις διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης 94842/24-8-2011 (ΦΕΚ 1945/Β/31-8-2011/ΑΔΑ 4ΑΧΖΘ-ΛΘΝ (Οργανωτικό Πλαίσιο λειτουργίας των Προγραμμάτων Άθλησης για Όλους (Π.Α.γ.Ο.)) έχουν εγκριθεί Τμήματα για Ειδικά Προγράμματα Άθλησης για Όλους για την περίοδο 2012 - 2013, ανά φορέα και κατηγορία Προγράμματος.

Ως ημερομηνία έναρξης των Προγραμμάτων ορίζεται η 17-12-2012 και ημερομηνία λήξης η 14-06-2013. Η μέγιστη διάρκεια χρηματοδότησης από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Γ.Γ.Α.) των Εγκεκριμένων Προγραμμάτων είναι 20 εβδομάδες.

ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΠΑγΟ 2012-13

Περιφερειακή Ενότητα	Φορέας	ΑΜΕΑ	Ψυχ. Υγεία	Απεξ/ση	Φυλακές	Τσιγγάνοι	Παλλιν/ντες	Διάφορα	Σύνολο
Αιτωλ/νίας	Δ. Αγρινίου	10							10
Αιτωλ/νίας	Δ. Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	5							5
Αιτωλ/νίας	Δ. Ναυπακτίας	2							2
Αττικής-Αν. Αττικής	Δ. Αχαρνών	21				15			36
Αττικής-Αν. Αττικής	Δ. Κρωπίας	4							4
Αττικής-Αν. Αττικής	Δ. Λαυρεωτικής	7					2		9
Αττικής-Αν. Αττικής	Δ. Μαркоπούλου Μεσογαίας	4							4
Αττικής-Αν. Αττικής	Δ. Παλλήνης	4							4
Αττικής-Αν.Αττικής	Δ. Διονύσου	6							6
Αττικής-Αν.Αττικής	Δ. Ραφήνας - Πικερμίου	1							1
Αττικής-Β. Τ. Αθηνών	Δ. Αγίας Παρασκευής	15	2						17
Αττικής-Β. Τ. Αθηνών	Δ. Αμαρουσίου	23	2						25
Αττικής-Β. Τ. Αθηνών	Δ. Βριλησίων	2							2
Αττικής-Β. Τ. Αθηνών	Δ. Νέας Ιωνίας	2							2
Αττικής-Β. Τ. Αθηνών	Δ. Ηρακλείου	3							3
Αττικής-Δυτ. Αττικής	Δ. Ελευσίνας	3					2		5
Αττικής-Δυτ. Αττικής	Δ. Μάνδρας - Ειδυλλίας	2						1	3
Αττικής-Δυτ. Αττικής	Δ. Φυλής	3				2			5
Αττικής-Δ. Τ. Αθηνών	Δ. Αγίας Βαρβάρας	3				7	5		15
Αττικής-Δ. Τ. Αθηνών	Δ. Αγίων Αναργύρων - Καματερού	5						1	6

Περιφερειακή Ενότητα	Φορέας	ΑΜΕΑ	Ψυχ. Υγεία	Απεξ/ση	Φυλα-κές	Τσιγ-γάνοι	Παλλιν/ντες	Διά-φορα	Σύνολο
Αττικής-Δ. Τ. Αθηνών	Δ. Αιγάλεω	3							3
Αττικής-Δ. Τ. Αθηνών	Δ. Ιλίου	10							10
Αττικής-Κ. Τ. Αθηνών	Δ. Αθηναίων	40							40
Αττικής-Κ. Τ. Αθηνών	Δ. Βύρωνα	2							2
Αττικής-Κ. Τ. Αθηνών	Δ. Γαλατσίου	16							16
Αττικής-Κ. Τ. Αθηνών	Δ. Δάφνης - Υμηττού	3							3
Αττικής-Κ. Τ. Αθηνών	Δ. Ζωγράφου	2							2
Αττικής-Κ. Τ. Αθηνών	Δ. Ηλιουπόλεως	4							4
Αττικής-Κ. Τ. Αθηνών	Δ. Καισαριανής	4							4
Αττικής-Ν Τ. Αθηνών	Δ. Αγίου Δημητρίου	4							4
Αττικής-Ν Τ. Αθηνών	Δ. Αλίμου	12							12
Αττικής-Ν Τ. Αθηνών	Δ. Γλυφάδας	4							4
Αττικής-Ν Τ. Αθηνών	Δ. Ελληνικού - Αργυρούπολης	6							6
Αττικής-Ν Τ. Αθηνών	Δ. Μοσχάτου - Ταύρου	3						1	4
Αττικής-Ν Τ. Αθηνών	Δ. Νέας Σμύρνης	6							6
Αττικής-Πειραιώς	Δ. Κορυδαλλού	7							7
Αττικής-Πειραιώς	Δ. Νικαίας - Αγίου Ιωάννου Ρέντη	4						3	7
Αττικής-Πειραιώς	Δ. Πειραιώς	6	7	8					21
Αχαΐας	Δ. Πατρέων	24	2	3		4	2		35
Βοιωτίας	Δ. Διστόμου - Αράχοβας - Αντίκυρας	2							2
Βοιωτίας	Δ. Θηβαίων	2		1	1				4
Γρεβενών	Δ. Γρεβενών	3							3
Δράμας	Δ. Δράμας	3							3
Δράμας	Δ. Κάτω Νευροκοπίου	1					1		2
Δράμας	Δ. Προσοτσάνης							2	2
Δράμας	Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων Δράμας	2							2
Έβρου	Δ. Αλεξανδρούπολης	4	1				1	2	8
Έβρου	Δ. Διδυμοτείχου					2	1		3
Έβρου	Δ. Ορεστιάδας	6				2	4		12
Εύβοιας	Δ. Χαλκιδέων	5				4	4		13
Ευρυτανίας	Δ. Καρπενησίου	2							2
Ηλείας	Δ. Ήλιδας	2							2
Ηλείας	Δ. Πύργου	4							4
Ημαθίας	Δ. Αλεξάνδρειας	7						3	10
Ημαθίας	Δ. Βέροιας	5				1			6
Ηρακλείου	Δ. Φαιστού	2							2
Θεσσαλονίκης	Δ. Αμπελοκήπων - Μενεμένης	11				7		6	24

Περιφερειακή Ενότητα	Φορέας	ΑΜΕΑ	Ψυχ. Υγεία	Απεξ/ση	Φυλα-κές	Τσιγ-γάνοι	Παλλιν/ντες	Διά-φορα	Σύνολο
Θεσσαλονίκης	Δ. Δέλτα	2				5	1	5	13
Θεσσαλονίκης	Δ. Θέρμης							10	10
Θεσσαλονίκης	Δ. Κορδελιού - Ευόσμου	5						46	51
Θεσσαλονίκης	Δ. Λαγκαδά	3						4	7
Θεσσαλονίκης	Δ. Νέαςπολης - Συκεών	65		2			2	7	76
Θεσσαλονίκης	Δ. Παύλου Μελά	6						4	10
Θεσσαλονίκης	Δ. Πυλαίας - Χορτιάτη	5						5	10
Θεσσαλονίκης	Δ. Ωραιοκάστρου	13							13
Θεσσαλονίκης	Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων "Αγ. Παντελεήμονας"	5						2	7
Θεσσαλονίκης	Κέντρο Ανάπτυξης Πολιτισμού Προσαρμοσμένου Αθλητισμού 2000	7							7
Καβάλας	Δ. Καβάλας	4						1	5
Κέρκυρας	Δ. Κέρκυρας	2							2
Κεφαλληνίας	Δ. Κεφαλλονιάς	1							1
Κοζάνης	Δ. Βοίου	1							1
Κοζάνης	Δ. Εορδαίας	2							2
Κυκλάδων	Δ. Μήλου	1							1
Κυκλάδων	Δ. Πάρου	1						2	3
Λάρισας	Δ. Τυρνάβου	2							2
Λάρισας	Δ. Φαρσάλων	1							1
Λασιθίου	Δ. Ιεράπετρας	8						2	10
Λασιθίου	Δ. Σητείας	1		1					2
Λευκάδας	Δ. Λευκάδος	2							2
Πέλλης	Δ. Πέλλας	6						2	8
Πέλλης	Δ. Σκύδρας	3						3	6
Πιερίας	Δ. Κατερίνης	6							6
Πρέβεζας	Δ. Πρέβεζας	4	1						5
Ρεθύμνης	Δ. Ρεθύμνης	4							4
Ροδόπης	Δ. Κομοτηνής	3	2			4	4	18	31
Σάμου	Δ. Σάμου	1							1
Φθιώτιδος	Δ. Λαμιέων	20							20
Φλώρινας	Δ. Φλώρινας	2						1	3
Χαλκιδικής	Δ. Αριστοτέλη							2	2
Χαλκιδικής	Δ. Κασσάνδρας				5				5
Χαλκιδικής	Δ. Σιθωνίας	1						1	2
Χανίων	Δ. Χανίων	14							14
ΣΥΝΟΛΑ		547	17	15	6	53	29	134	801

5β. Εκδήλωση για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των κοινωνικά ευπαθών ομάδων

Η Διεύθυνση Ανάπτυξης Αθλητισμού ΑμέΑ, η οποία με τις διατάξεις του ΠΔ 96/2010 (ΦΕΚ 170 Α') μεταφέρθηκε από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, μαζί με τη Διεύθυνση Άθλησης για Όλους, στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, όπου συνέστησαν την Ειδική Γραμματεία Διατροφής και Άθλησης δυνάμει της ΔΥ(3-4)/ΓΠ140687/10.11.2010 (ΦΕΚ 1766 Β') ΚΥΑ και η οποία επανήλθε στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού με τις διατάξεις του ΠΔ 85/2012 (ΦΕΚ 141 Α'), όπως τροποποιήθηκαν με το ΠΔ 98/2012 (ΦΕΚ 160 Α'), συνδιοργάνωσε, με άλλους φορείς, το έτος 2012 εκδήλωση στην κατεύθυνση της διασφάλισης των δικαιωμάτων των κοινωνικά ευπαθών ομάδων. Συγκεκριμένα, στις 3 Απριλίου 2012 στο κλειστό γήπεδο καλαθοσφαίρισης του ΟΑΚΑ διοργανώθηκε εκδήλωση η οποία στόχευε στην ευαισθητοποίηση του κοινού κατά της σύγχρονης δουλείας. Κεντρικό γεγονός της εκδήλωσης ήταν η διεξαγωγή αγώνα καλαθοσφαίρισης με τη συμμετοχή διακεκριμένων αθλητών, καλλιτεχνών και δημοσιογράφων, ανδρών και γυναικών σε μεικτές ομάδες. Για την εκδήλωση, στην οποία παρέστησαν οκτώ χιλιάδες περίπου μαθητές γυμνασίων και λυκείων, η Ειδική Γραμματεία Διατροφής και Άθλησης συνεργάστηκε με το Υπουργείο Εξωτερικών, το Υπουργείο Παιδείας, το Υπουργείο Υγείας, τον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων, το ΚΕΕΛΠΝΟ, την Πρεσβεία των ΗΠΑ, τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης και την UNICEF.

Κατά τα λοιπά, η Διεύθυνση Ανάπτυξης Αθλητισμού ΑμέΑ ασκεί τις αρμοδιότητες ανάπτυξης του αθλητισμού ΑμέΑ όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 50 παρ. 11 του Ν 3918/2011 (ΦΕΚ 31 Α').

5γ. Εκδήλωση με θέμα «Ο Αθλητισμός Δεν κάνει Διακρίσεις»

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα των ατόμων με Αναπηρία, στις 2/12/2013 πραγματοποιήθηκε εκδήλωση με θέμα «Ο Αθλητισμός Δεν κάνει Διακρίσεις». Η εκδήλωση είχε θέμα την γνωριμία μαθητών με τους Αθλητές ΑμέΑ. Πραγματοποιήθηκε με την συνεργασία του Υπουργείου Παιδείας, τον Οργανισμό Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων και την Εθνική Παραολυμπιακή Επιτροπή στο κλειστό γήπεδο ΜΕΤΣ (Π.ΓΚΑΣΚΑΣ). Η εκδήλωση περιλάμβανε χορό με αμαξίδιο, πετοσφαίριση καθιστών, ξιφασκία με καρότσι, καλαθοσφαίριση με αμαξίδιο και χορό με αμαξίδιο. Οι μαθητές των σχολείων είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν επίδειξη των παραπάνω Αθλημάτων, να ενημερωθούν και να γνωρίσουν από κοντά τα Παραολυμπιακά Αθλήματα. Η παραπάνω δράση είχε ως απώτερο σκοπό την ενθάρρυνση των παιδιών από την νεα-

ρή ηλικία και την ενεργοποίηση τους σε θέματα που αφορούν στον αθλητισμό και την υγεία καθώς και την εξοικείωση τους με κοινωνικά ζητήματα που αποτελούν προϋπόθεση για μια δίκαιη κοινωνία με πραγματικές ανθρώπινες αξίες.

6. Δράσεις της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

6α. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα που σχεδιάστηκε με στόχο την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Στην Ελλάδα τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) θεσμοθετήθηκαν με τον νόμο 2525/97. Απευθύνονται σε πολίτες 18 ετών και άνω, οι οποίοι δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική Β' θμια εκπαίδευση. Μετά την ολοκλήρωση της διετούς φοίτησης (δύο εννεάμηνα) οι εκπαιδευόμενοι παίρνουν τίτλο ισότιμο με το απολυτήριο του Γυμνασίου.

Οι τρεις αρχές πάνω στις οποίες στηρίχτηκαν τα καινοτόμα αυτά σχολεία είναι:

- ευέλικτα μαθήματα βασισμένα στις ανάγκες αλλά και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων.
- μια προσέγγιση ολιστική που θα καλύπτει όλων των ειδών τις ανάγκες τους και όχι περιορισμένη στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.
- ποιοτικές και καινοτόμες εκπαιδευτικές μέθοδοι, οι οποίες ανοίγουν δρόμο στις νέες τεχνολογίες και απαιτούν έμπειρους, με υψηλά προσόντα και δεξιότητες εκπαιδευτικούς και συμβούλους.

Οι στόχοι των ΣΔΕ είναι:

- Συνεργασία με τοπικές αρχές, κοινωνικές υπηρεσίες, οργανισμούς και τον ιδιωτικό τομέα.
- Διδακτική και συμβουλευτική προσέγγιση εστιασμένη στις ανάγκες, επιθυμίες και ικανότητες των εκπαιδευομένων.
- Ενθάρρυνση της ενεργού μάθησης.
- Έμφαση στην απόκτηση δεξιοτήτων στην Πληροφορική και τις νέες τεχνολογίες.
- Συνολική προσέγγιση των αναγκών των εκπαιδευομένων (Συμβουλευτικές Υπηρεσίες).

Τα γνωστικά αντικείμενα που διδάσκονται είναι: Ελληνική γλώσσα, Μαθηματικά, Πληροφορική, Αγγλική γλώσσα, Φυσικές επιστήμες-Τεχνολογία, Κοινωνική εκπαίδευση, Περιβαλλοντική εκπαίδευση, Αισθητική αγωγή.

Επίσης, σε κάθε ΣΔΕ υπάρχει ένας σύμβουλος σταδιοδρομίας και ένας σύμβουλος ψυχολόγος που υποστηρίζουν τους εκπαιδευόμενους κατά τη διάρκεια της μαθησιακής τους πορείας.

Στα ΣΔΕ φοιτούν πολλές γυναίκες, μετανάστες, Ρομά, μουσουλμάνοι και γενικά άτομα από ευπαθείς κοινωνικά ομάδες. Επίσης, από τα 58 ΣΔΕ που λει-

τουργούν σε όλη τη χώρα, τα 8 βρίσκονται μέσα σε καταστήματα κράτησης.

Σκοπός των ΣΔΕ είναι η επανασύνδεση των εκπαιδευόμενων με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, αλλά και η ενδυνάμωση της προσωπικότητας καθώς και η ανάκτηση της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησής τους.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΔΕ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2011 - 2012		
	Σύνολο	Γυναίκες
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ	4826	1891
ΑμεΑ	96	55
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	241	75
ΡΟΜΑ	220	101
ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΘΡΗΣΚ. ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ	240	70
ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ	24	5
ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΙ	236	20
ΑΛΛΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΟΥΝΤΑ ΑΤΟΜΑ	305	131

6β. Κέντρα Διά Βίου Μάθησης

Στο πλαίσιο της αποκέντρωσης των δράσεων ΔΒΜ, οι Δήμοι της χώρας καλούνται να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο, καθώς ενεργοποιούν το δίκτυο των φορέων ΔΒΜ των περιοχών τους. Αναλαμβάνουν την ευθύνη της προσφοράς στους δημότες τους εύστοχων, έγκυρων, υψηλής ποιότητας, εύκολα προσβάσιμων προγραμμάτων, που συνδέονται με το τοπικό, αλλά και το ευρύτερο περιβάλλον. Τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) συστήνονται και λειτουργούν, σύμφωνα με το Ν 3879/2010, σε όσους Δήμους το επιθυμούν. Συγκεκριμένα, οι υπηρεσιακές μονάδες που ασκούν αρμοδιότητες δια βίου μάθησης των Δήμων ιδρύουν ΚΔΒΜ, στα οποία θα υλοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Για την υποστήριξη των νέων πολιτικών και την άμεση εκπαιδευτική παρέμβαση σε τοπικό επίπεδο η ΓΓΔΒΜ, ως φορέας πρότασης, ενέταξε, τον Απρίλιο του 2012, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», στους Άξονες Προτεραιότητας 7 και 8, τις Πράξεις με τίτλο «Κέντρα Διά Βίου Μάθησης – Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας και Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας ΑΠ7 & ΑΠ8», συνολικού προϋπολογισμού 65.000.000 €, με φορέα υλοποίησης το ΙΝΕΔΙΒΙΜ και συνεργαζόμενους εταίρους τους: Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), Εθνικό Συμβούλιο Νεολαίας (ΕΣΥΝ) και όλους τους ενδιαφερομένους Δήμους.

Με δεδομένο ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» δεν κάλυπτε τον

Άξονα Προτεραιότητας 9 (Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου), η ΓΓΔΒΜ εξασφάλισε από τον τακτικό προϋπολογισμό, τους απαιτούμενους πόρους για την υλοποίηση του έργου «Κέντρα Διά Βίου Μάθησης Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου», 6.205.000 € κατά το διάστημα 1/1/13 ως 30/6/15 στους Δήμους των Περιφερειών Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου.

Τα εν λόγω Κέντρα, ως μονάδες εκπαίδευσης ενηλίκων και υποσύστημα της δια βίου μάθησης, **στοχεύουν** -ως προς τους εκπαιδευόμενους τους - στα εξής:

1. δημιουργία θετικής στάσης ως προς τη μάθηση και ενίσχυση των ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην εκπαίδευση

2. ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής στις γνωστικές απαιτήσεις ενός συνεχώς εξελισσόμενου κοινωνικο-οικονομικού χώρου δράσης των ενηλίκων πολιτών

3. σύνδεση ή επανασύνδεση με την εκπαιδευτική διαδικασία ενηλίκων, οι οποίοι για οποιονδήποτε λόγο δεν ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση

4. ενίσχυση των δυνατοτήτων πρόσβασης στην αγορά εργασίας, καθώς και της διατήρησης της θέσης εργασίας ή της επαγγελματικής εξέλιξης

5. συμμετοχή στην «κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας» και πρόσβαση στις νέες εργασιακές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ευκαιρίες

6. αναβάθμιση των συνθηκών εκπαίδευσης, εργασίας και κοινωνικής κατάστασης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων του πληθυσμού

7. ανάπτυξη της ενεργού ιδιότητας του πολίτη

8. δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου στο πεδίο του πολιτισμού

9. ενίσχυση της ισότητας των δύο φύλων

10. μείωση του «ψηφιακού χάσματος»

11. δυνατότητα εκπαίδευσης/επιμόρφωσης με ευελιξία ως προς τον χώρο και τον χρόνο

12. ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση ενηλίκων.

Τα προγράμματα Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων, που θα υλοποιηθούν στα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης διακρίνονται σε Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας και Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας.

Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας που οι Δήμοι επιλέγουν από διαθέσιμο πίνακα προγραμμάτων, και ο οποίος εκφράζει τις Εθνικές και Ευρωπαϊκές Πολιτικές σε θέματα Διά Βίου Μάθησης Ενηλίκων στα θεματικούς πεδία:

1. Οικονομία - Επιχειρηματικότητα
2. Ποιότητα ζωής - Περιβάλλον
3. Νέες Τεχνολογίες
4. Γλώσσα και Επικοινωνία
5. Κοινωνικές Δεξιότητες και Δράσεις
6. Πολιτισμός και Τέχνη
7. Προγράμματα Ευάλωτων Κοινωνικά Ομάδων

Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας που προ-

τείνουν οι Δήμοι και τα οποία ανταποκρίνονται στις τοπικές ανάγκες υποστήριξης και την προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και προσωπικής ανάπτυξης των δημοτών τους.

Στο θεματικό πεδίο Προγράμματα Ευάλωτων Κοινωνικά Ομάδων προσφέρονται τα παρακάτω θέματα:

Μετανάστες – Επικοινωνία στην καθημερινή ζωή
Μετανάστες – Επικοινωνία στην καθημερινή ζωή
Μετανάστες – Υποστήριξη στην καθημερινή ζωή
Τσιγγάνοι – Γλωσσικές δεξιότητες I
Τσιγγάνοι – Γλωσσικές δεξιότητες II
Τσιγγάνοι – Υποστήριξη στην καθημερινή ζωή
Κρατούμενοι – Επικοινωνία στην καθημερινή ζωή
Κρατούμενοι – Επικοινωνία στην καθημερινή ζωή
Κρατούμενοι – Υποστήριξη κρατουμένων
Μουσουλμανική Μειονότητα – Γλωσσικές δεξιότητες I
Μουσουλμανική Μειονότητα – Γλωσσικές δεξιότητες II

Επιπλέον, στην ανοικτή πρόσκληση προς τους Δήμους υπ. αριθ. 749/28-9-2012 για τους Άξονες 7 και 8 και στην ανοικτή πρόσκληση προς τους Δήμους υπ. αριθ. 923/1-11-2012 για τον Άξονα 9, για την ένταξη τους στις συγκεκριμένες πράξεις, στα κριτήρια συμμετοχής συμπεριλαμβάνονται:

- Η υποχρεωτική επιλογή Προγραμμάτων Ευάλωτων Κοινωνικά Ομάδων (εκτός και αν αποδεδειγμένα δεν υπάρχουν εντός της διοικητική ευθύνης του Δήμου Ευάλωτες Κοινωνικά Ομάδες)
- Η προσβασιμότητα των ΑμέΑ στους χώρους Διοίκησης και Εκπαίδευσης.

6γ. Σχολές Γονέων

Η οικογένεια στη σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζεται από αλλαγές τόσο στη μορφή της, όσο και στους ρόλους των μελών της. Η συνοχή της, η προσαρμοστικότητα στις συνθήκες που αλλάζουν με γρήγορους ρυθμούς, οι τρόποι επικοινωνίας και οι αλληλεπιδράσεις των μελών της επιδρούν αποφασιστικά στη λειτουργία της.

Εξάλλου, η οικογένεια είναι το πρώτο σχολείο του παιδιού, ο πρώτος χώρος κοινωνικοποίησης και διαπαιδαγώγησής του. Στην οικογένεια διαμορφώνονται συμπεριφορές, στάσεις και συνήθειες που θα το συνοδεύουν σε όλη του τη ζωή. Στο οικογενειακό πλαίσιο διαμορφώνονται για παράδειγμα τα πρώτα ψήγματα της πολιτεότητας, η σχέση με το βιβλίο, οι πολιτιστικές πρακτικές, το έθος της συνεργασίας, ο σεβασμός του άλλου.

Η ΓΓΔΒΜ, στην προσπάθειά της να ανταποκριθεί στην μεγάλη κοινωνική ανάγκη για την στήριξη των γονέων, αλλά και μελλοντικών γονέων, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με επιτυχία στο σύνθετο και δύσκολο ρόλο τους, όπως αυτός διαμορφώνεται στις

σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, και γενικότερα της οικογένειας, σχεδιάζει σειρά σχετικών προγραμμάτων: Σχολές Γονέων, προγράμματα και δράσεις με Διαγενεακό χαρακτήρα, καθώς και προγράμματα συνεργασίας Σχολείου – Οικογένειας.

Το πρόγραμμα των Σχολών Γονέων είναι ένα από τα προγράμματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων που σχεδιάζει η Γ.Γ.Δ.Β.Μ. και υλοποιείται από το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.

Το 2002 με εθνική χρηματοδότηση πραγματοποιήθηκε από τη Γ.Γ.Δ.Β.Μ. μια πιλοτική φάση συμβουλευτικής γονέων σε 4 περιοχές της Αττικής, κατά την οποία υλοποιήθηκαν 6 τμήματα. Με βάση την αξιολόγηση αυτής της πιλοτικής φάσης, η ομάδα σχεδιασμού της Γ.Γ.Δ.Β.Μ. υπέβαλε για ευρωπαϊκή χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ –ΕΠΕΑΕΚ το πρόγραμμα «Συμβουλευτική Γονέων» για την περίοδο 2003-2008 το οποίο υλοποιήθηκε από το Ι.Δ.ΕΚ.Ε. Το πρόγραμμα εντάσσεται το 2008 στο ΕΣΠΑ-Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση με τον τίτλο «Σχολές Γονέων» και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Από το τέλος του 2011 και μετά φορέας υλοποίησης είναι το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.

Σκοπός του έργου των Σχολών Γονέων είναι η στήριξη των γονέων, αλλά και μελλοντικών γονέων ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με επιτυχία στο σύνθετο και δύσκολο ρόλο τους όπως αυτός διαμορφώνεται στις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες.

Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος των Σχολών Γονέων είναι:

1. να βελτιωθεί η επικοινωνία στην οικογένεια
2. να προαχθούν οι γνώσεις των γονέων σχετικά με τις ψυχικές, κοινωνικές, πνευματικές και άλλες ανάγκες των παιδιών σε κάθε στάδιο ανάπτυξής τους
3. να αναπτυχθούν δεξιότητες για την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση δύσκολων συμπεριφορών των παιδιών τους
4. να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες και να υποστηριχθεί η συνεργασία τους με τους/τις εκπαιδευτικούς
5. να αποκτηθούν συγκεκριμένες ικανότητες προκειμένου οι γονείς να μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις του νηπιαγωγείου, δημοτικού, γυμνασίου και λυκείου
6. να ενημερωθούν οι γονείς σε θέματα υγείας των ίδιων και των παιδιών τους
7. να ενημερωθούν οι γονείς για τους τρόπους σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών τους ανάλογα με την ηλικία τους
8. να γίνει κατανοητή η θέση των ατόμων τρίτης ηλικίας στην κοινωνία, την οικογένεια και τα κοινά
9. να γίνει ενημέρωση των γονέων για τους τρόπους προφύλαξης των παιδιών από την χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και να προταθούν τρόποι παιδαγωγικής και λελογισμένης χρήσης τους

10. να βελτιωθεί η διαχείριση του οικογενειακού προγραμματισμού

11. να παρασχεθεί συμβουλευτική υποστήριξη και αγωγή υγείας στις οικογένειες των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων

12. να ενημερωθούν και να υποστηριχθούν ψυχολογικά γονείς ΑμεΑ

Κατά την εκπαιδευτική περίοδο 2003-2008 πραγματοποιήθηκαν τα εξής εκπαιδευτικά προγράμματα, με το γενικό τίτλο «Συμβουλευτική Γονέων»:

1. η οικογένεια ως ομάδα
2. επικοινωνία - διαπροσωπικές σχέσεις
3. εξέλιξη και ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου
4. οικογένεια και σχολείο

Κατά την εκπαιδευτική περίοδο 2009 μέχρι σήμερα, στο πλαίσιο των Σχολών Γονέων, υλοποιούνται 7 εκπαιδευτικά προγράμματα:

1. η οικογένεια στη σύγχρονη εποχή, διάρκειας 50 ωρών
2. διαφυλικές σχέσεις, διάρκειας 25 ωρών
3. ανάπτυξη στην Τρίτη ηλικία, διάρκειας 25 ωρών
4. συνεργασία εκπαιδευτικών-οικογένειας, διάρκειας 25 ωρών

5. ψυχολογική υποστήριξη και αγωγή υγείας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, 25 ωρών

6. συμβουλευτική γονέων παιδιών με αναπηρίες, διάρκειας 50 ωρών

7. στερεότυπα και διακρίσεις στην οικογένεια, διάρκειας 25 ωρών

Από 2003 έως τέλος 2012 είναι εκπαιδευθήκαν 122.614 πολίτες.

Πέντε από τα 7 εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται στις Σχολές Γονέων αναφέρονται άμεσα ή έμμεσα σε θέματα ευπαθών κοινωνικών ομάδων:

- Διαφυλικές σχέσεις
- Ανάπτυξη στην τρίτη ηλικία
- Ψυχολογική υποστήριξη και αγωγή υγείας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων
- Συμβουλευτική γονέων παιδιών με αναπηρίες
- Στερεότυπα και διακρίσεις στην οικογένεια

Για την εκπαιδευτική περίοδο εαρινή και φθινοπωρινή του 2012 συνολικά πραγματοποιήθηκαν **1.415 τμήματα και εκπαιδεύθηκαν 25.470 πολίτες.**

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τις θεματικές που απευθύνονται σε άτομα ευάλωτων κοινωνικά ομάδων:

Πρόγραμμα	Αριθμός Τμημάτων	Αριθμός εκπαιδευθέντων
Διαφυλικές σχέσεις	264	4.752
Ανάπτυξη στην τρίτη ηλικία	159	2.862
Συμβουλευτική γονέων παιδιών με αναπηρίες	20	380
Ψυχολογική υποστήριξη και αγωγή υγείας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων	15 6 σε Ρομά 6 σε κρατούμενους	270 108 108
Στερεότυπα και διακρίσεις στην οικογένεια	253	4.554

7. Προγράμματα και δράσεις της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

7α. Πρόγραμμα «Κανείς δεν μένει εκτός»

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού σε συνεργασία με την «ΚΛΙΜΑΚΑ – Φορέας Ανάπτυξης Ανθρώπινου & Κοινωνικού Κεφαλαίου για την Αντιμετώπιση του Κοινωνικού Αποκλεισμού», αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία, (φορέας υλοποίησης του έργου κατόπιν σύμβασης) εκπονεί πρόγραμμα με τίτλο «Κανείς δεν μένει εκτός». Το πρόγραμμα έχει ως αντικείμενο την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών συμβουλευτικής και διαμεσολάβησης σε νέους έως 40 ετών, προκειμένου να διατηρήσουν την κατοικία και την οικονομική ανεξαρτησία τους και να απομακρυνθούν από το ενδεχόμενο απώλειας στέγης.

Το Πρόγραμμα επικεντρώνεται, κατά την πιλοτική του φάση, στην περιοχή της Αττικής, λόγω της υψηλότερης πληθυσμιακής συγκέντρωσης.

Με τη συνδρομή επιστημονικού προσωπικού προσφέρεται εξειδικευμένη νομική διαμεσολάβηση, ψυχολογική στήριξη, καθώς και εργασιακή δικτύωση, καλύπτοντας το σύνολο των αναγκών των συγκεκριμένων νέων από μία υπηρεσία.

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα «Κανείς δεν μένει εκτός» απευθύνεται σε νέους 18 – 40 ετών, οι οποίοι, λόγω σοβαρών οικονομικών προβλημάτων:

- ζουν υπό την απειλή της έξωσης ή της κατάσχεσης της κατοικίας τους
 - αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στην εξυπηρέτηση οικονομικών βαρών σχετικών με τη στέγασή τους (δανειακές υποχρεώσεις, καταβολή ενοικίου, συντήρηση κατοικίας κλπ.)
 - ζουν σε επισφαλείς συνθήκες στέγασσης
- Στο πλαίσιο του Προγράμματος:

Α. κατάλληλα καταρτισμένο επιστημονικό προσωπικό (νομικοί, οικονομολόγοι, εργασιακοί σύμβουλοι, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι κλπ.)

- συγκεντρώνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την υφιστάμενη κατάσταση του ωφελομένου,
- τον ενημερώνει σχετικά με τη λειτουργία του προγράμματος,
- καταρτίζει εξατομικευμένο σχέδιο για την υποστήριξή του,
- παρακολουθεί την πρόοδο της παρέμβασης και αναπροσαρμόζει το σχέδιο υποστήριξης του ωφελομένου, όποτε κρίνεται αναγκαίο,
- με το πέρας της περιόδου υποστήριξης, συντάσσει έκθεση για τα αποτελέσματα της παρέμβασης με τη συμβολή του ωφελομένου.

Β. οι υπηρεσίες που παρέχονται για την υποστήριξη των ωφελομένων, κατ' ελάχιστον, περιλαμβάνουν:

- Ενημέρωση σχετικά με στεγαστικά δικαιώματα, πηγές οικονομικής ενίσχυσης για τη διατήρηση της κατοικίας, εναλλακτικές επιλογές στέγασης κ.α.
- Μεσολάβηση, με στόχο το διακανονισμό για τη ρύθμιση χρεών, καθοδήγηση σε θέματα οικονομικής διαχείρισης κ.α.
- Νομική βοήθεια, διασύνδεση με λοιπές υπηρεσίες εκτός προγράμματος κ.α.
- Ψυχολογική υποστήριξη, οικογενειακή διαμεσολάβηση, κατ' οίκον επισκέψεις κ.α.
- Συμβουλευτικές συνεδρίες σχετικά με τον επαγγελματικό προσανατολισμό, τους τρόπους αναζήτησης εργασίας, την προετοιμασία για την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης κ.α.
- Κάθε άλλη προτεινόμενη δράση, όπως προκύπτει από την πρόταση του φορέα υλοποίησης.

7β. Πρόγραμμα για τη σεξουαλική διαφορετικότητα «Ζούμε όπως κι Εσύ»

Η Γ.Γ.Ν.Γ. επιχορηγεί το Δικαιούχο για την υλοποίηση του έργου με τίτλο «Τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης για άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, Λ.Ο.Α.Δ. (Λεσβιακά, Ομοφυλοφιλικά, Αμφισεξουαλικά, Διαφυλικά)», στο πλαίσιο του Προγράμματος για τη σεξουαλική διαφορετικότητα, «Ζούμε όπως κι Εσύ». Η συνεργασία συνίσταται στην υλοποίηση δράσεων για τη δημιουργία και οργάνωση τηλεφωνικής γραμμής υποστήριξης ατόμων Λ.Ο.Α.Δ.-Λ.Γ.Β.Τ. όσον αφορά στη σεξουαλική διαφορετικότητα ή/ και την ταυτότητα φύλου. Έργο της Τηλεφωνικής Γραμμής Υποστήριξης είναι η ολοκληρωμένη συμβουλευτική υποστήριξη- προσέγγιση των ατόμων Λ.Ο.Α.Δ.-Λ.Γ.Β.Τ., των οικογενειών τους, αλλά και των εκπαιδευτικών αναφορικά με το θέμα της σεξουαλικής διαφορετικότητας ή και της ταυτότητας φύλου.

Η τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης λειτουργεί πιλοτικά για ένα (1) έτος, πέντε (5) ημέρες την εβδομάδα, οκτώ (8) ώρες την ημέρα, εκτός Σαββατοκύριακου και το ωράριο θα είναι 12:00 με 20:00. Παράλληλα, προβλέπεται η δυνατότητα παραπομπής επειγόντων περιστατικών σε άλλες υπηρεσίες, και πέραν του ωραρίου λειτουργίας της γραμμής. Η έδρα της γραμμής βρίσκεται στα γραφεία της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς (Αχαρνών 417). Ειδικότερα, η τηλεφωνική γραμμή παρέχει τις εξής υπηρεσίες:

- συμβουλευτική υποστήριξη για τους ίδιους τους Λ.Ο.Α.Δ.-Λ.Γ.Β.Τ., τις οικογένειές τους και τους εκπαιδευτικούς,
- ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα των Λ.Ο.Α.Δ.-Λ.Γ.Β.Τ.,
- παροχή πληροφοριών σχετικά με ζητήματα που αφορούν τους Λ.Ο.Α.Δ.-Λ.Γ.Β.Τ. και
- παραπομπή σε άλλες υπηρεσίες και φορείς, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

7γ. «Περάσματα»-Παιχνίδι προσομοίωσης για τους πρόσφυγες

Το γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (Γ.Γ.Ν.Γ.) υλοποιεί πρόγραμμα ευαισθητοποίησης μαθητών και νέων σε θέματα προσφύγων, με επίκεντρο τη διοργάνωση των «Περασμάτων» σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Αττικής.

Πρόκειται για παιδαγωγικό εργαλείο, που απευθύνεται κυρίως σε μαθητές και νέους από 12 ετών και πάνω και επιτρέπει στα άτομα να βιώσουν μια μακρινή για εκείνα κατάσταση μέσα από τη διαδικασία της αναπαράστασης της πραγματικότητας. Το πρόγραμμα ξεκίνησε αρχικά από σχολεία της Αττικής από το τέλος Απριλίου του 2012 έως το Μάρτιο του 2013 και μετά θα επεκταθεί στην υπόλοιπη Ελλάδα. Το παιχνίδι μπορεί να λάβει χώρα σε εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο 500 τ.μ. περίπου για 15 με 20 παίκτες και διαρκεί 2 ώρες.

Στις σημερινές συνθήκες, που το γενικότερο κλίμα ανόδου της ξενοφοβίας στην Ευρώπη, αλλά και στη χώρα μας εκδηλώνεται με ποικίλες μορφές, όπως η ρητορική μίσους και μισαλλοδοξίας, οι συνεχιζόμενες ρατσιστικές επιθέσεις κατά μεταναστών και προσφύγων κ.α., τα «ΠΕΡΑΣΜΑΤΑ» προσφέρουν στους νέους σωστή ενημέρωση, θετική αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών και την αποδοχή της διαφορετικότητας. Μέσα από τα περάσματα τα παιδιά:

- βιώνουν γεγονότα και καταστάσεις, που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στην προσπάθειά τους να βρουν ασφαλές καταφύγιο σε μια άλλη χώρα
- συνειδητοποιούν τις αιτίες και τις συνέπειες του ξεριζωμού, αλλά και την αλληλουχία των γεγονότων, που οδηγούν τους πρόσφυγες σε άλλη χώρα.

- ενθαρρύνονται να υιοθετήσουν μια στάση αποδοχής των προσφύγων και να σκεφθούν πιθανές λύσεις στα προβλήματά τους, ιδιαίτερα σε σχέση με την ένταξή τους στη χώρα ασύλου.
- κινητοποιούνται, ώστε να ευαισθητοποιήσουν με τη σειρά τους τον κοινωνικό τους περίγυρο.

7δ. Πρόγραμμα «Νομική Βοήθεια για Νέους»

Το Πρόγραμμα «Νομική Βοήθεια για Νέους» (Youth Legal Aid) της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς έχει ως αντικείμενο την δωρεάν νομική συνδρομή σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες νέων (ομάδες – στόχος), η οποία καλύπτει την εκπροσώπησή των νέων τόσο εξωδικαστικά όσο και ενώπιον των δικαστηρίων. Τις υποθέσεις αναλαμβάνουν νέοι δικηγόροι έως 35 ετών.

Ο σκοπός του προγράμματος είναι διττός. Αφενός στοχεύει στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού που συχνά υφίστανται οι ομάδες – στόχος, ενισχύοντας πρακτικά τη δυνατότητα διευθέτησης νομικών ζητημάτων ή/και προσφυγής τους στη δικαιοσύνη, αφετέρου ενθαρρύνει και υποστηρίζει τους νέους δικηγόρους στην ανάληψη τέτοιων υποθέσεων. Η νομική συνδρομή παρέχεται για υποθέσεις που αφορούν σε:

1. Ανήλικους Παραβάτες
2. Κακοποιημένους ανήλικους και νέους έως 30 ετών
3. Πρόσφυγες έως 30 ετών
4. Παλιννοστούντες έως 30 ετών
5. Νέους θεραπευμένους από τοξικές ουσίες έως 30 ετών που βρίσκονται στο στάδιο της κοινωνικής επανένταξης ή έχουν ολοκληρώσει αναγνωρισμένο πρόγραμμα απεξάρτησης ή/ και έχουν ως αντικείμενο:
 1. Παράνομη Διακίνηση και Εμπορία ανθρώπων (trafficking and smuggling) έως 30 ετών
 2. Χρήση απαγορευμένων ουσιών από νέους έως 30 ετών
 3. Εργασιακά ζητήματα ανηλίκων, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του νόμου, για την εργασία κάτω των 18 ετών, όλες τις εργασιακές διαφορές νέων από 18-24 και τη συμφιλιοτική διαδικασία για την επίλυση των αναφερόμενων ατομικών ή συλλογικών διαφορών εργασίας ενώπιον ΣΕΠΕ (Ν 2639/1998 άρθρο 7ιδ', ΠΔ 136/1999 άρθρο 91ε2ν2ιστ).
 4. Ασυνόδετους ανηλίκους για διοικητικές διαφορές.

Το Πρόγραμμα «Νομική Βοήθεια για Νέους» είναι συνεχιζόμενο και βγαίνει στο τέλος κάθε έτους ανοιχτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

Ως εκ τούτου στο τέλος του 2012, η ανοιχτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος απευθύνθηκε όχι μόνο σε Δικηγορικούς Συλλόγους, αλλά και σε Ενώσεις Νέων Ασκούμενων Δικηγόρων ενώ προστέθηκε στους επωφελούμενους του Προγράμματος και η κατηγορία «των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων».

Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι που ήταν ενταγμένοι ήδη στο Πρόγραμμα και δεν έχουν αξιοποιήσει το ποσό της χρηματοδότησης συνεχίζουν να αναλαμβάνουν υποθέσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος ενώ στο τέλος του 2012 εντάχθηκαν και οι κάτωθι Δικηγορικοί Σύλλογοι: ΔΣ Αγρινίου, ΔΣ Αλεξανδρούπολης, ΔΣ Κατερίνης, ΔΣ Κεφαλληνίας-Ιθάκης, ΔΣ Λάρισας, ΔΣ Λευκάδας, ΔΣ Νάξου, ΔΣ Πειραιά, ΔΣ Τρίπολης, ΔΣ Χίου καθώς και η Ένωση Νέων Ασκούμενων Δικηγόρων Αθήνας (ΕΑΝΔΑ).

Το Πρόγραμμα υλοποιείται αποκλειστικά με πόρους της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς.

7ε. Πανελλήνιος Διαγωνισμός Μαθητικής Δημιουργίας

Το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα και η Επιτροπή Ευαισθητοποίησης Νέων της οποίας μέλος είναι και η ΓΓΝΓ συνδιοργανώνουν σε ετήσια βάση τον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Μαθητικής Δημιουργίας που απευθύνεται σε όλα τα σχολεία της χώρας και ολοκληρώνεται με την Τελετή Βράβευσης των μαθητών, που διακρίθηκαν στον αντίστοιχο διαγωνισμό, στο πλαίσιο της Παγκόσμιας ημέρας Προσφύγων. Ο Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός διεξάγεται πανελλαδικά στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και στις τάξεις εκμάθησης ελληνικής γλώσσας των κέντρων υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων. Το θέμα του Διαγωνισμού για το 2010 ήταν «Όλοι μαζί, διαφορετικοί και ίσοι, μπορούμε να ζήσουμε αρμονικά» και αφορούσε στην ειρηνική κοινωνική συνύπαρξη με πρόσφυγες και μετανάστες, καλώντας τους μαθητές να προτείνουν τρόπους με τους οποίους όλοι μπορούμε να συμβάλουμε ατομικά και συλλογικά στην επίτευξη της αρμονικής αυτής συμβίωσης. Το θέμα για το διαγωνισμό του 2011 ήταν «Ρατσισμός και ξενοφοβία: επικίνδυνα φαινόμενα για μια χώρα», ενώ για το 2012 «η σιωπή είναι ανοχή».

7στ. «Δίκτυο κατά της βίας στο σχολείο»: Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός

Η ΓΓΝΓ ως ιδρυτικό μέλος του «Δικτύου κατά της βίας στο σχολείο» προκήρυξε και ολοκλήρωσε τον Πανελλήνιο Μαθητικό Διαγωνισμό Δημιουργίας Αφίσας ή Βίντεο για την εκστρατεία του «Δικτύου κατά της Βίας στο σχολείο», για το σχολικό έτος 2012- 2013 με τίτλο: «Ενδοσχολική Βία – Συμβιώνοντας στο Σχολείο». Στόχος του διαγωνισμού αυτού ήταν η ενεργός συμμετοχή και συμβολή για τη διασφάλιση της ομαλής συμβίωσης στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας, καθώς και για την πρόληψη και αντιμετώπιση του ενδοσχολικού εκφοβισμού, καθώς επίσης και η καθέρωση της «Ημέρας κατά της Βίας στο Σχολείο» στις 6 Μαρτίου. Στο διαγωνισμό συμμετείχαν 95 σχολεία από όλη την Ελλάδα και από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

8. Εγκύκλιοι και Υπουργικές Αποφάσεις του ΥΠΑΙΘΠΑ για το σχολικό έτος 2011-2012 που άπτονται της προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

• Ενίσχυση μαθητών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εξαιτίας των δυσμενών οικονομικών συγκυριών.

Για την αντιμετώπιση προβλημάτων υποσιτισμού το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α έχει προχωρήσει στην έκδοση:

- των με αριθμ. 33904/Γ2/27-03-2012, 36032/Γ2/30-03-2012 και 52180/Γ2/04-12-2012 εγκυκλίων, με θέμα: **«Ενίσχυση μαθητών»**, σύμφωνα με τις οποίες παρέχονται πληροφορίες προς τα στελέχη της εκπαίδευσης και τη σχολική κοινότητα με στόχο να ενισχυθούν οι μαθητές Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης που αντιμετωπίζουν προβλήματα σίτισης λόγω της δύσκολης οικονομικής συγκυρίας.

- της με αριθμ. Φ.14/136/24435/Γ1/07-03-2012 εγκυκλίου, με θέμα: **«Πρόγραμμα διανομής μικρογευμάτων σε μαθητές σχολικών μονάδων Ζ.Ε.Π. του ΥΠΑΔΜΘ σε συνεργασία με το ΙΝΕΔΙΒΙΜ»**, σύμφωνα με την οποία το Υπουργείο Παιδείας υλοποιεί σε συνεργασία με το ΙΝΕΔΙΒΙΜ τη διανομή μικρογευμάτων σε όλους τους μαθητές των σχολικών μονάδων ΖΕΠ, οι οποίες δε διαθέτουν κυλικείο.

- και της με αριθμ. 47835 /Γ2/ 27/04/2012 εγκυκλίου με θέμα: **Συγκέντρωση τροφίμων για «Το Χαμόγελο του Παιδιού»**, με στόχο την ενίσχυση των παιδιών που διαμένουν σε σπίτια του Οργανισμού.

• Για την ενημέρωση – ευαισθητοποίηση της μαθητικής κοινότητας αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, το ρατσισμό, τη ξενοφοβία και γενικότερα υπαρκτά προβλήματα του αναπτυσσόμενου κόσμου, το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. έχει εκδόσει τις παρακάτω εγκυκλίους:

- τη με αριθμ. Φ.14/ 159 / 29.873 /Γ1/ 20 -3 -2012 (ΑΔΑ: Β4459-138) εγκύκλιο, με θέμα: Υλοποίηση Εκπαιδευτικού Προγράμματος με θέμα: **«Τα παιδιά Γράφουν και Ζωγραφίζουν τα δικαιώματά τους το 2012»**, στο πλαίσιο της συνεργασίας της UNICEF με το Υπουργείο Παιδείας για την υλοποίηση κοινών εκπαιδευτικών δράσεων, με βάση τις αρχές της Σύμβασης των δικαιωμάτων του παιδιού.

- τη με αριθμ. 29890/Γ2/ 20-03-2012 εγκύκλιο το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α., με θέμα: **«Μαθητικός διαγωνισμός του ΟΗΕ για τον Αφοπλισμό»**, για τη συμμετοχή των μαθητών Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης στο διαγωνισμό για παιδιά και νέους με τίτλο «Η Τέχνη για την Ειρήνη - 2012».

- τη με αριθμ. 7183/Γ2/ 23-01-2012, εγκύκλιο του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α., με θέμα: **«Παγκόσμια εβδομάδα δράσης για την εκπαίδευση»**, στο πλαίσιο της

προώθησης της διεθνούς εκστρατείας που πραγματοποιείται κάθε χρόνο από την Παγκόσμια Εκστρατεία για την Εκπαίδευση, στην οποία συμμετέχουν Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Δίκτυα της Κοινωνίας των Πολιτών και εκατομμύρια μαθητές και εκπαιδευτικοί σε 120 χώρες. Ειδικότερα η δράση για το 2012 έχει τίτλο: «Δικαιώματα από την πρώτη μέρα!», Εκπαίδευση και Φροντίδα στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία.

- τη με αριθμ. Φ.14/753/139297/Γ1/08-11-2012 εγκύκλιο, με θέμα: **Συμμετοχή Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Δράση «Teachers 4 Europe 2012-2013»**. Η Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα, σε συνεργασία με το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α προσκαλεί τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης να συμμετάσχουν σε μια εκπαιδευτική δράση, με τίτλο «Teachers 4 Europe 2012-2013». Στόχος της συγκεκριμένης δράσης, στην οποία οι εκπαιδευτικοί καλούνται να συμμετάσχουν εθελοντικά, είναι να γίνουν σε μεγαλύτερο βαθμό γνωστές και κατανητές, τόσο η σημασία της κοινωνίας των πολιτών και η οικονομική κρίσιμη περίοδος σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και οι τρόποι αντιμετώπισής της καθώς και η προσαρμογή των πολιτών και ειδικότερα των νέων στο μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον.

- τη με αριθμ. 1534/Γ2/09-01-2012 εγκύκλιο, με θέμα: **«Δραστηριότητες και εκδηλώσεις στο Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδας»**. Στο πλαίσιο της Εθνικής Ημέρας Μνήμης Ελλήνων Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος, η οποία σύμφωνα με απόφαση της Βουλής των Ελλήνων έχει οριστεί να είναι η 27η Ιανουαρίου κάθε έτους, το Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδας παρουσιάζει περιοδικές εκθέσεις και οργανώνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις.

• Σχολική εγγραφή και φοίτηση παιδιών Ρομά

Για την εγγραφή και φοίτηση των παιδιών Ρομά το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. έχει προβεί σε έκδοση των με αριθμ. Φ.3 / 960 / 102679 / Γ1/ 20-8-2010 και 114893/ Γ2/ 14-09-2010 εγκυκλίων, οι οποίες ορίζουν ότι «κάθε Διεύθυνση Εκπαίδευσης σε συνεργασία με τους Σχολικούς Συμβούλους, τους Υπευθύνους Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης και τους Διευθυντές των σχολικών μονάδων έχει υποχρέωση να συμβάλλει στη διευκόλυνση των εγγραφών των παιδιών Ρομά στα σχολεία, αλλά και να εντοπίζει, όπου υπάρχουν στις περιφέρειες της ευθύνης τους, τα παιδιά εκείνα που δεν έχουν εγγραφεί ποτέ στο σχολείο, προκειμένου να διευκολύνουν στη συνέχεια τις οικογένειες για τη διενέργεια σχολικής εγγραφής των παιδιών αυτών». Ειδικότερα, τονίζεται ότι «τα παιδιά Ρομά γίνονται δεκτά ανεξάρτητα από το εάν είναι γραμμένα σε μητρώα ή δημοτολόγια», ενώ επισημαί-

νεται ότι οι Προϊστάμενοι και οι Δ/ντες των Σχολικών Μονάδων δεν παρακωλύουν την εγγραφή τους, λόγω έλλειψης πιστοποιητικού μόνιμης κατοικίας.

Επιπλέον μέτρο διευκόλυνσης της φοίτησης των μαθητών Ρομά, το οποίο βρίσκεται σε ισχύ σύμφωνα με το αριθμ. ΦΕΚ 893/20-09-1996, τεύχ. Β', αφορά την κάρτα φοίτησης μετακινούμενων μαθητών. Η κάρτα φοίτησης συνοδεύει τους μετακινούμενους μαθητές, ώστε να γίνονται δεκτοί και χωρίς την τυπική διαδικασία μετεγγραφής, εφόσον, κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, αλλάξουν σχολεία εξαιτίας της μετακίνησής τους σε άλλο τόπο κατοικίας.

• **Στήριξη μαθητών που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα**

Για την οικονομική ενίσχυση οικογενειών με τέκνα υποχρεωτικής εκπαίδευσης και χαμηλά εισοδήματα ισχύει το άρθρο 27 του Ν 3016/17-5-2002/ΦΕΚ 110Α και η παρ. 1 του άρθρου 28 του Ν 3879/21-9-2010/ΦΕΚ 163Α, (με την οποία αντικαθίσταται το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 27 του Ν 3016/17-5-2002/ΦΕΚ 110Α). Η οικονομική ενίσχυση δίνεται στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς με την παρουσίαση βεβαίωσης κανονικής παρακολούθησης μαθημάτων κατά το σχολικό έτος που έληξε, και όχι στην αρχή με την εγγραφή. Το μέτρο αυτό επιχειρεί να εξαλείψει τη σχολική διαρροή μαθητών Ρομά.

• **Απόκτηση Ελληνικής Ιθαγένειας με εξαετή παρακολούθηση σε ελληνικό σχολείο**

Με σχετική Υπουργική Εγκύκλιο (86399/Γ2/16-07-2010/ΥΠΔΒΜΘ, «Απόκτηση Ελληνικής Ιθαγένειας με εξαετή παρακολούθηση σε ελληνικό σχολείο» ορίζεται ότι: *«Τέκνο αλλοδαπών που έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την παρακολούθηση έξι τουλάχιστον τάξεων ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα και κατοικεί μόνιμα και νόμιμα στη Χώρα αποκτά την Ελληνική Ιθαγένεια από τη συμπλήρωση του εξαετούς χρόνου φοίτησης με κοινή δήλωση και αίτηση εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου μόνιμης κατοικίας του που υποβάλλουν οι γονείς του μέσα σε τρία έτη από τη συμπλήρωση του χρόνου αυτού».*

Η φοίτηση αλλοδαπού μαθητή σε ελληνικό σχολείο στην Ελλάδα, αφορά σε έξι τουλάχιστον τάξεις αθροιστικά, πρέπει δε να είναι επιτυχής. Επομένως, για τη συμπλήρωση του ανωτέρω προβλεπόμενου χρόνου απόκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας δεν υπολογίζεται σχολικό έτος που δεν διεξήλθε επιτυχώς.

• **Εγγραφές αλλοδαπών μαθητών**

Με τη σχετική εγκύκλιο «Εγγραφές αλλοδαπών μαθητών» (120323/Γ2/14-09-2010) γίνεται υπενθύμιση της νομοθεσίας αναφορικά με τις εγγραφές των αλλοδαπών μαθητών στις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι τα «ανήλικα τέκνα υπηκόων τρίτων

χωρών μπορούν να εγγραφούν έστω κι αν δεν έχει ρυθμιστεί η νόμιμη διαμονή τους στη χώρα».

• **Εγγραφές μαθητών σε Εσπερινά Λύκεια**

Έχοντας ως στόχο την κατοχύρωση του δικαιώματος στην εκπαίδευση όλων των Ελλήνων πολιτών η με αρ. πρ. 134059/Γ2/25-10-2010 εγκύκλιος με θέμα «Εγγραφές μαθητών σε Εσπερινά Λύκεια» και η με αρ. πρ. 147536/Γ2/22-11-2010 εγκύκλιος με θέμα «Εγγραφές μαθητών σε Εσπερινά ΕΠΑ.Λ και Εσπερινές ΕΠΑ.Σ» προβλέπει την εγγραφή σε Εσπερινά Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια και στις Επαγγελματικές Σχολές της χώρας των άνεργων μαθητών, κατόχων κάρτας ανεργίας Ο.Α.Ε.Δ., καθώς και μητέρων ανήλικων τέκνων με αποκλειστική οικιακή απασχόληση, λόγω της σημερινής οικονομικής συγκυρίας.

• **Διαδικασία επιβολής ποινής αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος**

Η συγκεκριμένη εγκύκλιος με αρ. πρ. 141522/Γ2/9-11-2010 τονίζει ότι οι σχολικές κυρώσεις, οι οποίες αποτελούν μέσο διαπαιδαγώγησης των μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και αποβλέπουν στην εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του σχολείου, πρέπει να επιβάλλονται κλιμακωτά και ο Σύλλογος Διδασκόντων να εξετάζει την προσφορότητα της επιβαλλόμενης κύρωσης υπό το πρίσμα του συμφέροντος του μαθητή. Ανώτερος στόχος της είναι η διασφάλιση των δικαιωμάτων των μαθητών και η αποφυγή κατάχρησης των ποινών.

• **Δικαιώματα μαθητών των οποίων οι γονείς βρίσκονται σε διάσταση ή είναι διαζευγμένοι και ο ένας από αυτούς δεν ασκεί την επιμέλειά τους**

Με σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (Φ.7/ 517/ 127893 /Γ1/13-10-2010, «Δικαιώματα των παιδιών – μαθητών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, των οποίων οι γονείς βρίσκονται σε διάσταση ή είναι διαζευγμένοι και ο ένας από αυτούς δεν ασκεί την επιμέλειά τους) ενημερώνονται τα στελέχη της εκπαίδευσης και το διδακτικό προσωπικό των σχολείων για θέματα που αφορούν τα δικαιώματα των παιδιών - εντός του χώρου του σχολείου - των οποίων οι γονείς είναι διαζευγμένοι.

Συγκεκριμένα, η εγκύκλιος ορίζει ότι:

α) Στις περιπτώσεις που λόγω διάστασης ή διαζυγίου των γονέων του μαθητή, η άσκηση της επιμέλειας του προσώπου του έχει ανατεθεί στον έναν γονέα, (που διαμένει μαζί του), η περιστασιακή επικοινωνία του παιδιού με τον γονέα που δεν μένει μαζί του, αλλά διατηρεί τη γονική μέριμνα αυτού, δεν μπορεί να απαγορευτεί εντός του σχολικού χώρου, κατά μείζονα δε λόγο δεν μπορεί να απαγορευτεί η είσοδος του γονέα αυτού στο σχολείο. Η επικοινωνία αυτή θα γίνεται με τρόπο ώστε το σχολείο να μην μετατρέπεται σε χώρο

άσκησης επικοινωνίας γονέα – μαθητή παρεμποδίζοντας την εκπαιδευτική διαδικασία.

β) Δεδομένου ότι η δικαστική απόφαση περί επικοινωνίας ορίζει μόνο το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο γονέας που μένει με το παιδί οφείλει να έχει αυτό στη διάθεση του άλλου γονέα, η επικοινωνία πέραν της ρυθμιζόμενης στη δικαστική απόφαση δεν μπορεί να αποκλείεται παρά μόνο αν ρητά την απαγορεύει η απόφαση, με εξαίρεση της συνδρομής σπουδαίου λόγου(π.χ. παρακώλυση της λειτουργίας της σχολικής μονάδας, άσκηση βίας ή πρόκληση ταραχής) είναι δυνατόν να μην επιτραπεί σε γονέα η είσοδος στο χώρο του σχολείου.

Η οποιαδήποτε προφορική ή γραπτή εντολή του ενός γονέα προς το σχολείο να απαγορεύσει την είσοδο του άλλου ή την επικοινωνία με το τέκνο, εξετάζεται με προσοχή, αλλά δεν είναι υποχρεωτική αφ' εαυτής.

γ) Η συμμετοχή του γονέα που δεν δια μένει με το παιδί σε εκδηλώσεις, όπως οι σχολικές εορτές, δεν μπορεί επίσης να απαγορευθεί, παρά μόνο για σπουδαίο λόγο (εάν ο γονέας με τις ενέργειές του προκαλεί αναστάτωση της εκδήλωσης ή η παρουσία του δημιουργεί προβλήματα στο τέκνο). Η αντίθετη επιθυμία του άλλου γονέα, από μόνη της, δεν μπορεί να συνιστά σπουδαίο λόγο.

Επισημαίνεται ότι για την περίπτωση που η δικαστική απόφαση θέτει όρους για την υλοποίηση της επικοινωνίας (όπως σε περιπτώσεις που επιβάλλεται η παρουσία του άλλου γονέα ή κοινωνικού λειτουργού), η υποχρέωση συμμόρφωσης προς αυτήν επιβάλλει, προκειμένου να επιτραπεί επικοινωνία στο χώρο του σχολείου, να εξεταστεί από τους εκπαιδευτικούς εάν πληρούνται οι παραπάνω όροι.

δ) Η ενημέρωση του γονέα που δεν ασκεί την επιμέλεια του τέκνου επιβάλλεται στο πλαίσιο εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του σχολείου. Κατ' εξαίρεση, εάν από το γονέα έχει αφαιρεθεί συνολικά η άσκηση της γονικής μέριμνας, υποχρέωση ενημέρωσής του για το πρόσωπο του τέκνου (επομένως και για τη φοίτησή του) έχει ο άλλος γονέας.

ε) Η συμμετοχή του γονέα που δεν ασκεί την επιμέλεια του τέκνου – μαθητή (αλλά το υπόλοιπο της γονικής μέριμνας) στα συλλογικά όργανα της σχολικής κοινότητας (Σύλλογοι Γονέων και Κηδεμόνων) δεν μπορεί να αποκλειστεί λόγω της μη δικαστικής ανάθεσης της άσκησης της επιμέλειας σε αυτόν, εκτός αν προβλέπεται η συμμετοχή του ενός μόνο γονέα, οπότε θα προτιμηθεί εκείνος που ασκεί την επιμέλεια.

στ) Η παραλαβή του τέκνου γίνεται από το πρόσωπο που ορίζει ο γονέας που ασκεί την επιμέλειά του. Σε περίπτωση διαφωνίας των γονέων που ασκούν από κοινού την επιμέλεια, η παραλαβή θα πρέπει να γίνεται από το πρόσωπο που έχει ορισθεί, πριν προκύψει

η διαφωνία τους, έως ότου προσκομισθεί στο σχολείο δικαστική απόφαση, η οποία επιλύει τη διαφωνία των γονέων.

Μέριμνα του εκπαιδευτικού πρέπει να αποτελεί η προστασία των κατοχυρωμένων δικαιωμάτων του παιδιού – μαθητή σε ανατροφή και από τους δύο γονείς, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη την άποψη του παιδιού και έχοντας ως γνώμονα το συμφέρον του, καθώς και την απρόσκοπτη άσκηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, χωρίς να ευνοεί τυχόν ανοίξεις ιδιοκτησιακές αντιλήψεις του γονέα που ασκεί την επιμέλεια απέναντι στο παιδί – μαθητή.

• Η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο:

A. Του προγραμματισμού του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2012-2013.

Τέλος στο πλαίσιο του Προγραμματισμού του έργου κάθε σχολικής μονάδας το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. έχει αποστείλει σε όλες τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας τη με αριθμ. Φ. 12 /431 / 64914 / Γ1/11 – 06 – 2012 (ΑΔΑ: Β4ΛΞ9-41Β) εγκύκλιο, με θέμα: «Προγραμματισμός εκπαιδευτικού έργου σχολικού έτους 2012-2013». Ειδικότερα, σύμφωνα με την εγκύκλιο, και λαμβάνοντας υπόψη την πολυπολιτισμική διάσταση του σχολείου και με στόχο τη διασφάλιση της ισότητας πρόσβασης ευκαιριών στην εκπαίδευση, αλλά και την υποστήριξη της σχολικής φοίτησης μαθητών που χωρίς να έχουν την απαιτούμενη γνώση της ελληνικής γλώσσας εντάσσονται στις εκπαιδευτικές δομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα στελέχη εκπαίδευσης προβαίνουν έγκαιρα στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να εφαρμόσουν, όπου κρίνεται αναγκαία τα προβλεπόμενα αντισταθμιστικά – υποστηρικτικά προγράμματα/ δράσεις για αλλοδαπούς, παλιννοστούντες και Ρομά μαθητές. Ειδικότερα οι δράσεις αυτές αφορούν σε ίδρυση και λειτουργία Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων Ζ.Ε.Π..

B. Της λειτουργίας σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2012-2-13.

Με τη με αριθμ. Φ.3 /655/9930/Γ1/31 - 08 – 2012 (ΑΔΑ: Β4ΓΜ9-ΞΗΡ) εγκύκλιο του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. με θέμα: «Βασικές κατευθύνσεις και οδηγίες για τη λειτουργία σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2012-2013», δίνονται οι βασικές οδηγίες προς όλα τα στελέχη της εκπαίδευσης και προς τις σχολικές μονάδες για την υλοποίηση δράσεων που στοχεύουν στην ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση όλων των μαθητών, στην καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και της σχολικής διαρροής.

Γ. Της αποτύπωσης καλών πρακτικών σχολι-

κών μονάδων Δ.Ε. για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας και επιθετικότητας μεταξύ μαθητών

Η με αρ. πρ. 18890/Γ2/14-02-2011 Εγκύκλιος με θέμα «Αποτύπωση καλών πρακτικών σχολικών μονάδων Δ.Ε. για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας και επιθετικότητας μεταξύ μαθητών». Ο Συνήγορος του Παιδιού, κατά τη διάρκεια των επισκέψεών του στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης διαπίστωσε την έντονη ανησυχία της εκπαιδευτικής κοινότητας και των μαθητών σχετικά με την εξάπλωση βιαιών συμπεριφορών ανάμεσα σε μαθητές, αλλά και το ότι το σχολείο έχει τη δυνατότητα να παρέμβει αποτελεσματικά, τόσο για την πρόληψη όσο και για την αντιμετώπιση και αποτροπή των φαινομένων αυτών. Για την αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας και της επιθετικότητας είναι απαραίτητο να διασφαλισθούν οι συνθήκες γενικότερης λειτουργικότητας και ευνομίας στη σχολική κοινότητα, καθώς και να αναπτυχθεί κλίμα συνεργασίας, συμμετοχής και αλληλοσεβασμού ανάμεσα στα μέλη της, διασφαλίζοντας τα δικαιώματα των ανήλικων μελών της.

β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013

Το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τους μαθητές ανεξαρτήτως της πολιτισμικής, εθνικής, θρησκευτικής ή κοινωνικής ομάδας από την οποία προέρχονται ή στην οποία ανήκουν. Η πρόσβαση όλων των παιδιών της ελληνικής επικράτειας στην εκπαίδευση αποτελεί δικαίωμα των ίδιων και υποχρέωση όλων των αρχών, οι οποίες οφείλουν να εγγυώνται την παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης, την εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών διδασκαλίας, καθώς και την δυνατότητα κοινωνικής ένταξης όλων ανεξαρτήτως των μαθητών. Ως εκ τούτου, η προστασία και η διαρκής μέριμνα για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, και πιο συγκεκριμένα του μαθητή και του παιδιού, τοποθετούνται στο κέντρο των περισσότερων δράσεων, μέτρων και πρωτοβουλιών που λαμβάνει το Υπουργείο Παιδείας και οι επιμέρους φορείς του.

1. Προγράμματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης τα οποία υλοποιούνται από Ελληνικά Πανεπιστήμια

Από το 2010, το Υ.ΠΑΙ.Θ. επιβλέπει τις δράσεις που υλοποιούν τα ελληνικά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα του Ε.Κ.Π.Α. και του Α.Π.Θ., οι οποίες εντάσσονται στο πλαίσιο των Πράξεων «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών», «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» και «Εκπαίδευση των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη», του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ με

συγχρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ. Απευθύνονται σε όλα τα δημόσια σχολεία της ελληνικής επικράτειας (νηπιαγωγεία, δημοτικά σχολεία, γυμνάσια, λύκεια) και γενικός σκοπός τους είναι η καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και σχολικής διαρροής των μαθητών προκειμένου να εξασφαλιστεί η κατά το δυνατόν ισότιμη εκπαίδευση, καθώς και η κοινωνική ένταξη των μαθητών. Για το σκοπό αυτό έχουν σχεδιαστεί πολυεπίπεδες δράσεις, οι οποίες εξειδικεύονται σε τοπικό επίπεδο ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες τόσο της περιοχής, όσο και του μαθητικού πληθυσμού στόχου.

1α. Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών

Στόχος του Υ.ΠΑΙ.Θ. είναι να εξασφαλιστεί η κατά το δυνατόν ισότιμη εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών, καθώς και η αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής και αποτυχίας, προκειμένου να επιτευχθεί η ομαλή κοινωνική τους ένταξη.

Στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής, το Υ.ΠΑΙ.Θ. επιβλέπει το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών», το οποίο υλοποιείται από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Είναι ένα έργο πανελληνίας εμβέλειας και απευθύνεται στα δημόσια σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας που συγκεντρώνουν πληθυσμό αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών πάνω από 10%. Οι δράσεις του προγράμματος είναι οι ακόλουθες:

ΔΡΑΣΗ 1: Υποστήριξη της λειτουργίας Τάξεων Υποδοχής (Τ.Υ.)

ΔΡΑΣΗ 2: Ενίσχυση της ελληνομάθειας

ΔΡΑΣΗ 3: Καλλιέργεια κλίματος διαπολιτισμικής επικοινωνίας σε επίπεδο σχολείου

ΔΡΑΣΗ 4: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας

ΔΡΑΣΗ 5: Ενίσχυση της μητρικής γλώσσας των μαθητών

ΔΡΑΣΗ 6: Προγράμματα ψυχολογικής υποστήριξης

ΔΡΑΣΗ 7: Σύνδεση σχολείου και κοινότητας

ΔΡΑΣΗ 8: Δικτύωση σχολείων

ΔΡΑΣΗ 9: Λοιπές Υποστηρικτικές Δράσεις τους Προγράμματος

ΔΡΑΣΗ 10: Αξιολόγηση του Προγράμματος

1β. Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά

Η ισότιμη ένταξη των μαθητών Ρομά αποτελεί πάγια βούληση και επιδίωξη του Υ.ΠΑΙ.Θ., ενώ ο αποκλεισμός, η περιθωριοποίηση ή ο διαχωρισμός τους από τους λοιπούς μαθητές αντίκειται στο ελληνικό Σύνταγμα, το οποίο απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής στην εκπαίδευση. Στο πλαίσιο μιας πολιτικής που προάγει την πολυπολιτισμικότητα στα σχολεία καταβάλλεται προσπάθεια από το Υπουργείο Παιδείας να εγγράφονται μαθητές Ρομά

σε όλα τα σχολεία περιοχής στην οποία υπάρχει καταυλισμός Ρομά.

Επιπροσθέτως, για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά το Υ.ΠΑΙ.Θ. επιβλέπει το πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά». Το εν λόγω πρόγραμμα έχει χωριστεί ανάλογα με τους άξονες προτεραιότητας (περιφέρειες) σε δύο μέρη και υλοποιείται από δύο πανεπιστήμια. Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών έχει αναλάβει τις περιφέρειες Ιονίων Νήσων, Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας, Νοτίου και Βορείου Αιγαίου, Κρήτης και Αττικής, ενώ το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης έχει αναλάβει τις περιφέρειες Ανατολικής, Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας και Θράκης. Ο πληθυσμός-στόχος αφορά: α) παιδιά Ρομά που διαβιούν στην ελληνική επικράτεια, είναι σε ηλικία υποχρεωτικής φοίτησης, αλλά δεν παρακολουθούν τακτικά ή και καθόλου το σχολείο, β) παιδιά Ρομά που φοιτούν στα ελληνικά δημόσια σχολεία στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο και Δημοτικό) και την Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσια, Λύκεια, ΕΠΑ.Λ.- ΕΠΑ.Σ.) και χρειάζονται υποστήριξη σε μαθησιακό, κοινωνικό ή όποιο άλλο επίπεδο. Το πρόγραμμα προβλέπει παρεμβάσεις στους οικισμούς και τις σχολικές μονάδες για τη διενέργεια σχολικών εγγραφών και υποστήριξη της σχολικής φοίτησης των παιδιών Ρομά, δράσεις δημιουργικής απασχόλησης εντός και εκτός σχολείου, ενισχυτική διδασκαλία μετά το πέρας του ωρολογίου προγράμματος εντός των σχολείων, επιμορφώσεις των στελεχών και του προσωπικού της εκπαίδευσης, ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών, καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού των ενηλίκων Ρομά, παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης κ.ά.

Κεντρικοί στόχοι του προγράμματος είναι:

1. Η εξασφάλιση στην πράξη της θεσμοθετημένης με βάση την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία πρόσβασης των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση, μέσω δράσεων οι οποίες εντοπίζουν και άρουν τυχόν εμπόδια και ανασταλτικούς παράγοντες για την εγγραφή και φοίτηση των Ρομά μαθητών στο Νηπιαγωγείο, το Δημοτικό και το Γυμνάσιο.

2. Η εξασφάλιση ποιότητας τόσο στη μεταχείριση των Ρομά μαθητών στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα όπου φοιτούν (πρόληψη και καταπολέμηση προκατάληψης και διάκρισης), όσο και στο μαθησιακό αποτέλεσμα (εξομίωση των επιδόσεων και της προόδου των Ρομά μαθητών με τις αντίστοιχες επιδόσεις συγκρίσιμων ομάδων συνομηλίκων μαθητών)

3. Η διευκόλυνση της μετάβασης από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο και από το Γυμνάσιο στο Λύκειο μέσω παρεμβάσεων τόσο προς την πλευρά των οικογενειών των μαθητών, όσο και προς την πλευρά του σχολείου. Απώτερος στόχος στον τομέα αυτό είναι η μείωση των

ποσοστών διαρροής μαθητών Ρομά.

4. Άμβλυνση των αρνητικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων στο σώμα των εκπαιδευτικών, των γονέων, των τοπικών αρχών και της κοινωνίας ευρύτερα με στόχο την διαμόρφωση θετικής εικόνας και θετικής στάσης απέναντι στην κοινωνική ομάδα των Ρομά. Ο στόχος αυτός προσεγγίζεται και με επιμορφωτικές παρεμβάσεις προς την πλευρά των γονέων, των εκπαιδευτικών και των τοπικών αρχών για την εξασφάλιση υποστήριξης στην επιχειρούμενη ενταξιακή διαδικασία των Ρομά.

Τα προγράμματα συνήθως έχουν δράσεις όπως:

1. Ίδρυση Φροντιστηριακών Τμημάτων / Τμημάτων Παράλληλης Στήριξης: Σκοπός των τμημάτων αυτών είναι η παράλληλη εκπαιδευτική στήριξη των μαθητών ούτως ώστε να ενταχθούν ομαλά στη σχολική τάξη.

2. Επισκέψεις στις οικογένειες των παιδιών σχολικής ηλικίας που διαβιούν σε καταυλισμούς με σκοπό την εγγραφή των παιδιών Ρομά στο Νηπιαγωγείο, στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο. Για τις δράσεις αυτές απασχολούνται διαμεσολαβητές, οι οποίοι μεριμνούν για την προσέλευση των παιδιών στις σχολικές μονάδες παρέμβασης. Οι επισκέψεις αποσκοπούν στην ενημέρωση και την ενθάρρυνση των γονέων και των μαθητών Ρομά, ώστε να αποταθούν για εγγραφή στα σχολεία. Επιπροσθέτως, παρέχονται διευκολύνσεις στους γονείς, οι οποίοι συχνά είναι αναλφάβητοι, ώστε να ολοκληρωθεί ομαλά η εγγραφή των μαθητών Ρομά (όπως π.χ. ενημέρωση, συγκέντρωση απαραίτητων δικαιολογητικών, υποβολή αιτήσεων, διαμεσολάβηση στις υπηρεσίες κ.τ.λ.).

3. Γίνονται τακτικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών και διαρκής ενημέρωση των γονέων σε ζητήματα εκπαίδευσης για την αποτροπή της σχολικής διαρροής.

4. Οργανώνονται εμβολιασμοί και ιατρικές εξετάσεις για τα παιδιά Ρομά σε συνεργασία με γιατρούς του Ε.Σ.Υ. στα πλαίσια της δράσης προαγωγής υγείας. Ο εμβολιασμός είναι απαραίτητος για την ομαλή φοίτηση των μαθητών Ρομά αφενός διότι είναι προϋπόθεση για την εγγραφή και τη φοίτηση στα δημόσια σχολεία και αφετέρου διότι πολύ συχνά οι γονείς που αντιδρούν στην εγγραφή των παιδιών Ρομά σε κατά τόπους σχολικές μονάδες αιτώνται κινδύνους υγιεινής των παιδιών τους.

5. Λειτουργούν και Θερινά Τμήματα που απασχολούν τα παιδιά. Σκοπός των τμημάτων αυτών είναι να λειτουργούν ανασταλτικά στις διαδικασίες απομάθησης που, όπως έχει προκύψει από σχετικές έρευνες για τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες, είναι ταχύτερες και αναιρούν κατά τη διάρκεια των θερινών διακοπών το όφελος από τις ενισχυτικές προσπάθειες που έχουν γίνει κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

1γ. Εκπαίδευση των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη

Το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων μεριμνά για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του πληθυσμού της μουσουλμανικής μειονότητας στο πλαίσιο των διατάξεων της συνθήκης της Λωζάννης. Βασική μέριμνα αποτελεί η ένταξη των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας στην εκπαιδευτική διαδικασία, είτε στα δημόσια σχολεία είτε σε μειονοτικά σχολεία. Ως απόρροια των διατάξεων των άρθρων 40, 41 και 45 της συνθήκης της Λωζάννης, το Αναλυτικό Πρόγραμμα των μειονοτικών σχολείων είναι δίγλωσσο και αναπτύσσεται τόσο στην ελληνική όσο και στην τουρκική γλώσσα, οι οποίες, εκτός από γλώσσες διδασκαλίας, αποτελούν ταυτόχρονα και οι ίδιες αντικείμενο διδασκαλίας.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ποσοστιαία αύξηση των μουσουλμάνων μαθητών που φοιτούν σε Δημόσια Σχολεία και των τριών Νομών της Θράκης, κυρίως δε μετά την ψήφιση και εφαρμογή του Νόμου 2341/1995, με τον οποίο θεσπίστηκε ποσοστό 0,5% για την εισαγωγή μουσουλμάνων της Θράκης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας μας.

Το πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας στην Θράκη» υλοποιείται από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Η ελληνική πολιτεία κρίνοντας ότι η αναβάθμιση της εκπαίδευσης των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας και η αρμονική ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία είναι εξαιρετικά σημαντική για τη χώρα έχει υποστηρίξει ενεργά με ποικίλους τρόπους την εκπαίδευση και την διασφάλιση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του εν λόγω πληθυσμού. Οι βασικοί στόχοι του προγράμματος αφορούν:

- την αρμονική ένταξη των παιδιών της μειονότητας στο εκπαιδευτικό σύστημα και την ευρύτερη κοινωνία,
- την αναβάθμιση της εκπαίδευσής τους με έμφαση στην καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας που θα βοηθήσει τη μελλοντική τους ένταξη στην αγορά εργασίας υπό καλύτερους όρους,
- την διασφάλιση της αποδοχής των παιδιών αυτών από το εκπαιδευτικό προσωπικό και όλους τους πολίτες της Θράκης,
- την παροχή στους εκπαιδευτικούς αφενός ειδικών γνώσεων, αφετέρου κατάλληλου και καινοτόμου εκπαιδευτικού υλικού,
- την υποστήριξη των οικογενειών προκειμένου να ενισχύσουν τη σχολική επίδοση των παιδιών τους.

1δ. Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ)

• Το πλαίσιο του θεσμού των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας

Ο θεσμός των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.) εισάγεται με το Νόμο 3879/2010 (άρθρο 26 §1α και §1β) του Υ.ΠΑΙ.Θ. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι «με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων ορίζονται Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.), στις οποίες εντάσσονται σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που λειτουργούν σε περιοχές με χαμηλό συνολικό εκπαιδευτικό δείκτη, υψηλή σχολική διαρροή και χαμηλή πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και χαμηλούς κοινωνικοοικονομικούς δείκτες, όπως χαμηλό συνθετικό δείκτη ευημερίας και ανάπτυξης και υψηλό δείκτη κινδύνου φτώχειας. Στόχος των Ζ.Ε.Π. είναι η ισότιμη ένταξη όλων των μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα μέσω της λειτουργίας υποστηρικτικών δράσεων για τη βελτίωση της μαθησιακής επίδοσης, όπως ιδίως η λειτουργία τάξεων υποδοχής, τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας, θερινών τμημάτων και τμημάτων διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας της χώρας προέλευσης των μαθητών. Επιπρόσθετα, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν την οργάνωση και τη λειτουργία των Ζ.Ε.Π., τη στελέχωσή τους με προσωπικό, την απασχόληση εκπαιδευτικών κατ' αναλογία του αριθμού των μαθητών που χρήζουν διαφοροποιημένης διδακτικής παρέμβασης και κάθε σχετικό θέμα».

• Τάξεις Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα Ζ.Ε.Π.

Οι Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) και τα Φροντιστηριακά Τμήματα (Φ.Τ.) εντάσσονται στο πλαίσιο του Θεσμού των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας και ονομάζονται ως εξής:

- Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) Ι Ζ.Ε.Π.
- Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) ΙΙ Ζ.Ε.Π.
- Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Ε.Φ.Τ.) Ζ.Ε.Π.

Το σχήμα αυτό επιτρέπει σε κάθε σχολική μονάδα της χώρας να παρέχει πρόσθετη διδακτική υποστήριξη σε μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που δεν έχουν την απαιτούμενη γνώση της ελληνικής γλώσσας, εφόσον προηγουμένως η σχολική μονάδα σταθμίσει τις πραγματικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών.

Ειδικότερα σε ότι αφορά τις σχολικές μονάδες Δ.Ε. που εντάσσονται σε Ζώνες Εκπαιδευτικές Προτεραιότητες, ισχύουν οι υπ' αριθμ. 114554/Γ2/04-10-2011 Υ.Α. (Β' 2389) με θέμα «Ένταξη Σχολικών Μονάδων Δ.Ε. όπου λειτουργήσαν Τάξεις Υποδοχής και Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Ζ.Ε.Π.) στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας» και η

με αρ. πρ. 126351/Γ2/03-11-2011 Εγκύκλιος του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. με θέμα «Ενημέρωση και κατευθύνσεις για τη διαδικασία ίδρυσης και λειτουργίας Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων Ζ.Ε.Π. που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ».

Σύμφωνα με το άρθρο 2 της με αριθ. Φ.1ΤΥ/809/101455/Γ1/07-09-2011 (ΦΕΚ 2197/30-09-2011, τ. Β') Υπουργικής Απόφασης ως Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.) ορίζονται όλες οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Π.Ε. & Δ.Ε., στις οποίες εντάσσονται σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, όπου δύνανται να λειτουργήσουν Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Ε.Φ.Τ.) Ζ.Ε.Π.

Ειδικότερα, για την ίδρυση και λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και των Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων Ζ.Ε.Π., το Υ.ΠΑΙ.Θ. έχει εκδώσει τη με αριθμ. Φ.1 ΤΥ/809/101455/Γ1/7-9-2011 Υπουργική Απόφαση με θέμα: «Ρυθμίσεις Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.), Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων Ζ.Ε.Π.».

Στο άρθρο 3 της ανωτέρω Υπουργικής Απόφασης ορίζεται ότι οι Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) Ζ.Ε.Π. και τα Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Εν.Φ.Τ.) Ζ.Ε.Π., ιδρύονται με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης Π.Ε. & Δ.Ε. κατόπιν αιτήματος της κάθε σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις οικείες Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λειτουργούν κατ' εφαρμογήν της υπ' αριθμ. Φ.10/20/Γ1/708/7-9-1999, (ΦΕΚ 1789, τ. Β') Υπουργικής Απόφασης, πλην των παραγράφων Β, Δ, Ε του άρθρου 7 αυτής.

Στη με αριθμ. Φ.10/20/Γ1/708/07-09-1999 (ΦΕΚ 1789/Β) «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση - Ίδρυση και Λειτουργία Τάξεων Υποδοχής και Φροντιστηριακών Τμημάτων Σχ. Αριθμ. Φ2/378/Γ1/1124/8.12.94/τ.Β'). Απόφαση Υπουργού Παιδείας», καθορίζονται:

- Ο σκοπός και το πρόγραμμα σπουδών των Τάξεων Υποδοχής και των Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

- Ο απαιτούμενος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία τους

- Η διάρκεια φοίτησης των μαθητών
- Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα
- Οι διαδικασίες ένταξης των μαθητών στις Τ.Υ. Ι & ΙΙ και στα Ε.Φ.Τ. (διαπιστωτικά τεστ, δηλώσεις γονέων κ.ά.) καθώς και άλλα οργανωτικά θέματα.

Συνεπώς, στις Τάξεις Υποδοχής (Ι) εφαρμόζεται εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής ως

δεύτερης ξένης γλώσσας για μαθητές που πρόκειται να ενταχθούν στο ελληνικό σύστημα, ενώ η φοίτηση διαρκεί ένα έτος. Στις Τάξεις Υποδοχής (ΙΙ) εφαρμόζεται, μέσα στις κανονικές τάξεις, μικτό πρόγραμμα εσωτερικής και εξωτερικής γλωσσολογικής και μαθησιακής υποστήριξης των μαθητών που έχουν ενταχθεί σε αυτές.

Αντίστοιχα, στα Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα (Φ.Τ.), εντάσσονται μαθητές (παλιννοστούντες, αλλοδαποί, Ρομά μαθητές) που είτε φοίτησαν, είτε όχι σε τάξεις υποδοχής, αντιμετωπίζουν ωστόσο περαιτέρω γλωσσικές δυσκολίες. Στα Ε.Φ.Τ. Ζ.Ε.Π. παρέχεται πρόσθετη διδακτική στήριξη μετά το πέρας του ημερήσιου ωρολογίου προγράμματος για όλες τις τάξεις της σχολικής μονάδας.

Για το σχολικό έτος 2013-2014, η Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Δράσεων έχουν αποστείλει σε όλες τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης την με αριθμ.164871 / Γ1/01.11.2013 εγκύκλιο. Στην εν λόγω εγκύκλιο δίνονται βασικές οδηγίες και κατευθύνσεις προς τις σχολικές μονάδες για τις διαδικασίες ίδρυσης και λειτουργίας Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. Ι και ΙΙ στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ.

Οι σχολικές μονάδες όπου δύνανται να ιδρυθούν Τάξεις Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα Ζ.Ε.Π. αναφέρονται στις ακόλουθες αποφάσεις:

- Φ.1 ΤΥ/930/118741/Γ1/14-10-2011 (ΦΕΚ 2442/02-11-2011, τ. Β')

- Φ.1ΤΥ/84/15455/Γ1/17-02-2012 (ΦΕΚ 592/05-03-2012, τ. Β')

- 21346/Γ1/14.2.2013 (ΦΕΚ 424/25-02-2013, τ. Β')

- 66301/Γ1/25-04-2013 (ΦΕΚ 1273/28-05-2013, τ. Β')

Σύμφωνα με την αριθμ. 6670/Γ1/17.1.2014 εγκύκλιο του Υ.ΠΑΙ.Θ. με θέμα: «Ηλεκτρονική παραγγελία και διανομή διδακτικών βιβλίων για τις Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) Ζ.Ε.Π. για το σχολικό έτος 2013-2014», δόθηκε η δυνατότητα στις σχολικές μονάδες, όπου κατά το σχολικό έτος 2013-2014 ίδρυσαν και λειτουργούν Τ.Υ. Ζ.Ε.Π., να υποβάλλουν ηλεκτρονικά την παραγγελία του υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού βιβλίων.

Ειδικότερα, οι τίτλοι των διδακτικών βιβλίων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές, οι οποίοι φοιτούν στις Τ.Υ. Ζ.Ε.Π. σύμφωνα με την αριθμ. 14245/Γ1/31.01.2014 Υπουργική Απόφαση και έχουν την έγκριση του Υ.ΠΑΙ.Θ., είναι οι ακόλουθοι:

A/A	ΒΑΘΜΙΔΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΠΙΠΕΔΟ
1	Προσχολική Εκπαίδευση	Ο ακανθούλης	Απευθύνεται σε όλους τους μαθητές προσχολικής εκπαίδευσης
2		Η μπουμπού και η μπαμπαλού	
3		Η παρολυμπιάδα της χαράς	
4	Δημοτική Εκπαίδευση	Το μικρό μου λεξικό 1	Αρχάριοι
5		Το μικρό μου λεξικό 2	Αρχάριοι
6		Το μικρό μου λεξικό 3	Ημιπροχωρημένοι
7		Το μικρό μου λεξικό 4	Προχωρημένοι
8		Βιβλίο Γεια σας 1 Μαθητή	Αρχάριοι
9		Βιβλίο Γεια σας 2 Μαθητή	Αρχάριοι
10		Βιβλίο Γεια σας 3 Μαθητή	Ημιπροχωρημένοι
11		Βιβλίο Γεια σας 4 Μαθητή	Προχωρημένοι
12		Βιβλίο Γεια σας 1 Δασκάλου	
13		Βιβλίο Γεια σας 2 Δασκάλου	
14		Βιβλίο Γεια σας 3 Δασκάλου	
15		Βιβλίο Γεια σας 4 Δασκάλου	

Για το σχολικό έτος 2013-2014 αποστάλθηκαν 18.200 αντίτυπα βιβλίων για τις Τάξεις Υποδοχής σε 432 σχολικές μονάδες της χώρας όπου λειτούργησαν οι τάξεις αυτές.

• **Η πιλοτική εφαρμογή των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας στο πλαίσιο των Πράξεων: «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – ΑΠ1», «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – ΑΠ2» και «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας – ΑΠ3», του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» του ΕΣΠΑ.**

Το πιλοτικό Έργο ΖΕΠ έχει ως σκοπό την υποστήριξη του θεσμού των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, ο οποίος εφαρμόζεται σε περιοχές με χαμηλό συνολικό εκπαιδευτικό δείκτη, υψηλή σχολική διαρροή και χαμηλή πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και χαμηλούς κοινωνικοοικονομικούς δείκτες, όπως χαμηλό συνθετικό δείκτη ευημερίας και ανάπτυξης και υψηλό δείκτη κινδύνου φτώχειας. Ο θεσμός, όπως αναφέρεται και παραπάνω, εισήχθη με το άρθρο 26 του Ν.3879/2010 και έχει στόχο την προώθηση της ισότιμης ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα (ειδικά στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση) των μαθητών από περιοχές με χαμηλούς εκπαιδευτικούς και κοινωνικοοικονομικούς δείκτες.

Το Έργο των ΖΕΠ λειτουργεί σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα ακόλουθα Έργα του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»:

- «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών» του Α.Π.Θ.

- «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» του Α.Π.Θ. και του Ε.Κ.Π.Α.

- «Εκπαίδευση των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης» του ΤΕΑΠΗ – Ε.Κ.Π.Α.

Τα παραπάνω Έργα συντονίζουν τις δράσεις τους με σκοπό να αξιοποιήσουν στοιχεία κοινού ενδιαφέροντος (εκπαιδευτικό υλικό, θέματα επιμόρφωσης, κ.λπ..) υπό την εποπτεία του Υ.ΠΑΙ.Θ. Ειδικότερα, το πιλοτικό Έργο εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» του ΕΣΠΑ και αποτελείται από τις ακόλουθες Πράξεις:

- «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας του ΑΠ1»
- «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας του ΑΠ2»
- «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας του ΑΠ3»

Με το άρθρο 1 της με αριθμ. Φ.1ΤΥ/809/101455/Γ1/07-09-2011 (ΦΕΚ 2197/30-09-2011, τ. Β΄) Υπουργικής Απόφασης, στο πλαίσιο της υλοποίησης της πιλοτικής εφαρμογής των Πράξεων «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας» για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ορίζονται τέσσερις (4) Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, στις οποίες περιλαμβάνονται πιλοτικά δεκαοκτώ (18) σχολεία (νηπιαγωγεία και δημοτικά).

Με το άρθρο 2 της ίδιας Υπουργικής Απόφασης ορίζονται ως Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας όλες οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Π.Ε. και Δ.Ε., στις οποίες εντάσσονται σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όπου δύνανται να λειτουργήσουν Τάξεις Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικά Φροντιστηριακά Τμήματα Ζ.Ε.Π.. Επιπλέον, με τη με αριθμ. Φ.1ΤΥ/809/101455/Γ1/07-09-2011 (ΦΕΚ 2197/30-09-2011, τ. Β΄) Υπουργική Απόφαση ορίζονται - στο πλαί-

σιο του θεσμού των ΖΕΠ (άρθρο 26 του Ν.3879/2010) - οι διαδικασίες ίδρυσης και λειτουργίας Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων ΖΕΠ. Σε αυτές τις τάξεις δύνανται να φοιτούν και να υποστηριχθούν όσοι μαθητές εντάσσονται στις δομές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας, οι οποίοι δεν έχουν την απαιτούμενη γνώση της ελληνικής γλώσσας.

Με τη με αριθ. Φ12/20/2045/Γ1/26.01.2011 (ΦΕΚ 56/ τ.Β'/2011) ΚΥΑ με θέμα: Ωρολόγια Προγράμματα Σχολικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που εντάσσονται στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας στο Πλαίσιο της Υλοποίησης των Πράξεων Μονάδων Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας - ΑΠ1, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας - ΑΠ2, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας - ΑΠ3 του ΕΠ Εκπαίδευση και Δια βίου μάθηση του ΕΣΠΑ καθορίστηκαν το διδακτικό ωράριο και τα ωρολόγια προγράμματα σχολικών μονάδων Π.Ε. που εντάσσονται στις Ζ.Ε.Π. καθώς επίσης και ο γενικός σκοπός εφαρμογής του προγράμματος και οι άξονες αυτού.

Σύμφωνα με τη με αριθμ. Φ12/805/100859/Γ1/12.10.2011 (ΦΕΚ 2270/ τ.Β'/2011) Υ.Α. με θέμα Τροποποίηση - συμπλήρωση της με αριθ. Φ12/20/2045/Γ1 (ΦΕΚ 56/26.01.2011) «Ωρολόγια Προγράμματα Σχολικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που εντάσσονται στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας στο Πλαίσιο της Υλοποίησης των Πράξεων Μονάδων Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας - ΑΠ1, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας - ΑΠ2, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας - ΑΠ3 του ΕΠ Εκπαίδευση και Δια βίου μάθηση του ΕΣΠΑ προστέθηκαν σημεία που αφορούν στον ελάχιστο αριθμό μαθητών που απαιτείται για τη λειτουργία τμήματος της προαιρετικής απογευματινής ζώνης- 10 μαθητές και στην διευθέτηση θεμάτων που αφορούν στην αποχώρηση των μαθητών κατά την προαιρετική απογευματινή ζώνη.

2. Λοιπές δράσεις Υ.ΠΑΙ.Θ. που αφορούν στα Ανθρώπινα Δικαιώματα

2α. Μεταρρυθμίσεις στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση.

Το έτος 2013 συνεχίστηκαν οι προσπάθειες, ενέργειες και δράσεις στο πλαίσιο της πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας για ένα εκπαιδευτικό σύστημα με βάση το Σχολείο για Όλους και ειδικά στον τομέα της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) στο πλαίσιο της προσέγγισης των ζητημάτων με όρους ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η αναφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία αποτελεί βασικό άξονα στην εκπαίδευση των αναπήρων (με βάση το Σύνταγμα της Ελλάδας (2001) (άρθρο 4 και άρθρο 21 παρ. 6) και

την εκπαιδευτική νομοθεσία (νόμος 1566/85, νόμος 2817/2000, νόμος 3699/2008) που έχει κατεύθυνση την ένταξη των αναπήρων στο κοινό υποχρεωτικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Οι δράσεις ΕΑΕ κατά το 2013 περιελάμβαναν δράσεις που άρχισαν κατά τα προηγούμενα σχολικά έτη και συνεχίστηκαν κατά το σχολικό έτος 2012-2013. Αφορούσαν τόσο σε αλλαγές στο θεσμικό, οργανωτικό και διοικητικό πλαίσιο οι οποίες επηρεάζουν την εκπαίδευση των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή / και αναπηρία, όσο και σε προγράμματα ΕΑΕ για αντιμετώπιση προβλημάτων διαχείρισης της πρόσβασης στην σχολική εκπαίδευση και ζητημάτων ποιότητας και αποτελεσματικότητας.

Η κύρωση το 2012 από την Βουλή (Ν.4074/ 2012 ΦΕΚ 88^Α) της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (του 2007), καθώς και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου αποτελεί βασική και σημαντική εξέλιξη στο θεσμικό πλαίσιο της ειδικής αγωγής και γενικά στη νομοθεσία αναφοράς για την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Εκπαίδευση και τη Δια Βίου Μάθηση, στο πλαίσιο του *Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Ανάπτυξης 2007 - 2013*, με το οποίο δίνεται έμφαση στην ενίσχυση της πρόσβασης και της συμμετοχής όλων στο εκπαιδευτικό σύστημα με έμφαση στα άτομα με αναπηρία και στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Στο πλαίσιο αυτό οργανώθηκαν δράσεις που εξασφαλίζουν:

(α) αποτελεσματική πρόσβαση στην εκπαίδευση για όλα τα παιδιά, χωρίς διακρίσεις, με ή χωρίς αναπηρίες, σε σχολεία γενικής εκπαίδευσης τα οποία λειτουργούν ως σχολεία για όλους,

(β) ενδυνάμωση της αντικατάστασης του «ιατρικού προτύπου» της αναπηρίας και της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης των αναπήρων που «παραδοσιακά» επικρατεί μέχρι σήμερα στις δομές, εξειδίκευση του προσωπικού και πρακτικές με «κοινωνικό πρότυπο», και προσέγγιση των αναγκών των ΑμεΑ όχι με όρους «πάθησης» αλλά με όρους ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γ) ορθολογική και με βάση εμπειρικά δεδομένα εκτίμηση των αναγκών ΕΑΕ και βελτίωση στις οργανωτικές και διοικητικές επιλογές ΕΑΕ.

Με τροπολογία που κατατέθηκε στη Βουλή στις 07/12/2012, στο νομοσχέδιο «Οργάνωση και λειτουργία Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης και Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού και άλλες διατάξεις», το θεσμικό πλαίσιο παροχής υπηρεσιών ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης (ΕΑΕ), όπως ρητά αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου, «εναρμονίζεται πλήρως με το νομικό πλαίσιο που θέτει η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες του ΟΗΕ (που η Ελλάδα κύρωσε πρόσφατα με τον Ν.

4074/2012, Α' 88) και η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Unicef, 2009) που κατοχυρώνουν υπερνομοθετικά το δικαίωμα του κάθε παιδιού στην εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις με βάση χαρακτηριστικά όπως η αναπηρία» (το νομοσχέδιο ψηφίστηκε, Ν 4115 Άρθρο 39 παράγραφος 4Φεκ 24 Α'/30.01.2013).

Με αυτή την τροπολογία επιχειρείται ο εκσυγχρονισμός του συστήματος εκπαίδευσης και η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου παροχής υπηρεσιών ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης (ΕΑΕ) με τρόπο ώστε αφ' ενός να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ευρωπαϊκές και εθνικές εξελίξεις στον χώρο της εκπαίδευσης και στην ανάγκη ενίσχυσης της εκπαιδευτικής ένταξης όλων των μαθητών στο κοινό εκπαιδευτικό σύστημα, και αφ' ετέρου να εναρμονίζεται με τις απαιτήσεις για σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και να διευκολύνεται η προσπάθεια να εφαρμοστούν οι πρότυποι κανόνες του Ο.Η.Ε. για την εξίσωση των ευκαιριών που υιοθέτησε η χώρα μας δυνάμει του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν. 2430/ 1996 (Α' 156), και στους οποίους στηρίχτηκε η νομοθέτηση του θεσμού των ΚΕΔΔΥ ή ΚΔΑΥ όπως ονομάζονταν κατά την ίδρυση του θεσμού με το ν. 2817/2000.

Ειδικότερα, θεσπίζεται μια νέα οργάνωση του θεσμού της διεπιστημονικής υποστήριξης στην ΕΑΕ, αναβαθμίζεται και μετεξελισσεται η Επιτροπή Διαγνωστικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης (ΕΔΕΑ) που θεσπίστηκε με τον Ν. 3699/2008 (Α' 199) σε Επιτροπή Διαγνωστικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΕΔΕΑΥ) που σε πρωτοβάθμιο επίπεδο διερευνά και διαπιστώνει τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, κυρίως αυτών με αναπηρία.

Επίσης, κάθε ΣΜΕΑΕ μετατρέπεται σε Κέντρο Υποστήριξης ΕΑΕ ενός δικτύου σχολικών μονάδων, του ΣΔΕΥ, που απαρτίζεται από τη ΣΜΕΑΕ και από όμορες σχολικές μονάδες, ανεξαρτήτου βαθμίδας, με στόχο τη συνεργασία και τη συγκράτηση των μαθητών με αναπηρία στα σχολεία της γειτονιάς με τους συνομηλίκους τους.

Με την προτεινόμενη ρύθμιση αναδιοργανώνεται η διαδικασία αξιολόγησης και υποστήριξης των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών και της υποστήριξης των σχολείων ώστε να χρησιμοποιείται αποτελεσματικότερα το υφιστάμενο επαγγελματικό δυναμικό (ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός και άλλες ειδικότητες του ΕΕΠ των ΣΜΕΑΕ). Εκσυγχρονίζεται ο τρόπος προσφοράς του έργου τους και εστιάζεται στη μαθητοκεντρική προσέγγιση των μαθητών μέσα στο σχολικό και στο κοινωνικό περιβάλλον τους με τρόπο ώστε να μειώνεται ο χρόνος αναμονής σε δημόσια εξωσχολικά κέντρα, και να ενδυναμώνεται ο εκπαιδευτικός του γενικού σχολείου ώστε να λειτουργεί αποτελεσματικά για όλους τους μαθητές του χωρίς διακρίσεις. Με αυτό

τον τρόπο επιδιώκεται οι νέες ΕΔΕΑΥ και τα ΚΕΔΔΥ να αποτελούν πράγματι ένα σύστημα υποστηρικτικών υπηρεσιών ώστε να είναι δυνατή η εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία χωρίς να περιθωριοποιούνται.

2β. *Προγράμματα και δράσεις για την εφαρμογή του νομικού πλαισίου:*

Προβλήματα φοίτησης των μαθητών ΕΑΕ:

• *Δράσεις στελέχωσης ΕΑΕ και Παράλληλης Στήριξης:*

Κατά το σχολικό έτος 2012-2013 συνεχίστηκε η υλοποίηση του έργου ΕΣΠΑ (2010-2012) «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες» και διασφαλίστηκε η λειτουργία του μέχρι το 2014. Αυτό οργανώθηκε:

α) για να αντιμετωπιστούν σε μεγάλο βαθμό τα σημερινά προβλήματα συνεκπαίδευσης των παιδιών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και η έλλειψη εξειδικευμένου διδακτικού προσωπικού ΕΑΕ, και να αντικατασταθούν τα φαινόμενα απλής συνοδείας και φύλαξης αντί εκπαίδευσης στο πλαίσιο του γενικού σχολείου,

β) για συστηματική οργάνωση της συνεκπαίδευσης των μαθητών με αναπηρία ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες,

γ) για συσσώρευση εμπειρίας στην διαφοροποιημένη διδασκαλία και ανάπτυξη μιας υποδομής αποτελεσματικής υποστήριξης της ώστε να είναι πραγματική και ουσιαστική.

• *Πρόγραμμα για επιμόρφωση εκπαιδευτικών*

Με βάση την αποκτηθείσα εμπειρία γίνεται προετοιμασία και σχεδιάζεται πρόγραμμα για επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών στα κοινά σχολεία σε θέματα ειδικής αγωγής.

• *Αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου και παροχή ειδικών εργαλείων και μέσων*

Επίσης, συνεχίστηκε η υλοποίηση των δράσεων αναβάθμισης του εκπαιδευτικού έργου και παροχής ειδικών εργαλείων και μέσων, προσαρμογής των βιβλίων Γενικής Αγωγής στις ανάγκες των αμβλύων μαθητών και η μετατροπή των βιβλίων Γενικής Αγωγής στη γραφή Braille για τις ανάγκες των τυφλών μαθητών, η χορήγηση ακουστικών για τους βαρήκοους μαθητές, η «*Ανάπτυξη προσβάσιμου εκπαιδευτικού & εποπτικού υλικού για μαθητές με αναπηρίες*», για τις ανάγκες των μαθητών που παρουσιάζουν προβλήματα όρασης (τυφλοί και αμβλύωπες), προβλήματα ακοής, κινητικά προβλήματα των άνω άκρων, μέτρια και ελαφριά νοητική υστέρηση και αυτισμό.

• *Εξοπλισμός των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής*

Έγιναν οι τελικές προκηρύξεις υλοποίησης του προγράμματος εξοπλισμού των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής το οποίο άρχισε να υλοποιείται το 2011 μέσω των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης.

Ζητήματα αποτελεσματικότητας και Ποιότητας της ΕΑΕ:

Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες που άρχισαν το 2011 για την αποτελεσματική εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία τους και την αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού τους με βάση τις αρχές της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Αναπήρων (ΟΗΕ).

Α) Οι συνθήκες εκπαίδευσης και ζωής των μαθητών με αναπηρία θα βελτιωθούν με την διασύνδεση των ειδικών σχολείων με τα γειτονικά κοινά σχολεία, την εφαρμογή της νέας οργάνωσης της υποστήριξης της εκπαίδευσης με τις ΕΔΕΑΥ μέσα στο κοινό σχολείο, κοντά στον τόπο διαμονής των μαθητών.

Β) Σημαντικό παράγοντα πρόσβασης των μαθητών και ποιότητας αποτελεί επίσης η *μεταφορά των μαθητών* καθώς και η οργάνωση της ΕΑΕ με βάση τα νέα δεδομένα στην τοπική αυτοδιοίκηση (σύμφωνα με τον Ν. 3852/2010 Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης). Σε αυτό το πλαίσιο έγιναν ενέργειες συντονισμού με τα αρμόδια Υπουργεία για αντιμετώπιση των δυσκολιών μεταφοράς των παιδιών με αναπηρία.

Γ) Η πρόσβαση στην εκπαίδευση, η φοίτηση και η αποτελεσματικότητα επηρεάζεται πολύ από την οικονομική κατάσταση των οικογενειών των μαθητών. Σήμερα τα εμπόδια αυξάνουν λόγω της δύσκολης οικονομικής συγκυρίας που περνά η χώρα. Για αυτό στις νέες αρμοδιότητες των ΕΔΕΑΥ προσδιορίζεται ρητά η κοινωνική υποστήριξη σε προβλήματα κοινωνικό-οικονομικά. Επίσης αναμένεται να βοηθήσει η ένταξη των μαθητών με αναπηρία και των ΣΕΜΕΑΕ στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα διανομής σε γάλα και φρούτα στα

σχολεία, σε όλους τους μαθητές, χωρίς διακρίσεις.

Δ) Η προσπάθεια για βελτίωσή της ΕΑΕ *από τη σκοπιά της ποιότητας και του σεβασμού των δικαιωμάτων τους για εκπαίδευση* σε ισότιμη βάση, είτε έχουν απλές ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είτε αυτές είναι σοβαρές, καθώς και η προσπάθεια για μια πιο άμεση και έγκυρη επιστημονική αντιμετώπιση των προβλημάτων εξαρτάται πολύ από την δυνατότητα έγκαιρου εντοπισμού και την καταγραφή των μαθητών με αναπηρία. Ωστόσο, σήμερα το Υπουργείο Παιδείας δεν διαθέτει πλήρεις πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των παιδιών με αναπηρίες σχολικής ηλικίας και πού συγκεκριμένα βρίσκονται.

Συνεχίστηκαν οι διαχειριστικές προετοιμασίες για την υλοποίηση του προγράμματος ΕΣΠΑ για τον «Σχεδιασμό και την ανάπτυξη ηλεκτρονικού συστήματος και μητρώου για την καταγραφή όλων των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ηλικίας 4-25 ετών σε πρώτη φάση, και σε επόμενη φάση από 0-25 ετών, και την αξιοποίηση τους στην εκπαιδευτική διαδικασία». Περαιτέρω, έγιναν ενέργειες συνεργασίας με την ΕΛΣΤΑΤ για καταγραφή σύμφωνα με την διεθνή σύμβαση και τις νέες τάσεις ορισμού των αναπήριων.

Επίσης, η ανάπτυξη των ΕΔΕΑΥ θα βοηθήσει στην αξιόπιστη συγκέντρωση πληροφοριών για όλα τα άτομα με αναπηρία σχολικής ηλικίας που φοιτούν στο σχολείο ή που φοιτούν σε δομές της Υγείας και της Κοινωνικής Πρόνοιας ή πιθανό να βρίσκονται στο σπίτι.

Στατιστικά στοιχεία

Τα στατιστικά στοιχεία που σήμερα είναι διαθέσιμα για τους μαθητές στις δομές ΕΑΕ παρουσιάζονται στους κάτωθι πίνακες, ως εξής: α) αριθμός μαθητών κατά σχολικό έτος και κατηγορία ειδικής εκπαιδευτικής ανάγκης με αναπηρία β) Σχολικές Μονάδες Ειδικής αγωγής και γ) υπηρετούντες Εκπαιδευτικοί, ΕΕΠ και ΕΒΠ.

Οι μαθητές ειδικής αγωγής το σχ έτος 2012-2013 ήταν συνολικά ως εξής :

ΜΑΘΗΤΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΣΜΕΑΕ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΑΡ. ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΚΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ									
	ΟΡΑΣΗΣ	ΑΚΟΗΣ	ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΣΗ	ΚΙΝΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ	ΝΟΗΤΙΚΗΣ ΥΣΤΕΡΗΣΗΣ	ΑΥΤΙΣΜΟΥ	ΠΟΛ/ΠΛΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ (ΔΥΣΛΕΞΙΑ κ.α)	ΑΡΙΘ.ΜΑΘ. 2011- 2012(2)
Δ/ΘΜΙΑ	92	180	8	321	2490	822	572	4330	9102
Π/ΘΜΙΑ Δ.Σ.	132	254	17	396	2155	2143	787	14982	22469
Π/ΘΜΙΑ ΝΗΠ.	4	32	5	80	202	545	142	344	1519

ΜΑΘΗΤΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΣΜΕΑΕ ΑΡ. ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΚΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ									
	ΟΡΑΣΗΣ	ΑΚΟΗΣ	ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΣΗ	ΚΙΝΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ	ΝΟΗΤΙΚΗΣ ΥΣΤΕΡΗΣΗΣ	ΑΥΤΙΣΜΟΥ	ΠΟΛ/ΠΛΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ (ΔΥΣΛΕΞΙΑ κ.α)	ΑΡΙΘ.ΜΑΘ.2012- 2013
Δ/ΘΜΙΑ	44	142	7	298	2144	745	513	583	4663
Π/ΘΜΙΑ Δ.Σ.	65	168	9	148	1018	1150	605	109	3529
Π/ΘΜΙΑ ΝΗΠ.	2	24	5	38	101	193	101	13	516

ΤΥΠΟΣ ΔΟΜΗΣ ΕΑΕ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ (ΝΑΙ)	ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ (ΟΧΙ)
ΕΙΔΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	107	20
Τ.Ε. ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΩΝ	285	136
ΕΙΔΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	178	15
Τ.Ε. ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ	1647	300
Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.	80	4
ΕΙΔ. ΓΥΜ.	8	1
ΕΙΔ. ΓΥΜ. ΚΩΦΩΝ & ΒΑΡΗΚΩΝ	1	0
ΕΙΔ. ΕΠΑ.Γ.	6	0
ΕΙΔ. ΕΠΑ.Λ.	1	0
ΕΙΔ. ΛΥΚ.	5	1
ΕΙΔ. ΛΥΚ. ΚΩΦΩΝ & ΒΑΡΗΚΩΝ	1	0
Ειδικές Τάξεις Κωφών και Βαρυκόων	2	0
ΕΙΔΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΙΔΙΚΕΣ ΛΥΚΕΙΑΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ	1	0
Τ.Ε.	278	75
ΤΕΕ Α'	15	1
ΤΕΕ Α' - ΤΕΕ Β'	8	1
ΤΕΕ Β'	1	0

**ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΑ-
ΡΑΛΛΗΛΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ 2012-2013:**

ΑΝΑΝΕΩΣΕΙΣ		
ΑΥΤΙΣΜΟΣ	ΟΡΑΣΗ	ΑΚΟΗ
715	80	77

ΝΕΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ	ΥΛΟΠΟΗΣΗ
1920	1450

Μελλοντικές θεσμικές, οργανωτικές και διοικητικές -διαθρωτικές αλλαγές στον τομέα ΕΑΕ

Θα συνεχιστούν οι προσπάθειες υλοποίησης των αλλαγών που ήδη έχουν σχεδιαστεί, όπως π.χ. οι ΕΔΕΑΥ, και με βάση την εμπειρία θα γίνουν συμπληρωματικές αλλαγές με σταθερή επιδίωξη να αναπτυχθεί και να εφαρμοστεί ένα νέο σύγχρονο μοντέλο εκπαίδευσης το οποίο διασφαλίζει και ενδυναμώνει την εκπαιδευτική ένταξη όλων των μαθητών, και που είναι προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή έτσι ώστε να διασφαλίζεται το δικαίωμα στην εκπαίδευση, και ο μαθητής με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες να απολαμβάνει ισότιμα και ανεμπόδιστα τα αγαθά της εκπαίδευσης.

2γ. Θεματικό έτος 2012-2013: Ανθρωπογενές περιβάλλον και αειφόρος διαχείριση

Στο πλαίσιο της με αρ. πρωτ. 121118/Γ7/08-10-2012 εγκυκλίου με θέμα «Σχεδιασμός και Υλοποίηση Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων», τα Τμήματα Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού-Περιβαλλοντικής Αγωγής-Αγωγής Υγείας και Αισθητικής Αγωγής της Διεύθυνσης ΣΕΠΕΔ ενημέρωσαν τις Διευθύνσεις και τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της επικράτειας αναφορικά με το Θεματικό έτος 2012-13: Ανθρωπογενές περιβάλλον και αειφόρος διαχείριση ως ακολούθως:

«....Υπενθυμίζουμε ότι τα κείμενα και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της UNESCO για τις σύγχρονες κατευθύνσεις της εκπαίδευσης, αναφέρονται στον κρίσιμο ρόλο της στην διαμόρφωση της έννοιας και του περιεχομένου της Αειφόρου Ανάπτυξης (η διευρυμένη έννοια του περιβάλλοντος που πέρα από το αναντικατάστατο οικολογικό απόθεμα, σε μία συνολική θεώρηση οποιουδήποτε θέματος, περιλαμβάνει και το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό απόθεμα).

Σύμφωνα με την UNESCO, τα έτη 2005-2014 έχουν οριστεί ως η «Δεκαετία της εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη». Σύμφωνα και με την εγκύ-

κλιο 106553/Γ7/13-10-2006 «Το πλαίσιο Αναφοράς της εκπαίδευσης για την Αειφορία και οι Σχολικές δραστηριότητες», το έτος 2013 είναι αφιερωμένο στο ανθρωπογενές περιβάλλον και την αειφόρο διαχείριση.

Στο πλαίσιο αυτό η διευρυμένη έννοια του περιβάλλοντος, ως φυσικής δεξαμενής αλλά και πεδίου κάθε ανθρώπινης δραστηριότητας (πόλεις, κτήρια, μουσεία, πάρκα, οργανωμένοι χώροι άθλησης και τέχνης, κοινωνικές ομάδες κλπ), οι ολιστικές αντιλήψεις για την υγεία (όχι ως απουσία ασθένειας αλλά ως συνολική ποιότητα ζωής με πολλαπλές παραμέτρους), και βέβαια ο Πολιτισμός, λειτουργούν ως αλληλένδετα πεδία μελέτης και δράσεων»

Η εγκύκλιος παρέθετε ενδεικτικά την ιστοσελίδα για την διακήρυξη της Χιλιετίας (<http://www.unric.org/el/human-rights-greek>) του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ώστε να αντλήσουν οι εκπαιδευτικοί ιδέες για να εντάξουν στα προγράμματά τους την εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. (Σε οποιοδήποτε διαθεματικό πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων υπάρχει δυνατότητα να εξεταστούν όψεις που αφορούν τα δικαιώματα, αλλά και τη σύνδεσή τους με την αντίστοιχη ατομική και συλλογική ευθύνη. Ενδεικτικές θεματικές είναι τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο καθαρό περιβάλλον, την υγεία, τον πολιτισμό, την εργασία, την οικογένεια, την ποιότητα ζωής, τα δικαιώματα των παιδιών κ.ά.). Κατόπιν των ανωτέρω, τα σχολεία με την καθοδήγηση των Υπευθύνων Σχολικών Δραστηριοτήτων, έλαβαν υπόψη και την διάσταση αυτή στα προγράμματα 2012-2013.

Σε συνέχεια της ανωτέρω ενημέρωσης, εκπονήθηκαν στις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δράσεις οι οποίες άπτονται του θέματος της προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και που καταγράφηκαν από τα Τμήματα Α' Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ), Τμήμα Β' Αγωγής Υγείας & Περιβαλλοντικής Αγωγής και Δ' Αισθητικής Αγωγής της Διεύθυνσης Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων (ΣΕΠΕΔ) ως ακολούθως:

- Σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης εκπονήθηκαν συνολικά 622 προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων (230 Περιβαλλοντικής Αγωγής, 256 Αγωγής Υγείας, 136 Αισθητικής Αγωγής-Πολιτιστικών Θεμάτων), 145 σεμινάρια (48 Περιβαλλοντικής Αγωγής, 76 Αγωγής Υγείας, 21 Αισθητικής Αγωγής-Πολιτιστικών Θεμάτων).

- Σε επίπεδο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εκπονήθηκαν συνολικά 245 προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων (70 Περιβαλλοντικής Αγωγής, 120 Αγωγής Υγείας, 55 Αισθητικής Αγωγής-Πολιτιστικών Θεμάτων), 99 σεμινάρια (26 Περιβαλλοντικής Αγωγής, 61 Αγωγής Υγείας, 12 Αισθητικής Αγωγής-Πολιτιστικών Θεμάτων).

Σύνολο Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων: 867
Σύνολο Σεμιναρίων: 244

Γενικό Σύνολο: 1111

Σημειώνουμε επίσης ότι σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα οργανώθηκαν από τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) ανά την επικράτεια 49 σεμινάρια, τα οποία απευθύνονταν στους εκπαιδευτικούς και στις τοπικές κοινωνίες στο πλαίσιο της Διά Βίου Μάθησης.

3. Δράσεις της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων για την προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και των Θρησκευτικών Ελευθεριών

3α) Θρησκευτική Ελευθερία

Η θρησκευτική ελευθερία στην Ελλάδα κατοχυρώνεται στο άρθρο 13 του Συντάγματος και στις σχετικές Διεθνείς Συμβάσεις που έχει υπογράψει η χώρα μας, ιδίως δε στο άρθρο 9 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το ισχύον Σύνταγμα προστατεύει στο άρθρο 13 τόσο την ανεξιθρησκία όσο και τη θρησκευτική ελευθερία, ορίζοντας ότι:

- Η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης είναι απαραβίαστη. Η απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν εξαρτάται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις.

- Κάθε γνωστή θρησκεία είναι ελεύθερη και τα σχετικά με τη λατρεία της τελούνται ανεμπόδιστα υπό την προστασία των νόμων.

- Η άσκηση της λατρείας δεν επιτρέπεται να προσβάλλει την δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Ο προσηλυτισμός με αθέμιτα μέσα απαγορεύεται.

- Οι λειτουργοί όλων των γνωστών θρησκειών υπόκεινται στην εποπτεία της Πολιτείας.

Η έννοια της «γνωστής» Θρησκείας είναι νομολογικά διαπλασμένη από το Συμβούλιο της Επικρατείας και σημαίνει την Θρησκεία εκείνη που έχει φανερές και όχι κρυφές δοξασίες, δημόσια διδασκόμενες και η άσκηση της λατρείας της δεν προσβάλλει την δημόσια τάξη και τα χρηστά ήθη και δεν ασκεί προσηλυτισμό με αθέμιτα μέσα.

3β) Ορθόδοξη Εκκλησία

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας είναι αυτοκέφαλη και αυτοδιοίκητη. Από το Σύνταγμα αναγνωρίζεται ως «επικρατούσα» (άρθρο 3) λόγω μακραίωνης πολιτισμικής παράδοσης. Αυτή η αναγνώρισή της έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα και δηλώνει την θρησκεία της συντριπτικής πλειοψηφίας του ελληνικού λαού. Η συνταγματική αυτή διάταξη, παρότι περιβάλλει με μια θεσμική εγγύηση την Ορθόδοξη Εκκλησία, δεν σημαίνει ούτε συνεπάγεται ασφαλώς κάποια μείωση ή περιορισμό της Θρησκευτικής ελευθερίας των άλλων

θρησκειών καθότι από το άρθρο 13 του Συντάγματος προστατεύεται το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης καθώς και της εκδήλωσης θρησκευτικών πεποιθήσεων.

3γ) Καθολική Εκκλησία

Όπως ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 33 του ν. 2731/1999, (ΦΕΚ 138/5-7-99τ.Α') στα νομικά πρόσωπα που έχουν διατηρηθεί σε ισχύ με το άρθρο 13 Εισ.Ν.Α.Κ., συμπεριλαμβάνονται και τα προ της 23-02-1946 συσταθέντα ή λειτουργούντα καθιδρύματα της Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα.

Σχετικά με τη διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών σε μαθητές των Κυκλάδων που ακολουθούν το καθολικό δόγμα, αξίζει να σημειωθεί ότι έχουν διοριστεί από το ελληνικό κράτος ως εκπαιδευτικοί, Ιεροδιδάσκαλοι καθολικού δόγματος.

Επιπλέον επισημαίνεται ότι χρηματοδοτείται η συντήρηση και η αποκατάσταση τριών (3) ιερών ναών του καθολικού δόγματος. Συγκεκριμένα έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα ΕΣΠΑ, η αποκατάσταση του Ιερού Καθεδρικού Ναού Αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτη στην Αττική με προϋπολογισμό 1.628.400,00 ευρώ, η συντήρηση και αποκατάσταση του ζωγραφικού διακόσμου της καθολικής εκκλησίας της Μεταστάσεως της Θεοτόκου στη Μυτιλήνη με προϋπολογισμό έργου 400.000,00 ευρώ, καθώς και του εκκλησιαστικού συγκροτήματος Αγίου Γεωργίου Άνω Σύρου με προϋπολογισμό έργου 2.499.198,00 ευρώ.

3δ) Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο, Οργανισμός Περιθάλψεως και Αποκαταστάσεως Ισραηλιτών Ελλάδας και Ισραηλιτικές Κοινότητες

Οι ανωτέρω φορείς είναι Ν.Π.Δ.Δ όπως ορίζεται από τις οικείες διατάξεις (άρθρο 1 του ν. 2456/1920, άρθρο 1 του ν.δ. 301/1969 και άρθρο 1 του από 29-3-1949 β.δ/τος, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν) επί των οποίων δυνάμει του π.δ. 353/1997 διατηρήθηκε η εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Σύμφωνα με την αριθμ. 673/2001 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ την οποία έχει κάνει δεκτή ο Υπουργός Παιδείας, οι ανωτέρω φορείς δεν υποχρεούνται στην υποβολή των προϋπολογισμών προς έγκριση από τα αρμόδια όργανα, δεδομένου ότι πρόκειται για Ν.Π.Δ.Δ. θρησκευτικού και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, αυτοχρηματοδοτούμενα, που εκπληρώνουν κοινωνικές σκοπούς.

Στις 22 Νοεμβρίου 2014 υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων και του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος για θέματα που αφορούν τον Ελληνικό Εβραϊσμό και όλες τις σχετικές δράσεις. Παράλληλα η Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων προωθεί νομοθετική ρύθμιση για την

αναγνώριση του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος ως ισότιμου με τα ερευνητικά κέντρα της χώρας. Στόχος είναι ο Ελληνικός Εβραϊσμός να αποκτήσει έναν ισχυρό οργανισμό για την μελέτη, την έρευνα και την διαφύλαξη της πολιτιστικής και ιστορικής του ταυτότητας ενώ συγχρόνως η Ελληνική Πολιτεία να αποκτήσει έναν συνεργάτη με διευρυμένες θεσμικές δυνατότητες σε όλες τις δράσεις της για τον Ελληνικό Εβραϊσμό συμπεριλαμβανομένων φυσικά και των δράσεων για τη διατήρηση της μνήμης του Ολοκαυτώματος.

Στο πλαίσιο αρωγής της εκπαίδευσης των Ισραηλιτών της Ελλάδας, το Υ.ΠΑΙ.Θ. μεριμνά για την απόσπαση εκπαιδευτικού προσωπικού, με δαπάνη του ελληνικού δημοσίου, στα σχολεία των Ισραηλιτικών κοινοτήτων Αθήνας και Θεσσαλονίκης, ανταποκρινόμενο σε σχετικά αιτήματά τους. Επιπλέον, μεριμνά για τη λειτουργία του «80ου Δημοτικού Σχολείου Λαρίσης (Ισραηλιτικό)» το οποίο είναι το μόνο από τα Ισραηλιτικά σχολεία που λειτουργεί από το 1931 σαν δημόσιο, με ειδικό νόμο του κράτους, και στο οποίο οι δάσκαλοι τόσο των Ελληνικών όσο και των Εβραϊκών διορίζονται από το δημόσιο.

Η Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και τα Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος υλοποιούν την εκπαιδευτική δράση που φέρει τον τίτλο: «Διδάσκοντας για το Ολοκαύτωμα στην Ελλάδα». Πρόκειται για μια σειρά σεμιναρίων που απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών στο θέμα της άσκησης βίας από κράτη, καθώς και στην ενεργοποίηση των νέων πολιτών για τη διασφάλιση της ειρήνης και της αλληλεγγύης μεταξύ των λαών. Οι πόλεις διεξαγωγής τους προκρίνονται με γνώμονα την ύπαρξη εβραϊκών κοινοτήτων και την δυνατότητα συμμετοχής επιβιστώντων από το Ολοκαύτωμα.

Επίσης, στο πλαίσιο της καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και με τη στήριξη του Εβραϊκού Μουσείου, υλοποιείται εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε συνεργασία με το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. που απευθύνεται σε μαθητές Λυκείου και διενεργείται από καθηγητές που έχουν παρακολουθήσει αντίστοιχα επιμορφωτικά σεμινάρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στο τέλος του προγράμματος πραγματοποιείται σχολική εκπαιδευτική εκδρομή στο Μουσείο του Άουσβιτς.

Η Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων συνεργάζεται και με Διεθνείς Οργανισμούς για θέματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πάνω στην Εβραϊκή Ιστορία και το Ολοκαύτωμα και προωθεί συνεργασίες σχολείων της Ελλάδας με το εξωτερικό για την εκπόνηση κοινών εκπαιδευτικών προγραμμάτων με σκοπό την καταπολέμηση του αντισημιτισμού, του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.

Τέλος, σημειώνεται ότι η ελληνική πολιτεία τη-

ρεί σθεναρή στάση κατά του αντισημιτισμού σε όλες του τις εκδηλώσεις καταδικάζοντας κάθε αντισημιτική ενέργεια οπουδήποτε αυτή λαμβάνει χώρα.

3ε) Μουσουλμανική Μειονότητα Θράκης- Μουφτείες

Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης αποτελείται από Έλληνες πολίτες, μουσουλμάνους στο θρήσκευμα, οι οποίοι απολαμβάνουν πλήρους ισονομίας και ισοπολιτείας. Όπως ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν. 1920/91, οι Μουφτείες που λειτουργούν στη Θράκη (Ξάνθης, Κομοτηνής και Διδυμοτείχου) θεωρούνται δημόσιες υπηρεσίες. Σε αυτές προΐσταται ο Μουφτής, ο οποίος είναι ανώτατος δημόσιος λειτουργός, κατέχει θέση Γενικού Διευθυντή και διορίζεται με προεδρικό διάταγμα έπειτα από πρόταση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων. Οι Μουφτήδες της Θράκης διαθέτουν δικαστική εξουσία σε υποθέσεις αστικών και οικογενειακού δικαίου, και ως εκ τούτου διορίζονται από το κράτος όπως όλοι οι δικαστές. Η μουσουλμανική μειονότητα συμμετέχει στην διαδικασία διορισμού των Μουφτήδων καθότι, όπως ορίζεται από τις διατάξεις του Ν. 1920/91, η ενδεκαμελής επιτροπή που συγκροτείται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας για τον σκοπό αυτό, αποτελείται από Έλληνες μουσουλμάνους θρησκευτικούς λειτουργούς και εξερχόντες μουσουλμάνους Έλληνες πολίτες της οικείας Περιφέρειας.

Οι μουσουλμάνοι της Θράκης ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα στα πολυάριθμα Τεμένη που βρίσκονται στην περιοχή, και το Υ.ΠΑΙ.Θ. έχει ικανοποιήσει το σύνολο των αιτημάτων για εργασίες επισκευής και επέκτασης των παλαιών Τεμενών, καθώς και ανέγερσης νέων, ενώ σημειώνεται ότι έχει ενταχθεί στο ΕΣΠΑ και χρηματοδοτείται η αποκατάσταση του Τεμένους Βαγιαζήτ Διδυμοτείχου, με προϋπολογισμό έργου 4.156.000,00 ευρώ.

Επισημαίνεται ότι, με τις διατάξεις του ν.3536/2007(ΦΕΚ 42 Α') για την αρωγή στο έργο της θρησκευτικής και πνευματικής καλλιέργειας των μουσουλμάνων της Θράκης, έχουν συσταθεί στις Μουφτείες διακόσιες σαράντα (240) θέσεις ιεροδιδασκάλων ισλαμικής θρησκείας, έργο των οποίων είναι να κηρύττουν το Κοράνιο στα Τεμένη της Θράκης με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου. Με το νόμο 4115/2013 επήλθαν μια σειρά αλλαγών στο ν.3536/2007 για τους Ιεροδιδασκάλους, μεταξύ των οποίων σημαντικότερες είναι: η συγκρότηση τριών επιτροπών επιλογής ανά Μουφτεία με Πρόεδρο τον οικείο Μουφτή, η διασφάλιση μουσουλμανικής πλειοψηφίας στην επιτροπή επιλογής και η εισαγωγή της διδασκαλίας του Ιερού Κορανίου στα δημόσια σχολεία της Θράκης όπου φοιτούν μουσουλμάνοι μαθητές, μέλη της μειονότητας και επιθυμούν να το διδαχθούν. Με την υπ'

αριθμ. πρωτ. ΔΙΠΠ/Φ.ΕΓΚΡ.10/89/8515/10-10-2012 εγκριτική απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 2 παρ.1 της ΠΥΣ 33/2006 εγκρίθηκε η πρόσληψη ενενήντα (90) Ιεροδιδασκάλων Ισλαμικής Θρησκείας για το τρέχον έτος, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου διάρκειας εννέα (9) μηνών στις Μουφτείες της Θράκης.

Κατά το σχολικό έτος 2013-2014 οι Ιεροδιδάσκαλοι δίδαξαν το Ιερό Κοράνιο στα δημόσια σχολεία, στους μαθητές της μουσουλμανικής μειονότητας που είχαν λάβει απαλλαγή από το μάθημα των θρησκευτικών. Η διδασκαλία του Ιερού Κορανίου είχε μεγάλη ανταπόκριση από τους μουσουλμάνους μαθητές. Σημειώνεται ότι στην Θράκη λειτουργούν και δύο ιεροσπουδαστήρια, ένα στον Εχίνο Ξάνθης και ένα στην Κομοτηνή, τα οποία είναι ισότιμα με τα δημόσια ελληνικά Εκκλησιαστικά Γυμνάσια - Λύκεια.

Στο πλαίσιο της βελτίωσης της ποιότητας της μειονοτικής εκπαίδευσης και της προσαρμογής της στα νέα παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά πρότυπα που ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των μαθητών, καταργήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 59 του ν. 3966/2011 η τριετούς φοίτησης Ειδική Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης (ΕΠΑΘ) που εκπαιδευε δασκάλους για τη στελέχωση των τουρκόφωνων προγραμμάτων των μειονοτικών σχολείων. Δεδομένης της ύπαρξης μεγάλου αριθμού εκπαιδευτικών που καλύπτουν τόσο τις τρέχουσες όσο και τις βραχυπρόθεσμες ανάγκες των τουρκόφωνων προγραμμάτων της μειονοτικής εκπαίδευσης, το ΥΠΑΙΘ διαθέτει επαρκή χρόνο ώστε να μελετήσει και να αποφασίσει την πλέον ενδεδειγμένη λύση για την εκπαίδευση των δασκάλων που θα απασχοληθούν στο τουρκόφωνο πρόγραμμα της μειονοτικής εκπαίδευσης. Επίσης ως συνέχεια της προσπάθειας στήριξης της μειονοτικής εκπαίδευσης αξίζει να σημειωθεί ότι η πολιτεία εφαρμόζει πρακτικές υπέρ των μαθητών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης όσον αφορά στην εισαγωγή τους σε Πανεπιστήμια και ΤΕΙ θέτοντας στην διάθεση τους το 0,5% του συνολικού αριθμού θέσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Επιπλέον, το Υ.ΠΑΙ.Θ. και το Πανεπιστήμιο Αθηνών, υλοποιούν από το 1997 το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων», το οποίο στηρίζομενο στις αρχές και τις αξίες της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης έχει ως στόχο την αναβάθμιση της εκπαίδευσης της μουσουλμανικής μειονότητας. Το πρόγραμμα έχει συμβάλει δραστικά στη βελτίωση της ποιότητας της ελληνομάθειας με αξιοσημείωτα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, υπερδιπλασιάστηκε το ποσοστό φοίτησης των μαθητών της μειονότητας στο γυμνάσιο και πενταπλασιάστηκε στο λύκειο, ενώ το ποσοστό των κοριτσιών που φοιτούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση πλησιάζει πλέον τον εθνικό μέσο όρο. Η συνολική

χρηματοδότηση του εν λόγω προγράμματος τα χρόνια λειτουργίας του ανέρχεται στα 27.539.996,33ευρώ.

Επιπροσθέτως, με το ν. 4067/2012 του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής θεσπίστηκαν ειδικές διατάξεις για την απλούστευση των πολεοδομικών διαδικασιών που προβλέπονται για την επισκευή ή την κατασκευή τεμένους σε Βακουφικό ακίνητο της Θράκης.

3στ) Μουσουλμάνοι Εκτός Θράκης

Κατά το έτος 2013 υποβλήθηκε για πρώτη φορά αίτηση για άδεια ίδρυσης και λειτουργίας χώρου λατρείας της ισλαμικής θρησκείας, η οποία ικανοποιήθηκε. Κατά το διάστημα των τελευταίων ετών δεν είχε υποβληθεί καμία αίτηση, παρά το γεγονός ότι σε συναντήσεις με εκπροσώπους μουσουλμανικών κοινοτήτων η πολιτική ηγεσία του Υ.ΠΑΙ.Θ. ζήτησε να κατατεθούν σχετικές αιτήσεις.

Στα πλαίσια του σεβασμού των θρησκευτικών ελευθεριών και δικαιωμάτων του ανθρώπου, για την απρόσκοπτη τέλεση των θρησκευτικών καθηκόντων των μουσουλμάνων κατά τη Μεγάλη Εορτή της Ισλαμικής Θρησκείας της Λύσης του Ραμαζανίου και άλλων θρησκευτικών εορτών τους, η Ελληνική Πολιτεία παραχώρησε στεγασμένους χώρους στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας και στο Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών οι οποίοι και χρησιμοποιήθηκαν από τις μουσουλμανικές κοινότητες. Επίσης, εγκρίθηκε από το Υ.ΠΑΙ.Θ. η παραχώρηση χρήσης των Τεμενών που ζητήθηκαν από μουσουλμάνους των Δωδεκανήσων για την τέλεση των θρησκευτικών τους εορτών.

Τέλος, σημειώνεται ότι 6 τεμένη έχουν ενταχθεί στο ΕΣΠΑ και στο Γ'ΚΠΣ για εργασίες αποκατάστασης, με συνολικό προϋπολογισμό 4.206.698,00 ευρώ.

3ζ) Ισλαμικό Τέμενος Αθηνών

Από τις διατάξεις του Ν. 3512/2006 (ΦΕΚ 264 Τ. Α') προβλέπεται η ίδρυση Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου με την επωνυμία «Διοικούσα Επιτροπή Ισλαμικού Τεμένους Αθηνών» με σκοπό την διοίκηση, διαχείριση και συντήρηση του Ισλαμικού Τεμένους που θα ανεγερθεί στα όρια του Δήμου Αθηναίων, για την κάλυψη των θρησκευτικών αναγκών του μουσουλμάνων που διαβιούν στην Αττική.

Σύμφωνα, δε, με το άρθρο 29 παρ.5ii ν.4014/2011(Φ.Ε.Κ.264 Α'), με το οποίο τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 3 του ν.3512/2006, η μελέτη για την εγκατάσταση και η κατασκευή του Τεμένους για λογαριασμό του Δημοσίου θα γίνει από την Ειδική Υπηρεσία Δημόσιων Έργων Κτιριακών (Ε.Υ.Δ.Ε.Κ.) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, σύμφωνα με τους όρους και τους περι-

ορισμούς δόμησης που καθορίζονται με το π.δ. της 20.9.1995 (Δ' 1049), και θα βαρύνει το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υ.ΠΑΙ.Θ.

Με την υπ' αριθμ. Πρωτ. ΕΥΔΕΚ/οικ/760/7-11-2012 Κοινή Υπουργική Απόφαση ορίστηκε η χρηματοδότηση των πάσης φύσεως δαπανών για την υλοποίηση του έργου μετασκευής του πρώην Κεντρικού Συνεργείου Αυτοκινήτων Ναυτικού (ΚΣΑΝ) σε χρήση Τεμένους να γίνει από ενάριθμο έργο που εγγράφηκε για το σκοπό αυτό στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. στο οποίο και μεταφέρθηκε η αντίστοιχη πίστωση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υ.ΠΑΙ.Θ.

Με την από 30 Ιουνίου 2014 απόφασή του, το ΣτΕ απέρριψε την από 27 Δεκεμβρίου 2011 αίτηση ακύρωσης που είχε κατατεθεί, καθώς έκρινε ότι ο νόμος για την κατασκευή του Τεμένους αλλά και η απόφαση για την χρηματοδότησή του από το Δημόσιο συμφωνούν με τις συνταγματικές αρχές της ελευθερίας εκδηλώσεων των θρησκευτικών πεποιθήσεων και της ισότητας. Με την έκδοση της συγκεκριμένης απόφασης επιλύθηκαν όλα τα συνταγματικά ζητήματα των οποίων η απάντηση ανήκει στις αρμοδιότητες του Υ.ΠΑΙ.Θ. Δεδομένου, μάλιστα, ότι το Υ.ΠΑΙ.Θ. δεν κατασκευάζει κτήρια, η ευθύνη για την κατασκευή του Τεμένους ανήκει πλέον στο Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

3η) Λοιπές Θρησκευτικές Κοινότητες

Από το άρθρο 13 του ισχύοντος Συντάγματος κατοχυρώνεται το δικαίωμα των Θρησκευτικών κοινοτήτων να ασκούν ελεύθερα και ανεμπόδιστα τη λατρεία εφόσον η θρησκεία τους είναι γνωστή. Στην έννομη τάξη δεν υπάρχει, ωστόσο, μηχανισμός αναγνώρισης μιας θρησκείας ως «γνωστής», σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο του Συντάγματος.

Η κείμενη νομοθεσία προβλέπει καθεστώς προηγούμενης διοικητικής άδειας για την ίδρυση και λειτουργία ευκτήριου οίκου στον οποίο δύναται να ασκηθεί λατρεία από μέλη ετερόδοξων ή ετερόθρησκων θρησκευτικών κοινοτήτων. Η χορήγηση δε της σχετικής διοικητικής άδειας διενεργείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων έπειτα από διαπίστωση των προϋποθέσεων που ορίζονται από το Σύνταγμα της χώρας. Με τη χορήγηση άδειας λειτουργίας χώρου λατρείας οι θρησκευτικές κοινότητες δεν αποκτούν αυτοδικαίως και νομική προσωπικότητα.

Τα τελευταία χρόνια έχει επιτευχθεί σημαντικότατη πρόοδος στον τομέα του σεβασμού της θρησκευτικής ελευθερίας στα πλαίσια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην χώρα μας. Αυτό γίνεται προφανές και από το ότι έχει ικανοποιηθεί η συντριπτική πλειοψηφία των αιτήσεων για άδεια λειτουργίας χώρου λα-

τρεις σε θρησκευτικές κοινότητες, οι οποίες μπορούν να ασκούν ανεμπόδια τα θρησκευτικά τους καθήκοντα, υπό την αυτονόητη προϋπόθεση του σεβασμού του Συντάγματος και των νόμων του κράτους. Σημειώνεται ότι μέχρι σήμερα έχουν δοθεί άδειες ίδρυσης και λειτουργίας χώρων λατρείας σε πάνω από 90 θρησκευτικές κοινότητες ετερόδοξων και σε 5 θρησκευτικές κοινότητες ετερόθρησκων.

Από όλα τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι στη χώρα μας, στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είναι απόλυτα σεβαστό και απαραβίαστο το δικαίωμα της ελευθερίας της Θρησκευτικής συνείδησης καθώς και της εκδήλωσης θρησκευτικών πεποιθήσεων.

3θ) Σχέδιο νόμου «Οργάνωση της νομικής μορφής των θρησκευτικών κοινοτήτων και των ενώσεών τους στην Ελλάδα»

Κατόπιν διετούς διαβούλευσης με τις θρησκευτικές κοινότητες, η Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων συνέταξε σχέδιο νόμου για την οργάνωση της νομικής μορφής των θρησκευτικών κοινοτήτων στην Ελλάδα με σκοπό να ρυθμιστεί με τον καλύτερο τρόπο, και με την ταυτόχρονη προστασία και σεβασμό του θεμελιώδους ατομικού δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας, το ευαίσθητο θέμα της οργάνωσης και της απόκτησης νομικής μορφής θρησκευτικών κοινοτήτων/ομάδων. Το σχέδιο νόμου τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση από τις 21 Μαρτίου 2014 έως τις 11 Απριλίου 2014, και πλέον εξελίσσεται η προβλεπόμενη διαδικασία για την κατάθεσή του στην Ελληνική Βουλή προς ψήφιση.

4. Δράσεις της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

4α. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα που σχεδιάστηκε με στόχο την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Στην Ελλάδα τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) θεσμοθετήθηκαν με τον νόμο 2525/97. Απευθύνονται σε πολίτες 18 ετών και άνω, οι οποίοι δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μετά την ολοκλήρωση της διετούς φοίτησης (δύο εννέαμηνα) οι εκπαιδευόμενοι παίρνουν τίτλο ισότιμο με το απολυτήριο του Γυμνασίου.

Οι τρεις αρχές πάνω στις οποίες στηρίχτηκαν τα καινοτόμα αυτά σχολεία είναι:

- ευέλικτα μαθήματα βασισμένα στις ανάγκες αλλά και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων,
- προσέγγιση ολιστική που καλύπτει όλων των ειδών τις ανάγκες και όχι περιορισμένη στην εκπαίδευση και την κατάρτιση,
- ποιοτικές και καινοτόμες εκπαιδευτικές μέθοδοι, οι οποίες ανοίγουν δρόμο στις νέες τεχνολογίες

και απαιτούν έμπειρους, με υψηλά προσόντα και δεξιότητες εκπαιδευτικούς και συμβούλους.

Οι στόχοι των ΣΔΕ είναι:

- Συνεργασία με τοπικές αρχές, κοινωνικές υπηρεσίες, οργανισμούς και τον ιδιωτικό τομέα.
- Διδακτική και συμβουλευτική προσέγγιση εστιασμένη στις ανάγκες, επιθυμίες και ικανότητες των εκπαιδευομένων.
- Ενθάρρυνση της ενεργού μάθησης.
- Έμφαση στην απόκτηση δεξιοτήτων στην πληροφορική και τις νέες τεχνολογίες.
- Συνολική προσέγγιση των αναγκών των εκπαιδευομένων (Συμβουλευτικές Υπηρεσίες).

Τα γνωστικά αντικείμενα που διδάσκονται είναι: Ελληνική Γλώσσα, Μαθηματικά, Πληροφορική, Αγγλική Γλώσσα, Φυσικές Επιστήμες-Τεχνολογία, Κοινωνική Εκπαίδευση, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αισθητική Αγωγή. Επίσης, σε κάθε ΣΔΕ υπάρχει ένας σύμβουλος σταδιοδρομίας και ένας σύμβουλος ψυχολόγος που υποστηρίζουν τους εκπαιδευόμενους κατά τη διάρκεια της μαθησιακής τους πορείας.

Στα ΣΔΕ φοιτούν πολλές γυναίκες, μετανάστες, Ρομά, μουσουλμάνοι και γενικά άτομα από ευπαθείς κοινωνικά ομάδες. Επίσης, από τα 58 ΣΔΕ που λειτουργούν σε όλη τη χώρα, τα 8 βρίσκονται μέσα σε καταστήματα κράτησης. Σκοπός των ΣΔΕ είναι η επανασύνδεση των εκπαιδευομένων με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, αλλά και η ενδυνάμωση της προσωπικότητας καθώς και η ανάκτηση της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησής τους.

4β. Κέντρα Διά Βίου Μάθησης

Στο πλαίσιο της αποκέντρωσης των δράσεων ΔΒΜ, οι Δήμοι της χώρας καλούνται να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο καθώς ενεργοποιούν το δίκτυο των φορέων ΔΒΜ των περιοχών τους. Αναλαμβάνουν την ευθύνη της προσφοράς στους δημότες τους εύστοχων, έγκυρων, υψηλής ποιότητας, εύκολα προσβάσιμων προγραμμάτων, που συνδέονται με το τοπικό, αλλά και το ευρύτερο περιβάλλον. Τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) συστήνονται και λειτουργούν, σύμφωνα με το Ν. 3879/2010, σε όσους Δήμους το επιθυμούν. Συγκεκριμένα, οι υπηρεσιακές μονάδες που ασκούν αρμοδιότητες δια βίου μάθησης των Δήμων ιδρύουν ΚΔΒΜ, στα οποία θα υλοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Για την υποστήριξη των νέων πολιτικών και την άμεση εκπαιδευτική παρέμβαση σε τοπικό επίπεδο η ΓΓΔΒΜ, ως φορέας πρότασης, ενέταξε, τον Απρίλιο του 2012, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», στους Άξονες Προτεραιότητας 7 και 8, τις Πράξεις με τίτλο «Κέντρα Διά Βίου Μάθησης – Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας

και Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας ΑΠ7 & ΑΠ8», συνολικού προϋπολογισμού 65.000.000 €, με φορέα υλοποίησης το ΙΝΕΔΙΒΙΜ και συνεργαζόμενους εται- ρους τους: Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκη- σης (ΕΕΤΑΑ), Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), Εθνικό Συμβούλιο Νεολαίας (ΕΣΥΝ) και όλους τους ενδιαφερομένους Δήμους.

Με δεδομένο ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» δεν κάλυπτε τον Άξονα Προτεραιότητας 9 (Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου), η ΓΓΔΒΜ εξασφάλισε από τον τακτικό προϋπολογισμό τους απαιτούμενους πόρους για την υλοποίηση του έργου «Κέντρα Διά Βίου Μάθησης Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου», 6.205.000 € κατά το διάστημα 1/1/13 ως 30/6/15 στους Δήμους των Περιφερειών Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου.

Τα εν λόγω Κέντρα, ως μονάδες εκπαίδευσης ενη- λίκων και υποσύστημα της δια βίου μάθησης, στοχεύ- ουν -ως προς τους εκπαιδευόμενους τους - στα εξής:

1. δημιουργία θετικής στάσης ως προς τη μάθη- ση και ενίσχυση των ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην εκπαίδευση,

2. ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής στις γνωστικές απαιτήσεις ενός συνεχώς εξελισσόμενου κοινωνικο-οικονομικού χώρου δράσης των ενηλίκων πολιτών,

3. σύνδεση ή επανασύνδεση με την εκπαιδευτική διαδικασία ενηλίκων, οι οποίοι για οποιονδήποτε λόγο δεν ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση,

4. ενίσχυση των δυνατοτήτων πρόσβασης στην αγορά εργασίας, καθώς και της διατήρησης της θέσης εργασίας ή της επαγγελματικής εξέλιξης,

5. συμμετοχή στην «κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας» και πρόσβαση στις νέες εργασιακές, οι- κονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ευκαιρίες,

6. αναβάθμιση των συνθηκών εκπαίδευσης, ερ- γασίας και κοινωνικής κατάστασης ευάλωτων κοινο- νικά ομάδων του πληθυσμού,

7. ανάπτυξη της ενεργού ιδιότητας του πολίτη,

8. δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρό- νου στο πεδίο του πολιτισμού,

9. ενίσχυση της ισότητας των δύο φύλων,

10. μείωση του «ψηφιακού χάσματος»,

11. δυνατότητα εκπαίδευσης/επιμόρφωσης με ευ- ελιξία ως προς τον χώρο και τον χρόνο,

12. ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση ενηλί- κων.

Τα προγράμματα Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων στα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης διακρίνονται σε Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας και Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας.

Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας που οι Δήμοι επιλέγουν από διαθέσιμο πίνακα προγραμμά- των, και ο οποίος εκφράζει τις Εθνικές και Ευρωπαϊκές Πολιτικές σε θέματα Διά Βίου Μάθησης Ενηλίκων στα θεματικά πεδία:

1. Οικονομία - Επιχειρηματικότητα
2. Ποιότητα ζωής - Περιβάλλον
3. Νέες Τεχνολογίες
4. Γλώσσα και Επικοινωνία
5. Κοινωνικές Δεξιότητες και Δράσεις
6. Πολιτισμός και Τέχνη
7. Προγράμματα Ευάλωτων Κοινωνικά Ομάδων

Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας που προ- τείνουν οι Δήμοι και τα οποία ανταποκρίνονται στις τοπικές ανάγκες υποστήριξης και την προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και προσωπι- κής ανάπτυξης των δημοτών τους.

Στο θεματικό πεδίο Προγράμματα Ευάλωτων Κοι- νωνικά Ομάδων προσφέρονται τα παρακάτω θέματα:

Μετανάστες – Επικοινωνία στην καθημερινή ζωή
Μετανάστες – Επικοινωνία στην καθημερινή ζωή
Μετανάστες – Υποστήριξη στην καθημερινή ζωή
Τσιγγάνοι – Γλωσσικές δεξιότητες I
Τσιγγάνοι – Γλωσσικές δεξιότητες II
Τσιγγάνοι – Υποστήριξη στην καθημερινή ζωή
Κρατούμενοι – Επικοινωνία στην καθημερινή ζωή
Κρατούμενοι – Επικοινωνία στην καθημερινή ζωή
Κρατούμενοι – Υποστήριξη κρατουμένων
Μουσουλμανική Μειονότητα – Γλωσσικές δεξιότητες I
Μουσουλμανική Μειονότητα – Γλωσσικές δεξιότητες II

Επιπλέον, στην ανοικτή πρόσκληση προς τους Δήμους υπ. αριθ. 749/28-9-2012 για τους Άξονες 7 και 8 και στην ανοικτή πρόσκληση προς τους Δήμους υπ.αριθ.923/1-11-2012 για τον Άξονα 9, για την ένταξή τους στις συγκεκριμένες πράξεις, στα κριτήρια συμμετοχής συμπεριλαμβάνονται:

- Η υποχρεωτική επιλογή Προγραμμάτων Ευάλωτων Κοινωνικά Ομάδων (εκτός και αν αποδε- δειγμένα δεν υπάρχουν εντός της διοικητική ευθύνης του Δήμου Ευάλωτες Κοινωνικά Ομάδες).
- Η προσβασιμότητα των ΑμέΑ στους χώρους Διοίκησης και Εκπαίδευσης.

4γ. Σχολές Γονέων

Η οικογένεια στη σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζε- ται από αλλαγές τόσο στη μορφή της, όσο και στους ρόλους των μελών της. Η συνοχή της, η προσαρμο- στικότητα στις συνθήκες που αλλάζουν με γρήγορους ρυθμούς, οι τρόποι επικοινωνίας και οι αλληλεπιδρά-

σεις των μελών της επιδρούν αποφασιστικά στη λειτουργία της. Εξάλλου, η οικογένεια είναι το πρώτο σχολείο του παιδιού, ο πρώτος χώρος κοινωνικοποίησης και διαπαιδαγώγησής του. Στην οικογένεια διαμορφώνονται συμπεριφορές, στάσεις και συνήθειες που θα το συνοδεύουν σε όλη του τη ζωή. Στο οικογενειακό πλαίσιο διαμορφώνονται για παράδειγμα τα πρώτα ψήγματα της πολιτιότητας, η σχέση με το βιβλίο, οι πολιτιστικές πρακτικές, το έθος της συνεργασίας, ο σεβασμός του άλλου.

Η ΓΓΔΒΜ, στην προσπάθειά της να ανταποκριθεί στην μεγάλη κοινωνική ανάγκη για την στήριξη των γονέων, αλλά και μελλοντικών γονέων, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με επιτυχία στον σύνθετο και δύσκολο ρόλο τους, όπως αυτός διαμορφώνεται στις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, και γενικότερα της οικογένειας, σχεδιάζει σειρά σχετικών προγραμμάτων: Σχολές Γονέων, προγράμματα και δράσεις με Διαγενεακό χαρακτήρα, καθώς και προγράμματα συνεργασίας Σχολείου – Οικογένειας.

Το πρόγραμμα των Σχολών Γονέων είναι ένα από τα προγράμματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων που σχεδιάζει η Γ.Γ.Δ.Β.Μ. και υλοποιείται από το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. Το 2002 με εθνική χρηματοδότηση πραγματοποιήθηκε από τη Γ.Γ.Δ.Β.Μ. μια πιλοτική φάση συμβουλευτικής γονέων σε 4 περιοχές της Αττικής, κατά την οποία υλοποιήθηκαν 6 τμήματα. Με βάση την αξιολόγηση αυτής της πιλοτικής φάσης, η ομάδα σχεδιασμού της Γ.Γ.Δ.Β.Μ. υπέβαλε για ευρωπαϊκή χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ –ΕΠΕΑΕΚ το πρόγραμμα «Συμβουλευτική Γονέων» για την περίοδο 2003-2008 το οποίο υλοποιήθηκε από το Ι.Δ.ΕΚ.Ε. Το πρόγραμμα εντάσσεται το 2008 στο ΕΣΠΑ-Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση με τον τίτλο «Σχολές Γονέων» και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Από το τέλος του 2011 και μετά φορέας υλοποίησης είναι το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.

Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος των Σχολών Γονέων είναι:

1. να βελτιωθεί η επικοινωνία στην οικογένεια,
2. να προαχθούν οι γνώσεις των γονέων σχετικά με τις ψυχικές, κοινωνικές, πνευματικές και άλλες ανάγκες των παιδιών σε κάθε στάδιο ανάπτυξής τους,
3. να αναπτυχθούν δεξιότητες για την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση δύσκολων συμπεριφορών των παιδιών τους,
4. να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες και να υποστηριχθεί η συνεργασία τους με τους/τις εκπαιδευτικούς,
5. να αποκτηθούν συγκεκριμένες ικανότητες προκειμένου οι γονείς να μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις του νηπιαγωγείου, δημοτικού, γυμνασίου και λυκείου,
6. να ενημερωθούν οι γονείς σε θέματα υγείας των ίδιων και των παιδιών τους,

7. να ενημερωθούν οι γονείς για τους τρόπους σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών τους ανάλογα με την ηλικία τους,

8. να γίνει κατανοητή η θέση των ατόμων τρίτης ηλικίας στην κοινωνία, την οικογένεια και τα κοινά,

9. να γίνει ενημέρωση των γονέων για τους τρόπους προφύλαξης των παιδιών από την χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και να προταθούν τρόποι παιδαγωγικής και λελογισμένης χρήσης τους,

10. να βελτιωθεί η διαχείριση του οικογενειακού προγραμματισμού,

11. να παρασχεθεί συμβουλευτική υποστήριξη και αγωγή υγείας στις οικογένειες των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων,

12. να ενημερωθούν και να υποστηριχθούν ψυχολογικά γονείς ΑμεΑ.

Κατά την εκπαιδευτική περίοδο 2009 μέχρι σήμερα, στο πλαίσιο των Σχολών Γονέων, υλοποιούνται 7 εκπαιδευτικά προγράμματα:

1. η οικογένεια στη σύγχρονη εποχή, διάρκειας 50 ωρών
2. διαφυλικές σχέσεις, διάρκειας 25 ωρών
3. ανάπτυξη στην Τρίτη ηλικία, διάρκειας 25 ωρών
4. συνεργασία εκπαιδευτικών-οικογένειας, διάρκειας 25 ωρών
5. ψυχολογική υποστήριξη και αγωγή υγείας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, 25 ωρών
6. συμβουλευτική γονέων παιδιών με αναπηρίες, διάρκειας 50 ωρών
7. στερεότυπα και διακρίσεις στην οικογένεια, διάρκειας 25 ωρών

Από 2003 έως τέλος 2012 είναι εκπαιδευθήκαν 122.614 πολίτες.

Πέντε από τα 7 εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται στις Σχολές Γονέων αναφέρονται άμεσα ή έμμεσα σε θέματα ευπαθών κοινωνικών ομάδων:

- Διαφυλικές σχέσεις
- Ανάπτυξη στην τρίτη ηλικία
- Ψυχολογική υποστήριξη και αγωγή υγείας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων
- Συμβουλευτική γονέων παιδιών με αναπηρίες
- Στερεότυπα και διακρίσεις στην οικογένεια

5. Προγράμματα και δράσεις της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

5α. Πρόγραμμα «Κανείς δεν μένει εκτός»

α) Περιγραφή προγράμματος

Το πρόγραμμα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς «Κανείς δεν μένει εκτός» 2012-2013 είχε ως αντικείμενο την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών

συμβουλευτικής και διαμεσολάβησης σε νέους έως 40 ετών, που, στο πλαίσιο της παρούσας δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας, βρίσκονταν αντιμέτωποι με τον κίνδυνο έλλειψης στέγης.

Με τη συνδρομή κατάλληλα καταρτισμένου προσωπικού, παρέχονταν εξειδικευμένη νομική βοήθεια, ψυχολογική στήριξη και εργασιακή δικτύωση καλύπτοντας το σύνολο των αναγκών των συγκεκριμένων νέων από μία υπηρεσία, προκειμένου να διατηρήσουν την κατοικία και την οικονομική ανεξαρτησία τους.

Αποτέλεσε μια πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς ως μέρος μιας δέσμης πολιτικών που αποσκοπούσαν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής των ιδίων των νέων στη βελτίωση των βιοτικών τους συνθηκών.

β) Ομάδα-στόχος

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα απευθυνόταν σε νέους 18- 40 ετών, οι οποίοι λόγω σοβαρών οικονομικών προβλημάτων:

- ζούσαν υπό την απειλή της έξωσης ή της κατάσχεσης της κατοικίας τους,
- αδυνατούσαν να αντεπεξέλθουν στην εξυπηρέτηση οικονομικών βαρών σχετικών με τη στέγασή τους (δανειακές υποχρεώσεις, καταβολή ενοικίου, συντήρηση κατοικίας κ.λ.π.),
- ζούσαν υπό επισφαλείς συνθήκες στέγασης.

Το Πρόγραμμα επικεντρώθηκε, κατά την πιλοτική του φάση, στην περιοχή της Αττικής, λόγω της υψηλότερης πληθυσμιακής συγκέντρωσης.

γ) Χρονοδιάγραμμα

Το Πρόγραμμα λειτούργησε πιλοτικά για ένα χρόνο. Υπογραμμίζεται ότι προηγήθηκε προκήρυξη ανοικτής πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή του φορέα υλοποίησης.

δ) Χρηματοδότηση

Το Πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από εθνικούς πόρους, με το συνολικό προϋπολογισμό να ανέρχεται σε 60.000 ευρώ (δεν δαπανήθηκε ολόκληρο το ποσό).

5β. Πρόγραμμα για τη σεξουαλική διαφορετικότητα «Ζούμε όπως κι Εσύ» Τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης για άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό

α) Περιγραφή προγράμματος

Η Γ.Γ.Ν.Γ., στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ζούμε όπως κι Εσύ» με αντικείμενο την προώθηση της κατανόησης και του σεβασμού της σεξουαλικής διαφορετικότητας, προέβη στην δημιουργία και οργάνωση τηλεφωνικής γραμμής υποστήριξης για άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και ταυτότητα φύλου. Μέσω του συγκεκριμένου Προγράμματος, η Γ.Γ.Ν.Γ. επεδίωξε να επικοινωνήσει στις νέες και στους

νέους, αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία, το μήνυμα ότι η διαφορετικότητα στο σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και την ταυτότητα φύλου είναι δικαίωμα και δεν πρέπει να αποτελεί αιτία διακρίσεων και κοινωνικού αποκλεισμού, εμποδίζοντας τελικά τους νέους με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και ταυτότητα φύλου να «ζουν όπως κι οι άλλοι». Έργο της Τηλεφωνικής Γραμμής Υποστήριξης ήταν η ολοκληρωμένη συμβουλευτική υποστήριξη-προσέγγιση των ατόμων Λ.Ο.Α.Δ.-Λ.Γ.Β.Τ., των οικογενειών τους, αλλά και των εκπαιδευτικών, αναφορικά με το θέμα της σεξουαλικής διαφορετικότητας ή/και της ταυτότητας φύλου. Ειδικότερα, η τηλεφωνική γραμμή παρείχε τις εξής υπηρεσίες:

- συμβουλευτική υποστήριξη για τους ίδιους τους Λ.Ο.Α.Δ.-Λ.Γ.Β.Τ., τις οικογένειές τους και τους εκπαιδευτικούς,
- ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα των Λ.Ο.Α.Δ.-Λ.Γ.Β.Τ.,
- παροχή πληροφοριών σχετικά με ζητήματα που αφορούν τους Λ.Ο.Α.Δ.-Λ.Γ.Β.Τ.,
- παραπομπή σε άλλες υπηρεσίες και φορείς, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

β) Χρονοδιάγραμμα

Η τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης λειτούργησε πιλοτικά για ένα έτος, πέντε ημέρες την εβδομάδα, οκτώ ώρες την ημέρα, εκτός Σαββατοκύριακου από τον Αύγουστο 2012 έως Ιούλιο 2013.

γ) Χρηματοδότηση

Το ποσό που προβλέφθηκε από εθνικούς πόρους ανήλθε στις 50.000 ευρώ (δεν δαπανήθηκε ολόκληρο το ποσό).

δ) Ομάδα-στόχος

Τα άτομα Λ.Ο.Α.Δ.-Λ.Γ.Β.Τ., οι οικογένειές τους και οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων.

5γ. «Περάσματα»-Παιχνίδι προσομοίωσης για τους πρόσφυγες

Το γραφείο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς υλοποιεί πρόγραμμα ευαισθητοποίησης μαθητών και νέων σε θέματα προσφύγων, με επίκεντρο τη διοργάνωση των «Περασμάτων» σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Αττικής.

Πρόκειται για παιδαγωγικό εργαλείο που απευθύνεται κυρίως σε μαθητές και νέους από 12 ετών και πάνω και επιτρέπει στα άτομα να βιώσουν μια μακρινή για εκείνα κατάσταση μέσα από την διαδικασία της αναπαράστασης της πραγματικότητας. Το πρόγραμμα ξεκίνησε αρχικά από σχολεία της Αττικής από το τέλος Απριλίου του 2012 έως το Μάρτιο του 2013 και προβλέπεται να επεκταθεί στην υπόλοιπη Ελλάδα. Το παιχνίδι μπορεί να λάβει χώρα σε εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο 500 τ.μ. περίπου για 15 με 20 παίκτες και διαρκεί 2 ώρες.

Στις σημερινές συνθήκες στις οποίες το γενικότερο κλίμα ανόδου της ξενοφοβίας στην Ευρώπη, αλλά και στη χώρα μας, εκδηλώνεται με ποικίλες μορφές, όπως ρητορική μίσους και μισαλλοδοξίας, συνεχιζόμενες ρατσιστικές επιθέσεις κατά μεταναστών και προσφύγων, κ.α., τα «ΠΕΡΑΣΜΑΤΑ» προσφέρουν στους νέους σωστή ενημέρωση, θετική αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών και την αποδοχή της διαφορετικότητας.

Μέσα από τα περάσματα τα παιδιά:

- βιώνουν γεγονότα και καταστάσεις που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στην προσπάθειά τους να βρουν ασφαλές καταφύγιο σε μια άλλη χώρα,
- συνειδητοποιούν τις αιτίες και τις συνέπειες του ξεριζωμού, αλλά και την αλληλουχία των γεγονότων, που οδηγούν τους πρόσφυγες σε άλλη χώρα,
- ενθαρρύνονται να υιοθετήσουν μια στάση αποδοχής των προσφύγων και να σκεφθούν πιθανές λύσεις στα προβλήματά τους, ιδιαίτερα σε σχέση με την ένταξή τους στην χώρα ασύλου.

- κινητοποιούνται, ώστε να ευαισθητοποιήσουν με τη σειρά τους τον κοινωνικό τους περίγυρο.

5δ. Πρόγραμμα «Νομική Βοήθεια για Νέους»

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς χρηματοδοτεί Δικηγορικούς Σύλλογους και Ενώσεις Νέων Δικηγόρων για την υλοποίηση του προγράμματος «Νομική Βοήθεια για Νέους», το οποίο έχει ως αντικείμενο την δωρεάν νομική συνδρομή σε ανήλικους και κοινωνικά ευπαθείς ομάδες νέων, και καλύπτει την εκπροσώπησή τους τόσο εξωδικαστικά όσο και ενώπιον των δικαστηρίων. Τις υποθέσεις των ατόμων που μπορούν να επωφεληθούν από το Πρόγραμμα αναλαμβάνουν, κατά κανόνα, νέοι δικηγόροι έως 35 ετών.

Το Πρόγραμμα διαχειρίζονται σε καθημερινό και πρακτικό επίπεδο οι συμβεβλημένοι σε αυτό Δικηγορικοί Σύλλογοι ανά την Ελλάδα, υπό την εποπτεία και τον συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι που μετέχουν στο Πρόγραμμα και ανέρχονται σε 28 δέχονται τις αιτήσεις δωρεάν νομικής συνδρομής και αναθέτουν τις υποθέσεις σε δικηγόρους που είναι εγγεγραμμένοι στις οικείες λίστες. Οι υποθέσεις που αναλαμβάνονται αφορούν Δικαιούχους της δωρεάν νομικής βοήθειας που είναι οι ανήλικοι και ενήλικοι 18 έως 30 ετών. Σε ειδικές περιπτώσεις το όριο επεκτείνεται στα 35 έτη. Ειδικότερα, παρέχεται νομική συνδρομή είτε για εξωδικαστικές ενέργειες είτε για παράσταση στο δικαστήριο.

Παροχή υποστήριξης σε νομικές διαφορές

Ποινικές διαφορές:

A. Για ανήλικους ή νέους έως 30 ετών: για υποθέσεις που αφορούν στην ανήλικη ζωή τους

B. Για νέους 18-30 ετών: για υποθέσεις που αφορούν μόνο σε:

1. κακοποίηση

2. ενδοοικογενειακή βία

3. παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων

4. χρήση απαγορευμένων ουσιών και αξιόποινες πράξεις που σχετίζονται με την χρήση αυτών.

*Ειδικά για τις γυναίκες το ηλικιακό όριο επεκτείνεται στα 35 έτη για τις περιπτώσεις 1,2,3

Αστικές διαφορές:

A. Για ανήλικους: για όλες τις διαφορές

B. Για νέους 18-30 ετών: για αστικές διαφορές που σχετίζονται με υποθέσεις που αφορούν σε:

1. κακοποίηση

2. παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων

3. ενδοοικογενειακή βία,

4. τέλεση αξιοποιώνων πράξεων που σχετίζονται με την χρήση απαγορευμένων ουσιών

Γ. Για νέους 18-35:

1. Για διαφορές οικογενειακού δικαίου και εξωδικαστικές ενέργειες ή παράσταση στο δικαστήριο σε υποθέσεις επιμέλειας ανήλικων παιδιών

2. Για ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων νοικοκυριών

Εργατικές διαφορές:

A. Για ανήλικους και νέους έως 30 ετών: για όλες τις διαφορές

Διοικητικές διαφορές:

A. Για (ασυνόδευτους) ανήλικους: για διαφορές που σχετίζονται με :

1. την υποβολή αντιρρήσεων κατά διοικητικής κράτησης, έκδοση δικαστικής απόφασης απέλασης,

2. τον έλεγχο και ενημέρωση των ασυνόδευτων ανηλίκων για το περιεχόμενο και τη σημασία των εγγράφων-υπηρεσιακών σημειωμάτων που τους αποδίδονται, ορθή καταγραφή προσωπικών στοιχείων (ηλικίας, συνοδείας ή μη),

3. την διαδικασία ασύλου

4. την παράσταση στις αρμόδιες υπηρεσίες για την έκδοση και απόδοση δημοσίων εγγράφων.

Κατ' εξαίρεση:

Μετά από αίτημα του φορέα υλοποίησης (δικηγορικός σύλλογος) και γραπτής έγκριση της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, επιτρέπεται η παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας σε νέους έως 30 ετών για περιπτώσεις που δεν προβλέπονται στα παραπάνω αλλά λόγω συνδρομής τεκμηριωμένων ειδικών ή/και εκτάκτων συνθηκών (πχ αποδεδειγμένη απορία), για ανθρωπιστικούς λόγους ή από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον.

Ταυτόχρονα το Πρόγραμμα δίνει μια διέξοδο στα εργασιακά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι δικηγόροι παρέχοντάς τους μια ευκαιρία ανάληψης υποθέσεων μέσα σε ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Το Πρόγραμμα είναι διαρκές, και υλοποιείται σε ετήσια βάση με χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων της Υπηρεσίας μας.

5ε. «Δίκτυο κατά της βίας στο σχολείο»: Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός

Η ΓΓΝΓ ως ιδρυτικό μέλος του «Δικτύου κατά της βίας στο σχολείο» προκήρυξε και ολοκλήρωσε τον Πανελλήνιο Μαθητικό Διαγωνισμό Δημιουργίας Αφίσας ή Βίντεο για την εκστρατεία του «Δικτύου κατά της βίας στο σχολείο», για το σχολικό έτος 2012- 2013 με τίτλο: «Ενδοσχολική Βία – Συμβιώνοντας στο Σχολείο». Στόχος του διαγωνισμού αυτού ήταν η ενεργός συμμετοχή και συμβολή για την διασφάλιση της ομαλής συμβίωσης στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας, καθώς και για την πρόληψη και αντιμετώπιση του ενδοσχολικού εκφοβισμού, καθώς επίσης και η καθιέρωση της «Ημέρας κατά της Βίας στο Σχολείο» στις 6 Μαρτίου. Στο διαγωνισμό συμμετείχαν 95 σχολεία από όλη την Ελλάδα και από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

5στ. Πανελλήνια Ημέρα κατά της Βίας στο Σχολείο –Εκδήλωση

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, σε συνεργασία με το Εθνικό Δίκτυο κατά της Ενδοσχολικής Βίας και το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, οργάνωσε στις 6 Μαρτίου 2013 -Πανελλήνια Ημέρα κατά της Βίας στο Σχολείο-εκδήλωση με θέμα την βία στα σχολεία. Σκοπός της εκδήλωσης ήταν η ανάδειξη του προβλήματος με στόχο την αντιμετώπιση του μέσα από την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης βραβεύθηκαν οι σχολικές μονάδες και οι ομάδες μαθητών που αναδείχθηκαν νικητές, κατά το σχολικό έτος 2012-2013, στον Πανελλήνιο Μαθητικό Διαγωνισμό Δημιουργίας Αφίσας και Βίντεο στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Ο διαγωνισμός με τίτλο: «Ενδοσχολική Βία – Συμβιώνοντας στο Σχολείο» ήταν μια πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, έγινε στο πλαίσιο της εκστρατείας του Εθνικού Δικτύου κατά της Βίας στο Σχολείο με τη συμμετοχή 95 σχολικών μονάδων από όλη σχεδόν την Ελλάδα.

Κατά την διάρκεια της εκδήλωσης, ομάδες μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης συζήτησαν -παρουσία ακροατηρίου- με τον Συνήγορο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, και παρουσιάστηκαν εμπειρίες και καλές πρακτικές σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας και της επιθετικότητας ανάμεσα σε μαθητές.

Παράλληλα, οι επιστημονικοί συνεργάτες της Εταιρείας Ψυχοκοινωνικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων (ΕΨΥΠΕ), οι οποίοι υλοποίησαν εκπαιδευτικό πρόγραμμα κατά της ενδοσχολικής βίας σε Δημοτικά σχολεία της Αττικής, συζήτησαν με εκπαιδευτικούς και γονείς για το πρόβλημα της βίας στο σχολείο, με θέμα: «Εκφοβισμός και Βία στο Σχολείο».

Στην εκδήλωση συμμετείχαν περίπου 400 μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από πολλά σχολεία της χώρας, καθώς και εκπαιδευτικοί, γο-

νείς και μέλη της επιστημονικής κοινότητας που ασχολούνται με θέματα προστασίας δικαιωμάτων του παιδιού και μελέτης των φαινομένων της ενδοσχολικής βίας.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα εκδηλώσεων Jacqueline de Romilly, του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων.

5ζ. «Να είσαι Παιδί, είναι Δικαίωμα!»

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς προσκάλεσε και διοργάνωσε με περίπου 50 Γυμνάσια όλης της χώρας, μέσω των αντίστοιχων Σχολικών Επιτροπών, Εθνικό Πρόγραμμα με τίτλο: «**Να είσαι Παιδί, είναι Δικαίωμα!**» το διάστημα Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2013.

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, έθεσε ως προτεραιότητα την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και την ευαισθητοποίηση των νέων για καλλιέργεια πνεύματος αλληλεγγύης, δικαιοσύνης και ισότητας, τόσο στις σχέσεις τους με τους άλλους νέους μέσα και έξω από το σχολείο, όσο και με την οικογένεια και την κοινωνία γενικότερα.

Στο πλαίσιο αυτό και με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (10 Δεκεμβρίου), αλλά και τις λοιπές συναφείς Παγκόσμιες Ημέρες, κατά το δίμηνο Νοέμβριος-Δεκέμβριος, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς σχεδίασε το Πρόγραμμα «Να είσαι Παιδί, είναι Δικαίωμα!», με στόχο να στηρίξει και να ενισχύσει πρωτοβουλίες μαθητών Γυμνασίου που αναφέρονται στην ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ανάδειξη της σημασίας της προστασίας των Δικαιωμάτων των παιδιών ως προτεραιότητας για την προστασία της ίδιας της δημοκρατίας και του πολιτισμού μας.

Είχε προηγηθεί την άνοιξη του 2013 Πρόγραμμα Υποστήριξης Πρωτοβουλιών Μαθητών (Ιανουάριος – Ιούνιος 2013) με τίτλο «*Εντός, εκτός και επί τα αυτά: Μαθητές εν δράσει!*» στο οποίο συμμετείχαν 90 σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από όλη τη χώρα και αφορούσε τους εξής τέσσερις τομείς:

1. Περιβάλλον
2. Παρεμβάσεις κοινωνικού χαρακτήρα – Υγεία
3. Καινοτομία και Νεανική Επιχειρηματικότητα
4. Πολιτισμός και Αθλητισμός

Ο συνολικός προϋπολογισμός των δράσεων ξεπέρασε τις 120.000€.

5η. Παροχή Κοινωφελούς Εργασίας Κρατουμένων

α) Περιγραφή προγράμματος

Η Γ.Γ.Ν.Γ. υλοποίησε και κατά τα έτη 2010, 2011, 2012, 2013 και 2014 το Πρόγραμμα Παροχής Κοινωφελούς Εργασίας Κρατουμένων, σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 6, 7, 8 και 9 του Π.Κ., που ορίζει ότι: «η κοινωφελής εργασία παρέχεται χωρίς αμοιβή σε υπηρεσίες του Κράτους, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης...». Σκοπός του προγράμματος Παροχής Κοινωφελούς Εργασίας είναι η απασχόληση και κοινω-

νική επανένταξη των κρατούμενων, μέσω του εναλλακτικού αυτού μέτρου έκτισης της ποινής, καθώς και η αποσυμφόρηση των φυλακών.

β) Ομάδα-στόχος

Κατόπιν επικοινωνίας με την Εισαγγελία και σε συνεργασία με τον εκάστοτε αιτούντα ενδιαφερόμενο, νεαρής συνήθως ηλικίας, λαμβάνουν χώρα τα κάτωθι:

- διερεύνηση του αδικήματος (αποκλείεται η μετατροπή της ποινής σε παροχή Κοινωφελούς Εργασίας όταν το αδίκημα χαρακτηρίζεται ως κακούργημα),
- μετατροπή της ποινής σε χρηματική και, αν υπάρχει αδυναμία αποπληρωμής από τον αιτούντα,
- υπογράφεται Σύμβαση μεταξύ της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς και του αιτούντος ως προς την παροχή της κοινωφελούς εργασίας, στην οποία προσδιορίζονται ο χρόνος, η διάρκεια της καθημερινή απασχόλησης (ώρες παραμονής στην Υπηρεσία) και η φύση της εργασίας που παρέχεται από τον αιτούντα.

γ) Χρονοδιάγραμμα

Το Πρόγραμμα υλοποιείται από τη Γ.Γ.Ν.Γ. για πάνω από μία δεκαετία. Η Γ.Γ.Ν.Γ. συμμετέχει στον θεσμό αυτό, σύμφωνα με την αριθμ. 130433/21.11.2006 Κοινή Υπουργική Απόφαση «Κατάρτιση νέου πίνακα φορέων που συμμετέχουν στην εφαρμογή του θεσμού της παροχής κοινωφελούς εργασίας» (ΦΕΚ 1786/τ. Β'/08.12.2006).

Κατά τα έτη 2010 και 2011, παρείχαν κοινωφελή εργασία στη Γ.Γ.Ν.Γ. συνολικά τέσσερα άτομα (δύο ανά έτος) και η κύρια απασχόλησή τους συνίστατο σε τακτοποίηση αποθηκών, κηπουρικές εργασίες και ελαιοχρωματισμό των κοινόχρηστων χώρων του κτιρίου. Κατά τα έτη 2012 (μέχρι σήμερα), παρείχαν κοινωφελή εργασία έξι άτομα. Οι συμμετέχοντες στο Πρόγραμμα τελούν υπό τη διαρκή καθοδήγηση και επιτήρηση του αρμόδιου Τμήματος της Υπηρεσίας.

δ) Αποτίμηση

Σε σχετικό έλεγχο της αρμόδιας Υπηρεσίας, η Γ.Γ.Ν.Γ. έλαβε τα εύσημα για τον τρόπο υλοποίησης του Προγράμματος, ενώ με την παροχή κοινωφελούς εργασίας κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα επετεύχθη η συντήρηση σημαντικού τμήματος των κτιριακών εγκαταστάσεων της Γ.Γ.Ν.Γ. και, επιπλέον, εξοικονομήθηκαν πόροι.

6. Εγκύκλιοι και Υπουργικές Αποφάσεις του ΥΠΑΙΘΠΑ για το σχολικό έτος 2012-2013 που άπτονται της προστασίας των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων

• Ενίσχυση μαθητών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εξαιτίας των δυσμενών οικονομικών συγκυριών.

Για την αντιμετώπιση προβλημάτων υποσιτισμού το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α έχει προχωρήσει στην έκδοση:

- των με αριθμ. 33904/Γ2/27-03-2012, 36032/

Γ2/30-03-2012 και 52180/Γ2/04-12-2012 εγκυκλίων, με θέμα: «Ενίσχυση μαθητών», σύμφωνα με τις οποίες παρέχονται πληροφορίες προς τα στελέχη της εκπαίδευσης και τη σχολική κοινότητα με στόχο να ενισχυθούν οι μαθητές Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης που αντιμετωπίζουν προβλήματα σίτισης λόγω της δύσκολης οικονομικής συγκυρίας.

- της με αριθμ. Φ.14/136/24435/Γ1/07-03-2012 εγκυκλίου, με θέμα: «Πρόγραμμα διανομής μικρογευμάτων σε μαθητές σχολικών μονάδων Ζ.Ε.Π. του ΥΠΑΔΜΘ σε συνεργασία με το ΙΝΕΔΙΒΙΜ», σύμφωνα με την οποία το Υπουργείο Παιδείας υλοποιεί σε συνεργασία με το ΙΝΕΔΙΒΙΜ τη διανομή μικρογευμάτων σε όλους τους μαθητές των σχολικών μονάδων ΖΕΠ, οι οποίες δε διαθέτουν κυλικείο.

- και της με αριθμ. 47835 /Γ2/ 27/04/2012 εγκυκλίου με θέμα: «Συγκέντρωση τροφίμων για «Το Χαμόγελο του Παιδιού», με στόχο την ενίσχυση των παιδιών που διαμένουν σε σπίτια του Οργανισμού.

• Για την ενημέρωση-ευαισθητοποίηση της μαθητικής κοινότητας αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον ρατσισμό και την ξενοφοβία, το Υ.ΠΑΙ.Θ. έχει εκδόσει τις παρακάτω εγκυκλίους:

- τη με αριθμ. Φ.14/ 249 / 41294 /Γ1/ 27-3-2013 εγκύκλιο, με θέμα: Υλοποίηση Εκπαιδευτικού Προγράμματος με θέμα: «Τα παιδιά Γράφουν και Ζωγραφίζουν τα δικαιώματά τους το 2013», στο πλαίσιο της συνεργασίας της UNICEF με το Υπουργείο Παιδείας για την υλοποίηση κοινών εκπαιδευτικών δράσεων, με βάση τις αρχές της Σύμβασης των δικαιωμάτων του παιδιού.

- τη με αριθμ. 29890/Γ2/ 20-03-2012 εγκύκλιο το Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α., με θέμα: «Μαθητικός διαγωνισμός του ΟΗΕ για τον Αφοπλισμό», για τη συμμετοχή των μαθητών Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης στο διαγωνισμό για παιδιά και νέους με τίτλο «Η Τέχνη για την Ειρήνη - 2012».

- τη με αριθμ. 7183/Γ2/ 23-01-2012, εγκύκλιο του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α., με θέμα: «Παγκόσμια εβδομάδα δράσης για την εκπαίδευση», στο πλαίσιο της προώθησης της διεθνούς εκστρατείας που πραγματοποιείται κάθε χρόνο από την Παγκόσμια Εκστρατεία για την Εκπαίδευση στην οποία συμμετέχουν Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Δίκτυα της Κοινωνίας των Πολιτών και εκατομμύρια μαθητές και εκπαιδευτικοί σε 120 χώρες. Ειδικότερα η δράση για το 2012 έχει τίτλο: «Δικαιώματα από την πρώτη μέρα!», Εκπαίδευση και Φροντίδα στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία.

- τη με αριθμ. Φ.14/753/139297/Γ1/08-11-2012 εγκύκλιο, με θέμα: Συμμετοχή Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Δράση «Teachers 4 Europe 2012-2013». Η Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα, σε συνεργασία με το Υ.ΠΑΙ.Θ. προσκάλεσε

τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης να συμμετάσχουν σε μια εκπαιδευτική δράση, με τίτλο «Teachers 4 Europe 2012-2013». Στόχος της συγκεκριμένης δράσης, στην οποία οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να συμμετέχουν εθελοντικά, ήταν να γίνουν σε μεγαλύτερο βαθμό γνωστές και κατανοητές τόσο η σημασία της κοινωνίας των πολιτών και η οικονομικά κρίσιμη περίοδος σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και οι τρόποι αντιμετώπισής της, καθώς και η προσαρμογή των πολιτών και ειδικότερα των νέων στο μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον.

- Η Εθνική Λυρική Σκηνή, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και δια Βίου Μάθηση», στο οποίο, μεταξύ άλλων εντάχθηκαν και οι πράξεις «Η Όπερα Διαδραστικά στα Δημοτικά Σχολεία- Άξονες Προτεραιότητας 1,2 και 3 », διοργάνωσε 2/ετή περιοδεία με παραστάσεις της Όπερας του J.Rossini «Ο Κουρέας της Σεβίλλης», σε 70 Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία με ΕΑΕΠ, σε όλη τη χώρα, σύμφωνα με τη με αρ.πρωτ. Φ.14/275/ 54139 /Γ1/14-5-2012 εγκύκλιο του Υ.ΠΑΙ.Θ. Το πρόγραμμα συνεχίζεται για τα σχολικά έτη 2013-2014 & 2014-2015 σύμφωνα με τη με αρ. πρωτ. Φ.14/729/147133 /Γ1/ 10-10-2013 εγκύκλιο του Υ.ΠΑΙ.Θ.

- Στο πλαίσιο της οικονομικής ενίσχυσης μαθητών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων εκδόθηκαν οι με αρ. πρωτ. 43546/Γ2/01-04-2013 και 152740/Γ2/17-10-2013 εγκύκλιοι, με θέμα «Συγκέντρωση ειδών διατροφής για Το Χαμόγελο του Παιδιού», με τις οποίες ο Εθελοντικός Οργανισμός για τα παιδιά «Το Χαμόγελο του Παιδιού», απευθυνόταν στα σχολεία της χώρας προκειμένου να συγκεντρώσει τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης για να καλύψει τις ανάγκες των παιδιών που διαμένουν στα σπίτια του Οργανισμού αλλά και των οικογενειών που στηρίζει.

- Με την έκδοση της με αρ. πρωτ. 11399/Γ2/28-01-2013 εγκυκλίου, με θέμα «Δραστηριότητες και εκδηλώσεις στο Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδας», ενημερώθηκαν οι σχολικές μονάδες της χώρας για την δυνατότητα παρακολούθησης εκθέσεων, δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων στο εν λόγω μουσείο, προς τιμήν της 27^{ης} Ιανουαρίου που έχει οριστεί ως Εθνική Ημέρα Μνήμης Ελλήνων Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος. Για τη συγκεκριμένη σχολική χρονιά προτεινόταν στους μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Αντισιμιτισμός και Ρατσισμός: Χθες και Σήμερα», το οποίο είχε ως στόχο την ανίχνευση της ιστορίας του αντισιμιτισμού και του ρατσισμού και των εκδηλώσεων των φαινομένων αυτών διαχρονικά.

- Επιπρόσθετα, η Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Υ.ΠΑΙ.Θ., απέστειλε στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης της

χώρας, το με αρ. πρωτ. 63145/Γ2/10-05-2013 έγγραφο, με θέμα «Παγκόσμια Ημέρα κατά της Σωματικής Τιμωρίας», διαβιβάζοντας σχετικό έγγραφο της Διεύθυνσης Προστασίας της Οικογένειας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, με θέμα «Η 30^η Απριλίου Ημέρα κατά της Σωματικής Τιμωρίας Ανηλίκων», προς ενημέρωση όλης της σχολικής κοινότητας.

- Ακολουθώντας, το Υ.ΠΑΙ.Θ. ευαισθητοποιημένο σε θέματα πρόληψης και προαγωγής της υγείας των μαθητών, έχει ιδρύσει το *Παρατηρητήριο για την Πρόληψη της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού* και έχει δρομολογήσει σειρά σχετικών δράσεων. Ένας από τους σκοπούς του Παρατηρητηρίου είναι η ευαισθητοποίηση μαθητών, γονέων και ολόκληρης της κοινωνίας σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου. Για τον λόγο αυτό δημιουργήθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο, προκειμένου να συμπληρωθεί ανώνυμα από τους μαθητές, το οποίο αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Υ.ΠΑΙ.Θ. και εκδόθηκαν οι με αρ. πρωτ. 50983/Γ2/12-04-13 και 51973/Γ2/15-04-2013 εγκύκλιοι για να ενημερωθούν σχετικά οι σχολικές μονάδες της χώρας. Επίσης, η 6η Μαρτίου, που έχει οριστεί ως ημέρα κατά της Σχολικής βίας και του εκφοβισμού, αποτελεί μια αφορμή για εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς των σχολείων όλης της χώρας να ανταλλάξουν σκέψεις, πληροφορίες, ερεθίσματα και ιδέες για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σχολικής βίας που εκδηλώνεται μεταξύ μαθητών και να σχεδιάσουν μακροχρόνια προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου.

- Την Ημέρα κατά της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού, σύμφωνα με τη με αρ. πρωτ. 26871/Γ2/26-02-2013 εγκύκλιο, ζητήθηκε από τις σχολικές μονάδες Δ/θμιας Εκπαίδευσης να αφιερώσουν χρόνο (δύο ή περισσότερες διδακτικές ώρες με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων) σε δράσεις – συζητήσεις – εκδηλώσεις κατά του σχολικού εκφοβισμού, με στόχο την ευαισθητοποίηση των σχολικών κοινοτήτων και την επαγρύπνηση όλων των μελών τους για την έγκαιρη παρέμβαση, ώστε να περιοριστούν οι δίαυλοι εκδήλωσης της βίας στη ζωή των ανηλίκων και να αποτραπούν οι αρνητικές της συνέπειες στις διαπροσωπικές τους σχέσεις.

- Επίσης, με τη με αρ. πρωτ. 23825/Γ2/21-02-2013 εγκύκλιο, με θέμα «Παγκόσμια Ημέρα Δράσης για την Εκπαίδευση», ενημερώθηκαν οι σχολικές μονάδες της χώρας για την διεθνή εκστρατεία που πραγματοποιήθηκε για 10^η χρονιά από την Παγκόσμια Εκστρατεία για την Εκπαίδευση, στην οποία συμμετέχουν Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Δίκτυα της Κοινωνίας των Πολιτών και εκατομμύρια μαθητές και εκπαιδευτικοί σε 120 χώρες και την οποία συντονίζει η Actionaid Ελλάς για τη χώρα μας. Πρόκειται για μια εβδομάδα γεμάτη εκδηλώσεις και δράσεις μαθητών, οι οποίες πραγματοποιούνται κάθε άνοιξη, κυρίως από σχολεία, σε πάνω από 100 χώρες στον κόσμο.

- Η εν λόγω δράση, στην οποία καλούνταν να συμμετάσχουν από τις 21 έως τις 28 Απριλίου 2013 οι σχολικές μονάδες της χώρας, είχε τίτλο 'Όλα τα παιδιά του κόσμου χρειάζονται δασκάλους'. Κατά την εβδομάδα αυτή τα παιδιά είχαν τη δυνατότητα να υπενθυμίσουν, με δημιουργικούς και γεμάτους φαντασία τρόπους, στους ηγέτες του κόσμου, τις δεσμεύσεις τους σχετικά με την εκπαίδευση και να προωθήσουν το μήνυμα για την ουσιαστική κατοχύρωση του δικαιώματος πρόσβασης στην εκπαίδευση κάθε παιδιού.

- Εν συνεχεία, με τη με αρ. πρωτ. 144260/Γ2/08-10-2013 εγκύκλιο, με θέμα «Ενημέρωση για το Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτών», ενημερώθηκαν οι σχολικές μονάδες της χώρας ότι έχει δημιουργηθεί σχετικός δικτυακός τόπος από το Υπουργείο Εσωτερικών (Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υψηρεσιών, Διεύθυνση Οικονομικής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Τμήμα Σχέσεων με Διεθνείς Οργανισμούς), όπου παρέχεται ενημέρωση για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που συνδέονται με την ιδιότητα του πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Επίσης, εκδόθηκε εγκύκλιος με θέμα «Εορτασμός Ημέρας Ηνωμένων Εθνών», με αρ. πρωτ. 151195/Γ2/16-10-2013, προκειμένου να πραγματοποιηθούν ομιλίες στις σχολικές μονάδες της χώρας, κατά την ημέρα αυτή, για το έργο των Ηνωμένων Εθνών, όπου θα τονιστεί ο ουσιαστικός ρόλος που καλείται να διαδραματίσει ο Οργανισμός στην προσπάθειά του για την προάσπιση και οικοδόμηση της Ειρήνης και της Ασφάλειας, καθώς και την κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο.

- Ακόμη, με τη με αρ. πρωτ. 155918/Γ2/22-10-2013 εγκύκλιο της Διεύθυνσής Σπουδών Δ/θμιας Εκπαίδευσης ενημερώθηκαν οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης για την έναρξη εφαρμογής του Προγράμματος της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς «Να είσαι παιδί, είναι δικαίωμα» για το έτος 2013, στο πλαίσιο του οποίου οι μαθητές Γυμνασίων καλούνται να υλοποιήσουν δράσεις αναφορικά με 3 άξονες: 1) Προστασία: από κάθε μορφής κακοποίηση, βία (ενδο – οικογενειακή ή μέσα και έξω από το σχολείο), εκμετάλλευση, διάκριση, ρατσισμό κ.λπ. 2) Παροχές: δικαίωμα στην εκπαίδευση, την υγεία, την πρόνοια, την ψυχαγωγία κ.λπ. 3) Συμμετοχή: δικαίωμα στην έκφραση γνώμης, την πληροφόρηση, τον ελεύθερο χρόνο, κ.λπ.

- Επιπλέον, η Διεύθυνση Σπουδών Δ/θμιας Εκπαίδευσης διοργανώνει από το 2001 τους "Αγώνες Επιχειρηματολογίας-Αντιλογίας". Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν σχολικές μονάδες Δ/θμιας Εκπ/σης, δημοσίων και ιδιωτικών Γενικών Λυκείων και Επαγγελματικών Λυκείων. Οι Αγώνες Επιχειρηματολογίας-Αντιλογίας συμβάλλουν στην αξιοποίηση των γνώσεων που οι μαθητές έχουν αποκομίσει από τη διδασκαλία των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών στο σχολείο. Η επαφή των μαθητών με σοβαρά ζητήματα γενικότερου

ενδιαφέροντος έχει ως συνέπεια την προετοιμασία τους για το μελλοντικό τους ρόλο ως σκεπτόμενων πολιτών της δημοκρατικής πολιτείας.

• **Στήριξη μαθητών που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα**

Για την οικονομική ενίσχυση οικογενειών με τέκνα υποχρεωτικής εκπαίδευσης και χαμηλά εισοδήματα ισχύει το άρθρο 27 του Ν.3016/17-5-2002/ΦΕΚ 110Α και η παρ. 1 του άρθρου 28 του Ν. 3879/21-9-2010/ΦΕΚ 163Α, (με την οποία αντικαθίσταται το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 27 του Ν.3016/17-5-2002/ΦΕΚ 110Α). Η οικονομική ενίσχυση δίνεται στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς με την παρουσίαση βεβαίωσης κανονικής παρακολούθησης μαθημάτων κατά το σχολικό έτος που έληξε, και όχι στην αρχή με την εγγραφή. Το μέτρο αυτό στοχεύει, μεταξύ άλλων, και στην μείωση της σχολικής διαρροής των μαθητών Ρομά.

• **Εγγραφές μαθητών σε Εσπερινά Σχολεία**

Από το σχ. έτος 2013-14 είναι σε ισχύ ο Ν. 4186/2013 (Φ.Ε.Κ.193 Α'), με θέμα «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις», σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου, αρ. 45, παρ. 7, «Στα Εσπερινά Σχολεία δύνανται να εγγραφονται ενήλικες, χωρίς βεβαίωση εργασίας ή ανεργίας, καθώς και ανήλικοι οι οποίοι απασχολούνται σε οικογενειακή επιχείρηση με υπεύθυνη δήλωση των γονέων ή κηδεμόνων τους». Ακόμη, σύμφωνα με το αρ. 5, παρ. 4 του ανωτέρω Νόμου στα Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια εγγράφονται είτε εργαζόμενοι είτε άνεργοι μαθητές με κάρτα ανεργίας του Ο.Α.Ε.Δ., είτε άλλες κατηγορίες μαθητών οι οποίοι αδυνατούν να φοιτήσουν στο Ημερήσιο Επαγγελματικό Λύκειο. Ελάχιστο όριο ηλικίας για την εγγραφή στα Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια είναι τα δεκαέξι (16) έτη σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ.2 του άρθρου 5 του Ν.4186/2013 (Α' 193).

• **Προγράμματα Σπουδών (νέες δομές, μαθήματα)**

Ακολουθως, σύμφωνα με τις παρ.1,3 του άρθρου 7 του ανωτέρω Νόμου το Επαγγελματικό Λύκειο προσφέρει δύο κύκλους σπουδών, οι οποίοι ανήκουν στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα: α)το Δευτεροβάθμιο κύκλο Σπουδών και β)το Μεταδευτεροβάθμιο κύκλο σπουδών, την «Τάξη Μαθητείας». Στην «Τάξη Μαθητείας», η οποία είναι προαιρετική, εγγράφονται οι κάτοχοι απολυτηρίου και πτυχίου του δευτεροβάθμιου κύκλου σπουδών του ΕΠΑ.Λ. Η «Τάξη Μαθητείας» που εφαρμόζει το δυϊκό σύστημα εκπαίδευσης (μαθητείας) του Ο.Α.Ε.Δ. έχει διάρκεια ένα (1) έτος και περιλαμβάνει μαθητεία με εκπαίδευση στον χώρο εργασίας, Μάθημα Ειδικότητας και Προπαρασκευαστικά Μαθήματα Πιστοποίησης στη σχολική μονάδα αντίστοιχα.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα αρ. 2 και 9 του ανωτέρω Νόμου, στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Α' και

Β' τάξης Ημερήσιων Γενικών Λυκείων και της Α' τάξης των Ημερήσιων ΕΠΑ.Λ. περιλαμβάνεται το μάθημα Πολιτική Παιδεία, «με διδακτέα αντικείμενα Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί, Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογία».

Επίσης από το σχολικό έτος 2013-2014, με την καθιέρωση ζώνης «Βιωματικών Δράσεων- Συνθετικών Δημιουργικών Εργασιών» στο Γυμνάσιο δίνεται έμφαση στον σχεδιασμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων και σχεδίων εργασίας σε σύνδεση με καταστάσεις της καθημερινής ζωής, του σχολείου, του περιβάλλοντος και των τοπικών κοινωνιών, με σκοπό οι μαθητές να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα χρειαστούν ως μελλοντικοί πολίτες.

• **Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών**

Με τα με αρ. πρ. 84899/Γ2/21-06-2013 και 155906/Γ2/22-10-2013 έγγραφα, η Διεύθυνση Σπουδών Δ/θμιας Εκπαίδευσης διαβίβασε στους Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης πρόσκληση για συμμετοχή σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε δράσεις που θα υλοποιηθούν κατά το σχολικό έτος 2013-14 από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο της Πράξης «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών», καθώς και σχετικές πληροφορίες, προκειμένου να τα προωθήσουν στα δημόσια Γυμνάσια, Γενικά Λύκεια, ΕΠΑ.Λ. και ΕΠΑ.Σ. της χώρας.

• **Σχολική εγγραφή και φοίτηση παιδιών Ρομά**

Για την εγγραφή και φοίτηση των παιδιών Ρομά το Υ.ΠΑΙ.Θ. έχει προβεί σε έκδοση των με αριθμ. Φ.3 / 960 / 102679 / Γ1/ 20-8-2010, 114893/Γ2/ 14-09-2010 και 180644/Γ1/26.11.2013 εγκυκλίων, οι οποίες ορίζουν ότι «κάθε Διεύθυνση Εκπαίδευσης σε συνεργασία με τους Σχολικούς Συμβούλους, τους Υπευθύνους Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης και τους Διευθυντές των σχολικών μονάδων έχει υποχρέωση να συμβάλλει στη διευκόλυνση των εγγραφών των παιδιών Ρομά στα σχολεία, αλλά και να εντοπίζει, όπου υπάρχουν στις περιφέρειες της ευθύνης τους, τα παιδιά εκείνα που δεν έχουν εγγραφεί ποτέ στο σχολείο, προκειμένου να διευκολύνουν στη συνέχεια τις οικογένειες για τη διενέργεια σχολικής εγγραφής των παιδιών αυτών». Ειδικότερα, τονίζεται ότι «τα παιδιά Ρομά γίνονται δεκτά ανεξάρτητα από το εάν είναι γραμμένα σε μητρώα ή δημοτολόγια», ενώ επισημαίνεται ότι οι Προϊστάμενοι και οι Δ/ντες των Σχολικών Μονάδων δεν παρακαλούν την εγγραφή τους, λόγω έλλειψης πιστοποιητικού μόνιμης κατοικίας.

Επιπλέον μέτρο διευκόλυνσης της φοίτησης των μαθητών Ρομά, το οποίο βρίσκεται σε ισχύ σύμφωνα με το αριθμ. ΦΕΚ 893/20-09-1996, τεύχ. Β', αφορά την κάρτα φοίτησης μετακινούμενων μαθητών. Η κάρτα φοίτησης συνοδεύει τους μετακινούμενους μαθητές, ώστε να γίνονται δεκτοί και χωρίς την τυπική διαδικασία μετεγγραφής, εφόσον, κατά τη διάρκεια

του διδακτικού έτους, αλλάζουν σχολεία εξαιτίας της μετακίνησής τους σε άλλο τόπο κατοικίας.

• **Φοίτηση παιδιών Ρομά σε σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**

Αναφορικά με τη φοίτηση των παιδιών Ρομά, η Διεύθυνση Σπουδών Δ/θμιας Εκπαίδευσης, με την με αρ. πρωτ. 28267/Γ2/28-02-2013 εγκύκλιο, ενημέρωσε τους Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης της χώρας για την υλοποίηση του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» από το κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, προκειμένου να διευκολύνουν την πραγματοποίησή του.

• **Φοίτηση μαθητών με σοβαρά προβλήματα υγείας**

Λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με σοβαρά προβλήματα υγείας, η Διεύθυνση Σπουδών Δ/θμιας Εκπαίδευσης εξέδωσε την με αρ. πρωτ. 54105/Γ2/18-04-2013 Υ.Α. (Φ.Ε.Κ. 1047 Β'), με θέμα «Χαρακτηρισμός της φοίτησης των μαθητών Γυμνασίων, Γενικών Λυκείων, Επαγγελματικών Λυκείων και Επαγγελματικών Σχολών, Ημερήσιων και Εσπερινών», βάσει της οποίας ενημερώθηκαν οι σχολικές μονάδες της χώρας ότι «α) για τους μαθητές που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση συστηματικά μετά από νεφρική ανεπάρκεια ή υποβάλλονται σε περιτοναϊκή κάθαρση, β) για τους μαθητές που υποβάλλονται σε θεραπεία αποδοχής μοσχεύματος, γ) για τους μαθητές όλων των τύπων νεοπλασιών που υποβάλλονται σε θεραπεία συντήρησης, δε θα υπολογίζονται απουσίες είκοσι τεσσάρων (24) ημερών για όλο το διδακτικό έτος».

• **Απαλλαγή από το μάθημα των Θρησκευτικών**

Με την με αρ. πρωτ. 133099/Γ2/19-09-2013 εγκύκλιο της Διεύθυνσης Σπουδών Δ/θμιας Εκπαίδευσης, η οποία εκδόθηκε σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Σπουδών Π/θμιας Εκπαίδευσης, με θέμα «Ρύθμιση μαθητικών θεμάτων», παρέχεται η δυνατότητα απαλλαγής από το μάθημα των Θρησκευτικών στους μαθητές που είναι αλλόθρησκοι ή ετερόδοξοι ή επικαλούνται λόγους θρησκευτικής συνείδησης και γι' αυτό δεν επιθυμούν να το παρακολουθήσουν.

• **Εθελοντική αιμοδοσία**

Εκδόθηκε η με αρ. πρωτ. 164510/Γ2/1-11-13 Υπουργική Απόφαση, σύμφωνα με την οποία «οι απουσίες μαθητών λόγω συμμετοχής τους σε εθελοντική αιμοδοσία να μη λαμβάνονται υπόψη για το χαρακτηρισμό της φοίτησης, ως εξής: Της ημέρας της αιμοδοσίας, όταν ο μαθητής προσφέρει αίμα για ασθενή του συγγενικού του περιβάλλοντος. Μίας (1) ημέρας επιπλέον όταν ο μαθητής με δική του πρωτοβουλία προσέρχεται να προσφέρει αίμα σε κέντρο αιμοδοσίας ή όταν ο μαθητής ανταποκρίνεται σε πρόσκληση υπηρεσίας αιμοδοσίας για κάλυψη έκτακτης ανάγκης ή

όταν συμμετέχει σε οργανωμένη ομαδική αιμοληψία».

• **Περαιτέρω ενέργειες για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σχολεία**

A. Κατάργηση ιατρικών πιστοποιητικών για εγγραφές στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και αντικατάσταση με Α.Δ.Υ.Μ.

Σύμφωνα με την με αρ. πρωτ. Φ6/304/75662/Γ1/16-05-2014 Κ.Υ.Α, (ΦΕΚ 1296^β/21-5-2014) :

α) Καθιερώνεται το Ατομικό Δελτίο Υγείας Μαθητή (Α.Δ.Υ.Μ.) ως δικαιολογητικό εγγραφής των παιδιών στο νηπιαγωγείο και στην Α' Τάξη του Δημοτικού Σχολείου, καθώς και ως ιατρικό πιστοποιητικό παρακολούθησης της υγείας των μαθητών κατά την διάρκεια φοίτησής τους στις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, καταργούνται όλα τα πιστοποιητικά υγείας ως δικαιολογητικά εγγραφής για το Νηπιαγωγείο (πιστοποιητικό οδοντολογικής εξέτασης) και την Α' τάξη του Δημοτικού σχολείου (πιστοποιητικά οδοντολογικής, καρδιολογικής και οφθαλμολογικής εξέτασης).

B. Προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2012-2013.

Στο πλαίσιο του Προγραμματισμού του έργου κάθε σχολικής μονάδας το Υ.ΠΑΙ.Θ. έχει αποστείλει σε όλες τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας τη με αριθμ. Φ. 12 /427/79844/Γ1/11-06-2013 εγκύκλιο, με θέμα: «Προγραμματισμός εκπαιδευτικού έργου σχολικού έτους 2013-2014». Ειδικότερα, σύμφωνα με την εγκύκλιο, και λαμβάνοντας υπόψη την πολυπολιτισμική διάσταση του σχολείου και με στόχο τη διασφάλιση της ισότητας πρόσβασης ευκαιριών στην εκπαίδευση, αλλά και την υποστήριξη της σχολικής φοίτησης μαθητών που χωρίς να έχουν την απαιτούμενη γνώση της ελληνικής γλώσσας εντάσσονται στις εκπαιδευτικές δομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα στελέχη εκπαίδευσης προβαίνουν έγκαιρα στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να εφαρμόσουν, όπου κρίνεται αναγκαία τα προβλεπόμενα αντισταθμιστικά – υποστηρικτικά προγράμματα/ δράσεις για αλλοδαπούς, παλιννοστούντες και Ρομά μαθητές. Ειδικότερα οι δράσεις αυτές αφορούν σε ίδρυση και λειτουργία Τάξεων Υποδοχής Ζ.Ε.Π. και Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων Ζ.Ε.Π..

Γ. Λειτουργία σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2012-13.

Με την με αρ.πρωτ. Φ.3 /655/9930/Γ1/31 - 08 - 2012 εγκύκλιο του Υ.ΠΑΙ.Θ. με θέμα: «Βασικές κατευθύνσεις και οδηγίες για τη λειτουργία σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2012-2013», δίνονται οι βασικές οδηγίες προς όλα τα στελέχη της εκπαίδευσης και προς τις σχολικές μονάδες για την υλοποίηση δράσεων που στοχεύουν

στην ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση όλων των μαθητών, στην καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και της σχολικής διαρροής.

Η εγκύκλιος αυτή εκδίδεται εκ νέου κάθε χρόνο κατά την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς.

7. Δίκτυο Συνεργαζομένων Σχολείων με την UNESCO - ASP net

Η χώρα μας, ως μέλος της UNESCO, συμμετέχει ενεργά στο Πρόγραμμα «**Δίκτυο Συνεργαζομένων Σχολείων με την UNESCO - ASP net**» με 150 περίπου σχολικές μονάδες στην Π/θμια και Δ/θμια εκπαίδευση. Μεταξύ των θεμάτων (study themes) που προτείνονται για την ανάπτυξη σχεδίων εργασίας στα σχολεία - μέλη του εν λόγω δικτύου είναι και η «**Ειρήνη και Ανθρώπινα Δικαιώματα**».

Όπως προκύπτει από την ετήσια έκθεση πεπραγμένων κάθε σχολικής μονάδας, κατά το έτος 2013 και στο ανωτέρω αναφερόμενο πλαίσιο, τα σχολεία κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των προγραμμάτων τους συνεργάστηκαν με φορείς όπως: Έδρες UNESCO, Συνήγορος του Παιδιού, Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής, Action Aid, UNICEF, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, κ.λπ.

Παράλληλα, διοργάνωσαν εκδηλώσεις με σκοπό τη συγκέντρωση χρημάτων για την ενίσχυση σωματείων όπως το ΣΚΕΠ, το ΠΙΚΠΑ, το Σωματείο Φροντίδας Ατόμων με Νευρομυϊκές Παθήσεις (MDA Hellas) κ.λπ.

Επιπλέον, σε ενημερωτικές συναντήσεις που διοργάνωσε το Υ.ΠΑΙ.Θ. (Αθήνα Απρίλιος 2013-Θεσσαλονίκη Νοέμβριος 2013) για εκπαιδευτικούς των σχολείων ASP net προσκλήθηκαν οι Έδρες UNESCO, μεταξύ αυτών και όσες έχουν ως θέμα τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, προκειμένου να παρουσιάσουν το έργο τους και να προτείνουν πεδία συνεργασίας με τα σχολεία του δικτύου.

Επιπροσθέτως, το ετήσιο Μαθητικό Συμπόσιο των Λυκείων ASP net Περιφέρειας Εκπαίδευσης Αττικής, στο οποίο συμμετέχουν 22 Λύκεια και πραγματοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 2013, είχε ως θέμα «**Πολίτες της Ευρώπης – Πολίτες του Κόσμου**».

Ενδεικτικά αναφέρουμε τίτλους προγραμμάτων που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2013:

- Ανθρώπινα Δικαιώματα και Εκπαίδευση- Παιδική εργασία Ενηλίκων
- Colours of peace (εξοικείωση με την Ολυμπιακή Εκεχειρία)
- Ευρωπαϊκή Ένωση και Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Δικαιώματα του παιδιού
- Human trafficking
- Φαινόμενα Βίας στο σχολείο και την οικογένεια
- Σχολικός εκφοβισμός
- Παραβίαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μέσα από την ιστορία

7. ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

α. Ετήσια Έκθεση Έτους 2012

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με στόχο την έγκυρη ενημέρωση της πολιτικής ηγεσίας της Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης – Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας για τις εξελίξεις στο κανονιστικό πλαίσιο και τις διαβουλεύσεις σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο, σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον τομέα των οπτικοακουστικών υπηρεσιών, το Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων της Διεύθυνσης Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων παρακολούθησε συστηματικά τις ανακοινώσεις, τις εκθέσεις και τις συστάσεις των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και των διεθνών οργανισμών (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΟΑΣΑ, ΟΑΣΕ κ.ά.), προωθώντας, κατά περίπτωση, τα σχετικά έγγραφα στους εποπτευόμενους φορείς της ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ προς ενημέρωση και κατά την κρίση τους αξιοποίηση.

Επιπροσθέτως, το Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων της Διεύθυνσης Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων της ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, συμμετείχε σε Επιτροπές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣΤΕ) με αντικείμενο την παρακολούθηση της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας και των αποφάσεων του ΣΤΕ που αφορούν, μεταξύ άλλων, στο δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης και της πολυφωνίας στα ΜΜΕ, την προστασία των ανηλίκων από επιβλαβές περιεχόμενο στα ΜΜΕ, το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στις οπτικοακουστικές υπηρεσίες κ.ά.

Επίσης, η ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ, μέσω της αρμόδιας Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων, διαχειρίστηκε αιτήματα εκπροσώπων ξένων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, με θέμα την αντιμετώπιση της παράνομης μεταναστευσης στα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε., στο πλαίσιο της συντονισμένης δράσης με τον ευρωπαϊκό οργανισμό διαχείρισης εξωτερικών συνόρων κρατών-μελών της Ε.Ε. (FRONTEX), καθώς και τις εγχώριες συναρμόδιες αρχές. Τα δημοσιογραφικά αιτήματα αφορούσαν κυρίως σε: α) διευθέτηση συνεντεύξεων με τα αρμόδια υπουργεία και φορείς για το θέμα της παράνομης μεταναστευσης και β) δημοσιογραφικές αδειοδοτήσεις, άδειες φωτογράφισης / κινηματογράφησης για δημιουργία ρεπορτάζ που προέβλεπε θέματα όπως ο ανισομερής επιμερισμός του μεταναστευτικού κύματος εις βάρος της Ελλάδας, οι επικρατούσες οικονομικές και πολιτικές συνθήκες οι οποίες επιδεινώνουν το πρό-

βλημα, οι δυσχέρειες που προκύπτουν από την κοινοτική νομοθεσία, οι νομοθετικές πρωτοβουλίες της ελληνικής κυβέρνησης, οι προσωπικές μαρτυρίες μεταναστών και η κατασκευή/ολοκλήρωση του αποτρεπτικού εμποδίου στα χερσαία ελληνοτουρκικά σύνορα.

Μέσω, δε, των Γραφείων Τύπου και Επικοινωνίας Εξωτερικού (ΓΤΕ), η αρμόδια Διεύθυνση Υπηρεσιών Εξωτερικού της ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ μερίμνησε για την έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση των ελληνικών αρμοδίων υπουργείων και δημοσίων φορέων όσον αφορά στα θέματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως γνωστόν, τα Γραφεία Τύπου και Επικοινωνίας Εξωτερικού, τα οποία υπάγονται στις ελληνικές διπλωματικές αρχές στο εξωτερικό, έχουν μεταξύ των κυρίων προτεραιοτήτων τους την παρακολούθηση, καταγραφή και επεξεργασία του έργου των επιτροπών διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ.ά.). Στο πλαίσιο αυτό, τα ΓΤΕ παρείχαν συνεχή ενημέρωση στην ΓΓΕΕ-ΓΓΜΕ (και μέσω αυτής στους αρμόδιους δημόσιους φορείς, λ.χ. Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Ελληνική Αστυνομία κ.ά, σχετικά με δράσεις, εκθέσεις, ανακοινώσεις κ.ά. για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ελευθερία της έκφρασης, την προστασία των δημοσιογράφων, την προστασία των ανηλίκων, τα δικαιώματα της γυναίκας, την εκπαίδευση, το πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης, την αυξανόμενη εγκληματικότητα κ.ά. Ομοίως, τα ΓΤΕ μερίμνησαν για την ενημέρωση επιλεγμένων δημοσιογράφων και ΜΜΕ της χώρας στην οποία δραστηριοποιούνται σχετικά με τις δράσεις, τις πρωτοβουλίες και τις νομοθετικές ρυθμίσεις στις οποίες προέβη η ελληνική πολιτεία για την αντιμετώπιση της παράνομης μεταναστευσης και του συστήματος ασύλου.

Όσον αφορά, δε, στους εποπτευόμενους φορείς, οι συναφείς δράσεις της Ελληνικής Ραδιοφωνίας Τηλεόρασης (Ε.Ρ.Τ Α.Ε.), αναφορικά με την προώθηση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κατά το έτος 2012, αφορούσαν σε: α) συνεργασίες με διεθνείς οργανισμούς (π.χ. Ελληνικό Τμήμα Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες) και εγχώριους φορείς (π.χ. Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων), β) ενημερωτικές εκπομπές για θέματα ισότητας των δύο φύλων, γ) θέματα ενδοσχολικής βίας κ.ά., δ) συνεργασία με υπουργεία για την προστασία των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και ε) τηλεμαραθωνίους και ραδιομαραθωνίους για την υποστήριξη των δικαιωμάτων ΑμεΑ κ.ά.

Κατά το εξεταζόμενο έτος, η ΕΡΤ3, με επίκεντρο τον άνθρωπο και ειδικότερα τα άτομα με αναπηρία, τους φυλακισμένους, τους απόρους, τους μετανάστες, τις μειονότητες, τους πρόσφυγες και τα παιδιά

με πάσης φύσεως δυσκολίες, στήριξε (με το θεσμό της επικοινωνιακής χορηγίας στις εκπομπές και στα ντοκιμαντέρ) κάθε πρωτοβουλία με στόχο τη συμπαράσταση, την προσφορά και την κοινωνική αλληλεγγύη προς αυτές τις ομάδες του πληθυσμού. Διοργάνωσε, επίσης, ομάδες εθελοντισμού για την πραγματοποίηση δράσεων κοινωνικής στήριξης, όπως λ.χ. επισκέψεις σε οίκους ευγηρίας, σε οικοτροφεία ψυχικά ασθενών, σε ορφανοτροφεία και συγκεντρώσεις τροφίμων, φαρμάκων, βιβλίων κ.λ.π.).

Από την άλλη μεριά, το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ Α.Ε.) κάλυψε δημοσιογραφικά θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων τόσο σε θεσμικό επίπεδο (με συμμετοχή σε ελληνικές και διεθνείς υπηρεσίες και οργανισμούς, πχ ΕΕΔΑ, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων), όσο και σε επίπεδο πρωτογενούς ρεπορτάζ. Επίσης, παρακολούθησε συστηματικά θέματα πολιτικού ασύλου, κρατουμένων, προσφύγων, θυμάτων πολέμου, κακοποιημένων γυναικών και παιδιών κ.α.

Τέλος, και αναφορικά με την δραστηριότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) ως προς τα ζητήματα που αφορούν στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κατά το 2012 εκδόθηκαν τριάντα εννέα (39) κυρωτικές αποφάσεις εις βάρος ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών για θέματα προστασίας των ανηλίκων από επιβλαβές οπτικοακουστικό περιεχόμενο.

A. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

A.1. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ

A.1.1. Υποστήριξη δημοσιογραφικών αιτημάτων για θέματα Frontex

A' ΕΞΑΜΗΝΟ- ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΜΗΝΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΙΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ
2	5	11	13	9	9

B' ΕΞΑΜΗΝΟ- ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΜΗΝΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
5	7	13	7	7	0

Οι δράσεις της ΓΓΕΕ-ΓΓΜΕ στον τομέα αυτό καταγράφονται ως ακολούθως:

α) στη **διαδικασία συντονισμού αδειοδότησης** προς ξένους δημοσιογράφους για την καταγραφή του έργου των συνοριοφυλάκων (Ελλήνων και ξένων), κυρίως όσον αφορά στην παρακολούθηση

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2012, η ΓΓΕΕ-ΓΓΜΕ, μέσω του αρμόδιου Τμήματος Διεθνών Δημοσίων Σχέσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων και, συγκεκριμένα, του Γραφείου Ανταποκριτών Ξένου Τύπου (ΓΑΞΤ), διαχειρίστηκε αιτήματα εκπροσώπων ξένων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης με θέμα την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης στα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε.

Στο πλαίσιο, δε, της συντονισμένης δράσης με τον ευρωπαϊκό οργανισμό διαχείρισης εξωτερικών συνόρων κρατών-μελών της Ε.Ε. (FRONTEX), καθώς και τις εγχώριες συναρμοδίες αρχές, η Υπηρεσία μας διαχειρίστηκε και συντόνισε δημοσιογραφικά αιτήματα για την πραγματοποίηση ειδησεογραφικών ρεπορτάζ στα χερσαία και τα θαλάσσια ελληνοτουρκικά σύνορα, με θέμα τις κοινές δράσεις για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, στο πλαίσιο της επιχείρησης **"Poseidon 2012"**, η οποία υλοποιήθηκε σε συνεργασία με τον οργανισμό FRONTEX.

Ο αριθμός των αιτημάτων Frontex κατέδειξε την βαρύνουσα σημασία που αποδίδεται στο ζήτημα της παράνομης μετανάστευσης σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο και την συνακόλουθη ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης στον τομέα αυτό.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι το ενδιαφέρον των αιτημάτων επικεντρώθηκε στο θέμα της δημιουργίας αποτρεπτικού εμποδίου στον Έβρο. Επιπλέον, από τον Σεπτέμβριο του 2012, παρατηρήθηκε διεύρυνση του δημοσιογραφικού ενδιαφέροντος από τα χερσαία στα θαλάσσια ελληνοτουρκικά σύνορα, πιθανότατα λόγω της αποτελεσματικότερης φύλαξης των χερσαίων συνόρων και λόγω της έκρυθμης κατάστασης στη Συρία.

Συγκεκριμένα, κατά το έτος 2012, η Διεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων έγινε αποδέκτης **88 αιτημάτων** Frontex, για την ικανοποίηση των οποίων αναπτύχθηκε πολλαπλάσιος αριθμός δράσεων, από τις οποίες προέκυψε μεγάλος αριθμός δημοσιευμάτων.

Πιο συγκεκριμένα:

με θερμικές κάμερες, την παρακολούθηση χερσαίων και θαλάσσιων περιπολιών, την καταγραφή της διαδικασίας τελωνειακού ελέγχου στον Έβρο, την φωτογράφιση/λήψη τηλεοπτικών πλάνων του εξωτερικού χώρου των Ειδικών Χώρων Παραμονής Αλλοδαπών στον Έβρο και σε άλλα μέρη της χώρας, την φωτο-

γράφηση/λήψη τηλεοπτικών πλάνων του αποτρεπτικού εμποδίου («φράχτης») στον Έβρο.

β) στη **διευθέτηση συνεντεύξεων** με αρμόδιους παράγοντες για θέματα παράνομης μετανάστευσης και ασύλου (τοπικούς φορείς, αξιωματούχους της Ελληνικής Αστυνομίας και των Λιμενικών Αρχών κλπ.)

Τα ανωτέρω αιτήματα υπεβλήθησαν από ανταποκριτές διαπιστευμένους στη χώρα μας και από on-visit δημοσιογράφους, προερχόμενους από **87 διαφορετικά ΜΜΕ**, έντυπα και ηλεκτρονικά, διεθνή πρακτορεία ειδήσεων και ραδιοτηλεοπτικά ΜΜΕ από **19 χώρες**.

Αναλυτικά, οι χώρες προέλευσης των αιτημάτων ήταν οι εξής:

Γαλλία (19), Γερμανία (13), Ηνωμένο Βασίλειο (12), Ελβετία (7), Δανία (6), Ολλανδία (6), Βέλγιο (5), Νορβηγία (5), Σουηδία (5), Ιταλία (3), Ιαπωνία (3), Αυστραλία (1), Βραζιλία (1), Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (1), Κροατία (1), Νότια Αφρική (1), Νότια Κορέα (1), Ουκρανία (1), Πολωνία (1).

Τα δημοσιεύματα / ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά ρεπορτάζ που συγκεντρώθηκαν, προβάλλουν, κατά κύριο λόγο:

- Σημεία που ενισχύουν τις ελληνικές θέσεις: την καταγραφή του προβλήματος της παράνομης μετανάστευσης με στατιστικά στοιχεία (μετατόπιση βάρους μεταναστευτικών ροών προς την Ελλάδα), την αποτελεσματική αντιμετώπισή του με την παρουσία των δυνάμεων FRONTEX στην περιοχή του Νομού Έβρου, τις επικρατούσες συνθήκες που επιδεινώνουν το πρόβλημα στην Ελλάδα (λ.χ. οικονομική κρίση, συμπεριφορά τουρκικών αρχών, Αραβική Άνοιξη, κατάσταση στη Συρία), τις δυσχέρειες που προκύπτουν από την κοινοτική νομοθεσία (κανονισμός ΔΟΥΒΛΙΝΟ ΙΙ), τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της ελληνικής κυβέρνησης κ.α.

- Κριτική σε ελληνικές αρχές / κοινωνία: Άμεσες αρνητικές αναφορές (λ.χ. ως προς την διαδικασία παροχής ασύλου, τις συνθήκες κράτησης, τους ομαδικούς τάφους παράνομων μεταναστών) ή έμμεσες (λ.χ. την αναστολή απελάσεων των αιτούντων άσυλο προς την Ελλάδα). Σημειώνεται, επίσης, ότι, για λόγους προστασίας των προσωπικών δεδομένων, δεν επιτράπη η είσοδος των δημοσιογράφων στο εσωτερικό των Ειδικών Χώρων Παραμονής Αλλοδαπών, παρά μόνο η φωτογράφιση/κινηματογράφιση του εξωτερικού περιβάλλοντος χώρου.

- Μαρτυρίες μεταναστών: προσωπικές ιστορίες των μεταναστών σε σχέση με την χώρα προέλευσής τους, το οδοιπορικό τους μέχρι την Ελλάδα, τις συνθήκες διαβίωσής τους στην χώρα μας και τα μελλοντικά τους σχέδια.

- Ειδικές αναφορές που έγιναν στο θέμα της κατασκευής/ολοκλήρωσης του αποτρεπτικού εμποδίου στα χερσαία ελληνοτουρκικά σύνορα.

Α.1.2. Υποστήριξη λοιπών δημοσιογραφικών αιτημάτων

Με την διαμεσολάβηση του Τμήματος Διεθνών Δημοσίων Σχέσεων της ανωτέρω Διεύθυνσης, εξυπηρετήθηκαν αιτήματα ξένων δημοσιογράφων και τηλεοπτικών συνεργείων για την διευθέτηση συνεντεύξεων και την πραγματοποίηση κινηματογραφήσεων – σε πολλές περιπτώσεις συνδυασμός και των δύο – με θέματα όπως:

1. Μεταναστευτικό ζήτημα και επιπτώσεις του στον κοινωνικό και ανθρωπιστικό τομέα και στην εθνική ασφάλεια. Λαθρομετανάστευση και διαδικασίες εντοπισμού, προσαγωγής και σύλληψης λαθρομεταναστών. Τραυματισμοί λαθρομεταναστών - «Επιχείρηση Ξένιος Δίας».

Εξυπηρετήθηκαν 17 Αιτήματα.

Διευθετήθηκαν συνεντεύξεις, κυρίως, με τον Εκπρόσωπο Τύπου της ΕΛ.ΑΣ.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, υπήρξε συνδυασμός διευθέτησης συνεντεύξεων και παροχής διευκολύνσεων για κινηματογράφιση, με την συμμετοχή των δημοσιογραφικών συνεργείων σε περιπολίες της ΕΛ.ΑΣ, σε δράσεις στο πλαίσιο της επιχείρησης Ξένιος Δίας κ.λπ.

2. Αύξηση φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας. Επιθέσεις κατά μεταναστών, διαδικασία παροχής ασύλου.

Εξυπηρετήθηκαν 4 Αιτήματα.

Διευθετήθηκαν συνεντεύξεις με την Υπηρεσία Ασύλου της ΕΛ.ΑΣ, την Επιτροπή Ισότητας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής των Ελλήνων, την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και την Ελληνική Ένωση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

3. Επιπτώσεις οικονομικής κρίσης στον τομέα της ασφάλειας, αύξηση εγκληματικότητας, προσπάθειες αντιμετώπισης οργανωμένου εγκλήματος. Εξυπηρετήθηκαν 3 Αιτήματα.

Διευθετήθηκαν συνεντεύξεις με τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, τον Γενικό Γραμματέα Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής, τον Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τον Συνήγορο του Πολίτη, τον Εκπρόσωπο Τύπου της ΕΛ.ΑΣ, τον Δήμαρχο Αθηναίων.

4. Δραστηριότητες της Εκκλησίας της Ελλάδος στον τομέα παροχής προστασίας στους αστέγους, στην διοργάνωση συσσιτίων κ.α.

Εξυπηρετήθηκε 1 Αίτημα.

Διευθετήθηκε συνέντευξη με τον Δ/ντή του Φιλοπτώχου Ταμείου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

5. Αίσθηση ασφάλειας για τους πολίτες της Ε.Ε. και ιδιαιτερότητες στις σχέσεις Πολίτη- Αστυνομίας.

Εξυπηρετήθηκε 1 Αίτημα.

6. Συνθήκες κράτησης αλλοδαπών κρατούμενων σε ελληνικά σωφρονιστικά ιδρύματα.

Εξυπηρετήθηκε 1 Αίτημα.

Αρμοδιότητα του Τμήματος Λειτουργίας Σωφρονιστικών καταστημάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

7. Συνθήκες διαβίωσης των Ρομά στην Ελλάδα.

Εξυπηρετήθηκε 1 Αίτημα.

Διευθετήθηκαν συνεντεύξεις με εκπροσώπους των Ρομά και εκλεγμένους δημοτικούς συμβούλους στο Δήμο Αγ. Βαρβάρας.

Χώρες προέλευσης των αιτημάτων: Γαλλία (6), Γερμανία (6), Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (5), Ηνωμένο Βασίλειο (5), Σουηδία (3), Δανία (2), Ισπανία (2), Ιταλία (1), Ουγγαρία (1).

Από τις ανωτέρω δράσεις προέκυψαν περίπου δέκα (10) δημοσιεύματα και έξι (6) ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές.

A.2 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

A.2.1. Δραστηριότητες Διεύθυνσης Υπηρεσιών Εξωτερικού και Γραφείων Τύπου και Επικοινωνίας Εξωτερικού (ΓΤΕΕ)

Η Δ/ση Υπηρεσιών Εξωτερικού απέστειλε προς τα Γραφεία Τύπου και Επικοινωνίας Εξωτερικού Εκθέσεις, Δελτία Τύπου και Ανακοινώσεις του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη σχετικά με τα θέματα παράνομης μετανάστευσης και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ αντίστοιχα ενημέρωσε τα αρμόδια Υπουργεία για τα δημοσιεύματα, τις ανακοινώσεις κ.λ.π., όπως εστάλησαν από τα ΓΤΕΕ σχετικά με τα ζητήματα αυτά. Παράλληλα, η Διεύθυνση Υπηρεσιών Εξωτερικού προώθησε δημοσιογραφικά αιτήματα από αρκετά ΓΤΕΕ προς το Γραφείο Τύπου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, την Ελληνική Αστυνομία κλπ. αναφορικά με θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους, συγκεντρώνοντας τις απαραίτητες απαντήσεις και αποστέλλοντας το σχετικό υλικό στα ΓΤΕΕ.

A.2.2. Γραφεία Τύπου και Επικοινωνίας Εξωτερικού (ΓΤΕΕ)

A.2.2.1. Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας Στρασβούργου

Κατά τη διάρκεια του 2012, το ΓΤΕ Στρασβούργου παρακολούθησε και κατέγραψε 65 αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε υποθέσεις προσφυγών κατά κρατών-μελών, 291 συγκεκριμένες δράσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης που αφορούσαν σε προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων -συμπεριλαμβανομένων και των Κοινοβουλευτικών Συνελεύσεων του ΣΤΕ- 80 συνεδριάσεις της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο με έμφαση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως ενίσχυση της δημοκρατίας στη Μεσόγειο, κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής

κρίσης, μεταναστευτικές εισροές στην Ε.Ε., συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών στην Ελλάδα, προοπτική για τις γυναίκες στην Τουρκία το 2020, παράνομη κράτηση ατόμων από τη CIA, κ.ά., καθώς και 26 συνεντεύξεις Τύπου που άπτονταν του ζητήματος της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της δράσης των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων που εδρεύουν στο Στρασβούργο.

Το Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας του Στρασβούργου μερίμνησε, κατά περίπτωση, για την άμεση και έγκυρη ενημέρωση των ανταποκριτών, τόσο των ελληνικών όσο και των ξένων ΜΜΕ ευρωπαϊκής και διεθνούς εμβέλειας που δραστηριοποιούνται στο χώρο των ευρωπαϊκών θεσμών με έδρα το Στρασβούργο (ΣΤΕ, ΕΔΔΑ, ΕΚ, Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής) σχετικά με τα ανωτέρω, καθώς και για τα σχόλια, τις Παρατηρήσεις, τις Συστάσεις και τις Εκθέσεις των κάτωθι θεσμικών οργάνων:

- Επιτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης (CPT)
- Επιτροπή κατά της διαφθοράς (GRECO)
- Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (ECRI)
- Ομάδα Εμπειρογνομόνων για την καταπολέμηση του εμπορίου λευκής σαρκός (GRETA)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων/Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης
- Επιτροπή MONEYVAL για την καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος
- Επιμέρους Επιτροπές της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης με αντικείμενο τα ανθρώπινα δικαιώματα
- Επιτροπή Βενετίας
- Ομάδα Pompidou για την καταπολέμηση της κατάχρησης ναρκωτικών ουσιών και του λαθρεμπορίου ναρκωτικών
- Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ)
- Διαμεσολάβηση για την προάσπιση των δικαιωμάτων των Ρομά

Το Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας του Στρασβούργου συμμετείχε στις εξής δράσεις των ευρωπαϊκών θεσμών, στο πλαίσιο της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, φροντίζοντας για την παροχή της σχετικής ενημέρωσης σε επιλεγμένους αποδέκτες των ελληνικών και ευρωπαϊκών ΜΜΕ:

- Διάσκεψη Προέδρων Κοινοβουλίων Συμβουλίου της Ευρώπης (20-21.9.13).
- Διάσκεψη Συμβουλίου της Ευρώπης για τους Νέους (6-7.10.13).
- Παγκόσμιο Φόρουμ για την Δημοκρατία (8-12.10.13).
- Συναντήσεις της Επιτροπής Μόνιμων Αντιπροσώπων για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

- Τακτικές συνελεύσεις του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών.

- Ακροάσεις της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την μετανάστευση, τους πρόσφυγες και τους μεταποτισθέντες.

- Ακροάσεις της Επιτροπής πολιτικών υποθέσεων και δημοκρατίας.

- Ακροάσεις της Επιτροπής για την ισότητα των δύο φύλων και την καταπολέμηση των διακρίσεων.

- Ομιλία του έλληνα συγγραφέα και καθηγητή φιλοσοφίας, κ. Χ. Γιανναρά, σχετικά με την κοινωνική διάσταση και το ιδεολογικό-ψυχολογικό, εν τέλει ανθρωπολογικό, υπόβαθρο της κρίσης.

- Σειρά διαλέξεων υπό τον τίτλο «Οι 7^{ες} Συναντήσεις του Στρασβούργου» (συνδιοργάνωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Γαλλικής Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου) για την διακυβέρνηση, τις δημόσιες πολιτικές και τις επαγγελματικές σταδιοδρομίες στην Ευρώπη, που πραγματοποιήθηκαν, μεταξύ άλλων, και το ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της κρίσης.

- Διάλεξη του Προέδρου της Ένωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Leclerc, με θέμα «Τα ανθρώπινα δικαιώματα και το μέλλον του ΕΔΔΑ» κατά τις 7^{ες} Συναντήσεις του Στρασβούργου.

- Παρουσίαση του γερμανού Υπουργού Οικονομικών, κ. Schäuble, στο Συμβούλιο της Ευρώπης (διοργάνωση της Γαλλικής Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και του European Identity and Global Perspective), με θέμα την κρίση στην ευρωζώνη και την έξοδο απ' αυτήν, όπου θίχθηκε και η κοινωνική διάσταση της κρίσης, στο πλαίσιο επιμορφωτικού σεμιναρίου για φοιτητές από το γαλλικό και διεθνές περιβάλλον.

- Δημόσια Κοινοποίηση απόφασης Τμήματος Ευρείας Σύμβασης σχετικά με την υπόθεση Σιταρόπουλου και Γιακουμόπουλου κατά της Ελλάδας.

Επίσης, το Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας του Στρασβούργου προέβη σε παροχή διευκολύνσεων και σχετικού υλικού για εκπόνηση αρθρογραφίας - σχετικά με ζητήματα προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων - σε δημοσιογράφους ελληνικών και διεθνών ΜΜΕ (Deutsche Welle, NTV Turk, ΑΠΕ/ΤV), ενώ σε συνεργασία με τον Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Ελλάδας στο ΣΤΕ συνέβαλε στην έκδοση ανακοίνωσης Τύπου της αρμόδιας Υπηρεσίας του ΣΤΕ αναφορικά με το ναυάγιο σκάφους με παράνομους μετανάστες στα ανοιχτά της Σμύρνης (Σεπτέμβριος του 2012).

Ακόμη, το ΓΤΕΕ Στρασβούργου μερίμνησε για την εμπιστευτική διαβίβαση, στην Κεντρική Υπηρεσία και το ΓΤΕΕ Παρισιού, επιστολής του Προέδρου της οργάνωσης EGAM που απευθυνόταν προς τον έλληνα Πρωθυπουργό σχετικά με το θέμα του κόμματος της Χρυσής Αυγής, και, τέλος, σε άτυπη συζήτηση ενημε-

ρωτικού χαρακτήρα που πραγματοποιήθηκε με τους φοιτητές των Πανεπιστημίων του Στρασβούργου, αναφορικά με την οικονομική κρίση στην Ελλάδα, αναφερθήκαμε στις τρέχουσες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, με έμφαση στην αναγκαιότητα διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Α. 2.2.2. Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας Παρισιών

Κατά το έτος 2012, το ΓΤΕΕ Παρισιών έγινε αποδέκτης αριθμού αιτημάτων από γαλλικά μέσα ενημέρωσης, εκπροσώπους φορέων και ιδιώτες για θέματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα αιτήματα αυτά αφορούσαν, κυρίως, το νομικό πλαίσιο και τις διοικητικές διαδικασίες που προβλέπονται για την προστασία και εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα μας.

Σημειώνουμε το εύρος του ενδιαφέροντος που εκδηλώθηκε, το οποίο αφορά σε διαφορετικές κατηγορίες δικαιωμάτων, τις οποίες και παραθέτουμε, συνοδευόμενες από αναλυτική περιγραφή του αιτήματος και των πληροφοριών που χορηγήθηκαν.

Αναλυτικότερα:

- Το δικαίωμα στην ιδιοκτησία: ερώτημα επί του νομικού πλαισίου κατάσχεσης της ιδιωτικής ακίνητης περιουσίας.

- Τα ισχύοντα για το γάμο των ομοφυλοφίλων στην Ελλάδα.

- Το δικαίωμα στην αναπαραγωγή:

- έρευνα επί του νομοθετικού πλαισίου καθορισμού των όρων και των κανόνων ορισμού της παρένθετης μητέρας

- έρευνα επί του καθεστώτος των αμβλώσεων

- Το δικαίωμα της προστασίας από τη βία: έρευνα επί του πλαισίου του ορισμού της ενδοοικογενειακής βίας.

- Το δικαίωμα στην εργασία: γονικές άδειες και παροχές στις ανύπαντρες μητέρες, κοινωνική και κρατική πρόνοια για τη μητρότητα και τις εργαζόμενες μητέρες.

- Το δικαίωμα στην εκπαίδευση: συνθήκες και πλαίσιο εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση.

- Το δικαίωμα στην ενημέρωση: καθεστώς και πλαίσιο λειτουργίας των ΜΜΕ στην Ελλάδα και διανομής του τύπου.

- Το δικαίωμα στη ζωή και στην αξιοπρέπεια: κανόνες λειτουργίας των κέντρων προσωρινής κράτησης παράνομων μεταναστών.

- Το δικαίωμα άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και περιστατικά βίας εναντίον δημοσιογράφων σε διαδηλώσεις.

Το ΓΤΕΕ Παρισιών, προκειμένου να ανταποκριθεί όσο το δυνατόν πληρέστερα και ακριβέστερα στα εν λόγω αιτήματα, συγκέντρωσε υλικό από τα αρμόδια Υπουργεία και τους δημόσιους φορείς, σε συνεργασία

με την Δ/ση Υπηρεσιών Εξωτερικού. Το υλικό αυτό, συμπεριλαμβανομένων νόμων, διαταγμάτων, ανακοινώσεων τύπου, εκθέσεων κ.ά., χρησιμοποιήθηκε για την σύνταξη άρθρων και για την υλοποίηση ρεπορτάζ, συμβάλλοντας, επίσης, στην αντιπαραβολή του ελληνικού θεσμικού πλαισίου με τα ισχύοντα νομοθετικά εργαλεία σε άλλες χώρες της Ε.Ε.

A. 2.2.3. Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας Στοκχόλμης

- Διαμεσολάβηση ΓΤΕΕ Στοκχόλμης/ Κεντρική Υπηρεσία (Δ/ση Υπ. Εξωτερικού) – ενημέρωση από το Ινστιτούτο του Παιδιού (Δ/ση Ψυχικής Υγείας) σχετικά με την κείμενη νομοθεσία στην Ελλάδα γύρω από τα δικαιώματα και την προστασία των παιδιών στο θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης (στα πλαίσια εργασίας φοιτητών στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου της Στοκχόλμης – Ιανουάριος 2012).

- Επικοινωνία ΓΤΕΕ Στοκχόλμης και διαμεσολάβηση Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων ως προς την διευθέτηση συναντήσεων με Έλληνες αξιωματούχους για την δημοσιογράφο Kajsa Boglind (Sveriges Radio), σχετικά με την ασφάλεια και την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας στην Ελλάδα. Μία από τις προτεινόμενες ενημερωτικές συναντήσεις ήταν με τον Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Μάρτιος 2012).

- Ενημέρωση της δημοσιογράφου και συγγραφέως Kajsa Ekis Ekman από την Προϊσταμένη του ΓΤΕΕ Στοκχόλμης γύρω από το φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης και το σύστημα του ασύλου, καθώς και των δράσεων-πρωτοβουλιών της Ελλάδας στο θέμα αυτό – βάσει επίσημων ελληνικών πηγών και του οδηγού επικοινωνίας του ΥΠΕΞ (Ιούνιος 2012).

- Παρακολούθηση λοιπών αιτημάτων από το ΓΤΕΕ Στοκχόλμης - ύστερα από τις ενέργειες και την διαμεσολάβηση του Τμήματος Ανταποκριτών της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων - μιας σειράς Σουηδών δημοσιογράφων, οι οποίοι επιθυμούσαν ενημερωτικές συναντήσεις με Έλληνες αξιωματούχους στην περιοχή του Έβρου για καταγραφή/ ενημέρωση γύρω από την κατάσταση των παράνομων μεταναστών στην Ελλάδα, συνεργασία με Frontex, σύστημα ασύλου κλπ.

A.2.2.4. Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας Νέας Υόρκης

- Παρακολούθηση ομάδων εργασίας, σχετικών επιτροπών, εκδηλώσεων και ομιλιών στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ελευθερία της έκφρασης και την προστασία των δημοσιογράφων, ενώ το ΓΤΕΕ Νέας Υόρκης διατήρησε επαφή και με την Επιτροπή για την Προστασία των Δημοσιογράφων. Από τις σχετικές εκδηλώσεις, επισημαίνουμε:

- την ετήσια Σύνοδο για το Καθεστώς των Γυναικών που λαμβάνει χώρα το πρώτο δεκαήμερο

του Μαρτίου και στην οποία συμμετέχει η Ελλάδα εκπροσωπούμενη από τον εκάστοτε Γενικό Γραμματέα Ισότητας των Φύλων,

- τις εκδηλώσεις που οργανώνονται για την 3^η Μαΐου, Παγκόσμια Ημέρα Ελευθερίας του Τύπου. Το 2012, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση με τίτλο «Προστατεύοντας τους δημοσιογράφους: διδάγματα και προοπτικές», την οποία διοργάνωσαν από κοινού η Ελληνική και η Γαλλική Μόνιμη Αντιπροσωπεία στα Ηνωμένα Έθνη, με ενεργό συμμετοχή και του Γραφείου Τύπου.

- Προώθηση, προς τους διαπιστευμένους στον ΟΗΕ ανταποκριτές διεθνών ΜΜΕ, υλικού που αποστέλλεται από την Υπηρεσία σχετικά με τις δράσεις της Ελλάδας για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης.

- Τακτική συνεργασία με τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδας στον ΟΗΕ για την παρακολούθηση των θεμάτων της Τρίτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ (Επιτροπή για Κοινωνικές, Ανθρωπιστικές και Πολιτιστικές Υποθέσεις). Στο πλαίσιο των εργασιών της Επιτροπής, η ελληνική διπλωματική αποστολή υποστήριξε την υποψηφιότητα της Ελλάδας για μία θέση στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών για την τριετία 2013-2016. Η σχετική ψηφοφορία στη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού διεξήχθη τη Δευτέρα 12 Νοεμβρίου 2012 και οι τρεις χώρες που επελέγησαν από την ομάδα των «Δυτικοευρωπαϊκών και άλλων κρατών» ήταν οι ΗΠΑ, η Γερμανία και η Ιρλανδία.

- Παρακολούθηση των ανακοινώσεων του γραφείου του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη Νέα Υόρκη και σχετική ενημέρωση της Κεντρικής Υπηρεσίας.

A.3. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΕΝΤΥΠΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων

Οι διατάξεις του προεδρικού διατάγματος ΠΔ 109/2010, το οποίο ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη την κοινοτική οδηγία 2010/13/ΕΕ για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων, διαμορφώνουν ένα ευρύ πλέγμα προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων στο πεδίο των υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, κυρίως των δικαιωμάτων εκείνων που αφορούν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (λ.χ. ανήλικοι, άτομα με αναπηρία κ.α.). σε θέματα της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας, της προστασίας του ιδιωτικού και οικογενειακού βίου κ.α.

Επιπλέον, και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, το Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων εκπροσώπησε τη χώρα μας και κατά το έτος 2012, στην 36^η και την 37^η Επιτροπή Επαφής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έργο της οποίας είναι η παρακολούθηση της εφαρ-

μογής της Οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων, η οποία μεταξύ άλλων, περιέχει διατάξεις για την προστασία ευάλωτων ομάδων πληθυσμού (ανήλικοι, ΑμεΑ κ.ά.).

Επίσης, το Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων εκπροσώπησε τη χώρα μας και κατά το έτος 2012 στη Διευθύνουσα Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα ΜΜΕ και τις Νέες Υπηρεσίες, παρακολουθώντας και εξετάζοντας ζητήματα που αφορούν στις εξελίξεις της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον οπτικοακουστικό τομέα και στην ελευθερία της έκφρασης, καθώς και στην προετοιμασία των υπουργικών διασκέψεων για την πολιτική στα Μ.Μ.Ε., οι οποίες συγκαλούνται στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Αναποκρινόμενο, δε, στην δέσμευση των κρατών - μελών της Ε.Ε. αναφορικά με την Οδηγία 2010/13/ΕΕ, το Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων, κατόπιν συνεργασίας με τους εποπτευόμενους φορείς της ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ και την αρμόδια Γενική Δ/νση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG Communications Networks, Content and Technology, G.1 – Converging Media & Content) αναφορικά με την βέλτιστη εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας 2010/13/ΕΕ στην ελληνική έννομη τάξη, συνέταξε έκθεση για την παρακολούθηση εφαρμογής των άρθρων 13, 16 και 17 της Οδηγίας 2010/13/ΕΕ, τα οποία αφορούν στην προώθηση ευρωπαϊκών έργων και ανεξάρτητων παραγωγών τηλεοπτικών προγραμμάτων για την περίοδο 2009-2010.

Πιο συγκεκριμένα:

Α.3.1. Διατάξεις του ΠΔ 109/2010 με το οποίο ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2010/13/ΕΕ "Οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων"

Α.3.1.1. Προστασία των ανηλίκων

- Το άρθρο 4 του ΠΔ 109/2010 (άρθρο 3 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπει την προσωρινή απαγόρευση τηλεοπτικών προγραμμάτων, το περιεχόμενο των οποίων παραβιάζει κατά πρόδηλο, σοβαρό και κατάφωρο τρόπο τους κανόνες και τις αρχές που διέπουν την προστασία των ανηλίκων.

Το ίδιο άρθρο, αναφερόμενο στις κατά παραγγελία υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, προβλέπει στην παράγραφο 5 ότι μπορεί να αποφασιστεί ο περιορισμός ή η απαγόρευση της παροχής της συγκεκριμένης υπηρεσίας, εφόσον το μέτρο αυτό είναι αναγκαίο για την προστασία, μεταξύ άλλων, της δημόσιας τάξης και ιδίως για την πρόληψη, έρευνα, εξιχνίαση και δίωξη ποινικών αδικημάτων, τα οποία σχετίζονται με την προστασία των ανηλίκων.

- Η παράγραφος 3 του άρθρου 10 του ΠΔ 109/2010 (άρθρο 9 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι οι οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις απαγορεύεται να θίγουν ηθικά ή σωματικά τους ανήλικους.

Ειδικότερα, δεν επιτρέπεται:

α) να τους παρακινούν ευθέως στην αγορά ή ενοκίαση προϊόντος ή υπηρεσίας εκμεταλλευόμενες την απειρία ή την ευπιστία τους,

β) να τους ενθαρρύνουν ευθέως να πείσουν τους γονείς τους ή άλλους για την αγορά των διαφημιζόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών,

γ) να εκμεταλλεύονται την ιδιαίτερη εμπιστοσύνη των ανηλίκων στους γονείς, τους διδάσκοντες ή άλλα πρόσωπα,

δ) να παρουσιάζουν αναίτια ανήλικους σε επικίνδυνες καταστάσεις,

ε) να ενθαρρύνουν την υπερβολική κατανάλωση τροφίμων και ποτών που περιέχουν ιδίως συστατικά και ουσίες όπως τα λιπαρά, τα κορεσμένα λιπαρά, τα trans – λιπαρά οξέα, το αλάτι/νάτριο και τα σάκχαρα.

- Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του εν λόγω άρθρου, οι οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις για αλκοολούχα ποτά απαγορεύεται να απευθύνονται ειδικά σε ανήλικους και να ενθαρρύνουν την υπέρμετρη κατανάλωση των ποτών αυτών. Απαγορεύεται απολύτως η μετάδοση οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων για αλκοολούχα ποτά σε παιδικά προγράμματα ή κατά τη διάρκεια της παιδικής ζωής.

- Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου, οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν, εντός ενός (1) έτους από την έναρξη παροχής του προγράμματός τους με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο, να συντάσσουν κώδικες δεοντολογίας, στο πλαίσιο ή/και συμπληρωματικώς προς τους κώδικες του Συμβουλίου Ελέγχου Επικοινωνίας και προς τον Ελληνικό Κώδικα Διαφήμισης – Επικοινωνίας, σχετικά με τις ακατάλληλες οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις, οι οποίες συνοδεύουν ή παρεμβάλλονται σε προγράμματα για παιδιά και αφορούν σε τρόφιμα και ποτά που περιέχουν ουσίες με επιπτώσεις στη φυσιολογία, ιδίως συστατικά όπως τα λιπαρά, τα κορεσμένα λιπαρά, τα trans λιπαρά οξέα, το αλάτι/νάτριο και τα σάκχαρα, των οποίων δεν συνιστάται η υπερβολική κατανάλωση στη συνολική διαίτα.

- Βάσει των διατάξεων του άρθρου 22 του ΠΔ 109/2010 (άρθρο 22 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) η τηλεοπτική διαφήμιση και η τηλεπώληση αλκοολούχων ποτών δεν πρέπει να απευθύνεται ειδικά στους ανήλικους ούτε, ιδίως, να εμφανίζει ανήλικους να καταναλώνουν τέτοια ποτά. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ.4 του ΠΔ 109/2010 (άρθρα 24 και 21 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) η τηλεπώληση δεν πρέπει να παρακινεί τους ανήλικους να συνάπτουν συμβάσεις πώλησης ή μίσθωσης αγαθών και υπηρεσιών.

Α.3.1.1.1. Προστασία των ανηλίκων από τηλεοπτικές μεταδόσεις

Αναφορικά με την προστασία των ανηλίκων από τηλεοπτικές μεταδόσεις, το άρθρο 26 του ΠΔ

109/2010 (άρθρο 27 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ και άρθρο 22 Οδηγίας 89/552/ΕΚ) προβλέπει τα ακόλουθα:

Α) Η παρουσίαση ή η συμμετοχή ανηλίκων μαρτύρων ή θυμάτων εγκληματικών ενεργειών ή δυστυχημάτων, καθώς και ανηλίκων που βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση, σε ειδησεογραφικά και άλλα ενημερωτικά προγράμματα, απαγορεύεται. Η παρουσίαση αυτή επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, εφόσον είναι αναγκαία για την ενημέρωση του κοινού και δεν προκαλεί βλάβη στην προσωπικότητα του ανηλίκου και μόνον ύστερα από γραπτή άδεια αυτού που ασκεί τη γονική μέριμνα ή την επιμέλεια. Η παρουσίαση ανηλίκου δράστη εγκληματικών ενεργειών ή υπαιτίου δυστυχήματος απαγορεύεται απολύτως.

Β) Η συμμετοχή ανηλίκων σε ψυχαγωγικά και επιμορφωτικά τηλεοπτικά προγράμματα επιτρέπεται μόνο εάν γίνεται με τη συναίνεση των γονέων ή εκείνων που ασκούν την επιμέλεια και εφόσον δεν επιδρά αρνητικά στη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξή τους.

Γ) Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί ελεύθερης λήψης οφείλουν να μη μεταδίδουν προγράμματα, τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ιδίως προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές υπερβολικής βίας, καθώς και να μη μεταδίδουν σκηνές φυσικής ή λεκτικής βίας στα ειδησεογραφικά τους προγράμματα, χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο για την πληροφόρηση του κοινού για ορισμένο γεγονός.

Δ) Τέλος, με σκοπό την κάλυψη του νομοθετικού κενού για τις ψυχαγωγικές εκπομπές, εισήχθη διάταξη σύμφωνα με την οποία «η συμμετοχή ανηλίκων σε ψυχαγωγικά και επιμορφωτικά τηλεοπτικά προγράμματα επιτρέπεται μόνο εάν γίνεται με τη συναίνεση των γονέων ή εκείνων που ασκούν την επιμέλεια και εφόσον δεν επιδρά αρνητικά στη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξή τους» (άρθρο 26 παρ. 3 του Π/Δ 109/2010).

Πιο συγκεκριμένα, όλα τα τηλεοπτικά προγράμματα (εκτός των διαφημιστικών μηνυμάτων και των μηνυμάτων τηλεπώλησης) κατατάσσονται σε κατηγορίες ανάλογα με το βαθμό της δυσμενούς επίδρασης που μπορεί να έχει το περιεχόμενό τους στην προσωπικότητα και στην εν γένει ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων. Σε κάθε κατηγορία αντιστοιχεί ένα ειδικό σύμβολο, το οποίο μεταδίδεται επί της οθόνης σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος ή σε καθορισμένο τμήμα αυτής, ή ηχητικό σήμα. Επίσης, το σύμβολο αναγράφεται υποχρεωτικά δίπλα στον τίτλο των τηλεοπτικών προγραμμάτων σε κάθε δημοσίευση ή καταχώριση των προγραμμάτων αυτών στον Τύπο και μεταδίδεται σε όλη τη διάρκεια των αντίστοιχων ενημερωτικών μηνυμάτων αυτοπροβολής του τηλεοπτικού οργανισμού (τρέιλερ). Τα ενημερωτικά μηνύματα αυτοπροβολής του τηλεοπτικού οργανισμού (τρέιλερ) απαγορεύεται να μεταδίδονται στις ζώνες εκείνες, στις

οποίες απαγορεύεται να μεταδίδονται τα προγράμματα, στα οποία αναφέρονται.

Θεσπίστηκε, επίσης, η απαγόρευση χορηγίας για αλκοολούχα ποτά σε προγράμματα το περιεχόμενο των οποίων απευθύνεται κατά τεκμήριο σε ανηλίκους (άρθρο 11 παρ. 3 του Π/Δ 109/2010), καθώς και απαγόρευση εμφάνισης λογοτύπου χορηγίας κατά τη διάρκεια παιδικών προγραμμάτων (άρθρο 11 παρ. 6 του ΠΔ/τος 109/2010). Επίσης, αν και η τοποθέτηση προϊόντος έγινε κατ' εξαίρεση δεκτή σε συγκεκριμένες κατηγορίες προγραμμάτων, θεσπίστηκε η απαγόρευση της στα προγράμματα αυτά εάν απευθύνονται σε ανηλίκους (άρθρο 12 παρ. 4 του Π/Δ 109/2010).

A.3.1.1.2. Προστασία ανηλίκων στις κατά παραγγελία υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του ΠΔ 109/2010 (άρθρο 12 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) οι κατά παραγγελία υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων παρέχονται μόνο κατά τρόπο που να διασφαλίζει ότι οι ανήλικοι κατά κανόνα δεν βλέπουν ή δεν ακούν υπηρεσίες που ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη φυσική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξή τους. Ενδεδειγμένα μέτρα για την προστασία των ανηλίκων συνιστούν, ιδίως, η σήμανση των προγραμμάτων, η χρήση κωδικών προσωπικών αριθμών αναγνώρισης (κωδικών PIN) και η χρήση εύχρηστου συστήματος φιλτραρίσματος.

A.3.1.2. Πρόσβαση ατόμων με αναπηρία στις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων

Οι διατάξεις του άρθρου 8 του ΠΔ 109/2010 (Άρθρο 7 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπουν τις υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, αναφορικά με την πρόσβαση ατόμων με αναπηρία στις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, ως ακολούθως:

Α) Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, είτε πρόκειται για τηλεοπτικούς οργανισμούς, είτε για παρόχους μη γραμμικών υπηρεσιών, υποχρεούνται να καταστήσουν σταδιακά προσβάσιμες τις υπηρεσίες τους στα άτομα με οπτική ή ακουστική αναπηρία.

Β) Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί που χαρακτηρίζονται ως ενημερωτικά μέσα, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 5 του Ν 3592/2007, οφείλουν να μεταδίδουν τουλάχιστον τέσσερις ώρες την εβδομάδα από τα μεταδιδόμενα προγράμματα που αναφέρονται στην περ. ii του εδαφίου β' της παραγράφου 13 του άρθρου 6 του Ν 3592/2007 με ταυτόχρονη αναγραφή υποτίτλων στην ελληνική γλώσσα.

Γ) Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί που χαρακτηρίζονται ως μη ενημερωτικά μέσα, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 5 του Ν 3592/2007, υπόκεινται στην υποχρέωση μετάδοσης τηλεοπτικών προγραμμάτων με τρόπο που να εξασφαλίζει την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία, κατά ποσοστό τουλάχιστον 3% του εβδομαδιαίου προγραμματισμού μεταδόσεών τους, σύμφωνα με οδηγία την οποία συντάσσει το Εθνικό

Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης κατ' εκτίμηση του περιεχομένου των προγραμμάτων τους.

Δ) Οι πάροχοι μη γραμμικών υπηρεσιών οπτικο-ακουστικών μέσων οφείλουν να μεταδίδουν περιεχόμενο με ταυτόχρονη αναγραφή υποτίτλων στην ελληνική γλώσσα σε ποσοστό τουλάχιστον 20% του καταλόγου τους. Εάν ο κατάλογος επιλογών (menu) που διαθέτουν περιλαμβάνει και δελτία ειδήσεων, εφαρμόζεται η διάταξη του εδαφίου ε' της παραγράφου 13 του άρθρου 6 του Ν 3592/2007, όπως εκάστοτε ισχύει. Στην περίπτωση αυτή το δελτίο που μεταδίδεται στη νοηματική γλώσσα περιλαμβάνει τις σημαντικότερες ειδήσεις της ημέρας και καλύπτει διάρκεια τουλάχιστον δύο (2') πρώτων λεπτών της ώρας.

Α.3.1.3. Προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας

Το άρθρο 4 του ΠΔ 109/2010 (άρθρο 3 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπει την προσωρινή απαγόρευση τηλεοπτικών προγραμμάτων, το περιεχόμενο των οποίων ενθαρρύνει το μίσος λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας, πεποιθήσεων, εθνικότητας, αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού.

Το ίδιο άρθρο, αναφερόμενο στις κατά παραγγελία υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, προβλέπει στην παράγραφο 5 ότι μπορεί να αποφασιστεί ο περιορισμός ή η απαγόρευση της παροχής της συγκεκριμένης υπηρεσίας, εφόσον τα μέτρα αυτά είναι αναγκαία, μεταξύ άλλων, για την καταπολέμηση της πρόκλησης μίσους λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας, πεποιθήσεων, εθνικότητας, καθώς και για τις παραβιάσεις της ανθρώπινης αξιοπρέπειας που αφορούν μεμονωμένα πρόσωπα, ιδίως τις σχετικές με θέματα αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού, για την προστασία της δημόσιας υγείας, για τη δημόσια ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της προάσπισης της εθνικής ασφάλειας και άμυνας, για την προστασία του καταναλωτή και του επενδυτή.

Το άρθρο 7 του ΠΔ 109/2010 (άρθρο 6 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπει ότι:

Α) Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε οι παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες να μην προκαλούν μίσος λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας, πεποιθήσεων, εθνικότητας, αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού. Επίσης, οφείλουν να μην εκμεταλλεύονται τις δεισιδαιμονίες και τις προλήψεις των ανθρώπων.

Β) Τα κάθε είδους προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων και των οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων, που μεταδίδονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς τηλεοπτικούς οργανισμούς, οφείλουν να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοι-

νωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη νόμιμη δραστηριότητα κάθε προσώπου, του οποίου η εικόνα εμφανίζεται στην οθόνη ή αναφέρεται το όνομα ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του.

Το άρθρο 10 του ΠΔ 109/2010 (άρθρο 9 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι οι οπτικο-ακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις οφείλουν:

- να μη θίγουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια,
- να μην εισάγουν ή προάγουν διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, εθνικότητας, θρησκείας, πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού,
- να μην ενθαρρύνουν συμπεριφορές επιζήμιες για την υγεία ή την ασφάλεια,
- να μην ενθαρρύνουν συμπεριφορές καταφανώς επιβλαβείς για το περιβάλλον,
- να μην εκμεταλλεύονται τις δεισιδαιμονίες και τις προλήψεις των ανθρώπων.

Το άρθρο 21 του ΠΔ 109/2010 (άρθρο 20 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) απαγορεύει την παρεμβολή διαφημιστικών μηνυμάτων ή μηνυμάτων τηλεπώλησης κατά τη διάρκεια θρησκευτικών τελετών.

Η πρόβλεψη, από το ΠΔ 109/2010, του δικαιώματος απάντησης κάθε προσώπου, του οποίου τα έννομα συμφέροντα προσβάλλονται από το περιεχόμενο τηλεοπτικού προγράμματος, καθιστούν πιο αποτελεσματική και ουσιαστική την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο οπτικοακουστικό περιβάλλοντος. Ακολουθεί η σχετική ρύθμιση του άρθρου 27 του ΠΔ 109/2010.

Α.3.1.4. Δικαίωμα απάντησης σε τηλεοπτικές μεταδόσεις

Το δικαίωμα της απάντησης σε τηλεοπτικές μεταδόσεις, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 27 του ΠΔ 109/2010 (άρθρο 28 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ), ορίζει ότι «κάθε πρόσωπο, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, του οποίου προσβάλλονται από το περιεχόμενο τηλεοπτικού προγράμματος έννομα συμφέροντα, ιδίως η προσωπικότητα, η τιμή ή η υπόληψη, ή ο ιδιωτικός και οικογενειακός βίος, ή η επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη δραστηριότητα, δικαιούται να ζητήσει επανόρθωση από τον τηλεοπτικό οργανισμό που μετέδωσε το επίμαχο πρόγραμμα».

Σημειώνουμε, επίσης, ότι η κατάρτιση κανόνων αυτοδέσμευσης από τους τηλεοπτικούς οργανισμούς (μέτρα συρρύθμισης ή/και αυτορρύθμισης) που προβλέπονται, επίσης, από το ΠΔ 109/2010 και παρατίθενται στη συνέχεια, θα καταστήσουν πιο αποτελεσματική και ουσιαστική την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο οπτικοακουστικό περιβάλλον.

Α.3.1.5. Μέτρα συρρύθμισης – αυτορρύθμισης

Τα μέτρα συρρύθμισης ή/και αυτορρύθμισης που προβλέπονται στο άρθρο 28 του ΠΔ 109/2010 (άρθρο 4 παρ. 7 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) αναφέρουν ότι

«οι τηλεοπτικοί οργανισμοί δύνανται να καταρτίσουν, είτε μονομερώς είτε με πολυμερείς συμβάσεις αυτοδέσμευσης, κανόνες, στο πλαίσιο της ισχύουσας ραδιο-τηλεοπτικής νομοθεσίας, με τους οποίους ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα περιεχομένου και τρόπου παρουσίασης και προβολής των παρεχομένων από αυτούς υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων».

Όπως υπογραμμίζεται στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, η εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με τα μέτρα συρρύθμισης ή/και αυτορρύθμισης είναι ανεξάρτητη από την εφαρμογή των διατάξεων, οι οποίες προβλέπουν τις ελεγκτικές και κυρωτικές αρμοδιότητες του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης.

Β. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Β.1. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε. (ΕΡΤ Α.Ε.)

Κατά την αναφερόμενη περίοδο, η ΕΡΤ ανέπτυξε τις ακόλουθες δράσεις και δραστηριότητες για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων:

1. Ετήσια συνεργασία με το Ελληνικό Τμήμα της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΡΤ πρόβαλε από τη NET το Global view του ΟΗΕ, ενώ αποτύπωσε στις οθόνες της NET την 20^η Ιουνίου, Παγκόσμια Ημέρα για τους Πρόσφυγες, το σχετικό λογότυπο του ΟΗΕ.

2. Ετήσια συνεργασία με το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ) που διήρκεσε έως και τον Ιούνιο του 2012 με σκοπό την ανάδειξη του σημαντικότητας ζητήματος της τοξικοεξάρτησης. Στο πλαίσιο της αναφερόμενης συνεργασίας, η ΕΡΤ πρόβαλε το θέμα μέσω της μετάδοσης τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών μηνυμάτων, μέσω των ενημερωτικών τηλεοπτικών και των ραδιοφωνικών της εκπομπών, ειδικής τρίωρης τηλεοπτικής εκπομπής με τίτλο «Και η Ζ(ζ)ωή είναι εντάξει», αλλά και μέσω πολιτιστικών δράσεων και ενημερωτικών εκδηλώσεων που στόχο είχαν την ευαισθητοποίηση του κοινού.

3. Ανάδειξη θεμάτων Ισότητας των δύο φύλων μέσω και των ενημερωτικών της εκπομπών αλλά και μέσω του προγράμματος μυθοπλασίας. Για την ανάδειξη, μάλιστα, θετικών προτύπων μέσω του τηλεοπτικού προγράμματος, η ΕΡΤ βραβεύθηκε τον Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους από τον Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας.

4. Ανάδειξη του θέματος της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού μέσω της επικοινωνιακής υποστήριξης των δράσεων που αναπτύσσει σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας η Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου (ΕΨΥΠΕ).

5. Σύναψη στρατηγικής συνεργασίας με το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας για την ανάδειξη δομών και υποδομών που στόχο έχουν

την προστασία των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού (διάρκεια συνεργασίας έως τα τέλη του 2013).

6. Συστηματική ανάδειξη των δικαιωμάτων των ΑμεΑ και των θεμάτων προσβασιμότητας αυτών, μέσω: α) της επικοινωνιακής υποστήριξης θετικών δραστηριοτήτων, όπως οι Αγώνες Στίβου ΑμεΑ, οι Παγκόσμιοι Αγώνες Κωφών, οι Αγώνες Special Olympics αλλά και πολιτιστικών εκδηλώσεων, όπως το Φεστιβάλ ANAMEΣΑ, β) της διοργάνωσης ειδικών εκδηλώσεων όπως η συναυλία που διοργάνωσε η ΕΡΤ και ο ΟΣΚ στις 29 Ιανουαρίου με στόχο την υποστήριξη των ειδικών σχολείων της Δυτικής Αττικής, γ) της δημιουργίας, με ίδια μέσα, ειδικού λογισμικού το οποίο επιτρέπει την πλήρη προσβασιμότητα των ΑμεΑ στο ηλεκτρονικό Αρχείο της ΕΡΤ www.ert-archives.gr προσφέροντας ακουστική περιγραφή, υπότιτλους και νοηματική.

7. Διοργάνωση τηλεμαραθωνίων και ραδιομαραθωνίων με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που αφορούν στο παιδί ή και σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

8. Επικοινωνιακή υποστήριξη, μέσω των ραδιο-τηλεοπτικών Μέσων της ΕΡΤ, εκστρατειών επικοινωνίας των Γιατρών χωρίς σύνορα και των Γιατρών του Κόσμου.

9. Επικοινωνιακή υποστήριξη πολιτιστικών δράσεων όπως οι «Θετικές ιστορίες» που στόχο είχαν την ευαισθητοποίηση του κοινού στα θέματα των πασχόντων από AIDS, στο πλαίσιο του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας κατά του ιού HIV.

10. Ανάδειξη μέσω ειδικών τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών εκπομπών, αλλά και μέσω εκτενών ρεπορτάζ στο πλαίσιο ενημερωτικών εκπομπών και δελτίων ειδήσεων, φορέων και δράσεων που στόχο έχουν την προστασία των αστέγων, των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού κ.α.

Β.2. ΕΡΤ 3

Η ΕΡΤ-3 - το πολυσυλλεκτικό κανάλι ET-3 και τα τρία ραδιόφωνα: 102FM, 95.8FM και βραχέα - με έδρα την περιφέρεια, ισχυροποιεί ολοένα και περισσότερο τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα της, στηρίζοντας δράσεις κοινωνικής ευαισθησίας και δίδοντας έμφαση στον βαλκανικό της προσανατολισμό, τον πολιτισμικό της χαρακτήρα και στον απόδημο ελληνισμό.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη της ΕΡΤ-3 εκφράζεται με την σωστή συνεισφορά και την ανταπόκρισή της στις κοινωνικές προκλήσεις και ευαισθησίες του παρόντος και του μέλλοντος.

Με επίκεντρο τον άνθρωπο, και ειδικότερα τα άτομα με αναπηρία και τα παιδιά με πάσης φύσεως δυσκολίες, η ΕΡΤ-3 στηρίζει, με τον θεσμό της επικοινωνιακής χορηγίας, κάθε πρωτοβουλία που στόχο έχει τη συμπαράσταση, την προσφορά και την κοινωνική αλληλεγγύη.

Με την εκπομπή «Έκτη Αίσθηση», την μοναδική εκπομπή στην ελληνική τηλεόραση, που με ρεαλισμό και θάρρος αναδεικνύει τον καθημερινό αγώνα των ατόμων με αναπηρία, προβάλλει παράλληλα τις ανησυχίες, τις φιλοδοξίες και τις δυνατότητές τους. Με τον τρόπο αυτό αντιμετωπίζει την προώθηση προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όχι ως καθήκον, όπως αυτό απορρέει από το ρόλο της, ως δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα, αλλά ως ευκαιρία, μεταδίδοντας ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά μηνύματα και καλύπτοντας δημοσιογραφικά πρωτοβουλίες με έμφαση στη μετανάστευση, τους πρόσφυγες, τα δικαιώματα των παιδιών.

Ειδικότερα, σε ό, τι αφορά το κοινωνικό της έργο, προέβαλε και μετέδωσε τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά μηνύματα για:

α) την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και την πάταξη του φαινομένου της παράνομης διακίνησης και εμπορίας παιδιών,

β) την δημιουργία, την εφαρμογή και την υλοποίηση προγραμμάτων ανθρωπιστικής και ιατρικής δράσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών για τη συνδρομή τους,

γ) τους ολυμπιακούς Special Olympics,

δ) την ασφάλεια και την υγεία στους χώρους εργασίας,

ε) την πρόληψη και καταπολέμηση της σωματικής τιμωρίας, βίας και κακοποίησης των παιδιών,

στ) την καταπολέμηση της σωματικής βίας των γυναικών,

ζ) την υποστήριξη εξαρτημένων νέων από τα ναρκωτικά και το αλκοόλ και την επανένταξή τους στην κοινωνία,

η) την στήριξη επαγγελματικής αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία,

θ) την παιδική παραβατικότητα,

ι) την επανένταξη των αποφυλακισμένων,

ια) την στήριξη Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας των φυλακών.

Επίσης, στήριξε εκδηλώσεις όλων των συλλόγων και φορέων που στόχο έχουν την στήριξη του πάσχοντα συνανθρώπου, όπως: Παιδικά Χωριά SOS, Το χαμόγελο του Παιδιού, την Κιβωτό του Κόσμου, το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης, τον Σύλλογο Συνδρόμου Down, την MAKE «Κάνε Μια Ευχή» Ελλάδος, τον Σύλλογο Γυναικών με Καρκίνο του Μαστού «Άλμα Ζωής», την Ένωση «Μαζί για το Παιδί», την Αρωγή 12, την Πανελλήνια Ομοσπονδία Εθελοντών Αιμοδοτών, την Ελληνική Εταιρεία Νόσου Alzheimer και Συγγενών Διαταραχών, την Ελληνική Εθνική Επιτροπή Unicef, το Σωματείο «Οι φίλοι του Παιδιού», την Οργάνωση Φίλων του Καρκίνου «Μείνε Δυνατός», τους Γιατρούς του Κόσμου, το Σωματείο κατά της κακοποίησης του παιδιού «Ελίζα» και άλλους φορείς κοινωνικού χαρακτήρα.

Νέα πρωτοβουλία της EPT-3 ήταν η στήριξη ευ-

παθών ομάδων, που δεν είναι ιδιαίτερα προβεβλημένες, όχι μόνο επικοινωνιακά (παραγωγή ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σποτς), αλλά και με διάθεση αγαθών, υπηρεσιών και προσωπικής παρουσίας των ίδιων των εργαζομένων. Επίσης, η δημιουργία ομάδων εθελοντισμού από το ανθρωπινό δυναμικό της EPT-3 για την πραγματοποίηση δράσεων κοινωνικής στήριξης, όπως λ.χ. επισκέψεις σε οίκους ευγηρίας, οικοτροφεία ψυχικά ασθενών, ορφανοτροφεία, συγκέντρωση τροφίμων, φαρμάκων, βιβλίων κ.α.

Επιπροσθέτως, η EPT-3 με σύνθημα «Μπορούμε να βοηθήσουμε», στο πλαίσιο των δράσεων της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, στήριξε εμπράκτως μικρές ευπαθείς ομάδες που χρήζουν βοήθειας για την επιβίωσή τους. Η αρχή έγινε με το οικοτροφείο ΑΛΘΑΙΑ στην Περαία Θεσσαλονίκης, στο οποίο φιλοξενούνται ψυχικά ασθενείς με σκοπό την αποασυλοποίησή τους και την ενσωμάτωσή τους στον κοινωνικό ιστό. Σε μία σεμνή εκδήλωση, παραδόθηκαν τρόφιμα που συγκέντρωσαν οι εργαζόμενοι και η Λέσχη Ανάγνωσης της EPT-3, η Ελληνική Ομάδα Διάσωσης, οι Γιατροί του Κόσμου και ακροατές του Ραδιοφωνικού Σταθμού Μακεδονίας της EPT-3.

Παράλληλα, η EPT-3 μεταδίδει ραδιοφωνικό μήνυμα με στόχο την συγκέντρωση αγαθών για το σωματείο «Πρωτοβουλία για το παιδί» που προστατεύει και φροντίζει παιδιά ηλικίας από 5 έως 9 χρονών. Στο πλαίσιο, δε, της Εταιρικής Κοινωνικής της Ευθύνης, δημιούργησε θεατρική ομάδα από εργαζόμενους της, η οποία ανεβάζει παραστάσεις καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, σε σενάριο και σκηνοθεσία δικών της ανθρώπων, για φιλανθρωπικό σκοπό, και ήδη έχουν δοθεί χρήματα σε μικρές ευπαθείς ομάδες. Επίσης, με την αλλαγή του αναλογικού σήματος σε ψηφιακό, οι αναλογικές τηλεοράσεις της εταιρίας θα δοθούν σε ιδρύματα, ενώ έχει προβλεφθεί η προσφορά αποκοινοποιητών για να λαμβάνουν σήμα.

Σε ότι, δε, αφορά στην ενημέρωση από την τηλεόραση και το ραδιόφωνο, η αξιοπρέπεια και τα ανθρωπινά δικαιώματα αποτελούν κατευθυντήρια γραμμή της EPT3, στην προσπάθεια της να ενημερώσει τους πολίτες. Κύρια μέριμνά της, τόσο στο ενημερωτικό, όσο και στο εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό της πρόγραμμα, είναι ο σεβασμός των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης. Πιο συγκεκριμένα, τα δικαιώματα των κρατούμενων και των φυλακισμένων τίθενται στην ατζέντα των ειδήσεων και των ενημερωτικών εκπομπών, όχι μόνο όταν αναλαμβάνονται σχετικές νομοθετικές πρωτοβουλίες για την αποσυμφόρηση των φυλακών, αλλά και όταν υπάρχουν κινητοποιήσεις για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης σε αυτές, από τους ίδιους τους φυλακισμένους. Οι φωνές τους ακούγονται όταν αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για το δικαίωμά τους

στη μόρφωση, όταν δεν υπάρχουν συνθήκες μάθησης και δάσκαλοι στα σχολεία των φυλακών, αλλά και όταν βραβεύονται για τις σχολικές του επιδόσεις και τις διακρίσεις τους σε εκπαιδευτικούς διαγωνισμούς.

Επίσης, η ΕΡΤ-3 πρωτοστατεί με εκπομπές και ντοκιμαντέρ για τα δικαιώματα των μειονοτήτων, των μεταναστών και των προσφύγων. Οι συνθήκες κράτησης στα κέντρα προσφύγων και οι σχετικές εκθέσεις ανθρωπιστικών οργανώσεων είναι συχνό θέμα στις ειδήσεις και τις εκπομπές. Πρέπει να σημειωθεί ότι η αστυνομική βία, τα φαινόμενα ρατσιστικών επιθέσεων και βίας αποτελούν είδηση σε πρώτο χρόνο, ενώ στην συνέχεια αποτελούν πεδίο κοινωνικού προβληματισμού και κοινωνιολογικής ανάλυσης σε ενημερωτικές εκπομπές και εκπομπές λόγου. Επίσης, οι ασθενείς κοινωνικά ομάδες, τα θύματα της οικονομικής κρίσης, οι άνεργοι, οι νεόπτωχοι, βρίσκονται διαρκώς – με διακριτικότητα και σεβασμό– σε πρώτο πλάνο.

Β.3. Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ Α.Ε.)

Το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ Α.Ε.) κάλυψε δημοσιογραφικά θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τόσο σε θεσμικό επίπεδο (ελληνικές και διεθνείς υπηρεσίες και οργανισμοί, όπως λ.χ. ΕΕΔΑ, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ.α.), όσο και σε επίπεδο πρωτογενούς ρεπορτάζ.

Δύο δημοσιογράφοι του ΑΠΕ-ΜΠΕ παρακολούθησαν συστηματικά τα θέματα του πολιτικού ασύλου, των κρατουμένων, των προσφύγων, των θυμάτων πολέμου, των κακοποιημένων γυναικών και παιδιών, ενώ τα ρεπορτάζ τους προβλήθηκαν ιδιαίτερα στον ιστότοπο του ΑΠΕ-ΜΠΕ (www.amna.gr).

Β.4. Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ)

Αναφορικά με τη δραστηριότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) ως προς ζητήματα που αφορούν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κατά το έτος 2012 εκδόθηκαν τριάντα εννέα (39) κυρωτικές αποφάσεις εις βάρος ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών για θέματα προστασίας ανηλίκων (λόγω μετάδοσης εκπομπών με περιεχόμενο που θίγει τους ανηλίκους).

Σχετικά, δε, με την προστασία των ανηλίκων στις οπτικοακουστικές υπηρεσίες, όπως και τον προηγούμενο χρόνο, έτσι και το 2012, ως προς τη χορηγία των τηλεοπτικών προγραμμάτων με την παράγραφο 11 της Οδηγίας 1/2011 ΕΣΡ ορίζεται ότι «δεν επιτρέπεται η εμφάνιση λογοτύπου χορηγίας κατά τη διάρκεια παιδικών προγραμμάτων, ντοκιμαντέρ και μεταδόσεων θρησκευτικών εκδηλώσεων. Αντιθέτως, είναι θεμιτή η εμφάνιση του συμβόλου του χορηγού κατά την

έναρξη και το τέλος των εν λόγω προγραμμάτων». Περαιτέρω, με την παράγραφο 12 της αυτής Οδηγίας προβλέπεται ότι «σε εφαρμογή του άρθρου 11 παρ. 3 του ΠΔ/τος 109/2010 προγράμματα το περιεχόμενο των οποίων απευθύνεται κατά τεκμήριο σε ανηλίκους απαγορεύεται απολύτως να δέχονται χορηγία από επιχειρήσεις αλκοολούχων ποτών. Ως τέτοια νοούνται τα προγράμματα που μεταδίδονται κατά τη διάρκεια της παιδικής ζώνης, όπως αυτή καθορίζεται από κάθε τηλεοπτικό φορέα, καθώς και τα προγράμματα που το περιεχόμενό τους απευθύνεται σε ανηλίκους ή τα οποία μεταδίδονται σε ζώνη που κατά τεκμήριο παρακολουθούν και ανήλικοι θεατές». Ως προς την τοποθέτηση προϊόντος με την παράγραφο 17 της Οδηγίας 1/2011 ΕΣΡ ορίζεται ότι «η τοποθέτηση προϊόντος απαγορεύεται καταρχήν. Συγκεκριμένα, απαγορεύεται στα προγράμματα που απευθύνονται σε ανηλίκους, τις δημοσιογραφικές, ειδησεογραφικές και πολιτικές εκπομπές, τα ντοκιμαντέρ, τις πολιτιστικές εκπομπές και τις εκπομπές θρησκευτικού περιεχομένου». Τέλος, ως προς την τηλεοπτική διαφήμιση με την παράγραφο 23 της Οδηγίας 1/2011 ΕΣΡ επαναλαμβάνεται ότι «σε εφαρμογή του άρθρου 12 παρ. 6 εδ. γ' του Π.Δ 109/2010 απαγορεύεται η τοποθέτηση παιδικών παιχνιδιών μεταξύ 07:00 και 22:00», ενώ με την παράγραφο 32 επισημαίνεται ότι «η μετάδοση των διαφημιστικών μηνυμάτων και των μηνυμάτων τηλεπώλησης δεν υπόκειται στην υποχρέωση σήμανσης καταλληλότητας». Ωστόσο, σε εφαρμογή του άρθρου 10 παρ. 1 και 3 του Π.Δ 109/2010, το περιεχόμενο των μηνυμάτων αυτών «δεν μπορεί να θίγει την σωματική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων εάν μεταδίδεται κατά τη διάρκεια της παιδικής ζώνης ή σε ζώνη που κατά τεκμήριο παρακολουθούν και ανήλικοι θεατές».

Αναφορικά με τις διαφημίσεις παιδικών παιχνιδιών εκτός του χρονικού διαστήματος που ο νόμος ορίζει, το ΕΣΡ έχει επιβάλει σωρεία διοικητικών προστίμων τόσο στους ιδιωτικούς, όσο και στους δημόσιους τηλεοπτικούς οργανισμούς. Οι σχετικές αποφάσεις αναρτώνται στον ιστότοπο της Αρχής.

Επίσης, την Παρασκευή 30-3-2012 πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα Ολομελείας του ΕΣΡ συνάντηση μεταξύ της Επιτροπής Ελέγχου Δεοντολογίας και Ποιότητας Προγράμματος του Ε.Σ.Ρ. με τους εκπροσώπους τηλεοπτικών σταθμών με θέμα την Ρύθμιση Ζητημάτων Κατάταξης Τηλεοπτικών Προγραμμάτων με αφορμή την μετάδοση σύντομων μουσικών ταινιών (videoclips). Η Πρόεδρος της Επιτροπής και Αντιπρόεδρος του ΕΣΡ κ. Λίνα Αλεξίου συνοψίζοντας τα πορίσματα της συνάντησης ανέφερε ότι το ΕΣΡ θα εντείνει τον έλεγχο των μεταδιδόμενων video clips όταν αυτά λαμβάνουν χώρα εκτός προγραμματισμένης εκπομπής που φέρει σήμανση, ιδιαίτερα από

σταθμούς περιφερειακής εμβέλειας. Επίσης, επεσήμανε την ανάγκη διαρκούς ενημέρωσης του ΕΣΡ ως προς τη λειτουργία των Επιτροπών Κατάταξης των τηλεοπτικών σταθμών.

Παρατίθενται κατωτέρω ενδεικτικά παραδείγματα υποθέσεων, οι οποίες κατέληξαν στην έκδοση κυρωτικής απόφασης του ΕΣΡ για θέματα προστασίας ανηλίκων:

α) Το ΕΣΡ απασχόλησε η εκπομπή «ΣΤΗΝ ΜΠΑΝΙΕΡΑ ΔΥΟ ΔΥΟ» που μεταδόθηκε την 1 και 8-12-2011, από τον ραδιοφωνικό σταθμό «METROPOLIS 95,5 FM», και στην οποία έγινε χρήση απρεπών και ακαλαίσθητων εκφράσεων. Στην υπ' αριθμ. 383/9.7.2012 απόφασή του, στο σκεπτικό της οποίας αναφέρεται ότι: «Οι δύο εκπομπές έχουν αθλητικό περιεχόμενο, προβλήθηκαν σε ώρα παιδικής ακροατικότητας και παρά το σατιρικό τους ύφος είναι απαράδεκτες, όχι μόνο διότι παραβιάζουν τους κανόνες περί ευπρέπειας και καλαισθησίας της ελληνικής γλώσσας, αλλά και διότι είναι ικανές να βλάψουν σοβαρά την πνευματική και ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων. Όμως πλέον τούτων, κατά τη διάρκεια της δευτέρας των εκπομπών, δια λέξεων και φράσεων, όπως: «πρέπει να τρώνε και κάνα βρωμόξυλο οι διαιτητές» και άλλες παρόμοιες, επιδοκιμάστηκαν βιαιοπραγίες κατά διαιτητών και εποπτών σε ποδοσφαιρικούς αγώνες, κατά τρόπο απαράδεκτο. Οι εκπομπές δεν έχουν την από το Σύνταγμα επιβαλλόμενη ποιότητα, η οποία πρέπει να εξασφαλίζει την ποιοτική στάθμη που επιβάλλει η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας».

Το ΕΣΡ επέβαλε στο σταθμό τη διοικητική κύρωση του προστίμου, ύψους 10.000 ευρώ.

β) Σε επεισόδιο της ελληνικής σειράς «Το αμάρτημα της μητρός μου» που μεταδόθηκε την 19.4.2012 (ώρα πρωινή) από τον τηλεοπτικό σταθμό «ANTENNA TV» προβλήθηκαν ερωτικές σκηνές, χρησιμοποιήθηκαν ακατάλληλες φράσεις και λεξιλόγιο, με αποτέλεσμα να θιγεί σοβαρά η πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων τηλεθεατών και η ποιοτική στάθμη της εκπομπής. Στην υπ' αριθμ. 574/22.10.2012 απόφασή του, στο σκεπτικό της οποίας, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι: «Πρόκειται περί εκπομπής η οποία προβλήθηκε κατά την 19.4.2012 από ώρα 08.38' έως 10.45' με σήμανση "κατάλληλο-επιθυμητή η γονική συναίνεση". (...) Πρόκειται περί εκπομπής κατά τη διάρκεια της οποίας δεν τηρήθηκαν οι γενικώς παραδεκτοί κανόνες της ευπρέπειας και της καλαισθησίας στη γλώσσα και συμπεριφορά, ενώ εξάλλου ως εκ του περιεχομένου της ήταν ικανή να βλάψει σοβαρά την πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων. Σε κάθε περίπτωση η εκπομπή δεν έχει την από το Σύνταγμα επιβαλλόμενη ποιότητα η οποία πρέπει να συντελεί στην πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και να εξασφαλίζει το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου. Τέλος, η εκπομπή είχε προβληθεί παλαιότε-

ρα με την προαναφερθείσα σήμανση μετά την 22.30' ώρα, ενώ κατά την προαναφερθείσα ημερομηνία προβλήθηκε σε ζώνη παιδικής τηλεθέασης. Για τις εν λόγω εκτροπές ενδείκνυται όπως επιβληθεί στον τηλεοπτικό σταθμό η διοικητική κύρωση του προστίμου».

Το ΕΣΡ επέβαλε στο σταθμό τη διοικητική κύρωση του προστίμου, ύψους 30.000 ευρώ.

γ) Το ΕΣΡ, κατόπιν καταγγελίας πολίτη, ασχολήθηκε με την ξένη ταινία «The Watchmen» που μεταδόθηκε στις 23.10.2011, από τον τηλεοπτικό σταθμό «ANTENNA TV». Κατά τη διάρκεια μετάδοσης της εν λόγω ταινίας προβλήθηκαν βίαιες σκηνές με ακατάλληλη σήμανση.

Το ΕΣΡ εξέδωσε την υπ' αριθμ. 313/6.6.2012 απόφασή του, στο σκεπτικό της οποίας, μεταξύ άλλων, αναφέρεται «...Πρόκειται περί ξένης ταινίας η οποία προβλήθηκε την 23.10.2011, ημέρα Κυριακή από ώρα 21.20' έως 00.50' με την ένδειξη "κατάλληλο-επιθυμητή η γονική συναίνεση". Όμως κατά τη διάρκεια της εκπομπής προβλήθηκαν βίαιες σκηνές με τερατόμορφα σώματα, κακοποιήσεις ανθρώπων, πυρκαγιές και δολοφονίες. Η ταινία θα μπορούσε να προβληθεί με την ένδειξη "κατάλληλο για ανηλίκους άνω των 15 ετών" και εντεύθεν να προβληθεί μετά την 22.30' ώρα. Η εκπομπή ήταν ικανή να επιφέρει σοβαρή βλάβη στην ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων κάτω των 15 ετών, οι οποίοι είχαν τη δυνατότητα παρακολούθησής της ταινίας λόγω της λανθασμένης σήμανσής με την οποία προβλήθηκε. Για την εν λόγω εκτροπή ενδείκνυται όπως επιβληθεί στον τηλεοπτικό σταθμό η διοικητική κύρωση του προστίμου».

Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης επέβαλε στο σταθμό τη διοικητική κύρωση του προστίμου των 15.000 ευρώ.

Κατόπιν των ανωτέρω, ολοκληρώνεται η συμβολή της Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης – Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ανθρώπου, κατά το έτος 2012, προκειμένου να συμπεριληφθεί στην Ετήσια Έκθεση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

β. Ετήσια Έκθεση Έτους 2013

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με στόχο την έγκυρη ενημέρωση της πολιτικής ηγεσίας της Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης – Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας (ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ) για τις εξελίξεις στο κανονιστικό πλαίσιο και τις διαβουλεύσεις σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο, σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον τομέα των οπτικοακουστικών υπηρεσιών, το Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων της

Διεύθυνσης Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων παρακολούθησε συστηματικά τις ανακοινώσεις, τις εκθέσεις και τις συστάσεις των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και των διεθνών οργανισμών (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΟΑΣΑ, ΟΑΣΕ κ.ά.), προωθώντας, κατά περίπτωση, τα σχετικά έγγραφα στους εποπτευόμενους φορείς της ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ προς ενημέρωση και κατά την κρίση τους αξιοποίηση.

Επιπροσθέτως, το Τμήμα Ραδιοηλεκτρονικών Θεμάτων της Διεύθυνσης Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων της ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, συμμετείχε σε Επιτροπές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ) με αντικείμενο την παρακολούθηση της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας και των αποφάσεων του ΣτΕ που αφορούν, μεταξύ άλλων, στο δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης και της πολυφωνίας στα ΜΜΕ, την προστασία των ανηλίκων από επιβλαβές περιεχόμενο στα ΜΜΕ, το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στις οπτικοακουστικές υπηρεσίες κ.ά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2013, η Υπηρεσία μας, στο πλαίσιο της εθνικής εκπροσώπησης στο Συμβούλιο της Ευρώπης, συμμετείχε στην 1^η Διάσκεψη των αρμόδιων Υπουργών για τα Μέσα και την Κοινωνία της Πληροφορίας, του Συμβουλίου της Ευρώπης (Βελιγράδι, 7-8 Νοεμβρίου 2013) και συνυπέγραψε κείμενο Πολιτικής Διακήρυξης για την προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων στο συγκλινόν οπτικοακουστικό περιβάλλον.

Επιπλέον, η ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ, μέσω του Τμήματος Ραδιοηλεκτρονικών Θεμάτων, συμμετείχε σε τρεις ευρωπαϊκές δημόσιες διαβουλεύσεις που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή της Ε.Ε. (α. Ελευθερία και Πολυφωνία των ΜΜΕ, β. Ανεξαρτησία των Εθνικών Ρυθμιστικών Αρχών στον Οπτικοακουστικό Τομέα και γ. Προετοιμασία για την πλήρη σύγκλιση στον οπτικοακουστικό κόσμο: οικονομική ανάπτυξη, δημιουργία και αξίες), στο επίκεντρο των οποίων τέθηκαν θέματα όπως, μεταξύ άλλων, ο σεβασμός, η προστασία, η ενίσχυση και η προώθηση της πολυφωνίας και της ελευθερίας των ΜΜΕ στην Ευρώπη, η προστασία των ανηλίκων, η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, η προστασία των καταναλωτών κ.ά.

Επίσης, η Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας – Γενική Γραμματεία Μέσων Ενημέρωσης (ΓΓΕΕ-ΓΓΜΕ), μέσω της αρμόδιας Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων, διαχειρίστηκε αιτήματα εκπροσώπων ξένων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, με θέμα την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης στα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε., στο πλαίσιο της συντονισμένης δράσης με τον ευρωπαϊκό οργανισμό διαχείρισης εξωτερικών συνόρων κρατών-μελών της Ε.Ε. (FRONTEX), καθώς

και τις εγχώριες συναρμόδιες αρχές. Τα δημοσιογραφικά αιτήματα αφορούσαν κυρίως σε: α) διευθέτηση συνεντεύξεων με τα αρμόδια υπουργεία και φορείς για θέματα παράνομης μετανάστευσης και ασύλου και β) δημοσιογραφικές αδειοδοτήσεις, άδειες φωτογράφισης/κινηματογράφησης για δημιουργία ρεπορτάζ που προέβλεπαν θέματα, όπως ο ανισομερής επιμερισμός του μεταναστευτικού κύματος εις βάρος της Ελλάδας, οι επικρατούσες οικονομικές και πολιτικές συνθήκες οι οποίες επιδεινώνουν το πρόβλημα, οι δυσχέρειες που προκύπτουν από την κοινοτική νομοθεσία, οι νομοθετικές πρωτοβουλίες της ελληνικής κυβέρνησης, οι προσωπικές μαρτυρίες μεταναστών και η λειτουργία του αποτρεπτικού εμποδίου («φράχτη») στα χερσαία ελληνοτουρκικά σύνορα.

Μέσω, δε, των Γραφείων Τύπου και Επικοινωνίας Εξωτερικού (ΓΤΕ), η αρμόδια Διεύθυνση Υπηρεσιών Εξωτερικού της ΓΓΕΕ-ΓΓΜΕ μερίμνησε για την έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση των ελληνικών αρμοδίων υπουργείων και δημοσίων φορέων όσον αφορά στα θέματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως γνωστόν, τα Γραφεία Τύπου και Επικοινωνίας Εξωτερικού, τα οποία υπάγονται στις ελληνικές διπλωματικές αρχές στο εξωτερικό, έχουν μεταξύ των κυρίων προτεραιοτήτων τους την παρακολούθηση, καταγραφή και επεξεργασία του έργου των επιτροπών διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ.ά.). Στο πλαίσιο αυτό, τα ΓΤΕ παρέχουν συνεχή ενημέρωση στην Υπηρεσία (και μέσω αυτής στους αρμόδιους δημόσιους φορείς, λ.χ. Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Ελληνική Αστυνομία κ.ά) σχετικά με δράσεις, εκθέσεις, ανακοινώσεις κ.ά. για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ελευθερία της έκφρασης, την προστασία των δημοσιογράφων, την προστασία των ανηλίκων, τα δικαιώματα της γυναίκας, την εκπαίδευση, το πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης, την αυξανόμενη εγκληματικότητα κ.ά. Ομοίως, τα ΓΤΕ μερίμνησαν για την ενημέρωση επιλεγμένων δημοσιογράφων και ΜΜΕ της χώρας στην οποία δραστηριοποιούνται σχετικά με τις δράσεις, τις πρωτοβουλίες και τις νομοθετικές ρυθμίσεις στις οποίες προέβη η ελληνική πολιτεία για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης και του συστήματος ασύλου.

Όσον αφορά, δε, στους εποπτευόμενους φορείς, το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ Α.Ε.) κάλυψε δημοσιογραφικά θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τόσο σε θεσμικό επίπεδο (με συμμετοχή σε ελληνικές και διεθνείς υπηρεσίες και οργανισμούς, πχ ΕΕΔΑ, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων), όσο και σε επίπεδο πρωτογενούς ρεπορτάζ, ενώ, επι-

προσθέτως, παρακολούθησε συστηματικά θέματα πολιτικού ασύλου, κρατουμένων, προσφύγων, θυμάτων πολέμου, κακοποιημένων γυναικών και παιδιών κ.α.

Τέλος, και αναφορικά με την δραστηριότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) ως προς τα ζητήματα που αφορούν στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κατά το 2013 εκδόθηκαν σαράντα μία (41) κυρωτικές αποφάσεις εις βάρος ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών για θέματα σχετικά με την προστασία της παιδικής ηλικίας, την παράνομη διαφήμιση παιδικών παιχνιδιών, την προστασία της προσωπικότητας και την προστασία των αναφερομένων προσώπων.

Α. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Α.1. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Α.1.1. Υποστήριξη δημοσιογραφικών αιτημάτων για θέματα Frontex

Η Υπηρεσία μας, μέσω του Τμήματος Διεθνών Δημοσίων Σχέσεων, και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, αναλαμβάνει την εξυπηρέτηση ξένων δημοσιογράφων, που επισκέπτονται την χώρα μας, διαπιστευμένων ανταποκριτών ξένου τύπου καθώς και συνεργείων κινηματογράφησης/ φωτογράφισης διεθνών ΜΜΕ, για την πραγματοποίηση ρεπορτάζ, συνεντεύξεων με την πολιτική ηγεσία ή/και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και κινηματογραφήσεων στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, κατά το έτος 2013, το ανωτέρω Τμήμα χειρίστηκε συνολικά **807 αιτήματα/ δράσεις**, σημαντικό μέρος των οποίων (**231 αιτήματα**) αφορούσαν - από απόψεως θεματολογίας - ρεπορτάζ κλπ με περιεχόμενο που άπτεται του τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ειδικότερα, το Τμήμα Διεθνών Δημοσίων Σχέσεων χειρίστηκε: **124 αιτήματα**, με θέματα προστασίας του πολίτη, ασκήσεως βίας, ισότητας, ρατσισμού και

107 αιτήματα με θέματα λαθρομετανάστευσης, ασύλου και Frontex.

Αναλυτικά:

Ι. Υποστήριξη δημοσιογραφικών αιτημάτων για θέματα Frontex

Στο πλαίσιο της συντονισμένης δράσης με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαχείρισης Εξωτερικών Συνόρων κρατών-μελών της Ε.Ε. (FRONTEX), καθώς και τις εγχώριες συναρμόδιες αρχές, η Διεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων και ειδικότερα το Γραφείο Ανταποκριτών Ξένου Τύπου (ΓΑΞΤ), διαχειρίζεται και συντονίζει αιτήματα εκπροσώπων ξένων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης με θέμα την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.

Τα εν λόγω αιτήματα κατά κύριο λόγο αφορούν στην πραγματοποίηση ειδησεογραφικών ρεπορτάζ στα χερσαία και θαλάσσια ελληνοτουρκικά σύνορα, με θέμα τις κοινές δράσεις για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, στο πλαίσιο της σχετικής επιχείρησης, η οποία υλοποιείται σε συνεργασία με τον οργανισμό FRONTEX.

Κατά το 2013 η Διεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων έγινε αποδέκτης **63 αιτημάτων** Frontex, που αφορούσαν συνολικά **124 δημοσιογράφους**, για την ικανοποίηση των οποίων αναπτύχθηκε πολλαπλάσιος αριθμός δράσεων, από τις οποίες προέκυψε μεγάλος αριθμός δημοσιευμάτων.

Ο αριθμός των αιτημάτων Frontex καταδεικνύει τη βαρύνουσα σημασία που αποδίδεται στο ζήτημα της παράνομης μετανάστευσης σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο και τη συνακόλουθη ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης στον τομέα αυτό.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το ενδιαφέρον των αιτημάτων επικεντρώνεται τόσο στο θέμα της λειτουργίας του αποτρεπτικού εμποδίου («φράχτη») στον Έβρο, όσο και στην αύξηση της εισροής παρανόμων μεταναστών και προσφύγων από τα θαλάσσια ελληνοτουρκικά σύνορα. Τούτο θα μπορούσε να αποδοθεί αφ' ενός στην αποτελεσματικότητα αποτροπής του «φράχτη» και αφ' ετέρου στην όξυνση της κρίσης στη Συρία.

Όπως αναλύεται κατωτέρω, τα περισσότερα αιτήματα υπεβλήθησαν κατά τους μήνες Ιανουάριο και Μάιο και προέρχονται κυρίως από την Γερμανία, τη Γαλλία και την Ιταλία.

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ- ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΜΗΝΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΙΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ
11	4	4	9	11	3

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ- ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΜΗΝΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
3	2	2	5	7	2

Χώρες προέλευσης των αιτημάτων: Βέλγιο (1), Γαλλία (10), Γερμανία (12), Γερμανία- ΗΠΑ (1), Δανία (3), Ελβετία (2), Ελβετία- Γαλλία (1), Ηνωμένο Βασίλειο (5), ΗΠΑ (3), Ιαπωνία (3), Ισπανία (3), Ιταλία (8), Καναδάς (2), Νορβηγία (1), Ολλανδία (4), Σουηδία (2), Τουρκία (1) και Φινλανδία (1).

Όπως προκύπτει από σχετικά στατιστικά στοιχεία, τα αιτήματα των δημοσιογράφων έγιναν αποδεκτά από τους συναρμόδιους φορείς σε ποσοστό 53,96%, ποσοστό μειωμένο σε σχέση με το 2012. Αυτό αποδίδεται στον περιορισμένο αριθμό χορήγησης αδειών για επίσκεψη του αποτρεπτικού εμποδίου (φράχτη) στον Έβρο και για περιπολία με σκάφη του Λιμενικού στα νησιά του Βορείου Αιγαίου

Οι δράσεις της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας – Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης στον τομέα αυτό κατανέμονται:

α) στη **διαδικασία συντονισμού αδειοδότησης** προς τους ξένους δημοσιογράφους για την καταγραφή του έργου των συνοριοφυλάκων (Ελλήνων και ξένων) κυρίως όσον αφορά την παρακολούθηση χερσαίων και θαλασσιών περιπολιών – με έμφαση στα νησιά του Βορείου Αιγαίου – και λήψη φωτογραφικών ή/και κινηματογραφικών πλάνων εν πλω, την καταγραφή της διαδικασίας τελωνειακού ελέγχου στον Έβρο, την φωτογράφιση/λήψη τηλεοπτικών πλάνων του εξωτερικού χώρου των Ειδικών Χώρων Παραμονής Αλλοδαπών στον Έβρο και σε άλλα μέρη της χώρας, την φωτογράφιση/λήψη τηλεοπτικών πλάνων του αποτρεπτικού εμποδίου («φράχτης») στον Έβρο.

β) στη **διευθέτηση συνεντεύξεων** με αρμόδιους παράγοντες για θέματα παράνομης μετανάστευσης και ασύλου (τοπικούς φορείς, αξιωματούχους της Ελληνικής Αστυνομίας και των Λιμενικών Αρχών κλπ.)

Τα δημοσιεύματα / ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά ρεπορτάζ που συγκεντρώθηκαν, προβάλλουν κατά κύριο λόγο:

- Σημεία που ενισχύουν τις ελληνικές θέσεις: Καταγραφή του προβλήματος της παράνομης μετανάστευσης με στατιστικά στοιχεία (μετατόπιση βάρους μεταναστευτικών ροών προς την Ελλάδα), αναγνώριση της αποτελεσματικής αντιμετώπισής του με την παρούσα των δυνάμεων FRONTEX στην περιοχή του Νομού Έβρου, απαρίθμηση των επικρατούσων συνηθισμένων που επιδεινώνουν το πρόβλημα στην Ελλάδα (λ.χ. οικονομική κρίση, συμπεριφορά τουρκικών αρχών, κατάσταση στη Συρία) και των δυσχερειών που προκύπτουν από την κοινοτική νομοθεσία (κανονισμός ΔΟΥΒΛΙΝΟ II), προβολή των νομοθετικών πρωτοβουλιών της ελληνικής κυβέρνησης.

- Κριτική σε ελληνικές αρχές / κοινωνία (λ.χ. ως προς την διαδικασία παροχής ασύλου και τις συνθήκες κράτησης). Σημειώνεται ότι, για λόγους προστασίας προσωπικών δεδομένων, δεν επιτρέπεται η είσο-

δος των δημοσιογράφων στο εσωτερικό των Ειδικών Χώρων Παραμονής Αλλοδαπών, παρά μόνο η φωτογράφιση/κινηματογράφιση στον εξωτερικό περιβάλλοντα χώρο.

- Μαρτυρίες μεταναστών: προσωπικές ιστορίες των μεταναστών σε σχέση με την χώρα προέλευσής τους, το οδοιπορικό τους μέχρι την Ελλάδα, τις συνθήκες διαβίωσής τους στην χώρα μας και τα μελλοντικά τους σχέδια.

II.-Υποστήριξη λοιπών δημοσιογραφικών αιτημάτων

Επί πλέον των ανωτέρω, με τη διαμεσολάβηση του Τμήματος Διεθνών Δημοσίων Σχέσεων, εξυπηρετήθηκαν **168 αιτήματα** ξένων δημοσιογράφων και τηλεοπτικών συνεργείων με θέματα που άπτονται του τομέα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Τα αιτήματα αφορούσαν στην πραγματοποίηση συνεντεύξεων και κινηματογραφήσεων (σε πολλές περιπτώσεις συνδυασμός και των δύο) – με θέματα όπως:

1) Μεταναστευτικό ζήτημα, επιπτώσεις του στον κοινωνικό και ανθρωπιστικό τομέα και στην εθνική ασφάλεια, λαθρομετανάστευση, διαδικασίες εντοπισμού και διάσωσης λαθρομεταναστών.

2) Φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας, διαδικασία παροχής ασύλου.

3) Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον τομέα της ασφάλειας, αύξηση της εγκληματικότητας, προσπάθειες αντιμετώπισης οργανωμένου εγκλήματος.

4) Συνθήκες κράτησης αλλοδαπών κρατουμένων σε ελληνικά σωφρονιστικά ιδρύματα, τήρηση κανόνων υγιεινής στις φυλακές.

5) Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας και των παροχών προς τους πολίτες στους τομείς της υγείας, παιδείας, προστασίας ανηλίκων, στεγαστικής πολιτικής, φροντίδας ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες.

6) Συνθήκες διαβίωσης των Ρομά στην Ελλάδα.

7) Θέματα ισότητας των δύο φύλων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, ιδιαιτέρως κατά τον μήνα Οκτώβριο, το ενδιαφέρον πολλών ξένων δημοσιογράφων και ΜΜΕ εστιάσθηκε στο θέμα της μικρής Μαρίας και στις συνθήκες κάτω από τις οποίες το κοριτσάκι από τη Βουλγαρία βρέθηκε σε καταυλισμό Ρομά στα Φάρσαλα. Η προστασία των ανηλίκων, η εμπορία βρεφών, οι συνθήκες διαβίωσης των Ρομά και οι προσπάθειες που καταβάλλονται από οργανώσεις, όπως το Χαμόγελο του Παιδιού, για την περίθαλψη και την φροντίδα ανυπεράσπιστων παιδιών κυριάρχησαν στην θεματολογία των σχετικών ρεπορτάζ.

Για την εξυπηρέτηση των ανωτέρω ρεπορτάζ/κινηματογραφήσεων διευθετήθηκαν συνεντεύξεις, μεταξύ άλλων, με τον Εκπρόσωπο Τύπου και την Υπηρεσία Ασύλου της ΕΛΑΣ, παράγοντες των Υπουργείων

Δικαιοσύνης, Υγείας και Παιδείας, Διοικητές Νοσοκομείων, Συνήγορο του Πολίτη, το Χαμόγελο του Παιδιού, την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και την Ελληνική Ένωση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Σε πολλές περιπτώσεις, υπήρξε συνδυασμός διευθέτησης συνεντεύξεων και παροχής διευκολύνσεων για κινηματογράφηση με τη συμμετοχή των δημοσιογραφικών συνεργείων σε περιπολίες της ΕΛΑΣ, επίσκεψη σε σωφρονιστικά καταστήματα, κέντρα προαναχωρησιακής κράτησης αλλοδαπών μεταναστών, κ.λ.π

Χώρες προέλευσης των αιτημάτων: Μεταξύ άλλων, Γαλλία, Γερμανία, ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Σουηδία, Νορβηγία, Δανία, Ισπανία, Ιταλία, Ουγγαρία.

Σε γενικές γραμμές, στα σχετικά ρεπορτάζ και παρά την ύπαρξη ορισμένων διακριτών εξαιρέσεων, από την πλειονότητα των ξένων δημοσιογράφων/ ΜΜΕ παρατηρείται μια προσπάθεια κατά το δυνατόν αντικειμενικής καταγραφής των επικρατούσων συνθηκών από απόψεως προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα μας.

Τούτο επιτρέπει να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι με στοχευμένες δράσεις στον τομέα αυτό και με την κατάλληλη προβολή τους, θα είναι δυνατή η βελτίωση της εικόνας της χώρας μας στο εξωτερικό και η προώθηση ενός προτύπου, που θα εδράζεται στο σεβασμό της ανθρωπίνης ζωής και αξιοπρέπειας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών.

A.2 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

A.2.1. Δραστηριότητες Διεύθυνσης Υπηρεσιών Εξωτερικού της ΓΓΕΕ-ΓΓΜΕ

Η Δ/νση Υπηρεσιών Εξωτερικού της ΓΓΕΕ – ΓΓΜΕ απέστειλε προς τα ΓΤΕ εκθέσεις, δελτία Τύπου και ανακοινώσεις του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη σχετικά με θέματα παράνομης μετανάστευσης και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ αντίστοιχα προώθησε προς τα αρμόδια Υπουργεία και Φορείς δημοσιεύματα, ανακοινώσεις κλπ όπως μας εστάλησαν από τα ΓΤΕ σχετικά με τα ζητήματα αυτά. Παράλληλα, η Διεύθυνση προώθησε δημοσιογραφικά αιτήματα από αρκετά ΓΤΕ προς το Γραφείο Τύπου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, την Ελληνική Αστυνομία κλπ. αναφορικά με θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους, συγκεντρώνοντας τις απαραίτητες απαντήσεις και αποστέλλοντας το σχετικό υλικό στα ΓΤΕ.

A.2.2. Ενέργειες Γραφείων Τύπου και Επικοινωνίας Εξωτερικού (ΓΤΕΕ)

A.2.2.1. Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας Στρασβούργου

Κατά τη διάρκεια του 2013, το ΓΤΕ Στρασβούργου παρακολούθησε και κατέγραψε 209 αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε υποθέσεις προσφυγών κατά κρατών-μελών, 650 συγκεκριμένες δράσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης που αφορούσαν σε προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων -συμπεριλαμβανομένων και των Κοινοβουλευτικών Συνελεύσεων του ΣΤΕ- 85 συνεδριάσεις της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο με έμφαση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων -όπως: η ανθρωπιστική κρίση στη Συρία, τα τραγικά ναυάγια στη Μεσόγειο, οι μεταναστευτικές εισροές στην ΕΕ, το ζήτημα του ασύλου, οι επιπτώσεις της ανόδου των εξτρεμισμών στην Ευρώπη, η σχολική βία και ο σχολικός εκφοβισμός (bullying), κ.ά.- καθώς και 52 συνεντεύξεις Τύπου που άπτονταν του ζητήματος της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της δράσης των ευρωπαϊκών θεσμικών Οργάνων που εδρεύουν στο Στρασβούργο.

Το Γραφείο μερίμνησε, κατά περίπτωση, για την άμεση και έγκυρη ενημέρωση των ανταποκριτών τόσο ελληνικών όσο και ξένων ΜΜΕ ευρωπαϊκής και διεθνούς εμβέλειας που δραστηριοποιούνται στο χώρο των ευρωπαϊκών θεσμών με έδρα το Στρασβούργο (ΣΤΕ, ΕΔΑΔ, ΕΚ, Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής) σχετικά με τα ανωτέρω, καθώς και για Σχόλια/Παρατηρήσεις/Συστάσεις, καθώς και Εκθέσεις (που προέκυψαν και από επισκέψεις στα κράτη-μέλη του ΣΤΕ) των κάτωθι θεσμικών Οργάνων:

- Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης (CPT).
- Επιτροπή κατά της διαφθοράς (GRECO).
- Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (ECRI).
- Ομάδα Εμπειρογνομόνων για καταπολέμηση εμπορίου λευκής σαρκός (GRETA).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων/Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης.
- Επιτροπή MONEYVAL για την καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος.
- Επιμέρους Επιτροπές της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης με αντικείμενο τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Επιτροπή Βενετίας.
- Ομάδα Pompidou για την καταπολέμηση της κατάχρησης ναρκωτικών ουσιών και του λαθρεμπορίου ναρκωτικών.
- Τομέας ΣΤΕ με εξειδίκευση σε θέματα προάσπισης δικαιωμάτων των Ρομά (Πρόγραμμα ROMACT για την ενσωμάτωση των Ρομά, Βραβείο Dosta!, Πρόγραμμα ROMED για την πολιτισμική διαμεσολάβηση, κ.ο.κ.).

Το Γραφείο συμμετείχε στις εξής δράσεις των ευρωπαϊκών θεσμών στο πλαίσιο της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, φροντίζοντας στη συνέχεια για την παροχή της σχετικής ενημέρωσης σε επιλεγμένους αποδέκτες των ελληνικών και ευρωπαϊκών ΜΜΕ:

-Διάσκεψη του ΣΤΕ με θέμα «Ένδεια και ανισότητες στις κοινωνίες που προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα-Το παράδοξο των δημοκρατικών κοινωνιών» (21-22.2.13).

-Παγκόσμιο Φόρουμ για τη Δημοκρατία (27-29.11.13).

-Συναντήσεις της Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

-Τακτικές συνελεύσεις του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών.

-Ακροάσεις Επιτροπής του ΣΤΕ για τη μετανάστευση, τους πρόσφυγες και τους μετατοπισθέντες.

-Ακροάσεις Επιτροπής πολιτικών υποθέσεων και δημοκρατίας.

-Ακροάσεις Επιτροπής για την ισότητα των δύο φύλων και την καταπολέμηση των διακρίσεων.

-Εκδηλώσεις στο πλαίσιο των «Ημερίδων του Στρασβούργου» που πραγματοποιήθηκαν με πρωτοβουλία του Nouvel Observateur και με θέμα την σύγχρονη κρίση δημοκρατίας, στο πλαίσιο των οποίων θίχθηκε ιδιαίτερα και το συναρτώμενο με το διακύβευμα της δημοκρατίας, ζήτημα της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (14-15.6.13).

-Διάλεξη καθ. Γεωγραφίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης, Γ. Πρεβελάκη, «Οι σχέσεις ανάμεσα στην Ευρώπη και τα Βαλκάνια. Ποια τα διδάγματα της ελληνικής κρίσης;» που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ελληνικών Σπουδών του Παν/μίου του Στρασβούργου, όπου έγιναν, μεταξύ άλλων, αναφορές στον αντίκτυπο της κρίσης στα κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών (15.2.13).

-Ημερίδα Ελληνικού Φόρουμ Δημόσιας Πολιτικής που διοργανώθηκε στο περιθώριο των εργασιών της Ολομέλειας του ΕΚ με πρωτοβουλία του ευρωβουλευτή των Φιλελευθέρων κ. Χατζημαρκάκη με θέμα την άνοδο των εξτρεμισμών στην Ευρώπη (14.3.14).

-Διάλεξη καθ. Παν/μίου Θεσσαλονίκης κας Δ. Κούκουρα σχετικά με τη θέση της γυναίκας στην ορθόδοξη εκκλησία, που διοργανώθηκε με πρωτοβουλία της Ορθόδοξης Ενορίας Στρασβούργου (22.3.13).

-Side events που διοργανώθηκαν στο περιθώριο της εαρινής Συνόδου Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης με θέματα της ΚΣΣΕ σχετικά με: α) το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, την κρίση στη Συρία και το Συμβούλιο Ασφαλείας, υπό το πρίσμα της προσέγγισης της Τουρκίας για την υπευθυνότητα και το κράτος δικαίου (23.4.13), β) τη θρησκευτική ελευθερία (23.4.13), και γ) το ζήτημα της μουσουλμα-

νικής μειονότητας στη Θράκη και τη συμμόρφωση της Ελλάδας με σχετικές αποφάσεις του ΕΔΑΔ (24.4.13).

-Διάλεξη και συνέντευξη Τύπου ΥπΟικ Γαλλίας και Γερμανίας, κ.κ. Moscovisi και Schauble, αντίστοιχα, στη γαλλική ΕΝΑ, με θέμα «Το γαλλογερμανικό δίδυμο: Εφαλτήριο για ένα ομοσπονδιακό καθεστώς στην Ευρώπη;» κατά την οποία στο πλαίσιο της ανάλυσης των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης και της αντιμετώπισής τους, αναπτύχθηκε, μεταξύ άλλων, και ο ρόλος της μακράς γαλλογερμανικής συνεργασίας -που με την μακρά ιστορική της παράδοση αποτελεί κινητήριο δύναμη για την Ευρώπη και είναι απαραίτητη για την εξεύρεση λύσεων, όπως τόνισαν οι ομιλητές- στην διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών (4.4.13).

-Ομιλία Προέδρου ΕΚ, κ. Schulz, στο πλαίσιο των «Διαλέξεων Gutenberg» με θέμα την αλληλεγγύη στην Ευρώπη που πραγματοποιήθηκε στους χώρους της γαλλικής ΕΝΑ (12.6.13).

-Ομιλία ΥπΟικ Γερμανίας, κ. Schäuble, στο πλαίσιο των «Διαλέξεων Gutenberg» στο Palais de Congres του Στρασβούργου, με θέμα «Ευρώπη χωρίς κρίση» (7.6.13).

-Διάλεξη καθηγητή Οικονομικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου, Μωυσή Σιδηρόπουλου, με θέμα «Μπορεί να βγει από την οικονομική κρίση η Ευρώπη;», στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών και Διαχείρισης, όπου δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην άνοδο των εξτρεμιστικών και ρατσιστικών τάσεων στην Ευρώπη, συνεπεία της οικονομικής κρίσης και των παρελκόμενων αρνητικών της επιπτώσεων στην καθημερινή ζωή των ευρωπαίων πολιτών (1.10.13).

-Ομιλία ευρωβουλευτή, κ. Daniel Cohn-Bendit, στο πλαίσιο εκδηλώσεων σχετικά με την ευρωπαϊκή ταυτότητα, όπου, μεταξύ άλλων, αναφέρθηκε στη σημασία της ενίσχυσης των δημοκρατικών αξιών και θεσμών για το μέλλον της Ευρώπης καθώς και στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στους λαούς της (18.11.13).

Επίσης, το Γραφείο προέβη σε παροχή διευκολύνσεων και σχετικού υλικού για εκπόνηση αρθρογραφίας -σχετικά με ζητήματα προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων - σε δημοσιογράφους ελληνικών και διεθνών ΜΜΕ (Deutsche Welle, NTV Turk, ΑΠΕ/ΤV), ενώ στο πλαίσιο της παρακολούθησης των ανωτέρω δράσεων των θεσμικών Οργάνων στον τομέα της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και ιδιαιτέρως σε ζητήματα μετανάστευσης και πολιτικής ασύλου, πραγματοποιήθηκαν κατά περίπτωση επιμέρους συναντήσεις με αρμόδια στελέχη κυρίως στον τομέα της ενημέρωσης, για τη διασφάλιση της έγκαιρης και έγκυρης πληροφόρησης, κατά κύριο λόγο σε θέματα που άπτονταν του άμεσου ελληνικού ενδιαφέροντος.

Τέλος, το Γραφείο συμμετείχε σε εκδήλωση για την Αλληλεγγύη στην Ευρώπη που διοργανώθηκε από

το Συμβούλιο της Ευρώπης, με τη συνδρομή πολλών ΜΕΑ στον Οργανισμό συμπεριλαμβανομένης και της Ελληνικής, όπου το stand της χώρας μας σημείωσε ιδιαίτερη επιτυχία (22.6.13).

A.2.2.2. Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας Βιέννης

Το ΓΤΕ Βιέννης προέβη στις ακόλουθες ενέργειες κατά το έτος 2013:

-Στις 22 Οκτωβρίου 2013 το Γραφείο παρακολούθησε τη συνέντευξη τύπου που παραχώρησαν μέλη της Διεθνούς Αμνηστίας, με αφορμή την ετήσια συνάντηση των επικεφαλής των εθνικών τμημάτων της Διεθνούς Αμνηστίας στη Βιέννη (European Directors Meeting). Στη συνέντευξη τύπου, οι επικεφαλής των εθνικών παραρτημάτων της Διεθνούς Αμνηστίας της Αυστρίας, του Βελγίου, της Φινλανδίας και της Ελλάδας, καθώς επίσης και ο διευθυντής του Ευρωπαϊκού Γραφείου της οργάνωσης στις Βρυξέλλες, σκιαγράφησαν τα προβλήματα και τις ελλείψεις της μεταναστευτικής πολιτικής και της πολιτικής ασύλου των χωρών τους, αλλά και της Ε.Ε. γενικότερα, ασκώντας ταυτόχρονα έντονη κριτική στην Ένωση για τον τρόπο χειρισμού του μεταναστευτικού προβλήματος.

-Στις 14-15 Νοεμβρίου 2013 διοργανώθηκε από το Ινστιτούτο Karl-Renner και το Ινστιτούτο Ludwig Boltzmann για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα διημερίδα για την Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασύλου, υπό τον τίτλο «Wanted?!: Μια Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασύλου», με πολλούς εισηγητές από τον χώρο της πολιτικής, της Ε.Ε., καθώς επίσης εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανώσεων και ειδικούς σε θέματα ασύλου (βλ. έγγραφό μας ΑΠ. 158/115/15.11.14). Το Γραφείο παρακολούθησε την ανωτέρω εκδήλωση και απέστειλε Ενημερωτικό Σημείωμα στην ΚΥ.

-Τέλος, το Γραφείο παρακολούθησε και διαβίβασε στην Κ.Υ. ανακοινώσεις της οργάνωσης SEEMO (Southeast Europe Media Organisation) –με έδρα τη Βιέννη- με τις οποίες η οργάνωση καταδίκασε: α) τις βομβιστικές επιθέσεις σε οικίες δημοσιογράφων στην Αθήνα στις 11 Ιανουαρίου και κάλεσε τις ελληνικές Αρχές να ερευνήσουν την υπόθεση, β) καταδίκασε την επίθεση σε βάρος του δημοσιογράφου του τηλεοπτικού σταθμού ΣΚΑΪ, Γιώργου Τσελίκα, στις 14 Απριλίου, και εξέφρασε την ανησυχία της για τις συχνές επιθέσεις σε βάρος δημοσιογράφων στην Ελλάδα, γ) διατύπωσε την ανησυχία της για το αιφνιδιαστικό κλείσιμο της ΕΡΤ, που, όπως ανέφερε η σχετική ανακοίνωση, έθεσε σε απειλή το δικαίωμα της κοινής γνώμης στην ενημέρωση, και κάλεσε τον πρωθυπουργό να ανακαλέσει την απόφασή του και δ) πήρε θέση στην υπόθεση της Ivana Kostovska, ρεπόρτερ του εξωτερικού δελτίου της "μακεδονικής" (sic) εφημερίδας Dnevnik, στην οποία δεν επετράπη

η είσοδος στην Ελλάδα, υπόθεση που στην ανακοίνωση τύπου χαρακτηρίζεται ως η τελευταία σε μια σειρά σχετικών περιστατικών απαγόρευσης εισόδου στην Ελλάδα σε δημοσιογράφους από την ΠΓΔΜ.

A.2.2.3. Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας Παρισιών

Κατά το έτος 2013, το ΓΤΕ Παρισιών έγινε αποδέκτης περιορισμένου αριθμού αιτημάτων από γαλλικά μέσα ενημέρωσης για θέματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και συγκεκριμένα:

-πληροφορίες για το νομοθετικό πλαίσιο καθορισμού των όρων και κανόνων ορισμού της παρένθετης μητέρας,

-γονικές άδειες,

-νομοθετικό πλαίσιο για τα δικαιώματα προσβασιμότητας των ΑΜΕΑ.

Το Γραφείο κοινοποίησε, επίσης, στα κοινωνικά δίκτυα και απέστειλε σε λίστα αποδεκτών την απάντηση του Πρωθυπουργού, κ. Αντώνη Σαμαρά (μεταφρασμένη στα γαλλικά) σε επιστολή που του απέστειλε ο ποιητής Νάνος Βαλαωρίτης σχετικά με την αντιμετώπιση του ρατσισμού.

A.2.2.4. Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας Βερολίνου

Το ΓΤΕ Βερολίνου προέβη στις ακόλουθες ενέργειες κατά το έτος 2013:

-Στις 26 Ιουνίου 2013 πραγματοποιήθηκε συνάντηση γνωριμίας του προϊσταμένου του ΓΤΕ με τους κ.κ. Oliver Hendrich και Roland Vogel, Υπεύθυνους της Amnesty International, Παράρτημα Γερμανίας, ενώ σε συνάντηση στις 16 Σεπτεμβρίου 2013 με την κα Franziska Vilmar, Υψηλόβαθμο στέλεχος του γερμανικού Παραρτήματος και τον ελληνικής καταγωγής κ. Giorgos Kosmopoulos, Υψηλόβαθμο στέλεχος του βρετανικού Παραρτήματος (Campaigner EU-Team, Greece and Cyprus) της Amnesty International συζητήθηκαν θέματα αναφορικά με το ζήτημα της λαθρομετανάστευσης στην Ελλάδα και το ζήτημα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εκ μέρους της ελληνικής πλευράς. Επίσης, συζητήθηκε η δυνατότητα πραγματοποίησης εκδήλωσης στο Βερολίνο προκειμένου να προβληθούν οι ελληνικές θέσεις και να ενημερωθεί η κοινή γνώμη για το ζήτημα της λαθρομετανάστευσης στην Ελλάδα.

A.2.2.5. Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας Νέας Υόρκης

Το ΓΤΕ Νέας Υόρκης προέβη στις ακόλουθες ενέργειες κατά το έτος 2013:

-Παρακολούθηση ομαδών εργασίας, επιτροπών, εκδηλώσεων και ομιλιών στον ΟΗΕ σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ειδικότερα όσον αφορά την ισότητα των φύλων και την ελευθερία της έκφρασης και την προστασία των δημοσιογράφων. Από τις σχετικές εκδηλώσεις, επισημαίνονται:

- Η ετήσια **Σύνοδος για το Καθεστώς των Γυναικών** που λαμβάνει χώρα το πρώτο δεκαήμερο του Μαρτίου και στην οποία συμμετέχει η Ελλάδα εκπροσωπούμενη από την εκάστοτε Γενική Γραμματέα Ισότητας των Φύλων.

- Οι εκδηλώσεις που οργανώνονται για την **3^η Μαΐου, Παγκόσμια Ημέρα Ελευθερίας του Τύπου**.

Το 2013, πραγματοποιήθηκε σχετική εκδήλωση στην έδρα του ΟΗΕ, την οποία συνδιοργάνωσαν οι Μόνιμες Αντιπροσωπείες της Ελλάδας και της Κόστα Ρίκα στα Ηνωμένα Έθνη, σε συνεργασία με τον Εκπαιδευτικό Επιστημονικό και Πολιτιστικό Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών (UNESCO). Η εκδήλωση περιελάμβανε την προβολή του ντοκιμαντέρ **“Which way is the front line from here? The life and time of Tim Hetherington”** του Sebastian Junger - που παρουσιάζει το έργο και τη ζωή του Αμερικανο-Βρετανού φωτορεπόρτερ Tim Hetherington ο οποίος σκοτώθηκε μαζί με τον Ελληνοαμερικανό φωτορεπόρτερ Chris Hondros στη Λιβύη στις 20 Απριλίου 2011 κατά την εκτέλεση του υπηρεσιακού τους καθήκοντος.

-Προώθηση, προς τους διαπιστευμένους στον ΟΗΕ ανταποκριτές διεθνών ΜΜΕ, υλικού που αποστέλλεται από την Κεντρική Υπηρεσία (Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας / Διεύθυνση Υπηρεσιών Εξωτερικού) σχετικά με τις δράσεις της Ελλάδας για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης.

- Σχετικά, το ΓΤΕ κάλυψε επικοινωνιακά την επίσκεψη του τότε Υπουργού Δημόσιας Τάξης, κ. Δένδια, τον Απρίλιο του 2013, στο πλαίσιο της οποίας ο κ. Υπουργός παρέθεσε ομιλία στο **John Jay College of Criminal Justice** του Πανεπιστημίου CUNY της Νέας Υόρκης με θέμα **«Η Ασφάλεια του Πολίτη και το Κράτος Δικαίου»** και μίλησε σε ελληνικά και διεθνή ΜΜΕ για τις πολιτικές της Ελλάδας στο θέμα της μετανάστευσης.

- Διαρκή συνεργασία με τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδας στον ΟΗΕ για την παρακολούθηση των θεμάτων της **Τρίτης Επιτροπής** της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ (**Επιτροπή για Κοινωνικές, Ανθρωπιστικές και Πολιτιστικές Υποθέσεις**).

- Παρακολούθηση των ανακοινώσεων του γραφείου του **Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** στη Νέα Υόρκη και σχετική ενημέρωση της Κεντρικής Υπηρεσίας.

Α.3. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΕΝΤΥΠΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Α.3.1. Δραστηριότητες Τμήματος Ραδιοηλεκτρονικών Θεμάτων

Το Τμήμα Ραδιοηλεκτρονικών Θεμάτων της Διεύθυνσης Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων της ΓΓΜΕ-ΓΓΕΕ παρακολουθεί συστημα-

τικά τις εξελίξεις στο κανονιστικό πλαίσιο και συμμετέχει στις διαβουλεύσεις σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο, σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον τομέα των οπτικοακουστικών υπηρεσιών. Επίσης, παρακολουθεί τις σχετικές ανακοινώσεις, εκθέσεις, κανονισμούς, συστάσεις και άλλα έγγραφα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στον τομέα των ΜΜΕ, που εκδίδουν τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και οι διεθνείς οργανισμοί (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΟΑΣΑ, ΟΑΣΕ κ.ά.).

Εκ των αρμοδιοτήτων του Τμήματος Ραδιοηλεκτρονικών Θεμάτων και της αξιοποίησης των ως άνω εγγράφων, προκύπτει ένα ευρύ φάσμα ενεργειών, όπως:

1. Η επεξεργασία κειμένων και η απόδοσή τους στην ελληνική γλώσσα, προς διευκόλυνση των εποπτευόμενων και άλλων φορέων στους οποίους προωθούνται προς ενημέρωση ή ενέργεια.

2. Η συλλογή και σύνθεση δεδομένων για τη σύνταξη εθνικών εκθέσεων και απάντηση ερωτηματολογίων.

3. Η συμμετοχή και συνεισφορά της Υπηρεσίας σε διαβουλεύσεις των κοινοτικών ή/και ευρωπαϊκών/ διεθνών Οργανισμών.

4. Η εκπροσώπηση της Υπηρεσίας σε Επιτροπές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣΤΕ) με αντικείμενο την παρακολούθηση της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας και των αποφάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης που αφορούν, μεταξύ άλλων, στο δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης και της πολυφωνίας στα ΜΜΕ, στην προστασία των ανηλίκων από επιβλαβές περιεχόμενο στα ΜΜΕ, στο δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στις οπτικοακουστικές υπηρεσίες κ.ά.

Για το εξεταζόμενο έτος 2013, η Υπηρεσία μας, στο πλαίσιο της εθνικής εκπροσώπησης στο Συμβούλιο της Ευρώπης, συμμετείχε στην 1^η Διάσκεψη των αρμόδιων Υπουργών για τα Μέσα και την Κοινωνία της Πληροφορίας, του Συμβουλίου της Ευρώπης (Βελιγράδι, 7-8 Νοεμβρίου 2013) με θέμα **«Ελευθερία της Έκφρασης και Δημοκρατία στην Ψηφιακή Εποχή. Ευκαιρίες, Δικαιώματα, Αρμοδιότητες (Freedom of Expression and Democracy in the Digital Age. Opportunities, rights, responsibilities)»** και συνυπέγραψε, μαζί με τα υπόλοιπα σαράντα έξι (46) κράτη – μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, κείμενο Πολιτικής Διακήρυξης για την προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων στο συγκλίνον οπτικοακουστικό περιβάλλον, όπως η ανοιχτότητα (openness) του Διαδικτύου και η ελευθερία πρόσβασης σε αυτό, η ποικιλομορφία των Μέσων και ο πλουραλισμός, η προστασία των ανθρώπων από τους κινδύνους που ενέχει το Διαδίκτυο (μισαλλόδοξος λόγος, υποκίνηση σε βία, εκφοβισμός κ.ά.), η ελευθερία της έκφρασης, η προστασία της ιδιωτικής ζωής, η ασφάλεια των δημοσιογράφων, η ανάπτυξη του εγγραμματοσίου για

τα Μέσα (media literacy), λαμβάνοντας υπ' όψιν το ζήτημα των φύλων και τις επιπτώσεις στη διαφορετικότητα, το δικαίωμα προσβασιμότητας ευάλωτων και μη προνομιούχων πολιτών ή ομάδων κ.ά.

Επιπροσθέτως, στην ίδια Υπουργική Διάσκεψη του Βελιγραδίου, η χώρα μας υπέγραψε τρία (3) Ψηφίσματα, ως ακολούθως: α) Κείμενο Πρώτου (1^{ου}) Ψηφίσματος με θέμα «*Ελευθερία στο Διαδίκτυο*» ("*Internet Freedom*"), β) Κείμενο Δεύτερου (2^{ου}) Ψηφίσματος με θέμα «*Διατήρηση του ουσιώδους ρόλου των Μέσων στην Ψηφιακή Εποχή*» ("*Preserving the essential role of media in the digital age*") και γ) Κείμενο Τρίτου (3^{ου}) Ψηφίσματος με θέμα «*Ασφάλεια των Δημοσιογράφων*» ("*Safety of Journalists*").

Επιπλέον, η Γενική Γραμματεία Μέσων Ενημέρωσης, μέσω του Τμήματος Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων, συμμετείχε στις εξής τρεις ευρωπαϊκές δημόσιες διαβουλεύσεις που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή της Ε.Ε.: α) Ελευθερία και Πολυφωνία των ΜΜΕ, β) Ανεξαρτησία των Εθνικών Ρυθμιστικών Αρχών στον Οπτικοακουστικό Τομέα και γ) Προετοιμασία για την πλήρη σύγκλιση στον οπτικοακουστικό κόσμο: οικονομική ανάπτυξη, δημιουργία και αξίες.

Επίκεντρο των ως άνω διαβουλεύσεων ήταν ο σεβασμός, η προστασία, η ενίσχυση και η προώθηση της πολυφωνίας και της ελευθερίας των ΜΜΕ στην Ευρώπη, η προστασία των ανηλίκων, η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, η προστασία των καταναλωτών, η προαγωγή της πολιτιστικής κληρονομιάς, η ενίσχυση της κατανόησης και της κριτικής αξιολόγησης των Μέσων και του περιεχομένου τους, η διερεύνηση νέων πρωτοβουλιών για το ζήτημα της ανεξαρτησίας των Εθνικών Ρυθμιστικών Αρχών στον οπτικοακουστικό τομέα, καθώς και η μεταξύ τους συνεργασία σε όλη την Ευρώπη.

Το Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων απέδωσε στην ελληνική γλώσσα το σκοπό και το περιεχόμενο των ως άνω διαβουλεύσεων, ανέλαβε τον συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων φορέων (δημοσίων αρχών, οργανισμών, αγοράς, κοινωνίας των πολιτών, πανεπιστημιακής κοινότητας κ.ά.), συνέταξε τις τελικές απαντήσεις της Υπηρεσίας, στις οποίες συμπεριέλαβε τη συνεισφορά των επιμέρους φορέων, και τις προώθησε στην αρμόδια Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επιπλέον, το Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων, σε συνέχεια της υποχρέωσης της Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης να ανταποκριθεί στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και να καταθέσει την επιμέρους συνεισφορά της, συμμετείχε με εκπρόσωπό του στην Ομάδα Εργασίας για την κατάρτιση του εν θέματι Σχεδίου.

Στην εν λόγω εργασία παρουσιάστηκε το υφιστάμενο πλαίσιο προστασίας του δικαιώματος στην

ενημέρωση/πληροφόρηση, καθώς και το δικαίωμα προστασίας των ανηλίκων τηλεθεατών από επιβλαβές οπτικοακουστικό περιεχόμενο, ενώ, πλην του ισχύοντος νομικού καθεστώτος προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η συνεισφορά της Υπηρεσίας μας συνοδεύτηκε από σύντομη και περιεκτική δέσμη των προς υλοποίηση δράσεών της.

Επιπρόσθετα, και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, το Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων εκπροσώπησε τη χώρα μας και κατά το έτος 2013, στη Διευθύνουσα Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα ΜΜΕ και την Κοινωνία της Πληροφορίας (Steering Committee on Media and Information Society/CDMSI), παρακολουθώντας και εξετάζοντας ζητήματα που αφορούν στις εξελίξεις της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον οπτικοακουστικό τομέα και στην ελευθερία της έκφρασης.

Τέλος, το Τμήμα Ραδιοτηλεοπτικών Θεμάτων εκπροσώπησε τη χώρα μας και κατά το έτος 2013, στην 38^η Επιτροπή Επαφής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Contact Committee), έργο της οποίας είναι η παρακολούθηση της εφαρμογής της Οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων, η οποία περιέχει, μεταξύ άλλων, διατάξεις για την προστασία ευάλωτων ομάδων πληθυσμού (ανήλικοι, ΑμεΑ κ.ά.) και έχει ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη με το Προεδρικό Διάταγμα 109/2010.

Α.3.2. Διατάξεις του Π.Δ. 109/2010 με το οποίο ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2010/13/ΕΕ "Οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων".

Οι διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 109/2010, το οποίο ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη την κοινοτική οδηγία 2010/13/ΕΕ για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων, διαμορφώνουν ένα ευρύ πλέγμα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πεδίο των υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, κυρίως των δικαιωμάτων εκείνων που αφορούν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (λ.χ. ανήλικοι, άτομα με αναπηρία κ.α.). σε θέματα της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας, της προστασίας του ιδιωτικού και οικογενειακού βίου κ.α.

Πιο συγκεκριμένα:

Α.3.1.1. Προστασία των ανηλίκων

-Το άρθρο 4 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρο 3 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπει την προσωρινή απαγόρευση τηλεοπτικών προγραμμάτων, το περιεχόμενο των οποίων παραβιάζει κατά πρόδηλο, σοβαρό και κατάφωρο τρόπο τους κανόνες και τις αρχές που διέπουν την προστασία των ανηλίκων.

Το ίδιο άρθρο, αναφερόμενο στις κατά παραγγελία υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, προβλέπει στην παράγραφο 5 (άρθρο 4, παρ. 5, στοιχεία i, περι-

πτώσεις α', β' και γ' του Π.Δ. 109/2010) ότι μπορεί να αποφασιστεί ο περιορισμός ή η απαγόρευση της παροχής της συγκεκριμένης υπηρεσίας, εφόσον το μέτρο αυτό είναι αναγκαίο για την προστασία, μεταξύ άλλων, της δημόσιας τάξης και ιδίως για την πρόληψη, έρευνα, εξιχνίαση και δίωξη ποινικών αδικημάτων, τα οποία σχετίζονται με την προστασία των ανηλίκων.

-Η παράγραφος 3 του άρθρου 10 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρο 9 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι οι οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις απαγορεύεται να θίγουν ηθικά ή σωματικά τους ανήλικους.

Ειδικότερα, δεν επιτρέπεται:

α) να τους παρακινούν ευθέως στην αγορά ή ενοικίαση προϊόντος ή υπηρεσίας εκμεταλλευόμενες την απειρία ή την ευπιστία τους,

β) να τους ενθαρρύνουν ευθέως να πείσουν τους γονείς τους ή άλλους για την αγορά των διαφημιζόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών,

γ) να εκμεταλλεύονται την ιδιαίτερη εμπιστοσύνη των ανηλίκων στους γονείς, τους διδάσκοντες ή άλλα πρόσωπα,

δ) να παρουσιάζουν αναίτια ανήλικους σε επικίνδυνες καταστάσεις,

ε) να ενθαρρύνουν την υπερβολική κατανάλωση τροφίμων και ποτών που περιέχουν ιδίως συστατικά και ουσίες όπως τα λιπαρά, τα κορεσμένα λιπαρά, τα trans - λιπαρά οξέα, το αλάτι/νάτριο και τα σάκχαρα.

-Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 10 του Π.Δ. 109/2010, οι οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις για αλκοολούχα ποτά απαγορεύεται να απευθύνονται ειδικά σε ανήλικους και να ενθαρρύνουν την υπέρμετρη κατανάλωση των ποτών αυτών. Απαγορεύεται απολύτως η μετάδοση οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων για αλκοολούχα ποτά σε παιδικά προγράμματα ή κατά τη διάρκεια της παιδικής ζωής.

-Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 10 του Π.Δ. 109/2010, οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν, εντός ενός (1) έτους από την έναρξη παροχής του προγράμματός τους με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο, να συντάσσουν κώδικες δεοντολογίας, στο πλαίσιο ή/και συμπληρωματικώς προς τους κώδικες του Συμβουλίου Ελέγχου Επικοινωνίας και προς τον Ελληνικό Κώδικα Διαφήμισης - Επικοινωνίας, σχετικά με τις ακατάλληλες οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις, οι οποίες συνοδεύουν ή παρεμβάλλονται σε προγράμματα για παιδιά και αφορούν σε τρόφιμα και ποτά που περιέχουν ουσίες με επιπτώσεις στη φυσιολογία, ιδίως συστατικά όπως τα λιπαρά, τα κορεσμένα λιπαρά, τα trans λιπαρά οξέα, το αλάτι/νάτριο και τα σάκχαρα, των οποίων δεν συνιστάται η υπερβολική κατανάλωση στη συνολική διαίτα.

-Βάσει των διατάξεων του άρθρου 22 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρο 22 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) η τηλεοπτική διαφήμιση και η τηλεπώληση αλκοολούχων ποτών δεν πρέπει να απευθύνεται ειδικά στους ανήλικους ούτε, ιδίως, να εμφανίζει ανήλικους να καταναλώνουν τέτοια ποτά. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ.4 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρα 24 και 21 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) η τηλεπώληση δεν πρέπει να παρακινεί τους ανήλικους να συνάπτουν συμβάσεις πώλησης ή μίσθωσης αγαθών και υπηρεσιών.

A.3.1.1.1. Προστασία των ανηλίκων από τηλεοπτικές μεταδόσεις

Αναφορικά με την προστασία των ανηλίκων από τηλεοπτικές μεταδόσεις, το άρθρο 26 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρο 27 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ και άρθρο 22 Οδηγίας 89/552/ΕΚ) προβλέπει τα ακόλουθα:

A) Η παρουσίαση ή η συμμετοχή ανηλίκων μαρτύρων ή θυμάτων εγκληματικών ενεργειών ή δυστυχημάτων, καθώς και ανηλίκων που βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση, σε ειδησεογραφικά και άλλα ενημερωτικά προγράμματα, απαγορεύεται. Η παρουσίαση αυτή επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, εφόσον είναι αναγκαία για την ενημέρωση του κοινού και δεν προκαλεί βλάβη στην προσωπικότητα του ανηλίκου και μόνον ύστερα από γραπτή άδεια αυτού που ασκεί τη γονική μέριμνα ή την επιμέλεια. Η παρουσίαση ανηλίκου δράστη εγκληματικών ενεργειών ή υπαίτιου δυστυχήματος απαγορεύεται απολύτως.

B) Η συμμετοχή ανηλίκων σε ψυχαγωγικά και επιμορφωτικά τηλεοπτικά προγράμματα επιτρέπεται μόνο εάν γίνεται με τη συναίνεση των γονέων ή εκείνων που ασκούν την επιμέλεια και εφόσον δεν επιδρά αρνητικά στη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξή τους.

Γ) Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί ελεύθερης λήψης οφείλουν να μη μεταδίδουν προγράμματα, τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ιδίως προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές υπερβολικής βίας, καθώς και να μη μεταδίδουν σκηνές φυσικής ή λεκτικής βίας στα ειδησεογραφικά τους προγράμματα, χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο για την πληροφόρηση του κοινού για ορισμένο γεγονός.

Δ) Τέλος, με σκοπό την κάλυψη του νομοθετικού κενού για τις ψυχαγωγικές εκπομπές, εισήχθη διάταξη σύμφωνα με την οποία «η συμμετοχή ανηλίκων σε ψυχαγωγικά και επιμορφωτικά τηλεοπτικά προγράμματα επιτρέπεται μόνο εάν γίνεται με τη συναίνεση των γονέων ή εκείνων που ασκούν την επιμέλεια και εφόσον δεν επιδρά αρνητικά στη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξή τους» (άρθρο 26 παρ. 3 του Π.Δ. 109/2010).

Πιο συγκεκριμένα, όλα τα τηλεοπτικά προγράμματα (εκτός των διαφημιστικών μηνυμάτων και των μηνυμάτων τηλεπώλησης) κατατάσσονται σε κατηγο-

ρίες ανάλογα με το βαθμό της δυσμενούς επίδρασης που μπορεί να έχει το περιεχόμενό τους στην προσωπικότητα και στην εν γένει ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων. Σε κάθε κατηγορία αντιστοιχεί ένα ειδικό σύμβολο, το οποίο μεταδίδεται επί της οθόνης σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος ή σε καθορισμένο τμήμα αυτής, ή ηχητικό σήμα. Επίσης, το σύμβολο αναγράφεται υποχρεωτικά δίπλα στον τίτλο των τηλεοπτικών προγραμμάτων σε κάθε δημοσίευση ή καταχώριση των προγραμμάτων αυτών στον Τύπο και μεταδίδεται σε όλη τη διάρκεια των αντίστοιχων ενημερωτικών μηνυμάτων αυτοπροβολής του τηλεοπτικού οργανισμού (τρέιλερ). Τα ενημερωτικά μηνύματα αυτοπροβολής του τηλεοπτικού οργανισμού (τρέιλερ) απαγορεύεται να μεταδίδονται στις ζώνες εκείνες, στις οποίες απαγορεύεται να μεταδίδονται τα προγράμματα, στα οποία αναφέρονται.

Θεσπίστηκε, επίσης, η απαγόρευση χορηγίας για αλκοολούχα ποτά σε προγράμματα το περιεχόμενο των οποίων απευθύνεται κατά τεκμήριο σε ανηλίκους (άρθρο 11 παρ. 3 του Π.Δ. 109/2010), καθώς και απαγόρευση εμφάνισης λογοτύπου χορηγίας κατά τη διάρκεια παιδικών προγραμμάτων (άρθρο 11 παρ. 6 του Π.Δ. 109/2010). Επίσης, αν και η τοποθέτηση προϊόντος έγινε κατ' εξαίρεση δεκτή σε συγκεκριμένες κατηγορίες προγραμμάτων, θεσπίστηκε η απαγόρευση της στα προγράμματα αυτά εάν απευθύνονται σε ανηλίκους (άρθρο 12 παρ. 4 του Π.Δ. 109/2010).

A.3.1.1.2. Προστασία ανηλίκων στις κατά παραγγελία υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρο 12 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) οι κατά παραγγελία υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων παρέχονται μόνο κατά τρόπο που να διασφαλίζει ότι οι ανήλικοι κατά κανόνα δεν βλέπουν ή δεν ακούν υπηρεσίες που ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη φυσική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξή τους. Ενδεικτικά μέτρα για την προστασία των ανηλίκων συνιστούν, ιδίως, η σήμανση των προγραμμάτων, η χρήση κωδικών προσωπικών αριθμών αναγνώρισης (κωδικών PIN) και η χρήση εύχρηστου συστήματος φιλτραρίσματος.

A.3.1.2. Πρόσβαση απόρων με αναπηρία στις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων

Οι διατάξεις του άρθρου 8 του Π.Δ. 109/2010 (Άρθρο 7 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπουν τις υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, αναφορικά με την πρόσβαση απόρων με αναπηρία στις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, ως ακολούθως:

Α) Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, είτε πρόκειται για τηλεοπτικούς οργανισμούς, είτε για παρόχους μη γραμμικών υπηρεσιών, υποχρεούνται να καταστήσουν σταδιακά προσβάσιμες τις υπηρεσίες τους στα άτομα με οπτική ή ακουστική αναπηρία.

Β) Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί που χαρακτηρίζονται ως ενημερωτικά μέσα, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 5 του Ν. 3592/2007, οφείλουν να μεταδίδουν τουλάχιστον τέσσερις ώρες την εβδομάδα από τα μεταδιδόμενα προγράμματα που αναφέρονται στην περ. ii του εδαφίου β' της παραγράφου 13 του άρθρου 6 του Ν. 3592/2007 με ταυτόχρονη αναγραφή υποτίτλων στην ελληνική γλώσσα.

Γ) Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί που χαρακτηρίζονται ως μη ενημερωτικά μέσα, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 5 του Ν.3592/2007, υπόκεινται στην υποχρέωση μετάδοσης τηλεοπτικών προγραμμάτων με τρόπο που να εξασφαλίζει την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία, κατά ποσοστό τουλάχιστον 3% του εβδομαδιαίου προγραμματισμού μεταδόσεών τους, σύμφωνα με οδηγία την οποία συντάσσει το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης κατ' εκτίμηση του περιεχομένου των προγραμμάτων τους.

Δ) Οι πάροχοι μη γραμμικών υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να μεταδίδουν περιεχόμενο με ταυτόχρονη αναγραφή υποτίτλων στην ελληνική γλώσσα σε ποσοστό τουλάχιστον 20% του καταλόγου τους. Εάν ο κατάλογος επιλογών (menu) που διαθέτουν περιλαμβάνει και δελτία ειδήσεων, εφαρμόζεται η διάταξη του εδαφίου ε' της παραγράφου 13 του άρθρου 6 του Ν. 3592/2007, όπως εκάστοτε ισχύει. Στην περίπτωση αυτή το δελτίο που μεταδίδεται στη νοηματική γλώσσα περιλαμβάνει τις σημαντικότερες ειδήσεις της ημέρας και καλύπτει διάρκεια τουλάχιστον δύο (2') πρώτων λεπτών της ώρας.

A.3.1.3. Προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας

Το άρθρο 4 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρο 3 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπει την προσωρινή απαγόρευση τηλεοπτικών προγραμμάτων, το περιεχόμενο των οποίων ενθαρρύνει το μίσος λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας, πεποιθήσεων, εθνικότητας, αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού.

Το ίδιο άρθρο, αναφερόμενο στις κατά παραγγελία υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, προβλέπει στην παράγραφο 5 (άρθρο 4, παρ. 5, στοιχείο i, περιπτώσεις α', β', γ' και δ' του Π.Δ. 109/2010) ότι μπορεί να αποφασιστεί ο περιορισμός ή η απαγόρευση της παροχής της συγκεκριμένης υπηρεσίας, εφόσον τα μέτρα αυτά είναι αναγκαία, μεταξύ άλλων, για την καταπολέμηση της πρόκλησης μίσους λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας, πεποιθήσεων, εθνικότητας, καθώς και για τις παραβιάσεις της ανθρώπινης αξιοπρέπειας που αφορούν μεμονωμένα πρόσωπα, ιδίως τις σχετικές με θέματα αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού, για την προστασία της δημόσιας υγείας, για τη δημόσια ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της προ-

άσπισης της εθνικής ασφάλειας και άμυνας, για την προστασία του καταναλωτή και του επενδυτή.

Το άρθρο 7 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρο 6 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπει ότι:

Α) Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε οι παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες να μην προκαλούν μίσος λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας, πεποιθήσεων, εθνικότητας, αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού. Επίσης, οφείλουν να μην εκμεταλλεύονται τις δεισιδαιμονίες και τις προλήψεις των ανθρώπων.

Β) Τα κάθε είδους προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων και των οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων, που μεταδίδονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς τηλεοπτικούς οργανισμούς, οφείλουν να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη νόμιμη δραστηριότητα κάθε προσώπου, του οποίου η εικόνα εμφανίζεται στην οθόνη ή αναφέρεται το όνομα ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του.

Το άρθρο 10 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρο 9 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι οι οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις οφείλουν:

- να μη θίγουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια,
- να μην εισάγουν ή προάγουν διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, εθνικότητας, θρησκείας, πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού,
- να μην ενθαρρύνουν συμπεριφορές επιζήμιες για την υγεία ή την ασφάλεια,
- να μην ενθαρρύνουν συμπεριφορές καταφανώς επιβλαβείς για το περιβάλλον,
- να μην εκμεταλλεύονται τις δεισιδαιμονίες και τις προλήψεις των ανθρώπων.

Το άρθρο 21 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρο 20 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ) απαγορεύει την παρεμβολή δι-

αφημιστικών μηνυμάτων ή μηνυμάτων τηλεπώλησης κατά τη διάρκεια θρησκευτικών τελετών.

A.3.1.4. Δικαίωμα απάντησης σε τηλεοπτικές μεταδόσεις

Το δικαίωμα της απάντησης σε τηλεοπτικές μεταδόσεις, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 27 του Π.Δ. 109/2010 (άρθρο 28 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ), ορίζει ότι «κάθε πρόσωπο, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, του οποίου προσβάλλονται από το περιεχόμενο τηλεοπτικού προγράμματος έννομα συμφέροντα, ιδίως η προσωπικότητα, η τιμή ή η υπόληψη, ή ο ιδιωτικός και οικογενειακός βίος, ή η επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη δραστηριότητα, δικαιούται να ζητήσει επανόρθωση από τον τηλεοπτικό οργανισμό που μετέδωσε το επίμαχο πρόγραμμα».

B. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

B.1. Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ Α.Ε.)

Το ΑΠΕ-ΜΠΕ καλύπτει δημοσιογραφικά θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων τόσο σε θεσμικό επίπεδο (ελληνικές και διεθνείς υπηρεσίες και οργανισμούς πχ ΕΕΔΑ, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) όσο και σε επίπεδο πρωτογενούς ρεπορτάζ.

Δύο δημοσιογράφοι του ΑΠΕ-ΜΠΕ παρακολουθούν συστηματικά θέματα πολιτικού ασύλου, κρατουμένων, προσφύγων, θυμάτων πολέμου, κακοποιημένων γυναικών και παιδιών κοκ, ενώ τα ρεπορτάζ τους προβάλλονται ιδιαίτερα στον ιστότοπο του ΑΠΕ-ΜΠΕ www.amna.gr

B.2. Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ)

Στη διάρκεια του έτους 2013, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης έλαβε, όπως προκύπτει και από τον κατωτέρω πίνακα, σαράντα μία (41) κυρωτικές αποφάσεις εις βάρος ραδιοτηλεοπτικών μέσων.

Θέμα Απόφασης	Ανήλικοι	Παράνομη Διαφήμιση Παιδικών Παιχνιδιών	Προσβολή Προσωπικότητας	Προστασία Αναφερομένων Προσώπων
Αριθμός Απόφασης	38/14-01-2013	368/08-07-2013	66/21-01-2013	137/11-03-2013
	39/14-01-2013	369/08-07-2013	88/04-02-2013	138/11-03-2013
	78/28-01-2013		227/30-04-2013	169/01-04-2013
	89/04-02-2013		234/13-05-2013	602/16-12-2013
	118/18-02-2013		385/15-07-2013	
	142/11-03-2013			
	212/15-04-2013			

213/15-04-2013			
214/15-04-2013			
215/15-04-2013			
216/15-04-2013			
286/10-06-2013			
302/17-06-2013			
353/01-07-2013			
373/08-07-2013			
381/15-07-2013			
403/29-07-2013			
404/29-07-2013			
405/29-07-2013			
421/02-09-2013			
424/02-09-2013			
431/16-09-2013			
451/23-09-2013			
452/23-09-2013			
453/23-09-2013			
454/23-09-2013			
455/23-09-2013			
456/23-09-2013			
557/25-11-2013			
575/02-12-2013			

Συγκεκριμένα έλαβε:

- Τριάντα (30) αποφάσεις για παραβίαση της οικείας νομοθεσίας περί προστασίας της παιδικής ηλικίας.
- Δύο (2) αποφάσεις για παραβίαση της νομοθεσίας περί παρανόμου διαφημίσεως παιδικών παιχνιδιών.
- Πέντε (5) αποφάσεις για παραβίαση της νομοθεσίας περί προστασίας της προσωπικότητας.
- Τέσσερις (4) αποφάσεις για παραβίαση της νομοθεσίας περί προστασίας αναφερομένων προσώπων.

Παρατίθενται κατωτέρω ενδεικτικά παραδείγματα υποθέσεων, οι οποίες κατέληξαν στην έκδοση κυρωτικής απόφασης του ΕΣΡ για θέματα προστασίας ανηλίκων:

α) Το ΕΣΡ, κατόπιν καταγγελιών ιδιωτών, ασχολήθηκε με την υπόθεση εκπομπής που προβλήθηκε από ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας, σχετικό με συγγενικό έγκλημα βιασμού και θανάτου της βιασθείσας, το οποίο διαπράχθηκε στην Ξάνθη.

Το ΕΣΡ εξέδωσε την υπ' αριθμ. 373/08-07-2013 απόφαση, στο σκεπτικό της οποίας αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι: «Υπό το πρόσχημα ενημερώσεως του

κοινού αναφέρθηκαν λεπτομέρειες, ιδίως στον δια πυρός θάνατο της βιασθείσας, με πλάνα από την πυλωτή της πολυκατοικίας στην οποία διέμενε και στην οποία απεβίωσε. Η τηλεπαρουσιάστρια, με συνεργάτη της εκπομπής και με συμμετοχή στη συζήτηση εγκληματολόγου, ασχολήθηκε κατά τρόπο ανακριτικό με το έγκλημα και επέτυχε τη συμμετοχή στην εκπομπή συγγενών του κατηγορουμένου και του θύματος, και επιπλέον επικοινωνία με τον κατηγορούμενο, ο οποίος τελεί υπό κράτηση. Το όλο περιεχόμενο της εκπομπής, και ιδίως οι λεπτομερείς αναφορές του κατηγορουμένου, είναι ικανές να επιφέρουν σοβαρή βλάβη στην ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων και θα έπρεπε να προβληθεί με τη σήμανση: «Κατάλληλη για ανηλίκους άνω των 15 ετών» και εντεύθεν να προβληθεί μετά την 22:30 ώρα. Η εκπομπή προβλήθηκε από 15:31 έως 17:11 ώρα, με τη σήμανση: «Κατάλληλο, επιθυμητή η γονική συναίνεση». Για τις εν λόγω εκτροπές, ενδείκνυται όπως επιβληθεί στον τηλεοπτικό σταθμό η διοικητική κύρωση του προστίμου».

Το ΕΣΡ, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 15, παρ. 2 του Συντάγματος, το άρθρο άρθρο 26 παρ. 4 του

Π.Δ. 109/2010, το άρθρο 26 παρ. 5 εδ. α' του Π.Δ. 109/2010, το άρθρο 11 παρ. 1 του Π.Δ. 77/2003 και το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β' και ε' του Ν. 2863/2000, επέβαλε στον τηλεοπτικό σταθμό τη διοικητική κύρωση του προστίμου, ύψους 15.000 ευρώ.

β) Το ΕΣΡ, κατόπιν καταγγελίας ιδιωτών, ασχολήθηκε με την υπόθεση ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού εθνικής εμβέλειας, στη ροή προγράμματος του οποίου προβλήθηκαν δύο επεισόδια ξένων σειρών που θα μπορούσαν να προκαλέσουν βλάβη στην ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων, δεδομένου ότι προβλήθηκαν σε ακατάλληλη, λόγω περιεχομένου, ώρα και με την ένδειξη «Κατάλληλο - επιθυμητή η γονική συναίνεση».

Στο σκεπτικό της υπ' αριθμ. 575/02-12-2013 σχετικής απόφασής του επισημαίνεται ότι: «Πρόκειται περί δύο επεισοδίων ξένων σειρών τα οποία προβλήθηκαν με την ένδειξη: «Κατάλληλο-επιθυμητή η γονική συναίνεση», την 19:30 και 18:20 ώρα αντιστοίχως. Κατά τη διάρκεια του πρώτου επεισοδίου προβλήθηκε συζήτηση μεταξύ νέων ανδρών και γυναικών και φιλί μεταξύ ανδρών ενώ ξεστομίστηκαν απαράδεκτες φράσεις όπως: «έξω παλιαδεμφή». Κατά τη διάρκεια του δεύτερου επεισοδίου προβλήθηκαν ανούσιες συζητήσεις μεταξύ προσώπων νεαρής ηλικίας και ξεστομίστηκαν προσβλητικές φράσεις όπως: «βούλωστο», «Μάζεψε το στόμα σου, μάγισσα, γιατί θα σου ξεριζώσω τη γλώσσα σου και θα τη στρώσω για χαλί σε όλο το σπίτι!», «Όλα τα έκανε αυτή η κακιασμένη παλιόγρια, η χοντρή», «Μάγισσα, θα σου βγάλω την περούκα που φοράς, αυτήν την ηλίθια την περούκα και θα την κάνω σφουγγαρίστρα» και άλλες παρόμοιες. Οι εκπομπές δεν έχουν την από το Σύνταγμα επιβαλλόμενη ποιότητα, η οποία πρέπει να αποσκοπεί στην πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και στην προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια αυτών δεν τηρήθηκαν οι γενικά παραδεκτοί κανόνες που αφορούν την ορθή, ευπρεπή και καλαίσθητη εκφορά του λόγου. Τέλος αμφότερες οι εκπομπές ήταν ικανές να προκαλέσουν βλάβη στην ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων και σε κάθε περίπτωση έπρεπε να προβληθούν με την ένδειξη: «Κατάλληλη για ανηλίκους άνω των 15 ετών» και εντεύθεν μετά την 22:30 ώρα. Πρέπει να σημειωθεί ότι πρόκειται περί νεανικών σειρών και τα επεισόδια παρακολουθούνται από νέους ανθρώπους οι οποίοι εξοικειώνονται με τον προαναφερθέντα απαράδεκτο τρόπο συμπεριφοράς και εκφοράς λόγου. Για τις εν λόγω εκτροπές, ενδείκνυται όπως επιβληθεί στον τηλεοπτικό σταθμό η διοικητική κύρωση του προστίμου».

Το ΕΣΡ, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 15, παρ. 2 του Συντάγματος, το άρθρο 26 παρ. 4 του Π.Δ. 109/2010, το άρθρο 26 παρ. 5 εδ. α' του Π. Δ.

109/2010, το άρθρο 1 της Υ.Α. 6138/Ε/17-3-2000, το άρθρο 4 παρ. 1 της Υ.Α. 6138/Ε/17-3-2000, το άρθρο 2 παρ. 1 του Π.Δ. 77/2003, το άρθρο 2 παρ. 4 εδ. α' του Π.Δ. 77/2003 και το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β' και ε' του Ν. 2863/2000, επέβαλε στον τηλεοπτικό σταθμό τη διοικητική κύρωση του προστίμου, ύψους 20.000 ευρώ.

γ) Το ΕΣΡ ασχολήθηκε με τηλεοπτικό σταθμό περιφερειακής εμβέλειας, στη ροή προγράμματος του οποίου και, ειδικότερα, από τις 07.00 έως τις 22.00, επανειλημμένως προβλήθηκαν διαφημίσεις παιδικών παιχνιδιών, παρά την υφιστάμενη απαγόρευση προβολής παιδικών παιχνιδιών εντός του εν λόγω χρονικού διαστήματος.

Όπως σημειώνεται, μεταξύ άλλων, στο σκεπτικό της υπ' αριθμ. 369/08-07-2013 απόφασής του: «Πρόκειται περί διαφημίσεων παιδικών παιχνιδιών, τα οποία προβλήθηκαν από της 07:00 έως της 22:00 ώρας, παρά την υφιστάμενη απαγόρευση της προβολής παιδικών παιχνιδιών εντός του εν λόγω χρονικού διαστήματος. Πλέον τούτου, προβλήθηκαν παιδικά παιχνίδια μάρκας NERF, τα οποία είναι όπλα διαφόρων τύπων με βλήματα από αφρολέξ σε σχήμα σφαίρας, παρά την απαγόρευση του Νόμου προς διαφήμιση πολεμικών παιχνιδιών. Για τις εν λόγω εκτροπές ενδείκνυται όπως επιβληθεί στον τηλεοπτικό σταθμό η διοικητική κύρωση του προστίμου».

Το ΕΣΡ, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 15, παρ. 2 του Συντάγματος, το άρθρο 11 παρ. 6 του Ν. 3587/2007, το άρθρο 9 του υπ' αριθμ. 3/1991 Κανονισμού του ΕΣΡ, το άρθρο 26 παρ. 5 εδ. α' του Π.Δ. 109/2010 και το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β' και ε' του Ν. 2863/2000, επέβαλε στον τηλεοπτικό σταθμό τη διοικητική κύρωση του προστίμου, ύψους 20.000 ευρώ.

δ) Το ΕΣΡ απασχόλησε εκπομπή που μεταδόθηκε από ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας, στη διάρκεια της οποίας προσβάλλεται η προσωπικότητα του προβαλλόμενου προσώπου.

Ειδικότερα, στο σκεπτικό της υπ' αριθμ. 227/30-04-2013 απόφασής του επισημαίνεται ότι: «Πρόκειται περί εκπομπής κατά την οποία η τηλεπαρουσιάστρια παρουσίασε στο κοινό, πρόσωπο το οποίο υπολαμβάνει αυτό ως μεσσία που έχει αποστολή τη συνέχιση του έργου του Ιησού Χριστού. Η τηλεπαρουσιάστρια έχει πλήρη επίγνωση της καταστάσεως του προσκληθέντος προσώπου και επί ώρα διαλέγεται με αυτό, κατά τρόπο περιπαικτικό. Χαρακτηριστικό είναι ότι μετά την αναχώρηση του εν λόγω προσώπου η τηλεπαρουσιάστρια είπε: «Μάλιστα. Είχα καιρό να δω Θεό. Από την εποχή του κουφέτου. Δυο-τρεις Θεούς είχα φιλοξενήσει εκεί και στα «Παρατράγουδα» είχαμε Θεό πάλι ε; Είχαμε καιρό να δούμε Μεσσία». Πρέπει να σημειωθεί ότι καλούνται πρόσωπα της προαναφερθείσας διανοητικής καταστάσεως και συμμετέχουν προς το σκοπό

όπως λάβουν χρηματικό έπαθλο, με αποτέλεσμα την έκθεση της καταστάσεώς των στην κοινή θέα, έναντι αμοιβής. Αναμφιβόλως πρόκειται περί εκπομπής κατά τη διάρκεια της οποίας είχε προσβληθεί η αξιοπρέπεια του ως άνω προσώπου και σε κάθε περίπτωση πρόκειται περί εκπομπής υποβαθμισμένης, στερουμένης της από του Συντάγματος αξιουμένης ποιοτικής στάθμης η οποία πρέπει να στοχεύει στην πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας. Για τις εν λόγω εκτροπές ενδείκνυται όπως επιβληθεί στον τηλεοπτικό σταθμό η διοικητική κύρωση του προστίμου».

Το ΕΣΡ, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 15, παρ. 2 του Συντάγματος, το άρθρο 6 παρ. 2 του Κανονισμού 2/1991 του Ε.Σ.Ρ., το άρθρο 2 παρ. 1 και 5 του Κανονισμού 2/1991 του ΕΣΡ, το άρθρο 1 εδ. γ' του Ν. 2328/1995, το άρθρο 2 παρ. 1 του Κανονισμού 2/1991 και το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β' και ε' του Ν. 2863/2000, επέβαλε στον τηλεοπτικό σταθμό τη διοικητική κύρωση του προστίμου, ύψους 50.000 ευρώ.

ε) Το ΕΣΡ, κατόπιν της από 20-12-2012 καταγγελίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του σωματείου: «Εμπορική Λέσχη Ξάνθης» ασχολήθηκε με δύο ραδιοφωνικές εκπομπές ενημερωτικού περιεχομένου, που μεταδόθηκαν σε ραδιοφωνικό σταθμό του Νομού Ξάνθης και ασχολήθηκαν με θέματα τοπικού ενδιαφέροντος.

Το ΕΣΡ εξέδωσε την υπ' αριθμ. 602/16-12-2013 απόφαση, στο σκεπτικό της οποίας αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι: «Κατά τη διάρκεια των δύο εκπομπών ο εκφωνητής [...] αναφέρθηκε κατά τρόπο απαράδεκτο στο νομικό πρόσωπο της Εμπορικής Λέσχης Ξάνθης, στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, και ειδικώς στους δύο πρώτους καταγγέλλοντες, των οποίων την άρνηση όπως συμμετάσχουν στις εκπομπές του ραδιοφωνικού σταθμού, συνοδεύτηκε απαραδέκτως από δυσμενή για τα πρόσωπά τους σχόλια. Αμφότερες οι εκπομπές διαπνέονται από πνεύμα μισαλλοδοξίας, δεν αντιμετωπίζουν τα αναφερθέντα πρόσωπα με την επιβαλλόμενη από το Νόμο αξιοπρέπεια και γενικώς οι εκπομπές δεν έχουν τον από το Νόμο επιβαλλόμενο σεβασμό για την προσωπικότητα των ως άνω προσώπων. Τέλος οι εκπομπές δεν έχουν την από το Σύνταγμα επιβαλλόμενη αντικειμενική μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων ούτε την ποιότητα την οποία επιβάλλει η κοινωνική αποστολή του ραδιοφώνου, η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου. Άξιο παρατηρήσεως είναι ότι για παρόμοια εκπομπή έχει επιβληθεί στον ραδιοφωνικό σταθμό με την υπ' αριθμ. 647/10.12.2012 απόφαση του ΕΣΡ η διοικητική κύρωση της συστάσεως, η οποία δεν είχε αποτέλεσμα τη συμμόρφωση του ραδιοφωνικού σταθμού με τις διατάξεις του Νόμου που προαναφέρθηκαν. Για τις εν λόγω εκτροπές ενδείκνυται όπως επιβληθεί στον ραδιοφωνικό σταθμό η διοικητική κύρωση του προστίμου».

Το ΕΣΡ, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 15, παρ. 2 του Συντάγματος, το άρθρο 9 παρ. 2 του Π.Δ. 77/2003, το άρθρο 9 παρ. 1 εδ. β' και 2 του Π.Δ. 77/2003, το άρθρο 3 παρ. 1 εδαφ. β' του Ν. 2328/1995 και το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β' και ε' του Ν. 2863/2000, επέβαλε στον σταθμό τη διοικητική κύρωση του προστίμου, ύψους 3.000 ευρώ.

Κατόπιν των ανωτέρω, ολοκληρώνεται η συμβολή της Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης – Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα στον τομέα των μέσων ενημέρωσης, της επικοινωνίας και των οπτικοακουστικών υπηρεσιών για το έτος 2013, προκειμένου να συμπεριληφθεί στην Ετήσια Έκθεση 2013 της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Ο Γενικός Γραμματέας Μέσων Ενημέρωσης
Ιωάννης Παναγιωτόπουλος

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 281

18 Δεκεμβρίου 1998

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ.2667

Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του
Ανθρώπου και Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου

Άρθρο 1

Σύσταση και αποστολή

1.Συνιστάται Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου, η οποία υπάγεται στον Πρωθυπουργό.

2.Η Επιτροπή υποστηρίζεται ως προς τη στελέχωση και την υποδομή της από τη Γενική Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου, και ο προϋπολογισμός της εντάσσεται στον προϋπολογισμό της υπηρεσίας αυτής.

3.Η Επιτροπή έχει ως αποστολή:

α) Τη διαρκή παρακολούθηση αυτών των θεμάτων, τη δημόσια ενημέρωση και την προώθηση της σχετικής έρευνας.

β) Την ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με ανάλογα όργανα διεθνών οργανισμών, όπως ο Ο.Α.Σ.Ε ή άλλων κρατών.

γ) Τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα του αντικειμένου της.

6.Η Επιτροπή ιδίως :

α) Εξετάζει τα ζητήματα σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου που της θέτει η Κυβέρνηση ή η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής ή της προτείνουν τα μέλη της ή Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

β) Υποβάλλει συστάσεις και προτάσεις, εκπονεί μελέτες, υποβάλλει εκθέσεις και γνωμοδοτεί για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

γ) Αναπτύσσει πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε θέματα σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος.

ε) Εκφέρει γνώμη για εκθέσεις που πρόκειται να υποβάλλει η χώρα σε διεθνείς οργανισμούς για συναφή θέματα.

στ) Διατηρεί μόνιμη επικοινωνία και συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς, παρεμφερή όργανα άλλων χωρών, καθώς και εθνικές ή διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

ζ) Γνωστοποιεί δημόσια τις θέσεις της με κάθε πρόσφορο τρόπο.

η) Συντάσσει ετήσια έκθεση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

θ) Οργανώνει Κέντρο Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

ι) Εξετάζει την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εκφέρει σχετική γνώμη προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

Άρθρο 2

Σύνθεση της Επιτροπής

1.Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα εξής μέλη:

α) Από τον Πρόεδρο της ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας.

β) Από έναν εκπρόσωπο της Γ.Σ.Ε.Ε. και έναν εκ-

πρόσωπο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. .

γ) Από τέσσερις εκπροσώπους Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που η δράση τους καλύπτει την περιοχή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η Επιτροπή μπορεί, με την επιφύλαξη του άρθρου 9, να αποφασίσει τη διεύρυνσή της με τη συμμετοχή δύο επιπλέον εκπροσώπων άλλων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

δ) Από εκπροσώπους των αναγνωρισμένων κομμάτων κατά τον Κανονισμό της Βουλής. Κάθε κόμμα ορίζει έναν εκπρόσωπο.

ε) Ένα Σύμβουλο της Επικράτειας και έναν Αρεοπαγίτη, που ορίζονται με απόφαση του Προέδρου του οικείου Δικαστηρίου.

στ) Από το Συνήγορο του Πολίτη.

ζ) Από ένα μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, που προτείνεται από τον Πρόεδρό της.

η) Από ένα μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, που προτείνεται από τον Πρόεδρό του.

θ) Από ένα μέλος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής, που προέρχεται από τις επιστήμες της Βιολογίας, της Γενετικής ή της Ιατρικής και προτείνεται από τον Πρόεδρό της.

ι) Από δύο πρόσωπα εγνωσμένου κύρους με ειδικές γνώσεις σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που ορίζονται από τον Πρωθυπουργό.

ια) Από έναν εκπρόσωπο των Υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που ορίζονται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού.

ιβ) Από τρεις καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές του Δημοσίου Δικαίου ή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου. Κατά την πρώτη μετά τη συγκρότηση της συνεδρίαση η Επιτροπή διενεργεί κλήρωση, στην οποία μετέχουν τα εξής Τμήματα των Α.Ε.Ι. της χώρας : α) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, β) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, γ) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Θράκης, δ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, ε) το Γενικό Τμήμα Δικαίου του Πάντειου Πανεπιστημίου, στ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του Πάντειου Πανεπιστημίου. Τα Τμήματα αυτά προτείνονται από έναν καθηγητή ή έναν αναπληρωτή καθηγητή Δημοσίου Δικαίου ή Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου. Τα Τμήματα των Α.Ε.Ι. υποχρεούνται να ορίσουν τον εκπρόσωπο τους εντός διμήνου από τη λήψη της πρόσκλησης της Επιτροπής.

Με απόφαση της Επιτροπής είναι δυνατόν να προστεθούν, για τις επόμενες κληρώσεις, και άλλα Τμήματα των Α.Ε.Ι. της χώρας με όμοιο αντικείμενο. Η Επιτροπή διενεργεί έξι (6) μήνες, πριν από τη λήξη της θητείας

της, κλήρωση μεταξύ των παραπάνω Τμημάτων, για την επόμενη θητεία.

ιγ) Από ένα μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

2. Για τα μέλη της Επιτροπής προβλέπονται ισάριθμοι αναπληρωτές που ορίζονται με απόφαση του Πρωθυπουργού για θητεία τριών (3) ετών.

4. Ο Πρωθυπουργός καλεί με έγγραφό του τα μέλη της Επιτροπής σε συνεδρίαση, προκειμένου να εκλεγεί ο Πρόεδρος, ο Α΄ και ο Β΄ Αντιπρόεδρος της. Για την εκλογή Προέδρου και Αντιπροέδρων απαιτείται η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της Επιτροπής που διαθέτουν ψήφο. Ως Πρόεδρος και Αντιπρόεδροι μπορεί να εκλεγούν μέλη που προέρχονται από τις κατηγορίες των εδαφίων α΄, β΄, ε΄, ι΄, και ιβ΄ της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

5. Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων χωρίς δικαίωμα ψήφου.

6. Η Επιτροπή θεωρείται ότι έχει νόμιμα συγκροτηθεί, εφόσον έχουν ορισθεί δύο από τα μέλη του εδαφίου α΄ και τα μέλη των εδαφίων γ΄, ε΄, ι΄ και ια΄ της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

7. Τα μέλη της νέας σύνθεσης της Επιτροπής ορίζονται το αργότερο δύο (2) μήνες πριν από τη λήξη της θητείας της προηγούμενης.

8. Ο τρόπος συγκρότησης της Επιτροπής και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζει με απόφαση του Πρωθυπουργού.

Άρθρο 3

Ανάθεση εξειδικευμένων μελετών

1. Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης μπορεί να αναθέτει, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, με σύμβαση έργου την εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών για τους σκοπούς της σε επιστημονικές ομάδες εργασίας.

2. Οι ομάδες εργασίας μετά το πέρας της σχετικής μελέτης υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή, η οποία μπορεί να δημοσιοποιείται με απόφασή της.

Άρθρο 4

Λειτουργία της Επιτροπής

1. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά κάθε δύο μήνες και εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτηση πέντε (5) τουλάχιστον μελών της. Τα μέλη προσκαλούνται από τον Πρόεδρο με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο.

2. Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία εφόσον : α) παρίσταται η απόλυτη πλειοψηφία των μελών της και β) μεταξύ των παρόντων μελών της περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος της Επιτροπής ή ένας Αντιπρόεδρος.

3. Οι Αντιπρόεδροι αναπληρώνουν τον Πρόεδρο

κατά τη σειρά της τάξεως τους, όταν ο τελευταίος ελλείπει κωλύεται ή απουσιάζει.

4. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

5. Η Επιτροπή καλεί κατά την κρίση της σε ακρόαση πρόσωπα, τα οποία μπορεί να διευκολύνουν το έργο της με την παρουσίαση προσωπικών εμπειριών ή τη διατύπωση απόψεων σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

6. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών καθορίζεται η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί αμοιβής ή αποζημίωσης λόγω συμμετοχής σε συμβούλια και επιτροπές του δημοσίου τομέα.

7. Με απόφαση του Πρωθυπουργού καταρτίζεται ο Κανονισμός λειτουργίας της Επιτροπής. Με τον Κανονισμό ρυθμίζεται η δημιουργία τμημάτων και των μελών, η διαδικασία κλήσης και ακρόασης των προσώπων που καλούνται και κάθε άλλη λεπτομέρεια. Με απόφαση του Πρωθυπουργού, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής μπορεί να τροποποιείται ο Κανονισμός.

Άρθρο 5 **Ετήσια έκθεση**

Η Επιτροπή υποβάλλει έως το τέλος Ιανουαρίου κάθε έτους την έκθεση στον Πρωθυπουργό, στον Πρόεδρο της Βουλής και στους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στο Εθνικό και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο 6 **Συνδρομή δημοσίων υπηρεσιών**

1. Στο τέλος κάθε έτους τα Υπουργεία που μετέχουν με εκπρόσωπο του στην Επιτροπή καταθέτουν έκθεση με τις παρατηρήσεις τους για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στον τομέα ευθύνης τους.

2. Για την εκπλήρωση της αποστολής της η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τις δημόσιες υπηρεσίες καθώς και από ιδιώτες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή οποιοδήποτε στοιχείο σχετίζεται με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ο Πρόεδρος μπορεί να λαμβάνει γνώση εγγράφων και άλλων στοιχείων που χαρακτηρίζονται ως απόρρητα. Οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν το έργο της Επιτροπής.

Άρθρο 7 **Επιστημονικοί Συνεργάτες**

1. Συνιστώνται δύο (2) θέσεις ειδικού επιστημονικού

προσωπικού, κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 1943/1991 (ΦΕΚ 50 Α'), με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου διάρκειας τριών (3) ετών. Η σύμβαση αυτή μπορεί να ανανεώνεται. Η πλήρωση των θέσεων πραγματοποιείται ύστερα από δημόσια πρόσκληση της Επιτροπής για υποβολή υποψηφιοτήτων. Η επιλογή μεταξύ των υποψηφίων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 2, 5 και 6 του άρθρου 19 του ν. 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 2527/1997 (ΦΕΚ 206 Α'), από πέντε μέλη της Επιτροπής που διαθέτουν ψήφο, τα οποία ορίζονται από τον Πρόεδρό της.

2. Οι επιστημονικοί συνεργάτες επικουρούν την Επιτροπή, προετοιμάζοντας εισηγήσεις για θέματα που τους ανατίθενται και την ενημερώνουν για τις εργασίες των διεθνών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Επίσης τηρούν σχετικό αρχείο κειμένων και επιστημονικών μελετών.

3. Οι αποδοχές των επιστημονικών συνεργατών που προσλαμβάνονται κατά την παράγραφο 1 αυτού του άρθρου καθορίζονται με την απόφαση της παραγράφου 6 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, κατά την παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί αποδοχών ειδικού επιστημονικού προσωπικού.

Άρθρο 8 **Γραμματεία της Επιτροπής**

1. Συνιστώνται μια (1) θέση γραμματέα και τρεις (3) θέσεις γραμματειακής και τεχνικής υποστήριξης της Επιτροπής.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Οικονομικών και Δικαιοσύνης ρυθμίζονται:

α) Η κατά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα κατανομή των θέσεων της παρ. 1 καθώς και τα θέματα της οργάνωσης της γραμματείας και τεχνικής υποστήριξης της Επιτροπής.

β) Η πλήρωση των θέσεων της παρ. 1 που μπορεί να γίνει και με διάθεση ή απόσπαση δημοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. ή εργαζομένων με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου στο Δημόσιο τα Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ν.Π.Ι.Δ. οποιασδήποτε μορφής που τελούν υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο του Κράτους.

γ) Κάθε θέμα που αφορά την υπηρεσιακή κατάσταση και τις αποδοχές αυτού του προσωπικού.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται να αποσπάται ως γραμματέας της Επιτροπής υπάλληλος Υπουργείου ή Ν.Π.Δ.Δ. με βαθμό Α' ή Β' της κατηγορίας ΠΕ, τον οποίο προτείνει ο Πρόεδρος της Επιτροπής.

4. Ως την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παρ. 1, η Επιτροπή επιτρέπεται να απασχολεί υπαλλήλους και χρησιμοποιεί τεχνική υποστήριξη που της διαθέτουν τα Υπουργεία Εξωτερικών και Δικαιοσύνης σύμφωνα με αποφάσεις των αρμόδιων Υπουργών.

Άρθρο 9 **Μεταβατικές διατάξεις**

Στην πρώτη σύνθεση της Επιτροπής εκπροσωπούνται οι εξής Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις : η Διεθνής Αμνηστία, η Ελληνική Ένωση για τα δικαιώματα του Ανθρώπου, το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' **Τελική Διάταξη**

Άρθρο 19

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλουμε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΣΗΜΙΤΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤ./ΚΩΝ. ΔΗΜ. Δ/ΣΗΣ
& ΑΠΟΚ/ΣΗΣ

ΑΛ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Θ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΙΑΝ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΒΑΣ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΠΕΡΙΒ/ΝΤΟΣ, ΧΩΡ/ΞΙΑΣ

& Δ.ΗΜ. ΕΡΓΩΝ

Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ

ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Λ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΕΥΑΓ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

ΦΙΛ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΤΥΠΟΥ & ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Δ. ΡΕΠΠΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 18 Δεκεμβρίου 1998

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΥΑΓ.ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήνα, 17 Δεκεμβρίου 1998

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 24

16 Φεβρουαρίου 2000

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2790

Αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από την τέως Σοβιετική Ένωση και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 15

1. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του ν. 2667/1998 (ΦΕΚ 281 Α') αντικαθίσταται, αφότου ίσχυσε, ως εξής:

«Ως Πρόεδρος και Αντιπρόεδροι μπορεί να εκλεγούν μέλη που προέρχονται από τις κατηγορίες των εδαφίων α', β', γ', ε', ι' και ιβ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.»

2. Η παράγραφος 6 του άρθρου 2 του ν. 2667/1998 αντικαθίσταται, αφότου ίσχυσε, ως εξής:

«6. Η Επιτροπή θεωρείται ότι έχει νόμιμα συγκροτηθεί εφόσον έχουν ορισθεί δύο από τα μέλη του εδαφίου γ' και τα μέλη των εδαφίων α', ε', ι' και ια' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.»

Άρθρο 16 Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επί μέρους διατάξεις του.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 15 Φεβρουαρίου 2000

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
Α. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΑΣ
Γ. ΑΝΩΜΕΡΙΤΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
Μ. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
Λ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Ε. ΠΑΠΑΖΩΗ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
Μ. ΧΡΥΣΟΧΟΙΔΗΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ
Ι. ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ

ΑΙΓΑΙΟΥ
Σ. ΜΠΕΝΟΣ

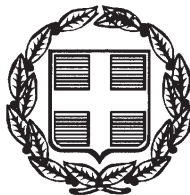
ΑΝΑΠΛ. ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Χ. ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ

ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Γ. ΝΙΩΤΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 15 Φεβρουαρίου 2000

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Ε. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 220

20 Σεπτεμβρίου 2002

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3051

Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 18

Η θητεία των μελών της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου που μετέχουν στην πρώτη σύνθεσή της λήγει, ανεξάρτητα από το χρόνο διορισμού τους, τη 15η Μαρτίου 2003.

Άρθρο 25 Ισχύς

1. Γενικές ή ειδικές διατάξεις που είναι αντίθετες με τις διατάξεις του παρόντος νόμου καταργούνται.

2. Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά σε επί μέρους διατάξεις.

Η ισχύς των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 7, του άρθρου 8 και των παραγράφων 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 9 του παρόντος αρχίζει τρεις (3) μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 20 Σεπτεμβρίου 2002

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΗΜ.ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΩΝ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Δ. ΡΕΠΠΑΣ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΚΩΝ. ΣΤΕΦΑΝΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ
ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
Χ.ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ

ΑΙΓΑΙΟΥ
Ν.ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 20 Σεπτεμβρίου 2002

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 157

25 Ιουνίου 2003

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3156

Ομολογιακά δάνεια, τιτλοποίηση απαιτήσεων και απαιτήσεων από ακίνητα και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 23

Θέματα Γενικής Γραμματείας Υπουργικού Συμβουλίου

1. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 30 του ν. 1558/1985 (ΦΕΚ 137 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 22 του ν. 1735/1987 (ΦΕΚ 195 Α'), αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ρυθμίζονται, κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη, τα θέματα που αφορούν στην οργάνωση και λειτουργία τους, στον τρόπο πλήρωσης των θέσεων, στη μισθολογική και βαθμολογική διαβάθμιση, ένταξη και εξέλιξη, καθώς και στα ειδικότερα προσόντα διορισμού και στα καθήκοντα του προσωπικού των ανωτέρω γραφείων.»

2. α) Η περίπτωση ε' της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 2667/1998 (ΦΕΚ 281 Α') καταργείται.

β) Οι επιστημονικοί συνεργάτες της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, που προβλέπονται στο άρθρο 7 του ν. 2667/1998, αυξάνονται σε τρεις.

γ) Η παρ. 7 του άρθρου 2 του ν. 2667/1998 δεν εφαρμόζεται κατά τον ορισμό των μελών της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, σε αντικατάσταση εκείνων των οποίων η θητεία έληξε τη 15η Μαρτίου 2003.

δ) Το άρθρο 9 του ν. 2667/1998 εφαρμόζεται και κατά τον ορισμό των μελών της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, σε αντικατάσταση εκείνων των οποίων η θητεία έληξε τη 15η Μαρτίου 2003.

Άρθρο 28

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 24 Ιουνίου 2003

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΑΠ. - ΑΘ. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

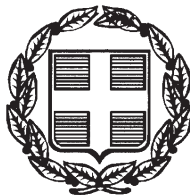
ΓΕΩΡΓΙΑΣ
Γ. ΔΡΥΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 24 Ιουνίου 2003

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 475

6 Απριλίου 2000

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. Απόφ. Υ138

Έκδοση Κανονισμού της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Έχοντας υπόψη:

α) Τις διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 4 του Ν. 2667/1998 «Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής» (ΦΕΚ 281/Α/1998).

β) Την από 3-4-2000 πρόταση σχεδίου Κανονισμού λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

γ) Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Εκδίδουμε τον Κανονισμό λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το κείμενο του οποίου έχει ως εξής:

«ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ»

1. Σκοπός

Ο σκοπός της επιτροπής είναι αυτός που αναφέρεται στις παρ. 5 και 6 του άρθρου 1 του Ν. 2667/98 (ΦΕΚ 281/Α/98).

2. Πρόεδρος

2.1 Ο Πρόεδρος εκπροσωπεί την Επιτροπή ενώπιον κάθε αρχής, αλλοδαπής ή ημεδαπής καθώς και ενώπιον των αντιστοίχων ΕΕΔΑ, των διεθνών κυβερνητικών οργανισμών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ).

Όταν αυτός κωλύεται, ελλείπει ή απουσιάζει, εκπροσωπούν την Επιτροπή κατά σειρά οι Αντιπρόεδροι (Α΄ Αντιπρόεδρος, Β΄ Αντιπρόεδρος)

2.2 Ο Πρόεδρος μπορεί να εξουσιοδοτήσει μέλος της Επιτροπής να τον εκπροσωπήσει, λόγω ειδικότητας, για συγκεκριμένο θέμα σε εθνικά ή διεθνή συνέδρια, διασκέψεις, συναντήσεις κλπ.

2.3 Ο Πρόεδρος συγκαλεί τις τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις της Επιτροπής, προεδρεύει των συνεδριάσεων και υπογράφει, μαζί με τον εκτελούντα χρέη γραμματέως, τα σχετικά πρακτικά. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου τον αναπληρώνουν στα καθήκοντα του παρόντος άρθρου κατά σειρά ο Α΄ και ο Β΄ Αντιπρόεδρος.

2.4 Ο Πρόεδρος ύστερα από απόφαση της Επιτροπής ή εξ ιδίας πρωτοβουλίας καλεί σε ακρόαση ενώπιον της Επιτροπής πρόσωπα που θα διευκολύνουν το έργο της με τις προσωπικές τους εμπειρίες ή απόψεις. Η πρόσκληση γίνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

2.5 Ο Πρόεδρος επιβλέπει τη λειτουργία της Γραμματείας της Επιτροπής.

2.6 Ο Πρόεδρος συντονίζει τη λειτουργία των τμημάτων και την εργασία των επιστημονικών συνεργατών.

3. Προεδρείο

3.1 Το Προεδρείο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τους δύο Αντιπροέδρους.

3.2 Ο Πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων της Επιτροπής, σε συνεννόηση με τους δύο Αντιπροέδρους, και ορίζει τους εισηγητές.

3.3 Το Προεδρείο μπορεί να επιληφθεί των τρεχόντων και εκτάκτων προβλημάτων που σχετίζονται με τον σκοπό ή τη λειτουργία της Επιτροπής στο μεταξύ δύο τακτικών συνεδριάσεων της διάστημα. Σε κάθε συνεδρίαση ενημερώνει την Επιτροπή για τις δραστηριότητές του αυτές.

3.4 Το Προεδρείο συντονίζει την τυχόν έκδοση δημοσιευμάτων, περιοδικών ή μη συνεπικουρούμενο από άλλα μέλη της Επιτροπής και από τους επιστημονικούς συνεργάτες, καθώς και συνεργάτες ειδικώς προσλαμβανόμενους γι' αυτό τον σκοπό, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 2667/98.

4. Λειτουργία της Επιτροπής

4.1 Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά κάθε δύο μήνες και εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτηση πέντε τουλάχιστον μελών της. Η πρόσκληση γίνεται με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο. Οι προσκλήσεις σε τακτική συνεδρίαση απευθύνονται με ευθύνη του Γραμματέως στα μέλη τουλάχιστον 8 ημέρες προ της συνεδρίασης. Για τις έκτακτες συνεδριάσεις η προθεσμία περιορίζεται στις 3 ημέρες.

4.2 Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται τουλάχιστον τα μισά συν 1 μέλη της στη συγκεκριμένη συνεδρίαση και μεταξύ των παρόντων περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος ή ένας Αντιπρόεδρος.

4.3 Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών της που έχουν δικαίωμα ψήφου. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

4.4 Για κάθε απόφαση καταγράφεται η πλειοψηφούσα και οι μειοψηφούσες απόψεις.

4.5 Τα πρακτικά τηρούνται με ευθύνη του Προέδρου από τον Γραμματέα της Επιτροπής ή, σε περίπτωση έλλειψης ή κωλύματος του τελευταίου, από υπάλληλο της Γραμματείας. Αν η Επιτροπή κρίνει ότι για συγκεκριμένο θέμα πρέπει να συζητηθεί και αποφασίσει χωρίς την παρουσία γραμματέα, τα πρακτικά τηρούνται από ένα από τα μέλη της.

4.6 Στις συνεδριάσεις παρίστανται τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη. Δικαίωμα ψήφου έχουν τα τακτικά και εφόσον απουσιάζουν ή κωλύονται τα τακτικά μέλη, τα αντίστοιχα αναπληρωματικά.

4.7 Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής δεν είναι δημόσιες.

4.8 Η ψηφοφορία είναι φανερή εκτός από τις περιπτώσεις προσωπικών θεμάτων των μελών της Επιτροπής, οπότε είναι μυστική.

4.9 Η Επιτροπή με απόφασή της, στις αρχές κάθε εξαμήνου, καθορίζει τις θεματικές προτεραιότητές της τόσο για την ολομέλεια όσο και για τα τμήματα. Θέματα που έχουν επείγοντα χαρακτήρα ή εξαιρετική σοβαρότητα μπορούν να προστίθενται κατά τη διάρκεια του ε-

ξαμήνου ή να προτάσσεται η συζήτησή τους.

4.10 Όσα θέματα τυχόν δεν περιλαμβάνονται στο αντικείμενο των τμημάτων ανήκουν στην αρμοδιότητα της Ολομέλειας της Επιτροπής. Η Επιτροπή με απόφαση της παραπέμπει σε τμήματα την εξέταση και επεξεργασία συγκεκριμένων θεμάτων που περιλαμβάνονται στους σκοπούς της.

5. Τμήματα

5.1 Στα πλαίσια λειτουργίας της Επιτροπής δημιουργούνται τα παρακάτω τμήματα:

α) Ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων

β) Κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

γ) Εφαρμογής των δικαιωμάτων του ανθρώπου στους αλλοδαπούς.

δ) Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, ΜΜΕ, εκπαίδευση και άλλα μέσα).

ε) Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας (επιθεώρηση εκθέσεων κατ' εφαρμογή συμβατικών υποχρεώσεων της Ελλάδας, ανταλλαγή πληροφορήσεων και επικοινωνία με διεθνείς οργανισμούς, οργανώσεις κλπ.).

5.2 Σε θέματα που από τη φύση τους εμπίπτουν στη θεματική αρμοδιότητα περισσότερων του ενός τμημάτων, τα τμήματα αυτά θα συνεργάζονται.

5.3 Στα τμήματα μετέχουν τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, κατ' επιλογή τους, λαμβανομένης υπόψη και της ανάγκης εξισορρόπησης της συμμετοχής στα τμήματα. Κάθε μέλος μπορεί να συμμετέχει σε δύο το πολύ τμήματα. Απαρτία υπάρχει όταν παρίσταται τουλάχιστον το ήμισυ συν ένα των μελών του τμήματος.

5.4 Στα τμήματα που τυχόν μετέχουν ο Πρόεδρος ή οι Αντιπρόεδροι προεδρεύουν αυτού του συγκεκριμένου τμήματος. Στα λοιπά τμήματα τα μέλη τους εκλέγουν τον προεδρεύοντα με σχετική πλειοψηφία. Σε όλα τα τμήματα τα μέλη εκλέγουν και τον αναπληρωτή του προεδρεύοντος με σχετική πλειοψηφία. Δικαίωμα ψήφου και εκλογής έχουν τακτικά και αναπληρωματικά μέλη που μετέχουν στο τμήμα της Επιτροπής. Η απόφαση εκλογής προεδρεύοντος ανακαλείται από τα μέλη του τμήματος με απόλυτη πλειοψηφία.

5.5 Ο προεδρεύων έχει την ευθύνη της σύγκλησης και λειτουργίας του τμήματος, της τήρησης των πρακτικών, της επαφής με την Ολομέλεια και το Προεδρείο και της ενημέρωσής τους.

5.6 Τα τμήματα συνεδριάζουν τακτικά τουλάχιστον μία φορά το μήνα και έκτακτα όταν αποφασίσουν τα μέλη τους.

5.7 Οι αποφάσεις στα τμήματα λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών τους. Σε κάθε περίπτωση καταγράφονται οι τυχόν μειοψηφίες.

5.8 Οι αποφάσεις των τμημάτων έρχονται στην

Ολομέλεια, η οποία και παίρνει την τελική απόφαση. Αυτή αποφασίζει και τη δημοσιοποίησή τους, εφόσον το κρίνει σκόπιμο.

5.9 Οι συνεδριάσεις των τμημάτων δεν είναι δημόσιες. Τα τμήματα μπορούν να καλέσουν κατά την κρίση τους πρόσωπα που λόγω ειδικότητας ή πείρας θα συνεισφέρουν ουσιαστικά στην επεξεργασία συγκεκριμένου θέματος.

5.10 Οι ειδικοί επιστήμονες της Επιτροπής επικουρούν τα τμήματα στη λειτουργία τους. Μπορούν ακόμη, προσκαλούμενοι από τον προεδρεύοντα του τμήματος, να μετέχουν στις εργασίες του.

5.11 Τα τμήματα εκφέρουν κρίσεις για τις εθνικές εκθέσεις, που συνέταξαν άλλες υπηρεσίες σε εφαρμογή συμβατικών υποχρεώσεων της Ελλάδας και που σχετίζονται με το αντικείμενο τους, εφόσον τους ζητηθεί από το τμήμα Ε'.

5.12 Τα αναπληρωματικά μέλη δικαιούνται την εφ' άπαξ αποζημίωση των τακτικών μελών, εφόσον μετέχουν κανονικά στη λειτουργία των Τμημάτων.

6. Ετήσια Έκθεση.

6.1 Η Επιτροπή συντάσσει ετήσια Έκθεση μέχρι τη 15η Μαρτίου, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 6 (η) του άρθρου Ι του Ν. 2667/98.

6.2 Τα τμήματα υποβάλλουν στην Επιτροπή σχέδιο έκθεσης των πεπραγμένων του τμήματος μέχρι 15 Ιανουαρίου κάθε έτους.

6.3 Τα Υπουργεία που μετέχουν με εκπρόσωπο τους στην Επιτροπή, καταθέτουν μέχρι 15 Ιανουαρίου κάθε έτους πληροφορίες και παρατηρήσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στον τομέα της αρμοδιότητάς τους.

6.4 Στην Έκθεση της Επιτροπής περιλαμβάνονται όλες οι συστάσεις, προτάσεις, εκθέσεις, γνωμοδοτήσεις τις οποίες αυτή ολοκλήρωσε κατά τη διάρκεια του έτους, και οι οποίες προήλθαν από θέματα που έθεσε η Κυβέρνηση, η διάσκεψη Προέδρων της Βουλής και ΜΚΟ, ή από πρωτοβουλίες της Επιτροπής ή των τμημάτων της. Στην ετήσια Έκθεση επίσης καταγράφονται οι εκτιμήσεις της Επιτροπής για τη γενική κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα ή για ειδικότερα θέματα που κατά την κρίση της πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής.

6.5 Η Έκθεση ύστερα από εισήγηση του Προεδρείου συζητείται στην Ολομέλεια και εγκρίνεται κατ' απόλυτη πλειοψηφία. Σ' αυτήν καταγράφεται και η άποψη της μειοψηφίας.

6.6 Η Επιτροπή δίνει στη δημοσιότητα την ετήσια Έκθεση μετά την υποβολή της στον Πρωθυπουργό και στη Βουλή.

7. Πλαισίωση της Επιτροπής

7.1 Η επιστημονική πλαισίωση της Επιτροπής γίνεται από τους επιστημονικούς συνεργάτες που επικουρούν την Επιτροπή με προετοιμασία εισηγήσεων, με επιστημονικές έρευνες πάνω σε θέματα που τους αναθέτει η Επιτροπή ή τα τμήματα, καθώς και με ενημέρωση για τις εξελίξεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου στους διεθνείς κυβερνητικούς οργανισμούς και στις διεθνείς κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Οι επιστημονικοί συνεργάτες οργανώνουν αρχείο κειμένων και επιστημονικών μελετών και εργάζονται για την έκδοση εντύπων, περιοδικών ή μη, που θα περιέχουν τη δράση της Επιτροπής και άλλη ύλη δικαιωμάτων του ανθρώπου,

7.2 Σε ομάδες εργασίας μπορεί να ανατίθεται η διεξαγωγή εξειδικευμένων μελετών κατά το άρθρο 3 του Ν. 2667/98.

7.3 Η Γραμματεία της Επιτροπής συντίθεται από ένα γραμματέα και τρία πρόσωπα γραμματειακής και τεχνικής υποστήριξης, διοριζόμενα και αμειβόμενα κατά το άρθρο 8 του Ν. 2667/98. Ο Γραμματέας διευθύνει το έργο της γραμματείας. Ο Πρόεδρος επιβλέπει τη λειτουργία της.

8. Θητεία Επιτροπής και μελών της

8.1 Η θητεία της Επιτροπής είναι τριετής. Κάθε αντιπροσωπευόμενος φορέας μπορεί να υποδείξει την αντικατάσταση του εκπροσώπου του μόνο σε περίπτωση που αυτός θα παύσει να ανήκει σ' αυτόν το φορέα ή θα εκλείψει για οποιοδήποτε λόγο. Κατ' εξαίρεση, οι εκπρόσωποι των Υπουργείων είναι δυνατόν να αντικαθίστανται με πρόταση του αρμοδίου Υπουργού για σοβαρούς υπηρεσιακούς λόγους που εμποδίζουν την κανονική συμμετοχή τους στις εργασίες της Επιτροπής. Ο νέος εκπρόσωπος συμπληρώνει απλώς την αξία της θητείας του προκατόχου του.

9. Τροποποίηση του Κανονισμού.

9.1 Η τροποποίηση του Κανονισμού γίνεται με απόφαση του Πρωθυπουργού ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 6 Απριλίου 2000

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ